

Biblioteca Complutense

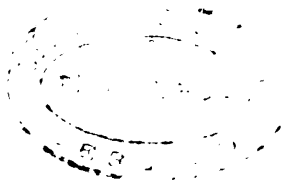
Aldefonsina. 10

E. D. C. 8. N. 9.

22-7-6

FDA 130

S U P L E M E N T O
A LAS MEMORIAS HISTORICAS
S O B R E
LA MARINA, COMERCIO, Y ARTES
D E L A A N T I G U A
CIUDAD DE BARCELONA.
T O M O I V.

MEMORIAS HISTORICAS

SOBRE LA MARINA, COMERCIO, Y ARTES

DE LA ANTIGUA CIUDAD DE BARCELONA.

PUBLICADAS

POR DISPOSICION Y A EXPENSAS
DE LA REAL JUNTA Y CONSULADO DE COMERCIO
DE LA MISMA CIUDAD.

Y DISPUESTAS

POR D. ANTONIO DE CAPMANY, Y DE MONPALAU,
SECRETARIO PERPETUO DE LA REAL ACADEMIA DE LA HISTORIA.

URBS ANTIQUA FUIT... DIVES OPUM, STUDIISQUE ASPERRIMA BELLII. *Virg. Æneid.*

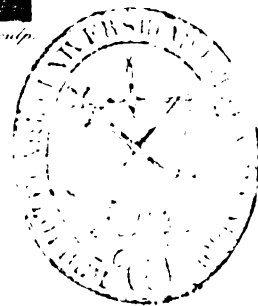
Montaña inn.

Moltes culps.

MADRID.

EN LA IMPRENTA DE SANCHA.

M D C C X C I I.

COLECCION
DIPLOMATICA
DE LOS

*INSTRUMENTOS JUSTIFICATIVOS
DEL TOMO III DE LAS PRESENTES MEMORIAS,*

SACADOS DE VARIOS REGISTROS, LIBROS, Y QUADERNOS
DE LOS ARCHIVOS REALES, Y DEL
MUNICIPAL Y CONSULAR DE BARCELONA.

PROLOGO.

Quando emprendí la recoleccion de noticias inéditas y desconocidos documentos para escribir las Memorias Históricas de la antigua Marina y Comercio de Barcelona, que vieron la luz pública en el año 1780, hubiese logrado la proporcion, que posteriormente he tenido, de registrar y disfrutar todos los Archivos de aquella Ciudad; escusado seria ahora añadir, por via de suplemento, el tomo III á dichas Memorias, y el presente, que es el IV, á la Coleccion Diplomática, en que se apoyan los hechos historicos. Con la misma diligencia con que entonces se buscaron y desenterraron los monumentos en un parage, se hubieran hallado y entresacado en otros. Verdad es, que como era materia absolutamente nueva, ó por decirlo asi, virgen, por haber sido un objeto desatendido en todos tiempos de la pluma de

de los historiadores , y del cuidado de los gobiernos ; qualquiera hallazgo se recibia como una inesperada riqueza ; de suerte que á los primeros frutos que se cogieron de los laboriosos afanes de los investigadores de tan oculta antigüedad ; creí haberse sobradamente llenado las medidas de mi espectacion , luego que reconocí que la abundancia de ellos sobrepujaba á mis deseos. A la verdad estos fueron entonces muy moderados , porque no se podia apetecer lo que no se conocia , ni buscarse lo que nunca se presumió que exístiese , y mucho menos temerse al público alguna vez quejoso de habersele servido con escasez en un asunto , en que no debia esperar mas de lo que las fatigas del compilador le regalaban.

Lo cierto es que las enunciadas Memorias , en la forma que se trazaron , extendieron , é imprimieron , ninguna nacion , republica , ni ciudad maritima , las tenia para pasar á la posteridad sus hechos navales y mercantíles , ni sé yo que despues acá las haya publicado. Y si bien parece , que con estos motivos debia quedar sosegado y satisfecho mi deseo , éste despertó con nueva ansia de alli á poco tiempo , luego que la noticia de que exístian minas mas ricas que las primeras , excitó en mí la codicia de atesorar nuevos monumentos , no para esconder estas riquezas como los avaros (que tambien los hay entre algunas gentes que blasonan de antiquarios),

si-

sino para ampliar y dar el ultimo ornato á un edificio, que por nuevo en su traza, nuevo en la fábrica, y en la materia aun mas nuevo, se tuvo por rematado y perfecto, incapaz de mayor grandeza.

La Real Junta de Comercio y Consulado de Barcelona recibió con agrado esta noticia, y avivó con su zelo patriótico mis alientos de continuar por via de adiciones las Memorias Históricas, en estos dos ultimos tomos que con bizarría y constancia generosa ha costea-do, y si es licito decirlo, con mayor empeño y magnificencia que los primeros. Pero yo, que por otra parte sentia la necesidad de auxilios mas altos y poderosos, para que no saliesen vanos mis deseos y los de la Junta, y con esto quedase frustrada la execucion de un trabaxo que debia redundar en gloria y beneficio de la Nacion; recurrí á la ilustrada autoridad del Ministerio de Estado, que me dispensó una especial orden de S. M. para que se me facilitase con toda libertad la entrada y registro de los principales Archivos de Barcelona, para cuya operacion emprendí un viage desde la Corte. El mas rico, precioso, y sagrado depósito de instrumentos antiguos es el Real y General Archivo de la Corona de Aragon, establecido en aquella ciudad desde los primitivos Condes, conservado, y succesivamente acrecentado hasta nuestros dias; en el qual se custodian por una série de nueve siglos

los originales , ó registros de los despachos del Gabinete , y de las Secretarías de Estado , Guerra , Gracia y Justicia de los Señores Reyes de Aragon , desde la union de este Reyno con el Principado de Cataluña : asi es que sus documentos pertenecen é interesan , no solo á esta Provincia , y á los Reynos de Aragon , Valencia , y Mallorca ; sino tambien á los de Cerdeña , Sicilia , Napoles , y Condados de Rosellon y Cerdaña. En él se guardan las embaxadas , tratados , alianzas , ajustes de paces , declaraciones de guerra , concordias , capitulaciones matrimoniales , testamentos de los Señores Reyes ; sus cartas de familia , y la correspondencia epistolar con otros Soberanos y Magnates de sus Estados. Hállanse tambien las ordenes y comisiones á los tribunales y justicias ; las pragmáticas , sentencias , nombramientos , privilegios y concesiones á favor de comunidades y particulares , y los procesos originales de las *Cortés* celebradas á los Catalanes desde el reynado de Don Jayme I hasta el de Don Felipe V en 1702. En fin es por su antigüedad y buena conservacion , riqueza de monumentos , importancia y variedad de ellos , y extension y diversidad de reynos y naciones á que tienen directa relacion , el archivo mas memorable de la Europa , y el mas á proposito para ilustrar con raros y desconocidos documentos la ciencia diplomática , y la historia política de la edad média. Otros

ar-

archivos son peculiares de una catedral, de un monasterio, de una ciudad, de una provincia, ó de un reyno si se quiere, y de ordinario abrazan un discurso determinado de tiempo, ó un ramo particular; pero el Real de Barcelona es archivo general, que asi se intitula: comprehende todos los ramos del gobierno público, y de la legislacion, todas las épocas de la baxa edad y los siguientes siglos hasta el presente, teniendo relacion con casi todo el Occidente, inclusa el Africa, y con gran parte de los pueblos del Levante: por esto se hallan documentos en idioma griego, arabe, é italiano entre la série de los demás que están todos extendidos en latin ó lemosino.

De este riquísimo depósito, que ningun escritor hasta hoy ha sabido disfrutar como podia, ni el mismo Zurita que parece le vió muy de paso, ni los historiadores credulos y esteriles de Cataluña, que nunca le quisieron ver, mas aficionados á copiar cuentos, patrañas, y prodigios, que á buscar la luz y la verdad en los testimonios que tenian á la mano; de este tan bien pertrechado arsenal he sacado casi todos los materiales que componen esta *Coleccion Diplomatica*; á diferencia de la anterior Coleccion contenida en el tomo II de estas *Memorias Históricas*, que tuve que formarla solo con los documentos que suministró el archivo municipal de la Ciudad; bien que sin haberlos enteramente apurado entonces,

B 2

pues

pues ha dado no pocas noticias para los apendices del presente tomo.

No por esto pretendo significar que se hayan agotado en esta ocasion todos los materiales tocantes á mi objeto , que encierra el inmenso Archivo Real , porque mi registro fue una recorrida rápida , y no una prolixa y ordenada inspeccion , ya por la falta de índices claros, metodicos , y completos , ya por aprovechar los cortos intervalos que se me franqueaban en las horas de abertura de aquella Real Oficina , ya por no abusar tantas veces de la bondad y paciencia de los dependientes , que seguramente no se recrearian en una operacion de suyo ingrata , que solo para mí podia ser interesante y deliciosa. Además , y debo aqui confesarlo , llegué á temer la misma abundancia de instrumentos , que á los primeros repasos , con todo de ser acelerados y superficiales , se me venian á las manos muchas veces sin buscarlos. Sorprendido en algun modo por estos freqüentes hallazgos , no quise empeñarme como debiera en ahondar mis investigaciones , asi por no dilatar mas tiempo la composicion de estas adiciones , á que muchas razones me estimulaban , como por no imposibilitar su impresion acrecentando mas volúmenes de los que correspondian á mi plan , y de los que el público acaso pudiera soportar.

Si de un escrutinio rápido y atropellado , en que no se ocuparon cien horas útiles , apareció tanta copia de
do-

documentos preciosos como los que se contienen en esta Coleccion ¿quántos quedarán allí intactos y escondidos, y acaso para siempre? ¿Qué abundante cosecha no se hubiera juntado de un registro mas detenido é interno de todos los tesoros de aquel vasto depósito? Y si aun así pudo acopiarse tanta riqueza por lo tocante á un ramo, el mas olvidado y escaso en todos los archivos é historias ¿qué no se debe con mayor razon prometer de otros que allí quedan nunca vistos?

La verdad de este pronóstico la justifica en una determinada materia el Maestro Fray Mariano Ribera, que con su diligencia y paciencia de mas de veinte años que tuvo este Real Archivo á su cargo, desde fines del siglo pasado, escudriñó y halló con superabundancia pruebas y materiales para componer las dos obras, en que interesaba su orden y hábito, la una con el título de *Milicia Mercenaria*, y la otra con el de *Patronato Real de la Merced*; cuyos dos voluminosos escritos apoyados siempre en diplómas regios, al paso que demuestran el prolixo y sosegado registro del autor, prueban la riqueza del Archivo, puesto que de lo mucho que le suministraban sus tareas, le sobraron materiales, de distinta naturaleza, para dar á luz otros dos volúmenes, la *Real Capilla de Barcelona*, y la *Genealogia de la Nobilísima Casa de Cervellon*: obras tan solidamente fundadas como pesadamente escritas: sin contar los apun-
mien-

mientos , sumarios , y prontuarios de cosas notables , pertenecientes á pueblos y á familias ilustres , recopilados en muchos tomos escritos de su puño , los que legó á su Real Convento de Barcelona , y se custodian en un bien conservado y decente archivo que he visto.

Aquel diligentísimo investigador agotó los materiales , y no fueron escasos , para el objeto que se propuso , siendo de suyo muy diminuto y esteril , pues se circunscribía á concesiones , y privilegios reales , relativos á un Orden de Regulares privativamente. Yo con respecto á otro asunto y proposito , no he hecho mas de desflorar este campo ameno y fecundo , quando su misma abundancia me hizo detener en mis tareas. Por estos dos escrutinios , que acaso despues de los que hizo el Arzobispo de Paris Pedro de Marca , y antes el M. Fr. Francisco Diego , serán los únicos que se han executado en este Archivo General , se podrá colegir ¿quán nuevo lustre , y quanta mayor extension podia recibir de sus arcanas noticias y nunca conocidos instrumentos , la historia civil , eclesiástica , politica , geográfica , genealógica y militar?

Otro de los archivos que recorrí en el breve tiempo que lo permitió mi corta mansion en Barcelona , y el registro que diariamente me ocupaba en el Real , fué el llamado del *Maestre Racional* , cuyos libros , quader-nos , y otros papeles originales , pertenecientes á la cuenta y razon de la Hacienda y Patrimonio Regio , compre-
hen-

henden desde el año 1295 hasta 1713. Este Archivo, no menos precioso que el General, y mas rico en ciertos ramos, pero menos conocido, y por decirlo mejor, enteramente olvidado, contiene las cuentas originales de los Bayles Generales de Cataluña, y de los de Aragon, Valencia, y Mallorca en ciertos ramos y épocas, por lo respectivo á la cobranza, é inversion de las rentas del Fisco y Patrimonio Regio, y otros tributos reales, con el cargo y data de los Tesoreros de la Corona. Alli se hallan noticias muy individuales de la poblacion, vecindario, y comercios de la Provincia; del sistema feudal, y enfiteutico; de los gastos de las expediciones de mar y tierra, viages, y bodas de los Reyes de Aragon: del estado, servicio, y sueldos de la Casa y Familia Real, con otros documentos muy curiosos, é interesantes para escribir con verdad y utilidad la historia civil y económica, que entre nosotros es todavia un terreno sin desmontar.

He llamado desconocido y olvidado á este riquísimo Archivo, porque ningun escritor le ha disfrutado, ni hasta aqui ha suministrado materiales de los raros y ocultos que conserva para la historia, y porque segun el cuidado con que estaba cerrado, se dexaba á la humedad, al polvo, y á la polilla que fuesen progresivamente consumiendo lo que dexaron alli los antiguos depositado con tanta custodia, orden, y magnificencia, asi en las enquad-

deraciones y buen arreglo de los libros, como en la forma y coordinacion de los armarios, numerados y señalados con suntuosidad: pues subsiste la pieza y su aparato, en donde los Bayles Generales tenian su Tribunal de Cuentas. Hoy está agregada esta Oficina á la Contaduría principal del Ejército y Principado de Cataluña.

Desde luego conocí quan ímproba y prolixa tarea pedía el registro de este copiosísimo Archivo, que sin engolfarme en su escrutinio, me ofrecia materiales sobrados para ocupar en su revision y copias años enteros. Contentéme con lo primero que, por considerarlo mas propio de mi intento, excitó mi curiosidad, con el justo sentimiento de no poder disfrutar de tantos monumentos como dexé alli sepultados á la discrecion de los insectos. Algunas muestras de lo que me suministró este breve y ligero registro, estan patentes en las *Ordenanzas Navales* del Rey Don Pedro IV de Aragon, y en sus Apendices, que publiqué de orden de S. M. en un tomo en 4.º el año pasado de 1787: en que se leen noticias muy peregrinas relativas á la Marina Real de los siglos pasados. Las restantes han servido para enriquecer esta Coleccion Diplomática, y el Apendice de Notas varias que le acompaña. Para este Apendice han contribuido tambien los diarios del Archivo de la Ciudad, y de la Diputacion, los Capítulos de Cortes sobre los derechos y tarifas, el mismo Archivo antiguo de la Lonja y
Con-

Consulado, de cuyos libros de acuerdos y relaciones se han trasladado muy recónditas noticias.

Los diplomas inéditos que componen la presente Colección, son ciento y setenta y cuatro: todos literal y exactamente trasladados del idioma latino ó del catalan en que se hallan escritos, con citacion del registro y folio del libro de donde se han sacado. Comprehenden desde el año 1136 hasta el 1683, en esta forma: uno pertenece al Conde de Barcelona Ramon Berenguer III: quatro al Rey Jayme I: uno á Pedro III: treinta y seis á Jayme II: cinco á Alfonso IV: treinta y ocho á Pedro IV: doce á Juan I: doce á Martin I: uno á Fernando I: ocho á Alfonso V: cinco á la Reyna Doña Maria, Gobernadora General de la Corona de Aragon: tres á Juan II: once á varios Lugartenientes Generales de la Provincia: siete á Fernando II: uno á Carlos I: dos á Felipe II: dos á Vireyes: cinco á Felipe III: tres á Felipe IV: y cinco á Carlos II.

Entre estos reales diplomas, veinte y uno contienen tratados de comercio, y alianzas con varios Príncipes infieles, como Reyes de Fez, de Tremecén, de Túnez, de Bugía, y de Egipto; sin contar tres de esta clase con Reyes de Francia, y con la Señoría de Genova. Hállanse tambien creencias é instrucciones para embaxadores, destinados á várias Cortes de Europa y fuera de ella. Los restantes instrumentos son órdenes, privilegios, nom-

bramientos , concesiones , confirmaciones , declaraciones , sentencias , y executorias reales ; representaciones de la Ciudad de Barcelona , ó de su Consulado ; y peticiones y capítulos de Cortes , todo relativo al fomento y exênciones del comercio y navegacion. Por via de apendice se han añadido nueve cédulas de los Reyes Católicos para el fomento y restablecimiento de la contratación y marina mercantil de sus vasallos de la Corona de Castilla : á fin de que se reúnan en esta obra , en quanto sea posible , los monumentos que acrediten la antigua policía de la España en estos importantes ramos , que en nuestros dias con tan notorio empeño y munificencia reanima el Gobierno.

En quanto al esmero y diligencia con que se han trasladado todos estos instrumentos , y al sistema uniforme que se ha guardado para arreglar su ortografía y demás requisitos de la escritura , propia de cada idioma y de cada siglo de la baxa edad ; me remito , para evitar superfluas repeticiones , á lo que tengo advertido en el tomo II de la primera Coleccion Diplomática , en donde doy razon del método , y reglas que entonces me prescribí. Allí mismo ya indicé sobradamente el fin que me propuse en la impresión íntegra de los documentos , ya con respecto á justificar con ellos este ramo de historia , nuevo entre los modernos , y no conocido de los antiguos ; ya con el fin de conservar estos raros y curiosos ma-
nus-

nuscritos librándoles de la voracidad del tiempo, y de enriquecer con este genero de piezas los cuerpos diplomáticos hasta aquí tan pobres y escasos de semejantes monumentos.

A estas dos poderosas razones, bastantes por sí solas para animarme á tal empresa, quisiera yo añadir una tercera, ya que nuevas reflexiones me han demostrado su importancia, y es la luz que pueden comunicar estos instrumentos á la misma ciencia diplomática, y el socorro que de ellos pueden sacar los cronólogos, é investigadores de los usos y estilos de los siglos pasados, para aclarar y fixar muchos puntos en la historia civil; dexando á parte la materia principal que contienen relativa al comercio, que es el objeto de esta obra.

Primeramente las fechas de estos diplomas (hablo del presente tomo y del segundo, que deben formar un mismo cuerpo) pueden servir de gran auxilio á la cronología, fixando los años, y aun los dias, del reynado de los Soberanos, sus continuos viages, y los pueblos de su tránsito, ó de su mas ordinaria mansion, no menos que varios sucesos, cuyas épocas acaso estan dudosas, ó mal averiguadas. Asi mismo por los dictados de los Reyes se manifiesta el número y extension de sus estados; la union de estos, ya por conquista, ya por herencia; ó su desmembracion, sea por guerras, ó por convenios. Al propio tiempo se leen los tratamientos con que se calificaban los cuer-

pos publicos, los tribunales, los magistrados, los magnates, y los mismos Reyes, con la progresion ó variedades que tuvieron estas cortesias: los nombres y gerarquía de muchas dignidades y oficios, hoy desconocidos: los apellidos de familias ilustres de que se hace mencion en el cuerpo de los instrumentos, ó al pie de ellos, entre los Prelados, Próceres, ó Consejeros confirmantes: las formas cancellarescas, y los estilos de Secretaría en los reales despachos: su primitivo uso, observancia, y alteraciones que hayan padecido: los nombres de los Secretarios, Protonotarios, y antiguos Cancilleres, con todos los demás requisitos que llevaban las pragmáticas, edictos, decretos, privilegios, declaraciones, sentencias, y executorias, segun la via por donde se expedian. Esta es la razon principal que me movió á trasladar íntegras las piezas, además de la de conservar el estilo y vocabulario de la baxa latinidad, y el idioma antiguo catalan, hoy meramente provincial y plebeyo, y en otros tiempos lengua comun de varios Reynos y Provincias, y de una de las principales Cortes de Europa.

Por otra parte, sin el testimonio de estos instrumentos ¿cómo se podría determinar la antigüedad de ciertos títulos, la exístencia de ciertas dignidades, y el origen de ciertas fórmulas y dictados, que, ó no se encuentran en las historias, ó se encuentran citadas ó definidas con equivocacion? Empezando por el tratamiento calificativo de

Ma-

Magestad de que hoy gozan los Monarcas, se dice comunmentè que empezó su uso en Carlos I de España; pero resulta del contexto de estos documentos, que en Aragon el primer Rey que lo usó fué Don Martin, segun un privilegio del año 1398; bien que en otros posteriores ya no se lee esta calificacion, sino la del simple pronombre *Nos*, y en 1409 la de *Excelencia*. En 1434 se renueva, en una cédula de la Reyna Doña Maria, el título de *Magestad*; y sin embargo en otras posteriores repite el simple de *Nos*. En 1443 Don Alonso V se titula con *Magestad*; y mas adelante en otros diplomas usa solo del *Nos*. En 1453 el Consulado de Barcelona tributa al mismo Rey la cortesia de *Magestad*, pero en el contexto del memorial se mezcla con la de *Excelencia*, y la de *Señoria*; bien que al fin de cada artículo que aprobaba el Rey, dice la Cancilleria *Place á su Real Magestad*. En 1454 se lee una súplica al mismo Soberano con la fórmula de *muy Alto, y muy Excelente Señor*, y sigue con la de *Vuestra Magestad*. En 1458 se repite el tratamiento de *Magestad* á la Reyna Gobernadora Doña Maria; y en 1459 se tributa el mismo al Rey Don Juan II. Este en 1460 habla de su hermano Don Alonso V, ya difunto, con el tratamiento de *Serenisimo Señor*; y en 1477 se apropia él mismo el de *Alteza*, baxo la palabra latina *Celsitudo nostra*. En 1483 el Duque de Segorbe llama al Rey Don
Fer-

Fernando el Católico *Vuestra Excelencia* ; en el siguiente *Serenísimo Señor* ; en 1487 *Ilustrísimo Señor Rey*, y en 1492 repite *Serenísimo Señor*. Pero desde esta época en adelante se lee constantemente usado el tratamiento de *Magestad* en todos los diplomas del expresado Don Fernando , y continuado sin mudanza en los Señores Reyes sus augustos sucesores.

De todo lo referido hasta aqui se colige autenticamente : que antes del reynado de Don Fernando el Católico , el tratamiento de *Magestad* no fue invariable en Aragon por ley alguna ni costumbre , pues alternaba con los de *Serenidad* , *Señoria* , y *Alteza* : que desde el año 1492 se puede asegurar que quedó perpetuado : y que entre los Reyes anteriores á Don Pedro IV no se usó fórmula alguna reverencial , sino la autoritativa de *Nos* y *Vos* ; pues solo al referido Monarca se le suplica una vez con el título de *Señoria* ; y otras dos , hablando él mismo con respecto á su dignidad , se apropia el de *Alteza* por estas voces latinas *Culmen nostrum* , y *Celsitudo nostra* : que en 1389 se le tributa á Don Juan I la cortesía de *Alteza* , y en 1395 la de *Muy Grande Magnificencia* , y de *Gran Alteza*.

Si descendemos de los tratamientos tributados á los Señores Reyes , á los que se daban á los Infantes , Gobernadores Generales , Vireyes , y Superiores Magistrados ; hallaremos la misma variacion , y que á proporcion
que

que se ensalzaron ó fixaron los títulos de respeto en los Soberanos, se elevaron y establecieron los de los tribunales y magistrados: en lo qual no hubo regla constante, ni forma gerárquica, hasta fines del reynado del Rey Católico.

Al Consejo del Rey se le daba hasta fines del siglo xiv el tratamiento de *Venerable*, mas adelante el de *Sacro*, y en los dos ultimos siglos anteriores el de *Sacro Regio Supremo*. Antes del citado siglo no recibian tratamiento alguno de oficio los empleos de magistratura, de la Corona, ni de la Corte, sino el simple de *fidelis noster* antes, y el de *dilectus noster* posteriormente hasta principio del siglo xv. Pero ya en el reynado de Don Alonso V se leen, en las cláusulas de Cancillería, dictados no conocidos, que empezaban á señalar y calificar las gerarquías: como el de *Inclitos* á los herederos ó primogenitos de la Corona; el de *muy Ilustres* á los Infantes; el de *Ilustres* á los descendientes de estos; el de *Espectables* á los Gobernadores Generales, y el de *Magnificos* á los superiores magistrados. Mas adelante en el reynado de Carlos I fueron tomando los dictados mayor graduacion: al mismo Monarca se le tributaron los de *Sacra Cesarea Real y Católica Magestad*, reducidos á esta forma con solo las iniciales. *S. C. R. C. M.* aludiendo á las dos dignidades, de Emperador de Alemania, y de Rey de España. Al mismo tiempo á los Prín-

ci-

cipes herederos se les aplicó el título de *Serenísimo*; á los Infantes el de *Ilustrísimo*; á los Vireyes el de *Ilustre*; á los Cancilleres el de *Venerable*; á los Consejeros Reales el de *Magnífico*; y á los Magistrados locales y municipales el de *Honorable*. El título de *Noble*, que de muy antiguo se daba á ciertas personas condecoradas con altos cargos de la Corona, no era afecto al empleo, sino al sugeto por su familia, pues correspondia al de Grande ó Rico-hombre en aquellos tiempos.

Siguiendo cronológicamente todas las observaciones que ofrece el contexto de los mismos instrumentos, se descubre quando empezaron los Reyes el estilo de expresar los años de su reynado despues de los de la Era christiana, que en Aragon fué Don Pedro IV: quando el de distinguir un mismo Soberano las épocas de reynados distintos por la posesion succesiva de una, dos, ó mas coronas, de lo qual dió el primer exemplo Don Alonso V en el año 1444, quien despues de haber unido á la Corona de Aragon, que entró á poseer en 1416, la de Napoles, comenzó á datar sus diplómas por los años que contaba de reynado en una y otra. Luego siguió esta costumbre Don Juan II su hermano, que primero fué Rey de Navarra, y despues de Aragon. La continuó Don Fernando el Católico, que habiendo heredado succesivamente el Reyno de Sicilia, el de Aragon, el de Castilla, y el de Napoles, databa por quatro rey-

reynados distintos. Por la misma razon Carlos I su nieto , llegó á datar por cinco reynados , y Felipe II por dos despues que heredó á Portugal en 1580.

De la misma inspeccion de los instrumentos se collige el origen y práctica de otras fórmulas , como : la de incluir en las cláusulas executorias de las pragmáticas y privilegios , que se expedian para su observancia , á los Príncipes herederos ; y el tratamiento con que los nombraban los Señores Reyes , es á saber : en el siglo XIII y XIV con el de *Carisimo Primogénito nuestro* , ó *Magnifico Primogénito nuestro* ; en el XV con el de *Ilustrisimo* ; y en el XVI con el de *Serenisimo*. Al mismo tiempo se leen los títulos de los Estados con que se fueron condecorando los Príncipes herederos de Aragon , ya de *Duques de Montblanch* desde el año 1365 , ya de *Duques de Gerona* en 1386 , cuyo título se elevó á Principado en 1495 para el Infante D. Juan , hijo primogénito de los Reyes Católicos , que se titulaba al mismo tiempo Príncipe de Asturias como Heredero de Castilla. La union de todos los expresados títulos de ambas Coronas , continuó en los dictados de los Herederos de la Monarquía de España hasta el Señor Felipe III , desde cuyo reynado se calificaron los Infantes Primogénitos con el solo dictado de Príncipes de Asturias.

Dedúcese tambien de la lectura de los instrumentos el estilo de firmar de los Señores Reyes de Aragon , que

TOM. IV.

D

siem-

siempre usaron de la fórmula REX JACOBUS, REX PETRUS, &c. hasta el año 1483 en que Don Fernando el Católico empezó á firmar Yo EL REY, lo qual sin duda tomara del estilo de la Corte de Castilla. Descúbranse finalmente los nombres de várias dignidades y oficios públicos, que ya no existen, y cuyas funciones no se conocen: por cuyo motivo se ha puesto al fin de este prólogo un glosario de las denominaciones de todos estos empleos extinguidos, con una sucinta explicacion de su origen y facultades, que se debe buscar en el número XVII del Apéndice de Notas varias de este tomo. Sigue al referido glosario un vocabulario de los nombres latinizados en la ínfima edad de muchos pueblos de Cataluña, y aun de fuera, y de los apellidos de diversas familias de que se hace mencion en dichos instrumentos, con el fin de facilitar á los lectores su inteligencia, dexando todas estas voces vertidas en el romance corriente.

Estos son los auxílios que la lectura íntegra de los instrumentos me persuadió podria facilitar á los antiquarios y eruditos, aficionados á la ilustracion de nuestra historia civil en el ramo diplomático, independientemente del mercantil, que es el que da el mayor valor á esta Coleccion, asi por su cópia, como por su novedad. En efecto debe de ser en todas partes muy escasa la cosecha en esta clase de documentos, aun en ciertos países extranjeros, en donde se podia presumir que mas abundasen.

sen. De lo poco que ofrecen hasta hoy las colecciones de Inglaterra, de Francia, de los Países-Baxos, ya he hablado en el tomo II. Ignoro lo que pueden presentar los Venecianos y Genoveses, que sin duda guardarán en sus archivos publicos tesoros inmensos de esta especie de monumentos; á no suceder lo que hemos experimentado en la *Historia de la Decima y Comercio de Florencia*, que publicó Sarchiâni en Luca en 1766, quien, á pesar de su mucha diligencia para certificar con documentos antiguos y originales los establecimientos, factorías, y contratacion que tuvieron los Florentines en varios paises de levante y de poniente, que suponian tratados, y convenios anteriores con otras naciones; no ha hallado en los archivos de aquella Ciudad, ni en los de Pisa, sino siete diplómas que contienen tratados de paz y comercio: es á saber, con el Emperador de los Griegos Paleólogo en 1422; con el Soldan de Egipto en el mismo año; y con el Señor de Corintho en el mismo; con Reyes de Inglaterra en 1489, y 1491; con Carlos VIII Rey de Francia en 1494; y con el Gran Turco en 1574: todos los quales traslada á la letra en el apéndice de instrumentos de su obra; siendo de advertir, que aun de estos pocos, los quatro estaban ya publicados en las Colecciones de Rymer, Lunig, y otras.

Estos son, á parte del objeto principal á que se refieren, los beneficios y auxílios generales que ofrece la

Coleccion Diplomática de las presentes Memorias á la estudiosidad de los antiquarios : porque si la historia es la luz de la verdad ¿de dónde le vendrá á ella la luz , sino de la verdad de los hechos? y ésta verdad de dónde procederá sino del testimonio de los documentos? Sin materiales ¿cómo se edificará? y sin escoger antes la cantera ¿de dónde se sacará la piedra? Antes de tener historiadores eloqüentes , debiamos haber sufrido pesados y fastidiosos compiladores : estos son necesarios para segar la mies , y aquellos para cerner la harina. Entre las naciones modernas se ha escrito ordinariamente la historia de los siglos pasados como se suelen escribir las gazetas : unos copian de otros , ya alterando ó adornando las relaciones ; y á falta de noticias positivas , la parcialidad , ó la adulacion de los escritores forja cuentos para llenar los vacios , ó su imaginacion pinturas para amenizar la narracion , é interesar á los lectores.

Han dicho algunos , y con razon , que á la Italia no le faltaba sino una pluma juiciosa y eloqüente para escribir su historia : porque sus archivos y antiguas bibliotecas estan ya saqueadas , digámoslo asi , por diligentisimos diplomáticos , y sus copiosos trabajos dados generosamente á la luz pública. Y si á la historia de sucesos pasados debe necesariamente preceder la autenticidad de los documentos para comprobacion de la verdad ; ¿con cuánta mas razon á la que trata particularmente del comercio

y

y navegacion de la edad média ; siendo un ramo nuevo en la historia civil, y por consiguiente destituido del testimonio de autores contemporáneos? La conducta contraria en qualquiera autor es exîgir demasiado de la confianza del público , y en cierta manera es precisar á los lectores á que cierren los ojos , y se entreguen á la buena fé del historiador. De aqui vienen tantas batallas contra moros , descritas casi todas de un mismo modo : tantas millaradas de muertos , sin entrar jamás en la cuenta un solo herido.

Sacúdase el polvo de los archivos ; publíquense los manuscritos útiles , antes que la polilla devore á unos , la mala custódia extravie otros , ó un incendio los consume todos : pues segun la indolencia é incúria que se experimenta en este punto , podrá muy bien llegar el caso , en que quando se promueva en la nacion este genero de estudio , y se comunice el gusto de estas expediciones literarias , no se halle ya materia en que pueda cevarse el ansia ó la curiosidad. Entonces , en lugar de historias se habran de escribir cuentos ó novelas ; y nos veremos otra vez envueltos en las tinieblas del tiempo fabuloso.

Yo he querido tomar un camino opuesto , prefiriendo lo cierto á lo agradable , y lo verdadero á lo ingenioso , porque nunca me propuse esclavizar el juicio del público para ser creido sobre mi palabra ; y mas en una
bis-

historia, en que era muy de recelar que el deseo de ensalzar las cosas de mi patria hubiese tentado á mi veracidad. Este exemplo, que en otro tiempo era muy raro, le he visto, con no poca satisfaccion mia, imitado por algunos sensatos Españoles, que han acompañado sus obras históricas de apéndices de instrumentos inéditos, en que están afianzadas la verdad y autenticidad de los hechos: siendo de esperar que otros sigan con igual zelo sus pisadas.

VOCABULARIO

DE ALGUNOS NOMBRES LATINOS,
asi apelativos, como geograficos y significativos
de oficios, contenidos en este tomo.

CON LA VERSION VULGAR CORRESPONDIENTE.

EN la vulgarizacion de los nombres de apellidos y pueblos, se ha tenido el cuidado (que nunca deben perder de vista los traductores de instrumentos latinos de la baxa edad) de acomodar la version á la índole y propiedad del idioma catalan, respecto que se deben aplicar las voces á determinadas familias y lugares, conocidos ya con ellas en el Principado de Cataluña: porque el que, sin esta precaucion, adoptase la voz castellana que natural y genéricamente corresponde á una literal traduccion, desfiguraria estos nombres, que son peculiares y legitimos de una Provincia, dandoles una escritura y terminacion, ó vaga, ó extraña, y por consiguiente impropia.

De una y otra clase daremos aqui algunos exemplos, para fundar practicamente estas prevenciones, que juzgo muy oportunas, y totalmente nuevas, y por tanto dignas de que los antiquarios è intérpretes de lenguas las tengan presentes. En sustancia, todo se reduce á que la voz vulgar ha de guardar la propiedad de la lengua del reyno ó pais en que se hizo el instrumento, ó al que se refiera su contexto.

Por exemplo: *Mons. Albus*, es *Monblanch* en Cataluña, *Montalban* en Castilla; *Montauban* en Francia, y *Montalbano* en Italia: *Portus Veneris*, es *Portvendres* en Francia, *Portovenere* en Italia; y suena literalmente *Puerto de Venus* en castellano, si el traductor no está bien versado en la geografia: *Bellus Visus* es *Bella Vista* en Castilla, *Bellver* y *Bellvis* en Cataluña, *Belvedere* en Italia, y *Mirabeau* en Francia. El que quisiere seguir este orden comparativo en la serie geográfica, podria componer algunos volúmenes.

Las reglas que se han indicado tocante á los nombres de pueblos, se pueden aplicar respecto á los de familias; que siendo unos mismos en latin, ó mas bien en romance latinizado, piden los apellidos de distintos paises diferente version, apropiada al peculiar idioma vulgar de cada uno. *Petrus de Podio*, es en Cataluña *P. Despuig*, en Francia *P. Dupuy*, en Italia *P. Poggio*, en Aragon *Pedro Pueyo*, y en Castilla *P. Poyo*: *Joannes de Claro Monte*, es *Juan de Claramunt* en Cataluña, *J. de Clermont* en Francia, y *J. de Claramonte* en Italia. De ahí se puede

co-

colegir hasta donde podria llegar el analisis comparativo.

Debo advertir, para mayor conocimiento y claridad de los apellidos catalanes, que algunos suelen unir el articulo *de* al nombre, componiendo una sola palabra. Por exemplo: *Despuig, Desplá, Descoll, Desvall, &c.*, suenan *del Puig, del Plá, del Coll, del Vall*: á imitacion del uso de los franceses en estos apellidos *Dupuy, Duval, Dumont, &c.*

que equivalen á lo mismo que *du Puy, du Val, du Mont*. Otros apellidos catalanes mudan el articulo *de* en *ça*, ó sea *za*, como en *Zacosta, Zavall, &c.* que es propiamente *de ça la costa, de ça el vall*, y suena en castellano *de acá de la cuesta, de acá del valle*. Estas observaciones, que parecen menudas, denotan en los apellidos la primitiva situacion topográfica de sus solares.

APELLIDOS DE FAMILIAS.

B
Bernardus de Abbatissis. *Bernardo Cesbadesas.*

Raymundus Alamanni. *Ramon de Alamany.*

Guillelmus de Angularia. *Guillen de Anglasola.*

Berengarius de Apilia. *Berenguer de Abellá.*

Cpradus Aureæ. *Conrado Doria.*

Petrus Oulomaris. *Pedro Olomar.*

B

Raymundus Bajuli. *Ramon Batlle.*

Bernardus de Bello loco. *Bernardo de Belloch.*

Galcerandus Bertrandus. *Galceran Bertran.*

C

Raymundus de Capraria. *Ramon de Cabrera.*

Franciscus Castilionis. *Francisco de Castelló.*

Petrus de Castlarino (Castro-larino). *Pedro de Castlarí.*

Guillelmus de Castro Aulino. *Guillen de Castellgalí.*

Guillelmus de Castronovo. *Guillen de Castellnou.*

Raymundus de Castroveteri. *Ramon de Castelvell.*

Arnaldus de Cervaria. *Arnaldus de Cervera.*

Gerardus de Cervilione. *Gerardo de Cervelló.*

Bonanatus de Colle. *Bonanato Dexcoll.*

Petrus Comitiss. *Pedro Comto, ó Conde.*

Joannes de Corbaria. *Juan de Corbera.*

Eximinius Cornelii. *Ximeno Cornel.*

Ferrarius de Cortilio. *Ferrer de Cortey.*

Gilabertus de Crudillis. *Gilaberto de Cruilles.*

Bernardus de Cumbis. *Bernardo Cescomes.*

E

Bonanatus Egidi. *Bonanato Gil.*

Petrus de Erillo. *Pedro de Eril.*

F

Petrus Ferrandi. *Pedro Fernandez.*

Ni-

Nicolaus de Flischo. *Nicolas Fiesco.*
 Raymundus Fulchonis. *Ramon Folch.*
 Franciscus Fuxi. *Francisco Foix.*

J

Petrus Januarii. *Pedro Janer.*
 Bernardus Jaufridi. *Bernardo Jofre*
ó Jafre.
 Bernardus de Junquerio. *Bernardo*
de Juncar.

L

Joannes de Lauro. *Juan Desllor, ó*
sea De Azlor.
 Petrus Lupeti. *Pedro Llobet.*

M

Bernardus Malarii. *Bernardo de Ma-*
lars.
 Petrus de Marginibus. *Pedro de Mar-*
ges.
 Romeus de Marimundo. *Romeo de*
Marimon.
 Petrus Martini. *Pedro Marti, ó sea*
Martinez.
 Bernardus Michaelis. *Bernardo de*
Miguel.
 Bernardus de Molendinis. *Bernardo*
de Molins.
 Jayme Monachi. *Jayme Monjo.*
 Guillelmus de Montecatheno. *Gui-*
llen de Moncada.
 Guillelmus de Montejudaico. *Gui-*
llen de Montjuich.

O

Michael de Olivariis. *Miguel de Oli-*
veras.
 Guillelmus Oliverii. *Guillen Oliver.*

P

Comes Pallariensis. *Conde de Pa-*
llars.
 Jacobus Pauli. *Jayme Pau, ó Pol.*
 Franciscus de Perilionibus. *Francis-*
co de Perellós.
 Galcerandus de Pinosio. *Galceran de*
Pinós.
 Bernardus de Plano. *Bernardo Des-*
pla.
 Bernardus de Podio. *Bernardo Des-*
puig.
 Guillelmus Poncii. *Guillen Pons.*
 Guillelmus de Prunariis. *Guillen de*
Prunés.

R

Arnaldus Rogerii. *Arnaldo Roger.*
 Petrus Rotundi. *Pedro Redó.*

S

Clemens de Salaviridi. *Clemente de*
Salavert, ó sea Salaverri.
 Hugo de Sancta Pace. *Hugo de San-*
tapau.
 Gilabertus de Scintillis. *Gilaberto de*
Centellas.
 Guillelmus Scribæ. *Guillen de Escri-*
vá.
 Ubertus Spinulæ. *Uberto de Spinola.*

U

Berengarius de Ulmis. *Berenguer de*
Oms, ó Doms.
 Guillelmus de Vallesicca. *Guillen de*
Valseca.
 Bernardus de Vallo. *Bernardo Des-*
valls, ó sea Zavall.
 Berengarius de Vilariacuto. *Beren-*
guer de Vilaragut.

- A**
Amporitanum. *El Ampurdan*, comarca de Cataluña.
Apiaria. *Piira*, Villa.
Aqualata. *Igualada*, Villa.
Armaniatum. *Armanac*, Condado en Francia.
Ausona. *Ossona*, ó *Vique*, Ciudad Episcopal.
- B**
Bagnariæ. *Bañeras*, Lugar en idem.
Balneolæ. *Bañolas*, Villa y Abadía en Cataluña.
Barbaria. *Berbería*.
Bellum Cadrum. *Belcayre*, ó *Beaucaire*, Villa de Francia.
Bellus Locus. *Belloch*, Lugar en id.
Bellum Podium. *Bellpuig*, Villa.
Bellum Pratum. *Bellprat*, Lugar en idem.
Bellus Visus. *Belloís*, y *Bellver*, dos Lugares en idem.
Bisuldunum. *Besalú*, Villa y Condado en idem.
Bitulona. *Badalona*, Villa en idem.
- C**
Campus Longus. *Campllonch*, Lugar en idem.
Campus Magnus. *Campmany*, Lugar en idem.
Campus Rotundus. *Camprodó*, Villa y Cabeza de Partido en idem.
Castilio Emporitanus. *Castelló de Ampurias*, Villa en idem.
Castilio Planitieï Burrianæ. *Castellon de la Plana*, Villa en el Reyno de Valencia.
Castrum Arnaldi. *Castellarnau*, Lu-
- gar en Cataluña.
Castrum Bonum. *Castellbó*, Vizcondado en idem.
Castrum Episcopale. *Castell-Bisbal*, Lugar en idem.
Castrum Foelix. *Castell de Fels*, Lugar en idem.
Castrum de Lauro. *Castell Llor*, Lugar en idem.
Castrum Novum. *Castellnou*, Lugar en idem.
Castrum Vetulum, ó Veterum. *Castellvell*, Lugar en idem.
Caucoliberum. *Colibre*, Villa y puerto del Rosellon.
Celsona. *Solsona*, Ciudad Episcopal en Cataluña.
Cepta. *Zeuta*, plaza fuerte en Africa.
Ceretania. *Cerdaña*, antiguo Condado en Cataluña.
Cervaria. *Cervera*, Ciudad y Corregimiento en idem.
Collum Balagarii. *Coll de Balaguer*, es un paso fortificado entre montes en idem.
Confluens. *Conflent*, Valle del Rosellon.
- D**
Dertusa. *Tortosa*, Ciudad Episcopal en Cataluña.
- E**
Emporiæ. *Ampurias*, antigua Ciudad y Condado en idem.
Era Ampruniani. *Ampruña*, Lugar en idem.
- F**
Fontes Calidæ. *Fonscaldes*, Lugar de Cataluña.

Fons Frigida. *Fonfreda*, Lugar de idem.

I

Ilerda. *Lerida*, Ciudad Episcopal de Cataluña.

Impuriæ : lo mismo que *Emporiæ*.

Insula. *Illa*, Villa y Vizcondado en el Rossellon.

J

Janua. *Genova*, Ciudad de Italia.

Juncaria. *Junquera*, Lugar de Cataluña.

M

Majorica. *Mallorca*, Isla.

Malecha. *Malaga*, Ciudad del Reyno de Granada.

Minorisa. *Manresa*, Ciudad de Cataluña.

Minorica. *Menorca*, Isla.

Mons Albus. *Montblanch*, Villa y Ducado en Cataluña.

Monsbovinus. *Mombuy*, Lugar de baños en idem.

Mons Cathenus. *Moncada*, monte y castillo en idem.

Mons Catus. *Mongat*, peñon fortificado en idem.

Mons Clausus. *Monclús*, Lugar de idem.

Mons Judaicus. *Monjuich*, monte fortificado junto á Barcelona.

Mons Laurus. *Montllor*, Lugar de Cataluña.

Mons Magnus. *Montmany*, Lugar de idem.

Monspesullanus. *Montpeller*, Ciudad del Languedoch.

Mons Gaudium. *Mongay*, Lugar de Cataluña.

Mons Rubeus. *Monroig*, Lugar de id.

Mons Signum. *Monseny*, montaña fa-

mosa en idem.

Montisonum. *Monzon*, Villa de Aragon.

Mons Olivus. *Montoliu*, Lugar de Cataluña.

O

Oriola. *Orihuela*, Ciudad de España.

P

Pagus Penitensis. *El Penadés*, comarca de Cataluña.

Palatiolum. *Palou*, Lugar de idem.

Palatium Aries. *Palaudaries*, Lugar de id.

Palatium Episcopale. *La Bisbal*, Villa de id.

Palatium Solitare. *Palausolitar*, Lugar de id.

Paludes Salatæ. *Palat Salat*, Lugar de id.

Paulinianum. *Poliñá*, Lugar de id.

Perpinianum. *Perpinian*, Ciudad, Capital del Rosellon.

Petra Lata. *Peralada*, Villa, Cabeza de Condado en Cataluña.

Petra Scisa. *Peratallada*, Lugar de idem.

Podium Altum. *Pujalt*, Lugar de id.

Podium Ceretanum. *Puigcerdá*, Villa de idem.

Podium Pulcrum. *Bellpuig*, Villa de idem.

Populetum. *Poblet*, Monasterio de Bernardos de id.

Prata Regalia. *Prats de Rey*, Villa de id.

R

Ripa Curtia. *Ribagorza*, Condado antiguo en Aragon.

Ripæ. *Ribas*, Lugar de idem.

Rivus Siccus. *Riusec*, Lugar de id.

Rivus Pullus. *Ripoll*.

Rivus de Ulmis. *Riudoms*, Lugar de idem.
 Romaniolum. *Romañá*, Lugar de id.
 Rossilio. *Rosellon*, Condado antiguo de Cataluña.

S

Sanctus Baudilius. *S. Boy*, Lugar de id.
 Sanctus Celidonius. *San Celoni*, Villa de idem.
 Sanctus Foelix Guixollensis. *San Felíu de Guixols*, Villa de id.
 Sanctus Justus de Berce. *San Just Desvern*, Lugar de id.
 Sanctus Michael de Fallo, vel de Fago. *S. Miguel del Fay*, Lugar de id.
 Sanctus Petrus de Auro. *Sanpedor*, Lugar de id.
 Sanctus Quiritius. *San Quirse*, Lugar de idem.
 Sardinia. *Cerdeña*, Isla.
 Saxona. *Xixona*, Villa del Reyno de Valencia.
 Sirianum. *Sarriá*, Lugar junto á Barcelona.
 Suburbium, ó Sugurbium. *Segorbe*, Ciudad Episcopal en Valencia.

T

Terracona. *Tarragona*, Ciudad Ar-

zobispal de Cataluña.

Tordaria. *Tordera*, Rio de idem.
 Turolium. *Teruel*, Ciudad Episcopal de Aragon.
 Turricella. *Torroella*, Villa de Cataluña.

V

Vallensis (Pagus). *El Vallés*, comarca y partido de Cataluña.
 Vallesium. Es lo mismo.
 Vallis Aurea. *Valdaura*, Lugar de id.
 Vallis de Aredo. *Vall de Aro*, territorio de id.
 Vallis Foecunda. *Vallfogona*, Villa de id.
 Vallis Magna. *Valmanya*, Lugar de id.
 Vallis Romanorum. *Vallromá*, Lugar de id.
 Vallis Vitriaria. *Vallvidrera*, Lugar de id.
 Vasconia. *Gascuña*, Provincia de Francia.
 Villa Gaudiosa. *Vilajoyosa*, Lugar de id.
 Villa de Paludibus. *Vila de Pals*, Villa marítima de Cataluña.
 Villa Romanorum. *Vilaromá*, Lugar de id.

N O M B R E S D E O F I C I O S Y T I T U L O S .

Admirallus. *Almirante de la mar*.
 Amirallus. Idem.
 Ammiratus. Idem.

B

Bajulus. *Bayle*. Era el Juez ordinario de Barcelona, y de otras Ciudades y Villas de Cataluña.
 Bajulus Generalis. *Bayle General*.

Era el Intendente del Real Patrimonio, y de los derechos y entradas del Fisco.
 Bracchia. *Los tres Brazos* que representaban en las Cortes, y en el Consistorio de la Diputación de Cataluña, á toda la Nación: y de ahí vienen los oficios de los tres Diputados de las Generalidades.

C

C

- Collegium. Colegio.** Con este nombre se entendían los Gremios de los artistas, para diferenciarse de los menestrales: y eran los *Escritanos de número, Cirujanos, Boticarios, Drogueros, y Cereros.*
- Comitus. Comitére,** era el patron de una galera ó galeota.
- Conciliarius Barcinonis. Conceller, ó sea Concejal:** era el título de los seis Magistrados Municipales que representaban la Ciudad.
- Concilium Centum Juratorum. El Gran Concejo** del antiguo Ayuntamiento de Barcelona, que se componía de cien Jurados, elegidos cada año de todas las clases de los vecinos.
- Concilium XX. El Concejo de los veinte.** Era la Junta de Comercio del antiguo Consulado de Barcelona.
- Confratria. Cofradia:** se tomaba por Gremio de menestrales.
- Conservator Generalis. Conservador del Patrimonio Regio,** y tenía plaza en el Consejo Supremo de Aragón.
- Consiliarius. Consejero:** se entendía un Ministro del Consejo del Rey.
- Curia. Corte.** Así se llamaba todo Tribunal ó Juzgado de los Jueces Reales: como eran, la *Corte del Veguer, del Bayle, del Maestre Racional,* y la *Real Cancilleria.* También se tomaba por *las Cortes,* ó Congreso legislativo que convocaban y presidían los Señores Reyes: y en lo antiguo era nombre de Juez pedáneo después del *Bayle.*

D

- Defenedores vel Defenetores mercantia. Los Defenedores,** así llamados vulgarmente, porque eran dos mercaderes de la Lonja del Mar de Barcelona, encargados del gobierno económico de la Casa, y de proteger sus fueros, y la libertad del comercio.
- Deputati Generalis, ó Generalitatis: Diputados del General.** Eran los tres sujetos que representaban los tres Brazos de la nación, formando un tribunal permanente en Barcelona, en el intervalo de unas Cortes á otras, de las que eran delegados ó diputados para administrar las Rentas Generales, conservar el Erario nacional, y defender los fueros y leyes de Cataluña. Su Consistorio constaba de un Eclesiástico, de un Caballero, y de un Ciudadano, cuyos cargos eran trienales.
- Domicellus: Doncel,** era tratamiento que tomaban los Caballeros no Armados, mientras ellos no recibían el Orden de Caballería, porque entonces se llamaban *Milites.*
- G**
- Gerens vices Generalis Gubernatoris:** oficio que vulgarmente llamaban *Portant-Veus,* y suena á *Vicegerente* del Gobernador General.
- Gubernator Generalis. El Gobernador General:** oficio que representaba la Real autoridad delegada en ausencia de los Señores Reyes, que posteriormente se refundió en el empleo de los *Vireyes.*

L

L

Locum Tenens Generalis. *Lugar Teniente General*. En Aragon, Cataluña, y Valencia era el Virrey. Lezdarius: el exáctor del derecho de la *Lezda*, ó antigua aduana.

M

Magister Rationalis. *Maestre Racional*: oficio que equivalia al de Contador Mayor de la Casa y Corte de los Señores Reyes.

Miles. *Caballero*: significaba en Cataluña, y en toda la Corona de Aragon, el Caballero armado, ya fuese Conde, Vizconde, ó Baron; pues por mas illustre y condecorado que fuese un Noble, si no obtenia la armadura, no podia intitularse *Miles*, sino *Domicelus*.

N

Nobilis. En Cataluña este dictado de *Noble* no era comprehensivo de la nobleza ó hidalguía genericamente, sino peculiar de ciertas familias illustres, distinguidas con este título por fuero ó costumbre.

P

Paciarrii. *Pahers*: ó fuesen como *Jue-*

ces de paz, título de los Regidores antiguos de Lérida, Tortosa, y otros pueblos de Cataluña.

Præcentor. *Chantre*, dignidad de alguna Catedral.

Probi Homines. Los *Prohombres*: correspondia á *Hombres Buenos*, esto es, á los Jurados de algun Consejo Municipal. Tambien se aplicaba, y aun se aplica á los Veedores ó Mayordomos de qualquiera Gremio y Cofradía.

Proceres. Los *Jurados* ó *Concejales* que componian un Ayuntamiento.

R

Regens Cancellariam. *Regente la Cancillería*: oficio creado para presidir la Sala Segunda del Consejo Real, en falta del Vice-Canciller, que era su Presidente nato.

V

Vicarius Barcinonensis. *El Veguer*: Juez Ordinario que corresponde al Corregidor de ahora. El distrito de su jurisdiccion se llamaba *Vicaria*, en vulgar *Veguería*, y comprehendia la comarca del Vallés, y la de Villafranca del Panadés.

LISTA DE ALGUNOS NOMBRES VULGARES
CON SU VERSION CASTELLANA.

Alacant. *Alicante*.
Almirayl. *Almirante*.
Altea. *Alteza*.
Avi. *Abuelo*.

B

Barbaría. *Berbería*.
Bastaix. *Faquin de Aduana*.

Batle ó Batlle. *Bayle*, juez.

Bisbe. *Obispo*.

Blat. *Trigo*.

Burgués. *Vecino de una Ciudad ó Villa*.

C

Catiu. *Cautivo*.

Ca-

Cavayl. *Caballo.*
 Cavayler. *Caballero.*
 Comte. *Conde.*
 Conseyl. *Consejo.*
 Conseyler. *Consejero.*
 Cors. *Cuerpo y Corso.*
 Costuma. *Derecho.*
 Crestiá. *Christiano.*
 Cuvinença. *Convenio.*

D

Delme. *Décima, y diezmo.*
 Deu. *Dios.*

E

Esgleya. *Iglesia.*
 Estol. *Esquadra naval.*
 Estret. *Estrecho de mar.*

F

Fael. *Fiel.*
 Falchó. *Halcon.*
 Fondech. *Almacen.*
 Forment. *Trigo.*

I

Illa. *Isla.*

J

Jacme. *Jayme.*
 Janer. *Enero.*
 Janovés. *Genovés.*
 Jaçpert. *Gisperto.*
 Jueu. *Judio.*

L

Leyda. *Lérida.*
 Loc, ó loch. *Lugar.*

M

Maig. *Mayo.*
 Maresme. *Marisma.*
 Maylorqués. *Mallorca.*
 Mercener. *Benéfico.*
 Millá. *Milan.*

Missatge. *Mensagero.*
 Missatgeria. *Mensageria.*
 Munsó. *Monzon.*

N

Nanfós. *Alfonso.*
 Narnau. *Arnaldo.*
 Navili. *Flota de naves.*
 Noblea. *Nobleza.*
 Nolit. *Flete.*
 Nuch. *Hugo.*

P

Pau. *Paz.*
 Palau. *Palacio.*
 Perpenyá. *Perpiñan.*
 Plage. *Playa.*

R

Racional. *Contador.*

S

Sagell. *Sello.*
 Sardenya. *Cerdeña.*
 Sarray ó Sarrahi. *Sarraceno.*
 Senyaler. *Ganfalonero.*
 Servey. *Servicio.*

T

Tabaler. *Banquero.*
 Tirimicé. *Tremecen.*
 Tractaments. *Tratados.*
 Treva. *Tregua.*
 Turcymany. *Truchiman, Intérprete.*

U

Urgeyl. *Urgel.*

V

Veçcomte. *Vizconde.*
 Vila. *Villa.*

X

Xibilia. *Sevilla.*

Pa-

Para mayor alivio de los lectores curiosos, se pueden consultar los Catalogos, ya latinos, ya vulgares, de nombres geograficos, apelativos, y de officios, impresos en el otro volumen de la Coleccion Diplomática; que es el Tomo II de las Memorias Históricas del Comercio de Barcelona, publicadas en el año de 1781: en donde se hallan varios glosarios de voces difíciles, para la mayor inteligencia de los instrumentos.

S U P L E M E N T O

A L A

COLECCION DIPLOMATICA.

CONTIENE LOS

INSTRUMENTOS JUSTIFICATIVOS

DEL TOMO III

DE LAS PRESENTES MEMORIAS.

CHINESE

AND

ENGLISH

DICTIONARY

EDITED BY

W. G. BROWN

AND

A

N. A. S.

A. Carnicero la inventó.

PP. Moles la grabó en Barcelona 1700.

COLECCION DIPLOMATICA.

I.

CONCORDIA ENTRE EL CONDE DE BARCELONA
*Berenguer III, y la Señoría de Genova, sobre los derechos que debian
 pagar las embarcaciones que aportaban à dominios de aquel Principe.*

Ex instrum. membran. de temp. dicti Comitís in Regio Archive Barcin.

NIVERSITATI hominum significare curamus, qualiter fuit
 mota discordia inter Raymundum Barchinonensem Comitem,
 Bisullunensem ac Provinciæ Ducem & Marchionem,
 & Populum Januensem de negociacione navium
 contra voluntatem jam dicti Comitís Ispaniam euntium.
 Tandem, ne aliqua inter eos ex hoc de cetero sit disceptacio,
 presenti edicto ad determinacionem diffinitionis veniunt,
 presenti Venerabili Archiepiscopo O. (Oldegario) Tarracoen-
 nensi, & Januensi Marchione, & hoc postulatione Januensis Populi Le-

A. D.
1127.

gatos suos mittentis jam dicto Comiti, scilicet, Chafarum Consulem Januensem, & Ansallum Crispini.

Concordia siquidem facta, talis est inter eos. = Convenit namque S. Januensis, Episcopus, & Consules, ac Populus predicto Comiti et Uxori suæ D. (Dulciæ) Comitissæ, ac filio eorum R. (Raymundo): quod de unaquaque navi Ispaniam eunte, donent illis aut hominibus Barchinonæ per eos censum, scilicet, X mohabatinos in Barchinona, ut in Sancto Felice de Gixols; de illis, videlicet, navibus quæ ceperint terram à Nicia usque caput Tortuosæ, & sint securæ in potestate Comitis. Quæ vero tenuerint profunda pelagi, si non dederint X mohabatinos in constitutis locis, non sint in hac securitate. Quod si naves Januensium negociatores extraneos aut pecuniam alienam portaverint in Ispaniam à Nicia usque Salod, donent censum hominibus Barchinonæ, sicut homines Montispesulani per consuetudinem jam dicti Comitis donant. Et quod dubium inde fuerit, duo homines de navi sacramento demonstrent.

Et jam dictus Comes, & uxor ejus, & filii eorum faciunt securos Januenses, personas, pecuniam, naves, & jam fractas & non fractas, ubique in eorum potestate cum consuetudine debita, & in maritimis eorum & locis omnibus securas faciunt. Et S. Januensis, & Consules, ac Populus Januensium, faciunt securum Comitem, & Comitissam, & filios eorum, & eorum homines, personas, pecuniam, naves fractas & non fractas, ubique in eorum Provincia, et maritimis, ac locis omnibus eorum cum consuetudine debita.

Si quis ex parte Januensium, vel prephati Comitis, hujus difinitionis placitum forte fregerit; infra quadraginta dies quibus inde fuerit admonitus, emendet alteri cui hoc fregerit secundum hanc determinationem prescriptam: & insuper placitum presens maneat firmum sine fraude & malo ingenio: & quod Comes vel filii ejus de predicto placito Januensibus dimiserit, gratis sit dimissum. Actum est hoc quarto Kalendas Decembris, anno Dominicæ Incarnationis centesimo vigesimo septimo post millesimum.

II.

CEDULA DEL REY D. JAYME I. DE ARAGON,
*en que dispone que en las Ferias de Champaña, à donde concurrían los
 mercaderes de Barcelona, de Valencia, y de Mompeller con cordobanes,
 los de Lerida nombren allí su Consul, que junto con el de los Barcelone-
 ses, haga el repartimiento de los puestos en la Lonja comun que allí te-
 nian.*

R. Arch. Regest. 6. Jacobi I, pars 1. fol. 117.

JACOBUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Maioricarum, & Valentia, Co- A. D.
 mes Barchinonæ & Urgellii, & Dominus Montispesulani. Universis Pro- 1259.
 bis Hominibus & Mercatoribus Barchinonæ & totius nostræ Domina-
 tionis, ad Nundinas Campaniæ mercimonia ducentibus: salutem & gratiam.
 Noveritis quod ad instantiam & preces Paciariorum & Proborum Hominum
 Civitatis Ilerdæ super facto Mercatorum ducentium cordoanum ad partes
 Campaniæ, ordinavimus in hunc modum; quod sicut ordinatum est in Nun-
 dinis Campaniæ super facto cordoani, quod mercatores cordoani Barchi-
 nonæ & Montispesulani eligunt singulos Consules ad dividendum plateas
 domus predictæ, ubi cordoanus mercatorum totius nostræ dominationis con-
 gregatur, per loca, sicut consuetum est, volumus & mandamus, ac firmiter
 constituimus: quod de dictis Mercatoribus cordoani Civitatis Ilerdensis
 unus de venditoribus illorum cordoani Ilerdensis eligatur in Consulem,
 qui simul cum Consule Barchinonæ dividant plateam dictæ domus in Nun-
 dinis Campaniæ per loca, sicut hactenus fieri consuevitur ratione Merca-
 torum Ilerdensium & Valentia, & omnia alia quæ in dicta domo consue-
 verunt fieri & ordinari. Quam Ordinationem volumus ac mandamus nunc
 & semper esse stabilem atque firmam; & quod aliquis non sit ausus pre-
 dicta infringere nec contravenire, si de Nostri gratia confidit vel amore.
 Dat. Ilerdæ Kalendas Septembris, anno Domini millesimo ducesimo
 quinquagesimo nono.

III.

GEDULA DEL REY D. JAYME I. DE ARAGON;

en que nombra à dos ciudadanos de Mompeller por mensageros suyos à Egypto, à tratar negocios de comercio, concediendoles facultad de elegir Consul en Alexandria para los vasallos del Rey, mientras dure su comision, con plena jurisdiccion, y de vender à los de la nacion la Lonja y el Consulado que tenia el Rey allí.

R. Arch. Regest. 9 Jacobi L. pars 1. fol. 76. B.

A. D. 1467. **N**OVERINT UNIVERSI, quod Nos Jacobus, Dei gratia, Rex Aragonum, Maioricarum, & Valentiaë, Comes Barchinonæ, & Urgelli & Dominus Montispesulani. Damus & concedimus vobis fidelibus nostris, *Bernardo de Moleudinis & Bernardo de Plano*, Burgensibus Montispesulani, presentem misatgeriam Alexandria; ita scilicet, quod vos sitis Nuntii nostri dicti viatici seu dictæ misatgeriæ, & non aliquis alius; & possitis ducere vobiscum navem quam volueritis in misatgeria & viatico predictis, salvè & securè, & sine impedimento alicujus personæ: dantes & concedentes vobis licentiam & plenam potestatem quod possitis in partibus Alexandria constitutare Consulem & Consules, prout vobis videbitur expedire, qui audiant & determinent omnes causas quæ inter homines terræ & jurisdictionis nostræ & quorundam aliorum Locorum vertentur in partibus Alexandria, & possint ponere pœnas civiles & criminales super illos qui delinquent quoquo modo, prout eis visum fuerit de jure faciendum; & quia etiam ipsas poenas exequantur, colligant, & recipiant auctoritate nostra. Dantes etiam vobis licentiam & plenum posse imponendi poenam & poenas super illos similiter qui in partibus Alexandria fuerint dum vos in dicta misatgeria fueritis seu steteritis postquam de terra nostra recederitis, in eundo scilicet in dictum viaticum, & stando ac redeundo, prout vobis de jure visum fuerit, & ipsis etiam compellere; & ipsi coram vobis teneantur venire & respondere suis querelantibus, prestito sacramento ab eis, & juvare vos, ac consilium prestare, & obedire vobis sicut Nobis loco nostri dum in dicta misatgeria fueritis ut superius continetur; & si aliquis contravenerit, quod possitis eum punire inde prout vobis de jure videbitur expedire. In super etiam concedimus vobis quod possitis vendere hominibus terræ & Jurisdictionis nostræ Alfundicum & Consulatum nostrum Alexandria loco nostri, & pretium quod inde habueritis, quod sit . . . & ipsum teneamini restituere Nobis. Dat. in Dertusa quarto Nonas Januarii, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo.

IV.

CEDULA DEL REY DON JAYME I. DE ARAGON,
*por la qual concede à los dos Mensageros de Mompeller que enviaba à
 Egipto cinco mil sueldos maglorienses en ayuda de costa de gastos, cobra-
 deros de los derechos Reales sobre la moneda de millareses que se acuña-
 ba ó se acuñase en aquella Ciudad.*

R. Arch. Regest. 9. Jacobi I. pars 1. fol. 77.

NOS JACOBUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Maioricarum et Valentix, A. D.
 Comes Barchinonæ et Urgellii, et Dominus Montispesulani. Recog- 1267.
 noscimus & confitemur debere vobis *Bernardo de Molinis* et *Bernardo de
 Plano* Burgensibus Montispesulani quinque millia solidos Malgurienses, quos
 vobis damus in auxilium expensarum nuntiationis quam pro Nobis factu-
 ri estis modò ad partes Alexandriæ cum expensis vestris propriis: Quos
 quinque mille solidos assignamus vobis habendos et percipiendos in juribus
 nostris monetæ miliarensis, quæ fit & cuditur seu cudetur apud Montem-
 pesulanum vel in alio loco dominationis Montipesulani; ita scilicet, quod
 solutis assignationibus per Nos factis super moneta predicta, habeatis &
 percipiatis vos, & quem vel quos volueritis loco vestri, jura nostra omnia
 ipsius monetæ in solum dictorum denariorum, prius et antequam inde
 aliquid alicui alii detur vel solvatur, tamdiu scilicet donec de predictis quin-
 que mille solidis sitis plenarie persoluti.

Mandantes firmiter Magistro dictæ Monetæ miliarensis, presenti scilicet
 et futuris, quod solutis assignationibus in dicta moneta jam per Nos
 factis, solvant de juribus nostris dictæ monetæ predicta quinque millia so-
 lidos, antequam inde alicui alii, solutis assignationibus predictis ibi jam fac-
 tis, aliquid inde solvant: quibus vobis solutis presentem à vobis recuperent
 albaranum. Dat. Dertusæ quarto Nonas Januarii anno Domini millesimo
 ducentesimo sexagesimo septimo.

V.

TRATADO DE PAZ Y ALIANZA AJUSTADO
*entre el Rey de Aragon Jayme I. y el de Marruecos Aben Juceff per-
 sonalmente en Barcelona, en que pedia éste varios subsidios de gente y de
 naves para la conquista de Ceuta.*

R. Arch. Regest. 12. Jacobi I. pars 1. fol. 6.

MANIFESTA cosa sia à tots: com Nos Aben-Juceff Miramomelli, Se- A. D.
 nyor de Marrochs è de Fez, è Suyalmoza, è de ses pertinencies, Se- 1274.
 nyor dels Benimarins. Fem pau è amor perdurable per tots temps ab vos,
 noble en Jacme, per la gracia de Deu, Rey d' Aragò, è de Mallorques,
 &

& de Valencia, Comte de Barcelona è d' Urgeyl, è Senyor de Montpeller, Nos ab Vos, et Vos ab Nos.

E puis que romanga aquella pau entrels vostres fills è los nostres, en tal manera que Vos nos façats ajuda à pendre Cepta, è que nos enviets deu naus armades è deu galees, è entre altres lenys è barches que sien à summa de cinquanta, è queus enviets sinc cents entre Caballers è homens de liynatge; è Nos prometemos queus enviarem cent mille bizancios Ceptils bons per aquest Navili, & cent mille bizancios altres per aguisar la anada dels Caballers. E si mes d' un an estaven los Caballers en pendre Cepta, vos darem tant quant la quantitat del an será que estien en pendre Cepta; è si tot l'an hi estaven, queus darem los cent mille bizancios axi com dit es; è Cepta presa, prometemos queus darem cinquanta mille bizancios à vos è als vostros per cascun an.

E encara que darem al Senyor dels Caballers que vos hi enviarets, cent bizancios per cada dia, Cavayls à èl è als altres qui vendrán en ajuda nostra; è à cada Cavaller sengles Camells si avien en nengun loc anar ab Nos; è al Richome que y enviarets, darem asembles sufficients, aquelles que à èl mester seràn per al Viatge que faràn ab Nos.

E prometém, que al cap del an, quen lexarem venir el Richome è aquells Cavallers ab tot ço que guaynat hi auran; ab que vos nos refrasquets atres tants Cavallers que sien ab Nos tro ajám presa Cepta.

Encara que y ajen Esglesia è Oratori aquells Cavallers, segons que's usa per los Cristians: è encara que darem al Cavaller cada dia dos bizancios per cascun mes pagar axi com la luna paréscia, è aquestes coses, ço es à saber, la amor è la promessió del aver, prometém à Vos en fe de Deus è en la nostra, à bona fe è sens engán atendre è complir.

E Nos en Jacme, per la gracia de Deu, Rey d' Aragó, de Mallorques è de Valencia, Comte de Barcelona, è de Vrgell, è Senyor de Montpeller, à Vos Aben-juceff Miramomelli, Senyor de Marrochs, è de Fez, è de Sayalmeza, è de ses pertinencias, è Senyor dels Benimarins, en la fe que Deus nos ha dada è en la nostra, d' atendre è de complir à vos los cinc cents Cavallers è homens de liynatge queu dejen esser, è les deu naus, è deu galees, entre lenys è barches tro à summa de cinquanta: è d'aço enviam vos en nostra Carta ab nostra bolle segellada; è vos enviatsno sen vostra Carta segellada è fermada axi com s'usa entre vos. Dat. Barchinonæ decimo quarto Kalend. Decembris anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo quarto.

VI.

TRATADO DE PAZ Y COMERCIO, AJUSTADO
entre el Rey de Aragon Don Pedro III, y el de Tunez Miralmomeni Bohap por medio de sus Plenipotenciarios ; duradero por quince años , en que se conceden de nuevo y se confirman varias franquicias y derechos de los mercaderes y navegantes Catalanes en Berberia.

R. Arch. Regest. Petri III. ab ann. 1278 ad 1285. littera B. fol. 81.

SAPIEN TOTS HOMENS, qui aquesta Carta veuran : Com pau è tregues **A. D.**
 son tractades è atorguades entre Nos en Pere, per la gracia de Deu, **1285.**
 Rey d'Aragó è Sicilia duna part, è el noble el honrat Miralmomeni Bohap
 Rey de Tunis de la altra, per mar, ço es, à saber, è per terra, segons que
 davayl es contengut.

I. Primerament : que tot Sarray de la terra del dit Miralmomeni Rey
 de Tunis, de qualque loc que sia de la sua terra que huy ha è d'aque-
 lla que d' aqui avant guanyará, quant à Nos será cert per ses letres ò per
 son missatge d' aquella que aurá guanyada, que vendrá à les terres nos-
 tres dels regimes damunt dits d'Aragó è de Sicilia, è à totes les altres ter-
 res que havem huy ò d' aqui avant ab la ajuda de Deu guanyarém, en
 qualque loc sia salu & segur, en cors è en haver ; aixi que nuyl hom nol
 gos fer dan ni sobres mentre aquesta pau è treuga durará.

II. Et si alcú ò alguns vulien exir d' algun loc de nostra terra per
 fer dan à algun de la terra ò de la Senyoria del dit Miralmomeni, ò al-
 cuns de sos ports ò de ses riberes, Sarrayns ó altres homens, aqui vinens ò
 annans ò estans, en cors ò en aver, en gran nau ò en poca, ò galéa ò
 leny ò barcha ; que Nos que vedém è façam vedar que nos puscha fer per
 nenguna manera.

III. Et si per aventura alguns homens dels lochs de la terra nostra
 feyan dan à alguns d'aquels damunt dits de la nostra ò de la Senyoria del
 dit Miralmomeni en cors ò en aver ; que Nos siam tenguts de retre è de
 restituir tot aquell dan als perdens, els juránt qual seria la pérdua aque-
 lla, ò mostránt ho.

IV. E que tots aquels de la terra del dit Miralmomeni vinents en la
 nostra terra ò en alcuna Illa de les nostres ò en algun loc de la nostra Se-
 nyoria, sien salus & segurs en cors è en aver, segons que dit es, ço es à
 saber, de les gens de la terra, com dels Richs homens qui aqui seran ò
 d'altres.

V. Item : que nuyl hom de nostra terra no ajud à alcunes altres per-
 sones à fer mal à la terra del dit Miralmomeni, ni à nengunes coses que
 sues sien.

VI. Item : si alguns lenys de la Senyoria del dit Miralmomeni se per-
 dicn

Tom. IV.

B

dien en alguns lochs de nostra terra, ò algun Sarray de la sua Senyoria, que fos en alguna nau de Crestians, venía en alguna de les Illes nostres; qu'els homens d' aquel logar guarden è defenen aquel ò aquells Sarrayns è lurs coses, els facen retre totes aquelles coses que lurs fossen, que existen de la mar.

VII. Item : que tota nau que sie en qualque port dels ports del dit Miralmomni dels homens de la terra sua ò d'altres ; que haya aquel dret quels seus homens aurán.

VIII. Item : que nengú mercader de nostra terra no vaia en nenguna nau armada, sino ho faya pus l'armament ne fos tolt.

IX. Item : que nengú mercader de nostra terra, ne altre hom, no compre nengunes coses de negun altre hom les quals fossen estades toltas à alguns Sarrayns de terra del dit Miralmomeni ni nengun de lurs catius ; & si per aventura algunes mercaderies ò coses que fossen toltas à alguns Sarrayns de la terra del dit Miralmomeni, après lo Kalendar d'aquesta pau eren trovades en alguns lochs de nostra terra ; que aquells qui ho aurien, fossen destrets à retre aquelles coses.

X. Item : si per aventura l'estol del dit Miralmomeni encalçaba algun leny armat de Crestians que non fos de nostra Sennoria, ne de nostra terra, è aquel leny armat se metia en alguna Vila de nostra terra, ò en alguna Illa de les nostres ; quels homens d'aquel loc no ajuden à aquells Crestians del leny armat, ne facen negun embarch à aquel estol.

XI. Item : si algun leny de Crestians ò d'altres homens vulien malfer à la terra del dit Miralmomeni ò algun de sos homens, è les galees del dit Miralmomeni encalçaven aquells, à avien à venir en algun loc de nostra terra ; qu'els homens d' aquel loc nol' los defenen, si en mar los podien pendre : mas si aquells Crestians podien venir à terra, que aquells daquel loc nostre no fossen tengets de liurar aquells Sarrayns, mens que venguen en poder nostre.

XII. Item : si per aventura vent portava alguna de les galées del dit Miralmomeni en alguna de les nostres Vilas ò de les Illes, ò en alguna de les riberes, ò vinén aqui per encalzar enemics ; que poguesen aqui pendre aigua è refrescament, è que aço nols fos vedat.

XIII. Item : que si nengú Sarray avie clams de nengú Crestiá de nostra Senyoria ; qu'el provánt la cosa, qu'el sia feit ço que fer si dega ; è aitanbe semblanment que tot Crestiá de nostra Senyoria è altre hom dels lochs nostres de tota nostra terra que ara avém, ne que d' aqui avant si à Deu plau aurém, qui venrán à les terres del dit Miralmomeni que ara à ne d' aqui avant aurà, sia salu è segur en cors è en aver, axi que nul hom n'ol gos fer tort ne sobres nostres : que puxen vendre è comprar, è que no ayan dan ne embarch mentre aquesta treva durará.

XIV. Et si per aventura algun dels prenía en algun dels lochs de la sua

sua terra dan en cors ò en aver, qu'el dit Miralmomeni ho emén tot complidament, si que fos esdevengut aquest dan per alguns dels Batles ò altres Oficials seus ò per alguns altres homens de la sua terra, juránt los perdens ço que auran perduto ò mostránt ho.

XV. Item: que les galées n'els lenys armats del dit Miralmomeni no facen mal en la terra nostra, ne aiuden à negun qui mal y volgués fer.

XVI. Item: que si algun ò alguns vulien exir en nau gran ò en poca, ò galea, ò leny, ò barcha d'algun loc de la Terra del dit Miralmomeni per fer dan à algun de la nostra terra ò à algun de nostres riberes, Crestians, ò altres homens, aquí vinens ò anans ò estans, en cors ò en aver; quel dit Miralmomeni vet è face vedar que nos puscha fer en nenguna manera.

XVII. Item: que tots los homens de la nostra Senyoria; qui venran en la terra del dit Miralmomeni; sien honrats è guardats, è nols sia feita ninguna costrenya nova, è que no sia vedat à els de dur lurs hores ni de sebellir lurs corses.

XVIII. Item: que hayan forns per coure lur pa, è els dits homens nostres que no deien devallar en altres locs sino en aquels en qu'els es dada llicencia devallar, sino lo ho fayen per obs axi con per refrescar vianda ò per alguna cosa que haguessen obs à lur nau ò à lur leny ò à lur barcha; mas que aquí no poguessen res vendre ne comprar, ne per aço haver noves ab los homens d'aquel loc.

XIX. Item: que negú mercader de sa terra no vaya en nau armada, sino ho faye pus l'armamant ne fos tolt.

XX. Item: que nengú mercader de la terra del dit Miralmomeni no compre negunes coses de nuyl hom, les quals fossen estades toltes à alguns homens de la terra nostra ne negu de lurs catius; è si per aventura alcunes mercaderies ò coses, que fossen toltes à alguns homens de nostra terra apres lo kalendar desta pau, eran trovades en algun loch de la terra del dit Miralmomeni ò de la sua Senyoria; que aquels qui ho aurién, fossen destrets à retre aquelles coses.

XXI. Item: que si alguns lenys ò naus ò barchas de nostra Senyoria se perdien en alguns locs de la terra del dit Miralmomeni ò algun hom de nostra terra, qui fos en alguna nau de Sarrayns, venie en alguna de les Illes sues; qu'els homens d'aquel loc guarden è defenen aquel ò aquels homens nostres è lurs coses, els facen retre totes aquelles coses que lurs fossen, que exisen de la mar.

XXII. Item: que tota nau, que sie en qualque port dels ports de nostra terra dels homens de nostra terra ò daltres, haia aquel dret qu'els homens nostres auran.

XXIII. Item: que de les mercaderies dels homens de nostra terra sia pres delme, è mig delme, de ço que portarán en or ò en argent axi com acostumat es.

XXIV. Item : que tota mercaderia que porten en qualque loc de la terra del dit Miralmomeni ; si no la podien aqui vendre ò baratar ab altra , que la puscan daquen trer è aportar en qualquer altres terres se volsràn , sens que no paguen nengun dret.

XXV. Item : que de forment ne d'ordi que y porten , no paguen delme.

XXVI. Item : de ço que comprarán los Senyors de les naus , è dels lenys , è de les barches , de ço que auran de loguer de la nau ò del leny ò de la barcha ; que no paguen per dret sino mig delme.

XXVII. Item : que tot ço que vendran de lurs mercaderies en la Duana ab testimonis de la Duana , ò per man de Turcimany ; que la Duana sia tenguda del preu.

XXVIII. Item : qu'els homens de la terra è de la Senyoria nostra hayan à Tunis è en los altres locs de la Senyoria del Miralmomeni , en los quals volran , Fondecs de mercaderies , è Consols qui demanen tots lurs drets è lurs costumes en la Duana è en altres locs ; & aytanbe que hayan Escrivans lurs especials , qui no haian res à fer ab altres persones sino ab els.

XXIX. Item : si per aventura lo dit Miralmomeni havia ops lurs naus ò lurs lenys á portar sos delmes ò altres coses ; que sie pres lo ters per rahó de nolit.

XXX. Item : que si per aventura l'estol nostre encalçava alcun leny armat de Sarrayns qui no fos de la terra ni de la Senyoria del dit Miralmomeni , è aquel leny armat se metia en alcuna vila de la sua terra ; qu'els homens d'aquel loc no ajuden à aquels Sarrayns del leny armat , ne facen negun embarch à aquel estol.

XXXI. Item : si alcun leny de Sarrayns ò d'altres homens volien mal fer à la terra nostra ò à alguns de nostres homens , è les galées nostres encalçaven aquells , è avien à venir en alcun loc de la terra del dit Miralmomeni ; qu'els homens d'aquel loc nols defenen si en mar los podien pendre ; mas si aquels Sarrayns ò altres homens podien venir à terra , que aquels daquel loc no fosen tenguts de liurar aquels als Crestians ; mas que venguen en poder del dit Miralmomeni.

XXXII. Item : si per aventura vent portaba alguna de les galees nostres en alcuna de les viles ò de les riberes de la terra del dit Miralmomeni ò venien aqui per encalçar enemics ; que poguesen aqui pendre aygua è refrescament , è aço nols fos vedat.

XXXIII. Item : que si alcun Crestiá aurá clams de alcun Sarray qui sia de la terra del dit Miralmomeni ; qu'el provánt la cosa , que sia feit ço que fer si dega.

XXXIV. Item : qu'el dit Miralmomeni sia tengut de donar casun any à Nos damunt dit Rey d'Aragó è de Sicilia , ò aqui Nos manarém , lo tribut de Sicilia , lo qual tribut es de xxxiii mille , cccxxxiii bizancios è terça.

XXXV.

XXXV. Item : que tots los Cavallers ò homens d'armes Crestians qui son huy ne serán d'aquí avant en la Senyoria del Rey de Tunis ; que y sien tots per Nos , è que Nos lus doném cap , aquel que Nos vulrém , è li mudém è li camiem quan Nos vulrém ; è qu'el dit Miralmomeni do al cap que Nos y metrém per sa persona , è als Cavallers è als homens d'armes aytal sou com prenian el temps del noble en Guillem de Muncada , è usen en pagues è en judicis è en altres coses , en aquella forma qu'el dit temps usaven ; è quels tenga la moneda à for de V. bizancios per dobla.

XXXVI. Item : que les Esgleyes dels Crestians , è les esquelles , els Oficis dels Crestians que no sien embargats ; ans puschen fer complidament lur Ofici segons que fahien el temps del dit en Guillem de Muncada , è acostumat es.

XXXVII. Item : qu'el dit Miralmomeni dó è atorg los Fondecs de Sicilia è de Catalunya en tots los locs de la sua Senyoria on meracadeiar vulrán , ab tots los drets axis com acostumat an d'aver ; è quel Senyor Rey y meta Consols aquells que volrá.

XXXVIII. Item : qu'els Consols puschan entrar una vegada el mes davant Miralmomeni , per saber si él li volrá res manar ; è per mostrar lo dret dels homens de la Senyoria del Rey d'Aragó.

XXXIX. Item : quel dit Miralmomeni atorg als Catalans , d'avant tots altres homens , la gabella de Tunis à preu cuvinent.

XL. Et aquesta pau è treua que deia durar de huy en tro à quinze ans ; & si per aventura sobre feyt d'aquesta pau è treua havia contrast entre Nos è lo damunt dit Miralmomeni ; que y haie despay per declarar aquest contrast per tres meses pus la dita treua sia pasada. La qual pau è treua Nos en Pere per , la gracia de Deu , Rey d'Aragó è de Sicilia damunt dit , loám è atorgám per lo Regne de Sicilia per Nos è per la noble Reyna muller nostra , è per Linfant en Jacme fill nostre qui deu eser hereter apres Nos en lo dit Regne , è farém à els fermar è atorgar : è per los Regnes nostres d'Aragó , è de Valencia , de Catalunya per Nos , è per Linfant Don Alonso fill nostre mayor , è hereter apres Nos en los dits Regnes : è prometén , per Nos è per els , atendre è cumplir aquella pau è treua , segons que damunt es dit , à bona fe nostra , sens tot mal engan , tambe per mar com per terra , sobre nostra lig. Datum apud Collem de Paniçars quarto Nonas Junii anno Domini millesimo ducentissimo octuagessimo quinto. = Signum ✠ Petri Dei Gratia Aragonum & Siciliae Regis = Testes sunt venerabilis *Jacobus* , Dei Gratia , *Episcopus Oscensis* = *Arnaldus Rogerii* Comes Pallariensis = *Geraldus de Cervilione* = *Gilabertus de Crudiliis* = *Guillermus Raymundi de Josa* = *Raymundus de Craparia* = *Alamanus de Cervilione* = *Prepositus Celsonensis* = *Albertus de Mediona* = *Berengarius de Rosanes* = *Guillermus de Castro Aulino* = *Abdella Azeit* = *Mohomet Abolheix* = *Jucef Abenyeco* = *Abraham Abennicema* Sarraceni =
Item :

Item : lo dit Miralmomeni pag adés à Nos , de mantinent qu'el Misatge nostre serà à Tunis , cent mille bizancios del tribut de tres ans pasats pus Nos tenguém Sicilia.

Item : tot ço que la Casa de Tunis deu del temps pasat al Rey Karles.

Item : aytan còm romanía à pagar del blat del qual Lorenço Rufo è sos tabalers trameseren de Sicilia , el temps que Karles la tenia , per vendre à Tunis ; car depuis quel Rey d'Aragó tent Sicilia , tramés misatge à Tunis que li fos donat aquel blat , y encara no era tot venut , ò el preu daquel.

Item : qu'el paguen tot ço que preseren de la nau que fou embiada à Tunis de les parts de Valencia carregada de Sarrayns è d'altres mercaderies. ☞

VII

*CAPITULOS DE PAZ , AMISTAD , Y COMERCIO ,
propuestos à la Señoria de Genova por el Rey de Aragon Don Jayme II , para la mutua libertad y trafico en los mares y puertos respectivos , comprehendiendo al Reyno de Sicilia.*

R. Arch. Regest. Secretor. Jacobi II. de an. 1292. ad 1300. fol. 31.

A. D. 1292. **N**OS Jacobus , Dei gratia , Rex Aragonum , Siciliae , &c. Nobilibus & discretis Viris Potestati , Capitaneo , Abbati Populi , & Ancianis Communis & Populi Januæ , dilectis amicis suis : salutem , &c. Cum Nos comiserimus dilecto nostro Oberto de Volta quædam vobis pro parte nostra oretenus explicanda ; rogamus vos , quatenus super his quæ vobis ex parte nostra retulerit , eidem si placet indubitanter credere velitis ut Nobis. Dat. Barchinonæ tertio nonas Aprilis anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo secundo.

Memorial à Micer Albert , sobrell Capitol : que diga als Senyors Capitans la bona voluntat en que es lo Senyor Rey de perseverar tots temps en l'amor è en la amistat qu'els seus predecessors tots temps han aúda ab lo Comú de Jenova , è de fer al dit Comú tota honor è tot plaer que fer puxa.

Item : que voluntat è entenció es del Senyor Rey , de guardar è de observar , aytant quant ell puxa , totes les cuvínences qu'el dit Senyor Rey , è els seus predecessors han ab lo Comú de Jenova , è de crexer en aquelles tot ço que sia be del dit Comú , è res no aminuar.

Item : que perço qu'el amor è la amistat qu'el dit Senyor Rey ha , è enten aver tots temps ab lo Comú de Jenova , pus fermament se puxa observar ; lo Senyor Rey es en ferm proposament de guardar , è de esquivar que negun hom de la sua terra no fassa dan ne mal negun al Comú

mù de Jenova, ne à les gens d'aquell acordadament à manera de donar dan à ells.

Item : que per aquella mateixa manera prega è requer lo Senyor Rey als Capitanis è à tot lo Comù, que ells dejen vedar à totes les gens lurs, que ells nos' meten ne vaien en armada de sos enamichs contra ell dit Senyor Rey, ne contra les gens suas, è la sua terra, ne ells per si ; è maravelles lo Senyor Rey, que pus los Capitanis è lo Comù de Jenova han tan bona voluntat envés ell è les sues gens, com sóferen que negun arm neguna galea ne altre leny en Jenova, ne en son destret, per fer mall ne dan à la terra del Senyor Rey ; perço car per esta raó exe gran partida del mal, è crex malvolença entrells è les gens del dit Senyor Rey. Encara que no deurien consentir que negu tragués galéa, ne altre leny de la Ciutat per armar en altra part en contra ell. E es cert al Senyor Rey, que pus ells vulen aço vedar, que negun no porà trer galea, ne altre leny en Jenova, ne en son destret, per fer mall ne dan à la terra del Senyor Rey ; perço car per esta raho exe gran partida del mal, crex malvolença entrells è les gens del dit Senyor Rey. E es cert al Senyor Rey que pus ells vulen aço vedar, que negun no porà trer galéa, ne altre leny, per anar en contra ell, aixi com cells qui saben è entenen las condicions dels homens, è saben per qual raho, ne per qual manera se mouen ; è valria mes abans metre remey, que depuix com lo mal es fet.

Item : prega lo Senyor Rey è requer al Capitá, è al Comù de Jenova, axi com aquells qui ell te per amics, que els non consenten, ne donen laer que algun, ò alguns d'aquella Ciutat sien en valenza de sos enamichs contra ell, è aço tramet à dir lo Senyor Rey, perço car sap que sos enamichs se treballen molt daço ; è els Capitans, è el Comù aço deuen consentir, perço car es partiment d'amor, en poden venir molts de mals. E axi lo Senyor Rey no consentria que negun de la sua terra fes mal ne dans à ells, ab sos enamichs : aixi ells no deuen consentir que negun de la lur terra fassa mal ne dan à ell ne à la sua terra ab sos enamichs.

Item : ha entès lo Senyor Rey que de pocs de dies à ença à hauts alguns dans donats entre les gens sues, è les gens del dit Comù, è ha entès que es estat à colpa lur ; mas com que sia estat, al Senyor Rey, es molt greu, è li pesa, è si ells saben que algun de la Senyoria sua hi aja colpa, trametenlo à dir al Senyor Rey & el castigar ho hà en guisa que ells ne serán pagats.

Item : diu lo Senyor Rey que el Capitá è ells bons homens de Jenova saben que Enigo Damar estant en la presó del Rey en Pere de bona memoria, per algunes ofenses, les quals aquell à ell havia fetes, à pregaries del dit Comù aquell fou deliure, sots aytal condicio que ell donà fermançes certs bons homens de Jenova, que ell negun temps nos. trabaria adon del dit Rey en Pere, ne de les sues coses ; è els saben molt ben que

que ell aço no ha atès, ne guardat. Perque prega lo Senyor Rey al Capitan è al Comù, aixi com ell ha fè en la lur amor, que ells aço no deien consentir; ans deien destrenyer aquell que aço no faça, è les sues fermançes.

Item : prega è requer lo dit Senyor Rey al dit Capitani, è al dit Comù, que ells dejen donar raho, è dir al Procurador seu, ò à cels qui ell hi trametrà, de Bich. . . Spinola, lo qual fraudolosament s'en anà ab un canoch de vint, segons qu'el dit Senyor Rey altra vegada ha escrit al dit Comù : è marvellans com d'aço no ha pogut haver esmena, ne dret; per que demana que li sia feta satisfaccio de les damunt dites coses.

Item : diu lo Senyor Rey al Capitani è al Comù de Jenova que anc ell hac gran volentat de esser amic del Comù, que ara ho ha, aixi com cels de la sua casa an portada amor tota via à aquell Comù; è vol que ells molt segurament, è ab bon cor venguen è usen en totes les terres de la sua Senyoria, que en aquella seràn tractats è honrats axi com amichs deien esser; è d'aço feu manament lo Senyor Rey cant se parti de Sicilia, cuydant que axi sia observat; pero si nou era, façenho à saber al Senyor Rey, que ell ho esmenarà tot.

Item : vol lo Senyor Rey que els puxen usar de les coses necessaries à ells, que en la sua terra son, de vitualles, ò d'altres coses que à ells deien tornar à profit, è à la lur Ciutat, axi ben è axi complidament con negunes altres gens, è mils; è aço ha manat, è manarà lo dit Senyor à totes les sues terres, è à sos Officials que en aço deien tractar à ells plaenment, è especialment dels Mercaders, axi emperò que non porten als seus enemics.

Item : maraveiles lo Senyor Rey qu'el ha oyt dir que depus la sua partença del Regne de Sicilia, qu'els Genoveses se son estranyats del Regne de Sicilia, è par al Senyor Rey que aço no deien fer, que axi segurament, è aixi be poden anar è estar en aquell Regne, com fer solien; è axi los prega lo Senyor Rey que els lo façen, è axi conexerà ell que ells li porten aquella amor que ell se cuida.

Item : diu lo Senyor Rey, que si el dit Capitani è el dit Comù volen alguna cosa d'ell è de la sua terra, que ell fer puga; que allò molt segurament requiren à ell, que en açò lo trobaràn molt gracios, è de bona volentat; è encara sils era feta alguna cosa en la sua terra, ò per los seus, que à ells sia dan ò greuge; que ells ho façen à ell à saber, è que ell allò esmenarà, è farà en manera que ells ne seràn pagats.

Sub simili forma fuit scriptum infrascriptis Civibus Januæ, videlicet = *Baliano Auree* = *Corrado Auree* = *Uberto Auree* = *Lambe Auree* = *Brancho Auree* = *Uberto Spinulæ* = *Corrado Spinulæ* = *Raynaldo Spinulæ* = *Nicolao de Fiischo* = *Manueli Zacaria* = *Philippo de Volta* = *Chacennemico de Volta* = *Jacobo Escatraficho* = *Henrico Eschatrafico*.

VIII.

CAPITULOS DE AMISTAD Y ALIANZA, QUE
el Rey de Aragon Don Jayme II, por medio de sus Embaxadores, Romeo de Marimon y Raymundo Alemany, propone al Soldan de Egypto Malek al Kraf.

R. Arch. Regest. Secretor. Jacobi II. de an. 1292, ad 1300. fol. 18.

MAGNIFICO Principi Melich Alexaraf, Regi Alexandria, domorum- A. D.
 que Babilonia, & ipsarum partium: Jacobus, Dei gratia, Rex Ara- 1292.
 gonum, Siciliae, Maioricarum, & Valentiae, ac Comes Barchinonae, salu-
 tem & gratiam. Cum Nos mittamus ad vos causa legationis dilectum Con-
 siliarium, familiarem & fidelem nostrum Romeum de Marimundo, Civita-
 tis nostrae Barchinonae Vicarium ac Vallensis, cui associavimus fidelem nos-
 trum Raimundum Alamanni Civem Barchinonae, & comiserimus eisdem
 Legatis nostris quaedam vobis ex parte nostra oretenus referenda; Magni-
 ficentiam vestram attente rogamus quatenus praedictis Legatis nostris cre-
 datis de omnibus iis quae ex parte nostra vobis oretenus duxerint referen-
 da. Dat. Barchinonae quarto Idus Augusti, anno Domini millesimo ducen-
 tesimo nonagesimo secundo,

Haec sunt Capitula Legationis praedictae.

La primera raho es la salutació de part del Senyor Rey al Soldá, è donarli les letres de creença.

I. Lo primer Capítol de la missatgeria es: que, com sia certa cosa qu'el Senyor Rey Nanfos de bona memoria tramesés sos Missatges al dit Soldá, è a son fill, qui ara es Soldá, è fos ordonada pau, è amor, è concordia, è bona voluntat entre los nobles Soldá è son fill, è los Missatges del molt alt Senyor Rey Nanfos, è Don Fredrich, è Don Pedro sos Irres; los damunt dits nobles Soldá è son fill, qui vuy es Soldá, requeriren qu'el molt alt è molt poderos Senyor en Jacme, Rey qui vuy es d'Aragó è de Sicilia, fos ab ells en la dita pau è amor, è concordia, è bona voluntat, axi com lo molt alt Senyor Rey Nanfos de bona memoria, perço car tots temps la casa de Babilonia è del Imperi, la qual casa del Imperi lo dit Senyor Rey en Jacme tenia è te, son estades en una amor, una voluntat, è una concordia.

II. Lo segon Capítol es: que, com lo molt alt Senyor Rey Nanfos, per voluntat de Deu, sia passat d'esta vida, è lo damunt dit Senyor en Jacme sia ara Rey d'Aragó, è de Sicilia, de Maylorches, è de Valencia, è Comte de Barchelona, è aia entesa è sabuda la dita missatgeria, jatsia que no hagués entesa la missatgeria damunt dita, ò no fos estada leta;

Tom. IV.

C

VO-

voluntat entre els dits Senyors Rey en Jacme e lo dit noble Soldá, e com les veus antecessors han estat ab los seus, e com lo pau, que amor, pau, e concordia, e bona voluntat sia entre els, e com a Castella, e en mils com arribament ha estat entre la casa del Imperi, la qual lo dit Senyor Rey en Jacme te, e la casa de Babilonia, que un temps ha estat una amor, una concordia, una voluntat; e per aquesta raó remet ses Missatges al Soldá, perço que la dita pau, amor, e concordia tracten entre el noble Soldá e lo dit Senyor Rey en Jacme.

III. Lo ters Capítol, es: qu'el molt alt Senyor Rey en Jacme fa à saber al noble Soldá, axí com a honrat, e à especial amich e benvolent seu, sa amor, son honrament, ses affairs, ses guerres, les quals lonch de temps ha aúdes ab ses enemichs, ço es à saber, e ab lo Rey de França, e ab lo Príncep, e ab molts d'altres grans e poderosos, e dels quals nostre Senyor Deu tot poderós per la sua santa misericordia ha dat honrament e victoria en les dites guerres al dit Senyor Rey en Jacme contra tots sos enemichs, en axí quels ha tolt regnes, terres, e moltes victories que ha aúdes de les batalles per mar e per terra; les quals totes coses fa saber lo dit Senyor Rey al honrat Soldá, perço car es cert que de tot honrament qu'el ana es alegre e goyós, axí com el seria del seu.

IV. Lo quart Capítol es: com lo Senyor Rey en Jacme fa à saber al dit Soldá que el s'es mesclat per matrimoni ab lo poderós e honrat Rey de Castella, en axí que ha presa sa filla per muler, e es ab ella una cosa, e una voluntat, en axí que no ha diferencia alcuna entre els; ans los Regnes del un, e de laltre son tots una cosa, e una voluntat, e una concordia, e en axí que la una ha valer à laltre contra totes persones, ab cors, e ab aver, e ab gens, e ab terres, e ab tot lur poder, e han à esser amichs dels amichs e enemichs dels enemichs: e aquesta amistat, e fraternitat, e unitat es tant fort fermada, que per neguna manera soure ne desfermar nos pot. Encara li fa à saber la amor e la concordia e la bona voluntat que es entre ell e l'onrat e poderós Rey de Portugal cunyat seu; car ha sa sot per muler, perque li fa à saber, que axí per si com per los dits honrats Reys de Castella e de Portugal, li promet que la amor e la amistat quel dit Senyor Rey aurá ab ell, aurán els ab ell aytambe.

V. Lo quint Capítol es: que com lo dit molt alt Senyor Rey en Jacme, per si, e per sos amichs, sia amic del dit noble Soldá, e de la sua terra, e de les seues gens, e lo dit Senyor Rey contena e guerreig ab molts grans e poderoses enemichs seus, ço es saber, el Rey de França, e el Príncep, e ab altres, perque li cové à fer molts grans mesions, quel prega axí com à honrat amic special e benevolent seu, que perço que mils pusca e pus longament menar les guerres que ha ab los dits sos enemichs axí per mar com per terra, e per molts e diverses loes en que ha de tenir fronteras de cavalers e de galees, e d'omens de peu; qu'el dit Soldá fassa ajuda en prest, e en altrá manera, al dit Senyor Rey, perço que les dites guerres pusca mils e pus esfor-

cidament, è pus longament menar è tenir : perço que, com lo Senyor Rey será pus sobrer è pus poderos à sos enemics damunt dits, maior honrament será del dit Soldá, è maior profit ne vendrá à la sua terra, axi com debe d'un amic debe è honrament à l'altre amic. Com el Senyor Rey ha tantes galées è tants de cavalers è homens de peu, tan ardits è tan bons d'armes, segons qu'el dit Soldá pot çonexar è entendre per los grans fets, è per les grans victories qu'el Rey ha audes de sos enemics per bonám, è per ardiment de ses gens ab la ajuda de Deu; en sol que aia bastament de moneda, ell dará tant à fer à sos enemics damunt dits, que tots temps los será sobrer, els tendrà ahoncats en tal manera, que será prou è honrament del dit Senyor Rey d'Aragó, è de tots aquells qui serán sos amics, è gran minua dels enemics.

VI. Encara prega lo Senyor Rey lo dit Soldá, que per amor dell, è en senyal d' amor especial qui es entre els, è perço que cuyt sapien è coneguen aquesta amor, è qu'els enemics seus sien despagats è irats, è qu'els amics n'aïen pagament; qu'els Catius qui son de la terra del noble Senyor Rey d' Aragó è de la terra dels honrats Reys de Castella è de Portugal, qui son tots en una concordia, è serán amics è benvolens del Soldá, que sien absolts de la presó, è trameses al dit Senyor Rey d' Aragó.

I X.

REQUISICION QUE EL REY DE ARAGON DON JAYME II, por medio de un Mensagero suyo, hace à la Señoria de Genova, que contra el tenor de la paz que se habia renovado cargaba por via de represalia y de indemnizacion de un supuesto agravio, las mercaderias de los Mallorquines con un nuevo impuesto.

R. Arch. Regest. Secretor Jacobi II. de an. 1292. ad 1300. fol. 87.

JACOBUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentia, Sardinia, & Corsica, A. D. Comesque Barchinonæ, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vexillarius, Admiratus, & Capitaneus Generalis. Nobilibus & discretis Viris Capitaneis, precati Abbati Populi, Ancianis, Concilio, & Comuni Civitatis Januæ; dilectis & carissimis amicis suis: salutem, & omne bonum. 1294.

Constituti in nostra præsentia Procuratores seu Nuncii Universitatis fidelium nostrorum. Civitatis Maioricarum, & Regni prædicti, voce querula demonstrarunt: quod, cum jam dudum, tempore scilicet quo inclitus dominus Jacobus avunculus noster Regnum Maioricarum tenebat, inter quemdam Judeum dictæ Civitatis nomine Mussa Obensfara & Guillerum Revellii Januensem vicinum vestrum, fuit causa firmata, cæpta, & per sententias terminata, ac executioni mandata, sub examine Bajuli dictæ Civitatis, nulla exceptione declinatoria fori opposita, super quadam pecuniæ quan-

quantitate, prout in processibus inde factis potest plenius apparere; & quod Vos & Comune vestrum post prædicta, ad instantiam dicti Guillelmi Revellii ex præmissis se gravatum reputantis, in recompensationem dictæ quantitatis exactæ ratione prædicta, constituistis Janua & territorio ejusdem quamdam exactionem quæ secundum vestrum vulgare apellatur *laudum*; & quod occasione dicti laudi processeritis ad pignorationes contra ipsos, post receptas à nobis succedentibus in dicto regno Aragonum & aliis, Domino foelicis recordationis Alfonso Regi Aragonum fratri nostro litteras precatorias, quibus vos rogare ac requirere attente curavimus quod ab exactione dicti laudi, & ab omni injuria dictis nostris fidelibus inferenda desistere debeatis, & quod pignora quæ inde fecissetis, eisdem restitui mandaretis, & quod sustineretis ipsos fideles nostros cum mercibus & bonis suis in vestris partibus negotiari, salvos & securos, & etiam commorari, quemadmodum & Nos concives ac vicinos vestros in nostris Regnis & Locis sustinemus negotiari, & cum personis & mercibus, & salvos & liberos permanere.

Et quia dictas pignorationes fecistis, aut fieri permisistis, postquam inter dictum Alfonso per se & suos successores & vos & vestros successores pacis fœdera antiquitus jam inita, renovata ac confirmata fuerunt, intervenientibus publicis instrumentis, nulla in Nobis, vel prædecessoribus seu Officialibus nostris dictæ Civitatis, & Regni, si super iniquitate vel nullitate ditorum processuum experiri vellet idem Guillelmus Revellii, juris repulsa inventa, quamvis iidem Procuratores ipsos processus asserant legitime factos, & omni exceptione majores; quare petierunt à Nobis sibi humiliter de salutari consilio provideri; Nos vero, ditorum Procuratorum propositione audita, & cum Consilii deliberatione admissa, sic decrevimus providere; quoniam mittimus ad vos tanquam ad amicos speciales, & de quibus ad plenum confidimus Raymundum de Tuirio Jurisperitum, & Petrum de Matis, fideles ac familiares nostros super prædictos plenius informatos, qui vobiscum detractabunt, & vos inde oretenus informabunt.

Ideoque dilectionem vestram caram rogamus, attentius requirimus, & instantius admonemus, quatenus dictum *laudum*, & alia statuta ratione prædicta, vel alia simili ratione, contra subditos nostros, revocare & retractare curetis exigente justitia, & ob nostri gratiam & amorem; & quæcumque pignora inde fecistis, restituitis prædictis fidelibus nostris, & restitui integraliter faciatis, & à faciendis in futurum poenitus desistatis, scientes quod ratione ditorum processuum, vel alia de causa, dictus Guillelmus Revellii, vel Procurator ejus, vel quicumque alii districtus vestri, coram Nobis, vel coram Bajulo prædicto Majoricarum voluerint comparere, justam de suis gravaminibus petitionem offerentes, indubitanter juxta conditionem dictæ pacis revocare breviter & sine malitia justitiam consequentur.

Ad hæc autem facienda cogens ratio vos inducit, quia constat, & ne-

ga-

gari rationabiliter non potest, quod ubi dicti processus essent iniqui, vel etiam nulli, de ipsa iniquitate vel nullitate debentur videri coram Bajulo Maioricarum, ubi tum cæpta fuit & finita; & sic sine juris repulsa pignorationes non potuerunt fieri justo modo. Et si forte Comune scripsit dicto Bajulo ad instantiam dicti vicini vestri, quod restitueretur sibi quantitas condemnationis, & non fuit ei reddita juxta votum, non propter hoc debet intelligi quod fuerit justitia denegata: Præterea constat evidenter, quod post dictos processus fuit facta & sequuta reformatio & renovatio dictæ pacis, & post dictam renovationem juramento vallatam fuerunt dictæ pignorationes sequatæ, nulla amonitione, seu interpellatione Nobis præmissa.

Quare iterato, cum serenitate vestri amoris & auctoritate dictæ pacis renovatæ, vos rogamus, requirimus, & monemus, ut dictis Nunciis per Nos specialiter destinatis, sitis in prædictis obtinendis placabiles & gratuiti, favorabiles & benigni, juxta tenorem dictæ pacis renovatæ: aliàs inventa in vobis jure repulsa, cogemur, & non immerito, dare eisdem fidelibus nostris licentiam repignorandi Cives ac homines terræ vestræ, pro eorum rebus, seu pignoribus repetendis. Dat. Barchinonæ octavo Kalendas Junii anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo quarto.

X

CAPITULOS DE LAS PACES AJUSTADAS EN ROMA, por mediacion del Papa Bonifacio VIII, entre el Rey Felipe de Francia, y Carlos de Valois Conde de Alenzon; y el Rey de Aragon Jayme II, y firmadas por sus respectivos Comisarios, el Obispo de Orleans y el Abad de San German de los Prados por una parte, y Gilaberto de Cruilles, Guillen Durfort, Pedro Costa, y Guillen Galbany por la otra.

R. Arch. Regest. Diversor. et Petri III. de an. 1333. ad 1359. fol. 47.

IN NOMINE DEI & Salvatoris æterni, amen. Ego Taffurus de Capua publicus apostolica auctoritate Notarius, & infrascripti testes ad hoc specialiter vocati & rogati, tenore præsentis scripti publici, notum facimus, & testamur: quod licet gravia scandala ab olim fuerint inter Magnificos Principes dominum Philippum Francorum Regem, illustrem dominum Carolum Valesiæ, & Alançonis Comitem, fratrem ejus, & dominum Jacobum filium quondam domini Petri olim Regis Aragonum, faciente tamen pacis auctoritate, per ministerium sanctissimi in Christo Patris & clementissimi Domini nostri domini Bonifacii, divina providentia, sacrosanctæ Romanæ, ac universalis Ecclesiæ Summi Pontificis, inter Venerabilem in Christo Patrem dominum Petrum, Dei gratia, Aurelianensis Episcopum, & honorabilem ac religiosum virum dominum Johannem Abbatem Monasterii Sanc-

A. D.
1295.

Sancti Germani de Pratis prope Parisios, Nuncios & Procuratores prædictorum dominorum Regis Franciæ & Caroli Comitis fratris ejus, habentes plenum posse & generale mandatum ab eisdem dominis Rege Franciæ, & Charolo Comite fratre ejus, de tractandis, & firmandis pace, & aliis capitulis accessoriis, ad bonum pacis spectantibus; nec non & viros nobiles dominos Gillabertum de Crudiliis, Guillermmum Durforte, Petrum Costa, & Guillermmum Galvannum Legum Doctorem, Nuncios & Procuratores prædicti domini Jacobi, habentes similiter ab eo plenum posse & generale mandatum ad tractandum & firmandum pacem, & alia capitula accessoria, ad bonum pacis spectantia, de quibus posse & mandatis nobis prædicto Notario, & infrascriptis testibus plene constat, in modum qui sequitur:

TRACTATUS PACIS est habitus & firmatus. In primis tractatum & concordatum est inter eosdem Nuncios & Procuratores ad invicem: quod bona pax sit & esse debeat inter prædictos dominos Regem Franciæ, & Charolum Comitem fratrem ejus, & præfatum dominum Jacobum pro se & successoribus, adiutoribus, & valitoribus eorumdem, & quod una pars renuntiet, quietat, & relexat alteri omnes offensas, criminationes, injurias, atque dampna, quæ ab una parte alteri facta & data sunt, tam per ipsos, quam per adiutores, & valitores ipsorum; & quod aliqua dampna, gravamina, seu offensas, una pars contra alteram, nec contra valitores, & adiutores ejus non inferet occasione prædictorum offensarum, & dampnorum factorum & datorum ad invicem pro guerra præfata; nec sustinebunt quod dampna dentur per eos, vel per alios, alterum occasione dampnorum, quæ data fuerint ad invicem pro dicta guerra; quodque valitores, adiutores, & agentes utriusque partis habeant invicem bonam pacem, & custodiantur, & manuteneantur ab utraque parte in jure eorum, & possint ire ac uti in terris & locis utriusque partis, & negotiari, atque morari, & habeant libertates & franchitates suas in prædictis terris & locis utriusque partis, eo modo quo habebant eas antequam eadem guerra inchoata fuisset. Excipiunt & protestantur prædicti Procuratores, & Nuncii præfati domini Jacobi, pro parte ipsius, quod si aliqui nobiles de terris & regnis dicti domini Jacobi irent ad adiuvandum inimicos præfatorum dominorum Regis Franciæ, & Charoli Comitis fratris ejus; propter hoc non possit dici nec intelligi quod dictus dominus Jacobus venerit contra pacem, cum asserant fore consuetudinem Hispaniæ generalem, quod præfatus dominus Jacobus & cæteri Reges Hispaniæ hoc non possint nobilibus & militibus inhibere; sed ipse dominus Jacobus hoc eis quantum poterit prohibebit, & puni & eos qui contrafecerint, prout plus punire poterit, secundum consuetudinem dictæ terræ. Promiserunt tamen, & convenerunt dicti Procuratores & Nuncii pro parte prænominati domini Jacobi, quod ipse prædictam pacem, eisdem Regi Franciæ & Comiti fratri ejus per ma-

re

re servabit firmiter, & faciet à suis subditis inviolabiliter observari.

Item conventum est & promissum per prædictos Procuratores, & Nuncios ipsorum dominorum Regis Franciæ, & Comitis fratris ejus: quod omnia bona stabilia, seu sedentia, quæ capta & occupata sunt de Regnis Aragonum & Valentia, Comitatu Barchinonæ, & pertinentiis eorundem, & de omnibus juribus & dominiis prædicti domini Jacobi, subditorum, adiutorum, & valitorum eius, per prædictos dominos Regem Franciæ, vel Charolum fratrem eius, aut prædecessores, adiutores, & valitores ipsorum, occasione guerræ inchoatæ postquam dictus quondam dominus Petrus intra- vit Siciliam, vel in aliquo Romanam offendit Ecclesiam; reddantur & restituantur cum omni integritate dicto domino Jacobo, & restituantur sibi fortitudines, & opera quæ in suo, vel adiutorum & valitorum suorum facta fuerint à supradicto tempore citra; liceat tamen dicto domino Regi Franciæ, vel valitoribus suis, dictas fortitudines diruere, à supradicto tempore citra de novo per eum constructas.

Item præfati Procuratores & Nuncii prædictorum dominorum Regis Franciæ, & Comitis fratris ejus, pro parte eorundem dominorum Regis & Comitis, absolverunt & quietaverunt ab omnibus homagiis, obligationibus, & sacramentis factis per illos, qui sunt de prædictis regnis & terris Aragonum & Valentia, ac Comitatu Barchinonæ, vel aliunde, claræ memoriæ domino Philippo Franchorum Regi, vel prædicto domino Charolo nato suo, occasione donationum seu concessionum factarum per Romanam Ecclesiam præfatis quondam domino Philippo Regi Franchorum, & domino Charolo nato suo, vel aliis quibuscumque, & irritaverunt omnes alienationes & donationes factas per præfatos dominum Philippum Regem Franchorum memoriæ recolendæ, vel dominum Charolum natum eius, in terris & regnis prædictis, quibuscumque personis. Quietaverunt etiam, & liberaverunt se ad invicem, una videlicet pars alteram, gentes, valitores, & adiutores ipsorum, ab omni petitione quam facere possent de bonis mobilibus & semoventibus, quæ à tempore postquam dicta guerra extiterit inchoata, una pars habuit in bonis alterius, vel subditorum, adiutorum, & valitorum ipsius; neque sustinebunt, quod eorum subditi, adiutores, & valitores ipsorum, faciant demandam aliquam sive petitionem de bonis eisdem.

Item præfati Procuratores & Nuncii prænominatorum dominorum Regis Franciæ, & Charoli Comitis fratris ejus, pro eorum parte quietaverunt & liberaverunt prædictum dominum Jacobum ab omni quæstione, & petitione, quam idem Rex Franciæ, & Comes frater ejus, facere possent præfato domino Jacobo, genti, valitoribus, & adiutoribus suis, pro expensis & missionibus factis per dictos dominos Regem Franciæ & Charolum fratrem eius, ac bonæ memoriæ dominum Philippum parentem eorum, occasione vel causa executionis Sententiæ latæ per Apostolicam Sedem con-

tra

tra prædictum quondam dominum Petrum, olim Regem Aragonum, super dispositione seu privatione dictarum terrarum & regnorum.

Item: conventum est & promissum: quod si aliqui de Regnis Aragonum & Valentia, vel terris Cathaloniam, & pertinentiis eorundem, ante prædictam gratiam habuissent aliquas possessiones, vel bona stabilia seu sedentia in terris prædictorum dominorum Regis Franciæ, & Charoli Comitis fratris ejus, & occasione prædictæ guerræ fuerint eis ablata; restituantur eisdem, excepto à restitutione hujusmodi Alberto de Mediano, milite, in quo non concordaverunt Procuratores, & Nuncii prædictorum dominorum Regis Franciæ & Charoli Comitis fratris ejus; sed circa hæc per prædictum Dominum nostrum Summum Pontificem, & inclitum Principem dominum Charolum Secundum, Jerusalem & Sicilia Regem illustrem sunt aliqua ordinata: & eodem modo, si aliqui de regnis & terris prædictorum Regis Franciæ & Charoli Comitis fratris ejus habebant bona stabilia seu sedentia in prædictis Regnis Aragonum & Valentia, ac Comitatu Barchinonæ, quibus destituti sint occasione guerræ prædictæ, restituantur eisdem.

De facto restitutionis Regni Maioricarum, & insularum Ebicæ & Minoricæ cum aliis terris, & Insulis ei adiacentibus facientibus faciendæ per prædictum Dominum Jacobum magnifico Principi Domino Jacobo Regi Maioricarum; concordatum non exitit inter partes, quia dixerunt Procuratores & Nuncii prædicti Domini Jacobi, super hoc potestatem aliquam non habere, sed tantum per prædictum Dominum nostrum Summum Pontificem super restitutione hujusmodi quædam Ordinatio facta est, quæ in litteris ipsius domini Papæ, quæ diriguntur dicto domino Jacobo, declaratur: cui Ordinationi Procuratores & Nuncii dictorum Dominorum Regis Franciæ & Charoli Comitis consenserunt.

De quibus omnibus complendis, & observandis, prædicti Episcopus & Abbas, Procuratores & Nuncii dictorum dominorum Regis Franciæ & Charoli Comitis fratris ejus, pro ipsorum dominorum parte: prænominatis Procuratoribus & Nunciis præfati domini Jacobi stipulantibus & recipientibus nomine ipsius domini Jacobi, in præsentia prædicti Sanctissimi Patris domini Bonifacii Summi Pontificis promissionem fecerunt expressam; iidemque Procuratores & Nuncii dicti Domini Jacobi pro ipsius parte, dictis Episcopo & Abbati recipientibus & stipulantibus nomine dictorum dominorum Regis Franciæ & Comitis fratris ejus, promissionem expressam fecerunt: In quorum omnium testimonium & cautelam confecta sunt exinde duo publica consimilia Instrumenta, sigillorum prædictorum Procuratorum & Nuntiorum appensionibus, nec non signo & subscriptione mei prædicti Tafurii Notarii roborata, quorum unum assignandum est dicto Domino Papæ, & reliquum Reverendo in Christo Patri Domino Gregorio, Dei gratia, tituli Sancti Clementis Præbitero Cardinali, qui pro complemento tractatus pacis ejusdem domini Summi Pontificis, præsentibus Viris egregiis & nobilibus

bus Dominis Bartholomeo de Capua Prothonotario, Johanne Pipino de Baralo, et Guillelmo de Pontiato Magistris Rationalibus Regni Siciliae, Jacobo Garetano de Pisis, milite & familiari praedicti Domini Papae & notario, Nicholao de Vico familiari ejusdem Domini Papae, testibus ad hoc vocatis & rogatis, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo quinto, die vigesima Junii, octavae Indictionis, Pontificatus praedicti Sanctissimi Patris Domini Bonifacii Papae Octavi anno primo.

Et ego praedictus Taffurus de Capua, publicus Apostolica auctoritate Notarius qui praemissis omnibus & singulis in praesenti Instrumento contentis interfui, ea ad requisitionem, praeces, & instantiam praefatorum Procuratorum, & Nunciorum manu mea scripsi, publicavi, meoque consueto signo signavi.

Sig ✠ num Petri Arnaldi de Cervaria Vicarii Barchinonae, & Vallesii, qui huic, translato sumpto fideliter ab originali suo, non cancellato, nec in aliqua parte sui viciato, & cum eodem legitime comprobato, ex parte Domini Regis, & auctoritate Officii quo fungimur, auctoritatem impendimus & decretum, ut ei tanquam originali suo fides plenaria ab omnibus impendatur, appositum per manum nostri Bernardi de Cumbis Notarii subscripti, in cujus manu & posse dictus Vicarius hanc firmam fecit terciodecimo Kalendas Martii anno subscripto, praesentibus testibus Berengario de Manso, Arnaldo Salvatge, & Bernardo de Turri.

Nos Pontius, Dei gratia, electus confirmatus in Episcopum Barchinonae, praesens translatum cum originali fideliter comprobavimus, & vidimus contineri in originali sicut in praesenti translato continetur, & ideo fidem facimus de praedictis, & ad majorem fidem habendam, in praesenti carta, in qua sunt duo translata, nostri sigillum apponi fecimus, & manu propria subscribimus, undecimo Kalendas Martii, anno Domini millesimo trecentesimo.

XI.

PROPOSICIONES DE ALIANZA Y AMISTAD QUE

el Rey de Aragon Jayme II, por medio de su Enviado Bernardo de Sagar, hace al Rey de Granada Mahomad Abu Abdalla Aben Nazar: para emprender la guerra contra el de Castilla, y sus aliados.

R. Arch. Regest. Secretor. Jacobi II de an 1292. ad 1300. fol. 64. B.

AL muy noble è honrado Don Mahomat Aboabdille Abennacer Rey A. D. de Granada, è de Malacha, è Amiramuzlemin : de Nos Don Jayme, por la gracia de Dios, Rey de Aragon, de Valencia, de Murcia, è 1300. Conde de Barcelona, è de la Santa Iglesia de Roma Senyalero, Almirante, è Capitan General.

Rey : façemos vos saber : que seyendo Nos en la Ciudat nuestra de
Tom. IV. D Sa

Saragoça on teniamos Cort general con nuestros Ricos homens, Cavalleros, è Ciudadanos del Regno d'Aragon, entendimos por cierto que Doña Maria que se dice Reyna de Castiella, è su fijo Don Ferrando, con grandes gentes de cavallo è de pie eran venidos sobrel Logar de Almaçan, el qual se tiene por el muy noble Don Alonso Rey de Castiella, assi que se echó sobre el dito Logar el dito Don Ferrando con sus huestes, è menaçando que querian entrar poderosament en el nuestro Regno d'Aragon; è ellos viendo que no podian bien façer la entrada, porque Nos eramos ja plegados con gran ren de nuestra gente, è Nos ibamos plegando cada dia; & teniendo el dito Don Ferrando el sitio, vinieron à Nos dos Cavalleros de los Infantes Don Anrich è Don Johan, con mandaderia que ellos se querian veer con Nos; è Nos otorgamosles la vista; assi empero que se levassen del sitio, è que s'end fuessen todas las gentes que eran en el sitio, que Nos en otra guisa no nos veriamos con ellos en ninguna manera: è esto ficiemos Nos porque en este comedio de mientre que irian è vernian los mandaderos Nos ficièsemos bien è complidament lo que aviamos de facer en la Cort, è que ficièsemos aplegar suas gentes, assi que si ellos quisiessen entrar en Aragon, que Nos que geles vedassemos, è aun que fuessemos à ellos si levantar no se querian del sitio: è esto ficiemos Nos por consejo de algunos amigos nuestros, que quieren nuestra honra, los quales sobre esto nos enviaron sus Cartas: è ellos, avida respuesta de Nos sobre esto, viendo el entendimiento nuestro, levantaronse del sitio, è assi nos vidiemos Nos con ellos en un Logar nuestro quel dicen Fariza, en la qual vista nos fablaron, è movieron muytas pleytusias. E Nos, viendo que ninguna d'aquellas cosas no eran à honra del muy noble Rey Don Alfonso sobredito, ni d'aquellos qui la su voz tenemos, partiemos los feytos, ja sea que Nos por buenas pleytusias que nos fablassen, sin conseio del muy alto Rey de França, è de Nos, è de los otros amigos del dito Rey Don Alfonso, è de Nos, no era nuestro entendimiento que Nos ren porficièsemos, segun que esto mas largament podredes entender por el fiel Escribano nuestro Bernart de Segalar, el qual por esta razon, è por otras cosas vos enviamos. Porque vos rogamos que el creades de lo que vos dirá de part nuestra sobre los ditos feytos, è sobre todas aquellas cosas que vos dixiere por Nos: è Nos ayna, Dios queriendo, seremos en exas partes del Regno de Murcia; è si en este comedio y crexen otros ardidos, Nos vos lo faremos luego saber. Dat. Calatayut à diez y seis dias andados del mes de Octubre, en el ayno de nuestro Senyor de mil è trescientos. = *Petrus Martini* mandato regio.

Aques-

Aquestos son los Capitols , que en Bernart de Segalar debe decir al Rey de Granada , de part del Senyor Rey d'Aragon.

Primerament : que diga el dito en Bernart de Segalar al Rey de Granada ; como el dito Senyor Rey d'Aragon avia començada la Cort de los Aragoneses á Zaragoza , por tal que bien , è cumplidament podiés endregar sus feytos , è levar poderosament la guerra de Castiella. E estando lo Senyor Rey d'Aragon en la dita Cort , los Castellanos plegaron se con gran poder , è vinieron sobre Almaján , que se tiene por el noble Don Alfonso Rey de Castiella ; è aun que començaron los ditos Castellanos de entrar en Aragon con todo aquell poder , por torbar al dito Senyor Rey d'Aragon la Cort , è que la ovies á lexar por á ir contra ellos : onde el Senyor Rey d'Aragon entendiendo esto , no lexandose de ordenar è de facer su Cort , estando él en la dita Cort fizo aplegar gran ren de les sus huestes , è de las gentes d'Aragon por ir contra los ditos Castellanos por levantarlos del sitio , è por ir contra ellos si entrassen en Aragon. E entretanto los Castellanos , viendo que no podian ren acabar de lo que avian començado , è que avian despedido todo quanto avian podido aver , por tratamiento ja movido de part del muy noble Rey de Portugal por Don Johan Alfonso de Alborquerch Conde de Barcellos , è por Doña Veteza ; fue tractada vista entrel dito Senyor Rey d'Aragon , è los Infantes Don Anrich , è Don Johan : è sobre esto los ditos Infantes enviaron dos Cavalleros al dit Senyor Rey d'Aragon estando en la Cort de Zaragoza , por los quales le enviaron á decir que se querian veer con el è por emprender dia è lugar á la vista ; è el dito Senyor Rey d'Aragon respondiòles que no se veria con ellos si primerament no se levantaban del sitio de Almaján que tenian cercada , è enviò sobre ello el dito Rey d'Aragon sus mandaderos , ço es , Don Garcia Lopez de Rueda , è Don Fray Pedro del Soler , Comendador del Hòspital de Zaragoza , è á vista dellos è ante que s'end partiessen , levantaronse del dito sitio los Castellanos sobre dichos : è con esto otorgóles la vista el dito Rey d'Aragon. E esto fue porque pudiesse facer complidament la Cort , la qual Cort es estada á gran honra è á gran pro del dito Senyor Rey d'Aragon ; en tal manera , que d'aqui adelant se levará la guerra contra Castiella en otra guisa è mas fuertement que no ha seydo en tro aqui , è sobre aquest Capitol el dito Bernart de Segalar en fablará mas largament , segunt que dito Rey d'Aragon lo en ha informado.

Item : quel diga que los Infantes Don Anrich è Don Johan vinieron á Fariza á la vista al Senyor Rey , è duró dos dias , quel Senyor Rey no quiso que mas durás por esto que aquello que decian no era á honra , ni á proveito del noble Rey Don Alfonso , ni d'aquellos que tienen la su voz , segunt que mas largament lo podrá decir el dito Bernart de Segalar.

D 2

Item:

Item : quel diga quel Senyor Rey ha en voluntat de levar la guerra de Castiella mas fuertement que no ha feyto en tro agora por razon de los grandes aferes que ha avidos. E si por aventura el dito Senyor Rey d'Aragon avia nuevos doscientos, ó trescientos Genoveses ; quel Rey de Granada fasa mandamiento á aquellos Jenetes de las sus fronteras que si el dito Senyor Rey d'Aragon los avia mester, que viniessen á ell luego que por ell ó su mandado end serán requeridos : è sobre esto Bernart de Segalar end hablará mas largament.

Item : quel diga que muyto plaçeria al Senyor Rey la vista del, ó de su fijo, è quel dito Rey de Granada piense è quel faga á saber en que manera se podria melor facer.

Item : quel diga que faga render los Cativos que fueron presos de la paz entr. . . è aunque rienda en tro á seis Cativos que son ficados á Nos del leyn è carga d'en Gomar, que fueron presos mentre que y era el mandadero del Rey d'Aragon, por esto quel Rey d'Aragon ha feyto render aquellos Moros que fueron presos ante de la tregua de mientras que Francés del Piu era en la mandaderia.

Item : quel diga el dito en Bernart todas aquellas cosas de que el dito Rey d'Aragon lo ha informado.

Item : le diga el dito en Bernart : que de la franqueza de los Mercaderes de la tierra del Rey d'Aragon, que place al Senyor Rey d'Aragon que sea assi como de los Genoveses á aquell tiempo que el Rey de Granada quiera, è sobre esto debe fablar el dito en Bernard mas largament &c. = *Petrus Martini* mandato regio.

XII.

EMBAJADA A KASSAN REY DE LOS MOGOLES, que acababa de conquistar la Syria y la Tierra Santa, con la qual el Rey de Aragon Don Jayme II le ofrece su amistad y alianza con socorros de mar y de tierra.

R. Arch. Regest. Secretor. Jacobi II. de an. 1292 ad 1300. fol. 221.

A. D. 1300. **A**L MOLT gran, è poderos Rey dels Mogols Casan, Rey dels Reys de tot lo Levant : En Jacme, per la gracia de Deu, Rey de Arago, de Valencia, è de Murcia, è Conte de Barchelona, è de la molt Santa Esgleya de Roma Senyaler, Almirayl, è Capitani General, salut è bonastrucs succehimens.

Car neguna creatura no es que aia poder en sí, sino aytant com nostre Senyor Deu tot poderos ne vol donar als seus amics, entrels quals havem entés que ell, qui tot poderos es, ha elegit Vos è la vostra alta sanch per espaha de dretura en terra, á confondre è destruyr los seus ene-

enemics qui son Sanctuari de la Santa Casa de Jerusalem per moltes vegades han ensutzat, de la qual novela lo nostre cor molt se alegra. On com los nostros predecessors tots temps ajen desijat d'esser è de passar en aquexes parts per ajudar á conquistar la Terra Santa, majorment com certa cosa sia que la maior partida dels Regnes que Nos tenim, los dits predecessors nostres ajen conquests è guanyats de les mans è poder de la mala semença dels infeels Sarrayns, ab la santa ajuda è misericordia de nostre Senyor Deu tot poderos: E Nos desijém mes que nuyla altra cosa que sia en aquest mon, de pasar en aquexes parts per ajudar á trer de les mans è poder dels dits infeels Sarrahins la Terra Santa, on nostre Senyor Deu pres mort è passio per nos à reembre è salvar, è metre la en poder dels feels Crestians, perço quel seu sant nom hi fos loat è beneyt; per la qual cosa fem á vos saber, que si avets mester nostra ajuda de naus, de galées, è de gents d'armes, de cavails, ne de viandes, ne de negunes altres coses profitoses á la vostra host, pregam vos quens ho fassats saber per vostre Missatge, car Nos som apareyllats de fer è cumplirho.

Sabeu per cert que Nos avem fet ordonament è manament á totes nostres gents qui vulen passar en aquexes parts á honor de Deu è á creiximent de la vostra host, que ho puschen fer sens negun contrast: per esters, si mester hi avetz Nos ne les nostres gents, fetsnos ho saber per vostra letra è Missatge, per lo feel nostre en Pere Solivera Burgués de la Ciutat de Barcelona, portador d'aquesta carta nostra, lo qual á Vos trametém per especial Missatge nostre, car Nos som aparellats, è tenim molt gran volentat de passar hi per tal que la mala erba qui lonc temps ha tenguda è ensutzada la dita Santa Terra de Jerusalem, puscha esser taylada sobre terra; pregant vos, quels Crestians que trovarets en les parts on Vos serets, è especialment los Franchs de nostra terra, sots la Santa Fé Catolica constituits, aiats en vostra guarda è defeniment especial per terra è per mar, axi en la Santa Terra, que Deus vos ha donada á guanyar, com en aquela que d'aquí avant vos donará.

E com sobre aço algunes paraules ajám comanades al dit feel nostre en Pere Solivera, queus diga de part nostra; pregám la vostra Excelencia afectuosament que al dit Pere Solivera creegats de tot ço que sobre aquests fets dirá á Vos de part nostra. Escrita en la Ciutat de Leyda, divuit dies anats del mes de Maig en l'an de nostre Senyor de mil trescents.

*Aquests sons los Capitols que en Pere Solivera Burgés de Barcelona
ha á dir al Rey dels Mogols de part
del Rey d'Aragó.*

Primerament: que diga de part del Senyor Rey al dit Rey dels Mogols com lo dit Senyor Rey d'Aragó. vol saber que si vol ajuda d'el, qui-

na

na part aurá de la Terra Santa, que mijançant la gracia de nostre Senyor ha guanyada novelament, è d'aquella que de aquí avant guanyará è conquerrá.

Item: que totes les gents del Rey d'Aragó sien salves è segures en la dita terra que ha guanyada è d'aquí avant Deu li donará, per mar è per terra; è pusquen fer peregrinatges segurament sens negun tribut al Sant Sepulcre è als altres locs, quals els se volrán, ço es á saber, tots los Crestians Francs, sens negun embargament. = *Petrus Marti*, mandato Domini Regis.

XIII

CARTAS DE CREENCIA QUE EL REY DE ARAGON
Don Jayme II da al Embaxador que envia al de Granada, Mahomad
Aben Nacer, para ajustar paces.

R. Arch. Regest. Legationum Jacobi II. de anno 1300 ad 1310. fol. 16. B.

A. D. **A**L muy honrado è muy noble Almir Don Mahomat Abennaçar, Rey
 1301. de Granada è de Malaga, y Amiramuçlemin: de Nos Don Jacme, por la gracia de Dios, Rey de Aragon, de Valencia, de Murcia, è Conde de Barcelona, è de la Santa Iglesia de Roma Senyalero, Almirante, è Capitan General, salud como ad amigo que Nos muyto amamos, è preciamos, è en qui muyto fiamos, è por al qual querriamos tanta honra vida è salud, como por á Nos mismo.

REY: fazemos vos saber que Nos enviamos al fiel mandadero nuestro *Bernart de Segalar*, con las cartas de la paz, y de la avinença nuestra. E rogamos vos que creades al dicho Bernart de Segalar de todas aquellas cosas que vos dizrá de la nuestra part, assin como á Nos mismo. Dat. Valentix quarto Kalendas Madii anno Domini millesimo trecentesimo primo. = *Guillermus de Solanis* mandato regio.

O T R A C A R T A.

AL muy honrado è muy noble Almir Don Mahomat Abennaçar, Rey de Granada, è de Malaga, y Amiramuçlemin: de Nos Don Jacme, por la gracia de Dios, Rey de Aragon, de Valencia è Murcia, è Conde de Barcelona, è de la Santa Iglesia de Roma Senyalero, Almirante, è Capitan General, salud como ad amigo que Nos muyto amamos è preciamos, è en qui muyto fiamos, è por al qual querriamos tanta honor vida è salud, como por á Nos mismo.

REY: fazemos vos saber que el fiel nuestro *Bernart de Segalar* debe fablar con Vos sobre feito de los Christianos de nuestra tierra, qui son cativos en poder vuestro è en el vuestro Senyorio; por que vos roga-

gamos que Vos que creades al dito Don Bernart de Segalar de todo aquello que vos dizrá sobre aquello de la nuestra part , è gradeçer vos lo emos muyto. Dat. Valentiz quarto Kalendas Madii anno Domini millessimo trecentessimo primo. \equiv *Guillemus de Solanis* mandato regio.

XIV.

CARTA DE CREENCIA PARA EL REY DE GRANADA,
con la qual el de Aragon Don Jayme II envia por segundo Embaxador del tratado de la paz à Jayme Busquet , con motivo de la enfermedad del primero.

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II. de an. 1300 ad 1310. fol. 75.*

AL muy noble , è muy honrado Almir Don Mahomat Abennaçar A. D.
Rey de Granada , è de Malaga , de Almaria , de Aljazira , de Ronda ,
è de Godix , fijo de Amiramuçlemin , è nieto de Amiramuçlemin : de Nos 1302.
Don Jayme , por la gracia de Dios , Rey de Aragon , de Valencia , è de Murcia , è Conde de Barcelona : salut como à amigo especial ; que muyto amamos è preciarnos , è de quien muyto fiamos , è por à quien querriamos tanta vida è honra como por à Nos mismo.

REY : ja por otra carta nuestra vos ficiemos á saber l'otro dia que enviabamos á Vos el fiel nuestro Bernart de Segalar con todo poder de firmar las paçes con Vos , assi como eran entre el honrado vuestro padre è Nos. E sabet , Rey , que quando el dito Bernart de Segalar fue entrado en camino por andar à Vos , fue embargado muy fuertement en su cuerpo , è en otras guisas , que en neguna manera no ha podido andar allá ; è Nos , no queriendo que por mengua de mandado se retardase el feito , avemos ordenado por esto de enviarvos luego al fiel è familiar nuestro *Jayme Bosquet* , por el qual vos enviamos todo recabdo del feito ; & avemos lo aqui deliurado en tal guisado , que ayna será allá , porque queremos que nó se tarde este feito : fiando de la lealtad , è de la verdad que siempre los nuestros è Nos havemos fallada con la Casa de Granada , la qual creemos , è somos ciertos que fallaremos en Vos. Dada en la Villa de Figueres , siete dias en la entrada del mes de Octubre , en l'anyo de nuestro Senyor Dios de mil è trescientos è dos. \equiv *Bernardus de Aversone* , mandato regio.

XV.

XV.

**PRIVILEGIO DEL REY D. JAYME II, EN QUE
concede libertad á los Pelayres y Tintoreros de Barcelona para tender
y lavar los paños en la acequia Condal desde los molinos de San Pedro
abaxo.**

R. Arch. Regest. *Gratias Jacobi II. ab an. 1303 ad. 1304. fol. 101.*

A. D. 1303. **N**Os Jacobus, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentiaë, & Murciaë, ac Comes Barchinonæ. Ad Supplicationem Civitatis & Proborum hominum Barchinonæ, concedimus: quod in regio comitali ejusdem Civitatis Barchinonæ, á molendinis Sancti Petri interius, possint in perpetuum parari tinturarii, textores, & alii qui de lana operari in Civitate Barchinonæ voluerint ad opus confeccionis sive operationis pannorum, lavare & mundare lanam, & pannos alvos & tinctos, sine contradictione & obstaculo alicujus. Mandantes per presentem Cartam nostram Bajulo Barchinonæ, nec non universis & singulis aliis Officialibus nostris, quod præsentem concessionem nostram firmam habeant & observent, & faciant inviolabiliter observari, & non controveniant, nec aliquem controvenire permittant aliqua ratione. Dat. Valentiaë octavo Idus Februarii anno Domini millesimo trecentesimo tertio. = *Matheus Botela* mandato regio.

XVI.

**CARTA DEL REY DE ARAGON DON JAYME II
al de Granada Mahomad Aben. Nazar, dandole cuenta del estado de
las cosas de Castilla antes de firmar las paces.**

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II. de an. 1300 ad 1310. fol. 145.*

A. D. 1303. **A**L muy noble è muy honrado Don Mahomet Abennaçer Rey de Granada, de Malaga, Dalmeria, Dalgecira, de Ronda è de Guadix, è Amiramozlemin, è fiyo de Amiramozlemin, è nieto de Amiramozlemin, Don Jayme, por la gracia de Dios, Rey de Aragon, de Valencia, de Murcia, è Conde de Barcelona, è de la Santa Eglesia de Roma Senyalero, Almirant, è Capitan General, saludes muytas como á Rey que muyto amamos, è en quien muyto fiamos, è por á quien querriamos que diesse Dios muyta honra, è muyta buena ventura, com por à Nos mismo.

REY, recibimos vuestra carta, en que nos feciestes saber que avia des recibida la nuestra carta, por la qual vos faciamos saber que trame tiemos l'amado Consellero nuestro *Don Bernart de Sarrian*, è que esto que vos plaçia. Ond sepades, Rey, que nos ja vos ovieremos trametido lo dito Don Bernart; mas acordamos que fincasse con Nos algunos dias, por que

que vos podiesemos facer, à saber plenerament todo aquello que farie-
mos con los nobles l'Infant Don Enrich, è con otros Ricos homens de
Castiella con qui Nos somos agora vistos; è assi sabet que dentro pocos
dias lo dito Don Bernart, con pleno poder è con plenera informacion de
aquello que avemos puesto è feito con los ditos Ricos homens de Castie-
lla vos enviaremos; è por esto vos enviamos esta nuestra carta, que nous
maraveledes porque es tardada hasta agora. Dada en Teruel, martes se-
gund dia del mes de Julio, en el año de nuestro Senyor mil trescientos
tres = *Petrus Lupeti* mandato regio facto per Bernardum de Sarriano.

XVII.

CARTA DEL REY DE ARAGON JAYME II AL DE
*Tunez Mahomet Amiramuslimin, asegurandole la observancia de las pa-
ces, y requeriendole por medio de un Embaxador que le envió con instruc-
ciones sobre ciertos derechos y condiciones mal cumplidas hasta entonces.*

R. Arch. Regest. Legationum Jacobi II. de an. 1300 ad 1310. fol. 178.

EN JACME, per la gracia de Deu, Rey d'Aragon, de Valencia, de Ser- A. D.
denya, de Corcega, è Conte de Barcelona, è de la Sancta Egleſia
de Roma Senyaler, Almirayl, è Capitan General: Al molt honrat, è molt 1305.
noble Don Mahomat Amiramuslimin, fill de Amiramuslimin: salut, axi
com á Rey á qui volém que Deus donás honor è bonaventura.

REY; fem vos saber que reebem vostra carta de resposta sobrel fet
d'aquells Sarrahins de que Nos vos trameserem lo feel nostre *Berenguer Bu-
got* ab carta nostra, los quals havia preses Simon Ricart mercader de Bar-
celona. En la qual Carta nos fees saber que aquests Sarrahins son de vos-
tra tinença, è qu'els deliurasem ells è alguns altres qu'en hi avia ab ells
del Rey Abenjacob. On enteses aquestes coses è totes les altres qu'en trame-
ses á dir en la dita vostra Carta; vos reponém, que Nos per servir è per
guardar be è cumplidament axi com fer se deu, maiorment entre Reys,
la pau è les cuvinences que avem ab Vos, vos feem á saber la presó dels
dits Sarrahins, car no sabiem si eren de vostra Senyoria; mas ara, pus ne
som certificats per Vos, trametém vos tots los damunt dits Sarrahins ab
lurs coses per lo feel è familiar Despenser de Casa nostra en *Pere de
Foçes* portador d'aquesta carta nostra; è si per aventura los fayl alguna
cosa de ço del lur, sapiats Rey, que Nos avem ordonat quels será retut
be è complidament ab tots dans è messions qu'en ajen fetes. Encara siats
cert è segur que Nos tendrám sens falta neguna è ferém tenir á nostres
gents la pau è les cuvinences que avém ab Vos; è encara que de Nos, ne
de nostres sostsmeses, ne de nostres gentes negun dan ne greuge no vendrá
á Vos, ne á la vostra terra, ne á vostres gentes.

TOM. IV.

E

Per

Per esters com nos ajám comanats al damunt dit Pere de Foçes alguns Capitols en escrits segellats abnostre segell, queus deja donar, è demanar, è pregar de part nostra: perço pregamvos, Rey, de qu'el cregats sobre aquells de ço que endirà per honor de Nos, car Nos som apparellats de fer per vos semblants coses, è molt majors. E si algunes coses vos plaen de nostres parts ne de nostra senyoria, tetsnos ho saber françosament, que Nos ho cumplirém volenterosament. Dada en la Ciutat nostra de Zaragoza à sis dies anats del Mes de Janer, en l'any de nostre Senyor mil trescens è çinch = *Bernardus de Aversone* mandato regio.

*Aquests son los Capitols los quals de part del Senyor Rey d'Aragó ha á pregar è á demanar al molt honrat Rey de Tunij en Pere de Foçes
Missatge del dit Rey d'Aragó.*

I. Primerament: que com lo Rey de Tunij, segons la avinença que fo feta entre ell è en Ramon de Vilanova Cavaller Missatge del Rey d'Aragó, li age assignat la meytat del dret quels Cathalans paguen en Tunij per certa quantitat de moneda, com ell mateix sab, de la qual meytat com sia de poca quantitat atart ne seria satisfet; qu'el prega curosament que li sia assignat entegrament tot lo dret quels Cathalans hi paguen, è ells auran breument la paga, è el Rey de Tunij s'en será alleviat.

II. Item: com lo Rey d'Aragó aja entés que homens de Maylorcha han demanat è request Consol de sí en Tunij, è aço ells no pugan demanar, ab raño, ne ha aut en Tunij ne ha sino un Consol dels Cathalans per lo Rey d'Aragó; quel prega quell no don laor que altre Consol hi age de Catalans sino el seu, axi com tots temps tro ara es estat acostumat, maiorment com lo Rey de Maylorcha tengua lo Regne de Maylorcha per lo Rey d'Aragó; è quel dret dels homens de Maylorcha venga en la assignacio del Rey d'Aragó axi com dels altres Cathalans.

III. Item: com lo Rey d'Aragó aja entés que, perço com en Jaçpert de Castellnou fo mal à Tripol, qu'el Rey de Tunij li fo levar lo dret dels homens de Maylorcha, è encara dels altres Catalans, tro qu'en Berenguer Buçot hi fo ab les cartes del Rey d'Aragó qu'el tornaren, mas ço qui levat ne fó el temps passat, no volgueren tornar: perço prega el Rey d'Aragó al Rey de Tunij, que li man retre, perço maiorment com lo dit Jaçpert de Castellnou no armá en re del seu, ans partí de Sicilia, è hi torná com fo mal al Rey de Tunij. Qu'el Rey d'Aragó ben guarda en tota sa terra, si negun hom hi armás, que no farà mal al Rey de Tunij, ne á les sues gents, ne á la sua terra: è si semblant cas hi esdevenia, prega el Rey d'Aragó al Rey de Tunij, que s'en vulla fadigar en ell, ans que li leu la assignacio, ni que enantás contra les sues gents per tal, car ell hi retrá ben è cumplidament son deute.

IV.

IV. Item : prega el Rey d'Aragó al Rey de Tunij, que per honor è per amor d'ell, vulla fer gracia especial á les gents del dit Rey d'Aragó, que sien franchises en Tunij axi com son los Genoveses, è tendrá ho lo Rey d'Aragó en amor è en don especial dell. = *Bernardus de Aversone* mandato regio.

XVIII.

EMBAJADA DEL REY DE ARAGON D. JAYME II
al de Tunez, en que le pide varias sumas de dinero, y la indemnizacion de unas piraterias hechas por los Moros á ciertos Catalanes.

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II de an. 1300 ad 1310. fol. 179.*

SAPIEN tots qui aquesta Carta veurán, que Nos Don Jayme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Serdenya, è de Corcega, è Compte de Barchelona, è de la Santa Egleſia de Roma Senyaller, Almirayl, è Capitan General. Esguardans la fe è la lealtat de vos *Pere Bussot* Ciudadá de Barcelona, è Consol nostre dels Catalans en Tunez, familiar, è de casa nostra, ordonám, è fem, è stablim nostre Missatge è Procurador special, vos dit *Pere Bussot*, á anar davant la presencia del molt noble Rey de Tunez, è á demanar, è á requerre á ell per nom è per part nostra, è á reebre per Nos quatuor mille bisantios è plus, que ell è sos Oficials s'an retenguts del mig dret de la Duana de Tunez qu'els Catalans hi paguen, lo qual lo dit Rey nos ha assignat per raho d'una quantitat de moneda en quens es tengut per la nau nostra apellada la *Stantona*, ab les coses que y eren, quis perdé en la terra del dit Rey, al logar de la Gripia; è encara quantitat de duo mille centum octuaginta novem bisantios è plus, que nostres Missatges è Procuradors han feta de messió, è de serveys als seus Oficials tro ara en haver è cobrar lo dit mig dret.

E aytambe vos fem Procurador è Missatge nostre en demanar è cobrar è pendrer tot ço qui á Nos roman á pagar de la ditat quantitat de la moneda; è encara á requerre lo dit Rey de Tunez per nom è per part nostra, quens sia feta per ell esmena è satisfaccio dels dans è dels mals donats per l' Almirayl del dit Rey de Tunez, è per les sues gents á les gents nostres, è á lurs coses, en qualque manera, del temps á ença que tregua es entre ell è Nos; è á demanar aytambe è requerre al damunt dit Rey de Tunez esmena è restitució de la nau den *Bernat Marquet* Ciudadá nostre de Barcelona, è de tota la roba que y era que en colpa de Sarrahins del dit Rey qui y venian de Alexandria á Tunez se perdé l'altra vegada á Tripol de Barberia terra sua, è la fusta, è la exarcia, è la roba de la dita nau han auts, è son vengudes en poder dels

E 2

A. D.
1307.

Oficials del dit Rey de Tunez è de les sues gents de dit Loc de Tripol, la qual nau, ab tot ço que y era de les nostres gents, era encorreguda á Nos, è á la nostra Cort, per algunes rahons; è encara á pregar de part nostra lo Rey damunt dit de Tunez, que ell, axi con á amich nostre del qual feem gran comte, è ell de Nos puria fer en tot ço que poguessem que fos sa honor è son profit, nos vuyla prestar è acorrer d'alcuna covenant quantitat de moneda á la conquesta del Regne de Serdenya, è de Corcega, la qual, Deu volent, en breu enteném á fer.

E axi dam vos poder plenerament en totes les coses damunt dites, á demanar, requerre, è pendre aquelles coses, è cada una d'aquelles del dit Rey de Tunez, è dels seus Oficials, è á fer difinició, è absolucio, è carta ó cartes de ço que reebrets, è de fer altre Procurador, ò Procuradors, è de revocar aquells qu'y son vuy, per rependre la dita assignació: è encara que puscats fer avinenza è adob, axi con á vos mils será viarés, de les quantitats damunt dites, que ara li demanám; mas no sobre lo deute cert quens deu lo dit Rey per lo qual tenim lo dit mig dret assignat: è de fer generalment tot ço que Nos podriem fer si y erem. E aurém ferm è bo per tots temps qualque cosa per vos ó per Procurador ò Procuradors que vos hi metrets, axi con dit es, será reebut, fet, è procurat, è nuyl temps no ho revocarém. E en testimoni d'aço, avém manada fer aquesta Carta, segellada ab nostre segell pendent. Qui fo feta en Muntblanch migeant lo mes d'Abril, en l'ayn de nostre Senyor de mil trescents è set. = *Bernardus de Aversone*, mandato regio.

Aquests son los Capitols, los quals de part del Senyor Rey d'Aragó ha á dir al Rey de Tunij en Pere Bussot Consols dels Catalans en Tunij.

I. Primerament: diga de part del dit Senyor Rey d'Aragó al Rey de Tunij: que ben sap lo dit Rey de Tunij ab qual manera ell assigná al dit Rey d'Aragó, è al honrat en Ramon de Vilanova Cavaller Missatge seu, que li tramés lavors per la esmena de la nau del dit Rey d'Aragó ab les coses qui eren en ella, apellada la *Estantona* quis perdé á la Grippia, en terra del dit Rey de Tunij, lo mig dret quels Catalans paguen en la Duana de Tunij: è com del dit mig dret del temps de la assignacio á ença aja ahuts è retenguts assi lo dit Rey de Tunij, ò sos Oficials, quatuor mille bisancios è plus, pregal lo Rey d'Aragó el requér quels li fassa deliurar è retre, è per ell al dit Pere Bussot.

II. Item lo prega el requér lo dit Rey d'Aragó: que com los seus Procuradors per cobrar, è demanar lo dit mig dret de sinch ayns á ença que la assignació es feta, agen fets de messió, segons que li dirá lo Consol nostre, duo mille centum actuaginta novem bisancios è plus; que ell los

los li fassa retre è esmenar è liurar al dit Pere Bussot, com no sia cosa convinent que aquestes messions se sien ahudes á fer per aver la assignació damunt dita. E encara que fassa aver è tenir complidament la dita assignació al dit Consol, qu'el dit Senyor Rey d'Arago ara novellament ha fet sobre aço son Procurador tro que sia complidament pagat ço que li es degut.

III. Item : li diga com sab be lo Rey de Tunij que en la treua en les convinences qui son entrel dit Senyor Rey d'Arago è el dit Rey de Tunij, qui foren fermades per lo dit en Ramon de Vilanova per part del dit Senyor Rey d'Aragó, es contengt que les gents de cada un dels dits Reys sien salus è segurs en ço del altre, que no ajen mal ne damnatge en cors ne en aver. E con sapia lo dit Senyor Rey d'Aragó, per molts clams qui li son fets per les sues gents, que entayn com l'Almirayl del Rey de Tunij armá galées è aná Tripol de Barberia, que trobá en terra è en mar Catalans, gent del dit Senyor Rey d'Aragó de cinquanta personas á ençus, è aquelles auçis, els pres tot ço del lur, entre les quals hi hac una barca de vuit rems qui parti de Trápena en la qual avia sis catalans qui venien á Tunij, è aquells pres á Cartayna, è donals á carnatge, entrels quals ny avia dos de Barcelona, qui eren germans, per nom Matheu Serra, l'altre Bernat Serra; encara, que quant lo dit Almirayl armá enguayn en estiu pres á Tripol lo veyl en Barberia un leyn de Catalans carregat d'ordi, de forment, è de faves, lo qual leyn era den Jacme Despont Ciutada de Barcelona, è auçis les persones que y eren, è pres la roba è el leyn, è avia en lo dit leyn divuit Catalans, dels quals ne restauraren tres á vida, los quals encara son en catiu á Tripol, è son setallats. Maraveyllantse lo dit Senyor Rey d'Aragó de les coses damunt dites, con les sofer lo dit Rey de Tunij contra la treua è les convinences que son entrells; pregal, el requér que ell li fassa esmena de totes les coses damunt dites, è per ell al dit Pere Bussot son Consol, è que fassa deliurar è absoller meyns de rençó los dits tres Catus qui encara son preses á Tripol, è que fassa manament que les sues gents no fassen mal ne dan á gents del dit Rey d'Aragó. Esters sab be lo dit Rey de Tunij, quel dit Senyor Rey d'Aragó ha tengudes è servades la treua è les convinences, è les li tendrá, si no román poi lo dit Rey de Tunij.

IV. Item : li diga è li deman de part del dit Senyor Rey d'Aragó, que con la nau den Bernat Marquet Cuitada seu de Barcelona vengués l'altra vegada de les parts de Alexandria á Tunij carregada d'avens è de mercaderies de Crestians, è de Sarrahins, è els Sarrahins per força fessen girar la dita nau á Tripol, en la qual girada ha rençada la dita nau á Tripol, la qual nau es encorreguda ab tots los avers qui y eren de les sues gents, per algunes rahons al dit Senyor Rey d'Aragó è á la sua Cort; quel Rey de Tunij fassa restitució è esmena al dit Senyor Rey d'Aragó de la

di-

dita nau, è dels avers qui y eren de les sues gents, de les quals lo dit Consol lo certificará; è que la dita esmena sia feta al dit Pere Bussot Consol seu per ell.

V. Encara, con lo Senyor Rey d'Aragó tenga por amic especial lo Rey de Tunij, axi com lo seus per tots temps han tenguts los Reys de Tunij, dels quals han preses è ahuts ajudes è secors; perço lo dit Rey d'Aragó prega aytant con pot lo dit Rey de Tunij, que per amor è per gracia d'ell li vulla acorrer d'alguna covinent quantitat de moneda á la conquesta quel dit Senyor Rey d'Aragó en breu enten á fer del Regne de Serdenya è de Corsega, è será cosa que ell molt li gahirá. = *Bernardus de Aversone* mandato regio.

XIX.

*CARTA DEL REY DE TUNEZ MAHOMET
Miralmomenin al de Aragon Don Jayme II, en que le assegura haber
acceptado la renovacion de la paz y amistad por diez años mas.*

R. Arch. Regest. *Diversorum* 12. Jacobi I. & II. pars 1. fol. 95.

A. D.
1308.

EN NOM de Deus clement è misericordiós, è alabament del Senyor son Missatger Mahomet, del Servu de Deus *Mahomet Almiramomenin*, fill de Almiramomenin: Deus per la sua mercé crescha son poder: al Rey molt noble, molt preat, nomenat alto Rey d'Aragon è de Valencia, è de Murcia, è Compte de Barcelona *Don Jacme*, fill del Rey molt alt, molt noble è preat Don Pere: Deus endrés ses faenes è compla sa voluntat en honra.

Femvos saber: que Nos vos enviám aquesta letra de la Ciutat de Tunij, Deus la guarde de mal. Encara femvos saber: que veérem la letra que Vos trametes per vostre Missatger honrat, fell, verdader *Don Bernat de Sarrián*, è parlám ab ell, è entésem ço quens dix, è tot quant vos dixes en la Carta que trametes ab ell de la vostra part, è Nos, atresi, dixem á ell ço queus dirá de nostra part, è Nos complim ço que Vos demanas de Nos: aço fo per la amor è amistat que avets ab Nos è Nos ab Vos.

E el dit Missatger ha renovat la pau, per la procuració que aportá de vostra part, á deu ayns: en aquell terme dels deu ayns ha entrat ço que era romás de la pau primera: è graym ho á Deus que la amor è la amistat è la veritat havém confirmada ab Vos per el dit vostre Missatger qui ha enviat tant honrat è tant sabi Missatger qui tractará tot be, è tota honra, è tota amor per les dues parts.

E sapiats per cert, que no romás en ell de tractar, è aportar lo feit en ço que Vos havets mester; è tal hom devets amar è honrar, è del
po-

podets saber que havém en la nostra amor, è quina voluntat havém de complir vostres coses, que Nos som aparellat de complir la amor, è la amistat, è alló que vos vulats de Nos. Feyta la Carta tres dies del mes de Rabé el primer, ço es, vint dias en Agost ayno de set cents vuit ayns, ço es, en l'ayn de mil trescents è vuit.

XX.

TRATADO DE PAZ, ALIANZA, Y COMERCIO, AJUSTADO entre el Rey de Bugía Alid Abu Zagri, y Don Jayme II de Aragon por cinco años, en que se conceden varias franquicias á los Catalanes.

R. Arch. Regest. *Diversorum Jacobi I. et II pars 1. fol. 95. B.*

AQUESTA es la treua feta entre el molt alt Senyor en Jacme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Sardenya, è de Corcega, è Compte de Barchelona, è de la Sancta Esgleya de Roma Senyaler, Almirant, è Capitan General; è el noble Rey de Bugía Don Hailit, fill del noble Rey Abuçagrin, è en Garcia Periz de Mora Missatge è Procurador seu per nom dell, del altra. A. D. 1309.

I. Primerament: que sia treua entre el dit Senyor Rey d'Aragó, è el dit Rey de Bugía sana è salva, è á bon enteniment, de la festa de Sent Johan primerament á sinch anys continuament seguens, en axi que tot hom, de qualque condicio sia, de la terra é Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó, pusca anar, è estar, è exir salvament è segura, per mar è per terra, en la terra è Senyoria del dit Rey de Bugía, ab totes ses mercaderies, è ab tots sos bens, è coses, è en aquella no sia embargat, ne empatxat per neguna raho, ells pagánt lo dret que aien á pagar per les robes è mercaderies lurs. En aquesta mateixa manera, que tot Sarrahi de qualque condicio sia, de la terra è Senyoria del dit Rey de Bugía, pusca anar, è estar, è exir salvament è segura, per mar è per terra, ab tots ses mercaderies, è ab tots sos bens è coses, exceptat coses vedades, en les terres è Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó, ells pagánt lo dret que aien de pagar per les robes è mercaderies lurs.

II. Sia entés, empero, que tot Mercader, ó altre de la Senyoria del Senyor Rey d'Aragó, qui será en alcú loc de la Senyoria del Rey de Bugía, è volrá partir daquel per anar en altre loc per terra; que sia tengut de denunciar ho á aquel qui será en lo dit loch per lo dit Rey de Bugía, per tal que aquell pus salvament è segura pusca anar lá hon volrá; en altra manera, si nou denunciaba, qu'el Rey de Bugía no fos tengut de dan que negú hi preses; è aço mateix sia dels Mercaders del Rey de Bugía qui partirán dalcun loch de la Senyoria del Senyor Rey d'Aragó, è volrán anar per terra en altre loch.

III.

III. Item : que tots los catius ó catives qui sien de la terra ó Senyoria del Senyor Rey d'Aragó , è son en la terra ó Senyoria del Rey de Bugía , que sien encontinent retuts è absolts franchament è deliura , è liurats á aquells Missatges quel Senyor Rey d'Aragó hi tramet , è en aço enten lo Senyor Rey d'Aragó , frare Francesc de Relát , è sos companyons , è sa companya : è atresi , que aquells catius ó catives que sien del Rey de Bugía , è son en la terra è Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó , que sien retuts è absolts franchament è deliura á aquell quel Rey de Bugía volrá.

IV. Item : que con en lo temps passat molts è diverses Sarrahins mercaders è altres de la terra è Senyoria del Rey de Bugía , hagen estat , usat , è mercadejat en la terra è Senyoria del Senyor Rey d'Aragó , promet lo Senyor Rey d'Aragó que si per alcu ó alguns de la terra ó Senyoria sua es deguda neguna quantitat de moneda á alcu ó alguns de la terra ó Senyoria del dit Rey de Bugía , que farà encontinent á ells complidament satisfer en lurs deutes : è atresi meteix promet lo Rey de Bugía , è el dit en Garçia Periz en nom dell , que si á alcú ó alguns de la terra ó Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó es deguda neguna quantitat de moneda per lo dit Rey de Bugía , ó alcú ó alguns de la terra ó Senyoria sua , que lurs sia encontinent per ell complidament satisfet en lurs deutes.

V. Item : que les gents del Senyor Rey d'Aragó hagen en Bugía è en los lochs de la terra è Senyoria del dit Rey de Bugía aquells Fondechs que antigament acostumaren d'aver , è que hagen aquí Consol , è totes altres coses , segons que acostumat es estat en lo temps passat , è que hagen aquí aquelles franquées que y han Jenoveses , è altres qui pus franchs sien en la dita terra è Senyoria del dit Rey de Bugía , exceptada la franquéa quels Genoveses han en Gigra.

VI. Item : qu'el Senyor Rey d'Aragó deja fer ajuda al dit Rey de Bugía , totavia que per ell ne será request dins los sinch anys , de deu galées , è de quatre ginys qui vagen en les dites galées , è tornen en aquelles , les quals galées è ginys lo dit Rey de Bugía pusca menar contra Algeer , ó altres terres de Moros , lá hon li placia en ajuda sua ; exceptats aquells qui son en pau ó en treua ab lo dit Senyor Rey d'Aragó. En axi quel Rey de Bugía sia tengut de donar primerament dos mille dobles per armament de cascuna galea á quatre meses , è si les havia mester oltre les dits quatre meses , que sia tengut de donar sinch centes dobles á cascuna de les dites galées per cascun mes.

VII. Item : volen è consenten lo dit Senyor Rey , è el dit Rey de Bugia , è el dit Garcia Periz de Mora , Procurador seu en nom dell : que si per ventura dins los sinch anys damunt dits , se donaba alcun dan per alcú corsari , ó altre , de la una part al altre ; que per aço no sia trencada en res la treua dessus dita , pus que del dit dan donat se pusca fer raho-

na-

nable è bastant satisfacció è esmena per la part que el dan haurá dat : sia entés empero , que cascú sia tengut de satisfer lo dan è esmena dins dos meses depuys que per la part ne será request per Missatge , ó per letres.

VIII. Item : que si dins los dits sinch anys pau ó treua no era refermada , ó avenguda á mes temps entrel dit Senyor Rey d'Aragó è el dit Rey de Bugía ; que passats è cumplits los dits sinch anys hagen terme los homens è gents de la jurisdicció del Senyor Rey d'Aragó de sis meses , dins los quals se degen esser espetxats è exits de la terra è Senyoria del dit Rey de Bugía , è que en assó nols sia fet negun embarch ne negun contrast. E atresi , que les gents de la terra è Senyoria del dit Rey de Bugía qui serán en la terra è Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó hagen terme de sis meses en los quals se degen esser espetxats è exits de la terra è Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó , sens tot embarch , è sens tot contrast que nols sia fet.

IX. Encara promet lo dit en Garçia Perez de Mora , en nom del dit Rey de Bugía : que dins un mes depus que la nau en que vá será á Bugía , lo Rey de Bugía ratificará , è apropará aquesta treua de tots los Capitols damunt dits , è segellará les Cartes aquen fetes ab son segell ; è si nou feya , qu'el Senyor Rey d'Aragó no sia en res d'aquesta treua , ne d'altres coses damunt contengudes , tengut ne obligat.

Feta è fermada fo aquesta treua damunt dita en lo Palau del dit Senyor Rey d'Aragó en la Ciutat sua de Barcelona per lo dit Senyor Rey , è per lo dit en Garçia Perez de Mora , Procurador del dit noble Rey de Bugía , è segellada ab los segells pendens del dit Senyor Rey d'Aragó , è den Garçia Perez de Mora , Procurador damunt dit , dijous vuit dies anats del mes de maig del any de nostre senyor mil trescents nou. = En presencia del honrat en Ramon , per la gracia de Deu , *Bisbe de Valencia* , Canceller , è Conseyler del Senyor Rey d'Aragó = den *Bernat de Sarriá* Almirayl , è Conseyler = den *Gonçalbo Garçia* Conseyler , = den *Artal Deslor* Porter Major , = den *Bernat Sabadia* Vicecanceller , = è den *Pere de Soler* Escriva del dit Senyor Rey d'Aragó , = è den *Bernat de Soler* , Consol en Bugía per el dit Senyor Rey d'Aragó.

**TRATADO DE PAZ Y ALIANZA ENTRE EL REY
de Aragon Don Jayme II y el Rey de Marruecos Abu el Rabí, con la
Carta del dicho Don Jayme, el Poder dado á su Embaxador, y las
Instrucciones para las Capitulaciones.**

R. Arch. Regest. Legationum Jacobi II, de an. 1300 ad 1310 fol. 187. y 129.

CARTA DE CREENCIA.

A. D.
1309.

AL muy Alto è muy Noble, è muy Poderoso Rey Aborrabé Miramomelin de Marruecos: Don Jayme, por la gracia de Dios, Rey de Aragon, de Valencia, de Serdenya, de Corsega, Cuende de Barcelona, è de la Santa Iglesia de Roma Senyalero, Almirante, è Capitan General: Saludes muchas, como á Rey que mucho amamos de coraçon, è cobdiciamos que Dios dé mucha de honra, è de buenaventura, è de victoria contra todos sus enemigos, è quel lexe complir el su deseo, è el su plaçer.

Rey Noble: façemos vos saber, que sobre los fechos tractados entre vuestro hermano el Rey Boceber, aqui fue por su Mandadero Bernardo Seguin, amado nuestro, con noes, de los quales vos sedes certificado, segunt nos envió decir el dicho Bernardo Seguin, è vos place que vengan á buen acabamiento; enviamos á vos al noble, è muy honrado, è amado Consellero nuestro Don *Jacpert Viçconde de Castelnou*: el qual vos enviamos con pleno poder de tractar, è ordenar è firmar todas cosas que Nos podiamos facer, como á aquel en quien mucho fiamos, è es çertificado de todo nuestro entendimiento: porque vos rogamos, Rey, que lo creades de quanto vos dirá de parte nuestra: E porque Nos entendimos por el dicho Bernardo Seguin que Vos queriades saber de Nos, è por nuestra Carta, quales eran aquellas cosas que eran tractadas, è las quales nos demandavamos ques complissen; mandamos las poner è escribir en esta Carta nuestra, segunt se siguen.

Tractado es que los Reyes sean amigo de amigo, è enemigo de enemigo, contra todos los Reyes del mundo de Moros. = Item que el Rey Aborrabé dará por cascuna galéa con todo su complimiento, è armada para quatro meses, dos mil doblas. = Item, pasados aquestos quatro meses primeros, dará mil doblas por galéa de quatro en quatro meses, mientras menester las aurá. = Item, el dito Rey Aborrabé dará sueldo para mil Cavalleros, para mantener la guerra entro á tanto que aya acabado su entendimiento de Cepta. = Item, prometrá è jurará en su ley, que no aurá paç ni tregua nunca con el Rey de Granada, sin voluntad del Rey de Aragon. = Item, quando sea presa Cepta, todo el mueble sea del Rey

d'Aragon, è las personas è el lugar sean del Rey Aborrabé.

Dada en Barcelona tres dias andados del Mes de mayo en el anyo de Nuestro Senyor, de mil trescientos y nueve. = *Bernardus de Aversone* mandato regio.

PODER REAL.

SEPAN quantos esta Carta verán, que Nos Don Jayme, por la gracia de Dios, Rey de Aragon, è de Valencia, è de Serdenya, è de Corsiega, Cuende de Barcelona, è de la Santa Eglesia de Roma Senyalero, Almirant, è Capitan General; facemos, establecemos è ordenamos cierto è special Procurador è Mandadero nuestro vos el noble è muy honrado è amado Consellero nuestro en Jaçpert Viçconde de Castelnou, á tractar, ordenar, avenir, facer, é firmar en nomne è de part nuestra, amor, posturas, è conveniencias con el muy Alto, muy Noble, è muy Poderoso Rey Aborrabé Miramomelin de Marruecos, contra el Rey de Granada, è contra su terra, sus gentes, è sus valedores, è contra todos otros Moros. E prometemos en nuestra fe è en nuestra verdat, de tener, è guardar, è facer tener è guardar todas è cada unas çosas que de parte, è en nomne nuestro con el dito Rey de Marruecos tractáredes, ordenáredes, è firmáredes, como á vos mellor visto será, è segunt que con el dito Rey de Marruecos la firmáredes, è lo pornédes. Aun vos damos poder de facer, ordenar, è firmar todas cosas que á esto serán necessarias, è otras qualesquiera, assi como Nos personalmente lo podriamos facer: è contra ellas, ó qualquiere dellas no vernemos, ni lexaremos venir; ante las guardaremos bien è complidamente, è que todas estas cosas podádes jurar en nuestra anima, por Dios, è por los Sanctos Evangelios; è aun que podades sobre esto facer por Nos homenaje, è recibir homenaje, è otras seguridades. E porque esto sea mas firme, è no venga en dubda, ficiemos facer esta Carta de Procuracion, é seallar con nuestro sello de cera, colgado. Fecha en Barcelona tres dias andados del Mes de mayo en el anyo de Nuestro Senyor de mil trescientos nueve. = *Bernardur de Aversone* mandato regio.

INSTRUCCIONES PARA EL EMBAXADOR.

Aço es ço qu'el noble en Jaçpert, Vescomte de Castellnou, deu dir al Rey Aborrabé de part del Rey d'Aragó.

Primerament lo saludará de part del dit Rey d'Aragó.

En apres li recomptará la gran amor è bona voluntat que fo el temps passat entre la Casa de Marrochs è la Casa del dit Rey d'Aragó, è especialment en temps de son Avi el Rey Abenjacob.

F 2

Apres

Après la mort del qual Rey Abenjacob, lo Rey Botebét volent re-
gonexer è refrescar la bona amor que havia ahuda son avi ab lo Rey d'A-
ragó, tramés sos Missatges al dit Rey d'Aragó, ço es, en *Bernat Seguí*, è
ell veyll *Abulabez* fill de *Gauramet*, qui requeséren lo dit Rey d'A-
ragó de part del dit Rey Botebét, que li plagués que fos aquella amor
entre ells, la qual era estada entre son avi è ell; encara pregáren, è de-
manáren que li plagués donar ajuda contra el Rey de Granada, senyala-
ment de galées per cobrar Cepta del dit Rey, qui la li tenia forçada, de
la qual cosa ell se tenia fort per minuat, que tant vill Rey com aquell
feés á ell força: Encara retrasqueren los dits Missatges al dit Rey d'A-
ragó, que gran vergonya li era que tant vill hom con aquell tengués ter-
ra prop de tant noble Rey com ell, è en sa presencia.

Aprés recomptada la missatgeria, complidament è sabia per los dits Mis-
satges del Rey Botebét, lo Rey d'Aragó respós, que ver era que tots temps
era estada bona amor è pau entre la Casa de Marrochs è la sua, è se-
nyaladament en temps del Rey Abenjacob, de qui el dit Rey d'Aragó ha-
via membraça, è que li plahia molt, que aquella fos mantenguda entre
ells tots temps, à que era aparellat de fer en sos fets tot ço que ell
pogués, axi com per amic leyal, guardant pero sa fe, è sa leyaltat, la
qual tots temps guardaren sos predecessors á tots sos amics.

E aço deya per la amor è la convinença que era entre ell è el Rey
de Castella, la qual era aytal que el Rey de Castella, el temps que fou
pau ab lo dit Rey d'Aragó, lo requés el pregá que volgués quel Rey
de Granada fos en aquella pau, axi com á vassayl del dit Rey de Cas-
tella: è el Rey d'Aragó otorgá ho per honor del dit Rey de Castella.

E axi per aquesta raho el Rey d'Aragó no podla otorgar la ajuda
queis dits Missatges demanaven contra el Rey de Granada, mas que el
dit Senyor Rey d'Aragó, per amor è per honor del dit Rey Botebét, è
per que pogués satisfer á sa voluntat, é per lo retreyt que li fayen los
Missatges de part del Rey Botebét, se trebayleria de tractar è procurar
ab lo Rey de Castella quel solvés d'aquella covinença.

Per la qual cosa lo dit Rey d'Aragó tramés encontinent un dels majors
de son Conseyl al Rey de Castella.

E feta aquesta resposta, fo fet alcun tractament de la ajuda que de-
manaven los dits Missatges de part del Rey Botebét, è de ço que aquell
Rey Botebét degués fer al dit Rey d'Aragó, del qual s'en portá un es-
crit en *Bernat Seguí*, è romás ne altre en poder del dit Rey d'Aragó;
E apres d'aço partiren s'en los dits Missatges, è á poch dies ans que
s'en fossen tornats agueren ardir cert quel dit Rey Botebét era mort,
è que era Rey Aborrabé. E jaç sia quel dit Rey d'Aragó agnés des-
pagament de la mort del dit Rey, pero hac gran pagament quan ohí que
era Rey Aborrabé, qui era son frare, è nebot d'aquell mateix Rey Aben-
jacob amic seu. En

En après, en Bernat Seguí ab l'altre companyó seu, axi con aquell qui volia recaptar ço perque era vengut, torná, è dix al dit Rey d'Aragó si li plahia que el pogués dir aquella bona resposta á son Senyor el Rey Aborrabé, que ell sabia per cert que á ell plauria aço mateix que plahia al Rey Botebét.

E el Senyor Rey respos li : que li plahia molt que liu pogués dir secretament, è que ell è el Rey de Castella se devien veure ensemps dins breus dies, è que faria tot son poder que pogués esser solt d'aquella covinença que havia ab lo Rey de Castella, perque pogués fer la ajuda complidament quel Rey Aborrabé hauria ops dell.

E après d'aço lo dit Rey d'Aragó, è el Rey de Castella hageren vistes, è en aquell temps vench en Pere Marti d'Orta al dit Rey ab carta del dit Rey Aborrabé, per la qual se mostrava que al Rey Aborrabé plahia esser en amor è en covinença ab lo dit Senyor Rey ; è aportá ay-tambe carta den Bernat Seguí, en la qual se contenia clarament que el Rey Aborrabé vulia è li plahia molt que ço que era tractat entrel dit Senyor Rey è el Rey Botebét fos entre ells, è vengués á compliment.

Per la qual cosa, lo Rey d'Aragó fermant se en la carta del dit Rey Aborrabé, è en ço quel dit en Bernat Seguí li tramés á dir, se treballá molt fortament que acabás ab lo Rey de Castella qu'el solvés d'aquella covinença, è finalment acabá ho, è no tant solament acabá açó, mas encara qu'el dit Rey de Castella mateix feés guerra al Rey de Granada, la qual començá á poch dies.

E tantost lo Rey d'Aragó damunt dit, veént que les galées no's podien fer dins pocs dies, ne l'aparellament que y fa mester ; maná fer gran quantitat de galées, per complir ço quel Rey Aborrabé demanava, è que les pogués haver tant tost com los tractamens fossen endressats.

E volch lo dit Rey d'Aragó que un Conseller seu Don Gonçalvo Garcia, ab qui havia tractat daquests fets en Bernat Seguí, tramesés un Missatge al dit en Bernat Seguí, que procurás quel tractament vengués á acabament de part del Rey Aborrabé, que de la part de ça tot era endreçat è acabat.

Lo qual Missatge fo á en Bernat Seguí ; è ell respos al dit Rey d'Aragó è al dit Conseller seu, que el Rey Aborrabé, è tots aquells de son Conseyll havien ahut gran plaer d'aquelles noves com les ohiren, è que plahia molt al Rey Aborrabé que aquests tractamens venguessen á compliment, è que era apparellat è volenteros de complir è guardar totes aquelles coses que fermades serien entre ell è el dit Rey d'Aragó, è que guardaria encara mellor la amor è les covinences que no havien fet negun de sos predecessors, perço com una vegada son Avi lo Rey Abenjacob se emprés ab los Crestians contra los Andaluços, è puy desempa-rá los Crestians è fo ab los Andaluços ; è que el no ho entenia á fer axi, que

que abans hauria pau ab Jueus (que Deus confona) que no hauria ab los Andaluços.

E perço demanava è vulia lo dit Rey Aborrabé qu'el Senyor Rey d'Aragó li tramesés un hom honrat de son Conseyl, ab plen poder de tractar è fermar sobre los tractaments damunt dits, los quals lo dit Rey d'Aragó li feés saber per sa carta declaradament.

E sobre aço vench ab volentat del dit Rey Aborrabé en *Ramon Torró* parent den Bernat Segui. E tantost lo Senyor Rey tramés un Cavaller de son Conseyl, ab una galéa, lo qual ha nom *Artal Daçlor*, al dit Rey Aborrabé, lo qual anant son camí, fo á Cartagena, hon hac ardit, que avia galées del Rey de Granada en mar, è no hac d'acort que passás á abant; ans tramés lo dit Ramon Torró á en Bernat Segui ab una barcha, è perço, car no poch passar, tornasen al dit Rey d'Aragó.

De la qual cosa lo Senyor Rey com la ohí, fo molt despagat, è mantinent ordoná que fossen armades galées è leyns tró á setse, les quals tramés contra la dita armada del Rey de Granada: è ordoná aytambe qu'el noble en Jaçpert Vescomte de Castellnou anás per Missatge ab les dites galées al dit Rey Aborrabé perço que pus segurament, è pus honrada, pogués anar; è encara que les galées anassen sobre Cepta en servey del dit Rey Aborrabé, è que destrenguessen Cepta que socors de gents ne de vianda no y pogués entrár; è entretant lo dit Rey d'Aragó fó apparellar major quantitat de galées.

E maná encara al dit noble en Jaçpert: que fos davant lo Rey Aborrabé per trer á compliment los tractamens damunt dits, è donáli plen poder de fer totes aquelles coses, è tractar è fermar, quel dit Rey d'Aragó podria fer.

E axi requira è deman al dit Rey Aborrabé que ell complescha è ferm è fassa complir los tractaments damunt dits, pus lo dit Rey d'Aragó, quant á la sua part es, ha començat á fer ço que ops era è es á aquests fets.

Item, parria raho, que pus lo Senyor Rey mou la guerra per lo Rey de Marrochs, è li ajuda á destruir sos enemichs; que com ell haurá acabat son enteniment de Cepta, ço que será tost, quel dit Rey ajut al Rey d'Aragó de galées è de moneda á fer la guerra al Rey de Granada, è aço comena el Senyor Rey á en Jaçpert: mas pero finalment, que per aquest capitol no romangués.

XXII.

REAL EDICTO DE DON JAYME II DE ARAGON,
en que manda aumentar durante los dos siguientes meses, el valor de la
dobla de oro para los gastos de la guerra contra el Rey de Granada.

R. Arch. Regest. *Gratiar. Jacobi II. ab an. 1308 ad 1311. fol. 59. B.*

NOS Jacobus, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentia, Sardinia, & Corsica, Comesque Barchinonae, ac Sanctae Romanae Ecclesiae Vexillarius, Ammiratus & Capitaneus Generalis. Per presentes notum fieri volumus universis: quod cum fecerimus preconizari publice per Civitatem Barchinonae sub certo Banno, quod dupla auri recipiatur pro viginti solidis Barchinonae de terno, & Turonense argenti pro quindecim denariis dictae monetae; & hanc preconizationem fecerimus fieri pro expediendis factis & negotiis presentis armatae & viatici, quod, actore Deo, facturi sumus contra Regem Granatae & gentes suas: ideo volumus & concedimus vobis Consiliariis & Probis hominibus Civitatis Barchinonae & Universitati ejusdem, quod dictum Bannum extendatur & locum habeat usque ad primum venturum festum Sanctae Mariae mensis Augusti tantum, & quod ratione dictae preconizationis & banni nullum fiat vobis prejudicium in privilegiis monetae Civitatis ejusdem vel in aliis privilegiis & juribus dictae Civitatis; immo omnia privilegia & jura ipsius Civitatis salva & illesa remaneant & in eo statu quo erant ante praekonizationem predictam; & a simili propter hoc non fiat vobis privilegium in futurum. Datum Barchinonae quarto idus Junii anno Domini millesimo trecentesimo nono = *Bernardus de Abbatibus* misit expediri.

A. D.
1309.

XXIII.

PRIVILEGIO REAL EN QUE DON JAYME II CONCEDE
al Conde de Ampurias la jurisdiccion y prerogativas de Almirante de
la mar sobre la Esquadra de galeras que armaba, y debia mandar en
persona, contra sus enemigos, y los de la Corona.

R. Arch. Regest. *Legationum de temp. Jacobi II. de 1310 ad 1318. fol. 6.*

NOS Jacobus, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentia, Sardinia & Corsica, Comesque Barchinonae, ac Sanctae Romanae Ecclesiae Vexillarius, Ammiratus & Capitaneus Generalis. Concedimus per praesentes vobis nobili viro ac dilecto nostro Petro Hugonis Impuriarum Comiti, quod in galeis quas vos de voluntate nostra in proximo armare debetis in terra nostra pro nobis & vobis, cum quibus vos personaliter intenditis navigare, sitis tanquam Ammiratus, & praesideatis omnibus euntibus vel se acordanti-

A. D.
1310.

tibus in eis : concedentes ac præbentes vobis licentiam & potestatem , quod tam in puniendis excessibus & negotiis criminalibus , quam in negotiis civilibus , & aliis quibuslibet , possitis uti & utamini , vos & Tenens seu Tenentes locum vestri , durante dicto viagio , in omnes personas Armatae prædictæ , omnibus & singulis quæ ad Officium Ammirati spectare noscantur , juxta privilegia Ammiratis concessa , & prout per Ammiratos est hactenus uti ac fieri consuetum. Mandantes Comitibus Naucleriis , Ballistariis , Proderis , Remeriis , & aliis quibuslibet navigaturis , seu existentibus in Armata prædicta , quod hanc nostram concessionem observent , vobisque tanquam Ammirato pareant , respondeant , & obediant in omnibus & singulis quibus Ammirato debent ac consueverunt parere , respondere , ac etiam obedire. Dat. Valentia secundo Kalendas Aprilis , anno Domini millesimo trecentesimo decimo. = *Guillelmus Agustini* , mandato regio.

CONDICIONES.

AVENGUT es è emprés entrel Senyor Rey è el noble Compte de Empuries , que el dit Senyor Rey prest al dit Compte sinch galées adobades è aparellades ab tota llur exarcia , sots aytal condició , que el noble Compte damunt dit , arm les dites sinch galées , è quel Senyor Rey li ajud en armament de les dites sinch galées de triginta duobus mille solidis Barchinonensibus , & de duo mille quintals de bescuit pera panatica de les dites galées ; axi empero que el dit noble Compte no partesca ab les dites galées de la terra del Senyor Rey d'aci per tot lo mes de Maig qui ve.

E sil dit Senyor Rey aurá mester les dites galées daci al dit temps , que les pusca aver ab lo dit Campte en semps , á son servey , lo dit Senyor Rey satisfiaent al dit noble Compte , ó avinentse ab ell d'aço que ell en veritat aurá mes en l' armament de les dites sinch galées. E encara en aquest cas atorga lo dit Senyor Rey que dará al dit Compte cascun dia , mentre será en servey seu ab les dites galées , per la sua persona , è per los Cavallers , è altres persones que menará ab si oltra los homens de la dita armada , cent solidos Barcelonesos. E si per aventura lo dit Senyor Rey d'assá al dit temps les dites galées no aurá mester , quel dit Compte pusca francament è liura navegar ab les dites galées á quals parts se volrá ; exceptat que ab aquelles no pusca fer mal ne força á negú qui aya pau ne treua ab lo Senyor Rey , è en aquest cas qu'el Senyor Rey aja sa part del guany que , Deus aidant , farán les dites galées , segons ço sobredit quel Senyor Rey y arma.

Vol encara , è reté lo dit Senyor Rey : que si per aventura ell no aurá mester les dites galées , è el dit Compte navegará ab aquelles segons dessus es dit , que deja desarmar en la terra del dit Senyor Rey , è retre á ell d'aci per tot lo mes de Noembre , primerament les dites sinch galées,

ó

6 mes si les menava, ab tota lur exarcia segons que liurades li se rán. Encara lo dit Senyor Rey, si ell no aurá mester les dites galées, è e l Compte damunt dit navegará ab aquelles segons que dessus es dit, lex a de gracia tot dret que li pertanga, per raho de la quinta, en lo perca ç ó guany que, Deus aydant, farán les galées damunt dites. Dat. Valentíæ, secundo Kalendas Aprilis, anno Domini millesimo trecentessimo decimo. = *Guillermus Agustini*, mandato regio.

XXIV.

CARTA DEL REY DON JAYME II DE ARAGON,
al Ayuntamiento de Barcelona, atendiendo á la suplica contra un agravio hecho en Languedoch á ciertos Mercaderes Barceloneses.

R. Arch. Regest. *Curiarum Jacobi II. de 1308 ad 1310. fol. 181.*

FIDELIBUS suis Consiliariis ac Probis hominibus Civitatis Barchinonæ: **A. D.**
salutem & gratiam. Recepta littera vestra quam Nobis noviter transmisistis, super facto emparæ quæ dicitur esse facta de rebus & mercibus **1310.**
Mercatorum, & hominum terræ nostræ Regis Franciæ, per Officiales ejusdem: & intellectis plenarie quæ continebantur in ea, vobis significamus quod. . . litteras nostras sub forma quam Nobis visum est utilius ad Senescallos Carcassonæ, & Bellicadri, prout in eis latius contineri videbitis, providimus dirigendas. Super hoc etiam nostram specialem mitimus litteram Bernardo de Fonte Scriptori nostro, quem ad præsentiam dicti Franciæ Regis nuper transmisimus, ut per eum expositis prædictis dicto Franciæ Regis, procuret quod emparæ prædictarum rerum & mercium penitus absolvantur, mandataque super eo dicti Regis Officialibus dirigantur.
Præterea venerabili Episcopo Barchinonæ, super revocando processu quem fecit, ut Nobis significastis contra quosdam concives vestros, deffendentes privilegia & consuetudines dictæ Civitatis, nostram litteram destinamus, per quam certificamus ipsum, quod cum Nos in partibus ipsis, ad quas dirigimus, iter nostrum fecerimus, curabimus circa præmissa modis debitis providere. Dat. Cæsaraugustæ secundo idus Julii, anno millesimo trecentessimo decimo. = *Bernardus de Aversone*, mandato regio.

CARTA DEL REY DE BUGIA ABDALLA AMI BEKER,
al de Aragon Don Jayme II, en que le asegura su amistad, y la accep-
tacion de las proposiciones de paz.

R. Arch. Regest. Legationum Regis Jacobi II. de an. 1310 ad 1318. fol. 201.

A. D. **E**N NOM DE DEU lo Piados, è la benedicció de Deu sobre el nostre Se-
 1313. nyor Mahomet, è sobre los seus, è la sua companya. D'en *Abdille*
el Rey Amibequeri, fill del Rey Abuçcri, fill dels Reys agreçats: al Rey
 molt noble, è molt alt, è nomenat, è honrat, è public Don Jayme Rey d'
 Aragó, è de Valencia, è de Barchelona, mantenga Deus la sua noblea, è
 complezca la sua altea: salvos á Vos è la merce de Deu lo Alt, è la sua
 benedicció, è depuys l'ograhiment de Deu l'Alt, è la benedicció sobre nos-
 tre Senyor Mahomet seu Missatger criat, è sobre los seus è sa companya,
 los guiadors del be, è als enluminadors de dretura, è la humilitat al Se-
 nyor dreçador humiliós.

Aquesta nostra escritura va á Vos, escrivaus Deus l'Alt ventura acu-
 rable, è noblea acabable, de nostre loc beneyt que ha nom Fargua, en-
 dreç lo Deu Alt en aquesta pregària la alta, è adreçada, honrada per tots
 los lochs, è aluminada de les claredats, è gratiment á Deu molt, è après
 d'aquest, mantenga Deus l'Alt la vostra noblea, è cumpla la vostra altea.

Sabet que entrevengué en nostra Senyoria è la vostra, ço que no fó
 mingua de concordament entre los Reys antigament è novament, en ma-
 nera que no y ha ahut reptir sobre neguna de les parts, è Nos sabém la
 noblea de la vostra Senyoria, è la honra vostra, è la altèa de vostre loc,
 è vench á Nos la vostra carta, la molt honrada, la qual fo legida davant
 Nos è entesém ço que si contenia, è enviamvos lo Consol honrat, è el
 bon servidor leyal, que ha nom *Johan Puculuyl*, è informám á ell de ço
 ques cové á la vostra Senyoria molt alta, è d'ell sabrets ço que es en nos-
 tra volentat, è ço que es profit á amdues les parts, ab la gracia de Deu
 l'Alt, è ell mantenga la vostra noblea, è multiplici la vostra altea, è la
 salvació sia sobre vos, è la gracia de Deu l'Alt: fó escrita á divuit dies
 de Jumes lo segon en l'any de setcents tretse.

TRADUCCION EN CASTELLANO

Para mejor entender la forma y expresion de los cumplimientos.

EN NOMBRE DE DIOS el Piadoso, y la bendicion de Dios sobre nues-
 tro Señor Mahomet, y sobre los suyos, y su familia. De Abdalla el Rey
 Amibeker, hijo del Rey Abuzegri, hijo de los Reyes agraciados: al Rey
 muy

muy noble y muy alto, nombrado, honrado, y famoso Don Jayme Rey de Aragon, de Valencia y de Barcelona, mantenga Dios su nobleza, y colme su alteza, salud á Vos, y la merced de Dios el Alto, y su bendicion, y despues la gracia de Dios el Alto, y la bendicion sobre nuestro Señor Mahomet su Enviado siervo, y sobre los suyos y su familia, guaidores del bien è iluminadores de rectitud: humildad al Señor, reparador benigno.

Esta nuestra escritura va á Vos (escribaos Dios el Alto ventura perfecta y nobleza acabada) de nuestro Lugar bendito nombrado Fargua, dirigela Dios el Alto en esta súplica excelsa, pura, honrada por todos los lugares, alumbrada de todos los resplandores, gratitud mucha á Dios el Alto: y despues de esta mantenga Dios el Alto vuestra nobleza, y colme vuestra alteza.

Sabed que hubo antiguamente, y despues modernamente en nuestros dominios y los vuestros, ajustes bien observados entre los Reyes, de manera que no ha habido queja de ninguna de las partes, y Nos sabemos la nobleza de vuestros dominios, la honra vuestra, y la alteza de vuestra Corte, y que llegó á Nos vuestra Carta, la muy honrada, la qual fue leida á nuestra presencia, y entendimos lo que ella contenia, y os enviamos el honrado Consul, y buen servidor, y leal, nombrado *Juan Pocoluyt*, al qual informamos de lo que conviene á vuestra muy alta Señoria, y de él sabreis lo que hay en nuestra voluntad, y lo que es en provecho de entrambas partes con el favor de Dios Alto, el qual mantenga vuestra nobleza, y aumente vuestra alteza: y la salvacion sea sobre Vos, y la gracia de Dios Alto. Fue escrita á 18 dias de *Jamad* el segundo, el año de setecientos y trece.

XXVI.

CAPITULOS DE LAS TREGUAS POR CINCO AÑOS
que ajustó el Rey de Aragon Don Jayme II, con el de Bugía, Amir Beker Ben Abuzagri, en orden á la libertad del comercio y navegacion de entrambas partes.

R. Arch. Regest. *Diversorum Jacobi I & II Pars I. fol. 116.*

AQUESTA es la treua feta entre el molt alt Senyor en Jacme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Cerdenya, de Corçega, è Compte de Barcelona, è el molt noble Don Abdille Amibequeri, Rey de Bugía, fill del Rey Abuçcri; è en Joan Pocoluyt, Consol de Bugía, è Misatge del dit Rey de Bugía. A. D. 1313.

I. Primerament: que sia treua entrel dit Senyor Rey d'Aragó è el dit Rey de Bugía, sana è salva, è á bon enteniment, del primer dia del mes de Març qui ve á sinch anys continuament següents: en axi que tot hom,

G 2

de

de qualque condició sia , de la terra è Senyoria del dit Rey d'Aragó , pusca anar , è estar , è exir salvament è segura , per mar è per terra , en la terra è Senyoria del dit Rey de Bugía , ab totes ses mercaderies , è ab tots sos bens è coses , è en aquella no sia embargat ne empaxat per neguna raho , ells pagant les drets que aien á pagar per les robes , è mercaderies lurs. En aquesta mateixa manera , que tot Sarrahi , de qualque condició sia , de la terra è Senyoria del dit Rey de Bugía , pusca anar è estar salvament è segura , per mar è per terra , ab totes ses mercaderies , è ab tots sos bens è coses , exceptat coses vedades , en la terra è Senyoria del dit Rey d'Aragó , ells pagant lo dret que ajen á pagar per les robes , è mercaderies lurs.

II. Sia entés empero , que tot mercader , ó altre de la Senyoria del Rey d'Aragó , qui será en alcun loch de la Senyoria del Rey de Bugía , è volrá partir d'aquen per anar en altre loch , per terra ; que sia tengut denunciar ho á aquell qui será en lo dit loch per lo Rey de Bugía , per tal que aquell pus salvament è segura pusca anar la hont anar volrá. En altra manera , si nou denunciaba , qu'el Rey de Bugía no fos tengut de dan que negú hi presés : è aço metex s'enten dels Mercaders Sarrahins del Rey de Bugía , qui partirán d'alcun loch de la Senyoria del Rey d'Aragó , è volrán anar en altre loch per terra.

III. Item : que tot mercader de la terra del Rey d'Aragó , ont que fassa port è vena , è haurá pagat dret , sia en dinés , sia en roba , en la terra è Senyoria del Rey de Bugía , que ab la moneda de la qual haurá pagat dret , è atresi de les robes de que haurá pagat dret , que ab aquelles ó ab aquella moneda pusca anar ó per mar , ó per terra , en qualche loch se vulla de la dita Senyoria , è smerçar la moneda , ó vendre aquelles robes de que haurá pagat dret , è atresi smerçar franch de dret de Duana ; empero que deja denunciar á Duana , axi de moneda con de robes , è que lin sia feyt albará de la Duana on lo dret aurá pagat , per tal que la ont irá smerçar ó vendre , no li sia demanat dret , è aço matex sia entés dels mercaders de la terra del Rey de Bugía , qui vendrán en la terra del dit Rey d'Aragó.

IV. Item : que tot mercader pusca mudar d'un leny en altre , ó en caréu , ó en altre vexell , aquella mercaderia ques volrá per navegar en qualque loch que li sia semblant.

V. Item : si per aventura alcú mercader , ó mariner , ó altre hom de la terra , ó Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó , metia amagadament neguna mercaderia en la terra del dit Rey de Bugía , è li era atrobada , qu' en pagás lo dret è les averies que pagar se deuen.

VI. Item : que null hom , Crestiá ne Sarrahi , qui sia de la gabella , no gos entrar en nau ne en leny ne en vexell negú per escorcollar , ne per escreventar per neguna rahó , mas queu denunciem al Alcayt de la Duana , è qu'el Alcayt queu fassa cercar ab homens seus , è ab un hom del Consol.

VII.

VII. Item : qu'el Senyor Rey d'Aragó aja en Bugía Consol , è los Fondechs que les sues gens han acostumat d'aver , è que les franquées que aúdes han antigament , è si de melors ni ha , de Genoveses ne d'altre gent , que d'aquelles pusquen usar , è quel dit Consol qui per lo dit Rey hi será , ó son Lochtinent , aia de la Gabela , ó del Gabelot , la custuma que ha aúda el temps passat.

VIII. Item : quels Fondechs sien á manament del dit Consol , è que nul Sarrahi , ne de Duana , ne de Gabela , no gos entrar als dits Fondechs á fer negun ensig , si donchs nou feya ab voluntat del Consol ; è quel Consol sia tengut de fer dret de tot mercader , ó altre qui sia de la terra del dit Senyor Rey d'Aragó á Sarrahins , è á Crestians.

IX. Item : que negun mercader no sia tengut de comptar ab Duana sino de mes en mes , è al cap del mes que compte de ço que aurá venut , è que pachí son dret ; è si res aurá prestat á Duana , que li sia pres en compte , è que prene son albará.

X. Item : que tot deute que sia degut de temps passat á mercaders de la terra è Senyoria del Senyor Rey d'Aragó en Duanes , ne que Oficials d'aquelles ajen manlevat , ó comprat ab carta , ó ab albará , ó ab testimonis , en la terra è Senyoria del dit Rey de Bugía ; que als dits mercaders Crestians ne sia fet compliment de paga , totavia que per aquells sia demanat. E axi matex sia entés , si á alcun mercader ó á altre de la terra del dit Rey de Bugía era degut alcun deute en la terra ó Senyoria del dit Rey d'Aragó , que lin sia fet compliment de paga.

XI. Item : que si per ventura dins los sinch anys damunt dits se donaba alcun dan per alguns corsaris ó altres de la una part á l'altra , que per aço no sia en res trencada la treua desus dita , pus que del dan donat se pusque fer bastant è rahonable satisfacció è esmena per la part qui el dan aurá donat. Sia entés , empero , que la part quel dan aurá pres , sia tenguda de denunciar è de manar á l'altra part , per letra ó per Missetge , dins tres meses depuys del dan donat ; è si dins aquest temps no ere request ó demanat , que la part qu'el dan aurá donat non fos tenguda d'aquí á avant.

XII. Item : que si dins los dits sinch ayns no era pau ó treua refermada , ó alongada á mes temps , entrel damunt dit Rey d'Aragó , è el Rey de Bugía ; quels mercaders è altres gens aien en cascuna terra ó Senyoria espay de sis meses , dins los quals se sien espegats d'aquella terra è Senyoria , è pusquen d'aquella exir salvament è segura , sens negun embarch , ab totes lurs mercaderies è coses.

XIII. Item : que tots los mercaders ó marines , ó altres , axi homens com fembres , de la terra ó Senyoria del Senyor Rey d'Aragó , qui son embargats , ó destenguts , ó catius en la terra ó Senyoria del Rey de Bugía , que sien encontinent retuts , è absolts franchament è delliura.

XIV.

XIV. Item : qu'els leyns ó altres vexells dels dits sotsmeses del Rey d'Aragó, qui son estats preses è destenguts, ó embargats en la terra ó Senyoria del Rey de Bugía, ab tota la moneda, è totes les mercaderies è robes, è altres coses, axi de Crestians com de Sarrahins de la terra è Senyoria del dit Rey d'Aragó, axi de mercaders com de mariners, è exarcies, è aparellaments dels dits leyns ó altres vexells, ó el preu qu'en será haut, sia retut, absolt, è deliurat franchament è deliura al Consol damunt dit, en nom dels mercaders, è dels altres desus dits ; è el Senyor Rey d'Aragó sia tengut de haver tots los Sarrahins de la terra è Senyoria del Rey de Bugía, qui son estats preses en la nau d'en Bonanat de Fornells, ço es, aquells qui son vius, los quals foren venuts en Valencia, è son catus en la sua terra ó Senyoria, è aquells deia absoldrer è deliurar franchament è deliura.

XV. Item : qu'el dit Rey d'Aragó reta, ó faça retre aquelles coses qu'en *Arau* corsari pres de les gens del dit Rey de Bugía, ó el preu daquelles, que munta á quantitat de mille sexcentis quadraginta sex dobles d'or.

XVI. Item : qu'el Rey de Bugía sia tengut de dar al Senyor Rey d'Aragó sinch mille dobles d'or, ço es, per cascun dels dits sinch ayns mille dobles, per les quals mille dobles per ayn lo Consol damunt dit, ó son Lochtinent prena, reeba, è cuyla la meytat del dret dels mercaders de la terra ó Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó, de totes les robes è mercaderies que pagarán dret en la Duana de Bugía. E si al ayn complit, la dita meitat no bastaba á mille dobles ; que la Duana li faça complidament.

En testimoni de les coses damunt dites, forenne fetes dues Cartes semblans, partides per letres, de les quals cascuna part deu tenir la una. E el dit Senyor Rey d'Aragó, á mayor fermetat, maná les segellar ab lo seu segell pendent, è deuen esser semblantment segellades al lo segell del dit Rey de Bugía. E aço fo otorgat, è fet per lo dit Senyor Rey d'Aragó en la ciutat de Valencia, en lo Reyal seu, diluns set dies anats del mes de Jener, en l'ayn de nostre Senyor de mil trescents tretse. = *Guillemus Augustini.*

Nota en el Registro.

Per Consulem Bugiæ fuit remissa Domino Regi, sigillata sigillo ipsius Domini Regis, ut missa fuerat, simul cum alia quæ remansit in posse dicti Regis Bugiæ, & cum sigillo pendenti prædicti Regis Bugiæ.

XXVII.

*TRATADO DE PAZ Y AMISTAD QUE AJUSTÓ
por diez años el Rey de Aragon Jayme II con el de Tunez Abu Jahia
Zaccaria, sobre varias franquicias y derechos del comercio y navega-
cion de los Catalanes en Berberia.*

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II. de an. 1310 ad 1318. fl. 191.*

EN NOM DE DEU misericordios, mercener. Aquesta es la Carta de la pau beneyta, la qual es fermada per part del Senyor, è Senyor nostre, Loctinent d'aquels qui son passats, present è senyorejant per manament de Deu, è exalçat per la gracia de Deu, Miramomeli Bujahie Sacharia, fill del Senyor nostre Almir Abulabeç fill dels Almirs Raxendins, mantengals Deus ab la sua victoria, els exalç ab la sua ajuda, è mantenga lo lur Regne, è faça perseverar tots los Sarrahins per la sua gracia.

A. D.

3113.

E en axi quel honrat Guillem Oulomar fo empresent de la Alta Presencia de Tuniz (defena la Deus altisme) en ço que fo vist del Rey quil tramés, alt, è noble, è honrat, el manifest, excellent en Jacme Rey d'Aragon, è de Valencia, è de Cerdenya, è de Corcega, è Compte de Barcelona, è de la Sgleya de Roma, Ganfanoner, è Almirayl, è Capitá General, fill del Rey noble, è molt honrat en Pere, en lo fermament de la pau ferma ab la presencia Alta (asegurs la Deus altisme) en ço que el avia de poder general, è bastant per part d'aquel quel tramés davant dit: que sia aquesta pau á terme de deu anys solars per lo calendar d'aquesta Carta, è per les condicions que vengen, è son determenades dejus, è es:

I. Que sia la pau complidament á les terres de la presencia Alta (asegur la Deus) è les terres del Rey alt en Jacme davant dit, terra è mar, á levant è ponent, luny è prop, en ço que els poseexen ara per la lur ma, è per la nostra, è ço qui entrarà apres d'aco en la nostra Senyoria, è en la lur, el terme atermenat davant dit.

II. Que tot Sarrahi qui faça viatge de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme) ó de les sues terres qui sesguarden á ella, è al seu regiment, que sia segur, ab segurtat de Deu altisme, en sí è en sos avers, è que nol aconseguesca negun dampnatge, è que no sia estesa en vers ell neguna man agraviada, è queu vet lo Rey noble en Jacme davant dit.

III. Qui volrá exir de la sua terra á les terres de la Presencia Alta, (mantenga la Deus altisme), per raho de cossejar en leny negun, de qualque manera sia, gran ó poc, è no y atena negun de les sues terres, ne qui sia en la sua Senyoria, è sota la sua obediencia, á negun qui sia en

en les parts de les terres de la Presencia Alta (assegurs la Deus altisme), sien Sarrahins, ó altres qui no sien Sarrahins, vinent á ella, ó atement, ó partént d'ella, de negun greuge fer.

IV. Que tot aquell á qui conseguís dampnatge, qui fos de çells de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), en si ó en sos avers, de negun d'aquels de les terres del Rey noble en Jacme davant dit, que sia á ell de ferne enquisició del fet d'aquells, è qu'els en fes fer esmena d'aquels qui aquella cosa fossen, apres que fos probat aço, è que sia tot aquell qui atena de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme) á les terres del Rey noble en Jacme davant dit, ó á les Illes sues, ó alcun dels seus lochs, los quals son sots sa Senyoria davant dita, que davallent segurament en se meteix en lurs avers: è que negun no sia á qui placia lo lur dampnatge, d'aquels de la terra, ne de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme).

V. Que negun leny qui trench á negun d'aquels de les terres de la Presencia Alta, en alcun loch de les terres del Rey noble en Jacme davant dit, ó sia Sarrahi de cels de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme) en leny qui trench als Crestians que sien d'aquels daquel loch en lo qual se farà lo naufratge, que no si atrevescha negun dels á negun dels Sarrahins, è que nos meta entre els negun de ço que gitará la mar, que sia á els, de mercaderies, ó de fustám.

VI. Que tot leny que sia en port dels ports de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), sia poc ó gran, sia d'aquels ó d'altres, com de Sarrahins ó Crestians, que sien en segurtat, en axi com aquels de la Presencia Alta, en feultat è en pau; è que negú d'aquels de les sues terres no compre d'aquels qui cosejarán sobre cels de la Presencia Alta, negunes coses de lurs mercaderies, ne lurs catius; è que sils son atrobades negunes d'aqueles coses, apres del calendár del fermament d'aquesta pau, que sia demanat ab albará d'aquels; è quantque entre galéa, ó leny, ó estol, ó armada, è passa myns de negun dampnatge de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), en port dels ports de les terres del Rey noble en Jacme davant dit, ó Ylla de les Ylles, ó riba mar; que pusquen renovar de vianda ab lurs diners, è pendre aygua, è que no sien vedats d'aqueles coses.

VII. E en axi tot Crestiá qui façe viatge de les terres del Rey noble en Jacme davant dit á terra de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), ó á port dels ports della ha devallar; que sia segur en la persona è en l'haver, è nol aconseguesca dampnatge, ne sia estesa á ell neguna man; è sia vedat qui ixirá de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), per raho de cossejar en leny dels lenys, de qualque manera sia, poc ó gran, sobre negun d'aquels de les terres del Rey noble en Jacme davant dit, è no y atena negun de les terres de

la

la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), ne que sia sots la sua Senyoria, è sots sa obediencia, á negun qui sia en los ports de les terres del Rey noble en Jacme davant dit, que Crestians sien ó Sarrahins, vinent á ella, ó partent della per dampnatge.

VIII. E que á tot aquel qui aconseguirá dampnatge de cels de les terres del Rey noble en Jacme d'avant dit, en si, ó en sos avers, de negun daquels de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme) que covenga á ell, qu'en deman de la sua raho, è del seu deliurament d'aquels qui aurán passat apres lo fermament d'aço, è que sia tot aquell qui attendrá á la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), ó á terra de les sues terres, daquels de les terres del Rey noble en Jacme davant dit, que el sia en si meteix, è en lo seu aver, è que no sia mantengut per la Presencia Alta negun qui vula dampnatge de la terra de les terres del Rey noble en Jacme davant dit.

IX. E que tot leny qui trench de les sues terres en alcun loch de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), ó Crestiá sia de cels de la sua terra, en leny trencuant de Sarrahins als Sarrahins, si aquels daquel loch en lo qual será lo naufragt damunt dit; que no s'y atanç negun hom dels Crestians, è ço qui giterá la mar que sia á els, de lurs mercaderies, ó de lur fustám.

X. E que tot leny que sia en port dels ports de les terres del Rey noble en Jacme davant dit, poc ó gran, sia de cels de la sua terra ó d'altres, Crestians sien ó Sarrahins; sie el lur juhi de les terres del Rey noble en Jacme davant dit, en comanda dit, è en fe de que no compre negun daquels de les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), qui cossejerá sobre çels de les terres del Rey noble davant dit, negunes coses de lurs mercaderies, ne de lurs homens, è sils es atrovat negunes coses daqueles en après del fermament daquesta pau, que els ne sien demanats ab albará daqueles coses.

XI. E quant entrarà galéa ó leny, ó armada, ó passarà sens dampnatge de les terres del Rey noble Jacme davant dit, en port dels ports de les terres de la Presencia Alta; ó costejerán en alcuna de les costeres; que pusquen renovar de vianda ab lurs diners, è pendrer è levar aygua, è que nols sien vedades aquestes coses.

XII. E sia pres d'els lo delme en ço que vendrán de mercaderies, è mig delme de ço que portarán en aur, è en argent, è tota mercaderia que aporten, è nos puscha vendre ni cambiar, que les sen puscha portar á quals parts se vula, portantla sen negun delme pagar.

XIII. Tot aquell qui atena ab forment è ordi, no pac delme, mas lo dret acostumat feit; è ço que comprarán çels de nau en lur loguer de les lurs naus, ó d'altres lenys les quals loguen, no sia pres dels en aço mig delme.

H

XIV.

XIV. E ço que vendrán de mercaderies en la Duana per man de turcimany, ab testimoniament, è ço sia segura la moneda, si es escrit en la Duana.

XV. E sia á els Consol, un ó dos, á demanar lo lur dret en la Duana, è en altra part, è jutge en ço que sia entrels Crestians, Catalans, è Aragoneses, en ço que sia dels, ó sobrels en mar ó en terra.

XVI. E sia á els forn per lo lur pan; è sials seguida la lur custuma; è habiten en lo lur fondech, axi con es acostumat, è sia á els Escrivan propri, è no y aje part negun altre.

XVII. E quant será mester neguna de les lurs naus á carregar, sien deu ó mes; que sia pres deles la terça part, ab lo loguer de la Cort.

XVIII. E si ve negun dels ab dobles, ó ab diners, è aurá pagat lo mig delme, è no comprará negunes coses, ó compra per alguna quantitat, è romandrà l'altra; qu'en sia escrit albará del remanent d'aqueles coses que sia manifest en les terres de la Presencia Alta (assegur la Deus altisme), è no pac mig delme, ne en ço qu'en comprará per raho d'aquel albará, è sia correguda la custuma.

XIX. E no sia donat als bastaxes per lo portament de lurs mercaderies aportant en la mar, sino lo quart del loguer dels careus, atenant en ells les lurs mercaderies al cap de la cadena.

XX. Quant será trovat á alcun dels mercaders negunes coses de mercaderies amagadament; no sia pres dels en aço sino lo dret acostumat de delme ó fait, è no sien agreviats sobre aço, ne escorcojats los lurs fondechs per raho d'aço: è que sia tolt dels en ço que vendrán de les mercaderies lo pes del dret del *rotol* acostumat en minuar. E quant vendrá negun d'els mercaderia, è la aurá probada lo comprador; no la torn sobre la venda, ni per ençamerament, ne per legra. E tot ço que vendrá en la Cort de les lurs mercaderies, de les quals aurán donat delme, no sia pres dels per elles matçém.

Testimoniejá sobre aquest testimoniament lo Missatge en Guillem Olmar Procurador General en ço qui es davant dit, è aço tenir per ferm, è segur, è esser aturcimanyat segons que es acostumat per los Sarrahins; è presentá lo Missatge davant dit la sua procuració en carta de pergamí ab letra crestianescha, è avia en ella sagell pendent de cera vermeyla.

E foren presens: frare *Guillem Guitar*, Guardian: è frare Jacme: el Escrivá dels Catalans en *Bernat de Belvehin*: el Escrivá dels Pisans *Lemo Lertat Escorçalopi*: el Consol dels Catalans *Jacme Restany*: el Alcayt dels Cavaliers Crestians ara en la presència de Tuniç (mantengala Deus) en *Bernat de Fons*: è el Capelá qui venc en conserva del missatge damunt dit, en *Galvani de Verdeguer*: è en *Johan Gil* Turcimany. E legiren la procuració davant dita, è la examináren, è certificáren que era certa

è ferma, è qu'el sagell pendent era sagell del Rey d'Aragó, è no avia dup-
te en ell, è que la procuració davant dita representaba generalitat com-
plida, de part del Rey davant dit, al Missatge damunt dit, è testimonieja-
ren sobre aço tots, è els ho tengueren per cert è segur. E á Johan Gil
fo manat á enterpretar axi com en correguda usança d'enterpretar en sem-
blant d'aquesta Carta de la pau, en la manera davant dita, de ço que
fo manat dels Reys Alts (enadesca Deus á la sua altea el seu exalça-
ment per la sua man; mantengala Deus, è li do astrugéa, è faça estar la
sua noblea, è la sua carestia). E aço tot per lo calendari quart del mes
del Caeda passat, (vint y un dia del mes de Febrer) de l'any setcents
tretçe (qui es segons nos, mil trescents tretçe).

Nota puesta en el Registro.

Et dixit Guillelmus Oulomarii quod similem Cartam fecit ipso no-
mine Domini Regis quam habuit Rex Tunicii, cui etiam idem Guiller-
mus dimisit procuratorium suum.

XXVIII.

*CEDULA REAL DE DON JAYME II DE ARAGON,
en que aprueba y confirma una Ordenanza del Magistrado Municipal
de Barcelona sobre ciertos impuestos temporales para mantener dos Ga-
leras y un Londro contra los Piratas Infieles.*

R. Arch. Regest. Graiar. Jacobi II. ab an. 1312 ad 1315. fol. 227. B.

NOS JACOBUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentix, Sardinix, &
Corsicæ, ac Comes Barchinonæ. Attendentes Consiliarios & Pro-
bos homines Civitatis Barchinonæ Nobis significasse, ipsos ad servitium
Dei & honorem nostri & utilitatem communem ac tuitionem ripparia-
rum & maritimarum terræ nostræ ordinasse construere & armare ac tene-
re in mari duas galeas & unum lembum contra perfidos Sarracenos, qui
sæpius intrant & discurrunt per maria & ripparias nostras & maritimas
terræ nostræ cum galeis & aliis vasis eorum, capiuntque sive captivant
vasa & personas navigantes in eis cum mercibus & rebus eorum, & alia
damna plurima inferunt, quia non est qui resistat impetui eorumdem,
& propterea etiam ordinasse, ut hujusmodi constructio & armatio galea-
rum & lembi citius & utilius perfici valeant & absque minori difficulta-
te: quod pro qualibet quarteria frumenti & omnium aliorum quæ men-
surentur in ipsa quarteria, solvantur á venditore duo denarii; & pro qua-
libet quarteria ordeï, & omnium aliorum quæ mensurentur in eadem
quarteria, solvatur á venditore unus denarius; & pro qualibet libra car-

A. D.

1314.

nium arietinarum, & aliarum quarumlibet carniū, similiter unū denarius persolvatur. Quæ quidem quantitates in constructione & armatione dictarum galearum & lembi tantum, & non in aliis usibus sive negotiis, integre convertantur; & quod certæ personæ fidedignæ eligantur & assignentur ad hæc per Consiliarios & Probos homines antedictos, quæ colligant & recipiant dictos denarios nomine ipsorum, convertendos per eosdem Consiliarios & Probos homines in construendis & armandis vasis prædictis; & quod dictæ personæ, electæ seu eligendæ per ipsos, jurent & presentent homagium in posse & manu Bajuli nostri Barchinonæ, quod bene & legaliter se habeant circa ea, & quod de prædictis respondeant & reddant legale computum ipsis Consiliariis & Probis hominibus, vel cui voluerint loco sui; & quod lucrum etiam seu emolumentum quod fiet cum dictis galeis & lembo convertatur similiter tam in armamento ipsarum quam aliarum construendarum; & quod ordinatio hujusmodi duret per quatuor annos primos venturos, vel minus si eis videbitur.

Idcirco, ad humilem supplicationem Nobis pro parte dictorum Consiliariorum & Proborum hominum factam, considerantes ipsos bono zelo motos ad faciendam ordinationem tanquam laudabilem, utilem, & necessariam, auctoritate presentium laudamus, approbamus, ac etiam confirmamus; & nichilominus promittimus quod in prædictis vel aliquo predictorum aliquid non tangemus vel capiemus, nec tangi seu capi ab aliquo faciemus, nec etiam inquisitionem super prædictis faciemus contra illos qui eligentur & statuentur ad predicta per Consiliarios & Probos homines ante dictos. Mandantes per presentem Cartam nostram Vicario & Bajulo Barchinonæ presentibus & futuris, quod predicta omnia firma habeant & observent & faciant inviolabiliter observari, & non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione; & insuper compellant omnes illos & bona eorum, qui aliquid debeant solvere in predictis, ad solvendum id quod solvere teneantur, malitiis & diffugiis non admisis. Dat. Ilerdæ quinto Kalendas novembris, anno Domini millesimo trecentesimo quarto decimo. = *Bernardus de Aversone* mandato regio.

XXIX.

REQUERIMIENTO DEL REY DE ARAGON D. JAYME II
al de Mallorca Don Sancho, para que modere los nuevos derechos y gravámenes que había impuesto á los mercaderes Barceloneses en el puerto de Colibre del Rosellon.

R. Arch. Regest. *Commune Jacobi II. de anno 1314. fol. 207. B.*

ILLUSTRI Principi, Consanguineo suo carissimo, Sancio, Dei gratia, Regi Majoricarum, & Comiti Rossilionis & Ceritanie, ac Domino Montis Pesulani: Jacobus, per eandem, Rex Aragonum, Valentie, Sardinie, & Corsicie, Comesque Barchinone, ac Sancte Romanee Ecclesie Vexillarius, Admiratus & Capitaneus Generalis: salutem, & prosperos ad vota successus. A. D. 1314.

Ex parte Proborum hominum Civitatis Barchinone Nobis extitit intimatum: quod Vos in prejudicium eorum imposuistis quasdam indebitas & insuetas novitates in Caucholibero, & in Monte Pesulano, in eo scilicet quia semper in temporibus preteritis recipiebantur a mercatoribus Barchinone, in Caucholibero, pro juribus que solvebantur pro mercibus & rebus eorum, pro quolibet turonensi argenti sexdecim denarii Barchinonenses; & nunc de novo ordinastis, quod accipiantur tantummodo pro quolibet turonense tresdecim denarii malgurienses, quod fieri non consuevit, cum in Rossilione currat, & currere debeat moneta Barchinonensis. Statuistis etiam in Loco de Lates *Bastaxios*, qui & non alii portent & deferant merces eorum, a coetero salario eis solvendo statuto immoderato & immenso, quod redundat in dictorum mercatorum maximum detrimentum, & in periculum mercium eorundem, cum habere non possunt copiam Bastaxiorum ad eorum mercimonia deferendum, ut fieri consuevit.

Quare, ad instantiam & supplicationem Nobis pro parte dictorum Proborum hominum factam, vos requirimus & rogamus, quatenus sublatis novitatibus supradictis, ea ad usum & statum antiquum & pristinum reducat, & in hoc debitum justitie adimplebitis, & regratiabimur Vobis multum. Dat. Ilerde quinto Kalendas novembris anno Domini millesimo trecentesimo quatuordecimo. = *Bernardus de Aversone*, mandato regio pro justa.

COMISION REAL QUE DA DON JAYME II A SU JUEZ
de Corte en Tortosa, para que informe sobre las quejas que presentaban los Mercaderes de Barcelona contra los exáctores de la Lezda de aquella Ciudad.

R. Arch. Regest. *Commune Jacobi II de 1314. fol. 208.*

A. D. 1314. **J**ACOBUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentia, Sardinia, & Corsica, Comesque Barchinonæ, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vexillarius, Admiratus, & Capitaneus Generalis: dilecto Judici Curia nostræ Jacobo Monachi Jurisperito Dertusæ, salutem & gratiam.

Cum pro parte Proborum hominum Universitatis Civitatis Barchinonæ fuerit expositum coram Nobis, quod Cives ipsius Civitatis læduntur indebite ratione lezdæ nostræ Dertusæ, eo videlicet quod de quibusdam mercibus sive rebus pro quibus lezda non consuevit nec debet ab eis exigi sive solvi, nunc lezda ipsa exigitur ab eisdem, fueritque Nobis humiliter supplicatum per Nos id iis competens remedium adhiberi; vobis propterea dicimus & mandamus quatenus vocato Bajulo nostro Civitatis Dertusæ, & aliis evocandis, certificetis vos de præmissis breviter, summarie, & de plano, ac sine strepitu judicii & figura: quam certificationem, per vos plenarie habitam, eandem in scriptis ad Cancellariam nostram mittatis protinus, sub vestri sigilli munimine interclusam. Nos enim in iis vobis, tenore præsentium, committimus vices nostras. Dat. Ilerdæ tertio Kalendas Novembris, anno Domini millesimo trecentesimo decimo quarto. =
Bernardus de Aversone mandato regio.

XXXI.

CARTA DE DON JAYME II REY DE ARAGON
al de Bugía Amin Abu Zaccaria, contextandole con igual amistad á las promesas que éste le daba de guardar las treguas, y de volverse mutuamente los cautivos.

R. Arch. Regest. *Diversorum Jacobi I. & II. pars 1. fol. 126.*

A. D. 1315. **N**OS EN JACME, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Serdenya, è de Corcega, Compte de Barcelona, è de la Santa Egleſia de Roma Senyaler, Almirayl, è Capitá General: al noble è honorat Abibacri Rey de Bugía, fil del Almir Abizacaría: salut, axi con á Rey per qui vulriem honor è bonaventura.

REY, femvos saber que venc devant Nos en *Ferran* jove Alcayt, lo qual avets tramés á la nostra presencia, è presentá á Nos una carta vostra

tra quens trameses , la qual havem be entesa ; è axi per la tenor de la dita carta , com per recomptament del dit Alcayt , enteném è conexém la bona voluntat que havets á Nos , è com á Vos plau que la treua que es entre Nos è Vos sia tenguda è guardada be è cumplidament , è quens complirets tot ço que complir nos devets , segons ço que emprés è atorgat es.

Hon , Rey , vos fem saber que Nos enteném è havém voluntat cumplida è ferme que la dita treua per la nostra part sia tenguda è guardada , è la tendrém è la guardarém cumplidament , è la farem tenir è guardar ; è Vos atresi complits á Nos ço que complir nos devets , è tenits è guardats aquella treua per la vostra part , è les altres coses , segons que en les cartes es contengut è es estat avengut entre Nos è Vos. Aytambe havém vists aquelles Crestians qui eren catius en vostra terra , los quals havets absolts è trameses á Nos , de la qual cosa havém haut gran plaer , è conexém la bona voluntat que havets á Nos , è que ço que promés è avengut es , sia complit.

E com en la Carta primera de la cuvinença , entre les altres coses sia contengut qu'el Consol qui será per Nos en Bugía , ó son Loctinent , aja de la Gabella ó del Gabelot la custuma que ha hauda en lo temps passat , la qual cosa , segons que havém entés , no s'es complida , ne se observe ; pregám vos , Rey , que axi en aço com en les altres coses contengudes è atorgades en la dita cuvinença , façats seguir , è complir , è tenir aquella fermament è cumplida , axi com atorgat è avengut es. E fem vos saber que con Vos hic trametrets les mil dobles , de qu'es deuen reembre aquells Sarrahins que Nos , segons que emprés es , vos devem trametre , que foren preses en la nau den Bonanat Deçfornells ; Nos en aço è en l'als , farém è complirém ço que per la part nostra se deu complir ; è axi lo dit Missatge vostre tornes'en á Vos per aver recapte de les dites mil dobles. Dada en la Ciutat de Barchelona , divuit dies anats del mes de maig , del any de nostre Senyor mil trescents quinçe. = *Bernardus de Aversone* mandato regio.

XXXII.

*CARTA DE CREENCIA PARA LOS DOS EMBAXADORES
que el Rey de Aragon Don Jayme II enviaba á Egypto cerca del Sol-
dan de Babilonia Abilfat ben Almançor, para renovar y afirmar la
paz y amistad.*

R. Arch. Regest. Legationum Jacobi II. de an. 1310 ad 1318. fol. 231.

A. D.

1314.

AL MOLT ALT, è molt noble, è molt honrat, è nomenat el savi, è el dreturer en son Regne, Princep dels Sarrahins, Abilfat Mahomet, fill del molt alt Rey Almançor, Soldá de Babylonia, è Senyor de les parts de Levant: En Jacme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Cerdenya, de Corcega, Compte de Barchelona, è de la Santa Esgleya de Roma Senyalat, Almirayl, è Capitan General: salut, axi con á Rey alt è honrat que Nos molt amám, è per qui desijám honor, è creximent de be, è á la honor, è al plaer del qual Nos som apparellats è volenterosos, axi com á amic que molt amám, è de qui molt fiám.

REY: perço, car conexém que es cosa rahanable, è deguda, que la amor è la amistat que es entrels Reys è els Senyors, jassia que la un sia luny del altre, se deu regonexer, è recordar, è refrescar per tant que per oblit nos pogués minuar; per aquesta raho havém tengut per be è acordat d'enviar á la vostra Real presencia nostres Missatges honrats, è leyals, familiars è de companya è de casa nostra, è dels quals Nos fiám; ço es á saber, en *Guillem de Casanadal* Cavaller, è *Narnau Zabastida* qui ab aquesta Carta nostra vendrán davant la vostra presencia honrada: è oltra açó, Nos havem los dites è comanades paraules, è enformats ells cumplidament d'altres coses de queus deuen parlar, demanar, è pregar de part nostra.

E Rey, la amor è la bona volentat del qual avem tro açi coneguda è provada, manifestament pregám de cor affectuosament la vostra altea è noblea, queus placia per honor de Nos reebre benignament los dits Missatges nostres, è ascoltar aquells, è creure á ells, ó á l'un dells, cumplidament è fermament de totes aquelles coses queus dirán, eus demanarán, eus pregarán de nostra part: è será cosa que Nos reebrem en gran honor, è en gran plaer de Vos. E Rey, si en nostres regnes, ne en nostres terres son coses algunes que venguen deguart á la vostra altéa, francossament les requirets è les demanets, car Nos avém gran volentat è haurem gran plaer de cumplir vostra volentat.

Esters, perço car Nos havem pensat que serán placentes è agradoses davant la vostra presencia honrada, trametém vos en senyal d'amor è

d'

d'amistat per los dits Missatges nostres, alcunes joyes de nostra terra, axi com son nomenades en la cedula, la qual es plegada dins aquesta letra nostra. Dada en la Ciutat de Leyda vuit dies anats del mes de Setembre, en l'any de nostre Senyor de mil trescents catorçe. = *Bernardus de Aversone* mandato Regis, & fuit ei lecta.

Aquestes coses davayl escrites son preses de la Casa è del Rebot del Rey d'Aragó, è son trameses al molt alt, è molt noble el Soldá de Babilonia ab los honrats Missatges del dit Rey d'Aragó en Guillem de Casanadal è Narnau Zabastida.

Primerament, *Falchons grifals blancs* 3. = Item Peçes de *presset vermeyl* 2. = Item Peçes de *draps verts de Xaló* 2. = Item Peçes de *draps blaus de Xaló* 2. = Item *penes vayres* 12. = Item Peçes de *teles de Rems*. 12. =

XXXIII.

CEDULA DEL REY DE ARAGON DON JAYME II
al Bayle General del Reyno de Valencia, sobre la exacción de los derechos Reales que se debia cumplir en orden á los Mallorquines, á la extraccion de granos y de cosas vedadas, á la Lezda de Narbona, y á la navegacion de la Albuféra.

R. Arch. Regest. *Curiarum Jacobi II. de 1315 ad 1317. fol. 200. B.*

JACOBUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentiaë, Sardiniaë, & Corsicæ, A. D. 1316.
Comesque Barchinonæ, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vexillarius, Admiratus, & Capitaneus Generalis: Fideli Scriptori nostro Ferrario de Cortilio, Bajulo Regni Valentiaë Generali, salutem & gratiam.

Vidimus quemdam quaternum Nobis per vos missum, aliqua in dicto officio Nobis emergentia dubia exprimentem, & in eodem quaterno contentis plene in Consilio nostro discussis, vobis ad singula respondemus.

Et primò super iis qui asserunt se fore habitatores Majoricarum, & non ostendendo privilegium franquitatis, navigando per maritimas ipsius Regni, renunt & contradicunt exsolvere lesdas, & alia nostra vectigalia dicti Regni, quod intendimus & volumus, quod quicumque navigantes per maritimas dicti Regni asserent se habitatores Majoricarum, teneantur vobis ostendere privilegium franquitatis, vel transumptum autenticum inde sumptum; nam aliàs si suæ assertioni fides adhiberetur, posset jus nostrum multipliciter defraudari. Si vero ipsum privilegium seu transumptum vobis non ostenderent, ipsos ad solvendum lesdas & alia jura nostra vectigalia compellatis.

Super facto vero Narbonæ, volumus ut certificetis vos cum personis antiquis scientibus & fidedignis Civitatis Valentiaë, si ipsi Narbonenses

lesdam de novo exigunt, vel si ab antiquo usitatum extitit: & si inveniatis ipsam lesdam de novo introductam fore, hoc Nobis illico curetis describere, & Nos ipsis Narbonensibus scripta nostra dirigere curabimus super eo.

Cæterum, super negotio extractionis bladi Episcopi & Capituli Valentia, provisionem jam super hoc per Nos factam, per vos volumus observari. Insuper etiam volumus, ut super caricandis vassellis fiat & observetur quod est hactenus fieri consuetum, donec Nos simus in ipso Regno Valentia constituti, & tunc providere intendimus super eo.

Ad id autem quod in ipso quaterno continetur, in libro dictæ Bajulæ fore scriptum, quod quilibet possit extrahere res prohibitas dummodo conveniat cum Bajulo super eis, vobis respondemus: quod volumus ut primo certificetis Nos qualiter antiquitus usitatum fuit, & qualiter Bernardus de Spelluncis inde utebatur, & quæ quantitas Nobis dabatur, tam antiquis temporibus quam tempore dicti Bernardi, pro extractione cuiusvis rei prohibita, & tunc super eo vobis rescribemus nostræ beneplacitum voluntatis.

Super concessione etiam facta Guillermo de Laceria & suis de habenda in Albufaria una barcha; viso transumpto Cartæ ipsius concessionis, vobis significamus quod, attentis verbis ipsius concessionis, non est dubium Successores dicti Guillermi de Laceria, concessionem eis factam in tenendo ibi duas barchas, & alia faciendo, nimium extendere, & gratia eis indulta abuti, excedendo metas eis impositas; unde volumus, ut quæ eis emparastis, emparata detineatis, & quod etiam exigatis quidquid per ipsos perceptum fuit contra tenorem ipsius Cartæ seu Privilegii; tamen si ipsum Privilegium apud vos in aliquo declaratione egerit, Nos ipsum declarabimus.

Tacanam, quidem, quam Judæi ipsius Civitatis Valentia inter se fecerunt, quam requirunt ut vos observari mandetis; ex quo per Nos seu prædecessores nostros confirmata non est, volumus ut ipsa eos uti non permittatis, immo eam pro revocata habeatis.

Denique super salario quod á vobis exigitur de Scripturis quas pro dicto officio necessarias habetis, Nos per alias litteras nostras scribimus Guillermo Scribæ, & Petro Januarii, ut pro ipsis Scripturis nichil á vobis exigi faciant, seu permittant, cum non sit rationi consonum quod ii qui ex donatione nostra Scribanias habent, á Nobis salarium exigant; vos etiam pro ipsis Scripturis nichil deinceps debetis exsolvere: litteras vero quas ipsi Guillermo Scribæ & Petro Januarii dirigimus super isto, vobis mittimus cum præsentibus. Dat. Cæsaraugustæ octavo Kalendas Decembris anno Domini millesimo trecentesimo decimo sexto. = *Franciscus de Bastida* mandato regio.

XXXIV.

EMBAJADA DEL REY DE ARAGON DON JAYME II
al de Tremecén Abderrahamen Abu Taxfim, para renovar las paces, amistad, y alianza ofensiva y defensiva entre las dos Coronas: van la Carta de creencia, la Instruccion para los dos Embaxadores, y los Poderes del Rey y nombramiento.

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II. ab an. 1310. ad 1318 fol 360. B.*

AL MOLT honrat è molt noble en Abderrahamén Buceixfim, Rey de A. D.
 Tirimiçé : de Nos en Jacme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Serdenya, è de Corcega, è Compte de Barcelona : salut 1319.
 com á Rey per qui volriem molta honor è bonaventura.

REY : fem vos saber, que alguns sotsmeses nostres, parents è amichs dels catius de nostra terra qui son preses en la vostra terra, son venguts devant Nos clamant nos mercé, è soplignant que Nos per nostra pietat deguesem escriure á Vos, è trametre nostre Missatge per deliurament d'aquells. On Nos, Rey, havént fiança que Vos en aço farets per honor è per prechs nostres, è que volrets seguir la carrera dels vostres predecessors antichs, qui hageren bon amor è bon deute ab los nostres, la Casa dels quals fo á plaer de la nostra Casa, è la nostra de la lur; ordonám de trametre sobre aço á Vos nostres Missatges; ço es, en *Bernart Despuig* Cavaller, è en *Bernart Zapila*, Ciutadá de Barcelona, portadors daquesta Carta, los quals havém informats que per part nostra pregunen á Vos del deliurament dels dits catius.

Per queus pregám curosament que Vos, per prechs è per honor nostra, vulats deliurar è soure tots los dits catius de la nostra terra è Senyoria qui son en vostre poder è en la vostra terra : è aquells trametre á Nos per los dits Missatges nostres. E en açó, Rey, nos farets honor è plaher gran, è ço Nos haurém molt per agradable : è Nos en semblant cas è en molt major obeirém vostres prechs. E pregamvos, Rey, que creegats als damunt nomenats Missatges nostres, ó á l'un dells si l'altre era empatxat per algun cas, de tot ço queus diran de part nostra. Dada en la ciutat de Barcelona, vintiquatre dies anats del mes de Abril, en l'any de nostre Senyor mil trecents dinou = *Bernardus de Aversone* mandato regio.

Sequitur informatio tradita Nuntiis prædictis.

I. Primerament. Salúdenlo de part del Senyor Rey ab convinents paraules, è demánenli de son estament : è sin' demana, diguenli d'aquell Senyor Rey è de la sua Casa, que, mercé de nostre Senyor, es bo.

II. E presentenli la letra qu'el Senyor Rey li tramet, en la qual lo

Senyor Rey lo prega molt curosament que per honor sua deia absoure è deliurar è trametre á ell per los dits Missatges tots los catius Crestians de la sua terra qui son en poder è en la terra del dit Rey de Tirimiçé ; è els Missatges , com sabrán quel Rey haia vista la letra , diganli ab aquelles mellors è pus convinents paraules que puguen , com lo Senyor Rey d'Aragó ha entés per molts dignes de fe quel dit Rey de Tirimiçé , ja avans que fos Rey è ara depuys que fo Rey , havia è ha bon enteniment è bona voluntat al dit Senyor Rey , è á la sua Casa , è á les sues gens , è que fa molt bo comportament envés elles , de la qual cosa ha haut è ha gran plaer lo Rey d'Aragó , è specialment com la honor del Regne es preven-guda á ell. E per aquesta rahó , confiant de la sua amor è bona voluntat , hali trameses aquests Missatges ab sa letra , en la qual lo prega de la deliurança dels dits catius. E axi préguen lo molt curosament , que ell per prechs è per honor del dit Senyor Rey li vula fer aquesta honor è aquesta gracia de deliurar è de trametre á ell los dits catius : com será cosa que plaurá molt al dit Senyor Rey d'Aragó è luy grahirá molt , è ell es aparellat en semblants coses è en majors oir è obehir sos prechs , è de fer per ell molt majors coses que aquestes , axi com per amich seu.

III. Sil' Rey de Tirimiçé responderá è otorgará de deliurar los catius tots , ó la meytat , ó alcuna partida tro á vint , sens que no demanás ne-
gun tractament de pau ne de treua , reebesen ho los Missatges ab gra-
cies , è tornásen s'en ab aquells quels serien liurats. Pero si tots nols de-
liuren , facen los Missatges lur poder quels en sien liurats com mes pu-
guen : è en aquest cas , com haguesen aquests , demanasen per manera de
justicia los mercaders de Valencia è d'altres locs ab lurs coses , qui foren
preses en pau ó en treua per lo Rey Bohamó , si troven que no haia catius.

IV. Si per aventura lo Rey de Tirimiçé responderá que es aparellat
de obehir los prechs del Senyor Rey è de liurar los catius , mas que es bó
que pau è amístat se referm entrel Rey d'Aragó è ell , è sobre açó los Mis-
satges seran demanats è requests de tractament de pau ó de treua ; diguen
que ells han sobre açó poder : è quant tractarán vol entre ab quels catius
sien deliurats , è sobre açó oien è consenten als tractamens ; è sils es dema-
nat , mostren la Carta del poder que han , è seguesquen aquesta informació.

V. E sil' Rey de Tirimiçé de tot en tot denegaba è no volia deliurar
los dits catius , ó la meytat , ó una partida al menys tro á cinquanta ; los
Missatges si en' eren requests , no consentisen als dits tractaments , ans se es-
peegasen ab aquella mellor manera que poguesen , è sen tornasen : mas be
es guarden que no isque dells de reebre una partida dels catius , tro á la
derreria que no poguesen als fer.

VI. Sils dits tractaments se fan , pusquen atorgar tro á deu anys què
sia pau ó treua entrel Rey d'Aragó è el Rey de Tirimiçé , havent empe-
ro tots los catius : è si nols podien haver tots , mas una partida , donen la
pau,

pau, segons la quantitat dels catius que porán haver major, á mes anys de pau ó treua de deu anys á avall. Pero si tro á trecents ne podien haver, donasenla á deu anys, è encara per doscents com als fer no poguesen : è si havien cinquanta, fos la pau á dos anys ó á tres en aquesta forma.

VII. Primeramente : que sia pau è amor è amistat entrel molt alt Senyor Rey d'Aragó è el Rey de Tirimiçé per terra è per mar á bon enteniment è á bona fe sens frau è sens tot mal enginy, è quels mercaders è les altres gens del dit Senyor Rey d'Aragó, è aytambé los mercaders è les altres gens del Rey de Tirimiçé ; pusquen venir è estar, è mercadejar, è fer tots lurs affers en los Regnes è terres de cascun dels dits Reys salvament è segura, è en fe de cada hu dels, pagant los drets acostumats, è que nols sia feta neguna novelletat.

VIII. Sils es demanat quel Rey de Tirimiçé pogués haver galées de la terra del Rey d'Aragó ; pusquen ho atorgar, en axi qui fossen fetes è armades á messió del Rey de Tirimiçé en la terra del Senyor Rey, á Barcelona, ó á Valencia, ó lá on lo Rey de Tirimiçé se volgués dins la terra del dit Senyor Rey d'Aragó : en axi encara, qu'él Almirayll, ó aquell qui seria Cap de les dites galées, sie més per lo Rey de Tirimiçé ab assentiment è ab consell del dit Rey d'Aragó, per ço com ell coneix mils les gens, en sabrá guardar la ventatge del servey del Rey de Tirimiçé.

IX. Item : si demanaven qui poguesen haver companya de homens á caball de la terra del dit Senyor Rey d'Aragó ; pusquen atorgar que hoc, á messió del Rey de Tirimiçé : encara, que si volien alcun Capdal ab la companya, queu atorgasen.

Esters, sien informats los Missatges que en los dits tractaments demanen en aquella mellor manera que puguesen les coses devall escrites.

I. Primerament : que pus lo Rey de Tirimiçé vol haver amor è pau ab lo Rey d'Aragó è ab la sua Casa, axi com los seus antichs hagueren, qui en donáren bona rahó als Reys d'Aragó pasats ; que aytambe lo Rey de Tirimiçé deja fer alguna regonexença per amistat è per joyes al Rey d'Aragó, cascun any, durant la pau ó treua.

II. E si demanaven de quant ; diguessen que deu mille dobles cada any. E sils semblaba trop ; poguesen consentir minuant tota hora ab difficultat tro á dos mille dobles per any : è de qualche quantitat se avenguessen per any, que hara fos tramesa per un any al Senyor Rey per los Missatges ab los dits catius ensemps. Mas á la perfil, lá on als no poguesen fer ; leixada la demanda de les dobles, ab que cobren los catius tots ó bona partida al menys tro á quantitat de cinquanta segons que dit es, atorgasen la pau segons la forma damunt dita.

III.

III. Porán dir los Missatges en los tractaments : que certa cosa es quels Reys de Tirimiçé antichs , per amistat è amor que havién ab la Casa d' Aragó , servien cada any al Rey d' Aragó de trenta mil bezants ; è axi los Missatges esforcense de treme com mes puguen per cada any , tro al menys de quantitat de dos mille dobles per any.

IV. E sobre açó á cumplir al Senyor Rey per cascun any de la pau ó de la treua , prenguen aquella mellor seguretad que puguen.

Esters : en los Tractaments demanen ço qu'es segueix ; mas sino ho podien acabar , no romasés lo fet.

Primerament : que sil Rey d' Aragó fahia enantament contra el Rey de Granada , quel Rey d' Aragó è les seus gents poguesen haver per lurs diners tot ço que volguesen de viandes è daltres coses en la terra del Rey de Tirimiçé : è quel Rey de Tirimiçé deia tenir empatxat , aytant com puga , lo Rey de Marrochs , que de la sua terra no pogués venir ajuda al Rey de Granada.

Item : quel Rey de Tirimiçé deia tornar les Duanes è les drets axi com antigament eren è solien usar los mercaders de la terra del Senyor Rey d' Aragó en la sua terra.

Item : que en la terra del dit Rey de Tirimiçé no sia naufrag quant á les gents del dit Rey d' Aragó.

Sequitur Procuratorum tradittum Nuntiis supradictis.

SAPIEN tots , qui aquesta Carta veurán , que Nos en Jacme , per la gracia de Deu , Rey d' Aragó , de Valencia , de Sardenya , de Corsega , è Comte de Barcelona. Esguardants la discreció , la fé , è la leyaltat dels amats nostres en *Bernart Despuig* Cavaller , è en *Bernart Zapila* Ciudadá de Barcelona , ells fem , establím , è ordonam ab aquesta present Carta nostra certs è specials Missatges è Procuradors nostres á tractar per nom è per part nostra è en cara á fermar pau è treua ab lo molt noble è honorat en *Abdurrahamen Buccixim* , Rey de Tirimiçé , è encara á demanar á ell mateix è á rebre dell totes coses de que Nos havem enformats los dits nostres Missatges : è Nos havem per bo , è haurém per tots temps ferm è segur , tot ço qu'els dits Missatges nostres haurán fet , tractat , refermat , è rebut en les coses damunt dites è en cada una daquelles , è totes aquelles coses farém tenir è observar è cumplir axi com per ells serán fetes. En testimoni de la qual cosa feem fer aquesta Carta nostra è segellar ab nostre segell pendent : que fo feta en la ciutat de Barcelona , vint y quatre dies anats del mes d' Abril , en l' any de nostre Senyor mil trecents dinou. = *Bernardus de Aversone* mandato regio.

XXXV.

XXXV.

PRIVILEGIO PERPETUO DEL REY DON JAYME II

de Aragon, en que concede al Comun de Barcelona y á todos sus Ciudadanos franquicia y esencion de derechos en todo genero de mercaderias que lleven ó saquen de Cerdeña, Corsega è islas. adjacentes, por los subsidios que recibió de dicha Ciudad en la reciente conquista de aquellos Reynos.

R. Arch. Regest. Geniarum Jacobi II. ab an. 1311 ad 1322. fol. 140.

IN DEI NOMINE. Noverint universi presentis privilegii paginam inspecturi: quod Nos Jacobus, Dei Gratia, Rex Aragonum, Valentia, Sardinia, & Corsica, ac Comes Barchinonae. Debita consideratione pensantes, quod tunc Regis Solli tulmen extollitur, tuncque ex magnificentia sua manum congrue retributionis extendit, dum fideles subditos suos ex suis actibus benemeritos & proinde condignos prosequitur gratis, beneficiis ampliat, & decorat favoribus opportunis, ut & isti bene meruisse gaudeant, & alii ad similia promerenda animentur exemplo.

Igitur, attentis immensis & laudabilibus servitorum, & meritorum exhibitionibus, collatis antecessoribus nostris, eximia recordationis, Regibus Aragonum & Comitibus Barchinonae & Nobis per Universitatem Civitatis Barchinonae; tam in acquisitionibus Regnorum atque terrarum, quam aliter multis modis; attento etiam qualiter nunc Universitas ipsa propriis voluntatibus Nobis & Inclito Infanti Alfonso Carissimo Primogenito, & Generali Procuratori nostro, ac Comiti Urgelli, pro felici acquisitione Sardiniae & Corsicae Regni nostri, quod ex concessione perpetua Nobis facta per Sedem Apostolicam obtinemus, ad quam pro exaltatione & ampliatione Regni nostri, & utilitate publica subditorum, duce Nobis Altissimo, cogitatus & opera nostra ut Nos decet extendimus, opportunum auxilium & subsidium congruum, videlicet quindecim mille librarum Barchinonae monetae, Nobis & dicto Carissimo Primogenito nostro placidum & gratum liberaliter obtulerunt.

Ex causis premissis inducti, per Nos & omnes heredes successores nostros, gratis & ex certa scientia, ac mera & spontanea voluntate, emfranchimus, & liberos, exemptos, franchos, & immunes facimus Universitatem dictae Civitatis Barchinonae, & omnes ac singulos cives & habitatores ipsius Civitatis, presentes pariter & futuros, in perpetuum cum omnibus rebus, mercibus, & bonis suis in dicto Regno nostro Sardiniae & Corsicae & insulis sibi adjacentibus, & quibuscumque locis dicti Regni & insularum ejusdem, ab omni lesda, pedagio, portatico, mensuratico, penso, anchoragio, travetagio, pasagio, & gabella, & omni alia quacumque impositione seu consuetudine, nova vel veteri, statuta & statuenda, & alio

A. D.
1321.

alio jure quolibet, seu servitute reali & personali vel mixta, quæ dici, nominari, vel excogitari possit aliqua ratione: sic quod in dicto Regno, vel insulis, aut aliis locis adjacentibus eidem, dicta Universitas & cives & habitatores ejusdem presentes & futuri, tam in veniendo à quibuscumque partibus vel per quascumque partes ad dictum Regnum aut insulas seu loca ipsius Regni, quam ibidem stando, mercando, aut inde exeundo, seu recedendo, pro aliquibus rebus, mercibus, vel bonis suis quibuscumque, ullo unquam tempore nullamlesdam, nullumque pedagium, portaticum, mensuraticum, pensum, anchoragium, travetragium, pasagium seu gabellam, vel aliam quamcumque impositionem seu consuetudinem novam vel veterem, statutam vel statuendam, aut aliud quodcumque jus seu servitutem realem vel personalem, aut mixtam, quæ dici, nominari, vel excogitari possit, Nobis vel Succesoribus nostris, aut quibuscumque aliis nomine nostro & nostrorum, dare aut solvere teneantur; immo ab ipsorum omnium & cujuslibet eorum prestationibus sint semper in Regno predicto, & insulis ac locis ei adjacentibus, franchi, exempti perpetuo, liberi & immunes.

Concedentes nichil hominis eidem Universitati ac civibus & habitatoribus ejusdem Civitatis, & singulis eorum presentibus & futuris, quod de Regno predicto Sardinia & Corsica, & insulis ac locis eidem adjacentibus, possint extrahere emere & vendere à quibuscumque franchè & liberè & absque impedimento & prestatione cujuslibet servitutis vel juris impositi vel imponendi, ibidemque immittere seu aportare frumentum & omne aliud genus bladi, vinum & quæcumque victualia, & omnes alias res & merces, absque impedimento nostro & nostrorum Officialium & Successorum nostrorum, ipsasque victualia, res, & merces caricare sine aliquo albarano, nec licentia, seu mandato nostri vel Successorum nostrorum, aut Officialium nostrorum seu ipsorum successorum obtenta vel etiam expectata.

Volentes etiam Civitati prædictæ & ejus habitatoribus in perpetuum ampliores gratias facere; concedimus eisdem per Nos & nostros: quod super rebus seu mercibus quas in insulis seu locis dicti Regni nostri Sardinia & Corsica immiserint seu inde extraxerint per se vel negotiatores suos, credatur ipsorum civium Barchinonæ, vel suorum negotiatorum ipsas res seu merces immitentium seu extraentium quod sint suæ vel concivium suorum & non alterius, proprio juramento.

Promittimus insuper per Nos & nostros, & juramus in anima nostra per crucem Domini nostri Jesu-christi, & ejus Sancta quatuor evangelia in presentia nostra posita, & manibus nostris corporaliter tacta: quod predicta omnia & singula tenebimus, complebimus, & observabimus, teneri inviolabiliter faciemus, & non contraveniemus nec aliquem contravenire permittemus aliqua ratione.

Man-

Mandantes per presens privilegium nostrum Procuratoribus, Bajulis, Lezdariis, Pedagiariis & quibuslibet aliis Officialibus nostris, quocumque nomine eos nominari contingat, quos per Nos & nostros in dicto Regno & singulis locis ejus proponi seu ordinari contingat: quatenus dictis Civibus & habitatoribus prædictæ Civitatis Barchinonæ & singulis eorum, ac rebus, mercibus, & bonis suis franchitatem, libertatem, & immunitatem prædictas teneant tenaciter, ac inviolabiliter observent, & contra eas vel aliquam earum ipsos vel bona eorum nullatenus impedire, molestare, seu agravare presumant sicuti de nostri vel nostrorum gratia vel mercede duxerint confidendum. Quod si secus temerarie fecerint, iram & indignationem nostram & nostrorum se noverint incururos, & nihil hominis pena mille morabatorum auri, nostro ærario confiscanda, absque remedio aliquo punientur. In cujus rei testimonium & memoriam sempiternam, præsens privilegium nostrum inde fieri jusimus Bullæ nostræ plumbeæ munimine insignitum. Dat. Dertusæ quarto Idus Decembris, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo primo = Subscrip. . . . La. . . . Sig[✠]num Jacobi, Dei gratia, Regis Aragonum, Valentix, Sardinix & Corsicæ, Comitisque Barchinonæ. Testes sunt = *Infans Petrus* dicti Domini Regis filius = *Infans Raymundus Berengarius* ejusdem Domini Regis natus = *Berengarius Dertusensis Episcopus* = *Berengarius de Vilariacuto* = *Guillermus de Queralto* = *Bernardus de Aversone* mandato Domini Regis, cui fuit lectum = *Fuit duplicatum* = Sig[✠]num mei *Bernardi de Aversone* dicti Domini Regis Notarii, qui de mandato ipsius hæc scribi feci, & clausi loco die & anno prefixis.

XXXVI.

*EMBAJADA DEL REY DE ARAGON D. JAYME II
al Soldan de Babilonia, en la que le recuerda y confirma su amistad
y buena correspondencia, y le envia varios regalos de su palacio.*

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II, de an. 1318 ad 1327. fol. 138.*

AL MOLT alt, è molt noble, è molt honrat è nomenat el savi, è el A. D.
dreturer en son Regne, Princep, è pus alt Rey dels Sarrahins, Abil- 1322.
fat Mahomet, fill del molt alt Rey Almançor Soldan de Babilonia: en
Jacme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Serdenya,
de Corcega, è Comte de Barcelona è de la Santa Esgleya de Roma Senyaler,
è Capitan General: salut, axi com á Rey alt è honrat,
que Nos molt amám, è per qui desijám honor è creximent de be, è á
la honor, è al plaer del qual Nos som apparellats è volenterosos, axi
com á amic que molt amám, è de qui molt fiám.

REY: fem saber á la vostra Alteza, que remembrants Nos molt be, è
/ TOM. IV. K ti-

tinents en nostre cor la bona amor, è la bona volentat, è amistat que es estada, è es entre Vos è Nos, è no pas novellament ans antigament è de lonch tems, la qual bona amor è bona volentat è amistat, molt cumplidament en moltes maneres havém coneguda Vos haver envers Nos, è Nos certament la havém envers Vos; è ne lunyèa de terra ne de tems no tollen ne embarguen á Nos d'aquestes coses vers Vos, è som cert que semblanment es de Vos á Nos. Per aquestes rahons, volents haver plaer que puschám saber clarament de vostra salut è de vostre bon estament, è que vos atresi pugats saber del nostre, de que sabém queus alegrarets, è aytambe perque entre Vos è Nos se deja refrescar, continuar, è refermar aquesta bona amor, è amistat, è bona volentat, è encara confiants de la vostra cumplida amor, per aemprar, è per pregar vos d'alcuns fets, en los quals no enteném trovar fadiga, con tots temps ajám provada è coneguda la vostra bona volentat á cumplir, è exhoir nostres prechs: perço havém tengut per be de trametre á la vostra alta presència, Missatges nostres, en *Berenguer de Castell Bisbal* Cavaller, è en *Grau Solibera* Ciudadá de Barchelona, homens honrats, è leyls, è de companya è de casa nostra, de qui Nos molt fiám, quius presentarán aquesta Carta nostra, als quals Nos havém comanada nostra missatgeria, d'aquelles coses de queus degen parlar de part nostra è demanar è pregar, axi com á vertader amic.

Per que, Rey molt alt, caramént pregám la vostra Alteá, que per esguart de la nostra amor è de la nostra honor, vullats reebre benignament los dits nostres Missatges, è aquells ohir, è creure á ells, ó á l'un daquells, plenerament è sens dupte alcun, de totes aquelles coses que á la vostra Alteá dirán, pregarán, è demanarán per part nostra; é que en aquelles coses conegan la vostra bona volentat aparellada è favorable als nostres prechs, axi com tro açi la havém cumplidament coneguda: è assó haurém è reebrem en gran honor, é en gran plaer. E si á Vos, Rey, plau de nostres Regnes è de nostres terres coses alcunes; molt vos pregám que les demanets, cor Nos molt agradosamente è pagada complirém ço que á Vos plaçia. E jassia que les coses no sien d'aquella valor, ne en aquella quantitat queus covendria á la vostra Alteá è á Nos; empero, per algun regonexament de amistat, en senyal de amor, è pensants Nos queus serán plasents, tremetém vos per los dits nostres Missatges alcunes joyes de nostra terra, qui son escrites en un escrit que dins aquesta letra es enclos. Dada en la Ciutat de Barchelona, sis dies anats del mes de Setembre, en l'any de nostre Senyor de mil trescents vint è dos. *Bernardus de Aversone* mandato Regis, & fuit ei lecta.

Aquestes coses davayl escrites son preses de la Casa è del Rebot del Senyor Rey d'Aragó, é son trameses al molt alt, è molt noble el Soldan de Babilonia, per los honrats Missatges del dit Senyor Rey d'Aragó, en

Br-

Berenguer de Castell Bisbal, è en Grau Solivera.

Primerament *falcons grifals primis 5.* = Item, peçes de *preset vermeyl,* ço es, de *Duay 1.* = Item, de *Ipre* peça 1. = Item, peçes de *drap de Xaló,* ço es, de *Festris 1.* = Item, de *blau clar* peça 1. = Item, *penes vayres 8.* = Item, peçes de *teles de Rems 6.*

Está á continuacion la Informacion, ó Instruccion, entregada á dichos Legados, que se omite por inconducente.

XXXVII.

REAL CEDULA DE DON JAYME II DE ARAGON,
con la qual confirma y autoriza cierta contribucion que el Ayuntamiento de Barcelona habia impuesto en la venta y compra de las mercaderias, para ocurrir á los gastos ocasionados para la indemnizacion de una rica presa que havian hecho los Genoveses Gibelinos.

R. Arch. Regest. *Gratiarum Jacobi II. ab an. 1322 ad 1323. fol. 87.*

NOS JACOBUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentix, Sardinix & Corsicæ, Comesque Barchinonæ. Animadvertentes qualiter ad humilem postulationem Consiliariorum & Proborum hominum Civitatis Barchinonæ per Nos nunc ordinatum extitit, quod pro recuperatione Cochæ *Stephani Bordell*, quondam civis Barchinonæ, & mercium & rerum nostrorum fidelium in ipsa cocha existentium, magnam summam pecuniæ valentium, per aliquos Gibellinos Januenses occupatarum & depredatarum, fiat ex parte nostra solemnem legatio ad partes Sahonæ & alibi. Considerantes etiam, qualiter dicti Consilarii & Probi homines, videntes & cognoscentes quod grandes missiones & expensæ quæ predicta de causa fieri habebunt, commode solvi non possent per mercatores damnificatos, cum predicta de causa nimium sint afflicti, quodque dictum negotium est valde generale, & tangit fere totam Universitatem Civitatis predictæ, fecerunt inter se quandam Ordinationem ex qua talis summa pecuniæ colligi debeat, quæ sufficiat ad faciendas expensas legationum predictarum, prout hæc in ipsa Ordinatione que Nobis in scriptis exhibita & ostensa extitit pro parte dicto-Consiliariorum & Proborum hominum supplicantium, ut super Ordinatione ipsa nostram dignemur auctoritatem & assensum prestare, plenius continetur.

Idcirco, visa, audita, & examinata Ordinatione ipsa, conspicientes eandem fore piã, justam & rationabilem ipsam Ordinationem & contentã in ea duraturam tamen hinc usque ad festum Paschæ Resurrectionis Dominicæ & non ulterius, nisi ex tunc de consensu nostro ipsam contingerit prorogari: per presentem Cartam nostram concedimus teneri ac etiam observari, & in eo nostram auctoritatem prestamus pariter & assensum cujus quidam Ordinationis tenor est talis:

K 2

In

A. D.

1322.

In Dei nomine. Ordonaren los Consellers els Prohomens de la Ciutat de Barcelona : que per tal com los mercaders qui dan han prés en la cocha den *Esteve Bordell*, ça en rera ciudadá de Barcelona, la qual es estada presa & robada per Genoveses vinent de Xipre, bonament no porien pagar les misiones qui s'aurán á fer en misatgeries per cobrar la dita roberia ; è per tal con la dita roberia è dan es fort general, & toca quaix á tota la dita Ciutat, que sia feta la seguent imposició en les mercaderies quis' comprarán os' vendrán en gros en la dita Ciutat entre els mercaders de la dita Ciutat è per ells, ço es : que tots mercaders de la dita Ciutat qui comprèn ne venen en gros en la dita Ciutat, que paguen una mealla per liura lo venedor è altra lo comprador ; è axi empero, que si el Ciudadá comprará de mercader estrany ó vendrá á mercader estrany, qu'el dit mercader estrany no deja res pagar, mas lo Ciudadá deja pagar un diner per liura.

Et sic per presentem Cartam nostram mandamus Procuratori, Bajulo Generali, necnon Vicario & Bajulo Barchinonæ : quod predicta firma habeant & observent, & faciant inviolabiliter observari, & non contraveniant, nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cujus rei testimonium præsentem Cartam nostram fieri, & sigillo nostro appendicio jussimus communiri. Datum Barchinonæ tertio Kalendas Octobris, anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo secundo. = *Franciscus de Bastida*, mandato regio.

XXXVIII.

*EMBAXADA DEL REY DE ARAGON D. JAYME II
al de Marruecos Abu Zait, con la qual propone la confirmacion de la
antigua amistad entre las dos Coronas, y la renovacion de las paces y
de la alianza.*

R. Arch. Regest. Legationum Jacobi II, de an. 1318 ad 1327. fol. 147.

A. D. 1323. **A**L MOLT alt, è molt noble, è molt poderos Buçayt, Rey de Marrochs, è del Garb. En Jacme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Sardenya, è de Corsega, è Compte de Barchelona, è de la Santa Esgleya de Roma Senyaler, Almirayl, è Capitan General : salut, axi com á Rey per á qui volriem honor è bonaventura.

REY : fem vos saber que per alguns afers trametém á la vostra presencia, l'amat è fael nostre en *Romeu de Corbera*, Conseller, è de Casa nostra, que aquesta Carta vos presentarà : è havemlo informat d'algunes coses queus deja dir, demanar, è pregar de part nostra. On, Rey, vos pregám, que vos lo dit Missatge nostre vullats benignament reebre, è ohir, è creurer á ell, firmament è sens tot dupte, de tot ço queus dirá per part nostra : è grahir vos ho hem molt. Dada en Barcelona primer dia

dia del mes de Maig en l'any de nostre Senyor mil trescents vint è tres. =
Bernardus de Aversone, mandato regio.

Informatio tradita dicto Nuncio.

I. Primerament : salut de part del Senyor Rey d'Aragó lo dit Rey de Marrochs ab cuvponents paraules, è digali de son bon estament, è demanli del seu.

II. En après deja continuar sa missatgeria en aquesta forma : dientli que certa cosa es que entre les Cases lurs, d'Aragó è de Marrochs, ha estada en temps passada entrels predecessors dels dits Reys, è encara entrel dit Senyor Rey d'Aragó, amor è amistat bona, è convinçes de pau è de ajuda de la una casa á la altra ; è senyaladament foren aquestes coses entrel dit Senyor Rey d'Aragó, è el Rey Aborrabé : en tant en cara qu'el Senyor Rey d'Aragó, qui havia pau ab lo Rey de Granada, qui lavors era, li volch esser enemich, è s'emprés contra ell per lo dit Rey Aborrabé, è feu ajuda á ell contral dit Rey de Granada, qui li tenia forçada Cepta, de galées en gran quantitat ; è hi tramés en elles lo noble ça en rera en *Jagpert Veçcomte de Castellnou*, quin fo davant lo dit Rey Aborrabé, è puy ab les galées fo al fet de Cepta, com fo cobrada á la Senyoria del dit Rey Aborrabé. E jassia que de part del dit Rey Aborrabé fossen al dit Rey d'Aragó atorgades alcunes coses, aixi de ajuda de sou de Cavallers, per mantenir la guerra del dit Rey de Granada, è de pagar les galées, com del moble de Cepta : empero no fó cumplit, è el dit Rey Aborrabé hac son enteniment de Cepta ; ne encara de ço que per aquesta raho fo assignat sobrel dret dels Mercaders qui venen á la terra del dit Rey de Marrochs, non fo res pagat ni satisfet al dit Rey d'Aragó.

III. E com ara lo dit Senyor Rey d'Aragó, segons que créu que ha entés lo dit Rey de Marrochs, haia grans fets, è fort senyalats á gran honor sua è de son Regne, per aquesta conquesta del Regne seu de Sardènya è de Corsega, per raho de la qual conquesta, segons que ell pot be pensar, li ha covengut è li cové á fer molt grans messions è despeses : perço lo dit Senyor Rey, esguardant la bona amor, è amistat que ha estat è será, Deu volent, entre les cases d'Aragó è de Marrochs, è confiant que en aytal è tant assenyalat fet, lo dit Rey de Marrochs li será bon amich è li ajudara, ha volgut trametre á ell lo dit en Romeu de Corbera.

IV. Per quel prega, que ell esguardant les coses damunt dites, è specialment com lo dit Senyor Rey d'Aragó ha ajudat, è es apperaylat de ajudar á ell è á la sua casa en semblant cas è en maior ; que vula è li placia de acorrerli d'aquella quantitat de moneda que pertanga al dit Rey de Marrochs, è que sia de pendre al dit Rey d'Aragó, è ell gahir lin ha molt:

molt : è en aço lo dit Rey de Marrochs li darà á conexer la bona voluntat è la amor que li ha , è el Rey d'Aragó faria per ell en semblant cas è en maior ço que fos honor sua è be de son Regne.

V. E sil dit Rey de Marrochs atorga que ajudarà al dit Senyor d'Aragó , mas que vol saber de quina quantitat seria pagat lo Rey d'Aragó ; diga lo dit en Romeu , que be pot pensar lo dit Rey de Marrochs quina ajuda se pertany á aytal Rey com ell es , de fer á aytal Princep com es lo Rey d'Aragó , è en tan grans affers ; è aixi que ell hi faça segons qu'el Senyor Rey d'Aragó espera è confia dell. E si ell volia qu'el dit Missatge expressás la quantitat de que entén lo dit Senyor Rey d'Aragó ; pot dir que semblaria que almenys deguésser esser la dita ajuda de quaranta mille dobles d'or , è sobre aço faça sa puja de obtenir è haver aquella maior quantitat que puga ; è finalment si als no podia , quen pressés tro á quantitat de deu mille dobles.

VI. Si lo dit Rey de Marrochs per aventura demanará , que pus ell fa la dita ajuda , que en vol que totes les coses damunt dites , è ço que pugués esser demanat per les dites covinençes , li sien diffinides è absoltes ; respona lo Missatge , queu farà volentér , è qu'en ha poder.

VII. Encara sil dit Rey de Marrochs demanará è volrá que pau è amistat sia renovellada , è convinences fetes entrel Senyor Rey d'Aragó è ell ; diga lo dit Romeu quel Senyor Rey d'Aragó , si ell li es bon amich en aquesta ajuda , es aparellat de donar hi loch , tota hora que á ell placia. E si li demanaven ell si ha poder sobre aço , responderá que hoc : è ab que la ajuda sia covinent , ell la ferará de part del Rey d'Aragó : è en aquell cas mostrás la Carta del poder que s'en porta , è la forma de la pau fos aytal qual se conté en la forma del procuratori.

VIII. Item , dirá al dit Rey de Marrochs : que com alguns Cavallers naturals del dit Rey d'Aragó , qui son en son serviy , entena lo dit Senyor Rey haver en son serviy en aquest fet de la conquesta de Sardenya ; pregalo que li placia de donar llicencia á ells , que puguen venir al serviy del dit Rey d'Aragó , aquells , ço es á saber , quel Missatge li nomenará. E d'açol' prega , per los prechs que ja li ha fets ab Carta sua , que li trame te en Jacme Seguí ab cent homens á cavayl á la genétia.

IX. Item , si demanen ajuda de galées , puga ho prometre , lo Rey de Marrochs donant per cascuna galéa , ab tot son compliment , è armada per quatre meses , tres mille dobles d'or : è passats los quatre meses primers , que do dos mil dobles d'or per galéa de quatre meses , mentre mester les haurá.

XXXIX.

*REAL DESPACHO DE DON JAYME II DE ARAGON,
en que da sus poderes á Pedro Oulomar Barcelonés, para que tome en
su Real nombre del Rey de Tunez un empréstito de dinero.*

R. Arch. Regest. *Secretorum Regis Jacobi II. de an. 1292 ad 1300. fol. 33.*

NOVERINT universi : quod Nos Jacobus, Dei gratia, Rex Aragonum, A. D.
Siciliæ, Majoricarum, & Valentix, ac Comes Barchinonæ. Consti- 1292.
tuimus, & ordinamus Vos fidelem nostrum *Guillemum Ollomarii*, Civem
Barchinonæ, Procuratorem nostrum, ad conferendum vos apud Illustrẽ
Regem Tunicii, & requirendum, petendum, & recipiendum ab eodem
Rege, nomine nostro, ex causa mutui, eam pecuniæ quantitatem quæ vo-
bis expediens videatur, & cum eo abilius poteritis convenire, & ad facien-
dum Regi prædicto cartam seu albaranum de quantitate pecuniæ, quam
ab eo nomine nostro ratione dicti mutui recipere vos contingat: dantes,
& concedentes vobis licentiam, & plenum posse, requirendi, petendi, &
recipiendi, nomine nostro, mutuum ipsum, á Rege prædicto, & omnia &
singula in præmissis & circa præmissa faciendi, tractandi, procurandi & or-
dinandi, quæ juxta ipsius negotii qualitatem vobis visa fuerint necessaria,
& etiam opportuna: Nos enim gratum, & ratum habebimus, & habere
promittimus, quicquid per vos cum dicto Rege Tunicii super tractato dic-
ti mutui actum, procuratum fuerit, sive gestum. In cujus rei testimonium
præsens procuratorium sigillo nostro appenditio jussimus communiri. Datum
Barchinonæ decimo quinto Kalendas Junii, anno Domini millesimo du-
centesimo nonagesimo secundo.

XL.

*CARTA SUPPLICATORIA DEL REY DON JAYME II
de Aragon al Papa, para que así como le habia concedido la licencia de
enviar una nave á Egypto anteriormente, le amplie ahora esta gracia
para dos buques juntos, que debian llevar sus Embaxadores al Soldán
de Babilonia.*

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II. de an. 1318 ad 1327. fol. 349.*

SANCTISSIMO ac Beatissimo in Christo Patri, & Domino Domino Johan- D. A.
ni, divina providentia, Sacrosanctæ Romanæ, & Universalis Ecclesiæ 1323.
Summo Pontifici: Jacobus, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentix, Sardi-
niæ, & Corsicæ, Comesque Barchinonæ, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Ve-
xillarius, Ammiratus, & Capitaneus Generalis, ejus humilis, beatusque,
pedum oscula beatorum.

Si-

Sicuti vestra Sanctitas bene novit quæ circa pietatis opera exercenda manum non detrahit, Nos Christianorum angustiis & miseris qui sub dira captivitate Soldani Babiloniæ detinentur, pio compassionis affectu, pro ipsorum liberatione captivorum, apud dictum Soldanum per nostros Ambaxatores seu Nuntios providimus insistendum; & ut gratior hujusmodi legatio redderetur, & salubrius ageretur, prout expedire & utilius esse comperimus, clementia vestra ad nostræ supplicationis instantiam, ut navem unam cum Mercatoribus & mercimoniis, in qua dicti nostri destinarentur Nuntii ad partes Alexandriæ & terræ dicti Soldani, absque Apostolicæ excommunicationis incurso possemus transmittere quibusdam vicibus, cum speciali rescripto suo Nobis benigne concessit; ex quorum siquidem Nuntiorum missione, tam in prædictorum liberatione captivorum, quam aliàs in favorem dictarum legationum super quibus memoratus Soldanus erga Nos & nostra beneplacita multum favorabilem se exhibuit & ostendit, ac Nobis promptum se obtulit, bona plurima sunt sequuta, & ab inde plura pro iis partibus necessaria & utilia sunt allata:

Nunc etiam de bonitate vestra confissi, & sperantes firmiter, si cum jam ut præmittitur experimento, comperimus dicti Soldani vota circa hæc beneplacitis nostris concurrere, & eum Nobis specialiter & efficaciter complacere animus noster ferventer afficitur simile peragendum. Supplicamus igitur Apostolicæ Sanctitati, quatenus consimilem gratiam dignetur vestra benignitas Nobis facere & concedere cum speciali rescripto, ut nostrum hujusmodi propositum valeamus producere ad effectum: ita videlicet, quod quia raubatorum & perversorum Piratarum audacia plus solito vigere dinoscitur, qui tam gentes nostras quam alias dampnis & gravaminibus afficere moliantur; nec unica tantum navis posset propterea ad partes illas secure & absque maximo periculo destinari, Nos hac vice naves duas seu chocas insimul, cum Mercatoribus & mercimoniis ad dictas partes mittere valeamus, ut earum viribus adunatis fortiores fieri valeant, & tutius navigare. Nos autem ordinabimus nostros idoneos Ambaxatores, seu Nuntios, quos in dictis navibus ad prædictum Soldanum prædictorum captivorum liberatione specialiter transmittemus. Et si forte Apostolica Providentia Ambaxatores aliquos, vel Nuntios, aut litteras ad prenommatum Soldanum, vel partes illas mittere ordinaverit, vel providerit; in viâ supradicto cum prædictis nostris Nuntiis in dictis navibus securius & decentius mitti poterunt, & eos honorabiliter, ut convenit, faciemus portari, & per hunc modum speramus firmiter, & tenemus ex causis præmissis dictarum legationum utilius dirigi, & melius ad optatum effectum perducere.

Nec Sanctitas vestra aliquorum dictis adhereat, qui naves vel gentes nostras vobis offerant pro dicto viâ assumendo, sic enim validis poenis dictas gentes nostras à navigando ad partes prædictas retraximus & duximus coartandas; quod absque nostri speciali & expressa licentia & permis-

su

su non præsumerent in eo modo quolibet se ponere vel etiam inmiscere; quocirca qui propria potestate disponit, Beatissimam personam vestram ad sua sancta servitia conservare dignetur incolumem plenis annis. Dat. Barchinonæ tertio Kalendas Januarii anno Domini millesimo tercentesimo vicessimo tertio. = *Guillermus Augustini*, mandato Regis, cui fuit lecta, & expedita ut pro Curia.

XLI.

CARTA DEL REY DE ARAGON DON JAYME II
al de Tunez y Bugía, Miralmomenin Abu Abaz, contextandole á las proposiciones de paz y amistad que este le envió con su Mensagero con quien despues se ajustaron.

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II. de an. 1318 ad 1327. fol. 147.*

DE Nos en Jacme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Sardenya, è de Corcega, è Compte de Barchelona, è de la Santa Esgleya de Roma Senyaler, Almirayl, è Capitan General: al molt noble, è molt honrat Miralmomeni Alubace, Rey de Tuniç è de Bugía, fill del Mir Abuzecri: salut, axi com á Rey per qui volriem honor è bona ventura. A. D. 1323.

REY: fem vos saber que vench devant Nos Lalhayg Bumaruan Abdulmalich, lo qual ensemps ab Zayt Abenmahomat Alenzari tramés á la nostra presencia lo noble Abuabdella Mahomat, Alfaqui vostre en Bugía, è Nos reebem lo agradablement per honor vostre; & presentá á Nos una carta vostra, la qual vos aviets tramesa al dit Alfaquí, que la enviás á Nos; & encara nos presentá una letra de part del dit Alfaquí. Per la qual vostra letra entesém en qual manera era vostra voluntat que pau è amor fós tractada entre Nos è Vos per lo dit Alfaquí, & que ço qu'el dit Alfaquí ligaria ó fermaria que seria axi com si Vos ho aguessets ligat è fermat; & tot ço que eyl faria ab Nos, axi com si Vos ho aguessets feyt personalment.

Hon, Rey, Nos entés complidament tot ço que en la dita letra vostra era contengut, & ço quens tramés á dir lo dit Alfaquí de part vostra ab la dita letra sua, & encara ço qu'el dit Missatge seu nos dix de paraula sobre aço: veents è conexents la bona voluntat que Vos havets de haver amistat ab Nos, è pensans encara en qual manera entre les Cases d'Aragó è de Tuniç è de Bugía, ha estat antigament è será, Deu volent, d'aquí á vant pau è bona amor, è covinençes d'amistat; ha plagut á Nos de donar loch á la dita pau, confians que Vos la farets tenir è guardar be è complidament per la vostre part, ens complirets ço que s'y pertany. E Nos aytambe la complirém è la guardarém per la nostra part; la qual pau es estada davant Nos ordonada de voluntat è consentiment del

Tom. IV.

L

dit

dit Missatge, segons que en les cartes d'aquen fetes (las quals trametém á Vos per lo feél è amat familiar nostre, Conseyler è Jutge de la nostra Cort, en *Lorenç Cimá*, Missatge nostre, lo qual vos trametém per aço enformat plenerament. de nostra voluntat) largament veurets esser contengut : è al dit Missatge nostre podets creure fermament de tot ço queus dirá de part nostre sobre les coses damunt dites. Dada en Barchelona lo primer dia de maig del any de nostre Senyor mil trescents vint è tres. =
Bernardus de Aversone mandato regio.

X L I I.

TRATADO DE PAZ, AMISTAD, Y COMERCIO, QUE
por quatro años se ajustó entre el Rey de Aragon Don Jayme II y el de Tunez y Bugía Miralmomenin Abu Abas por medio de sus Plenipotenciarios, en Barcelona.

R. Arch. Regest. *Legationum Jacobi II. de an. 1318 ad 1327. fol. 141. B.*

A. D. 1323. **A**QUESTA es la pau feta entrel molt alt Senyor, en Jacme, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Sardenya, è de Corsega è Comte de Barchelona, è de la Santa Esgleya de Roma Senyaler, Almirayl, è Capitan General, el molt noble Mir Almomeni Bumbace, fill del Mir Abuzecri, Rey de Tuniç è de Bugía, é AÛdalmelich Bumaruan Alhaig, è Zayt Abinmahomet Alenzari, Missatge del dit Rey de Tuniç, è de Bugía.

I. Primerament : que sia pau entrel dit Senyor Rey d'Aragó, è el dit Rey de Tuniç è de Bugía, sana è salva è á bon enteniment, á quatre anys, los quals començen depuys que la dita pau será fermada per abdosos los Reys, è cridada, è publicada en los Regnes è terres de cascú. En axi que tot hom de qualque condició sia, de la terra è senyoria del dit Rey d'Aragó, puscha anar, estar, è exir salvament è sugura, per mar è per terra, en la terra è Senyoria de dit Rey de Tuniç è de Bugía, ab totes ses mercaderies, è ab tots sos bens è coses, è en aquella no sia embargat, ne enpetxat per neguna raho, ells pagánt los drets que agen á pagar, per les robes è mercaderies lurs ; è en aquesta meteixa manera, tot Sarrahi de qualque condició sia, de la terra è Senyoria del dit Rey de Tuniç è de Bugía, pusca anar è estar salvament è segura, per mar è per terra, ab totes ses mercaderies è ab tots sos bens è coses, exceptat coses vedades, en la terra è Senyoria del dit Rey d'Aragó, ells pagánt los drets que agen á pagar per robes è mercaderies lurs.

Sia entés empero : que tot mercader ó altre de la Senyoria del dit Rey d'Aragó, qui será en alcun loch de la Senyoria del dit Rey de Tuniç è de Bugía, è volrá partir d'aquen per anar en altre loch per terra,

ra ; que sia tengut de denunciarho á aquell qui serà en lo dit loch per lo dit Rey de Tunij è de Bugía , per tal que aquell pus salvament è segura pusca anar la hon anar volrá. En altra manera , que si nou denunciaba , qu'el Rey de Tunij è de Bugía no fos tengut de dan que negú hi presés ; E aço mateix s'entén dels mercaders Sarrahins del Rey de Tunij è de Bugía , qui partirán d'alcuns lochs de la Senyoria del dit Rey d'Aragó , è volrán anar en altre loch per terra dins la dita Senyoria.

II. Item que tot mercader de la terra del dit Rey d'Aragó , hon que faça port è vena , è aurá pagat dret , sia en diner , sia en robes , en la terra è Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugía , que ab la moneda de la qual aurá pagat dret , è atresi de les robes de que aurá pagat dret , ço es , d'aquelles de que aurá pagat dret en Tunij , ó en altre loch d'aquell Regne ; que ab aquelles , è ab aquella moneda , pusca anar per mar ó per terra en qualsque lochs se vuyla de la Senyoria ó Regne de Tunij , è smerçar la moneda , ó vendre aquelles robes de que aurá pagat dret , & que sia franch de dret de Duana ; è semblantment sia observat en Bugía è en son Regne de la moneda è de les robes de que serà pagat dret en Bugía , ó en altre loch de son Regne ; empero queu deje denunciar á Duana , axi de moneda com de robes , & que li sia feit albará de la Duana hon lo dret aurá pagat , per tal que la hon irá esmerçar ó vendre , no li sia demanat dret. Èt aço mateix sia entés de les mercaderies de la terra del Rey de Tunij è de Bugía , que vendrán en la terra del dit Rey d'Aragó.

III. Item : que tot mercader pusca mudar d'un leyn en altre , ó en careu , ó en altre vexell , d'aquella mercaderia que volrá , per navegar en qualque loch que li sia semblant.

IV. Item : que si per ventura alcun mercader , ó mariner , ó altre hom de la terra ó Senyoria del dit Rey d'Aragó , metia amagadament neguna mercaderia en la terra del dit Rey de Tunij è de Bugía , è li era trovada ; qu'en pagás lo dret è les averies que pagar s'en deuen , è no als.

V. Item : null hom Crestiá ne Sarrahi que sia de la Gabella , no gos entrar en nau ó en leny ó en vexell negun per escorcoylar , ne per estrambacar , per neguna rao ; mas queu denunciay al Alcayt de la Duana , è que l'Alcayt ho fassa cercar ab dos homens seus , è ab un hom del Consol.

VI. Item : qu'el Senyor Rey d'Aragó haja en Tunij è en Bugía Consols è los fondechs que les sues gents han acostumat d'aver , è aquelles franquées que audes han antigament ; è si de mellors ny ha , de Genoveses , ne d'altra gent , que aquelles pusquen usar ; è quel Consol de Bugía , qui per lo dit Rey hi serà , ó son Loctinent , aja de la Gabella

ó del Gabelot la custuma que ha haúda en lo temps passat, ço es saber, vint besants nous cascun mes, è el Consol de Tunij haja sinquanta besants per cascun mes, los quals li sien pagats de la Duana, è aquests los sien pagats sens negun contrast; è encara que puxen fer forns dins los fondechs, è en aquells usar de coure pa; è que als dits Consols sia satisfet per la Cort del Rey de Tunij è de Bugia, de ço quels sia degut de temps passat.

VII. Item: quels Fondechs sien á manament dels dits Consols, è que null Sarrahi de Duana, ne de Gabella, no gos entrar als dits Fondechs á fer negun envig, si donchs nou feya ab voluntat del Consol: è aquell Consol sia tengut de fer dret de tot mercader ó altre qui sia de la terra del dit Senyor Rey d'Aragó, á Crestians, è que null Sarrahi de Crestia nos gos clamar per neguna rao, sino al dit Consol, si doncs fadiga no era trovada el dit Consol.

VIII. Item: que negun mercader no sia tengut de comptar ab Duana, sino de mes en mes; è á cap del mes que compte d'aço que haurá venut, è que pach son dret: è si res haurá prestat á Duana, que li sia pres en compte, è que prena son albará.

IX. Item: que tot deute qui sia degut de temps passat á mercaders de la terra è Senyoria del Senyor Rey d'Aragó en Duanes, ne que Oficials d'aquelles ajen manlevat ó comptat ab carta ó albará ó ab testimonis, en la terra è Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugia, que als dits Mercaders Crestians ne sia fet compliment de paga, totavia que per aquells sia demanat. E axi meteix sia entés si á algun mercader, ó altre, de la terra del dit Rey de Tunij è de Bugia era degut algun deute en la terra ó Senyoria del dit Rey d'Aragó, que lin sia feyt compliment de paga.

X. Item: que si per ventura dins lo temps de la pau damunt dit, se donava algun dan per alguns Corsaris ó altres de la una part á l'altra, que per aço no sia trenchada en res la pau desusdita, pus que del dan donat se puixa fer bastant è raonable satisfaccio, ó esmena, per la part que el dan haurá donat. Sia entés, empero, que la part qui el dan haurá pres, sia tenguda de denunciar è demanar aço á l'altra part per letra, ó per missatge, dins tres meses depuys lo dan donat; è si dins aquest temps no era request ó demanat; que la part qu'el dan haurá donat, no fos tenguda daqui á avant. Empero, que negun dan donat per les gens de la Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó á gens de la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugia, ne per negun dan donat per gens de la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugia á gens de la Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó, encara que fadiga de dret de les dites coses fos trovada en cascu dels dit Reys; quels mercaders habitants en qualsevol loch de les damunt dites Senyories, no sien preses ne embar-

bargats, ells ne lurs coses; ans estien, è habiten, è pusquen entrar è exir ab totes lurs robes è mercaderies, sanament è salva, sens negun dan, en persona ne en bens, perço com los mercaders son gent qui están è van en fe dels Senyors, è no deuen pendre dan per fet d'altre.

XI. Item: que si dins lo dit temps no era pau ó treua refermada ó alongada á mes temps, entre el dit Rey d'Aragó è el dit Rey de Tunij è de Bugía, quels mercaders é altres gents agen en cascuna terra è Senyoria espay de sis meses, dins los quals se sien espegats d'aquella terra ó Senyoria, è pusquen exir d'aquella salvament è segura, sens negun embarch, ab totes lurs mercaderies è coses; los quals sis meses començen passats los dits quatre anys de la pau.

XII. Item: neguns Corsaris ó altres enemichs del Senyor Rey d'Aragó, qui hajen dat dan ab galées ó altres lenys armats á les gens del dit Rey, no puixen fer encant en neguns locs de la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugía, de persones, ne de robes qui sien de la Senyoria del dit Rey d'Aragó; è siu fan, protestat primerament per los Consols, qui adoncs serán en los lochs del dit Rey de Tunij è de Bugía, è fadiga en aquell ó en sos Oficials atrobada; quel dit Rey de Tunij è de Bugía sia tengut de tot lo dan donat per aquells als quals sofferrá de fer encant en la sua Senyoria de persones è de bens dels sotsmeses del dit Rey d'Aragó: E semblanment sia tengut de fer en sa terra è Senyoria lo dit Senyor Rey d'Aragó de les gens del dit Rey de Tunij è de Bugía, è de les robes lurs.

XIII. Item: que de neguna nau ó leny ó barcha, los timons ne velles, ó altra exàrcia traer nos dejen, perço car es gran peryl als dits lenys; lo Consol empero assegurant que la dita nau ó vexell deurá pagar dret acostumat, ans que isca de port.

XIV. Item: que tota roba que sia descarregada en raxiba, ó raxibes (*arrecifes*) de la dita Senyoria del dit Rey de Tunij ó de Bugía, è de aquella roba falha; qu'el dit Rey de Tunij è de Bugía, sia tengut d'esmenar ço qu'en fallirá; axi empero que en la dita raxiba, ó raxibes romanga lo Guardiá del loc ensemps ab missatge del mercader de qui será la dita roba.

XV. Item: quels Consols del dit Senyor Rey d'Aragó, ó sos Lochstients qui serán en la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugía, no pusquen esser detenguts ne preses en Duana, ne en altre loc, per alcuna rao, ells donans bastant fermaça de dret.

XVI. Item: que negun Crestiá, ó Crestiana de la Senyoria del dit Senyor Rey d'Aragó, per deute, ne per negun altre cas civil ne criminal, no puixa esser tret dels Fondechs del dit Senyor Rey d'Aragó, lo Consol tinent aquells á dret, è fermant dret per aquells complidament en falta empero del Consol, queu fassa l'Alcayt de la Duana, segons que es acostumat.

XVII.

XVII. Item : que per negun cas civil ne criminal, que esdevenga en la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugía, de Crestiá á Crestiá que sien de la Senyoria del Senyor Rey d'Aragó, è sots lo seu Consol ; no haja res que veer lo dit Rey de Tunij è de Bugía, ne sos Oficials, sino tansolament lo Consol del dit Rey d'Aragó, qui aquells segons dret per lo dit Rey d'Aragó puixa condemnar ó absolve.

XVIII. Item : si alcun Crestiá ó Crestiana, per alcun cas civil ó criminal, s'aurá á remetre al dit Rey d'Aragó ; que per la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugía no deja esser embargat.

XIX. Item : si algun cas s'esdevé, ó contrast de Sarrahi qu'es clam de Crestiá que sia sots lo dit Consol, lo qual sia civil ; que tansolament ho deja conexas lo dit Consol, è que aço negun embarch no deja esser feyt per la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugía, ans sia feyt, segons que es acostumat.

XX. Item : que á negun Mercader de la Senyoria del dit Rey d'Aragó no deja esser presa roba, mercaderia, ne diners per la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugía forçadament, sens volentat d'aquel de qui será.

XXI. Item : que negun mercader ne sotsmes del dit Rey d'Aragó, no sia tengut de pagar dret de la roba que no será venuda ; ans aquella, si vendre nos' porá, pusquen trer dels lochs de la Senyoria del dit Rey de Tunij è de Bugía, franchament sens pagar alcun dret, è aquella pusquen trametre ó portar ab sí en qualsque leyns á ells ben vist será, è en qualsque parts ells volrán, ço es á saber, en terra de Crestians ó de Sarrahins, de qualque Senyoria sia.

XXII. Item : que negun estrumaç, ó caxes de mercaders è sotsmeses del dit Rey d'Aragó, en la exida guardats ne uberts no sien.

XXIII. Item : que negun naufrag no aja en la terra del dit Rey de Tunij è de Bugía, en persona ne en bens, ne semblantment en la terra del dit Senyor Rey d'Aragó.

XXIV. Item : que en les Duanes, è en los altres lochs del dit Rey de Tunij è de Bugía sien preses los drets antigament acostumats, axi de torcimany, ancoratge, de bestays qui descarreguen la roba, de dar albará, de compte franch, è del fet del oli, com d'altres qualsques sien ; è si novelletat alguna s'es feta, ne res anedit, part la custuma antiga, que sia revocat è levat de tot, è tornat al primer estament.

XXV. Item : que per vi no sia pagat dret negú, salvant de cent gerres, è de cent gerres á en sus, una gerra á la porta ; è de cent gerres á enjus no res, segons que es acostumat.

XXVI. Item : si alcun mercader volrá fer calga de qualque mercaderia sia ; que la Duana sia tenguda á menys falliment del comprador, com axi sia acostumat.

XXVII.

XXVII. Item : quels Fondechs, los quals lo dit Senyor Rey d'Aragó ha en los lochs de Tuniç è de Bugía, se dejen obrar encontinent á messió del dit Rey de Tuniç è de Bugía, perço que en aquells pusquen habitar los dits Consols, mercaders, è sotsmeses del dit Rey d'Aragó ab totes lurs robes è mercaderies.

XXVIII. Item : que Estol ó Armada de poques ó moltes galées, lenys, ó altres vexells, que sien del dit Rey d'Aragó ó dels seus sotsmeses, puxen venir, estar, è esser salvament è segura en tots los ports è plages, è altres mars de la Senyoria del dit Rey de Tuniç è de Bugía, è pendre aqui viandes è refrescamens; è semblantment sia entés de la Armada è gens del dit Rey de Tuniç è de Bugía, è en la terra è mars del dit Senyor Rey d'Aragó.

XXIX. Item : que en Tuniç è en tot lo Regne de Tuniç, sien servades be è complidament, á bona fe, è á bon enteniment, al Senyor Rey d'Aragó è á les sues gens, en mar è en terra, totes è sengles condicions, è avinençes feytes entrel' Senyor Rey d'Aragó, é en *Guillen Oulomar* son Missatge; è *Bohaye Zacharia*, la doncs Rey de Tuniç; axi empero quel Rey de Tuniç è de Bugía tenga segurs en los seus ports los leyns de les gents del Rey d'Aragó, è el Rey d'Aragó tendrá è farà tenir á les sues gens la dita pau, segons que dit es.

XXX. Item : que tots los mercaders de la terra del dit Senyor Rey d'Aragó, qui ab lurs mercaderies anáren en la terra del dit Rey de Tuniç è de Bugía, en fe del dit Rey de Tuniç è de Bugía, segons que tots temps es estat acostumat, los quals sien estats preses, ó levat ço del lur; que sien solts ells, è lurs bens restituits; è si á als cuns altres es estat retengut res de aço del lur, quels sia absolt è restituit aço, com será clarament monstat.

XXXI. Item : quels Consols, mercaders è sotsmeses del Senyor Rey d'Aragó, qui serán en la Senyoria del dit Rey de Tuniç è de Bugía, pusquen exir dels locs on serán de la Senyoria del dit Rey de Tuniç è de Bugía, ab totes lurs robes, è mercaderies, sanament è salva, sens negun embarch, totavia que á ells plaurá, ells empero satisfaent è pagant tot ço que per ells será degut en Duana, è altres persones de la Senyoria del dit Rey de Tuniç è de Bugía.

XXXII. Item : que si en alcun port del dit Rey de Tuniç è de Bugía, havia alcuna nau, ó garinda, ó altre vexell fos de sotsmeses del dit Rey d'Aragó, é aquell vexell lo Rey de Tuniç è de Bugía ó sos Oficials havien mester á trametre en alcun loc de terra de pau; que aquell vexell puxen aver è trametre, pagant cuvinent nolit; axi empero quel Patró d'aquella nau ó vexell no sia tengut de pagar quint del dit nolit.

XXXIII. Item : que si en alcun careu, ó leny de Sarrahins de la terra del dit Rey de Tuniç è de Bugía havia alcun Sarrahi estrany, que
no

no fos de terra de pau ; que aquell sia saul è segur de les gents del dit Rey d'Aragó , è semblantment sia feyt á les gents de la terra del dit Rey d'Aragó.

XXXIV. Item : si alcun Patró , natural de la terra del Rey d'Aragó , levará alcun Sarrahi mercader , ó altre hom de la terra del dit Rey de Tuniç è de Bugía , è aquell dèpuys vendrá ó liurará á Corsaris per diners ó per altra falsa manera ; qu'el dit Rey d'Aragó ne faça aquell punir rejeament com á fals è malvat , è faça retre lo dit Sarrahi , si será trobat dins sa Senyoria. Empero , sil dit Patró retia aquell Sarrahi , en cas que defendre nol pogués per batayla ó en altra manera ; qu'el dit Rey d'Aragó non fos tengut.

XXXV. Item : que sil dit Rey de Tuniç è de Bugía aurá mester galées de la terra del dit Rey d'Aragó , d'una fins á vint , que les puixa haver ; è per cascuna d'aquelles , armades á quatre meses , sia tengut de pagar tria milia dobles d'or ; è si mes les haurá mester , que les puixa haver á la raho damunt dita ; axi empero que aquelles galées no vulla contra Crestians.

XXXVI. Item : qu'el dit Rey de Tuniç è de Bugía sia tengut de dar al dit Senyor Rey d'Aragó , per cascú dels dits quatre anys , quatre milia dobles d'or , ço es , tria milia per Tuniç , è mil per Bugía , les quals se paguen dels drets que les gents del dit Senyor Rey d'Aragó paguen als dits locs ; è sils dits drets è aço no bastaven , quel dit Rey de Tuniç è de Bugía sia tengut de fer compliment á les dites quatre milia dobles.

EN TESTIMONI de les coses damunt dites , foren ne fetes dues Cartes semblants , partides per letres ; de les quals cascuna part deu tenir la una. E el dit Senyor Rey d'Aragó , á major fermetat , maná les segellar ab son segell pendent , è deuen semblantment esser segellades ab lo segell del dit Rey de Tuniç è de Bugía. E asso fo atorgat è feyt per lo dit Senyor Rey d'Aragó en la Ciutat de Barchelona en lo Palau seu , lo primer dia de mayg , del any de nostre Senyor mil trescents vint è tres. *¶ Bernardus de Aversone mandato Regis , cui fuit lecta.*

XLIII.

REAL PRIVILEGIO DE DON ALONSO IV DE ARAGON,
á favor del Gremio de los Canteros de Barcelona, que trabaxaban en las canteras de Monjuy, confirmandoles otros dos, el uno de Don Jayme I en 1218, y el otro de Don Jayme II en 1327, en que se otorgaron á dicha corporacion varios privilegios para su regimen y gobierno.

R. Arch. Regest. Gratiar. Alfonsi III. de an. 1327 ad 1328. fol. 74. B.

NOS ALFONSUS, Dei gratiá, Rex Aragonum, Valentíæ, Sardiníæ, & A. D.
 Corsicæ, ac Comes Barchinonæ. Viso quodam Privilegio Illustris- 1327.
 simi Domini Jacobi, memoriæ recolendæ, Regis Aragonum Abavi nostri, ejus sigillo pendenti munito, cujus series dinoscitur esse talis. = In Christi nomine. Pateat omnibus hominibus præsentibus & futuris: quod Nos Jacobus, Dei gratia, Rex Aragonum, & Comes Barchinonæ, ac Dominus Montis Pesulani, bono animo, & spontanea voluntate, pro Nobis, & omnibus nostris successoribus, damus, laudamus, & perempniter confirmamus vobis omnibus universis *Molariis* terris operantibus in *Monte-Judayco*, præsentibus, & futuris, omnes libertates & franquitates, quas venerabilis pater noster Petrus, cui requies sit, vobis & successoribus vestris concessit, & donavit, & á nostris antecessoribus habuistis, & tenuistis, & habere consuevistis, tam in cartis, quam sine cartis, quam in aliis modis; retinendo tamen in hoc Nobis & successoribus nostris tantum illa servitia quæ Nobis, & antecessoribus nostris facere consuevistis, de amolatione, videlicet, nostrorum molendinorum Barchinonæ, & etiam in nostris exercitiis, & cavalcatis, tradendo tamen vobis & vestris Bajulus noster Barchinonæ bestias quæ portent arma, & cætera alia vobis necessaria. Damus etiam, & perpetuó concedimus vobis prædictis *Molariis* nostris, præsentibus & futuris, qui Nobis facere tenentur prædictum servitium, propter multa servitia quæ á vobis in multis modis recepimus & recipimus, talem libertatem & franquitatem, quod ubicumque vel undecumque per mare vestras molas portare & mittere possitis, quas faciatis, vel fieri faciatis, vel ad invicem emetis, ad bonum intellectum, non teneamini Nobis, nec Bajulis nostris, lezdam aliquam dare, sive aliquod aliud regium; retinendo similiter in hoc Nobis & nostris successoribus, quod de omnibus molis quas vendetis vel vendi facietis per mare vel per terram, donetis Nobis, & omnibus nostris successoribus, de unaquaque mola undecim denarios Barchinonenses, exceptis molis Barchinonæ civium. Si quis autem vestrum vel successorum vestrorum dicta nostra jura illarum molarum, causa calliditatis vel pro aliis modis, in aliquo retinuerit, vel pejoraverit, iram & indignationem nostram semper habebit, & insuper á pena decem aureorum ferietur, quos sine omni remedio Nobis vel Bajulo nostro dabit; & insu-
 TOM. IV. M per

per amittat semper libertatem prædictam, & franquitatem. Damus siquidem vobis prædictis Molariis nostris, præsentibus & futuris, plenam licentiam & facultatem, quod cum deliberatione Bajuli nostri Barchinonæ positis ad invicem eligere tres Consules qui regant & teneant in bono colore & rigore vestrum Officium moleriæ, & quantum ad gubernationem illam, omnes alii maneant & sint in regimine illorum trium Consulium; ipsi tamen Consules præstantes in hoc bonam fidem & bonum intellectum ad notitiam Bajuli nostri Barchinonæ. Et si quis eorum Molariorum causa contumaciæ, vel causa indignationis, noluerit stare sub regimine dictorum Consulium, ex quo major pars eis obediat; similiter á poena decem aureorum feriatur, quos sine omni indulgentia Nobis vel Bajulo nostro dabit, & postea Consules illi nichilominus cessent á prædicta gubernatione. Ad hæc nos Guillelmus Paleti, Bertrandus Malarii, Raimundus Albi, Vitalis de Villa de Paulo, Guillelmus de Prunariis, atque Augustinus de Serra, pro nobis & Universitate *Molariorum*, præsentium & futurorum, promittimus & convenimus vobis Domino Jacobo, & omnibus vestris successoribus, ac omnibus Bajulis vestris pro nobis omnia dicta & singula firmiter attendere & complere ad bonam fidem, sine omni dolo, vel sine aliqua fraude: Actum est hoc undecimo Kalendas Maji anno Domini MCCXVIII. = Sig ✠ num Jacobi, Dei gratia, Regis Aragonum, Comitis Barchinonæ, & Domini Montis Pestulani = Testes sunt hujus rei: Dominus Bernardus *Episcopus Barchinonensis*: Dominus Bernardus *Episcopus Ilerdæ*: Arnaldus *Viccomes Castriboni*: Guillelmus *de Montecatheno*: Raimundus *de Castroveteri*: Petrus Ferrandi *Dominus Sanctæ Mariæ Albarracini*: Eximius *Cornelii*: Lofferrencus *de Luna*: Blascus Domini Regis Scriba, ejus mandato scribi fecit, signum Regium supraponens, & suum faciens manus signum, apud Cæsaraugustam die & anno præfixis. =

Visa etiam quadam Carta, sigillo Majestatis Illustrissimi Domini Jacobi, eximæ recordationis, Regis Aragonum, patris nostri, sigillata, statuti sive declarationis factæ super imponendis bannis per Consules Molariorum prædictorum, cujus quidem Cartæ tenor sequitur in hunc modum. = Nos Jacobus, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentia, Sardinia, & Corsica, ac Comes Barchinonæ: attendentes Serenissimum Principem Dominum Jacobum, recordationis inclita, Regem Aragonum, avum nostrum, dedisse, & concessisse, inter alia, cum privilegio suo dato Cæsaraugustæ, undecimo Kalendas Madii, anno Domini millesimo ducentesimo decimo octavo, vobis universis *Molariis* operantibus in *Monte Judayco*, tunc præsentibus & futuris, plenam licentiam & facultatem quod cum deliberatione Bajuli Barchinonæ, possitis ad invicem eligere tres Consules qui regerent & tenerent in bono colore & rigore vestrum Officium moleriæ, & quantum ad gubernationem illam omnes alii manerent, & essent in regimine illorum trium Consulium, ipsis tamen Consulibus præstantibus in hoc bonam

nam fidem, & bonum intellectum ad notitiam Bajuli Barchinonæ, & si quis Molariorum ipsorum, contumaciæ vel indignationis causa, nollet stare sub regimine dictorum Consulium, ex quo major pars obedierit eisdem; decem aureorum poena puniretur, sive etiam mulctaretur, prout in ipso privilegio sigillo pendenti cereo ejusdem Domini Regis sigillato, latius vidimus contineri; & prætextu ipsius privilegii, dicti Consules vestri, cum deliberatione Bajuli nostri Civitatis Barchinonæ, imposuerunt aliqua banna vobis & vestro officio utilia & necessaria, quæ in Civitate Barchinonæ per præconem publicum præconizari fecistis, ad quod Consilarii ac Proceres Civitatis prædictæ se opposuerunt, asserendo vos non posse banna prædicta imponere, seu præconizari facere, cum bannorum impositio in ipsa Civitate, ex privilegiis nostris, & antecessorum nostrorum eis indultis, ipsis tantummodo pertineret: Idcirco, visis in Consilio nostro Privilegiis tam Civitatis prædictæ quam vobis concessis, ac recognito ipso negotio, & diligenter examinato, partibus coram Nobis vocatis; tenore præsentis Cartæ nostræ statuendum duximus, sive etiam declarandum, quod prædicti Consules vestri cum deliberatione dicti Bajuli Barchinonæ possint hujusmodi banna eis, & eorum officio utilia & necessaria, inter se, & personas, dumtaxat dicto officio deputatas, imponere ac præconizari facere in Civitate prædicta. Mandantes per præsentem Vicario & Bajulo Barchinonæ, cæterisque Officialibus nostris, vel eorum Locatenentibus, quod super impositione ac præconizatione ipsorum bannorum, cum deliberatione ejusdem Bajuli impositorum, impedimentum aliquod non faciant, vel fieri faciant, seu permittant. In cujus rei testimonium præsentem Cartam nostram vobis fieri jussimus, sigillo Majestatis nostræ appenditio comunitam. Dat. Barchinonæ, tertio Kalendas Augusti, anno Domini mcccxxvii. = Sig ✠ num Jacobi, Dei gratia, Regis Aragonum, Valentia, Sardinia, & Corsicæ, ac Comitis Barchinonæ. = Testes sunt: Gasto *Oscensis Episcopus*, Cancellarius = Poncius *Barchinonensis Episcopus*: Otho de *Montecatheno*: Bernardus de *Capreria*: Petrus Galcerandi de *Pinosio*. = Sig ✠ num *Bertrandi de Vallo*, Scriptoris prædicti Domini Regis, qui de mandato ejusdem hæc scribi fecit, & clausit. =

Idcirco, ad humilem pro parte vestrum fidelium nostrorum *Molariorum* Civitatis Barchinonæ supplicationem Nobis exhibitam, Privilegium, & Cartam prædictam, & omnia alia in Privilegio, & Carta prædicta contenta, laudamus, approbamus, ratificamus, ac etiam confirmamus, prout melius vos & antecessores vestri eisdem hactenus usi estis. Mandantes per præsentem Vicario, & Bajulo Barchinonæ, cæterisque Officialibus nostris, vel eorum Locatenentibus, præsentibus & futuris, quod prædictam confirmationem nostram firmam habeant & observent, ac faciant ab aliis inviolabiliter observari, & non contraveniant, nec aliquem contravenire permittant, aliqua ratione. In cujus rei testimonium præsentem Cartam

nostram vobis inde fieri jussimus sigillo nostro pendentem munitam. Dat. Barchinonæ quarto Nonas Januarii, anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo septimo. Sig ✠ num Alfonsi, Dei gratia, Regis Aragonum, Valentiniæ, Sardinie & Corsicæ, ac Comitis Barchinonæ = *Clemens de Salaviridi*, mandato regio facta per Vicecancellarium = Testes sunt: Reverendus Dominus *Johannes Tholetanus Archiepiscopus*: Petrus *Cæsaraugustæ Archiepiscopus*: Raimundus *Fulchonis*: Guillelmus *de Angularia*: Berengarius *de Angularia*. = Fuit clausum per Clementem de Salaviridi, Scriptorem Domini Regis & Notarium publicum.

XLIV.

CARTA DEL REY DE ARAGON ALFONSO IV, EN QUE declara á la Ciudad de Barcelona, que en la prohibicion de llevar sal á Sahona y demás puertos de la Ribera de Genova, no se entendia quebrantar sus privilegios y libertades.

R. Arch. Regest. *Gratiarum Alfonsi IV. ab an. 1328 ad 1329. fol. 73. B.*

A. D. 1328. **N**OS ALFONSUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Quia ad instantiam & supplicationem vestri Consiliariorum & Proborum hominum Civitatis Barchinonæ Nos noviter inhibitionem fecimus, ne aliquis sub poena corporis & bonorum audeat seu presumat sal defferre apud Sahonam nec ad aliquas alias partes Ripariæ Januæ, & supplicaveritis Nobis, ut ne propter hoc privilegiis seu libertatibus vestris prejudicium aliquod inferretur, presens nostrum scriptum vobis fieri facere mandavimus.

Propterea vestræ supplicationi hujusmodi benigne condescendentes, tenore presentis Cartæ nostræ concedimus vobis Consiliariis & Probis hominibus dictæ Civitatis Barchinonæ: quod propter dictam inhibitionem per Nos factam nullum vobis privilegiis aut libertatibus vestris prejudicium inferatur, seu quomodolibet irrogetur; inimmo in sua permaneant valoris & roboris firmitate sicut ante. Mandantes universis & singulis Officialibus nostris presentibus & futuris quod concessionem nostram hujusmodi firmam habeant & observent, & faciant observari, & non contraveniant, nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cujus rei testimonium presentem Cartam nostram inde fieri & sigillo nostro pendentem jussimus communiti. Dat. Cæsaraugustæ pridie Kalendas Januarii anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo octavo. = *Bernardus de Podio* mandato Domini Regis.

XLV.

XLV.

REAL PRIVILEGIO DE D. ALFONSO IV DE ARAGON,
en que confirma la creacion de un Juez de Apelaciones anual, en el Consulado de Valencia, segun la Cedula de su abuelo Don Pedro III; y declara que de sus sentencias no se pueda admitir suplicacion.

Arch. Consulat. Maris Barchin. Ex Libro membranaceo Privilegior. fol. 6.

NOVERINT Universi, quod coram Nobis Alfonso, Dei gratia, Rege A. D.
 Aragonum, Valentix, Sardinix, Corsicæ, ac Comite Barchinonæ, 1331.
 fuit exhibitum sive ostensum quoddam Privilegium Serenissimi Domini Regis Petri, felicitis recordationis, avi nostri, sigillo ejus cereo apenditio communium, cujus Privilegii tenor dinoscitur esse talis: Nos Petrus, Dei gratia, Rex Aragonum & Siciliæ Rex, concedimus vobis Consulibus maris Civitatis Valentix, & Probis hominibus ac Universitati Civitatis prædictæ, quod quolibet anno quando eligentur & creabuntur Consules maris in Civitate prædicta juxta tenorem Privilegii quod vobis super Consulatu duximus concedendum, eligatur & assignetur per Nos, vel per Procuratorem Regni Valentix, aut ejus Locumtenentem in absentia nostra, quidam bonus vir & fide dignus de arte maris, ad quem omnes appellationes quas fieri contingat, de processibus, vel sententiis, seu compositionibus vel dictis dictorum Consulium devolvantur, & per eum determinentur loco nostri, secundum consuetudinem & usum maris; & de præsentibus eligimus, & assignamus Jacobum de Victo Civem Valentix qui hoc anno audiat & determinet appellationes si quas emitti contingerit de prædictis Consulibus, ut superius est expressum. Mandantes &c. Dat. in Albarazino V. Idus Decembris, anno Domini MCLXXXIII. Nosque pro parte Juratorum ac Proborum hominum dictæ Civitatis Valentix fuerit humiliter supplicatum, ut dictum Privilegium laudare & confirmare & alia subscripta de novo concedere ac superaddere de benignitate regia digneremur.

Idcirco, supplicatione ipsa admissa, jam dictum Privilegium, & omnia & singula in eo contenta, per Nos & nostros laudamus & confirmamus, ac præsentis scripti nostri patrocinio communimus, prout in dicto Privilegio melius & plenius continetur. Et volentes etiam in præmissis uberius providere, ut controversiis seu litibus finis debitus celerius & salubrius imponatur, præsentis statuti nostri edicto perpetuó concedimus, & etiam ordinamus: quod sententiæ vel pronunciationes, quæ per cognitorem dictarum appellationum, juxta dictum Privilegium constitutum, & pro tempore constituendum super ipsis appellationibus vel earum quæstionibus sive causis prolatae fuerint vel etiam promulgatae, validæ maneant atque firmæ, nec ab eis amodo valeat appellari. Nos enim appellationes, si quas á præ-

prædictis sententiis vel pronunciationibus cognitoris prædicti fieri contingerit seu emiti, tollimus & cessamus, & tanquam irritas & inanes effectu & viribus vacuumus, easque decernimus admitti aliquialiter non debere. Mandantes &c. Dat. Valentia V. Kalendas Februarii anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo primo. *Subst. Ja.*

XLVI.

CEDULA DEL REY DE ARAGON DON PEDRO IV, en que por quejas de varios mareantes y mercaderes de Valencia, manda al Consulado de aquella Ciudad, que en el juicio de las causas de las gentes de mar use de mayor brevedad y llaneza que hasta alli.

Arch. Consulat. maris Barchin. Ex Libro membranaceo Privileg. fol. 8.

A. D. 1336. **P**ETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Fidelibus suis Consulibus maris Civitatis Valentia, præsentibus & qui pro tempore fuerint: salutem & gratiam. Pro parte aliquorum Proborum hominum dicti maris Nobis fuit reverenter expositum, quod cum contigit ipsos homines litigare ad invicem vel cum aliquibus aliis, ipsos aut quemque eorum super aliquibus rebus seu mercibus coram vobis causas habere; super prædictis causis aut litigiis, vos, ut fertur, lente proceditis, ob quod hominibus litigantibus, & vaxellis seu navibus eorundem in dicto mari manentibus, interdum magnum damnum & periculum paratur occasione temporis fortunæ. Quocirca, supplicantibus Nobis hominibus prædictis super his eisdem decens remedium adhiberi, vobis dicimus & mandamus quatenus universas & singulas causas seu quæstiones quæ per prænotatos homines ad invicem seu per alios quoscumque contra eosdem coram vobis ducuntur seu ducentur, audiatis, & easdem fine debito decidatis breviter, summarie, & de plano, absque strepitu iudicii & figura, sola facti veritate attendita, prout de usu & consuetudine maris fieri est assuetum: Dat. Valentia XII Kal. Novembris anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo sexto. =
Exa. D.

XLVII.

XLVII.

REAL PROVISION DE DON ALFONSO IV DE ARAGON
dirigida á todos los Jueces Reales de Cataluña, para que no permitan extraer de los puertos madera de construccion naval sin licencia del Rey.

R. Arch. Regest. Gratiar. Alfonsi IV. ab an. 1334 ad 1335. fol. 22.

ALPHONSUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Dilectis & fidelibus suis A. D.
 Vicario Barchinonæ & Vallensis, & Bajulo Barchinonæ, necnon 1334
 quibuscumque aliis Vicariis & Bajulis infra Cathalonia constitutis, vel
 eorum Locatenentibus, ad quos præsentis pervenerint: salutem & dilec-
 tionem.

Ad nostrum noveritis pervenisse auditum, quod nonnulli extrahentes de Locis nostris maritimis & aliis fustes aptos & necesarios pro fabricandis navibus, sive cochis, & galeis ac aliis vasis navigantibus, ipsos defferunt ad alia loca extra Cathaloniã absque nostri licentia seu permissu. Sane cum dicti fustes pro galeis, & navibus, sive cochis, ac aliis vasis Nobis & subditis nostris plurimum necessarij existant; idcirco, volentes vestris & subditorum nostrorum indemnitatibus ut convenit providere, vobis & unicuique vestrum dicimus & exprese mandamus, quatenus visis præsentibus, incontinenti faciatis preconizari per loca insignia & maritima jurisdictioni cuilibet vestrum commiso subjecta voce preconia, ut est moris: quod aliquis cujuscumque conditionis existat non audeat de cætero seu præsumat extrahere de Cathalonia aliquos fustes necesarios & aptos ad fabricandum naves, seu cochas, galeas, vel alia vasa navigantia, sub poena corporum & bonorum; sicque igitur in præmissis vos habere curetis sollicite & intente, quod poenæ hujus inhibitioni adjectæ, si casus occurreret, non deficiat executor, vosque proinde positus in conspectu nostro commendabiles apparere. Insuper præsentem faciatis in registris curiarum officii vobis commissi ad inventiendum de facili registrarı. Dat. in Sarrione aldea Turolıi VI. Kalendas Junii anno Domini millesimo trecentesimo trigessimo quarto = *Clemens de Salaviridi*, mandato regio facto per Vicecancellarium.

REAL DESPACHO DEL REY D. ALFONSO IV
de Aragon á favor de tres Mensageros que enviaba á suplicar al Papa la absolucion de las censuras en que estaban incursos algunos vasallos suyos por haber ido á Egipto á llevar mercaderías.

R. Arch. Regest. *Gratias. Alfonsi IV. de an. 1334 ad 1335. fol. 22.*

A. D. **A**LFONSUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Dilectis Consiliariis nostris *Bernardo de Boxadós & Petro de Castlarino*, necnon fidei
 1334. nostro *Francisco Grunni* Civi Barchinonæ, Nuntiis per Nos & Universitatem Civitatis Barchinonæ Domino Summo Pontifici destinatis: salutem & dilectionem.

Circa ea quæ salutem animarum fidelium & subditorum nostrorum respiciant sollicitè intendentes, vobis dicimus & exprese mandamus, quatenus captata hora pro parte nostri eidem Domino Summo Pontifici supplicatis: quod cum in regnis & terris nostris sint nonnulli qui pro eo quia iverunt ad partes Alexandriæ & alias partes ditionis Soldani Babiloniæ subjectas, resque ac merces eorum miserunt atque portarunt ibidem, existunt excommunicationis seu excommunicationum sententiis innodati, dignetur committere Reverendo in Christo patri Domino Johanni, divina providentia, Patriarchæ Alexandrino carissimo fratri nostro, vel alicui ex Episcopis ac Prelatis in dictis nostris terris & regnis degentibus, quod cum dictis excommunicatis arbitrio suo possit componere, eisdemque absolutionis beneficium auctoritate apostolica indulgere nostri honoris respectu. Hoc quippe ad donum specialis gratiæ Nobis factæ specialiter ascribemus, vosque propterea Nobis acceptum servitium facietis. Dat. in Sarrione aldea Turolii, sexto Kalendas Junii anno Domini millesimo trecentesimo trigessimo quarto = *Clemens de Salaviridi*, mandato Regio facto per Vicecancellarium.

XLIX.

REAL PROVISION DE DON PEDRO IV DE ARAGON,
dirigida á los Comisarios y Pesquisidores para que sobresean en las diligencias hechas contra un Patron Barcelonés que habia ido á Egipto con mercaderías.

R. Arch. Regest. *Gratiarum s. Petri IV. fol. 120.*

A. D. **P**ETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Dilectis & fidelibus universis & singulis Inquisitoribus ac Judicibus per Nos ad subscripta deputatis, cæterisque Officialibus nostris, quocumque nomine sentiantur, ad quos presentes pervenerint: salutem & dilectionem.

Ad

Ad audientiam nostram noveritis pervenisse, quod vos inquiristis seu inquisitionem facere incepistis contra *Petrum Zacosta* Civem Barchinonæ, pretendendo quod ipse iverat seu res ac merces suas miserat ad partes Alexandriæ vel Ægypti contra inhibitiones Regias, quamquam ipse diffinitionem super eo se dicatur habere, ob quod ipsum manulevari fecistis pro certa pecuniæ quantitate. Cum autem Nos ex quibusdam causis, in inquisitione prædicta, & etiam in quibusvis aliis inquisitionibus ratione prædicta contra quosvis alios Cives vel habitatores Barchinonæ inchoatis vel inchoandis, omnino supersederi velimus; propterea vobis & singulis vestrum dicimus & expresse mandamus, quatenus in dictis inquisitionibus supersedeatis procedere, nec de eis intrmittere aliquatenus vos veretis, usque quo á Nobis super eo aliud receperitis mandamentum, commisionibus quibuscumque vel mandatis, per Nos vobis aut alicui vestrum factis, obsistentibus nullo modo. Volumus etiam ac vobis, cui hoc fieri competat, expresse mandamus, ut manulevatores per dictum *Petrum Zacosta* datos ex causa prædicta penitus absolvatis, ac manuleutam ipsam pro nulla penitus habeatis, quoniam Nos super eo aliter intendimus providere. Dat. Valentix Idus Octobris, anno Domini millesimo trecentesimo trigessimo octavo = *Bernardus de Podio* mandato Domini Regis, presente Domino Infante Petro.

L.

REAL PRIVILEGIO DE DON PEDRO IV DE ARAGON

en favor del Magistrado Municipal de Barcelona, declarando que en la imposicion con que intentaba cargar ciertas mercaderias para los gastos de la nueva obra de la Lonja de la contratacion, no se quebrantaban las libertades y franquezas de la Ciudad.

R. Arch. Regest. *Gravies*. 4. *Petri 17*. fol. 49. B.

PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Animadvertentes qualiter vos A. D. dilecti & fideles nostri Consiliarii & Probi homines Civitatis Barchinonæ, ad utilitatem reipublicæ dictæ Civitatis anhelantes, intenditis 1339. aliqua hospitia & eorumdem censualia emere in platea *dels Cambis* Civitatis jam dictæ, & in ibi operare seu operari facere Lotgiam ad honorem nostrum & nobilitatem dictæ Civitatis, in qua vos dicti Consiliarii, & Mercatores, & alii Cives dictæ Civitatis si & cum occurrerint positus stare & congregari, & in ibi vestra negotia explicare, pro cuius effectu ordinastis noviter de nostro consilio & assensu quamdam impositionem in dicta Civitate colligendam sub certa forma & de certis rebus, prout in Carta nostra super dicta ordinatione vobis facta largius expresatur.

Tom. IV.

N

Id.

Idcirco, volentes prout bene expedit, quod predictam impositionem sive ordinationem, eisdem privilegiis, usibus, ac consuetudinibus dictæ Civitatis generaliter vel specialiter indultis, confirmatis seu obtentis, nullum prejudicium generetur: tenore presentis Cartæ nostræ, ex certa scientia, concedimus vobis dictis Consiliariis Probis hominibus, totique Universitati Barchinonæ Civitatis jam dictæ, quod propter ordinationem seu impositionem premisam dictis privilegio, usibus, consuetudinibus, libertatibus, franchitatibus, seu immunitatibus in eis comprehensis, detrahi non valeat, seu in aliquo derogari, seu aliquatenus prejudicium aliquod generari, immo ipsa privilegia, usus, & consuetudines, & omnia & singula in eis contenta, robur perpetuum auctoritate regia volumus obtinere, sicut obtinebant ante impositionem seu ordinationem prædictam, cum ea feceritis vestra grativa voluntate. Mandamus igitur per presentem &c. Dat. Barchinonæ quinto idus Junii anno Domini millesimo trecentesimo tricessimo nono. = *Bertrandus de Vallo* mandato Domini Regis.

L I.

CEDULA REAL DE DON PEDRO IV DE ARAGON,
con que autoriza y confirma las ordenanzas que el Magistrado Municipal de Barcelona queria publicar para la imposicion necesaria á los gastos de la fabrica de la Lonja de la contratacion.

R. Arch. Registr. Gratiar. 4. Petri IV. fol. 50.

A. D. 1339. **N**OS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Considerantes dilectos & fideles nostros Consiliarios & Probos homines Barchinonæ Civitatis, propter fabricam Lotgiæ quam facere intendunt in Platea *dels Cambis*, & emptionem patuorum sive hospitiorum & censualium ad opus Lotgiæ prædictæ, ad honorem nostrum & nobilitatem dictæ Civitatis & Civium ejusdem, fecisse & ordinasse quædam Capitula & Ordinationes ex quibus aliqua collecta denariorum in Civitate ipsa de certis rebus levabitur & exigetur, pro ut ipsis Capitulis & Ordinationibus quæ in scriptis Nobis exhibitæ & lectæ fuerunt, pro parte dictorum Consiliariorum & Proborum hominum supplicantium, ut super ordinationibus ipsis nostram dignaremur auctoritatem prestare, pariter & assensum, easque laudare, plenius continetur.

Ea propter, visis & auditis & examinatis Ordinationibus ipsis sive Capitulisque coram Nobis de verbo ad verbum lecta extiterunt, dictorumque Consiliariorum & Proborum hominum laudabile propositum, nobisque placidum atque gratum plurimum reputantes jam dicta Capitula sive Ordinationes & earum singula factas ex causa predicta & ad utilitatem reipublicæ dictæ Civitatis, scripti nostri presentis serie laudamus & ap-

approbamus, ac eis nostram auctoritatem regiam prestamus pariter & assensum, promittentes ea tenere & servare & facere observari, & non contra facere vel venire aliqua ratione. Tenor vero dictorum Capitulorum sive Ordinationum predictarum sequitur in hunc modum.

A HONOR del Senyor Rey è noblea de la Ciutat de Barcelona è dels Ciutadans d'aquella, han pensat alguns Ciutadans d'aquella mercaders è altres, que sia feta Lotje en la plaça dels Cambis, on los Concellers de la dita Ciutat è mercaders è altres se puxen justar è tractar de lurs affers, segons que en los altres lochs molts è diverses del mon es acostumat de eser è haver Lotje semblantment; è perço que la dita Lotje è la obra d'aquella se puxa mils fer è puasosament, han pensat los dits Ciutadans, que ab voluntat è assentiment del Senyor Rey sia mesa è posada imposició als mercaders per la manera devayl escrita, è en les coses desus escrites.

Primerament: tot hom pag de tota res ques carréc es descarréc á la mar un diner per liura entrant..... per liura ixent: en axi que aquell qui l'aurá pagat una vegada, sin volrá trér ço que hic aurá mes, no pac altre vegada per aquella roba de que ya aurá pagat una vegada. Declaren, empero, que forment no pag res, ne vin, ne ordi, ne avena, ne neguns lagums, ne pinyons, ne lenya per cremar, ne carbó, ne fusta del maatzem, item ne fusta que null hom faça venir per son obrar: item ne or ne argent. Declaren empero que no sia res pagat de la dita imposició de un diner per liure de negunes coses que negunes persones facen venir á servey de lur cors ó de son alberg.

Item: tota nau que vaya en Oltra mar, pag per port de mil salmes cent solidos, fins á la quantitat que portará. Item, tot leny qui váia en Ultramar, pag á la rahó demunt dita. Item tota nau qui vaia en Cáller ó en Sicilia, ó en Xibilia, ó en Barbaría, ó en altre part que pas les Illes, pag per port de mil salmes sexante solidos. Item tot leny qui vaia en tots lochs damunt dits ó alcun d'aquelles, pac á la rahó demunt dita. Item tot leny qui vaia fins á Alacant ó en Aigues mortes, si port de cent salmes á ensus, pag per centenar de salmes quatre solidos; è si port menys de cent salmes, no pag res. Declaren que tota nau è tot leny pag con partirá de Barcelona anant en son viatge, è en la torna no sia tengut de res á pagar.

Entenen emperó los demunt dits que alguns prohomens sien assignats per los Concellers de la dita Ciutat á levar è fer levar ó vendre la dita imposició, los quals sien tenguts de retre compte en poder del Batle de Barcelona è del Racional de la Ciutat.

Encara entenen que dur la dita imposició tro que la obra de la dita Lotje sia acabada è y haian cullida moneda á compliment de la dita obra. Item que si en los dits Capitols havia mester ninguna declaració

interpretació; que sia feta per los dits Consellers ab lo Batle de Barcelona axi com ells conexerán.

Item: quels bans quels Concellers è Prohomens metran ne poserán en la dita imposició, sien dels compradors ó levadors de la dita imposició la meytat, è l'altre meytat del Senyor Rey.

Item: entenen que tota persona, de qualque condició sie, que comprará la dita imposició en tot ó en partida, deja pagar lo preu dins lo temps que venuda li será; è si nou feya, quel Veguer ó el Batle los deja tenir presos á requesta del Consellers, ó dels Prohomens qui assignats hi seran: è nols deja gitar del castell per neguna excepció que posasen; sino axi com exirien per comanda ó scriptura de ters. Mandantes per presentem Cartam nostram Procuratori nostro, &c. Dat. Barchinonæ quinto Idus Junii anno Domini millesimo trecentessimo tricessimo nono. =
Bernardus de Valle mandato Domini Regis.

LII.

CEDULA DEL REY DE ARAGON DON PEDRO IV,
en que confirma la contribucion que la Ciudad de Barcelona habia cargado en los buques del comercio, para sufragar á la parte que le tocaba en el Subsidio por tres años, que las demas Ciudades y Villas de Cataluña prestaban al Rey para la guerra de Marruecos.

R. Arch. Regest. *Guerra Sarracenum Petri IV. de 1340 ad 1349. fol. 29. B.*

A. D.
1341.

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Attendentes qualiter pro & ratione auxilii Nobis nudius concessi per Syndicos Civitatum & Villarum Cathaloniz, occasione guerræ quam cum perfido Marrocorum Rege habere nos oportet, fuit nostro prævio assensu conventum, concordatum; ac. ordinatum, per Syndicos memoratos, quod quælibet Universitas ipsarum Civitatum & Villarum, pro solvenda parte in prædictis eam contingente, seu taxata, imponere in ipsa Civitate seu Villa impositionem sub certa forma ordinatam, quam quidem formam licitum non esset alicui ex Universitatibus supradictis excedere, seu in aliquo crescere, sed tantum minuere si voluerit, prout in ipsis Capitulis quæ de mandato nostro in mundum redacta fuerunt per Raymundum Ferrari, auctoritate regia Notarium publicum per totam terram & dominationem nostram latius continetur; nuncque vos dilecti & fideles nostri Consilarii & Probi homines Civitatis Barchinonæ hæsitetis, immo verius credatis impositione ipsa Civitate Barchinonæ jam ordinatam, non sufficere ad quadringentos mille solidos Barchinonenses ad quos quolibet anno per sequens triennium taxata est Civitas Barchinonæ præacta: & propterea Nobis supplicandum duxeritis, ut vobis concedere dignemur, quod possitis ponere

re seu mittere in dicta Civitate impositionem super navigio prout in sequentibus Capitibus continetur.

Primerament : que tota nau ó cocha qui vaia ó venga d'Ultramar , pach lo buch de la nau , per cascuna cuberta que haurá , quinse libras. Item : leny de vandes qui vaia ó venga d'Ultramar , pach lo buch setanta solidos. Item : leny gros , qui sia de una cuberta , qui vaia ó venga d'Ultramar , pach set libras lo buch.

Item : tota nau ó cocha qui vaia ó venga de Cáller , ne de Tuniz , ne de Sicilia , ne de Venecia , ne de Pisa , ne de Napols , ne de Spanya , ne de Barberia , pach lo buch cent solidos per cuberta cascuna que haurá. Item leny de vandes qui vaia ó venga de Cáller , ne de Tuniz , ne de Sicilia , ne de Venecia , ne de Pisa , ne de Nápolis , ne de Spanya , ne de Barberia , pach lo buch. . . . Item leny de una cuberta qui vaia ó venga de Cáller , ne de Tuniz , ne de Venecia , ne de Pisa , ne de Nápolis , ne de Spanya , ne de Barberia , pach vuitanta solidos lo buch. Item : tota galéa , è tota . . . qui vaia ó venga de Cáller , ne de Tuniz , ne de Sicilia , ne de Venecia , ne de Pisa , ne de Nápolis , ne de Spanya , ne de Barberia , pach vuitanta solidos lo buch.

Item : tot leny de vandes qui vaia ó venga de Aigues-mortes , ne de Montpesler , ne de Narbona , ne de Copliure , qui port de cinch cents quintals a enjus , pach vint solidos lo leny. Item : tot leny gros de una cuberta , qui vaia ó venga de Aigues-mortes , ne de Montpesler , ne de Narbona , ne de Copliure , qui port de cinch cents quintals á ensus , pach trenta solidos lo buch.

Item : leny de vandes qui vaia ó venga de Valencia , ó de Alacant , ó d'aquelles parts , qui port de cinch cents quintals á ensus , pach vint solidos lo buch. Item : leny gros de una cuberta , qui vaia ó venga de Valencia , ne de Alacant , ne d'aquelles partides , qui port de cinch cents quintals á ensus , pach trenta solidos lo buch.

Item : barcha ó leny , qui vaia ó venga de Tortosa , qui port de cinch cents quintals á ensus , pach deu solidos lo buch. Item : tot leny ó barcha qui vaia ó venga de Tortosa , qui port de cinch cents quintals á ensus , pach quinse solidos lo buch.

Item : tota barcha ó leny qui vaia ó venga de Tarragona , ó del Camp , ó de tot lo meresme tro en Barcelona , qui aport vi , ó altres coses , qui sia de cinch cents quintals á ensus , pach deu solidos ; è si es de cinch cents quintals á enjus , pach cinch solidos lo buch. Item : tota gróndola qui vaia ó venga de Tarragona , ó del Cap , ó de tot lo meresme tro en Barcelona , qui port vi ó altres coses , qui port de cent sinquantanta quintals á enjus , pach tres solidos lo buch. Item : tota barcha qui vaia ó venga de Copliure , pach axi com de Tarragona , ne del Camp tro en Barcelona : è en aço no s'entén barcha qui port lenya , ne venema , ne carbó.

Item:

Item : tot leny de vandes qui vaia ó venga de Maylorques, ó de les Isles, qui port de cinch cents quintals á enjus, pach . . . solidos lo buch. Item : tot leny gros qui vaia ó venga de Maylorques ó de les Isles, qui port de cinch cents quintals á ensus, pach vint y sinch solidos lo buch. E tota nau. . . altre vexell qui vaia ó venga en vuyt, si es nau de tres cubertes pach cent solidos, è si es de dues cubertes pach xexanta solidos lo buch. . . tota nau, ó cocha, ó altre vexell, qui sia de homens de la Ciutat de Barchelona, qui descarreguen en altre loch de Cathalunya, que pach la dita ajuda axi com damunt es ordonat.

Item : que tota nau, cocha, leny, barcha, è tot altre vexell poch ó gran, quis vena en Barchelona, que pach lo comprador dos diners per liura, è lo venedor altres dos diners per liura del preu.

Item : que los Conseilers, els Prohomens de la Ciutat, puxen, sis volrán, aminuar, moderar, è temprar les coses contengudes en los dits Capitols, è cascú d'aquells, ab que no ho cresquen ultra la manera damunt dita, è fer sobre aquelles totes ordinations, è bans que á ells será vist faedor.

Ideo visis & diligenter examinatis Capitulis præinsertis, dictæ supplicationi vestræ annuentes benigne : tenore præsentis Cartæ nostræ concedimus vobis dictis Consiliariis & Præbibus hominibus præfatæ Civitatis Barchinonæ, & plenam licentiam & omnimodam impartimur, quod impartitionem super dicto navigio in dicta Civitate sub forma in præscriptis Capitulis contenta, & expressata, imponere valeatis. Mandantes per præsentem &c. Dat. Barchinonæ, septimo Kalendas Aprilis, anno Domini millessimo trecentesimo quadragessimo primo. = *Guillelmus di Villa* mandato regio facto per Vicecancellarium. = A. vidit.

LIII.

PRIVILEGIO DEL REY DE ARAGON, DON PEDRO IV, en que concede á la Ciudad de Barcelona licencia de imponer cierta contribucion en el puerto de Cáller sobre buques y mercaderias, para la fabrica de la Lonja y Casa del Consul que la Nacion Catalana tenia en Cerdeña.

R. Arch. Regest. *Sardinia* 8. de tempore Regis Petri III. de an. 1348 ad 1351. fol. 15.

A. D. 1349. **N**OS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Attendentes quod inter officia Mercatorum navigantium, Officium Consulatus Cathalanorum in & extra locum habet & tenet notabilem, ac per id, & in eo tam ipsa, quam totius Reipublicæ nostræ & dictorum Negotiatorum & Navigantium negotia ad ipsum officium jugiter concurrentia, habeant necessario expediri : quare oportet ut in Locis nostris præcipue ultrama-

ri-

rinis, ad quos magis confluit gentium multitudo, idem Consulatus officium proprium habeat hospitium & logiam, ubi congregatur Navigantium & Mercatorum multitudo.

Eapropter, quia pro parte vestri dilectorum, & Consiliariorum nostrorum Ferrarii de Manresa, & Romei Lulli, Nunciorum Universitatis Proborum hominum Civitatis Barcinonæ, ad Nos hac de causa in parte destinatorum. . . . Nobis. . . instantia supplicatum, ut cum vos in prædictis hospitio & logia emendis gerendis & procurandis, plura onera & expensas subire oporteat, at quæ solvenda comode sufficere non possitis, nisi per modum impositionis, vel aliás vobis de nostri gratia succurratur, imponendi in Villa & Castro Calleri Insulæ Sardiniaë sisam sive impositionem, ac per vos seu illos quos eligeritis colligendi & levandi eandem, ex regali clementia in Subditis assueta, vobis conferre licentiam dignaremur; Nos ideo, qui ad nostrum honorem, & fidelium Subditorum nostrorum remedia oportuna necessitatibus impendendum tam promptos quam favorabiles exhibemus, vestris in hac parte supplicationibus benigne inclinati, vobis cum præsentì concedimus: quod in dictis Villa & Castro Calleri sit sisa, sive impositio prout in Capitulis coram Nobis exhibitis & in nostro Consilio reensisit plenius continetur, quorum Capitulum series sic se habet:

Com lo Consol de Serdenya lo qual continuament acostuma fer son domicili en Castell de Càller, no haya alberch en aquell Castell de Càller á son servey, ne lotge que sia comuna á persones navegants, è á totes altres persones que haien á fer ab lo dit Consol, per raho del dit Consolat; è per tal los honrats Concellers de la Ciutat de Barchelona, de voluntat è consentiment del honrat Concell de cent Jurats, ocupats per altres affers de la Ciutat, assignassen en Michel Scolá, è Nandreu d'Olivella ciutadans de la dita Ciutat, los quals haguessen informació ab Mercaders, è ab Patrons è ab altres persones navegants, si seria cosa profitosa que lo Consol de Serdenya hagués alberch en Castell de Càller á son servey, è lotge que fos comuna á persones navegants, è á totes altres persones que haien á fer ab lo dit Consol per raho del dit Consolat, è en cas que trobassen que aço degué fer, que haguessen informació per quina manera se farian los dits alberchs è lotge, è de qu'es pagarien, è per quina forma; è com los dits Michel Scholá, è Nandreu d'Olivella, hauda informació ab los Mercaders è Patrons de la dita Ciutat, è ab moltes altres persones sávies è distretes, haien trobat esser profitosa cosa als Mercaders, è Patrons, è altres persones navegants, è á totes altres qui haien á fer ab lo dit Consol, per raho del dit Consolat, è encara honor de tota la Nació, que los dits alberch è lotge sien es façen en Castell de Càller segons la forma dejus escrita, è ques paguen segons la manera davall continguda:

Primerament, haien trobat de consentiment è de voluntat dels Merca-

ca-

caders, è Patrons de la dita Ciutat, è d'altres persones d'aquella matexa, qui sien comprats en Castell de Cáller dos alberchs en alcun loch bo è sufficient, en lo Carrer dels Mercaders, á la banda de ponent, dels quals alberchs se deien fer al dit Consol qui ara es, è als altres qui daqui avant serán, alberch propri ab son estar, è lotge bona è sufficient, que sia comuna á totes persones navegants, è altres qui haien á fer ab lo dit Consol per raho del dit Consolat.

Item : quel preu que costarán los dits alberchs quis comprarán per fer lo dit alberch, è lotge al dit Consol, è les altres mesions qui necessariamente se haurán á fer per les dites coses, se paguen de las mercaderies, è de les naus, è dels lenys, è de les altres coses, axi com davall es ordonat.

Item : que tota mercaderia quis carregará, ó exirá de Castell de Cáller, axi robes, com moneda d'or, è d'argent, è tot cant forment, è ordi, è tot altre gra, è legums, formatgería, è tota altra vitualla, tot cuyram è pelliceria, è totes altres coses, que mercaderies sien, apperellades; paguen un diner per liura, lo qual se deia convertir á la dita compra, è obres necessaries á les dites coses. Empero es entés quel dit Consol no sia minuat de son dret, ço es, dos solidos per centenar de liures, segons que ha acostumat de reebre per dret de son Consolat.

Item : que tota nau ó leny, ó altre vexell, axi com solien pagar set solidos è sis diners alfonsins per cuberta al Consol; que daqui avant deien pagar quinse solidos de alfonsins, è que la meytat de aquelles se deien convertir á les dites coses damunt proposades, è l'altra meytat romangue al dit Consol, segons que es son dret, è ha acostumat de reebre.

Item : que tot Mariner qui venga en Castell de Cáller, pach divuit diners de alfonsins, la meytat dels quals sien del dit Consol, segons que acostumat ha de reebre, è l'altra meytat se convertescha al dit alberch è lotge.

Item : que tota nau, ó leny, ó altre vexell qui sia de passatge, quis gir en lo dit Castell de Cáller, ço es, que surge en lo loch que sia tengut de pagar paliçada; pach, è pagar sia tengut vint solidos per miller de liures, ço es, de tota mercaderia que dins la nau, ó leny, ó altre vexell será, è que la dita nau, ó leny ó altre vexell, deia pagar set solidos è sis diners de alfonsins per cuberta, los quals deuen esser convertits en ajuda dels dits alberch è lotge : empero si carregaba, ó descarregaba, que deia pagar, segons que damunt es dit, quinse solidos de la dita moneda, è divuit diners per Mariner, quis deien partir axi com dessus se declara.

E aquest dret ordonat de pagar en ajuda de les dites coses, se deia levar tant, è tant longament, tro que la dita lotge è alberch haien compliment, è no mes á avant : lo qual dret deien levar è cullir dos bons homens Mercaders qui estien en Castell de Cáller per les companyes dels Mer-

Mercaders de Barchelona, qui y serán posats è ordonats per los honrats Concellers, è honrat Concell de Barchelona; los quals distribuirán lo dit dret á les dites coses, è los quals deien retre compte de ço que reebrán è distribuirán á altres persones que hi serán ordonades. Empero es entés, que com lo dit alberch è lotge haie compliment de ço que haver deurá, que daqui avant lo dit Consol qui ara es, ó per temps será, deia tenir, è conservar lo dit alberch è lotge, per manera que detraure no puxa de ço del lur salari, è de ço que haurán del Consolat.

Ea propter, laudantes approbantes Capitula antedicta, ponendi sisam sive impartitionem antedictam, duraturam quousque dictum opus hospitii & logiæ prædictorum fuerit perfectum vel habeat complementum, & levandi & colligendi pecuniam proventuram ex ipsa, & convertendi in solutione dictorum hospitiorum, & aliarum expensarum pro prædictis fiendarum, plenam vobis cum præsentem conferimus facultatem: Ita tamen, & sub tali pacto, & conditione, quod Vicarius Castri Calleri qui nunc est, vel pro tempore fuerit, vel ejus Locumtenens una cum duobus Mercatoribus dicti Castri, recipient, & recipere teneantur compotum & rationem ab illis qui deputati fuerint ad recipiendum pecuniam ex dictis impartitionibus proventuram. Qui quidem Vicarius & Mercatores cum dictum opus hospitii & logiæ Consulatus officii prædicti fuerit perfectum, faciant dictam impartitionem cessare, ac etiam annullare. Mandantes per præsentem Cartam nostram Governatori Insulæ Sardinie, cæterisque Officialibus &c. Dat. Valentie quartodecimo Kalendas Julii, anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo nono. = Hugo Cancellarius. = Bertrandus de Pinos ex provisione facta in Consilio per Dominum Regem, præsentem Domino Valentie Episcopo, & Bernardo de Capraria Consiliario.

LIV.

PROVISION DEL REY DON PEDRO IV DE ARAGON,
en que se revoca y anula, á instancia de la Ciudad de Barcelona, un Real Decreto que prohibía á los Barqueros del muelle tener mas allá de dos siervos cada uno.

R. Arch. Regest. Gratianum 17 Petri IV, pms 1. fol. 223. B.

PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Quamvis dudum, ante tem- A. D.
pus mortalitatis quæ per universum Orbem anno proxime preteri- 1350.
to permittente Altissimo viguit, in favorem Barcheriorum plagie Civita-
tis Barchinonæ & ad dilectorum & fidelium nostrorum Consiliariorum &
Proborum hominum jam dictæ Civitatis humilem instantiam & supplica-
tionem, Ordinationem fecerimus, ut nullus Barcherius ipsius Civitatis ul-
tra

Tom. IV.

O

tra

tra duos servos sive esclavos, causa carricandi vel discarricandi naves seu lembe aut alia vasa quæcumque, minime in dicta plagia teneret seu haberet. Quia vero, auditis noviter in nostro Consilio dilecto & fideli Consiliario nostris Ferrario de Minorisa & Petro Comitibus, Nuntiis ex parte dictorum Consiliariorum et Universitatis Civitatis jam dictæ, ad nostram presentiam destinatis, reperimus quod ordinatio supradicta facta extitit in læsionem damnum & prejudicium evidens habitatorum jam dictæ Civitatis ac totius reipublicæ.

Ideo ad supplicationem humilem dictorum Nuntiorum propterea Nobis factam, volentes ad statum debitum reducere presens factum jam dictum, ordinationem & omnia & singula in ea contenta, hujus serie de certa scientia & pro utilitate reipublicæ, revocamus & ad statum pristinum reducimus, eamque nolumus à modo aliquam roboris seu valoris efficaciam obtinere. Mandantes per presentem Vicario &c. Dat. Ilerdæ quinto Idus Junii anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo. = Exa Resg. = *Bertrandus de Pinos*, ex capitulo proviso in Consilio.

LV.

CEDULA DEL REY DE ARAGON DON PEDRO IV,
en que se impone á los Armadores de Mallorca, que antes de salir á corso aseguren en poder del Gobernador del Reyno de no molestar á las Naciones amigas ó aliadas, y que de sus beneficios el Fisco Real cobre la decima.

R. Arch. Regest. Sigil. Secu. Petri IV. de 1352 ad 1354. fol. 104.

A. D. 1353 **N**Os Petrus, Dei gratia Rex Aragonum &c. Ne opportuna provisionis defectu, à quibusvis nostro subjectis imperio, innocentes & alii cum quibus pacem habuimus, dampna indebite faciantur, seu dispendia aliqua occultè vel publicè irrogentur eisdem, & ut nichilominus per hunc modum secure singuli non innoxii valeant navigare; tenore præsentis edicimus, statuimus, ac etiam ordinamus, quod amodò quamdiu Nobis placuerit, singuli Patroni navium & galearum, ac etiam vasellorum maritimum quorumlibet, qui cum navi, seu navibus, galea sive galeis, aut lembis, seu aliis vasis maritimis quibuslibet, qui & quæ causa ingrediendi cursum in Majoricis armabuntur, in posse Gubernatoris Majoricarum vel ejus Locum tenentis primitus in modum qui sequitur assecurent, videlicet:

Quod Patroni navium & galearum non invadent, nec etiam dampna aliqua inferent in personis, bonis, vel rebus, aut alias quomodolibet violentiam, dispendium, seu gravamen personis nobiscum pacem vel treugam habentibus quibuscumque, sub pena trium mille librarum Majorica-

carum minorum, quæ á contrafacientibus exigantur, nostroque applicentur ærario protinus ipso facto, datis pro ipso fidejussoribus pro prædictis idoneis & securis. Dictorum vero aliorum vasorum Patroni, consimilem securitatem cum fidejussionibus consimilibus facere habeant, sub pena tamen duarum millium librarum dictæ monetæ applicandarum ipsi nostro ærario, simili ratione; pro quibus omnibus tutius & securius observandis per ipsos, iidem Patroni homagium & juramentum ad sancta Dei quatuor Evangelia in manu & posse Gubernatoris jam dicti, vel ejus Locumtenentis, præstare, & facere nichilominus astringantur, & faciant, atque præstent.

Intendimus tamen, decernimus, atque volumus Nos habere debere ex lucro, sive de omnibus & singulis quæ ipsos Patronos cum galeis navibus, atque vasis prædictis, & ductoribus eorundem continget acquirere quomodolibet seu lucrari, decimum seu decimam partem ab integro; de qua tamen decima parte nobilis, & dilectus Consiliarius noster Gilbertus de Scintillis Gubernator Majoricarum, & Capitaneus galearum quæ de proximo in Majoricis armabuntur, partem decimam assequatur & habeat, ut aliás per Gubernatorem Ebiscæ est fieri assuetum: Mandantes per præsentem dicto Gubernatori, &c. Datis Barchinonæ vigesimo octavo die Martii, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo tertio. = Jacobus vidit. = Mandato Domini Regis *Franciscus Fuxi*.

LVI.

PRIVILEGIO DEL REY DON PEDRO IV DE ARAGON,
en que concede á la Ciudad de Barcelona, que pueda hacer exigir por su Consul en Alexandria el uno por 100 de lo que saquen y lleven á aquel Puerto todos los vasallos del Rey, para sufragar á los gastos que los Comerciantes Barceloneses habian hecho en Egipto para alcanzar del Soldan la rebaxa de derechos para todos.

R. Arch. Regest. *Gratias*. 22. Petri IV. fol. 60. B.

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Considerantes sicut per vos Consiliarios & Probos homines Civitatis Barchinonæ fuit Nobis literatorie intimatum noviter, quod Mercatores Barchinonæ obtinuerunt á Soldano Babiloniæ libertatem, ut tam ipsi quam alii mercatores totius nostri Domini qui solebant in partibus Alexandriæ, pro juribus universis & singulis, quindecim solvere pro qualibet centenario, solvant de cætero decem pro quolibet centenario & non ultra, prout Veneti ac Januenses & cæteri mercatores: pro qua siquidem libertate á dicto Soldano Babiloniæ obtinenda Mercatores Barchinonæ predicti fecerunt mis-

A. D.

1353.

siones & sumptus qui summam octingentorum auri bisanciorum capiunt atque ultra; sitque justissimum & consonum equitati, ut singuli qui utilitatem & commodum ex libertate hujusmodi reportabunt, contribuant in ipsis expensis & sumptibus partem suam.

Ideo cum presenti, Consuli seu Consulibus per vos Consiliarios dictos & Probos homines, ut est moris, in navibus quæ ad dictas partes Alexandriæ á modo navigabunt, vel aliis quibuscumque personis ad hæc deputandis seu etiam eligendis, plenam licentiam ac facultatem omnimodam elargimur petendi, exigendi, atque levandi, ac peti exigi & levari faciendi á singulis mercatoribus & aliis quibuscumque personis nostro subiectis imperio, quos & quas ad partes jam dictas Alexandriæ navigare contigerit vel suas mittere res aut merces, unum pro centenario de universis & singulis rebus & mercibus quas portabunt ad partes jam dictas, & extrahent ab eisdem: & licentiam ac concessionem nostram hujusmodi durare volumus & tenere donec ipsis Mercatoribus Barchinonæ in dictis octingentis bisanciis auri integre fuerit satisfactum. Mandantes per presentem universis & singulis patronibus, comitibus, & aliis navigaturis cum navibus quibuscumque ad partes superius expresatas, nec non mercatoribus & aliis quibuscumque personis vel subditis, suas res & merces in hujusmodi navibus deportandis, quod hanc nostram concessionem & licentiam teneant & observent, ac teneri faciant & servari, & non contraveniant quavis causa. In cujus rei testimonium presentem vobis fieri jussimus nostro sigillo munitam. Dat. Valentix vigesimo die Julii anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo tertio. = Jacobus vidit. = Mandato Domini Regis *Franciscus Fuxi*.

LVII.

BANDO GENERAL, QUE POR EDICTO DEL REY
Don Pedro IV, manda publicar en Cataluña el Bayle General sobre las reglas, forma y seguridad con que debian navegar todas las embarcaciones mercantes durante la guerra con los Genoveses.

R. Arch. Regest. *Armata Regis Petri III. de an. 1354. fol. 79. B.*

A. D. 1354. **P**ETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Fideli Consiliario nostro Petro Zacosta Bajulo Cathalonix Generali, vel ejus Locumtenenti, salutem & gratiam. Cum Nos pro utilitate nostræ Reipublicæ ordinaverimus quædam Capitula super modo navigandi, quæ vobis transmittimus nostro sigillo sigillata; Ideo vobis dicimus & mandamus, quatenus visis præsentibus, dicta Capitula per loca assueta rippariæ Cathalonix voce præcona publicari faciatis, eaque observetis, & observari faciatis juxta eorum seriem & tenorem, & contra non faciatis vel veniatis aliqua ratione,

ne. Dat. Barchinonæ quarta die Martii anno á Nativitate Domini millesimo tercentesimo quinquagesimo quarto. = Jacobus vidit. = *Ferrarius de Magarola* ex provisione facta in Consilio.

ARA ojats : queus fa saber l'onrat en Pere Zacosta , Conseller del Senyor Rey , è Batle General de Cathalunya , que com lo Senyor Rey haja trameses á ell sobre la manera de navegar los Capitols següents:

I. Primerament mana è ordona lo Senyor Rey , que alguns navils ó vexells , grans ó poch , no pusquen ni gosen partir de la Plaia de Barchelona , ne d'altres ports ó plajes de Cathalunya , sens licencia è albará de les persones davall nomenades.. = Sigillata.

II. Empero mana lo dit Senyor Rey , è dona licencia que tots navils ó vexells , grans ó poch , pusquen navegar del cap de Laucata qui es en Roselló fins al cap. de Cervera , navegant per la costa , è aquests aytals vexells ó navils no pusquen ne dejen partir de la plaja ó ports damunt dits sens licencia è albará dels davall nomenats , exceptas empero navils è vexells qui naveguen de Tortosa fins á Roses , ço es á saber , per la costera , è aquells aytals no sien enteses que haian á demanar licencia ne albará. Manant , empero lo dit Senyor expressament , sots pena de cors è d'aver , que aytals navils ó vexells no gosen ni presumesquen portar alcuna especiaría , draps , ne cera , ne cambi , ne alcunes altres coses , de semblants ó de maior valor , sino en lenys ó barches ó leuts armats , qui vagen per la costa après de terra. Empero declara lo dit Senyor , que vexells ó navils qui vagen de Tortosa fins á Roses , ço es á saber , per la costa , que aquests aytals vexells ó navils no haien á demanar licencia ne albará.

III. Item : mana lo dit Senyor sots la dita pena è encara declara , que alguns navils ó vexells , grans ó poch , no gosen ni dejen anar ó navegar en les Illes de Serdenya , de Mallorques , de Menorques , ni de Eviça , ni en altres parts , si donchs no son galéa ó galéas , ó nau ó naus armades , è aquestes aytals galéas ó naus no gosen ne dejen partir de la plaja ó ports de Cathalunya , sots la dita pena , tro hajen licencia ó albará del Consell del Senyor Rey , qui es romás en Barchelona ; è en ausencia del dit Consell , del Batle General de Cathalunya , ó de son Lochtinent ó Deputats per ell á dar les dites licencies. Empero declara lo dit Senyor , que en aytals galéa ó galéas , ó nau ó naus , pusque tremetre tot hom quis volrá ses robes , è ses mercaderies , ó cambis , exceptades coses vedades. E encara declara è mana lo dit Senyor , sots la dita pena , que la dita nau ó naus dejen anar armades , è amarinades sots la forma següent.

IV. Primerament : mana lo dit Senyor que tota nau ó naus de tres cubertes , pugue è puxen anar lá ont se vullen , obtenguda primerament licencia è albará dels damunt dits , exceptat empero loch ó lochs de enemichs del dit Senyor Rey ; è que la dita nau , ó naus , ajen è degen menar

nar cent cinquanta persones tengudes de nau, ço es á saber, vuitanta mariners, quaranta ballesters, è trenta servicials, è que tots haien de setse anys á ensus, è tots haien lurs armes.

V. Item : mana lo dit Senyor, que tota nau, ó naus, de dos cubertes, pus que porten dos mil salmes, pugue ó puxen anar lá on se vullen, obtenguda primerament licencia è albará dels damunt dits, exceptat empero loch ó lochs de enemichs del dit Senyor Rey; è que la dita nau ó naus hajen è dejen menar cent persones tengudes de nau, ço es á saber, xeixanta mariners, vint ballesters, è vint servicials, los quals hajen de setse anys á ensus, è tots hajen lurs armes.

VI. Item : que tota nau ó naus de dos cubertes, ó d'una cuberta, pus que porten mil sinch centes salmes, pugue è puxen anar lá on se vullen, obtenguda primerament licencia è albará dels damunt dits, exceptat empero loch ó lochs de enemichs del dit Senyor Rey; è que la dita nau ó naus haien è dejen menar vuitanta persones tengudes de nau, ço es á saber, quaranta mariners, vint ballesters, è vint servicials, los quals haien de setse anys á ensus, è tots haien lurs armes.

VII. Item : mana lo dit Senyor, que totes les damunt dites nau ó naus sien è deien esser encuirades, è fornides d'armes, de veles, è de exarcies, è d'ormeyg, è d'altres forniments necessaris, á coneguda dels damunt dits, segons qu'es conté en lo tercer Capítol damunt dit; è encara dejen anar desempatxades, è desenvolumades, á coneguda dels damunt dits.

VIII. Item : mana è declara lo dit Senyor, que en aquesta inhibició no sien enteses alguns navilis ó vexells, qui sien de persones de estranya Nació; ans aquestes pusquen venir è anar á lur volentat, è comprar, è vendre, è trer lurs mercaderies, exceptades empero coses vedades: è que assegurèn que aço que hic traurán, no porten en terra d'enemichs del dit Senyor Rey, è salvant empero que no sien enemichs del dit Senyor Rey aquells qui hic vendran, è exceptat empero que no gosen ne pusquen persona ó persones traure de la terra del dit Senyor Rey, sie que sien tenguts dels dits vexell ó vexells, ne encara pelegrins, ne encara alcunes robes, è mercaderies de les sotsmeses de la Senyoria del dit Senyor Rey, è que d'aço façen sacrament los dits estrangers. E si eren trobats en lo contrari los estrangers, fossen punits del frau è perjuria, è los dits sotsmeses del dit Senyor Rey, que aquell ó aquells sotsmeses sien encorreguts en cors è en aver, que ab los dits estrangers hic isquessen, ço es, la persona ó persones, è les robes foçen confiscades al dit Senyor Rey, axi com damunt es dit, d'aquell ó d'aquells qui ab lo dit navil ó navilis dels dits estrangers les hic faessen trer.

IX. Item : mana è declara lo dit Senyor, que los sotsmeses del dit Senyor Rey, no contrestant la dita inhibició, puxen trer lurs mercaderies é robes de la Senyoria del dit Senyor Rey, exceptades coses vedades,

des, ab navili ó navilis de estranya Nació, pus que asseguren que passen dreta via dellá l'Estret de Gibraltar.

X. Item : mana è declara lo dit Senyor, que si cas ere que algun sotsmés del dit Senyor Rey fes venir en la Senyoria del dit Senyor Rey, axi grá com altra vitualla, ab navili ó navilis de estrangers; quel dit sotsmés puxe traurer mercaderies ó robes, valents la valor del dit gra ó vitualla, ab lo dit navili ó navilis dels dits estrangers, è no mes avant; empero que no hic puxe trer ne fer trer coses vedades.

XI. Item : mana è ordona lo dit Senyor, que negú Mercader, ne Notxer, ne Mariner, ne Balester, ne Infant, ne neguna altra persona de la Senyoria del dit Senyor Rey, no gos ni deje anar ne navegar sino tan solament ab navili dels sotsmeses è de la Senyoria del dit Senyor Rey, è aço sots pena de cors è d'aver.

XII. Item : mana è ordona lo dit Senyor, que en cas que á ell fos be vist faedor, ó á aquells á qui ell ho comenará, d'enviar, ó de licenciar algun leny armat per missatgeria ó per pendre lengua, que en aytal cas se puxe fer; empero que lo dit leny armat, ó barcha armada, ó laut armat, no hic pagués trer cambi, ni mercaderies, ne altres robes, ne pelegrins, ni altres persones, sino tan solament aytantes persones com fossen necessaries en armament del dit leny armat, barcha armada, ó laut armat si donchs non havia licencia dels damunt dits. E si lo patró del dit leny ó barcha, ó laut eren trobats en lo contrari; que sien encorreguts en cors è en aver.

XIII. Item : vol è ordona lo dit Senyor Rey, quels Scribans qui serán deputats per los damunt dits á fer los albarans de les dites licencies, no demanen, ni receben per cascun albará, per gran que sie, sino quatre diners, è dos diners per albará de resposta dellá on serán anats, è no mes avant : è quels dits albarans sien tots registrats largament, per lo qual registrar no prenguen res sino segons que dit es : è algun dels dits Scribans no presumesca ne gos prendre mes avant, ne donen algú amplexament als damunt dits per haverne mes, sots pena de la ira del Senyor Rey, è de perdre lurs oficis.

XIV. Item : si per ventura algun ó alguns, per lur follia, fayen, ó venien contra los dits Capitols, ó algun d'aquells, sien caúts è encorreguts en les penes damunt expresades, la execucio è punició de les quals penes, axi de persona com de bens è de mercaderies, faessen ó feçen fer los damunt dits Diputats, segons la forma dels Capitols damunt dits = Sigillata.

Perço lo dit Batle General mana de part del Senyor Rey : que tot hom de qualque condició ó stament sia, serva è sia tengut de servir los Capitols è Ordinacions damunt dites, los quals per lo dit Senyor Rey è per son Consell en la forma dessus dita son stats ordonats, sots la pena contenguaa en los Capitols damunt dits.

LVIII.

LVIII.

REAL PROVISION DE DON PEDRO IV, DIRIGIDA
*á los Gobernadores de todas sus Provincias maritimas, sobre las reglas
 y ordenanzas que deben guardar los Corsarios que debian armarse contra
 Genoveses y Moros.*

R. Arch. Regest. *Armata Regis Petri III. de an. 1356 ad 1364. fol. 6.*

A. D. 1356. **P**ETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Fidelibus suis Bonanato de Colle & Guillermo Morei de Barchinonæ, salutem & gratiam. Ecce quod Nos ordinamus & deputamus vos, super exequendis quibusdam Capitulis quæ deliberate ordinavimus super modo quem tenere & servare debent armatores galearum & navium in Cathalonia, prout in dictis Capitulis, quæ vobis transmittimus latius continetur. Ideo vobis dicimus, committimus, & mandamus, quatenus Capitula prædicta exequamini, & compleatis juxta eorum seriem & tenorem, quoniam Nos vobis super prædictis omnibus & singulis vices nostras committimus plenarie cum præsentibus. Dat. Barchinone vigesima sexta die Februarii anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto. \equiv Ex provissione, *Ferrarius de Magarola.*

Capitols ordonats per lo Senyor Rey, sobre la manera dels Armadors de la sua Senyoria.

I. Primerament : lo Senyor Rey ordona, que per continuar la guerra als Genoveses enemichs seus, que en la sua Senyoria sien armades galéas è naus per Armadors, en la forma següent, es á saber : qu'el Senyor Rey prestará á tot sotsmés seu qui vulla armar galéas, las galéas adobades, è apperellades, è averades, è entunç de navegar, ab armes, remes, exàrcies, maçaresos, seu, è altres fornimeas á aquelles necessaris.

II. Item : lo Senyor Rey los armará la paga de un mes, al sou acostumat, si la volrán. Item los armará panátiga á quatre mesos, si la volrán.

III. Item : lo Senyor Rey los dona de bona guerra tots Genoveses, è tots sotsmeses del Senyor de Millá, è tots Moros, salvant los Moros del Rey de Granada ; è encara tots aquelles qui farán ó vendrán contra la inhibició general del Senyor Rey, en la forma qu'es conté en aquella inhibició.

IV. Item : lo Senyor Rey dona als Armadors tota jurisdicció civil è criminal en è sobre tots è sengles que serán acordats è tenguts de les dites galéas, axi en mar com en terra, del dia á avant que serán acordats tro que hagen desarmat.

V.

V. Item: lo Senyor Rey atorga als dits Armadors è á tots aquells qui serán acordats è tenguts de les dites galéas, aquells privilegis, guiatges, è alongaments qui son acostumats de atorgar en Armades Reyals, axi empero quels dits guiatges è alongaments no s'hagen á publicar ab veu de crida; è que tots aquells qui seran acordats, è guiats, è alongats, hagen anar en les dites galéas, è que dits Armadors façen sagrament, è homenatge que no lejarán anar alcun, ne farán que alguns s'alegren dels dits guiatges è alongaments, si no servexen per lo temps que serán acordats.

VI. Item: vol lo Senyor Rey, è ordona, è deputa en *Bonanat Descoll*, è en *Guillem Morey* ciutadans de Barchelona, los quals deguen conèixer sils Armadors que armarán en Barchelona, è de Cadequés tro á Tortosa, havien fet dan ó dampnatge á alcú ó alguns qui fossen en pau ó en treua ab lo Senyor Rey, axi que negun altre oficial del Senyor Rey no puxa conèixer sino los dits en Bonanat, è Guillem. Axi mateix los damunt dits hagen á conèixer del dret del Senyor Rey, è seu, è deffensenquen lurs comptes, axi que Maestre Racional ne altre Oficial del Senyor Rey nos pusque entrometre dels dits Armadors ne de lus comptes, sino los damunt dits, è feessen ápoches è fins.

VII. Item: lo Senyor Rey ordona è deputa en *Berenguer de Ripoll*, è en *Pasqual Maçana* habitants de Valencia, qui hagen semblant poder en los Armadors de Valencia, als quals de continent sia feyt saber, è tramés translat dels presents Capitols, è dels altres, è poder bastant.

VIII. Item: lo Senyor Rey ordona è deputa en *Bonanat de Maçanet*, è en *Ferrer Zaserra*, ciutadans de Mallorques, que hagen semblant poder en los Armadors de Mallorques, è de Manorque, è de Eviça, è siels tramés per semblant forma.

IX. Item: lo Senyor Rey ordona è deputa en *Berenguer Amorós* de Copliure, è en *Johan Vola* de Perpenyá, qui hagen semblant poder en los Armadors de Rosselló, è siels trames per semblant forma.

X. E los dits Armadors prometrán è assegurarán en poder de les dites persones, ço es, aquells de Barchelona è de Cadequés tro á Tortosa, en poder d'aquells de Barchelona; è aquells de Valencia en poder d'aquells de Valencia; è aquells de Mallorques en poder d'aquells de Mallorques; è aquells de Rosselló, en poder de aquells de Rosselló: que ells armarán les dites galéas á quatre mesos be è complidament, á coneguda de les dites persones.

XI. Item: que dins los dits quatre mesos, ó quatre mesos è mitg, en cinch mesos après que haurán saludat, è serán partits, sien tenguts de tornar les dites galéas ab armes, rems, exàrcies, maçaresos, è altres forniments, segons quels sien liurades ab Inventari.

XII. Item: quels dits Armadors sien tenguts de tornar desarmar en aquells lochs on haurán armat, dins lo dit temps.

Tom. IV.

P

XIII.

XIII. Item : quels dits Armadors sien tenguts de dar al Senyor Rey, ó á aquella persona qui per lo dit Senyor, ó per les dites persones hi serà deputada, la part d'aço que haurán guanyat, pro rata del pan è de la paga quel dit Senyor los haurá armat, be è leyalment á coneguda de les dites persones, levat lo cabal è les messions á coneguda dels damunt dits.

XIV. Item : quels dits Armadors encontinent que hagen desarmat, sens tota altra requesta sien tenguts de fer adobar les dites galéas, be è complidament, segons quels serán liurades, á coneguda de les dites persones, è fer traure aquellas, es á saber, de tot lo guany en comun, levat lo cabal è les messions; è fet lo dit adob, ço que sobrarà del dit guany, partesques per sou è per liura, segons que dit es. E enten empero lo Senyor Rey, que si per ventura alcun ó alguns dels dits Armadors com tornarán, no havian res guanyat, que en aquell cas no sien tenguts de fer adobar les dites galéas, mas que sien tenguts de fer traure aquelles è los forniments d'aquelles á ses propries messions.

XV. Item : quels dits Armadors puscan tenir encant è encants en quals lochs se volrán, è pendrer refrescament sens pagar dret alcun.

XVI. Item : que les galéas, armes, rems, è altres forniments d'aquelles, vagen á risch è á ventura del Senyor Rey.

XVII. Item : que en cas quel Senyor Rey arm la dita paga de un mes, è la panática de quatre meses; que en cascuna de les dites galéas vaja una persona per guardar è reebre lo dret del Senyor Rey, la qual persona hi pusquen metre per nom del Senyor Rey les dites persones; la qual persona sia tenguda de fer sacrament è homenatge, en poder de les dites persones, de haverse sobre aço, è de respondre al Senyor Rey, ó á qui ell volrá, be è leyalment del dit dret.

XVIII. Item : ordona lo Senyor Rey, que si alcun Patron ó Patrons de nau ó de naus, ó qualsevol persones, volien armar nau ó naus per entrar en cors; que en aquell cas lo Senyor Rey los armás la paga de un mes al sou de la nau ó naus, è panática de quatre meses, axi quels dits Armadors sien tenguts de dar al Senyor Rey, ó á aquella persona qui per lo Senyor Rey hi serà deputada, per sou è per liura del guany quels dits Armadors farán; empero que ço quel Senyor Rey hi metrá, vaja á risch è á ventura del dit Senyor, è los dits Armadors sien tenguts de fer aquelles seguretats è altres coses que son tenguts de fer los Armadors de les galéas; è en cas quels dits Armadors no prenguessen lo sou è panática del dit Senyor, que no fossen tenguts de dar altre guany è dret al Senyor Rey, mas que poguessen entrar en cors faens les dites seguretats. Entén empero lo Senyor Rey que les dites nau ó naus sien de port de mil salmes en sus, è que aquestes aytals naus sien tengudes de metre è de menar cent vint persones combatens per nau, è que no pusquen levar ne portar alcuna mercaderia ó robes de que haguessen nolit, sens voluntat del

del Senyor Rey, sots pena de perdre la nau ó naus, è les mercaderies : è les persones dels Patrons è dels Mercaders estien á mercé del Senyor Rey; axi empero que sien tenguts de tornar desarmar en aquell loch ó lochs on haurán armat, dins vuit meses apres que serán partides.

XIX. Item : quels dits Armadors sien tenguts de assegurar covinentment en poder dels Officials Reals dels lochs ont armarán, es á saber, aquells de Cadaqués tro á Tortosa, en poder del Batle General de Cathalunya : è aquells de Valencia, en poder del Batle General de Valencia : è aquells de Rosselló, en poder del Governador de Rosselló : è aquells de Mallorques, en poder del Batle de Mallorques : è aquells de Sardenya, en poder del Governador de Sardenya, ó de lurs Lochtinents tansolament á coneguda de les dites parts, que no farán mal ne dan á amichs del Senyor Rey, sino á aquells quel dit Senyor los dona de bona guerra, segons que dit es, è quels dits Officials hagen á reebre la dita seguratat á coneguda de les dites persones.

XX. Item : quels dits Armadors de les dites galéas partent dels lochs hont haurán armat, sien tenguts de portar, è posar un missatge, ó letra, en lo loch del Alguér, en cas que no entrassen en Espanya, ne passen l'Estret ; è que no sien tenguts d'als. Empero, que de posar lo dit missatge ó letra al Alguér fossen excusats, si enemichs havia en lo golf de Alguér, en tal manera, que sens gran perill nos' poguessen acostar al dit loch, è que d'aço los dits Armadors sien creguts per lur sagrament.

XXI. Item : quels Armadors per tenir è observar è complir tots los dits Capitols è cascun d'aquells, facen sagrament è homenatge en poder dels Officials Reals ont armarán, ó de lurs Lochtinents, obligant si mateix è lurs bens, è dar aquelles seguretats que serán necessaries als dits affers, á coneguda de les dites persones.

XXII. Item : quels dits Bonanat Deçcoll è Guillem Morey façen sagrament è homenatge en poder del Procurador de Cathalunya ; els dits Berenguer Ripoll, è Pasqual Maçana en poder del Governador de Valencia ; els dits Bonanat de Maçanet è en Ferrer Zaserra en poder del Governador de Mallorques ; els dits Berenguer Amorós è Johan Vola en poder del Governador de Roselló, ó de lurs Lochtinents, que be è leyalment s'aurán en los dits affers.

XXIII. Item : quel Senyor Rey, ó son Consell, juren de no tocar á les dites galées ó naus, ne á la xurma è companya d'aquelles per neguna rahó, dementre que ells les tendrán en la mar, si doncs abans realment è de fet nols pagaba ço que ells costaria, stant de aço á lur sagrament. = *Ex Provisione* = Dominus Rex mandavit *Ferrario de Magarola*, in cujus posse prædicta juravit, & ejus Consilium.

CEDULA DEL REY DON PEDRO IV DE ARAGON,
en que manda revocar, como perjudicial al comercio de los Barceloneses, un Bando que prohibia durante la guerra con los Genoveses, salir a viaje embarcacion alguna, si no navegase por la costa, y con ciertas restricciones.

R. Arch. Regest. *Armata Regis Petri III. de an. 1356 ad 1364. fol. 56. B.*

A. D. 1356. **P**ETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Fideli nostro Petro Zacosta Bajulo Cathalonix Generali, salutem & gratiam. Quamvis vobis iis diebus scripsissemus, & mandavissemus per nostram litteram sub hac forma. = EN PERE, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Mallorca, de Serdenya, è de Corcega, Compte de Barchelona, de Roselló, è de Cerdanya; attenents que á les orelles nostres per narració digna de fe novellament es produit, que vint galées armades de Genoveses, anemichs nostres, de çá è dellá per la mar naveguen è descurren, que-rents dampnificar è nafrar, axi com moltes vegades per les nostres son nafrats; è com mellor cosa sia occorrer abans del temps, que demanar remey après la cosa nafrada, è los devant anants darts menys nafren: amants mes prevenir que esser prevenguts, per tenor de la present, manám, ordonám, è estatuím, que negú sotsmés nostre, d'aquí avant, sots pena de mil libras Barcelonesas, la qual d'aquell qui contrafará demanar volém è esser levada, alcú vaxell maritim, gran ó poch, var ó meta en mar, navech ó navegar presumescha, sino aquells qui segons la ordinació nostra en altra manera feta es atorgat per la costera navegar, en tro sus que per Nos altra cosa sobre aquestes coses será ordonada. Si alcú lo contrari assejerá, en la pena damunt dita sapia que será encorregut, la qual sens neguna remissió, dell ó de sos bens farém requerir è levar. Manants per aquesta matexa al feel nostre Batle General de Cathalunya, per tal que negú d'aquestes coses ignorancia no puga allegar, que aquesta inibició ab veu de crida è publicament, segons que es acostumat, fassa publicar: la qual publicada, si alcú per gosament temerari contrafará, la dita pena d'aquell è de sos bens requira è leu. En testimoni de la qual cosa, la present havem manada fer, ab nostre sagell sagellada. Dada en Perpenyá á setse dies de Juliol, anno ut infrá. =

Attamen, quia vos vigore litteræ præinsertæ fecistis inhibitionem prædictam in præinserta littera contentam, in Civitate Barchinonæ voce præconia publicari; & nunc intellexerimus quod si prædicta inhibicio servaretur, esset prædictæ Civitati Barchinonæ, & civibus & habitatoribus ejusdem, nociva quamplurimum & dampnosa pluribus rationibus sive causis; ideo volentes prædictam Civitatem, & cives & habitatores ejusdem in-

demp-

dempnitatibus præcavere, vobis dicimus & mandamus, quatenus inhibitionem prædictam, per Nos, ut præmittitur publicatam in dicta Civitate voce præconia, revocetis, seu revocari visis præsentibus faciatis. Nos enim dictam inhibitionem, tanquam dictæ Civitati & civibus & habitatoribus ejusdem dampnosam, hujus serie revocamus. Sed super usu seu exercitio navigandi servari volumus ordinationem per Nos pridem factam in Civitate Barchinonæ, & in ipso usu, seu exercitio navigandi, revocata littera præinserta, servari volumus formam quæ servabatur ante tempus dictæ vestræ preconizationis ultimæ, quam, ut prædicitur, tenore præsentium revocamus. In cujus rei testimonium præsentem fieri jussimus, nostroque sigillo munitam. Datam Perpiniani sexta die Augusti, anno á Nativitate Domini, millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto. = *Visa Romeus.* = *Bertrandus de Pinos* mandato regio, facto per nobilem *Bernardum de Capraria* Consiliarium.

L X.

CONVENCIONES AJUSTADAS Y FIRMADAS POR el Rey de Francia y el de Aragon, Don Pedro IV, sobre el auxilio que éste le prestaba contra el de Inglaterra, de 15 galeras armadas y tripuladas, y de 300 hombres de a caballo escuderos armados, con 200 á la gineta, y 900 peones.

R. Arch. Regest. Diversor. Regis Alfonsi III. & Petri III. de an. 1333 ad 1359. fol. 255.

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Notum fieri volumus A. D.
universis præsentibus litteris inspecturis, quod inter nobilem, & dilectum Consiliarium nostrum *Bernardum de Capraria*, pro Nobis & nomine nostro ex una parte; & nobilem virum *Johannem Comitem Armaniati*, pro Illustri ac Magnifico Principe Johanne Dei gratia Rege Francorum, consanguineo nostro carissimo, & domino ejus ex altera, super infra-scriptis tractatum & concordatum extitit, dicti Regis Franciæ & nostra voluntate retenta, sub modo & forma sequentibus, inter tractatores Regum Franciæ & Aragonum est ut sequitur concordatum, dictorum Dominorum Regum retenta in omnibus voluntate. 1356.

I. Et primo, cum idem Dominus Rex Franciæ de præsentibus habeat necessitatem galearum, quod idem Dominus Rex Aragonum habeat armare de gentibus suis quindecim galeas, vel infra, prout idem Dominus Rex Franciæ indigebit eisdem, pro quarum qualibet idem Dominus Rex Franciæ tenebitur dare dicto Domino Regi Aragonum mille florenos auri, & panem, prout galeis est dari consuetum, pro quolibet mense quo dictæ galeæ in servitio dicti Domini Regis Franciæ permanebunt, & simili modo de eundo & redeundo computabitur cum eisdem; & quod in primo viagio galearum, & antequam recedant á maribus Domini Regis Aragonum
ubi

ubi armabuntur, fiat solutio pro quatuor mensibus intus dominationem dicti Domini Regis Aragonum, videlicet in Villa Perpiniani.

II. Item: quod idem dominus Rex Aragonum tenebitur armare dictas galeas remeriis, & supersalientibus, & aliis necessariis galearum prout est fieri consuetum; & quod in qualibet dictarum galearum sint triginta Balistarii armati, & muniti arcilharia, & balistis.

III. Item: quod idem dominus Rex Franciæ dictas galeas, cum exerciis, armis, remis, & aliis suis apparatus, dicto Domino Regi Aragonum reddere debeat & teneatur, in illis statu & valore quibus traditæ sibi fuerint, juxta & secundum extimationem certarum personarum eligendarum per quemlibet Regum prædictorum, vel retinere prætio quod fuerint extimatæ, per personas ut prædicitur eligendas.

IV. Item: idem Dominus Rex Aragonum faciet cum effectu quod dictus Dominus Rex Franciæ habebit de gentibus ipsius Domini Regis Aragonum trecentos Milites seu Scutiferos, armatos prout convenit, & cum equis copertis & armatis, & tribus peditibus pro quolibet: quorum hominum armorum sic munitorum cuilibet, dictus Dominus Rex Franciæ dare tenebitur viginti florenos auri pro mense quolibet quo in dicto servitio Regis Franciæ permanebunt, & satisfaciet eisdem in hujus stipendio, ex quo ab eorum domibus recesserint, & donec ad domos suas duxerint redeundum.

V. Item: tenebitur dare dictus Dominus Rex Franciæ cuilibet Capitaneo habenti viginti quinque homines armorum, armatos & munitos, prout super proxime continetur, pro statu suo unum florenum auri pro quolibet homine armato, mense quolibet, & sic etiam quibuscumque Capitaneis habentibus dictum numerum viginti quinque hominum armorum, vel ultra, juxta numerum quem habebunt; Capitaneis tamen minorem numerum habentibus nihil tenebitur dare pro statu eorum.

VI. Item: faciet cum effectu idem Dominus Rex Aragonum quod dictus Dominus Rex Franciæ habebit de gentibus Domini Regis Aragonum ducentos Genetos equites, & munitos juxta statum genetiæ, quorum cuilibet idem Dominus Rex Franciæ tenebitur dare pro quolibet die quinque solidos Barchinonenses, seu valorem eorum, eundo, stando, & redeundo.

VII. Item: dictæ gentes armorum monstram facient Tholosæ, si vadant in Vasconia, vel in Monte Pesulano, si accedant in Francia, coram gentibus dicti Domini Regis Franciæ, & coram ipsis jurabunt quantum dicti equi eisdem decostiterint; dicto recepto juramento extimabuntur per gentes regias supradictas, & dictis armorum gentibus fiet restaurum juxta extimationem supradictam.

VIII. Item: idem dominus Rex Aragonum prædicta omnia & singula facere & complere tenebitur prout superius continetur, non obstante quod

quod invadendo vel defendendo guerram haberet cum Principibus vicinis suis, vel aliis gentibus, & Comitibus quibuscumque.

IX. Item : idem dictus Rex Aragonum prohibebit toto posse suo, quod nullus nobilis vel ignobilis Regni sui, cum armis, galeis, vel aliis quovismodo, Regi Angliæ, vel alligatis ejus præstet auxilium, consilium, & juvamen contra dictum Dominum Franciæ Regem; & si idem Dominus Rex Aragonum reperiret aliquem subditum suum contrarium facientem, ipsum puniet in corpore & bonis, prout consuetudo Regni Aragonum, & aliarum terrarum suarum poterit tolerare, bona fide & sine fraude.

X. Item : pro omnibus supradictis idem Dominus Rex Franciæ tenebitur dare dicto Domino Regi Aragonum, pro sustentatione guerræ Sardinæ, & aliis pro suis negotiis faciendis, anno quolibet viginti quatuor milia florenorum auri, quoad durabunt conventiones supradictæ, de quibus exsolvet die prima mensis Aprilis anni cujuslibet octo milia florenorum, & post quatuor menses alios octo milia florenorum, & residuos octo milia florenorum auri post alios quatuor menses : quorum viginti quatuor milium florenorum, prima solutio fiat Perpiniani, reliquæ autem omnes solutiones fiant Carcassonæ, sic tamen quod dictus Dominus Rex Franciæ ad riscum suum & absque omni impedimento & obstaculo dictas quantitates florenorum, per gentes Domini Regis Aragonum portari faciat intus terram Domini Regis Aragonum.

XI. Item : dictæ conventiones durabunt quamdiu dicti Domini Franciæ Regis placuerit voluntati, & incipient prima die mensis Aprilis proxime venientis.

XII. Item : idem Dominus Rex Franciæ tenebitur intimare eidem Domino Regi Aragonum anno quolibet, prima die Februarii, si est voluntas sua, quod dictæ conventiones durent per annum immediate subsequentem; & postquam intimaverit idem Dominus Rex Franciæ dicto Domino Regi Aragonum, quod dictæ conventiones sibi placent; quod ex tunc non possit de illo anno sequenti ab ipsis conventionibus resilire.

XIII. Item : ubi dictus Dominus Rex Franciæ resiliat á conventionibus supradictis, á quibus secundum proxime dictum capitulum habet resilire, seu eas refirmare quolibet anno prima die Februarii; quod eo casu dictæ galeæ, & gentes armorum Domini Regis Aragonum, libere & absque omni obstaculo possint redire ad propria, dictusque Dominus Rex Franciæ ipsas invitas nequeat retinere.

Acta fuerunt hæc inter Nobiles Viros Dominum *Johannem Comitem Armaniati*, & Dominum *Bernardum de Capraria*, in præsentia Domini *Francisci de Perillionibus* Militis, Majordomi Domini Regis Aragonum, Domini *Gibaudi de Barbasano* Militis, Senescalchi Carcassonæ, Domini *Raymundi Canyas* Militis, Vicarii Tolosæ, *Petri Escatissa* Thesaurarii Franciæ, & *Johannis Nicholai* servientis armorum dicti Domini Regis Franciæ,

ciæ, & præsentem me *Jacobo Conesa*, Secretario dicti Domini Regis Aragonum, in cujus posse prædicta fuerunt firmata, conventa & jurata, sub forma prædicta, per dictos Tractatores in Loco dicto de Setgario Senescalliæ Carcasonæ, die octava mensis Januarii, anno à nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto: qui quidem Tractatores sigillum suum hic apponi voluerunt in testimonium præmissorum.

Ego autem *Raymundus Canyas*, Vicarius prædictus, signum meum hic appono de voluntate dictorum Dominorum Tractatorum. = Et ego dictus *Jacobus Conesa* de voluntate dictorum Dominorum Tractatorum hic subscribo propria manu, & appono meum signum.

Nos autem Tractatus prædictos, prout continentur, & scripti sunt, in quadam papiri cedula, sigillis dictorum Tractatorum sigillata, & signo, ac subscriptione fidelis Secretarii nostri *Jacobi Conesa*, signata & subscripta, ratos habentes & gratos, eos volumus, concedimus, laudamus, & approbamus, & pro parte nostra ratificamus, ac etiam tenore præsentium confirmamus: eo salvo, quod ut inter præfatum Regem Franciæ. . . observetur Capitulum suprapositum, quo cavetur quod prædictæ conventiones durabunt *quamdiu dicti Regis Franciæ placuerit voluntati*. . . immutetur, ita videlicet: quod ipse conventiones durent *quamdiu nostrum amborum placuerit voluntati*: promittentes bona fide eos de parte nostra servare, attendere, & complere. In quorum Testimonium sigillum nostrum præsentibus apponi jussimus & appendi. Dat. in Villa Sancti Mathei decima septima die Aprilis anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo sexto, regiminisque nostri vicessimo primo. = Exa. Reg. = *Petrus de Tarrega* mandato regio facto per *Franciscum de Perilionibus* Consiliarium, & Majordomum. = Vidit eam Dominus Rex = *Matheus* Prothonotarius. = Prædicta Carta fuit expedita in Villa Perpiniani, & signata per *Franciscum Romeum* Vicecancelarium. = Visa Romeus.

LXI.

TRATADO DE PAZ Y AMISTAD RENOVADO POR
otros cinco años entre el Rey de Aragon Don Pedro IV y el de Fez y Marruecos, á instancia de un Mensagero que este despachó para este efecto.

R. Arch. Regest. Diversor, Regis Alfonsi III. et Petri III. de 1333 ad 1359. fol. 303. B.

EN EL NOMBRE de Dios, è de su bendita Madre Santa Maria. Sea **A. D.** manifesta cosa á todos quantos esta present Carta verán, como Nos Don Pedro, por la gracia de Dios, Rey d'Aragón, de Valencia, de Mallorca, de Serdenya è de Corsega, è Conte de Barchelona, de Rosellon, è de Cerdanya : sabientes Nos por cierto estos dias en la nuestra muy noble Ciudad de Zaragoza haber fechas è firmadas patzes è treugas por cinco anyos con Vos, muy alto è muy noble Don Boannen Rey de Fez, de Miquinzenza, de Salé, de Marruecos, de la Villa de Sus, de Zajalmissa, è de las tierras del Alquible, de Teça, è de Tramicen, è d'Alger, de Bogía, de Bestarat ; de las tierras Daszep, de Cadiz, è de las Villas d'Algerit, de Tripol, de Tránger, de Cepta, de Gibeltár, de Ronda, è de las tierras siguientes de ponent, & de levant, è d'África, è de la Andalucía, segunt mas largament parece por otra Carta á Nos d'aquesta fecha con seyelos de cada uno de Nos seyalada, è con nuestras propias manos subsignada, lo tenor de la qual es esto que se sigue. =

En el nombre de nuestro Senyor Dios, è de la su bendita Madre Santa Maria : Sea manifesta cosa á todos quantos la present Carta verán, è oyrán, como Nos Don Pedro &c. (*aquí está continuada la escritura de fol. 302. de este mismo registro, hasta al signo del Notario inclusive, y despues sigue*) = E agora hayamos entendido por el honrado è sabio Don Xeriffe, Mandadero del dito muyt alto, è muy noble Don Boannen en nuestra presencia constituido, que al dito Rey Boannen plaçeria que la dita paz fuesse firmada por Nos è por ell por otros cinco anyos despues que los primeros cinco anyos sean complidos, dejus las condiciones è obligaciones sobreditas, porque d'esto se seguiria muyta honra á Nos è al dito Rey, è proveyto á los subjectos de cada uno de Nos, è seria buen stado è pacifico de los Regnos è tierras nuestras è del dito Rey.

Por esto, á demanda del dito Mandadero por parte del dito muy alto è muy noble Rey Don Boannen á Nos feta, inducidos á aquesto, è querientes tener, catar, è conservar la buena amigança, è firmas pazzes que havemos con el dito Rey Don Boannen, el qual tenemos en compte de hermano, las sobreditas pazzes dejus las condiciones è obligaciones desuso contenidas, por honra del dito Rey, por otros cinco anyos complidos los cinco primeros, firmamos è atorgamos ; asi que por diez anyos del dia de la firma de los primeros cinco anyos adelant avenide-

Tom. IV.

Q

ros,

ros, hayamos buenas paces è firmas con el dito muy alto è muy noble Rey Don Boannen, è que sus subjectos è ell, è sus subjectos con Nos, è con los nuestros, è dejus estas mismas condiciones è obligaciones, façemos è firmamos las sobreditas paces, por todo el tiempo sobredito de diez anyos, con el muy alto è muy noble Don Mahoma Rey de Granada, è con sus subjectos, con condicion por exo que los ditos altos è muy nobles Reys Don Boannen è Don Mahoma firmen las ditas paces por todo el tiempo sobredito de diez anyos, segunt de suso es dito, è declarado. E porque las ditas paces è condiciones, è las otras cosas sobreditas, hayan mayor firmeza; mandamos quend sea feta la present Carta, la qual mandamos seylar con seyelo de la nuestra Magestat, è subsignada de nuestra propria mano, la qual fue feta en la Villa de Carinyena el decimo dia d'Agosto, en el anyo de la Natividad de nuestro Senyor mil trescientos cinquenta y siete, è de nuestro regno veint è dos. = *Visa Romeus.* =

Sig^{no} de Nos Don Pedro, por la gracia de Dios Rey d'Aragón, de Valencia, de Mallorca, de Serdenya, è de Corsega, è Compte de Barcelona, de Rosellon, è de Cerdanya, que la present paz con todas las otras cosas sobreditas loamos, atorgamos, è por firmes havemos. = REX PETRUS. = Testimonios fueron presentes á les cosas sobreditas, los nobles: Don *Enrich Conte de Trastamara* = è Don *Lop Conte de Luna* = è Don *Bernat de Cabrera* = è Don *Pero Ferrandez Dijar*, = è Don *Alvaro Perez de Guzman*, Consellers del dito Senyor Rey. = Dominus Rex, in cujus posse firmavit, mandavit mihi *Bertrando de Pinós.*

NOTA.

De prædicta pace facta fuerunt duo publica similia Instrumenta, in duobus pergameneis scripta; & in quolibet eorum, in parte dextera conventiones pacis prædictæ firmatæ per dominum Regem scriptæ erant, & ejus sigillo Majestatis sigillatæ; & in altera parte sinistra, in qua nihil scriptum erat, aliæ similes conventiones, firmandæ per Reges Boannen & Granatæ, in eorum lingua, & idiomate, seu arabico erant scribendæ, & eorum sigilla erant apponenda: quorum alterum traditum fuit Nuncio Regis Boannen, & alterum *Francisco de Portelló Mercatori Majoricæ*, qui causa reducendi ipsum Instrumentum prædicto modo scriptum, firmatum & sigillatum, cum dicto Nuncio attendere debebat; & fuit clausum per eundem scriptorem.

LXII.

PODER DADO POR EL REY DON PEDRO IV
de Aragon á un Plenipotenciario suyo Matheo Mercer para que requiera al Rey Abu Henen de Marruecos, en fuerza de los Capítulos de la paz que reyna entre ellos, no preste auxilio alguno al Rey Don Pedro de Castilla su enemigo.

R. Arch. Regest. Diversor. Regis Alfonsi III. & Petri III. de 1333 ad 1359. fol. 311.

SIA manifesta cosa á tots : que com Nos en Pere , per la gracia de Deu, **A. D.**
 Rey d'Aragó &c. Haiam entés quel Rey de Castella , qui inicament, **1358.**
 injuriosa , è no deguda , ha contra Nos , è nostres regnes è terres moguda guerra , s'esforce ab rahons colorades de demanar , è haver secors del alt Rey Boannen , è en special per covinences que ha entre lo dit Rey de Castella d'una part , è lo dit Rey Boannen d'altra , es á saber , contra l'alt Infant en Ferrando Marqués de Tortosa , è Senyor d'Albarrazin car frare nostre , è los Lochs è Viles que ha en lo Regne de Murcia , donant al dit alt Rey Boannen á entendre , que no contrastant la pau forte è ferma , que entre Nos d'una part el dit alt Rey Boannen d'altra es fermada è feyta á cert temps , pot legudament aço fer per obscures rahons , no justes , ne vertaderes. Perço , volents demostrar que volenterosament è imaginada aço es estat per lo dit Rey de Castella proposat è mogut , è que per lo dit alt Rey Boannen no pot ne deu esser reebut , scoltat , ne entés ; per tenor de la present Carta , confiants de la fe , è lealtat de vos amat Conseller , è Camerlench nostre en *Matheu Mercer* Cavaller , constituim , è cream vos dit Matheu Mercer Procurador nostre cert è special , á dir , rahonar , proposar , è allegar davant lo dit alt Rey Boannen , è lo seu Consell , com per raho de la dita pau entre Nos è ell á cert temps fermada è feyta , segons que dit es , dins lo temps aquell no pot ne deu valer al dit Rey de Castella ne á sotsmeses ne valedors seus contra lo dit alt Infant en Ferrando valedor , sotsmés , è car frare nostre , ne les Viles , Lochs , è Castells que ha en lo Regne de Murcia dessus dit , per donacio , è legat del molt Illustre Rey Namfos de bona memoria , pare comú nostre è del alt Infant desus dit : donants , cometents , è atorgants á vos dit Camerlench è Procurador nostre licencia è poder , que en è sobre les dites coses è cascuna d'aquelles puscats per Nos , è en nostre nom , è per nostre special poder è manament , á vos ab la present comés è donat , les dites coses davant lo dit alt Rey Boannen , contra la entenció del dit Rey de Castella , proposar , donar á entendre , è rahonar , è si mester ere , aquell alt Rey Boannen requerir è amonestar de conservament de la dita pau entre Nos è ell fermada è feta , axí com es desus dit : è á fer , dir , è explicar , procurar è tractar totes aque-

aquelles coses que en aquest fet sien, ne son necessaries, utils è oportunes, è que Procurador legitimament constitue pot é deu fer, è que Nos en è sobre lo dit... fer poriam si en les partides on lo dit Rey Boannen es, personalment erem constitutits. Cor Nos sobre les dites coses, è cascuna de aquelles, è dependents è emergents de aquelles, cometém á vos dit nostre Conseller, Procurador, è Missatger, plenerament nostres veus; è volents relevar vos dit Conseller, Procurador è Missatger nostre, de tot carrech sobre les dites coses è cascuna d'aquelles, prometém en ma è poder del Notari dejus scrit, axi com de persona autentica publica, per Nos è per tots aquells de quis pertany, è pertañer se pot, aquestes coses de nos reebent, è stipulant, legitimament Nos haver en per tots temps agradables totes è sengles coses que vos haureu fetes, dites, procurades, è tractades sobre ço que desus se tenen, è que á alló se pot esguardarse no contravenir en alcun temps sots obligacio de tots los bens nostres. En testimoni de la qual cosa fem fer la present ab lo segell de la nostra Magestat en present segellada, la qual fo feta è dada en la Ciutat de Gerona, primer dia del Mes de Juny, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil trescents cinquanta vuit, è del nostre regne vint è tres. = Visa *Romeus* = Senyal ✠ den Pere, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Valencia, de Mallorca, de Serdenya, è de Corsega è Conte de Barchelona, de Roselló, è de Cerdanya, qui les coses damunt dites, fermám è lloám. = Testimonis son de les coses desus dites los Nobles: en *Bernat Compte de Osona*, = en *Berenguer Bisbe de Gerona*, = en *Bernat de Cabrera*, = en *Francesch de Perellós*, Camerlench, = N. *Eximen Pere de Calatayut*: Cavallers, è Consellers del dit Senyor Rey. = Dominus Rex mandavit mihi *Petro de Tarrega*, in cujus posse prædicta firmavit.

LXIII.

*EMBAXADA DEL REY DON PEDRO IV DE ARAGON
al de Fez Abu Henen que le despachó con varios Capítulos, para apartarle de la alianza y subvencion de subsidios que negociaba el de Castilla Don Pedro de aquel Principe Infiel.*

R. Arch. Regest. Diversor. Regis Alfonsi III. et Petri III. de an. 1333 ad 1359. fol. 112. et 113.

A. D. 1358. **E**N PERE, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Al molt alt è molt noble Don Boannen Rey de Feç, del Guarb, è del Exarch, salut com á Rey per lo qual volriem molt vida, è longa, ab creximent d'onor, è de bona ventura. Sapiats, Rey, que Nos sobre alscons affers tocans conservament de la pau ferma è benastrúa, que entre Nos è Vos, è los sotsmeses de cascun es, segonts que sabets... temps, trametém á

la

la presència vostra los amats è feels Consellers nostres en *Matheu Merc* Camerlench nostre Cavaller, è *Narnau de França*, en *Bertran de Pinós* Scriva nostre, de nostra entenció sobre les dits affers plenerament informats. Per que, Rey, á la vostra Altéa pregám, que á les paraules dels dits nostres Consellers è Embaxadors per part nostre, sobre conservament de la dita pau á Vos dehidors, donets plena fe, axi com si de la nostra propria boca les ohiets, è complir aquelles per obra, axi com de vos confiám. Dat. en Gerona en lo primer dia de Juny en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil trescents cinquanta vuit. = *Visa Romcus*. = Fuit directa præfato Regi Boannen. = Dominus Rex mandavit mihi *Petro de Tarrega*.

Instrucciones para los Embaxadores.

I. Primerament los dits Embaxadors diguen de part del Senyor Rey al dit Rey Boannen, feta per ell primerament deguda salutacio, qu'el dit Senyor Rey ha entés qu'el Rey de Castilla, per ses letres è Missatges s'esforcen de tractar ab lo dit Rey Boannen que haia secors axi d'omens á cavall, com en altra manera, del dit Rey Boannen contra l'alt Infant en Ferrando, Marques de Tortosa, è Senyor d'Albarracin, è les terres sues, specialment contra les terres que ha en lo Regne de Murcia, dient aquell Rey de Castilla que lo dit Rey Boannen pot aço fer sens trencament de la pau è seguretad que ha ab lo Senyor Rey, è aço palie è acolore per dues rahons:

La primera, car diu quel dit Infant, en temps que la dita pau è seguretad se fermá, no era sotsmés ne valedor del Senyor Rey, ans en aquell temps era ab lo Rey de Castilla è valedor seu, è per ell manave è fahia guerra contra lo Senyor Rey, è sos Regnes, è axi qu'el dit Infant no fou entés ne comprés en la dita pau ne seguretad.

La segona, com les Viles, Lochs, è Castells, los quals lo dit Infant ha dins lo Regne de Murcia, diu lo Rey de Castilla que son dins sa regalía, é no dins regalía ne jurisdicció del Senyor Rey.

II. Item: li diguen los dits Embaxadors, qu'el dit secors, ne qualsevol altre, lo dit Rey Boannen no pot ne deu donar al Rey de Castilla, segons tenor de la dita pau è seguretad, è aço per tres rahons: la primera, cor lo dit Rey Boannen, segons que en la dita pau se conten, covench è promét è al Senyor Rey, que ell no pogués ajudar, ne alcun dels seus Vassalls, ne alcun d'aquells qui son sots los Regnes seus, á alcun enemich del Senyor Rey, ni al Rey de Castilla, ne altre Rey, ne fill de Rey, ne á altres gents, ne Ciutats, ne á alcuna altra persona dins lo temps en aquella pau contengut, ne ab homens á cavall, ne á peu; ne per terra, ne per... ne ab tresor, ne ab armes, ne ab viandes, ne ab alcuna altra ajuda, pocha ne molte.

La segona : cor lo dit Boannen promet è covench al Senyor Rey, que no contrastans les covinençes que lo dit Rey Boannen havia ab lo dit Rey de Castella, no pogués ne degués fer ajuda á aquell de Castella contra lo Senyor Rey, en poch ne en molt, en terra ne en mar, ab cavallers, ne ab homens de peu, ne ab armes, ne ab victualia, ne ab loguer, ne ab tresor dins lo dit temps : è es cert quel dit Infant è germa del Senyor Rey, ere è fou tots temps vasall è natural del Senyor Rey, è fou, è es domiciliat dins sos Regnes : è son Marquesat è totes ses terres, de les quals fo heretat per lo Senyor Rey Namfós, ha è te dins los Regnes è regalies del Senyor Rey, per que manifestament apar que fou è es comprés en la dita pau.

La tercera, cor posat que hoc posqués dir que en lo dit temps lo dit Infant no era Vassall ne sotsmés del Senyor Rey, ço que ab raho ne ab veritat dir nos pot ; empero encare vuy, è après qu'el dit Infant vench, è á obediencia è servey del Senyor Rey, seria comprés en la dita pau ; car está en veritat qu'el dit Infant es vengut á obediencia del Senyor Rey, è es en lo servey, è stá è habita en sos Regnes : car manifesta é rahonable cosa es, que no tant solament los Reys qui entre si fan paus è avinences, aquelles serven en les terres è sotsmeses que han en temps de la pau ; ans encara en totes aquelles terres è sotsmeses quels pervenen après durant lo temps de la pau.

Ne contrasten les dites rahons, è palliacions per part del Rey de Castella allegades, car la primera color ó palliació no es vera, cor segons que desus dit es, en lo dit temps lo dit Infant era sotsmés é vassall del Senyor Rey ; è con nou fos, abaste qu'en sia de present, axi com es desus declarat.

Ne la segona palliació ó color contraste, car no es vera : car certa cosa manifesta è notoria es que les terres, les quals lo dit Infant ha en lo dit Regne de Murcia, son dins los Regnes è regalies del Senyor Rey, è quel dit Infant hac les dites terres per heretament è donació del Senyor Rey Namfós, Senyor è pare seu, qui en aquelles se retench ses regalies, è les dites terres foren declarades, et aiutjades esser de jurisdicció, senyoria, è regalia del Rey d'Aragó per sentencia arbitral ja antigament donada entre los predecesors del Senyor Rey d'Aragó è el Rey de Castella, è per aquells è tots lurs Regnes è terres loada, è confermada.

III. Item los dits Embaxadors s'en porten trellat de les paus fetes è fermades entre lo Senyor Rey, è lo dit Rey Boannen, è de la sentencia arbitral prop allegada = *Visa Romeus.* = *Dominus Rex mandavit mihi Petro de Larrega.*

NOTA.

Similis littera clausa, fuit missa & directa de verbo ad verbum, videlicet, á Don Mahomet Rey de Granada, de Málecha, d'Almería, è de Guadix.

LXIV.

CAPITULOS AJUSTADOS ENTRE MATEO MERCER,
el Consejo del Rey Don Pedro IV residente en Valencia, y dicha Ciudad, y los Armadores de dos Galeras que se equipaban para hacer la guerra con las quatro galeras de Cataluña á los Genoveses y Castellanos.

R. Arch. Regest. *Armata Regis Petri IV. de 1356 ad 1360. fol. 119.*

NOVERINT universi : quod cum per honorabile Consilium Illustrissimi, & magnifici Principis, & Domini domni Petri, Dei gratia, Regis Aragonum, Valentiaë, Majoricarum, Sardiniaë, & Corsicaë, Comitisque Barchinonæ, Rossilionis, & Ceritaniaë residens Valentiaë pro negotiis guerraë præfati Domini Regis, ac honorabilem *Matheum Mercerii* militem, dicti Domini Regis Consiliarium & Camerlengum, fuissent eidem Domino Regi tradita, super armamento fiendo de duabus galeis in Civitate Valentiaë, Capitula quædam seriei sequentis:

A. D.

1359.

Capitols concordats entre Mossen en Matheu Mercer, è lo Consell del Senyor Rey resident en Valencia, è la dita Ciutat, è los Armadors de les dues galéas dejús scriptes.

I. Primerament : que les dites dues galées sien menades, è liurades á la part de la dita Ciutat è Armadors de aquelles, al *Grau* ó plaia de la mar de Valencia, sens messió de la dita Ciutat è dels dits Armadors. Es concordat per lo Consell del Senyor Rey, è per la part de la dita Ciutat. Lo Senyor Rey, per squivar perill, messió, è risch de les dites galées de Barchelona, qui anassen desarmades de Barchelona á Valencia, vol que ab los *Uxers* qui deuen esser trameses al riu de Tortosa, la dita xurma de les dites dos galées venga, è aqui serán les dites dos galées de Barchelona, è tresteiar s'an lá.

II. Item : que la dita Ciutat assegurará als Armadors de les dites dues galées ço que necessari será al armament de aquelles, ço es, de panáti-cha, ó sou real, á dos meses tantsolament, sots los pactes è condicions infraseguents. Es concordat segons les respostes fetes á les dites condicions. = Plau al Senyor Rey.

III. Item : demana la part de la dita Ciutat de Valencia, que en les dites dues galées sie mes, possat, è elet per la dita Ciutat Clavari; è si ben vist li será Patrons, è aquells que la dita Ciutat se volrá : è si
la

la dita Ciutat acordaba de no metre Patrons en les dites galées, la dita Ciutat no sie tenguda assegurar de pagar alcun dret ó salari de Patrons. Es concordat que en les dites galées haja un Clavari, lo qual sia elet per la dita Ciutat è per los dits Armadors concordablement : quant es dels dits Patrons, semblantment fou acordat que sien elets concordablement per la dita Ciutat, è per los dits Armadors, cascú dels quals haja per salari de la dita Patronia sinch cents solidos per dos meses. = Plau al Senyor Rey.

IV. Item : que les dites galées sien, è vaien ensemps en conserva ab les quatre galées de la Ciutat de Barchelona, per dampnificar los enemichs del Senyor Rey ; ço es, en les parts del Estret, de Xibilia, de Lisbona, è de Castella la Vella, è lá ont ben vist los será ; á les parts de ponent. Fou concordat que les dites galées vaien lá ont ben vist será al Capitá de les dites dues galées, de Serdenya á en ça = Plau al Senyor Rey que les dites dues galées facen la via de les quatre galées è que estien á comandament è regiment del Capitá d'aquelles, è que no passen la Illa de Serdenya, ans facen la guerra de la dita Isla tro en les partides de Spanya, segons que per los Capitans de les dites quatre galées, è de les dues, será ordonat ; pero en cas qu'el Senyor Rey faés estol per deffensió de ses terres, è faés Capitá ; que en aquell cas haguessen á acompanyar lo Capitá lá ont ell ordonaria.

V. Item : qu'el guany lo qual nostre Senyor Deu donará, faedor á la part de les dites dues galées, pagat è deduit primerament è abans lo propri treball, ó armament de les dites dues galées, sia partit per eguals parts, è mig per mig, ço es, que dells haja la dita Ciutat la meytat, è l'altra meytat los dits Armadors. Es concordat, ab condicio qu'el Senyor Rey haja per les messions que farà en les dites galées la deena part del dit guany, deduhit lo treball è les messions. = Plau al Senyor Rey.

VI. Item : que tot ço que per totes les dites galées será prés, tolt, ó haut de enemichs, sia partit per eguals parts entre les dites galées ; è que tot ço qu'en vendrá á part de les dites dues galées, sia mes è posat, sens tota ó alcuna disminució, en poder del Clavari que per la dita Ciutat será elet en les dites dues galées : è que aço jur servir è fer complir lo Capitá qui será de totes les dites galées. Es concordat que sia mes en poder del damunt dit Clavari elegidor per la dita Ciutat è Armadors concordablement, è quels dits Capitá ó Patrons de les dites galées juren fer, complir, è servir les dites coses. = Plau al Senyor Rey.

VII. Item : que en cas que les dites dues galées no guanyassen alcuna cosa, ó tant que bastás á satisfacció del dit propri treball o armament, ço que Deu no vulla ; la dita Ciutat en aquest cas sia tenguda pagar als dits

dits armadors ço que haurá costat de armar , è panáticha , les dites dos galées , è alló que del dit armament será estat diminuit , ó fallará , è no alcuna altra cosa. Es concordat que la dita Ciutat sia tenguda de pagar tot lo dit armament , de ço que fallará als dits Armadors de ço que será mes per ells en lo dit armament. = Plau al Senyor Rey.

VIII. Item : que per seguretats de les dites coses , lo dit Senyor Rey , è son Consell jur servar è complir les coses dessus explicades , totes excepcions è excusacions á part posades , è que de ço sia feta Carta per lo Senyor Rey è son Consell , la qual sia donada è liurada á la part de la dita Ciutat francha de dret de segell è de altra qual sevol messió ; ans que la dita seguretats sie feta per la Ciutat damunt dita. Es concordat , empero que la exequció de les dites coses no sia retardada per rahó de la dita Carta , mas qu'el Consell del Senyor Rey qui es açi en Valencia , jur é prometa sots obligació dels bens de cascú dels dits Consellers , que dins trenta dies haurán liurada la dita Carta á la part de la dita Ciutat. = Plau al Senyor Rey.

IX. Item : que les dites galées sien desarmades en Valencia , è porten en Valencia la part pertanyent á aquelles en lo guany lo qual será stat fet ab les damunt dites galées. Es concordat. = Plau al Senyor Rey.

X. Item : que la dita Ciutat no sia tenguda pagar alcuna messió ó despesa , per menar les dites á qualssevol parts après que serán desarmades. Es concordat aço , è anadit que si les dites galées serán tretes en terra en Valencia ; que la messió ques farà de traureles en terra , sia pagada del guany de aquelles. = Plau al Senyor Rey.

XI. Item : que en cas quel Senyor Rey se prengué les dites galées dins lo temps del armament per á sos usos propriis , ó altres , è á la dita Ciutat convenia pagar alguna cosa per la seguretats del dit armament ; qu'el dit Senyor Rey sia tengut reebre en compte á la dita Ciutat ço que li convendrá pagar pro rata , en paga dels primers diners que la dita Ciutat deu pagar al dit Senyor Rey , axi per raho de les impositcions per aquell suspenses , ó relevades , com per altra qualsevol rahó ; è qu'el Consell del dit Senyor Rey , qui es en Valencia , prometa è jur queu farà reebre en compte al dit Senyor Rey , è que dins trenta dies haurá carta de les dites coses del dit Senyor Rey , sots obligació dels bens dels dits Consellers. Es concordat. = Plau al Senyor Rey en la forma damunt dita , exceptat del sou dels Cavallers , perço com seria perdiment del Regne.

XII. Item : quels dits Capitá è Patrons de les dites galées juren que de tot lur poder metrán , è poserán , è farán metre è posar en poder del dit Clavari tot ço que Deu donerá de guany ab les dites dues galées , ó á la part de aquelles. Es concordat. = Plau al Senyor Rey.

XIII. Item : qu'el dit Capitá puxa fer rescat , è encant , ó encants , en tots lochs que ben vist li será ; è tot ço que en exirá , meta en poder del dit

dit Clavari. Es concordat. = Plau al Senyor Rey, è les dites coses perfer la dita Ciutat sots la forma è condicions dessus explicades, è no en altra manera.

XIV. Item : demanen los Armadors de les dites dues galées, que la dita Ciutat los assegur de pagar lo dit caball en la forma en los dits Capitols contenguda, dins dos meses contadors del dia á avant que les dites dos galées armades haurán saludat, ab sacraments, è homenatges, ostatsges, è altres penes; la qual obligació sia feta per los Sindichs, Jurats, è Diputats als fets de la guerra, en nom de la dita Ciutat, è encara en nom proprii, è aço á coneguda de un savi elegidor per los dits Armadors. Es concordat que la dita Ciutat assegurarà lo dit, ó ço que será tenguda per lo dit armament á pagar dins un mes comptador après que les dites galées serán desarmades en la dita Ciutat de Valencia; si donchs per força ó cas de ventura aquelles no covendrà desarmar en altra part, ó fossen perdudes, ço que Deus no vulla, fent compte dins lo dit mes de les dites coses. = Plau al Senyor Rey.

XV. Item : demanen los dits Armadors, que en cas que les dites dues galées se meten, ó vaien en companya de les galées qui s'armarán en Cathalunya, è en Mallorques, è lo Senyor Rey assignará Capitá á totes les galeés : que en aquell cas les dites dues galées no hajan á obeir á aquell Capitá, sino á Mossen en Matheu Mercer, è facen los manaments d'aquell en totes coses; si donchs lo dit Mossen en Matheu Mercer no era assignat Cap per lo dit Senyor Rey de totes les galées. Es concordat aço, è anadit : que si les dites dues galées no irán en conserva de les galées de Barcelona, è lo dit Mossen en Matheu Mercer no muntará personalment per Capitá en les dites dues galées; en lo dit cas l'onrat en *Pere Guillem Cathalá* sie è romangue Patró de una de les dites dues galées, è l'onrat en *Berenguer Mercer* romanga Patró de la altra galéa : en axi quels dits en *Pere Guillem*, è en *Berenguer Mercer* abdosos ensemps hajen. dites galées tota aquella jurisdicció è senyoria que hauria lo dit Capitá, si hi fos personalment; los quals juren è prometen servir è complir tot ço á que es tengut lo dit Capitá; è sots virtut del dit sagrament prometen, è facen homenatge lo un á l'altre que nos separarán la una galéa de la altra, ans be abdues ensemps irán è vendrán de tot lur poder en una conserva è companya, no demanant just; com sia cosa justa è rahonable que tot hom deja obeyr á son Capitá, perque no es honest ne bo lo demanar ne l'atorgar al Senyor Rey les altres coses podent passar.

XVI. Item : qu'el dit Senyor Rey do de bona guerra tots Genoveses, Placensies, è altres sotsmeses de la Senyoria del Senyor de Milá, è tots Castellans è altres de Senyoria del Rey de Castilla, è valedors de aquells, è de tot altra qualsevol persona qui haja ó haurá guerra ab lo dit Senyor Rey dins lo temps del armament, è los bens de aquells. Es concordat. = Plau al Senyor Rey.

XVII.

XVII. Item : que en tot loch on lo dit Capitá ó Patrons sien , ó les dites galées ensemps , ó la una de aquelles en cas que fossen partides per fortuna de temps ó per altre just impediment , puxen fer rescat ó rescats del guany que fet haurán , è puxen fer encant ó encants en qual loch se vullen de la Senyoria del Senyor Rey de ça mar , ó dellá mar , ó en totes altres parts on ben vist los será : è que ells fahents encant ó encants dins la terra ó districte del dit Senyor Rey , los pogués esser demanat per qualsevol manera ó rahó. Es concordat , pus quel Senyor Rey ha la deena part del dit guany. = Plau al Senyor Rey.

XVIII. Item : que sien assignades dues bones persones en la Ciutat de Valencia , una per part del Senyor Rey , è altra per part de la dita Ciutat è Armadors de les dites galées , les quals depertesquen tot lo guany que les dites galées haurán fet , è encara coneguen è determenen summariament è sens pleyt , segons us de mar , totes questions è demandes que per la dita rahó fossen fetes per qualsevol persones. Es concordat. = Plau al Senyor Rey.

XIX. Item : que les dites galées , armes , è exércies vaien á risch del Senyor Rey , de mar è de vent , de enemichs , è de batalla , è qu'el dit Capitá ó Patrons , ne les companyes de aquelles , ne la dita Ciutat ó Armadors de les dites galées , no sien tenguts pagar ó restituir aquelles. Es concordat , pus quel Senyor Rey ha la deena part del dit guany. = Plau al Senyor Rey.

XX. Item : que si en cas que les dites galées , ó alguna de aquelles , durant lo dit viatge , haurán mester adob , ó alguna cosa vendrá á menys ; que del guany que farán , sia pagat lo dit adob. Es concordat. = Plau al Senyor Rey.

Idcirco, idem Dominus Rex prædicta Capitula, & in eis contenta, prout in fine eorum cujuslibet continetur, ratificando etiam confirmando eadem, promisit & juravit per Dominum Deum, & ejus Sancta quatuor Evangelia manibus suis corporaliter tacta, firma habere, tenere, attendere, & servare, ac facere per quoscumque inviolabiliter observari: eadem etiam Capitula promiserunt, & jurarunt per Dominum Deum, & ejus Sancta quatuor Evangelia eorum manibus corporaliter tacta, pro posse facere observari, & contra ea nullatenus facere vel venire, sub obligatione bonorum ipsorum, Nobilis *Bernardus de Capraria*, venerabilis *Franciscus de Perillionibus* Camerlengus, *Petrus Jordani de Urries* Majordomus, Milites, dicti Domini Regis Consiliarii. In quorum testimonium præsens Instrumentum dictus Dominus Rex jussit ejus sigillo appendicio comuniri. Quæ quidem acta fuerunt in quadam Camera Palatii regii Barchinonæ, sexta die Madii, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo nono, nostrique dicti Domini Regis vicessimo quarto. Præsentibus testibus, Nobilibus: *Bernardo de Capraria* Comite Ausonæ, Milite: *Pe-*

tro Galcerando de Pinós Domicello : nec non Petro de Marginibus Subthesaurario : & Guillermo de Uxío , Uxerio præfati Domini Regis. = Visa Romeus. = Fuit clausa per Petrum de Gostemps. = Dominus Rex , in cuius posse ipse , & alii Consiliarii sui prædicti , firmavit & iuravit , mandavit mihi Petro de Gostemps.

LXV.

MORATORIA QUE EL REY DE ARAGON D. PEDRO IV concede á la Ciudad de Barcelona para satisfacer á un Banquero diez mil libras , que tomó á cambio en ayuda de la Armada del Rey , que se habia apostado contra el de Castilla.

R. Arch. Regest. *Gratias*. 29. *Petri IV. ab an. 1359 ad 1360. fol. 80.*

A. D. 1359. **N**OS EN PERE , per la gracia de Deu , Rey d'Aragó , &c. Atenents quels Consellers de la Ciutat de Barcelona , è en Miquel Aguilar , axi com á Syndich de la Universitat de la dita Ciutat è dels singulars de aquella , han feta an Jacme Desvilar cambiador , ciudadá de Barcelona , Carta de deute de deu milia liuras Barcelonesas , de las quals lo dit Jacme Desvilar á instancia è prechs dels Concellers è del Concell de Cent Jurats de la dita Ciutat è de la Universitat de aquella ha fetes *ditas* en la sua taula de cambiaduria á Nos , è altres en nom nostre , per raho de la perferta de vuit milia libras que l'altre dia fo feta á Nos per la dita Universitat en ajuda de la Armada que havém feta contra lo Rey de Castella en deffensió de la terra nostra , è per rahó encara de la perferta qui per la dita Universitat entany nos fo feta : les quals deu milia libras los dits Concellers , el Procurador Syndich è actor per nom de la dita Universitat è dels singulars d'aquella , han promeses pagar al dit Jacme Desvilar lo primer dia del mes de Juliol primer vinent , ab certes penes pecuniaries pagadores per la dita Universitat è los singulars de aquella en cas que les dites deu milia libras no fossen pagades en lo dit terme , è encara ab hostatge è ab certa pena per lo dit hostatge tenidor , è ab altres seuretats è cautelas en la dita Carta contengudas ; è per complir è atendre la paga de les deu milia liuras è totes coses en la dita Carta de deute contengudes , los dits Concellers , el Syndich è Procurador de la dita Universitat , han obligades especialment è assignades al demunt dit Jacme Desvilar è als seus totes les impositions quis' cullen es' cullirán en la dita Ciutat de Barcelona , los quals lo dit Jacme Desvilar segons tenor de la dita Carta deu començar reebre lo primer dia del mes de Maig primer vinent , è de lasvors avant tant è tant longament en tró que li sia satisfet en lo dit deute , è en les dites penas , è en totes altres coses en la dita Carta contengudes &c. (*El Rey manda que se alargue el plazo , en conside-*
ra-

racion á los servicios y á los atrasos de la Ciudad.) Dat. en Barcelona, á 15 de Setembre en l'any de la Nativitat de Nostre Senyor mil trecents cincuenta è nou = Dominus Rex mandavit mihi *Jacobo Conesa*, & juravit, & vidit eam Dominus Rex.

LXVI.

REAL CEDULA DE DON PEDRO IV DE ARAGON,
en que revoca qualquiera provision ú orden que hubiese dado en perjuicio de los Capítulos de la creacion del Consulado del mar de Mallorca, así en la eleccion de Consules y Juez de Apelaciones que la Ciudad hacia de gentes agenas del arte maritimo; como en el nombramiento de Escribano, que era peculiar de los Consules.

R. Arch. Regest. Sigil. Secreti Petri IV. de 1359 fol. 241. B.

PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Dilecto Consiliario nostro **A. D.**
Bernardo de Tous Militi, Gubernatori Regni Majoricarum: salutem, **1359.**
& dilectionem. Supplicationum pro parte Clavariorum suprapositorum **Caxiæ** Marineriorum & Patronorum, & dictorum Marineriorum Nobis oblatorum altera continebat, quod Jurati Civitatis Majoricarum contra formam concessionis per Nos Universitati Majoricarum in favorem & magnam utilitatem hominum maris ipsius Universitatis factæ, de Consulatu maris Majoricarum, & ejus Curix, tam occasione electionis Consulum & Judicis dictæ Curix quam ipsi Jurati anno quolibet faciunt, quam etiam occasione personarum ipsorum Consulum & Judicis ab aliquo tempore citra electarum, quæ erant & sunt á parte maritima alieni, dictos supplicantes multipliciter agravarunt, & agravant: attenta forma cujusdam Capituli, inter alia Capitula in dicta concessione per Nos facta, de dicta Curia Consulatus expressati, quo cavetur in substantia, quod homines maris anno quolibet congregati faciant electionem Consulum & Judicis de hominibus arte maris, qui determinent & dividant omnes quæstiones quæ ex actis maritimis oriuntur: nec non etiam prædictarum supplicationum altera continebat, quod Nos ad instantiam & requisitionem Juratorum prædictorum, concessimus Petro Venrelli Notario Majoricarum, eorundem Juratorum Scriptori, Scribaniam Curix Consulatus prælibati, ad vitam ipsius Petri Venrelli, in prædictorum hominum maris & dictæ Curix, ac cujusdam Capituli in concessione per Nos de dicto Consulatu, & ejus Curia facta, inter alia Capitula contenti, non modicum præjuditium & jacturam; quo Capitulo cavetur in effectu & substantia, quod Consules totiens quotiens eis videbitur possint remove Scriptorem dictæ Curix, & alium ibi ponere, juxta tenorem Capituli propredicti: quare præfati Supplicantes Nobis humiliter supplicarunt, quatenus Capitula & Privilegia dicto Con-
su-

sulatui, & ejus Curia pertinentia, & in eisdem contenta, & per Nos dictæ Universitati Majoricarum in utilitatem & favorem dictorum hominum maris concessa, juxta eorum continentias & tenores observare de nostra solita benignitate regia facere dignaremur.

Nosque, dictis supplicationibus benigniter annuentes, cum nostræ intentionis minime fuerit, nec existat, aliquid facere vel fecisse in præjudicium & læsionem Capitulorum, Ordinationum, & libertatum per Nos factarum & concessarum dicto Consulatui Majoricarum, & ejusdem Curia Consulatus: idcirco vobis dicimus, comitimus, & mandamus, quatenus vocatis dictis Juratis, & dictis Clavariis, & aliis qui ad prædicta fuerint evocandi, si aliqua inveneritis per Nos fuisse facta, post concessionem per Nos de dicto Consulatu & ejus Curia factam Universitati Majoricarum, in favorem hominum maris, ut est dictum, quæ derogationem, aut læsionem dictorum Capitulorum, Ordinationum & libertatum dicti Consulatus, & ejus Curia facere, aut contra ea seu eas in totum vel in partem tangere modo aliquo videantur; ea omnia tanquam contra prædictam nostram primam concessionem factam, ac per Nos juratam, penitus revocetis, & eadem ad statum pristinum juxta tenorem dictæ nostræ primæ concessionis factæ dictæ Universitati Majoricarum in favorem & utilitatem dictorum hominum maris, juxta ipsius primæ concessionis seriem & tenorem, penitus reducatis, & aliás faciatis & cognoscatis, ac decernatis super prædictis omnibus, & singulis, & ab eis quomodolibet dependentibus, & connexis, quod de jure & justitia fuerit faciendum, breviter, simpliciter, summarie, & de plano, ac sine scriptis, quoniam Nos cum præsentibus vobis super eisdem omnibus & singulis supradictis, comitimus plenarie vices nostras. Dat. in Civitate Majoricarum sub nostro sigillo secreto, sexta decima die Augusti, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo nono. = Signata: *Bernardus*. = Regens Cancellariam misit eam expediendam.

LXVII.

REAL PROVISION DE D. PEDRO IV DE ARAGON, en que á instancia del Magistrado Municipal de Barcelona, revoca el Edicto poco antes publicado, de que ninguno navegase desde Octubre hasta Abril, y que el que lo hiciese debia prestar caucion en poder del Bayle General y del Vice-Almirante de Cataluña, dexando esta policia al arbitrio de dicho Magistrado.

R. Arch. Regest. Guerra Petri IV. de 1359 ad 1361. fol. 109.

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Attendentes quod Nos A. D. quibusdam justis rationibus ad hæc nos inducentibus, cum littera nostra quæ data fuit Barchinonæ prima die Octobris anno subscripto, inhibitionem navigandi usque ad mensem Aprilis proxime instantem duximus maturo consilio suspendendam, providendo & ordinando ut nullus citra vel ultra mare audeat navigare, nisi prius securitatem præstitisset in posse fidelium de Consilio nostro Petri Zacosta, Bajuli Generalis, & Guillelmi Morey Viceammirati Cathalonix, vel ipsorum alterius, sub poena corporis & bonorum, quod ad loca unde recessisset cum eisdem vasis per totum dictum mensem infallibiliter rediisset, prout in dicta littera nostra latius continetur; nuncque fuerit Nobis pro parte Consiliariorum & Proborum hominum Civitatis Barchinonæ supplici petitione monstratum, quod si prædicta securitas præstaretur, nedum redundaret in dampnum prædictorum navigantium, & dictæ Civitatis & civium & habitatorum ejusdem præjuditium manifestum, quibusdam justis rationibus Nobis pro parte ipsorum Consiliariorum, & Proborum hominum explicatis; sitque Nobis inde humiliter supplicatum, ut dignaremur in prædictis eorum indemnizationibus, tollendo hujusmodi præjudicia, providere: 1359.

Ideo, dictæ supplicationi, ut justæ & rationi consonæ, favorabiliter annuentes, volumus, & pro bono habemus, quod tempus infra quod cives & habitatores Barchinonæ, navigantes vel navigare volentes, recedendo á dicta Civitate Barchinonæ cum quibuscumque vasis, habeant redire ad ipsam Civitatem Barchinonæ, sit & esse habeat arbitrio & ordinationi dictorum Consiliariorum, sic quod prædictum tempus mensis Aprilis, in prædicta nostra littera contentum, possint prædicti Consilarii, ipsa nostra littera non obstante, minuere vel augere, prout eis & eorum bono arbitrio visum fuerit expedire: & quod securitates quas dicti Consilarii ordinabunt per prædictos novigantes de redeundo ad dictam Civitatem cum dictis vasis debere fieri seu præstari, fiant & fieri habeant in posse dicti Petri Zacosta Bajuli Cathalonix Generalis, & quod Scriptor ipsius Bajuli pro salario cujuslibet securitatis quam recipiet, habeat tantum quatuor denarios, & non ultra.

Præ-

Præterea nolumus quod navigantes qui non sint de Civitate Barchinæ, undecumque cum vasis ad dictam Civitatem appellentes, impediuntur vel compellantur per prædictos Petrum Zacosta & Guillermmum Morey, vel alterum eorundem in ipsa Civitate, de redeundo ad ipsam Civitatem, vel aliás securitatem vel securitates facere seu præstare, cum ex hoc propter defectum victualium & aliorum eidem Civitati necessariorum posset magnum, quod absit, periculum iminere. Mandantes cum hac eadem eisdem Petro Zacosta, & Guillermo Morey, ac universis & singulis officialibus & subditis nostris, quod hanc nostram provisionem, quam durare volumus dum Nobis placuerit, ratam & firmam habeant, & observent, & contra eam non veniant quavis causa. Dat. Cervariæ duodecimo die Novembris anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo nono. = Petrus Cancellarius = Jacobus Conesa ex petitione provisa per Nobilem Bernardum de Capraria Consiliarium. = Vidit eam Dominus Rex.

LXVIII.

NOMBRAMIENTO Y PODER DE PLENIPOTENCIARIO
para tratar las paces con el Rey de Marruecos, otorgado por Don Pedro IV de Aragon al Noble Bernardo de Cabrera, del Consejo del Rey.

R. Arch. Regest. Pacium et Treguarum Regis Petri III. de an. 1357 ad 1362. fol. 85.

A. D. 1361. **I**N DEI NOMINE, Amen. Manifestum sit cunctis, quod Nos Petrus, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Tenore præsentis Cartæ nostræ, seu instrumenti publici firmiter valituri, gratis & ex certa scientia facimus, constituimus, & ordinamus vos nobilem & dilectum Consiliarium nostrum Bernardum de Capraria militem, præsentem, & hujusmodi mandatum & procuratorium sponte suscipientem, certum & specialem Nuntium, Ambaxatorem, & Procuratorem nostrum ad tractandum & firmandum pacem vel treugam ad quodcumque tempus volueritis, cum Rege Marrochitano, & super dicta pace vel treuga quascumque conventiones & pacta ineundum, faciendum, & firmandum; & pro ipsis pactis & conventionibus tenendis, complendis & servandis, quasvis securitates, cautiones, promissiones & obligationes, tam bonorum nostrorum, quam aliás præstandum, tam cum pœnis & juramentis, quam aliás quovismodo, prout vobis & vestro arbitrio videbitur faciendum; & omnia alia & singula tractandum, gerendum & expediendum in prædictis & circa ea, quæ vestro arbitrio necessaria, utilia, expedientia seu opportuna fuerint; & quæ Nos possemus facere personaliter constituti, etiam si majora vel graviora fuerint superius expressatis, & quæ mandatum speciale requirerent; & omnia alia quæ fuerint congruentia seu expedientia, licet non necessaria alicui de prædictis: committentes & conferentes vobis super eis omnibus & singulis, liberam & gene-

neralem administrationem & plenarie vices nostras : promittentes vobis & Notario infrascripto , hæc á Nobis nomine vestro & omnium illorum quorum interest , intererit , ac interesse potest & poterit legitime stipulanti & recipienti , quod Nos semper habebimus , & ex nunc pro tunc habemus ratum & firmum quicquid per vos in & super prædictis , vel circa ea , factum fuerit sive gestum , & nullo tempore revocabimus ; imo illud seu ea , quæque sint aut fuerint , per vos gesta , laudamus , approbamus , & ratificamus , & firma esse volumus ac si per Nos , seu in nostra præsentia facta essent , sub nostrorum omnium obligatione bonorum . Actum est hoc in Palatio Regali Barchinonæ , decimo septimo die Decembris anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo primo , regni que nostri vicesimo sexto . = Sig ✠ num Petri , Dei gratia , Regis Aragonum , Valentiz , Majoricarum , Sardiniz , & Corsicz , ac Comitis Barchinonæ , Rossilionis & Ceritaniz , qui hæc concedimus & firmamus , præsensque Instrumentum sigillo Møjestatis nostræ comuniri jubemus .

Testes hujus rei sunt , Nobiles : *Gilbertus de Scintillis* Majordomus : *Olfus de Proxida* Camerlengus : & *Bernardus de Ulzinellis* Legum Doctor , Thesaurarius , Milites , Consilii Domini Regis . = Sig ✠ num mei *Jacobi Conesa* Secretarii Domini Regis , ejusque auctoritate Notarii publici per totam terram & dominationem ejusdem ; qui præmissis interfui , & hæc scribi feci , & clausi . = Dominus Rex mandavit mihi *Jacobo Conesa* .

LXIX.

REAL ORDEN AL ALCAYDE DE LAS ATARAZANAS
de Barcelona , para que entregue dos galeras y dos uxeres viejos ya inservibles , para andamios en la fabrica de los muros de dicha Ciudad .

R. Arch. Regest. *Daraçana* Regis Petri III , de an. 1358 . ad 1386 , fol. 31 .

PETRUS , Dei gratia , Rex Aragonum , &c . Fideli de Consilio nostro *Bo-* A. D.
nanato de Colle Conservatori *Daraçanarum* nostrarum , salutem & 1362.
gratiam . Cum Nos ad supplicationem Nobis factam per dilectos & fideles Consiliarios Civitatis Barchinonæ , eisdem concesserimus & dederimus cum præsentibus duas Galeas , seu duo Uxeria vetera & inutilia ad navigandum , ex illis quæ sunt in *daraçana* nostra Barchinonæ pro faciendis corredoriis in muris quæ noviter fiunt in Civitate prædicta ; propterea vobis dicimus & mandamus expresse , ac de certa scientia , quod dictas duas Galeas , seu duo Uxeria vetera & inutilia , ut prædicitur , ad navigandum , tradatis confestim dictis Consiliariis , seu cui aut quibus voluerint loco sui ; & recuperetis præsentem litteram , cum apocha de receptis : quoniam Nos per hanc eandem injungimus Magistro Rationali Curiz nostræ , seu alii cuicumque á vobis inde compotum audituro , quod dictas duas Galeas , seu

duo uxeria, in vestro recipiat compoto, vobis sibi tempore vestri rationii restituente hanc litteram, cum apocha supradicta. Dat. Barchinonæ vigesima quinta die Augusti anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo secundo. = *Petrus* Cancellarius. = *Rex Petrus*. = Dominus Rex mandavit mihi *Jacobo Conesa*.

LXX.

ORDEN DEL REY DON PEDRO IV AL CONSERVADOR de las Atarazanas de Barcelona, para que saque todas las armas y pertrechos de guerra, y los ponga dentro de la Ciudad para mayor resguardo.

R. Arch. Regest. *Daraçana Regis Petri III. de an. 1358 ad 1386. fol. 31.*

A. D. 1362. **P**ETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Fideli de Consilio nostro *Bonanato de Colle* Conservatori *Daraçanarum* nostrarum, salutem & gratiam. Dicimus & mandamus vobis expresse ac de certa scientia, quatenus incontinenti, cum requisitus fueritis super hoc ex parte Consiliariorum Barchinonæ, extrahatis seu extrahi faciatis á *Daraçana* Barchinonæ arbores, anthenas, schalas, & quævis alia fornimenta, seu apparamenta abta ad erigendum muros dictæ Civitatis, & etiam omnia arma & sagittas, seu passadoria, & tretas, cum quibus posset per gentes extraneas seu inimicos dampnum inferi habitatoribus dictæ Civitatis, & quod ea faciatis imiti & reponi, facto inde inventario, intus menia dictæ Civitatis, in aliquo loco tuto: volentes etiam quod si dicti Consilarii & Probi homines Barchinonæ voluerint inde sibi servire vel subvenire de prædictis arboribus, anthenis, schalis, apparatibus & armis, necessitatis tempore occurrente, hoc sit eis licitum, omni obstaculo quiescente; sic tamen quod facto dicto servitio, ea vobis pro parte nostræ Curie teneantur restituere, & tornare. Dat. Barchinonæ vigesima quinta die Augusti, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo secundo. = *Petrus* Cancellarius. = *Rex Petrus*. = Dominus Rex mandavit mihi *Jacobo Conesa*.

LXXI.

CAPITULOS AJUSTADOS ENTRE EL REY D. PEDRO IV
de Aragon de una parte, y los Diputados de Cataluña y Mallorca de la otra, sobre el apresto, gastos, y ordenanzas de una esquadra de galeras, otorgada en las Cortes Generales de Monzon para la guerra contra el Rey D. Pedro de Castilla.

R. Arch. Regest. Armata Regis Petri III. de an. 1363 ad 1379. fol. 6.

NOVERINT universi; quod inter Serenissimum Dominum Regem ex parte una; & Raymundum Januarii Precentorem Ecclesie Urgellensis, Guillelmum de Togoriis militem, & Petrum de Sancto Clemente, civem Barchinonæ, Deputatos Generalis Cathalonie & Regni Majoricarum ordinatos in Curia generali Montisoni, aliis eorum Condeputatis, & nomine Deputationis prædictæ, ex altera; conventa & firmata fuerunt, sub conditionibus, diebus, & anno subscriptis, Capitula quæ sequuntur. A. D. 1363.

EN NOM de Deu sia, è de Madona Santa Maria, è de la Verge Santa Eulalia, cors sant de Barchelona. Avegut es entre lo Senyor Rey de una part, èls Deputats del Principat de Cathalunya, è del Regne de Malorcha de la altra: que de present sia feta Armada en la Senyoria del Senyor Rey de galéas, en aquell nombre que al dit Senyor è als dits Deputats sia vist faedor, per deffensió de les mars è maritimes è sotsmeses del Senyor Rey, per rahó de la guerra de Castella, è per offensió dels enemichs, de la qual Armada volgren lo dit Senyor èls dits Deputats concordants que fos Capitá lo Noble Mossen Nolfo de Pròxima Plau al Senyor Rey. Plau als dits Deputats.

Item: quell dit Capitá comunament elegit per lo Senyor Rey è per los dits Deputats, anans que partesqua, faça sacrament è homenatge al Portant veus de Veguer de Barchelona, reebent per lo Senyor Rey è per los dits Deputats, de haverse be è leyalment en son ofici, è que farà donar, è respondre al Clavari, comunament elegidor, qui irá en la dita Armada, de tot lo guany complidament que les galées de la dita Armada faràn, com mils puxa è sápia. Plau al Senyor Rey. Plau als dits Deputats.

Item: que Almirayll, ne Visalmiraylls, ne Algutzirs, ne lurs Loctinents, ne altres Officials del Senyor Rey, no hagen á fer, ne acabar, ne manar res en la dita Armada, sino tantsolament lo dit Capitá comunament elet, è aquells que el volrà. Plau al Senyor Rey. Plau als dits Deputats.

Item: que de present sien elets en Barchelona, per Acordadors, que continuament estiguen è acorden á la Taula d'acordar, en Johan Lom-

barda Ciudadá de Barchelona, è en Pere Broll de Valencia, á ordinació, è manament dels quals l'Escrivá de la Taula de Barchelona scrive è pach aquells que ells acordarán. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item: que en Guillem Oliver de casa de la Senyora Reyna, sia reebedor è destribuidor de tota la moneda necessària á la dita Armada, en nom è per part del Senyor Rey è dels dits Diputats; è que la dita moneda convertescha en la dita Armada, segons que será ordonat è manat per en Pere Buçot, è per en Jacme de Gualbes ciutadans de Barchelona, als quals aço es comanat per part del Senyor Rey è per los dits Diputats, axi empero que ço que despendrá lo dit Guillem Oliver en gros, ço es daço que dará al Scrivá de la Taula è de comptes d'armes, è de bescuyt, haja haver albarans dels dits Pere Buçot è Jacme de Gualbes, segellats ab lo segell de cascun dells, è del sobre pus faça compte è haje ses cauteles, segons que es acostumat, è que rete compte als deus dits en Pere Bussot, è Jacme de Gualbes reebents, per nom del Senyor Rey è dels dits Diputats & que no sie tengut rete compte al Maestre Racional de la Cort del Senyor Rey, ne á alguns altres per lo Senyor Rey, ó per los dits Diputats: car lo Senyor Rey è los dits Diputats, donen plen poder ab tenor de la present scriptura als dits en Pere Buçot è Jacme de Gualbes, de oyr è difinir tots los comptes de la present Armada, è fer fins è albarans, testimoniais, è debitoris, salvats exceptats los comptes del Clavari de la present Armada, dels quals á avayl se fa ordinació en altre manera. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item: que en Farrer de Magarola, Scrivá del Senyor Rey, sia Scrivá del acordament de la dita Armada, è que vaja è sia tengut de rete compte als dits en Pere Buçot è Jacme de Gualbes, no al Maestre Racional, de la Cort del Senyor Rey, ne á altres per lo Senyor Rey è per los dits Diputats en la forma damunt dita = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item: es estat avengut que perço com les messions de la dita Armada se fan es paguen entre lo Senyor Rey è los dits Diputats, è sobre lo guany, que nostre Senyor Deu volent dará, è que la dita Armada farà, fos altercat com è per qual manera lo dit guany se partirá entre les dites parts; fo axi avengut, es á saber, que sia deputada è de present assignada, anans que la dita Armada partesqua; per en Berenguer de Relat Tresorer de la Senyora Reyna, è per en Pere Zacosta Batlle General de Cathalunya, è per en Mathèu Adriá Prothonotari Conseyllers del dit Senyor, per part del Senyor Rey; è per en Ramon Janer Cabiscol d'Urgell, è per en Guillem Togorés cavaller, è per en Pere Sencliment ciudadá de Barchelona, Deputats del General de Cathalunya è

de Malorcha , ara residents en Barchelona , per part de la Deputacio ; è en absencia dels altres , per quatre dells , ço es dos de cascuna part , una bona è apta persona per Clavari , la qual vaja ab la dita Armada : lo qual Clavari reebe tot lo guany que nostre Senyor darà è la dita Armada farà per nom del Senyor Rey è dels dits Diputats , del qual guany ó partida d'aquell no sia tengut de respondre al dit Senyor Rey , ne á altri per ell , per la part que metrá de ço del seu en la dita Armada , ne per altres qualssevols rahons ó drets pertanyents al Senyor Rey , ne axi mateix als dits Diputats per la part que haurán mesa en la dita Armada dels diners è bens de la dita Deputacio ; anans lo dit guany haja è sia tengut lo dit Clavari de metre è convertir en la dita Armada , ço es , ó en creximent de mes galées que huy nos' armen , ó de paga faedora á les dites galées , qui huy s'armen , de temps esdevenidor après que será finit lo temps per lo qual la xurma de la dita Armada será pagada ; ó en altre profit , è expedició è be de la Armada , è de la guerra , axi que tot lo dit guany entegrament è sens disminució alcuna se haje á convertir en la dita Armada , per la forma damunt dita , è en altres afers de la guerra , ab è de conseyll dels dits tres Conseyllers del Senyor Rey , ó dels dits tres Diputats , ó dels quatre dells , ço es , dos de cascuna part en absencia dels altres : è daço haje á fer lo dit Clavari sagrament è homenatge al dit Loctinent de Veguer de Barchelona , reebent per nom que damunt deu exeguir , è servar les coses damunt dites , be è feelment , en la forma damunt dita. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item : perço com era revocat en dupte quell Maestre Racional de la Cort del Senyor Rey , demanás de compte lo dit Clavari , ó que los dits Diputats demanassen compte de ço que haurie reebut per raho del dit guany , ço es , per la part qu'el Senyor Rey de ço del seu met de present è convertex en la dita Armada , è los dits Diputats perço que hi metrán , è meten de present , dels bens de la Deputacio ; fo avengut entre dites parts , quell dit Maestre Racional , ne altre per part del Senyor Rey è dels dits Diputats , nos' puxen nes' deguen entremetre demanar compte ó raho d'aço qui reebut será , ne haut del dit guany ; ans lo Senyor Rey volch è mana , è de present ordena que fossen eletes tres persones de part sua è de sa casa ; ço es , los dits en Pere Zacosta , è en Berenguer de Reelat , è en Matheu Adriá ; è axi mateix volgueren è ordenaren los dits Diputats : que hi sien los dits tres Diputats residents en Barchelona , per lur parts , ó dos d'elles , ó encara un de cascuna part absents los altres , è que hagen pendre per les dites parts , ço es , tots sis ó dos de cascuna part , ó encara un de cascuna part los altres absents , de oyr è examinar lo compte ó comptes del dit Clavari , è aquells definir axi com ben vist los será , è fer carta ó albará final del retiment del dit

dit compte, un ó molts, si serán mester. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item : que finida la dita Armada, los dits Diputats purament è sens algun contrast cobren les galées, exércies, è armes, è altres coses á ellas pertanyents, segons que aquelles haurán meses en la dita Armada. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item : entenen les dites Parts que la dita Armada vaja á risch è á fortuna de cascuna part. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item : es estat convengut que d'aquesta se facen dos cartes publiques, sagellades ab lo sagell del Senyor Rey, è ab lo sagell de la Diputacio; la una liurada als dits tres Conseyllers del Senyor Rey; è la altra als dits Diputats. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Igitur dictus Dominus Rex decima die Decembris anno subscripto ex parte una, & dicti Deputati vicessima tertia die ejusdem mensis & anni subscripti ex parte altera, laudantes, concedentes, & firmantes omnia & singula Capitula supradicta in manu & posse mei Notarii infra-scripti, tanquam publicæ personæ, hoc pro personis quarum interest, & intererit, ac interesse poterit, recipientis, paciscentis, ac etiam legitime stipulantis : convenerunt & promiserunt sibi invicem prædicta omnia & singula tenere, & observare, & contra non facere vel venire, aliquo jure, causa, vel etiam ratione, sub hypotheca omnium bonorum ipsius Domini Regis & Deputationis supradictæ; & ad majorem corroborationem præmissorum, præfatus Dominus Rex & dicti Deputati requisiverunt duo consimilia instrumenta fieri de prædictis, sigillo ipsius Domini Regis & sigillo Deputationis prædictæ roborata, alterum tradendum parti Domini Regis, & alterum parti Deputatorum prædictorum, quæ fuerunt acta in Barchinona diebus prædictis, ac præsentibus pro testibus ad hæc vocatis: Nobili Berengario de *Apilia*: *Guillermo Doix*, militibus: & *Bernardo de Bonastre* Secretario Domini Regis: *Petro de Marginibus* Scriptori portionis dicti Domini Regis: *Francisco Ferrari de Minorissa*: *Bernardo Viveti*, Notario: & *Francisco Ferrari* Scriptori Barchinonæ, anno á Nativitate Domini, millesimo trecentesimo sexagesimo tertio. = *Guillelmus de Palou*. = Sig^{num} mei *Mathei Adriani* Protonotarii sigilla tenentis dicti Domini Regis, & auctoritate regia Notarii publici per totam terram & dominationem ejusdem.

de Malorcha , ara residents en Barchelona , per part de la Deputacio ; è en absencia dels altres , per quatre dells , ço es dos de cascuna part , una bona è apta persona per Clavari , la qual vaja ab la dita Armada : lo qual Clavari reebe tot lo guany que nostre Senyor darà è la dita Armada farà per nom del Senyor Rey è dels dits Diputats , del qual guany ó partida d'aquell no sia tengut de respondre al dit Senyor Rey , ne á altri per ell , per la part que metrà de ço del seu en la dita Armada , ne per altres qualssevols rahons ó drets pertanyents al Senyor Rey , ne axi mateix als dits Diputats per la part que haurán mesa en la dita Armada dels diners è bens de la dita Diputacio ; anans lo dit guany haja è sia tengut lo dit Clavari de metre è convertir en la dita Armada , ço es , ó en creximent de mes galées que huy nos' armen , ó de paga faedora á les dites galées , qui huy s'armen , de temps esdevenidor après que será finit lo temps per lo qual la xurma de la dita Armada será pagada ; ó en altre profit , è expedició è be de la Armada , è de la guerra , axi que tot lo dit guany entegrament è sens disminució alcuna se haje á convertir en la dita Armada , per la forma damunt dita , è en altres afers de la guerra , ab è de conseyll dels dits tres Conseyllers del Senyor Rey , ó dels dits tres Diputats , ó dels quatre dells , ço es , dos de cascuna part en absencia dels altres : è daço haje á fer lo dit Clavari sagrament è homenatge al dit Loctinent de Veguer de Barchelona , reebent per nom que damunt deu exeguir , è servar les coses damunt dites , be è feelment , en la forma damunt dita. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item : perço com era revocat en dupte quell Maestre Racional de la Cort del Senyor Rey , demanás de compte lo dit Clavari , ó que los dits Diputats demanassen compte de ço que haurie reebut per raho del dit guany , ço es , per la part qu'el Senyor Rey de ço del seu met de present è convertex en la dita Armada , è los dits Diputats perço que hi metrán , è meten de present , dels bens de la Diputacio ; fo avengut entre dites parts , quell dit Maestre Racional , ne altre per part del Senyor Rey è dels dits Diputats , nos' puxen nes' deguen entremetre demanar compte ó raho d'aço qui reebut será , ne haut del dit guany ; ans lo Senyor Rey volch è mana , è de present ordena que fossen eletes tres persones de part sua è de sa casa ; ço es , los dits en Pere Zacosta , è en Berenguer de Reelat , è en Matheu Adriá ; è axi mateix volgueren è ordenaren los dits Diputats : que hi sien los dits tres Diputats residents en Barchelona , per lur parts , ó dos d'elles , ó encara un de cascuna part absents los altres , è que hagen pendre per les dites parts , ço es , tots sis ó dos de cascuna part , ó encara un de cascuna part los altres absents , de oyr è examinar lo compte ó comptes del dit Clavari , è aquells difinir axi com ben vist los será , è fer carta ó albará final del retiment del dit

dit compte, un ó molts, si serán mester. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item : que finida la dita Armada, los dits Diputats purament è sens algun contrast cobren les galées, exércies, è armes, è altres coses á ellas pertanyents, segons que aquelles haurán meses en la dita Armada. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item : entenen les dites Parts que la dita Armada vaja á risch è á fortuna de cascuna part. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Item : es estat convengut que d'aquesta se facen dos cartes publiques, sagellades ab lo sagell del Senyor Rey, è ab lo sagell de la Diputacio; la una liurada als dits tres Conseyllers del Senyor Rey; è la altra als dits Diputats. = Plau al Senyor Rey. = Plau als dits Diputats.

Igitur dictus Dominus Rex decima die Decembris anno subscripto ex parte una, & dicti Deputati vicessima tertia die ejusdem mensis & anni subscripti ex parte altera, laudantes, concedentes, & firmantes omnia & singula Capitula supradicta in manu & posse mei Notarii infra-scripti, tanquam publicæ personæ, hoc pro personis quarum interest, & intererit, ac interesse poterit, recipientis, paciscentis, ac etiam legitime stipulantis : convenerunt & promiserunt sibi invicem prædicta omnia & singula tenere, & observare, & contra non facere vel venire, aliquo jure, causa, vel etiam ratione, sub hypotheca omnium bonorum ipsius Domini Regis & Deputationis supradictæ; & ad majorem corroborationem præmissorum, præfatus Dominus Rex & dicti Deputati requisiverunt duo consimilia instrumenta fieri de prædictis, sigillo ipsius Domini Regis & sigillo Deputationis prædictæ roborata, alterum tradendum parti Domini Regis, & alterum parti Deputatorum prædictorum, quæ fuerunt acta in Barchinona diebus prædictis, ac præsentibus pro testibus ad hæc vocatis: Nobili Berengario de *Apilia*: *Guillermo Doix*, militibus: & *Bernardo de Bonastre* Secretario Domini Regis: *Petro de Marginibus* Scriptorum portionis dicti Domini Regis: *Francisco Ferrari de Minorissa*: *Bernardo Viveti*, Notario: & *Francisco Ferrari* Scriptorum Barchinonæ, anno á Nativitate Domini, millesimo trecentesimo sexagesimo tertio. = *Guillelmus de Palou*. = Sig⁺num mei *Mathei Adriani* Protonotarii sigilla tenentis dicti Domini Regis, & auctoritate regia Notarii publici per totam terram & dominationem ejusdem.

CEDULA CONVOCATORIA DEL REY D. PEDRO IV
de Aragon, para defender las costas del Campo de Tarragona de las
Armadas del Rey Don Pedro de Castilla, que se esperaban en aque-
llos mares.

R. Arch. Regest. Regis Petri IV. *Princeps namque de 1361 ad 1369. fol. 64.*

PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Reverendo in Christo Patri Petro, divina providentia, Archiepiscopo Terraconæ, vel Procuratori suo in Civitate & Campo Terraconæ, salutem & dilectionem. Cum, secundum rumores quos è certo habemus, Rex Castellæ publicus hostis noster cum magno stoleo navium & galearum ad has partes de præsentī veniat, seu venire intendat, & ob hoc necessarium dinoscatur fieri provisiones decentes, quibus suis pravis conatibus obvietur, Nosque inter cætera ordinaverimus virtute Usatici *Princeps namque* &c. quod in casu quo timeatur de dicto stoleo ad maria Terraconæ venturo, requirantur per vos pro defensione Civitatis, & Campi Terraconæ, & Loci Cambrills, & totius maritimæ, à loco de Berano usque ad Collum Balagarii, Comes Urgelli, & Nobilis Raymundus de Angularia, Dominus de Angularia & de Bellopodio, cum suis vassallis; & Vicarii ac Bajuli Locorum Montis albi, & Tarragæ, de Regali, de Capra, & de Foresio, & de Villagrassa, & Comes Pallariensis, & Subvicarius Pallariensis, cum omnibus suis districtualibus, quibus nostras certi tenoris litteras dirigimus super isto, ut veniant ad defensionem dictæ Civitatis, & Campi Terraconæ, & illius maritimæ, scilicet de Berano ad Collum Balagarii, ut superius dictum est, quoniam ad alia loca maritima alias provisiones duximus faciendas:

Propterea vobis dicimus & mandamus, quatenus in casu quo necessarium fuerit, ut præfertur, requiratis omnes superius nominatos virtute dicti Usatici, ut ad dictam defensionem faciendam, & ad illa loca quæ vos eis intimaveritis, potenter veniant cum equis & armis, & omnibus suis districtualibus, prout ad hoc tenentur secundum tenorem & mentem Usatici antedicti; vosque modo simili cum omnibus & singulis vassallis vestris & Ecclesiæ Terraconæ circa dictam defensionem insistatis viriliter & potenter. Nos enim vos & dictum Comitem Urgelli, vel Procuratorem suum, Ordinatores elegimus & præferimus cum præsentī, defensionī hujusmodi infra limites prædistinctas. Dat. Barchinonæ decimo octavo die Julii, anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo quinto. = *Guillemus de Palou.* = *Jacobus Conesa* mandato regio tacto per Bajulum Cathalonæ Generalem, Consiliarium.

A. D.

1365.

REAL CEDULA DE DON PEDRO IV DE ARAGON,
á ruego de los Corsarios y Armadores, imponiendo varias penas pecuniarias y corporales á los desertores de sus tripulaciones.

R. Arch. Regest. *Armas Regis Petri III. de an. 1363 ad 1379. fol. 68.*

A. D. 1367. **P**ETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Dilectis & fidelibus universis, & singulis Officialibus nostris præsentibus & futuris, vel eorum Locatenentibus, ad quos præsentibus pervenerint: salutem & dilectionem. Pluries Nobis conquæstum extitit per Corsarios, & Armatores lemborum, & aliorum vassellorum, saltim cum signo quod eis datur tempore acordamenti, ab ipsis armamentis fugere non formidantes, ex quo ipsi Corsarii & Armatores dampnum multoties intolerabilem suscipiunt, ac etiam detrimentum.

Quare, volentes dictis Corsariis & Armatoribus, ut non inferatur eis dampnum hujusmodi, quantum in Nobis est, remedium adhibere; cum præsentibus providemus, & provisionem ordinamus ac statuimus præsentem: quod de cætero nullus acordatus cum Corsariis & Armatoribus antedictis, audeat seu præsumat ab eorum armamentis fugere, & si contrafactum fuerit, fugitivi cum solutione, seu parte majori ejusdem, poenam ducentorum solidorum regalium Valentix, & fugitivi cum signo quod datur in principio acordamenti, poenam centum solidorum ejusdem monetæ incurrant & incurere decernimus ipso facto; quarum siquidem poenarum medietas Fisco nostro, & altera medietas Corsario seu Armatori cum quo dicti fugitivi acordati fuerint, adquiratur. Fugitivi vero qui non habuerint unde dictam poenam de facto exsolvant, volumus quod per Ordinarium loci in quo deprehensi fuerint, per locum ipsum ad ejus Ordinarii cognitionem cum verberibus fustigentur.

Mandantes vobis & singulis vestrum, quatenus provisionem, & ordinationem nostram hujusmodi faciendo publicari per loca in quibus præconitzationes fieri consueverunt; ne quisquam de præmissis ignorantiam valeat allegare, eandem teneatis & observetis, ac teneri & observari faciatis, juxta ejus seriem & tenorem. Dat. Cesaraugustæ vigesima octava die Julii, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo sexagesimo septimo. = *Petrus Johannes* ex provisione = Dominus Rex mandavit mihi *Francisco Castilionis.*

NOMBRAMIENTO DE CAPITAN GENERAL DE
las Armadas Reales, con todas las prerogativas de Vice-Almirante
General, concedido por el Rey Don Pedro IV de Aragon al Noble Gilaberto de Cruilles.

R. Arch. Regest. Armata Regis Petri III. de an. 1363 ad 1379. fol. 116. B.

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Sedule cogitamus quod A. D.
inter alia quæ Regibus & Principibus incumbere dinoscuntur, est 1373.
illud præcipuum, quod suis officiis præsertim majoribus, viros nobiles, fi-
delitate, industria, & magnanimitate pollentes, aliisque variis meritorum
suffragiis redimitos, ordinent & præponant, nam tunc laudis & famæ præ-
conio regalis magnificentia vehementer extollitur, dum per tales ipsa offi-
cia disponit salubriter gubernanda.

Ad vos igitur nobilem & dilectum Consiliarium nostrum *Gilbertum*
de Cruillis, militem, velut ad illum quem novimus nobilitate generis, fi-
delitatis puritate, sinceritatis constantia, aliisque præclaris titulis laudabili-
ter insignitum, vestrum merito intuitum diligentes, confidentesque quod
in iis quæ exaltationem nostri nominis & honoris respiciunt, omni cura &
diligentia intendetis, nec non prospectis servitiis quæ per vos & vestros
prædecessores, & alios de vestro genere, Nobis multifarie & strenue, tam
in mari quam in terra exhibita fuere, & speramus per vos amplius exhi-
beri, pro quibus etiam servitiis & in eis nonnulli ex prædictis de gene-
re vestro terminarunt laudabiliter dies suos; vos propterea in Capitaneum
Generalem omnium & singularium Armatarum nostrarum maris, quas fie-
ri continget, in quibusvis Regnis, & terris nostris, tam citra quam ultra
mare præponimus, statuimus, & etiam ordinamus, ipsumque Capitaneum
Generalis Officium vobis committimus, ac vos Capitaneum Generalem om-
nium Armatarum nostrarum maris nuntiamus præsentibus pariter & fu-
turis: volentes & concedentes vobis, quod in quibuscumque partibus reg-
norum & terrarum nostrarum, citra & ultra mare, dictum Capitaneum Ge-
neralis officium regere valeatis plenarie & potenter, & cum illa jurisdic-
tione, integritate, & potestate majori, eisque juribus & prærogativis, qui-
bus hujusmodi Capitaneum Generalis consuetum est regi & etiam exerceri.

Cæterum, quia inter nobilem & dilectum Consiliarium & Ammira-
tum nostrum Hugum Vicecomitem Cardonæ, militem, ex una parte, &
vos dictum nobilem Gilbertum ex altera, fuerunt conventa & inhita de
voluntate nostra Capitula quæ sequuntur: EN nom de Deu, Amen. Con-
vengut, atorgat, è promés es estat entre lo Senyor Nuch Veççompte de
Cardona, è Almirall del Senyor Rey, de una part; è lo noble Mossen Ge-
labert de Cruilles, de voluntat del Senyor Rey, de la altra: que lo dit

Tom. IV.

†

Se-

Senyor Veçcompte de present fa è constitueix Lochtinent seu en lo dit Offici del Almirallat lo dit Mossen Gelabert, sots les retinences è condicions devall escrites, en tots temps de la sua vida; è durant lo temps del Almirallat.

E primerament se reté lo dit Senyor Veçcompte: que ell en qualque loch sia personalment, puxa usar del dit offici, exercici, è jurisdicció d' aquell plenerament è poderosa, è que d'alcun acte ó fet quel dit Almirall hagués fet ó començat, lo dit Mossen Gelabert nos puxa en res entremetre, sens volentat del dit Almirall.

Item: mes se reté que sis volrà, puxa pujar lo dit Almirall en Armada, ó Afmades, ques' convinguen fer dins les terres è mars del Senyor Rey, ó altres on lo Senyor Rey les vulla fer; è que ladonchs lo dit Lochtinent no s'en pugués entremetre sens sa volentat, ne haver alguns salaris ne drets. Apres vol lo dit Senyor Veçcompte è Almirall, que lo dit Mossen Gilabert haja tots drets á ell com Almirall pertanyents, axi de salaris com d'altres còses, en cas que personalment lo dit Almirall nohi puix, car en cas que ell hi puix, o ell ne us personalment, ell los vol, el se reté axi mateix segons que desus es dit è contengut.

Item: se reté lo dit Almirall, que si algun acte ó fet davant ell venia, lo qual no fos començat per lo dit Lochtinent, quel dit Almirall lo puxa absolre, remetre, ó perdonar, ó corregir, ó punir, è fer sobre aquell justícia, è ço que li plaurá, pus non faça comissió á neguna altra persona; que en altre cas que comissió n'agués á fer, vol lo poder sia del dit Lochtinent è no d'altre, si en aquell lloch serà lo Veçcompte de Cardona. =

Volentes vestris exigentibus meritis, erga vos gratiosius Nos habere, præinserta Capitula & contenta in eis laudamus, approbamus, & confirmamus hujus serie, Nosque eundem nobilem Gilabertum, velut ad hoc idoneum ac sufficientem, in Locumtenentem nostri Ammiratus constituimus & etiam deputamus: concedentes vobis expresse, quod vos de cætero sitis Locumtenens Ammirati nostri, & faciatis, & exerceatis, ac facere & exercere possitis omnia & singula, illaque recipere & habere salaria, & jura quæ, & prout, ac ubi dictus Vicecomes, ut Ammiratus noster, facere, exercere, recipere, & habere consuevit, potest, atque debet, juxta tenorem Capitulorum prædictorum, & contentorum in eisdem, & non alias, neque ultra. Ulterius, volentes vos dictum nobilem Gilabertum prosequi gratia ampliori, in bona fide promittimus & convenimus vobis, quod casu quo dictus Vicecomes vobis præmoriatur, & ubi etiam ipse Vicecomes dictum Ammiratus officium in vos voluerit renuntiare; in utroque dictorum casuum vos, & neminem alium, in Ammiratum nostrum, sub forma & modo quibus ad ipsum Officium dictum præfecimus Vicecomitem, deputabimus, præficiemus, ordinabimus, & etiam statuemus, nunè-
que

que pro tunc , ad cautelam vestri , ordinamus , proponimus , statuimus , & etiam deputamus.

Mandantes per hanc eandem inclito & magnifico Infanti Johanni primogenito nostro carissimo , Duci Gerundæ , & Comiti Cervariæ , ac in Regnis & terris nostris citra & ultra mare Generali Gubernatori , ejusque Vicesgerentibus , Ammirato , Viceamiratis , Capitaneis , Patronis , Marinariis , & aliis quibusvis Officialibus & subditis nostris , & ipsorum Officialium Locatenentibus , præsentibus & futuris , quatenus vos pro Capitaneo Generali prædicto , & Locumtenente Ammirati nostri , nec non pro Ammirato nostro , in casibus superius expressis , & utroque ipsorum contingente , habeant & teneant , vobisque pareant , obediant , respondeant , & attendant de iis omnibus de quibus aliis Capitaneis Generalibus Armatarum nostrarum maris , & Locumtenenti Ammirati nostri , ac ipsi Ammirato hactenus parere , obedire , attendere , & respondere consueverunt etiam & tenentur , & aliás prædicta omnia & singula grata & firma habeant , teneant , & observent , tenerique faciant ab omnibus , & inviolabiliter observari , & non contraveniant , seu aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cujus rei testimonium præsentem fieri & sigillo nostro pendentijussimus comuniri. Dat. Barchinone vigesima secunda die Decembris , anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo tertio , regnique nostri trigesimo octavo. = REX PETRUS. = Dominus Rex mandavit mihi *Bernardo Michaelis*.

LXXV.

ORDEN REAL DIRIGIDA AL ALCAYDE DE LAS
Atarazanas de Barcelona , para que preste al Magistrado Municipal la Galera que vino de Cerdeña , la qual queria armar para hacer traer trigo á la Ciudad.

R. Arch. Regest. *Daraçana Regis Petri III. de an. 1358 ad 1386. fol. 54.*

EN PERE, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Al feel Daraçana A. D.
ner de la nostra Daraçana de Barcelona, en *Jacme de Cabanyals*, salut è gracia. Com Nos hajam promés de prestar als Concellers de la
Ciutat de Barchelona, en nom de la dita Ciutat, la Galéa qui ara
novellament es venguda de les parts de Serdenya, per tal com aquella los
dits Concellers è Prohomens entenen á armar per fer venir gra á la dita
Ciutat: perço us dehím, è manám expresament que la dita Galéa, ab
totes armes, exàrcies, è altres forniments d'aquella que ara ha, encontinent
liurets als dits Concellers, ó á aquell que ells volrán è ordonaràn en
nom è en veu de la dita Ciutat, è cobrats en lo liurament la present ab
ápoca, car Nos ab aquesta manám al Maestre Racional de la nostra Cort,

ó altre qualsevol de vos comptes oidor, que vos restituent á ell la present ab la dita época, la dita Galéa ab tot ço que per vigor d'aquest manament nostre li haurets liurats, vos prenga en comte, è sobre aço nous faça algun dubte; los dits empero Concellers facen seguretat á vos en nom nostre, que la dita Galéa ab armes, exarcies, è altres forniments, los quals ab aquella serán liurats, restituirán á Nos, ó á qui nos volrém, après que la dita Galéa los haurá servit. Dada en Barchelona á vint è dos dies de Juny, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor, mil trescents setanta quatre. = *Visa Romeus = Guillelmus Oliverii ex provisione facta per Consiliarium Domini Regis.*

LXXVI.

ORDEN DEL REY DON PEDRO IV DE ARAGON,
á los Alcaydes de las Atarazanas de sus Reynos, para que sin licencia del Capitan General de la Armada, no presten buques, pertrechos, ni aparejos á nadie.

R. Arch. Regest. *Daraçana Regis Petri III. de an. 1378 ad 1386. fol. 54.*

A. D. 1375. **P**ÉTRUS, Dei gratia, REX Aragonum, &c. Fidelibus nostris Daraçanariis, seu Custodibus Daraçanarum nostrarum Barchinonæ, Valentiz, & Majoricæ, & aliis quibuscumque Daraçaneriis nostris, præsentibus & futuris, ad quos præsentibus pervenerint, salutem & gratiam.

Cum Nos pro conservatione rerum quæ in dictis Daraçanis reponuntur providerimus, quod nulli de cætero aliquas de rebus ipsis tradatis, nisi prout nobilis & dilectus Consiliarius noster Gilbertus de Crudiliis Capitaneus noster Generalis duxerit ordinandum, & quod pro firmiore horum observatione, vos, & successores vestri in dictis officiis ad hæc astringamini, juramento & homagio mediante: propterea vobis dicimus & mandamus, quatenus de fustis, seu lignis, remis, exarciis, armis, apparatus, seu aliis quibuscumque rebus ad officia vestra pertinentibus, quæ in dictis Daraçanis, seu penes vos sunt vel erunt in posterum, nulli personæ quicquam detis, vel tradatis, sine prædicti Capitanei, vel alterius ab eo de his potestatem habentis, consciencia licentiæ seu mandato; quodque ad hæc vos mediis juramento & homagio obligetis. Alias mandamus per hanc eandem Magistro Rationali Curiz nostræ, ne vobis in compoto vestro recipiat eas de dictis rebus, si quas contra vel præter dictam formam præsumpseritis alicui tradere sive dare. Dat. Ilerdæ octava die Madii anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo quinto. = REX PETRUS. = *Franciscus de Ladernosa, mandato Regio, facto per Emanuelem Dentença Consiliarium, & Promotorem.*

LXXVII.

LXXVII.

PRIVILEGIO DEL REY DON PEDRO IV DE ARAGON,
*en que concede á Gilaberto de Cruilles, como á Capitan General de la
 mar, varias prerogativas de jurisdiccion sobre los marineros, y los Ar-
 senales de la Corona, y facultad de llevar armas á los alistados en las
 Armadas.*

R. Arch. Regest. *Armas Regi Petri III. de an. 1363 ad 1379. fol. 126.*

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Quia per experientiam A. D.
 satis clare patet, quod vos nobilis & dilectus Consiliarius noster 1375.
Gilbertus de Crudiliis, miles, Capitaneus Generalis Armatarum nostra-
 rum, maximam affectionem habetis, ut in ipso vestro Officio Nobis strenue
 possitis servire, & tenemus indubie, quod tanto plus obligatum ad
 ipsius servitium vos reputabitis, quanto ampliores provisiones in favo-
 rem vestri, & dicti vestri Officii, per Nos videritis esse factas; tenore præ-
 sentis, providemus & ordinamus, quod omnes Marinarii ditionis nostræ,
 & aliæ personæ aptæ ad serviendum Nobis in Armatis, quæ in nostras
 Armatas vobis, seu Locatenentibus vestris se obligaverint ire cum inde
 á vobis seu eis requisiti fuerint, possint libere & absque metu poenæ
 cujuslibet, nedum de die sed etiam de nocte, etiam sine lumine incedentes,
 deferre enses & alia arma prohibita per quascumque Civitates,
 Villas, & loca ditionis nostræ, non obstantibus quibuscumque ordinatio-
 nibus contrariis; imo si in rixa vel aliis Officiales nostri eis eorum arma
 auferant, illa vobis seu Locatenentibus vestris confestim remittere tenean-
 tur: dignum est enim ut qui in factis armorum, presertim in mari Nobis
 servire parati sunt, speciali saltem in armis ferendis prærogativa lætentur.

Providemus etiam, & ordinamus: quod vos, & Locatenentes vestri,
 & nulli alii Officiales seu Commissarii nostri, inquiretis & possitis inquire-
 re de quibuscumque maleficiis quæ committantur in maribus nostris,
 etiam si committantur in portibus seu plagis ditionis nostræ, ipsaque ma-
 leficia debite & secundum justitiam corrigatis, cum hoc potius ad vestrum
 quam ad aliorum Officialium nostrorum officium videatur spectare. Nec
 liceat alicui Officiali nostro cujuscumque præminentie nostræ sit, nisi No-
 bis soli, & vobis etiam ad cujus hoc spectare videtur, dare licentiam ar-
 mandi galeam, vel lembum, aut aliud vassellum marinum pro intrando
 cursum: & ubi per Nos de armandis galeis aut aliis vassellis aliquibus
 licentia tribuatur, vos vel Locatenentes vestri, ad securitatem per arma-
 tores fiendam, habeatis vocari, ut nil de iis quæ ad ipsam securitatem
 erunt necessaria omittantur.

Præterea cum incumbat officio vestro de Dæragonis nostris specialem
 curam habere, etsi Guardiani ipsarum sunt diligentes, ut decet, in con-
 ser-

servando vasa, arma, & alia quæ in ipsis Daraçanis eis commissa existunt; providemus & ordinamus, quod si aliquos ex ipsis Guardianis negligentes, seu inutiles ad prædicta vos seu Locatenentes vestri repperitis, vos vel ipsi Locatenentes á dicto officio & custodia illos remove positis, sive ad vitam, sive ad beneplacitum, seu ad tempus ipsum officium eis commissum fuerit, & de eodem officio aliis personis abtis, & diligentibus providere. Et hoc idem volumus, providemus & ordinamus de Guardianis portuum & plagiarum nostrarum, videlicet, quod si vos vel Locatenentes vestri, eos in aliqua fraude repperitis, ipsos ab eorum amovere officiis, quomodocumque, videlicet ad vitam, beneplacitum, seu ad tempus eis commissis, & ea aliis committere quos sufficientes noveritis, valeatis. Quotienscumque etiam Armata regia fiat, vel galeæ nostræ armentur contra galeas vel alia vasa armata inimicorum per maria nostra discurrentia, possitis facere vos & Locatenentes vestri inhibitionem generalem quibuscumque navibus & aliis navigiis subditorum nostrorum, ipsamque inhibitionem omnes & singuli subditi nostri teneantur servare. Mandamus itaque hujus serie, nostro carissimo primogenito, & Generali Locumtenenti, nec non Gubernatoribus, &c. Datum Barchinonæ, quinta die Octobris, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo quinto = REX PETRUS. = Dominus Rex, qui eam vidit & audivit, mandavit mihi *Petra de Gostemps*.

LXXVIII.

**NOMBRAMIENTO DE ALCAYDE DE LAS REALES
Atarazanas de Barcelona hecho por el Rey Don Pedro IV á favor de
Beltran Sala vecino de dicha Ciudad.**

R. Arch. Regest. *Daraçana Regis Petri III. de an. 1359 ad 1386. fol. 57.*

A.D. 1375. **N**OS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Respectu servitorum per vos fidelem nostrum *Bertrandum Sala* de Civitate Barchinonæ Nobis prompto animo impensorum, nec non de legalitate & industria vestri dicti *Bertrandi* plenarie confidentes: committimus sive comendamus vobis *Daraçanalæ* nostrum *Barchinonæ*, & custodiam ejus & aliorum omnium existentium in eodem, ita quod vos sitis *Daraçaneri* sive Custos *Daraçanalis* jam dicti, ipsumque cum omnibus aliis quæ inibi sunt & erunt pro tempore, custodiatis, ac bene & fideliter conservetis, pro quibus habeatis salarium dari solitum *Jacobo de Cabanyals* pro prædictis.

Mandantes per præsentem *Bajulo Barchinonæ*, & aliis Officialibus & subditis nostris præsentibus & futuris, quatenus vos dictum *Bertrandum* habeant & teneant pro *Daraçanerio* dicti *Daraçanalis*, vobisque dictum
Da-

Daraçanale cum omnibus & singulis in eo existentibus cum inventario deliberent atque tradant, ac deliberari & tradi faciant indilate; nec non Gubernatori Cathalonix Generali, quod vobis respondeat de salario assueto. Præsentem vero concessionem vobis facimus dum de nostra processerit voluntate, non obstante comissione quacumque inde alicui facta, quam ex certa scientia præsentibus revocamus. In cujus rei testimonium præsentem fieri jussimus nostro sigillo pendenti munitam. Dat. Barchinonæ duodecimo die Novembris, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagessimo quinto, Regnique nostri quadragesimo. = *Bernardus de Vallo.* = *Berengarius Michaelis* mandato regio per *Raymundum de Vilanova* Consiliarium & Camerlengum. = Vidit eam Dominus Rex.

LXXIX.

REAL PROVISION DE DON PEDRO IV DE ARAGON,
para que se aumenten los jornales y salarios á los artifices y operarios
que deben trabajar en las Reales Atarazanas de Barcelona.

R. Arch. Regest. *Daraçana Regis Patri III. de an. 1359 ad 1386. fol. 57. B.*

EN PERE, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó &c. Al feel nostre en A. D. Berenguer Simon Escrivá de la taula reyal dels acordaments de la Ciutat de Barchelona, salut è gracia. Com per drets de regalia nostres, 1376. acostumats è usats tro al dia de huy per nostres predecessors è Nos, puxám forçar los menestrals è persones dejus escrites, á obrar en la nostra Daraçana è fora d'aquella en les galées que fem fer è obrar, donant á ells solament los loguers dejus escrits; è ara sapiám de cert, que per raho de la gran carestia que es estada è es encara huy, les dites persones no puxen viure, ne sostenir sí mateix dels dits salaris; è perço ab consell è deliberació ajám ordonat que á cascú dells de gracia sia afexit è enadit ço que es dejus contengut: es á saber, á cascú Traginer, qui segons de la dita nostra regalia deu pendre tres sous Barchelonesos per cascú dia que tirará fuste á obs de les dites galées ó farà altre servey, sien afexits mes avant cascú dia un sou sis diners, axi que haja quatre sous sis diners Barchelonesos cascú jorn; è á cascú Mestre d'axa sis diners cascú dia, ultra tres sous qu'el son ja ordonats; è á cascú Calafat sinch diners, ultra dos sous quatre diners quels deuen esser donats; è á cascú dels Fusters capmaestres altres sinch diners, ultra dos sous quatre diners que acostumen de pendre per jornal; è á cascú dels Fusters comuns altres sinch diners, ultra dos sous acostumen de pendre lo jorn; è als Serradors, es saber, als qui son logats á jornal, que son dos homens ab una serra, als quals solian esser donats per cascú dia quatre sous, que ara los sia donat un sou mes avant, axi que hajen sinch sous per jornal.

nal : item als Serradors qui serren á fils , qui solien haver dotse diners per fil , qu'en hajen ara dos diners mes avant , è que sien catorse diners per fil : Perçous dehím. è manám que durant lo temps d'aquesta Ordinació , la qual volém que dur fins per tot lo mes d'Agost pus prop vinent , è no mes avant , á les dites persones è menestrals , ultra los dits acostumats salaris , paguets. les quantitats quels manám afexir , segons que damunt es contengut.

E. Nos manám ab. la present al Maestre Racional de la nostra Cort , ó á son Lochtinent , que les quantitats dels sobredits salaris è los anadiments dessus contenguts , vos prene en lo compte que donarets á ell per raho de la administració de les quantitats queus serán donades per aço , è que nous hi faça algú dubte , questió , ó contrast ; car Nos per raho de la dita carestia volém aço axi esser fet è complit. Dada en Barcelona á deu dies de Janer , en l'any de la Nativitat de nostre Senyor , mil trescents setanta sis. = *Bernardus de Vallo.* = *Thomas de Cavaller* mandata regio facto per Thesaurarium , qui asseruit hoc per Dominum Regem fuisse provisum in Consilio.

L X X X.

PRIVILEGIO DEL REY DON PEDRO IV, CONCEDIDO á la Ciudad de Barcelona , para que arme por subscripcion una Galea contra los Moros en defensa de su comercio.

R. Arch. Regest. *Gratianum* 56. Part III. fol. 225.

A. D. 1378. **I**N CHRISTI NOMINE. Noverint Universi quod Nos Petrus , Dei gratia , Rex Aragonum &c. Attendentes per Vos dilectos & fideles nostros Consiliarios & Probos homines Civitatis Barchinonæ fuisse Nobis oblata subscripta Capitula , quorum tenor sequitur in hunc modum. =

Molt alt Senyor : los Concellers & Prohomens de la Ciutat de Barcelona , veents que d'alcun temps á ançá entren en les mars de Catalunya galiotes è lenys armats de Moros qui en les dites mars è en les Illes è terres de les maritimes de Vos , Senyor , prenen è cativen tots aquells Christians que pendre poden , è fan molts è diverses damnatges , la qual cosa torna en gran vituperi de la fe christiana è en menyspreu de vos , Senyor , è de vostres gens : atenents encara que jasia vos , Senyor , deguesets d'aço del vostre armar è tenir armades galées per defendre è guardar vostres mars è vostres gens , pero á adés per altres guerres ó carrechs vostres aço no podets bonament fer : è considerants que per armar alcuna galéa ó galées á guardar les mars contra Moros , nos' poden posar ne carregar á adés novells vectigals ó imposicions , com la mercaderia è les altres coses sien ja de generalitats è de imposicions molt carrega-

gades; per ço han ordonat que al menys á adés, per tolre lo dit vituperi è menyspreu, sia mes en estament ques' arm una galéa en la dita Ciutat, è ques arm d'aço que les gens y darán è y lejarán per amor de Deu, la qual galéa sia appellada la *galea de la almoyna*, axi com ja antigament en semblant cas es estat fet; è que la dita galéa sia specialment destinada è ordonada á guardar les mars contra lenys de Moros è á damnicar tots Moros: è que los Concellers de la Ciutat, quals que sian, puschen elegir alscons prohomens de la dita Ciutat, aquells qu'els será vyarés, qui reeben è cullen è distribueschen è administren tots drets è bens pertanyents al armament damunt dit, è réten compte als dits Concellers, ó á aquells que ells hi assignarán.

E troven los dits Concellers è Prohomens en la dita Ciutat alguns bons homens qui per servey de Deu è per honor de la dita Ciutat, sobre ço quis espera haber de les almoynes de les gens bestraurán alguna moneda per dar començament al armament de la dita galéa: è entenen quel Pare Sant, al qual ja d'aço per part de la dita Ciutat es estat suplicat, dará indulgencia de pena è de colpa á aquells qui personalment servirán en la dita galéa, è hi trametrán altres en loc lur á lurs mesions.

Per que, Senyor, los dits Concellers è Prohomens supliquen á la vostra Senyoria, que en favor de tan piadosa è tan santa obra, vullats al menys atorgar á ells les coses següents. = Primerament, que tot hom qui vage en la dita galéa, haje guiatge de crims è allongament è sobreseyment de deutes, exceptades comandes è censals è violaris segons que es acostumat d'altres galées armades, com aquesta meresca major favor que altre. = Item, que donets al Capitá ó Patró, qualque sia de la dita galéa, sobre tots los qui en aquella galéa iran tota jurisdicció segons que es acostumat de donar á Capitans è á Patrons qui menen galées per la mar. = Item, jasia, Senyor, per privilegi antich sia otorgada á la Ciutat è ciutadans de Barcelona, que de galées que ells armen no hajan á dar á vos, Senyor, quint ne altre dret: empero sis podia dir que aquesta galéa no armen homes de Barcelona, que placia á vos, Senyor, per remoure tot dubte è á superabundant cautela, remetre è fer gracia que de res que la dita galéa pusche guanyar ne pendre, no puscats aver y ne demanar quint ne altre dret quinsevol que fos, si alcun dret vos hi pertenia; mas que tot ço que guanyará, sia entegrament tornat è convertir en continuar de tenir la dita galéa armada contra Moros aytan de temps com tenir si pusche. = Item, que vos, Senyor, prometats en vostre fe reyal, è jurets, que vos per cas de guerra, ne per misatgería, ne per lo fet de Serdenya, ne de Sicilia, ne per alcun altre fet qualsevol que fos, è per necesari ó per urgent que fos, no pendrets ne pendre farets la dita galéa, ne empexerets ne empexar farets en alguna manera que la dita galéa no servesque á goardar les mars de Catalunya contra Moros è á

Tom. IV.

V

ofen-

ofendre Moros á que será destinada, ne la girarets á altre us. E si per ventura vos, Senyor, ó vostre Primogenit, ó Almirayl, ó Capitá General de la mar, ó Gobernador, ó altre Oficial Reyal per qualque cas ó rahó, feyets al Patró ó al ductor de la dita galéa manament contrari; quel Patró ó ductor de la dita galéa no li haje obeir ne tenir, per gran necessitat ó perill qu'es pretengués en açó, ne per grans penes que y hagués: ne Vos, Senyor, ne vostre Primogenit, ne los altres desus dits, per inobediencia ó transgresió que y hagués, nols poguesets punir; exceptat si Vos, Senyor, personalment fahiets algun viatge, que en aquel poguesets pendre la dita galéa. = Item, quels Concellers de la dita Ciutat meten è posen Capitá ó Patró en la dita galéa, aquells que á ells parrá conivent, è que altre no ni haje sino aquell que ells hi posarán; è que aquell asegur en poder del vostre Batle de Barcelona bastantment è be, á coneixensa dels dits Concellers, de no damnificar ne ofendre gents que sien ab Vos, Senyor, en pau. E que en menar è navegar la dita galéa, haje star á ordinació è consell dels Concellers de Barcelona, è dels Consols de la mar de la dita Ciutat; pero que si Vos, Senyor, preniets per algun viatge que faesets la dita galéa, que lavors hagués á esser sots Vos è vostre Almirayl. = Item, que totes provisions è letres que isquen de la vostra Cort en favor è per rahó de la dita galéa, sian dades per amor de Deu franques de dret de segell. =

Idcirco, visis & in Consilio nostro prelectis Capitulis supradictis, ad humilem supplicationem per Vos Nobis factam, tenore presentis ipsa Capitula & contenta in eis laudamus, concedimus, & firmamus, promittentes in fide nostra regia, & jurantes per Dominum Deum, & ejus Sancta quatuor Evangelia manibus nostris corporaliter tacta, eadem Capitula & omnia & singula in eis & quolibet eorum expresata tenere & observare, attendere & complere, ac teneri & observari facere, & non contrafacere vel venire jure aliquo sive causa. Mandantes nihilominus inclito & magifico Infanti Johanni, Primogenito ac Locum tenenti nostro Generali, Gubernatoribus, Vicariis, Bajulis, &c. Datum & actum Barchinonæ vigesimo tertio die Februarii, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo octavo, Regni que nostro quadragesimo tertio. =
Bernardus de Valle.

Sig ✠ num Petri, Dei gratia, Regis Aragonum &c. qui hæc laudamus, concedimus, firmamus, atque juramus.

Testes hujus rei sunt = Reverendus in Christo Pater Joannes, divina providentia, *Archiepiscopus Turritanensis* = Venerabilis in Christo Pater Romeus, divina providentia, *Episcopus Ilerdensis* = Egregius vir Joannes *Impuriarum Comes* = Hugo *Comes Pallariensis*, milites, Consilarii dicti Domini Regis. = Dominus Rex mandavit mihi *Bernardo Michaelis* in cuius posse firmavit & juravit.

LXXXL

CONFIRMACION DEL OFICIO Y EMOLUMENTOS
de Alcaide de las Reales Atarazanas de Barcelona, por su vida, á
favor de la persona de Beltran Sala, en atencion á sus servicios.

R. Arch. Regest. Daraçana Regii Petri III. de 1358 ad 1386. fol. 59. B.

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Attendentes Nos du- A. D.
dum, cum Carta sigillo nostro pendenti munita, data Barchinonæ 1378.
duodecimo die Novembris anno á Nativitate Domini millesimo trecen-
tessimo septuagessimo quinto, respectu servitiorum per vos fidelem nos-
trum *Bertrandum Sala* de Civitate Barchinonæ Nobis prompto corde im-
pensorum, commisisse sive commendasse vobis Daraçanale nostrum Bar-
chinonæ, & custodiam ejus & omnium existentium in eodem, pro qui-
bus haberetis salarium dari solitum Jacobo de Cabanyals pro prædictis,
ut in dicta Carta plenius explicatur; attendentes etiam quod vos dictus
Bertrandus á die dictæ comissionis citra in custodia dicti Daraçanalis, &
contingentium eidem, de quibus estis multum edoctus, fideliter & eleganter
vos habuistis in dicto Daraçanali, Nobis diversa & accepta servitia
continue impendendo; quodque die præsentis, quando Tabulam regalem
in Civitate Barchinonæ certis de causis posuimus, laudes inibi in appo-
sitione nostri Vexilli, sive *estandard*, in quo signa nostra depicta consis-
tunt referri consuetas, juxta morem solitum, altis vocibus, in sono dul-
ci & placido in auribus auditorum, Nobis ibidem præsentibus & audien-
tibus, retulistis, de quibus estis non immerito dignus laude, ut gratia vos
prosequamur ampliori.

Idcirco, de vestri fide & legalitate ac aptitudine plenarie confidentes,
dictum Daraçanale nostrum Barchinonæ, & custodiam ejusdem, & omnium
& singulorum existentium in eodem, ipsique spectantium quovismodo,
vobis dicto *Bertrandum Sala*, toto tempore vitæ vestræ, damus & conce-
dimus cum præsentis; ita quod vos dictus Bertrandus, quamdiu vixeritis,
sitis Daraçanarius dicti Daraçanalis, ipsumque & omnia & singula in eo-
dem consistentia custodiatis fideliter, legaliter, atque bene; & habeatis pro
laboribus & salario vestro illos octingentos solidos Barchinonenses, quos
cum Carta nostro sigillo pendenti munita data Barchinonæ vigesimo die
Martii anno proxime lapsa, pro custodia dicti Daraçanalis vobis assigna-
vimus, videlicet illos quatuorcentum solidos quos Probi homines & Uni-
versitas Villæ Aqualatæ, anno quolibet in festo Natalis Domini pro quæs-
tia præstant & præstare tenentur; & ducentos solidos super redditibus &
juribus Castri de Montechateno; & residuos ducentos solidos ad comple-
mentum dictorum octingentorum solidorum, super emolumentis proven-
turis ex locationibus vasorum de *arguens*, & aliarum exarciarum nostra-
rum

rum quæ sunt intus dictum Daraçanale & alibi in Civitate prædicta.

Mandantes de certa scientia & expresse nostro Thesaurario seu alii cuicumque qui administrationem pecuniæ nunc vel pro futuro tempore tenuerit reddituum & jurium Villarum, Locorum & Castrorum quæ Illustris Alianora bonæ memoriæ, Aragonum Regina, pro sua Camera assignata tenebat, inter quæ erant & sunt dicta Villa Aqualatæ, & Castrum de Montechateno, quatenus toto tempore vitæ vestræ dictos quatuorcentos solidos de quæstia supradicta in festo Natalis Domini, & de quantitate reddituum & jurium dicti Castri de Montechateno quæ pro vel de prima tertia eorundem exsolvitur in mense Aprilis, dictos ducentos solidos vobis vel cui volueritis loco vestri, annis singulis præ cæteris assignationibus, omni obstaculo quiescente, tribuat & exsolvat, & in qualibet solutione recuperet à vobis apocam, in qua de præsentis specialis mentio fiat. Quoniam Nos mandamus Magistro Rationali Curie nostræ, seu alii cuicumque, inde ab ipso compotum audituro, quod quantitates pecuniæ, quas pro præmissis vobis exsolverit, ipso, ut est dictum, apocas restituerit, in suo computo admittere non recuset. Nec non mandamus carissimo Primogenito, & Locumtenenti nostro Generali, &c. Dat. in Tabula nostra regali Barchinonæ, decimo die Martii, anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo septuagessimo octavo, regni que nostri quadragesimo tertio. = *Bernardus de Vallo.* = *Franciscus Bisbals* mandato Domini Regis, facto ad relationem *Raymundi de Villanova*, militis, Consiliarii, & Camerlengui. = Vidit eam Dominus Rex: *Bernardus Michaelis.*

LXXXII.

REAL PRIVILEGIO DE D. PEDRO IV, CONCEDIDO
á la Ciudad de Barcelona, para que pueda imponer ciertos vectigales en las mercaderias, para la fábrica de la nueva Lonja del mar, en beneficio y comodidad de la contratacion.

R. Arch. Regest. Gratianus 60. Petri III. fol. 175.

A. D. 1380. **N**OS EN PERE, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Attenents que en la Ciutat de Barchelona, jatsia gran è insigne Ciutat, è situada en maritima, è en la qual ha molts Navegants è Mercaders, es fan moltes feynes de mercaderia, no ha Lotge convenient ne bona, en la qual los Consols de la mar pusquen tenir Cort, è los Navegants è Mercaders qui en la dita Ciutat se ajusten, pusquen convenir è tractar è fer lurs contractes è affers, axi com en altres moltes Ciutats qui no son tant solemnes ha semblants Lotges, jatsie que la dita Ciutat se sia feta richa è noble mes per la mar è per fet de mercaderia, que per altra raho: Attenents encara que la dita Ciutat, per tal com no ha territori del qual pus-

pusque viure, se ha á provehir de vitualles, è specialment de gra, per la mar; è que en la ribera de la mar de dita Ciutat no ha lochs covinents en los quals lo grà pusque star á cubert ni exut, ans está aqui descubert á pluja, è les gents de la dita Ciutat qui aqui compren lo grà l'an á pendre en temps de plujes banyat è engruxat d'aigua, la qual cosa torna en gran dampnatge á la cosa publica de la dita Ciutat, è encara en dan dels Mercaders, dels quals es lo dit gra, quis' destroueix è podreix aqui á la pluja:

Perço, á supplicació de vosaltres feels è amats nostres los Concellers è Prohomens de la Ciutat de Barchelona, per profit è bon estament de la dita Ciutat, atorgám per tenor de la present á vosaltres, que en la ribera de la mar de la dita Ciutat, ó en aquell loch ó partida de la dita Ciutat on á vosaltres será vist mils esser faedor, puscats edificar è fer Lotge á obs dels Consols de la mar è dels Navegants è Mercaders axi de la dita Ciutat com estranys, qui en la dita Ciutat concorren, ab aquelles cases, edificis, è lochs qui á la Cort dels dits Consols è á semblants Lotges se pertany. ¶ Item, que en aquells loch ó lochs de la dita ribera, on á vosaltres será mils vist, puscats construir è fer portxe è portxes, è lochs cuberts è closes, que sien aptes è convinents á tenir è vendre grà en aquelles, ó lo portxe nou aqui ja començat, continuar è acabar; è que la dita Lotge, porxes, è lochs sien sots regiment è ordinació vostra.

Atorgám encara per la present á vosaltres, que per haver diner á obs de comprar alberchs, patis, è lochs covinents en los quals puscats fer la dita Lotge, è per obrar è fer aquella Lotge è los dits porxe ó porxes, puscats per autoritat nostra ordonar è posar en è sobre aquelles mercaderies è coses de que á vosaltres será vist, aquells vectigals ó imposicions, è en aquella manera è forma que á vosaltres á menys carrech de les gents parrá esser faedor, è aquells vectigals ó imposicions fer cullir, levar, è aquells vendre per anys ó per terçes, axi com á vosaltres sia ben vist, è los diners qui d'aquí exirán reebre, è d'aquells diners fer les dites compres, è totes les dites obres.

Puscats encara, si á vosaltres será vist, per haver pus prestament diners á espatxament de les dites coses, vendre, è carregar per vos, ó per vostre Procurador ó Sindich, sobre los dits vectigals ó imposicions, censals, *morts* appellats, á aquelles persones è per aquells preus queus será vyarés, entervinent pero carta de gracia, è als compradors dels dits censals è violaris assignar è obligar los dits victigals è imposicions, è totes les altres imposicions è bens de la dita Ciutat, no contrastants qualsevol inhibicions, pragmatiques sancçons, provisions, è ordinacions per Nos en la primera Cort de Munsó ó après en qualsevol forma en contrari fetes; ne qualsque provisions per Nos fetes, per vigor de les quals lo Clavari de la dita Ciutat hagués á convertir en reempçó dels censals que la Ciutat fa,

fa, lo residuum qui sobre de les dites imposicions de la dita Ciutat, pagades les pensions daquells censals, ne contrestants qualsevol altres provisions, statuts, è ordinations qui á ço puguessen esser contraris: car Nos ab la present á totes les dites coses è sobre aquelles donám nostre autoritat è decret. Empero volém que alguna certa persona sia per vosaltres deputada á reebre è cullir tots los diners qui dels victigals ó imposicions exirán; lo qual faça sacrament è homenatge en poder del Veguer nostre de Barchelona, que de la dita moneda no convertirá ne metrá res en altres uses, sino solament en les dites coses; è acabades les dites obres, en reembre solament los dits censals morts, è no en altres coses; è apres que les dites obres serán acabades è pagades, è reemuts los dits censals morts, en continent tots los dits vectigals è imposicions cessen, è d'aquí avant nos' leven. Manants per la present á nostre car Primogenit lo Duch, è al Governador de Cathalunya, Veguer, è Batle de Barchelona, &c. Dada en Barchelona á catorse de Març en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil trescents vuitanta. = REX PETRUS. = *Bartholomeus de Avellaneda* mandato Domini Regis.

LXXXIII.

PRIVILEGIO DEL REY DON PEDRO IV DE ARAGON, en que declara que de las sentencias dadas en el Consulado del mar de Barcelona por su Juez de Apelaciones, no se pueda evocar suplicacion á la Real Cancilleria ni Audiencia; sino que se remita al mismo Juez por estos Tribunales, si á ellos alguna de las partes recurriese.

Arch. Consulat. maris Barchin. Ex Libro membranaceo Privileg. fol. 34. B. n. 18.

A. D. 1381. **I**N DEI NOMINE. Universis & singulis pateat evidenter, quod Nos Petrus, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Quoniam per vos dilectos & fideles nostros Consiliarios Civitatis Barchinonæ fuit Nobis expositum reverenter, quod licet officia Consulatatus maris dictæ Civitatis & Judicis Appellationum quæ á sententiis & declarationibus dictorum Consulatus emittuntur, ordinata fuerint & instituta ad tollendum inter Mercatores & Navigantes litium dispendia & jurgia quæstionum, cum ex Privilegiis super prædictis dictæ Civitati concessis possint & consueverint idem Consules & Judex de causis & negotiis ad eorum examen & juditium pertinentibus cognoscere, & ea decidere sine lite & scriptis, sicut & publica utilitas sic exposcit, nec á sententiis & declarationibus quæ fuerunt per Judices Appellationum Consulatuum Valentia & Majoricarum, & aliorum etiam Locorum maritimarum ad aliquem appelletur, cum omnis appellatio, præter illas quæ ad ipsos Judices emittuntur, sit in officiis dictorum Consulatus & Judicis Civitatis prædictæ cognitiones & judicia evita-

re,

re, & aliás eos turbare in suis officiis; ad Cancellariam vel Audientiam nostram, seu nostri Primogeniti carissimi, recurrunt quidam videlicet pro factis ad officium dictorum Consulum pertinentibus; & aliqui per viam appellationum quas ad Nos á sententiis & declarationibus dicti Judicis interponunt, ex quibus causarum protestatur decisio, cultus impeditur justitiæ, & laborum ac expensarum vexatio partibus subinfertur, quod esse dicitur contra mentem dictorum Privilegiorum, & bonum publicum nostrorum fidelium subditorum.

Idecirco, supplicato Nobis humiliter ut super iis dignaremur decens & salubre remedium favorabiliter impartiri: visis & recognitis Privilegiis supradictis, & attentis præmissis & contentis in ipsis Privilegiis, necnon pensatis magnis quidem & notabilibus servitiis Nobis impensis per dictam Civitatem, qui digne Nos invitant & inducunt eis in suis opportunitatibus existere liberales; tenore præsentis Cartæ nostræ firmiter valituræ statuimus, ordinamus & providemus, & vobis Consiliariis & prædictæ Civitati in privilegium ducimus perpetuo concedendum: quod si de factis quæ ad officium dicti Consulatus ex privilegio pertineant seu spectent, Nobis, seu dicto nostro Primogenito, vel in illa Cancellaria, seu Audientia, nostra vel sua, petitio aliqua vel supplicatio de cætero offeratur, & altera partium ad dictos Consules requisierit seu voluerit supplicationem vel petitionem ipsam remitti, seu per ipsos Consules de illa cognosci; eo casu negotium de quo oblata fuerit petitio vel supplicatio, & partes ejusdem ad dictos Consules remittantur & remitti habeant omni exceptione cessata: ita quod, altera partium renuente vel invita, nequeat de ipso negotio in Cancellaria vel Audientia nostra vel Primogeniti nostri cognosci, sed ad ordinarium Judicem, ut præmittitur, remittatur.

Providemus etiam & ordinamus in prædictis, & aliis quibuscumque negotiis sive causis ad dictos Consules pertinentibus, quod si á sententiis dictorum Consulum ad prædictum Judicem Appellationum sit vel erit á modo appellatum; de meritis ipsius appellationis libere cognoscat, & justitiam faciat idem Judex. Si autem ad Nos vel dictum nostrum Primogenitum appellatum fuerit, vel habitus quomodocumque recursus; negotium appellationis seu recursus ad prædictum Judicem Appellationum Consulatus decidendum per eum protinus remittatur. Mandantes de certa scientia &c. Dat. Barchinonæ vicessima sexta die Julii anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo primo, Regni que nostri, quadragessimo quinto = Decanus Urgellensis.

PRIVILEGIO DEL REY DE ARAGON D. PEDRO IV,
en que concede á los Consules del mar de Barcelona la potestad que gozaban los de Mallorca, de elegir á su voluntad los Porteros y Alguaciles para su servicio, autorizandoles despues el Bayle Real.

Arch. Consulat. Maris Barchin. Ex Libro membran. Privileg. fol. 33. B. n. 17.

A. D. 1383. **P**ETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Fideli nostro Bajulo Barchinonæ præsentí, & qui pro tempore fuerit, salutem & gratiam. Dilecti & fideles nostri Consiliarii & Probi homines Civitatis Barchinonæ humiliter exposuerunt coram Nobis, quod Nos qui dudum concessimus cum Privilegio nostro dictæ Civitati Barchinonæ, quod in eadem Civitate essent perpetuo Consules maris, hujusmodi Consulatus officium concessimus Civitati eidem sub ea forma qua concessum erat Civitati Majoricarum de & habendo Consulatu, & usu & exercitio ejusdem; quodque ipsi Consules Majoricarum vigore ipsius concessionis eligunt & assumunt, scilicet, Sagiones Nuncios seu Ministros in officio suo, illos quos volunt, & illos per eos electos præsentant Vicario Majoricarum qui eisdem Nunciis seu Ministris concedit auctoritatem utendi officio eorundem; & antequam utantur, jurant in posse dictorum Consulum quorum sunt dicti Nuncii seu Ministri, de utendo officio eorum fideliter atque bene; istosque Nuncios seu Ministros dicti Consules Majoricarum, & non alii quicumque Officiales nostri, possunt removere & alios eligere; & dictus Vicarius eos quos ipsi eligunt & præsentant eidem habet admittere & illis auctoritatem præstare Vicarius supradictus; & ita utuntur & uti consueverunt dicti Consules Majoricarum, prout apparet per quamdam litteram de his missam per ipsos Consules Consulibus maris Barchinonæ.

Nunc autem vos, Consulibus ipsis maris Barchinonæ presentantibus vobis suos Nuncios noviter assumptos per eos ut illis daretis auctoritatem utendi, hoc facere renuitis sive etiam recusatis, pretendens, quod vos debetis dictis Consulibus dare sive assignare Nuncios supradictos, inmittendo ad hoc, quod in nova creatione dicti Officii Consulatus primi Consules maris Barchinonæ, qui post dictum obtentum Privilegium creati fuerunt, receperunt Nuncios ab eo qui tunc erat Bajulus dictæ Civitatis Barchinonæ, quod tunc, ut asserunt dicti exponentes, contingit esse quia nondum erant, sicut postea fuerunt, certi de usu quem dicti Consules Majoricarum circa talia observabant.

Quare, supplicato Nobis humiliter per dictos Consiliarios & Probos homines super his debite provideri, facta Nobis fide de concessionem Privilegii antedicti, & de forma concessionis prædictæ factæ dictæ Civitati Majoricarum de officio Consulatus prænarrato, nec non habita certificatio.

tione de usu per Consules maris Majoricarum in talibus observato; volumus, vobisque dicimus & mandamus expresse, quatenus dictis Nunciis jam electis & presentatis, de cætero eligendis & præsentandis vobis per dictos Consules maris Barchinonæ quotienscumque contigerit de hiis casibus, præstetis auctoritatem utendi eorum officio, & illos ipso permittatis uti, & circa hæc hoc usum Consulum maris Majoricarum curetis sine impedimento aliquo observare. Dat. Barchinonæ IV die Junii anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo primo.

LXXXV.

REAL CONCESION DE CIERTOS SALARIOS A FAVOR
del Alcayde de las Atarazanas de Barcelona, con los cuales debia tener bien conservadas las ocho Cruzias techadas, y otras ocho que se debian construir en dicho Arsenal para el resguardo de las galeras.

R. Arch. Regest. *Daraçana Regis Petri III. de an. 1358 ad 1386. fol. 72.*

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Recolimus vobis fide- A. D.
li Daraçanerio nostræ Daraçanæ Barchinonæ *Bertrando Sala* pro 1383.
salario custodiæ ejusdem triginta libras Barchinonenses annuales concessisse. Ex post in dicta Daraçana fecimus opera quædam fabricari, videlicet, quod in ipsa octo coopertæ á solio usque in altum sunt fabricatæ quæ sunt conservatio octo galearum: & á simili in alia parte dictæ Daraçanæ alias octo coopertas intendimus fieri facere Deo dante. Et cum dictæ coopertæ jam ibi factæ, & quæ ibi fient, habeant necessario teneri condirectæ, videlicet de lateribus & morterio; deliberavimus quod vobis dicto Bertrando viginti libras Barchinonenses anno quolibet concedamus, cum quibus & dictis triginta libris annualibus pro dicta custodia vobis assignatis, dictam Daraçanam seu coopertas quæ ibi sunt & erunt, poteritis sine damno vestro de lateribus & morterio tantum tenere condirectas.

Ideo ex causa promissa vobis dicto Bertrando Sala, iis præsentis & consentienti, tenore præsentis dictas viginti libras Barchinonenses ducimus concedendas, sic videlicet, quod pro eisdem & dictis triginta libris pro dicta custodia vobis assignatas, dictam Daraçanam, seu suas coopertas, de lateribus & morterio dumtaxat in condirecto tenere habeatis & teneatis, & ipsas viginti libras annuales vobis assignamus super universis emolumentis, seu esdevenimentis in Curia Bajuli Barchinonæ quomodolibet proventuris.

Mandantes cum hac eadem Bajulo Barchinonæ præsentis, seu qui pro tempore fuerit, quod de emolumentis seu esdevenimentis supradictis, præteritis assignationibus factis seu fiendis, quibus hanc volumus anteferri

Tom. IV.

X

jam

jam dictas viginti libras anno quolibet, vobis quamdiu tenebitis Daraçanam supradictam exsolvat, & in prima solutione recuperet á vobis apocam de soluto, in qua præsens tenor totaliter sit insertus; in sequentibus vero solutionibus recuperet apocam de soluto, in qua de præsentí fiat mentio specialis; quoniam nos mandamus Magistro Rationali Curiaë nostræ seu alii cuicumque ab ipso Bajulo comptum audituro, quod quantitates pecuniæ per ipsum ratione prædicta vobis exsolutas, ipso sibi apocam de soluto, ut est dictum, restituyente in suo compto admittere non recuset.

Cæterum ut dictas viginti libras annuatim absque difficultate habeatis, & percipiatis, volumus, providemus, & ordinamus: quod dictus Bajulus Barchinonæ præsens, seu qui pro tempore fuerit, antequam suo utatur officio, præstet securitatem in posse Bajuli Generalis Cathalonie, & in posse suo vobis efficaciter se obliget quod dictas viginti libras de emolumentis seu esdevenimentis sui officii anno quolibet vobis, quamdiu dictam tenebitis Daraçanam, exsolvet præ cæteris assignationibus, quibus, ut est dictum, hanc volumus anteferri, & ipsis assignationibus non obstantibus ullo modo; injungentes dicto Bajulo Generali Cathalonie, præsentí seu futuro, quod in receptione securitatis quam á quolibet Bajulo Barchinonæ in introitu sui officii ipse Bajulus Generalis solitus est recipere, ab eodem recipiat securitatem & promissionem efficacem de solvendo vobis annuatim ex dictis emolumentis dictas viginti libras per Nos vobis super eisdem assignatas, ipsumque Bajulum Barchinonæ ad ejus officium ante præstationem dictæ securitatis non admittat. Retinemus tamen Nobis, vobisque hujusmodi concessionem & assignationem facimus sub sequenti conditione, videlicet, quod coopertas dictæ Daraçanæ vestris sumptibus & expensis habeatis de lateribus & mortarío tantum tenere condirectas cum operariis extraneis, & non cum Magistro Daraçanæ. Sicque mandamus carissimo Primogenito, & nostro Generali Governatori ejusque vices gerenti in Cathalonia, &c. Datam Dertusæ vigesimo quinto die Februarii, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo tertio, Regnique nostri quadragessimo octavo. = *Guillermus de Vallesicca* = Dominus Rex mandavit mihi *Francisco Bisbals*. = Certificatur.

LXXXVI.

REAL NOMBRAMIENTO DE COMANDANTE
de dos Galeras que estaban en Cerdeña, á favor de Bernardo de Senesterra, que iba á quel Reyno destinado por el Rey Don Pedro á negocios públicos.

R. Arch. Regest. *Sigil. Secret. A. Peri III. de 1383 ad 1384. fol. 153.*

NOS PETRUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Quoniam vos nobi- A. D.
 lem & dilectum Consiliarium nostrum *Bernardum Senesterra*, Mi- 1384.
 litem, ad Regnum Sardinie pro nonnullis negotiis comodum & honorem
 nostræ coronæ regiæ ac bonum comune Regni ejusdem tangentibus, de-
 liberavimus è vestigio destinare, & propterea oportebit vos forsitan imo
 necessario per dictum Regnum discurrere, ejus maria sulcando; ut ideo
 promptius atque securius facere hoc possitis, tenore præsentis vos dictum
 nobilem Bernardum, constituimus, & creamus Capitaneum galearum dua-
 rum, illius videlicet vocatæ la *Victoria*, cujus Comes est Nicolaus Guar-
 diola, & illius quam patronizat Arnaldus Aymari in maribus dicti Reg-
 ni, sic quod vos dictus nobilis, quamdiu de nostro processerit beneplaci-
 to voluntatis, sitis Capitaneus galearum ipsarum, & tam illi quam navi-
 gantes & degentes quicumque in eis, sub vestri ducantur capitania, regi-
 mine, & mandato: & habeatis, & recipiatis proinde illa salaria atque ju-
 ra quæ pro Capitaneo galearum sunt solita recipi & haberi, Nos enim tri-
 buentes vobis in & super dictis galeis & personis quibusvis navigantibus
 in eisdem, & earum utraque, nedum jurisdictionem omnimodam altam &
 baxiam & aliam quamlibet, sed alia etiam universa & singula quæ Capi-
 taneo galearum solita sunt tribui atque dari; & aliás committentes vobis
 super eisdem, cum inde dependentibus, emergentibus & connexis, vices
 nostras plenarie.

Cum præsentem mandamus de certa scientia firmiter & expresse, ac sub
 fide & naturalitate qua sunt Nobis astricti, Patronis, Comitibus, Sotacomitis,
 Companyons, Xurmæ, & aliis universis & singulis Officialibus & per-
 sonis galearum ipsarum, & utriusque earum, seu navigantibus in eisdem,
 quod habendo vos nobilem supradictum pro Capitaneo dictarum galea-
 rum, vobis & vestris ordinationibus & mandatis, in omnibus, atque per
 omnia, pareant & obediant tanquam Nobis. Mandamus etiam Governatori
 nostro Generali, ejusque Vicesgerentibus, &c. Datam in Monasterio Po-
 puleti, sub nostro sigillo secreto, vigesimo quinto die Julii, anno á Na-
 tivitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quarto. = REX PE-
 TRUS. = *Garcia Sirvent* mandato Domini Regis.

PRIVILEGIO DEL REY D. JUAN I DE ARAGON,
en que concede al Comercio de Barcelona y Mallorca, facultad de armar hasta 4 Galeras, con todas las prerogativas de buques de la marina Real, para hacer con mas seguridad los viages de Flandes, contra los corsarios y piratas que molestaban esta navegacion.

R. Arch. Regest. *Varia* 1. *Johannis* 1. *fol.* 8.

A. D. 1389. **N**OS JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, Valentia, Majoricarum, Sardinia, & Corsica, Comesque Barchinonae Rossilionis & Ceritaniae. Reverenter Nobis oblatis per Syndicos vestri dilectorum & fidelium nostrorum Consiliariorum, Juratorum, & Proborum hominum Civitatum Barchinonae & Majoricae, in Curia Generali praesentes, quam universis nostris subditis celebramus Capitulis quae sequuntur =

MOLT ALT è molt poderos Princep è Senyor, á la vostra molt gran Magnificencia humilment suppliquen los Sindichs è Missatgers de les Ciutats de Barchelona è de Mallorques, que com per gran profit è seguretat de les mercaderies è ciutadans de les dites Ciutats, volents fer llurs mercaderies è viatges en les parts de Flandes, sia á elles, è encara á tota la cosa publica de vostra Senyoria, vist esser expedient è necessari quels dits Mercaders armen ó puxen armar galéa ó galéas, una ó moltes, segons que á ells ara è per avant será ben vist faedor, ab la qual è ab les quals ells puxen pus prestament segurs anar ó fer anar è trametre á les dites parts de Flandes, è encara tornar è portar de aquelles, lurs mercaderies, ó fer lurs affers ab aquelles, segons que nostre Senyor Deu los volrá adressar, majorment com á alguns de les dites Ciutats, è d'altres Ciutats è Lochs de vostra Senyoria faents los dits viatges è mercaderies ab naus, ó en altre manera en les dites parts, s'y sien en temps passats seguits de fet grans perills, desaventures è pérdues de moltes è diverses naus è de persones è de bens, de que son romases molts dells, è son vuy molt dampnicats è desfets, los quals perills, la gracia de Deu migençant, cessarán en lo esdevenidor, si ab la galéa ó galéas los dits viatges è mercaderies s'y farán; Placia, Senyor, á la vostra Altesa atorgar per special gracia á les dites Ciutats de Barchelona è de Mallorques è als Mercader è Ciutadans d' aquelles los Capitols següents.

I. Primerament: que Vos, Senyor, è vostres Officials qui ara son è per temps serán, nous entremetats, nes' entremeten de les dites galéa ó galéas, stants en terra ó en mar, armades ó desarmades, ne aquelles en res puxats ó puxan embargar ó fer embargar, ó encara permetre per qualsevol raho ó manera, encaraque fos fet o Armada reyal, ó tocant utilitat, ó altre qualsevol necessitat; ne puxats en aquella ó en aquelles metre Ca-
 pi-

pitá , Almirall , Visalmirall , Patró , ó Patrons , ó altres Officials nomenats ó no anomenats , si donchs Vos , Senyor , personalment en aquella Armada no navegavets ; inhibent ara per la donchs á tots Governadors , Almiralls , Visalmiralls , Senescals , Capitans , Patrons , Veguers , Batles , è á tots altres officials presents è esdevenidors , è als Lochtiments d'aquells , que tacitament ó expressa no s'entrameten de les dites galéa ó galéas , ne aquelles en alguna manera embarguen , ans les mantenguen contra totes persones. = Plau al Senyor Rey.

II. Item : quels dits Mercaders è Ciutadans qui los dits viatges è mercaderies farán ó fer farán , è la major è pus sana part d'aquells , posen ó puxen posar , fer metre , constituir , è crear Capitá è Capitans , Patró ó Patrons , è tots altres Officials , è aquell è aquells destituir è mudar en les dites galéa ó galéas , tota vegada quels será ben vist faedor. = Plau al Senyor Rey.

III. Item : quel Capitá è Capitans , Patró ó Patrons de les dites galéa ó galéas , sia una ó moltes , hagen tota jurisdicció civil è criminal , è tot altre poder bastant en terra è en mar , segons es acostumat donar è haver á Capitá ó Patró de galéa ó galéas durant la Armada , è que per res de aço alcú dret ó percaç á Vos , Senyor , ó Officials vostres , ó á altre qualsevol persona , no sia donat , ne puxa esser demanat ne haut en qualsevol manera ó oçasio que dir ne nomenar se puxa. = Plau al Senyor Rey : è que les dites galéas puxan muntar á nombre de quatre , ço es , dues de Barchelona , è dues de Mallorques.

IV. Item : que Vos , Senyor , ara per ladonchs guiets è manets haver per guiats tots aquells quis' acordarán en les dites galéa ó galéas en la forma è manera que es acostumat en Armades reyalis. = Plau al Senyor Rey.

V. Item : que les dites galéa ó galéas puxen esser meses è tretes en la una ó dues voltes de la Daraçana de Barchelona , cascun viatge que fer haurán , si metre les hi volrán ; è que sia assignada una botíga dins la dita Daraçana ont puxa esser mesa la exàrcia , è apperallament necessari á la dita galéa ó galéas quantes que sien , si donchs galéas ó altres fustes vostres ó del General de Cathalunya no havien mester tota la dita Daraçana , è totes les botigues d'aquella. = Plau al Senyor Rey.

VI. Item : que per tres meses abans que les dites galéa ó galéas partesquen de Barchelona ó de Mallorques , è un mes è mig après que serán partides , alcuna persona de qualque stament ley ó condició sia , no pusquen dels Regnes è terres de vostra Senyoria trametre de les robes devall scrites , ab alcun navili strany ó privat á les dites parts de Flandres ; è qui lo contrari farà , que pach á la dites galéa ó galéas lo nolit qu'en haurien si en ella ó en elles anaven : pero que si les dites galéa ó galéas havien compliment de carrech ; après que serán partides , cascú pu-

xe trametre ses mercaderies lá en aquella manera ques volrán ; è per semblant sie entés com les dites galéa ó galéas partirán de la Sclusa per venir aci en los Regnes è terres vostres : è son aquestes les dites robes : tota *specia grossa è menuda , totes sueres , polys de sueres , safrá , brasils , laques , indiç , encens , cotó filat , datils , fastuchs , mastech ; ammela , effor , comí , batus , è falua.* = Plau al Senyor Rey.

- VII. Item : que si alcuna ó alcunes galéa ó galéas , stants en lo viatge ó viatges prenian fusta ó fustes , robes , persones , ó altres coses de enemichs vostres , Senyor ; tot dret á Vos , Senyor , á Officials vostres en qualsevol manera en les dites coses que serien pertanyent , si alcú es ara per ladonchs , vos Senyor , remetets , è relaxats è volets que sia haut per remés á les dites galéa , ó galéas , inibent expresament á tots vostres Officials presents è sdevenidors , que del dit dret ne partida d'aquell nos' entremeten en tot ne en partida , abdicant los tot poder de fer lo contrari. = Plau al Senyor Rey.

VIII. Item : que plaça á Vos , Senyor , atorgar á les dites galéa è galéas , è á tots è sengles mercaders de qualque Senyoria ó jurisdicció sien , è á totes altres persones axi estranyes com sotsmeses vostres , de qualsevol grau , stament , prehemencia , lig ó condició sian , tots aquells privilegis , guiatges , seguretats , è franqueses que per lo Senyor Rey en Pere de gloriosa recordació , pare vostre , per Vos , Senyor , è per altres vostres predecessors son stats atorgats á è per les naus qui fan los viatges d'Ultramar , è per raho è occasio d'aquells. = Plau al Senyor Rey , segons que es stat acostumat , è vuy se acostume.

Supplicatoque Nobis humiliter per Syndicos ipsos vestri nomine & pro parte , ut Capitula præinserta seu in eis contenta de solita benignitate concedere dignaremur ; tenere præsentis , provide attendentes quod illa non solum rei publicæ , equitatum ipsarum , quarum augmenta quodam speciali favore completamur , sed etiam aliorum Regnorum & terrarum nostrorum omnium utilitatem concernunt non modicam , quam certe ut propria semper animus noster spectat , ac sollicite & ferventer prosequamur , supradicta Capitula , & omnia & singula in eisdem & uno quoque ipsorum contenta , juxta responsiones per Nos factas in fine ipsorum cujuslibet , laudamus , approbamus , & vobis dictis Consiliariis , Juratis , Probis hominibus , ac Universitatibus , ut melius pleniusque ad commodum vestrum possunt intelligi sive dici , concedimus gratiose : universis & singulis Officialibus nostris & subditis ubilibet constitutis , & Officialium prædictorum Locatenentibus , præsentibus & futuris , de certa scientia firmiter injungentes quod nostram concessionem hujusmodi , & omnia & singula in prædictis expressa Capitulis , juxta responsiones prædictas observent tenaciter , Officialesque ipsi faciant inconcusse servari , & contra non venire , nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. In cujus rei testimonium duas litte-

ras

ras consimiles tradendas, unam videlicet utrique vestrum Universitatum prædictarum fieri jussimus, ac nostri pendentis sigilli munimine insigniri. Datum in Villa Montisconi, quintadecima die Februarii, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo octuagesimo nono, Regnique nostri tertio = REX JOHANNES = Dominus Rex mandavit mihi *Bartholomeo Sirvent*.

LXXXVIII.

REAL PROVISION DE DON JUAN I DE ARAGON,
á favor de los interesados en buque y cargamento de tres Naos Mallorquinas, que en el viage de Flandes fueron apresadas y robadas en 1373 por una esquadra Inglesa en el Canal de la Mancha, para que usen de represalias contra el Rey de Inglaterra y sus vasallos, hasta el resarcimiento total de los daños é intereses.

R. Arch. Regest. Marcarum 2. Johannis I. fol. 131.

JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Dilectis, & fidelibus A. D.
 Rentibus vices Gubernatoris nostri Generalis, cæterisque universis & 1392.
 singulis Vicariis, Bajulis, Justitiis, Merinis, Zalmedinis, Suprajunctariis, Judicibus, & Capitibus excubiarum, aliisque Officialibus nostris intra Regna & terras nostras, tam citra quam ultra mare constitutis, vel eorum Locatenentibus præsentibus & futuris, ad quos præsentibus pervenerint, aut subscripta pertinere quomodolibet dinoscantur: salutem & dilectionem. Ad notitiam cujuslibet vestrum defferimus per præsentibus, quod Nos Serenissimo & Magnifico Principi Ricardo, Dei gratia, Angliæ Regi nostras duximus & destinavimus litteras seriem hujusmodi continentes:
 SERENISSIMO & Magnifico Principi Ricardo, Dei gratia, Angliæ Regi consanguineo nostro carissimo: Johannes, eadem gratia, Rex Aragonum, Valentia, Majoricarum, Sardinia & Corsica, Comesque Barchinonæ, Rossilionis & Ceritania, salutem & prosperos ad vota successus. Recensitis, Serenissime Princeps, diffuse & late in nostro pleno Consilio, ubi Doctorum & Peritorum juris utriusque affuit copia, per fidelem Consiliarium & negotiorum nostræ Curia Promotorem Petrum de Rajadello, in Decretis Licentiatum, processuum meritis dudum ad instantiam Arnaldi *Beseya*, Petri *Grallera*, Nicholai *Bertrandi*, Francisci *Atelin*, Georgii *Francolini*, & Bernardi *de Pinu*, patronorum & ductorum trium navium Civitatis Majoricarum; Jacobi de *Gualbis*, Petri de *Conomines*, quondam Petri *Oldomar*, Johannis de *Monros*, Francisci *Ramis*, Petri & Poncii de *Gualbis*, Arnaldi *Brancha*, Raymundi *Pellicerii*, Francisci *Garriga*, Poncii *Millars*, Gabrielis de *Bases*, Petri *Otelloni*, Bernardi *Pila*, Bernardi *Cerdans*, Francisci *Marlés*, & Galcerandi de *Camós* mercatorum civium Barchinonæ: Francisci *Begudani*, Petri de *Bas*, & Petri *Oster*, mercatorum & civium

vium Majoricarum, nonnullorumque aliorum mercatorum, ac eorum in-
 stitorum, subditorum & districtualium tunc Illustrissimi Domini Petri Re-
 gis Aragonum patris nostri, ac eorum heredum, aut causam ab ipsis ha-
 bentium, quorum nomina in dictis processibus expressantur, factorum ut
 decuit per dictum Dominum Patrem nostrum juxta suæ Curiaë stilum su-
 per similibus inconcussè servatum, tam contra Illustrèdum Eduardum, avum
 vestrum, Angliæ Regem bonæ memoriæ, quam contra Vos, districtuales-
 que suos & vestros, prætextu quarundam invasionum, rapinarum, & rau-
 bariarum, ac excidiorum navium prædictarum, ac rerum bonorumque om-
 nium & personarum quæ vehebantur in eis, innotuit plene Nobis: quòd
 una navis prædictorum, cujus erat patronus & ductor prænominatus Ar-
 naldus Beseya, dictæ Civitatis Majoricarum, vocata *Santa Clara*, portus
quinque mille quintalium Barbaricorum, quæque multis & diversis rebus,
 mercibus atque bonis dictorum mercatorum, & aliorum districtualium &
 subditorum dicti Domini Patris nostri, cum omni plenitudine sibi neces-
 sariorum, per dictos mercatores & subditos dicti quondam Domini patris
 nostri in dicta Civitate Majoricarum fuerat onerata, littora Civitatis præ-
 dictæ deseruit xxviii die Augusti, anno à Nativitate Domini mcccclxxiii,
 una cum dicto ejus patrono & ductore, ac xliiii personis navigantibus
 in eadem, dirigens ad partes Flandriæ viam suam, & cum suas continuando
 dietas maria sulcaret Galliciaë & Castellæ, prospera navigatione con-
 gaudens, invaluit subito quædam ventorum rabies procellosa, adeo quòd
 ipsis exasperantibus ventis, navis ipsius vela scissa fuerat, & multas dila-
 cerata per partes, funesque & anchoræ ruptæ fuerunt, & demum perie-
 runt ejus fere omnia armamenta, sic quòd fuit navis prædicta dictorum
 ventorum impulsu ducta ad locum vocatum la *Rutzela*, in quo præno-
 minatus patronus renovavit velam, ancoras, funes, & alia ipsi navi ne-
 cessaria munimenta; & maris tempestate sedata, navigantibusque in ipsa
 navi de laqueo mortis ereptos, & per eos spiritu confortationis assumpto,
 ad maria Canalis Flandriarum, recto remige, incolumes pervenerunt in
 loco vocato *lo Ras de Sânt Marti*, coram *lo Semblo*, ubi invenerunt quæm-
 dam dicti avi vestri subditorum, armorum navalem Exercitum, vexilla
 regia Regni Angliæ deferentem; qui subditi vestri armati, quorum unus
 Rogerius de Pola vocabatur, cum dictus patronus navis prædictæ vellet
 los *Breus de Brist*, aliàs securum conductum, expetere & habere, prout
 per alias naves navigantes ad partes illas est fieri assuetum; non attento
 amicitiaë pacis & concordiaë foedere quæ inter domos Angliæ & Arago-
 num mutuò prævigebant, sed eo potius violato, ac in læsionem non mo-
 dicam specialis & generalis protectionis, guidatici, & salvi conductus per
 dictum Avum vestrum, personis & bonis subditorum dicti quondam ge-
 nitoris nostri ad terras, & regna sua, tam per terram quam per mare decli-
 nantium concessorum, cum ipsius patenti littera data apud Cestrum duo-
 de-

decimo die Julii anno Regni sui Angliæ vigesimo tertio, & Regni sui Franciæ vigesimo, ad ipsam dictam navem antedicti de Arnaldi Besseya hostiliter accesserunt dicentes patrono præfato, quod dicta navis, una cum diversis mercimoniis & bonis existentibus in eadem, erat Regi Angliæ confiscata, quodque patronus ipse, & omnes alii in dicta navi sistentes veniebant præsonerii dicti Regis, et supponendi servituti ejusdem, afirmantes nec minus dictum dominum genitorem nostrum, contra dictum avum vestrum, subditosque suos & vestros, ligas matrimoniales fecisse cum Rege Castellæ, quod salva pace nequaquam veritatis crehentia subsistebat, neque subsistit, prout magistra rerum efficax experientia lucide demonstravit; dictamque navem ceperunt de facto suas ad manus, simul cum dictis patrono, & XLIII personis, ac universis omnibus bonis existentibus in eadem, de quibus factis tribus equalibus partibus, nobilis Johannes de Navil, frater & Locumtenens Ammirati Regni prædicti Angliæ, Dux & Capitaneus major dicti Navigii sive navalis Exercitus, nomine & pro parte Curiæ dicti avi vestri, retinuit penes se unam partem, & alteram dari mandavit dictis armorum gentibus quæ interfuerunt prædæ & invasioni navis prædictæ; & aliam Francisco de Malibron Procuratori & Thesaurario Ducis Britaniæ; nec non dictum patronum simul cum dictis XLIII personis in ipsa navigantibus, fecit in quadam turri dicti *Castri de Brist* carcelari, custodia mancipari, & inibi per decennium detineri, non obstante quod littera dicti salvi conductus protectionis & guidatici prædicti avi vestri, prænominato Johanni de Navil & aliis dicti quondam avi vestri subditis deprædatoribus ostensa fuisset od oculum, & ut dicunt præsentata, nec obstante etiam quod eis notum esset dictos Patronum & Mercatores fore ipsius domini Regis genitoris nostri districtuales & subditos, & in pacis tranquillitatis præsidio, ut prætangitur constitutos, navemque ipsam, & res, merces, & bona in ea existentia, nostrorum, sive dicti genitoris nostri existere subditorum. Et demum fuit prædicta navis jussu & ordinatione dicti Johannis de Navil, per quandam navem dictorum raptorum subditorum dicti incliti quondam Avi vestri, in vulgari vocatam *la Nau del diable*, ducta apud Castrum de *Brist* ditionis vestræ, ubi pro fornimento Castri ipsius exitit fracta, sive dissuta carinis, collisisque tabulis penitus & evulsis, in qua quidem navi, prout ex meritis dictorum processuum constitit, & constat plene Nobis, fuerunt per prænominatos mercatores, patronos, & alios subditos dicti quondam Domini genitoris nostri atque nostros oneratæ diversæ res, merces, & quam plurima alia bona, quæ missa in dicta navi, magnas pecuniæ quantitates decostiterant.

Præterea clare & liquide ex meritis processuum prædictorum, quod cum altera navis binarum cohopertarum portus *duarum mille quingentarum salmarum*, quam patronitzabant Petrus *Grallera*, Nicholas *Bertrandi*,

di, & Georgius *Francholini* dictæ Civitatis Majoricarum, dictis salvo conductu & protectione ac guidatico generali & speciali fulcita, recessisset á dictis partibus Flandriarum, ad quas de Majoricis incolumis meaverat, & per suos felices dies recta via, & continuato remige, velis extensis, pro suo reditu navigasset, animo & proposito se conferendi Majorices, die XVIII Madii dicti anni Nativitatis Domini M.CCC.LXXIV in maribus vestris distantibus á Loco de *Palamisa* sexaginta milles salubriter pervenisset, nonnulli districtuales incliti avi vestri, multa armorum copia comuniti, cum tribus navibus & quinque barchis vexilla regia dicti Regni Angliæ in eorum summitate portantibus, etiam & in eis castellis erectis, ipsi navi obviam exeuntes de qua veram habebant notitiam illam esse dicti quondam Domini patris nostri subditorum: irrueverunt subito in eandem, & eam, mercesque & bona omnia quæ erant ibidem, exposuerunt prædæ rapaci, dicentes ipsam navem una cum mercaturis & bonis universis in ea existentibus fore aplicatam dicto avo vestro Angliæ Regi, & ipsos patronos, & cæteros in ipsa navi navigantes numero LX, subditos dicti genitoris nostri, esse præsonerios dicti Angliæ Regis, prætextu lingantiarum matrimonialium prædictorum, omni prorsus ut præmittitur carentium veritate, & hiis non contenti, certificati ad plenum de dictorum salvi conductus, guidatici, & protectionis concessione, per patentis litteræ exhibitionem, ac de amicitæ & pacis fædere supradictæ, deteriora prioribus inculcantes, dictam navem usque ad maria vocata *lo Ras de Sant Marti* per ipsius ductores navigari fecerunt, ubi extractis ab ea velis, ancoris, & aliis ejus apparatus & exarciis universis, in eorumque navem adductis & repossitis, navem eandem simul cum triginta personis ex dictis sexaginta, in camera panis ipsius navis inclusis, supposuerunt ignis incendio, & alii qui ad ipsorum raptorum & prædatorum naves confugerant, quosque nequaquam vorax positus sorbuerat, daga aut gladio nequiter peremerunt, demptis sexdecim absconsis in latebrosis habitaculis cujusdam navis cui dominabatur quidam districtualis dicti avi vestri vocatus Gabriel Dentona, qui compatiendo eis, adveniente ipsius noctis umbraculo, & luna suæ lucis radios occultante, & cæteris aliis dormitioni vacantibus, cum quadam ipsius navicula nuncupata *Batel*, per suæ navis prædictæ servitores, caute & tute fecit eos vehi & poni in terra circa Locum de Sent Marti superius nominatum, quamvis obtentum á dicto avo vestro guidaticum, salvus conductus debuisset ipsam navem memoratum subditorum dicti Domini Regis genitoris nostri, & in ea navigantes, ac ipsorum bona universa, totaliter illæsa servasse. Et constat ad plenum Nobis per dictos processus, quod dicti patroni, & alii mercatores subditi Domini Regis genitoris nostri fecerant onerari in dicta navi diversas res, merces, & multa alia bona, quæ missa in dicta navi maximas pecuniæ summas decostiterant.

Fuit

Fuit nec minus ex serie prædictorum processuum Nobis notum, quod cum quædam alia navis *decem mille quintalia Barbarica* bajulans, cui ut patroni & ductores præsidebant Franciscus *Atelin*, & Bernardus *de Finu* dictæ Civitatis Majoricarum, districtuales Domini Regis Aragonum patris nostri, nonnullarum rerum & mercium prædictorum, & aliorum quorundam mercatorum subditorum dicti quondam Domini genitoris nostri onusta, confidens de dictis pace, concordia & tranquillitate, ac speciali & generali protectione, guidatico & salvo conductu, die xv Januarii, anno á Nativitate Domini M.CCC.LXXIII, recessisset á dictis partibus Flandriarum, ad quas de Majoricis salve & secure se contulerat, & per maris spatia fælici fuisset pro suo prospero reddito navigatione potita, suos aditus apud Majorices dirigendo, ad portum de *Caldo* cum plena incolumitate pervenit, in quo dicta navi tuta statione locata, aplicuerunt quindecim naves & barchæ subditorum dicti Illustris avi vestri Regis Angliæ, qui ad eandem navem armata manu, nullam causam expressantes, inimicabiliter accesserunt, eorumque veloci ascensu intrarunt, & universa mercimonia ac bona omnia in ipsa navi inventa diripuerunt, expoliarunt, & prædata fuerunt; nec non dictos patronos, & LX personas districtuales dicti quondam Domini Regis Aragonum patris nostri in ea navigantes ceperunt suas ad manus, & captas una cum dicta nave secum asportarunt & duxerunt apud præfatum Castrum de Brist, ubi memoratus Johannes de Navil dictas personas captas ac custoditas detinere mandavit, & præfatum navem subditorum præfati Domini genitoris, per prænominatum ductorem dictæ navis vocatæ *del Diable* fecit frangi, & in profundum maris submergi, subditis dicti Domini genitoris nostri videntibus, & nimium patientibus exinde penas graves. Et constat Nobis plene, quod per prænotatos patronos, mercatores, & alios districtuales dicti Domini genitoris nostri, fuerunt onerata in dicta navi diversæ res, merces, & bona, quæ introducta in dicta navi magnam pecuniarum valorem decostiterant.

Et quamquam dictus Dominus genitor noster ad humilem supplicationem, & continuam instantiam dictorum dampna passorum per multas & diversas litteras suas, dictum illustrem avum vestrum, & Vos successive, de præmissis omnibus & singulis requirendos duxerit & monendos, nec non dicto avo vestro, & utique Vobis, pro celeri emendatione seti satisfactione prædictorum, suos speciales Nuncios de præmissis, & etiam de sua intentione plenarie informatos, bis cum diversis ejus litteris & diversis temporibus providerit destinandos, qui virtute credentiæ ipsis commissæ, prænominatum avum vestrum, & Vos, suumque, & vestrum Consilium, tam verbo quam scriptis, juxta dictum stilum dictæ suæ Curia, & prout de jure & ratione in talibus est solitum fieri, requisiverunt, & expresse moverunt, ut ex justitiæ debito præfatus avus vester & Vos facerētis per

dictos suos & vestros subditos raptos, & prædatores, subditis dampna passis dicti Domini patris nostri, vel ejus Procuratoribus plena potestate suffultis, tam sui quam vestri præsentia, hac de causa specialiter destinatis, restitui & tornari dictas naves, & alia omnia & singula quæ in eis onerata fuerunt, & ex post deprædata & rapta, & ut præfertur ablata, aut prætium seu justum valorem ipsorum; nec non navium prædictarum, una cum sumptibus inde factis, dampnis & interesse, juxta Curia dicti Domini genitoris nostri morem & stilum, dari pro similibus assuetum, ad rationem videlicet duorum solidorum pro libra in anno computando á diebus superius expressatis, quibus prædæ & rapinæ, & raubarie præfatæ factæ fuerunt, usque ad diem plenariæ & integræ satisfactionis in similibus fieri assueta. Verumtamen cum antefatus Illustris avus vester, nec Vos, præfatas justas & legitimas requisitiones & monitiones dicti Domini patris nostri mandare debitæ executioni nullatenus voluistis, quin imo majora fuerunt postea per dictos districtuales dicti quondam Illustris avi vestri, & vestrorum, subditis dicti quondam Domini patris nostri illata dispendia, ut hæc & alia tam in dictis processibus quam in aliis litteris requisitoriis per dictum Dominum patrem nostrum, ad instantiam nonnullorum ex superius nominatis, & quorundam aliorum districtualium dicti quondam Domini patris nostri dampna passorum, Vobis missis ac etiam præsentatis, datis Barchinonæ sub sigillo secreto ejusdem Domini patris nostri, una videlicet, xxvii Julii, & altera xiii die Augusti, anno á Nativitate Domini m.ccc.lxxxvi latius sunt expressa. Quæ omnia supradicta certe nec amicitiam nutriuntur, quam fovemur ad invicem, nec dilectionem custodiunt, qua unimur; sed potius inter Vos & Nos nostrosque populos materiam dissensionis inducunt.

Inde fuit nunc per fideles nostros Johannem de *Conomines*, Franciscum *Ramis*, Bernardum *Zapila*, Arnaldum *Branchi*, Franciscum *Garriga*, Johannem de *Gualbis*, Poncium de *Millars*, Petrum *Dotello*, Raymundum *Pellicerii*, & Petrum de *Monrós*, mercatores & cives Barchinonæ, ac Franciscum *Baguda* Caudarium nostrum, Raymundum de *Bas*, & Petrum *Hosten*, mercatores & cives Majoricarum, ac Jacobum *Durg Villæ Podii Ceritani*, nec non Bernardum *Cerdans*, Petrum *Vidal*, & Guillermmum *Columbi* Civitatis Barchinonæ, subditos, & districtuales nostros, Nobis cum ingenti instantia supplicatum, ut marchandi & pignerandi licentiam, juxta stilum & antiquam observantiam prædecessorum nostrorum & nostræ Curia in talibus usitatam, contra Vos & dictos deprædatores, aliosque subditos & districtuales vestros, ac bona vestra & eorum concedere, prout justitia exigit, dignemur. Quorum supplicationi, veluti juri & rationi consonæ, inclinati benigne, jurium de & super valore dictarum rerum & mercium ac bonorum, per supranominatos subditos nostros tantummodo oneratorum in tribus navibus supradictis, ac

ac dampnorum, interesse, & sumptuum prædictorum, factorum & sustentorum per eos, præmissorum prætextu ipsis detulimus, juxta dictum stilum Curiaë nostræ in talibus observatum; quo mediante, nostra judiciaria taxatione prævia, dicti dampna passi averarunt, quod dictæ res, merces, ac bona per ipsos tantummodo supra proxime nominatos in dictis tribus navibus onerata, una cum sumptibus & interesse inde sustentis & factis, valebant & ascendebant computato interesse XVII annorum & III mensium prædictorum, ad dictam rationem II solidorum pro libra pro quolibet dictorum decem & septem annorum & trium mensium, ad XCV mille DCCL libras IV solidos & III denarios monetæ Barchinonæ, quæ reductæ ad valorem monetæ de *gros* Flandriarum, valent, secundum veridicam informationem per Nos habitam, XVII mille ccccix libras, II solidos, & X denarios monetæ de *gros* Flandriarum.

Et licet præeuntibus legitimis monitionibus & requisitionibus prælibatis, ac juris fatica, justitiæque defectu, evidentissime tam in dicto Illustri avo vestro quam in Vobis repertis, nec non aliis culpis negligentibus prædictis possentibus, possemus & deberemus exigente justitia, sicuti & per dictos dampna passos, & singulariter per prænominatos, fuit Nobis continuata instantia supplicatum licite & juridice marchandi & pignerandi licentiam contra Vos & dictos deprædatores, aliosque vestros districtuales, ac bona vestra & eorum per Nos eis concedi & dari: tamen regiæ dignitatis solium consequuti, decernimus ut inter Nos & Vos, & utriusque subditorum pacis & concordiaë melius perseveret amænitas, concessionem deferre marchæ hujusmodi, & Vobis iterum ad uberiores cautelam scribere de præmissis, ad hoc ut vestra & dicti avi vestri negligentia, juris fatica, & defectus justitiæ tam in eo quam in Vobis evidentissime reperti, aliaque præmissa per dictos vestros districtuales perpetrata & facta indebite & injuste, nisi de celeri præmissorum satisfactione plenaria providere cum effectu curetis, in culpam majorem Vos ponant, & nullatenus Vos excusent. Quapropter, dictorum subditorum nostrorum dampna passorum, dispendia tam grandia facientes admodum displicenter Magnificentiam vestram præcamur quanto affectuosius possimus & ex corde, ipsamque ex justitiæ debito requirimus & monemus, quatenus tam pro zelo & debito justitiæ quam pro conservatione pacis & amicitiaë prædictorum, velit per vestros subditos, invasores, deprædatores, seu raptores jam dictos, vel aliàs dictis nostris subditis dampnificatis, & signanter prænominatis, ab ipsis damna passis super prædictis omnibus plenam habentibus potestatem, vel alteri eorundem, quod vestra Magnificentiaë providimus propterea destinandos, solvi & deliberari facere dictas XCV, mille DCCL libras IV solidos & III denarios dictæ monetæ, vel pro earum valore, dictas XVII mille ccccix libras, II solidos, & X denarios dictæ monetæ de *gros* Flandriarum, dictis dampna passis supra pro-

xi-

xime notatis, dicta ratione debitas, & aliis dampna passis etiam subditis nostris omnia & singula rapta, prædata, ut præmittitur, & ablata, una cum dampnis inde sustentis, & sumptibus factis & legitime faciendis, ac interesse debito ad rationem prædictam 11 solidorum pro libra in anno computando á dictis diebus, quibus dictæ prædæ, rapinæ, & raubarinæ factæ & commissæ ut præmittitur extiterunt, usque ad diem plenæ & integræ satisfactionis omnium prædictorum. Aliás, cum ipsis subditis nostris simul ex nexu justitiæ debitores, & ad eam ministrandam deficere nequeamus; Vos volumus non latere quod si prædicta requisita & monita recusaveritis, aut aliás modo aliquo distuleritis facere, quod nullatenus oppinamur; prædictam marcham & pignerandi licentiam contra Vos & vestros districtuales, bonaque vestra & eorum indubie concedemus, & aliás procedemus in ac super præmissis, prout jus, & justitia suadebunt, & super iis á Nobis aliam litteram requisitoriam minime expectetis, sed hanc pro prima, secunda, tertia peremptoria & ultima habeatis: certificantes inquam Vos, quod super præsentatione litterarum hujusmodi, relationi dictorum Francisci & Johannis dabitur plena fides, qui in Cancellaria nostra medio juramento promiserunt inde facere relationem veracem. Dat. Cæsaraugustæ 11 die Octobris anno á Nativitate Domini mcccxc1 = *Petrus Zacalm.* =

Et licet præinsertæ nostræ litteræ per fideles Ambaxiatores & Nuncios nostros *Johannem Amenós*, & *Franciscum Begudani* destinatos dicto Angliæ Regi, personaliter constituto & invento in Regno suo Angliæ, in quodam videlicet Castro suo vocato de *Loges*, distante á Civitate *London-prorum* per triginta miliaria, Cantuariensis Dioecesis fuerint præsentatæ, & in ejus manibus traditæ, nostrique Ambaxiatores præfati cum illa ingenti & continuata instantia qua potuerunt & convenit, & in talibus est fieri assuetum, ex nostri parte pluries & instanter monuerint, & debite requisiverint dictum Angliæ Regem & ejus Consilium, ut satisfaciendo prænominatis subditis nostris dampna passis, monita & requisita ac contenta in præinserta littera executioni debitæ demandarent, seu per suos Officiales & subditos demandari facerent, juxta ipsius seriem & tenorem: Veruntamen ipse dictus Angliæ Rex, & ejus dictum Consilium, contenta in præinserta littera, & per dictos nostros Ambaxiatores requisita & monita mandare executioni debitæ in totum, vel in parte, aliquatenus non curarunt; imo ipsa omnia executione demandare penitus denegarunt, prout inde tam relatione veridica dictorum nostrorum Ambaxiatorum, medio juramento juxta stilum nostræ Curie inde hactenus in similibus observatum, facta, quam quodam publico Instrumento, in dicto Castro de *Loges* in camera secreta videlicet dicti Regis Angliæ de præsentatione dictæ litteræ scripto & acto die jovis XXI, & die veneris XXII Martii anno á Nativitate Domini mcccxc11, indictione xv, secundum cursum Romanæ Curie, & clauso per Nicholaum de Petra Sancta Lucanensis Dioecesis, filium quor-

quondam... publicum auctoritate imperiali Notarium innotuit plene Nobis.

Quamobrem, prænominati nostri subditi dampna passi, licentiam hujusmodi marchæ prosequentes, humiliter supplicarunt, ut de & super præmissis, eis & ipsorum cuilibet, prout per quemlibet ipsorum extitit averatum, & in processibus inde factis & actitatis est continuatum & requisitum, dignaremur justitiam debitam ministrare: quorum supplicationi, ut juri & ratione consonæ, annuentes benigne, & volentes in & super eis juste, rite, debite, ac mature ut convenit providere, iterum dictorum processuum merita mandavimus & fecimus per dictum Petrum de Rajadello debite recognosci, & in dicto nostro Consilio, ubi Doctorum & Licentiariorum, ac aliorum Sapientium in jure aderat copia, seriatim & plenarie recenser. Quibus dictis meritis sic ut prædicitur, in dicto nostro Consilio longe & late recensitis, & de hac super eis cum dictis Doctoribus, Licentiatibus, ac Sapientibus in jure, maturo & digesto habito Consilio, ipsoque secuto; reperimus quod dictum Angliæ Rex, & ejus Consilium, ac Officiales fuerunt inventi in evidenti defectu, & manifestis fatiga & denegatione justitiæ: & per consequens locum dare concessioni licentiæ dictæ marchæ.

Eapropter, dictorum nostrorum subditorum dampna passorum offensas, molestias, & dampna tam grandia & gravia sustinere non valentes, & in eorum justitia deficere nequeunt; tenore præsentis concedimus *Johanni & Petro de Monrós*, fratribus, mercatoribus dictæ Civitatis Barchinonæ, ex dampnificatis prænominatis, & licentiam plenariam impartimur pignerandi, & marchandi, capiendi, occupandi, & recipiendi absque nostri & vestri dictorum Officialium nostrorum quorumque metu & poenæ incursu, tam videlicet in terra quam in mari, & aqua dulci etiam, & ubique, & qualitercumque poterit, res, merces, & alia universa tot & tanta bona dicti Angliæ Regis, & ejus Officialium & districtualium universorum ubilibet reperiantur, quæ sufficiant ad quantitates pecuniæ inferius declaratas, videlicet ad MCCCCLXVII libras, I solidum, & IX denarios Barchinonenses ad quas ascendunt res merces, & bona dictorum Johannis & Petri de Monrós, quæ per dictos Officiales districtuales dicti Angliæ Regis capta disraubata & violenter retenta fuerunt. Et etiam ad II mille DCLXXI libras, IX solidos, & V denarios dictæ monetæ, ad quas ascendit interesse dictarum ad rationem duorum solidorum pro libra in anno computando á prima die Junii anno á Nativitate Domini M.CCC.XXXIV, in qua die & anno dictæ res, merces, & bona dictorum Johannis & Petri de Monrós, in dictis tribus navibus onerata, capta, disprædata, & hostiliter ablata fuerunt, usque ad XVI diem mensis Augusti datæ præsentis & anni subscripti, intra quod tempus includuntur decem octo anni, duo menses & quindecim dies: & etiam ad CCCLXVI libras XVI solidos & XV denarios ipsius monetæ, ad quas ascendunt sumptus per dictos Johannem & Petrum de Monrós pro hujusmodi licentia

ob-

obtinenda facti. Quæ quantitates pecuniæ superius expresatæ, prout per dictos Johannem & Petrum de Monrós seu eorum Procuratores averatæ fuerunt, nostra prima juditiaria taxatione sumam in universo capiunt IV mille DV librarum VII solidorum & VII denariorum & obuli Barchinonensium; & ad quantitates etiam ad quas ascendet de cætero interesse dictarum ad prædictam rationem duorum solidorum pro libra, anno quolibet computando. Et ad quantitates etiam ad quas ascendent sumptus ex nunc faciendi, & sustinendi occasione prædicta, qui tamen averati fuerint juramento medio & taxatione judiciaria præeunte, quæ quidem res, merces, & bona prædicta cum per dictos Johannem & Petrum de Monrós, aut ab eis causam habentes capta, marchata, & pignerata fuerint, iidem Johannes & Petrus de Monrós, & ab eis dictam causam habentes, teneantur ipsas & ipsa tradere & ponere in posse vestrum seu alicujus ex vobis, vosque ipsas res, merces & bona vendatis, & distrahatis, seu vendi & distrahi in encanto publico plus offerentibus faciatis & tradatis, & de ipsorum prætiis satisfaciatis prænominatis Johanni & Petro de Monrós, vel ab eis causam habentibus usque ad quantitates pecuniæ superius expressatas, & interesse quod eidem Johanni & Petro de Monrós deberi repereritis, ad prædictam rationem duorum solidorum pro libra anno quolibet computando, quousque eis in prædictis pecuniæ quantitibus fuerit plenarie & integre satisfactum, & etiam usque ad quantitates expensarum per dictos Johannem & Petrum de Monrós seu ipsorum alterum fiendarum, amodo ut superius declaratur. Volumus tamen quod dicti Johannes & Petrus de Monrós, antequam utantur hujusmodi licentia, teneantur assecurare idonee juxta formam in talibus assuetam, in posse Bajuli Barchinonæ, quod non pignerabunt vel dampnum aliquod inferent aliquibus aliis nobiscum pacem & treguam habentibus, contra quos dicta licentia non sit concessa.

Mandantes vobis, & vestrum singulis, expresse & de certa scientia, quatenus hanc nostræ concessionis licentiam, quam durare volumus per decem annos primo venturos, & continuo sequuturos, & non ultra, nisi dictum tempus duxerimus prorogandum, teneatis & observetis, tenerique & observari inviolabiliter faciatis memoratis Johanni & Petro de Monrós, & eorum utrique, & ab eis causam habentibus, ut superius continetur. Ab hac tamen dictæ nostræ concessionis licentia excludimus omnes illos qui sub nostro speciali *ducatu* existant, quique cartam nostram guidatici ad hæc repugnantis ostenderint se habere. In cujus rei testimonium præsentem dictis Johanni & Petro de Monrós fieri, & nostro pendenti sigillo jussimus comuniri. Dat. Barchinonæ sextadecima die Augusti anno à Nativitate Domini millesimo tracentesimo nonagesimo secundo, Regni que nostri sexto. = Vidit de Vallesicca = Berengarius Carrera, ex provisione prius concordata in Consilio, & facta per Vicecancellarium.

LXXXIX.

LXXXIX.

*REQUERIMIENTO DEL REY D. JUAN I DE ARAGON,
al Potestad de Sahona, para que mande entregar y restituir unas bar-
cas Catalanas, cargadas de mercaderias, que habia apresado un Geno-
ves por injusto derecho de represalia.*

R. Arch. Regest. *Marcharum 2. Regis Johannis I. fol. 107.*

JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Dilecto & devoto nostro A. D.
Potestati Civitatis Sahonæ districtus Communis Januæ: salutem & di- 1393.
lectionem. Nostro auditui, plurimorum relatione delato, quod Petrus
Sampso mercator dictæ Civitatis Sahonæ, qui pridem recedens de Portu
Pisano, & navigans cum quadam sua navi versus portus Tunicii terræ Sar-
racenorum, captus fuerat cum dicta sua navi in maribus Insulæ Sardinia
per duas galéas de guardia, quæ pro Nobis tunc erant in dicta Insula,
& retenta dicta sua navi cum rebus in ea existentibus, in persona sua
per dictas duas galéas extiterat liberatus; postea, nulla Nobis vel Officia-
libus nostris facta requisitione, vel intimatione, aut recursu pro captione
dictæ navis, cæpit seu capi fecit in maribus dictæ Civitatis Sahonæ duas
barchas, cum diversis rebus & mercibus Catalanorum submisorum nostro-
rum in eis existentibus, & captas posuit in vostro posse, qui eas cum dic-
tis rebus & mercibus nulla prævia requisitione seu jure, fatica, nulloque
facto processu, ad simplicem instantiam dicti Petri Sampso & propter ejus
inordinatum favorem retinuitis, & retinetis penes vos, quamvis per Du-
cem Januæ, ad quem ut Superiorem vestrum fuit per dictos nostros sub-
ditos dampnificatos recursus habitus, vobis expresse injunctum fuerit, ut
restitueretis easdem dictis nostris subditis dampna passis.

Mandamus illico instantibus eisdem nostris subditis, de captione & re-
tentione prædictis informationem recipi; & aliás super negotio procedi, ut
in similibus est fieri usitatum, & de facto pro nunc proceditur, ad hoc
ut dicto processu perfecto provideatur taliter quod de bonis vestris, vel
omnium habitatorum dictæ Civitatis Sahonæ, aut aliorum districtualium
dicti Communis Januæ, præfatis nostris subditis dampna passis debita inde
satisfactio tribuatur; & quia pro conservatione pacis & foederis inter Nos
& subditos nostros ex una parte, & Ducem & Comune Januæ & eorum
districtuales ex altera, per Dei gratiam nunc vigentis, & pro vitandis oc-
casionibus in talibus faciliter supervenientibus, cupimus quod dictis nos-
tris subditis per restitutionem bonorum & mercium suorum per vos sibi
fiendam satisfiat, ne ad alia remedia recurrere habeamus, vos extra judi-
cium requirimus & monemus, quatenus restitutionem petitam dictis nos-
tris subditis dampna passis faciatis, seu fieri faciatis. Et hanc monitionem
seu

Tom. IV.

Z

seu

seu extrajudicialem requisitionem, absque prejudicio dictorum processuum vobis facimus pro aliquali exoneratione nostræ conscientiæ, & nisi aliquid evenerit inde possitis ignorantiam allegare. Dat. Dertusæ decima quinta die Novembris, anno à Nativitate Domini millesimo tercentesimo nonagesimo tertio. = REX JOHANNES = Dominus Rex mandavit mihi *Bonato Egidii*.

X C.

REAL PROVISION PARAQUE UNOS MERCADERES de Barcelona y de Tortosa, usen del derecho de represalias contra los bienes y efectos del Dux y Comun de Genova, para la indemnizacion de cierta presa.

R. Arch. Regest. *Marcharum* 2. *Regis Johannis I. fol. 153. B.*

A. D. 1393. JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Dilectis & fidelibus Grenti vices Gubernatoris nostri Generalis, cæterisque univèrsis & singulis Vicariis, Bajulis, Justitiis, Merinis, Zalmedinis, Suprajunctariis, Judicibus, & Capitibus excubiarum, aliisque Officialibus nostris intra Regna & terras nostras, tam citra quam ultra mare constitutis, vel eorum Locatenentibus, præsentibus & futuris, ad quos præsentis pervenerint, aut subscripta pertinere quomodolibet dinoscantur: salutem & dilectionem.

Cum Nos cum carta nostra pergamenea, sigillo nostro pendenti munita, data ut infra, concesserimus & licentiam plenariam contulerimus fidelibus nostris Raymundo de Querio, Raymundo de Casaldaguila, Jacobo Desnoguers, Raymundo Mestre, Berengario Gibert, & Jacobo Lobet mercatoribus, civibus Barchinonæ; Matheo Granelli, & Jacobo Segur mercatoribus civibus Dertusæ, pignerandi & marcandi, capiendi, occupandi, & recipiendi, absque nostri & vestri dictorum Officialium metu & poenæ incursu, omni obstaculo penitus quiescente, tam videlicet in terra quam in mari, & aqua dulci etiam, & ubique qualitercumque poterint, res, merces, & universa alia bona Ducis & Communis Januæ, & eorum Officialium & districtualium universorum, ubilibet reperiantur, usque ad quantitatem III millè florennorum auri de Florentia; & etiam usque ad quantitatem DCXX florennorum auri de Florentia, & ad CCXVI libras XIV solidos III denarios Barchinonæ, ad quos ascendunt expensæ & dampna, quas & quæ prænominatos Mercatores facere & sustinere oportuit hac de causa, & sumptuum & interesse amodo faciendorum & sustinendorum hujusmodi ratione, prout in dicta Carta hæc & alia plenius continentur; parumque prodesset licentias marcharum concedere, nisi esset qui eas executioni debitæ demandaret.

Propterea volumus, vobisque mandamus expresse, & de certa scientia, quatenus concessionem & licentiam dictæ marchæ executioni debitæ deman-

man-

mandetis, juxta ipsius seriem & tenorem. Dat. Barchinonæ, duodecima die Septembris, anno á Nativitate Domini millesimo trecentessimo nonagesimo tertio. = Vidit *Sperendeu*. = *Françiscus Fonolleda*, ex provisione facta per Cancellariam Regentem.

XCI.

REAL EDICTO PARAQUE EL BAYLE GENERAL de Cataluña no conceda en adelante la exención de la Leuda del puerto de Tamarit en la Costa de Tarragona, sino á los buques Barceloneses que pasen de 500 quintales de porte, segun antiguo privilegio.

R. Arch. Regest. Diversorum 6. Regis Johannis I fol. 185. B.

EN JOHAN, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Al feel Con- **A. D.**
seller nostre en *Bernart Serra*, Batle General de Cathalunya, ó
á son Lochtinent, è als Consols de la mar de Barchelona, è á tots altres **1394**
Oficials nostres, als quals se pertenga: salut è gracia.

Com segons havém entés, vosaltres ó als cuns de vos, per tal com la Ciutat de Barchelona ha privilegi que als cunes barques ó altres lenys de ciutadans ó habitants de Barchelona, portants cinch cents quintars ó mes, è navegants per les mars del Castell de Tamarit, no paguen leuda per robes ó mercaderies que porten, hajats fetes è façats sovint cartes è letres testimoniais, tornen á diverses ciutadans è habitants de Barchelona, havents barques è altres lenys que no son de port segur de cinch cents quintars, que les dites barques è lenys son de port de cinch cents quintars ó mes, è tals cartes è letres testimoniais tornen en gran dan è lesió de la dita leuda de Tamarit, en los emoluments de la qual Nos per certs pactes è covinençes, entre Nos è l'Arcabisbe de Tarragona no ha molt fetes è fermats, havém la meytat. Perço, volents tot perjudici de la dita leuda esquivar, á vosaltres, è á cascun de vos als quals se pertanga, de- hím è manám espressament, è de certa ciencia, sots incurrimment de la nostra ira è indignació, que vista la present, reebats deguda è verdadera informació del port de totes barques è altres lenys de ciutadans ó habitants de Barchelona, als quals hajats fetes ó atorgades cartes ó letres testimoniais del port que les dites barques ó lenys poden portar; è totes aquelles cartes è letres testimoniais, que per la dita informació atrobarets no esser veres, ço es, que les barques ó altres lenys, per les quals les dites cartes ó letres testimoniais serán atorgades, no sien de segur port de cinch cents quintars, revoquets ab veu de crida, ó en altre manera deguda: è guardats vos que d'aquí avant semblants cartes ó letres testimoniais no atorguets, si per verdadera è deguda informació nous coste les barques ó lenys per les quals tals cartes ó letres testimoniais vos serán demanades es-

ser de port segur de cinch cents quintars ó mes, per tal que en perjudici de la dita leuda no sia per alcun abusat del dit privilegi : è aço no mudets ne dilatets, com axi per justicia fer se deja. Dada en Barchelona á vint è quatre dies de Juliol en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil trescents noranta quatre. = *Petrus Olzina*. = *Bonanatus Egidii*, ex provisione facta per Regentem Cancellariam de conscientia Domini Regis.

XCII.

LICENCIA REAL CONCEDIDA A LA CIUDAD de Barcelona, para que arme una esquadra de galeras para indemnizarse con represalias de los daños causados á sus Mercaderes por los Genoveses, Pisanos, y otros.

R. Arch. Regest. *Varia*. 1. *Johannis I.* fol. 26.

A. D. 1394. **N**OS JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Debita meditatione pensantes, qualiter per vos dilectos & fideles nostros Consiliarios & Probos homines Civitatis Barchinonæ Nobis extitit intimatum, quod cum nonnulli extranei (puta Januenses, Pisani, & alii) absque aliqua justa causa vobis universaliter & particulariter dampna quamplurima intulerint, tam in personis quam bonis, quorum prætextu contra eosdem & quemlibet ipsorum propter faticam juris in eis inventam, ad vestri supplicationem & instantiam, diversæ marchæ & repressaliæ fuerunt concessæ, quas quidem marchas & repressalias cupitis ad executionem deduci, pro recuperatione, & reintegratione dampnorum vobis ut prædicitur illatorum : & propterea Nobis humiliter supplicaveritis ut concessionem armandi subscriptam de nostri solita clementia vobis concedere dignaremur.

Nos dictæ supplicationi annuentes benigne, & ut vos & alii cives ipsius Civitatis possitis & valeatis prædictas marchas & repressalias ad executionem debitam deducere; tenore præsentis concedimus vobis dictis Consiliariis, & Probis hominibus Civitatis præfatæ, & licentiam plenariam elargimur, armandi, semel tamen & hac vice, tres vel quatuor naves vel galéas, aut alia quæcumque vasa, ad illud tempus continuum quod & per quod volueritis & indigebitis pro prædictis, & prædictarum navium & galéarum armata durante, plures & in majori numero si vobis visum fuerit necessarium, vel etiam faciendum, cum quibus possitis bona prædictorum contra quos dictæ marchæ seu repressaliæ concessæ existunt, capere, marchare, seu capi & marchari facere : & quidquid ab eis habueritis seu occupaveritis, seu haberi aut occupari feceritis, intra dominationem nostram vendere seu per Officiales nostros vendi facere, & de eo in tantum tenere seu teneri & fieri facere, & de prætio seu prætiis eorundem marchatis, & dampna passis ipsius Civitatis, deductis expensis le-

legitime factis , in sortem seu solutionem rerum eis ablatarum tradere , seu tradi facere per dictos Officiales dictas solutiones in cartis seu litteris marcharum seu repressaliarum prædictarum , pro deductis per manum Notarii , seu auctenticæ personæ scribi faciendo , prout hæc ex forma concessionum dictarum repressaliarum repereritis faciendum , & in similibus est fieri assuetum.

Concedimus etiam per eandem vobis dictis Consiliariis & Probis hominibus dictæ Civitatis , quod in dictis navibus , galéis , & aliis vasis , nunc vel de cætero , hujusmodi Armata durante , ut præfertur armandis , possitis ponere & eligere in Patronos , Capitaneos seu Ductores , & prædictarum marcharum & repressaliarum in executionem ponere illos executores , & illas personas , tam dictæ Civitatis quam extra , & eosdem mutare quos & quotiescumque volueritis ad vestræ libitum voluntatis ; quæ personæ durante dita armata , habeant illam & eandem jurisdictionem tam civilem quam criminalem , in & super illis personis & bonis eorundem , quæ in dictis navibus , galeis , seu vasis accedent , quam & qualem Capitanei , Patroni , seu alii ductores vasorum nostrorum Armatorum habent & habere consueverunt ; quoniam Nos eisdem , & cuilibet ipsorum , eandem jurisdictionem ad plenum conferimus cum præsentem ; & volumus quod vos & ipsi Capitanei , Patroni , seu Ductores vasorum prædictorum , & cujuslibet ipsorum , de dampnis , quæ in executione debita dictarum marcharum & repressaliarum intuleritis seu intulerint , non possitis , seu possint per Nos seu Officiales aut Commissarios nostros , vel alios quoscumque , impeti , demandari , seu quomodolibet conveniri civiliter neque criminaliter , cum Nos ex debito justitiæ hoc vobis & eis per eandem duxerimus concedendum.

Mandamus igitur per præsentem Admirato , Gubernatoribus , Viceadmiratis , Bajulis generalibus , Vicariis , Justitiis , & aliis quibuscumque Officialibus & subditis nostris jurisdictionem utentibus , quod in prædictis minime vos perturbent ; imo dent vobis & eis auxilium , consilium & favorem , totiens quotiens á vobis seu eis inde fuerint requisiti ; nec non hanc nostram concessionem teneant firmiter & observent , & observari inviolabiliter faciant , & non contraveniant , nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione . In cujus rei testimonium , præsentem fieri jussimus nostro sigillo munitam . Datam Barchinonæ quinta die Septembris , anno á natiuitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo quarto . \equiv REX JOHANNES \equiv Dominus Rex in Consilio mandavit mihi *Bernardo de Junqueiro* , & fuit recognita per *Sperantem in Deo Cardona* , cui fuit comissa .

XCIII.

REAL DECLARACION SOBRE EL CAPITULO
que señala los derechos que debian pagar las embarcaciones Catalanas
que partian para los puertos de Ultramar con mercaderias, estatuido
por el Rey Don Pedro. IV.

R. Arch. Regest. Diversorum 5. Regis Johannis I. fol. 51. B.

A. D. 1395. **N**OS EN JOHAN, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Com per Pere nostre Pare de bona memoria, que Deus haja, de una part; è los Concellers ladonchs de la Ciutat de Barchelona, en nom è per part de la dita Ciutat d'altre, sobre lo dret que per las naus è altres vexells que naveguen en les parts vedades d'Ultramar se deu pagar, sia un Capítol del tenor següent = *Item que la paga de les dites quantitats sia feta après un mes que les naus ó altres vexells serán partits per navegar è anar en les dites parts, è no anans. E si per ventura la nau ó altre qualsevol vexell, per raho de la qual ó del qual la dita paga será feta, no descarregará per qualsevol raho ó cas en les dites parts; en aquests cas puxen navegar altre nau ó vexell semblant en les parts dessus dites, sens altra paga que no y hagen á fer ne á dar al dit Senyor, ne als seus ó altres per ells, è que aço puxen fer sens tot contrast è embarch del dit Senyor Rey, è de sos Successors, è de Officials lurs, è de totes altres persones en nom lur* = E sobre les paraules del dit Capítol, ço es, en ço que diu, que si per ventura la nau ó altre qualsevol vexell, per raho de la qual ó del qual la dita paga será feta, no descarregará per qualsevol raho ó cas en les dites parts, en aquest cas puxen navegar altre nau ó vexell semblant en les parts dessus dites sens altre paga, ocorrega dupte, ço es, si la nau ó altre vexell que en loch d'aquell que no hauria descarregat en les dites parts, poria navegar á aquelles parts sens altre paga, deu esser semblant de nom, è de port, è de mides, è daltres coses á la nau ó altre vexell qui hauria pagat è no hauria descarregat en les dites parts, ó no: E per raho del dit dupte sia sovint altercació è contrast entre lo fel nostre en Bernat Zaconomina, ciudadá de Barchelona, Reebedor è Administrador del dit dret per la dita Ciutat de Barchelona, en la qual lo dit dret es perpetualment transportat per á ops de la Daraçana, de una part; è alguns patrons è mercaders de la dita Ciutat, d'altra:

Perço á humil supplicació per vosaltres amats è feels nostres Concellers de la dita Ciutat de Barchelona sobre aço á Nos feta, lo dit dupte declarants è lo dit Capítol interpretants, com intenció del dit Senyor

nyor Rey en l'atorgament ó ferma dels dits Capitols rahonablement presumiscan que fos è nostra sia, que una ó moltes quins sevulla naus ó altres qualsevol vexells qui en après han portat ó portarán en les parts vedades tantes robes ó mercaderies com les naus ó altres vexells que per la dita manera haurán pagat è no han ó haurán descarregat en les dites parts vedades portaven, puxen anar è navegar francament á les dites parts vedades, sens pagar lo dit dret : per tenor de la present volém, provehím, è ordonám, que una è moltes quines sevulla naus ó altres quals que sien vexells, que per la dita manera haurán pagat, è no han ó haurán descarregat en les dites parts vedades, puxen anar è navegar francament á les dites parts vedades, sens pagar lo dit dret ; pero que si han portat ó portarán mes robes ó mercaderies, que per aquell mes hagen á pagar lo dit dret segons ferma dels dits Capitols ; è si menys n'an portat, on' portarán, quel dit Reebedor è Administrador qui ara es è per temps será, estiga á compte è á raho del mes è del menys; los dits empero Capitols en totes altres coses de tot en tot romanents en sa força è valor.

Manants per aquesta mateixa al dit Reebedor, è Administrador, qui ara es è per temps será, è á tots altres Officials è sotsmeses nostres als quals se pertangan, que la present nostra declaració, interpretació, é provisió, axi en los casos penjants com esdevenidors, tinguen è observen, è tenir è servir façen, è no y contravinguen per qualsevol causa ó raho, abdicants á ells è á cascun dells á cautela tot poder de fer lo contrari. En testimoni de la qual cosa havém manada la present esser feta, è ab nostre segell segellada. Dada en Barchelona á vint è dos dies de Maig en l'ayn de la Nativitat de nostre Senyor, mil trescents noranta cinch. = *Petrus Oltzina* = *Bonanatus Egidii*, ex provisione facta per Regentem Cancellariam, facto inde verbo primitus Domino Regi, qui hoc expresse mandavit.

XCIV.

PRIVILEGIO DEL REY DON JUAN I DE ARAGON
á la Ciudad de Barcelona, de poder armar dos galeras con prerogativas de buques de la Real Marina, para hacer el comercio de Baruth y de otras partes de Ultramar.

R. Arch. Regest. *Faria* 1. *Johannis* 1. fol. 28.

A. D. 1395. **N**OS JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Reverenter Nobis oblati per vos dilectos & fideles nostros Consiliarios & Probos homines Civitatis Barchinonæ, Capitulis quæ sequuntur =

MOLT alt è molt poderos Princep è Senyor. A la vostra molt gran Magnificencia supliquen los Consols è Prohomens de la Ciutat de Barcelona, que com per gran profit è seguretat de les mercaderies è ciutadans de la dita Ciutat, volents anar á fer lurs viatges, è portar lurs mercaderies en les parts de *Barút* è en altres partides de *Ultramar*, sie á ells, è encara á tota la cosa publica de vostra Senyoria, vist esser expedient è necessari, quels dits Mercaders armen, è puxen armar dues galees grosses, les quals son vuy en la dita Ciutat, è de les quals son patrons, ço es, de la una apellada *Santa Eulalia* ó de Flandres, en *Barthomeu Vidal*; è de la altra apellada *Sant Gabriel*, en *Pere Quintana*, mercaders è ciutadans de la dita Ciutat, ab les quals ells puxen pus presament segurs anar, ó fer anar è trametre á les dites parts de *Barút*, è en altres partides d'*Ultramar*, è encara tornar è portar de aquelles lurs mercaderies, è fer lurs afers ab aquells, segons que nostre Senyor Deu los volrá adreçar, majorment com á alguns de la dita Ciutat è d'altres Ciutats è Lochs de vostra Senyoria fahents los dits viatges, è portants lurs mercaderies ab naus ó en altre manera en les dites parts, se sien en temps passats seguits de fet grans perills, desventures, pérdues de algunes de les dites naus, è de persones, mercaderies, è altres bens, de que son romases molts dells è son vuy molt dampnificats è desfets; los quals perills, la gracia de Deu mijençant, cessarán en esdevenidor, si ab les dites galeés los dits viatges se farán, è les dites mercaderies se portarán; placia, Senyor, á la vostra gran Altéa atorgar per special gracia á la dita Ciutat, mercaders, è ciutadans de aquella los Capitols següents.

I. Primerament: que Vos, Senyor, ó vostres Oficials, qui ara son è per temps serán, nous entremetats, nes' entremeten de les dites dues galeas, stants en terra ó en mar, armades ó desarmades, ne aquelles puxats ó puxen embargar ó fer embargar, è encara permetre que sien embargades per qualsevol raho ó manera, encara que fos fet ó Armada real, ó tocant utilitat, ó qualsevol necessitat; ne puxats en aquellas, ó alguna de

de aquelles metre Almirall, Capitá, Visalmirall, Patró ó Patrons, ó altres Officials nomenats ó no nomenats, si donchs vos Senyor personalment en aquella Armada no anavets: inibent ara per ladonchs á tots Governadors, Almiralls, Visalmiralls, Senescals, Capitans, Patrons, Veguers, Batles, è á tots altres Officials presents è esdevenidors è als Lochtinens de aquells, que tacitament ó expressa nos' entremeten de les dites galées, ó alguna de aquelles, ne aquelles en alguna manera embarguen, ans les mantinguen contra totes persones. = Plau al Senyor Rey.

Item: quels dits Patrons de les dites galées hajen cascú en sa galéa, è en los dits viatges de Barút ó de Ultramar, tota jurisdiccio civil è criminal, è tot altre poder bastant en terra è en mar, segons es acostumat donar è haver á patró de galéa ó galées durant la Armada; è que per res daço algun dret ó percaz á Vos, Senyor, ó á Officials vostres, ó á altre qualsevol persona, no sie donat, ne puxe esser demanat ne haut en qualsevol manera ó ocasió que dir ne nomenar se puxe. = Plau al dit Senyor Rey.

Item: que Vos, Senyor, ara per ladonchs, guiets, elonguets, è sobre sigats, è manets haver per guiats, alongats, è sobreseguts tots aquells, quis' acordarán en les dites galées ó alguna de aquelles, en la forma è manera que es acostumat guiar, alongar, è sobreseure en Armades reals = Plau' al Senyor Rey.

Item: que les dites galées è cascuna de aquelles puxen esser meses è tretes en la una ó dues voltes de la Daraçana de Barchelona, cascu viatge que fet haurán si metre les hi volrán, è que sien assignades una botiga ó dues dins la dita Daraçana, on puxen esser meses las exàrcies è aperallaments necessaris á les dites galées, si donchs galées, ó altres fustes vostres, ó del General de Cathalunya no havien mester tota la dita Daraçana è totes les botigues d'aquella. = Plau al Senyor Rey.

Item: que si les dues galées ó alguna de aquelles, stants en lo dit viatge ó viatges, penrán fusta ó fustes, robes, persones, ó altres coses de enemichs vostres, Senyor, tot dret á vos Senyor ó á Officials vostres en qualsevol manera en les dites coses que preses serán pertanyent, si algues, ara per ladonchs, vos, Senyor, remetets è relexats, ó volets que sie haut per remés á les dites galées, ó á alcuna de aquelles; inibint expressament á tots vostres Officials presents è esdevenidors, que del dit dret ne partida de aquell nos' entremetan, abdicant los tot poder de fer lo contrari. = Plau al Senyor Rey.

Item: que placia á Vos, Senyor, atorgar á les dites galées, ó á cascuna de aquelles, è á tots è sengles Mercaders, de qualque Senyoria ó jurisdiccio sien, è á totes altres persones axi stranyes com sotsmeses vostres, de qualsevol stament, preheminencia, lig, ó condició sien qui en les dites galées serán, ó en aquelles metrán, ó tremetrán mercaderies, ó

robes, tots aquells privilegis, guiatges, seguretats è franqueses, que per lo Senyor Rey en Pere, de gloriosa recordació, pare vostre, per Vos, Senyor, è per altres vostres predecessors son stats atorgats per les naus qui fan los viatges d'Ultramar, è per raho è ocasió de aquell. = Plau al Senyor Rey segons que es stat acostumat, è vuy se acostume.

Supplicatoque Nobis humiliter per vos ut Capitula præinserta seu in eis contenta de nostri solita benignitate concedere dignemur; tenore præsentis, provide attendentes quod illa non solum reipublicæ Civitatis ipsius, cujus augmentum quodam speciali favore amplectimur, sed etiam aliorum Regnorum & terrarum nostrarum omnium utilitatem concernunt non modicam, quam certè ut propiam semper animus noster expectat, ac sollicitè & frequenter prosequitur, supradicta Capitula, & omnia & singula in eisdem & unoquoque ipsorum contenta, juxta responsiones per Nos factas in fine ipsorum & cujuslibet eorundem, laudamus, approbamus, & vobis dictis Consiliariis, Juratis, Probis hominibus, & Mercatoribus supradictis, ut melius pleniusque ad commodum vestrum potest intelligi sive dici, concedimus gratiose. Universis & singulis Officialibus & subditis nostris &c. Dat. Barchinonæ quintadecima die Januarii anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo quinto, regni que nostri nono. = Vidit *Sperendeu*. = *Rex Johannes*. = Dominus Rex ad supplicationem Consiliariorum Civitatis Barchinonæ mandavit mihi *Bernardo de Jonquerio*.

NOTA.

En el folio 30 del mismo Registro se halla otro Privilegio en iguales terminos, concedido á la Ciudad por el mismo Rey D. Juan, para armar una galeaza llamada *San Francisco* destinada al comercio de Barút. Su data en Martorell á 16 de Marzo del sobredicho año.

XCV.

REAL PROVISION PARA QUE LOS CONSULES del mar de Barcelona conozcan privativamente de la tasa de los salarios que los Patronos de las naves surtas en la playa de dicha Ciudad han de dar en los peligros de un temporal á los Barqueros que deben ayudarles.

R. Arch. Regest. *Gratiarum* 21. *Johannis I.* fol. 163. B.

A. D.
1395.

NOS EN JOHAN, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Volents degudament provehir que les naus è altres vaxells, que son ó d'aquí avant serán en la plaia de la Ciutat de Barchelona per carregar ó descarregar, les quals avegades per tempestat de mar ó per dupte de ene-

enemichs, ó per altres coses, encorren è poden encorren per tart carregar ó descarregar gran perill, per excessius salaris dels Barquers qui aquells han á carregar ó descarregar, no sien trigades; è encara que per ocasió dels dits salaris entre les parts, nos puxen seguir largues questions ó debats, com attés lo gran perill en lo qual les dites naus è altres vaxells en la dita plaia de Barchelona son avegades posats, estants en aquella carregats, sia necessari, è axi es acostumat, que tots los Barquers van è son forçats de anar á descarregar les dites naus è altres vaxells moltes vegades, no fet entre les parts algun preu, ó no constitueix cert loguer de descarregar als dits Barquers: Per tenor de la present, á humil supplicació per part del Offici dels dits Barquers sobre aço á Nos feta, statuím, provehim, è ordonám, quels Consols de la mar de Barchelona, qui ara son è per temps serán, als quals aço rahonablement se pertany ó lurs Lochtinentes, sens tot plet è escrits, oydes les parts solament de nua paraula, segons lur bo è sa arbitre, taxen als dits Barquers qui ara son è per temps serán, salari ó loguer de descarregar ó carregar les dites naus ó altres vaxells, atesa la qualitat del temps è la tranquilitat ó tempestat de la mar, è altres circumstancies aço atenedores: è en altra manera coneguen de tots è sengles debats è questions que serán entre les dites parts devallants de les coses dessus dites, è sobre aquelles á les dites parts façen espatxada justícia, segons que per Capitols de Lotja, è en altra manera per justícia trobarán faedor.

Car Nos ab la present comanám en è sobre les dites coses, ab incidents, emergents, è dependents, als dits Consols de la mar, plenerament nostres veus, è aquells sobrels dits actes en la dita forma constituím Jutges Ordinaris; è encara inibím als Veguer è Batle de Barchelona, qui ara son è per temps serán, è á tots altres Officials nostres, presents è esdevenidors, als quals aço en alguna manera se pogués pertanyer, quels dits actes, si donchs no ha requesta dels dits Consols, en alguna manera no s'entrameten, axi com á ells per vigor de la nostra present provisió en alguna manera no pertanyents. Manants per aquella matexa á tots è sengles Officials, &c. Dat. en Barchelona á vint dies de Juny en lany de la Nativitat de nostre Senyor mil trescents noranta cinch, è del nostre Regne lo nové. = *Aymonus Dalmau.* = Dominus Rex, præsente Thesaurario, mandavit mihi *Bonanato Egidii* = Habuit eam pro visa Thesaurarius.

REAL PRIVILEGIO DE D. JUAN I REY DE ARAGON,
*en que concede salvo conducto y libertad á los delinquentes de crímenes
 no exceptuados, que se embarcaren en las dos galeazas armadas que par-
 tian de Barcelona para Barút en Syria.*

R. Arch. Regest. Gratiarum 19. Johannis I. fol. 190.

A. D. **E**N JOHAN, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Als nobles,
 1395. amats è feels tots è sengles Governadors, Batles, è Procuradors Ge-
 nerals, Veguers, Sotsveguer, Batles, Sotsbatles, Comissaris, è altres qual-
 sevol Oficials, è sotsmeses nostres, è dels dits Oficials Lochtinents, è á
 cascun dels, als quals ó al qual les coses davall scrites pervendrán, es per-
 tanguen en qualsevulla manera: salut è dilecció.

Sapiats que Nos, á humil supplicació dels amats è feels nostres los
 Concellers è Prohomens de la Ciutat de Barchelona, è per millor expedi-
 ció de les dues galées grosses, la una appellada *Santa Eulalia* ó de *Flandres*,
 la qual patronéje è arme en Barthomeu Vidal, è l'altre appellada
Sent Gabriel, la qual patroneje è arme en Pere Quintana, mercaders è
 ciutadans de Barchelona per anar á Barút è en altres partides de Ultra-
 mar, ara de present havém guiats è assegurats en nostre bona fe reyal
 totes è sengles persones, de qualche condició ó stament sien, qui en les
 dites galées ó en alcuna de aquelles se acordarán è irán, de tots è sen-
 gles crims, excesses, ó delictes de que sien inculpats, ó que haien come-
 ses en quals parts se vulla; exceptats *bares, traydors, trencadors de ho-*
menatges, hereges, ladres manifestes, falsadors de moneda, robadors pu-
blichs de camíns, sodomites, homicides, cambiadors abatuts, gitats de pau
ú de treua, è inculpats de crim de lesa majestat, fugitius de nostres per-
sones, è qui ab paga ó senyal de paga son fuits de nostres Armades. Axi
 matex havém allongats los damunt dits, è cascun d'aquells principals fer-
 mances è mullers lurs, ab ells è per ells obligats, è los bens d'aquels, è
 cascun dells, totes penes è usures cessants, de tots è sengles deutes per
 ells deguts, axi á Crestians, Juheus privilegiats è no privilegiats, com á
 Sarrahins per qualsevol rahó ò manera; exceptats violaris, censals morts,
 è comandes veres: declarans que en lo dit guiatge sien compreses è en-
 teses tots aquells qui per qualsevol crims, excesses, ó delictes, tenen ó
 tendrán d'aquí avant sots manleutes, ó axi com á cartelles algun d'aquells
 qui son acordats, è s' acordarán è irán en les dites galées è en cascuna de
 aquelles, dementre que nols tinguen per ocasió dels crims ó delictes per
 Nos damunt exceptats, ó algun d'aquells. E encara havém manat de cer-
 ta sciencia que sie sobresegut en tots processos è enantaments civils è cri-
 minals è arbitrals, tocants en qualsevol manera los dits acordats, princi-
 pals

pals fermances, mullers, è bens lurs, pus no sien per rahó dels crims è deutes desus exceptats. Provehints è ordonants que los dits guiatge, elongament è sobresehiment durent è haïen valor per dos dies après quels damunt dits, per rahó de acordarse en les dites galées, serán entrats en la dita Ciutat de Barchelona, è daquí avant durant la dita Armada tro que sien tornats en la dita Ciutat per desarmar, è per un any après continuament seguent.

Per que á vosaltres è á casçun de vós dehím è manám quells guiatge, alongament, è sobresehiment damunt dits, á aquells qui en les dites galées se son acordats, es' acordarán, è personalment irán, è als deutors è fermances ab ells è per ells obligats, è mullers lurs, è bens d'aquells, tingats è fermament observets, è tenir è observar, tota excepció á part posada, façats sots la forma damunt dita, è aquells ab veu de crida, aytantes vegades com requests ne serets, façats sens tota dilació publicar. Dada en Barchelona, sots nostre segell comú, á nou dies de Febrer, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil trescents noranta einch = Vidit *Sperendū*. = Dominus Rex mandavit mihi *Bernardo de Jonquerio*.

XCVII.

PRIVILEGIO REAL DE DON JUAN I, EN QUE
concede al Gremio de los Barqueros del muelle de Barcelona, licencia para elegir un recaudador y distribuidor de los salarios que ganan en el cargar y descargar los bastimentos.

R. Arch. Regest. *Gratiar.* 27. *Johannis I. fol. 162. B.*

NOS EN JOHAN, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Per mi- A. D.
llor endressament del lavor dels Barquers de Barchelona, carregant è descarregant les naus è altres navilis que venen ó son en la plaiá de la 1395.
mar de Barchelona, è en altra manera fan è han á fer, perque casçun dels dits Barquers è altres qui treballarán en lo dit labor, haia mils è pus dretament la part que li pertanyerá en lo salari que per rahó del dit labor será degut; per tenor de la present, á humil supplicació sobre aço á Nos feta per part del Offici dels dits Barquers, provehim, è ordonám, è als dits Barquers qui ara son ó per temps serán, è á la maior part dells, ator-gám è donám licencia è plenera facultat, que tantes quantes vegades se volrán els será vist faedor, elegesquen è puxen elegir licitament, è sens incurrimment d'alguna pena, una persona litterada è apta de scriure (vulles sia del dit Offici, ó de qualsevol altre condició) la qual scriva casçun jorn nomenadament tots aquells qui laborarán en lo dit Offici, è casçun labor ques' seguezca en la ribera de la mar de Barchelona, al dit Offici pertanyent, per tal quels noms d'aquells qui laborarán è treballarán en la

la dita ribera per guanyar lur vida se pusquen atrobar è haver tota vegada, specialment quant lo guany ó salari á ells per actes del Offici pertanyent, se partirá entre ells; ó en altre manera, tota vegada que loch haurá. La qual persona litterada axí eleta, puxa demanar, replegar, è haver tots diners, ó altres coses que per rahó del dit salari deguts serán, è posar aquells en corona ó comú, è donar á cascú dels dits treballants la part que li pertanyerá segons les jornades que treballat haurá, è puxa fer totes altres coses que á son Offici se pertanguen, el dit acte requira.

Atorgám encara als dits Barquers, que per algun labor que ells haien á fer en la mar, carregant ó descarregant, ó metent àncores, ó en altra manera; en temps de fortuna ó tempestat de mar valida è perillosa, á ells ó algun dells no puxa esser taxat cert salari ó loguer per Nos ó nostres successors, ó qualsevol Officials nostres ó lurs; ans com en tals actes sien evidents perills è mortals rischs de lurs persones è de lurs barques, sia licit á cascuñ Barquer en tal cas demanar è haver tot aquell salari ó loguer que volrá, è ab la part se porá avenir. Pero á tolre tot dupte declarám è volém: que si será questió ó dupte si es fortuna ó tempestat de mar valida ó perillosa, ó no; se haia sobre aço á fer conexença de nua paraula, è sens tot de escrits, per los Consols de la mar de Barchelona, presents è esdevenidors, ó per lurs Lochtinents, è no per qualsevol altres Officials nostres.

E mes avant atorgám als dits Barquers, è á cascuñ dells, els donám poder è autoritat: que de les mercaderies, robes, è havers que carregarán ó descarregarán en la dita plaia de Barchelona, cascuna vegada, si aquell ó aquells de qui serán les dites mercaderies, robes, ó avers, nols volrán pagar, ó nols pagarán de present lo salari ó loguers quels pertanyan; los dits Barquers puxen arrestar è envers si aturar licitament è sens tot encurriment d'alguna pena, tantes de les dites mercaderies, robes è avers, que la valor de aquelles bast be al dit salari ó loguer á ells degut; è aquelles mercaderies robes è avers, se puxen licitament retenir tant è tan longament, tro que sien plenerament satisfets en lo dit salari ó loguer.

Manants per la present á tots è sengles Officials, Jutges, è Comissaris nostres, &c. Dada en Barchelona á vint dies de Juny, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil trescents noranta cinch, è del nostre Regne lo nové = *Bernardus de Villagayano*. = Dominus Rex, præsentè Thesaurario, mandavit mihi *Bonanato Egidii* = *fiabit eam pro visa Thesaurarius*.

XCVIII.

REAL PROVISION CONCEDIDA A FAVOR
de los Barqueros del muelle de Barcelona para que en los casos de mucha concurrencia ó riesgo de los buques surtos, puedan valerse de operarios de fuera de su Gremio.

R. Arch. Regest. *Gratiarum* 21. *Johannis I.* fol. 163.

NOS EN JOHAN, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Com se- A. D.
 gons per part del Offici dels Barquers de Barchelona, havem en- 1395.
 tés en la plaia de la mar de Barchelona entrels Barquers lavorants en
 aquella, sia acostumat que, com entre algun ó alguns Mercaders, ó Pa-
 trons, ó Escrivans de naus ó qualsevol altres vaxells, ó altra qualsevol
 persona è algun ó alguns dels dits Barquers es fet preu ó mercat per
 carregar ó descarregar alguna nau ó altre vaxell qui sia en la dita plaia;
 per esquivar è tolre molts perills que per la triga del carregar ó descar-
 regar se porien seguir, tots Barquers axi de levant com de garbí, è de
 garbí com de levant, è tota altre persona qui treballar ne ajudar hi vol,
 encara que sia estat ó sia esclau ó catiu, pot per son guany treballar è
 ajudar en lo dit carregar, è descarregar è laborar en aquell; è fet lo la-
 bor, pot demanar è haver complidament tots drets á ell pertanyents per
 la sua part del treball que haurá fet è sustengut en aquell labor, segons
 li pertanga per cascuna jornada, encara que aquell Barquer qui haurá fet
 lo preu ó mercat del dit carregar ó descarregar nou vulla. Pero á hu-
 mil supplicació per part del dit Offici dels Barquers sobre aço á Nos fe-
 ta, per tenor de la present, la dita custuma com á bona è profitosa á les
 naus è altres vaxells qui sien per carregar ó descarregar en la dita plaia
 de Barchelona, è ordonada á salvació d'aquells, loám, aprovám, è con-
 firmám, è volém en tot è per tot esser servada.

Manants per aquesta matexa als Consols de la mar de Barchelona,
 qui ara son è per temps serán, è á tots altres Officials nostres, de qual-
 sevol condició sien, als quals se pertanga ó pertanyer se puxa, que la di-
 ta custuma per Nos loada, aprovada, è confirmada, tinguen è observen,
 è tenir è observar façen, è no y contravinguen per alguna rahó. En testi-
 moni de la qual cosa havem feta fer la present ab nostre sagell pendent
 sagellada. Dada en Barchelona á vint dies de Juny en l'any, de la Na-
 tivitat de nostre Senyor mil trescents noranta cinch, è del nostre Regne
 lo nové = *Aymonus Dalmau.* = *Dominus Rex,* præsente *Thesaurario,* man-
 davit mihi *Bonanato Egidii* = *Habuit eam pro visa Thesaurarius.*

XCIX.

PROVISION DEL REY DE ARAGON D. MARTIN, en que manda al Bayle General del Reyno de Valencia, que entregue á los Consules del mar de Barcelona la multa aplicada á un Armador de Orihuela por los daños causados á un Comerciante de Sevilla, que se quejó ante dicho Consulado, al qual cedió su derecho.

R. Arch. Regest. *Comune 9. Regis Martini, fol. 28.*

A. D. 1398. **M**ARTINUS, Dei gratia Rex Aragonum, &c. Dilecto nostro Johanni de Ronçesvalls militi, Bajulo Generali Regni Valentie ultra Saxonam, vel ejus Locumtenenti: salutem & dilectionem.

Humilis supplicatio pro parte Consulum maris Civitatis Barchinonæ Nobis reverenter exhibita, continebat: quod vos, licet voluntarie nitimini, prout nisus fuistis, executionem facere in bonis *Johannis Alvarez de Espejo*, Villæ Oriolæ, & nonnullorum complicum suorum, ac etiam quorundam fidejussorum, pro & cum eo obligatorum super armata cujusdam fustæ, convertendo pecunias quæ ex dicta executione abstrahuntur in compositiones vobiscum factas, pro fractione securitatis per ipsum Johannem Alvarez in & pro dicta armata præstitæ, de non inferendo malum aliquod sive dampnum cuiquam cum quo Nos in pacis amenitate fuissetus, cujus contrarium attentarunt *Johanni Alfonso* mercatori Civitatis Sibilie Regni Castellæ, non attendentes ad ea quæ Nos super duabus vestris litteris consultoriis Nobis missis super executione prædicta, tunc petita fieri per ipsos Consules certo & infrascripto jure vobis mandaveramus, & ipsis vestris litteris consultoriis responsionem feceramus, accordio & deliberatione præhabitis, effectualiter continentem, quod dictam executionem feceratis pro satisfaciendo dictis Consulibus, in eo de quo locum jus & cessionem habuerunt á Johanne Alfonso prædicto dampna passo, prætermittens ordinem hunc in dictorum Consulum damnum, & præjudicium satis nota.

Quocirca, supplicato Nobis super his debite provideri, vobis dicimus, & mandamus de certa scientia & expresse, sub poena mille florennorum auri de Aragonia, de bonis vestris habendorum, & nostro applicandorum ærario, quatenus de peccuniis habitis, seu quæ habebuntur ex prætiis bonorum hereditatum prædictorum criminorum & fidejussorum ipsorum quæ vendita sunt seu vendentur, primo satisfaciatis dictis Consulibus, seu cui voluerint, loco eorum, integre & complete in omni eo quod eis tradi debetur juxta seriem cessionis prædictæ, cum congruum rationi existat, ut partium satisfactio criminum compositiones antecedit; hocque non mutetis, cum sic ex debito justitiæ fieri providerimus & velimus. Dat. Cæsaraugustæ, prima die Octobris, anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo octavo. = *Mathias* Vicecancellarius. = *Berengarius*

rius de Tresserris ex provisione facta per Vicecancellarium.

C.

PRIVILEGIO DEL REY DON MARTIN DE ARAGON,
en que aprueba y confirma las ordenanzas que habia hecho la Ciudad de Barcelona para el armamento de una Esquadra de diez galeras que aprestaba á su costa contra los Moros, y debia unirse á otra que disponia la Ciudad de Valencia.

R. Arch. Regest. Gratiar. 1. Regis Marini. fol. 104. B.

IN DEI NOMINE, Amen. Pateat universis, quod Nos Martinus, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Cum ad vocem lamentationis quæ est audita de Sion, & plantus qui de Jerusalem facti sunt, eo quia, peccatis nostris exigentibus, adeo invaluerunt inimici Crucis Christi, quod nedum Terram Sanctam, in qua steterint pedes Domini, sed & alia patrimonia Crucifixi in superbia & abusione demoliri conantur, neque est juxta verbum Jeremiæ qui sustentet eam ex filiis universis quos genuit, nec qui supponat manum ex omnibus quos nutrit: Vos dilecti, & fideles nostri Consiliarii, Probi homines, ac singulares Universitatis Civitatis Barchinonæ, una cum quibusdam aliis Universitatibus & incolis regnorum & terrarum nostrarum, ita aures apposueritis cordis vestri, & maternos dolores Jerusalem nostræ matris exceperitis, quod adversus hostes Crucifixi exercere proponitis diræ gladium ultionis; & propterea supplicaveritis Nobis humiliter, ut dignaremur concedere, laudare, approbare, ratificare etiam, & jurare Capitula quæ sequuntur =

En nom de nostre Senyor Deu Jesu Christ, è de la Vetge Madona Santa Maria mare sua, è de tota la Cort celestial, amen. Capitols fets, è ordenats sobre la Armada per la Ciutat de Barchelona, á reverencia de tota la Santa Trinitat, è exelsament de la santa Fe catholica, è honor del molt alt Senyor Rey, è á profit è utilitat de tota la sua cosa pública, deliberada è acordada fer contra los infels Moros de Barbaria.

Primerament: que la dita Ciutat meta en aquest armament deu galéas arreades á ses propies messions è despeses, ab tot compliment de remes è de exércies, d'armes, è d'altres coses á ells necessaries, è varades en mar entunç de navegar, è aquellas la dita Ciutat prestará de grat, obs de armar aquellas, á aquelles qui sots certa patronia pendreles volrán, pus sien persones segures, è covinents á patronejar aquellas per les quals los dits Patrons sien tenguts donar è darán covinents seguretats, è les prometrán tornar en poder de la dita Ciutat, en la plaja d'aquella, finit lo temps del dit armament, ab aquellas veles, remes, exércies, è armes que sens frau romases los serán; les quals galéas la dita Ciutat á torna

Tom. IV.

Bb

de

de viatge haje á fer traure è tornar è metre en lur loch, á ses propies despeses. = Plau al Senyor Rey.

Item : que ultra lo préstech de las dites deu galéas ab lurs calaments, armes, è altres exàrcies, la dita Ciutat meta en armament, á prou è á dan, ó en corona del dit armament, per cascuna galéa mil florins d'or d'Aragó, la qual quantitat la dita Ciutat haje á liurar è donar als Patro o Patrons de cascuna galéa, en aquesta manera, ço es, al posar de la Taula ccc florins, è los romaneats dcc florins vuit jotns ans de la paga. = Plau al Senyor Rey.

Item : que ultra lo dit armament, á prou è dan, dels dits mil florins per galéa, la dita Ciutat sia tenguda metre en armament á prou è á dan cccc quintars de bescuyt bo è covinent per cascuna galéa, á obs de dit armament. = Plau al Senyor Rey.

Item : que ultra les dites coses, la dita Ciutat do, è haja á liurar franquament, per obs de espalmar les dites galéas, lo seu necessari á aquellas, ço es, vii quintars per galéa sotil, è ix quintars per galéa bastarda, è xiii quintars per galéa grossa, è quels dits Patrons sien tenguts espalmar les dites galéas de dos en dos meses. = Plau al Senyor Rey.

Item : sie tenguda la dita Ciutat liurar, á obs de les dites galéas, panons è banderas de senyal real, è de la dita Ciutat ; è si los Patrons n'y volen ab lur propri senyal, que ni puxen metre á lur propria despesa. = Plau al Senyor Rey.

Item : quels Patrons ab consell dels Consellers, è dels dotse Promens á aço per la dita Ciutat diputats, ó de la major part d'aquells, pusquen elegir Clavari, qui seguescha l'armada. = Plau al Senyor Rey.

Item : quels dits Patrons è Armadors de les dites galéas prometran è sien tenguts pagar á la companya de cascuna d'aquelles lur sou entegrament de tres meses, segons que del fer mils se podrán avenir ab aquells ; è finit lo dit armament, si mes aurán estat, è Deus hi dona guany, pagades primer les despeses d'aquell, fer compliment de paga á la dita companya de tot lo temps que ultra los dits tres mescs haurán estat en la dita Armada, si lo dit guany hi basta ; è sino, de tant com lo dit guany bastará comptant á sou è á lliura. E si guany noy havia, que la dita companya se haja accontentar de ó ab lo sou dels dits tres meses, en axi que en res la Ciutat, ols Patrons, ó altres nols sien tenguts. = Plau al Senyor Rey.

Item : si algú ó alguns dels dits Patrons de les dites galéa ó galéas trobave, ó podrá haver algun ó alguns que per contemplació dels guiatges ó indulgencies dejus expressades vulla servir franch, en tot ó en part, del sou que guanyaria ó pendria per muntar è servir á la dita Armada ó viatge sens los dits guiatjes ó indulgencies ; que aquell aventatge sia è haje á esser convertit en profit de tot l'armament, è no d'aquell

quell Patró, car los guiatges ó indulgencies nos' deuen atorgar en favor de aquell Patró, mas de la Armada. = Plau al Senyor Rey.

Item : que el Senyor Rey prometa en sa bona fe real , è jur per nostre Senyor Deus , è per los seus sants quatre Evangelis , no entremetres , ni mudar , embargar , ni toquar de ó en res de la dita Armada ; posat que ultra les dites deu galéas , altres galéas ó naus , ó qualsevol altres fustes per la dita Ciutat ó per altres qualsevol persones en creximent de la dita Armada en la dita Ciutat se armassen , è les quals licitament armar se puxen , ne en res se entremeta del dit armament , navilis , actes , ó altres coses d'aquell , ni d'alguna de les coses en los presents Capitols contengudes , directament ó indirecta , publicament ó secreta , simplament ó penal , per si , ó per son Primogenit , ó Almirall , Capitá , Visalmirall , Algutzir , Comissari , Scrivá de Taula de Armades , ó altre qualsevol Official ó persona , ni ells ó algun dells por son offici , ni de manament ó comissió verbal ó en scrits del dit Senyor Rey , ni en altre qualsevol manera se puxen entremetre. E si lo contrari lo dit Senyor ó algun dels sobredits fahia , ó fer assajava ; per quanta que fos necessitat ó causa , no haja valor , ni alli la dita Ciutat , ó Patrons , Clavaris , ó altres de la dita Armada , estranys ó privats , de qualsevol condició , ó estament sien , ó algun dells , sien tenguts observar , ni obeyr ; è que per no observar ó no obeyr , no cayen , ni sien ni puxen esser cayguts en alguna infeeltat , pena ó perill , civil ó criminal ; ans ara per labors lo dit Senyor Rey los n'aja del tot per quitis è absolts. = Plau al Senyor Rey.

Item : qu'el dit Senyor Rey , ó Primogenit , Almirall , Capitá , Visalmirall , Algutzir , Scrivá de Taula d'Armades , ó algun dells , ó altre qualsevol , per si ne per altre , no demanen , prenguen , ne hajen , ne demanar pendre ó haver puxen , de ó per la dita Armada , quantque cresque os' ampliy , ó sou de companya , ó presa ó guany , ó altres actes ó coses d'aquella , algun quint , ó altre qualsevol part , ó algun dret , ó salari , ó altre cosa ; ans si per ventura alguns dels sobredits ó altre , per dret ó privilegi qu'en hagués , devie ó pogués aconseguir qualche part , dret , salari , ó altre cosa per la dita rahó ; que tot alló haje , è sie tengut pagar lo dit Senyor Rey de ço del seu , prenentne special carrech. = Plau al Senyor Rey que no sie pres quint , ne altre dret de la dita Armada , ne pagar algun dret ó salari per qualsevol Officials , car lo dit Senyor per favor de la dita Armada è be de la cosa publica , tol è revoque aytant com toque aquella los dits drets è salaris ; è si questió alguna es feta per raho delt dits drets è salaris , qu'el dit Senyor Rey pren á son carrech la dita questió , en guarda de tot dan la dita Ciutat è armadors.

Item : qu'el dit Senyor , á cautela do è atorg plena jurisdicció criminal è civil , è exercici de aquella , á cascun dels dits Patrons , è enca-

ra á tots altres Patrons de qualsevol galées, ó galeotes, è altres lenys armats, seguints è stants ab la dita Armada; pero ab tal condició, que si la dita Ciutat demanave del dit Senyor Rey les dites coses, que per aço en res no sie perjudicat, n'es puxe seguir derogació alguna á privilegis, libertats, ó gracies que la dita Ciutat haje de poder armar franch, è de posar en qualsevol Armades que façen, Capitans, Patrons, è altres Officials, è atorgar aquells per auctoritat del dit Senyor Rey, tota jurisdicció è exercici d'aquella. = Plau al Senyor Rey donar jurisdicció civil è criminal als dits Patrons, tal è segons que es acostumat, è sens perjudici dels privilegis, libertats, è gracies de la dita Ciutat; è axi matex sens perjudici del dit Senyor.

Item: qu'el dit Senyor do è atorg á tots è sengles aquells qui en la dita Armada è exerciment d'aquella se acordarán è irán, guiatge è assegurament de tots crims è penes, è allongament è sobreseiment de tots plets è deutes durant lo dit viatge, è un any après continuament seguent, segons que en les Armades Reyals lo dit guiatge è assegurament, allongament è sobreseiment son acostumats de fer è atorgar per lo dit Senyor en favor de la Armada: è que los dits guiatge, assegurament, allongament, è sobreseiment, s'estenen è compreguen tot personer è armador qui en la dita Armada meta cent florins, ó mes. = Plau al Senyor Rey fer guiatge è allongament, è sobreseiment segons que es acostumat, durant lo dit viatge, è un any après, á tots pero aquells qui de fet irán en la dita Armada.

Item: que le dita Ciutat de Barchelona se deje concordar ab la Ciutat de Valencia, la qual també deu armar per la dita rahó de un bon Capitá per bon regiment è endreçe de les dites Armades, per aquestes dues Ciutats faedores: lo qual Capitá empero haje haver galéa per si, è haje esser elet è concordat ab sabuda è volentat dels dits Patrons, ó de aquells que ells hi elegirán. E tantost com elét será, ipso facto haje tota jurisdicció civil è criminal, è exercici d'aquella; axi pero è segons que á les dites dues Ciutats, è á aquells qui per elles hi serán diputats, ab sabuda è volentat dels dits Patrons, ó de aquells qui per ells en la dita elecció entrevendrán, plaurá, è no en altre manera. = Plau al Senyor Rey la elecció del Capitá en lo present Capitol tocada; è après qu'el dit Capitá será elegit, lo dit Senyor li dará la jurisdicció, segons que es acostumat, è ara per lavors la li dona.

Item: que tots dons è almoynes quis' donen á la dita Armada per ciutadans è de contribució de la dita Ciutat, deduits primer daquen VIII milia florins convertidors en lo peu que la Ciutat fa á la dita Armada, è tots altres dons è almoynes que qualsevol altres persones, fora contribució de la dita Ciutat, farán ó darán á la dita Armada, se convertesquen en artelleries, è necessitats; è en exerciments de la dita Armada. = Plau al Senyor Rey.

Item:

Item : que la dita Ciutat puxe convertir tot lo dret qu'es cull per rahó de la galéa, apellada de la *guardia de l'almoyna*, en la dita Armada, è aquell arrendar ó vendre, è specialment obligar, è sobre aquell encarregar, è quel dit dret nos puxe levar ne tocar, posat quel temps á que fo atorgat fos possat, tro que fos ab integre desobligat è desencarregat, pus que la moneda quin exirá fos convertida en la dita Armada, ó en messions, ó interesses que per rahó d'ella á pagar se haguessen. = Plau al Senyor Rey.

Item : que les dites galées se hajen á partir per sorts. Plau al Senyor Rey. = Item : quel dit Senyor don per reverencia de nostre Senyor Deu, è per les altres rahons dessus dites, totes cartes, letres, è altres qualsevol provisions faents per la dita Armada, franques de dret de segell. = Plau al Senyor Rey.

Nos dictæ vestræ supplicationi, & vestris quidem sanctis & justis processibus, nedum libere sed cordialiter inclinati, præinserta Capitula, & unumquódque eorundem, ac quæquæ in eis expressa, juxta tamen responsiones factas ipsorum singulis, laudamus, approbamus, ratificamus, concedimus & firmamus, nec non promittimus in nostra bona fide regia, in posse Secretarii & Notarii nostri subscripti : & juramus per Dominum Deum, & ejus sancta quatuor Evangelia per Nos tacta, præmissa omnia & singula in dictis Capitulis, juxta tamen responsiones factas eorum singulis enarrata, tenere ac teneri facere, & inviolabiliter servari & exequi per quoscumque. Et insuper pro meliori observatione, tuitione, executione, & directione superius contentorum, jubemus de certa scientia & consulte, Gubernatori nostro Generali, &c. Quod est datum & actum Cæsaraugustæ tertia decima die Decembris, anno á Nativitate Domini millesimo trecentessimo nonagesimo septimo, regnique nostri secundo. = Signum Martini, Dei gratia, Regis Aragonum, &c. qui prædicta laudamus, concedimus, & firmamus, ac etiam juramus. = REX MARTINUS.

Testes sunt, qui ad prædicta præsentés fuerunt : Nobilis Hugo de *Santa pace* : Geraldus de *Cervilione*, milites, Consiliari, & Camerlengi Domini Regis prædicti : Ferrarius de *Marimundo* Civis : & Franciscus de *Casasae* Mercator Barchinonæ. = Signum *Guillermi Poncii* Secretarii Domini Regis prædicti, auctoritateque regia publici Notarii per totam terram & dominationem ejusdem, qui de prædicti Domini Regis mandato prædictis interfuit, eaque scribi fecit, & clausit. = Dominus Rex mandavit mihi *Guillermo Poncii*, in cujus posse firmavit & juravit.

CI.

REAL PROVISION DEL REY D. MARTIN, en que manda que todas las sumas, recogidas del público de Barcelona hasta entonces, para la manutencion de la Galera de Guardia, que ya no servia, se aplicasen á gastos de la obra de la Lonja del Comercio.

R. Arch. Regest. *Communis Sigilli Secreti 6. Regis Martini de eu. 1398 ad 1399. fol. 43.*

A. D. **M**ARTINUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Fidelibus nostris Consulibus maris Civitatis Barchinonæ, nec non quibuscumque Colec-
1398. toribus, & Administratoribus jurium, obventionum, & emolumentorum quæ pro armamento & sustentatione galeæ nuncupatæ *de la Almoyna*, in & pro depresione gentis Sarracenicæ sæpius dudum facto in dicta Civitate exigebantur: salutem & gratiam.

Cum Nos velimus, sicuti ratio quidem dictat, quod ea quæ superfuerunt ex collectione & exactione dicti juris, sicuti fuerunt habita de publico ita in utilitates & usus publicos convertantur, cum jam fieri ulterius armamentum galeæ hujusmodi forte vobis & aliis quorum interest ullatenus non sit cordi; dicimus & mandamus vobis & cuilibet vestrum de certa scientia & expresse, quatenus omnes & singulas pecuniæ quantitates, debita, remos, trapeta, çandals, bacinos argenti, & alia quævis res, bona, & jura dictæ galeæ, seu pro ejus armamento facta habita & exacta, existentia penes vos, seu aliquem vestrum, incontinenti tradatis & delliberetis fidei nostro Petro Zabadia, Operario Logiæ Mercatorum Barchinonæ, & de dictis debitis, ei cessiones & opportuna instrumenta alia faciatis; adeo ut ipsa & alia supradicta habita, distribuatur & convertatur in opera domus dictæ Logiæ, publicis quidem usibus & utilitatibus ut prædicitur deputatæ, & in solutione, cessione & deliberatione quas sibi feceritis de prædictis, ab eo recuperetis apocam de recepto, in qua tenor hujusmodi sit insertus.

Quoniam Nos jubemus de certa scientia cum præsentibus quibuscumque á vobis de prædictis computum audituris, quod tempore vestri ratiocini, vobis ponente in data res, bona, debita, quantitates pecuniæ, & alia antedicta, & restituente apocam supradictam eadem in vestro recipiant compoto & admittant, nullam inde vobis quæstionem sive dubium faciendo. Cæterum jubemus hujus serie dicto Petro, quatenus præmissa omnia & singula, quæ in vim præsentis receperit, in opera dictæ Logiæ mittat & convertat, & non in alios quosvis usus; & de ipsis rebus, bonis, & aliis præmissis, rationem & compotum, sicuti de aliis summis pecuniæ dictorum operum, ipse Petrus reddere deputatis, sive deputandis; ad audiendum alia, ejus compoto teneatur. Dat. Cæsaraugustæ sub nostro sigillo secreto, tertia die Decembris, anno á Nativitate Domini, millesimo trecentes-

tessimo nonagesimo octavo. = REX MARTINUS = Dominus Rex mandavit mihi *Guillermo Poncii*.

CII.

REAL PROVISION, EN QUE EL REY D. MARTIN
declara, que en virtud de las prerogativas concedidas al Consulado de Barcelona, el recurso de un Patron que durante el pleyto ante dicho Juzgado, apeló al Rey sacando moratoria, sea de ningun valor, volviendo la causa al mencionado Tribunal.

R. Arch. Regest. *Comune 3. Regis Martini. fol. 91. B.*

MARTINUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Dilecto nostro Vicario Barchinonæ, vel ejus Locumtenenti: salutem & dilectionem. In supplicatione humili pro parte Consulium maris dictæ Civitatis Barchinonæ vidimus contineri, quod coram ipsis Consulibus fuit quæstio diutius agitata inter Parçoneros navis quam patrocinare solebat Salvator Gelat civis dictæ Civitatis ex parte una, & ipsum Salvatorem ex altera, causis in processibus ductis coram dictis Consulibus largius enarratis; & pendente dicta quæstione, prædictus Salvator presentavit eisdem Consulibus quædam guidatica & supersedimenta per ipsum obtenta, quarum vigore fuit per aliquot tempus supersessum in dicta causa; & cum dicti Consules ad requisitionem Consiliariorum dictæ Civitatis, & dictorum Parçoneriorum prætendentium quod juxta privilegium dictæ Civitati indultum dictus Salvator postquam semel fuerat guidatus seu elongatus, non poterat super eadem causa amplius elongari, in dicta procederent causa; idem Salvator, dictorum Consulium declinando forum, præsentavit eisdem quandam litteram nobilis Raymundi Alamani de Cervilione Gubernatoris Cathalonix, vobis dicto Vicario directam, habentem quod si per privilegia dictis Consulibus concessa vobis constaret quod cognitio dictæ causæ ad ipsos Consules pertineret, causam eandem & ipsius decisionem ad eosdem Consules illico remitteretis; & si per dicta privilegia ostendere non possent quod ad ipsos pertineret, prohiberet dictis Consulibus, eosque distringeret, ne de dicta causa se intromitterent quoquo modo: cujus litteræ vigore vos evocatis partibus, & eis ad plenum super hoc auditis, cognitionem dictæ causæ ad dictos Consules remisistis. Qui quidem Consules postea, ad requisitionem dictorum Parçoneriorum, enantarunt in causa prædicta, dicto Salvatore eosdem recusante, & asserente ut prædicitur cognitionem dictæ causæ ad ipsos Consules minime pertinere.

Tandem, ad ingentem requisitionem & instantiam dictorum Parçoneriorum idem Consules, seu ipsorum Locatenentes, consideratis prædictis, habitoque super hoc consilio & deliberatione cum mercatoribus & aliis pro-

A.D.

1398.

probis hominibus in talibus expertis, juxta capitula & privilegia eis concessa sententiarunt & declararunt cognitionem & decisionem dictæ causæ ad eos & Curiam Consulatus totaliter pertinere, condemnando dictum Salvatorem in aliquibus in dicta sententia expressatis: á qua quidem sententia idem Salvator ad Nos appellavit, & inde litteram comissionis dictæ appellationis á Nobis obtinuit directam Hugoni de Ubaco in Legibus Licenciato; & ipse Hugonus, seu Johannes Morot in Legibus Licenciatus ab ipso Hugone subdelegatus in dicta appellationis causa, procedere nititur in causa ipsa, in maximam & evidentem læsionem cujusdam privilegii dictis Consulibus indulti, habentis quod si á sententiis dictorum Consulium fuerit per aliquem ad regium culmen appellatum, vel aliter habitus recursus, quod talis appellatio sive recursus ad Judicem appellationum dicti Consulatus penitus remittatur.

Quare dicti Consules Nobis humiliter supplicarunt, ut pro reintegratione & conservatione dictorum privilegiorum, dignaremur de solita clementia jam dictam comissionis litteram dicto Hugoni de Ubaco directam & alias quascumque litteras & provisiones in derogationem dictorum suorum privilegiorum habitas & obtentas, revocare; & alias providere & mandare, quod dicti Consules in usu & exercitio sui officii exinde minime perturbentur. Nos itaque volentes quod unusquisque in exercitio jurisdictionis sibi commissæ nullatenus impediatur, supplicationi huic benigne inclinati, vobis firmiter & expresse ac de certa scientia dicimus & mandamus, quatenus si in veritate consistat quod vigore litteræ per dictum Governatorem Cathalonix vobis ut dictum est missæ, vos cognoveritis causam supradictam ad dictos Consules pertinere, & illam eisdem Consulibus duxeritis remittendam, & ex post idem Consules declaraverint in dicta causa se fore Iudices competentes, & inter partes prædictas in causa eadem pronunciarint & sententiarint ut Consules, & non ut Commissarii per regiam celsitudinem assignati; dictos Consules in executionibus & enantamentis, per eos citra prædicta factis & fiendis, aliquatenus non turbetis, nec impediatis, imo permittatis eosdem eorum jurisdictione libere uti. Mandamus insuper dicto Hugoni de Ubaco, seu cuivis ejus Subdelegato, quod in his casibus se de meritis dictæ causæ appellationis nullatenus intromittat; imo ea omnia ad dictos Consules remittat, postposita omni mora. Dat. Cæsaraugustæ, nona die Februarii anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo octavo. = *Mathias* Vicecancellarius. = *Berengarius de Gostemps*, ex provisione facta in Consilio per Vicecancellarium.

CIII.

REAL PROVISION EN QUE SE MANDA A LOS
Consules del mar de Perpiñan, comparezcan á la Cancilleria del Rey á juicio contra el Consulado de Barcelona, quejoso del privilegio que aquellos obtuvieron en 1394 de imponer un derecho para la sustentacion del Comercio de Rosellen sobre todas las mercaderias de vasallos de la Corona de Aragon.

R. Arch. Regest. *Commune 7. Regis Martini fol. 142.*

MARTINUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Fidelibus nostris Consulibus maris Villæ Perpiniani: salutem & gratiam. Pro parte Consulum maris Civitatis Barchinonæ fuit Majestati nostræ expositum, cum quærela, quod licet Serenissimus Dominus Johannes Rex Aragonum, memoriæ celebris, frater nostri, sui cum Carta sigillo suo appenditio comunita data Barchinonæ vigesima die novembris anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo quarto, utilitate universali artis mercantilis totius Cathalonæ Principatus inspecta specialiter & prævisa, vobis concesserit quod isto prætextu, & aliis certis rationibus atque causis in Carta eadem expressis, possitis imponere, colligere & levare jus sive vectigal super omnibus & singulis pecuniis, rebus, & mercibus submissorum nostrorum vel aliorum quorumvis quæ in dictos Comitatus Rossilionis & Ceritanæ, tam per terram quam per mare, & tam simul quam divisim immittentur, vel inde quomodolibet extrahentur; convertendum per vos, prout per exponentes prædictos convertitur, in deffensionem & tuitionem artis mercantilis præmissæ. Vos tamen quandam provisionem obtinuistis à Nobis datam Barchinonæ vigesima die septembris anni proxime lapsi, per quam vobis potestas tribuitur retinendi penes vos de pecuniis ratione dicti juris sive vectigalis impositi collectis & colligendis, de cætero, quatuor mille florennos auri de Aragonia convertendos per vos in emptionibus, sive solutionibus domus, sive Logiæ in qua omnia ad officium vestrum Consulatus maris decentiæ exercéantur, teneantur, & etiam conserventur in ipsorum exponentium damnum & præjuditium satis notum.

Quamobrem, pro parte Consulum prædictorum fuit Nobis humiliter supplicatum ut dictam provisionem ultimo per vos in ipsorum præjuditium atque damnum obtentam revocare, & alias vos ad respondendum quibusdam querelis hoc prætextu coram Nobis contra vos oblatis, & etiam offerendis citare de nostri clementia solita dignaremur. Nos igitur supplicatione hujusmodi exaudita benigne, volentes in prædictis procedere prout decet, vos citamus, vobisque dicimus & mandamus de certa scientia & expresse, quatenus decima quinta die post præsentationem præsentium vobis fiendam in antea contiaue secutura, in nostri Cancellaria compareatis

Tom. IV. Cc per

per vos vel vestrum legitimum responsalem, responsuri prædictis; & aliás in eisdem & omnibus & singulis actibus earundem debite processuri, usque ad diffinitivam sententiam inclusive. Alias Nos lapso dicto termino, quem vobis preëmptorie ut partium parcatur laboribus assignamus, nisi comparueritis ut præfertur, nos procedemus in prædictis, & quolibet eorundem etiam ad dictas diffinitivas sententias promulgandas, ut juris fuerit, & etiam rationis, vestri absentia in aliquo non obstante. Dat. Cæsaraugustæ, secunda die Julii anno á Nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo octavo. = *Mathias* Vicecancellarius. = *Narcisus Castellii* ex provisione facta per Vicecancellarium.

CIV.

PROVISION REAL AL BAYLE GENERAL DEL Reyno de Valencia, para que lleve á debido efecto la execucion contra la persona, bienes, y fadores de un Corsario de Orihuela, que robó á varios Vasallos de Castilla en buena paz, reintegrando al Consulado de Barcelona de la indemnizacion que habia anticipado á estos.

R. Arch. Regest. *Commune* 7. *Regis Martini fol. 67.*

A. D. 1398. **M**ARTINUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Dilecto Consiliario nostro Johanni de Roncesvalles militi, Bajulo Generali in Regno Valentia ultra Saxonam, vel ejus Locumtenenti: salutem & dilectionem. Pro parte fidelium nostrorum Consulium maris Civitatis Barchinonæ fuit Nobis humiliter demonstratum, quod Illustris Maria Regina Aragonum, Coniux nostra carissima, olim Locumtenens nostra comissit & mandavit vobis per suas litteras, quod faceretis executionem in bonis Johannis Alvarez de Espejo Villæ Oriolæ, ratione certæ marchæ quæ adjudicata fuit Johanni Alfonsi de Moya Regni Castellæ, & aliis dampnificatis per dictum Johannem Alvarez cum quadam galeota quam ipse Johannes Alvarez armaverat in dicta Villa Oriolæ, & pro qua marcha vassalli & subditi nostri marchati & maletractati erant in Regno Castellæ. Verum, cum Consules prædicti ob nostri reverentiam & ut cessarent scandala & dampna plurima, & specialiter marchæ, & alia quæ impromptu erant & possent ex prædictis verisimiliter provenire, assecuraverint & solvere promiserint dicto Johanni Alfonsi, componendo cum eo certam pecuniæ quantitatem, solvendam certis terminis & certis solutionibus, quorum terminorum pars jam effluit, & pars altera pronunc instat, fuit pro parte ipsorum Consulium Nobis humiliter supplicatum quod eis super hoc providere ut convenit dignaremur.

Nos vero, supplicatione hujusmodi suscepta benigne, cum non sit rationi consonum quod Consules ipsi ferant vel sustineant dampnum aut dispendium pro prædictis, pro quibus merentur præmium reportare; vobis di-

dicimus & mandamus de certa scientia, & expresse, & sub poena mille florenorum auri de bonis vestris, casu quo contrafeceritis, irremisibilibiter habendorum, & nostro applicandorum ærario, quatenus pro omni eo quod dicti Consules assecurarunt & exolverunt, & eos exsolvere oportebit in posterum, ratione prædicta, contra dictum Johannem Alvarez de Espejo, fidejussores per eum datos in actu dicti armamenti, armatores, personerios, socios, galeotos, & alias quasvis personas quas repereritis aliquammodo teneri in dicto armamento, executionem promptam & rigorosam in personis & bonis faciatis, visis præsentibus, prout per forum & rationem repereritis faciendum. Et si forsitan per quoscumque adversus dictam executionem aliqua opponerentur, de eis in quocumque loco volueritis vestri districtus cognoscatis, eaque vocatis vocandis decidatis, & determinetis breviter, & sine iudicii figura, prout foris & ratio suadebunt, in hiis taliter vos habendo, quod vestri Consules recuperent id quod pro tanto bono rei publicæ bistraxerunt, & quod pro prædictis ad nostri Curiam recurrere ulterius non cogantur. Nos enim vobis in & super prædictis omnibus & singulis, & dependentibus ex eisdem, ac eis adhærentibus seu connexis, vices nostras committimus plenarie cum præsentibus. Dat. Cæsaraugustæ prima die Aprilis anno à Nativitate Domini millesimo trecentesimo nonagesimo octavo. = Mathias Vicecancellarius. = Arnaldus Manyosa ex provisione facta per Vicecancellarium.

C V.

REAL PROVISION A FAVOR DE LOS CONSULADOS de Barcelona, Valencia, Mallorca, y Perpiñan, para que puedan tomar un empréstito á interes sobre las rentas del Derecho de Imperiage, á fin de poder cumplir el servicio ofrecido para la guerra de Cerdeña.

R. Arch. Regest. Commune Sigil. Secret. 10. Regis Martini fol. 3.

NOS EN MARTI, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Attenents, A. D. 1401.
 è degudament considerants entre los Capitols dits vulgarment *del Pariatge*, per Nos l'altre dia fermats è atorgats, per les rahons en aquell contengudes, á les Universitats de Barchelona, de Valencia, de Mallorques, è de Perpenyá, è altres, è á lurs Sindichs, ajustats per la dita rahó en la Ciutat de Barchelona, esser un capitol XXI en nombre, è en aquell capitol nombrat è quotat, segons dessus es dit, entre altres moltes coses en aquell contengudes, esser posada la clausula seguent = *Entés è declarat expressament, que si á ells será vist expedient è necessari, per haver prestament moneda en les dites coses, è en qualsevol de aquelles convertidora, puxen obligar los dits drets per aquell temps quels será vist no passant pero los dits tres anys, axi que per qualsevol de tals obligacions*

Cc 2

cions

cions nos' pash , nes' puxe pagar alcun interes , è que per squivar &c. = Attenents encare per part dels Regidors Administradors è Deffenedors de la Mercaderia è de dit pariatge , è de les monedes d'aquell , esser stat á Nos humilment supplicat que , com ells per provehir è soccorrer á la necessitat del Regne de Serdenya , è altres coses è necessitats urgents providents cascun dia , á les quals per rahó è segons forma del dit pariatge è capitols d'aquell son tenguts è deuen provehir , hagen molt necessaries è speren haver cascun dia moltes è diverses quantitats de moneda , è aquelles hagen haver per via de manleutes , per ço com de les monedes per rahó del dit pariatge collidores , encara no sien collides sino fort poques , qui no bastarian ne poden bastar quaix á res , è ells dits Supplicants no puxen trobar qui les dites quantitats los vullen absolutament sens alcun interes prestar , è per virtut de la preinserta clausula en lo dit capitol posada , sia á ells inhibit è prohibit poder ab alcun interes manlevar ; volguessem á ells de nostra acostumada clemencia atorgar è dar licencia que per provehir pus inertosament á les dites coses , è perço que ells puxen haver è trobar monedes á les dites coses necessaries , á aquell interes , ó interesses , haut per revocat è nulle ço qui condicionalment è restructiva es posat en la dita clausula , on es dit axi per qualsevol de tals obligations , *nos pash nes puxe pagar interes ,* puguessen è puguen franchament manlevar totes è qualsevol monedes á ells necessaries que ben vist los sia.

E Nos la dita supplicació , axi com á condescent á raho , benignament admesa ; per tenor de la present revocats è annullants de certa sciencia les pus prop insertes paraules , en la preinserta clausula condicionalment è restrictiva posades , è loants approbants , ratificants , è confirmants totes è sengles manleutes per los dessus dits supplicants ab qualsevol interes per les dites rahons ja fetes , ordonám , provehim , è manám de certa sciencia è deliberadament : que los supplicants dessus dits , è altres á quis pertangue , puxen d'aquí avant franchament , sens pahor è incorriment de alguna pena , manlevar les monedes que á ells será vist esser necessaries ó expedients per les coses en los capitols del dit Pariatge contengudes , ab aquell ó aquells interesses que á ells sia mils vist , è ab los prestants aquelles se porán convenir : è per aquelles manleutes è interesses , è altres coses d' aquelles descendents è dependents en qualsevol manera , obligar los dits drets largament è bastant , les pus prop insertes paraules en la dita clausula del dit capitol condicionalment è restructiva posades en alguna cosa no contrestants. Car Nos ab aquesta present de certa sciencia è consultament , de plenitut de nostre real poder suplim tot defalliment , tollém tot vici qui en les coses desus dites poguessen esser en alcuna manera opposats. Manants per aquesta mateixa á tots è sengles Officials , è sotsmeses nostres , è Lochtinents dels Officials dessus dits , que la present Ordinació ,

ó manament nostres, tinguen fermament è observen segons sa serie è tenor. En testimoni de la qual cosa havem manat la present esser feta, è ab nostre segell secret segellada. Dada en lo Loch de Burgueçot, á vint è vuit dies de Juny en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatre-cents un. = *Franciscus de Blanis*. = *Narcisus Castelli* mandato regio, facto per nobilem *Berengarium de Cruditiis*, Militem Consiliarium, & Camerlengum.

C VI.

PROVISION DEL REY DON MARTIN, A FAVOR
de las Universidades de Mercaderes de las Lonjas de Barcelona, de Tortosa, Perpignan, Gerona, y San Feliu, y otras plazas, para que usen solo para los fines de su instituto, de las rentas del imperiage hasta allí embargadas para la guerra de Cerdeña.

R. Arch. Regest. Commune Sigil. Secret. 10. Regis Martini fol. 155. R.

EN MARTI, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, &c. Als faels nostres los Deffenedors è Clavaris de la mercaderia de les Ciutats de *Barchelona*, de *Tortosa* è *Vila de Perpenyá*, hoc encara als Compradors ó Arrendadors è Collidors del dret de *Pariatge*, imposat per lo sosteniment de *Sardenya*, guarda, è defensió de les nostres mars, è de la mercaderia axi en les Ciutats è *Vila* demunt dites, como en la Ciutat de *Gerona* è *Vila de Sens Feliu*, è altres Ciutats, Viles, è Lochs del Principat de *Cathalunya*, è á cascun d'ells, è altres, als quals la present pervendrà, è les coses davall scrites se pertanguen: salut è gracia.

A. D.

1402.

Jassia Nos, per altres nostres letres induhits è moguts en aço per les causes è rahons en aquelles largament recitades è altres, haguessem provehit è scrit ab moltes cominacions è grans penes, specialment á vosaltres dits Deffenedors è Clavaris de la mercaderia, Compradors, ó Arrendadors, è Collidors del dit dret del *Pariatge* en les dites Ciutats de *Barchelona*, *Tortosa*, è *Vila de Perpenyá*, que vosaltres dits Deffenedors deposassets è depositar faessets en la Taula assegurada de la dita Ciutat de *Barchelona*, totes è qualsevols monedes qui per raho del dit dret eren pervengudes ó pervendrien á mans vostres, ne de aquelles dites pagaments ó consignacions algunes faessets en algun cas ó manera per arduu ó necessari que fos, ne vosaltres dits Compradors ó Arrendadors è Collidors de aquelles monedes ó preus dels dits arrendaments responguessets ó faessets dites ó pagaments als dits Deffenedors è Clavaris, ó á alguns dells, ans aquelles monedes ó preus deposassets en la dita Taula en aquella conservadores tro per Nos hi fos en altra manera provehit, segons que en les dites letres la data de les quals fo en *Valencia* á setse dies del mes de *Octubre* prop passat, es largament contengut.

Em-

Empero, car cessen del tot al present les dites causes è raons quins mogueren á fer les dites lettres è provisions, supplicats humilment per lo feel nostre en *Ferrer de Marimom*, Missatger per la dita Ciutat de Barcelona á Nos tramés; les dites nostres lettres ó provisions, è totes altres per Nos fetes en contrari, tocants directament ó indirecta la administració de les dites monedes, è altres coses en aquelles dites lettres contengudes, ab tenor de la present revocám, è per revocades casses è nulles volem sien haudes; ne per vigor de aquelles ó altres qualsevol, los dits preus ó monedes del dit Pariatge emparades ó sequestrades tingats, ne aquelles deposets ó depositar façats en la dita Taula d'aquiavant, ans les administrets axi com vos es legut è promés, segon forma dels Capitols del dit Pariatge è en altra manera, segons fer soliets è podiets ans de les dites nostres lettres ó provisions, è aquelles en res no contranstants. Dada sots nostre segell secret, en Valencia, á vint diés de Deembre, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatre cents dos. = REX MARTINUS. = *Gabriel Mascaroni*, mandato regio, facto ad relationem *Guillermi Poncii* Secretarii,

CVII.

REAL PROVISION EN QUE SE MANDA Á la Lonja de Contratacion de Mallorca, que entregue al Clavario de la de Barcelona todos los caidos del derecho de imperiage, que estaban depositados para el servicio, de la guerra de Cerdeña.

R. Arch. Regest. Commune Sigil. Secret. 10. Regis Martini fol. 69.

A. D. 1402. **M**ARTINUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Fidelibus nostris Defensoribus & Clavario mercantiæ Civitatis Majoricarum: salutem & gratiam,

Supplicantibus inde Nobis humiliter Defensoribus & Clavario mercantiæ Civitatis Barchinonæ, vobis dicimus & mandamus de certa scientia & expresse, sub nostræ iræ & indignationis incursu, poenaque quingentorum florenorum auri, quatenus omnes & quascumque pecuniæ quantitates per vos ex jure prædicto collectas, habitas & receptas, seu quæ colligi, haberi, & recipi ratione prædicta in Civitate eadem contigerit in futurum, videlicet, partem vos solvere contingentem in & pro succursu Regni Sardinia, aportetis, tradatis, & deliberetis, seu dari, apportari & tradi faciatis confestim cum inde fueritis requisiti, & alias prout conventum extitit, tenemini & debetis Defensoribus seu Clavario memorato, ut de ipsis servitium fieri valeat ordinatum; hocque non mutetis seu differatis aliqua ratione.

Aliás per hanc eandem injungimus firmiter & expresse sub poena prædicta Gubernatori, Vicario & Bajulo, Juratis, & aliis Officialibus Civitatis

tis & Regni Majoricarum, præsentibus & futuris, & Locatenentibus eorundem, ac aliis ad quos spectet, quatenus præstando eisdem Defensoribus & Clavario super prædictis, quotiens fuerint requisiti, auxilium, consilium & favorem, vos ad prædicta, tam per executionem & exactionem rigidam dictæ poenæ quam alias, forcient & dstringant, omni contradictione & dilatione remota, prout & quotiens fuerint requisiti. Dat. in Villa Castilionis planitiei Burrianæ sub nostro sigillo secreto, vigesima quinta die Februarii, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo secundo. = *Narcisus de Canyelles* Regens Cancellariam. = *Gabriel Masca-roni* mandato Domini Regis, facto ad relationem *Guillelmi Poncii* Secretari.

CVIII.

REAL PROVISION EN QUE SE MANDA AL TESORERO del derecho del Imperiage de Perpiñan, y al recaudador de Colibre, y otros lugares del Rosellon, que entreguen y den cuentas de todos los depositos, hasta entonces administrados por la Real Hacienda, al Colector nombrado por el Consulado de Barcelona.

R. Arch. Regest. *Commuæ* 34. *Regis Martini*, fol. 83. B.

MARTINUS, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Fidelibus nostris Petro Rotundi mercatori, olim Defensori artis mercantilis, & Clavario juris vocati del Periatge in Villa Perpiniani Deputato & Guillelmi Textoris mercatori dictæ Villæ Perpiniani, per Nos seu per fidelem de Officio Magistri Rationalis Curia nostræ Franciscum Fuxi, nostro nomine, & pro Nobis in dicta Villa Perpiniani Deputato ad recipiendum pecunias ex dicto jure del Periatge provenientes, quod jus pridem in eadem Villa Perpiniani ad manus Curia nostræ certis ex causis apprehendi providimus; ac Matheo Nigri mercatori Villæ Cauquiliberi per Nos, seu dictum Franciscum Fuxii, nomine nostro, & pro Nobis, in dicta Villa Cauquiliberi Deputato, ad recipiendum pecunias ex dicto jure del Periatge provenientes, quod jus in eadem Villa similiter apprehendi ad manus Curia nostræ providimus; & cuilibet eorum, ac aliis universis & singulis prædictas pecunias, vel aliquas ex eis tenentibus: salutem & gratiam.

Ad humilem supplicationem Consulium Maris Civitatis Barchinonæ, quos cum alia littera nostra data in domo de Valldaura vigesima tertia die proxime præteriti mensis septembris deputavimus ad petendum & recipiendum omnes & singulas pecuniarum summas per emptores seu arrendatarios dicti juris del Periatge & per clavarios præteritos, seu alios receptores, distributores & administratores dicti juris, vel ejus occasione debitas qualitercumque, & ad faciendum apochas de receptis, ac obligationes, & alias securitates cum instrumentis publicis, vel aliis inde fac-

A. D.

1404.

tas cancellandum, & restituendum, compota de quibusvis Administratio-
nibus factis ex pecuniis dictis juris audiendum & diffiniendum, & reliqua
rationum petendum & recipiendum, super hæc Nobis factam; volumus,
& vobis & cuilibet vestrum dicimus, & districte præcipiendo mandamus
expresse & de certa scientia, sub poena quingentorum florennorum au-
ri de Aragonia, nostro, si contrafeceritis, ærario applicandorum, quate-
nus non obstantibus quibusvis cautionibus aut securitatibus, etiam jura-
mento & homagio, aut quavis alia firmitate vallatis, de respondendo de
dictis pecuniis prædicto Francisco Fuxii, aut cuivis alii, à quibus cau-
tionibus & securitatibus vos absolvimus & quitamus, & absolutos, ant
quitios nunciamus & facimus, nec obstantibus quibusvis aliis exceptioni-
bus, seu dilationibus quæ fieri seu opponi possent, quasque ad prædicta
tollimus, & locum non habere volumus. De omnibus & singulis pecu-
niis per vos seu aliquem vestrum, ex dicto jure Paragiæ qualitercumque
in dictis Villis Perpiniani & Cauquilliberi, seu etiam in toto Comitatu Ros-
silonis receptis, respondeatis, visis præsentibus, intus Civitatem Barchi-
nonæ fidei nostro Petro de Muntrós mercatori Barchinonæ, ad hæc per
dictos Consules Maris Barchinonæ, eorum periculo deputato, & exhibea-
tis ibi omnia compota per vos seu aliquem vestrum facta de receptione
aut alia administratione pecuniarum prædictarum, & alia omnia faciatis,
quæ ad prædicta fuerint necessaria, seu etiam opportuna.

Nos enim, habentes gratiam comissionem de prædictis omnibus per dic-
tos Consules Maris Barchinonæ dicto Petro de Muntrós dicto modo fac-
tam, sibi ad cautelam super his, comittimus vices nostras plenarie cum
præsentibus; per quam universis & singulis Officialibus nostris ad quos spec-
tet sub eadem poena injungimus, quod vos & quemlibet vestrum ad præ-
dicta omnia per Nos vobis superius injuncta compellant, quando, & quo-
tienti inde fuerint requisiti. Dat. Barchinonæ, tertia die Decembris, anno à
Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quarto. = *Sperendus.* =
Bonanatus Egidii ex provisione facta, per Vicecancellarium.

CIX.

REAL PROVISION EN QUE SE MANDA AL CANCELLER,
*que en cumplimiento de la anterior Pragmatica, remita sin dilacion á los
 Consules del mar de Barcelona todas las causas que haya pendientes en
 la Real Audiencia de recursos de restitucion in integrum.*

R. Arch. Regest. Gratiarum 18. Regis Martini fol. 151. B.

MARTINUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Dilectis & fidelibus nos- A. D.
 tris Cancellario, Vicecancellario aut nostram Cancellariam Regenti, 1409.
 nec non universis & singulis Commissariis, sive Relatoribus per Nos in causis
 mercantilibus & maritimis, seu quæ ad Consules maris Civitatis Barchinonæ
 pertineant deputatis, & in futurum deputandis: salutem, & dilectionem.

Ministrat vobis memoria satis recens, Nos ad supplicationem perhu-
 milem dilectorum Consiliariorum Civitatis Barchinonæ quoddam privile-
 gium concessisse super limitatione & concessione recursuum, ac restituo-
 num in integrum, qui per litigantes in Curia Consulatus maris sæpe dic-
 tæ Civitatis pro dictis recursibus seu restitutionibus in integrum ad Nos
 seu Cancellariam nostram recurrebant, ut in dicta Carta privilegii hæc
 latissime exarantur. Volentes igitur, cum inde, ut prædicitur, Nobis fuerit
 supplicatum per dictos Consiliarios Barchinonæ, quod dictum privilegium
 juxta ejus seriem & virtutem debite exequatur, & quod promissa per
 Nos executione elusoria non languescant; vobis & cuilibet vestrum di-
 cimus & mandamus, de certa scientia & expresse, sub nostræ gratiæ &
 mercedis obtentu, quatenus dictum Privilegium tenentes, & inviolabili-
 ter observantes, si qui processus evocati, à Curia dicti Consulatus ad
 nostram Audientiam, ante concessionem dicti Privilegii, penes vos seu
 vestrum aliquem existant, seu fuerint temporibus successivis, dictus pro-
 cessus & partes lapsis terminis adjectis in privilegio jamque dicto, ad Con-
 sules maris dictæ Civitatis protinus remittatis, quoniam Nos ab inde lap-
 sis dictis terminis, quidquid per vos seu aliquem vestrum attentatum fue-
 rit in processibus seu earum causis prælibatis, irritum decernimus & ina-
 ne, & eisdem nullitatem actorum apponimus cum præsentis. Dat. Barchi-
 nonæ decima tertia die Madii, anno à Nativitate Domini millesimo qua-
 drigesimo nono. = *Bonanatus Petri* Regens. = *Petrus Mergall* ex pro-
 visione facta per Regentem Cancellariam. = Dominus Rex informatus de
 contentis in præsentis, mandavit eam expediri, non obstantibus capitulis
 Curia: = *Berengarius Spigoler*.

PRAGMATICA SANCION DEL REY DON MARTIN,
en que revocando una Real Declaracion de 1405 que evocaba á la Real Cancilleria los recursos de restitucion in integrum de las sentencias del Consulado de Barcelona de Causas de menores, amplía la prerogativa de este Tribunal á terminar definitivamente sin suplicacion estos negocios, para evitar los perjuicios que se ocasionaban á la expedita administracion de Justicia.

R. Arch. Regest. *Gratiarum* 18. *Regis Martini*, fol. 139.

A. D. 1409. **I**N CHRISTI NOMINE. Pateat universis, quod Nos Martinus, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Moderanda est Ordinatio quam experientia, rerum magistra, damnosam arguit & littium utique nutritivam; ut igitur querelæ multorum fidelium nostrorum, onerantes hucusque fastidio aures nostras, præsentis auxiliaris nostræ provisionis remedio conquiescant, cujus remedii metu, cum metus omnia componat, circuitus recursus cabilliosi, qui in causis seu litibus maritimis & mercantilibus Consulatatus Maris Civitatis Barchinonæ, per quosdam, præcogitata malitia amfractus littium vestigantes, sæpissime allegentur, penitus repellantur. Visis & digestis, recognitis in nostro Consilio Privilegiis salubribus in favorem dicti Consulatatus & artis mercantiæ, per illustres prædecesores nostros Reges Aragonum concessis, & per Nos ampliatis, utique & confirmatis; nec non quadam ordinatione seu declaratione facta per Nos super recursibus ad Nos fiendis & habendis á judiciis quæ fiunt in dicto Consulatu, cujus quidem declarationis tenorem, ut clarius elucescat declaratio nostra præsens, hic inseri volumus, & est talis: =

Nos Martinus, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Cum legis condendæ dispositio ad Principem, qui caput Reipublicæ esse cernitur, spectare sit clarius, esse necessarium sanxit Legislatores, ut ejus interpretatio ipsimet Principi sit solo peculiaris; non est autem qui nesciat Privilegia leges esse privatorum, de quibus cum suscitatur dubium, ipsius Principis est proculdubio interpretari, & etiam enodare. Suscitata igitur in nostro Consistorio Sacro pridem quæstione, intelleximus quod prætextu privilegiorum per prædecesores nostros & per Nos Civitati Barchinonæ concessorum in quantum concernunt ipsius Civitatis Consulatatum Maris, & signanter privilegii ultimate in Contractu *Periagii* comuniter nuncupati, certa dubia inter ipsos Consules, eorumque Judicem Appellationum, Consiliarios item Civitatis Barchinonæ parte ex una, nostrique Fiscus Procuratorem ex altera, sunt exorta, quibus dubiis causam dedisse dicuntur, certa verba in privilegiis ipsis inserta, per quæ, si jurisdictio ipsis Consulibus, & eorum Appellationum Judici sic asserunt esse conces-

sa,

sa, quod Nos nec Officiales nostri de iudicatis vel diffinitis per eos non possumus nec possunt se intromittere quovismodo. Primum autem dubium illud fuit: *An Consules maris, vel Judex ipse appellationum, de restitutione in integrum per minores vel alios principaliter postulata, possunt cognoscere, & eam concedere, vel per alium quemque concedenda declarare, vel habeat ad Nos vel Officiales alios nostros haberi recursus?* Secundum: *Si per ipsos Consules, vel eorum Judicem appellationum, malitiose, vel alias culpabiliter actorum copia denegetur, vel processus seu sententiæ executio retardetur, ad Nos, non obstantibus verbis dictorum privilegiorum, possit quovismodo haberi recursus?*

Nos igitur, auditis & intellectis dictis dubiis, & quod Partes, & eorum advocati in præmissis dicere voluerunt, habitoque digesto & maturo consilio, sic duximus ut sequitur nostræ intentionis propositum declarandum, & alias id quod jure est sancendum vel statuendum. Super primo siquidem dubio declaramus: quod si per minores vel alios quospiam, ex clausula torte generali, vel alias ex juris dispositione in integrum restitutio à sententia dictorum Consulium vel eorum Judicis Appellationum, vel prætextu alicujus læsionis alterius, principaliter & rite postuletur ad Nos, vel alios Officiales nostros qui ex eorum officio capaces sunt alias talis jurisdictionis recursus habeat & accessus haberi, decernentes talem restitutionem in integrum per ipsos Consules seu per eorum Appellationem Judicem non posse nec debere concedi, nec concedenda declarari. Super secundo autem dubio sic declaramus: quod ipsius privilegii verbis non obstantibus, ullo modo, in dictis casibus, & eorum quolibet ad Nos, dum tamen alias rite per viam etiam querelæ simplicis, possit aditus haberi, & Nos in illis casibus querelantibus possimus & habeamus per justitiam providere, cum talis intellectus verborum, quoad Nos non possit per afflictos vel per justitiæ denegatione oppressos haberi recursus, sit omni jure damnatus. Quare mandamus Gubernatori Cathalonix, Vicario & Bajulo, nec non Consiliariis, & Consulibus maris ac Appellationum Judici supradictis, cæterisque Officialibus & subditis nostris, & dictorum Officialium Locatenentibus, præsentibus & futuris, de certa scientia & consulte, sub nostræ iræ incursu, quatenus hujusmodi nostram declarationem vocatis partibus, & auditis ut prædicitur, pro salubri utilitate rei publicæ, cujus Nos caput sumus etiam & protector, facta & in ea contenta teneant irrefragabiliter & observent, & non contrafaciant, seu veniant aliqua ratione; quin imo contrafacientes, seu contrafacere attentantes, prohibeant jure remediis opportunis, alias dicti nostri Officiales taliter se opponant, ne quis in sui justitiæ colore dicti privilegii ultra ejus veram intentionem hujusmodi declarationem per ipsos Consules, sive Appellationum Judicem, seu alios protensi agravetur, vexetur, seu aliquatenus molestetur. Per hanc autem declarationem non intendimus ipsi privi-

Dd 2 le-

legio, nec etiam nostris & nostrorum Officialium jurisdictioni & juribus in aliis derogari. In cujus rei testimonium præsentem vobis fieri jussimus, nostro sigillo munitam. Dat. Barchinonæ die vigesima Octobris, anno millesimo quadringentesimo quinto. = *Bernardus Michaelis.* =

Quamquam restitutionum in integrum principaliter intendarum Consulibus Maris & Judici Appellationum dicti Consulatus cognitio non sit attributa, & concedendi aut denegandi illas, aut intromittendi se de eisdem non habeant facultatem; attamen ad supplicationem perhumilem super his Nobis factam per dilectos & fideles nostros Consiliarios Civitatis Barchinonæ, ut reppellatur callida subtilitas nonnullorum qui sub velamine dictarum restitutionum, causas seu quæstiones mercantiles & maritimas, quas celeri justitia convenit expediri, satagunt facere immortales; tenore præsentis Privilegii, cunctis temporibus perpetuo valituri, quod vim legis pactio-natæ obtinere volumus, providemus, ordinamus utique & sancimus: quod ab inde cognitio restitutionum in integrum per minores pariter & majores postulandarum principaliter aut incidenter in causis ad jurisdictionem dictorum Consulium & Judiciis Appellationum pertinentibus, & ipsarum restitutionum decisio, concessio, seu denegatio, Consulibus & Judici Appellationum prædicti Consulatus pertineant totaliter & spectent, ordinatione seu declaratione præinserta minime obsistentibus. Adjicientes ulterius, sanctientes, & utique ordinantes pro bono statu dicti Consulatus, & totius Artis Mercantia, quod si ammodo in casibus in præinserta declaratione expressis, aut eorum aliquo, ad Nos, Primogenitum nostrum, aut Portantes vices Gubernatoris, seu Audientiam nostram vel ipsorum, aliquis recurrerit de & super re judicata jam vel finita per Consules, seu Judicem præambuli Consulatus, quem succumbere contigerit á dicto attentato recursum ut subeat suæ intentionis litigiosæ dispendium quod parti obtinenti malitosæ præparabat; eo casu protinus, ipso facto quo succubuerit, condemnetur talis recurrens, & ipsum condemnari decrevimus in expensis triplicatis factis per partem contrariam in prosecutione talis recursum. Satis etenim inaperte censetur malitosus recurrens, qui post sententiam latam contra ipsum subcumbit ex justitia debita á recursum, quatenus expensarum triplicatarum tertia pars Nobis, & residuæ duæ partes obtinenti, seu militanti in recursum, totaliter absque remissionis fiducia acquirantur. Si tamen dictum recursum fieri contigerit de rebus seu gravaminibus non judicatis, seu finitis per Consules, aut Judicem Appellationum dicti Consulatus, vel alterum ipsorum, si etiam aliquis ex allegatis se pauperem & miserabilem, dictum recursum fecerit, & postea visum extiterit talem non esse pauperem seu miserabilem, & alio præcedenti casu, per Nos, Primogenitum nostrum, aut Portantes vices Gubernatoris, vel nostram seu eorum Audientiam, pronunciatum fuerit malitiose & indebite recurrisset; in his casibus tales recurrentes indebite & calumniose in dictis expensis triplicatis, modo

do præexpresso dividendis, itidem irremisibiliter condemnentur.

Cæterum ut quæ ab excellentia nostra prodeunt dampnosa quæstionum dilationibus minime protelentur, sed breviter sine strepitu & figura judicii terminentur; providemus & ordinamus Pracmaticam sanctionem & legem perpetuam facientes: quod omnes dicti recursus fiendi Nobis, Primogenito nostro, vel Gerenti vices Gubernatoris, nostræ Sacræ Audientiæ vel eorum, in casibus præarratis, per Nos, & ipsos, infra octo dies numerandos continue á die qua recursus fuerit habitus, & Nobis seu eis præsentatus per recurrentem, habeant terminari finaliter, totaliter & decerni. Si tamen per acta & processa jam facta, & non fienda seu actitanda decisio venerit promulganda, aut si talis recursus terminari & decidi haberet per noviter super eodem producenda, & amplius actitanda, istis casibus dictus recursus habeat terminari pariter & decidi infra quindecim dies continue numerandos á die qua recursus fuerit habitus, & per recurrentem Nobis, Primogenito nostro, seu Gerenti vices Gubernatoris, aut nostræ vel eorum Audientiæ, ut prætangitur, extiterit præsentatus; quibus octo vel quindecim diebus currentibus modo præexpresso, si talis recursus non fuerit decisus & totaliter terminatus, ipso facto dictus recursus habitus & ejus instantiæ, deseratur & totaliter evanescat, & causa ejusdem ad Consules & Judicem Appellationis dicti Consulatus, protinus ipso facto & jure, libere remissa censeatur, & eam omni obstaculo quiescente remitti volumus serie cum præsentati; per quam declaramus pariter & sancimus quod recursus aliquis de re judicata vel finita per dictos Consules & Judicem Appellationum, si fundaretur aut causaretur in gravamine facto seu irrogato contra jus litigatoris, sive partis recurrentis, nullatenus admittatur.

Mandantes per hanc eandem, &c. Dat. Barchinonæ vigesima secunda die Aprilis, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo nono, regni que nostri quartodecimo. = *Sperendeu* = Sig ✠ num Martini, Dei gratia, Regis Aragonum, Valentia, Majoricarum, Sardinia, & Corsicæ, Comitisque Barchinonæ, Rossilionis, & Ceritanæ. = REX MARTINUS.

Testes sunt: *Franciscus Episcopus Barchinonensis* Cancellarius. = *Bernardus de Capraria*. = *Bernardus Galcerandus de Pinosio* = *Berengarius Arnaldi de Cervilione*. = & *Petrus de Turrillis*, Milites, Consilarii. = *Petrus Margall*, mandato regio facto per Vicecancellarium in Consilio. = Dominus Rex informatus mandavit expediri = *Prothonotarius*.

PRIVILEGIO DEL REY D. FERNANDO I DE ARAGON,
en que amplia para otros 20 años la prerogativa de que el Comandan-
te y Capitanes de las esquadras y buques armados por la Ciudad de
Barcelona, gozasen de la jurisdiccion civil y criminal, sin dependencia de
Almirante ó Vice-Almirante, navegando solas.

R. Arch. Regest. *Gratiarum* 1. *Regis Ferdinandi I. fol. 118. B.*

A. D. 1413. **N**OS FERDINANDUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Siciliae, Valentiae, Majoricarum, Sardiniae, & Corsicae, Comesque Barchinonae, Rossionis, & Ceritaniae. Prospecto quod Illustrissimus Dominus Rex Johannes gloriosae memoriae, avunculus & praedecessor noster, inter caetera privilegia per ipsum Civitati Barchinonae indulta, concessit eidem per tempus viginti annorum, quod in Armata, seu Armatis galearum, navium, & aliorum vasorum per ipsam Civitatem fiendis, Capitaneus, sive Patronus, aut Patroni dictarum navium, galearum, & aliorum vasorum, totalem jurisdictionem civilem & criminalem haberet sive haberent, & illam dicta Armata durante, in hominibus & aliis in ea acordatis exercerent nomine & vice dicti Domini Regis, sine praedictio jurisdictionis Admirati, & Capitanei Generalis, & Viceadmirati ejusdem Domini Regis, si & quando naves, galeae, & alia vasa armata essent cum eisdem, prout ista omnia in dicto privilegio dato Dertusae xxii die Julii anno a Nativitate Domini mccccxiii, regnique dicti Domini Regis Johannis vii latius expressantur; & supplicato Nobis humiliter, per vos dilectos & fideles nostros Consiliarios dictae Civitatis Barchinonae, quod cum dictum tempus dictorum viginti annorum, vicessima secunda die Julii, anni a Nativitate Domini mccccxiv proxime venturi, sit omnino effluxurum, similem concessionem, & ad simile seu majus tempus, vobis gratiose concedere dignaremur :

Vestris igitur supplicationibus benigne inclinati, tenore praesentis concedimus vobis dictis Consiliariis Civitatis Barchinonae ac Civitati eidem, quod per tempus aliorum viginti annorum a dicta xxii die dicti mensis Julii dicti anni mccccxiv in antea continue numerandorum, in Armata seu Armatis navium & aliorum vasorum maritimorum, per vos, seu dictam Civitatem, dicto tempore perdurante fiendis, Capitaneus, sive Patronus aut Patroni dictarum navium, galearum, & aliorum vasorum, jurisdictionem totalem, civilem & criminalem, in hominibus & aliis in dictis vestris Armatis acordatis, eisdem Armatis perdurantibus, nomine & vice nostris exercent & exercent, ac plene utatur & utantur, sine praedictio Admirati, Capitanei Generalis, & Viceadmirati nostrorum & cujuslibet eorum, si & quando naves, galeae, & alia vasa per vos seu dictam Civitatem, ut praedicitur, armanda erunt praesencialiter cum eisdem, & non aliter, neque ultra.

Man-

Mandantes per eandem Gubernatori nostro Generali, ejusque Vicesgerentibus, necnon Admirato, Capitaneo Generali, & Viceadmirato nostris &c. Dat. Barchinonæ, octava die Julii, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo decimo tertio, regnique nostri secundo. = REX FERDINANDUS. = Dominus Rex mandavit mihi *Paulo Nicolai*: & vidit hanc *Berengarius de Bardaxino*, Consiliarius.

CXII.

PROVISION REAL DE D. ALONSO V DE ARAGON,
en que arregla varios puntos de Comercio, derechos y franquicias de los Mercaderes y Negociantes Alemanes y Saboyanos que traficaban en los Reynos de la Corona de Aragon, en beneficio y aumento de la Contratacion, y de la Real Hacienda.

Ex Arch. Magistri Rationalis Cathaloniz. Scrip. 43. lit. G.

NOS ALFONSO, per la Gracia de Deu, Rey de Aragón, de Sicilia, de A. D. Valencia, de Mallorques, de Sardenya è de Corcega, Comte de Barchelona, Duch de Athenas y Neopatria, è encara Comte de Rosello è de Cerdanya. Considerants esser digna è justa cosa è á tota bona equitat concordant, que axi com los Alamanys è Savoyenchs, è altres districtuals del Emperador d'Alemanya è del Duch de Saboya stan, negocien, contracten è mercadejen en è dins nostres Regnes è terres, sots nostre proteccio è guiatge, è de moltes altres prerrogatives è favors, segons se conté davall, privilegiats, fahents grans guanys, è multiplicants lurs esmerces è havers grantment en aquells, axi Nos è la cosa publica dels dits nostres Regnes è terres reporten de ells è de lur stada, axi com fem dels Italians, è altres mercaders negociants dins nostra Senyoria, degut fruyt è utilitat. 1420.

Per ço provehím statuím è ordonám: que algun dels Alamanys, Savoyenchs, è altres dessus dits no puxa ne gos carregar ó navegar algunes robes ó mercaderies del Regne, terres, è Principat damunt dits en alguna fusta ó navili de sotsmeses nostres per trametrer en alguna partida ó partides, axi dins com de fora nostra Senyoria; empero es entés al cas que lo dits nostres sotsmeses volguesen levar les dites robes ó mercaderies, ó pendre aytals partits. E si cas será, que los dits nostres sotsmeses no volguessen aquelles levar ó pendre aytal partit; en aquell cas puxen trame tre ó navegar aquelles ab altres navilis ó fustes de altres qualsevol persones. E si per ventura nos' podien avenirse sobre è per rahó dels nolits ó nolits, si donchs ya no son tatxats; hagen è puxen aquells nolits tatxar los Consols de la mar de aquella Ciutat ó Vilá on se farán los dits nolits ès'carregarán les mercaderies damunt dites.

Item:

Item : que si algun ó alguns, axi nostres sotmeses com altres qualsevol, negociarán ó respondrán per los dits Alamanys, Savoyenchs, ó altres dessus nomenats, hagen á tenir è servir en è per tot ço que per ells farán, totes les coses contengudes è posades en lo sobredit Capítol, en è per la forma è manera que y son strets è tenguts los Alamanys, è altres dessus dits. E que en los spatxaments fahedors de les dites robes è mercaderies dins la Senyoria nostra, axi com es paga de General è altres drets, hagen á dir è denunciar ab veritat sots pena de cors è haver, com les dites robes è mercaderies son de tal ó tals persones de la dita nació de Alamanys, Savoyenchs, è altres ya dits, è com ell ó ells per aquells spatxen les robes è mercaderies damunt dites.

Item : que per tota mercaderia que per los dessus dits ó algun d'ells de qualsevol terra stranya, ó fora nostres Regnes è terres á Nos no subjectes, será mesa en nostres Regnes è terres; sien pagats per entrada de la valor de la dita mercaderia quatre diners per cascuna lliura de diners, la qual valor è extimació sia presa segons en semblant cas se acostuma en lo General de Cathalunya pendre.

Item : per tota mercaderia, bens, è robes dels dessus dits Alamanys, Savoyenchs, è altres ja dits, que exirán per mercadejar en altres parts fora aquells, sis vol sien robes o mercaderies que sien stades portades d'altra part stranya on sia ja stat pagat dret de entrada segons lo precedent Capítol, ó sia comprada ó haüda dins los dits nostres Regnes è terres; sien pagats per exida streta quatre diners per cascuna lliura de diners de la valor de tals bens, mercaderia, ó roba. Exceptat, empero, que per virtualles, ne encara per vestidures, armes, vexella, cavalcadures, sclaus, è altres coses que sien pera lur propi servey è us, no paguen alguna cosa, ans ne sien franchs, segons se usa en lo General de Cathalunya.

Item : per robes è mercaderies per los dessus dits Alamanys, Savoyenchs è altres ja dits, dins algun nostre Regne o Principat comprades, ó en aquell mateix venudes ó en altra manera contratades, no sia pagat lo dit dret; ans puxen los dessus dits comprar, vendre, ó en altre manera contractar sens frau è disminució del dit dret de quatre diners franchs de aquell en cascun dels dits Regnes ó Principat á lur voluntat. Empero, si tals robes ó mercaderies comprades ó haüdes en altre Regne ó Principat eren per ells portades ó trestejudes del Regne ó Principat on les haurien comprades ó haüdes en altre Regne ó Principat de la dita nostra Senyoria; sien pagats per tal portament, trestejament, ó exida de un Regne en altre quatre diners per cascuna lliura de diners per valor de las mercaderies ó robes : declarants, empero, que pus una vegada hagen pagat lo dret, dessus dit de exida per transportament ó exida de un nostre Regne ó Principat en altre, puxen les dites robes ó mercaderies esser portades, tretes, è trestejudes, venudes ó contratades en qualsevol altre Regne

ne ó Principat nostre, ó fora nostra Senyoria, franchament è franques del dit dret; axi que no sien tengudes ne los dessus dits per ells tenguts al dit dret de entrada ó exida, si donchs nos tornaben en aquell mateix dit Regne ó Principat d'on ja sien trets. E per tolre tot dubte en la paga per la exida de un Regne en altre ó Principat de la dita Senyoria nostra, declara; en lo Regne de Aragó, esser entés tot Aragó, è lo Comtat de Ribagorza; è en lo Regne de Valencia, esser entesa è compresa tota la partida de Xexona en la tro per tot lo terme d'Oriola inclusivament; en lo Regne de Mallorques, esser enteses è compreses les Illes de Mallorca, Menorque, è Iviza, è altres aquelles adjacents; en lo Regne de Cerdanya, quant es als presents Capitols, esser entesa la Illa de Cerdanya tan solament; è en lo Principat de Catalunya, esser entesa tota Catalunya, è los Comtats de Rosselló è de Cerdanya: axi que per portar ó trestejar robes ó mercaderies dels Alamanys, Savoyenchs ó altres damunt dits de Mallorques en Menorque ó Iviza, vel contra, no sia pagat dret algun de entrada ó exida.

Item: per tolre tota incertitut, Nos ordonarém als dessus dits en la collecta ó exacció del dit dret cert Collector ó Collectors è Reebedorés en cascun nostres Regnes è Principat, è en los lochs oportuns á collecció d'aquell, qui exigescuen, cullen, è reeben lo dit dret sens tota molestia è vexació.

Item: per tal que en les questions è debats, si alguns se segueixen per raho del dit dret als dessus dits, è que en la collecta è exacció del dit dret no sien los dessus nominats vexats ni trets á diverses Jutges è Juhis; ordonám, elegím, è provehím, Jutge, è determinador de les dites questions è debats, è encara en lur consol è protector lo Religios è amat Conseller nostre frare Garcia de Torres Doctor en leys, Comenador de Castellot, è á sos sotsdelegats en los Regnes d'Aragó, de Valencia, de Mallorques, è Illes á aquelles adjacents, è de Cerdanya, è Principat de Catalunya, è Comtats de Rosselló è de Cerdanya, ab drets, prerrogatives, jurisdicció, è salaris pertanyents è acostumats è deguts; è ponesquen axi mateix los fraudants lo dit dret, ó faents ó cometents engan ó salvatería en aquell: en poder del qual frare Garcia, ó de sos sotsdelegats, cascú en son loch è administració hagen los dessus dits Alamanys, Savoyenchs, è altres dessus dits portants ó fahents portar ó d'aquell traure lurs mercaderies ó robes sots virtut de sacrament per ells prestador en poder dels predits Officials, dir è manifestar vertaderament totes è sengles robes è mercaderies dels Alamanys, Saboyenchs, è altres dessus dits, ó de qualsevol altres per qui farán ó respondran que porten ó fan portar, tota vegada que requests ne sien. E per tolre tota altercació, provehím è declarám: que robes algunes ó mercaderies qui vinguen de altres Regnes è terres stranyes, è vagen ó sien portades fora los Regnes è terres de la

Tom. IV.

Ee

di

hó è manera è altres esguarts, á suplicació de qualsevol è sots qualsevol paraules derogatorias axi generals com especials, encaraque d'aquesta se fes expressa menció, tocants fets mercantivols en qualsevol manera, è altres dependents è davallants d'aquells; provehim è ordonam, è perpetualment statuhím, è sancím, è á vosaltres, è á quascun de vos dehím è manám expressament è de certa sciencia, sots incurrimt de nostra ira è indignacio, è pena de dos milia florins de cascun de vosaltres per tantes vegades com per vosaltres ó algun de vos será contrafet, havedors, è á nostres cofrens aplicadors; que, axi qualsevol dels dessus acordats, ó que d'aqui avant se acordaran en la dita nostra Armada è altres Armades per Nos, ó successors nostres, ó altres fahedores, com altres guiats è allongats, per qualsevol causa ó rahó, fermances, mullers, è bens lurs no volém ne hajats en alguna manera per guiats, ne alongats de algun deute ó deutes dependents ó devallants de cambis, comandes, ó altres actes mercantivols, axi ab letres com ab cartes, axi de mar com de terra, ab risch è sens risch, ab penyores è sens penyores, è de tots altres qualsevol contractes de cambis è de mercaderia qui dir è mencionar se puxen; ans tota hora que requests ne serets, contra aquells per justícia procehiscats è anantets rigorosament, tota excepció de persones posposada, è amor è comport cessants, constrenyents è compellints aquells è cascun d'ells á pagar è satisfer tot ço que per les dites rahons se demostrará aquells esser tenguts è obligats, axi per capcions de persones, è de penyores, è distraccions, è vendicions de aquelles en atura de cambis è de mercaderia, stils è practiques en tal cas acostumats servir, com en altra manera atrobarets esser fahedor. E aço no mudets ó differats en alguna manera, com Nos vullám deliberadament è aconsellada axi esser fet è complit. E no res menys tota vegada que serets requests, façats la present una è moltes vegades per los lochs acostumats de vostres Jurisdiccions ab veu de crida publicar. Dada en Barchelona sots nostre segell secret á dos dies d'Octubre en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatre cents vint è quatre. = **REX ALFONSUS.**

CXIV.

REAL PRIVILEGIO DE DON ALONSO V, EN QUE concede á los Consules del mar de Barcelona, el conocimiento y jurisdiccion civil y criminal sobre las causas de quiebras, de deudas dolosas, y cauciones de derecho en materias mercantiles, asi maritimas como terrestres, de que antes conocia la Ciudad.

R. Arch. Regest. *Dinorum* 13. *Regis Alfonsi V.* fol. 226.

PATEAT Universis : Quod Nos Alfonsus, Dei gratia, Rex Aragonum, A. D. Siciliæ, &c. Considerantes pro parte Universitatis Civitatis Barchinonæ circa tuitionem, conservationem & augmentum artis mercantiæ in qua tota fere nedum Civitatis ipsius, verum Regnorum & terrarum nostrarum res publica conquiescit, tota vigilantia intendentis, fuisse Nobis humiliter postulatum : quod licet per Dominum Petrum tertio idus Januarii anno MCLXXXIII, & per Dominum Jacobum, Reges Aragonum, Illustrissimos prædecessores nostros memoriæ laude dignæ, tertio nonas Junii anno MCCCIV concessa fuerint Universitati Civitatis ipsius duo Capitula, quorum tenores unius post alterum sic sequuntur = *Item concedimus capitulum, quod quicumque tenens officium vel ministerium, qui emerit aliquam mercaturam ad opus officii vel ministerii sui, sive sit mercator sive alius, qui se abatat, capiatur in persona, sicut caperetur pro comanda; nisi ostendere potuerit quod casu fortuitu amiserit eam.* = *Ideo statuimus perpetuo observari in dicta Civitate Barchinonæ, quod quicumque receperit aliquid ad officium suum, & requisitus coram Judicibus nostris ordinariis non satisfecerit suo creditori; intelligatur per abatat, & capiatur incontinenti, & captus detineatur juxta constitutionem memoratam.* = Et juxta concessionem Capitulorum nostrorum quorum exequutio ad Judices nostros Ordinarios spectat, de quorum numero Consules maris dictæ Civitatis Barchinonæ, in quantum eorum tangit officium & jurisdicchio protenditur, existunt, potuissent per ipsos Consules dicta Capitula praticari : quia tamen, tempore concessionis ipsorum Capitulorum non fuerat Consulatus maris Officium dictæ Universitati concessum, ipsis Capitulis præfati Consules usi minime fuere hucusque : Nobis propterea supplicantes, ut ipsa capitula, seu usum & practicam eorundem, ad præfatos Consules tanquam ordinarios in jurisdictione comissa eisdem ampliari & protendere : et ut etiam fraudibus quæ per nonnullos præstationem cautionis & judicatio solvendo juxta laudabile Capitulum dicto Consulatus officio rescriptis regiis indultum, bonam fidem super eisdem petite actoribus agnoscentes penitus obvietur & via præcludatur omnino, providere & ordinare ac ducere perpetuis temporibus observandum, quod omnes & singuli veritatem & bonam fidem de petitis eis debitis agnoscentes, cogantur per Consules ipsos
de

1432.

de re confessa solvenda vel notitiæ ipsorum Consulum idonee assecuranda. Demum, cum juxta Capitula Consulatus ejusdem, parti appellanti á sententiis quæ per Consules promulgantur eisdem concessi fuerint triginta dies, infra quos pars appellata juxta ritum Consulatus nequit suam appellationem prosequi, & propterea justitiæ diferetur, & plerumque impeditur, pro amputandis dilationibus littigiorum quæ in mercantilibus odiosæ maximumque damnosæ existunt, dignaremur de salubri remedio pro conservatione & augmento dictæ artis de nostri solita regia munificentia providere:

Nosque dictis supplicationibus, velut consonis, & utilitatem totius rei publicæ Civitatis ipsius & conservationem dictæ mercantilis artis concernentibus, benignius inclinati, ut regiam decet celsitudinem; tenore præsentis nostri Privilegii perpetuis temporibus valituri, ducimus observandum in officio Consulatus prædicti, ac Consulibus maris dictæ Civitatis Barchinonæ præsentibus & futuris concedimus pariter injungentes, quod quotienscumque requisiti fueritis Capitulis præinsertis & utroque ipsorum quæ ad ipsos tanquam ordinarios Judices in causis tamen quarum cognitio & jurisdictio alias ex privilegio Domini Regis Martini proavunculi nostri pertinet ad eosdem, ampliamus & protendi volumus, utantur & uti possint arbitrio eorundem juxta ritum Consulatus prædicti.

Cæterum, fraudibus quæ per aliquos qui præstationem cautionis de judicato solvendo evadere nituntur volentes viam procludere prout decet; providemus, ordinamus ac ducimus in dicto Consulatu per Consules præsentis & futuros firmiter & perpetuo observandum, quod omnes & singuli super eorum debitis conventi coram Consulibus prædictis, & bonam fidem agnoscentes coram ipsis, cogi possint & valeant per dictos Consules de consilio Procerum si requisitum fuerit, de re seu debito confesso solvenda, vel idonee notitiæ dictorum Consulum assecuranda, nisi alias consilio seu arbitrio dictorum Consulum & Procerum fuerit idonee assecuratum; alias quod capiantur vel arrestentur, & capti seu arrestati detineantur donec suis satisfecerint creditoribus ut tenentur, vel idoneam dictorum Consulum & Procerum arbitrio de solvendis dictis debitis sive rebus præstiterint cautionem.

Demum, ut dilationes & diffugia quæ causantur sæpius in dicto Consulatu, occasione triginta dierum concessorum, appellantibus ex sententiis quæ per dictos Consules promulgantur, & infra quos ut prædicitur pars appellata, juxta ipsius Consulatus ritum, suam non potuit appellationem prosequi, amputentur omnino; per hoc idem Privilegium statuimus etiam ordinamus & ducimus in dicto Consulatu perpetuo observandum; quod in omnibus & singulis causis appellationum Consulatus prædicti, tam appellatus quam appellans, si voluerit, prosequi & finaliter decidi facere possint appellationes easdem, non obstante ritu dicti Con-

Consulatus, cum ita de jure & ratione fiendum existat.

Mandantes per hoc idem Privilegium Locumtenenti ac Gubernatori nostro Generali, ejusque Vicesgerentibus, nec non Vicario, Bajulo, & aliis Officialibus ac etiam Consulibus maris ipsius Civitatis Barchinonæ præsentibus & futuris, ac Locatenentibus Officialium jam dictorum, sub incurſu noſtræ indignationis, poenæque quinque mille florenorum auri de Aragonia á Nobis contrafacientis cujuslibet irremissibiliter habendorum & nostro aplicandorum ærario, quatenus ipsi Consules præſenti utantur cum casus evenerit Privilegio, alique prædicti illud teneant firmiter & observent, tenerique & observari inviolabiliter faciant per quoscumque, ipsosque Consules uti sinant eodem libere & absque contradictione, nec ipsos impediunt aut impediri seu contraferri permitant, quin imo in observatione Privilegii memorati omne præstent eisdem Consulibus auxilium consilium & favorem. Nos enim ad uberiores cautelam contrafaciendi vel veniendi aut in præmissis impedimentum aliquod faciendi, dictis nostris Officialibus & aliis quibuslibet omnem tollimus potestatem: decernimusque irritum inefficax & inane si fiat aut attentetur oppositum præmissorum. In cujus rei testimonium præſens nostrum Privilegium fieri jussimus, nostri sigilli communis pendentis munime roboratum. Dat. Barchinonæ vicessima quinta die Madii, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo secundo, regni-que nostri decimo septimo. = REX ALFONSUS.

Testes sunt = *D. Archiepiscopus Cæsaraugustanus* Cancellarius = *Arnaldus Rogerii Comes Pallariensis*, Comestabulus Aragonum = *Bernardus Johannis de Capraria Comes Modichæ* = *Guillermus de Vico* Camerarius major, Milites = *Bernardus Sirvent* Thesaurarius, Consilarii dicti Domini Regis. = Dominus Rex mandavit mihi *Johanni Olzina* = *Johannes de Funes*.

CXV.

REAL PRIVILEGIO DE DON ALFONSO V, EN QUE concede al Ayuntamiento de Barcelona la facultad de la limpia del muelle, y surgidero, cediendole el hallazgo de quanto se saque de su fondo.

R. Arch. Regest. Commune Sigil. Secret. Regis Alfonsi V. fol. 94.

NOS ALFONSUS, Dei gratia, Rex Aragonum, &c. Quia in plagia maris Civitatis Barchinonæ diversa navigia, ingruente præsertim procelloso tempore naufragantur, dante ad hoc causam quod cum navigia ipsa fluctibus agitantur & muntuosis scopulis impelluntur, funes cum quibus firmata sunt, propter fricationem in lignis & ancoris quæ ex cladibus & naufragiis præteritis in profundo ipsius plagie remansere, scinduntur faciliter & franguntur. Volentes in hiis de remedio Nobis possibili subvenire, tenore præſentis concedimus vobis Consiliariis dictæ Civitatis, præsen-

A. D.
1433.

sentibus & futuris, qui consuevistis similibus jacturis & incomoditatibus, expensis vestris propriis si expedierit non vitatis, laudabili consuetudine providere, & licentiam ac facultatem plenariam elargimur, quod possitis libere plagiam dictæ Civitatis purgare, mundare, seu purgari seu mundari facere per quos volueritis, vestris tamen & eorum propriis expensis & non Curia nostræ, eis modis viis & formis quibus melius fieri poterit & vobis bene visum fuerit.

Et ut personæ quæcumque, spe alicujus utilitatis comodi ad labores sustinendos propterea facilius incitentur, omnia & singula ligna, ancoras, pecunias, aurum, argentum, ferrum, & quodcumque metalli genus, margaritas, gemmas & quoscumque lapides preciosos, merces, jocalia & alia quæcumque res & bona quæ per mundatores aut purgatores dictæ plagie reperientur in fundo & seu abstrahentur ab illo, vobis eisdem Consiliariis & cui aut quibus vos volueritis, harum serie pleno jure complete & integre, & absque conditione & retentione aliqua, concedimus & donamus ad faciendum inde de eisdem ad vestri libitum voluntatis. Mandamus itaque Admirato marium nostrorum, ac Governatori & Bajulo Cathalonie generali, Vicario & Bajulo Barchinonæ, cæterisque universis & singulis Officialibus &c. Datum in Castro novo Regali Neapolis die vigesima secunda Januarii, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo trigessimio tertio. = REX ALFONSUS.

CXVI.

REAL SENTENCIA PROFERIDA EN TORTOSA CONTRA el Síndico de la Señoría de Genova, oídas las partes, declarando que los tres obolos por libra que se exigen de sus mercaderías en Barcelona por derecho de imperiage, no son contra el tenor del tratado de paz últimamente ajustado.

Ex Arch. Consulat. Maris in Lib. membran. Privileg. fol. 66. v. 35.

A. D. 1434. **J**ESU CHRISTI & ejus Matris gloriosæ Virginis nominibus humiliter invocatis. Nos Maria, Dei gratia, Regina Aragonum, &c. Locumtenens generalis Illustrissimi Domini Regis, Viri & Domini nostri carissimi. Visa supplicatione coram Nobis oblata pro parte Sindici Communitatis Januæ & Januensium, conquærentis de Administratoribus juris *Pariatici* conantibus exigere á dictis Januensibus pro eorum mercibus tres obolos pro libra ratione dicti juris & de pignorationibus per illos prævia de causa factis á Januensibus aliquibus: asserendo dictus Syndicus talia fuisse facta contra unum ex capitulis pacis novissimæ inhitæ inter Dominum Regem & suos vassallos, & dictam Communitatem: Visa responsione facta per dictum Syndicum dicti *Pariatici* tam provisioni factæ per Relatorem tunc dictæ causæ, quam supplicationi dicti Sindici Januæ: vis

sis articulis hinc inde per utramque dictarum partium propositis, & testibus & illorum attestationibus super illis productis: visis privilegiis dicti juris & duobus capitulis dictæ pacis: visis omnibus aliis videndis, & attentis omnibus attendendis, facta relatione de illis & de toto processu prædictæ causæ in nostri audientia, ubi Doctorum & aliorum in jure Peritorum copia supererat, per fidelem nostrum Bernardum Ferrarii legum Doctorem, partium advocatis ad plenum auditis; sacrosanctis Dei Evangeliiis coram Nobis propositis & per Nos reverenter inspectis ut de vultu divino nostrum procedat juditium, & oculis mentis nostræ cernere valeant equitatem ad nostram diffinitivam sententiam proferendam, præsentibus die & hora dictis partibus assignata, procedimus in modum qui sequitur:

Cum ex actis & meritis præsentis procesus constet Nobis illos primos quatuor menses contentos in prædicto capitulo dictæ pacis initium habuisse á quinta die mensis Madii anni millessimi quadringentessimi vigessimi octavi, & inde continuari & alios quatuor menses á fine præcedentium, & prædictorum quatuor mensium computari debuisse quæ tempora quamdiu est fuerunt elapsa, & intra quæ secundum tenorem dicti capituli nihil habebat innovari; & cum tanto & alias non constet Nobis de intentione dicti Sindici prædictæ Communitatis Januæ; constet autem Nobis tam ex tenore ditorum duorum privilegiorum quam ex testium depositionibus prædictum Syndicum dicti *pariatici* sufficienter suam fundasse intentionem: idcirco & alias ipsum á petitione Sindici dictæ Communitatis absolvimus, & eundem Syndicum & omnes Januenses ad solvendum dictos tres obolos pro libra de illorum mercibus ratione dicti juris per dictos Administratores impositos, & prout impositi fuerunt, cum præsentis nostra sententia condemnamus; neutram partem in expensis condemnando & ex causa.

Lata fuit hæc sententia per Nos, seu in nostri personam, per fidelem Consiliarium & Regentem Cancellariam nostram Petrum Jaufridi Legum Doctorem, & lecta de nostro seu ipsius mandato per fidelem Locumtenentem Prothonotarii dicti Domini Regis Raymundum Bajuli Notarium infrascriptum in quadam domo Capituli Sedis Dertusæ, in qua Audientia nostra palam & publice more solito celebrabatur die sabbati tricesima mensis Octobris, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentessimo tricesimo quarto, Regnique dicti Domini Regis decimo nono = *P. Jaufridi* Regens.

Sig^{num} Mariæ, Dei gratia, Reginæ Aragonum, &c. quæ hanc sententiam tulimus, eidemque sigillum minus regium impendens jussimus apponendum.

Signum mei *Raymundi Bajuli* dicti serenissimi Domini Regis Locumtenentis Prothonotarii,

REAL PRIVILEGIO DE LA REYNA MARIA Gobernadora General de la Corona de Aragon, en que declara, que durante el pleyto ante la Real Chancilleria entre los Defensores del Consulado de Mallorca y los del de Barcelona, continúe el Consul de los Catalanes en la Ciudad de Brujas á exigir el derecho de un grosso de las mercaderias que llevaban los Mallorquines á Flandes.

Arch. Consulat. maris Barchin. Ex Libro membran. Privileg. fol. 66. n. 36.

A. D. 1434. **M**ARIA, Dei gratia, Regina Aragonum &c. Locumtenens generalis Illustrissimi Domini Regis, viri & Domini nostri carissimi. Fideli nostro Consuli Cathalanorum seu cuivis alii in Civitate de *Bruges* Comitatus de Flandes pro incolis dicti Domini Regis Consulatus officium exercenti, & quibusvis aliis ad quos pertineant infrascripta: salutem & gratiam.

Novimus die datæ ut infra, á nostri Curia ad supplicationem Procuratoris Deffensorum mercantiarum Civitatis & Regni Majoricarum emanasse litteram hujusmodi seriei =

MARIA, Dei gratia, Regina Aragonum, Siciliae &c. Fideli nostro *Johanni Gregorii*, seu cuivis alii Civitatis de *Bruges* Comitatus de Flandes pro incolis dicti Domini Regis Consulatus officium exercenti: salutem & gratiam. Quia super jure exactionis & seu impositionis unius *grossi* seu *croati* in Civitate Barchinonæ pro rebus seu mercantiis quæ per mercatores subditos dicti Domini Regis & nostri ad partes Flandriæ navigantur, quod quidem jus petitur & seu exigi & levari conatur á mercatoribus Civitatis & Regni Majoricarum, seu eorum mercantiis inter Procuratorem Deffensorum mercantiarum Civitatis & Regni Majoricarum prædictorum ex parte una; & Consules maris ac Deffensores mercantiæ Civitatis Barchinonæ ex parte altera, fuit in nostra Audientia quæstio suscitata præcedens dictus Procurator quod imponendi dictum jus super mercantiis incolarum Civitatis & Regni Majoricarum Consiliariis & seu Consulibus maris Civitatis Barchinonæ facultas & potestas omnimode est subtracta, & per consequens nonnulla enantamenta facta per vos pro exigendo dictum jus de rebus & mercibus certorum mercatorum dictæ Civitatis Majoricarum navigatis & exportatis ibidem cum galea Anthonii Castelli militis nullatenus fieri potuisse; supplicante inde Nobis humiliter Procuratore jam dicto, eidem super hiis congruæ provisionis remedium impartiri, quia res quæ debito juris ordine non discutitur presumitur violenta. Harum serie, maturo super hiis consilio habito, vobis inhibentes dicimus & mandamus de certa scientia & expresse: quatenus, hac lite pendente, in executione seu axactione dicti juris rerum & mercium incolarum dicti Regni & Civitatis Majoricarum, & in omnibus enanta-

ta-

tamentis inde factis supersedeatis omnino, quousque judiciali examine causa super hiis orta inter dictas partes fuerit per Nos debite recensita, & vobis scripserimus quid agendum. Et si forsán vigore dicti juris aliquid á mercatoribus dicti Regni Majoricarum exegeritis seu executaveritis, attento quod jam tempore executionis dicti juris pro parte dictorum mercatorum ut asseritur fuit propositum & allegatum ad persolvendum dictum jus non teneri & pro hiis dederunt debitam cautionem in dicta Civitate de Bruges, totum id quantum fuerit executatum, restituatur eisdem mercatoribus præstantibus vobis idoneam cautionem de restituendo & solvendo casu quo ipsos teneri ad solvendum dictum jus per Nos extiterit declaratum, nisi jam dicta cautio præstita fuerit ut præfertur: hocque non mutetis seu tergiversetis, cum sic per justitiam fieri providerimus & velimus, decernentes ad cautelam irritum & inane & nullius esse efficaciam seu valoris quidquid per vos seu quempiam alium attentari contigerit in adversum. Dat. Dertusæ xv Martii, anno á Nativitate Domini m.cccc.xxxiv = *De Ortigues Regens.* =

Verúm, quia pro parte Consulium maris Civitatis Barchinonæ fuit nostræ Majestati expositum reverenter, quod dicti Consules maris vigore privilegiorum & concessionum regiarum sunt in usu & in pacifica possessione seu quasi imponendi seu levandi dictum jus, seu colligi & levare faciendi á dictis mercatoribus & aliis incolis Civitatis & Regni Majoricarum & eorum mercantiis, & ab omnibus aliis subditis dicti Domini Regis, tam in dictis partibus de Bruges Comitatus de Flandes quam in partibus Alexandriæ & Provinciæ & aliis partibus extra ditionem Domini Regis, prout casus occurrerint, quod cedit in maximum comodum subditorum Domini Regis & totius rei publicæ & ejus regnorum & terrarum, & per consequens lite prædicta pendente nil debuit neque debet in dictis usu & possessione seu quasi in quibus fuerunt & sunt, turbari, impediri, vel aliter molestari quominus dicta eorum possessione seu quasi utantur, cum nihil dicta lite pendente in dicta possessione seu quasi debeat innovari, sed potius sint in eadem tuendi & defendendi: quapropter nostræ Majestati humiliter supplicarunt nostræ intentionis propositum prout juri & rationi est consonum, hac nostra provisione declarari, ne sub involucro verborum dictæ provisionis in eorum usu & possessione seu quasi præjudicium patiantur, quod fuit & est á nostro proposito alienum.

Propterea, nostram intentionem declarantes cum præsentem, dicimus quod nostræ fuit & est intentionis quod per dictam nostram provisionem nec aliter dicti Consules maris, dicta lite pendente, non impediatur nec perturbentur in dicto usu & possessione seu quasi, in quibus se prætendunt fuisse, si fuerunt in illis ante dictam litem de quibus adhibitis duobus subditis nostris vobis cum vos informetis, & in illis si quæ fuerunt ante litem motam, manuteneantur & defendantur, & quod dicta lite pen-

dente in præjuditium aliquarum dictarum partium nihil novi fiat, sed utraque pars in suo jure permaneat sicut ante. Mandantes vobis &c. Dat. Dertusæ tricessima die Octobris anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricessimo quarto. = P. *Jaufridii* Regens.

CXVIII.

REAL PROVISION DE LA REYNA MARIA, Gobernadora General de la Corona de Aragon, en la que exhorta á los Burgomaestres de Brujas presten auxilio al Consul de los Catalanes en aquella Ciudad para cobrar la imposicion del pariage de los mercaderes vasallos de dicha Corona.

Arch. Consulat. maris Barchin. ex Lib. membran. Privileg. fol 68. n. 28.

A. D. 1434. **M**ARIA, Dei gratia, Regina Aragonum &c. Locumtenens generalis Illustrissimi Domini Regis, viri & Domini nostri carissimi. Magnificis, spectabilibus, devotis, dilectis ac fidelibus Burgi Magistris, Scabinis, Consiliariis Villæ de Brugiis, ac Consulibus Cathalanorum, universisque & singulis Officialibus jurisdictionem in dicta Villa exercentibus, ad quem seu quos præsentés pervenerint & pertineant quomodolibet infrascripta, & Locatenentibus eorundem: salutem & intimæ dilectionis affectum.

Ostenso Nobis pro parte Consulum maris Civitatis Barchinonæ ac Defensorum mercantiæ Civitatis ipsius quodam privilegio bonæ memoriæ Domini Johannis Regis Aragonum Illustris proavunculi nostri hujusmodi seriei. = Nos Johannes, Dei gratia, Rex Aragonum &c. Supplicantibus Nobis humiliter Nuntiis per Consiliarios & Probos homines ac Universitatem Civitatis Barchinonæ &c.

(*Es el privilegio en que se concedió al Consulado la facultad de formar el Colegio de XX Prohombres mercaderes, de crear para la proteccion del Comercio dos Defensores, y de imponer gabelas y vectigales á los generos que traian los naturales para sustentacion de la Lonja y Casa de la contratacion de Barcelona: su fecha en 22 de Abril de 1394. Vease el tomo 1 de la Coleccion Diplomat. pag. 186 num. CXIV.*)

Percepta insuper prænominatorum expositione perhumili, quod multi Mercatores, Patroni, & alii subditi dicti Domini Regis, certum jus impositum statutum & ordinatum per dictos Consules maris Barchinonæ in dicta Villa de Brugiis auctoritate dicti Domini Regis & virtute ac juxta formam præinserti privilegii, solvere renuunt seu recusant in magnum rei publicæ mercantiæ, pro cujus deffensione impositum est, præjudicium & jacturam, supplicatoque demum Nobis humiliter superius de auxilii provisionis remedio subveniri; dicimus & mandamus vobis dictis Consulibus Catalanorum expresse & de certa scientia, sub nostræ & dic-
ti

ti Domini Regis iræ & indignationis incurso, poenaque duorum milium florennorum auri de Aragonia de bonis vestris, si contra feceritis, exhibendorum regioque applicandorum ærario; vosque dictos Burgi Magistros, Scabinos, Consiliarios, & alios Officiales in dicta Villa de Brugiis jurisdictionem exercentes, in juris & justitiæ subsidium requirimus & rogamus exhortantes: quatenus omnes & singulas personas, bona, res seu merces quasvis ad partes illas *de Flandes* defferentes seu mittentes ac vel extrahentes ab inde, dum tamen subditorum dicti Domini Regis sint, ad solutionem dicti juris virtute privilegii præinserti per dictos Consules maris Barchinonæ, juxta illius formam jam impositi seu de cætero imponendi quibus decet, Præturæ viribus compellatis: & alias privilegium supradictum seu regiam provisionem exequimini & compleatis juxta sui seriem pleniorum quotiens per dictos Consules & mercantiæ Deffensores seu eorum pro parte fueritis requisiti, non obstantibus quibusvis provisionibus in contrarium emanatis, & signanter quadam nostra provisione datæ Dertusæ xv die Martii proxime effluxi, quam hujus serie revocamus, cum sit privativa possessionis, ac obtenta parte dictorum Consulium non vocata. Dat. Dertusæ duodecima die Madii, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricessimo quarto. = *De Funes* Vicecancellarius.

CXIX.

CARTA DEL SOLDAN DE EGYPTO AL Ayuntamiento de Barcelona, en la qual declara, asegura, y confirma á todos los Mercaderes Catalanes la libre y pacifica contratacion en sus dominios, sin lesion de sus privilegios y exénciones, conforme á los antiguos Tratados.

Ex Orig. Arabico Archivi Municip. Barchin. Traducido literal al Castellano.

DE parte del Sultan el Rey El-Thaer, victorioso, sabio, justo, diligente, constante en sus propositos. . . espada del mundo y de la religion, Rey del eslamismo y de los musulmanes, restaurador de la justicia entre los hombres, equitativo amparador de los oprimidos contra sus injustos opresores. . . Rey de Arabes y Turcos. . . mantenedor de su Sona, y de sus estatutos. . . BENI SAAID JAKMAK, cuyo imperio Dios perpetúe, y preste auxilio á sus exercitos y á sus auxiliares. A. D.
1436.

EN nombre de Dios misericordioso y compasivo. A los venerables, gloriosos, grandes, magnificos, nobles, sublimes, animosos Consejeros de la Nacion Catalana, adoradores de la Cruz, firmes columnas de los bautizados, y fieles amigos de los Reyes que Dios guarde: hacemos saber, que habiendo el Enviado del Rey de la dominacion de Cataluña presentado con sus compañeros una suplica á nuestro ilustre Divan, en la qual

qual desean y piden por medio de nuestro gran Consejo nuestra ilustre amistad, con el fin de que los Comerciantes Catalanes, frequentando libremente los dominios moslemíticos, puedan vender y comprar segun la antigua costumbre; y que por una ampliacion de justicia hácia ellos, se les exónere de todo lo que se halle serles gravoso, y de derechos violentos, quando vengan con sus generos y caudales, baxo la fé moslemítica, con la correspondiente seguridad de estos mismos caudales y personas.

Atendiendo, pues, Nos á sus súplicas, y mirandolos con ojos de piedad y clemencia; les hacemos saber que permanecemos en lo estipulado en los tratados anteriores, sobre que la Nacion Catalana proceda segun sus estilos antiguos, y con arreglo á los articulos establecidos entre ellos y los Reyes predecesores.

Por lo que á Nos toca, desde el momento en que, en alabanza de Dios, ocupamos el excelso Trono, desplegando el estandarte de la justicia, estamos muy distantes de exercitar ninguna tirania, ni de innovar cosa alguna contra lo que se observaba en los primeros tiempos. Asi lo hemos mandado al Rey de los Catalanes, para que lo tenga entendido, y en su consecuencia lo haga saber á la Nacion Catalana, á sus comerciantes y sus vasallos, y asimismo lo estipulado sobre que queden corrientes los Capítulos entre Nos y su persona, conforme á la antigua práctica, fuera de toda injusticia y enemistad: de manera que sus comerciantes podrán frequentar los dominios moslemíticos, y serán tratados como nuestros ilustres fieles amigos con equidad y justicia, sin tirania ni violencia.

Con el favor de Dios pactaron esto, y permanecerán firmes en esta obligacion. . . á ultimos del mes de Chaval, año ochocientos y quarenta de la Hejira.

CXX.

*REAL EDICTO DE DON ALONSO V DE ARAGON,
en que manda al Gobernador y Justicias del Reyno de Mallorca no admitan naves de Vizcaynos ó Castellanos, sin tomar idonea caucion de que no haran daño con sus acostumbradas piraterías; ni las den guia y salvo conducto general, sin consentimiento de los Jurados y de los Defensores del Colegio de Mercaderes.*

R. Arch. Regest. Itinerum 55. Alfonsi V. fol. 220.

A. D. 1443. **A**LFRONSUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Siciliae citra & ultra Farum, Valentiae, Hierusalem, Ungariae, Majoricarum, Sardiniae & Corsicae, Comes Barchinonae, Dux Athenarum & Neopatriae, ac etiam Comes Rossilionis & Ceritaniae. Dilccto Consiliario nostro Berengario de Ulivis militi, Gubernatori dicti Regni Majoricarum, vel ejus Locumtenenti & Assessori, Vicariis insuper, Bajulis & caeteris universis & singulis Officialibus

bus nostris in eodem Regno constitutis & constituendis, & dictorum Officialium Locumtenentibus: salutem & dilectionem.

Apud Majestatem nostram existens dilectus noster Gabriel de Verino Legum Doctor, ipsius Regni & etiam Civitatis Majoricarum Nuntius & Ambassiator, exposuit Majestati eidem nostræ pro parte Universitatis ejusdem Regni & Collegii Mercatorum ipsiusque: ab aliquibus citra temporibus *Castellani* & *Biscalini* cum eorum navibus, navigiis, & balleneriis ad ipsum Regnum & Civitatem Majoricarum venientibus, effluentibus, ac illo declinantibus sub mercantili exquisita mostra atque colore, parum de piscibus aut aliis victualibus defferentes, quo possint quando ibidem erunt vel steterunt, victualium giudatico in favorem vestrum supradicto concesso gaudere valide, & aliorum insidiantes navigiis & fustibus á dicto Regno mercantiliter recedentibus & ad illud venientibus: cum veró intelligunt priusquam ab ipso Regno vel recessura vel adventura navigia quæcumque, ipsi *Castellani* & *Biscalini* fingentes recessuri á dicto Regno & inchoare eorum viagium, clandestine se reponunt cum eorum fustibus ad aliquam Regni ipsius partem, & ut vident exeuntia vel venientia navigia versus eos appropinquare, existimantes opportunam prædam eis fore, illa intercipiunt manu hostili ac violenta, ac etiam occupant cum rebus, mercantiis, & omnium eorum opes, defferuntque alio portui ubi receptaculum habent, in fæderis & amicitia quæ inter Nos & Regem Castellæ, suosque & nostros subditos viget, manifestam læsionem, & habitatorum Regni ipsius gravem jacturam & destructionem; nam oportere mercatores Regni ipsius abstinere á re mercantili, in qua principaliter rei publicæ totius Regni conservatio pendet, nisi á Nobis super illa impartiretur remedium opportunum. Et inter alia ab eis perpetrata, præteritis diebus quidam pirata *Castellanus* cum sua navi ad Civitatem Majoricarum & illius portum aplicuit aliquos pueros scutos defferentes: habita vero informatione ibidem de nonnullis fustibus, clandestine paratus prope portum navigans ipsius preposuit & vicit & hostiliter captavit quandam naviculam á dicta Civitate exeuntem, pannis & aliis mercimoniis onustam, & pari modo quandam aliam fustem frumentum, quo dicta Civitas valde indigebat, allaturam ad dictam Civitatem, accessit & occupavit cum rebus omnibus, secum illas ducendo: quod tantum damni attulerint, ut jam vix reperiantur ibidem qui navigare & mercaturis negociare audeant in dicto Regno.

Hæc omnia moleste ferentes, volentesque idcirco remedio super eadem providere opportuno, ad supplicationem dicti Nuntii & Ambassiatoris dicimus & mandamus vobis & vestris locatenentibus prout ad unumquemque spectat, sub incursu nostræ indignationis & iræ, ac poena decem millium florenorum auri de Aragonia nostro ærario, si committatur, applicanda: quod deinceps, postquam presens vobis innotuerit, nullam navem seu aliud quod-

quodlibet navigium *Castellanorum* vel *Biscalinorum*, ad ipsum Regnum applicans seu declinans mercantili modo vel alio, guidare seu asscurare, seu aliquo favore guidatici victualium prosequi audeatis vel presumatis (cum concessa in favorem ipsius Universitatis non debeant in illius læsionem intorqueri), nisi prius cum sufficienti fidejussione idonee cavetur in posse illius vestrum ad quem spectaverit, de non damnificando in personis vel bonis directe vel indirecte mercatores dicti Regni Majoricarum & alios subditos nostros quoscumque, ceterosque etiam ad Regnum ipsius venientes & declinantes, stantes, sedentesque ob artem mercantilem, & privatim navigiis, rebus, & bonis suis quibuscumque; nisi casus accideret quod Juratis & Defensoribus Mercatorum dicti Regni ex unanimi & concordii consilio videretur ob magnam victualium necessitatem dictum guidaticum eis concedi debere: in quo casu, & non alias, possunt ipsum expresse de & cum dictorum Juratorum & Defensorum unanimi consilio concedere eisdem pro illa vice seu vicibus tantum. . . . In omnibus modis navigia eorundem piratarum *Castellanorum* & *Biscalinorum* qui ibidem confluent quoquomodo cum omnibus rebus & bonis, ac judiciariis quos deferant, retinere & apponere subito procuretis & totis viribus, quousque damna passis predictis, insimul cum patris rebus quibuscumque, dampnis etiam interese & expensis integritate satisfactum sit: quod fiendum de equitate & justitia, prout ipsius nostri Regni & illius rei publicæ conservatione & beneficio censemus, volumus & ordinamus, ac expresse jubemus. Datum in nostra Civitate Neapolis die vigesima octava mensis Maii, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quadragessimo tertio. = REX ALFONSUS. = *Fernandus Ram* Vicecancellarius.

CXXI.

REAL PRIVILEGIO DE DON ALONSO V, EN QUE concede á los Consules del mar de Barcelona toda la autoridad ordinaria para hacer executar por sí todas las multas, seqüestros, embargos, y otras providencias penales que se pronuncien en su Tribunal.

Arch. Consulat. maris Barchin. Ex Lib. membran. Privileg. fol. 73. n. 42.

A. D. 1444. **N**OS ALFONSUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Siciliæ citra & ultra Farum, &c. Optimi Principis censetur officium si pro rebus publicis sibi ab alto commissis ad debitum justitiæ cultum intendat, & quotiens aliqua directione & suffragio indiget eam restituit & suis in congruis constituit terminis: ea quidem ex se ipsa integritatem requirit & angulos non patitur, sed plane tractari vult tanquam ex virtutibus præcipua.

Attendentes itaque culmini nostro, per dilectos nostros *Franciscum de Plano* & *Guillemum de Torrente* Ambassiatores ad Nos destinatos per Uni-
ver-

versitatem Civitatis Barchinonæ in Curia nostra præsentibus supplicatum extitisse nomine & pro parte Civitatis ejusdem: quod cum Consules maris dictæ Civitatis in faciendis & imponendis poenalibus & aliis mandatis & emparis habeant liberam jurisdictionem ex privilegiis eidem Civitati indultis, & non possint easdem emparas & mandata si non obtemperentur executioni deducere, ac poenas inde appositae exequi facere, prout congruum est, & prout possunt & consueverunt Vicarius & Bajulus Civitatis ejusdem in suis jurisdictionibus, & ex hoc generetur ipsius Justitiæ cultui præjudicium grave, nam actus & negotia Consularis maris ipsius Civitatis in & pro hujusmodi exercenda jurisdictione non valeant eam consequi & obtinere expeditionem quam merito deberent, dignaremur pro bono dictæ Civitatis & cultu justitiæ, Consulibus maris, qui nunc sunt & fuerint pro tempore dictæ Civitatis, concedere & in perpetuum privilegium donare & largiri quod sicut eisdem Consulibus, competit debetur & pertinet libera jurisdictio faciendi & imponendi poenalia mandata, & emparas quascumque, ex nunc in antea possint poenas inde imponendas, nisi fuerit eorum jussionibus & mandatis per eos ad quos spectet debite obtemperatum, exequi vel facere & mandare exequi, vel si eis videbitur tam commissas quam comittendas poenas in & pro infrictione mandatorum & empararum prædictis personis quibuscumque remittere & relaxare pro eorum libero arbitrio, si ac prout melius & liberius in suis jurisdictionibus possunt dicti Vicarius & Bajulus.

Nos vero, inducti ad hoc dignis respectibus quibus erga Civitatem eandem Barchinonæ movemur: tenore præsentis per Nos & nostros concedimus & impartimus dictæ Civitati, & eisdem Consulibus maris qui nunc sunt & fuerint successivis temporibus, in perpetuum privilegium irrefragabili observatione duraturum, omnia & singula superius narrata, exposita, supplicata, & declarata, & expressata per dictos Ambassiatores, prout melius commodius cautius & plenius dici scribi & inteligi valent atque possunt, ad utilitatem Civitatis ejusdem & illius reipublicæ. Concedentes & impartientes dictis Consulibus maris, præsentibus & futuris, in & circa præmissa omnem necessariam & opportunam auctoritatem & facultatem, quanta scilicet dictis Vicario & Bajulo Barchinonæ in suis jurisdictionibus pro consimilibus casibus atque causis est attributa: prorogantes quoad hæc dictorum Consulium jurisdictionem. Promittentes in nostra bona fide regia, & jurantes ad Dominum Deum & ejus Sancta quatuor Evangelia, tactis per Nos corporaliter Sanctis Scripturis, quod hoc præsens privilegium, & omnia & singula in eo contenta, tenebimus per omnia & observabimus, tenerique & observari faciemus per quos decet.

Illustrissimæ, igitur, Reginæ Mariæ consorti carissimæ, & Locumtenenti nostræ generali intentum nostrum declaramus. Nec non mandamus Primogenito & Governatori generali nostro, &c. In cujus rei testimonium

Tom. IV.

Gg

præ-

præsens privilegium fieri jussimus nostro communi sigillo impendenti munitum. Dat. in Castello novo Neapolis die vicesimo quarto Augusti, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentissimo quadragessimo quarto, Regnique hujus Siciliæ citra farum anno x, aliorum vero Regnorum nostrorum XXIX. = REX ALFONSUS.

Testes sunt venerabilis in Christo Pater : A. R. *Episcopus Urgellensis* Cancellarius : *Trojanus Caratzulus Dux Melfiæ* : *Ennetus de Guevara Ariani Potentiæ & Apici Comes* Mayordomus : *Eximenus Perez de Corella* Gubernator : & *Guillermus de Vico* Magister Rationalis in Regno Valentia, Milites, Consilarii Regis = Sig ✠ num mei *Arnaldi Fonollera* Secretari Serenissimi Domini Regis prædicti, qui de ipsius mandato præmissa scribi feci & clausi.

CXXII.

REAL CONFIRMACION DEL ESTABLECIMIENTO
enfiteutico que el Bayle General de Cataluña hizo á Pedro Felix Gallart de la Escribanía del Consulado del mar de la Villa de San Felix de Guixols en el año 1443, en precio de 110 sueldos, y censo annual de 9 sueldos de la misma moneda.

R. Arch. Regest. Diversor. 10. Alfonsi V. fol. 51.

A. D. 1450. **N**OS ALFONSUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Siciliae citra & ultra Farum, &c. Exhibito & Nobis præsentato per fidelem nostrum Petrum Felicium Guallart Notarium, habitatorem Villæ Sancti Felicis Guixollensis, quodam publico & auctentico Instrumento stabilimenti sibi facti per quondam Johannem de Corbaria militem, Bajulum Cathalonie Generalem, de hiis potestatem habentem, de Scribania Curia Consulatatus maris, in & Judicaturæ appellationum dicti Consulatatus prædictæ Villæ, cujus quidem Instrumenti tenor sic se habet. = IN DEI NOMINE. Noverint universi, quod Nos Johannes de Corbaria miles, Serenissimi Domini Regis Consiliarius, & pro eodem Domino Bajulus Cathalonie Generalis : Attendentes dictum Serenissimum Dominum Regem ad supplicationem Juratorum & Proborum hominum Universitatis Villæ Sancti Felicis Guixollensis, Gerundensis Diocesis, in viam privilegii noviter concessisse ipsis Juratis, Probis hominibus, & Universitati, quod possint habere & habeant perpetuo in ipsa Villa Consules maris, & Judicem appellationis, qui cognoscant & cognoscere valeant de quibuscumque causis, seu quæstionibus mercantilibus & maritimis juxta traditam eis potestatem, prout hæc & alia in dicto privilegio, ad quod Nos referimus, continentur : Attendentes etiam dictos Consules maris, & Judicem appellationis dicta eorum Officia non posse comode absque idoneo Notario seu Scrip-

Scriptore exercere, & propterea fuisse Nobis, cui talia ex Officio nostro prædicto, & ex potestate inde Nobis per dictum Dominum Regem attributa pertinent & expectant, humiliter supplicatum pro parte vestri discreti Petri Felicij Gallard Notarii, habitatoris dictæ Villæ, ut Scribam officii seu officiorum dictorum Consulium, & Consulatus maris, ac Judicis appellationum, & quarumcumque causarum ad ipsos de jure usu & consuetudine aut alias pertinentium, vobis eidem Petro Felicio Gallard, & vestris, ac quibus volueritis, perpetuó concedere seu stabilire modo & forma subscriptis dignemur. Nos autem utilitate Curia dicti Domini Regis, in & super his præmissa, cognita & attendita, concessionem & stabilimentum de Scribania prædicta vobis & vestris, modo & forma subscriptis, decernimus fore fiendam; habentes igitur, ut dictum est, de his & aliis plenum posse á dicto Domino Rege, cum ipsius Carta pergamenea, suoque sigillo impendenti munita, data in ipsius Domini Regis Castris felicibus apud *furcham palenæ*, die IX mensis Octobris anno á Nativitate Domini, M.CCCC.XLII: tenore præsentis publici Instrumenti firmiter perpetuo valituri, nomine & ex parte dicti Domini Regis, & auctoritate dicti nostri officii & potestatis inde ut præfertur nobis attributæ, gratis & ex certa scientia, sine tamen juris præjudicio alieni, stabilimus & ad capitum seu emphiteosim perpetuam damus, & concedimus vobis dicto Petro Felicio Gallard, licet absenti tamquam præsentis, & Johanni Gallard, fratri & procuratori vestro asserto, pro vobis præsentis & acceptanti, & vestris, ac quibus volueritis, perpetuó Scribaniam Consulatus Curia maris & Judicaturæ appellationum dicti Consulatus dictæ Villæ Sancti Felicis Guixollensis, & terminorum suorum, cum juribus, salariis, lucris, & emolumentis, ac juribus ipsius Scribania, & seu ad ipsam de jure, usu, consuetudine, aut alias debitis, & pertinentibus quoque modo; ita quod vos & successores vestri, & nemo alius seu alii, sitis Scriptores & Domini utiles ejusdem Scribania, illamque per vos & seu vestros idoneos substitutos teneatis, regatis, & exerceatis pro dicto Domino Rege & suis, fideliter, legaliter, atque bene, conficiendo & scribendo, ac confici & scribi faciendo acta ac testationes, sententias, libros, registra, & alias quaslibet scripturas publicas autenticas & privatas, ad dictam Scribaniam & seu ad dictos Consules maris & Judices appellationum prædictorum pertinentia & pertinentes, pertinereque debentia & debentes de jure, usu, consuetudine, aut aliis quomodocumque; & habeatis, ac recipiatis, vestrisque utilitatibus aplicetis, pro vestris salario & labore, ea vel similia salaria, emolumenta, & jura quæ per alios Scriptores similes Scribanias tenentes & possidentes, juste sunt solita recipi & haberi. Hoc itaque stabilimentum, & in emphiteosim concessionem de prædictis facimus, & facere intendimus nomine & ex potestate prædictis, vobis dicto Petro Felicio Gallard & vestris, sicut melius, plenius, & utilius dici, scribi, le-

gi, & intelligi potest & poterit, ad vestri & vestrorum comodum & utilitatem, ad sanum & sincerum intellectum; sub tamen pactis, conditionibus, & retentionibus sequentibus, videlicet: quod vos & vestri in prædictis successores teneatis eadem pro dicto Domino Rege & suis, & sub eorum directo & alodiali dominio, in tertiis videlicet, laudimius, foriscapis, fatica, jure emparandi, & aliis juribus, ad directum & alodiale dominium pertinentibus perempniter; quodque faciatis præstetis & solvatis, facereque præstare & solvere teneamini dicto Domino Regi & suis, aut nobis seu nostris in dicto Officio successoribus, in primo venturo festo Natalis Domini, & sic deinde annuatim perpetuo in dicto festo, *unum morabatinum auri*, seu pro ejus valore *novem solidos Barchinonenses de terno*, de & pro censu præmissorum: & sub dictis pactis conditionibus & retentionibus, ipsisque dicto Domino Regi & suis semper salvis & illæsis remanentibus, nomine & potestate prædictis, convenimus & promittimus vobis in manu & posse Notarii & Scriptoris dicti nostri Officii, infrascriptæ, & publicæ personæ, pro vobis & pro aliis etiam personis, quorum interest, intererit, aut interesse potest & poterit in futurum, stipulantis & legitime recipientis, quod dictus Dominus Rex & sui, stabilimentum & concessionem præsentis, & omnia alia & singula supradicta, ratas gratas & firmas, rataque grata & firma semper habebunt, tenebunt & observabunt, tenerique & observari facient ab omnibus inconcussa, & non contrafacient vel venient, nec aliquem contrafacere vel venire permittant quavis causa, sub honorum & jurium dicti Domini Regis ubique habitorum & habendorum hypotheca & obligatione. Pro intrata vero præmissorum dedistis & solvistis Nobis, & confitemur á vobis habuisse & recepisse ad utilitatem Curia dicti Domini Regis, *centum & decem solidos Barchinonenses*, quos Petrus Poncii dictæ Villæ Sancti Felicis Guixollensis, pro vobis die & anno subscriptis, Nobis dici & scribi fecit in tabula Jacobi Despuig camporis dictæ Civitatis, quam ditam gratam habuimus & habemus pariter & acceptam, super quibus renuntiamus exceptioni pecuniæ non numeratæ, non habitæ, & non receptæ, & doli. Ego itaque Johannes Gallard mercator, frater & procurator supradicti Petri Felicis Gallard Notarii, substitutus ab Antonio Raymundo Massanet Loci de Colonco, procuratore generali dicti fratris mei, habens ad hæc & alia plenum posse ut constat quodam publico instrumento acto in dicta Villa Sancti Felicis Guixollensis, iv die Septembris anno á Nativitate Domini *MCCCXLIII*, præsentis & subscripto, clauso & subsignato per discretum Franciscum de Pau Capellanum majorem, & auctoritate Reverendi domini Abbatiss Notarii publici Villæ Sancti Felicis Guixollensis regentem Notariam dictæ Villæ pro dicto Petro Felicio Gallard Notarii, Domini utili ejusdem; recipiens & acceptans dicto nomine á nobis dicto honorabili

li Domino Bajulo Generali concessionem & stabilimentum præsentis sub & cum conditionibus & retentionibus præexpressis; gratis & ex certa scientia, procuratorio nomine quo supra, convenio & promitto dicto Illustrissimo Domino Regi licet absentis, & vobis dicto honorabili Bajulo Cathalonix Generali, prædicti Domini Regis nomine præsentis & acceptanti in manu & posse præ & subscripti Notarii, vice & nomine dicti Domini Regis & suorum, atque aliorum quorum interest intererit aut interesse potest & poterit in futurum, stipulantis & legitime recipientis: quod dictus frater & principalis meus dabit & solvet dicto Domino Regi & suis, aut vobis dicto Domino Bajulo Generali, seu vestris in dicto Officio Bajulix successoribus, prædicti Domini Regis & suorum nomine, in primo venturo festo Natalis Domini, & sic deinde annuatim in dicto termino sive festo, supradictum *unum morabatinum auri*, seu pro ejus valore *novem solidos Barchinonenses de terno*, de & pro censu præmissarum; quodque omnia alia & singula per vos desuper retenta, supradictus frater & principalis meus & sui tenebunt & complebunt, prout melius & plenius per vos retenta sunt, & superius continetur; obligando proinde dicto Domino Regi & suis, & vobis dicto honorabili Bajulo Generali, ipsorum nomine præsentis, & acceptanti, prædicta per dictum Notarium stipulatione repetita, supradictam Scribaniam dicto fratri meo, ut præfertur, noviter stabilitam, & seu jus emphiteuticum sibi pertinens in eadem, cum omnibus fructibus & emolumentis ejusdem atque cum omnibus melioramentis & augmentis factis & fiendis in eadem; & prædicto censu non soluto seu solvi cessato, omnia bona & jura dicti fratris & principalis mei, mobilia & immobilia, ubique habita & habenda. Actum est hoc Barchinonæ. Sig⁺num *Johannis de Corbaria* Bajuli Generalis prædicti, qui hoc dicto nomine laudamus, concedimus, & firmamus xxvii die Augusti, anno à Nativitate Domini m.cccc.xliiii: præsentibus testibus discretis Bernardo Noves, Bartholomeo Salvatoris, & Petro Stornell Notariis civibus Barchinonæ. Sig⁺num *Johannis Gallard* procuratoris dicti Petri Felicis Gallard, qui dicto nomine hæc laudo accepto & firmo vii die Septembris, anno prædicto, præsentibus testibus dictis Bernardo Noves, Petro Stornell Notariis, & Guillermo Prats Scriptori Barchinonæ. Sig⁺num nostri Jacobi Natalis regia auctoritate Notarii publici, & Scriptoris Officii Bajulix Cathalonix Generalis, qui prædicta per me recepta scribi feci & clausi =

Fuit Nobis pro parte dicti Petri Felicis Gallard humiliter supplicatum, ut præinsertum stabilimenti Instrumentum & contenta in eo, ipsumque stabilimentum laudare, approbare, ratificare & confirmare benigniter dignaremur. Nosque, considerantes dictum stabilimentum esse nostræ Curix utile, volentesque supplicationi ejusmodi benigniter annuere; tenore præsentis, scienter, delliberate, & consulto præinsertum stabilimenti Instrumentum & omnia & singula in ea contenta, ipsumque stabilimentum jam dic-

dictæ Scribanæ Consulatus maris & Judicaturæ appellationum ejusdem Consulatus Villæ Sancti Felicis Guixollensis, laudamus, approbamus, ratificamus, & confirmamus, nostræque laudationis, approbationis, ratificationis & confirmationis munimine roboramus. Serenissimæ propterea Reginæ consorti carissimæ &c. Locumtenenti Generali nostræ intentum & voluntatem nostram hanc declaramus: Gerenti vices Gubernatoris; Bajulo Generali, ac ejus Officium Regenti in Cathalonæ Principatu, Bajuloque, Subvicario, Consulibus maris, Judici appellationum, ac Universitati & hominibus dictæ Villæ Sancti Felicis Guixollensis, cæterisque universis & singulis Officialibus &c. Dat. in Castello novo Civitatis nostræ Neapolis, die decima octava mensis Augusti, anno á Nativitate Domini millesimo quadingentesimo quinquagesimo, regni que hujus Siciliæ citra Farum anno decimo sexto; aliorum vero regnorum nostrorum trigessimis quinto. = REX ALFONSUS = Dominus Rex mandavit mihi *Johanni Peyró* = & vidit *Petrus* Regii Patrimonii Generalis Conservator.

CXIII.

REAL PRIVILEGIO DE LA REYNA GOBERNADORA

Doña Maria, en que se prescriben ciertas reglas al Gremio de Barqueros descargadores del muelle de Barcelona, para la recaudacion de sus salarios, y buen orden en la conduccion de las mercaderias.

R. Arch. Regest. Diversorum 42. Regina Maria Locumt. Alfonsi V. fol. 173.

A. D. 1453. **M**ARIA, per la gracia de Deu, Reyna d'Aragó, de Sicilia de ça è della Far, &c. Lochtinent General del molt alt Senyor Rey, marit è Senyor nostre molt car. Als feels nostres los Prohomens è Confreres de la Confraria dels Barquers de la Ciutat de Barchelona, è altres qualsevol Barquers, è altres en l'art ó offici de barqueiar en la ribera de la dita Ciutat lavorants ó treballants, è á cascú dells presents è sdevenidors: salut è gracia.

Per benefici tranquillitat è repós del dit offici ó art, è dels lavorants è treballants en aquell, è per evitar discordies è inconvenients, qui en temps passats per ambició dels dits Barquers se son seguits entre aquells en gran dan l'ur, è encara perque les robes è mercaderies qui per mar son aportades á la dita Ciutat ó tretes de aquella, sien pus quietament è segura carregades è descarregades, è tot perill de aquelles squivat (les quals coses redunden en benefici de la cosa publica, la qual per la mercaderia es augmentada) als dits Prohomens è Confreres, è altres del dit art ó offici per lo Senyor Rey en Johan de gloriosa memoria, è per Nos son stats atorgats diversos privilegis, havents entre altres coses, que tantes vegades quantes será vist als dits Barquers, ó á la maior part de aquells, pu-

xen

xen elegir una persona literada, vulles del dit offici ó art, ó de altra condició; la qual cascun jorn nomenadament scriva tots aquells qui lavorarán en lo dit offici, è cascun lavor quis' seguesca en la dita ribera, al dit offici ó art pertanyent, per tal que los noms de aquells qui lavorarán è treballarán en la dita ribera per guanyar lur vida, se pusquen trobar è haver tota vegada; la qual persona axi com dit es elegida, puxa demanar replegar è haver tots diners, è altres coses que per rahó del salari è labor dels dits Barquers deguts serán, è posar aquells en corona ó comú, è donar á cascú dels dits treballants la part que li pertanyerá. E mes en lo privilegi per Nos als dessus dits atorgat es un Capítol del tenor seguent: Item: que algun Barquer ó Barquers qui d'aquí avant usarán del dit offici, è entrarán ó serán primers ab lurs barques ó missatges per descarregar alguna ó algunes fustes que arribarán de qualsevol parts, en la platja de la dita Ciutat ó en terra trobarán robes è mercaderies per carregar en alguna fusta apilades ó aparellades axi per ells è lurs missatges, com altres, no gos ne gosen ne presumesquen barrejar, ne ocuparse alguna roba ó robes, mercaderies è altres coses que sien en alguna de les dites fustes per descarregar, ó apilades en terra, axi en costals, sachs, bales, gerres, ó en altra manera; ans de aquelles robes è mercaderies, cascú, è cascuns dels dits Barquers, puxen, è hagen á pendre lur part, perço que tots puxen guanyar è viure de lur art, è entre ells ces tota materia de scandol è mala voluntat, è les dites robes è mercaderies sien pus salvades è guardades; è qui contrafará, pach per cascuna vegada vint sols Barcheloneses, dels quals sia la meytat dels Officials, è l'altre meytat de la dita caxa: è si debat ó questió sobre aço se seguirá entre los dits Barquers; aquells entre los quals será lo dit debat ó questió, hagen star á determinació, ordinació, ó coneixença dels dits quatre Prohomens, è de tres, dos, ó un dels en absència ó defalliment dels altres, sots la dita pena. E après per utilitat, è bon stament, pau, è repos del dit art ó offici, è dels treballants en aquell, los dits Prohomens è Barquers per la facultat è poder que de aço han segons lurs privilegis, hagen concordat, è finat entre ells, que lo dit lavor sia escrit è continuat per la dita persona literada è elegida axi com dit es damunt; è los diners per raho de aquell deguts, sien replegat's per un hom ó dos abtes è sufficients á replegar aquells, los quals replegats hagen á metre en poder dels dits quatre Prohomens del dit art, ó offici, per donar á cascú sa part que li pertocarà, segons sos treballs, è fer entre ells compartiment. E mes que tots aquells Barquers, è homens del dit art ó offici que les dits quatre Prohomens dirán, sien tenguts anar en lo carregar è descarregar les dites naus ó fustes, sots pena de vint sols, la execució dels quals lo Batle de Barchelona faça de continent que per los dits quatre Prohomens ne será request, segons aquestes coses è altres son contengudes en lo dit concordament è

è finalment publicat per manament del dit Batle.

E com poch aprofitás privilegis atorgar, si aquells è les coses en virtut de aquells fetes no eren observades è deduides á execució ; per tant á humil suplicació á nostra Majestat feta per les dits Prohomens, desijants lo benefici, pau, è repós del dit art ó offici, è dels treballants en aquell, á vosaltres, è á cascú de vos dehím è manám expressament è de certa sciencia : que per observança dels dits privilegis, acordament è finament en virtut de aquells fets, segons dit es, no gosets ni atentets barrejar ne ocupar vos alguna roba ó robes mercaderies ó altres coses qui sien en alguna de les dites fustes per descarregar, ó apilades en terra, è axi en costals, sachs, bales, gerres, è en altra qualsevol manera stiguen ; sino que primerament de aquelles sie fet compartiment entre vosaltres, á ordinació dels dits quatre Prohomens, ó dels tres, ó dels dos, ó del hu de aquells en absència ó defalliment dels altres, è que los noms de tots per la dita persona letrada, segons damunt es dit elegida, sien scrits, perques sá-pia qui è quants serán stats al labor, è entre aquells lo salari sia degudament compartit per los dits Prohomens segons es acostumat. E si questió hi haurá alguna, stigats á determinació de aquells, segons ab los dits privilegis es provehit ; en altra manera los dits privilegis, acordament, è finament, è totes è sengles coses en aquell contengudes tengats è fermament observets segons lur serie è tenor, gordantvos de fer lo contrari, si ultra les penes en los dits privilegis acordament è finament contengudes, la ira è indignació del dit Senyor Rey è nostra, è pena de cent florins d'or de cascun contrafahent sens sperança de venia exhigidora, è als cofrens del dit Senyor Rey aplicadora, volets esquivar, com per conservació de pau, repos, è benefici del dit art ó offici, è dels singulars de aquell, vuMám que axis' faça. E per major observança è execució de les dites coses, ab les presents manám als Portantsveus de Governador en lo Principat de Cathaluña, Veguer, è Batle de Barchelona, è altres Officials, &c. Dada en Barchelona á trenta dies de Abril en l'any de la Nativitat de nostre Senyor, mil quatrecents cinquanta tres. = *Pagés* Vicecancellarius. = *Daniel Bertrandi*, ex provisione facta per Vicecancellarium = Visa per *Antonium de Mesa*.

*PRIVILEGIO DEL REY DE ARAGON D. ALONSO V,
en que otorga y aprueba ciertas peticiones de gracias que le presentó el
Consulado y Lonja de Barcelona en recompensa de unos empréstitos con
que le socorria en las urgencias de la Real Corona.*

R. Arch. Regest. Itiner. Alfonsi V. et Divers. 5. Johannis II. fol. 194.

NOS ALFONSUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Siciliae citra & ultra A. D.
Farum, &c. Animadvertentes quam proprium est Principi, circa ea 1453.
quae nedum privatam utilitatem verum etiam rei publicae augmentum
& conservationem cernunt, consulere: & attendentes per dilectum & fi-
delem nostrum Thomam Pujades civem, alterumque ex Consulibus ma-
ris Civitatis Barchinonae, Nuncium ab ipsis Consulibus maris & Consi-
lio Logiae Barchinonae pro infrascriptis ad Nos demissum, quaedam No-
bis fuisse oblata & praesentata capitula & petitiones, quae ad beneficium
& directionem negotiorum mercantilium tendere visa sunt: consideran-
tesque maximam ipsius privatae & publicae utilitatis partem circa ipsam
mercaturam versari, indeque maxima commoda Curiae nostrae resultare,
capitula ipsa in nostro sacro Consilio videri, & ipsorum unumquodque
in ejus fine decretari, seu responsiones nostras fecimus apponi: quae qui-
dem capitula, una cum decretationibus in fine uniuscujusque illorum appo-
sitis, sunt seriei sequentis.

SACRA MAGESTAT. L'Estament mercantivol de la Ciutat vostra de
Barchelona, per benefici è endreça de la mercaderia, suplica á vostra Ma-
jestat de les coses davall mencionades.

I. Primo: que vostra Majestat do loch en fer pau ab lo Soldá de Ba-
bilonia, è que Consol vage en Alexandria, per raho de la guerra lo exer-
cici mercantivol en les dites parts libertament nos' pot exercir, è lo dit
exercici sia molt necessari á nostra Nació, com sia un foment, cap,
è principi de tot lo negoci, è perturbats los afers de Levant en gran
part son desviats tots los altres; è per tant suplica lo dit Stament á vos-
tra Excellent Senyoria, vulla esser contenta de fer la dita pau. = Re-
gia Majestas, servatis servandis, & reservato ejus honore, in praedictis pro-
videbit.

II. Item: suplica á vostra Majestat li plàcia fer inibició que en
los regnes è terres de vostra Excellent Senyoria nos' puguen carre-
gar fustes qui no sien de vassalls de vostra Majestat, è será cosa molt
util á tots vostres subdits, è servey de vostra Excellent Senyoria; è sol
per aquella esperança ques' ha de la dita inibició, en Catalunya se han
fetes es' fan una bona flota de naus, è molts qui stan preparats de fer-
ne; pus la dita inibició se faça. = Placet Regiae Majestati, quod dicta

inibitio fiat, quæ incipere debeat primo die Martii proxime futuri anni millessimi quadringentissimi quinquagessimi quarti, & duret per tres annos ab eo die computandos & continue sequuturos, & post lapsum ipsorum trium annorum ad regium beneplacitum; & si de nauleis non poterint concordari, fiat ut in penultimo capitulo petiturum & provisum est; & quod Domini navium & fustium maritimarum teneantur primo carricarer mercēs, & bona subditorum regionum, quam exterorum.

III. Item: com los dits ciutadans de Barchelona hajan pretés è pretenguen que son franchs de totes leudes, è entre les altres, de les leudes de Copliurè, è de Cadaqués per les quals los dits ciutadans han haudes è han moltes vexacions, de les quals vexacions vostra Majestat ha poch profit, è lo exercici de la mercaderia s'en perturbe; perço supplica á vostra excellent Senyoria, que attés que per privilegis de la dita Ciutat consta los dits ciutadans son franchs è immunes de les dites leudes, sia de vostra clemencia que tots duptes qui sobre aquells sien stats causats, sien remoguts; è de nou declar è provehesca que los dits ciutadans son franchs de totes leudes, en les quals son è deuen esser compreses les leudes de Copliure è de Cadaqués, è per tots los regnes è terres de vostra excellent Senyoria, les quals vuy obteñiu è per avant vostres Successors obtendrán, no obstant qualsevol us ó abus en contrari observats; ne qualsevol pendencia de plet entre lo Procurador Fiscal de vostre Majestat, è la dita Ciutat fins lo die present subsequida. = Placet Regiæ Majestati quod dicti cives Barchinonæ, donec per ipsam Majestatem, aut alium ejus nomine, fuerint restituti Consulibus maris & aliis subscriptis illi tres mille ducati, de quibus Consules ipsi pro concessione hujusmodi capitulorum servierunt dictæ Majestati, sint franchi á dictis juribus lezdarum de Copliure & de Cadaqués; & quod facta dicta restitutione, tam Regius Fiscus quam dicti cives remaneant in eo jure in quo erant ante concessionem præsentium capitulorum.

IV. Item: com los Batles Generals de Cathalunya è Lochtiments, è lo Regent la dita Batlia hajan atemptades è atempten tots jorns, sots color de coses vedades, fer vexacions á mercaders è altres persones, è tinguen exaccio de vectigal nou, car contra forma de privilegis exigen è leven dret de seu, pega, alquitrá, è de armes que no son portades en terra de Moros, ans les volen per empriu de les naus è fustes quis fan per la Costa; supplica á vostra Majestat, que pus per privilegis no son tenguts de pagar si donchs no van en terra de Moros, vostra Majestat provehesca, que no obstant qualsevol us ó abus en contrari observats, è qualsevol litigi de aço introduit, lo dit Batle General no hage dret algú per liure, ni per fer albará de les dites coses vedades; è qui les tals coses volrá traure, hage esser cregut per son sacrament per on vol; è si será trobat en frau, vostra Majestat punescal. = Placet Regiæ

giæ Majestati, donec restituti fuerint prædicti tres mille ducati, post quorum restitutionem, tam ipsa Majestas quam ipsi cives remaneant in eo jure in quo erant ante concessionem hujusmodi capitulorum.

V. Item: com lo dret, vulgarment de la *Dreçana* apellat, experientia ha monstat esser á vostra Majestat è vassalls infructuós, car de aquell vostra Senyoria nos' millora res, è ja es stat transportat á la Ciutat, solament vostra excellent Senyoria se ha retengut que com lo offici de Cullidor vaga, la dita Ciutat ne elegex tres, è vostra Majestat ne pren un; suplica á vostra Majestat lo dit dret puxa esser del tot relevat en è per aquella forma è manera que per los Concellers è Consols de la dita Ciutat sia vist esser expedient, á utilitat de la Mercaderia. = Placet Regiæ Majestati, donec fuerint restituti prædicti tres mille ducati, post quorum restitutionem Regia Majestas remaneat in eo jure & statu in quo erat ante hujusmodi concessionem.

VI. Item: com molt sovint se seguesca contenció entre lo Governador Veguer è Batle, è los Consols sobre la jurisdicció sis' pertany ó nos' pertany als dits Consols, è tractant del dit material se tracte de viribus privilegii; è quant es entre lo Governador è los Consols, lo dit Governador ho conex; è quant es entre los Veguer è Batle è los Consols, lo Advocat Fiscal: los quals Governador è Advocat Fiscal, abans que la demanda sia donada davant los dits Consols, atempten fer inibició als dits Consols, è aço prova de la malicia de aquells á qui es demanat perço que puxen dilatar è embarassar aquells á qui deuen. Per tant suplica á vostra Majestat plácia provehir en favor de la jurisdicció dels dits Consols: que inibició nols puxa esser feta per vostres Lochtinens Generals, Governador, ó Portant veus, ó per Advocat Fiscal, fins á tant que la demanda sia donada davant los dits Consols, com de aquella se hage á mesurar lo dret; è après dada aquella demanda se puxa subseguir la dita inibició, è no avans, declarant vostra molt alta Senyoria als dits Lochtinens Generals, è manant als Governadors, è Portant veus, è Procurador Fiscal, sots gran pena, que dins vuyt dies del die de la dita inibició en avant seguidors, desidesquen la dita contenció; è si fet nou haurien, que lá donchs, la dita inibició no contrastant, los dits Consols procehesquen è continuen llur exercici de juredicció en la causa; è passat lo dit temps, sia preclusa la via als dits Lochtinens Generals, Governador, è Portant veus, Advocat Fiscal, de poder conexer per aquella vegada de aquella contenció. = Placet Regiæ Majestati, donec restituti fuerint prædicti tres mille ducati, post quorum restitutionem, tam Regia Majestas, quam ipsi Consules remaneant in eo jure in quo erant ante concessionem præsentium capitulorum.

VII. Item: com los Officials, ço es, Vicecanceller, Governador, è Portant veus, Veguer è Batle de Barcelona, de un temps ença desordonada-

Hh 2

ment

ment s'esforçen atorgar guiatges en fets è actes mercantivols, dels quals se seguex gran dany al exercici de la mercaderia, en tal manera que per lo abus, per dits guiatges ja los mercaders no volen fiar de les gents. Per tant suplica á vostra Majestat fer atorgar privilegi en favor de la mercaderia è dels exercints aquella, que si per los dessus dits ó qualsevol dells, ó altres qualsevol Officials serán fets guiatges á qualsevol persones, per los quals la jurisdicció è exercici dels dits Consols fos ó pogués esser empatxada ó dilatada en no poder executar aquells qui seria tenguts per fets è actes mercantivols è maritims; que aquells tals Officials qui haurien fets tals guiatges, è llurs fermances, fossen tenguts á pagar aquells á qui serie degut lo deute, è contra aquells tota excepció á part posada, per los dits Consols puga esser feta execució, axi com faerien si lo deute per aquells Officials fos degut. = Placet Regiæ Majestati donec restituti fuerint prædicti tres mille ducati, post quorum restitutionem, tam Regia Majestas quam ipsi Consules remaneant in eo jure in quo erant ante concessionem præsentium capitulorum.

VIII. Item: com los Consols per actes concernents á llur jurisdicció poden è acostumen fer manaments, è axi matex manen per llurs Verguers è Ministres fer empires è sequestres; è alguns inobedients recusen servir aquells è tenir aquelles actes que los dits Consols no poden executar de si los contrahents è inobedients, ans los cové recórrer per la execució á altres Officials, per la qual rahó la jurisdicció del Consolat es poch temuda, è molt perjudicada è alterada, en lo exercici de la qual penja la major part de la negociació de la cosa publica. Perço suplica á la Majestat vostra, que tot aquell exercici de jurisdicció que han los Veguer è Batle de Barcelona per los manaments è empires è sequestres, trenquats, è trencades, no observats ó observades, axi en fer aquells è aquelles, com en punir los contrafahents en les penes comeses, com en remetre aquelles, sia atribuit è donat als dits Consols, ampliant sobre aço tant com necessari sia los privilegis del exercici de la jurisdicció dels dits Consols. = Placet Regiæ Majestati, donec restituti fuerint prædicti tres mille ducati, post quorum restitutionem, tam ipsa Majestas quam prædicti Consules remaneant in eo jure in quo erant ante concessionem præsentium capitulorum; hoc declarato quod in præsentí concessionem nullatenus comprehendantur Mediatores, sive Presonetæ, vulgo dicti *Corredors de orella*.

IX. Item: com per experiència se segueca que los mercaders, per un poch d'avantatge que troben de nolits, carreguen abans ab fustes de strangers que no de vassalls de vostra Senyoria, por la qual rahó se segueix que los navilis dels dits vostres vassalls no han forma de poderse sostenir, hoc è grans dans als mercaders en llurs mercaderies carregades en navils strangers. Perço suplica á vostra Majestat plàcia provehir rationally: que á algun vassall de vostra Senyoria no sia lícit ne per-més,

més, sots gran pena, carregar en qualsevol parts del món llurs robes, mercaderies, è avers en navilis estrangers trobantse en aquells loch ó lochs navilis de vasalls de vostra Majestat; ans ho hajen á carregar en los dits navilis de vassalls de vostra Majestat, pagant empero aquells nolits que serán rahanables, è no mes avant; dels quals, en cas que no s'en poguessen concordar los patrons è mercaders, haguessen esser conexedors los Consols qui serien en aquell loch on se carregarien sin havia; è si no ny havia, aquells Consols qui serien en aquella part on les dites mercaderies serien descarregades si ny havia; sino, dos persones mercantivols, eo maritimes, per los dits patró è mercader elegidores, ço es, una per cascun dells. En la dita empero inibició no sien compreses ni enteses terres de infels, ó de enemichs de vostra molt alta Senyoria, on se volgués per qualsevol mercaders carregar, com de alli los mercaders no han forma de sperar, sino que lo exirne per qualsevol via los es salut. = Placet Regiæ Majestati donec restituti fuerint dicti tres mille ducati, post quorum restitutionem, tam dicta Regia Majestas quam alii in præsentì capitulo nominati, remaneant in eo jure in quo erant ante cessionem præsentium capitulorum.

X. Item: suplica á vostra Majestat vulla provehir è ordonar que les seguretats de juyes ques' prestarán d'aci avant en la Cort de Consolat, sian causades en aquesta forma, ço es: que les fermances quis' obligarán en aquellas no sien tengudes sino á la cosa judicadora per los dits Consols, eo per lo Jutge dels Apells, è no pas en altre juy, encaraque fos evocada la Causa en la Audiencia en los casos permesos, si ja donchs aquella evocació no ere feta per la part rea, qui tal seguretats hauria dada, ó per recurs, en los casos per capitols de Consolat permesos, hagut á la dita Audiencia = Placet Regiæ Majestati donec restituti fuerint prædicti tres mille ducati, post quorum restitutionem, tam ipsa Regia Majestas quam dicti impetrantes remaneant in eo jure in quo erant ante concessionem præsentium capitulorum. =

Atque cupientes summopere ut ipsa capitula, & unumquodque illorum juxta eorum decretationes firma & valida existant, sub retentionibus tamen & salvitatibus infra positis; ad humilem dicti Thomæ Pujades Nuncii prædicti supplicationem, capitula præinserta, & unumquodque illorum, secundum decretationes seu responsiones in fine cujusque ipsorum appositæ, scienter deliberate & consulto, ac prævia nostri sacri Consilii prædicti deliberatione matura, tenore præsentium, quas vim contractus & pactionatæ legis habere volumus & obtinere, concedimus, laudamus, approbamus, ratificamus, & confirmamus, nostræque laudationis, approbationis, ratificationis, & confirmationis munimine roboramus: promittentes in nostra bona fide regia, & jurantes ad Dominum Deum, & ejus sancta quatuor Evangelia, tactis per Nos corporaliter sacris scripturis, quod supra inserta

Ca-

capitula, juxta illorum decretationes & responsiones in cujusque illorum fine appositas, tenebimus & observabimus, tenerique & observari faciemus per quos decet. Serenissimæ propterea Reginæ consorti carissimæ, & Locumtenenti Generali nostræ, intentum nostrum declaramus, quo volumus disponimus & ordinamus, nec non mandamus Gubernatori Generali, dictique Generalis Gubernatoris Vicesgerenti in Principatu Cathalonix, Bajuloque nostro Generali Cathalonix, ac Procuratori nostro regio in Comitibus Rossilionis & Ceritanix, Vicarioque insuper & Bajulo ac Subvicario, & Subbajulo dictæ Civitatis Barchinonæ, cæterisque universis & singulis aliis Officialibus, &c. Et quia pro concessione supra dictorum Capitulorum juxta responsiones & decretationes illorum habuimus & recepimus á dicto Thoma Pujades, nomine & pro parte dictorum Consulium maris & Consilii Logiæ Civitatis Barchinonæ III mille ducatos currentes, unoquoque ipsorum ducatorum ad rationem de *liliiatis* x argenti computato, recipiente illos de nostri mandato & ordinatione viro magnifico & dilecto Consiliario & Thesaurario generali nostro Petro Mercader milite, hoc quidem acto & expresse reservato & retento in concessione & decretatione ipsorum capitulorum, quod præinserta capitula juxta illorum responsiones & decretationes, & unumquodque illorum, præterquam secundum in ordine, quod ex illius responsione seu decretatione cerni potest, ad tempus determinatum concessum est, in suis perpetuis robore & valore permaneant, per Nos & alios prædictos plenius observentur, donec & quousque prædictis III mille ducatis II mille CCCXLVIII libræ xv solidi monetæ Barchinonæ, per Nos aut successores nostros in dignitate regia fuerint dictis Consulibus maris & Defensoribus mercantiæ Logiæ prædictæ qui pro tempore fuerint, integritè, realiter, & de facto, & non per particulares solutiones, in Tabula numularia sive Cambii dictæ Civitatis pure, libere & simpliciter, absque aliquibus emparis conditionibus & impedimentis, contradictionibus, & alia forma depositi exsoluti: retinentes & reservantes Nobis licitum & facultatem ipsos tres mille ducatos quæcumque voluerimus, ut prædicitur, restituendi, seu restitui faciendi.

Volumus insuper, & declaramus: quod facta restitutione & solutione de eisdem III mille ducatis modo superius declarato, concessionem præinsertorum Capitulorum, præterquam secundi, si tempus concessionis illius dum ipsa restitutio fiet nondum lapsum esset, abinde nullius sint efficacix seu valoris, ac si nullo unquam tempore concessa fuissent, dictique Consules seu eorum successores in ipso Consulatus officio, eo casu, ad omnem nostri seu alterius nostri parte requisitionem, teneantur hujusmodi concessionem nostram, in sui forma restituere. Et item volumus eo casu, & ex pacto expresse acto & convento salvamus & reservamus prædictis Consulibus maris & Consilio Logiæ, mercatoribus, ac civibus Barchinonæ, tam in universali quam in particulari, quod ipsi sint & remaneant, Nosque pariter

ac

ac Curia nostra, & Fiscum remaneamus, & remaneant in illius jure & statu, usu, consuetudine, practica, stilo, & possessione in quibus eramus & erant ante præsentem concessionem ac Capitulorum decretationem, & alia supradicta, quibus juri, statui, usui, consuetudini, practicæ, & stilo, ac possessioni; per dictas concessionem, seu earum aliquam, aut contenta in eisdem & qualibet illarum, nullum præjuditium ipso Fisco nostro, ac ipsis Consulibus maris, & Consilio Logiæ, mercatoribus, ac civibus Barchinonæ, nec dictæ Civitati, ac singularibus illius, qui nunc sunt & pro tempore fuerint, aliquo modo generetur.

In quorum testimonium præsentem fieri jussimus, nostro comuni sigillo impendenti munitas, datas in nostris sælicibus Castris apud Mazonem Rosarum, die vicesima mensis Augusti, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo tertio; regnique nostri hujus Siciliæ citra Farum, anno XIX; aliorum vero regnorum nostrorum, XXXVIII.

Sig ✠ num ALFONSI, Dei gratia, Regis Aragonum, Siciliæ citra & ultra Farum, &c. Qui prædicta concedimus, laudamus, aprobamus, ratificamus, & confirmamus. = REX ALFONSUS. = Testes sunt: A. R. *Episcopus Urgellensis* Cancellarius = *Quiricus de Guevara* Marchio Vasti = *Aymonis* Senescallus in Regno citerioris Siciliæ = *Guillermus de Montecatenno*, Comes Adernionis, Camerlengus, Magisterque Justitiarius Regni ulterioris Siciliæ. = *Berengarius de Ulmis* Gubernator Majoricarum = & *Marinus Curialus* Camerarius, Milites, Consilarii Domini Regis prædicti. = Sig ✠ num mei *Arnaldi Fonolleda* Prothonotarii Serenissimi Domini Regis prædicti, qui de ipsius mandato prædicta scribi feci, & clausi.

CXXV.

PROVISION DE LA REYNA DOÑA MARIA, al Bayle General de Catalunya, para que mande restituir á tres ciudadanos de Barcelona los generos que el Recaudador de la Lezda de Tortosa habia embargado de tres embarcaciones que habian arribado al puerto de San Feliu de Guixols.

R. Arch. Regest. Diversorum 33. Regina Maria Locumt. Alfonsi V. fol. 54 B.

MARIA, Dei gratia, Regina Aragonum, Siciliæ citra & ultra Farum, A. D. &c. Locumtenens Generalis Serenissimi Domini Regis, viri & Domini nostri carissimi. Dilecto nostro Bajulo Cathalonix Generali, aut 1458. dictam Bajuliam regenti: salutem & dilectionem. Sindici Civitatis Barchinonæ pro interesse privilegii Civitatis ipsius, nec non *Petri Venrell*, *Petri Oliver*, ac *Bernardi Bonet* mercatorum ejusdem Civitatis Barchinonæ pro eorum interesse, gravissimam accepimus quærelam, quod cum quædam barcha in Civitate Dertusæ fuisset superioribus diebus onusta certis

tis mercibus dicti Petri Venrell, ut illas patronus dictæ barchæ in Villa de Palamós exoneraret; barcha ipsa ob maris procellam & tempestatem, ab ipsa Villa de Palamós ad portum Villæ Sancti Felicis Guixollensis delapsa fuit, contra propositum & voluntatem dicti Petri Venrell absentis á dicta barcha, in quo portu Lezdarius seu Collector lezdæ Dertusæ in dicta Villa Sancti Felicis, quia de immunitate dicto Petro Vendrell ut civi Barchinonæ concessa, non fuit facta prompta fides, certam quantitatem lanæ ipsius Petri Venrell pigneravit, & vendidit, & plus etiam quam deberet pro jure lezdæ; non obstante quod per patronum dictæ barchæ affirmaretur dicto Lezdario dictas merces fore dicti Petri Vendrell, notarii, civis Barchinonæ, cui alias pluries dictus Lezdarius servaverat immunitatem & franquitatem jure dictæ lezdæ, ex quo sibi alias constiterat eundem Petrum esse civem dictæ Civitatis Barchinonæ. Item etiam, cum in quadam barcha *Antonii Daviu* in Villa de Alacant Regni Valentiae omisæ fuissent aliquæ merces dicti Petri Oliver, causa asportandi ad Villam Cauquiberi, dum barcha ipsa fuit in mari de *les Medes*, ventorum impetu conatatis procellis, dicta barcha, ne in sui jacturam cum maris intemperie contenderet, redire habuit ad portum Villæ de Palomosio, contra propositum dicti Petri Oliverii, quo absente á dicta barcha, Lezdarius seu Collector dictæ lezdæ in dicta Villa de Palamosio aliquas merces ipsius Petri pigneravit & vendidit pro jure lezdæ mercium dicti Petri, quamquam per patronum dictæ barchæ affirmaretur dictas merces esse dicti Petri Oliverii civis Barchinonæ quem dictus Lezdarius notum habebat, & civem Barchinonæ & immunem á solutione juris dictæ lezdæ esse sciebat. Tamen quia in promptu de dicta immunitate seu franquitate fides facta non fuit, dictus Lezdarius prædicta fecit indebite & injuste.

Cæterum, omissis in Villa de Calis in quadam navi nonnullis mercibus dicti *Bernardi Bonet* per quendam ejus factorem, causa asportandi & navigandi illas ad hanc Civitatem Barchinonæ, tempestate maris dicta navis ad portum dictæ Villæ Sancti Felicis devenit, ubi merces dicti Bernardi quæ portandæ erant ad hanc Civitatem Barchinonæ, exoneravit & dimisit, cum navis ipsa versus Civitatem Januæ viam faceret; pro quibus mercibus dicti Bernardi Bonet, ut præmittitur, exoneratis & dimissis in dicto portu Sancti Felicis, Lezdarius eisdem Villæ lezdam exegit ex ipsis mercibus pignera capiendo. Verum quidam Guillermus Tura, amicus dicti Bernardi Bonet, pro vitandis expensis pro pignoribus, misit & posuit in posse dicti Lezdarii LXXVI solidos VIII denarios, afirans dictas merces seu coria dicti Bernardi Bonet, ad solutionem lezdæ non teneri, cum ipse Bernardus civis esset Barchinonæ & á solutione dictæ lezdæ immunis, qui Lezdarius hoc minime ignorabat: & licet in posterum dicti Lezdarii, facta eis fide de immunitate seu franquitate dictorum mercatorum civium Barchinonæ, & de eorum ciutadanagio requisiti fuerint, ut
id

id quod ab ipsis seu eorum mercibus exegerant, ut præmittitur, pro dicto jure lezdæ, restituerent; hoc idem Lezdarii facere recusarunt, in non modicum privilegii dictæ Civitatis, & dictorum, ac aliorum civium Barchinonæ præjudicium & jacturam.

Quare fuit Majestati nostræ, pro parte dictæ Civitatis & dictorum mercatorum humiliter supplicatum, ut super his de opportuno justitiæ remedio providere dignaremur: super quibus, vocatis & auditis nedum semel sed pluries in regio ac nostro Consilio vobis dicto Regente Bajuliam, qui defensionem dictorum jurium pro regio interesse vos aposuistis, ac etiam Consiliariis dictæ Civitatis, & mercatoribus prænominatis, tandem in eodem Consilio deliberatum fuit & conclusum, quod ex eo quia á casu incogitato, & vi, ac tempestete maris dictæ barchæ & navis cum mercibus dictorum mercatorum, contra illorum propositum ad dictos portus venerunt, & de instrumentis immunitatis dictæ lezdæ & ciutadanagio ipsorum mercatorum idem mercatores á dictis barchis & nave absentes fidem facere non potuerunt, ob quod non dato illis in dictis casibus congruo tempore ad faciendum fidem de illorum ciutadanagio & immunitate, seu franquitate illis concessa, non potuit nec debuit dicta lezda exigi seu retineri per dictos Lezdarios; & postmodum, facta eis fide de dictis ciutadanagio & immunitate, debuit dictis mercatoribus restitui, pro observantia privilegii Barchinonæ per dictum Dominum Regem & per Nos jurati vobis.

Idcirco dicimus & mandamus consulte & de certa scientia, sub ingratitude nostræ jactura, poenæque duorum mille florenorum auri, quatenus visis præsentibus, prænominatis mercatoribus civibus Barchinonæ restitui & tornari faciatis integre & sine mora per dictos Lezdarios pignora capta, & quidquid pro dicto jure lezdæ exactum & receptum fuerit ab ipsis mercatoribus seu pro eorum mercibus ad dictos portus cum dictis barchis & navi, ut dictum est, asportatis, modis & temporibus prædictis; hocque non mutetis, seu facere differatis, si poenam prædictam cupitis evitare, cum sic prævia regia aut nostri Consilii deliberatione matura, exigente justitia, duxerimus providendum. Dat. Barchinonæ die quinta decima Junii, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quadragessimo octavo. = *De Ortigiis* Regens = *Johannes Sellent*, ex provisione facta per Regium Cancellarium in Consilio = *Visa* per Thesaurarium Generalem, & *Antonium de Mesa*, cui fuit commissa.

*PROVISION DEL REY DE ARAGON D. JUAN II,
dirigida á los Comerciantes Catalanes de Egipto, paraque tengan por
revocado el oficio de Consul de Alexandria, que exercia injustamente Ma-
rioto Scarxalupi.*

R. Arch. Regest. *Diversorum* 8. *Johannis II. fol. 64. B.*

A. D. 1459. **D**ON JOHAN, per la gracia de Deu, Rey d'Aragó, de Navarra, de Sicilia, de Valencia, de Mallorques, de Cerdenya, è de Corcega, Compte de Barchelona, Duch de Athenas, è Neopatria, è tambe Compte de Rosselló è de Cerdanya. Als feels nostres tots è sengles mercaders, subdits, è vassalls nostres en la Ciutat de *Alexandria* de present habitants è habitants, è qui en temps que la nau del feel nostre en *Melchior Mathes* será en les dites parts de Alexandria, axi en la dita nau, com en la damunt dita Ciutat è pertinencies de aquella se trobarán, als quals les presents pervendrán ó presentades serán: salut è gracia.

Segons som informats, en los dies passats no havent Consol de Cathalans en la Ciutat de Alexandria, per los Mercaders vassalls nostres que ladonchs se trovaven en dita Ciutat, fou elegit en regent lo dit Offici de Consolat *Marioto Scarxalupi* mercader Florentí; è com á present hajám antes per persones fidedignes, specialment per exposició del feel nostre en Bernat Dalgas á Nos tramés per los amats è feels nostres los Consols de la mar è Deffenedors de la mercaderia de la Lotje de Barchelona, les moltes vexacions, oppressions, è indebitas exaccions á vosaltres fetes è continuades per lo dit *Marioto Scarxalupi* com á regent lo Offici de Consolat; ab nostres patents letres de la present data hajám scrit è manat al dit *Marioto*, que d'aqui avant cesse de regir è exercir lo dit Offici de Consolat, revocants per los dits respectes è perque no es vassall nostre, del dit Offici; è d'altra part pregám è encarregám los Admiralls, è altres Officials è Ministres en la Ciutat de Alexandria residents, que d'aqui avant lo dit *Marioto* no hagen per regent lo dit Offici de Consolat, sino aquell que segons devall se conté, será per vosaltres al dit Offici elegit: notificantvos perço totes les dites coses, vos dehím è manám strentment è expressa, sots incorriment, de la ira è indignació nostra, que havents lo dit *Marioto* per revocat de la regencia del dit Offici de Consolat, de continuent pervengudes á vostra noticia les presents ensemps ab lo feel nostre en *Melchior Mathes* patró de nau, qui de present se deu transferir en aqueixes parts de Alexandria ab la dita sua nau, è no sens aquell, elegiscáu algun dels Mercaders vassalls nostres, qui en la dita Ciutat è pertinencies de aquella habitarán, ó qui en la dita nau se trobarán, en regent lo dit Offici de Consolat, fins á tant que del dit Offici sia altrament pro-

provehit ; è siau attents , que á aquell sia per vosaltres elegida tal persona , que lo prop dit Offici ne sia ben regit è administrat , è vosaltres sublevats de les sobredites vexacions , è oppresions indebites. Dada en lo nostre Palau de la Aljafaría de la Ciutat de Zaragoza á set dies de Octubre del any mil quatrecents sinquanta nou. = REX JOHANNES. = Dominus Rex mandavit mihi *Johanni Peyró* = Visa per Vicecancellarium , & *Jacobum Pauli* Domini Regis Consiliarium.

CXXVII.

CARTA DEL REY DE ARAGON DON JUAN II,
al Emir y demas Ministros del Soldan en Alexandria , para que no reconozcan por Consul de la Nacion Catalana á Marioto Scarxalupi , á quien se le removía de su oficio por sus vexaciones è injusticias.

R. Arch. Regest. Diversor. 8. *Johannis II. fol. 65.*

JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, Navarræ, &c. Dilectis & devotis nostris Admirato, ac cæteris Officialibus & Ministris in Civitate Alexandriæ, & ejus districtu & confinibus constitutis & constituentibus, ad quos spectent, & fuerint præsentatæ: salutem & dilectionem. A. D. 1459.

Accepimus á fidedignis, dilectis, & fidelibus nostris, & præsertim á Consulibus maris & Defensoribus mercantiæ Logiæ Civitatis Barchinonæ, eas omnes vexationes & oppressiones, quæ per quemdam *Mariotum Scarxalupi* mercatorem Florentinum ut regentem Officium Consulatus Cathalanorum in ista Civitate sæpe numero fiunt & inferuntur mercatoribus Cathalanis, & aliis subditis & vassallis nostris ibidem degentibus, seu gratia rei mercantilis convenientibus & confluentibus, extorquendo ab illis jura quædam insolita & indebita, aliisque compluribus insolitis & insupportabilibus oneribus & gravitiis eosdem ipsos mercatores afficiendo, ex quo plurimum damni atque incommodi ipsi rei mercantili accedit. Nosque, subditos nostros ab ejusmodi damnis molestiis & vexationibus, ex quibus res publica admodum lædi visa est, sublevare & illorum indemnitati consulere volentes: decrevimus dictum *Mariotum* á regimine dicti Consulatus Officii amoveri, sicuti illum harum serie scienter deliberate & consulto amovemus & revocamus, & aliquem ex mercatoribus subditis & vassallis nostris, donec aliter provisum fuerit regentem ipsum Consulatus Officium, per fidelem nostrum *Melchorem Mathes*, unius onerariæ navis ductorem seu patronum, una cum mercatoribus in ipsa navi transfretantibus, & aliis qui in memorata Civitate & ejus districtu reperiantur & degant, deligi & deputari. Hæc itaque omnia vobis detegentes, vos attente præcamur, monemus, & hortamur, quod ab inde in antea dictum *Mariotum Scarxalupi* pro regente dictum Officium Consulatus Cathalanorum & aliorum

subditorum nostrorum minime habeatis, neque illud per eum, tanquam ab eo destitutum & revocatum, ab inde in ante regi & exerceri sinatis & permittatis; sed illum è cætero ex subditis nostris pro regente dictum Consulatus Officium habeatis, qui ut præmittitur ad illud regendum, donec aliter provideatur, deligetur & nominabitur; quem quidem sic deligendum in possessionem & exercitium sæpe dictæ regentiæ Consulatus Officii, quatenus ad vos spectabit admittatis, & admissum defendere curetis, sibi que faveatis & assistatis opera, ope, auxiliis, & favoribus opportunis, ut Nobis pro re hujusmodi admodum placeatis, sic enim & non aliter respectibus præhabitis fieri volumus, & compleri affectamus. Dat. in Palatio nostro Aljaferiæ Civitatis Cæsaraugustæ die septimo Octobris, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono. = REX JOHANNES. = Dominus Rex mandavit mihi *Johanni Peyró*. = Visa per Vicecancellarium, & *Jacobum Pauli* Domini Regis Consiliarium.

CXXVIII.

REAL PRIVILEGIO DE DON JUAN II, EN QUE aprueba y confirma las Ordenanzas del Monte pio y Cofradia del Gremio de los Barqueros nuevos ó descargadores del muelle de Barcelona.

R. Arch. Regest. *Diversorum* II. Regis *Johannis* II. fol. 13.

A. D. 1459. **N**OS JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, Navarræ, Siciliæ, Valentiniæ, Majoricarum, Sardinia, & Corsicæ, Comes Barchinonæ, Dux Neopatriæ & Athenarum, & etiam Comes Rossilionis & Ceritaniæ. Quia Regiæ congruit dignitati, ut sibi subditas Nationes in pacis & concordia statuat unitate, fidelesque suos foveat, & inducat ad charitatis vinculum observandum, quod esse dignoscitur bonorum omnium fundamentum. Idcirco, cum vos fideles nostri Probi homines Officii Barcheriorum novorum, seu vocatorum vulgo *Barquers novells*, Civitatis Barchinonæ cupiatis Eleemosynam & Confratriam facere, & continuam, juxta Sacræ Scripturæ eloquium, inter vos dilectionem & charitatem habere, ut charitatis opera nos edocent, super nova ordinatione ipsius vestræ Eleemosynæ seu Confratriæ, ac ipsorum conservatione, quædam Nobis per vos ordinata Capitula præsentaveritis, hujus seriei =

MOLT ALT, è molt excelent Princep è Senyor. Los Barquers novells de la present Ciutat de Barchelona, qui no han Confraria, desijant haverne, presenten á vostra excellent Majestat los Capitols dejus scripts, ordenats per causa de aver Almoyna ó Confraria, è algunes altres coses tocants benefici è repós dels dits Barquers novells, suplicant vostra Majestat vulla aquells á ells atorgar, è la sua autoritat real interposar, los quals son de la serie è tenor que segueixen.

I.

I. Primerament : es estat ordenat per los dits Barquers novells de la Ciutat de Barcelona, que sia constituïda Almoyna ó Confraria en lo Monestir de Freres menors de la dita Ciutat, sots invocació de la gloriosa Verge Madona Sancta Maria de Consolació, als quals dits Barquers novells vostra Majestat do plena facultat se pusquen ajustar á Concell en lo dit Monestir tota hora è quant á ells ben vist los será, è prenen per Cap de la dita Confraria lo altar major de la Sglesia del dit Monestir, è per festa major lur la festa de la gloriosa Verge Maria de setembre, de la qual Congregació haja esser lo Guardiá ó Vicari del dit Monestir, ensems ab un mestre en theologia del dit Monestir, per lo dit Guardiá ó Vicari elegidor.

II. Item : es estat ordenat que la dita Confraria è Confreres de aquella puxen fer è tenir caixa per mantenir la dita Almoyna ó Confraria, axi be per smenes è danys que al dit Offici de Barquers se poden sdevenir, ço es á saber, de perdre robes è mercaderies carregant ó descarregant, è en altra manera, per raho del dit barquejar, les quals los dits Barquers han de pagar è smenar.

III. Item : es estat ordenat que de tota Nau que lo descarregament pujará á la part dels dits Barquers novells de dos liures en sus, hajen á metre en la dita caixa dos sous; è de tot Leny que puij lo descarregament de vint sous en sus, hajen á metre en la dita caixa un sou; è de tot Leny que los dits Barquers novells de *Sancta Maria* haurán la una part, è los Barquers de *Sant Pere* la altra (ço es popa y proa), hajen á metre en la dita caixa sis diners; hoc encare tota moneda que sobrará no bastant á un diner per part al partir, se haze á metre en la dita caixa : de les quals quantitats que en la dita caixa se metrán è traurán, se hajen á continuar en tres llibres, lo un dels quals tinga lo Prom, è l'altre los dos Administradors qui serán patrons, è lo terç los dos qui no serán patrons.

IV. Item : es estat ordenat, que tota persona quis vulla metre per devoció en la dita Confraria, è no será Barquer del dit Offici, vullés hom ó dona; haja á pagar d'entrada un sou è sis diners, è tots anys un sou : è mes que tot hom qui metrá barca per barquejar en la dita Confraria è Offici, haja á pagar per entrada un *morabatí*, qui val ix sous, è aço haja á entrar en la dita caixa.

V. Item : es estat ordenat, que per tant que la dita Almoyna ó Confraria sia millor mantenguda è governada, que lo diumenge après vinent de la festa del glorios Sant Bernabé, qui es á onze de Juny, en la qual los dits Barquers novells ellegeixen lurs Prohomens, axi com es estat ordenat per los honorables Concellers è Prohomens de la dita Ciutat, hagen è sien tenguts elegir á les mes veus quatre Administradors per la dita Almoyna ó Confraria, ço es, dos que sien patrons de barques de barquejar, è dos que no sien patrons, empero que tinguen casa en la dita

ta Ciutat ; los quals Administradors , après quatre jorns que sien elegits , hagen è sien tenguts de jurar en poder del honorable Veguer ó Balle de la dita Ciutat , de tenir è observar totes les presents ordinacions , è axi be en totes altres fetes en lo passat.

VI. Item : es estat ordenat que en los dits dos Prohomens , è quatre Administradors no puga esser elegit nengú que sia stat sclau , ni de linatge de aquells ; è sis fahia , que tal elecció fos nulla.

VII. Item : es estat ordenat que los dits Prohomens Administradors puxen haver facultat de donar dels diners de la caixa per amor de Deu á qualsevol persona de la dita Almoyna ó Confraria è Offici , qui haurán necessitat per malaltía , ó per qualsevol altra rahó ; hoc en cara fer almoynes , luminaries , è altres pies causes.

VIII. Item : es estat ordenat que si algun Confrare , tenint casa en la dita Ciutat , será posat en malaltía , è será estat tres anys ó mes en la dita Confraria , è haurá treballat ab los dits Barquers per tres anys ó mes en lo dit Offici ; que aquell tal haja è puixa haver part dels guanys del dit Offici , á coneguda dels Prohomens è Administradors de la dita Confraria ó Almoyna.

IX. Item : es estat ordenat que los dits Barquers tinguen un levador , ó tants com mester haurán , los quals hagen cárrech de scriurer è levar totes robes ques' carregarán ó descarregarán per los Barquers novells ; è tota hora quant haurán carregades ó descarregades robes ó qualsevol cosa , è serán lestes , è sabrán qué munten los guanys , que los dits levadors hagen è sien tenguts bestraure aquella quantitat , è liurar aquella als Prohomens del dit Offici è Confraria , sens dilació alguna. E que si cars ocorria que los dits levadors no volien bestraure la quantitat , è les robes eren lestes ; que lavors los dits Barquers los ne puixen gitar ab consell de tots ó la major part , è puxquen elegir altres. E axi mateix trobant los en frau algú , que tota hora ne sien gitats que tal cosa sia trobat en ells.

X. Item : es estat ordenat que lo hu dels Prohomens ó Administradors de la dita Confraria haja cárrech de scriure è tenir compte de tot quant se guanyará en la ribera , ço es á saber , tant com tocará á la part dels dits Barquers noveylls , è haja á continuar tots los laborants qui laborarán en lo dit Offici dels dits Barquers no havent cárrech de altra cosa sino solament del dit compte : lo qual Prohom ó Administrador qui tindrà lo dit compte , haja esser elegit per tots los Confreres , ó la major partida de aquella ; hoc encara que haja cárrech de demanar de compte als levadors , è de veurer si donen bon compte.

XI. Item : es estat ordenat que si cars ocorria que algun patró de barca de la dita Confraria fos posat en malaltia ; que la sua barca puga comptar part en los guanys ques' farán en lo dit Offici , è agermanarse les
unes

unes barques ab les altres ; donant empero lo dit patró hom sufficient qui mén la dita barca ó barques. E que si cars era que lo dit patró no havia manera de donarli recapte ; que aquell qui metrán per menar la barca , puixa contar un quartó sobre la part de la dita barca.

XII. Item : es ordenat que per quant que la cosa sia millor compartida , que los uns no puxen haver massa nels altres poch ; que qualsevol Barquer de la dita Almoyna ó Confraria que tindrà barca , haja facultat è puixa tenir una barca grossa è una petita , è no pus avant ; è quin' tindrà una grossa , non puxe tenir altra grossa ; è quin tindrà una petita , non puxe tenir altre petita.

XIII. Item : es estat ordenat que per cascun cors que sia de la dita Confraria , ó albat , que tot hom de la dita Almoyna ó Confraria sia tengut de ferli honor , ço es , que tots aquells qui hi difallerán , puix ho sapien ; hajen á pagar per lo cors vuit diners , è per albat quatre diners , los quals se metten en la dita caixa.

XIV. Item : es estat ordenat que tot Confrare haja è sia tengut en la festa de la gloriosa Verge Maria , de esser , è hajen á seguir los Prohomens á les vespres è al Offici de la dita festa , sots ban de una liura de cera.

E totes les coses en los predits Capitols contengudes vos plácia , Senyor molt excellent , als dits Barquers novells atorgar , è á tots aquells de la dita Almoyna ó Confraria , loant è aprobant aquells , è vostre decret è autoritat Real interposant , è ab totes è sengles clausules necessaries. E les dites coses totes è sengles los dits Barquers novells vos ho reputarán á singular gracia è merce &c. Altissimus &c. =

Et fuerunt per vos Probos homines dicti Officii Barqueriorum novorum , seu vocatorum *Barquers novells* , dictæ Civitatis humiliter supplicatum , ut præinserta capitula , ac omnia & singula in eis , & quolibet ipsorum contenta , tam pro vobis qui nunc estis , quam illis omnibus qui erunt jam de dicta vestra Eleemosynâ & Confratria in futurum , laudare , approbare & confirmare , seu de novo concedere , pro augmento & conservatione ipsarum , de nostri benignitate solita dignaremur. Nos vero , inhærentes vestigiis Illustrissimorum prædecessorum nostrorum qui talibus liberali animo annuerunt , vestris in hac parte supplicationibus ob reverentiam & honorem Domini nostri Jesu-Christi , & Beatæ Virginis Mariæ matris suæ , sub cujus invocatione dictam Eleemosynam & Confratriam instituitis , nec non pro augmento & longa conservatione Eleemosynæ & Confratriæ supradictæ , favorabiliter inclinati ; tenore præsentis capitula præinserta , & omnia & singula in eis & eorum quolibet contenta , de certa scientia laudamus , approbamus , ratificamus , & auctorizamus ; & hujus nostræ confirmationis præsidio corroboramus , ac etiam de novo concedimus , tam pro illis qui nunc estis quam pro aliis omnibus & singulis qui erunt de

de dicta vestra Confratria & Eleemosyna in futurum.

Mandantes expresse de eadem nostra scientia Gubernatori nostro Generali, ejusque Vicegerentibus in Cathalonia, nec non Vicario & Bajulo, Consiliariis ac Probis hominibus dictæ Civitatis Barchinonæ, aliisque universis ac singulis Officialibus nostris, &c. Dat. Barchinonæ decimo die Januarii, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, regnique nostri Navarræ anno xxxiv aliorum vero Regnorum nostrorum anno secundo. = *Jacobus* Cancellarius. = Vidit *Ludovicus de Lacavalleria* Generalis Thesaurarius = *Johannes Bernardi* mandato regio facto per Cancellarium.

CXXIX.

PRIVILEGIO DE DON JUAN II REY DE ARAGON, en que confirmando al Consulado y Lonja de Barcelona varias gracias concedidas por Alonso V en 1453 en recompensa de ciertos servicios pecuniarios, le dispensa de presente otras nuevas por razon de otro empréstito hecho á la Real Corona en sus urgencias para defender el Reyno de Napoles.

R. Arch. Regest. Diversor. 5. *Johannis II. fol. 194.*

A. D. 1460. **N**OS JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, Navarræ, &c. Optimi Principis decet officium, si pro rebus publicis sibi ab alto commissis ad debitum justitiæ cultum intendat, & quotiens aliqua directione & suffragio indiget, eam restituit. Artem igitur mercantilem, in qua fere nedum civitatum, verum regnorum & terrarum nostrarum res publica conquiscit, & retroactis temporibus grandia incrementa suscepit, prosequi favoribus suo culmini regio peculiare censetur. Recensitis itaque in nostro Sacro Consilio capitulis Majestati nostræ per vos dilectos Franciscum Pallaresii & Gasparem Montmany, Consules maris, Proboshomiales Mercatores, & Defensores mercantiæ Civitatis Barchinonæ, una cum Carta inferius inserta suppliciter præsentatis seriei hujusmodi. =

SENYOR molt excellent. Per benefici è endreça de la mercaderia, los Consols de la mar, Prohomens Mercaders, è Deffenedors de la mercaderia de la Ciutat de Barchelona, á vostra Magestat humilment supliquen de les coses devall mencionades.

Primò: que vostra Magestat loant, ratificant, è confirmant los privilegis qui perpetualment son stats atorgats á la Ciutat de Barchelona, Consols de la mar, è Stament mercantivol de aquella, per causa de la jurisdicció del Consolat, axi per los Serenissims Reys en Marti è Alfonso de immortal recordació, com per altres, è lo us è exercici de aquells segons que dels dits privilegis tro aci nuls es stat usat, è de nou, en

fa.

favor de la dita jurisdicció, è aquella ampliant è tot dupte remouent, vulla als dits Consols de la mar è Stament mercantivol de aquella per special privilegi atorgar : que si per cas en la Cort ó Juy del Consolat è en cas de apellació per lo Jutge de Appells inadverentment, è sens declinatoria de for declararà è pronunciarà diffinitive de causa è causes algunes al dit Judici ó Cort no portanyents, no puxa esser impingit á carrech algú, ó culpa dels dits Consols ó Jutge de Appells ó Ministres de la dita Cort ; ans los dits actes fets, eo sentencies promulgades, è qualsevulla coses d'alli enseguides, romanguen valits ; empero, que per haver coneguts de tals actes en altres semblants no puxa esser tret á consecuencia, si en alguna manera es opposat no pertanyer als dits Consols è Jutge d'A'pells ; è que sentencies qualsevol promulgades è promulgadores per arbitres ó arbitradors en actes maritims, cambis, è societats mercantivols, sien è hajen esser per los dits Consols executades axi com si per ells en lur juy fossen estades pronunciades.

Item : que lo Portantveus de Governador General en lo Principat de Cathalunya, nos' puxa entrometre per via de recors en los dits casos permesos ne en alguna altra manera ; sino en tant com en fets de pobres, vidues, è pubills, stant lo Senyor Rey fora del Principat de Cathalunya, les causes dels pobres, vidues, è pubills serán per lo dit Senyor evocades per alguna de les dites qualitats, è á ell remeses, ó en sa Audiencia se haurán continuat, segons la nova Constitució.

Item : que en la Cort dels Alcaldes de Barchelona, los fets maritims, è de cambis, companyes, è fets è negocis mercantivols sien decidits per juy de Mercaders è homens de mar, è no per Juristes : è axi en dar seguretat de juy, si per lo demanador es demanada, com en proceir sentenciar è executar, sia servada la prática è styl de Consolat ; è si los Alcaldes no forçarán lo demanat á dar seguretat de demanador, axi com per capitol de Consolat es dispost ; sien tenguts è obligats en la forma que per lo dit capitol los dits Consols romanen obligats. E si no servarán lo present capitol, è totes les coses en aquell contengudes ; encorreguen ipso facto en pena de mil florins per cascuna vegada, adquisida per les dues parts al Senyor Rey, è per la restant terça part als Dessenadors de la mercaderia, per convertir en la obra de la Dreçana.

Item : que com per stil de Consolat sia statuit que en la primera instancia algun no sia condemnat en les despeses ; ara de nou sia per vostra Magestat atorgat als dits Consols, que non obstant lo dit stil ó capitol, los dits Consols en les causes è plets principals, si ho atobarán de consell, puxen la part succumbint en les dites despeses condemnar. =

Tenor autem Cartæ superius mentionatæ talis est : = Nos JOHANNES Dei gratia, Rex Aragonum, Navarræ, Siciliæ, &c. Exhibita & ostensa
Tom. IV. Kk Ma

Majestati nostræ pro parte vestri fidelium nostrorum Consulium maris & Proborum hominum Mercatorum ac Defensorum mercantiæ Civitatis Barchinonæ, quadam Carta pergamenea Serenissimi Domini Regis Alfonsi, fratris & prædecessoris nostri memoriæ celebris, propria ejus manu signata, comunique sigillo impendenti munita (*es el Instrumento inserto en esta Coleccion Num. CXXIV. pag. 241, que se omite repetirlo*)

Suplicatoque Nobis humiliter quod Cartam præinsertam, & omnia in ea contenta laudare, approbare, ratificare, & confirmare dignemur: Nos volentes favore mercantiæ ex qua nostra res publica magnas consequitur utilitates, ac non modicum suscipit incrementum, ut Capitula præinserta, dempto secundo in ordine, quod ad tempus certum fuit concessum & postea ad regium beneplacitum, quod auper duximus revocandum, observentur juxta decretationes per dictum Serenissimum Dominum Regem, in fine uniuscujusque dictorum capitulorum factas, præsertim respectu servitii M.D.C.L. librarum Barchinonensium, de quibus Nobis servire obtulistis in necessitatibus in præsentiarum nostræ Majestati occurrentibus, quo quidem Nos necessario proficisci oportet ad Regna nostra Aragonum & Valentiam, pro fidelitate Nobis & regnicolis dictorum Regnorum præstanda ratione nostræ successionis, & pro aliis negotiis utilitatem totius nostræ rei publicæ, regiæque coronæ, & totius patrimonii concernentibus, quæ sine magnis expensis expedire nequimus, quo magis dictæ M.D.C.L. libræ necessariæ Nobis ac utiles sunt; tenore præsentium, quas vim contractus & legis pactionatæ habere volumus, de certa nostra scientia deliberate & consulto capitula præinserta, & unumquodque illorum, secundum decretationes sive responsiones in fine cujusque ipsorum appositas, dempto dicto secundo capitulo, laudamus; approbamus, ratificamus & confirmamus, ac concedimus, nostræque laudationis, approbationis, ratificationis, & confirmationis, & concessionis munimine roboramus, promittentes in nostra bona fide regia, & jurantes ad Dominum Deum, & ejus sancta quatuor evangelia, tacta per Nos corporaliter sacris scripturis, quod supra inserta capitula juxta illorum decretationes & responsiones in cujusque illorum fine appositas, tenebimus, & observabimus, tenerique & observari faciemus per quos decet.

Mandantes per has easdem Gerentibus vices Generalis Gubernatoris, Bajulo Generali nostro Cathaloniam, & ejus Locumtenentibus, & Procuratori nostro Regio in Comitatus Rossilonis & Ceritaniam, Comitique Impuriarum, & dicti Comitatus Officialibus, Vicario & Bajulo, Subvicario & dicto Subbajulo dictæ Civitatis Barchinonæ, Collectoribus, Arrendatoribus, ac Custodibus dictarum Lezdarum, cæterisque universis & singulis aliis Officialibus & personis ad quos & quas spectet, & dictorum Officialium Locatenentibus, præsentibus & futuris sub nostræ gratiæ obtentu, penaque trium milium florenorum auri, á bonis cujusque secus agentis

tis irremisibiler habendorum, nostrisque inferendorum erariis, quod capitula supra inserta, dempto dicto secundo in ordine, juxta responsiones & decretationes in fine uniuscujusque illorum appositas, & scriptas, nostramque hujusmodi laudationem, approbationem, ratificationem, & confirmationem, ac concessionem, & omnia præcontenta teneant firmiter & observent, ac teneri & observari per quos decet inconcussa faciant, prout supra & infra continetur, & in nullo contraveniant quacumque ratione, colore, seu causa. Et quia Nobis servire obtulistis in necessitatibus nostræ Majestati in præsentiarum occurrentibus, de dictis mille sexcentis quinquaginta libris Barchinonensibus, quas de facto pro Nobis & de nostri mandato, & ordinatione tradidistis dilecto Consiliario, & Thesaurario nostro Ludovico de Lacavalleria in tabula nummularia Civitatis Barchinonæ, volumus & providemus, quod superadditæ sint, & pro superadditis habeantur quantitati dictorum trium milium ducatorum, de quibus in fine uniuscujusque dictorum capitulorum, seu majoris partis eorundem mentio habetur expressa, habeanturque etiam pro scriptis & contentis una cum dictis tribus mille ducatis in fine dictorum capitulorum scriptis & contentis, uti Nos tenore præsentium pro scriptis & contentis ac specificatis habemus, & haberi volumus. Volentes insuper, providentes, & decernentes de nostra certa scientia & expresse, quod præinserta capitula juxta illorum responsiones & decretationes, & unumquodque illorum, præterquam dictum secundum in ordine, in suis perpetuis robore & valore permaneant, & per Nos & alios prædictos inviolabiliter observentur, donec & quousque tres mille nongentæ nonaginta octo libræ, quindecim solidi Barchinonenses, per Nos aut nostros successores in dignitate regia, ad quam summam ascendunt dicti tres mille ducati, computato unoquoque ut supra, & dictæ mille sexcentæ quinquaginta libræ, unica solutione integritè, realiter, & de facto, & non per particulares solutiones dictis Consulibus maris & Deffensoribus mercantiæ Logiæ prædictæ, præsentibus aut futuris, in præfata tabula nummularia, sive cambii dictæ Civitatis, pure, libere & simpliciter, absque aliquibus emparis, conditionibus, & aliis impedimentis, contradictionibus, & forma depositi fuerint exolutæ, quibuscumque pragmaticis sanctionibus & regiis sententiis, aliisque juribus quibuscumque, si quæ sint, quibus solutionem dictorum trium milium nongentarum nonaginta octo librarum quindecim solidorum Barchinonensium particulariter fieri posse prætenderetur aut prætendi posset, quibus omnibus & singulis quoad hæc, de dicta nostra certa scientia & expresse derogamus, & derogatum esse volumus, & quibus etiam expresse renuntiamus, cum præsentibus in aliquo non obstantibus. Retinentes, & reservantes Nobis licitum & facultatem dictas tres mille nongentas nonaginta octo libras quindecim solidos, quandoque voluerimus restituendi, seu restitui faciendi unica & integrâ solutione, & non particulariter ut prædicitur. Volumus insuper & decla-

ramus, quod facta restitutione & solutione de eisdem modo prædicto, confirmationes & concessiones prædictorum capitulorum abinde nullius sint effectus seu valoris, ac si nullo unquam tempore concessa fuissent, dictique Consules, seu eorum successores in ipso Consulatus officio, eo casu, ad omnem nostri seu alterius nostri parte requisitionem, teneantur Cartam præinsertam, confirmationemque, & concessionem nostras hujusmodi in sui forma restituere. Et item volumus eo casu, & ex pacto expresse acto & convento, salvamus ac reservamus prædictis Consulibus maris, & Consilio Logiæ, Mercatoribus ac Civibus Barchinonæ, tam in universali quam particulari: quod ipsi sint & remaneant, Nosque pariter, ac Curia nostra, & Fiscus noster remaneamus, & remaneant in illis jure & statu, usu, consuetudine, practica, stilo, & possessione, in quibus erat & erant dictus Dominus Rex frater & prædecessor noster, ejusque ac nostri prædecessores ante dictorum capitulorum concessionem, & eorum decretationes, & alia supradicta, quibus juri, statui, usui, consuetudini, practicæ, & stilo, ac possessioni per prædicta vel aliqua de prædictis nullum præjuditium Nobis, nostroque Fisco, ac ipsis Consulibus maris & Consilio Logiæ, Mercatoribus & Civibus Barchinonæ, eidemque Civitati, ac singularibus illius, qui nunc sunt, & pro tempore fuerint, aliquatiter generetur. In quorum testimonium præsentis fieri jussimus nostro communi sigillo impendenti munitas. Dat. in Villa Molendinorum regalium de Lupricato, die XII mensis Januarii, anno á Nativitate Domini M.CCCC.LIX, regniue nostri Navarræ anno XXXIV, aliorum vero regnorum nostrorum anno. II. ☞ REX JOHANNES. ☞ Testes sunt: *Jacobus Episcopus Vicensis* Cancellarius; nobilis *Nicolaus Carrosius de Arborea*, Majordomus Serenissimæ Dominæ Reginæ; *Galcerandus de Requesens*, Gubernator Cathalonæ; *Ferrarius de Lanuça* Justitia Aragonum; & *Raymundus de Gilabert*, Promotor negotiorum regii Consilii, miles, Consiliarii Domini Regis prædicti. Sig. ✠ num. mei *Dominici Desho* Serenissimi Domini Regis prædicti Secretarii, qui de ipsius mandato prædicta scribi feci, & clausi. ☞

Et considerans affectione vestra ac servitiõ x mille florennorum, per vos hujusmodi respectu in necessitatibus Nobis occurrentibus oblatoꝝ, jurium subventionis Armatae nonnullarum galearum per Nos mittendarum in sustentationem ac deffensionem Regni Siciliæ citra Farum, per dictum Serenissimum Dominum Alfonso, fratrem nostrum carissimum, memoriæ celebri, tantis insudationibus acquisitum, & nunc justo titulo per Dominum Ferdinandum Illustrissimum nepotem nostrum, & Nobis tanquam filium, ut illius filium & legitimum successorem possemus, de cujus Regni in necessitate pro nunc laborantis extrema amissione Majestati nostræ nonnulla præparantur sequi dampna, ac terrarum nostrarum insultationes, & utilitates nostræ rei publicæ, regiæ coronæ, ac totius patri-
mo-

monii, possidente dicto Domino Ferdinando idem Regnum, prompte & expedite sequi videntur: Tenore præsentis Cartæ, quam vim contractus & legis pactionatæ obtinere volumus, de nostra certa scientia deliberate & consulto dicta quatuor capitula, noviter ut præfertur Majestati nostræ oblata, & Cartam præinsertam, & omnia & singula in eadem contenta, vobis dictis Consulibus, Probis hominibus, & Deffensoribus mercantiæ concedimus, laudamus, approbamus, ratificamus, & confirmamus, ac nostræ laudationis, confirmationis, approbationis, ratificationis, & confirmationis munimine roboramus, sicut melius dici potest & intelligi ad vestri dictorum Consulium, Proborum hominum, & Deffensorum mercantiæ, qui nunc estis & de cætero fuerint, ac totius artis mercantiæ, & Proborum hominum mercatorum dictæ Civitatis præsentium & futurorum, salvamentum bonum & sincerum intellectum. Promittentes in nostra bona fide regia, ac jurantes ad Dominum Deum, & ejus sancta quatuor Evangelia, tactis per Nos corporaliter sacrosanctis Scripturis, quod supra inserta capitula noviter oblata, & Cartam præinsertam, & omnia & singula in eisdem contenta, juxta illorum series & tenores tenebimus & observabimus, tenerique & observari faciemus per quos decet. Mandantes per has easdem Gerentibus vices Generalis Gubernatoris, Bajuloque Generali nostro Cathalonix, & Procuratori nostro regio in Comitatibus Rosilionis, & Ceritanix, Comitique Impuriarum, & dicti Comitatus Officialibus, Vicario, & Bajulo, Subvicario, & etiam Subbajulo dictæ Civitatis Barchinonæ, Collectoribus, Arrendatoribus, ac Custodibus, Lezdarum, cæterisque universis & singulis &c.

Et quia Nobis servire obtulistis in necessitatibus præfatis nostræ Majestati in præsentiarum occurrentibus, de prædictis x mille florenis, valentibus v mille D libras Barchinonenses, quas de facto pro Nobis & de nostri mandato & ordinatione tradidistis dilecto Consiliario Locumtenenti Thesaurarii Generalis nostri Andreæ Catalá in Tabula numularia Civitatis Barchinonæ, quasque in necessitatibus prænaratis per eundem mittere & convertere faciemus & in nostra bona fide regia promittimus, volumus, & providemus: quod superadditæ sint, & pro superadditis habeantur quantitatis in Carta superius inserta contentis, quæ summam capiunt III mille DCCCC.XCVIII librarum XV solidorum Barchinonensium, habeanturque etiam pro scriptis & contentis in prædicta Carta, ut Nos tenore præsentium pro scriptis & contentis, ac specificatis habemus, & haberi volumus. Volentes insuper, providentes & decernentes de nostra certa scientia & expresse, quod suprainserta capitula noviter Majestati nostræ oblata, & Cartam præinsertam, & omnia & singula in eisdem contenta, juxta illorum series & tenores in suis perpetuis robore & valore permanent, & per Nos & alios prædictos inviolabiliter observentur, donec & quousque IX mille CCCC.XCVIII libræ & XV solidi, ad quam summam

as-

ascendunt prædictæ quantitates in Carta supra inserta, & hujusmodi contentæ, prout superius designatæ sunt, per Nos & nostros successores in dignitate regia, unica solutione integritè, realiter & de facto & non per particulares solutiones dictis Consulibus maris, & Defensoribus mercantiæ Logiæ prædictæ, præsentibus aut futuris in præfata Tabula numularia sive Cambii dictæ Civitatis, pure, libere & simpliciter, absque aliquibus emparis, conditionibus, & impedimentis, contradictionibus, & alia forma depositi fuerint exsolatæ; quibuscumque pragmaticis sanctionibus, & regiis sententiis, aliisque juribus quibuscumque, si quæ sint, quibus solutionem dictarum IX mille cccc.xcviii librarum & xv solidorum Barchinonensium particulariter fieri posse prætenderetur, aut prætendi posset: quibus omnibus, & singulis quoad hæc, de dicta nostra scientia & expresse derogamus, & derogatum esse volumus; & quibus etiam expresse renunciamus cum præsentibus in aliquo non obstantibus. Retinentes, & reservantes Nobis licitum & facultatem dictas IX mille cccc.xcviii libras & xv solidos quandocumque voluerimus restituendi, seu restitui faciendi, unica & integra solutione & non particulariter, ut prædicitur.

Volumus insuper & declaramus, quod facta restitutione & solutione de eisdem modo prædicto, confirmationes & concessiones prædictorum abinde nullius sint effectus seu valoris, ac si nullo unquam tempore concessa fuissent, dictique Consules seu eorum successores in ipso Consulari officio eo casu, ad omnem nostri, seu alterius nostri parte requisitionem, teneantur Cartam præinsertam, alteramque Cartam capitulorum in eadem insertam, prout supra cerni potest, confirmationemque & concessionem nostras hujusmodi in sui forma restituere. Et item volumus, eo casu, ex pacto expresse acto, & convento, salvamus & reservamus prædictis Consulibus maris, & Consilio Logiæ, Mercatoribus ac Civibus Barchinonæ, tam in universali quam particulari, quod ipsi sint & remaneant, Nosque pariter, ac Curia nostra, & Fiscus noster remaneamus & remaneant in illis jure & statu, usu, consuetudine, practica, stilo, & possessione in quibus erat & erant dictus Dominus Rex frater, & prædecessor noster, ejusque ac nostri prædecessores, ante capitulorum in Carta prædicta insertorum concessionem, & eorum decretationes, ac alia supradicta, quibus juri, statui, usui, consuetudini, practicæ, & stilo, ac possessioni per prædicta, vel aliqua de prædictis, nullum præjudicium. Nobis, nostroque Fisco, ac ipsis Consulibus maris, & Consilio Logiæ, Mercatoribus, & Civibus Barchinonæ, eidemque Civitati, & singularibus illius qui nunc sunt & pro tempore fuerint, aliquatenus generetur.

In quorum omnium testimonium præsentem fieri jussimus, sigillo nostro communi impendenti munitam. Dat. Barchinonæ, die septimo Julii, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo; Regni- que nostri Navarræ anno trigessimò quinto; aliorum vero Regnorum

nostrorum tertio. = Sig[✠]num Johannis, Dei gratia, Regis Aragonum, &c. qui prædicta concedimus, laudamus, approbamus, ratificamus, confirmamus, & juramus.

Testes sunt = *Petrus* Archiepiscopus *Tarraconæ* = *Fr. Ludovicus Despuig* Magister *Muntesiæ* = *Nobilis Lupus Eximini Durrea*, Vicerex *Siciliæ* = *Johannes Pagés* Vicecancellarius = *Jacobus Pauli*, dicti Domini Regis Consilarii. = Sig[✠]num mei *Antonii Nogueras* Serenissimi Domini Regis prædicti Prothonotarii, ejusque auctoritate per universam ipsius ditionem publici Notarii, qui prædictis interfui.

CXXX.

REAL PRIVILEGIO DE D. JUAN II DE ARAGON,
en que concede al Consulado y Lonja de Barcelona facultad de empeñar á censo redimible el derecho del Periage, para sufragar al servicio que hacia á la Corona de 10⁰ florines para ayudar al Rey de Napoles con una esquadra de galeras.

R. Arch. Regest. *Diversorum* 12. *Johannis II.* fol. 11. B.

NOS JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, Navarræ, &c. Ut vos A. D.
fideles nostri Consules maris, Probi homines, Mercatores, & Def- 1460.
fensores mercantiæ Civitatis Barchinonæ, illos decem mille florenos, quos
ratione contractus inter Nos & vos inhiiti & firmati die præsentis & sub-
scripto, Nobis obtulistis, intuitu confirmationis privilegiorum & quarum-
dam aliarum provisionum quas vobis concessimus, ac subventionis nonnul-
larum galearum per Nos mittendarum Serenissimo Ferdinando Regi Si-
ciliæ citra Farum, nepoti & tanquam filio nostro carissimo, pro sustenta-
tione & defensione Regni ejusdem, nec non quantitates vobis necessarias
pro mittendis Nuntiis seu Ambassiatoribus Illustrissimo Duci Burgundiæ,
Consanguineo, & amico nostro carissimo, pro negotiis utilitatem & commo-
dum dictæ mercantiæ concernentibus, & pro nonnullis aliis expensis ne-
cessariò per vos in præsentiarum faciendis, facilius habere possitis: tenore
præsentis, de nostri certa scientia, ad humilem vestri dictorum Consulium,
Proborum hominum Mercatorum, & Defensorum mercantiæ supplicatio-
nem, licentiam & facultatem plenariam concedimus & elargimur vobis dic-
tis Consulibus, quod de & cum consilio octo Proborum hominum Mer-
catorum per vos electorum, ex facultate & potestate vobis attributis per
Concilium XX Logiæ dictæ Civitatis, nec non Defensorum dictæ merc-
cantiæ Civitatis ejusdem, non obstantibus quibusdam ordinationibus, prag-
maticis sancctionibus, prohibitionibus, vel edictis generalibus vel speciali-
bus in contrarium editis sive factis, quas & quæ tollimus quoad hæc, ac
viribus omnino carere volumus & effectu, possitis, & vobis liceat, si &
quan-

quando volueritis, simul vel divisim, pro habendis dictis decem mille florenis & aliis pecuniis pro expeditione dictorum Nuntiorum seu Ambassadorum, & aliarum expensarum prædictarum necessariis, vendere, instrumento tamen gratiæ redimendi mediante, tot & tanta censualia mortuà, quot & quanta vobis pro prædictis necessaria videbuntur (dum tamen ipsorum omnium prætia summam sex mille librarum monetæ Barchinonensis non excedant) cuicumque videlicet, seu quibuscumque personis, cujusvis status, gradus, aut conditionis existant, cum omnibus & singulis obligationibus, renunciationibus fori, submissionibus, juramentis, homagiis, poenis, salariis, sententiis, scripturis tertiorum, & aliis securitatibus, & cum illis clausulis & cautelis, ac illis prætio seu prætiis, & foro seu foris quibus volueritis, & cum emptore seu emptoribus eorundem poteritis convenire: & postquam hujusmodi censualia, usque ad dictam summam dictarum sex mille librarum in sorte principali vendideritis, seu caricaveritis, illa luere & redimere, ac pro illis luendis & redimendis alia nova censualia vendere & caricare ad majus prætium, consimili instrumento gratiæ luendi & redimendi mediante, hinc ad eandem summam dictarum sex mille librarum, alia licentia nostra minime requisita: & pro ipsis venditionibus censualium jus mercantiæ vocatum *Pariatge*, quod in dicta Civitate colligitur & de cætero colligetur, & tam impositum quam imponendum, juxta tenorem privilegiorum vestri dictorum Consulium, in Lotgia Mercatorum Barchinonæ, generaliter & specialiter ac perpetuo impignerandum, assignandum, seu intra manus ponendum & mittendum, vel aliter incarricandum, aut submittendum, possessionemque ipsius juris tradendum eis modis & formis, quibus vobis dictis Consulibus de dictorum Proborum hominum & Defensorum consilio fuerit benevisum, ad omne videlicet commodum, & utilitatem emptorum censualium prædictorum. Possitis etiam prætia dictorum censualium mortuorum per vos vendendorum recipere, & de illis apocham & apochas facere, & firmare, quæ prætia in prædictis, ac missionibus & expensis occasione eorundem necessario faciendis, totaliter convertere habeatis & teneamini, & non in alios quosvis usus: disponentes & providentes serie ac eadem pro securitate emptorum dictorum censualium, quod jus ipsum *Pariatii* tolli, levari, aut minui non liceat, neque possit ullo modo, durantibus ipsis censualibus seu aliquo eorundem. Nos enim de certa scientia & consulte quascumque venditiones per vos de dictis censualibus faciendas ut prædicitur, & earum quamlibet laudamus, & nunc approhamus, & auctorizamus, easque, & earum quamlibet, in judicio & extra valere volumus & tenere; & nichilominus hujusmodi serie omnem defectum supplemus; & vitium quod in eis apponi posset ullo modo, de nostræ potestatis plenitudine tollimus & abolemus.

Mandantes per hanc eandem de dicta nostra certa scientia & expresse, universis & singulis Officialibus & subditis nostris, & ipsorum Officia-

cialium Locatenentibus præsentibus & futuris, &c. Dat. Barchinonæ, die septimo mensis Julii, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo, regnique nostri Navarræ anno trigessimus quinto, aliorum vero Regnorum nostrorum anno tertio. = REX JOHANNES = Dominus Rex mandavit mihi *Antonio Nogueras*, & viderunt eam Locumtenens Thesaurarii, & *Petrus Torrellas* Conservator.

CXXXI.

CARTA ORDEN DEL REY DON JUAN II, al Teniente de Prothonotario de la Corona de Aragon, para que sin perdida de tiempo parta á su embaxada de Venecia, para pedir la reparacion de los daños padecidos por los comerciantes vasallos suyos.

R. Arch. Regest. Diversorum 12. Johannis II. fol. 56 B.

L OREY = Lochtinent : après que á Micer Joan de Gallach, è á vos **A. D.**
haviem donat special cárrech ab nostres Letres, è Instruccions, anas- **1460.**
sets com á Embaxadors nostres en Venecia, per redreçar molts è diversos prejudicis è males tractacions que alli se fan als nostres subdits è vasalls, havém sabut, segons per part dels Mercaders de aquesta Ciutat som informats, que fins aci no haurieu exseguit lo cárrech de la dita Embaxada, è que lo dit Micer Joan no es en disposició de anarhi; è per quant es molt necessari per benefici, endreça, è favor dé la mercaderia de aquests nostres regnes, que la dita Embaxada en totes maneres sia cumplida, havém deliberat donar, è acomanar ho á vos totalment. Per tant vos pregám, encarregám, è manám, quant mes estretament podém, que si ja partit no sou, lo pus prest que fer puixau, vos partiau pera Venecia, è ab summa cura è diligencia entengau en lo redreçament de les coses tengudes en les dites instruccions, fahent tornar al loch los dits prejudicis è maltractament, ab la pus pertinent practica è instancia queus sia possible: è per quant nos desijau servir, no y metau dilació alguna, com axi per indemnitat de nostres vassalls, è servey nostre vullau se faça, è sia á vos tot sol acomanat. Dada en Barchelona, á sis dies de Agost, del any mil quatre cents xexanta. = REX JOHANNES = Al feel nostre *Joan Peyró* Lochtinent de nostre Prothonotari. = Dominus Rex mandavit mihi *Antonio Nogueras*.

CARTA DE CREENCIA DE DOS EMBAXADORES
que el Rey Don Juan II de Aragon enviaba al Dux de Venecia á tratar de algunos daños que los Venecianos hacian á los Comerciantes de sus Reynos.

R. Arch. Regest. *Diversorium* 12. *Johannis II. fol. 56.*

A. D. 1460. **R**EX Aragonum, Navarræ, Siciliæ, &c. Illustris ac Potens Dux, amice Nobis carissime. Litteras nostras ad vos jam pridem dederamus, quibus vos certiore fecimus de duobus Ambassiatoribus & Oratoribus quos á Nobis ad vos missuros decreveramus, videlicet, de magnifico, dilectis & fidelibus Consiliariis nostris *Johanne de Gallach* Vicecancellario, & *Johanne Peyró* Locumtenente Prothonotarii nostri. Postea vero certis de causis dictus noster Vicecancellarius munus hujusmodi legationis exequi non valuit; & ob id ea quæ per Nos exequenda erant, dicto *Johanni Peyró* uni soli explicandi vobis commissimus.

Quamobrem vos majore studio rogamus, ut ipsi nostro Oratori qui de communi reipublicæ comodo vobiscum acturus est, & presertim de præjudicio & damnis illatis, quæ quotidie inferuntur nostris vasallis mercatoribus, fidem in dicendis adhibeatis tanquam Nobis: summeque Nobis gratum feceritis, si cognoverimus in vassallos nostros singulari benevolentia vos habere. Dat. in nostra Civitate *Barcilonæ* die septimo Augusti millesimo quadringentesimo sexagesimo. = REX JOHANNES. = Dominus Rex mandavit mihi *Antonio Noguerras*. = Dirigitur Duci Venetiarum.

CXXXIII.

REAL LICENCIA CONCEDIDA AL CONSULADO
y Lonja del mar de Barcelona, para tomar á censo sobre el derecho del Periage la suma necesaria á la compra de un Balanero (cierto navio) hasta alli corsario, á fin de destinarlo para el comercio.

R. Arch. Regest. *Itiner. Sigil. Secret. Johannis II. fol. 58.*

A. D. 1473. **N**OS JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, Navarræ, Siciliæ, &c. Quoniam ut Balenariorum vulgo nominato *del Papa*, quod ultimo sub capitania *Nicolay Gayatano* ducebatur, omnis via piratice navigandi percludatur, & è cætero mercantiliter navigetur, propter indemnitate, utilitatem, directionemque artis mercantilis vassallorum & subditorum nostrorum, quæ non minor pars nostræ reipublicæ procul dubio est: vos dilecti, & fideles nostri Consules maris nostræ Civitatis *Barchinonæ*, de & cum Consilio Mercatorum *Logiæ* ejusdem Civitatis, vulgariter de xx nun-

cu-

cupato, fideli nostro Johanni Viastrosa mercatori, civique ipsius Civitatis, ejusdem Balaneri emptori, ex peccuniis juris subscripti del Pariatge, certam peccuniæ quantitatem in subventionem præti præactæ emptionis dare probe decrevistis.

Et quoniam peccuniæ eidem subventioni necessariæ in præsentiarum in præfato jure minime reperiuntur, easque aliter quam modo infrascripto, ac cum minori damno citius habere non valeatis; ad humilem Sindici ipsius Civitatis pro parte vestra Nobis expositam supplicationem, præsentium tenore, vestrum laudantes & approbantes hujusmodi salubre intentum & propositum, concedimus vobis dictis Consulibus, & licentiam ac facultatem plenariam impartimur, quod non obstantibus quibusvis ordinationibus, pragmaticis sanctionibus, prohibitionibus, vel edictis generalibus vel specialibus in contrariorum editis sive factis, quas & quæ tollimus quoad hæc, ac viribus omnino carere volumus & effectu, de & cum dicto solito Consilio Proborum hominum mercatorum de xx nuncupato, possitis & valeatis ex causa prædicta manulevare, & habere ad censuale mortuum, instrumento tamen gratiæ redimendi interveniente, quemcumque contractum, prout melius & minus damnose invenire poteritis peccunias præactas, usque videlicet ad summam seu quantitatem ccc librarum Barchinensium, & inde quæquam venditionum & aliorum contractuum instrumenta, si & quando volueritis, simul vel divisim, facere & firmare cuiuscumque videlicet, & quibuscumque personis cujusvis status, gradus, aut conditionis existant, cum omnibus & singulis obligationibus, renunciationibus fori, submissionibus, juramentis, homagiis, poenis, salariis, sententiis, scripturis tertiorum, & aliis securitatibus, & cum illis clausulis & cautelis, & illis prætio seu prætiis, & foro seu foris quibus volueritis, & cum emptore seu emptoribus eorundem aut aliis contrahentibus poteritis convenire; & pro ipsis venditionibus censualium, & aliis contractibus, jus mercantiæ vocatum lo *Periatge*, quod in dicta Civitate colligitur & de cætero colligetur, & tam impositum quam imponendum, juxta tenorem privilegiorum vestrum dictorum Consulum generaliter & specialiter ac perpetuo obligandum, impignerandum, assignandum, seu intra manus ponendum & mittendum, vel alteri incarricandum aut submittendum; possessionemque ipsius juris tradendum, eis modis & formis quibus vobis dictis Consulibus de dictorum Proborum hominum Consilio fuerit benevisum, ad omnem videlicet commodum & utilitatem emptorum censualium, aut aliorum contrahentium prædictorum. Possitis etiam prætia dictorum per vos vendendorum censualium mortuorum, aliasque peccuniæ quantitates, occasione dictorum contractuum, recipere & de illis apocham & apochas facere, & firmare; quæ prætia, quasque peccuniæ quantitates in præfatam subventionem & non in alios usus convertere totalem habeatis & teneamini: disponentes, & pronuntiantes harum serie, pro securitate emptorum

dictorum censualium & aliorum contrahentium, quod jus ipsum del Periatge tolli & levari aut minui non liceat neque possit ullo modo, durantibus ipsis censualibus aut aliis contractibus, seu quovis eorundem. Nos enim, de certa scientia & consulto, quascumque venditiones de dictis censualibus faciendas, aut alios quosvis contractus faciendos, ut prædicitur; & earum quamlibet & quemlibet eorum laudamus, & nunc pro tunc approbamus, & auctorizamus, easque & eos & eorum quemlibet, in iudicio & extra valere volumus & tenere; & nichilominus præsentium serie omnem defectum supplemus, & vitium quod in eis apponi possit ullo modo, nostræque potestatis plenitudine tollimus & abolemus.

Mandantes per has easdem de certa scientia, & expresse, universis & singulis Officialibus & subditis nostris, & ipsorum Officialium Locatenentibus præsentibus & futuris, &c. Dat. in Villa Perpiniani, decimo die Martii anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio. = REX JOHANNES = Dominus Rex mandavit mihi *Johanni de Coloma* = Visa per *Johannem Granada* pro Generali Thesaurario, & Conservatore.

CXXXIV.

REAL DESPACHO A FAVOR DEL CONSULADO
del mar de Barcelona, para que pueda vender y empeñar á mayor precio los censos que tomó sobre el derecho del Periatge en el arrendamiento de la Aduana de Tamarit, propia del Arzobispo de Tarragona.

R. Arch. Regest. Diversorum 31. *Johannis II. fol. 73. B.*

A. D. 1477. **N**OS JOHANNES, Dei gratia, Rex Aragonum, Navarræ, Siciliae, &c. Attendentes vos dilectos & fideles nostros Consules maris hujus Civitatis nostræ Barchinonæ vigore licentiæ, facultatis, & permissi vobis factorum & concessorum per Illustrissimam Johannam Reginam Siciliae, Hierusalem & Ungariæ, Infantissam Aragonum, filiam carissimam, & tunc Locumtenentem generalem nostram in hujusmodi Principatu Cathalonie, & Regno Majoricarum, Insulisque illi adjacentibus, de & cum consensu & interventione sex Procerum Mercatorum ad subscriptum negotium electorum ac Defensorum mercantiæ dictæ Civitatis, vendidisse personis nonnullis & seu collegiis, nonnulla censualia mortua, quorum prætia summam M.CCC.L. librarum Barchinonensium capiunt, instrumento scilicet gratiæ redimendi mediante, ad forum seu rationem XIV. mille pro quocumque millenario, obligando, & hipotecando eorundem censualium emptoribus Jus vulgo dictum *del Periatge*, quod in Civitate memorata sub regimine & administratione vestrum Consulium & Consilii prædictorum colligitur & levatur, ut scilicet ex ipsa pecuniæ summa exsolvetis prætium arrendamen-

menti per Reverendissimum in Christo Patrem ac dilectum Consiliarium & Cancellarium nostrum Petrum, miseratione divina, Patriarcam Alexandrinum, & Archiepiscopum Tarraconensem, vobis de & cum consensu Capituli Tarraconensis Ecclesiæ facti, ex & de jure lezdæ vulgariter nuncupatæ *de Tamarid*, ad tempus XII annorum, ab eodemque Patriarcha & Archiepiscopo obtineretis cessionem & translationem ex & de universis juribus & actionibus, eidem tanquam laicæ & privatæ personæ in & super ipso jure lezdæ pertinentibus, ex causa cujusdam concessionis seu gratiæ, per Nos certis optimis respectibus eidem Patriarchæ & Archiepiscopo factæ, exigendi scilicet jus præactum lezdæ intra ipsum tempus XII annorum, ad rationem VI denariorum pro libra, prout in litteris præactis, ad quas Nos referimus, quæ datæ fuerunt Barchinonæ, die vigesimo secundo Februarii proxime lapsi, anni præsentis & subscripti, hæc & alia latius continentur.

Attendentes insuper per vestri eorundem Consulium Concilium & Defensorum fuisse celsitudini nostræ reverenter expositum & humiliter supplicatum, ut ex quo dicta censualia vigore licentiæ & facultatis præambulæ, ad rationem XIV.M. solidorum pro millenario, vendita redimere, & alias venditiones aliis emptoribus ad rationem XX.M. solidorum pro millenario sicuti jam cum illis concordastis, de novo facere decrevistis: cum inde resultet aliqualis diminutio annuæ pensionis ipsorum censualium, quod in utilitatem rei mercantilis succedit, dignaremur aliam consimilem licentiam ejusmodi censualia vendendi, ut decrevistis, usque ad dictam summam M.CCC.L librarum vobis concedere & impartiri; atque prospicientes utilitatem memoratam ipsi statui mercantili ex ipsa nova censualium venditione ad dictam rationem XX.M. pro millenario proventuram; volentesque vobiscum propicie Nos habere, vestra siquidem supplicatione benigne exaudita.

Tenore præsentium vobis dictis Consulibus maris licentiam & plenariam facultatem elargimur, quod vos iidem Consules de & cum consensu & interventione assueti Consilii XX Mercatorum præsentis Civitatis, possitis sine metu & alicujus poenæ incursu, non obstantibus quibuscumque inhibitionibus, pragmaticis sanctionibus, provisionibus, ordinationibus, statutis, & edictis quibusvis in contrarium editis sive factis, ac libere & licite valeatis quævis censualia mortua tam conjunctim quam divisim usque ad summam dumtaxat dictarum M.CCC.L librarum Barchinonensium, in prætiis seu proprietatibus eorundem vendere, & instrumenta venditionum hujusmodi facere & firmare, quibusvis Collegiis, Conventibus, Universitatibus, & singularibus personis tam ecclesiasticis quam secularibus, á vobis emere volentibus, instrumento tamen gratiæ redimendi mediante, in nuda tamen perceptione, videlicet, sine omni firma, fatica, laudimio, tertio & foriscapio, sed cum omni juris coërtione habendi & percipiendi eadem,

dem, ad dictam scilicet rationem xx.m. pro millenario, seu ad majus forum, sicut & prout cum emptore seu emptoribus poteritis concordare, habenda & percipienda per ipsos emptores, & eorum successores annis singulis in & super dicto jure del Periatge; & proinde jus ipsum del Periatge obligare cum illis pactis, pactionibus, stipulationibus, renunciationibus, pœnis, modis, formis, clausulis & cautelis de quibus cum ipsiusmodi emptoribus poteritis convenire, & ad naturam contractuum ejusmodi necessariis, vel quomodolibet opportunis ad omnem securitatem emptoris seu emptorum censualium ipsorum, & prætia prædictorum censualium, quæ dictam summam m.ccc.l. librarum in prætiis & proprietatibus illorum excedere non possint, recipere & habere, convertenda in quitationem & redemptionem seu luitionem dictorum censualium, ad dictam rationem xx mille pro millenario, pro satisfactione dicti Patriarchæ & Archiepiscopi per vos, ut præfertur, venditorum, & non in alios quosvis usus.

Nos enim quascumque venditionem seu venditiones per vos, ut prædicitur, de prædictis censualibus faciendas & firmandas & earum quamlibet, nunc pro tunc & è converso, laudamus, approbamus, ratificamus, & confirmamus serie cum præsentibus, eisdem & cuilibet ipsarum auctoritatem nostram impendimus pariter & decretum. Volentes ac decernentes illas, & instrumenta ipsarum, plenam obtinere in iudicio & extra roborem firmitatem. Mandantes per has easdem universis & singulis Officialibus, &c. Dat. Barchinonæ octavo Novembris, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo = REX JOHANNES. = *Johannes Peyró* mandato regio facto per Vicecancellarium, qui has vidit.

CXXXV.

REAL REQUISITORIA DEL GOBERNADOR GENERAL
de Cataluña, á instancia del Consulado del mar de Barcelona, á todas las Justicias de la Provincia, y del Reyno de Mallorca para que obliguen al Comandante de una esquadra Catalana que dé libertad á los Provenzales que habia apresado.

R. Arch. Regest. *Diver. orum Locumt.* 3. *Ferdinandi II. fil.* 59. B.

A. D. 1483. **I**NFANT ENRICH d'Aragó è Sicilia, Duch de Segorb, Comte d'Ampúrias, Loctinent General en lo Principat de Cathalunya, è Regne de Mallorca, è Illes adjacents. = Als nobles, magnífichs, amats Conseller del Senyor Rey è nostre, lo Portantveus de Governador en lo dit Principat; Veguers, Batles; Sotsveguers, Sotsbatles; è altres universos è sengles Officials en lo dit Principat, è als Loctinents de aquells, al qual è als quals les presents pervendrán ó presentades serán, è de les coses davall escrites requests serán, è á cascú dells: salut è dilecció.

Per

Per los Consols de Mar de la Ciutat de Barchelona, es stat á Nos recorregut, dients : que notori es la pau è treua entre lo dit Senyor Rey è lo Rey de França, la qual fins aci per los observadors de aquella es estada inconcussament observada, è que á noticia dels dits Consols era pervengut, è per letres dels Officials de Marsella á ells era notificat : que Mossen *Francesch de Pau* Patró de galeres haurie presos vint homens de Proença, è posats al rem en les dites galeres, no havent esguart al deservery que al dit Senyor Rey è á Nos de semblant cosa, si axi es, se segueix, axi per violar la pau è treua, com obmetentse los dans irreparables & inconvenients que per la dita causa seguir se porien als vasalls del Senyor Rey, suplicantnos perço, á tals desordens per los respectes damunt dits è observació de les dites pau è treua, fos de nostra mercé volerhi provehir de condecant remey de justícia : è Nos oida la dita Suplicació, è aquella com á justa benignament admesa, de continent havém mandes expedir letres dirigides al dit Mossen Francesch de Pau, manantli que de continent, è tota dilació è consulta á part posades, meta en libertat los dits vint homens Proençals que diu te presos al rem, ab cominació que si axi no ho posará en exequicio, se provehirá per Nos per tots aquells remeys que á Nos serán vists è de justícia deurer fer.

Volents perço en tot degudament provehir, è havents consideració á la violació feta per lo dit Mossen Pau de les dites pau è treua ; á vosaltres è á cascú de vos dehim è manám de certa sciencia è expresament, sots incorriment de le ira è indignació del dit Senyor Rey è nostra, è pena de dos mil florins d'or als Coffrens reals aplicadors, que tota hora è quant vos constará legitimament que lo dit Mossen Francesch de Pau no volrá restituhir los dits Proençals, è posar aquells en libertat ; en tal cars, si lo dit Mossen Francesch de Pau è acordats de les dites galeres vindrán en les jurisdiccions de á vosaltres è cascú de vos comeses, aquell è aquells detengau presos è arrestats, fins è tro á tant que aquell haja posat en libertat los dits vint homens Proençals : guardantvos atentament de fer lo contrari en alguna manera, per quant la gracia del dit Senyor Rey è nostra vos es cara, è la pena damunt dita desijau evitar, com Nos per observació de les dites treues, è justícia mijançant, vullám axi s'faça, qualsevol guiatge tant per lo dit Senyor Rey com per Nos á aquell è á les galeres atorgat, en res no contrastants. Dat. en Sent Geroni de la Vall de Ebron, á vuit del mes de Abril, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatrecentos vuitanta tres. = EL INFANTE = Dominus Infans Locumtenens Generalis mandavit mihi *Joanni Mallen* : & vidit eam Vicecancellarius.

EDICTO DEL REY CATOLICO DON FERNANDO, mandando á los Gobernadores y Justicias de todas las Provincias marítimas de la Corona de Aragon, no concedan pasaportes á embarcaciones armadas; sin que sus Capitanes den fianzas y seguridad de no cometer excesos contra sus vasallos navegantes.

R. Arch. Regest. Diversor. Locum. 3. Ferdinandi II. fol. 6o.

A. D. 1483. **I**NFANS ENRICUS Aragonis & Siciliæ, Dux Sugurbii, Comes Empuriarum, Locumtenens Generalis in Principatu Cathalonix, & Regno Majoricarum, Insulisque adjacentibus. ≡ Als spectables, magnífichs, amats del dit Senyor Rey è nostre tots è sengles Visreys, Gobernadors, Batles Generals, è Loctinents lurs, Procuradors Reyals, Veguers, Potestats, Justicies, è tots altres Officials, axi majors com menors, tant en lo Regne de Mallorques è Illes á aquell adjacents, com en lo present Principat, è en qualsevol Ciutats, Viles, è Lochs de aquells constituïts è constituïdors, è als Loctinents dels dits Officials, è á cada hu d'ells: salut è dilecció.

Per los Consols de mar de la Ciutat de Barchelona Nos es stada presentada una Provisió per lo dit Senyor Rey manada expedir, la qual es del tenor següent.

DON FERRANDO, per la gracia de Deu, Rey de Castella, d'Aragó, de Leó, &c. Al Illustre Infant Don Enrich, Duch de Segorb, Compte d'Ampurias, Loctinent General en lo Principat de Cathalunya, è Regne de Mallorques, è Illes adjacents, nostre molt car è molt amat Così: è als spectables, magnífichs, amats, è feels nostres, tots è sengles Visreys, Gobernadors, Batles Generals, è Loctinents lurs, Procuradors Reyals, Veguers, Potestats, Justicies, è tots altres Officials axi majors com menors, en los Regnes de Sicilia, València, Serdenya, Mallorques, è Principat de Cathalunya, è en qualsevol Ciutats, Viles, è Lochs de aquells constituïts è constituïdors, è als Loctinents dels dits Officials, è á cada hu d'ells: salut è dilecció. Com hajám vist per speriencia, quants dans, robos, è mals son stats fets per lo passat á nostres subdits, qui van mercantivolment, è stanç pacíficament per los mars è regnes nostres preïts, per diversos Cossaris axi subditis è vassalls nostres com de altres Nacions, è en gran part sia stada causa de aquests dans, lo receptor dels dits Cossaris, atorçantlos guiatges, donantslos vitualles, è permetentlos fer botins de les robes preses, les quals á les vegades son de vassalls è subdits nostres: è per obviar è provehir á tals dans, è levar les vies en quant pugám que son en part causa dels dits dans, statuhím, ordenám, è ab tenor de les presents de nostra certa sciencia è consultament vos dehím è manám stretament,

ment, sots obtenció de nostra gracia, è amor, è pena de deu milia florins d'or á nostres coffrens aplicadors: que per vosaltres, ni algú de vos no sia ni puixa esser guiada nau, galera, navili, ó fusta alguna, que no vage mercantilment, sens expressa condició è retenció que no hajen preses veus de vassalls è subdits nostres; ne axi poch doneu loch sien venudes á aquells virtualles algunes, sens quel' Patró ó Capitá de la tal nau ó fusta no prest primer sacrament è homenatge en poder de aquell de vosaltres á qui pertanyerá (si altra major seguretat haver no poreu) que no farà dan ni damnatge algú á nostres subdits. E cas que vosaltres è algú de vos atorgará guiatge á tals Cossaris, navilis, ó fustes, eo vendrá ó dará loch qu'els sien venudes virtualles sens la pre dita seguretat: volém que ultra les predites penes, sia tengut lo Official qui á aço contrafará, en pagar tots los dans que los dits Cossaris donarán é farán á nostres vassalls è subdits. E perque per algú no puixa esser allegada ignorancia, volém è manám que les presents sien publicades per cascú de vosaltres dins lurs jurisdiccions, en totes les Ciutats, Viles, è Lochs de marines, ont acostumen arribar los navilis è fustes per pendrer virtualles è fer botins de preses; è no façeu lo contrari, si voleu no incorrer en les penes damunt dites, è en la ira è indignació nostra. Dat. en Madrid á vint y nou de Deembre, any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatre cents vuitanta tres. = Yo EL REY.

Volents perço conformarnos ab la voluntat è mente del dit Senyor Rey, è inseguint la forma per Sa Excellencia estatuida; á vosaltres è á cascú de vos dehím, è manám de nostra certa sciencia è expressament, sots les dites penes: que la preinserta provisió, è totes les coses en aquella contengudes tengueu è observeu, tenir è observar façeu inviolablement, è ab veu de pública crida, per les jurisdiccions á vosaltres comeses, façau publicar, axi com per Sa Excellencia es ordenat, perque per algú no puxa esser allegada ignorancia; è no façeu lo contrari, si voleu no incorrer en les penes en la preinserta provisió contengudes, è la ira è indignació de Sa Excellencia desijeu evitar. Dat en Sent Geroni de la Vall de Ebron á vuit dies de Abril, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatre cents vuitanta tres. = EL INFANTE = Dominus Infans Locumtenens Generalis, mandavit mihi *Johanni Mallen*: & vidit eam Vicecancellarius. = Fuit duplicata.

REAL CEDULA DEL GOBERNADOR GENERAL de Cataluña, en que concede á la Lonja del mar de Barcelona facultad de empeñar el Derecho del Periage para juntar la suma ofrecida en ayuda de la fábrica del muelle de dicha Ciudad.

R. Arch. Regest. Diversor. Locumt. 3. Ferdin. II. Fol. 83. B.

A. D. 1483. **N**OS INFANS Enricus Aragonis & Siciliæ, Dux Sugurbi, Comes Empuriarum, Locumtenens Generalis in Principatu Cathalonix, & Regno Majoricarum, Insulisque adjacentibus. Quia Concilium nuncupatum xx Personarum mercantiliū Logiæ Civitatis Barchinonæ, seu illius major pars, nuper deliberavit quod per vos dilectos, regios, & nostros Consules maris dictæ Civitatis, haberentur per modum & viam infrascriptam D libræ monetæ Barchinonæ, necessariæ ad solvendum ccc libras oblatas & promissas per Logiam dictæ Civitatis, pro anno præsentis, pro edificatione seu constructione Molli sive Portus, qui in plagia Civitatis ejusdem fit & struitur, & pro solvendis pensionibus censualium super jure infrascripto oneratorum, debitis & debendis, nec non satisfaciendo nonnullis salariis, & aliis rebus & oneribus tam ordinariis quam extraordinariis, concernentibus & tangentibus statum mercantilem & Logiam dictæ Civitatis, obtenta tamen primitus per vos licentia opportuna. Idcirco Nobis humiliter supplicastis, ut licentiam habendi dictas D libras per modum infrascriptum vobis concedere dignaremur.

Nosque, vestra ipsa supplicatione tanquam rationabili & justa admissa benigne; tenore præsentium scienter & consulto licentiam & facultatem plenariam concedimus & elargimur vobis dictis Consulibus, & qui pro tempore fuerint: quod non obstantibus quibusvis ordinationibus, pragmaticis sanctionibus, prohibitionibus, & vel edictis generalibus & specialibus in contrarium editis sive factis, possitis & vobis liceat, si & quando volueritis, simul vel divisim, pro solvendis & satisfaciendis rebus prædictis, & prout superius exprimitur, vendere instrumento tamen redimendi gratiæ mediante, censualia mortua, in prætiis tantum usque ad quantitatem dictarum D librarum Barchinonæ cuicumque, seu quibuscumque personis, cujusvis status, gradus, aut conditionis existant, cum omnibus & singulis obligationibus, renunciationibus fori, submissionibus, juramentis, pœnis, salariis, sententiis, scripturis tertiorum, & aliis securitatibus, & clausulis necessariis & opportunis ad illud pretium seu prætia, quibus poteritis cum emptore seu emptoribus convenire, & pro ipsis censualium venditionibus jus mercantiæ vulgariter nuncupatum lo *Periatge*, quod in dicta Civitate colligitur & de cætero colligetur, & tam impositum quam imponendum, & etiam quodlibet aliud jus quod alibi per

per vos impositum sit seu per futuros Consules imponetur, juxta tenorem privilegiorum vestri dictorum Consulium, generaliter vel specialiter obligare & impignorare, aut intra manus mittere eis modis & formis quibus vobis vel Consulibus qui pro tempore fuerint, benevisum fuerit, ad omnem videlicet commodum & utilitatem emptorum censualium prædictorum: possitisque prætia dictorum censualium usque ad quantitatem dictarum \mathfrak{D} librarum recipere, & habere, & de illis apocham & apochas facere & firmare; quæ prætia in solutionem & satisfactionem rerum & usuum prædictorum, & non in alios, convertere teneamini: disponentes & providentes harum serie, pro securitate emptorum dictorum censualium, quod jus ipsum Periagii, tolli, levare, aut minui non liceat seu possit ullo modo, ipsis censualibus, aut aliquo eorum durantibus, vel non solutis.

Nos enim de certa scientia & consulto, quascumque venditiones per vos de dictis censualibus faciendas & earum quamlibet, nunc pro tunc laudamus, approbamus, autorizamus, & decretamus, in judicioque & extra judicium valere volumus & tenere, etiam omnem defectum & omissionem suplemus, vitiumque, si quod in eis seu aliquo eorum apponi possit ullo modo, de regiæ potestatis plenitudine Nobis commissæ, tollimus & abolemus. Mandantes per has easdem universis & singulis Officialibus regiis, &c. Datas in Villa Calidarum de Montebovino, die septima mensis Julii, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo tertio. = Pagés Vicecancellarius = *Jacobus Ferrer*, de mandato Domini Infantis Locumtenentis Generalis, facto per *Pagés* Vicecancellarium: = Visa per *Monfort* pro Generali Thesaurario, & *Malet* Fiscii Advocato.

CXXXVIII.

PROVISION DEL REY DON FERNANDO II,
en que manda al Bayle General de Cataluña, que en el derecho del 6
por 100, que se exigía á los Genoveses, no se comprendan las mercaderías
propias de vasallos de la Corona de Aragon.

R. Arch. Regest. Divers. 4. Ferdinandi II. fol 154. B.

DON FERRANDO, per la gracia de Deu, Rey de Castella, de Aragón, de Leó, de Sicilia, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorca, de Sivilla, de Sardenya, de Cordova, de Corcega, de Murcia, de Jaen, de Algarbe, de Algecira, de Gibraltar, Compte de Barchelona, Señor de Vizcaya, y de Molina, Dux de Athenas è de Neopatria, Compte de Rosselló è de Cerdanya, Marqués de Oristany, y Compte de Gociano. Al magnífich è amat Conseller nostre Mossen *Joan Sarriera*, Cavaller, Balle General en lo Principat de Catalunya, è al Lochti-
nent en lo dit Offici, ó regint aquell: salut è dilecció.

Mm 2

Illo

A. D.

1483.

Havém á memoria en dies passats per certes justes è rahanables causes haver manat exigir en aqueix Principat sis per cent de qualsevol mercaderies que per Genovesos fossen en aquell per mar ó per terra portades, ó tretes del dit Principat, segons en les letres daquen emanades, á les quals nos referím, pus largament se conté. Havents entés per humil exposició á Nos feta per part dels Consols de la mar de la nostra Ciutat de Barchelona, que lo dit dret de sis per cent, no solament es per vos exigít dels dits Genovesos, mes encare de nostres subdits è vasalls, com hajau exigít lo dit dret del feel nostre en Francesch Morer mercader per certes mercaderies sues propries, supplicantnos los dits Consols que no permetessem lo dit dret se exigisca dels dits nostres vassalls, è que manassem restituir al dit Francesch Morer è á qualsevol altres lo que per raho de dit dret s'es exigít per raho de lurs propries mercaderies. E Nos exaudita la dita supplicació com á justa, declarants vos no esser estada nostra intenció que lo dit dret de sis per cent se exigisca dels dits nostres subdits è vasalls per raho de lurs propries mercaderies, sino tan solament dels dits Genovesos: perço os diém, è manám sots incorriment de la nostra ira è indignació, è pena de mil florins d'or d'Aragó, de vostres bens exigidors è á nostres reals coffrens applicadors, que cessant d'aquí avant exigir dels dits nostres vassalls è subdits lo dit dret de sis per cent per lurs propries mercaderies, al dit Francesch Morer, è qualsevol altres subdits è vasalls, nostres restituiscats de continent tot ço è quant per raho de lurs propries mercaderies haguessen de aquells exigít del dit dret de sis per cent; è no façats lo contrari, per quant la nostra gracia haveu cara, è la dita pena no volets incorrer. Car Nos ab aquestes mateixes manám al Maestre Racional de nostra Cort en Barchelona residint, è al Lochtinent en lo dit Offici, ó altre qualsevol de vos compte oidor que posantvos en data ó exida aquelles quantitats que com dit es, haureu al dit Francesch è altres vasalls è subdits nostres restituïdes, è restituynt les presents, ab ápoca de paga les vos admeten en compte, tot dupte è dificultat cessants. Dada en Cordova á trenta dies del mes de Agost del any mil quatrecents vuitanta tres. = Yo EL REY. = Dominus Rex, ad relationem *Gasparis de Aryño* Secretarii, mandavit mihi *Joanni Peyro*. = Visa per Thesaurarium Generalem & pro Conservatore.

REAL CEDULA DEL GOBERNADOR GENERAL DE
*Cataluña en que concede al Consulado de Barcelona facultad de empe-
 ñar el derecho del Periage, para juntar la suma necesaria para defen-
 der la Casa de la Lonja de los embates del mar que amnazaban su
 ruina.*

R. Arch. Regest. Divers. Locumt. 4. Ferdinandi II. fol. 66.

NOS INFANS ENRICUS Aragonum & Siciliæ, Dux Soburbii, Comes A. D.
 Emporiarum, Locumtenens Generalis Serenissimi Domini Regis Do- 1484.
 mini nostri observandissimi, in Principatu Cathalonix, Regno Majoricarum,
 & Insulis ei adjacentibus. Incursus maris vento sævientis in tantum his
 præteritis diebus nocuit fundamentis Logiæ præsentis Civitatis, cujus est
 speciositate sua non mediocre ornamentum, & nocere speratur, ut nisi oc-
 curratur, ingens ruina & incommodum ejusdem Logiæ reparatione difficilli-
 mum, sicuti palam est, subsequi sit necesse. Quocirca Concilium nuncu-
 patum xx Personarum mercantiliū Logiæ dictæ Civitatis, seu illius ma-
 jor pars, deliberavit nuper, præsupposita licentia infrascripta, quod per vos
 dilectos regios & nostros Consules maris dictæ Civitatis, habeantur per
 modum & viam infrascriptam m libræ quibus possitis aggerem sive *palis-
 sada*, aut *rexagula*, & alia opera, contra seu ante Logiam ipsam facere,
 ut per ea ab inde ipsius maris incursu & periculo liberetur, solvereque
 nonnullas pensiones censualium super jure infrascripto oneratorum deben-
 das, & salaria & alias res & onera ordinaria & extraordinaria, concernen-
 tia statum mercantile, & Logiam ipsam, & ejus utilitatem.

Quare supplicastis Nobis, ut licentiam habendi dictas m. libras per mo-
 dum infrascriptum vobis concedere dignaremur. Nos vero necessitate ip-
 sa & quidem urgenti inspecta, & proinde supplicationi vestræ benigne an-
 nuentes; tenore præsentium, scienter & consulto licentiam & facultatem
 plenariam concedimus & largimur vobis dictis Consulibus qui nunc estis
 & pro tempore fuerint, quod non obstantibus quibusvis ordinationibus, sta-
 tutis, pragmaticis sanctionibus, prohibitionibus, vel edictis generalibus vel
 specialibus, in contrarium editis, possitis, & vobis liceat, &c. (*Sigue la
 formula ordinaria de estilo como en la antecedente.*) Dat. Barchinonæ quin-
 todecimo die Decembris, anno á Nativitate Domini millesimo quadrin-
 gentesimo octuagesimo quarto. = *Bardaxí* Regens = *Galcerandus Ber-
 trandus* mandato Domini Infantis Locumtenentis Generalis, facto per *An-
 tonium de Bardaxí* Regium Cancellarium, qui eam signavit. = *Visa* per
Monfort pro Thesaurario generali, & *Malet* Fisci Advocato.

PROVISION REAL DEL GOBERNADOR GENERAL
de Cataluña, en que manda, baxo nuevas penas, por quejas de los Consules de Barcelona, que se observe lo mandado en otra contra los excessos que los armadores cometian por no exigirles las seguridades y fianzas de su conducta.

R. Arch. Regest. Diversor. Locumt. 3. Ferdinandi II. fol. 128.

A. D. 1485. **I**NFANT ENRICH de Aragó è Sicilia, Duch de Segorb, Compte d'Am-
 purias, Loctinent General en lo Principat de Cathalunya, è Regne
 de Mallorques, è Illes adjacents. Als espectable, magnífichs, amats del Se-
 nyor Rey è nostres, tots è sengles Virreys, Governadors, Batles Gene-
 rals, è Loctinents lurs, Procuradors Reals, Veguers, Potestats, Justicies,
 è tots altres Officials axi majors com menors, tant en lo Regne de Ma-
 llorques è Illes á aquell adjacents, como en lo present Principat, è en
 qualsevol Ciutats, Viles, è Lochs de aquell constituïts, è constituïdors, è
 als Loctinents dels dits Officials, è á cascú dells : salut è dilecció.

A memoria tenin en aquests passats dies á suplicació dels Consols de
 mar de la present Ciutat, haver donat executoria de una provisió de la
 Cort, è Cancelleria del dit Senyor Rey emanada, del tenor següent :
 (*Está aqui continuado literal el Instrumento del fol. 60. de este mismo Re-
 gistro, que se lee al Num. 136.*) E jat se sia les dites è preinsertes Reals Le-
 tres vos sien stades presentades, aquelles empero no haveu curat obtem-
 perar ; ans som stats informats per los dits Consols, que los dits Cossaris son
 sostenguts è receptats en les jurediccions á vosaltres sotsmeses, contra forma
 de les dites è preinsertes Provisions, del que á causa de aço se segueix gran
 deservey al dit Senyor Rey è á Nos, è dan als subdits de Sa Excellencia
 qui van mercantivolment è pacífica per les mars de Sa Serenitat. Reser-
 vants la execució per ço de les dites penes al Fisch, è volents á tal re-
 nitencia provehir, supplicats encara per part dels dits Consols, á vosal-
 tres è á cascú de vos dehím è manám de nostra certa sciencia è expres-
 sament, sots totes penes en la preinserta Provisió contengudes, que tenint
 è observant lo que per lo dit Senyor Rey es stat provehit per ses Le-
 tres, poseu, è deducixcau en execució lo contengut en aquelles, si è se-
 gons per lo dit Senyor Rey es manat è per Nos provehit : guardantvos
 attentament de fer lo contrari en alguna manera, per quant havéu cara
 la gracia del dit Senyor Rey è nostra, è les penes en la preinserta Pro-
 visió contengudes desijau no incorrer. Dada en Barchelona á vint è tres
 de Nohembre, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatre cents
 vuitanta sinch. = EL INFANTE. = Dominus Infans Locumtenens Generalis
 mandavit mihi *Johanni Mallen* ; & vidit eam Regius Cancellarius.

CXLI.

C X L I.

*CARTA DEL REY CATOLICO DON FERNANDO II,
á Carlos VIII de Francia, para que quiera suspender y derogar las
patentes de represalia y marca que habia concedido á ciertos vasallos
suyos contra los Catalanes.*

R. Arch. Regest. Itinerum Sigil. Secret. 3. Ferdinandi II. fol. 31.

SERENISSIMO ac Christianissimo Charolo, Dei gratia, Franchorum Re- A. D.
gi, consanguineo & confederato nostro carissimo: Ferdinandus, eadem 1487.
Regia, Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, Siciliae, Toleti, Valentiae, Ga-
lliciae, Majoricarum, Hispalis, Sardiniae, Cordubæ, Murciae, Jaennis, Al-
garbii, Algeciræ, Gibraltaris, Comes Corcicæ, Barchinonæ, Dominus Vis-
cayæ, & Molinæ, Dux Athenarum & Neopatriæ, Comes Rossilionis &
Ceritanæ, Marchio Oristanii, Comesque Gotiani: salutem, & prosperos
ad vota succesus.

Intelleximus quædam *Petrum Simoneum* subditum vestrum á Serenitate vestra represalias obtinuisse adversus Cathalanos & alios subditos nostros, asserendo, uti accepimus, minus veris informationibus, in Regno vestro aliquos pannos parvi quidem valoris cum quadam Sagettia Januensium per eum onustos á biremibus *Francisci de Torrelles* interceptos fuisse, & eidem Simoneo cum clavo traffixam esse manum, & capta etiam sibi fuisse cirograffa valorem 11 mille DC duplarum capientia, quæ omnia aliter evenisse comperta fuere per Antonium Rovira mercatorem, á Consulibus maris Civitatis nostræ Barchinonæ propterea ad Generalem & Governatorem in partibus Anquitaniæ missum, coram quo dictus Simoneus executionem dictarum repressaliarum instabat, quandoquidem Antonius ipse ut fertur legitimis documentis monstravit dictum Simoneum in dicta Sagettia ferrum, arma, & alia prohibita ad Barbaras gentes devexisse, ac eundem aggressorem sagittæ ictu in manu vulneratum fuisse, & deinde á biremibus dicti Francisci de Torrelles, opera dictorum Consiliariorum & Consulium Barchinonæ liberatum extitisse. Post hæc, eundem Simoneum in suis juribus auditum, sententiam á Locumtenente Generali nostro in Cathalonia reportasse, & pannos captos recuperasse, & pro reliquis sibi captis executionem obtinuisse in bonis dicti Francisci de Torrelles; deindeque compertum fuisse cirograffa quæ dictus Simoneus petebat non esse sua, sed quorundam Johannis de Vaus, & Blandi Martinet, ipsaqua cirograffa penes Guillerimum Sagner mercatorem Montispesulani remansisse. Et cum Antonius Rovira prædictus, ex probatis & deductis revocationem dictarum repressaliarum peteret; Governator prædictus, eum requisivit ut fidem faceret de mandato & potestate sua. Sed quoniam judicium dicti Governatoris non inmerito formidabat, cum in similibus rebus

bus, Judices ex utrisque Regnis eligi consueverunt, præsertim quia per acta & probata intentio dicti Simonei corruerat; Antonius ipse, consultis prius dictis Consiliariis & Consulibus, non ostenso mandato, taleque iudicium subire metuens discessit: verum ut præfertur his non obstantibus, Serenitas vestra repressalias memoratas eidem Simoneo confirmavit, & ad *iv* mille franchos duxit estimandas.

Præter hæc quidam Antonius Petri mercator nuper ad dictam Civitatem Barchinonæ accessit deferens marcham per eum á Vobis contra eosdem Cathalanos & alios subditos nostros obtentam, prætextu nonnullorum frumentorum & pellium per dictum Franciscum Torrelles ab eo captorum, cum quo ipse Antonius Petri interventu dictorum Consiliariorum & Consulium, concordiam ut dicitur inhunt, cujus prætextu ipse Antonius Petri pollicitus fuit se operam daturum ut dictus Franciscus recuperaret quandam suam biremem, una cum captivis & aliis rebus in Marsiliæ portu sub securitate & guidatico sibi interceptam, & illico restitueret Franciscus prædictus eidem Antonio & aliis vasallis & subditis vestris quicquid post captam biremem per eum surreptum dicitur. Qua ratione Consilarii & Consules ipsi, cupidi ut concordata adimplerentur, tradiderunt ipsi Antonio Petri *xx*. scuta auri, scripseruntque ad Serenitatem vestram, nec non ad Magistratum Anquitaniæ & Marsiliæ, ac Vobis, ut pro fæderibus inter Nos jamdiu initis, has fraternitati vestræ dare vellemus enixe supplicarunt.

Quæ cum ita sint, eandem fraternitatem vestram, majori quo possumus animi affectu, deprecata volumus, ut pro justitiæ cultu, mutuaque inter Nos benevolentia & amore, ac pro jure fæderum repressalias ipsas, minus rite ut fertur, á superius nominatis contra subditos nostros obtentas revocare, & earum effectum tollere vellit; nec non providere ut concordata cum dicto Antonio Petro debito mandentur effectui, taliter quod superius nominati in eorum justitia nequaquam frustrentur: hoc etsi conveniat justitiæ debito & equitatis vicissitudini, gratissimum quidem Nobis erit, ut fraternitas vestra erga Nos super his morem gerat, & subditorum nostrorum indemnitati taliter provideatur, ne ob id mercantile negotium tantum reipublicæ collaturum, inter Regna & subditos utriusque vel cesset, vel detrimentum patietur. Parati Nos reperiemur, dum se casus obtulerit, desideriis Serenitatis vestræ, & subditorum suorum occurrentiis cumulatissime satisfacere, quam Divina pietas conservet ad vota fæliciter.

Ex Urbe Salamantina duodecimo Januarii, anno millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo. \equiv Yo EL REY \equiv Dirigitur Serenissimo & Christianissimo Regi Franciæ.

REAL PROVISION DEL GOBERNADOR GENERAL
de Cataluña, en que manda, por quejas del Consulado de Barcelona, se persiga y aprese la persona y tripulacion del Capitan de una Caravela que robó el cargamento de un Frances y otras embarcaciones tambien del pais.

R. Arch. Regest. Diversorum 4. Locumt. Fer. Lin. II, fol. 190. B.

L O INFANT DON ENRICH d'Aragó è de Sicilia, Duch de Segorb, è **A. D.**
 Comte d'Ampurias, Lochtinent General del Illustrissimo Senyor Rey **1487.**
 Senyor nostre, en lo Principat de Cathalunya, Regne de Mallorques, è
 Illes adjacents. Als noble, magnifich, è amats Conseller del Senyor Rey
 è nostres los Portantveus de Governador en lo Principat de Cathalunya,
 è al Regent lo dit Offici, Veguers, Sotveguers, Batles, Sotbatles, è al-
 tres universes è sengles Officials als quals les presents pervendrán, ó pre-
 sentades serán, es' pertanguan les coses dejus scrites, è á cascú d'ells: sa-
 hnt è dilecció.

Los Consols de la Lotja de aquesta Ciutat de Barchelona, nos han
 feta gran clamor, dient: que après de tants insults robos è furts que de
 cadal dia se fan á vassalls è subdits del dit Senyor Rey, è senyalada-
 ment á Mercaders de aquesta dita Ciutat, qui comercean è naveguen ses
 mercaderies per mar, en *Jaume Moriscot* patró de caravela, no solament
 s'es levat ab lo cárrech de certes robes è mercaderies que un Francés
 è vassall del Christianissimo Rey de França, qui es en aliança è confede-
 ració ab lo dit Senyor Rey, havia carregat en la dita sua caravela per
 aquesta dita Ciutat, è pagat plenament tots los nólits de les dites robes
 è mercaderies; mes encara ha pres un lahút de Palamós carregat de fa-
 rina, è un altre navili de hu appellat Pere Pasqual carregat de olis, que
 venian en aquesta dita Ciutat de Barchelona, è que lo dit Jaume Mo-
 riscot iria per la Costa ab la dita presa, es' creu seria exit en terra á
 Tarragona è altres parts de la dita Costa: supplicant Nos humilment so-
 bre aquestes coses los volguessem provehir de algun condecant è salu-
 dable remey de justicia.

A la qual supplicació benignament annuints, è considerants quant aques-
 tes actes son leigs è fets è perpetrats en gran offensa de nostre Senyor
 Deu, è menyspreu de la correcció temporal: è considerants encara que si
 en aço nos' proveheix, è no si fa aquella punició è cástich ques' perta-
 ny, tota l'art mercantivol es destruïda è del tot perduda: Per tant ab
 tenor de les presents, è de nostra certa sciencia, vos dehím è manám,
 sots inçorrimt de la ira è indignació del dit Senyor Rey, è pena de
 tres milia florins, que si lo dit Moriscot será ó arribará en les parts de

les jurisdiccions á cascú de vosaltres acomanades ab la dita presa è fustes, treballeu ab summa diligencia en haver aquell, è la fusta è fustes, robes, è mercaderies que ab si durá è portará, mariners, nauchers, è familia que en aquelles serán, á vostres mans è poder; è aquells è aquelles detendreu á bona guarda è custodia, fins en tant que consultats per vosaltres de les dites coses, vos trametám manar lo que fer haureu; è guardanvos en alguna manera de fer lo contrari, si la gracia del dit Senyor Rey è nostra vos es cara, è la sobredita pena desijau evitar. Dada en Barchelona á diset de Maig, de l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatrecents vuitanta set. = EL INFANTE = Dominus Infans Locumtenens Generalis mandavit mihi *Johanni de Puigmijá*. = Visa per Regentem Cancellariam: = Regentem Thesaurariam; = & Fisci Advocatum.

CXLII.

REAL CEDULA DEL GOBERNADOR GENERAL de Cataluña, en que concede á la Lonja del mar de Barcelona facultad de empenar el derecho del Periage para juntar la suma ofrecida en ayuda del armamento de una galera contra Piratas Infieles.

R. Arch. Regest. *Diversorum Locumt.* 7. *Ferdinandi II.* fol. 23.

A. D. 1492. **N**OS INFANS ENRICUS Aragonum & Siciliae, Dux Soburbii, Comes Emporiarum, Locumtenens generalis Serenissimi Domini Regis, Domini nostri observandissimi, in Principatu Cathalonie, Regno Majoricarum, & Insulis ei adjacentibus.

Ad supplicationem humilem vestrum dilectorum nostrorum Consulum maris ad rem mercantilem hujusmodi Civitatis Barchinonae electorum Nobis factam; tenore presentium, licentiam & facultatem plenariam concedimus, & elargimur vobis dictis Consulibus: quod de & cum consilio quatuor proborum hominum mercatorum per vos electorum, & facultate, & potestate vobis attributis per Concilium xx Lotgiæ dictæ Civitatis, nec non Deffensorum dictæ mercantiæ Civitatis ejusdem, possitis & vobis liceat si & quando volueritis, simul & divisim, pro habendis dc libris monetæ Barchinonæ necessariis pro expeditione biremis dilecti nostri *Michaelis Ferrer*, quam Civitas Barchinonæ ex deliberatione Concilii centum Juratorum presentis Civitatis, ac etiam vestri dictorum Consulum, & vestri Concilii vulgariter dicti de vint, armari debet comunibus expensis vestri dictorum Consulum & vestri Concilii, & dictæ Civitatis, pro custodia maris & costæ presentis Principatus Cathalonie ab incursu quorumcumque Piratorum, & præsertim Sarracenorum, maria dicti Principatus currentium & perturbantium, & navigantes in illis deprædantium, vendere, instrumento tamen gratiæ redimendi mediante, tot & tant

ta

ta censualia mortua, quot & quanta vobis pro prædictis necessaria videbuntur, dum tamen ipsorum omnium prætia summam DC librarum monetæ Barchinonensium non excedat, cuicumque videlicet, seu quibuscumque personis cujusvis status, gradus, aut conditionis existant, cum omnibus & singulis obligationibus, renunciationibus fori, submissionibus, juramentis, homagiis, poenis, salariis, sententiis, scripturis tertiorum, & aliis securitatibus, & cum illis clausulis & cautelis, ac illis prætio seu prætiis, & foro seu foris, quibus volueritis, & cum emptore, seu emptoribus eorundem poteritis conveniri; & postquam hujusmodi censualia usque ad dictam summam dictarum DC librarum in sorte principali, vendideritis seu carricaveritis, illa luere, & redimere, & pro illis luendis & redimendis alia nova censualia vendere, & carricare ad majus pretium, consimili instrumento gratiæ luendi & redimendi mediante, usque ad eandem summam dictarum DC librarum, alia licentia regia & nostra minime requisita; & pro ipsis venditionibus censualium, jus mercantiæ vocatum *Pariatge*, quod in dicta Civitate colligitur, & de cætero colligetur, & tam impositum quam imponendum, de dictorum Proborum hominum & Deffensorum consilio sicut fuerit eis benevisum, ad omnem videlicet commodum & utilitatem emptorum censualium prædictorum; possitis etiam pretia dictorum censualium mortuorum per vos vendendorum recipere, & de illis apocam & apocas facere & firmare, quæ pretia in prædictis, ac missionibus, & expensis occasione eorundem necessario faciendis totaliter convertere habeatis & teneamini, & non in alio quovis usu: disponentes, & providentes serio præsentium, pro securitate emptorum dictorum censualium, quod jus ipsum *Pariatgii* tolli, levare, aut minui non liceat, neque possit ullo modo, durantibus ipsis censualibus, seu aliquo eorundem. Nos enim de certa scientia & consulte, &c. In cujus rei testimonium præsentis fieri jussimus sigillo regio impendenti munitas. Dat Barchinonæ die decima quarta Julii, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo; Regnorum dicti Domini Regis, videlicet, Siciliæ XXV; Castellæ & Legionis XIX; Aragonum vero & aliorum, anno XIV. = EL INFANTE. = Dominus Infans Locumtenens mandavit mihi *Francisco Carbonello*; & viderunt eam Regius Cancellarius, & Regens Thesaurariam.

REAL EXECUTORIA SENTENCIADA EN CANCELLERIA,
en la qual se declara que las naves Barcelonesas, sus cargamentos, mer-
caderes y pasageros, sean extrangeros ó no, que navegasen á Egypto,
eran exentas del derecho del Quirato, que se pretendia exigir en Ma-
llorca quando cargaban ó partian de dicho Reyno.

Ex Arch. Consulat. maris Barchin. Lib. membran. Privileg. fol. 154. n. 74.

A. D. 1493. **J**ESU CHRISTI & ejus gloriosissimæ Virginis & Matris Mariæ nomini-
 bus invocatis. Pateat universis: quod Nos Ferdinandus, Dei gratia,
 Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, Siciliæ, Granatæ, Toleti, Valen-
 tiæ, Galleciæ, Majoricarum, Hispalis, Sardinia, Cordubæ, Corsicæ, Mur-
 ciæ, Giennis, Algarbii, Algeciræ, Gibraltar, & Insularum Canariæ, Co-
 mes Barchinonæ, Dominus Vizcayæ & Molinæ, Dux Athenarum & Neo-
 patriæ, Comes Rossilionis & Ceritanæ, Marchio, Oristanni & Guotiani.

Visa quadam supplicatione Majestati nostræ oblata pro parte Narci-
 si Benús Notarii nomine & pro parte Consulum & Deffensorum mer-
 cantia Civitatis Barchinonæ die XII mensis Junii anno M.CCCC.XCIII,
 conquærentium, quod Nobilis Gregorius Burgués Miles, Procurator nos-
 ter in Regno Majoricarum contra varia & prædicta privilegia Civitati
 prædictæ per retroactos Reges Aragonum prædecessores nostros concessa,
 certum jus dictum del *Quirat* á navibus & lignis maritimis civium &
 mercatorum Civitatis Barchinonæ propriis, aut conductis, intrantibus seu
 intrare volentibus ad terras Egypti seu Soldani Babiloniæ, transeuntibus
 seu levantibus merces aliquas in Regno vel Civitate Majoricarum, cona-
 tur exigere & exigit, in neglectum privilegiorum Regionum prædictorum
 ac ipsorum civium dictæ Civitatis præjudicium non modicum atque damp-
 num, prout hæc & alia in dicta supplicatione plenius continentur, & cum
 qua causam ipsam commissimus audiendam & referendam Jacobo de Tor-
 rente utriusque Juris Doctori, Consiliario nostro & nostram Cancellariam
 Regenti.

Visa intimatione facta nostro Procuratori præsentiarum in Civitate Bar-
 chinonæ degenti, & nostram Curiam ducenti si quid dicere vellet quare pe-
 tita & supplicata fieri non deberent: visa quadam Cedula pro parte dicto-
 rum Consulum & Deffensorum oblata die XXI mensis Junii supradicti, cum
 qua ad monstrandum & fundandum quod dictus Procurator noster non po-
 terat nec potest exigere dictum jus, dictum del *Quirat*, á navibus seu
 navigiis civium dictæ Civitatis Barchinonæ propriis, vel conductis, ne-
 que á personis vel mercantiis in illis existentibus, intrantibus seu intrare
 volentibus versus ad terras Egypti & Soldani Babiloniæ, transeuntibus &
 merces onerantibus in Regno Majoricarum pro vehendis & portandis illis
 ad terras prædictas.

Vi-

Visa alia Cedula pro parte dictorum Consulum & Defensorum oblata secunda mensis Augusti anno prædicto, in qua petit haberi restitui cciv libras xv solidos monetæ Barchinonæ, quas dicunt fuisse exactas per dictum Regium Procuratorem à *Johanne Viastrosa* mercatorem Barchinonæ ratione prædicta, nec non omnes cautiones receptas per dictum Procuratorem à mercatoribus Barchinonensibus cancellari, & quod de cætero illas non debere recipi declarari.

Visa Cedula oblata pro parte dictorum Consulum & Defensorum die v Septembris proxime lapsi: viso instrumento procurationis facto per dictos Consules & Defensores *Narciso Benús* Notario antedicto.

Visis quibusdam capitulis initis & firmatis inter claræ memoriæ Petrum Tertium, Aragonum Regem prædecessorem nostrum, & Consiliarios Civitatis Barchinonæ super vasibus maritimis rebus & mercibus quæ cum licentia & absoluteione Papæ portantur & navigantur in partes Egipti & alias partes Soldano Babiloniæ subjectas, die xxix Januarii anno m.ccc.lxxxiii.

Viso quodam alio instrumento Capitulorum initorum inter præfatum Regem Petrum & Civitatem Barchinonæ super operibus Taraçanæ dicta Civitatis dato Barchinonæ anno m.ccc.lxxviii.

Viso quodam privilegio claræ memoriæ Domini Johannis Aragonum Regis dicti quondam Patris Regis Petri filii, dato Barchinonæ die xiiij mensis Martii anno m.ccc.xc: visa quadam declaratione facta per Regem Johannem data Barchinonæ xxii mensis Maii anno Domini m.ccc.xcv: viso quodam privilegio Regis Alfonsi patri nostri, dato in ejus felicibus Castris die xx mensis Augusti anno Domini m.cccc.lix: viso quodam alio privilegio concesso per claræ memoriæ Dominum Johannem Patrem nostrum xii Januarii m.cccc.xlix: visa quadam confirmatione & approbatione dictorum ultimorum privilegiorum per dictum Regem Johannem facta cum privilegio ejus, data Barchinonæ vii Julii anno m.cccc.lx: visa quadam conclusione & deliberatione facta per dictos Consules & Concilium de xx personis in quodam eorum Concilio tento & celebrato xix mensis Februarii anno m.cccc.liv; & viso quodam actu seu deliberatione facta per Conciliarios & Consules præsentis Civitatis, recepto & testificato per Johannem Franch quondam, Notarium publicum Barchinonæ, die xv mensis Martii anno m.cccc.liv: & viso quodam instrumento publico, recepto per Antonium Moreny Notarium publicum Barchinonæ xxvi die mensis Martii anno m.cccc.liv.

Visis allegationibus & prætensionibus, factis per dictum Nobilem Gregorium Burgués, allegando quod aliud est jus dictum del *Quirat* & aliud est jus dictum de la *Draçana* Civitatis Barchinonæ, & quod quamquam cives Barchinonæ de navibus & mercibus exeuntibus de Civitate Barchinonæ cum eorum bonis personis & mercibus, causa eundi ad terras Egipti & Soldani, sunt liberi à dicto jure de la *Draçana*,
na,

na, non tamen sunt liberi á dicto jure del *Quirat*, cum aliud sit jus de la draçana & aliud jus del quirat; & quod exemptio facta de jure de la draçana non comprehenderet jus del quirat quod exigitur in Civitate Majoricarum, & quod Majoricenses habent simile privilegium eis concessum per Regem Petrum quale fuit concessum Civitati Barchinonæ; & quod ipse Procurator regius non exigebat neque exigit á navibus transeuntibus & nullas merces levantibus in Civitate de Regno Majoricarum portant & extrahunt causa deferendi illas ad terras Egipti & terras subjectas Solidano Babiloniæ; allegabat insuper Nos esse in possessione exigendi dictum jus del quirat á navibus Barchinonensibus quæ cum eorum navibus merces extrahunt á Civitate de Regno Majoricarum causa illas deferendi ad partes Egipti, & terras Solidani.

Visa quadam certificatoria nostri Magistri Rationalis producta pro parte dictorum Consulium & Defensorum data xxvi Januarii an. m.cccc.lxxxiv, cum qua ostenditur quod jus de la *Draçana* Civitatis Barchinonæ erat unum & idem jus: visa quadam certificatoria Magistri Rationalis data Barchinonæ xviii mensis Martii anno Domini m.cccc.lxxxvii, in qua apparet quod dictus nobilis Gregorius Burgués in anno Domini m.cccc.lxxxii, exegit á Francisco Rovira mercatore Barchinonæ ducentas viginti quatuor libras quindecim solidos ratione fidejussionis quam fecerat Johanni Viastrosa mercatori Barchinonensi Patrono cujusdam navis, & fuit ratione juris dicti del *Quirat* Nobis pertinenti pro viagio quod dictus Viastrosa cum dicta navi, nautis, & mercibus onustis in Civitate Majoricarum, cum licentia Sanctissimi Domini nostri Papæ, intravit & migravit versus Alexandriam.

Visa quadam informatione recepta in Curia Vicarii Barchinonæ ad probandum quod navigia Barchinonensia intrantia è euntia ad terras Solidani, transeuntia & capientia merces in Civitate & Regno Majoricarum non solvunt jus del *Quirat*; visa quadam littera præfati Regis Petri data Barchinonæ ix die mensis Junii anno m.ccc.lxxi, cum qua fuit concordatum & conventum inter præfatum Regem Petrum & tunc Consiliarios Civitatis Barchinonæ, quod in operibus Draçanæ præsentis Civitatis Dominus Rex exponere haberet & consignaret vii mille florenos auri Aragonum per septem annos tunc sequentes, & quos vii mille florenos assignare haberet, prout assignavit, super quibuscumque pecuniis quæ exire aut exire possent quocumque modo ratione quarumcumque personarum aut navium quæ irent aut transmitterentur apud Alexandriam aut partes vetitas, & in earum defectum super quibuscumque pecuniis pertinentibus Regiæ Curie.

Visis quibusdam litteris Regis Johannis datis Barchinonæ xxii mensis Madii anno m.ccc.xcv certæ declarationis & interpretationis super navibus intrantibus & euntibus apud Alexandriam & alias partes prohibitas, si for-

forçan mercés onustas alibi dimiserint, si illæ onustæ sint in aliis navibus, si dictum jus solvere teneantur secundum capacitatem navium in quibus oneratæ fuerint.

Visis quibusdam litteris Regis Johannis certorum capitulorum inhibitorum inter ipsum Regem Johannem & Consiliarios Barchinonæ super operibus fiendis in Draçana dictæ Civitatis, datis Barchinonæ XIV die Martii anno M.CCC.XC.

Visis quibusdam partitis in Compotis dicti Procuratoris Regii datis apud Magistrum Rationalem nostrum, in quibus constat quod ab aliquibus navibus & lignis exeuntibus à Civitate Barchinonæ euntibus apud Alexandriam & partes vetitas, transeuntibus per Civitatem & Regnum Majoricarum, & ibidem capientibus & onerantibus mercés causa illas portandi ad dictas terras Solidano subjectas, exactum fuit jus vulgariter dictum *del Quirat*.

Visis diversis aliis actis & instrumentis, scripturis & cedula hinc inde datis; ac audito ad plenum dicto Procuratore Regio coram nostro Regente Cancellariam, & Gabriele Sanchez nostro generali Thesaurario, ac coram Locumtenente Magistri Rationalis, ac etiam nostro Advocato Fiscali in omnibus & singulis quæ dicere & allegare voluit; factaque relatione per dictum Regentem nostram Cancellariam in nostro Regio Consilio, ubi sufficiens aderat copia peritorum, ac inhibi consentione & deliberatione sequitis; citato dicto Regio Procuratore ad præsentem audiendam difinitivam sententiam: Sanctis Evangeliiis coram Majestate nostra positis & reverenter inspectis, sententiam ferimus & promulgamus in hunc qui sequitur modum: Quoniam per merita præsentis processus constat quod &c. &c.

Propterea & alias pronuntiamus, sententiamus, & declaramus: quod omnes & singulæ naves, & quæcumque alia vasa maritima, quæ onerantur in præsentis plagia Barchinonæ, seu aliis terris & locis dominationis nostræ, quæ erunt propria vel conducta, per mercatores aut alias personas dictæ Civitatis, causa navigandi seu eundi ad partes Egipti seu ad terras Solidani, & personæ patronorum & mercatorum, nautarum, & peregrinorum & quarumcumque aliarum personarum, ita extranearum aut aliarum, cujuscumque legis, status, & conditionis sint aut fuerint, sive sint dictæ Civitatis vel non, qui in dictis navibus seu vasibus ibunt, mittent, aut mercés commendabunt, pro singulis mercibus rebus & bonis, quæ ibidem portabuntur & transmittentur, sint liberi & immunes à præstatione dicti juris *del Quirat* in Civitate de Regno Majoricarum, sive dictas mercés in dicta Civitate Barchinonæ oneraverint, sive in Civitate & Regno Majoricarum vel alibi onerabuntur: declarando prædictum Procuratorem Regni Majoricarum ratione juris *del Quirat* nihil à dictis Civitatibus & eorum navibus propriis vel conductis, personis, ac bonis, ac mercibus in illis

011-

onerandis, in dicta Civitate de Regno Majoricarum esse exigendum nec exigi posse, ac dicto Procuratori Regio super exactione hujusmodi silentium imponimus cum præsentibus: cancellando omnes & singulas cautiones, fidejussiones, & pignora recepta per dictum Procuratorem hactenus, præmissorum occasione receptas.

Volumus tamen, quod si & quodcumque dicta privilegia Alfonsi & Johannis Regum Civitati prædictæ Barchinonæ concessa, quæ impignerata pro certa quantitate existunt, luita fuerint; tam Nos, quam Curia nostra, quam dicti Consilarii, Consules & Defensores, cives, mercatores, & personæ ejusdem remaneamus, & remaneant in eo jure in quo erant antequam dicta privilegia dictorum Alfonsi & Johannis Regum concessa fuissent. Super vero dictis ducentis quatuor libris quindecim solidis à dicto Johanne Viastrosa per dictum Procuratorem Regium exactis ratione dicti juris del *Quirat* restitui petitis, majorem deliberationem Nobis retinemus, neutram partium in expensis condemnando.

Lata fuit hujusmodi sententia per Nos, seu in nostri personam, per magnificum, dilectum, & Consiliarum Regentem Cancellariam *Jacobum de Torrent* legum professorem, & de nostro seu ipsius mandato lecta & publicata per fidelem Scribam nostrum *Bartholomeum Ferrer* Notarium vice & loco Jacobi Ferrer Notarii & Causæ hujusmodi Scribæ, in domo dicti Regentis Cancellariam ubi tunc tractabantur negotia Regiæ Audientiæ die intitulata quinta mensis Novembris, anno à Nativitate Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio. = *Torrent* = Vt. *Franch* Fisci advocatus.

Sig^{num} Ferdinandi, Dei gratia, Regis Castellæ, Aragonum, Legionis, Siciliæ &c. qui hanc sententiam tulimus, eidemque sigillum commune impendens jussimus apponendum.

Sig^{num} mei *Jacobi Ferrer* Serenissimi Domini Regis Scribæ, ejusdemque Majestatis auctoritate Notarii publici per totam ejus ditionem.

CXLV.

REAL PRIVILEGIO DEL VIRREY DE CATALUÑA

aprobando y confirmando las nuevas Ordenanzas que para el mejor servicio y conservacion del Gremio, habian formado los Prohombres de los Barqueros descargadores del Muelle de Barcelona.

R. Arch. Regest. *Diversorum Locum.* 7. *Ferdinandi II.* fol. 112, B.

A. D. 1495. **N**OS Johannes Ferrandez de Heredia, Miles, Serenissimi Domini Regis Consiliarius & Camerlengus, ac Locumtenens Generalis in Principatu Cathalonie, & Comitatus Rossilonis & Ceritanie.

Quia regie congruit dignitati, ut sibi subditas Nationes in pacis & con-

concordiæ statuat unitate, fidelesque suos foveat & inducat ad charitatis vinculum observandum, quod esse dinoscitur bonorum omnium fundamentum. Idcirco cum vos fideles dicti Domini Regis Probi homines Artis & Officii vulgariter dicti del *barquejar* præsentis Civitatis Barchinonæ, cupiatis inter vos dilectionem & caritatem habere super nova ordinatione ipsius vestri Officii & Artis, ac ejus conservatione, Nobis præsentaveritis humiliter quædam per vos facta & inita Supplicationem & Capitula seriei hujusmodi. =

MOLT Spectable Senyor : á vostra gran justícia humilment suplican en Francesch Saurí, è Pere Mianés, Prohomens de la Confraria de Sant Pere dels Barquers de Barçalona, com á Caps del Art è Offici de barquejar, en lur nom propi, è en nom è veu de tots los altres del dit Art è Offici en via de privilegi reyal, ó en altra milor via al dit Offici ó Art pus util, esser consentides è atorgades les coses devall scrites, les quals serán á laor de nostro Senyor Deu Jesu Christ, è del glorios Sant Pere, en gran benefici pau è repós del dit Art è Offici; perço & alias supplica lo dit Offici è Art quant pot, á Vos molt Spectable Senyor, per lo be á venir de aquell, com dalt es dit, è expressat, esser hi provehit, è ordonat axi com se segueix, segons la facultat è potestat á ells consentida per la Illustrissima Senyora Reyna Doña Maria de glorios recort.

Primerament : per conservació è augment del dit Art è Offici de barquejar, com per experiència se mostre cada die en lo exercici de carregar è descarregar, per lo gran treball que se obsté, sien mester als admesos en dit Offici, è Art, uns vulgarment dits *Bergans*, per ajuda dells, per la qual ajuda è treball prenen certa porció del guany ques' fa, è per lo semblant ells dits *Bergans* contribueyen en les porcions, è caritats, è almoynes se donen als qui en lo exercici del dit Art son absents, ço es, per raho de malaltia ó velesa, ó altre just impediment, per lo qual treballar no poden, è son per presents; es cosa molt justa è molt rahonable, que qui sent lo treball sente en son cas lo util, que plàcia á vostre Spectable Senyoria confirmar è de nou atorgar al dit Art è Offici : qui deci avant, si algú dels dits *Bergans* será posat en los casos damunt dits, talment que no puga manualment ó corporal treballar en dit Art ó Offici; en tal cas sia aquell tal ajudat de la porció, com dit es, ques' pren es' dona als qui son en lo dit labor è treball, tant als Caps è admesos en dit Art, quant encare als altres *Bergans*, á coneguda dels Prohomens qui ara son ó per temps serán; è no solament donantlos una porció com dit es, mes encare en lo combregar, sepultura, misses, è altres beneficis è sufrages de la ánima, á fi que los qui vuy son de tant benefici è charitat sien ajudats, è los qui per avant serán, sien mes ganosos en posarse en lo dit treball.

Segonament : que volent algú al entrar en la Confraria per Confrare, è après en l'Art è Offici de barquejar, com sien coses distintes è separa-

des la dita Confraria è lo dit Art è Offici, que los Prohomens hagen ab cert nombre de homens per ells aplicadors, qui sien del dit Art è Offici, mirar è examinar de la idoneitat de aquell tall qui en dit Art è Offici après de esser fet Confrare entrar volrà; è quant vendrà al examen è aprovació per los damunt dits faedora, que aquells tals Prohomens è altres del lit Art è Offici, molt deguessen mirar è attendre á la edat de aquell qui volrà esser admés; è si será home que pas quarant anys, aquell tal no puga esser admés en lo dit Art è Offici, sino á la Confraria si entrar hi volrà; ni tampoch tenint aquell alguna indisposició corporal; per la qual encara que tingués bona edat, per causa de la dita malaltia no puga esser admés; è aço sots pena de XL sous per cascuna vegada que será contrafet, los quals hagen á servir pera la luminaria de Sant Pere.

Tercerament: per provehir á totes coses, per quant es cosa justa è honorable è de loable costúm, que los qui en lo passat han rompuda lur edat jove è tendre per exercir è continuar los grans traballs del dit Art ó Offici, trobantse vells è consumats, que feyna en aquell no poden fer, ans la mes part del temps è any stan per dita senectut malalts: que plàcia á vostra Senyoria confirmar è de nou atorgar, que deci avant los damunt dits vells, fatigats, è indisposts per lo treball que han passat en lo dit Art ó Offici, hagen aquella part quels seria donada si treballasen, á coneguda dels Prohomens qui serán. Entés empero è declarat, que aquell ó aquells qui serán trobats habils è suficients per los dits Prohomens è altres per ells aplicadors, los quals hagen esser en nombre de dotse del dit Art ó Offici, per entrar en dit Art è Offici, après que haurán pagada la entrada (que es un flori de or en or) hagen á prestar jurament que continuament servirán, è starán en los dits traballs per spay de un any ans que alegrar nos' puguen de la porció de les absències, de malaltia, ó de altre impediment, de les quals se alegran los qui gran temps ha que han servit en dit Art è Offici; passat empero lo dit any continuo sen' hagen de alegrar com los altres. E aquestes coses demana, è supplica lo dit Art è Offici de barquejar, per Vos, Spectable Senyor, com dalt es dit, en via de privilegi esser consentides è confirmades; sens perjudici empero, novació è derogació dels altres privilegis al dit Offici è Art alias consentits: è ultra lo merit è mercé que de Deu n'a conseguirá, lo dit Offici è Art vos ho reputará è stimará á gracia singular.

Et fuit per vos jam dictos Probos homines humiliter supplicatum, ut præinserta Capitula, & omnia & singula in eis & eorum quolibet contenta, tam pro vobis qui nunc estis, quam illis omnibus qui erunt de jam dicto vestro Officio & Arte in futurum, laudare, approbare, & confirmare, seu de novo concedere, pro augmento & conservatione ipsorum, de nostri solita benignitate dignaremur.

Nos vero, respectu tantæ charitatæ per vos inhitæ & concordatæ, vestris

tris in hac parte supplicationibus, ob reverentiam & honorem Domini nostri Jesu-Christi, & Beati Petri Apostoli sub cujus devotione vestra Confratria intitatur, nec non pro augmento & longæva conservatione Officii & Artis prædictorum, favorabiliter inclinati; tenore præsentis Capitula præinserta, & omnia & singula in eis & eorum quolibet contenta, de certa scientia ad regium beneplacitum, laudamus, approbamus, ratificamus, autorizamus, & hujus nostræ confirmationis præsidio roboramus, ac etiam de novo concedimus, tam pro illis qui nunc estis, quam pro aliis omnibus & singulis qui erunt de dicto vestro Officio & Arte in futurum. Mandantes expresse & de certa scientia Gerenti vices Generalis Gubernatoris in Principatu Cataloniæ, Vicariis, Bajulis, Subvicariis, Subbajulis, cæterisque universis & singulis Officialibus &c. In cujus rei testimonium, præsentem fieri jussimus regio communi sigillo impendenti munitam. Datam Barchinonæ die vigesimo sexto mensis Septembris, anno á Nativitate Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto; regnorumque dicti Domini Regis, videlicet Siciliæ anno xxviii, Castellæ & Legionis xxii, Aragonum vero & aliorum decimo septimo, Granatæ autem quarto. =
 EL LUGAR THENIENTE GENERAL = Dominus Locumtenens Generalis mandavit mihi *Petro de Bosco* = Visa per *Torrent* Regium Cancellarium, & per *Galcerandum Bertrandum* pro Regio Thesaurario.

CXLVI.

REAL PRIVILEGIO DE DON FERNANDO II,
que amplía la antigua facultad que gozaba el Consulado de Barcelona de llevar delante dos Porteros con mazas de plata altas, en ciertas funciones anuales, y otros actos y ceremonias publicas que se ofrezcan al cuerpo, dentro de la Ciudad solamente.

R. Arch. Regest. Divor. 9. Ferdinand II. fol. 36. B.

NOS DON FERRANDO, per la gracia de Deu, Rey de Castella, de Aragón, de Leó, de Sicilia, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorques, de Sivilla, de Sardenya, de Cordoba, de Corcega, de Murcia, de Jaen, de Algarbe, de Algecira, de Gibraltar, y de las Islas de Canaria, Comte de Barchelona, Señor de Vizcaya, y de Molina, Duc de Athenas è de Neopatria, Comte de Rosselló è de Cerdaña, Marqués de Oristany, y de Gociano.

A humil supplicació devant nostra Majestat per part de vosaltres amats è feels nostres los Consols de la Mar de la nostra Ciutat de Barchelona feta, havém entés, que com per privilegis per los Serenissims Reys de Aragón, predecessors nostres de immortal memoria, á la Lotja de la dita Ciutat atorgats, aut alias, vosaltres dits Consols hajau acostumat anar ab

Oo 2

dos

dos Vergués, portant aquells sengles vergués de argent blanch altes en la ma devant vosaltres lo die que acostumau anar jurar en poder del Balle de la dita Ciutat en lo introit del regiment del dit Offici; è mes lo die de Sent Joan del Mes de Juny, è lo dia de Cap d'any quant cavalcáu ab los Concellers de la dita Ciutat per anar ahont antigament es acostumat de anar; è après de haver dexats los dits Concellers vos ne tornau ab los dits Vergués á la dita Lotja en la forma sobredita; è per semblant lo dia de la vigilia de Corpore Christi per anar á Sant Jaume, ahont los Concellers, è vosaltres dits Consols è altres, acostumau ajustarvos per anar á vespres, è l'endemá á oyr lo Offici, è seguir la processió sollemne ques' acostuma fer per decorar la dita festa del Corpus; è lo semblant feu quant exíu ab los dits Concellers á rebrens cada vegada que Nos, ó nostra caríssima è molt amada Muller, ó nostre Primogenit, ó Lochtinent General, ó altre qualsevol Official, ó persona á la qual los dits Concellers acostumen exir: è com vosaltres dits Consols, per decorar lo dit vostre Offici desijeu, que tota vegada que per coses concernents lo dit Offici del Consolat eo jurisdiccio de aquell, ó interes de la mercaderia, vos convingue anar devant Nos, ó nostre Primogenit, Lochtinent General, ó Portant veus de nostre General Governador, ó altra preminent Official ó Persona dins la dita Ciutat, è per semblant á les sepultures dels Mercaders, è mullers de aquells, ó Officials de la Casa de la Lotja; que puixeu eus sia licit, sens incorriment de pena alguna, portar Vergués davant vosaltres ab les dites vergues d'argent en cascú dels dits casos: supplicantnos perço humilment que fos mercè nostra donâr è otorgarvos la dita licencia è facultat.

E Nos volents condecendre á la humil supplicació de vosaltres, è per que nostra voluntat es favorir á lo dit vostre Offici y Sament, per lo qual la republica es augmentada y prosperada; ab tenor de les presents, è de nostra certa sciencia desliberadament è consulta, per Nos è nostres successors donám è atorgám á vosaltres dits Consols qui de present sou, è per temps serán, lo beneplácit de la nostra Real dignitat durant, licencia è facultat que liberament è impuna, puxau anar (dins empero la dita Ciutat) ab los dits Vergués ab les vergues altes com dit es, acompanyats empero de algun nombre de Mercaders, partint de la Lotja fins siau tornats en aquella, tos temps que voldreu, eus convindrà anar á Nos, ó á nostre Primogenit, ó Lochtinent General, Portant veus de nostre General Governador, ó altre Official Real, ó nostres successors, ó posteritat nostra, ó Lochtinent de aquells, essent Nos ó aquells en la dita Ciutat de Barchelona, ó á la Audiencia Real, ó Consell Real nostre, ó del Portant veus de nostre General Governador, ó altres qualsevol parts, dins la dita Ciutat, per fets ó négocis tocants á la Lotja, è al Offici dels Consols de la Mar ó Consolat de aquella, ó anant á sepultures de alguns

guns Mercaders , muller , ó fills de aquells , ó de Oficials de la Lotja : en axi que en los dits casos è cada hu de aquells puxeu anar è tornar á la dita Lotja tota vegada queus será vist necessari ó expedient , sens incorriment de pena alguna , è sens empatx ó contradicció de persona alguna axi Official , com privada.

Volém empero , è expressament declarám : que per la present nostra licencia è facultat , no enteném alterar ni mudar la praticia antiga fins asi observada en los sobredits dies de Cap d'any , vigilia de festa de Corpore Christi , de Sant Joan , entrada nostra , ó de la dita Serenissima Reyna , ó de Primogenit nostre , ó Loctinent General nostre , ó de nostres successors , ni en altres dies en los quals fos acostumat de anar vosaltres ab los Concellers de la dita Ciutat ; com nostra intenció è voluntat sie no mudar ne dispondre res en contrari dels dits dies , mes tan solament ampliar vos en los altres dies è en los cassos damunt dits la dita licencia è facultat de poder anar ab los dits Verguers devant ab les vergues altes.

Per tant al Illustrissimo Princep Don Joan de les Asturies è Gerona , fill è Governador General nostre molt car è molt amat , è en totes les altres terres è senyorijs nostres de Castella y de Aragó après nostres benaventurats dies immediat successor , significant en aquell aquesta nostra voluntat , sots obtenció de nostra paternal benedicció , diem ; è als Noble , Magnífichs , amats Consellers è feels nostres , lo Portant veus de nostre General Governador , Balle General en lo nostre Principat de Catalunya , Veguer , è Balle de Barchelona , è á tots è qualsevol altres Officials &c. Dat. en la Ciutat de Tortosa á vint dies del mes de Febrer , any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatrecents noranta sis ; dels regnes nostres de Sicilia , any xxviii ; de Castella xxiii ; de Aragó y dels altres xviii ; de Granada v. = Yo EL REY. = Dominus Rex mandavit mihi *Johanni de Coloma* = Visa per *Albanell* Regentem Cancellariam = Per *Generalem The-saurarium* = & *Antonium Bonet* pro Conservatore Generali.

CXLVII.

PRIVILEGIO DEL REY D. FERNANDO II,
en que manda que á los Ciudadanos de Barcelona no se les exija , en Rosellon y Cerdana , derechos algunos de transitos , portazgos , y otras Reales.

R. Arch. Regest. *Diversorum* 9 *Ferdinandi II.* fol. 183.

DON FERRANDO , per la gracia de Deu , Rey de Castella , de Ara- A.D.
go , de Leo , &c. Al Magnífich amat Conseller è Procurador Real
nostre en los dits nostres Comtats de Rosselló è de Cerdanya , *Mossen* 1497.
Antoni de Vivers , è als Loctinents en dit Offici : salut è dilecció.

Per

Per part de la Ciutat de Barchelona es stat hagut recurs á nostra Majestat ab gran querela, dient : que no obstant que per privilegis reals atorgats á la dita Ciutat è ciutadans de aquella, è per Nos confirmats, son franchs è immunes de pagar dret de maestrias de port, leudes, è altres drets reals, los quals privilegis tostemps los son stats observats ; è que vos contra tota rahó è justicia los feu pagar dits drets, è encara que per nostra Majestat vos sia stat diverses vegades scrit è manat que no exígeseu dits drets, vos empero tostemps perseverau en fer exigir aquells dels dits ciutadans, è de facto los havéu fet penyorar y executar contra tota rahó è justicia, y en violació dels dits privilegis, è dan y evident prejuy de la dita Ciutat è dels poblats en aquella : per part dels quals som stats molt humilment supplicats fos mercé nostra provehir è manar que dits privilegis è franqueses los sien per vos observades, com se ha fet è se fa en totes les altres Ciutats de nostres Regnes.

Nos oyda la dita suplicació, è com á justa benignament admesa,volent sobre aço degudament provehir ; ab tenor de les presents, de nostra certa sciencia expresament è deliberada, vos diém, encarregám è manám, sots incorriment de nostra ira, è indignació, è pena de mil florins d'or dels bens vostres si lo contrari fareu exhigidors, è á nostres cofrens aplicadors, que tenint è observant á la dita Ciutat de Barchelona è als habitants de aquella los dits privilegis è franqueses, juxta lur serie forma è tenor, de aquí avant no exigiau ne fassau exigir dels damunt dits ciutadans los dits drets, nels executéu ó empenyoreu per aquells. E si los haveu executat ó penyorat, los restituyreu de continent, è fareu restituyr dites penhores y execucions, com axi de justicia fer se dega, è per forma que no hajen causa justa de clamarse altra vegada : guardantvos attentament de fer ó permetre sia fet lo contrari, per quant la gracia nostra vos es cara, è la pena damunt dita desijau no incorrer. Dat. en la nostra Vila de Medina del Campo, á dotse dies del mes de Juliol, en l'any de la Nativitat de nostre Senyor mil quatrecentos noranta set. = Yo EL REY. = Dominus Rex mandavit mihi *Johanni de Coloma*. = Visa per *Vicccancellarium* = *Generalem Thesaurarium* = *Regentem Cancellariam* = *Monseratum* de Regio Consilio : & *A. Boneti* pro Conservatore Generali.

CXLVIII.

PROVISION DEL VIRREY DE CATALUÑA,
*concediendo licencia al Consulado de Barcelona para que venda los cen-
 sos muertos, á fin de pagar las pensiones que debía sobre el derecho
 de Periage, muy disminuido por la interrupcion que la peste habia cau-
 sado al Comercio.*

R. Arch. Regest. Diversor. Locumt. 10. Ferdinandi II. fol. 86. B.

NOS JOHANNES de Aragonia, Comes Ripacurciæ, Locumtenens Ge- A. D.
 neralis Serenissimi Domini Regis, Domini nostri observandissimi, 1502.
 in Principatu Cathalonix, & Comitatus Rossilionis & Ceritanix.

Quoniam, ut intelleximus, propter pestem seu epidemix morbum quo hæc Civitas Barchinonæ anno proxime præterito laboravit, aliaque incommoda quæ ipsius Civitatis comerciis seu negotiis mercantilibus pluries evenerunt, vectigalia seu jura *Periagii* tam modicos fuerunt sortita proventus, ut vos dilecti & fideles dicti Domini Regis Consules maris Civitatis prædictæ, ad quos spectat vectigal seu jus ipsum percipere, & deinde pensiones solvere censualium & alia onera ad quæ dictum jus seu vectigal est obligatum, eos hactenus integre solvere non putuistis, nec potestis etiam de præsentis, nisi per Nos vobis infrascripto remedio sit subventum.

Idcirco ad humilis supplicationis instantiam pro parte vestri dictorum Consulium propterea Nobis factam, harum serie vobis concedimus: quod inhibitionibus, pragmaticis sanctionibus, ordinationibus, consuetudinibus, provisionibus, & aliis quibuscumque minime obsistentibus, possitis vendere simul vel divisim, personis, prætiis, modis & formis quibus & prout volueritis & vobis fuerit benevisum, censuale seu censualia mortua usque ad quantitatem DC librarum Barchinonensium, ad quasvis annuas pensiones ascendunt, & de prætio seu pretiis censualis seu censualium ipsorum per vos ut prædicitur venditorum, prædictas censualium pensiones, tam solvi cessatas, quam alias quæ in dies solvi debuerunt, salariæque & alia onera possitis & debeatis exsolvere, & alias istius vestri Officii necessitatibus, tam ratione dictorum censualium quam aliis justis de causis occurrentibus subvenire; & pro iis & eorum ratione seu causa, dictum vectigal seu jus prædictum & seu alia quæ & prout vos & vestri in dicto Consulatus Officio antecessores obligare potuerunt & consueverunt, obligare cum clausulis debitis & consuetis.

Quocirca Nobili, & dilecto dicti Domini Regis Consiliario Galcerando de Requesens, Gerenti vices Generalis Gubernatoris in dicto Cathalonix Principatu, cæterisque Officialibus, ac etiam Notariis quibuslibet ad quos spectet, &c. In cujus rei testimonium præsentis litteras vobis
 fe-

fieri jussimus regio sigillo á tergo munitas. Datas Barchinonæ die octava mensis Julii, anno á Nativitate Domini millesimo quingentesimo secundo. = *El Conde Lugarteniente General.* = Dominus Locumtenens Generalis mandavit mihi *Nicolao Petro.* = *Visa per Regium Cancellarium.*

CXLIX.

PROVISION DEL VIRREY DE CATALUÑA,
concediendo licencia al Consulado de Barcelona para que venda los censos muertos hasta la cantidad de 1200 libras para ayuda del armamento de una Galera contra los Moros.

R. Arch. Regest. Diversor. Locumt. 10. Ferdinandi II. fol. 91.

A. D. **N**OS JOHANNES de Aragonia, Comes Ripacurtiæ, Locumtenens Generalis Serenissimi Domini Regis, Domini nostri observandissimi, in
1502. Principatu Cathalonix, & Comitibus Rossilionis & Ceritanix.

Attendentes quod prædictus Serenissimus Dominus Rex noviter mandavit vobis dilectis & fidelibus suæ Majestatis Consulibus maris hujus Civitatis Barchinonæ, ut quam citius possit fieri, vos dicti Consules una cum Consiliariis dictæ Civitatis unam *triremem* confici seu fabricari faciatis, eamque armetis, & necessariis & opportunis omnibus muniatis seu provideatis, videlicet vos pro tertia parte, & dicti Consilarii pro duabus partibus, ad oppugnandum Infideles Agarenos nostræ christianæ fidei inimicos, & ab eorum incurribus quampluribusque malis & damnis quæ præcipue prædicti Principatus Cathalonix habitatoribus in dies inferri non cessant, eos præservandum, ipsiusque Principatus littora mariaque tuendum & defendendum, pro quibus omnibus, pro debita regionum mandatorum observatione, & occurrentis necessitatis exigentia, debite adimplendis, subscripta vobis opus est summa pecuniæ, pro dicta tertia parte vobis contingenti.

Idcirco, ad humilis supplicationis instantiam pro parte vestri dictorum Consulum pro his Nobis factam; harum serie vobis concedimus: quod inhibitionibus, pragmaticis sanctionibus, ordinationibus, consuetudinibus, provisionibus, & aliis quibuscumque minime obstituris, possitis vendere simul aut divisim, personis, prætiis, modis & formis quibus & prout volueritis & vobis fuerit benevisum, censuale seu censualia mortua, usque ad quantitatem m.c.c. librarum Barcinonensium, ad quasvis pensiones ascendant, & de prætio seu prætiis censualis seu censualium ipsorum, per vos ut prædicitur vendendorum, dictam *triremem* pro dicta vestra tertia parte fabricari facere, & eam ut dicitur armare, & necessariis munire & providere, & alias prædictorum littorum seu marium hujus Civitatis & Principatus prædicti tuitionem & defensionem, prout melius poteritis, procurare.

Quo-

Quocirca Nobili & dilecto dicti Domini Regis Consiliario Galcerando de Requesens Gerenti vices Generalis Gubernatoris in dicto Cathalonie Principatu, cæterisque Officialibus, ac etiam Notariis quibuslibet ad quos spectet, &c. In cujus rei testimonium præsentis litteras vobis fieri jussimus regio sigillo á tergo munitas. Datas Barchinonæ secundo die mensis Septembris, anno á Nativitate Domini millesimo quingentesimo secundo. = EL CONDE LUGARTENIENTE GENERAL = Dominus Locumtenens Generalis, visa per *Franch* Regium Cancellarium, mandavit mihi *Nicolao Petro*.

C L.

REAL PRIVILEGIO DE D. FERNANDO II,
en que recibe baxo de su Real proteccion, fuero, é inmunidad, á los Consules del mar de Barcelona, Defensores del Comercio, Consejeros, Colectores, Abogados, Oficiales y Ministros de aquel Tribunal y Casa de la Lonja.

B. Atch. Regest. Diversor. 11. Ferdn. II. fol. 271. B.

NOS FERDINANDUS, Dei gratia, Rex Aragonum, utriusque Siciliæ, A. D.
&c. Quamvis regiam deceat dignitatem, & ad Officium Nobis ab alto traditum pertinere noscatur, in requie, securitate, & pacis aménitate 1510.
fovere singulariter singulos, & generaliter universos intra regii foventes Imperii limites incolatum, personas tamen officia & administrationem justitiæ exercentes, ab omni tenemur offensa, gravamine, violentia, & inquietudine præservare, ac specialiter deffensionis clipeo protegere: cum itaque plus timeri soleant quæ specialiter imperantur, quam quæ generaliter injunguntur, licet Consules maris, Deffensores merchanciæ, Advocati, Scribæ, Consiliarii, Virgarii, Collectores jurium del *Imperiatge*, & alii Officiales & Ministri dictæ Logiæ, quibus ab antecessoribus nostris Regibus Aragonum divi recordii, & á Nobis certa data est facultas & potestas de Causis mercantilibus cognoscere, sint sub nostro generali præsidio & guidatico positi; at tamen ad abundantiore cautelam, ut præsens protectio generaliter omnibus innotescat, & á pravo malignandi proposito audaciam cohibeat:

Tenore præsentis Privilegii cunctis temporibus firmiter valituri, de nostra certa scientia, deliberate & consultò, ponimus, recipimus, & constituimus vos præfatos Consules, Deffensores merchanciæ, Advocatos, Consiliarios, Notarios, Scribas, Virgarios, cæterosque Officiales & Ministros Logiæ, Curix & juris Consulatus merchanciæ, nec non Receptores & Collectores jurium del *Imperiatge*, aliosque Officiales & Ministros dictorum Curix & juris, illorumque familiares & domesticos, & omnia & singula bona eorum sub nostra regia protectione, speciali custodia, guidatico, & coman-

Tom. IV.

Pp

da,

da, ita quod nullus qui de nostra confidat gratia vel amore, temtet audeat vel præsumat per se, vel alium, seu alios, quomodolibet vel occulte vos prænominatos, aut vestrum quemlibet, bonaque vestra aut cujuslibet vestrum invadere, lædere, capere, detinere, arrestare, marchare, vel pignorrare, culpa, crimine, vel debitis alienis; nisi in eis fuerint principaliter aut fidejussorio nomine obligati, vel in iis casibus, nisi prius in illis fuerit reperta fatica de directo, vel prout jus & ratio fieri permittant; nec aliàs vobis vel eis damnum vel malum in personis vel bonis facere vel inferre, aut injuriam offensam seu violentiam aliquatenus irrogare præsumant. Quod si aliquis ausu temerario ductus, contra hujusmodi nostram protectionem, salvaguardiam, guidaticum, & comandam specialem, injuriam seu damnum vobis, aut bonis vestris prædictorum, facere seu irrogare præsumpserit; iram & indignationem nostram, poenamque florenorum auri decem mille, nostri ærario applicandorum, absque spe veniæ se noverit incursum, damno illato prius plenarie in undecuplum emendato, & restituto: adjicientes quod vos, & quilibet ex vobis, eisdem casibus & in eisdem causis in poena præsentis protectionis censeatur incidisse, in quas quicumque alii vos vel aliqui ex prædictis ut præfertur offendentes inciderent ipso facto, ut utrinque æqualitas observetur. Et ut de prædictis ignorantia allegari non valeat, districtius præcipiendo mandamus futuro Locumtenenti Generali nostro, Gerentique vices nostri Generalis Gubernatoris in Cathalonix Principatu, Vicario & Bajulo Barchinonæ, quatenus hujusmodi nostram protectionem, salvaguardiam, custodiam, & guidaticum, cæteraque omnia & singula præcontenta, faciant per loca solita nostræ Civitatis Barchinonæ publice nuntiari, nec non in Curia Consulatus dictæ Logiæ, aut alibi ubi expedierit, pennones, & insignia nostra erigi, affigi, & apponi in signum protectionis hujusmodi, ut omnibus melius & plenius innotescat; & non contrafaciant vel veniant ratione aliqua sive causa, si præter iræ & indignationis nostræ incursum, poenam præappositam cupiunt non subire.

In cujus rei testimonium præsentem fieri jussimus nostro communi sigillo impendenti munitam. Dat. in Villa Montisconi die decima septima mensis Maii, anno á Nativitate Domini millesimo quingentesimo decimo; regnorumque nostrorum, videlicet, Siciliæ ultra Farum anno XLIII; Aragonum vero & aliorum XXXII; Siciliæ autem citra Farum & Hierusalem VIII. = Yo EL REY. = Dominus Rex mandavit mihi *Petro Johanni*. = Visa per *Vicecancellarium, & Conservatorem generales*.

CLI.

PRIVILEGIO DEL REY CATOLICO D. FERNANDO II,
en que concede al Magistrado del Consulado de Barcelona varios capitulos, que le presentó para la buena y pronta administracion de Justicia en los pleytos, y execucion de sus decretos, asi civiles como criminales.

R. Arch. Regest. *Diversorum* 13. *Ferdinandi II.* fol. 58.

NOS FERDINANDUS, Dei gratia, Rex Aragonum, Siciliæ citra & ultra Farum, &c. Ea quæ cultum, & bonam administrationem justitiæ concernunt, nedum libenter concedimus, sed totis viribus totoque conatu amplecti desideramus. Exhibitis itaque & Majestati nostræ humiliter præsentatis pro parte dilectorum nostrorum Consulium, & Deffensorium mercantiæ Logiæ Civitatis nostræ Barchinonæ supplicatione & capitulis bonam administrationem & cultum justitiæ seriei sequentis : =

A. D.

1510.

SERENISSIMO & Potentissimo Señor. Per la Real Majestat, è per los predecessors de aquella, per la mercé y clemencia de sa Majestat, per augment de la mercaderia se fa en la Ciutat de Barchelona, è per direcció de la justicia, es estat placent donar als Consols de la mar de la dita Ciutat molts privilegis per la administració è justicia, donant á dits Consols en la decisió de les causes la civil jurisdicció en loch de sa Majestat en les causes mercantivols, è emergents è deppendents de aquelles, segons en dits privilegis, capitols, è altres gracies se conté, lo qual modo s'es servat è vuy se serva; è per aquell clarament se veu, que per millor expedició de dita justicia, è per abreviar los plets è littigis, los quals entre mercaders deuen esser sumaries, parría molt util è necessari que per vostra Excellencia fossen atorgats en forsa de privilegis, los capitols següents; è axi ho suppliquen.

E primerament : Illustrissimo Señor, mostrat ha experiencia que les causes qu'es menan en dit Consolat mercantivols, emergents è deppendents de aquelles, per les malicias dels littigants se possen en scrits tot quant donan è dien per causa de llurs plets, hon les dites causes se dilaten molt è duren per gran temps, è axi les parts fan moltes despeses, è tals que á les voltes munten tant com la causa de la qual se littiga, è en son molt excessives, lo qual ordena grandissim dan á la mercaderia. Perço & alias los dits Consols suppliquen á sa Real Majestat plácia proveir manar è atorgar los privilegis : que de aqui avant en lo dit Consolat *nos' rebe ne rebe se puscha per dits Consols en los dits plets en scripts sino tantum la demanda farà lo agent, y la resposta del deffendent, axi articulada com no articulada, è les dilacions donaran dits Consols á probar les dites demandes è deffenses; è los testimonis, cartes, sentencies axi interlocutories com diffinitives, totes altres testimonis è actes remogudes, á fi los litigants sien*

Pp 2

apart-

apartats de despeses. = Placet regiæ Majestati ad regiæ Majestatis beneplacitum.

Item, Illustrissimo Señor, mostra experiència que moltes vegades los littigants, axi en lo principi de la causa com en lo progrès, posen diverses excepcions dilatorias, è aquelles no alleguen en . . . temps, mes stutament dedueixen aquelles en diverses temps per ohir les causes son molt differentes; è los littigants reben molts dans. Per tant & alias dits Consols suppliquen sa Majestat los plàcia atorgar privilegi: que *d'aquí avant dits littigants, dins tres dies après la demanda será dada, hagen allegar totes quantes excepcions tindrán dilatorias, y aquelles probar dins sis dies: los quals passats, si possades aquelles è probades no haurán, no sien oyt per via alguna.* = Placet regiæ Majestati ad regiæ dignitatis beneplacitum.

Item, Illustrissimo Señor, suppliquen los dits Consols sa Real Majestat los plàcia atorgar privilegi: que *si los dits Consols en les dites excepcions dilatorias declaren haver lohc ó no, è la part contra qui será declarat, volrá interposar appellació al Jutge de appellacions donat per sa Majestat al dit Consolat; que aquella tal haze interposar dita appellació dins tres dies, è proseguir fins deu dies, è finir aquella; è per lo semblant sie fet de qualsevol sentència interlocutoria, remanent illés è salvo lo privilegi parlant que de les sentències diffinitives se haze lo agreviat pretès apellar dins deu dies, è proseguir è finir la causa de appellació dins trenta dies, è aço perque mes sumariament se pugua venir á la decisió dels merits de la causa.* = Placet regiæ Majestati ad regiæ Majestatis beneplacitum.

Item, Illustrissimo Señor, per vostra Majestat, è per predecessors de aquella es stat atorgat en privilegi que dits Consols convengan è decidan les causes mercantivols, emergents è deppendents de aquelles, è se segueixen moltes voltes que alguns littigants per diffugir la prompta expedició de dit Consolat, avoquen les causes axi per qualitat, com alias, è après contradients dits Consols eo l'altre littigant que tal causa evocar nos' pot, obstant privilegis als dits Consols atorgats, eo altres drets, feta legitima examinació per lo Real Consell, será vist que la dita causa se deu restituir al dit Consolat, è axi de fet los es restituyda; è après algun temps lo mateix littigant, ó successors de aquell, eo l'altre littigant, tornen á supplicar la dita causa sie tornada á evocar, per hon es molt turbada la jurisdicció dels dits Consols, è nos' farà sino per differir la causa: que *d'aquí avant, evocada una vegada si será dita Causa, è aquella per sa Majestat eo Loctinent de aquella restituida; si après qualsevol de dites parts ni los successors de aquells tornaven supplicar fos tornada evocar; que no sie oyt, ni sie per lo Canceller, Vicecanceller, ó Regent Cancelleria mes evocada ó proveïda: que los tals evocants ó evocant, eo supplicant, sie condemnat en totes les despeses supportades, è axi los dits Consols expediran molts negocis mercantivols, lo que vuy fer no poden per causa de les*
in.

inhibicions que sovint los fan per causa de dites evocacions. = Placet regiæ Majestati ad regiæ Majestatis beneplacitum.

Item, Illustrissimo Señor, es cosa certa que dits Consols, sots virtut de dits privilegis è gracies atorgats per vostra Majestat è los predecessors daquela, no han sino la civil jurisdicció, è de la criminal conexas no poden; è s'esdevenga algunes vegades que los pledejants se atrevesquen á dir axi als dits Consols, com als altres littigants, eo als del Concell, Advocats è Ministres, paraules injurioses, fahent presuposit que dits Consols no proceyrán criminalment contra ells; quels plácia atorgar privilegi: *que d'aquí avant dits Consols, havent la cosa devant ells mal dita per notoria, á llurs Verguers puguen manar prenguen los tals mal parlants è injurians com es dit, è los posen en lo càrcer; remetent è scrivint aquells al Official al qual se sguardará la punició, è dells haurá jurisdicció, á fi que degut honor sia servat en aquells, los quals son en dit exercici en persona è loch de la Real Majestat.* = Placet regiæ Majestati, ad regiæ Majestatis beneplacitum.

Item, Excellentissimo Señor, com les coses de la Lotja de aquesta sua Ciutat, los Consols, Deffenedors, è altres Officials è Ministres de aquella casa, pera gran benefici de la mercaderia è negociació mercantivol, è per bon orde del exercici mercantivol, sien posats per lo servey de sa Majestat, è del augment del stament mercantivol stiguen allí posats è ordonats cascun per direcció ó servey de aquella cosa, axi per la administració de la justícia dels arts mercantivols, com de la exacció del dret dit de Periatge, que en virtut de privilegis reals pera comoditat è sustentació de la mercaderia se cull en la dita casa de la Lotja, esdevé moltes vegades que per alguns poch tements Deu è la correcció de la justícia, se atrevesquen en injuriar è maltractar sobergament aut alias als dits Officials, axi principals, com menors, en gran menyspreu de la Altesa sua, no mirant, ni tement com se portan, y lo ques pot seguir en . . . per lo desservey fan á sa Majestat; perço & alias pera major reputació de la dita Lotja, suppliquen los dits Consols: *sie de sa mercé voler fer gracia á la dita Lotja, è als Consols, Deffenedors, ó altres tots Officials, è Ministres de dita Lotja, è del dit dret de Periatge, de salvaguarda, è posar aquella è aquells, families è bens llurs, en sa protecció, com en la manera è forma que novament ha posada la Casa de la Diputació del General del Principat de Cathaluña, Diputats, Oydors de Comptes, è á tots los altres Officials, è Ministres del dit General, á fi que per los temeraris è altres qui están aparellats á desordens, mills sien reverits, è hajen causa de mes guardar è no ultrajar aquells.* = Placet regiæ Majestati ut supplicatur, & quod super illis expediatur Privilegium in forma Cancellariæ.

Fuitque deinde Majestati nostræ humiliter supplicatum, pro cultu & bona administratione justitiæ, dicta Capitula dictis Consulibus præsentibus

bus & futuris concedere de nostra solita benignitate dignaremur : atque Nos subditorum nostrorum supplicationes , cultum & bonam administrationem justitiæ concernentes , benigne exaudientes ; visis & perlectis dictis Capitulis , tenore præsentis , de nostra certa scientia , deliberate & consulto , nostro regio beneplacito perdurante , dictis Consulibus mercantiæ Civitatis Barchinonæ præsentibus , & futuris eadem Capitula , & omnia & singula in eis contenta , concedimus juxta sui seriem , & tenorem ; volentes , & concedentes dicta Capitula in omnibus & per omnia teneri , & inviolabiliter observari.

Serenissimæ propterea Johannæ , Reginæ Castellæ , Legionis , Granatæ , &c. Principi Gerundæ , Archiducissæ Austriæ , Ducissæque Burgundiæ &c. filiæ & primogenitæ nostræ carissimæ , Gubernatricique Generali , ac post felices , & longævos dies nostros in omnibus terris , & regnis nostris immediatæ heredi , & legitimæ successori , intentum nostrum apperientes , sub paternæ benedictionis obtentu , dicimus & rogamus : Spectabili , præterea , nobilibus , magnificis Consiliariis dilectis & fidelibus nostris , Locumtenenti Generali , Gerenti vices nostri Generalis Gubernatoris , Vicario , Bajulo , & Consiliariis Barchinonæ , Consulibus insuper Longiæ , & mercantiæ dictæ Civitatis Barchinonæ , cæterisque universis & singulis Officialibus & subditis nostris , &c. Datam in Villa Montissoni die decimo septimo mensis Maii , anno á Nativitate Domini millëssimo quingentesimo decimo ; regnorumque nostrorum , videlicet , Siciliæ ultra Farum anno XLIII ; Aragonum , & aliorum XXXII ; Siciliæ autem citra Farum & Hierusalem VIII. = YO EL REY. = Dominus Rex mandavit mihi *Petro Johanni*. = Visa per *Vicccancellarium Thesaurarium , & Conservatorem Generales*.

CLII.

OFICIO DEL VIRREY DE CATALUÑA AL REY de Francia Francisco I, requiriendole mande restituir una Nave Catalana con su cargamento, que en plena paz habian apresado unas Galeras Francesas que escoltaban al Gran Maestre de Rhodas.

R. Arch. Regest. Diversor. Locumt. 2. Caroli I. fol. 28. B.

A. D. 1521. **I**LLUSTRISSIMO , ac Serenissimo , ac Christianissimo Domino Francisco , Dei gratia , Francorum Regi : Petrus de Cardona , miseratione divina , Archiepiscopus Tarraconæ , Consiliarius & Locumtenens Generalis Cæsareæ , Catholicæ , & Regiæ Majestatis in Principatu Cathalonæ , & Comitatus Rossilionis & Ceritanæ , vobis dicto Domino Regi prosperos ad vota successus : nec non Spectabilibus Gubernatori , Senescallo , ac Judicibus Magni Parlamenti , & aliis quibusvis Officialibus Regni Franciæ , & signantor Comitatus Provinciæ , ad quem seu quos subscripta quomodolibet pertinere di-

dinoscantur, & fuerint de his instati & requisitati, aut alter vestrum fuerit instatus & requisitus: salutem & dilectionem.

Non sine grandi querela coram Nobis deductum fuit pro parte dilectorum regionum Consulium maris hujus Civitatis Barchinonæ, & Elisabeth Annæ Ros viduæ & aliorum, quod his diebus proxime decursis navi quadam Illustris Raymundi de Cardona Vice-regis Neapolis transfretante mari Cathalonix ad partes Italiæ, onusta diversis rebus & mercantiis diversorum mercatorum & personarum vassallorum & subditorum præfatæ Cæsareæ & Regiæ Majestatis, pace & securitate existentibus inter Vos & subditos & vasallos præfatæ Catholicæ Regiæ Majestatis, nec indicta guerra inter Cæsaream & Catholicam Regiam Majestatem, & Vos dictum Illustrissimum Regem Francorum, imo & in hoc Cathalonix Principatu & populati in eodem passim & quotidie comercantur & negotiantur ad invicem pacifice & quietè, & cum maximo amore & confæderatione cum vassallis & subditis vestris, absque alicujus contradictione & impedimento: attamen hiis non obstantibus, quædam *Tirimés* vestræ euntes una cum classe magni Magistri Rhodiorum, non obstante quod fuerit prius pro parte dictæ navis & trimemium ad invicem datum solitum & asuetum inter navigantes securitatis signum, ipsam videntes in mari adjacenti oppido Nisæ, occuparunt & acceperunt, & homines in ea stantes captivarunt, res, merces, & bona inmensi valoris & præti, quæ in ea vehebantur, tanquam capitalis inimici occupando, & ea omnia una cum personis ad portum Marsiliæ aportarunt, & in præsentiarum, invitis dominis earum, occupata detinentur, & ea restituere & liberare recusant, res quidem valde mali exempli, cum personæ liberæ & res & bona prædicta sine causa injustè sint capta, & detineantur. Ob quod, ut oppressi & gravati prædicti consules & vidua, & alii interesse habentes in his, recurrentes ad Nos, nobis humiliter supplicarunt, ut prædictas personas, navim, merces, & bona quæ in illa vehebantur, & dampna ac sumptus super his per eas passa & sustenta, una cum interesse quos & quæ passi fuerint, eisdem restitui, & seu satisfactionem & emendam eorum fieri faceremus, & aliter super prædictis omnibus, de opportuno juris remedio eisdem providere dignaremur.

Nos, enim, volentes super prædictis prout decet providere, attenta informatione super his jussu nostro recepta, per quam constare vidimus de invasione, ac præda, & detentione prædictorum: eapropter indemnitati dictorum subditorum præfatæ Cæsareæ Majestatis, ut par est, providere volentes, tenore præsentium, intimantes & notificantes vobis prædicta omnia & singula, Illustrissimam Excellentiam vestram Regis Franciæ, ex parte præfatæ Cæsareæ, & Catholicæ Majestatis Domini nostri observandissimi, aliosque Officiales requirimus, & ex parte nostra rogamus attente: quatenus incontinenti præfatam navim, personas, merces,

ces, res & bona quæ in illa vehebantur, faciatis restitui, & in primæva eorum libertate poni, sicut & prout erant ante eorum captionem, una cum interesse & sumptibus hac de causa per eos passis & sustentis. Alioquin, si prædicta facere distuleritis, quod nullo modo opinamur, cum subditi præfatæ regiæ Majestatis in eorum justitia deficere nequeamus; pro certo habeatis, quod oportebit Nos, licet valde invites, pro cultu justitiæ concedere eisdem licentiam pignorandi & marcandi personas & bona vassallorum & subditorum vestrorum, & alia tam justa quam debita curabimus eis adhibere remedia, per quæ prædictorum ab eis ablatorum, & omnium aliorum ipsi integram satisfactionem consequentur: Dat. Barchinonæ die undecimo mensis Septembris, anno á Nativitate Domini millesimo quingentesimo vigesimo primo. = Lo ARCHABISBE LOCTINENT Y CAPITA GENERAL. = Dominus Locumtenens Generalis mandavit mihi *Gondissalvo de la Cambra*: = Visa per *Johannem Maij* Cancellarium = *Jacobum Ferrer* regium Thesaurarium; = *Orrit* Fiscii Advocatum, & *Franciscum Ubach* Relatorem.

CLIII.

CARTA DE LOS CONSULES DEL MAR DE BARCELONA,
como defensores y protectores del comercio de Cataluña, al Rey de Francia Francisco I, exponiendole el insulto hecho por sus Galeras de Tolon á una Nao Catalana, que apresaron despues de publicadas las paces entre España y Francia.

Ex Arch. Consulat. mar. Barchin. In Vol. membran. Privileg. fol. 80. n. 56.

A. D. 1526. **A**L MOT ALT, y molt poderós Señor lo Christianissimo Señor Rey de França: = Excellentissimo y Christianissimo Senyor. = Per homens propis som stats avisats, com á tretse del prop passat Mes de Febrer, passant per les mars de la Illa de Res la Nau de Joan Ferrer mercader Catalá y de aquesta Ciutat, li son exides set Galeres de V. Altesa capitanejades per Andrea Doria, per lo Baró de Sanct Branchat, y per Fra Bernardino, y han presa aquella ensemps ab tota la gent, robes, è mercaderias de gran válua, totes de ciutedans de aquesta Ciutat, y de alguns altres vassalls y subdits de la Sacra Magestat del Emperador, Rey è Senyor nostre, y germá de V. Altesa: la qual Nau encontinent es estada menada á Toló, y tota la gent mesa al rem per les Galeres, y les robes descarregades en terra, no obstant la pau è confederació es fermada entre V. Altesa y la dita Cæsarea y Real Magestat, de la qual per lletres de la Cesarea y Catholica Magestat se havia haguda ja, avans la partida de dita Nau, nova certa en aquesta present Ciutat, y per aquella se havia fet *Te Deum laudamus*, y crida per

per procesió de gracies general, y alimáries com era de rahó, per ser la dita pau tant saludable, sancta, y jocunda, no sols entre los vassalls y subdits de les Reals Corones, mas encara á tota la Christianitat universal: ab fiança de la qual pau, è aliança, è confederació, lo dit Joan Ferrer era partit, y navegave per aquelles mars, è anant en Genova y Neapols. La qual nova de dita presa, en cert, Excellentissimo y Christianissimo Senyor, ha causat molt gran alteració, no solament als interessats en la presa de dita Nau, mas encara á tots los altres vassalls de sa Cesarea Majestat, que après de tants grans dans y pérdues de persones y bens, pensant estar al segur per la dita pau è aliança è confederació, los sia stat inferit un tant gran damnatge; è per llur consolació nols resta sino tant solament la sperança que tenen en V. Excellent y Real Majestat, com á bon, clementissimo, y verdader Christianissimo Rey è Senyor.

E com al offici nostre se pertangue la defensió de la mercaderia; per ço recurrentne á nosaltres los dits Mercaders concitudans nostres en la dita Nau y mercaderies interessats, vassalls è subdits faels de la Cesarea è Catholica Majestat, ab aquella major humilitat que poden y deuen á supplicar á V. molt alta Señoria li plácia per sa acostumada benignitat y clemencia provehir, que la dita Nau y persones preses sien prontament desliuradas, y totes les robes y mercaderies ab compliment restituïdes è tornades, è los dans è interessos supportats sien esmenats y satisfets, á fi que no resten del tot destruits, y nosaltres y los altres vassalls de la Cesarea Majestat coneguen la observança de dita pau y confederació haverse seguir ab effecte, perque puguen navegar y comerciar segurament y quieta; car ultra que proceheix de justícia, y ha sguart á la dita Cesarea y Catholica Majestat, nosaltres, y tot lo Stament mercantivol, y altres vassalls y subdits de la Cesarea Majestat ho reputarém y reputarán á singularissima gracia, y merce á V. Excellent y Real Senyoria; la persona de la qual y stat, nostre Senyor Deu vulla longament conservar y prosperar ab felicissimo regiment de sos Regnes è Señorios, supplicant la Majestat Divina vulla les Imperial y Real Corones conservar en una unió, amor, pau y confederació per ferne servici á Deu, y augmentació de la fe christiana, De aquesta Ciutat de Barcelona, dijous á vuyt del mes de Març de lany mil sinchcents vint y sis = Humils y devots servidors: = *Los Consols de la Mar y Defenedors de la Mercaderia de la Ciutat de Barcelona.*

REAL PRIVILEGIO DEL EMPERADOR CARLOS V,
en que confirma y aprueba, á súplica del Consulado de Barcelona, los requisitos necesarios para la admisión de Comerciantes en la matrícula de la Lonja, y la habilitación de éstos para los oficios del Magistrado Consular, y de la Casa y Concejo de la Ciudad.

R. Arch. Regest. Divers. Sigill. Commun. Caroli I. 11. fol. 138.

A. D. 1536. **N**OS CAROLUS, divina favente clementia, Romanorum Imperator, Rex Germaniæ: Johanna Mater ejus, & idem Carolus, Dei gratia, Reges Castellæ, Aragonum, Legionis, Portugalliæ, Siciliæ, Hierusalem &c. Ea quæ per retro Reges prædecessores nostros, recolendæ memoriæ, proceribus Civitatum nostrarum, celo concordiæ, atque pro unitate rei publicæ concessa fuerunt, imminens cura Nobis inest, non solum ista stabilire, verum etiam quæ per eosdem Reges, in vim & robur illarum, statuta & ordinata fuere, si in aliquo á recto tenore temporum diuturnitate deviare videntur, in statum pristinum reducere, confirmare, & si opus fuerit ampliare, ut ne tam sancta atque pia opera prædecessorum desidiâ deleta existimare possint. Cum itaque pro parte Consulium maris, atque eorum qui vulgo dicuntur *Defenedors de la mercaderia*, inclitæ Civitatis nostræ Barchinonæ quædam capitula sive supplicationes prorecte & humiliter præsentata Nobis essent bonum rei publicæ concernentia, non solum admissimus, verum etiam decretare & expedire fecimus, prout in fine cujuslibet ipsarum petitionum, supplicationum, & capitulorum apparet, quorum tenor est talis. =

S. C. R. Magestat. Com per privilegis dels Reys pasats, y señaladament del Serenissim Señor Rey D. Alfonso Quart, de bona memoria, otorgat á la Ciutat de Barcelona sobre lo regiment de aquella dat en lo Castell nou de Napolis á VII del mes de Octubre any M.CCCC.LV, y señaladament per la ordinació feta per lo Concell de Cent á XXV de Noembre, any M.D.XXXIII. sie statuit y ordenat, que en lo Estament mercantivol, y en lo Regiment de la Ciutat com de la Lonje no sien admesos ni insaculats en boses de ó per Mercaders aixi de Concell, eo officis, ni beneficis, sino tan solament los *Mercaders mercadejants*, eo qui son, ó serán habilitats per lo dit Estament mercantivol, è no altres personas. Y perque lo contengut en dits privilegis y ordinacions, en tot y per tot es vist esser saludable, y concernir lo be de la cosa pública, y que en esdevenidor nos puguen abusar ó en tot, ó en part; supliquen molt humilment á V. M. que loant, aprobant, y confirmant, y en quant menester sie de nou otorgant dits privilegis, y ordinacions, y declare per gracia especial perpetuament duradora, que la habilitació de ditas personas, aixi pera Concell com pera te-

tenir oficis y beneficis , se haje de fer tots anys tres dies après que per dits Consols è Defenedors ne serán requests , tota dilació postposada, è que los Consellers , Consols , è Prohomens qui entrevindrán en fer ditas habilitacions , sien obligats ans de fer aquelles , de prestar lo jurament acostumat , y ohir sentencia de excomunicació , que no nomenarán ne ensacularán en dites boses , sino aquells Mercaders , que concorrent en ells les qualitats necessaries , serán trobats habilitats juxta forma de dits privilegis y ordinacions ; è si per cas algun Mercader era insaculat que no fos habilitat ó tingut per habilitat , que aquell tal aixi insaculat , essent content de estar insaculat en dites boses , y constant de dita contentació , sie hagut per inhabil per regir oficis , aixi de la dita Ciutat , com de la Lonje : declarant , çmpero , per irrito è nulle tot lo que será estat atentat , è de qui avant se innovará contra la mente , serie , y tenor de dits privilegis è ordinacions fins aci fetas. *Plau á S. M. =* Item , com los Consols è Defenedors de la mar de la Ciutat de Barcelona tinguen privilegi del Catholich Rey Don Fernando Avi de V. M. dat en Sevilla á xxxi de Maig del any m.d. de poder insacular de sinch en sinch anys personas habils , y suficientes en las boses de dita Lonje per esser de Concell de xx , y per poder tenir oficis en la Casa de la Lonje ; supliquen á V. M. que confirmant y aprobant dit privilegi , li plácia otorgarlos per gracia especial : que lo die assignat per dita insaculació , dits Consols Defenedors è Prohomens hagen è sien tenguts ohir missa en la Capella de dita Casa , y sentencia de excomunicació del Oficial Eclesiastich , per virtut de la qual , lo privilegi de dit Rey Catholich sien obligats tenir , complir , è servir , è que no insacularán ningú en las bosas dels Mercaders Majors , sino que primer sie trobat insaculat en la bosa dels Jovens , è que tingue la edat de coranta anys ; y en la bosa dels Jovens de vint y sinch anys. E si cas será fesen lo contrari , no solç encorreguen en la dita sentencia , mes encara en las penas contingudas en lo privilegi otorgat per dit Catholich Rey. E si per cas fos extreta alguna persona , aixi per al Concell de xx , com per als oficis de dita Casa , que aparagués als Consols Defenedors è Concell de xx no eser habil è sufficient per al dit Concell , ó per als dits oficis á que será extret , en tal cas lo Concell alli congregat , sens altro ambarch , puxe liberament conceixer de la inhabilitat è insuficiencia del tal extret , aixi per al Concell de xx , com per als oficis de dita Casa : á la qual determinació en tot y per tot se haje de estar , cassant , irritant , è annullant tot lo que fos fet en contrari ab decret de nullitat. *Plau á S. M. =*

Quas quidem supplicationes , capitula , privilegia , & omnia & singula in eis contenta volentes præfatis Consulibus atque Defenditoribus mercium , qui nunc sunt & pro tempore erunt , ab omnibus ad quos spectet observari , juxta formam & tenorem dictarum decretationum & responsio-

num nostrarum : tenore presentis nostri privilegii, ex nostra certa scientia, deliberate, & consulto, regiaque auctoritate nostra, supplicationes, ac capitula eadem præinserta, & unumquodque ipsorum, juxta decretationum & responsionum nostrarum in fine dictorum capitulorum appositarum tenorem, præfatis Consulibus & Defensoribus mercium concedimus, consentimus, assentimur, & liberaliter elargimur; nostræque hujusmodi concessionis, consensus, assensus, & elargitionis munimine & præsidio roboramus & validamus, auctoritatemque nostram interponimus, pariter & decretum: volentes, & decernentes privilegia, & ordinationes in præfatis capitulis chalendata & contenta, juxta illorum seriem & tenorem esse confirmatas, laudatas, & approbatas, prout ea tenore presentium laudamus, approbamus, ratificamus, & confirmamus, & quatenus opus sit de novo concedimus & elargimur, etiam si cum præsentis illorum tenor esset de verbo ad verbum insertus, & particulariter annotatus, ita quod à cætero sint stabilia, firma, atque valida, & nullum sentiant dubietatis objectum, aut noxe, aut alterius detrimentum, sed in suo semper robore & firmitate persistent.

Illustrissimo propterea Philippo Asturiarum & Gerundæ Principi, filio primogenito & nepoti nostro charissimo, & in omnibus Regnis & Dominis nostris, Deo propitio, immediato hæredi, & legitimo successori, intentum aperientes nostrum, dicimus, eumque rogamus: Locumtenenti Generali nostro in Cathalonæ Principatu, Cancellario, Vice-Cancellario, Regenti Cancellariam, Gerentique vices nostri generalis Gubernatoris, Deputatis Generalitatis, Doctoribus Sacri nostri Consilii, Bajulo Generali, Regenti Thesaurariam, Vicariis, Bajulis, Sub-Vicariis, Sub-Bajulis, Procuratoribus fiscalibus, Alguaciriis, Portariis, & Virgariis, cæterisque demum universis, & singulis Officialibus, &c. &c.

In cujus rei testimonium præsentem fieri jussimus nostro communi sigillo impendenti munitam. = Dat. in Castro novo Civitatis Neapolis, die vigesima mensis Martii, anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo tricesimo sexto: Imperii nostri anno XVIII: Regnorum autem nostrorum; videlicet, Reginæ Castellæ, Legionis, Granatæ XXXIII; Navarræ, XXII: Aragonum, utriusque Siciliæ, Hierusalem, & aliorum XXI: Regis vero omnium XXI. = Yo EL REY = Vt. *Perenotus* = Vt. *Antonius Sanchez* pro Generali Thesaurario. = Vt. *Mai* Vicecancellarius. = Vt. *Conseroator Generalis*. = *Cæsarea & Catholica Majestas mandavit mihi Johanni de Comalonga.*

CLV.

PRIVILEGIO DEL VIRREY DE CATALUÑA, EN
que confirma y amplia, á instancia de la Ciudad y Consulado de Barcelona, las dos Férias que celebraba de tiempos antiguos, concediendo nuevas gracias para la buena expedición de las negociaciones y cambios que en ellas se hacian.

R. Arch. Regest. *Dionys. Locumt.* 17. *Philippi II.* fol. 159.

NOS PHILIPPUS, Dei gratia, Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, A. D. utriusque Siciliæ, &c. = Nos Ferdinandus á Toledo, Prior Castellæ, Ordinis Sancti Johannis Hierosolimitanensis, Sacræ Catholicæ & Regiæ Majestatis Consiliarius, Locumtenens & Capitaneus Generalis in Principatu Cathalonix, & Comitatus Rossilionis & Ceritanix. 1577.

Humili supplicatione Nobis per Syndicos præsentis Civitatis Barchinonæ & Logiæ maris ejusdem respective præsentata, deductum & expositum fuit, quod á tempore immemorabili etiam indelebilis memoriæ, per quondam Comites Barchinonæ in eadem Civitate solitæ fuerunt palam & publice fieri, & celebrari *Nundinæ* seu *Feriæ* duobus anni temporibus, videlicet á die festivitatis Sanctæ Mariæ Magdalenæ usque & per totum mensem Julii, & in festivitate Sancti Thomæ Apostoli; cunque ob antiquitatem tanti temporis, prima concessio celebrandi dictas *Nundinæ* facta per dictos Comites Barchinonæ prædecessores suæ Majestatis, hodie non reperiretur, & ob vetustatem temporum peccuniæ subditorum prædictæ Regiæ Majestatis á suis regnis extraherentur, & ad aliena regna transportarentur, in maximum damnum tam dictæ Civitatis & Principatus Cathalonix, quam aliarum terrarum dictæ Regiæ Majestatis subditarum; & ob augmentum status mercantilis, in quo maxima & utilior pars dictæ Civitatis consistere dicitur, expediat non solum dictum usum dictarum *Nundinarum* conservari, verum etiam sub nova & utiliori forma augeri, declarari, & ampliari. Propterea & aliis de causis, pro parte vestri Consiliariorum & Consulium Logiæ maris, ac Proborum hominum dictæ Civitatis Barchinonæ Nobis fuit supplicatum: quod pro conservatione & augmento dicti status mercantilis præfata Civitatis, & aliorum regnorum dictæ Regiæ Majestati submissorum, dictas *Ferías* seu *Nundinas*, ex aliquibus causis Nobis expositis, confirmare, & si & quatenus opus sit de novo concedere seu ampliare dignaremur sub nova & utiliori forma, videlicet, quod in dicta Civitate Barchinonæ celebrantur de cætero quolibet anno perpetuò dictæ *Nundinæ*, antiquitus celebrari solitæ, in dicta die festivitatis Sanctæ Mariæ Magdalenæ, & per triginta dies successive sequentes, & etiam fiant & celebrentur *retronundinæ*, vulgo dictæ *retorn*, in dicta Civitate, á die festivitatis Sancti Nicholai mensis

De

Decembris usque ad diem seu festum Beati Thomæ Apostoli inclusive, cum omnibus libertatibus, privilegiis, guidaticis, prærogativis solitis concedi venientibus, interessentibus, & recedentibus á dictis Nundinis & retronundinis sive *retorns*, cum facultate etiam quod in dictis Nundinis & retronundinis possint fieri omnes & quoscumque contractus, solutiones, negotiationes, & acta mercantilia, cambia, prout & quemadmodum in aliis Nundinis regnorum suæ Majestatis, & aliarum terrarum & ditionum Regibus & Principibus Christianis subjectarum solitæ sunt fieri.

Super quibus, recepta prius informatione per magnificum & dilectum Consiliarium regium Adrianum Vilana regiam Cancellariam Regentem, cui præsens negotium recognoscendum commissimus; visis privilegiis celebrandi Nundinas, tam Civitati Cæsaraugustæ Regni Aragonum, quam Villæ Muri-veteris Regni Valentix, per indelebilis memoriæ Reges Aragonum concessis; visis etiam litteris missivis Juratorum Civitatis Cæsaraugustæ & Consulum Logiæ maris præsentis Civitatis; visa denique dicta informatione, meritis prædictorum actorum exhibitorum & dictæ informationis attentis; & alias, quia Nobis constat informationem, concessionem, & ampliationem dictarum Nundinarum utiles & necessarias fuisse & esse tam habitatoribus præsentis Civitatis Barchinonæ & totius Principatus Cathalonix, quam universis & singulis aliis yassallis & subditis dictæ Regiæ Majestatis; & ut status mercantilis, propter quem dicta Civitas retroactis temporibus suscepit principaliter incrementum, dirigatur & in futurum prosperetur; considerantes etiam quod similis forma data fuit per dictos Reges prædecessores suæ Majestatis in dictis Regnis Aragonum & Valentix; & quod, Deo dante, ex concordia tractanda inter mercatores dictorum Regnorum & præsentis Principatus, status mercantilis in dictis tribus Regnis recipiet augmentum, taliter quod non erit necessarium in regnis aliis Regibus subditis commercia mercantilia amplius exerceri, tractari, & finiri prout hucusque erat consuetum; immo tempore dictarum Nundinarum negotia tractari solita in aliis regnis præsidio roborantes, usum dictarum Nundinarum seu Feriarum hactenus observatum, & quatenus opus sit de novo concedendo, ampliando, & augendo, concedimus, volumus, permittimus, & elargimur vobis dictis Consiliariis, Consulibus Logiæ maris, ac Probis hominibus dictæ Civitatis Barchinonæ: quod de cætero celebrentur in eadem Civitate quolibet anno perpetuò Nundinæ, quæ incipiant á die XXI mensis Julii in qua celebratur festum Beatæ Mariæ Magdalensæ, & durent per xxx dies post dictum festum continue subsequentes.

Volumus etiam, concedimus, & permittimus: quod similiter in prædicta Civitate celebrentur anno quolibet perpetuò retronundinæ, vulgo dictæ *retorn* dictarum Nundinarum, & incipiant á festo Sancti Nicolai, quod celebratur VI die mensis Decembris, usque ad festum Beati Thomæ Apostoli, quod similiter celebratur die XXI ejusdem mensis in-

clu-

clusive. Volentes & concedentes inter cætera, quod in prædictis Nundinis & retronundinis possint fieri omnes & quæcumque contractus, solutiones, negotiationes, cambia & acta mercantilia, prout & quemadmodum in aliis Nundinis regnorum suæ Majestati submissorum, possunt, debent, ac soliti sint fieri; & quod omnes & singuli Christiani cujuscumque status, gradus, & conditionis existant, sive sint Cives dictæ Civitatis sive extranei, ad dictas Nundinas & retronundinas venientes, stantes, & regredientes, seu redeuntes, cum rebus mercibus & pecuniis quas secum portaverint seu defferri fecerint, sint salvi & securi, vendendo, stando, ac etiam, redeundo, & sub speciali protectione, emparamento, salvaguardia, ac guidatico Regis constituti; sic quod non possint capi, detineri, pignorari, marcari, seu aliquatenus impediri, culpa, crimine, vel debitis alienis, nisi ipsi in eis principaliter fuerint, aut fidejussorio nomine, obligati. Excipimus tamen ab his & excludimus crimen læsæ Majestatis divinæ vel humanæ committentes, proditores, fabricatores falsæ monetæ, violatores itinerum, homicidas, latrones, sodomitas, campsosores *abatuts*, ejectos & separatos á pace & tregua, & incidentes in poenis Constitutionis Cathalonix incipientis *Com instigant*, &c.

Mandantes propterea reverendo, nobilibus, magnificis Consiliariis, dilectisque & fidelibus regiis Cancellario, Vicecancellario, Regenti Cancellariam, Doctoribus Regii Consilii, Gerenti vices Generalis Gubernatoris in dicto Cathalonix Principatu, Vicario, Bajule dictæ Civitatis Barchinonæ, cæterisque &c. &c. Datam Barchinonæ die quinto mensis Februarii, anno á Nativitate Domini millesimo quingentesimo septuagesimo septimo; regnorumque præfatæ Catholicæ & Regiæ Majestatis, videlicet, Citerioris Siciliæ anno xxiv; Hispaniarum, ulterioris Siciliæ, & aliorum xxii. = EL PRIOR DON HERNANDO. = Dominus Locumtenens Generalis mandavit mihi *Gabrieli Olzina*. = Visa per *Vilana* Regentem Cancellariam; = *Quintana* pro Regente Thesaurariam, = & *Labater* Fisci Advocatum.

CLVI.

BANDO DEL MAGISTRADO MUNICIPAL DE
Barcelona, publicado para la mayor expedicion del giro y pago de letras de cambio en las dos Ferias de dicha Ciudad, revocando una antigua ordenanza, é innovando otras reglas para el bien del comercio.

Ex Arch. Consulat. mar. Barchin. In Vol. membran. Privileg. fol. 179. n. 82.

A RA OJATS tot hom generalment, de part dels magnífichs Senyors A. D. Concellers de la present Ciutat de Barcelona: Que considerant ells dits magnífichs Concellers y Prohomens de dita Ciutat, lo Excelentíssim 1577.
Don Fernando de Toledo, Prior de Castella, Lochtinent General en lo pre-

present Principat y Comtats, ab son privilegi Real, dat en la present Ciutat á 5 de Febrer del any 1577 per les causes y rahons en dit privilegi contengudes, y altres concernents lo be universal axi del present Principat com d'altres Regnes y Señories de Sa Magestat, á supplicació dels Sindichs de la present Ciutat y Lonja de aquella, haver llohades y approvades, y en quant menester sia de nou haver concedides y ampliades les Fires que antigament solien esser en lo dia ó festa de Sancta Magdalena ques' celebre á xxiii de Juliol, y la Fira de la festa de S. Thomás ques' celebre á xxi de Desembre: y ampliant y de nou ordenant aquelles, haver consentit que la dita Fira de Sancta Magdalena sia duradora per temps de trenta dies continuament immediada seguints après de la dita festa de Sancta Magdalena; y que per al dia de S. Thomas se celebre retorn de dita Fira, lo qual comens lo dia de la festa de Sanct Nicholau ques' celebre á vi de Desembre, y dur inclusivament fins á la festa de S. Thomás.

Y com en dit privilegi, entre altrás cosas sia disposat: que en ditas Firas y refiras, ó retorn de Fira, se puguen fer qualsevols tractes, contractes, cambis, y altres actes mercantivols si y segons en altres Fires dels Regnes de Sa Majestat, ó en altres Regnes y Señories de Christians se poden y costum de fer, com mes llargament éstes y altres coses en lo dit privilegi son contengudes. E com lo intent de dita concessió de Fires sia estat principalment per attendre al be universal dels tractans y negocians; y sie estat vist per los honorables Consols y Prohomens de la dita Lonja, que fentse los Cambis per ditas Firas y per als pagaments de aquella, seria molt dañosa cosa á la negociació, dits cambis, y tractes mercantivols, que en respecte dels cambis que farian pera ditas Firas de la present Ciutat, se servás ni degué de observar una ordinació feta en lo passat per los magnífichs Concellers y Prohomens de la present Ciutat, ab la qual es disposat que: *presentantse en la present Ciutat qualsevol lletra de cambi á qualsevol persona; dins vint y quatre horas haja de declarar sa voluntat al peu ó dors de dita lletra si voldrá acceptar aquella, posant lo dia y hora; altrament sia haguda dita lletra per acceptada, y sia obligat á complir dit cambi.*

Y per quant dita ordinació se trobe vuy esser nociva axi al stament mercantivol com als altres staments, è sie cosa necessaria segons la variació del temps fer noves y varias ordinacions, provehint ab aquelles á la indemnitat de la cosa publica: statuiren perço y ordenaren los dits magnífichs Concellers y Prohomens, inseguint la deslberació feta per lo Concell Ordinari de dita Ciutat celebrat á xvii del corrent; que perço dita ordinació sia revocada, segons que ab la present aquella revoquen, y volen sia haguda per nulla, y de ningun efecte y valor. =

Item: ordenaren los dits Consellers y Prohomens: que per donar millor

llor orde als pagaments de dits cambis qu'es farán pera dites Fires, com encara á les acceptades ó no acceptades, de dits cambis, que los honorables Consols de la Lonja de la present Ciutat, que vuy son è per temps seran, ab consell de una prohomenia de Mercaders matriculats de dita Lotja, en qui conexerán que encumbexen molts negocis en dites Fires, á fi que com á mes praticchs y experts en dits negocis hi puguen millor dir, la qual per lo manco haja de esser de dotse Mercaders, entrada que sia la Fira ó lo temps de aquella puguen dedicar segons la concurrència del temps y de la plasa lo dia ó dies axi pera acceptar las letras de cambi com encara los pagaments de aquella Fira y dias de fer los protests, de aquella millor via forma y manera que per al benefici universal de ditas Firas y refiras los apparrá quiscun any convenir: donantlos per en aço tot aquell poder que lo present Concell te de fer y ordonar, ab tots los incidents y dependents que pera dites coses apparrán convenir: pus inclusivament per al darrer dia que finiran los terminis donats y concedits ab lo sobredit privilegi, tots los negocis se entengan ser acabats y finits.

Reténense empero los dits magnífichs Concellers y Prohomens plen poder y facultat de interpretar, mudar, variar, è de nou ordenar acerca de dites ordinations y del contengut en aquelles, tot hora y quant ben vist los será, les presents en res non obstant. =

Fonch feta y publicada la present pública crida per los llochs acostumats de la present Ciutat de Barcelona, y per mi *Antich Cabrera*, y *Pere Serra*, Corredors y Trompeta de la Ciutat, ab so de quatre trompetas, Corredor y Legidor, vuy á xx de Abril M.D.LXXVII.

CLVII.

REAL PRIVILEGIO DE D. FELIPE II, CONFIRMANDO
y aprobando los requisitos y reglas, que el Consulado de Barcelona habia nuevamente formado para la admision de sugetos en la matricula de la Lonja de Comercio.

R. Arch. Regest. *Diversorum* 26. *Philippi II.* fol. 158.

NOS PHILIPPUS, Dei gratia, Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, &c. A. D.
Pro parte Consulum Logiæ Mercatorum nostræ Civitatis Barchinonæ fuit Nobis, & in nostro Sacro Supremo Regio Aragonum Consilio
reverenter expositum & deductum die xx mensis Apprilis anni proxime
lapsi M.D.XCIV per Conciliarios & Concilium Ordinarium Domus dictæ Ci-
vitatatis Barchinonæ, pro bono publico ejusdem, quasdam Ordinationes ad
matriculam Mercatorum dictæ Civitatis Barchinonæ pertinentes statutas fu-
isse, quarum thenor sequitur sub his verbis. =

TOM. IV.

Rr

Dr.

DI VENDRES á vint del mes de Abril, any mil sinch cents noranta y quatre, los Magnífichs Concellers y Concell ordinari de la present Ciutat, per donar forma que la matricula quiscun any fahedora dels Mercaders, se fahese com convé, y es lleve lo abús fins lo die de avuy fet, en lo numero excessiu de las personas porten en memorial als Magnífichs Concellers per proposar aquelles; los Magnífichs Concellers y Promens, per benefici de la cosa pública, feren y ordenaren las ordinaciones següents.

Primerament estatuiren, y ordenaren: que dos dies abans ques celebrará lo aniversari, que quiscun any se celebra en la Llotja de la Ciutat per la anima del Noble quondam Don Pedro de Moncada, se haze de embiar de part dels Consols y Defenedors als Magnífichs Concellers, porque entenguen de ses Magnificencias si tenen ó volen que algunas personas se escriguen en lo memorial se fá en la Llotja dels qui demanan eser matriculats, porque aquells puguen entrar en la habilitació fahedora per los dits Consols, Defenedors, y Concell de xx; del memorial se ha de presentar als Magnífichs Concellers lo dia de la matricula en lo modo que se segueix.

Item: ordenaren dits Magnífichs Concellers y Prohomens, que tots aquells que se escriurán en lo memorial ó llista se fa en la Taula ahont se cull lo dret del Emperiatge, y los que los Concellers haurán donat en memorial per escriurels lo die abans del aseñalat per los Concellers per fer la matricula: sien tinguts, y obligats los dits Consols y Defenedors, en fer convocar lo Concèll de xx, è hajan per via de scrutini, en la mateixa forma se fa la matricula en la Casa de la Ciutat, habilitar las personas estarán continuadas en lo dit memorial: las quals aixi habilitadas, y no altres, se hajan de proposar per los Magnífichs Concellers á la matricula.

Item: ordenaren dits Concellers y Prohomens que en lo memorial se presentará á dits Concellers per lleguirse á la matricula, se hagè en ells de preferir lo qui se *trobará casat ab filla de Mercader*; com tinga emperó las qualitats requiridas per eser mercader.

Item: ordenaren dits Concellers y Prohomens, que lo memorial habilitat per lo Concell de xx se haze en presencia de dit Consell cloure y saguejar per lo Escrivá de dit Concell, y aquell lliurar al Consol Mercader, porque aquell present als Magnífichs Concellers en lo punt se enclourán en Casa de la Ciutat per fer la matricula: lo qual alli se haze de obrir per fer la nominació, com es de costum; sens ajustarsi altres personas, declarant que estiga en má dels Magnífichs Concellers nomenar dels continguts en dit memorial, habilitant primer lo hu après del altre, variant lo orde del asiento, com no toquen los casats ab fillas de Mercaders si ny haurá = Reténense empero dits Magnífichs Concellers y Prohomens facultat de corregir, esmenar, y interpretar, y de nou ordenar á beneplacit dels Magnífichs Concellers.

nificis Concellers, y Concell Ordinari. = *Pineda : Dalmau : Guialmar.* = De præmissis ordinationibus fidem facit *Hieronimus Anthicus Comelles*, Regia auctoritate Notarius publicus Barchinonæ, Scribaque Major honorabilis Concilii Civitatis Barchinonæ, hic suum quo utitur in claudendis instrumentis apposuit signum & sigillum majorem dictæ Civitatis. = Supplicatumque Majestati nostræ humiliter fuerit pro parte dictorum Consulum Logiæ Mercatorum, ut præinsertas ordinationes, & omnia & singula in eis contenta, laudare, approbare, & quatenus opus sit, de novo concedere de nostra Regia benignitate & clementia dignemur. Nos vero, subditorum nostrorum votis præsertim benemeritorum inclinati, visisque dictis capitulis tamquam justis, & rationi consonis, petitioni eorundem duximus annuendum. Tenore igitur præsentis, de nostra certa scientia, Regiaque auctoritate, deliberate & consulto, ac matura dicti nostri Supremi Consilii accedente deliberatione, dictas præinsertas ordinationes, ac omnia alia & singula in eis contenta, expressa, & declarata, à prima eorum linea usque ad ultimam, laudamus, approbamus, ratificamus, & confirmamus, & quatenus opus est, de novo concedimus, & elargimur; nostræque hujusmodi concessionis & elargitionis munimine, seu præsidio roboramus, & validamus, auctoritatemque nostram eidem interponimus pariter, & decretum: volentes, & expressè decernentes quod hujusmodi nostra concessio & elargitio sit & esse debeat dictis Mercatoribus Logiæ Barchinonæ, omni futuro tempore, stabilis, realis, valida, atque firma, nullumque in judicio aut extra sentiat diminutionis objectum, defectus, incommodum, aut noxæ cujuslibet alterius detrimentum, sed in suo semper robore & firmitate persistat.

Serenissimo propterea PHILIPPO, Principi Asturiarum & Gerundæ, Ducique Calabriae, & Montis Albi, filio primogenito nostro charissimo, & post sælices & longævus dies nostros in omnibus Regnis & Dominiis nostris immediato hæredi, ac legitimo Successori, Deo propitio, intentum appetentes nostrum, sub paternæ benedictionis obtentu, dicimus tumque rogamus: Illustri verò, Venerabili, Nobilibus, Magnificis, dilectisque Consiliariis, & fidelibus nostris, Locumtenenti & Capitaneo Generali nostro in Principatu Cathalonæ, & Comitatibus Rossilionis & Ceritanæ: Cancellario, Regenti Cancellariam, & Doctoribus nostræ Regiæ Audientiæ, Gerentibusque vices generalis Gubernatoris, Magistro Rationali, Bajulo generali, Regenti Regiam Thesaurariam, &c. In cujus rei testimonium præsentem fieri jussimus nostro Regio communi sigillo impendenti munitam. Dat. in Oppido nostro Matriti, die x mensis Februarii, anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo quinto; Regnorumque nostrorum, videlicet citerioris Siciliæ & Hierusalem XLII; Castellæ autem, Aragonum, ulterioris Siciliæ, & aliorum XL; Portugalæ vero XVI. = Yo EL REY. = Vt. *Frigola* Vicecancellarius. Vt. *Comes* Generalis Thesaurarius.

Rr 2

Vt.

Vt. *Baptista Regens* = Vt. *Covarrubias Regens*. = Vt. *Sanz Regens*. = Vt. *Munoz Regens*. = Dominus Rex mandavit mihi *Hieronimo Gassol*.

CLVIII.

REAL PRIVILEGIO DE DON CARLOS SEGUNDO,
en que confirma al Consulado y Lonja de Barcelona todas las gracias y prerogativas concedidas por los Reyes antecesores, y la peticion de que los Mercaderes de Rescripto ó privilegio Real no entren en las Juntas de la Lonja, ni gocen oficios en esta, en el Ayuntamiento, ni en la Casa de la Diputacion.

R. Arch. Regest. Diversor. 7. Regis Caroli II. fol. 234. Privileg. Locum. Gener. Catal. 2. fol. 80.

A. D. 1683. **N**OS CAROLUS, Dei gratia, Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, &c. Inter sublimiora nostri Regii muneris ornamenta quibus Diadema nostrum condecoratur & pollet, illud cunctis successive sæculis magis prominare, & quasi caput erigere visum est, quod profluentem erga suos subditos regiam largitatem & munificentiam in Principe commostravit, tum quia vinculum illud civile quo Rex & Vasallus tamquam caput & membra adstringitur & arcantur, talibus fomentis intercedentibus magis roboratur & invalescit, tum, & quia subditi, arrepta ex similibus gratiis occasione, mutuo amore flagrantes, suam pro juvamine Principis substantiam erogantes illi... cias ferunt quibus ejus extendatur imperium, illiusque arma & exercitus magnum contra hostes suscipiant incrementum. Horum omnium longissimum extat Nobis ac progenitoribus nostris experimentum in Magistratu Logiæ Maris nostræ Civitatis Barchinonæ, cui pro debito quod semper præstitit famulatum insignia concessa fuerunt privilegia, quibus nullus hucusque alius mercatorum Magistratus excelluit, siquidem in suo creationis primordio pro forma & structura dicti Magistratus erecti fuerunt Consules regio privilegio per Serenissimum Regem Petrum tertium antecessorem nostrum elargito, dato in Portu-venenis x, Kalendas Martii M.CCC.XLIII ad similitudinem Collegii Mercatorum quibus pollebat Romana Respublica, & sicut Consulatus anteriori sæculo, hoc est anno M.CC.LXXXIII, Kalendis Decembris, per alium Serenissimum Regem Petrum similiter antecessorem nostrum in Civitate Valentia erectus effloreat; & alio privilegio per Serenissimum Regem Martinum expedito, dato Barchinonæ xv Januarii M.CCCC.I, cui similiter & confert aliud concessum iisdem Consulibus per Serenissimum Regem Alphonsum dat. in foelicibus castris apud Massonem Rosarum xx Augusti M.CCCC.LIII. Cæterum non solum ad prædicta Regia antecessorum nostrorum liberalitas circa Mercatores Barchinonenses proclivis innuit, sed crescente in dies apud eos sæcunda servitorum segete; tum quia, ob mercaturam ubique ter-

terrarum per eos exercitam, magnum suscepit nostra Civitas Barchinonæ divitiarum incrementum, ex quibus *locupletis* nomen adepta est; tum & quia in expugnationibus per Serenissimos antecessores nostros apud quas-cumque plagas valide consequutis, & navium suarum & mercium, & præcuniarum fastu ansam præbuerunt, qua antecessorum nostrorum nomen, arma, & jurisdictio protenderentur, diversis cum privilegiis prædictis Mercatoribus Barchinonensibus facultatem & potestatem amplam alios creandi Mercatores tribuerunt, præcipue atavus noster Serenissimus ac Invictissimus Imperator Carolus cum suo, quod expedit in Castro novo Neapolis xx Martii M.D.XXXVI, & similiter avus noster Serenissimus Philippus cum alio dato in Oppido Matriti x Februarii M.D.XCV, quorum privilegiorum pro parte Consulium, Defenditorum, Concilii viginti Procerum Logiæ maris ejusdem, & Stamenti mercantilis illius dictæ Civitatis nostræ Barchinonæ fuerint Nobis humiliter expositæ Cartæ superius memoratæ.

Ac proinde humiliter supplicatum, ut illa aliaque omnia, & singula privilegia, gratias, & prerogativas eisdem Consulibus, Defenditoribus, Concilio viginti Procerum Logiæ maris, Stamento mercantili, & ejus singularibus personis concessas & concessa, ratificare & confirmare de benignitate Regia dignaremur. Igitur ad grata plurimum & accepta servitia per dictos Consules, Defenditores, & Concilium xx Procerum Logiæ maris Civitatis Barchinonæ, antecessoribus nostris memoriæ indelebilis, & Nobis, majorum suorum vestigia insectando, continuata, præstita, & impensa, quæque in posterum præstituros speramus animo indefeso; mentis nostræ intuitum dirigentes, tenore præsentis cartæ nostræ cunctis temporibus valituræ, de nostra certa scientia & auctoritate, deliberatæ & consulto, præinserta Privilegia Regia à prima ejus linea usque ad ultimam, necnon omnia & singula privilegia, gratias, libertates, & prerogativas eisdem Consulibus, Defenditoribus, Concilio xx Procerum Logiæ maris nostræ Civitatis Barchinonæ, & Stamento mercantili illius, presentibus & futuris hucusque concessa & concessas, quatenus sunt in usu, & non aliàs, laudamus, approbamus, ratificamus & confirmamus, & si & quatenus opus sit, de novo concedimus & elargimur: volentes, & expresse decernentes, quod nostra hujusmodi laudatio, ratificatio, confirmatio, & de novo concessio (ut prædicitur) sit & esse debeat præfatæ Logiæ maris, Consulibus, Defenditoribus, Concilio xx, Procerum dictæ Logiæ maris, Stamentoque mercantili illius stabilis, realis, atque firma, nullumque in judicio aut extra sentiant impugnationis objectum, defectus, incommodum, aut noxæ cujuslibet alterius detrimentum, sed in suis robore & firmitate persistat.

Similiterque supplicatum extitit per dictos Consules, Defenditores, Concilium xx Procerum Logiæ maris Barchinonæ, Stamentumque mercantile illius, ut dignaremur attentis servitiis elargitis per dictos Consules, Defenditores, Concilium xx Procerum Logiæ maris Stamentumque mer-

can-

cantile illius gloriosis prædecessoribus nostris, nec non etiam quod Nobis de præsentis fit in fabrica *septem arcuum continentium viginti octo testudines, sive bobedas in nostra navali vulgo Atarazana* nostræ Civitatis Barchinonæ, pro qua expendistis quantitatem valde considerabilem; etiam quia pro impetratione præsentis privilegii & gratiæ obtulistis servire pro munimine confinium nostri Principatus Cathalonix vel ad alios effectus Nobis bene visos, in quantitate *octaginta mille regalium* monetæ Barchinonæ; cujus quidem quantitatis aliorumque servitiorum intuitu supplicastis, ut concedere dignaremur per gratiam & privilegium cunctis successive temporibus perpetuò valiturum: quod Mercatores per Nos & successores nostros à cætero creandi per privilegium, rescriptum, cartam, & alio quocumque modo, non connumerentur, admittantur, neque in Conciliis generalibus Concilii xx Procerum, & aliis quibuscumque congressibus, in quibus admittuntur *Mercatores matriculati* dictæ Logiæ maris, & alii qui per Nos, vel antecessores nostros usque in diem præsentem creati sunt in Domo ejusdem Logiæ maris: pariterque quod *Mercatores matriculati* prædictæ Logiæ maris præferantur & antelationem habeant in imbursationibus, sive insaculationibus, ad officia Domorum nostræ Civitatis Barchinonæ, & Deputationis Generalis Cathalonix; taliter quod *Mercatores* à Nobis & successoribus nostris in futurum creandi, non valeant imbursari sive insaculari ad prælibata officia dictarum Domorum, nisi tantum in defectu Mercatorum matriculatorum, & non aliter, nec alio modo.

Ideo Nos eodem animo, intuituque nostræ benevolentix nec non ditorum servitiorum de quibus ubi proxime sectantes; tenore præsentis Cartæ nostræ cunctis temporibus valituræ, de nostra certa scientia regiaque auctoritate, deliberate & consulto, ac ex gratia speciali, motuque nostro proprio, præeunteque informatione ac consultatione Illustris *Ducis de Bournonville*, consanguinei nostri, equitis aurei velleris, sive *del Tuson*, à nostris Consiliis Belli, Locumtenentis & Capitanei Generalis in nostro Principatu Cathalonix, & Comitatus Rossilionis & Ceritanix, per Nos, & omnes hæredes, & successores nostros Aragonum Reges, Comitesque Barchinonæ in vim contractus & legis pactionatæ cunctis temporibus perpetuo valituræ, eis melioribus, via modo, & forma quibus possumus & valemus, concedimus, damus, donamus, & impartimur dictis Consulibus, Defenditoribus, Concilio xx Procerum dictæ Logiæ maris dictæ nostræ Civitatis Barchinonæ, Stamentoque mercantili ejusdem, præsentibus & futuris: quod *Mercatores* qui per Nos & successores nostros post diem datæ præsentis Cartæ creabuntur, rescripto, privilegio, viva voce, vel alio quocumque modo qui excogitari possit & valeat, nullo modo neque ullo unquam tempore connumerentur, admittantur, neque locum habeant in Officiis Defendorum, Procerum Concilii xx, Receptorum, Credenciorum, Sindicorum, vel aliis quibuscumque quæ usque in diem præsentem in

Ma-

Magistratu dictæ Logiæ Maris creata sunt virtute Regionum Privilegiorum, nec in aliis quibuscumque quæ in posterum creabuntur; ac etiam quod sint omnino exclusi á quibuscumque Conciliis xx Procerum, congressibus, & aliis actibus quibuscumque, qui in Domo dictæ Logiæ maris celebrabuntur; ita ut neque in libris, neque in congressibus eorum valeant connumerari, ac scribi; imo á dicta Logia totaliter sint eliminati ac si non essent Mercatores. Ac etiam concedimus, damus, donamus & impartimur dictis Consulibus, Defensoribus, Concilio xx Procerum dictæ Logiæ Maris prædictæ nostræ Civitatis Barchinonæ, & Stamento mercantili ejusdem, præsentibus & futuris: quod *Mercatores matriculati* dictæ Logiæ Maris præferantur Mercatoribus, qui á Nobis, vel successoribus nostris post diem datæ præsentis creabuntur, in bursis, & insaculationibus quorumcumque officiorum & munerum quibus Mercatores gaudent insaculari, & imbursari valent in Domo nostræ Civitatis Barchinonæ, nec non etiam in Domo Deputationis nostri Principatus Cathalonæ; ita ut prædicti Mercatores, qui á Nobis, vel successoribus nostris creabuntur, sint omnino exclusi á quibuscumque officiis, beneficiis, muneribus, & aliis quibuscumque prærogativis prædictarum Domorum Civitatis Barchinonæ, & Deputationis, & illis nullo modo gaudere, frui, & uti valeant dicti Mercatores per Nos vel successores nostros creandi, nisi in casu non existentæ Mercatorum matriculorum in dicta Logia maris nostræ Civitatis Barchinonæ. Declarantes expressè, serie cum præsentis, neque ullæ personæ á Nobis & successoribus nostris Privilegia Mercatoris impetrantes, admittantur in dicto Magistratu Logiæ Maris cum Mercatoribus matriculatis in congressibus, conciliis, & aliis functionibus, ad quas solent se dicta in Logia maris congregare. Tahiter liceat vobis dictis Consulibus, Defensoribus, Concilio xx Procerum Logiæ Maris Barchinonæ, Stamentoque mercantili illius, præsentibus & futuris, ex nostra gratia speciali contrafacientes quoscumque, per clausuram januarum, aut aliàs, & ex propria vestra auctoritate repellere, & excludere: similiterque declarantes, quod si qui ex Mercatoribus per Nos vel Successores nostros post diem datæ præsentis creandis, casu, errore, aut ex alia quacumque cogitabili vel incogitabili causa nominati fuerint, ad effectum imbursandi seu insaculandi per Nos vel Successores nostros, vel per nostrum Locum Thenentem Generalem, Cancellarium, Regentem Regiam Cancellariam, Gerentem vices Generalis Gubernatoris, Conciliarios nostræ Civitatis Barchinonæ, vel Deputatos Generalitatis Cathalonæ, aut alios quoscumque, aut errore, casu, vel alia quacumque causa cogitabili vel incogitabili, insaculati, & imbursati fuerint, existentibus Mercatoribus matriculatis in dicta Logia qui prædicta loca valeant occupare; quod dicta nominatio, insaculatio, seu imbursatio sit ipso jure nulla, irrita, & inanis, nullumque sentiat roboris & valoris firmamentum. Ita quod ex sola notitia ex quacumque causa, & ex qua-

quacumque persona participata, prædictus seu prædicti nominati seu nominatus, imburseatus seu emburseati, debeat seu debeant á dicta bursa repelli seu excludi, ac exburseari, & suo tempore in locum dicti exclusi vel repulsi, ac exburseati, insaculari vel imburseari alius vel alii ex Mercatoribus matriculatis in dicta Logia maris.

Nos enim decernimus irritum & inane quidquid per Nos vel Successores nostros in perpetuum contra hujusmodi nostrum privilegium, & concessionem, ac derogationem eorum omnium & singulorum inductum fuerit quovismodo, ac sub quacumque expressione verborum, omnes poenitus facultatem & potestatem secus interpretandi seu exponendi tollentes: abdicantes etiam Nos & successores nostros quoscumque in perpetuum, & omni tempore, & omnes ministros, & officiales nostros quoscumque, cum nullitatis decreto á secus agendi facultate: supplentes ad prædictorum effectum ex nostræ Regiæ potestatis plenitudine, omnes & quoscumque defectus, & clausularum solemnitates, si qui vel quæ in ipsis confirmatione, gratia, privilegioque annotari possent; quibus non obstantibus, prædicta omnia & singula suam volumus in perpetuum roboris firmitatem habere, & complementum.

Illustri propterea Duci de Bournonville, affini nostro, Locumtenenti, & Capitaneo Generali in dicto nostro principatu Cathalonix, & Comitibus Rossilionis, & Ceritanix, & successoribus in suo Officio: Venerabili, Nobilibus, Magnificis, Dilectisque Consiliariis, & Fidelibus nostris, Cancellario, Regenti Cancellariam, & Doctoribus nostræ Regiæ Audientix, Gerentique vices nostri Generalis Gubernatoris, Magistro Rationali, Bajulo Generali, ac Regenti nostram Regiam Thesaurariam, &c. In cujus rei testimonium præsentem fieri jussimus, nostro Regio communi sigillo impendenti munitam. Dat. en Buen Retiro, die septima mensis Novembris, anno á Nativitate Domini millesimo sexcentesimo octogessimo tertio, Regnorumque nostrorum XIX. = Yo EL REY. = P. Preses. = Dominus Rex mandavit mihi *Don Francisco Izquierdo de Berbegal* = Visa per *Dominum Petrum ab Aragonia* Præsidem. = *Villa Campa*, & pro Thesaurario Generali, *Calatayud* = *Pastor* = *Rull* = & me pro Conservatore generali.

REAL PRIVILEGIO DE D. FELIPE III, EN QUE concede al Magistrado del Consulado de Barcelona la execucion de sus Sentencias, aunque se hayan evocado a la Real Audiencia, y esta haya proveido inhibicion, no pasando el valor de 400 libras: y revoca otro privilegio del Rey Don Jayme I, como perjudicial al comercio maritimo hoy en dia.

R. Arch. Regest. Diversorum 6. Philippi III. fol. 172.

NOS PHILIPPUS, Dei gratia, Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, utrius- **A. D.**
que Siciliæ, &c. Quia regalis favor tunc debet esse propensior & **1599.**
amplior, cum justis supplicationibus Populorum imploratur, iis præcipue
quæ ipsorum Populorum commodum, & utilitatem respiciunt. Hinc est
quod per fideles nostros Consules Logiæ maris nostræ Civitatis Barcino-
næ fuerunt Nobis oblata Capitula quædam in viam supplicationis, quorum
tenores unum post aliud sequuntur, & sunt hujusmodi =

SENYOR: los Serenissims Reys predecessors de vostra Majestat, y Senyors nostres, han concedits y atorgats diversos privilegis á la Llotje de mar, y al Estament mercantivol de la present Ciutat, per major conservació y augment de aquell, acerca les causes y negocis ques' susciten de fets maritims y mercantivols, los quals requereixen prompta y expedita resolució y execució. Y com sia just que dita Llotje y Estament mercantivol ab noves gracies y privilegis sien decorats è illustrats: perço los Consols y Concell de xx, en nom y part de dit Estament de dita Llotje, humilment suppliquen á vostra Majestat sie de son real servey concedirlos los Capitols, y coses següents.

I. Primerament: com dita Llotje, y los Consols de aquella ab los Promens Mercaders tinguen diversos privilegis Reals, y en particular ab lo privilegi del Rey Don Marti, de digna memoria, dat als xv de Janer de m.cccc.i facultat de que ells á soles y no altres hagen de coneixer y determinar les causes y plets que de fets maritims y negocis mercantivols se susciten; y infinites vegades se sie vist, que despues de proferida y feta la sentencia en lo Magistrat dels dits Consols per los Promens Mercaders, ó en lo Magistrat del Jutge de Appells de dita Llotje, alguna de les parts per fer les causes immortals, y que dites sentencies no tinguen prompta execució, appella á la Real Audiencia, de la qual emana inhibició, la qual impedeix la execució de dites sentencies, lo que redunda en gran dany dels littigants de dit Estament mercantivol, lo qual dany se evitaria si dites sentencies de dits Consols y Jutge de Appells tenien execució: que perço plácia á vestra Real Majestat, per lo be publich, y utilitat comuna dels dits Mercaders y Estament Mercantivol, concedir pri-

vilegi y facultat á dits Consols y Jutge de Appells, en que no obstant qualsevol appellació de fet ó altrament interposada de dites Sentencies de dits Consols ó Jutge de Appells á la Real Audiencia, è inhibició de aquella emanada, puguen executar les Sentencies diffinitives, ó Provisions tenint forçes de diffinitives, de qualsevol quantitat sien, per ells fetes y proferides en sos Magistrats, prestada per la part qui executar voldrá idonea caució. = Plau á Sa Majestat concedirlos executió de les Sentencies diffinitives, ó Provisions tenint forçes de diffinitives, en causes que no sien majors de cccc lliures, prestada caució, no obstant qualsevol appellació interposada á la Real Audiencia.

II. Item: com per lo Rey Don Jaume, de gloriosa memoria, sie estat concedit á la Ciutat y habitants de Barcelona privilegi, la data del qual es als iv dels Idus de Octubre de m.cc.lv, ab lo qual está ordenat, que havent en la plaja de dita Ciutat algun vexell ó nau de algun ciutadá y habitant en aquella, y vulla anar en les ciutats, isles, y altres regnes, ahon los Mercaders envien son haver robes y mercaderies; sien forçats dits Mercaders de carregar dites robes y mercaderies ab dit vexell ó nau de dit ciutadá y habitant, á be que en dita plaja hi hage altres vexells de fora regne, y de altres llocs de Cathalunya, y dits Mercaders vulgan enviar ses mercaderies ab aquells: y per experiencia se sie vist dit privilegi y gracia concedida á dita Ciutat y ciutadans esser molt danyosa á la cosa pública, com per estar forçats dits Mercaders en enviar ses robes y mercaderies ab los vexells de dits ciutadans, hagen moltes vegades perdudes aquelles, per esserse perduts dits vexells per anar mal armats y provehits, ó altrament per haverlos los Moros de Barbaria capturats, y axi se sien destruhits y arruhinats: y sie cert que la intencio de dit Rey Don Jaume, quant concedí dita gracia y privilegi, fonch en cas dits vexells ó naus de dits ciutadans fossen iguals y æque bonos, ó millors, y de mes portades, y anassen tan be ó millor armats que no los vexells o naus de fora regne y de les altres parts de Cathalunya; y no sie cosa justa que volent los Mercaders desta Ciutat, y de altres Llocs del present Principat enviar son haver, robes, y mercaderies en Sicilia, Napolis, Serdenya, y altres parts del mon, estiguen forçats de carregar aquelles ab los vexells de dits ciutadans sempre quen hi hage de altres de mes portades, y de millors, y que vagen mes ben armats y provehits, y ab major numero de mariners: que perço plácia á vostra Majestat, á efecte nos' susciten las lites y questions que fins vuy se son altercades y mogudes, y s'eviten los fraus, composicions, è inconvenients se son succèhits, interpretant y declarant dit Real privilegi de dit Serenissim Rey Don Jaume, concedir y donar facultat á dits Mercaders en que puguen carregar ses robes y mercaderies ab los vexells ó naus los apparrá, sempre que aquells ó aquelles sien millors y de mes portades, y vagen mes ben armats

mats y mes provehits de mariners, que no los vexells ó naus de dits Ciutadans; y que la concixensa de la milloria de dits vexells ó naus toque y specte als Consols y Deffenedors, y als Promens Mercaders de dita Llotje que serán anomenats; de tal manera que, trobantse los vexells ó naus de dits ciutadans en igual condició y æque bons, als veixells ó naus de dits estranys de fora regne, ó de altres parts de dit Principat; ó millors que aquells, y de mes portades, sien preferits als dits estranys; y que de la determinació, y declaració farán dits Consols, Deffenedors, y Promens de dita Llotje sobre dita milloria y bondat de dits vexells ó naus nos' pugue per alguna de les parts appellar á altre, sino al Jutge de Appells de dita Llotje, lo qual ab altres Promens mercaders dins quatre dies proxims hage de confirmar ó revocar dita declaració de dits Consols: á la qual declaració de dits Jutges de Appells, se hage de estar, ó sie confirmatoria ó revocatoria de la de dits Consols, y de aquella nos puga sots pretext de alguna qualitat ó circumstancia appellar ni recorrer á altre: y rebránho á singular mercé. = Plau á Sa Majestat lo contengut ab lo present Capítol; ab que en la causa ques' tractará davant dels Consols y Jutge de Appells sobre la milloria dels vexells sie citada la part interessada, y se procehesca causa cognita ab la forma que en lo Consolat se sol procehir. =

Supplicando Nobis humiliter ut Capitula præinserta & unumquodque eorum, sibi dicto nomine, seu prædictæ Logiæ maris, & ejus Consulibus præsentibus & futuris, concedere dignaremur. Nos itaque, animadvertentes præinserta Capitula quæ visa & recognita fuerunt per magnificum & dilectum Consiliarium nostrum Jacobum Pineda utriusque Juris Doctorem, ex cujus relatione Nobis constitit & constat pro bono regimine dictæ Logiæ maris & ejus Consulium, Judicis Appellationum, & Mercatorum, expedire; eorum supplicationibus inclinati, Capitula præinserta, & omnia & singula in eis contenta juxta decretationes & responsiones in calce cujuslibet eorum, ut præmittitur, factas, dictæ Logiæ maris & ejus Consulibus, Judici Appellationum, & Mercatoribus præsentibus & futuris concedere decrevimus, prout per præsentem, de nostra certa scientia, deliberate, & consulto concedimus, laudamus, & approbamus, ac nostræ regiæ concessionis munimine & præsidio roboramus, & validamus, auctoritatemque nostram regiam interponimus pariter & decretum.

Quocirca illustribus, spectabilibus, venerabilibus, nobiles, & magnificis dilectis Consiliariis nostris quibuscumque Locumtenentibus, & Capitaneis Generalibus in dictis nostris Regnis Aragonum & Valentia, & Principatu Cathalonix, & Comitatus Rossilionis, & Ceritania, Cancellario, Vicecancellario, Regenti Cancellariam, &c. Dat. in nostra Civitate Barcinonæ, die decimo tertio mensis Julii, anno á Nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono; regnorumque nostrorum anno se-

cundo. = Yo EL REY. = Dominus Rex mandavit mihi *Don Petro Franquesa* = Visa per *Cobarruvias* Vicecancellarium = *Sabater* Regentem Cancellariam = *Fontanet* pro Generali Thesaurario = & me Conservatorem Generalem.

CLX.

REAL PRIVILEGIO DE D. FELIPE III, EN QUE concede al Consulado y Cuerpo del Comercio de Barcelona varios Capítulos, así en orden á su juzgado, como en orden á sus gracias, y buen gobierno de la contratacion.

R. Arch. Regest. *Diversum* 6. *Philippi III.* fol. 167.

A. D. 1599. **N**OS PHILIPPUS, Dei gratia, Rex Castellæ, Aragonum, Legionis, utriusque Siciliæ, &c. Quia regalis favor tunc debet esse propensior & amplior, cum justis Populorum supplicationibus imploratur, hiis præcipue, quæ commodum & utilitatem dictorum Populorum respiciunt: Hinc est quod cum pro parte fidelium nostrorum Consulium, Mercatorum Logiæ maris præsentis nostræ Civitatis Barchinonæ fuerint Nobis oblata, & in scriptis humiliter præsentata, in viam supplicationis, quædam Capitula quorum tenores, videlicet unus post alium, sequuntur in hæc verba.

SENYOR. Com per lo Rey Don Phelip, pare de vostra Majestat y Senyor nostre, y sos predecessors de felice recordació, sien estats concedits y atorgats diversos privilegis als Consols y Mercaders de la Llotje de la mar de la present Ciutat de Barcelona, per major conservació del Estament mercantivol, y policia del Orde Judiciari, en coneixer y determinar les causes se susciten en lo Magistrat de dita Llotje, sobre los negocios y fets maritims y mercantivols; y sia cosa molt justa per vostra Majestat lo dit Estament mercantivol ab noves gracias y privilegis sie augmentat, y no reba disminució alguna; suplican los dits Consols y Mercaders de dita Llotje á vostra Majestat, sie de son real servey concedir y atorgarlos las cosas infrascriptas, en forma de Real privilegi.

I. Primerament: per quant ab Real privilegi del Rey Don Martí de digna memoria, dat als xv de Janer m.cccc.i, lo qual está ab viril observança, sie privativament concedida als Consols de la Llotje de la mar la coneixença y determinació de les causes resultants de fets maritims y mercantivols, y que les sentencies y determinacions del Magistrat de dits Consols, remogut tot genero de appellació y recors, sien en execució posades ab cláusula de decret irritant; que plácia á vostra Real Majestat, ampliant y declarant lo dit Real privilegi, atorgar y concedir per major expedició de dites Causes, que aquelles in prima y segona instancia, de qualsevol suma ó quantitat que sien, no puguen esser evocades á la Real Audiencia, etiam sots prætextu de viduitat, pupillaritat, pobresa, y religio,

gio, ó altra alguna qualitat. = Plau á sa Majestat de concedirlos ho en causes que sien menors de trescentes lliures, compresa la reconvençió, durant la mera libera voluntat de sa Majestat.

II. Item : com per lo capitol xv de Consolat estigue statuit è ordenat, que de la sentència feta per lo Jutge de Appells, sie confirmatoria ó revocatoria de altra primera sentència y provisió proferida ó feta davant dels Consols de la dita Llotje, alguna de les parts nos' pot appellar; que si de fet per alguna de les parts será interposada appellació ó recurs de dites sentències ó provisions de dit Jutge de Appells á la Real Audiencia : que no obstant aquella, è inhibició de dita Real Audiencia emanada, plàcia á vostra Majestat sien dites sentències y provisions, de qual-sevol summa ó quantitat, posades en execució, saltem, prestada per la part qui executar voldrá aquelles idónea caució. = Plau á sa Majestat concedirlos execució de sentències diffinitives, ó provisions tenints força de diffinitives, en les quals la condemnació no pujará la suma de sinch centes lliures, prestada empero caució idonea, y aço durant la mera y libera voluntat de sa Majestat.

III. Item : per quant se sdevé moltes vegades que les causes que toquen á la coneixensa dels Consols y Prohomens, y Jutge de Appells de dita Llotja, requereixen molta discució axi en lo fet com en lo dret, per raho dels comptes y scriptures entre les parts aportades, y axi sie necessari fer nominació de dos Mercaders Reladors de dita causa y fet de aquella, y axi tambe de hú ó dos Doctors en drets, peraque digan en lo punt de justícia lo que convé : que perço plàcia á vostra Majestat donar privilegi en que dits Consols, Prohomens, y Jutje de Appells, segons la qualitat y quantitat del negoci de ques' tracte, puguen taxar salari competent á dits Doctors y Mercaders Reladors, sens disminució alguna del salari degut á dits Consols, y Jutge de Appells, y sens diffinició del salari degut al dret del Periatge de dita Llotja, segons de temps immemorial es usat y practicat en los dits Magistrats. = Plau á sa Majestat concedirlos ho, encarregarlos ses Constitucions en que los taxen moderats.

IV. Item : com no sia cosa justa que los estrangers de la present Ciutat, y fills de estrangers del regne de Cathalunya, sien de igual ó millor condició que los naturals, y de molt temps domiciliats en dita Ciutat, y fills de naturals de dit regne; que plàcia á vostra Real Majestat atorgar y concedir en forma de Real privilegi, que de aci avant persona alguna no sie admesa á la matrícula del Estament mercantíl, ni matriculada en los oficis y bosses de dita Llotja de mar, que no sie domiciliada en la present Ciutat per temps de quatre anys, è que no sie fill ó net de pare ó avi cathalá. = Plau á sa Majestat.

V. Item : per quant los Negociants y Mercaders de aquesta Ciutat y Principat no tenen commoditat de poder negociar sos diners, y moltes ve-

vegades per negociarlos en terres estranyes, perden aquells del tot, y resten arruïnats y destruits, y per dit respecte deixen moltes viudes, pobres pubills, y sos tudors y curadors de negociar sos diners; lo que no farien, si en aquest Principat y Regnes de Aragó y Valencia podien negociar aquells: que plàcia á vostra Majestat, per lo be públich y mes comoditat dels Negociants, de concedir privilegi á dita Lotja en que pugue fer tres Fires quiscun any, en aquestos Regnes de Aragó, Valencia, y Cathalunya, ço es, en *Zaragoza* una per Pasqua de Resurrecció; y altra en *Valencia* per lo die de Nostra Senyora de Agost; y altra en *Barcelona*, per lo die de Sant Thomas; axi que no sien forsats dits Negociants haver de negociar sos diners, y haver de enviar aquells, en grans perills, en les Ciutats de *Lió*, *Plasencia*, y *altres parts fora de Spanya*. = Plau á sa Majestat concedirlos ho, durant sa mera libera voluntat.

VI. Item: que com sie rahó que quiscú sàpia si es ensaculat ó no en les bosses dels Oficis de la Lotja, y axi sie just que dita ensaculació sie pública, y després de feta se manifeste; que plàcia á vostra Majestat concedir facultat als Consols de dita Lotja, y als Mercaders quis' tindrán en los dits officis y bosses de insacular, de poder publicar la ensaculació després serà feta, axi que quiscú sàpia si es insaculat ó no. = Plau á sa Majestat.

VII. Item: com los redolins de les persones ensaculades en los dits officis de la Lotje fins vuy sien stats de cera, y en los dies se son tenguts de extraurer hagen estat en una bossa de cuyro, y sie molt millor y mes policia que quant se hage de fer extracció de algun Offici, los dits redolins estiguen en una bacina plena de agua, y que allí naden, y lo hu no impedesca al altre: que plàcia á vostra Majestat donar licencia á dits Consols, en que sempre que se hage de fer extracció de algun Offici, ó de molts, facen rodolins de cera, y aquells posen dins una bacina de agua axi com se fa en la Casa de la Diputació de la present Ciutat, y serà ferlos singular gracia y mercé. = Plau á sa Majestat. =

Supplicando Nobis humiliter ut præinserta capitula, & unumquodque eorum, & omnia & singula in eis & eorum quolibet contenta, dictis Consulibus Logiæ maris, & eorum in dicto Officio successoribus, de nostra solita benignitate concedere & elargiri dignaremur. Nos itaque, animadvertentes capitula præinserta quæ visa & recognita fuerunt per magnificum & dilectum Consiliarium nostrum *Salvatorem Fontanet*, utriusque juris Doctorem, ex cujus relatione Nobis constitit & constat pro bono regimine & auctoritate totius Logiæ maris & Mercatorum status expedire, eorum supplicationibus inclinati, præinserta Capitula, & unumquodque eorum, & omnia & singula in eis contenta juxta decretationes & responsiones in calce cujuslibet eorum, ut præmittitur, factas, dictæ Logiæ maris, & ejus Consulibus, & Mercatoribus præsentibus & futuris, mera & libera volun-

ta-

tate nostra durante , concedere & elargiri decrevimus , prout per præsentem de nostra certa scientia deliberate & consulto concedimus , elargimur , laudamus & approbamus , ac nostræ regiæ concessionis munimine & præsidio roboramus , & validamus , auctoritatemque nostram regiam interponimus pariter & decretum.

Quocirca illustribus , spectabilibus , venerabilibus , nobilibus & magnificis dilectis Consiliariis nostris quibuscumque , Locumtenentibus & Capitaneis Generalibus in dictis nostris Regnis Aragonum , Valentia , & Principatu Cathalonæ , & Comitibus Rossilionis & Ceritaniæ , &c. Dat. in nostra Civitate Barcinonæ , die decimo tertio mensis Julii , anno á Nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono ; Regnorum nostrorum regiorum anno secundo. = Yo EL REY. = Dominus Rex mandavit mihi *D. Petro Franquesa*. = Visa per *Covarrubias* Vicecancellarium , = *Sabater* regentem Cancellariam , = *Fontanet* pro Generali Thesaurario , & me Conservatorem Generalem.

CLXI.

CARTA DEL MAGISTRADO CONSULAR DEL COMERCIO de Barcelona al Papa Paulo V, para que el premio mercantil del dinero se fixase al 10 por 100 al año, á fin de evitar las usuras enormes que se cometian por el rigor de la ley.

Ex Arch. Consulat. maris Barchin. Lib. Deliberat. de 1606 ad 1608. fol. 11.

SANCTISSIME & Beatissime Pater = Summa tua Pontificalis auctoritas , A. D. 1606.
 Beatissime Pater , eximumque in Universam Christianam Rempublicam studium , pudori nostro peramanter concedit , ut verecundius ad te de nobismetipsis scribamus ; præsertim cum in ea tempora , ætas nostra officiumque inciderit , ut viro bono vivere nedum mercaturas exercere miserrimum sit , nostrarum enim rerum status , patriusque ordo , tanto malo conflictatur , quod Mercatores nostrates , septem , aut octo , ad summum ab hinc annis invasit , ut rationes commutare , & pecunias decoquere sæpius cogantur. Hæc cura , cum animos nostros coqueret , versaretque sub pectore fixa ; nostrarum esse partium sumus arbitrati , publicam hanc calamitatem tibi ad vivum exprimere ut tam gravi dolori á te medicinam fieri humanissime permittas : sed quo feruntur nostra consilia , illud est profecto maximum , quia una cum bonorum jactura , animarum etiam solet naufragium cerni , dolendum maxime ; plerique enim præ inopia triginta , nonnulli quadraginta pro centenario in pecuniis commutandis dant , & accipiunt , nullam fere animi sui ducentes rationem ; quo itidem factum est , ut Mercatura refrixerit , opificum census deperierit , & vectigalia prope nulla exigantur. Sed cum nunc nuper rem attendere diligentius cæpissimus,

mus, ne hæc pestis longius propagaretur, operam dedimus, ut Clemens Octavus Pont. Max. de communi hoc incommodo fieret quam primum certior, ut per eum nostris liceret Mercatoribus ratione Cambii (utimur enim nobis usitata loquendi forma) decem pro centenario quot annis dare & accipere. Procurator Maginus Font, Jureconsultus nostras fuit designatus, actio instituta, denique supplicatum. Causa tamen cum apud Pontificem susciperetur, en subito nobis illum eripuit fortuna, in patriamque cælestem ipse migravit beatus. Negotium infectum, sed non desperatum: illud tamen, quando in ejus locum divinitus es suffectus, ut conficias supplices omnibus præcibus rogamus, & obtestamur.

In te uno reipublicæ nostræ salus tota versatur: varii sunt rerum eventus, singulis propemodum horis extimescendi. Luget Barcino tui amantissima: mæret noster Cathalonix Principatus: ad tua genua omnes procumbimus; ut hunc lenire nobis dolorem, & sanare vulnus, ne gravere. Quapropter Sanctitati tuæ negotium nostrum majorem in modum commendamus, ac tradimus: quod si, ut speramus, impetrarimus, erit nobis utilitati summæ, tibi gloriæ sempiternæ. Noli igitur tuam incredibilem benignitatem rogantes, nos abjicere; sed omni officio, benevolentiaque complectere. Ita præpotens Deus te nobis quam diutissime servet incolumem; & dignitatem istam tuam perenni fælicitate secundet. Valeat, agatque omnia fæliciter Sanctitas tua, quæ ad Christianam rempublicam plurimum intersunt, & spectant. Barcinone Idibus Junii, anno á Christo nato M.DC.VI. = Sanctissime Pater. = Vestræ Sanctitatis obsequentissimi, cujus pedes humiliter deosculantur = *Consules & Defensores Logiæ Maris Barchinonæ.*

CLXII.

CARTA DEL REY D. FELIPE III, AL AYUNTAMIENTO de Barcelona, participandole los motivos y resolucion para extrañar de Aragon y Cataluña los Moriscos, encargandole todo auxilio y favor para su debida execucion.

Del Arch. Municip. Volum. de Cartas Reales, fol. 878.

A. D. 1610. **E**L REY. = Amados y fieles nuestros los Concelleres de esa nuestra Ciudad de Barcelona. Ya sabeis que por tan largo discurso de años se ha procurado la conversion de los Christianos nuevos del Reyno de Aragon y de ese Principado, los edictos de gracia que se les concedieron para instruirlos en nuestra Santa Fé, y lo poco que todo ello ha aprovechado, pues no se ha visto que alguno se haya convertido, sí antes bien crecido de dia en dia su obstinacion, en grave menosprecio y ofensa de nuestro Señor, como se ha observado por la multitud de ellos que se han castigado por el Santo Oficio de la Inquisicion. A mas de esto han come-
ti-

tido muchos robos y homicidios contra los Christianos viejos; y no contentos con lo dicho, han tratado de conjurarse contra mi Real Corona, y esos Reynos. Y aunque el peligro, y los irreparables daños, que de disimular en ellos podrian suceder, se me representó años hace por doctos y santos hombres, exhortandome el breve remedio, á que en conciencia estaba yo obligado para placer á nuestro Señor, que tan ofendido estaba de esa mala gente; asegurandome que podia sin ningun escrupulo castigarles en sus vidas y haciendas, porque la notoriedad y continuacion de sus delitos, y la gravedad y atrocidad de ellos los tenia convencidos de hereges, apóstatas, y prodores de lesa Magestad divina y humana. Y aunque siendo esto así, pudiera proceder contra ellos con el rigor que sus culpas merecian: todavia deseando reducirlos por medios suaves y blandos, y tambien escarmentarlos con lo que se ha hecho á los de nacion en otras partes de estos Reynos; se ha ido temporizando con los de Aragon y Cataluña, para ver si se podia escusar el sacarlos. Pero porque á demás de lo que se entendió contra ellos en el Auto de fé, que ultimamente se celebró en Zaragoza, se ha sabido antes, y despues por diversas y muy ciertas vias, que los dichos Moriscos de Aragon y Cataluña pasaban adelante en su dañado intento: pues al mismo tiempo que se trataba de su reclusion, se han mostrado mas inquietos, solicitando el socorro y ayuda del Turco, yendo y viniendo personas enviadas por ellos á este efecto, y estas mismas diligencias hicieron con otros Principes de quienes se prometian ayuda, ofreciendoles sus personas y bienes. Y demás de esto, milita contra ellos la sospecha de todos los referidos delitos, por no hallarse que alguno de ellos haya venido á revelar en tantos años cosa alguna de sus maquinaciones y conspiraciones; antes bien las han siempre encubierto y negado, que es clara señal de que todos han sido de una misma opinion y voluntad contra el servicio de Dios, y mio, y bien de estos Reynos.

Considerando, pues, todo lo susodicho, y que la razon de bueno y católico Gobierno obliga en conciencia á expelir y desterrar de los Reynos y Republicas qualesquier personas que causan escandalo y daño á los buenos y leales subditos y vasallos, y peligro de inquietudes al Estado, y sobre todo ofensas y deservicio á Dios nuestro Señor: y deseando cumplir con la obligacion que tengo de procurar la conservacion y seguridad de dichos mis Reynos, y en particular la de ese Principado, y de los buenos y fieles subditos de él, por ser mas inminente su peligro, y que cese la heregía y apostasia de esa mala gente, de quienes nuestro Señor está tan ofendido; despues de haberle encomendado este tan importante negocio, confiando en su favor divino por lo que interesa su honra y gloria: HE RESUELTO, con parecer del mi Consejo de Estado, Prelaos, y de muchos hombres doctos y muy catolicos, zelosos del servicio de Dios

TOM. IV.

Tt

y

y mio, que se saquen y destierren del Reyno de Aragon y de ese Principado de Cataluña todos los Moriscos que haya en ellos en la forma que entenderéis; y siempre y quando se cometa algun detestable crimen por algunos de qualquier Colegio, ó Universidad, será razon que éste, ó esta sea disuelto y aniquilado, y los menores por los mayores, y los unos por los otros sean castigados, y aquellos que pervirtieren el honesto y buen modo de vivir de las Repúblicas, y de sus Ciudades y Villas sean expelidos de los poblados, paraque su contagio no se pegue á los buenos.

De lo qual he querido advertiros como tan buenos y leales vasallos, paraque sepais lo mucho que deseo vuestra quietud y seguridad, y sepais las causas que hay tan urgentes y precisas para prevenir el peligro presente, y el mucho amor que os tengo, me ha movido á tomar esta resolucion, pues lo mismo obliga á que no se dilate el remedio de que se trata para evitar los evidentes daños que podian resultar de permitir mas tiempo á esa gente infiel. Asimismo os he querido encargar y rogar, que pues la breve y buena execucion de lo que he resuelto es en tanto beneficio vuestro, acudais á ello conforme á lo que os dixere y advirtiere mi Lugarteniente el Duque de Monteleon, como asi lo confio y espero del amor y zelo que teneis al servicio de Dios, y mio, y á vuestra propia conservacion: que á mas de que en esto cumplireis con vuestra obligacion, á mí me hareis el mas agradable servicio que pueda yo recibir de esa mi apreciada Ciudad. Dada en Valladolid á 17 de Abril de 1610. = Yo EL REY. = Vt. *Clavero* Vicecancellarius. = Vt. *Sabater* Regens. = Vt. *Guardiola* Regens. = Vt. *Monter* Regens. = Vt. *Tallada* Regens. = Vt. *Cañado* Regens. = Vt. *Villanueva* Conservator Generalis. = *Antonius de Arostegui* Secretarius.

CLXIII.

CARTA DEL REY D. FELIPE III AL AYUNTAMIENTO de Barcelona, para que como Protector de la Universidad Literaria de dicha Ciudad, disponga se exija de los grados que en ella se confieran, una propina para socorro del Hospital de la Corona de Aragon, nuevamente fundado en Madrid.

Arch. Municip. Barchin. Vol. de Cartas Reales fol. 896.

A. D. 1619. **E**L REY. = Amados y fieles nuestros los Concelleres de esa mi Ciudad de Barcelona: En esta Villa de Madrid se ha fundado como sabeis un Hospital, donde se curan y asisten los pobres enfermos que acuden á esta Corte, naturales de la Corona de Aragon, para seguir sus pretensiones; y por no tener renta cierta de consideracion, ni empleo con sueldo, se han de sustentar de limosnas, que no alcanzan para ello. Y paraque es-

esto se prosiga, y no descaezca obra tan santa y de tanta piedad y beneficio para los naturales de esos Reynos; deseo ayudarla por todos los medios posibles: y así escribí dias pasados á los Doctores de esa mi Real Audiencia, y á la Universidad de esos Estudios Generales de Barcelona, en la conformidad que á los demás de esos mis Reynos, declarandoles: que mi Real voluntad es, que en ella y en todas, á mas de las limosnas que ha mandado se pidan para este santo efecto, que el dicho Hospital perpetuamente en los grados de Doctores, Licenciados, y Bachilleres en theologia, cánones, leyes, y medicina que se confieran en qualquiera facultad lleve una propina igual á la que lleva cada uno de los Doctores y Maestros que asistan en ella, y en los grados de Bachilleres el padre ó el padrino, y se reciban por la limosna del Santo Hospital las dichas propinas; de manera que lo que resultare de ellas, la persona que nombrarán para ello los Protectores del dicho hospital, tenga cuidado de remitirlas cada año, y cobrar dellas Carta de pago, paraque conste lo que se hubiere recibido. Y por ser vosotros los Protectores de la dicha Universidad; he querido escribiros esta Carta, y encargaros en ella, como lo hago, que pues veis y considerais quanto importa sustentar y perseverar en ello esta hospitalidad y misericordia con los pobres enfermos hermanos nuestros, deis las ordenes convenientes y necesarias que cada Colegio de los Doctores entienda y cumpla esta mi Real voluntad: que á mas de ser tan recomendada y tan del agrado de Dios nuestro Señor, como lo asegura en las Santas Escrituras, y amparo de los pobres desvalidos de esta mi Corona de Aragon, lo recibiré de vosotros en muy acepto servicio. Dada en el Pardo á 26 de Enero de 1619. = Yo EL REY. =
Francisco Gassol Protonotario.

CLXIV.

REAL ORDEN DE DON FELIPE III AL VIRREY
de Sicilia, á suplica de la Ciudad de Barcelona, paraque mande que sea executada la revocacion que el Consul de los Catalanes en Palermo, hiciere del substituto que habia nombrado.

Arch. Municip. Barchin. Vol. de Cartas Reales, fol. 898.

EL REY = Ilustre Duque, mi Virrey y Capitan General en mi Reyno de Sicilia. Por parte de la Ciudad de Barcelona me ha sido presentado un memorial del tenor siguiente. A. D.
1619.

SEÑOR: La Ciudad de Barcelona, con la mas humilde veneracion á V. M. expone: que los Consules de la Nacion Catalana que ella nombra y elige en las partes ultramarinas, señaladamente en la Ciudad de Palermo del Reyno de Sicilia, en virtud de privilegios de los Serenissimos Re-

yes de Aragón, confirmados por V. M. pueden servir sus oficios por substitutos que en su lugar nombran y ponen, y revocan siempre que quieren; y en esta posesion pacífica y quieta han estado siempre y están. Y usando de esta facultad el Doctor *Hieronimo Fivaller*, Consul actual de la Nación Catalana en la dicha Ciudad de Palermo, substituyó al Doctor *Antonio Ferrer*, Maestre Racional de V. M. en aquella Isla; que por estar siempre muy ocupado en este oficio, ha mostrado la experiencia que no puede acudir á servir el de Consul, ni amparar á los Mercaderes Catalanes que residen en aquella Ciudad, ni administrarles justicia en los negocios mercantiles, que de ordinario son precisos y frecuentes, y corren peligro en la tardanza: de manera que requiriendo ambos oficios asistencia personal no puede acudir al uno sin que haga notable falta al otro, de que resulta muy grande daño y perjuicio al comercio y contratacion que este Principado de Cataluña tiene con el Reyno de Sicilia. Por lo qual y por otros justos respetos la Ciudad de Barcelona, zelosa del bien público y de sus naturales, ha hecho instancia al nombrado Dr. *Hieronimo Fivaller*, revocase al Dr. *Antonio Ferrer*, y nombrase para el dicho Oficio de Consul á otra persona desocupada, en quien concurriessen los requisitos necesarios para servirlo, como en efecto lo ha hecho. Y porque se teme que con el poder y autoridad que en Sicilia tiene el susodicho Dr. *Ferrer* por razon de su empleo de Maestre Racional, no ha de querer pasar por ello; y deseando la Ciudad suplicante evitar crecidos gastos de embaxadas, y otros que en este caso se le pueden ofrecer, y no podria escusar hasta haber informado de su justicia notoria: Por tanto suplica á V. M. que para la observancia de dichos sus privilegios, con que por sus muchos y buenos servicios ha sido honrada de los Serenísimos Reyes Predecesores de V. M. sea servido mandar apretadamente al Virrey de Sicilia, que no queriendo darse por revocado de Consul el dicho Dr. *Antonio Ferrer*, le compela y apremie á que lo haga encontinente, y le mande no se entrometa mas en el exercicio del Oficio de Consul de los Catalanes en Palermo, y ponga en posesion de él á la persona que hubiere nombrado y substituido el Dr. *Hieronimo Fivaller*, y le ampare en ello, sin admitir causas y razones algunas; sí que en tal caso las remita á V. M. ó bien á los Concelleres y Concejo de Ciento de esta Ciudad de Barcelona; á los quales, segun está dispuesto por los mismos Reales privilegios, y confirmado por Real Sentencia dada por el Invictísimo y Serenísimo Emperador, y Rey de España nuestro Señor, de immortal memoria, Abuelo de V. M., *toca el conocimiento de estas causas, y de todo lo que ha respecto á los Oficios de Consulados, ya en nombrarlos, ya en revocarlos*, por estar á la disposicion suya: merced que espera de la justificacion de V. M. =

Y considerado lo referido en el inserto Memorial, he tenido á bien acor-

acordar lo que me suplica mi Ciudad de Barcelona. Y así os encargo y mando proveais y ordeneis seriamente se haga y cumpla puntualmente sin dilacion ni réplica alguna por parte del enunciado Dr. Antonio Ferrer, en la misma conformidad que se me pide en el inserto Memorial por la dicha mi Ciudad de Barcelona : que tal es mi determinada Real voluntad. Dada en Belen Real, Palacio de Lisboa, á 15 de Junio de 1619. = Yo EL REY. = Aguirre Secretario. Vt. Comes Thesaurarius. = Vt. Marchio de Oreste Regens. = Vt. Caynus Regens. = Vt. de Tapia Regens. = Vt. Montoya de Cardona Regens. = Vt. de Haro Regens. = V. M. manda que el Virrey de Sicilia ordene que el Dr. Antonio Ferrer, Substituto de Consul de la Nacion Catalana en la Ciudad de Palermo, sea revocado de aquel oficio, y se ponga en posesion de él la persona que nombrare por Substituto el Consul propietario Don Hyeronimo Fivaller. =

CLXV.

LETRAS DE EXCOMUNION DADAS POR EL OBISPO
de Barcelona, para que en los cambios que se tomaban para las Ferias de Perpiñan de Novi, Novára, Plasencia, y otras de Reynos extraños, el interes de los libradores y endosadores no exceda del respecto del 10 por 100 al año.

Arch. Municip. Barchin. Vol. de Camas Reales, fol. 297.

NOs Don Joan Sentis, per la gracia de Deu y de la Santa Sede A. D.
 Apostolica, Bisbe de Barcelona, del Consell de S. M. y son Lloc- 1623.
 tinent y Capitá General en lo Principat de Cataluña y Comptats de
 Rosselló y Cerdanya. A tots y sengles Rectors, Domers, Vicaris perpetuos, y altres qualsevols Preberes Curats, y no Curats, per la Ciutat y Bisbat nostre de Barcelona constituits, al qual, ó als quals las presents pervindran, y á quiscú de vosaltres á solas : salud y dilecció en lo Señor.

Per quant, considerant y entenent que los Cambis, que en virtud del decret qués publicá á 11 de Abril de 1606 se han continuat fins á la present jornada en la Llotja de esta Ciutat, aixi per los Cambis que se encomanaban de Plasencia, y Novára, com també los ques' donaban y continuaban per Genova ab nom de lletra pagada, y que tambe los ques' prenian al conclourerse las Firas, y se donaban per la Fira vinent, ab la mateixa persona, de la qual havian pres la partida (invenció de poch temps á esta part introduhida entre los negociants) de ahont redundaba als prenedors major interés del que en dit decret se permetia, y se troba disposat per los Sagrats Canons, y diversas constitucions Apostolicas. Desitjant Nos cumplir las ditas obligacions de nostre ministeri Pastoral,

y

y mirar per lo servey de nostre Deu y Señor, y profit espiritual de las personas á Nos encomanadas, y obviar los grans danys que resultan de esta nova pessima introducció de Cambis, y maligne modo de negociar; havém procurat, que per medi dels Magnífics Concellers de esta Ciutat de Barcelona, y de personas en lo estament mercantil versadas y temerosas de Deu Omnipotent se tractás ab calor y eficacia del remey y reparo, procurant que para conseguirlo se fes nominació de personas per dits Concellers. Las quals, après de moltas juntas, preceint lo parer y vot de molts homens práctics, y oidas ses rahons convenientes al dit cas; ab madur consell han proposat als dits Concellers alguns apuntaments sobre lo dit fet, los quals á Nos presentats com á Virrey y Capitá General de aquest Principat y Comptats de Rosselló y Cerdaña, ferem junta de personas doctas en rheologia moral, canons, y dret civil.

Y après de haverho mirat ab la mes escrupulosa consideració y estudi sobre una materia tant important al servey de Deu y á las conciencias dels Christians, paregué necessari lo que per dits Concellers se havia proposat, no sols per las conciencias, sino tambe per la conservació dels patrimonis y be universal de esta república, y en particular que lo preu no excedesca de *deu per cent en las Firas de Perpinyá per any*, que es' á raho *de dos y mitg* per Fira: y en los cambis donats per las Firas de *Novi*, ó per altres qualsevols Firas ó plaças sots color de cambi de Firas, que no puga guanyar lo donador de dits cambis major interés de *set diners de or de marc*, ó al respecte, sobre lo valor de ell; y també lo que toca als protestos de la mateixa manera que està expressat y disposat tot en lo decret publicat als deu del corrent mes de Octubre, al qual se fa relació.

Perço, desitjant que lo dit Decret y Edicte, y tot lo en ell contengut, en quant á Nos pertany sia inviolablement observat; havém manat expedir las presents Lletas, ab tenor de las quals á vosaltres dalt anomenats, y á quiscú de vosaltres diém y manám en virtut de santa obediencia, que lo primer Diumenge ó festa de manament publiqueu en alta veu en vostras Iglesias, y durant la misa major, quant lo poble estará congregat en ellas per oir los oficis divins, las presents nostras Lletas, per las quals notifiqueu y declareu á tots los mercaders, corredors de cambis, y á qualsevols altrás personas que tenen y fan negocis en cambis en la Lotja de esta Ciutat de Barcelona, y en tot lo nostre Bisbat: com Nos ab tenor de las presents los notificám y declarám per injustos, illicits y condemnats los cambis per las Firas de Perpinyá que excedirán del preu de dos y mitg per cent en cada Fira, y conforme lo dit preu será estat senyalat y posat per cada Fira, en la forma en lo sobre referit Decret posada; y tambe los que serán per las Firas de altrás parts,

á mes de set diners per cent per cada Fira. Y amonestareu y manareu de nostra part als tals mercaders, corredors, y á qualsevols altrás personas, com Nos ab tenor de las presents los amonestám, y manám baix pena de escomunicació major, que de aquí en avant cessen y se abstingan de entendre negociar, y tractar, ni donar á cambis per las ditas Firas de Perpinyá mes de dos y mitg per cent en cada Fira, ó del que será estat taxat; ni per las Firas de altrás parts á mes de set diners per cent de marc, com dit es, en cada Fira: ans be en tot y per tot observen y cumpñan enterament y sensa vanas interpretacions estas nostras Llettras, y tot lo contengut en ellas. Certificantlos que del cumpliment de ellas estarán las conciencias dels tals obedients y observants seguras y ab interior repós; los interessos serán moderats; los bens dels contribuents que donan y prenen á cambi, conservats y aumentats; la republica prosperada; y Deu nostre Señor será honrat y glorificat. Dat en nostre Palau Episcopal de Barcelona, als deu dias del mes de Octubre del any del naixement de Jesus nostre Redemptor de 1623. = *Lo Bisbe de Barcelona.* = De mandato Excellentissimi & Illustrissimi Domini mei Episcopi Barchinonæ expedit *Hieronimus Sabater* Presbiter, & Notarius, Curia Ecclesiasticæ præsentis Urbis Barchinonensis Scriva major juratus.

CLXVI.

REAL CARTA DE DON FELIPE IV AL VIRREY
de Cataluña Duque de Segorbe y Cardona, para que atiende y proponga á S. M. los medios que presentaba el Ayuntamiento de Barcelona para la obra de la Acéquia que se habia proyectado desde el Río Llobregat hasta la Ciudad en el año 1628.

Arch. Municip. Barchin. Vol. de Cartas Reales, fol. 918.

EL REY. = Muy ilustre Duque, caro Primo, de mi Consejo de Estado, Lugarteniente y Capitan General en esos Principados y Condados: En primero de septiembre de 1628 escribí á mi Lugarteniente y Capitan General en esas tierras la Carta del tenor siguiente. A. D. 1633.

El Rey = Reverendo en Christo Padre Obispo, mi Lugarteniente y Capitan General: Por parte de los Concelleres de la Ciudad de Barcelona se me ha hecho relacion diciendo: que entienden será de gran servicio mio, y beneficio de aquella Ciudad, el procurar abundancia de agua de fuente en ella, por la mucha esterilidad que tienen sus moradores, y que asi tratan de hacerla venir de *Martorell*, tomandola del rio *Llobregat*; la qual vendrá en abundancia por una acéquia tan grande y á tal nivel, que se podrá conducir á los lugares de dicha Ciudad que convenga, y á sus tiempos toda junta entrará en las clavageras (cantarillas) que cor-

corren por el medio de las calles de esa Ciudad, para limpiarlas de la basura y lodo que se las pega. Que en el año 1554, siendo Virrey en ese Principado el Marqués de Tarifa, se hizo para esto mismo mucha instancia por parte del Serenísimo Rey Don Felipe Segundo, mi Abuelo y Señor, y no se puso en execucion por haber de acudir á la obra de la muralla del mar que entonces se hacia. Que la propuesta acéquia con las aguas del rio hermosearia mucho la Ciudad, y seria cosa muy saludable á sus vecinos, aunque con grandes gastos y mayores de los que podrian llevar. Y que obtenida confirmacion y licencia con remision de laudemios y derechos que se debiesen, y dandoles jurisdiccion necesaria contra los que impidiesen la tal agua del modo que la tiene y exerce el Bayle General, se animarán á emprender esta tan util obra, como la tienen las Ciudades de Lérida, Balaguer, Manresa, y otros pueblos de Cataluña, que son de mucha menor calidad y poblacion que Barcelona. Y me suplicaron sea servido concederles la licencia, y hacerles la merced que suplican y desean. Y habiendose visto en mi Consejo, ha parecido encargarnos y mandaros, como lo hago, que con acuerdo de la Junta Patrimonial me informéis, si en lo que piden dichos Concelleres se seguirá perjuicio de tercero, y de quién, y quanto es lo que se puede considerar importarán los laudemios y derechos que piden; de quanta consideracion sea la jurisdiccion que solicitan; y si en una cosa y otra será perjuicio al Bayle General y á su Comisario; si con esta licencia y facultad podrá esa Ciudad edificar molinos en el discurso de la acequia, y quantos; si el hacerse será en daño de los molinos que yo tengo en aquel distrito; si estos los han de fabricar sin licencia mia; y finalmente en beneficio de quién resultará el de los riegos de la propuesta acéquia, y el interés que el Real Patrimonio podria tener en ello; juntamente con todo lo demás que sobre esto os pareciere: para que visto, mande yo lo que fuere de mi servicio. Dada en Madrid á 1 de Septiembre de 1628. = Yo EL REY. = *Lorenzo de Villanueva* Secretario. =

Y porque ni en el tiempo del gobierno del dicho mi Lugar-Teniente General el Obispo, ni despues acá, se ha respondido á esto, y la Ciudad clama è insta siempre la resolucion; vereis entonces lo que se preguntó á los Concelleres, y lo que acerca de ello se informó al Consejo de Aragon; y me lo avisareis quanto antes, para que se tome la resolucion conveniente. Dada en Madrid á 15 de Julio de 1633. = Yo EL REY. = *Lorenzo Villanueva* Secretario. = Vt. *Magarola* Regens. = Vt. *Pueyo* Regens.

**GUIA Y SALVOCONDUCTO DEL VIRREY DE
Cataluña al Capitan y tripulacion de un Galeon nuevo, que delia em-
prender el viage á Alexandria, con carga de generos y mercaderias.**

R. Arch. Regest. Diversor. Locumt. 30. Philippi II. fol. 255.

LO DUCH de Maqueda, Loctinent, è Capitá General. = Per quant lo **A. D.**
Serenissim Don Alonso de gloriosa recordació, Rey de Aragó, ab **1594.**
son Real privilegi, dat en Barcelona á xxv dies del mes de Maig del any
M.CCCC.XXXII. per si, è per sos hereus y successors, en sa bona fe real
guiá y assegurá tots è sengles Mercaders de qualque Senyoria è juris-
dició fossen, è altres qualsevol persones axi estranyes com sotsmeses sues,
de qualque grau, stament, lley o condició è preheminenca fossen, qui ab
naus ó vexells en les parts de Alexandria, è terres del Soldá de Babilo-
nia sotsmeses navegassen; ó daquent mercadejant ó tornant, portassen, ven-
guessen, ó trametessen aquelles robes, bens, mercaderies que ells volgues-
sen, exceptuades empero coses de dret comú vedades; axi que les dites
persones, è qualcuna de elles, sens contradicció del dit Senyor Rey, è
de Oficials seus, è de altres qualsevols, segons que á llur profit mils co-
neguessen expedient, è sens algun temor del dit Senyor, è de inhibicions
per ell fetes, ó faedores, è de penes posades è posaderes contra los nave-
gants á les parts damunt dites, è en cas de marques è represálies del dit
Senyor, ó sotsmesos seus fetes ó faedores, segons aquestes y altres mes
coses en dit Real privilegi, al qual nos referim, están contengudes, lo qual
privilegi está en observancia, y confirmat als Consols Mercaders, y Conso-
lat de la present Ciutat de Barcelona per los aprés Serenissims Reys de Ara-
gó de digna recordació, y per la Catolica Real Majestat vuy felisment reg-
nant: E com per part de *Joan Milsocós, Pere Bosser, Pere Massó, y Pere
Alguer*, mercaders ciutadans de Barcelona siám stats supplicats, que havent
ells fet fer y fabricar en la Vila de Lloret Bisbat de Gerona, dins la pre-
sent Provincia un *Galió* anomenat *Sant Joan*, lo *Dalí bonaventura*, per
anar y navegar á dites parts, y portar de aquelles robes, bens, y mercade-
ries per provisió de aquesta terra, fos de mercé nostra donar guiatge è
guarda special salva è segura á les xxxi persones davall escrites, oficials,
y qui han de anar è star y guardar dit *Galió*, lo que per observansa, y
execució de dit Real privilegi, y lo be y utilitat quen' pot redundar als
habitants de aquesta Provincia, y altrament havem tengut y tenim á be.

Perço de nostra certa sciencia, deliberadament y consulta, y de la au-
toridad que usám en nostra bona fe y paraula real, guiám, y assegurám
á vosaltres *Pere Rejós* Capitá, *Anthoni Sarinyant* Scribá, *Lluís Nigran*
Notxer, *Joan Fabra* Pilot, *Andreu Granét* lo Guardiá, *Joan Brun* lo Dis-

pensar, Mestre *Arnau Xiquet* lo Barber, *Joan Berthomeu* lo Mestre de Axa, *Batista Audibert* lo Calafat, *Steve Rotllans* y *Maurici Gaunes* Bombarders de dit Galió, *Victor Sencans*, *Bautista Squerol*, *Jorge Cirta*, *Gaspar Scalon*, *Fabrici Antich*, *Sperit Genies*, *Joan Negre*, *Simon Cameyra*, *Lorenzo Migran*, *Estevan Juart*, *Miguel Gallart*, *Thomas Mijau*, *Domingo Negra*, *Anthoni Gallét*, *Felip Francés*, *Jayme Canyét*, *Baldiri Fonolach*, *Joan Anthoni Fabra*, *Pere Bru*, y *Manaut Francesc*, axi que, no obstant qualsevols crides è prohibicions en contrari fetes, á les quals, per ara, y en aquest cars tan solament, dispensám y derogám (restant empero en sa forsa, firmesa y valor, pus no sia contra dret municipal y comú) puguem anar, estar, y tornar en dites y altres parts libera, y segurament.

Manant ab serie de les presents á tots y sengles Veguers, Balles, Sotsveguers, Sotsballes, y altres qualsevol Officials axi com de Barons, y majors com menors, al qual ó als quals les presents pervindrán y serán presentades, que á vosaltres, y quiscú de vosaltres vos tinguen, guarden, y observen, tenir guardar y observar fassen lo present nostre guiatge, y seguretat, y contra no vinguen en manera alguna, si la gracia de sa Majestat tenen cara, y en la pena de mil florins de or de Aragó Reals als cofrens applicadors, y dels bens dels contrafaents irremisiblement exigidors desijen no incorrer: lo qual guiatge y seguretat volém sia durador tant quant durará la mera libera voluntat de sa Majestat, y nostra, y un mes après seguent que será intimada y notificada la revocació als dits *Milsocors*, *Bosser*, *Massó*, è *Alguer* ó á algú dells á soles. Dat en Barcelona á vint y dos de Abril de mil sinchcents noranta quatre. = EL DUQUE DE MAQUEDA. = Vidit *Copons* Cancellarius. = Vidit *Puig* Regens Thesaurariam. = *Gabriel Olzina*.

CLXVIII.

CARTA DEL REY D. FELIPE IV AL AYUNTAMIENTO de Barcelona, paraque contribuya á los costos del Hospital de la Corona de Aragon, que se construia de nuevo en Madrid en la Calle de Atocha donde hoy existe.

Del Arch. Municipal de Barc. Vol. de Cartas Reales, fol. 930.

A. D. 1658. **E**L REY. = Amados y fieles nuestros, los Concelleres de esa mi Ciudad de Barcelona. El Hospital Real de la Corona de Aragon fundado en esa Corte, estaba situado en parage muy incomodado, y no tenia la disposicion necesaria para la curacion de los enfermos y asistencia del culto divino. Por lo que se ha resuelto mudarle á la calle de Atocha, que es el puesto mas á proposito que se podia desear, y se ha comenzado la fábrica; pero siendo necesario mucho gasto, asi para ella como para el pago del terreno que se ha comprado, y otras costas indispen-

pensables, no hay medio para acudir á esto. Y siendo tan interesados los Reynos de esa Corona en esta santa obra, que ha de redundar no solo en beneficio de los pobres que son y han de ser naturales de ellos, sino tambien en lustre y autoridad suya, y mucho mas de ese Principado, por haber sido su fundador *Don Gaspar Pons* Catalan, que fué de mi Consejo de Hacienda, y la dedicacion y primer instituto de esa Santa Casa, baxo la invocacion y patrocinio de nuestra Señora de Monserat; con que viene á ser mayor el motivo para que concurráis á obra tan propia de vuestra piedad y religioso zelo, como espero, con la limosna que os fuere posible; pues tendreis en ello la parte del merito que insta la necesidad de que se acabe con la brevedad posible, y de que se dará Dios nuestro Señor por muy servido, y Yo tambien, como os lo explicará el Marqués de Olías y Mortára mi Lugarteniente y Capitan General, por cuya mano recibireis esta mi Carta, y por lo que os escribirán los Condes de Robres, y de Albatera, de este mi Consejo Supremo, Protectores del dicho Hospital. Dada en Madrid á 15 de Abril, de 1658. = Yo EL REY. = Sada Secretario.

CLXIX.

CARTA DEL REY D. FELIPE IV AL AYUNTAMIENTO de Barcelona, prescribiendole la forma y ceremonial con que debia aquella Ciudad recibir á las Personas Reales, Príncipes y otros Personages que entrasen ó pasasen por ella.

Arch. Municip. Barchin. Vol. de Cartas Reales, fol. 998.

EL REY. = Amados y fieles nuestros los Concelleres de esa mi Ciudad de Barcelona. He visto el papel que disteis á mi Lugarteniente y Capitan General, en que referis los exemplares de que desde el año 1616 habeis dispensado en la prohibicion de visitar en forma pública y solemne de Ciudad á algunos Personages que han entrado y salido de ella, con ocasion de lo que ahora se ha hecho con *Don Luis Ponce de Leon*, que pasó como mi Embaxador á Roma. Me ha parecido que no os toca hacer graduaciones y diferencias con mis Ministros, pues esto solamente debe depender de mi Real autoridad y arbitrio: con que para todo ha parecido mas conveniente echar Yo la ley que ha de observarse en estos casos, que entenderéis en la forma siguiente. Que el visitar toda la Ciudad con seis Concelleres vestidos con sus ropas è insignias, y con sus mazas de representacion, solo se ha de reservar, como lo reservo, á mi Real Persona, y á las demás personas Reales, y á mis Lugartenientes Generales en ese Principado y Condados. Que en quanto á los demás, se continúen estas visitas, haciendose solamente por los Concelleres como iban

A. D.
1659.

ante seis, y sea á todos los Presidentes de los Tribunales inmediatos de mi Real Persona, á Grandes, Consejeros de Estado, Virreyes de Napoles, Sicilia, Cerdeña, Aragon, y Valencia, Gobernadores de Flandes, Milan, y Embaxadores de Roma, Alemania, y Francia, que son las dignidades y cargos de primer grado de mi Monarquia. En este modo es mi voluntad, y os encargo y mando lo executeis en adelante, como lo entenderéis tambien del Marqués de Olías y Mortára, por cuya mano recibireis esta Carta. Dada en Madrid á 27 de Diciembre de 1659. = YO EL REY = Vt. *Crespi* Vice-Cancellarius = Vt. *Comes de Robres* Regens. = Vt. *Comes de Albaterra* Regens. = *Sada* Secretarius.

CLXX.

MEMORIAL DEL CONSULADO Y LONJA DE Mercaderes de Barcelona al Señor Rey Felipe V, representandole sus prerogativas y servicios antiguos á la Real Corona, para que concediese á los Individuos de su matricula el goze de Ciudadanos Honrados de dicha Ciudad.

Ex Arch. Consulat. mar. Lib. de Deliber. de 1539. ad 1714.

A. D. 1702. **S**ENOR : = El Magistrado de la Lonja del Mar de la presente Ciudad de Barcelona, puesto á los Reales pies de V. M. con la mas obsequiosa y respetuosa veneracion, dice : que fué dicho Magistrado erigido con muchas y particulares exêmpciones, prerogativas é inmunidades, concedidas de antiquisimos tiempos, honrando su formacion el Serenissimo Señor Rey Don Pedro III (de feliz memoria) con Real privilegio dado en Morviedro á los diez de las Kalendas de Marzo, del año mil trescientos quarenta y siete, á similitud del que se habia formado en la Ciudad de Valencia en el año de mil doscientos ochenta y tres, con las mismas exêmpciones, prerogativas y preheminiencias que este gozaba, y á exemplo del Colegio de los Mercaderes Romanos, ilustrado con muchos honores, que les constituyen en el mayor respeto y estimacion.

Tiene dicho Magistrado Casa propia para el Comercio, cuyo edificio, asi por lo antiguo, como por lo sumptuoso, hermoso, bello, y aliñado, compite con los de mayor suposicion de la Ciudad, siendo el Lugar de sus ajuntamientos, teniendo su Tribunal para juzgar los negocios y causas mercantiles, que se compone de dos Consules, el uno *Militar*, y el otro *Mercader*, y dos Deffenedores, nombrados con este titulo por ser su peculiar obligacion defender los mercaderes y hombres de negocio, que contratan y comercian en dicha Ciudad, para que no se les haga perjuicio alguno : todo á fin de facilitar y establecer el comercio.

Tie-

Tiene el Magistrado sus Mazeros, y estos en las funciones públicas llevan en el hombro dos mazas de plata con las armas è insignias de la Lonja, cuyo compuesto es de las Reales de V. M. en la Corona de Aragon, y de las de la Ciudad de Barcelona; y su Concejo vulgarmente nombrado *Concejo de Veinte*, que concurre en las deliberaciones y negocios que se ofrecen, en virtud de Reales privilegios con que se halla condecorado dicho Magistrado.

Hállanse sus individuos con el lustre de tener muchos lugares en los Oficios de la Casa de la Ciudad, como son, *Clavario*, *Fiel*, *Bayle de la Ciudad*, y de *Cops*, *Carcelero mayor*, ó Alcayde de las Carceles Reales, *Consules de Palermo*, *Napoles*, y *Cerdeña*, en que concurren igualmente con Militares y Ciudadanos Honrados: y bolsas peculiares destinadas para el cargo de *Conceller Quarto*, *Consul de la Lonja del Mar*, y *Administrador de la Tabla*, y otros Oficios temporales y perpetuos de toda estimacion, en que no concurren sino solamente los que se hallan insaculados en dichas bolsas de Mercaderes.

Tienen asimismo grande parte en el gobierno de dicha Ciudad, por hallarse con 32 lugares continuos en el Concejo de Ciento, votando alternativamente con los del Estado Militar.

Estan insaculados en lugares de *Oydores* en la *Diputacion*, y en todos los demás Oficios de mayor aprecio y estimacion, junto con los Eclesiásticos, Militares, y Ciudadanos Honrados.

Por todos estos motivos ha quedado siempre el Estamento de Mercaderes con muy grande y singular aprecio, no juzgando ser diferente del de los Militares; siendo muy frecuente el casarse los Mercaderes con hijas de Caballeros, y estos con las de aquellos; de manera que no se tiene noticia que en ninguno de los dilatados Reynos y Señoríos de V. M. ni otros, los Mercaderes que residen en ellos tengan mayor autoridad de la que tienen los matriculados en la Lonja del Mar de dicha Ciudad; pues para conseguir y llegar á ser matriculado en ella, se requiere que primeramente se haga diligente exámen y averiguacion de la limpieza de sangre, vida, costumbres, trato, y otras circunstancias, votandose en escrutinio en la Casa de la Lonja por el dicho Concejo de *Veinte* de Mercaderes, y de estos ha de tener catorce votos conformes, precediendo en este acto individua notificacion de todos los Reales privilegios que disponen sobre este asunto, cuyo acuerdo se remite despues á los *Concelleres* de la Ciudad, y á treinta y dos Mercaderes que son del Concejo de Ciento de ella, de los quales votado asimismo, ha de tener veinte y dos votos; de suerte que, de cincuenta y dos Mercaderes que son los que votan en la eleccion del que pretende matricularse, los treinta y seis han de ser conformes, para que pueda ser admitido y escrito en la matricula de Mercaderes; y de este tan rigoroso exámen ha resultado y resulta,

ta, que no se admite en el dicho Estamento persona que no sea muy honrada, limpia de sangre, y de buena vida y costumbres.

Ha merecido, Señor, dicho Magistrado muchos blasones y honras de los gloriosos antecesores de V. M. á fin de establecer el comercio en el mayor auge en servicio de V. M. y conveniencia de la Ciudad de Barcelona y Principado; pues es innegable que por su medio se aumenta y adelanta el util de la cosa pública, se socorren las necesidades humanas, se aprenden costumbres con que se mejora el gobierno, enriquecense las republicas, acrecientanse los erarios, y sobre todo hace admirables, lustrosas, y poderosas las ciudades, provincias, y reynos que le favorecen; y fundandose las rentas Reales muchas veces en los comercios, subministran caudales á los Principes y Monarcas para las conquistas y defensas de los enemigos.

Por estos motivos los Romanos (que de mas politicos y de haber dado leyes al mundo se hallan eternizados en los bronces de la fama) erigieron un Comun de Mercaderes con el titulo de *Collegio*, como lo escribe Plinio lib. 2. *ab urbe condita*. Por estos motivos aquel célebre, y de mayor autoridad y prudencia entre los griegos, Platon, dixo ser necesarios los mercaderes para la institucion de una ciudad, como lo refiere el Jurisconsulto Calistrato en la L. 2. ff. *de nundinis*. Por estos motivos refieren los autores que en las ciudades bien fundadas y ordenadas, como en Venecia, Genova, Florencia, Inglaterra, Olanda, y otras, exercen los nobles públicamente la negociacion; y aunque disputan si es incompatible la nobleza con aquella, la opinion mas comun y verdadera es, que son dos calidades compatibles, siendo dicha negociacion copiosa, y entre personas que no la exercen minutatim (*Glosa in clement de vita & honest. cler.*) Y con mas singular razon ha de proceder entre los Mercaderes de la Lonja, que tienen un Magistrado tan glorioso, de cuyas glorias son Reales testigos repetidos privilegios y gracias particulares con que se halla ilustrado; siendo tambien prueba de esta verdad, que muchos insignes Heroes, Principes, Reyes, y Emperadores fueron amantes de la negociacion honrandola con su mismo exercicio: como de *Zenon* lo dixo Laercio; de *Vespaſiano*, Suetonio; de *Pertinax*, Capitolino; de *Tarquino Prisco*, Dionisio Halicarnaseo; de *Solon*, *Thales*, *Hipocrates*, *Platon*, y *Caton*, lo refieren Plutarco, y otros; y Aristóteles en el lib. 4. de las politicas cap. 3. se paró este exercicio de las artes mecánicas.

En las fiestas de casamientos de Principes, nacimientos de ellos, y venidas de Reyes á esta Ciudad, ha procedido la Lonja con tanta nobleza; que ha procurado y procura igualarse con las que hace la Ciudad, y Diputacion. En las ocasiones de guerra, ha manifestado su fidelidad con particular zelo: reduciendose en suma los servicios que gustosamente ha hecho en todos tiempos á la Real Corona de V. M. á lo que se sigue:

Pri-

Primeramente, hallandose el Señor Rey Don Juan de Aragon el año 1464, sin las fuerzas necesarias para resistir á los enemigos; mandó el Vicedecaniller Don Gaspar Vilana, que en su Real nombre pidiese servicio á los Consules y Deffenedores de dicho Magistrado: los quales, correspondiendo á su innata fidelidad, sirvieron á su Rey y Señor con doscientas libras de diez reales, que para aquel tiempo era suma de consideracion.

Segundo: en el año de 1474, por el mismo Señor Rey, en su real nombre, se pidió otro servicio á los dichos Mercaderes para ir en seguimiento y persecucion de enemigos de nuestra Santa Fé, los quales sirvieron con sesenta hombres armados, y pagandoles el sueldo.

Tercero: en 11 de Diciembre de 1542, sirvieron con doscientos soldados, pagados á su costa, para socorrer la extrema necesidad en que se hallaba entonces la Villa de Perpiñan, sitiada del exercito enemigo del Rey de Francia.

Quarto: en 6 de Marzo de 1554, habiendo el invictisimo Señor Emperador Carlos V. (de inmortal memoria) pedido á la Ciudad de Barcelona, á los Diputados, al Cabildo de la Seo, y al Magistrado, le sirvieran con ciertas piezas de artilleria; sirvieron dichos Mercaderes con una muy gruesa, de peso de ciento veinte quintales de bronce, igual y del mismo peso que fueron las que ofrecieron la dicha Ciudad, Diputacion, y Cabildo.

Quinto: en 4 de Marzo de 1555, los dichos Mercaderes sirvieron con quinientas libras de diez reales, para la construccion de una fortaleza que se mandó fabricar en el cabo del rio Llobregat para defensa de Cosarios.

Y para escusar prolixidad, dexando los antiguos, y pasando solamente á los mas modernos, sirvió la Lonja en la Campaña de Salses con ciento noventa y cinco soldados pagados y municionados, dandoles de entrada cinco libras, y treinta á los que eran hijos de Mercaderes matriculados.

En 21 de Agosto de 1653, levantó una Compañia de Infanteria de cincuenta soldados, pagandoles sus crecidos socorros, sin el sueldo de los Oficiales, y este servicio fue en la ocasion que se socorrió á la Ciudad de Girona.

En 11 de Junio de 1655, sirvió en la misma conformidad la Lonja al Lugarteniente General en el Real nombre del Serenisimo Señor Rey Don Felipe IV. (de feliz recordacion) con un donativo de tres mil trescientas cincuenta y cinco libras; y en el año siguiente en 22 de Junio de 1656, con treinta soldados pagados y municionados.

En 19 de Junio de 1657, sirvió con cincuenta soldados, que asi mismo como los demás, fueron municionados, armados, y pagados.

En 3 de Mayo de 1663, sirvió el Magistrado al Marqués de Castel-Rodrigo, Lugarteniente General, en el Real nombre del mismo Señor Rey Don Felipe IV, con la cantidad de cinco mil libras.

En

En 9 de Mayo de 1675, ha servido la Lonja, en ocasion que el enemigo entró en el Empurdán, con quarenta soldados armados, pagados, y municionados; dandoles á cada uno nueve doblones de entrada.

En el año 1678, sirvió el Magistrado, para el socorro que se previno para la plaza de Puigcerdá, con cincuenta soldados pagados y municionados.

En el año 1681, reconociendo el Duque de Bournonville, Lugarteniente General en este Principado, la necesidad grande que habia de que se reparasen y cubriesen siete arcos dobles que forman veinte y ocho bovedas de las mas juntas á la parte del mar, que en las Atarazanas de dicha Ciudad se hallaban del todo descubiertas y casi para caerse, en notable perjuicio de la fábrica de galeras que de continuo tiene V. M. en dichas Atarazanas; participó al Magistrado la necesidad que habia de que dichos arcos se reparasen y cubriesen de nuevo: y resolvió aquel voluntariamente, y con particular gusto, con deliberacion hecha por su Concejo de XX en 22 de Mayo de 1681, servir con el reparo de dichos arcos, habiendo gastado por ese efecto considerables cantidades.

En 20 de Mayo de 1684, sirvió el Magistrado con cincuenta soldados para el socorro de la Ciudad de Gerona, pagados y municionados; dandoles á cada uno de entrada dos doblones. Y en 7 de Junio de 1693, hizo tambien servicio de sesenta soldados pagados y municionados, con la misma entrada, por el socorro de Rosas. Y en otras diferentes ocasiones ha gastado el Magistrado muchas cantidades por el Real servicio.

Con estos servicios, y demás referidos recurre el Magistrado de la Lonja del Mar á los Reales pies de V. M. suplicando que, en atencion de experimentarse que el exercicio del comercio en dicho Magistrado está muy reducido por causa que sus individuos, luego que tienen conveniencias de patrimonio, pasan á otro estamento por gozar de privilegio militar, de lo que se sigue notable daño al bien público y servicio de V. M. pues dexando de esta manera el exercicio del negocio ó comercio, faltan hombres en el Magistrado para empresas grandes en servicio de V. M. y á la Ciudad de Barcelona y Principado las conveniencias y riquezas que el comercio de sí atrae; sea V. M. servido dignarse conceder al dicho Magistrado: que sus individuos *Mercaderes matriculados*, que hoy son y por tiempo serán, y sus descendientes *per masculinam personam* gocen del privilegio de Ciudadano Honrado de Barcelona, y de todas las gracias y prerogativas que los Ciudadanos Honrados de Barcelona gozan, han gozado, y gozarán, asi en las causas civiles como criminales, en la misma forma y con las mismas cláusulas que á aquellos están concedidas; y que por esta nueva Real gracia sean *veri milites*: dignandose V. M. declarar que por ella no pierdan sus individuos la calidad de Mercaderes, ni que muden de estamento; antes bien, que conservando dicha calidad y estamento,

to, se le añada la calidad de *Ciudadano honrado de Barcelona*, teniendo por compatibles estas dos calidades: á fin de establecer mas el comercio, è ilustrar mas el Magistrado: y asimismo, que por razon de dicha nueva Real gracia los Mercaderes matriculados no sean perjudicados ni removidos de las insaculaciones, lugares, y oficios que como á tales mercaderes por razon de su estamento han gozado, y al presente gozan en la Casa de la Ciudad, restando dichas insaculaciones, lugares, y oficios con la misma fuerza y valor; y se continuen por el tiempo venidero á favor de los dichos mercaderes matriculados, en la misma forma que hasta hoy se han practicado en observancia del Real privilegio vulgarmente nombrado *del Regiment*, del Serenísimo Señor Rey Don Fernando (de feliz memoria) y demás privilegios á dicha Ciudad concedidos; y que esta nueva Real gracia la retenga unicamente el Estamento de *Mercaderes matriculados* por razon del estamento; asi que pasando por otra causa (ahora sea por grado de facultad mayor, ó por particular Real gracia ó privilegio) al goce de *privilegio militar*, ó á personas *militares*, queden separados del referido Estamento; y que los demás privilegios al dicho Magistrado concedidos por los gloriosísimos predecesores de V. M. queden en su fuerza y valor con especial confirmacion: que lo recibirá el Magistrado á particular merced de la Real munificencia de V. M.

Barcelona 5 de Marzo de 1702.

CLXXI

MEMORIAL DEL CONSULADO Y LONJA DEL MAR
de Barcelona, al Señor Rey Felipe V, representandole la necesidad de abolir ciertos derechos y gravámenes para el restablecimiento, extension, y libertad del comercio.

Ex Arch. Consulat. Maris. Lib. Deliberat. de 1539 ad 1714.

SENOR = El Magistrado de la Lonja del Mar, y Casa de la Contratacion de esta Ciudad de Barcelona, precisado de la obligacion en que le constituyeron los Serenísimos Señores Reyes de Aragon, predecesores de V. M. de procurar el beneficio de la negociacion, y defensa de la libertad y extension del comercio; recurre á los pies de V. M. representando el miserable estado en que se ve constituido el comercio de esta Ciudad y Principado, con los inconvenientes que han podido divertir tan conocido beneficio. A. D.
1703.

No se referirá á V. M. la importancia de la negociacion y comercio; pues es constante, que si es el polo que sustenta lo firme de las repúblicas, es la paz y tranquilidad con que se enriquecen, y el sumo bien de todos los reynos y monarquias.

TOM. IV.

Xx

Fué

Fué esta dichosa Ciudad de Barcelona en tiempos pasados la escala y puerto de las embarcaciones de lo mas dilatado de unas y otras monarquias y reynos, que conducian al Levante y á las provincias mas remotas los paños y generos de ropas y telas de seda, y otras mercaderias, que se fabricaban y texian en este Principado; y juntamente se aprestaban en esta playa y mar de Barcelona las Armadas de los Señores Reyes, para sus conquistas, con armas y pertrechos militares; y singularmente la Armada del Señor Rey Don Felipe III, para la conquista de las Islas Terceiras, que se componia, entre otros navios, de mas de quarenta de mercaderes y hombres de negocio de esta Ciudad y Principado.

De tan imponderable beneficio de la negociacion y comercio, consiguió esta Ciudad en aquellos tiempos antiguos el renombre de *rica*, asi por lo dilatado de la Monarquia de V. M. como por los demás reynos remotos de la Europa, Asia, África, y América; y con razon, pues fueron tantos los servicios de sumas considerables de dinero y socorros que hicieron los mercaderes y hombres de negocio á sus Reyes y Señores para sus conquistas, è importancias de sus Reynos, que serian menester muchos volúmenes para referirlos. Quando no lo acreditára en lo material lo suntuoso del edificio de la Casa de la Lonja de esta Ciudad, con su iglesia ó capilla, en que todos los dias se consagran á Dios sus sacrificios, pues se esmeró la perfeccion del arte, en lo pulido y bien labrado, por todas sus paredes, claustro, piezas, y oficinas, o almagacenes, que han servido y sirven muchas veces para considerables cantidades de granos y pertrechos del Real Ejército, y del beneficio comun, y público de esta Ciudad; lo desengañára en lo formal, porque se halla condecorado el Magistrado y la dicha Casa de la Lonja, y Contratacion de esta Ciudad con muchos privilegios, en remuneracion de aquellos grandes y esclarecidos servicios, que hicieron á sus Reyes y Señores dichos mercaderes y hombres de negocios; como es de ver en los privilegios del Serenísimo Señor Rey Don Pedro de 10 de Junio, y 10 de Marzo de 1347; del mismo Señor Rey D. Pedro de 26 de Julio de 1380; del Señor Rey Don Juan de 20 de Diciembre de 1388; del Señor Rey Don Alfonso de 25 de Mayo de 1432; del mismo Señor D. Juan de 22 de Abril de 1394; del Señor Rey D. Fernando de 2 de Setiembre de 1510, y del Señor Rey Don Martin de 15 de Enero de 1401.

Con estas Reales munificencias se formó el Magistrado, y despues el Concejo llamado de *Veinte*; en que se tratan todos los negocios importantes de la negociacion, lustre, y ser de dicho Magistrado, presidiendo en él Consules *Caballeros* ó *Ciudadanos*, y el otro *Mercader*, con sus Defenedores; y lo que mas es, que les otorgó á dichos Consules, y á un Juez de Apelaciones en segunda instancia, la jurisdiccion ordinaria en todos los hechos y debates maritimos y mercantiles de fuera y dentro de la

la Ciudad de Barcelona, dandoles en los mismos privilegios disposiciones para las acertadas resoluciones de dichos Consules y Juez de Apelaciones.

Y aun despues se hicieron por dichos Serenissimos Señores Reyes diferentes Constituciones en Cortes para la libertad y beneficio del comercio de las mas partes del Africa y Levante, Turquía, Berberia, y otros; y así mismo Estatutos y Ordinaciones para juzgar los casos, que remitió impresas el mismo Magistrado á unas y otras partes marítimas, en donde fueron firmadas, y promulgadas por ley.

Y ultimamente con dichos Reales Privilegios se encargó á dicho Magistrado por los Serenissimos Señores Reyes el total cuidado y solicitud de la extension y libertad del comercio, con obligacion de executar todos los medios, que podrian conducir al libre comercio y negociacion de esta Ciudad y Principado; á cuyo fin les concedieron el derecho llamado de *Periage*, que percibe en esta Ciudad de uno por ciento de todas las mercaderias que entran y salen, para poder acudir á los gastos que se ofrecen en las ocurrencias de nuevos Vectigales, y novedades perjudiciales á la libertad y extension del comercio.

Todo esto, Señor, tocante á la negociacion y comercio, se reconoció en aquellos tiempos pasados; pero ahora se halla tan extenuado el comercio y negociacion en esta Ciudad y Principado, á causa de los muchos inconvenientes que se han experimentado, originados de tantos derechos que se perciben y pagan en esta Ciudad y Principado, y de las circunstancias y modo con que se colectan por sus exáctores, y de colectarse en distintas casas y Aduanas; que le ha parecido indispensable, y propio de su obligacion á dicho Magistrado proponer á V. M. dichos inconvenientes, paraque en vista de ellos, y de la gran comprehension de V. M. consiga Cataluña en era tan dichosa, en que está celebrandó la felicidad de tener la Real Persona de V. M. en esta Ciudad y Principado, el restablecimiento del antiguo comercio y negociacion que se solicita.

Estos inconvenientes se discurren, y han discurrido siempre, de la multitud de derechos que se pagan; de las circunstancias y modo con que se colectan; y de percibirse en diferentes Aduanas, como queda dicho. Ponese por primero el derecho que llaman de la *Lleuda Real, y de Mediona*, que es de diferentes particulares, y se percibe de muchas mercaderias, así de entrada como de salida, de esta Ciudad de Barcelona; bien que ésta años ha que ha procurado y procura eficazmente el comprarla de sus dueños ó herederos, por los grandes perjuicios que se siguen al publico comercio y beneficio de esta Ciudad.

El segundo derecho es el de la *Capitania General*, que se percibe por cuenta y en nombre de V. M. de todas las ropas y mercaderias que llegan á este Principado, de Turquía, Berberia, y demás partes de enemigos, y se paga á razon de once por ciento. Y si bien de este nuevo de-

recho solo se utilizan los Capitanes Generales de este Principado, y sus Secretarios; ha sido siempre y es el blanco de la Diputacion, porque no solo pretende haberse impuesto contra las constituciones y capitulos de Cortes, en la Contrafaccion que pende indecisa; pero siempre se ha tenido por muy perjudicial á la extension y libertad del comercio su percepcion; y asimismo las circunstancias y modo con que se percibe por un sin fin de exáctores que hay por toda Cataluña.

El tercer derecho, es el de *Guerra*, que percibe V. M. y se paga generalmente de quatro dineros por libra de todas las mercaderias que entran y salen de este Principado; cuyo derecho, aunque no se contempla de perjuicio al comercio como los antecedentes, sino tan solamente por colectarse en una Aduana particular, hace la Diputacion sus partes, para asumirle y hacerle colectar en sus mismas Aduanas, ó casas de derechos, satisfaciendo las obligaciones y cargas impuestas sobre el mismo derecho.

El quarto derecho, es el de la *Bolla*, impuesto por la Diputacion, que se percibe de 15 por 100 del precio que se saca de todas las mercaderias que se venden en todas las tiendas de Cataluña; con esta diferencia, que de las nativas ó fabricadas dentro de Cataluña, se paga del precio que tienen quando salen de mano de sus oficiales, y del beneficio que hacen vendiendolas por menor; y de las forasteras, y no nativas de este Principado, se paga del valor que tienen quando entran, de los derechos que pagan á la entrada, y asi mismo de los beneficios que consiguen con su industria los que las venden por menor.

Ademas tambien se percibe este derecho de *Bolla*, no solo de los naturales de este Principado, pero tambien universalmente de todos los forasteros, que se visten y compran ropas en Cataluña; y finalmente se percibe y le paga V. M. de todo lo que compra y viste la Real Persona de V. M., toda su familia, y los soldados de su Real Ejército: y lo que mas es, que se perciben de todas las ropas que sirven para las iglesias, y eclesiasticos, y al mismo culto de Dios.

De que se sigue, no solo el ser perjudicial dicho derecho de *Bolla* al mismo comercio, pero aun á las fábricas de las ropas que se texian en este Principado, que hoy no se fabrican; quizas porque no tiene la Diputacion oficial ó exáctor en muchos lugares, ó porque en los lugares en que hay exáctores, les hacen á dichos oficiales que las trabajan infinitos perjuicios, con pretexto de la mayor exacción de dicho derecho; quando se podrian enseñar infinitas muestras de diferentes generos de ropas, que se hacian antes en Cataluña de igual bondad y calidad á las que vienen de otros reynos; y se fabricarian tambien de la propia suerte, y aun mejores, por ser los naturales de este Principado mas industriosos, y no menos aplicados que eran entonces.

El quinto derecho, es el de la *Lleuda Real de Tortosa*, del qual, aun

aunque es muy corta la porcion que saca V. M. de la Baylia General, que de doscientas libras de vellon, es asimismo de algun perjuicio, no de que se perciba y cobre en Tortosa, en donde siempre se ha colectado, sino la novedad de quererlo cobrar dentro de esta Ciudad de Barcelona: y toda novedad, en la percepcion de derechos, encuentra con muchas disposiciones del Derecho Municipal, Constituciones, Usages, y Capitulos de Cortes.

Los inconvenientes que se han referido, y el cobrarse en diferentes casas y aduanas, con las precisiones que ha discurrido y discurre todos los dias la codicia de los arrendadores y exáctores de dichos derechos, son dignos de reflexion; pues restablecido una vez el antiguo comercio y negociacion en este Principado, volverá esta Ciudad á su antiguo ser y nombre de *rica*, y podrán contribuir todos sus naturales con la misma liberalidad que sus pasados, para las mayores conquistas de V. M. y conservacion dichosa de sus Reynos.

No se propone á V. M. por inconveniente con los demás derechos el referido de *Periage* que percibe el Magistrado, como se ha dicho; porque además de ser su percepcion muy corta, siempre seria, como lo es, digno de la atencion el haberse concedido con el soberano impulso, y causa final de poder acudir á los gastos que se ofrecen en las ocurrencias de imponerse algun nuevo vectigal, tributo, ó novedad perjudicial á la extension y libertad del comercio, y en las de la conservacion de la magnificencia, ser, y lustre de tan superior Magistrado: y sin embargo de lo referido, se ofrece el Magistrado á reducir su percepcion, respecto de algunas mercaderias, como se tenga la mira al soberano impulso y causa de su concesion, tan necesaria á la conservacion del mismo comercio, y negociacion.

Por lo que espera el Magistrado, que mirando V. M. como á causa propia esta importancia, que es la suma del todo de este Principado, y aun de todos los reynos, y estados de los soberanos dominios de V. M. ha de patrocinar la extension y libertad del comercio, ó por mejor decir, su restablecimiento, insinuando V. M. á los tres Brazos de las Cortes que celebra V. M. en este Principado, que será de su Real agrado el que se vea y mire en dichos Brazos esta importancia del restablecimiento, extension, y libertad del comercio; porque informado V. M. de lo que se discurriere, consiga, á impulsos del Magistrado, esta Ciudad y todo el Principado el consuelo que solicita de la soberana comprehension y superior conocimiento de V. M.

REAL CEDULA DE DOTACION EN LA QUAL
el Señor Don Felipe V establece y declara el nuevo Reglamento de gastos anuales del Cuerpo Politico del Comun de la Ciudad de Barcelona, con expresion de los oficios que deben quedar existentes, y los que restan suprimidos.

Del Archivo de la Real Audiencia de Cataluña.

A. D. **E**L REY. = Marqués de Castel-Rodrigo, Gobernador y Capitan General del Principado de Cataluña; Regente, y Oydores de la mi Audiencia, que reside en la Ciudad de Barcelona. Sabed, que habiendo tenido por conveniente que la referida Ciudad de Barcelona se halle dotada de lo que necesita para salarios y demás gastos, y se le señalen fondos para su paga: he mandado formar una relacion firmada de Don Josef Rodrigo, mi Secretario de Estado y del despacho Universal, en que se expresa todo lo que á este fin corresponde, y los Oficios que deben quedar suprimidos, la qual es como se sigue.

1718.

I.

Sueldos anuales de Corregidor, Regidores, y Oficiales Subalternos de la Ciudad.

El Corregidor, veinte y dos mil reales vellon.

Su Alcalde, de lo Criminal cinco mil y quinientos.

El de lo Civil, tres mil y trescientos.

Veinte y quatro Regidores, al respecto cada uno de tres mil doscientos y once reales, veinte y seis maravedis de vellon: setenta y siete mil y ochenta y dos reales y doce maravedis.

El Escribano mayor de Ayuntamiento, tres mil setecientos y quarenta y siete reales y dos maravedis de vellon por razon de ese oficio; y novecientos y diez reales mas por quedar á su cargo todo lo que era del Escribano de Registro, que se suprime; quatro mil seiscientos y cincuenta y siete reales y dos maravedis.

El Ayudante de Escribano del Ayuntamiento: dos mil quinientos y setenta y nueve reales, y catorce maravedis.

El Sindico de la Ciudad, tres mil doscientos y once reales, y veinte y seis maravedis.

El Contador de la Ciudad, quatro mil doscientos ochenta y dos reales y doce maravedis.

El Abogado de la Ciudad, mil seiscientos y cinco reales y treinta maravedis.

El

El Director de Alojamientos, que ha de ser un Regidor de la Ciudad : dos mil novecientos y noventa y siete reales, y veinte y dos maravedis de vellon ; los dos mil ciento y quarenta y un reales, y seis maravedis, para él ; y los ochocientos cincuenta y seis reales, y diez y seis maravedis restantes, para un oficial que corra con el asiento de las Boletas.

El Contador, y quatro Oficiales, que han de entender en lo correspondiente al Catastro de la Ciudad y su territorio, nueve mil seiscientos treinta y cinco reales, y diez maravedis de vellon ; señaladamente al Contador, tres mil doscientos y once reales y veinte y seis maravedis, y á cada uno de los quatro Oficiales, mil seiscientos y cinco reales y treinta maravedis.

Dos Aposentadores de Alojamientos, dos mil ciento quarenta y un reales, y seis maravedis de vellon por mitad : á mil y setenta reales y veinte maravedis á cada uno.

Quatro Maceros, al respecto cada uno de dos mil setecientos y sesenta y cinco reales, y veinte y tres maravedis de vellon, incluso vestuario y ropage : que importa todo once mil y sesenta y dos reales, y veinte y quatro maravedis.

Quatro Pesadores que ha de haber en los Almotacenes, con quinientos treinta y cinco reales de vellon á cada uno, demás de los gages que resultáren de la execucion de las penas y multas, dos mil ciento y quarenta y un reales y veinte y quatro maravedis.

Dos Porteros de los Almotacenes, con doscientos sesenta y siete reales, y veinte y dos maravedis de vellon á cada uno : quinientos y treinta y cinco reales y diez maravedis.

Dos Porteros de los Obreros : quinientos y treinta y cinco reales, y diez maravedis.

Un Portero del Administrador de la Plaza del trigo : doscientos y sesenta y siete reales y veinte y dos maravedis.

Cinco Pesadores de leña y carbon : los tres de ellos que han de asistir fuera de la Puerta del Mar, y cada uno ha de gozar ochocientos y cincuenta y seis reales, y diez y seis maravedis de vellon ; y los otros dos á seiscientos quarenta y dos reales y doce maravedis cada uno, que todo importa tres mil ochocientos cincuenta y quatro reales y quatro maravedis de vellon ; y unos y otros han de tener demás de este salario los emolumentos acostumbrados.

Un Fontanero, que sirva para la distribucion de las aguas de las fuentes de la Ciudad : ciento y sesenta reales, y veinte maravedis, y los emolumentos acostumbrados.

Un Guarda Almacén de granos, que ha de cuidar de todos los que se exponen en la Plaza pública, y tener cuenta y razon de ellos : mil seiscientos y cinco reales y treinta maravedis.

Maes-

Maestro de Reloxero , para cuidar del Relox público de la Ciudad : dos mil ciento y quarenta y un reales y seis maravedis.

Limpiador del Estanque de la *Lacuna* , quinientos treinta y cinco reales y diez maravedis.

Limpiador del Estanque de *Port* , doscientos sesenta y siete reales y veinte y dos maravedis.

Sobrestante de la Alameda de la Rambla , que ha de cuidar de la conduccion del agua , y riego de ella : doscientos sesenta y siete reales , y dos maravedis.

Barrendero de la Casa de la Ciudad , mil doscientos y ochenta y quatro reales , y veinte y quatro maravedis.

Pesador de paja : doscientos sesenta y siete reales , veinte y dos maravedis de vellon , y los emolumentos acostumbrados.

Un Vehedor de las fábricas de ropas de lanas y tintes de la Ciudad : con doscientos sesenta y siete reales , y veinte y dos maravedis de vellon : y los emolumentos que le corresponda.

Pregonero público : trescientos y veinte y un reales y seis maravedis.

Por manera que importan anualmente los sueldos y salarios referidos , ciento sesenta y quatro mil quatrocientos noventa y ocho reales y veinte maravedis de vellon.

II.

Gastos de Calles , Fuentes , Edificios , Obras públicas , y demás precisas.

Se consideran , y destinan : setenta y dos mil novecientos treinta y nueve reales , y seis maravedis de vellon para todos los gastos de esta clase , que los que se tienen presentes son los siguientes : para plantios , y riego de la Alameda de la Rambla ; velas de sebo para los Cuarteles ; limpieza , y reparos de las Calles ; Trompetas de las Funciones públicas de la Ciudad ; aceyte y demas aconches para acomodar el Relox ; alquileres de las Casas del Matadero ; Imprenta de lo que ocurre en la Ciudad ; leña , carbon , y otros gastos de este genero de la Casa de la Ciudad ; manutencion de fuentes públicas , sus minas , caños , y conductos de fuera y dentro de la Ciudad ; obras y reparos de la Casa del Comun de la Ciudad ; Hornos de la Panaderia pública ; Matadero , Corrales , y otros edificios públicos de la Ciudad ; gastos de Escritorio de la Secretaria , y Casa de la Ciudad , papel sellado y demás : y se sacan los referidos setenta y dos mil novecientos treinta y nueve reales , y seis maravedis de vellon.

III.

III.

Tabla de los Comunes Depositos.

Se consideran quarenta y un mil doscientos diez y siete reales y veinte y dos maravedis de vellon, para los salarios y gastos de gobierno de esta Tabla; pero el Marqués de Castel-Rodrigo ha de executar las Ordenes que S. M. le tiene dadas sobre esto, y se destinan en la manera siguiente:

A quatro Administradores, al respecto cada uno, de quatro mil doscientos ochenta y dos reales, y doce maravedis de vellon: diez y siete mil ciento veinte y nueve reales, y catorce maravedis.

Al Oficial del Libro Mayor: tres mil setecientos y quarenta y siete reales, y dos maravedis.

Al Escribano: tres mil setecientos quarenta y siete reales, y dos maravedis.

Al Oficial del Libro de Depositos: quatro mil doscientos ochenta y dos reales, y doce maravedis.

Al Credensero: dos mil ciento quarenta y un reales y seis maravedis.

Al Caxero: cinco mil trescientos y cincuenta y dos reales y treinta y dos maravedis.

Al Platero: mil seiscientos y cinco reales y treinta maravedis.

Al Portero: mil y setenta reales, y veinte maravedis.

Y para gastos de Escritorio: dos mil ciento y quarenta y un reales, y seis maravedis.

Son los referidos, quarenta y un mil doscientos y diez y siete reales, y veinte y dos maravedis de vellon.

IV.

Culto Divino, Festividades, Obras pias, y Limosnas.

Para el todo de este genero se destinan sesenta y quatro mil trescientos y sesenta y tres reales, y veinte y seis maravedis de vellon en la forma siguiente: veinte y dos mil quatrocientos ochenta y dos reales, y doce maravedis de vellon, que por testimonio de Francisco Serra, Notario público de Barcelona, de cinco de Julio de este año, ha constado importaba el gasto de las fiestas de la Catedral, y otras Iglesias de Santos, y Patronos de la Ciudad, que se han suministrado por los Administradores de ella.

Diez y siete mil seiscientos sesenta y quatro reales, y veinte y quatro maravedis, para la festividad y Procesion del Corpus, y su Octavario.

TOM IV.

Yy

Un

Un mil doscientos y cincuenta y dos reales y veinte maravedis, para la limosna de la Misa que se celebra todos los días en la Capilla de la Casa de la Ciudad.

Mil y setenta reales, y veinte maravedis, por la cera para la misma Capilla, uso, y gasto de la Casa de la Ciudad, y Ayuntamiento.

Quinientos y trece reales, y treinta maravedis al Maestro de Capilla de la Catedral.

Quatro mil novecientos quarenta y seis reales y quatro maravedis, para las limosnas de lana, sebo, y lechones para los Capuchinos, y Hospitales de Huerfanos, y Misericordia de Barcelona.

Cinco mil trescientos cincuenta y dos reales y treinta y dos maravedis de vellon, para el sustento del Convento de las Arrepentidas, en lugar de lo que antes se le subministraba.

Once mil y ochenta reales y veinte maravedis de vellon, que por otro testimonio del referido Notario Francisco Serra, de cinco de Julio de este año, ha constado importaban las fiestas, que ademas de las que van expresadas, se dexaron de hacer por falta de medios, de las que en lo antiguo se executaban por la Ciudad, en fuerza de Concordias, Votos á los Santos Patronos, y otras funciones del Culto Divino, en las mismas Iglesias, inclusa la cera que á este fin subministraba, y tambien otras limosnas de devocion excepto la cera del Monasterio de Santa Madrona, por estar dirruído, y la del de Monjas de Pedralbas, por no necesitarlas.

Que son los referidos sesenta y quatro mil trescientos y sesenta y tres reales, y veinte y seis maravedis de vellon.

V.

Pensiones anuales de los Censos de los Hospitales.

Se destinan ciento y seis mil trescientos ochenta y quatro reales y doce maravedis de vellon, que es la misma cantidad, que segun los contratos, y obligaciones antiguas de la Ciudad, debe satisfacer anualmente á los Hospitales.

Total quatrocientos quarenta y nueve mil quatrocientos y tres reales, y diez y ocho maravedis importa el todo de lo que va expresado.

VI.

Dotacion de los fondos para su paga.

Ochenta y seis mil seiscientos ochenta y cinco reales y diez y ocho maravedis de vellon, que se considera produce el abasto, ó arrendamiento

to

to de la Nieve de la Ciudad, segun el valor que tuvo el año próximo; cuya administracion ha de correr á cargo de la Ciudad.

Veinte y seis mil setecientos y sesenta y quatro reales, y veinte y quatro maravedis de vellon, que se supone importan anualmente las rentas Patrimoniales de los Lugares de Flix, y la Palma, y algunos productos de Censos, y el de la Barca de San Boy: cuya administracion ha de tener asimismo la Ciudad.

Y trescientos y treinta y cinco mil novecientos y cincuenta y tres reales, y diez maravedis de vellon, se han de subministrar efectivos y anualmente del producto de las rentas y derechos de sisas, ó entradas de las Rentas de la Ciudad, que se han incorporado en las de la Real Hacienda.

De manera que esta dotacion compone los mismos quatrocientos y quarenta y nueve mil quatrocientos y tres reales, y diez y ocho maravedis de vellon, del importe del todo de los gastos: previniendose que si la Ciudad quisiere por economia, ahorrar algunos salarios, ó gastos de los que van expresados, lo pueda hacer, quedando su ingreso aumentado á la asignacion de limpieza, y obras públicas.

Demás de lo referido, se dexa á la Ciudad y su Ayuntamiento, la Administracion de la provision y abasto del Pan (en que no ha de haber lucro alguno, por deberse vender á su justo precio) y asimismo la de Carnes; con calidad de que del beneficio y lucros de esta Administracion de Carnes, se han de satisfacer los gastos de ella, y subministrar la limosna de la Carne de los Hospitales, Conventos de Capuchinas, y Arrepentidas, segun se ha acostumbrado, y de aplicar lo que quedáre al establecimiento de un Pósito de granos para el comun abasto de la Ciudad: previniendose, que si para este importante fin de Pósito, se necesitase cargar algo mas, lo proponga la Ciudad, advirtiendose que de esta administracion de Carnes, ha de llevar cuenta y razon individual, para darla quando se la pidiere.

VII.

Oficios que ademas de los referidos han de subsistir, y no van antes considerados, por no tener salario fixo.

El Oficio de *Afinador de pesos y medidas* ha de subsistir en su incumbencia de afinar á lo justo todos los pesos y medidas de la Ciudad, y ha de gozar los emolumentos que le corresponden.

El de *Recaudador del derecho menor de granos* perteneciente á Particulares, ha de subsistir, y entender solo en el manifiesto de los granos que se venden en la Ciudad á medida, para cobrar de ellos el impuesto anti-

Y y 2

guo,

guo, que pertenece á Particulares; sin incluir lo que toca á sal, por quedar éste suprimido.

VIII.

Encargos y oficios que quedan suprimidos, y las incumbencias de algunos, agregadas al Ayuntamiento y Ciudad, y otros Oficiales.

La *Junta de Sanidad* queda suprimida con todos los Oficios que comprendia; y el Ayuntamiento con la obligacion de entender en todo lo que corresponde á este encargo.

El Oficio de *Archivero Mayor* queda suprimido, y su incumbencia ha de ser del cargo de uno de los Regidores de la Ciudad, por comision y turno entre ellos, segun lo acordare el Ayuntamiento.

El de *Escribano Archivero* queda suprimido, y unido al *Escribano Mayor* del Ayuntamiento, con los derechos de los extractos, aplicandose la mitad de ellos al Regidor que tuviere la comision de *Archivero Mayor*.

El de *Subsindico* queda extinguido en el todo.

El de *Segundo Ayudante de Escribano Mayor* queda extinguido del todo.

El de *Escribano de Registro* queda extinguido, y agregado su encargo al *Escribano Mayor* del Ayuntamiento, como se previene en la partida de su dotacion.

Los Oficios de los dos *Obreros* quedan suprimidos, y agregada su incumbencia á los Regidores y Ayuntamiento.

El de *Escribano de las Obras*, ú *Obrería*, queda suprimido, y agregada su incumbencia al *Ayudante de Escribano Mayor* del Ayuntamiento.

El *Ayudante de Contador* de la Ciudad, queda suprimido.

El de *Maestro de Ceremonias* queda suprimido, y tambien el de *Ayudante*.

Los tres Oficios de *Almotacenes* quedan suprimidos, y agregada su incumbencia al Ayuntamiento, para que dos Regidores, por comision y turno, cuiden de este encargo, teniendo los derechos de las penas y multas establecidas contra los contraventores de las Ordenanzas.

El de *Administrador y Subadministrador de la Plaza del Trigo*, quedan extinguidos, y su incumbencia agregada á uno de los Regidores por turno y comision, teniendo el producto de las penas y multas.

Los Oficios de *Regente de los libros de la administracion de trigo*, *Receptor que entienda en el repuesto de granos*, y *Guarda de los Pósitos de trigo*, quedan suprimidos, mediante no haber al presente Pósito en Barcelona; y quando se haya establecido, ha de ser del cargo del Ayuntamiento.

miento reglar su gobierno, cargandolo á los Regidores por turno.

El Oficio de *Atalaya de Monjuique* queda suprimido, mediante comprehenderse su encargo en el de Gobernador de Monjuique.

El de *Correo de la Ciudad* queda suprimido.

Los encargos de *Consules de Napoles, Palermo, y Cerdeña*, quedan suprimidos.

El Oficio de *Aguacil de la Ciudad*, queda suprimido.

El de *Clavario*, queda suprimido.

Los Oficios de *Exáctores, y Collectores de los impuestos y gabelas de Puertas* que tenia la Ciudad, quedan suprimidos.

Los Oficiales del *Peso de la Harina*, que tambien tenia la Ciudad, quedan extinguidos.

El *Depositario*, y Pagador de las entradas y pagamentos de la Ciudad, queda extinguido.

La *Administracion del Papel Sellado*, ha de correr por el Intendente, con el nombramiento del Receptor, y lo demás que para ello se necesitare: y cesarán los nombrados por la Ciudad.

El *Consulado* ha de quedar independiente y separado del gobierno de la Ciudad, para el qual dará su Magestad las ordenes y providencias convenientes. Madrid cinco de Setiembre de mil setecientos diez y ocho: Don Josef Rodrigo.

Y visto por los del mi Consejo, y el decreto y resolucion de mi Real Persona, á él remitida, se acordo dar esta mi Cédula; por la qual os mando que luego que la recibais, veais la dicha Relacion que va inserta, y la guardéis, cumplais, y executéis, y hagais guardar, cumplir, y executar en todo y por todo, segun y como en ella se contiene, sin la contravenir, ni permitir que se contravenga en modo ni manera alguna; á cuyo fin, y para el mas íntegro y puntual cumplimiento de lo referido, hareis se haga notoria esta mi resolucion al Ayuntamiento de esa dicha Ciudad, y dareis todas las demas Ordenes, Providencias, y Despachos que sean necesarios; haciendo que esta mi Cédula se registre y ponga en las partes donde convenga, para su mayor permanencia y estabilidad, de la qual hareis sacar el traslado ó traslados que fueren necesarios, para que tenga efecto lo resuelto por Mí en esta razón, á los quales quiero, que estando autorizados y legalizados en forma, se les dé entera fe y credito, como si fuera á esta mi Real Cédula Original, que asi es mi voluntad. Dada en San Lorenzo el Real á diez y seis dias del mes de Setiembre del año de mil setecientos diez y ocho. = Yo EL REY. = Por mandado del Rey nuestro Señor: *Don Josef Francisco Saenz de Victoria.*

REAL CEDULA INSTRUCTORIA, EN LA QUAL EL Señor Don Phelipe V establece y declara diferentes puntos al Gobierno Politico y Económico de los Regimientos de la Ciudad de Barcelona, y demas Ciudades y Villas Cabezas de Corregimientos del Principado de Cataluña.

Del Archivo de la Real Audiencia de Cataluña.

A. D. 1718. **E**L REY. = Marqués de Castel-Rodrigo, mi Gobernador y Capitan General del Principado de Cataluña; Regente y Oidores de la mi Audiencia, que reside en la Ciudad de Barcelona. Bien sabeis que por representacion que hicisteis Vos el dicho Marqués de Castel-Rodrigo en siete de Agosto del año próximo pasado, disteis cuenta de diferentes puntos que parecia preciso establecer y declarar, al mismo tiempo que se formasen los Regimientos de esa Ciudad, y demás Cabezas de Corregimientos de dicho Principado, para evitar las dificultades y reparos que suelen retardar mi Real Servicio, y bien publico. Y vistos en el mi Consejo, y consultadome sobre ellos, he tenido por bien de resolver.

I. Que los Regidores de dichas Ciudades, y Villas Cabezas de Corregimiento, no usen el *ropage antiguo* de *cuello, gorra y gramalla, ó Toga Consular, y media Toga*, que usaban antiguamente los Concelleres, Consules, Jurados, y Paheres, y que vayan con el traje moderno Español, y la insignia y divisa en las funciones publicas de una Vanda de damasco carmesí, con el escudo pequeño de las Armas de aquella Ciudad, ó Villa Cabeza de Corregimiento: y los Porteros con las mazas, en el traje antiguo, con cuello, gorra, y gramalla de paño; permitiendoles que quando dichos Regidores ván en forma de cuerpo en comun, en las tales funciones puedan llevar delante dos maceros con sus mazas; y en las tres Villas Cabezas de Corregimiento, que son Puigcerdá, Talarn, y Villafranca, pueda el Ayuntamiento en las referidas funciones publicas llevar delante de sí una ú dos mazas, conforme hubiere sido en ellas el estilo hasta ahora.

II. Que de aqui adelante, no pueda el Regimiento de esa Ciudad de Barcelona, ni de las otras Ciudades y Villas Cabezas de Corregimiento, usar de *Carroza, ó Carrozas comunes*, ó del comun, ni aun para funciones publicas, sino que hayan de ir á pie ó en coches particulares.

III. Que no puedan los dichos Regimientos en las funciones públicas de Iglesias, y demás en que asistieren y concurrieren, *usar de sillas* para sentarse, sino solo de un banco de respaldo entoldado de terciopelo, permitiendoseles solo el tener una alfombra ó alcatifa de lana á los pies al igual de la longitud del banco, y no *almohadillas* para arrodillarse;

se;

se ; y quiero que esto mismo se observe respecto del Corregidor y Regidores , aunque vayan á funciones públicas de otras Iglesias particulares que la Catedral , y que asistan y concurren con el Obispo.

IV. Que quando el Regimiento de esa Ciudad de Barcelona concurre en funciones públicas de la Catedral con el Gobernador y Capitan General , y Real Audiencia , se observe el ceremonial que se expresa en dicha representacion , y es : que han de recibir al Gobernador y Capitan General á la puerta de la Iglesia , y luego pasar adelante , encaminandose al Altar mayor , y esperar alli al pie de las gradas de la escalera que sube al Presbiterio hasta que suba el Gobernador y Capitan General y Audiencia , subiendo despues ellos á sentarse á sus bancos á la parte de la Epistola , y de la misma manera al volverse hasta tomar el Gobernador y Capitan General el coche , llevando al entrar y salir las mazas baxas en presencia de las de mi Real Audiencia ; el qual dicho ceremonial he tenido por bien de aprobar para que se establezca en adelante como lo mando , quedando abolido en esta parte el antiguo que tenian los Concelleres de dicha Ciudad ; previniendose asi mismo , que quando el Regimiento de esa Ciudad , y de las demás Cabezas de Corregimiento , vayan en forma de cuerpo en comun á funciones públicas de Iglesias , *no salga ningun Canonigo , ni otro Prebendado , ó Beneficiado á darles el agua bendita.*

V. Que no puedan tener en la Casa pública de su Ayuntamiento , ni en la estancia ó quarto donde se habrán de juntar , *Dosel alguno* , sino que solo tengan un paño de terciopelo á la pared , á la testera de la mesa donde se sentaren , con mis Reales Armas , y que se quite y arime el Dosel que hay puesto en la Casa de esa Ciudad de Barcelona , en el Aposento donde se juntan los Administradores , que era la Sala del Concejo de Ciento , y asimismo qualquier otro Dosel que tengan puesto.

VI. Que en los Ayuntamientos presida y tenga la campanilla el Corregidor ; y que en su falta , por ausencia , enfermedad , ú otro impedimento , haya de asistir y presidir un Teniente suyo ; y en falta de uno y otro haya de presidir el Ayuntamiento el Regidor Decano , y no el que nombrare el Corregidor.

VII. Que el Corregidor , ó en su falta su Teniente , sean los que como Cabezas , hayan de llamar y juntar el Regimiento para los Ayuntamientos extraordinarios que ocurran ; y que el llamamiento á Cabildo ó Ayuntamiento extraordinario , no sea como antes , *que se llamaba el Concejo de Ciento en Barcelona , y á Consejo general en otras partes , por toque de campana , y por voz de Pregonero con trompeta por las calles* , sino que se haga mandando avisar á los Regidores en particular por los Porteros del Ayuntamiento en sus casas , y que avisados que sean los Regidores en dicha forma , tengan obligacion de acudir al Ayuntamiento ;

y

y si faltaren á asistir sin justa ó legítima causa de enfermedad ú otro impedimento, ó de ausencia del lugar de su residencia (que se les conceda con licencia y permiso del Corregidor, y Ayuntamiento por mas ó menos tiempo á su arbitrio del Corregidor y Ayuntamiento, segun los negocios que hubiere entre manos, ó aplazados para tratar) sean multados en la perdida del salario de los dias que faltaren por el Corregidor; y asimismo si faltaren en asistir en los Ayuntamientos ordinarios y regulares. Pero si no obstante esto fueren renitentes en no querer asistir, puedan ser suspendidos, ó privados de su Oficio, por Vos el dicho mi Gobernador y Capitan General, y Real Audiencia, con tal que la dicha suspension, ó privacion de Oficio, siendo muy grave la renitencia y culpa, se haga con conocimiento de causa.

VIII. Que la precedencia en los asientos y graduacion entre los Regidores, la tengan en primer lugar los *Titulos*, si los hay, y despues los *Primogenitos de Titulos*, y entre ellos por *Antiguedad de Titulo*: despues los *Nobles*; despues los *Caballeros*, y *Ciudadanos Honrados*, y sugetos que gozaren del *Privilegio Militar*; y ultimamente los que no gozaren de este Privilegio si los hubiere; y entre los Titulos, Primogenitos de ellos, Nobles, Caballeros, Ciudadanos honrados, y personas que gozan de Privilegio militar, segun la antiguedad de su Titulo, Nobleza, ó de su Privilegio de Caballero, Ciudadano Honrado, ó Titulo en virtud de que goza de Privilegio Militar respectivamente: y si esta mayor ó menor antiguedad, respecto de algunos no se pudiese averiguar, graduandolos entre ellos, segun su mayor o menor edad; y á los que no gozaren de Privilegio Militar, graduandolos tambien segun su mayor ó menor edad.

IX. Que quando algun Regidor entre en el Ayuntamiento, estén obligados los demás que se hallen en él á levantarse, y estar descubiertos y en pie, hasta que aquel toma su asiento; y que tambien el Corregidor use con él de cortesía, levantándose un poco del asiento; y habiendo llegado la hora acostumbrada, y entrados en el Ayuntamiento los Regidores que basten con el Corregidor, no se deba parar esperando alli á que vengan los Regidores que faltan, ni otra persona que no sea Persona Real.

X. Que al Regidor Decano, ó mas antiguo, competa el proponer los negocios en el Cabildo ó Ayuntamiento, y responder á las representaciones en nombre del comun, y mandar sentar, cubrir, y dar licencia para hablar á las personas que entran en Cabildo; pero que pueda el Corregidor proponer en el Ayuntamiento los negocios que le parezca importa y conviene que se traten y confieran, y se dé providencia; como tambien, que lo pueda hacer qualquiera de los Regidores en un caso ú otro, por noticia que tuviere particular de algun negocio y ocurrencia digna de tratarse en el Ayuntamiento.

Que

XI. Que tratandose en el Cabildo de negocio que toca á algun Regidor, ó pariente muy cercano suyo que sea sospechoso, deba el tal Regidor salirse del Cabildo, y mandarselo el Corregidor, aun con pena de arresto en su casa; y si se tratare de cosa ó negocio concerniente al Corregidor, es mi voluntad no asista en el Ayuntamiento, sino que se le avise por el Regimiento el dia antes de juntarse, que se ha de tratar de negocio suyo ó concerniente á él, para que este envíe su Teniente para asistir y presidir en dicho Ayuntamiento.

XII. Que estando juntos los Regidores en Cabildo, no puedan irse de él, y dexar los negocios que se tratan, sin licencia del Corregidor y Ayuntamiento, los cuales no la deban dar sin justa causa y motivo.

XIII. Que el Corregidor no tenga voto en las deliberaciones y acuerdos del Ayuntamiento, sino solo en caso de paridad, y si los votos se dividieren, deba atender á la mayor parte; menos que reconozca ser cosa notoriamente injusta, y que no conviene que se execute.

XIV. Que en la Orden del votar, se empiece por el Regidor primero, y siga hasta el ultimo.

XV. Que los Regidores voten en voz, y no en secreto, ni con habas blancas y negras, ó con cédulas, ó por otras formas, si no fuere en algun caso particular y extraordinario, en que se teman sobornos, ó negociaciones violentas de personas poderosas, que en tal caso se podrá dispensar por vos el mi Gobernador y Capitan General, y Real Audiencia, el que voten en secreto.

XVI. Que lo votado por el Regimiento si se hubiere de firmar, haya de ser por todos los Regidores que votaron, aunque hayan sido de voto contrario; pero que puedan hacer escribir sus votos contrarios, y continuarlos en los registros por el Escribano de Ayuntamiento.

XVII. Que las Cartas, Decretos, ó Despachos, y Provisiones que fueren dirigidos al Regimiento, aunque se deban llevar y poner en manos del Corregidor, no las abra ni lea en su casa, ni privadamente, sino es solo en el Ayuntamiento en presencia del Regimiento. Pero si el Corregidor por carta particular, ó en otra manera, entendiere y tuviere noticia, que lo que se escribe á la Ciudad y Regimiento, es negocio en que se debe tomar con brevedad expediente, y que seria de perjuicio esperar el Ayuntamiento ordinario á la hora acostumbrada, pueda llamar Regimiento extraordinario, ó hacer llamar á su posada algunos de los Regidores, y abrir ante ellos las tales Cartas, Decreto ó Despacho, y proveer lo que convenga sobre ello.

XVIII. Que en quanto al tratamiento que se puede dar al Regimiento en comun de dichas Ciudades y Villas cabezas de Corregimiento, quiero y es mi voluntad se permita dar el de *Señoría* á los Regimientos en comun de las Ciudades de ese Principado, pero no á los Re-

gidores en particular, ni tampoco á sus Corregidores como á tales, sino les tocara por otra parte y titulo este tratamiento; y mando que no se dé, ni permita tal tratamiento al Cabildo en Comun, ni á los Regidores en particular de los Regimientos de las tres Villas de Puigcerdá, Talara, y Villafranca cabezas de Corregimiento, menos en caso que tuvieren concesion de voto en Cortes.

XIX. Por lo que mira á la jurisdiccion que han de tener los Regidores de dichos Regimientos, cabezas de Corregimiento, declaro (como ya lo tengo mandado en el capitulo 46 del Decreto de la Nueva Planta) que los referidos Regidores han de tener á su cargo el Gobierno Político y Económico de sus Ciudades, Villas y Lugares, y abasto y provision para el Comun del Pueblo, y lo demás tocante á la policia de ellas, y á la administracion de sus propios y rentas, con que no puedan hacer enagenacion, ni cargar censos, sino es con mi licencia, ó del Tribunal á quien Yo le cometiére; previniendose que las Ordenanzas que se hubieren de establecer de nuevo, ó renovar con acuerdo del Ayuntamiento, sobre los precios de los mantenimientos, y otras cosas tocantes á la policia y economía de cada Ciudad, y Villa cabeza de Corregimiento, se han de pregonar, no en nombre de los Regidores y Regimiento, sino del Corregidor y Justicia á quien toca.

XX. Que la jurisdiccion y autoridad que han de tener los Regidores para penar y executar las penas contra los que contravinieren á dichas Ordenanzas, y para lo demás, tocante á la policia y economía, y á la Administracion de los propios y rentas, respecto de los Oficiales subalternos, para que cumplan sus cargos y obligaciones; no ha de ser en forma judicial y contenciosa, ni formando proceso y lite, porque esto es del Corregidor y su Teniente; sino solo en la forma extrajudicial, sin estrepito y figura de juicio; y que los recursos de lo que en esta materia executaren los Regidores, si es negocio dudoso, y que necesita de conocimiento de causa en justicia, han de ser al Corregidor y su Teniente; *negandose tambien á los Regidores de esa Ciudad de Barcelona la absoluta potestad, y plena jurisdiccion contenciosa que tenian los antiguos Consellers en virtud de sus antiguos Privilegios, de conocer, y determinar las causas, y pleytos, debates y controversias de los Gremios, Cofradias, y Colegios de Artesanos, y Artistas y de sus individuos en lo tocante á sus artes, y de eregir, mudar, y revocar á su arbitrio y beneplacito las dichas Cofradias, y Colegios, y darles los estatutos y ordenanzas que les parecia, y revocarlas quando querian, quedando agregada esta jurisdiccion á la ordinaria del Corregidor, y esa mi Real Audiencia; cesando los antiguos Privilegios como abolidos.*

XXI. Y en quanto á los Privilegios y Ordenanzas que se podrán conceder de nuevo, así al Regimiento de esa Ciudad, como á los de las de-

demas Ciudades, y Villas cabezas de Corregimiento, de los que antiguamente gozaban, reformando y dexando abolidos los demás; mando que luego que recibais esta mi Cédula, proveais, y deis las ordenes convenientes paraque dichos Comunes y Regimientos desde luego presenten en esa mi Real Audiencia, relacion de sus Privilegios y Ordenanzas, que antiguamente gozaban y tenian, con los títulos e instrumentos, en su justificacion, paraque vistos y exâminados con intervencion del Fiscal de ella, se me pueda consultar por esa Real Audiencia sobre este punto lo que considerare digno de reformar, ó confirmar, y establecer de nuevo, lo que tengo mandado en el Capitulo 58 del citado Decreto de la Nueva Planta de Gobierno de esa mi Audiencia, que hasta ahora no se ha cumplido, ni executado.

XXII. Y para que tenga efecto lo referido, se acordó dar esta mi Cédula, por la qual os mando, que luego que la recibais, la veais, guardéis, cumplais, y executeis, y hagais guardar, cumplir, y executar en todo y por todo, segun y como en ella se contiene; sin la contravenir, ni permitir, que se contravenga en modo ni manera alguna: dando á este fin, y para el mas íntegro cumplimiento de lo que va expresado, todas las Ordenes, Providencias, y Despachos que sean necesarios, y hareis se haga saber esta mi Resolucion en los Ayuntamientos de esa Ciudad de Barcelona, y demás Ciudades y Villas cabezas de Corregimiento de ese Principado; haciendo tambien, que esta mi Cédula se registre y ponga en las partes donde convenga, para su mayor permanencia, y estabilidad; y que de ella se saque el traslado ó traslados que convengan, á los quales quiero, que estando autorizados y legalizados en debida forma se les de entera fé y credito, como si fuese esta mi Cédula Original, que asi es mi voluntad. Dada en Balsaín á trece dias del mes de Octubre, año de mil setecientos diez y ocho. = Yo EL REY. = Por mandado del Rey nuestro Señor : *Don Josef Francisco Saenz de Victoria.*

REALES ORDENES COMUNICADAS POR EL Intendente de Cataluña á los Consules del Mar de Barcelona, declaraciones de la Jurisdiccion perteneciente al Real Tribunal de Marina, y la que corresponde al dicho Consulado sobre los Contratos Maritimos, Terrestres, Mercantiles de Matriculados.

PRIMERA REAL ORDEN.

A. D. 1756. **S**ENORES míos : El Excelentísimo Señor Don Julian de Arriaga, en Carta de cinco de Abril próximo pasado me dice lo siguiente : „ Con presencia de los Instrumentos, que V. S. me dirigió con Carta de trece de Setiembre del año próximo pasado, acerca de la solicitud hecha por el Consulado de la Lonja del Mar de ese Puerto, sobre conocimiento en las diferencias de Tratos de Mercaderias, Trueques, Compras, Cambios, Seguros, Cuentas de Compañias, Fletamentos de Embarcaciones, Factorias, y Encomiendas, en quanto miran al Comercio Maritimo y Terrestre de Mercaderes y Marineros, aunque sean Matriculados, y el de Naufragios y Averias, en lo respectivo al interés de Particulares, y sin distincion de Navios, en Costas, ó alta Mar; ha resuelto el Rey, se dirima la competencia suscitada entre el mismo Consulado, y la Jurisdiccion de Marina, quedando á esta el conocimiento en las causas de todos los contratos, que procedan de fletamentos que se hicieren por los Marineros Matriculados, en qualquiera especie de embarcaciones, ó por otros individuos, que tengan respeto al particular servicio de la Real Armada, como tambien en los baxeles, en que aunque no sean de ella, tenga interés su Magestad, y en la especulacion de los naufragios, de qualesquiera embarcaciones en quanto miran á la Regalia que á los derechos Fiscales corresponde; y dexandose al Consulado que conozca como hasta aqui, en todas las demás causas y negocios, en que ha conocido siempre en consecuencia de sus Reales Privilegios. Participo á V. S. de Orden de su Magestad, á fin de que disponga su cumplimiento.“ = Cuya Real orden comunico á vms. para su inteligencia, y cumplimiento. Dios guarde á vms. muchos años, como deseo. Barcelona tres de Mayo de mil setecientos cinquenta y seis. = B. L. M. de vms. su mayor servidor *Don Josef de Contamina.* = Señores Don Cayetano de Pallejá, y Felipe Gargés. =

SEGUNDA REAL ORDEN.

Señores míos : El Excelentísimo Señor Don Julian de Arriaga, Secre-
ta

tario de Estado, y del Despacho Universal de Marina, me dice en Carta de cinco de este mes lo siguiente: „ He dado cuenta al Rey de la Carta de V. S. de diez y nueve de Junio próximo, con el de la solicitud, que incluye de los Consules de la Lonja del Mar de esa Ciudad, en asunto á sus Privilegios, y de resulta de la Real Orden que comunicó á V. S. en tres de Abril antecedente, dirimiendo la competencia suscitada entre el Consulado y la Jurisdiccion de Marina, y en su inteligencia; me manda su Magestad decir á V. S. que por la citada Real Orden, y por esta, para mayor claridad, debe quedar á la Jurisdiccion de Marina el conocimiento de todo genero de Causas civiles, y criminales; como se lo conceden las Ordenanzas: de las de todos los Contratos sin distincion, que procedan de fletamentos que se hicieren por Marineros Matriculados, en qualquiera clase de embarcaciones, propias ó ajenas, naturales ó extrangeras: de las procedentes de Contratos de las que se fletaren por Asentistas, de cuenta de la Real Hacienda ó de Particulares, como conspiren ó tengan respeto alguno al servicio del Rey ó de su Real Armada: de las que ocurren sobre Contratos en otros qualesquiera baxeles, aunque no sean de la Real Armada, como tenga en ellos algun interés su Magestad, pues aun después de evacuado este, ha de continuar el conocimiento la misma Jurisdiccion de Marina: y en la especulacion de los naufragios de toda clase de embarcaciones, naturales ó extrangeras, por efecto de la Regalia propia de su Magestad, y correspondiente á sus Reales derechos.

„ Por lo que mira á las causas pendientes en los Juzgados de Marina, es el animo de su Magestad, que si hubiere alguna de las que quedan reservadas al Consulado, deban los Subdelegados de ella continuarlas hasta su fenecimiento, por estar contextadas ante estos, y prorogada la jurisdiccion, por las partes; y que para el caso en que ocurra alguna en lo sucesivo de las correspondientes al referido Consulado, se providencie, que este delegue su Jurisdiccion en los Subdelegados de Marina de los territorios de los vecindarios de los Matriculados distantes de la Capital, paraque sean reconvenidos, sin la molestia y dispendios que les pueda ocasionar el recurso al Consulado; pero que esto sea en los casos particulares, en que haya necesidad de semejante delegacion, por que siendo absoluta quedaria confundida en el todo la Jurisdiccion del Consulado, lo qual deberá V. S. tener presente para proceder con claridad en la distincion de causas pertenecientes á la Jurisdiccion de Marina, y al Consulado.“

Que comunico á vms. para que inteligenciados de esta ultima Real Declaracion, y Resolucion de su Magestad, se arreglen á ella. Y paraque mas bien lo executen, y se enteren vms. extensamente de las facultades que corresponden á la Jurisdiccion de Marina, y se obvien motivos de con-

tes-

testaciones y excesos, paso á vms. las adjuntas Reales Ordenanzas. Y del recibo de todo me daran vms. aviso. Dios guarde á vms. muchos años, como deseo. Barcelona doce de Julio de mil setecientos cincuenta y seis. B. L. M. de vms. su mayor servidor *Don Josef de Contamina.* =

TERCERA REAL ORDEN.

„ Pertenece á la Jurisdiccion de Marina, en competencia de la del Con-
 „ sulado de la Lonja del Mar de esa Ciudad, de cuyo asunto nuevamen-
 „ te trata V. S. en Carta de veinte y quatro de Julio próximo; el co-
 „ nocimiento en todo genero de Causas criminales y civiles, no compre-
 „ hendidas en la Jurisdiccion que se declara corresponder al mismo Con-
 „ sulado en fuerza de sus Privilegios: el de los pleytos que ocurran pro-
 „ cedidos de contratos de fletamentos que hicieren los Matriculados, asi de
 „ embarcaciones propias y ajenas, como en naturales y extrangeras: el de
 „ las diferencias litigiosas que ocasionen los contratos de las embarcaciones
 „ que se fletaren por Asentistas, ó de cuenta del Rey, ó de Particulares,
 „ que tengan respeto alguno al servicio de su Magestad, ó de su Real
 „ Armada: el de las que ocurran sobre contratos de qualquiera natura-
 „ leza que sean en embarcaciones en que tenga algun interés la Real Ha-
 „ cienda, sin embargo de que esta quede reintegrada desde luego. Ha de
 „ conocer igualmente de todos los naufragios que sucedan en las Costas,
 „ ó en Alta Mar, de toda clase de embarcaciones, naturales ó extrange-
 „ ras. Se han de fenecer en los Juzgados de Marina todas las causas que
 „ en ellos penden, de qualquier especie que sean, aunque su inspeccion
 „ sea privativa del Consulado; y para las que de estas haya en lo succe-
 „ sivo en los territorios distantes de esa Ciudad, ha de subdelegar el Con-
 „ sulado su jurisdiccion en los Ministros de Marina, para que los Matri-
 „ culados no experimenten la molestia y dispendios de ir á litigar sus pley-
 „ tos á la misma Ciudad, en los casos particulares en que haya necesidad
 „ de semejante delegacion, como son todos aquellos en que sean recon-
 „ venidos los Matriculados por negocios, cuyo conocimiento sea priva-
 „ tivo. = Quedando sujetos á la Jurisdiccion de los Consules todos los
 „ negocios de los Matriculados, procedentes de Contratos de comercio
 „ maritimo y terrestre, de mercaderias; trueques, compras, cambios, fac-
 „ torias, encomiendas, y averias que solo tengan respeto á su particu-
 „ lar interés, y no conexión alguna con las causas que van reservadas
 „ privativamente á la Jurisdiccion de Marina. = Todo lo qual participo á
 „ V. S. de orden de S. M. para su observancia por una y otra parte:
 „ Dios guarde á V. S. muchos años, Madrid diez de Agosto de mil se-
 „ tecientos cincuenta y seis. = El Baylio *Frey Don Julian de Arriaga.* =
 „ Señor Don Josef de Contamina.“ =

CA-

CAPITULOS
DE
ACTOS Y CONSTITUCIONES
HECHAS EN CORTES
DESDE EL AÑO 1481, HASTA 1706.
CONCERNIENTES A VARIOS RAMOS DE INDUSTRIA,
COMERCIO, Y NAVEGACION DEL
PRINCIPADO DE CATALUÑA.

!

12

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

I.

TRASLADO DE VARIOS CAPITULOS DE ACTOS
de Cortes, relativos al fomento del comercio, industria y navegacion de Catalunya, propuestos y otorgados en las Cortes de Barcelona de 1481, y en las de Monzon de 1547, de 1553, y de 1585.

Se han copiado del Libro titulado : *Capitols dels Drets del General de Catalunya, fets en Corts Generals, &c.* impreso en 4. en Barcelona en el año de 1685 por Rafael Figueró, de orden de la Diputacion.

CAPITULO XXVII. CORTES DE 1481.

De las mercaderias trahidas á Catalunya en galeazas de vasallos del Rey de Napoles, ó en las de Venecianos y Florentines.

ITEM : es vist que sia donada llibertat de descarregar qualsevol robes è mercaderies portades ab les galeasses del Illustrissimo Rey de Napols ó de sos vasalls Florentins è Venecians, les quals puxen esser venudes; è per aquelles que venudes hauran, sien tenguts pagar lo dret de entrada. Les altres robes, empero, que no haurán venudes; hajan facultat è pujen tornarles carregar ab les dites galeasses que portades les haurán, dins spay empero de vuyt dies après que serán descarregades : los quals passats, hajan è sien tenguts pagar, sino eren tornades carregar, lo dret de entrada complidamente,

CAPITULO XXIX. IDEM.

Derechos del algodón hilado que entraba de fuera del Reyno.

Item : que de è per tots cotons filats estrangers qui entrarán de qualsevol part ó parts (exceptats dels regnes è terres del Senyor Rey) dins lo Principat de Catalunya, sien pagats per lo dret de entrada deu sous per lliura de diners del valor è estimació de aquells. E si cas será que tals cotons filats serán mesos dins lo Principat, sens que no hagen pagat lo dit dret ; sien ipso facto confiscats al General, è ultra la dita confiscació, encorrega en pena lo senyor de qui serán dits cotons de deu lliures per quiscun quintar, è per quiscuna vegada que será fet lo contrari.

CAPITULO III. IDEM.

De los derechos de las lanas de Aragon y Castilla, que entraban en el Principado de Cataluña.

Primerament : ne son exceptades totes è qualsevol llanes , asi sutzes como lavades , qui entrarán dins lo dit Principat per lo riu Ebro , les quals sien tan solament tengudes á pagar per dret de entrada per lliura de diners II diners.

CAPITULO XIX. IDEM.

Item : ne son exceptades totes llanes sutzes de Aragó , Castella , y altres estrangeres , qui per transit pasarán per los descarregadors de Tortosa , les quals paguen á la exída per roba de llana VI diners : è si seran lavades paguen XII diners per roba.

E si serán llanes de Aragó y Castella , que no passen per transit per lo riu de Tortosa , è exirán per altra part de Catalunya ; paguen á la exída II sous per llana bruta per roba , y IV sous per roba de llana neta.

E si serán altres llanes estrangeres , que per transit no pasarán per lo descarregador de Tortosa ; paguen segons es acostumat , ço es III sous per roba de llana sutza , y VI sous de la neta.

CAPITULO XX. IDEM.

Item : totes llanes que exirán del Principat de Catalunya è Comtats de Rosselló y Cerdanya , paguen X sous per roba de llana sutza , è XV sous per la neta ; y no se poden despatxar dites llanes , sino tan solament en les Taulas de Barcelona , Tortosa , Perpinyá , è Lleyda : è ninguns dels altres Taulers no poden despatxar les dites llanes. E si lo contrari será fet , sia perduda la llana si haver se porá ; è si nos' porá haver , lo qui la traure ó farà traure , haja á pagar XX sous per roba.

CAPITULO XII. CORTES DE MONZON DE 1547.

De los derechos de tránsito de las sedas en madexa ó en pieza, que venian de Aragon, Valencia, y otras partes de España.

Item : que les sedas en madexa y en pesa que venen de Valencia ó de altres parts , y van en França , y altres qualsevol robes è mercaderies que entrarán en lo present Principat y Comtats per transit , y anirán en altres terres , axi per mar com per terra , y ninguna cosa de aquellas en dit

dit Principat è Comtats se deslligarán, ni vendrán, ni en domini de altri transferirán; paguen tant solament un dret de entrada ó exida: lo qual dret se haja de pagar en la Taula de Barcelona, y no en altra Taula; ó de Villaler, si les tals robes pasarán de Aragó per los ports de Pallás, y no porán anar en Barcelona.

CAPITULO XIII. IDEM.

Del derecho que han de pagar las mercaderias que de fuera del reyno llegan por mar á Barcelona.

Item: que lo Capítol que dispon de les robes portades ab galeres de Venecians ó Florentins, haje lloch, y sie extés en les robes y mercaderies que de fora lo regne se aportarán en la Ciutat de Barcelona ab altres qualsevol galeres ó vexells, axi cayres com latins, de qualsevol nació que sien, les quals robes puxen esser descarregades y tretes en terra è venudes: è que per aquelles que venudes haurán, sien tenguts de pagar tant solament lo dret de entrada al preu que venut haurán.

Les altres robes, empero, que no haurán venudes, hagen facultat è puxen los mateixos de qui serán les robes, y no altres, tornarles á carregar ab les mateixas fustes ó vexells que aportades les haurán, y no en altre vexell, dins espay empero de deu dies après que serán descarregades; los quals passats, hagen è sien tenguts pagar, sino eren tornades á carregar, lo dret de entrada y exida complidament.

Que les dites robes è mercaderies sien denunciades al General, y posades en manifest al entrar y al exint.

E si ab lo dit vexell qui les dites robes y mercaderies haurá aportades, aquellas no porá ó no volrá tornar carregar, sino ab altre vexell; en tal cas haja de pagar la entrada y exida com es de us y práctica. = Plau á S. A.

Nota puesta al margen.

Este Capitulo por práctica no se entiende sino de lo que viene consignado á Barcelona.

CAPITULO II. CORTES DE MONZON DE 1553.

De los derechos para la extraccion de las lanas fuera de Cataluña.

Item: Statuím y ordenám, que sia posat dret del General de x sous per lliura de diners de la valor de les llanes, compresos los drets que hi estan ya imposats, per tots aquells qui volen traure ó portar dites llanes

nes fora del present Principat y Comtats de Roselló y Cerdanya. Entés empero, que en lo present capitol no sy compreguen les llanes que per transit pasan per Catalunya y Comtats damun dits, y entren d' altres regnes, de les quals se haje de pagar lo dret acostumat.

CAPITULO X. IDEM.

Declaracion del Capitulo XII de las Cortes de Monzon de 1547, sobre el derecho de la seda que sale del Reyno por Cataluña.

Item : la dita Cort, declarant lo capitol fet en les Corts pasades en la present Vila de Monzon (capitol XII sobre les sedes en madexa ques porten y entren en lo present Principat, y van en França ó altres parts) suplica á V. A. li plácia proveir y ordenar ab loació de la present Cort: que lo dit capitol haje lloch tant solament en les dites sedes en madexa, y que totes les altres robes y mercaderies paguen entrada y exida, segons abans del dit capitol era ordenat : è les dites sedes en madexa paguen tant solament un dret, ço es, de entrada ó exida, com axi fos è sia estada la intenció de la dita Cort : encara que les paraules de dit capitol impliquen y abrassen las altres mercaderies. = Plau á S. A.

CAPITULO LXXII. CORTES DE MONZON DE 1585.

Derechos cargados á las sedas sin obrar, que saliesen del Principado.

Per que se veu á la experiencia, que vuy en lo Principat de Catalunya se obren velluts, setins, damascos y altres sedes, tant ben obradas com en València y en altres parts, y se veu ques' reb. un notable dany per traure les sedes de Catalunya sense obrar per altres regnes : que sia proveit y ordenat, que de la conclusió de les presents Corts en avant nos' puguen traure sedes de Catalunya sense obrar, que no sia pagat per dret del General x sous per lliura del cost de dita seda. = Plau á S. M.

II.

TRASLADO DE VARIOS CAPITULOS DE ACTOS
de Cortes, relativos al fomento del comercio y navegacion de Cataluña, propuestos y otorgados en las Cortes de Barcelona del año 1599, y 1702.

Se han trasladado del Libro titulado : *Redrés del General y Casa de la Diputació de Cataluña, &c.* impreso en 4. en Barcelona por Rafael Figueró en 1704; y de otro titulado : *Capítols dels Drets del General, &c.* de las Cortes de 1702, impreso en este año por Juan Pablo Martí.

CAPITULO XXXVII. CORT. DE 1599.

Sobre la franquicia de las medias lanas.

ITEM : com se veja á la experiencia , que les mitjes llanes sia vestit de pobra gent : perçó proveix ; y ordena la dita Cort , que les dites mitjes llanes , tant grosses com primes , servint per propi us , sien franques , y no paguen res : si emperó será pera mercaderia , paguen semblant dret qual se paga y acostuma pagar de semblant dret , y que hagen de esser remirades per lo Oficial del General , per los fraus se porien fer y si hi feyan mixtures algunes en frau del General ; y que y sia posat lo plom , y que aquest capítol no puga rebre ni tenir interpretació. = Plau á S. M.

CAPITULO XL. IDEM:

Prohibicion de extraer moneda, y derechos que se deben pagar.

Per lo ques veu clarament lo gran exces , que los mercaders , axi forasters como cathalans , fan en traure monedes del Regne de Cathalunya , pera portar aquellas en França , ó en Italia , y aquellas trahuen per mercaderia sens pagar lo dret al General , valentse è ajudantse de propi us , donat á persones no conegudes , procurant de aver aquells de Deputats ab motius falsos : per çó ordena la present Cort , que desta hora en avant los Deputats , ni Oydors de Comptes , no pugan donar ningun propi us de mes quantitat de cent ducats , y que lo dit propi us estiga firmat de ma de un Deputat ó Oydor , y que sia molt certificat que aquell tal nol' demana per mercaderia : y si lo tal propi us será donat per ningun Francés , ó mariners , ó homens de barques ; que aquell tal propi us sia de ninguna força y valor , y aquella moneda sia cayguda en frau. Y si algun altre propi us se aurá de donar á alguna persona principal , ó cavaller , de major quantitat de cent ducats ; hagen de esser ab deliberació de

de Consistori, y firmat de tres Deputats; y en ausencia de algú dells, del Oydor de son Brás, y no altrament. Y que sia manat, com de present li mana la dita Cort, al Albaraner del General, á pená de privació de son ofici, que no done lo colp, ni escriga ningun propri us, que no estiga firmat de ma de dits Deputats ab la forma demun dita.

Volent mes la dita Cort, per que mes se guarden los que han acostumat en fer tal exercici, que de aquesta hora en avant nianguna persona, de qualsevol grau ó condició sia, gosse ni presumesca de traure ninguna quantitat de monedes de or, ni de plata, del Regne de Cathalu-nya, axi per mar com per terra, sens aquellas averlas manifestadés y pagat lo dret al General, sots pena de perdre aquelles, com cosa cayguda en frau, com ja está disposat per Capítols de Cort.

E si cas serà, que desta hora en avant alguna de las ditas personas, per si ó per altra, traurá ó farà traure algunas quantitas de monedes per alguna de les dites parts, sens haver manifestades aquellas; si dins sis mesos aprés immediatament seguens, y no mes avant, per lo acusador ó altrament serán dades bastants proves als Deputats de la quantitat de la moneda que sens manifestar serà treta del Regne; se haje de fer la declaració dins dit temps de sis mesos inclusive, si serán incorreguts en frau, ó no. Y passat dits sis mesos aprés immediatament següents, desdel dia de la tal acusació, no havent feta dita declaració; no sen' puga haver rahó alguna, ans be lo tal acusat haje y sia tengut per absolt.

Y axi mateix vol, y ordena la dita Cort: que aquell tal que haurá treta la dita quantitat de moneda dins sis mesos, haje de esser condemnat á tanta quantitat de monedas, com li serà estat probat, com en cosa cayguda en frau, y com si fos trobada en crim fragant. Y que al acusador sia donada la quarta part, conforme los altres fraus condemnats per los Deputats.

Y si se esdevindrà traure de dita moneda ab barca, ó altre veixell, y lo barquer escientment consentirà en lo frau, embarcant les dites monedes clandestinament, ó altrament, sens haver pagat lo dret, sia desembarcada, y caygue en pena de deu lliures, ultra la pérdua de la moneda. Y mana la dita Cort, que de aquella tal moneda los Deputats, ni Oydors no pugan fer gracia alguna de la part que tocará al General.

Y per quant se ha fet abus de alguns anys á esta part en traure moneda del present Principat, y Comprats de Rosselló y Cerdanya: perçó, pera llevar dits abusos, y ab tanta facilitat nos traguen dites monedes, estatueix y ordena la present: que lo dret de traure monedes sie augmentat y crescut á rahó de sinch per cent, com en temps passat se acostumaba, derogant en quant menester sia al capítol xxxix del nou Redrés del any mil sinc cents vuytanta sinch, per lo qual lo dit dret estava reduhit tant solament á dos sous y mig per cent. = Plau á S. M.

CA-

CAPITULO XLV. IDEM.

Abolicion del derecho de plomo en las ropas que se retañan.

Item : per quant lo dret de plom de mes tint , de sí es poca cosa y de poca importancia , lo qual dret nol' paga sino pobra gent : per çó que sia estatuit y ordenat , que de aqui al devant , que dit dret sia llevat per lo venir : y per la mateixa rahó , que ninguna roba feta , mudant de tint no haje de pagar cosa alguna , si be se haja entés , que fraudalosament alguns arrendadors ne hajan exigit dret. = Plau á S. M.

CAPITULO LVI. IDEM.

Diminucion del derecho de 50 por 100 al de 12 por 100 en la entrada en las ropas hechas que vengan como genero de comercio.

Item : per lo que es veu que les calses de estám , y gorras , y tota roba feta paga de entrada en Cathalunya deu sous per lliura de dret , y los quin aportan procuran defraudar lo dret , y aver aquelles de propri us , è lo General ne reb molt poca utilitat , y los poblats aurien ab molta comoditat moltes de dites coses , si lo dret no fos tant gran , y per mercaderia ne portarian moltes en Cathalunya , de manera que lo General ne hauria mes util , y los poblats també : perço mana la dita Cort , que tot alló que será necessari per habillament de home , y de dona , que abans han pagat deu sous per lliura de entrada en Cathalunya , paguen tant solament á rahó de quatre diners per lliura , com les altres mercaderies : no entenent compendre en lo present capitol capes de pastor , sino ques' rebba de elles conforme s'es acostumat. = Plau á S. M.

CAPITULO LXI. IDEM.

Del arrendamiento del derecho de los azafrañes del pais de Urgel.

Com fins ací han sempre acostumat los Deputats y Oydors de trametre cada any dues guardes del General á cullir lo dret dels çafrañes ques' cullen en las parts de Urgell , y de primer hi acostumaven de anar dels matexos Oficials del General ; y lo dit dret se veu per experiencia que ans de anar en augment , va en disminució , y los gastos son mes grans al present que may sien estats ; y les dietes se han de pagar grans als que van á cullir dit dret ; y veuse que moltes voltes per les provisions dels tals Oficis , axi los Deputats com les persones que se procuraban dits Oficis,

cis, moltes voltes sels han procurat ab intervenció de diners que paguen á deputats de terceres personas, de manera que se eren seguits molts grans inconvenients, y moltes voltes se ha suspitar que nos' fraudás molta part del dret; per llevar tota manera de suspita, per lo ques' veu esser molt convenient al General, ordena la dita Cort: que cada any los Deputats hajen de fer encantar en la Lonja de Barcelona, en lo temps que encantarán los arrendaments de les Bolles, ço es, de tres en tres anys, los dits drets dels *çafrans* ques' cullen en les dites parts de Urgell, y que aquelles lliuren als mes donants, de la mateixa manera que lliuraran les Bolles; y que aquell tal Arrendador haje de ben assegurar lo dit dret per lo dit preu queu haurá llevat al encant, ab molt bones fermances, y que sien obligats á pagar al General de tres en tres mesos, conforme les Bolles del General; y que en continent, finit que será lo primer any de dit arrendament, haje de aver pagada la una terça, vint dies apres que será finit lo dit primer any, y après de tres en tres mesos la válua de cada terça, vint dies après que será finida, sots les mateixes penes que ab altres capitols de Cort están disposades als arrendadors de les Bolles, y les mateixes penes als Deputats, Oydors, y exactor. = Plau á S. M.

CAPITULO LXVIII. IDEM.

Abolicion del peso de las mercaderias que vienen por mar.

Item: per quant en la Casa del General de la Taula de Barcelona solian pesar les mercaderies ab pes, y en la dita casa hi havia per dit efecte un canastró, del que se han seguit alguns inconvenients y danys al General: perço mana la present Cort, que desta hora en avant, tornant al us antich, les tals mercaderies sien despatxades conforme les polisses del carregament, sens pesar aquelles. = Plau á S. M.

CAPITULO LXXIII. IDEM.

Del Recaudador y Vista de la Aduana de la Villa de Mataró.

Item: per quant en la Taula de Mataró, de poch en sa los Francesos fan gran comers en la platja de dita Vila, y sy feyan moltisims fraus, de hont se han seguit molts danys al General, en particular á la Taula de Barcelona, per estar tan cerca de la dita vila: perço mana la dita Cort, que lo Receptor y Credencer de les entrades y exides de dita Taula, sien obligats desta hora en avant de aportar un libre de manifest; hon sien obligats de continuar en dit libre totes les robes y mercaderias que en dita platja se descarregarán, y que los Patrons y Capitans de ningun va-xell

xell que donará fondo en dita plaja (á pena de que sien caygudes en frau totes les robes que portarán) que ans de descarregar en terra cosa ninguna, hagen de manifestar als dits Taulers totes les robes y mercaderies que volrán descarregar, y firmarse en lo dit libre del manifest de llur ma, al peu del que los dits Taulers haurán continuat. Y si al contrari será fet per los dits Taulers; sien caiguts en pena de sinquanta lliuras, donant ne la meytat al acusador, y de ser privats ipso facto de sos officis; y lo Patró ó Patrons que no haurán manifestades totes les dites robes ab tota veritat è integritat, caygan en les penes imposades contra los fraudants los drets del General. = Plau á S. M.

CAPITULO LXXX. IDEM.

Sobre el derecho de 10 por 100 que deberán pagar todos los generos, que habiendo entrado en Cataluña baxo el título de tránsito, se verificare su salida dentro del término de un mes.

Per evitar los molts fraus que fins al present son estats fets per moltes persones, les quals per no pagar integrament lo dret degut al General per rahó de entrada, han despatxát diverses robes y mercaderies ab motiu y color de que volien traure aquelles fora de Cathalunya, y après han venudes aquelles dins lo present Principat, y Comtats: perçó estatuix y ordéna la present Cort, que desta hora en avant qualsevol persona que despatxará les tals robes ó mercaderies ab dit motiu, haje de donar fermançes idóneas en la taula ahont farà lo tal desempatx; prometent que dins trenta dies primers vinents aportará deguda y bastant certificatoria y responsió, ab que haja de constar que haurá tretes les tals robes ó mercaderies fora dit Principat: y si après, les tals mercaderies serán trobades, ó tornades en Cathalunya; sien confiscades al General, y cayguen en frau. Altrament passat dit termini, haje de pagar lo dret de entrada de dos sous per lliura degut al General. Y si los Taulers y Collidors del General no exigirán los dits drets dins lo termini prefigit en lo capitol parlant dels Albarans de guia; cayguen en las penas en dit capitol contengudes. = Plau á S. M.

CAPITULO LXXXIII. IDEM.

Como se ha de tratar con los Aragoneses y Valencianos, en orden á los derechos de Aduana.

Per lo que de cadal dia se ouhen grans queixas y maís tractes fan les Guardes, axi del General com altres, de Aragó y Valencia als naturals

Tom. IV.

Bbb

de

de aquest Principat y Comtats; y sia molt just hi haja molta correspondencia y igualtat entre los Regnes desta Corona: estatueix y ordena la present Cort, que los naturals del Regne de Aragó y Valencia, en los drets de la Generalitat se tracten ab los Aragonesos, conforme ells se tractarán ab los naturals de aquest Principat y Comtat; y ab los Valencians, ab la correspondencia que ells volrán tenir.

Y pera que ab millor efecte sie posat lo present capitol en lo Principat ab la deguda execució, sien obligats los Deputats se trobaran al temps serán publicats los presents capitols, enviar ó notificar lo estatuyt y ordenat en ells, axi als Deputats de Aragó com als de Valencia, y concordar ab ells la correspondencia y igualtat volrán tenir ab aquest Principat; y en lo que concordarán, axi ab los de Aragó, com ab los de Valencia, sien obligats los Deputats del General de Cathalunya á efectuar y ferse efectue lo que entre ells será concertat y pactat, y no en altra manera pentenent se fassa ab ells ils tracten com ells tractarán als naturals de aquest Principat; y Comtats. = Plau á S. M.

CAPITULO XCVI. IDEM.

De la entrada de colambres y pellejeria, y de la reduccion de los derechos antiguos.

Com la carestia de les vitualles vinga en gran dany dels poblats en lo present Principat, y sia causa y ocasió de depopulació de moltes viles y llochcs, y aquella comunament vinga per excessius drets ó imposts, lo que se es seguit per lo que se son imposats en los *cuyrams* que entren fora lo regne per la Constitució del any 1481, capitol 33: suplican á V. M. los tres Brazos, revocant dit capitol, li placia estatuir y ordenar, que dit *cuyram* de blanquer, y assahonador, que entrarà fora del regne; pague á rahó de 4 diners per lliura. = Plau á S. M.

CAPITULO XXVI. CORTES DE 1702.

Del orden y termino como han de presentar su manifiesto los Patronos de embarcaciones que trahen cargamentos.

Attenent y considerant, que lo Comers es lo que te acomodadas en gran part las Provincias, y sa falta pobres á diferentes, y experimentar-se, que de esta lo estraugia molt, no tant la diversitat de drets que pagan, sino la diferencia y multitud de paratges en que se deu manifestar la mercaderia, que ignorantlos los Capitans ó Patrons de vaxells y otras embarcaciones los fa horror el comerciar en esta Provincia, per no cau-

caureu en frau; per çó apar deuria estatuhir la present Cort ab lo consentiment de Sa Magestat: que en lo interim que no se done altra disposició en ordre als drets que al present se pagan, que las embarcacions cumplian en donar lo manifest dins lo termini se estatuhirá al que reb los manifests per lo General; y que los Officials dels demás drets de gan pendrer lo de est, sens tenir obligació lo Patró ó Capitá de aportarlo á altre.

Y per quant lo termini de vint y quatre hores per donar dit manifest, es molt limitat, particularment en temps inconstant y tempestuós, haventse de ocupar los Patrons en hornejarse y donar cobro á la seguritat de sas embarcacions; podria allargarse dit termini á trenta sis horas. = Plau á S. M.

III.

TRASLADO DE VARIOS CAPITULOS DE
Constituciones y Actos de Corte, relativos al fomento del comercio y navegacion, propuestos y otorgados en las Cortes que en 1706 se celebraron en Barcelona en la Sala de la Diputacion: è impresos aquel mismo año en la citada Ciudad en casa de Rafael Figueró i. tom. en fol.

CAPITULO XXVII. CONSTIT.

Que qualquiera extranjero (como no sea Francés) que quiera introducir alguna nueva fabrica en el presente Principado, debe ser admitido sin que haya de pasarse maestro de arte alguna.

ESTATUHIM y ordenám, ab lloació y aprobació de la present Cort; que qualsevol Estranger (com no sia Francés) que vulla venir al present Principat, y Comtats de Rosselló y Cerdanya, á fer alguna nova fábrika de robas, telas, y merces, tant de llana y seda com altres, y de nous tints, sie acullit y tractat benignament com qualsevol vassall nostre, sens haverse de passar Mestre en ningun art, ni pagar interés algun per poder exercir lo seu; ans puga fer ditas fábriques en qualsevol part del present Principat y Comtats, sens pagar altres drets de ditas robas, telas, y merces que fabricarán, respectivament al valor de aquellas; y que los tals Officials pogan en sas casas vendre publicament, en gros y á la menuda, las robas, telas, merces, y altres cosas que ells fabricarán ab sas novas fábriques: y que lo Estranger que vindrá á fer la nova fábrika, hage de tenir un ó mes fadrins ó aprenents naturals del present Principat y Comtats, als quals estiga obligat haver de ensenyar dita nova fábrika, no obstant qualsevols privilegis, usos, y costums de las

Bbb 2

Ciu-

Ciutats, Vilas, y Llochs, y Confrarias, los quals sols tingan força y valor en quant no se encontren ab la present Constitució.

CAPITULO LVI. CONSTIT.

Qualquiera que compre mercaderias dentro del presente Principado, que no hayan venido por cuenta suya, debe tenerlas venales publicamente por termino de tres dias, por si alguno quiera comprar de ellas para provision de su casa.

Com sempre sie estada odiosa y perniciosa á la Republica tota manera de agavellaments, no sols dels manteniments corporals, sino també de tot genero de mercaderias, y sie vist per experiencia, que venint alguna mercaderia forastera en lo present Principat, no falta qui en continent la compra tota, per poderla tornar á vendre per mes preu; de manera que si algú ne vol comprar per provisió de sa casa, nou pot fer: estatuhim y ordenám ab consentiment, lloació, y aprobació de la present Cort, que si algú comprará alguna sort de mercaderias, tant forasteras com del present Principat, dins los presents Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, que no fos ja vinguda per son compte; sie tingut y obligat dins tres dias naturals del dia y hora que la haurá comprada, tenirla exposada publicament, y vendrerla per lo mateix preu á quin voldrá comprar per provisió de sa casa tant solament: y que los Concellers, Jurats, Pahers, Consols, ó altres personas que tindrán la superintendencia del govern politich y economic de la Ciutat, Vila, ó Lloch ahont se desembarcarán y agavellarán las mercaderias; pujan y degan fer la averiguació, si lo qui haurá agavellat la mercaderia la haurá tinguda exposada per lo termini de tres dias, que perfigeix la present Constitució; y si la haurán venuda á major preu del que la haurán comprada. Y en cas se trobe, que lo qui haurá comprat y agavellat la mercaderia, ha contrafet á dita Constitució; pujan mulctarlo en las penas á ells ben vistás (com sien pecuniarias), aguda rahó de la cosa agavellada, y que per crecscuda que sie, no puga excedir de 50 lliuras.

CAPITULO XI. ACTO DE CORTE.

Que la Administracion y exáccion de los derechos de la nueva Ampra á la General de guerra, sobreplus de sedas &c. sea restituida á la Diputacion de Cataluña; y en qué se deben emplear y convertir los productos de ellos.

Los drets antigament dits de la nova Ampra, y vuy de General de Guer-

Guerra, plus de sedas, cartas, y sombreros, foren imposats à fi de aliviarse dels ahogos en que al temps de sa imposició se trobava la Generalitat del present Principat, y pera correspondrer als acreadors quels dexaren sos diners à censal, los quals drets collectaren sempre los Deputats y Oydors fins lo any 1661: y com després ença hage cobrats dits drets la Thesoreria de V. M. pera pagar lo sou y ajuda de costa del Llochtinent General del present Principat, y per altres efectes, en notable perjudici dels acreadors, qui son hospitals, religiosas, viudas, y altres: per çó los tres Braços humilment suplican á V. M. sie de son Real servey ordenar y manar (ab lloació, aprobació, y consentiment de la present Cort) que los dits drets de la nova Ampra, eo de General de Guerra, y sa exacció, sien restituhits à la Deputació del present Principat de Cathalunya; de tal manera, que los Deputats del present Principat, en continent de closa la present Cort, de sa propria authoritat degan pendrer á sa má la administració de dits drets, sens necessitat de despaigs y diligencias, y continuar lo arrendament en la mateixa forma ques trovará corrent; y pujan y degan procehir contra qualsevol que pretenga impedir la administració de dits drets, per los mateixos medis que contra los que perturban la exacció dels demés drets del General; ab la obligació empero de pagar dels sobredits drets de nova Ampra, eo de General de Guerra, dotze mil y siscentas lliuras, moneda Barcelonesa quiscun any al Llochtinent General per son sou y ajuda de Costa; quatre milia lliuras per lo salari de la plaça de Conseller de Capa y Espasa del Supremo de Aragó; y siscentas lliuras per la administració de justícia, tant quant permanexerán dits drets, los quals sien duradors fins á la conclusió de las primeras Corts; y la Casa de la Deputació los exígirá segons la disposició y forma ab que foren imposats, eo del modo que vuy se exigexen y cobran, per la solució de las quals deset mil y doscentas lliuras, resten y queden obligats è hipotecats los mateixos drets de la nova Ampra, eo de General de Guerra, y tots los demés drets de la Generalitat, sens que despres de conclosas las presents Corts, se necesite que los Deputats hagen de fer y firmar altre obligació ni escriptura per la seguretad de la paga de aquellas; y que tot lo demés que restará, pagadas las ditas deset mil y doscentas lliuras, dega convertirse en lluhicions dels censals dels sobredits acreadors, fent la extracció per sort, en cada un any, dels censals que deurán ser lluitis en primer lloch. — Plau á S. M.

CAPITULO XV. ACTO DE CORTE.

Que el Lugarteniente General, Gobernadores de las Plazas, ni otros Oficiales Reales ni de guerra, no puedan impedir la extraccion de frutos y otras cosas del presente Principado, ni exigir de los que los extraxeren cosa alguna baxo de ningun pretexto.

Com lo Principat de Cathalunya sumament interessia en poder traurer y enviar liberament á altres Regnes, tant de la Real Corona de V. M. com en altres, los fruits y altres cosas de que abunda, y en particular lo vi, tant en especie com fet de aquell ayguardent, del qual per culhirsen vuy tanta abundancia, no podria beneficiarse no trahentne liberament fora del Principat; y de alguns anys á esta part los Llochtinents de V. R. M. Gobernadors de la plaça de Tarragona, Torra de Salou, y altres parts maritimas, y altres del present Principat, hagen de fet introduhit, contra las Generals Constitucions, y en particular contra lo disposat en la Constitucio VI del Títol de *Vectigals, Lleudas, &c* impedirlos traurer vins y ayguardent del present Principat, sens pagar certa quantitat per cada càrrega ó bota, lo que es també manifesta imposició de nou vectigál, axi matex per dret municipal prohibit; per ço suplican los tres Estaments plácia á V. M. estatulhir, y ordenar (ab consentiment, lloació, y aprobació de la present Cort) que en observança de las referidas y altres Constitutions, Capitols, y Actes de Cort no pogan los Llochtinents de V. R. M., Gobernadors de Plazas, Officials de Guerra, Officials Reals, ni altres qualsevols, exígir y cobrar per los vins y ayguardents, altres qualsevols fruits y vituallas, que los estrangers, naturals, y habitants del present Principat vullan traurer y aportar á altres Regnes forasters (com no sian enemichs de V. R. M.) alguna quantitat, ab motiu de dó, servey, paga, ó remuneració, ni especie alguna de dret ó vectigál, per via directa ó indirecta, ni ab pretext de llicencia, permís, passaport, despaig en escrits ó de paraula, per regonexensas, regalías, utilitar pública, ni altrament per causa alguna, títol, ni rahó tant en temps de guerra com de pau; y que contra qualsevol Official, tant Real com de Baró, eclesiastich ó secular, com també contra tots Gobernadors, Officials de guerra, soldats, y altres qualsevols personas, de qual sevol preeminencia, grau, condició y estament sien, que de fet vullan impedir lo traurer fora del present Principat las ditas cosas: y axi matex contra los que de fet exígirán algun interés per la extracció de las sobreditas vitualles y cosas, pogan y degan procehir los Deputats del General de Catalunya contra aquells, per medi y via de torp. Entés, empero, ques' puga impedir lo traurer del Principat dits fruyts, vins, ay-

guar-

guardents, y altres qualsevols virtualles, en temps de carestía, per los Llochtinens de V. R. M., rebuda informació, y ab cognició de causa, per deliberació de la Real Audiencia, juntas las tres Salas, citant y ohint primer lo Syndich del General de Catalunya, y lo Syndich de la Ciutat de Barcelona, per lo que pugan interessar y pretendrer en contrari del ques voldrá prohibir. = Plau á S. M.

CAPITULO XXVII. ACTO DE CORTE.

Que las causas de los Gremios y Cofradias de la Ciudad de Barcelona, en primera instancia, no puedan evocarse á la Real Audiencia, ni las de las demás Ciudades y Villas que tienen privilegios iguales á los de Barcelona.

Com ab Reals privilegis concedits á la Ciutat de Barcelona, á saber es, ab tres consecutius del Rey D. Fernando de data de 30 de Nohembre de M.D.VI, 5 de Nohembre de M.D.IX: y 5 de Setembre de M.D.XI, de y ab executoria de aquells, de la Serenissima Reyna Germana, dada en Monçó als 2 de Juny de M.D.XII, y ab altre Real privilegi del Emperador y Rey Don Carlos, de data de 16 de Nohembre de M.D.XXXVII, se age atorgat y concedit á dita Ciutat, que privativament á tots y qualsevols altres Officials, etiam Llochtinent General, pogués conexas de totes causas de Collegis, Confrarias, y Officis, volent expressament, que de ditas causas fossen los propis y peculiars Jutges los Concellers de dita Ciutat, abdicant tot lo poder de fer lo contrari, baix decret de nullitat, á dit Llochtinent General, Portanyeus de General Gobernador, Canceller, Regent la Cancelleria, y demés Doctors de la Real Audiencia; encontinent y sens pagar salari algú, se remetesen á dits Concellers; y axi mateix ab Reals sentencias en la Visita Real, se age declarát haver dits Reals privilegis de esser observats, baix las penas en aquells contengudas y expresadas, á saber es, ab sentencia proferida als 10 de Janer de M.DC.V, per Don Diego Clavero, y altre proferida als 4 de Maig de M.DC.LXXVIII, per Don Llorens Matheu y Sans, tots Visitadors Reals; lo que no obstant, se experimenta frequentment evocarse causas á la Real Audiencia de fets y negocis dels Collegis, Confrarias y Officis de la dita Ciutat de Barcelona, y moltes de ellas ab lo pretext ó qualitat de tractarse de interpretació ó observança de Reals privilegis, sens que conste al temps de la evocació de dit pretext ó qualitat, per no produhirse á les hores los privilegis que expresan en la suplicació, lo que ocasiona notables gastos á dita Ciutat, havent de comparexer per medi de son Syndich en ditas causas, oposant la excepció de inexcusabilitat, y proseguirlas fins á la declaració de aquellas, particularment no cerciorantse de present;

y

y anys ha lo dit Syndich , al temps de la evocació de semblants causas , com se practicaba antigament , y fins al any M.DC.XXIX , ab la clausula , *Dicat Syndicus Civitatis intra decem vel sex , cur supplicata fieri non debeant* : perçó , y altrament , suplican los tres Brazos , plácia á V. M. estatuir y ordenar (ab lloació y aprobació de la present Cort) que las ditas causas de fets tocants á Collegis , Confrarias , y Officis , dels ques trobarán creats y erigits en dita Ciutat de Barcelona , sobre negocis , fets , y materias seculares , y no eclesiásticas , nos puga ab lo pretext *quia agitur de interpretatione regionum privilegiorum* , ni per qualsevol causa , pretext , ni qualitat , evocar en primera instancia en dita Real Audiencia , ni ditas causas esser admesas en ella per lo Cancellor , Regent la Cancelleria , Doctors de la Real Audiencia , ni per lo Portanveus de General Gobernador . Y en cas que per inadvertencia se evocás y admetés alguna de ditas causas en dita Real Audiencia ; sie aquella restituida encontinent , sens salari ni gasto algun , á dits Concellers , haventse de estar per est effecte á la sola relació que farà lo Syndich de dita Ciutat al Relador á qui dita causa será estada comesa ; restrenyent , y limitant , en quant á la dita qualitat y especie de causas de Collegis , Confrarias , y Officis de dita Ciutat , en quant menester sie , la Constitució III. tit. *de Excepciones* , &c. la Constitució V. tit. *de Despesas* , y la Constitució XII. *de Salaris de Sentencias* , &c. y que baix la disposició del contengut en ditas Constitucions no se entenga venir compresas ditas causas de Collegis , Confrarias , y Officis de dita Ciutat ; y que lo mateix sie observat respecte de las Confrarias , y Collegis de las Ciutats y Vilas del present Principat , que tenen semblants privilegis com los referits de la Ciutat de Barcelona. = Plau á S. M.

CAPITULO XXXV. ACTO DE CORTE.

Lo que el Consul de la Nacion Española de la Ciudad de Lisboa , y demás que nombra S. M. para residir en otras partes , pueden exigir por derecho de Consulado.

Convocats los tres Estaments del present Principat de Cathalunya en las Corts Generals , que V. M. de present celebra , representan : que lo Consol de la Nació Espanyola , que resideix en la Ciutat de Lisboa Metropoli del Regne de Portugal , la nominació del qual toca á V. M. , ha temps que acostuma exígir dels vaxells y barcas de Catalans , que arriban carregadas ó sens carregar al port de dita Ciutat de Lisboa , quantitats considerables per lo dret de Consolat , computantlo á rahó de un per cent del ques descarrega y carrega , lo que de ordinari acostuma importar considerables quantitats , cobrantse també dret de Consolat per altres

tres Consols , que residexen en diferents parts , la nominació dels quals acostuma també V. M. fer.

Y com las referidas exâcciones cedescan en notable perjudici del comers del present Principat , en lo augment y conservació del qual publicament se interesa , majorment , que ningú dels Consols de las altres Nacions que residexen en la dita Ciutat de Lisboa , no exígenen per sos drets major quantitat de deu pessas de vuyt per barca , y vint per vaxell descarregat ó carregat , ó de qualsevol de ditas cosas á soles , necessitantse ques done y establezca un arreglament fixo als drets y paga de dit Consol de Lisboa , y de tots los demés que V. M. anomena en diferents parts: Perço suplican los tres Estaments sie del Real servey de V. M. afavorir al present Principat , ordenant y manant al dit Consol de Lisboa , que de cada barca cathalana , è patronejada per Patró cathalá exígesca sols per dret de Consolat , del que carregarán ó descarregarán en dita Ciutat de Lisboa , la quantitat de deu pessas de vuyt per barca , y vint pessas de vuit per cada vaxell cathalá patronejat per Patró de la mateixa nació : y que los demés Consols , que V. M. anomena en los altres ports y platjas maritimas , degan accontentarse ab lo que fins vuy han acostumat exígir , sens poder cobrar per rahó de dit dret de Consolat per lo buch de barca ó vaxell , y carrechs , ni altrament , cosa alguna mes : y que per dit efecte sie V. M. servit donar cartas als Deputats del General de Catalunya , dirigidas als Consols de Lisboa , y altres qualsevols que V. M. anomena en differents ports maritims , á fin de que queden cerciorats del que V. M. se servirâ ordenar , que ho rebran á mercé. = Plau á S. M.

CAPITULO XXXVI. ACTO DE CORTE.

Que se despachen las ordenes convenientes á los Gobernadores de Cadiz y otros de las Costas maritimas de la Andalucia y España para que no impidan á las embarcaciones catalanas el llevar vinos á aquellas partes.

Representan los tres Estaments del present Principat de Catalunya , convocats en las Corts Generales que V. M. de present celebra , que lo present Principat abunda notablement de vi , de forma que no sols basta per la provisió de sos habitants , pero encara per transportarse á diferens regnes y dominis de V. M. y als de altres Potencias , que de anys á esta part sen ha acostumat aportar ab diferents cárrechs de barcas en la Ciutat y Bahía de Cadiz , y en altres ports de la Andalucia y Costas de España , del que ha resultat y resulta al Principat notable conveniencia : y com ha poch temps que en la Ciutat de Cadiz y en son districte , se ha prohibit lo aportari vi cullit en lo present Principat , ó altre

Tom. IV.

Ccc

cár-

cárrech del mateix fruy, ab embarcació de Patró cathalá, quedant ab esta prohibició privat lo Principat de beneficiar lo dit fruyt, essent axi que als Patrons de altres nacions no sels impedeix lo portar en ditas parts semblant cárrech; Perçó los tres Estaments de las presents Corts, acudan á la Real munificencia de V. M. esperant de son paternal affecte ha de afavorir al Principat, donant los ordes convenientes al Gobernador de Cadiz, y á altres de las Costas maritimas de la Andalucia y Espanya, pera que no impedescan als Patrons cathalans lo aportar vins y ayguardents del present Principat en los ports y platjas de tots los domins y regnes que están y estarán baix lo suau domini de V. M. y de sos successors: que ho rebrán á mercé. = Plau á S. M.

CAPITULO XXXVII. ACTOS DE CORT.

Creacion de una Compañia Nautica mercantil y Universal en el presente Principado de Cataluña, á efecto de restablecer el comercio en ella.

Encara que la Llotja de la present Ciutat de Barcelona sie erigida ad instar de las Companyas Romanas, y nos' tinga noticia que hajan format alguna Companya Universal, sino particulars, en dany de la cosa pública: la present Cort suplica á V. M. sie servit, ab intervenció de aquella, donar facultat als Deputats y Oydors de Comptes de anomenar tres personas de quiscun Estament, pera formar una Junta que ab dits Deputats y Oydors premediten los medis, modos, y forma ab que se podria formar una *Companya Nautica Mercantil y Universal* en est Principat de Cathalunya, admetent en aquella las pecunies ó effectes de qualsevol estat y genero sien, ab que no sien menos de deu lliuras barcelonesas, y de aqui amunt tot lo que voldrán; ab pacte y condició, que ditas pecunies y effectes, ó valor de aquells, no pugan trauerlos de dita Companya fins á finir aquella; si vendrerlos á qui ben vist los sia. Y axi mateix perque premediten, y discorren los medis mes eficaces per adelantar la agricultura, manufatura, industria, y navegació propia, que tant están olvidadas en est Principat de Cathalunya; y que la execucio de la forma de dita Companya Universal se digne V. M. cometrer als dits Consistorials y personas de dita Junta, donantlos commisió y facultat de disposar y formar la Companya Nautica Mercantil, ab lo modo y forma apareixerá mes convenir, en cas se regoneguessen alguns reparos y dificultats, en orde al que per la formació de aquella se disposa ab lo present Capítol: tenint axi mateix facultat de mudar, anyadir, y variar, segons la experiencia y lo temps ensenyarán ser necessari, per lo major util de la Companyia, ab intervenció del Llochtinent de V. M. residint en lo present Prin-

Principat de Catalunya, pera que establerta la forma, lo Lloctinent mane ques' pose en execució, y sie duradora fins la conclusió de las primeras Corts celebradoras; ab expresa prohibició, que sols pugan interesar y ser particips en dita Companya los naturals de est Principat, y que estos directa ni indirectament no pugan prestar lo nom, ni fer participe á estranger, ó persona alguna que no sie natural del present Principat, sots pena als que tal farán de perdrer lo capital, y demés interés ó efectes tinguen en son nom en dita Companya, aplicadora dita pena al comú de aquella: suplicant á V. M. done facultat als Administradors de dita Companya Universal de poder enviar las naus ó vaxells, ó altres embarcacions liberament per los mars Oceano, y ports de aquells, pagant los drets que degan pagar, menos las lleudas y altres drets, los que per Reals privilegis, ó altrament ne tindrán franquesa; portant ó enviant los efectes per son compte, concedint facultat als de dita Junta, de que anomenen las personas los aparexerá sien mes necessarias per la bona administració de dita Companya, y que tingan lo major interés en aquella, de tota legalitat, cuydado, y confianza, y sels asenyalen salari proporcionat á sos treballs, y hagen de donar fianças á coneguda de dits Deputats y Oydors, y de la Junta, y donar compte y rahó als particips una vegada lo any devant dit Consistori y de la Junta, y repartir los beneficis resultants de dita Companya als individuos de aquella, fentlos credit de aquells en los llibres de dita Companya si no sen voldrán valer, ab que sempre que vullan valersen dits individuos, los hagen de donar y pagar; y formada dita Companya, los Consistorials que se trobarán, y los que serán vius dels nou elegits per dita Junta, anomenen las personas faltarán en aquella, ab que sien particips en dita Companya, y tingan las qualitats necessarias per la administració en que se haurán de aplicar: axi matex degan elegir las personas que faltarán dels Officis elegits, y sels done lo salari que haurán assignat als premorts, havent de donar fermanças dels individuos de dita Companya, las quals fianças hagen de ser particips en ella, y las pecunias sels deposeden en lo Banch de la present Ciutat, en nom dels Administradors que dita Companya elegirá; y no pugan exirne, sino per polisas firmadas de dits Administradors, encarregantse de la custodia de aquells, fentne credit á las personas de qui serán essent particips en dita Companya: lo que apar es el unich modo pera restablir lo comers, repoblació de est Principat, utilitat pública, servey de Deu nostre Senyor, y de V. M. pera que pugan servirlo ab mes puntualitat estos sos vasalls, com als Predecessors de V. M. restituhintse per dit medi al estat florit que antigament gossaba, y vuy gossan Alemanyia, Inglaterra, Olanda, Venecia, Italia, y altres Regnes. =

Plau á S. M. y que en esta companya pugan interesar los forasters, tenint domicili contínuo en Catalunya per lo espay de tres anys y continuant aquell.

CAPITULO XLVIII. ACTO DE CORTE.

Licencia para hacer armamentos de navios y otras embarcaciones contra Infieles, y remision del quinto de las presas que hicieren.

Com alguns en lo present Principat de Catalunya, y Comtats de Rosselló y Cerdanya, hagen armat en lo temps passat diferents embarcacions contra Infels y altres enemichs, del qual armament redundaba benefici á la Christiandat y al comú del present Principat; y lo Batlle General de V. M. en lo dit Principat, y lo Procurador Real en los Comtats de Rosselló y Cerdanya hagen volgut pendrer lo quint de las presas fetas per ditas embarcacions, sens contribuir en gastos ni despesas; de modo que feta la deducció de ditas despesas, restaba molt poca cosa en profit de aquells que havien fet alguna presa ab lo perill de llurs vidas: perçó los tres Estaments suplican á V. M. li plácia (ab lloació y aprobació de la present Cort) dar llicencia á tots los qui voldran fer y armar vaxells y altres embarcacions, remetentlos lo quint y qualsevol altres drets, y expresament de la Capitania General, y que la mateixa remisió se entenga esser feta á tots aquells que pendrán en las Costas, ó altres parts de Catalunya, y Comtats de Rosselló y Cerdanya, esclaus, moros, y robas de cossaris, que serán presos en dit Principat y Comtats, entenentse tambe quant anirán en seguiment de moros ó esclaus per las costas del present Principat, y los pendrán en altres parts, sens que per la presa de dits moros ó esclaus, lo tribunal de la Capitania General, ni altre, pugan ni dega fer declaració ni adjudicació alguna: y en lo cas que en la presa se esdevindrà haber hi algun moro que fos esclau de algun particular del present Principat, y sobre de axó, y altres concernents al present Capítol, se suscitaba algun dubte; lo degan declarar los Deputats y Oydors, ab vot y parer dels Assesors y Advocat Fiscal de la Casa, en la mateixa conformitat que declaran y decidexen las questions y dubtes pertanyents á la Generalitat, haventse fer dins un mes del dia de la introducció de la causa en avant comptador la sentència y declaració, sens emperó derogació de altres Provisions sobre de açó fetas, en quant á la caució ó caucions per raho de armar vaxells y altres embarcacions prestadoras, de no danyar vaxells, embarcacions, ni personas, ni bens de vassalls, subdits, y amichs de V. M. = Plau á S. M.

CAPITULO LXXVIII. ACTO DE CORTE.

Que fuera de las murallas de la Ciudad de Barcelona se construya una Casa á gastos de las Generalidades, que se llame
CASA DE PUERTO FRANCO.

Com lo negoci sie lo medi mes proporcionat y util pera acarrear conveniencias en los Regnes y Provincias, de que resulta poder los vassalls ab major facilitat acudir al Real servey, y á las urgencias y necessitats que se oferexen; y trobantse est Principat, y en particular la Ciutat de Barcelona, en lo puesto mes abte è idóneo per exercitarse y emplearse en lo negoci, per ser situada en paratge de que ab molta facilitat se poden despatxar las mercaderias per los Regnes de Aragón y Valencia, com y tambe per los demás Regnes de Llevant y Ponent que estan baix lo domini de V. M, y altres, lo que nos pot facilitar y posar en major extençió per ocasió de la gran subjecció en que están las mercaderias que arriban en lo Port de dita Ciutat de Barcelona, desalentantse los forasters y altres en remetre y enviar de aquellas per los vectigals á que estan subjectas, que redunda en gran dany de la Generalitat; y resultaria en son major augment, si ditas mercaderias se poguessen aportar sens pagar dret algun, sino sols en cas que se consumissen en lo present Principat: perçó se suplica á V. M. que (ab lloació y aprobació de la present Cort) plácia estatuhir y ordenar: que en la Ciutat de Barcelona, fora los murs de ella, se edifique una Casa en lo puesto que aparexerá mes proporcionat, ques diga *Casa de Port Franch*, á fi y efecte de ser facultatiu á qualsevol personas de fer entrar y conduhir en dita Casa las mercaderias que vindran de fora del present Principat, y se desembarcarán en la Ciutat de Barcelona, y que estigan en custodia dels Officials que seran destinats en dita Casa; y que las mercaderias que de aquellas se trauran per entrar en la Ciutat de Barcelona, degan pagar los drets se acostuman de la Generalitat, Ciutat, y demás. Pero las que se traurán, tant per mar com per terra, per qualsevol part del Principat, degan y estigan obligadas á pagar tant solament los drets que deurán pagar allá ahont se portarán; y que las mercaderias que se trauran de dita Casa, tant per mar com per terra, per enviar fora del present Principat, no degan ni estigan obligadas á pagar dret algun. Entenentse, emperó, no pугan gossar de esta franquesa las que exirán de dita Casa per entrar en lo Regne de Aragón, fins y á tant que los Deputats del dit Regne, ó las personas á qui toque, hagen resolt y posen en execució lo dexar pasar liberament las mercaderias que exiran de est Principat per aportar en los Regnes de Castilla y de Navarra, y las que exirán dells per est Principat, sens pagar dret ni imposicio en tot lo dit Regne de Aragón; que en est cas axi matex gossarán

rán de la franquesa de no pagar dret algun en Cathalunya totas las mercaderias que vindrán del Regne de Aragón, y entrarán en dita Casa de *Port Franch*, per exir de aquella y pera enviarlas en altres Regnes ó Provincias; y sols pagarán los drets en cas de consumirse y gastantse en est Principat.

Y per que lo expresat en lo present Capítol se puga posar en la deguda execució, sens perjudici algun de la Generalitat, Ciutat, y demás drets, concedir facultat á dos personas de quiscun dels tres Braços, anomenadoras per los dits tres Braços respective, pera que junt ab los Deputats y Oydors de Comptes del present Principat, disposen y ordenen (en cara que sian closas y finidas las presents Corts) lo modo y forma quels apareixerá mes convenient per dit effecte, utilitat, y benefici publich, pera que luego se pose en execució cosa tan important al libero comers y utilitat publica: y que tingan facultat los Deputats y Oydors del General de Cathalunya, y ditas personas elegidoras, de poder fer pagar per custodia de las mercaderias entrarán en dita Casa de *Port Franch* aquella quantitat quels apareixerá ser proporcionada, regulada empero, al que se observa en altres Casas de *Port Franch*. = Plau á S. M.

CAPITULO CIV. ACTO DE CORTE.

Que los naturales del presente Principado puedan enviar quatro navios de fuerza á los Reynos y Provincias de la America, sin haberse de incorporar con los navios de la Flota ó Galeones, y en ellos llevar qualesquiera frutos y mercaderias, satisfaciendo los derechos de la Casa de la Contratacion de Sevilla.

Regonexentse esser de summa utilitat y benefici, axi al libero comers com á tots los habitants del present Principat, y per enriqueir aquells y poder estos ab mes fervor acudir al servey de V. M. en las ocurrencias que se oferescan, lo tenir facultat los naturals y habitants del present Principat y Comtats de Rosselló y Cerdanya, de poder enviar vaxells pera comerciar en totas las parts y Regnes de la América, vulgarment dits, *Indias de Espanya*, que son de la Real Corona de V. M.: Perço los tres Braços de la present Cort humilment suplicam á V. M. que (ab llur llocació y aprobació) li plácia estatuhir y ordenar, que los naturals y habitants del present Principat de Cathalunya, y Comtats de Rosselló y Cerdanya tingan facultat y pujan liberament tenir y enviar quiscun any fins al numero de quatre vaxells de força en los Regnes y Provincias de la América, vulgarment ditas *las Indias de Espanya*, tant en las Islas, com en Terra Ferma; sens estar precisats en haverse dits vaxells de incorporar ab la Flota ni Galeons, que quiscun any acostuman exir ó partir de

de la Bahía ó Port de Cadiz; y cargar en dits vaxells tots y qualsevols generos de mercaderias y fruyts, y transportar aquells en ditas parts y Regnes de la América; y poder tornar á cargar aquells en ditas parts y Regnes de la América dels effectes y mercaderias los aparega, en qualsevol genero, metall, ó especie consistescan, registrantse lo cárrech, tant de anada com de vinguda, en la present Ciutat de Barcelona, y no en altre part; ab obligacio de haber de pagar per rahó de dita facultat y permís lo modich dret que per V. M. en lo placet del present capitol, apareixerá tatxar per los efectes y mercaderias que se aportarán y carregarán ab dits vaxells de ditas parts y Regnes de la America; per lo qual effecte del Registre de ditas mercaderias, y per la exacció dels drets de la dita permissió pertanyents y tocants á V. M. elegir y anomenar la persona aparega convenient per est empleo. =

Plau á S. M. ab que se paguen los drets en la Casa de la Contratacio de Sevilla.

CAPITULO CVI. ACTO DE CORTE.

Suspension del Derecho de las Lleudas Real y de Mediona, y subrogacion y commutacion de dichos impuestos.

Habentse en lo Capitol LXXIX donat forma á la erecció de la Casa de *Port Franch*, y que esta sia y se fase fora las murallas de Barcelona á fi de introduhir lo comers y son major augment, en benefici y utilitat pública de tot lo Principat y sos Estaments Ecclesiastich, Militar, y Real; y per posarse en execució sie precis, segons lo disposat en lo mateix capitol, donar antes providencia á la extinció de las Lleudas Real y de Mediona, ques pagan y cobran en Barcelona y son Lleudari, ó be á la sobrogacio de ditas Lleudas ab altre dret equivalent, ab lo qual queden integrament indemnizats lo Real Patrimoni de V. M. com á Senyor feudal ó directe, y los Senyors y possessors utils y altres qualsevols interessats sobre las mateixas Lleudas, del que esperan los dits tres Braços se augmentarán los drets de la Generalitat en major servey de V. M. y utilitat publica de tot lo Principat: perço los dits tres Estaments suplican humilment á V. M. que (ab consentiment, lloació, y aprobació de aquells) sie estatuhit y ordenat.

Primerament: que la exacció y collecta del Dret de Lleudas Real y de Mediona, sie suspesa en la Ciutat de Barcelona y son Lleudari, de las pescas saladas, oli, sal, sucre, pebre, ferro, y altres qualsevols generos de mercaderies ó cosas, de les quals se ha acostumat de cobrar y pagar, quedant intactos y en lo meteix estat los dominis directes, feudals, y utils, y las possessions, seu quasi, de sos respective Senyors sobre las

me-

meteixas cosas , sospenent sols sos efectes , lucros , y emoluments.

Item : sie estatuhit y ordenat , que per indemnizar integrament ab cosa equivalent als dits senyors y possessors feudals , directes , y utils de ditas Lleudas , sie destinada , com de present se destina , commuta , subroga , y dona exígible y cobrable quiscun any als senyors y possessors utils de ditas Lleudas presents y esdevenidors , y á qui ells volrán perpetuament durant dita suspensió y subrogació , lo Dret de XVI sous per quiscuna càrrega de ayguardent , IV sous per quiscuna càrrega de vi , y de II sous per quiscuna càrrega de vinagre , y al respecte de mitjas càrregas , barrallons , meytadellas y mitjas meytadellas , y de altre qualsevol mesura , part , y porció de qualsevols càrregas de ayguardent , vi , vinagre , que entrarán , axi en la platja ó moll de la present Ciutat , com dins la meteixa Ciutat : declarant que lo dret de Lleuda de una meytadella de vi sie un diner , y de mitja meytadella una malla : y que sobre lo meteix dret de Lleuda de totas y qualsevol carregas de ayguardent , vi , y vinagre , tingan radicat , durant dita suspensió y subrogació , son domini feudal ó directe los senyors feudals , ó directes , emphiteotecaris de ditas Lleudas , ab totas ses prerogatives , jurisdiccions , lluismes , y ab plena salvetat y conservació de tots sos drets dominicals.

Item : sie estatuhit y ordenat que los dits setse , quatre , y dos sous respective de totas y qualsevols càrregas de ayguardent , vi , y vinagre se paguen y hagen de pagar per totas y qualsevol personas que fins vuy han pagat lo dret del vi á la Ciutat de Barcelona , de qualsevol estat , grau , ó condició sien , y tant extrangers ó forasters , com naturals y habitants en Barcelona , sens poderse excusar ni eximir de la paga de dit dret , per via directa ni indirecta , per sí ni per interposada persona. = Plau á S. M.

PRAG-

PRAGMATICAS Y LEYES
DE LOS
REYES CATOLICOS
DON FERNANDO Y DOÑA ISABEL.

PARA EL ARREGLO Y FOMENTO DEL COMERCIO Y NAVEGACION
EN LA CORONA DE CASTILLA.

SACADAS

*Del Libro de las Pragmaticas y Leyes , recopiladas
por mandado de dichos Señores Reyes , y compues-
to y añadido por el Licenciado Diego Perez : im-
preso en Medina del Campo en fol. año 1549.*

I.

*REAL CARTA DADA EN FUERZA DE LEY,
por la qual se imponen penas públicas á los fallidos que hacen cesion de
bienes á un acreedor simulado para eludir la instancia de los verda-
deros.*

DON FERNANDO y Doña Isabel, &c. A los del nuestro Consejo, è A. D.
Oydores de la nuestra Audiencia, Alcaldes, Alguaciles, Merinos, 1490.
otras Justicias, &c. Salud è gracia.

Sepádes que á Nos es hecha relacion : que muchas personas de esas dichas Ciudades è Villas è Lugares, para hacer sus tratos è mercaderias para se aprovechar de lo ageno, ó para otras cosas que les cumple, toman prestado, ó fiado, ó por otras vias de contratos, dineros, è sedas, è paños, è bayetas, è pan, è otras cosas : asimismo muchos cambiadores è mercaderes resciben en sus cambios y tratos, dineros è mercaderias è otras cosas en guarda è para tratar : è desque lo han rescebido, hacen quiebra en sus tratos ; è quando se ven aquejados de sus acreedores, hacen cesion de bienes, è renuncian la cadena, è ponense por prisioneros de algunos de aquellos á quien deben las dichas deudas, è algunas veces lo hacen cautelosamente por defraudar con favor de un creedor simulado á otros verdaderos creedores, è con esto andan libres è sueltos por donde quieren è bien les viene : è no contentandose de las tales cautelas è fraudes que han hecho á aquellos que dellos han fiado, tornan algunas veces á hacer otras á otros : lo qual es causa que el trato se disminuya, è muchos de nuestros subditos reciben daño en sus haciendas. E porque á Nos, como á Rey è Reyna, en lo tal pertenece proveer è remediar : mandamos, con acuerdo del nuestro Consejo, dar esta nuestra Carta en la dicha razon, la qual queremos è mandamos que haya fuerza è vigor de ley, bien asi como si fuese hecha en Cortes. Por la qual ordenamos è mandamos :

Que qualquiera mercader ó cambiador, ó otra qualquier persona que hiciere cesion de bienes è renunciare la cadena por qualquier ó qualesquier deudas que deba á qualquier ó qualesquier Concejos è Universidades, è personas de qualquier estado ó condicion, preheminençia ó dignidad que sean ; desde luego ante el Juez ó Alcalde que hiciere la cesion de bienes ó renunciacion de la cadena, è dende en adelante hasta que se parta de la tal cesion, ó dé fianzas de pagar á estos creedores realmente è con efecto, haya de traer è traya al cuello una *argolla de hierro* tan gorda como el dedo, continua è abiertamente sobre el collar del jubon, sin cobertura alguna sobre ella. E si no la truxere en la manera que dicha es, que cada è quando fuere hallado sin ella ó la truxere cubierta, que pueda ser è sea preso, è puesto en la carcel pública, y se haga la

Ddd 2

exe-

execucion en sus bienes, è que no goce de la cesion de bienes è renun-
ciacion de la cadena que hizo; è que los creadores, á cuyo pedimento se
hicieren las tales execuciones, se prefieran è sean mayores en derecho pa-
ra cobrar sus deudas, primero que aquel á quien fuere entregada quando
hizo la tal cesion de bienes.

E porque lo susodicho sea notorio, mandamos que esta nuestra Car-
ta sea pregonada publicamente por las plazas è mercados, è otros luga-
res acostumbrados desas dichas Ciudades, è Villas, è Lugares, que son ca-
beza de jurisdiccion, &c. Dada en la muy noble Ciudad de Cordoba, á
veinte y seis del mes de Julio de 1490. = YO EL REY. = YO LA REYNA. =
Yo Juan de la Parra, Secretario del Rey è de la Reyna nuestros Señores,
la fice escribir por su mandado.

II.

*REAL PRAGMATICA EN QUE SE EXPRESAN LOS
acostamientos que los Reyes daban por cada año á los que fabricasen y
mantuviesen navios de grueso porte, esto es, desde 600 toneles hasta 10
y mas allá, á fin de fomentar la construccion de grandes buques.*

A. D. 1495. **D**ON FERNANDO è Doña Isabel, &c. A los patrones è maestros, è
capitanes de qualesquier navios de los nuestros Reynos è Seño-
rios, y á todas y qualesquier personas, nuestros subditos y naturales, de
qualquier estado ó condicion que sean, y á todos los Concejos, Corregi-
dores, Asistentes, è Justicias, &c.

Sepádes que asi entendiendo ser asi cumplidero á nuestro servicio y
utilidad de los dichos nuestros Reynos è Señorios, è porque los nuestros
subditos è naturales, mejor y mas seguramente puedan navegar con sus
mercaderias por todas las mares, havemos acordado que se hagan en los
dichos nuestros Reynos navios de gran porte.

Por ende: sepan todos aquellos que hicieren á su costa y mision na-
vios de *mil toneles*, que Nos les mandaremos pagar y dar de acostamien-
to *cien mil maravedis*; è si fueren de mas toneles, que al dicho respecto
les haremos pagar la tal demasia que tuviere; è si fueren de menos to-
neles hasta navios de *seiscientos toneles*, les mandaremos pagar el dicho acos-
tamiento á este respecto: de manera que al que hiciere navios de *ochocientos toneles* le mandaremos dar de acostamiento en cada un año *ochenta mil maravedis*; y al que hiciere navio de *seiscientos toneles* le manda-
remos dar de acostamiento en cada un año *sesenta mil maravedis*: y asi
por esta orden, por quantos mas toneles tuviere el tal navio, le manda-
remos pagar el dicho acostamiento en cada un año de quanto tuvieren
los dichos navios aparejados è fornecidos; pero si de menos de los dichos

seiscientos toneles hicieren los dichos navios, no les havemos de mandar pagar cosa alguna. El qual dicho acostamiento nos les mandaremos librar y pagar en cada un año de quantos tuvieren los navios fornecidos è aparejados segun dicho es, en la Ciudad, Villa, ó Lugar donde los dueños de los tales navios vivieren; è demás desto, cada è quando que los ovieremos menester para qualesquier cosas de nuestro servicio, demás del dicho acostamiento les mandaremos pagar por el flete de los dichos navios y por la gente que en ellos traxeren, al respecto è segun que se paga en las nuestras Armadas, de todo el tiempo que estuvieren en nuestro servicio.

E asimismo ordenamos è mandamos: que en qualesquier puertos è cargaderos de qualesquier ciudades, è villas, y lugares, è partes de nuestros Reynos è Señorios que tengan esta preeminencia: que qualquier cargazon que se haga en los dichos puertos è cargaderos para qualesquier partes del mundo, se haya de dar y de á los dichos navios de nuestros subditos y naturales que asi hicieren del dicho porte de mil toneles arriba, y dende abaxo hasta los dichos seiscientos toneles, antes è primeramente que á otros navios extrangeros de qualquiera parte que sean, ni que á ningunos otros navios de nuestros Reynos y Señorios de menos del dicho porte, si los dueños de los dichos navios de seiscientos toneles arriba quisieren la tal cargazon, al respecto è segun que estuviere fletada, ó se acostumbra fletar si no estuviera fletada. E que al navio de los dichos nuestros subditos è naturales de mayor porte se de la primera cargazon, y ansi por esta orden quanto fuere mayor de la dicha cargazon, antes è primero que á los otros navios que fueren de menos porte, hasta el dicho número de los dichos seiscientos toneles. Dada en la Villa de Alfaro, á 10 de Septiembre de 1495.

III.

REAL CARTA PARAQUE NINGUN NATURAL del Reyno pueda cargar mercaderias ni mantenimientos en navios de extrangeros, ni estos puedan cargar en ellos habiendolos nacionales.

DON FERNANDO è Doña Isabel, &c. Sepádes que á Nos es hecha A. D. relacion: que muchos de nuestros subditos è naturales que tienen navios de suyo, reciben mucho agravio è daño en dar, como se da, lugar y permission á los extrangeros de otros reynos è naciones que vienen á estos nuestros reynos á cargar en sus navios las mercaderias è mantenimientos que nuestros subditos è naturales han de cargar, è cargarían en sus navios para otras partes, asi para fuera de estos nuestros reynos como para ellos: por manera que los dichos extrangeros llevan con sus navios

1500.

vios los fletes è otros intereses è provechos que podrian è debrian haver nuestros naturales : è desto diz que se recibe otro daño ; que á los dichos extrangeros se les pagan los fletes en monedas de oro è de plata , è las sacan fuera de nuestros reynos , è nuestros naturales no hallan que cargar para navegar con sus navios è aprovecharse dellos , de que á Nos se nos recrece deservicio , è á los dichos nuestros naturales mucho daño ; y que si solamente nuestros naturales huviesen de cargar en sus navios las mercaderias è mantenimientos que se huviesen de cargar en dichos puertos è bahias ó abras , agora fuesen las tales mercaderias è mantenimientos de naturales destos nuestros reynos ó de extrangeros dellos , y no en otros navios algunos extrangeros (como lo hacen otros Reyes è Principes que tienen puertos de mar) que nuestros naturales harian mas navios è mas crecidos è fuertes que agora los han , de que Nos podriamos ser mejor servidos quando dellos è de sus dueños nos quisiesemos servir.

E porque á Nos , como á Rey è Reyna è Señores , en lo tal pertenece proveer è remediar . . . ordenamos è mandamos : que agora è daqui á delante para siempre jamas vos los dichos nuestros subditos è naturales , ni alguno de vos no carguédes en manera alguna mercaderias ni mantenimientos para llevar á otras partes de nuestros Reynos , ni para fuera dellos , en navios algunos de extrangeros dellos , ai los dichos extrangeros sean osados de las rescebir ni cargar , ni carguen en los dichos sus navios ; so pena que los mercaderes è otras personas que contra ello fueren ó pasaren , pierdan las mercaderias è mantenimientos è otras cosas que asi cargaren , è los navios en que lo rescibieron , con sus xárcias è armas è fornecimientos . . .

E otrosí ordenamos è defendemos : que persona ni personas algunas extrangeras que huvieren de cargar qualesquier mercaderias è mantenimientos , no los puedan cargar ni sacar en navios algunos de extrangeros ; salvo que lo carguen en navios de nuestros naturales como dicho es , so las dichas penas. Pero es nuestra merced è mandamos : que si en el puerto ó bahia , ó abra por donde se huvieren de sacar è cargar las mercaderias è mantenimientos que fueren de los tales extrangeros , no huvieren de hacer la tal cargazon ; que en tal caso se pueda hacer la tal cargazon en qualquier ó qualesquier navios de extrangeros que en los dichos puertos estuvieren. E si acaesciere que en los dichos puertos huviere algunos navios de nuestros naturales , y aquellos no bastaren para la dicha cargazon de las mercaderias de los dichos extrangeros , que los dichos extrangeros huvieren de cargar ; que antes , è primeramentè sean cargados los navios de los dichos nuestros naturales que otros algunos , è que lo que restare y no se pudiere cargar en ellos de las dichas mercaderias de los dichos extrangeros , se pueda cargar è cargue en los navios de los dichos extrangeros como dicho es . . .

E

E porque lo susodicho mejor è mas pacificamente se pueda hacer , è sin agravio de partes , mandamos : que si el maestro del navio y el dueño de las mercaderias no se igualaren en el precio del flete , que la Justicia del lugar donde esto acaeciere , è si no estuviere en poblado , la Justicia del lugar mas cercano , entienda entre ellos sobre todo lo que tuvieren diferencia , è tase los fletes : è por lo que determinare la tal Justicia , hayan de estar è pasar las partes , so las penas que de nuestra parte les pusiese , las quales Nos por la presente les ponemos y avemos por puestas . . . Dada en Granada á 3 de Setiembre de 1500.

IV.

REAL CARTA POR LA QUAL SE MANDA QUE
qualquiera que estuviere preso por deudas , despues de seis meses de liquidadas , pague á sus acreedores ; y de no hacerlo , queda obligado á renunciar la cadena.

DON FERNANDO è Doña Isabel , &c. Sepádes que á Nos es fecha relacion : que muchas personas toman mercaderias fiadas , è arrendan rentas y otras diversas contrataciones , de las quales quedan á deber deudas : è porque no les fallan bienes desembargados en que les hacer la execucion ; vos las dichas nuestras Justicias mandais prender sus personas : è diz que despues de averiguada è conocida la deuda , los tales deudores se dexan estar en la carcel mucho tiempo porque alli les dan de comer , y aun muchos dellos de la carcel negocian lo que les cumple ; è como quier que los creadores piden que gelos entreguen , las nuestras Justicias dicen que no lo pueden hacer , porque el deudor no ha renunciado la cadena y hecha cession de bienes , y asi estan las cárceles llenas de presos por deudas , è los creadores por pagar , de que se recrece mucho daño. E Nos , queriendo proveer è remediar sobre ello . . . ordenamos y mandamos : que qualquier persona que estuviere preso por deuda , dentro de seis meses despues de liquidada la deuda , pague y cumpla todo lo que es obligado á sus creadores. E si dentro de los dichos seis meses no cumpliere , sea obligado á renunciar la cadena ; è si no la renunciare , que pasado el dicho tiempo Nos la habremos por renunciada. E vos las dichas Justicias , hechas las diligencias que la ley manda , aunque él no renuncie la cadena , le entregueis y fagais entregar al creador que primero segun derecho deba ser pagado , paraque le sirva por la deuda que le debia , segun la forma de la dicha ley , è dende en adelante á los otros como si oviesen renunciado la dicha cadena , è asi lo juzgueis è determineis de aqui adelante , &c. Dada en Granada á 18 de Octubre de 1501.

V.

REAL CARTA EN QUE SE MANDA QUE LOS QUE vendieren qualesquier mercaderias y otras cosas , no pidan sus valores por reales , baxo la pena del perdimiento de la cosa vendida.

A. D. 1501. **D**ON FERDANDO è Doña Isabel , &c. Sepádes que Nos mandamos dar è dimos una nuestra Carta , por la qual mandamos è defendemos que del dia de la publicacion della en adelante ninguna ni alguna persona , ni personas de qualquiera estado ó condicion que fuesen , no fuesen osados de pedir ni demandar por las cosas que dellos huviesen de cobrar y ellos huviesen de vender , por reales ni medios reales , salvo solamente por maravedis , declarando por cada cosa tantos maravedis . . . la qual por nuestro mandado fué pregonada è publicada en la Villa de Medina del Campo.

Y porque nuestra merced è voluntad es que lo contenido en la dicha nuestra Carta se guarde è lleve á debido efecto , è que las personas que venden è tratan , no puedan pedir ni demandar , ni pidan ni demanden por reales por todas las cosas que venden è tratan ; è porque de hacerse lo contrario podria venir á nuestros subditos è naturales mucho daño è pérdida , porque dan por las cosas que compran mucha mas quantía de la que valen . . . Mandamos è defendemos : que de aqui adelante ninguna persona , ni alguna persona ni personas destos nuestros Reynos , ni de fuera dellos que en ellos estén de asiento , ó en otra manera de qualquier estado , condicion , prehemencia ó dignidad que sean , no sean osados de pedir ni demandar , ni pidan ni demanden por ninguna de las mercaderias , ni mantenimientos , ni proveymientos , ni otras cosas algunas que vendieren ó contrataren en qualquier manera , por *reales* ni *medios reales* , salvo que hayan de pedir è pidan por *maravedis* por las dichas cosas que asi se vendieren ó contrataren en qualquier manera , como dicho es : so pena que la persona ó personas que lo contrario hicieren , por ese mismo hecho , è sin proceder á ello ni para ello otro conocimiento de causa , ni otra sentencia ni declaracion alguna , hayan perdido è pierdan la mercaderia è mercaderias , mantenimientos , y proveymientos , ó otras qualesquier cosas que asi vendieren . . . Dada en Granada á 17 de Febrero de 1501.

VI.

*REAL CARTA QUE PRESCRIBE LA PENA QUE SE HA
de dar á los Mercaderes y Cambiadores, y á sus factores, que se al-
zan con mercaderias y hacienda agena.*

A. D.

1502.

DON FERNANDO è Doña Isabel, &c. Sepádes que á Nos es fecha relacion: que algunos mercaderes è cambiadores è sus factores, vecinos desas dichas Ciudades è Villas è Lugares, son obligados á dar è pagar muchas quantías de maravedis de mercaderias que han comprado, y tomado, ó fiado, para los pagar á algunos plazos; è que á fin de se quedar con ellos, se han alzado è alzan con todos sus bienes è mercaderias è maravedis en algunas iglesias è monasterios y hospitales, y en otras casas de caballeros, y en algunas fortalezas, á fin de hacer desde alli sus partidos con sus creedores, è baratan las dichas deudas, y se quedan con la mayor parte de lo que asi deben, de manera que á esta causa muchas personas han perdido y pierden sus haciendas, è los que asi se alzan se quedan con ellas; è si esto no se remediase, la mayor parte de la contratacion de nuestros Reynos se perderia, è los cambiadores y otros tratantes no osarian fiar unos á otros.

E porque la nuestra merced y voluntad es de lo mandar proveer y remediar . . . Nos por la presente declaramos los susodichos que asi se alzaren, ser publicos ladrones y verdaderos robadores. E queremos que en caso que las penas criminales en ellos no sean executadas, que el mercader, ó cambiador, è su factor que asi se alzare, dende en adelante no pueda tener ni usar, ni tenga ni use oficio de mercader, ni de cambiador, ni factor: ca Nos por la presente, por el mismo hecho, sin otra sentencia ni declaracion alguna los inhabilitamos de los dichos oficios para toda su vida; y les mandamos que no usen dellos só las penas en que caen è incurren las personas privadas que usan de oficios publicos sin tener poder ni facultad para ello, y só pena de perdimiento de todos los bienes que tuvieren para la nuestra Camara è Fisco.

E otrosi mandamos: que qualquier iguala ó conveniencia, ó transacion, ó remision que sea fecha, despues de asi alzados, con los dichos sus creedores ó contra qualquier persona en perjuicio de sus creedores con qualesquier cláusulas è vínculos è cautelas, de qualquier manera que sean, que no valan, y sin embargo de todo ello sea hecho cumplimiento de justicia conforme á lo en nuestra Carta contenido. E mandamos á vos las dichas nuestras Justicias . . . que si algunos bienes suyos halláredes que estan receptados en algunas iglesias, ó monasterios, ó hospitales, ó fortalezas, ó en otras qualesquier partes è lugares, los saqueis dellas, para

Tom. IV.

Eee

que

que de allí se paguen los creadores de lo que les fuere debido.

E otrosi mandamos á qualesquier personas, en cuyo poder estuvieren qualesquier deudas ó maravedis, ó mercaderias, ú otros qualesquier bienes de los que asi se alzaren, ó supieren quien los tiene, que no paguen las dichas deudas á las personas que asi se ovieren alzado como dicho es, ni las acudan con los dichos bienes, ni con parte dellos: è que dentro de treinta dias despues que en qualquier manera viniere á su noticia que el tal mercader, ó cambiador, ó factor se ha alzado, venga á manifestar lo que tiene suyo y les debe ante las nuestras Justicias, para que dello se puedan pagar è paguen los dichos creadores conforme al derecho, só pena que lo que les pagáre se aya por no pagado, y lo torne á pagar otra vez, è pierda otro tanto de sus bienes como encubrieren en sabiendo quien lo tiene, para la nuestra Camara è Fisco, y otro tanto para pagar los creadores del que asi se oviese alzado... Dada en Toledo á 9 de Junio de 1502.

VII.

REAL CARTA PARAQUE NINGUNO PUEDA VENDER navio ni caravela, ni otro bastimento, á extrangeros, aunque tengan Carta de naturaleza, sin licencia especial de los Reyes, firmadas de sus nombres.

A. D. 1501. **D**ON FERNANDO, y Doña Isabel, &c. Bien sabédes è debédes saber como por algunas justas causas que á ello nos movieron, cumplideras al nuestro servicio, y al bien è pro comun de nuestros Reynos, è porque nuestros subditos fuesen mas poderosos por la mar, è no pudiesen rescibir daño de los Cossarios è gentes de mal vivir que en ella andan, ovimos mandado por una nuestra Carta è Præmatica Sancion, que ninguna ni algunas personas no fuessen ossados en nuestros Reynos, ni fuera de ellos, de vender ninguna de las dichas fustas á extrangeros de los dichos nuestros Reynos, por ninguna causa ni razon que fuesse; antes las guardassen para se aprovechar dellas, y para nos servir quando necesario fuesse, segun que mas largamente en la dicha nuestra Carta se contiene. Despues de lo qual, porque con mayor voluntad los dichos nuestros subditos conservasen las dichas sus fustas, è hiciesen otras de nuevo, è se pudiesen aprovechar dellas, è ganar de comer, mandamos que persona, ni personas algunas, no cargassen mercaderias algunas en nuestros Reynos, salvo en fustas de los dichos nuestros subditos è naturales, habiendolas en nuestros puertos... E porque de vender las dichas naos á extrangeros se recrescen cada dia muchos inconvenientes è daños á los dichos nuestros subditos è naturales, è por conservar el bien de todos ellos, mandamos dar esta nuestra Carta en la dicha razon: por la qual

qual mandamos á todas , y á qualesquier personas , nuestros subditos è naturales , assi los que agora son , como de los que serán de aqui adelante , que ellos , ni alguno de ellos , no sean ossados , sin nuestra Carta de licencia firmada de nuestros nombres , de vender , ni vendan , ninguna nao , ni caravela , ni galéa , ni otra fusta alguna , de qualquier calidad que sea , á Concejo , ni Universidad , ni otra persona alguna , que sean extrangeros de nuestros Reynos , aunque tengan nuestra Carta de naturaleza , ni les den parte alguna dellas , antes , y al tiempo que las hicieren , ni despues , ni reciban sobre ellas dineros prestados ; antes las conserven y guarden para sus menesteres , è para nos servir con ellas quando menester fuere : pues , como dicho es , porque tengan mejor con que sostenerse , avemos mandado que no se haga cargazon alguna en todos nuestros Reynos y Señorios , salvo en las dichas naos è fustas de nuestros subditos . Lo qual mandamos que assi se haga è cumpla , só pena que el que lo contrario hiciere , pierda la fusta que vendiere ó empeñare , ó en que diere parte á qualquier extrangero ; è el que la compráre pierda todo el precio que por ella diere ; è mas cada uno dellos pierda la mitad de sus bienes ; è allende desto queden las personas á la nuestra merced , los quales sean presos y enviados á nuestra Corte á sus costas , paraque mandemos hacer dellos lo que la nuestra merced fuere . Dada en 11 de Agosto de 1501 .

FIN DE LA COLECCION DIPLOMATICA.

INDICE

DE LOS PRIVILEGIOS

Y DEMAS INSTRUMENTOS

CONTENIDOS EN LA PRESENTE COLECCION DIPLOMATICA.

Años.

1127. **C**ONCORDIA entre el Conde de Barcelona Berenguer III y la Señoría de Genova, sobre los derechos que debían pagar las embarcaciones que aportaban á dominios de aquel Príncipe. pág. 1.
1259. Cédula del Rey Don Jayme I, para que en las ferias de Champaña los Mercaderes de Lérida nombren un Consul, que junto con el de los Barceloneses haga el repartimiento de los puestos en la Lonja comun que allí tenían. p. 5.
1267. Otra del mismo Rey, nombrando á dos ciudadanos de Mompeller por mensageros suyos á Egypto, á tratar negocios de comercio, con facultad de elegir Consul en Alexandria. p. 6.
1267. Otra del mismo Rey concediendo á los dos Mensageros de Mompeller que enviaba á Egypto cinco mil sueldos para ayuda de costa. p. 7.
1274. Tratado de paz y alianza entre el Rey Don Jayme I y el de Marruecos Aben Jussef; en que pedía este subsidios para la conquista de Ceuta. p. Id.
1285. Tratado de paz y comercio entre el Rey Don Pedro III, y el de Tunez Miralmomení Bohap, por quince años, confirmando varias franquicias á los Mercaderes Catalanes en Berbería. p. 9.
1292. Capítulos de paz y comercio, propuestos á la Señoría de Genova por el Rey Don Jayme II, comprehendiendo al Reyno de Sicilia. p. 14.
1292. Capítulos de amistad y alianza que propone el Rey Don Jayme II al Soldan de Egypto Malek Alcaraf. p. 17.
1294. Requisicion del Rey Don Jayme II á la Señoría de Genova por haber esta recargado, contra el tenor de la paz, las mercaderías de los Mallorquines. p. 19.
1295. Capítulos de paces ajustadas en Roma, por mediacion del Papa, entre el Rey Felipe de Francia, y el de Aragon Jayme II. p. 21.
1300. Propositiones de alianza y amistad que hace el Rey D. Jayme II al de Granada Mahomat Abu Abdalla Aben Nazar, contra el Rey Don Sancho IV de Castilla. p. 25.
1300. Embaxada á Kassin Rey de los Mogoles, que acababa de conquistar la Syria y la Tierra Santa, en que el Rey Don Jayme II le ofrece socorros de mar y tierra. p. 28.

1301.

1301. *Carta de creencia que da el Rey Don Jayme II, á su Embaxador que enviaba á Granada, para ajustar la paz con Mahomad Aben Nazer.* p. 30.
1302. *Carta de creencia del Rey Don Jayme II para un Embaxador que enviaba á Granada á concluir las paces.* p. 31.
1303. *Privilegio del Rey Don Jayme II á los Pelayres y Tintoreros de Barcelona para tender y lavar sus paños en la azequia Condal.* p. 32.
1303. *Carta del Rey Don Jayme II al de Granada Mahomat, dándole cuenta de las cosas de Castilla antes de firmar las paces.* p. 32.
1304. *Carta del Rey Don Jayme II al de Tunez Mahomet Amiramuslimin, asegurándole la observancia de las paces, y requiriéndole por medio de un Embaxador al cumplimiento de ellas.* p. 33.
1307. *Embaxada del Rey Don Jayme II al de Tunez, en que le pide varias sumas, y la indemnizacion de unas piraterias hechas por los Moros.* p. 35.
1308. *Carta del Rey de Tunez Mahomet Miralmomenin al de Aragon Don Jayme II, aceptando la renovacion de la paz por otros diez años.* p. 38.
1309. *Tratado de paz y comercio entre el Rey de Bugía Alid Abu Zagri, y Don Jayme II de Aragon, por cinco años.* p. 39.
1309. *Tratado de paz y alianza entre el Rey de Aragon Don Jayme II, y el de Marruecos Abu el Rabí, con las instrucciones, y poder dado al Embaxador.* p. 42.
1309. *Real Edicto de D. Jayme II, en que manda aumentar por dos meses el valor de la dobla de oro, para los gastos de la guerra contra Granada.* p. 47.
1310. *Privilegio de Don Jayme II, en que concede al Conde de Ampurias la jurisdiccion y prerogativas de Almirante sobre la esquadra de galeras que armaba.* p. Id.
1310. *Carta del Rey Don Jayme II al Ayuntamiento de Barcelona, atendiendo á la súplica de éste, sobre ciertos mercaderes maltratados en Languedoc.* p. 49.
1313. *Carta del Rey de Bugía Abdalla Ami Beker al de Aragon Don Jayme II, asegurándole su amistad, y la aceptacion de la paz.* p. 50.
1313. *Capítulos de Treguas por cinco años, entre el Rey Don Jayme II y el de Bugía, en orden á la libertad de comercio y navegacion de entrambas partes.* p. 51.
1313. *Tratado de paz y amistad por diez años entre el Rey D. Jayme II y el de Tunez, sobre varias franquicias y derechos de los mercaderes y navegantes catalanes.* p. 55.
1314. *Cedula del Rey Don Jayme II, confirmando una Ordenanza del Ayun-*

- Ayuntamiento de Barcelona, para unos impuestos temporales, con fin de mantener una esquadra contra infieles.* p. 59.
1314. *Requerimiento del Rey Don Jayme II al de Mallorca Don Sancho, para que modere los nuevos derechos que se cargaban á los Mercaderes Barceloneses en el Rosellon.* pag. 61.
1314. *Real comision dada al Juez de Corte en Tortosa, para que informe sobre las quejas de los Mercaderes de Barcelona contra los Recaudadores de la Lezda.* p. 62.
1315. *Carta del Rey Don Jayme II al de Bugía, contextandole á las promesas que éste le daba de guardar las Treguas, y de cangear los cautivos.* p. 62.
1314. *Carta de Creencia del Rey D. Jayme II para los Embaxadores que enviaba al Soldan de Egipto á renovar la paz y amistad.* p. 64.
1316. *Cédula del Rey Don Jayme II para el Bayle del Reyno de Valencia sobre los derechos Reales, que se debian cobrar de los Mallorquines, la extraccion de granos, la Lezda de Narbona, y la navegacion de la Albufera.* p. 65.
1319. *Embaxada del Rey Don Jayme II al de Tremecen, para renovar las paces y la alianza ofensiva y defensiva entre las dos Coronas.* p. 67.
1321. *Privilegio del Rey Don Jayme II, en que concede al Comun de Barcelona y á todos sus vecinos, exención de derechos en Cerdeña y Córcega de todo genero de mercaderías.* p. 71.
1322. *Embaxada del Rey Don Jayme II, al Soldan de Egipto, en la que le confirma su amistad, y le envia varios presentes.* p. 73.
1322. *Cédula del Rey Don Jayme II, en que confirma los impuestos que la Ciudad de Barcelona habia cargado en la venta y compra de los generos para sufragar á la indemnizacion de una rica presa que habian hecho los Genoveses.* p. 75.
1323. *Embaxada del Rey Don Jayme II al de Marruecos, para confirmar la antigua amistad, y renovar las paces.* p. 76.
1292. *Real Despacho de Don Jayme II, para que Pedro Oulamar, tome en su Real nombre un empréstito del Rey de Tunez.* p. 79.
1323. *Carta del Rey Don Jayme II al Papa, para que le dispense la gracia de poder enviar dos naves juntas a Egipto, que conducian sus Embaxadores.* p. 79.
1323. *Otra del mismo Rey Don Jayme al de Tunez y Bugía, contestandole á las proposiciones de paz y amistad que éste le enviaba.* p. 81.
1323. *Tratado de paz y comercio por quatro años, entre el Rey Don Jayme II y el de Tunez y Bugía, ajustado en Barcelona.* p. 82.
1327. *Privilegio del Rey Don Alonso el IV, á favor del Gremio de los Canteros de Barcelona, confirmandoles el de Don Jayme I de 1218,*

y

- y el de Don Jayme II de 1327. p. 89.
1328. Carta del Rey Don Alonso IV, en que declara no quebrantarse los privilegios de los Barceloneses por la prohibicion de llevar sal á la Ribera de Genova. p. 92.
1331. Privilegio del Rey Don Alonso IV, que confirma la creacion de un Juez de Apelaciones en el Consulado de Valencia, y declara que de sus sentencias no se admita apelacion. p. 93.
1334. Real Provision del Rey Don Alonso IV, para que los Jueces Ordinarios de Cataluña no permitan extraer madera de construccion naval sin licencia de S. M. p. 95.
1334. Otra del mismo Rey Don Alonso IV, á favor de tres mensageros que enviaba á suplicar al Papa la absolucion para los vasallos suyos que habian llevado mercaderías suyas á Egipto. p. 69.
1336. Cédula del Rey Don Pedro IV, en que ordena al Consulado de Valencia, que en las causas maritimas use de mayor brevedad y llaneza. p. 94.
1338. Otra del mismo Don Pedro IV, para que los Pesquisidores Reales sobreesen en la causa contra un Patron Barcelonés, que habia ido á Egipto con mercaderías. p. 96.
1339. Privilegio del Rey Don Pedro IV, declarando que en los impuestos que intentaba cargar el Ayuntamiento de Barcelona sobre ciertas mercaderías para la obra de la Lonja del Mar, no se derogaban sus franquicias. p. 97.
1339. Otro del mismo Rey Don Pedro IV, confirmando un nuevo impuesto que la Ciudad de Barcelona intentaba cargar para los gastos de la obra de la Lonja. p. 98.
1341. Otro del mismo Rey Don Pedro IV, confirmando la contribucion que la Ciudad de Barcelona cargó en los buques mercantes para acudir á los gastos de la guerra contra Marruecos. p. 100.
1349. Otro del mismo Rey D. Pedro IV, para que la Ciudad de Barcelona pueda imponer en los puertos de Cerdeña una contribucion sobre buques y mercaderías para la obra de la Lonja y Casa Consular de los Catalanes en aquella Isla. p. 102.
1350. Otro del mismo Rey Don Pedro IV, en que revoca un Real Decreto que prohibia á los barqueros del muelle de Barcelona tener mas de dos esclavos cada uno. p. 105.
1353. Otro del mismo Rey Don Pedro IV, para que los armadores de Mallorca aseguren en poder del Gobernador de aquel Reyno de no molestar á las naciones amigas, y de dar la décima de sus presas al Real Erario. p. 106.
1353. Otro del mismo Rey Don Pedro IV, para que la Ciudad de Barcelona pueda cobrar el uno por 100 de lo que saquen y lleven á

Ale-

- Alexandria todos los vasallos del Rey, para indemnizar á los mercaderes Barceloneses de los gastos ocasionados para alcanzar del Soldan de Egypto la rebaxa de derechos para todos. p. 107.*
1354. *Bando Real del Bayle General de Cataluña, sobre la forma y seguridad con que debian navegar los buques mercantes, durante la guerra con los Genoveses. p. 108.*
1356. *Real Reglamento dirigido á todas las Provincias marítimas de la Corona de Aragon, sobre las reglas y ordenanzas para los Corsarios que se armaban contra los Moros y Genoveses. p. 112.*
1356. *Cédula del Rey Don Pedro IV, revocando como perjudicial al comercio de los Barceloneses, la restriccion en el modo de navegar, durante la guerra con los Genoveses. p. 116.*
1356. *Convenios firmados por el Rey de Francia y el de Aragon Don Pedro IV, para el socorro que éste le daba de naves y tropas contra el de Inglaterra. p. 117.*
1357. *Tratado de paz y amistad, renovado por cinco años entre el Rey de Aragon Don Pedro IV y el de Fez y Marruecos, á instancia de éste. p. 121.*
1358. *Plenipotencia dada por el Rey Don Pedro IV á un mensajero para requerir al de Marruecos no preste auxilios al de Castilla. p. 123.*
1358. *Embaxada del Rey Don Pedro IV al de Fez y Marruecos, para apartarle de la alianza que solicitaba de él Don Pedro de Castilla. p. 124.*
1359. *Capítulos ajustados entre el Rey Don Pedro IV y la Ciudad de Valencia, para el armamento de dos galeras, que debian juntarse con quatro de Cataluña, contra Genoveses y Castellanos. p. 127.*
1359. *Real Moratoria concedida á la Ciudad de Barcelona por cierta suma de dinero que habia tomado á cambio para la armada Real contra Castilla. p. 132.*
1359. *Cédula del Rey Don Pedro IV, en que revoca qualquiera Provision Real, dada en perjuicio de los capitulos de la creacion del Consulado del mar de Mallorca. p. 133.*
1359. *Real Provision, en que se revocan ciertas restricciones sobre el tiempo y forma de navegar, por ser perjudiciales al comercio de Barcelona. p. 135.*
1361. *Nombramiento de Plenipotenciario dado por el Rey Don Pedro IV, para tratar las paces con el Rey de Marruecos. p. 136.*
1362. *Real Orden al Alcayde de las Atarazanas de Barcelona para entregar quatro galeras viejas á la Ciudad, que debia emplearlas en andamios de la obra de sus muros p. 137.*
1362. *Real Orden al Conservador de las Atarazanas de Barcelona, para que saque todas las armas y pertrechos de guerra, poniéndolos*

- dentro de la Ciudad para mayor resguardo. p. 138.
1363. *Capitulaciones entre el Rey D. Pedro IV y los Diputados de Cataluña y Mallorca, sobre el apresto de una esquadra de galeras, concedida en Cortes, para la guerra contra el Rey de Castilla.* p. 139.
1365. *Carta convocatoria del Rey Don Pedro IV, para defender las costas del Campo de Tarragona de la armada del Rey Don Pedro de Castilla.* p. 143.
1367. *Cédula del Rey Don Pedro IV, en que impone varias penas pecuniarias y corporales á los desertores de los buques Corsarios.* p. 144.
1373. *Nombramiento de Capitan general de las Reales Armadas, concedido por el Rey Don Pedro IV á Gilaberto de Cruilles.* p. 145.
1374. *Real orden para que el Alcayde de las Atarazanas de Barcelona preste á la Ciudad una de sus galeras.* p. 147.
1375. *Otra Real Orden para que los Alcaydes de las Atarazanas de Barcelona, Valencia, y Mallorca no presten buques ni pertrechos sin licencia del Capitan General de la Mar.*
1375. *Privilegio del Rey Don Pedro IV, en que concede al Capitan General de la Mar varias prerogativas y jurisdiccion en los mares y arsenales de la Corona.* p. 149.
1375. *Nombramiento de Alcayde de las Atarazanas de Barcelona, hecho por el Rey Don Pedro IV.* p. 150.
1376. *Real Provision para que se aumenten los jornales y salarios á los artifices y operarios de las Atarazanas de Barcelona.* p. 151.
1378. *Privilegio Real concedido á la Ciudad de Barcelona para que arme por subscripcion una galera contra los Moros.* p. 152.
1378. *Confirmacion del oficio y emolumentos de Alcayde de las Reales Atarazanas de Barcelona.* p. 155.
1380. *Real Privilegio para que la Ciudad de Barcelona pueda señalar ciertos impuestos en las mercaderías para la fábrica de la nueva Lonja del Mar.* p. 156.
1381. *Otro, en que se declara que ningun Tribunal Real admita suplicacion de las sentencias dadas en el Consulado de Barcelona por su Juez de Apelaciones.* p. 158.
1383. *Otro, en que se concede á los Consules del Mar de Barcelona la eleccion de sus Porteros y Alguaciles, autorizandoles despues el Bayle Real.* p. 160.
1383. *Real Concesion de ciertos salarios á favor del Alcayde de las Atarazanas de Barcelona, con la obligacion de conservar las 16 cruas techadas para el resguardo de las galeras.* p. 161.
1384. *Real nombramiento de Comandante de dos galeras á favor de Bernardo de Senesterra.* p. 163.
1389. *Privilegio del Don Juan I, para que el comercio de Barcelona y*
Ma-

- Mallorca pueda armar hasta quatro galeras para mayor seguridad de los viages á Flandes.* p. 164.
1392. *Real Provision, para que usen de represalias contra el Rey de Inglaterra y sus vasallos los interesados de tres naves Mallorquinas, apresadas y robadas por una Esquadra Inglesa.* p. 167.
1393. *Requerimiento del Rey Don Juan al Potestad de Saona, para que mande entregar y restituir unas naves catalanas que habia apresado injustamente un Genovés.* p. 177.
1393. *Real Provision, para que los mercaderes de Barcelona y Tortosa usen de represalias contra los bienes y efectos del Dux y Comun de Genova, para indemnizarse de una presa.* p. 178.
1394. *Real Edicto, para que el Bayle General de Cataluña no conceda en adelante la exención de la Leuda del Puerto de Tamarit sino á los Buques Barceloneses que pasen de 500 quintales de porte.* p. 179.
1394. *Real licencia, para que la Ciudad de Barcelona pueda armar una esquadra contra Genoveses, Pisanos, y otros, usando de represalias por ciertos daños causados á sus mercaderes.* p. 180.
1395. *Real declaracion de un Capítulo del Rey D. Pedro IV, que establece los derechos que debian pagar las naves catalanas que iban á los puertos de Ultramar con mercaderías.* p. 182.
1395. *Real Privilegio para que la Ciudad de Barcelona pueda armar dos galeras con prerogativas de la Marina Real, para hacer el comercio de Baruth, y de otros puertos de Levante.* p. 184.
1395. *Real Provision para que los Consules del Mar de Barcelona conozcan privativamente de la tasa de los salarios que las naves surtas en su playa han de dar en caso de temporal á los barqueros que las socorran.* p. 186.
1395. *Real Privilegio, en que se concede salvo conducto y libertad á los delinquentes de crímenes no exceptuados, que se embarcaren en dos galeras armadas que partian de Barcelona para Syria.* p. 188.
1395. *Otro, en que se concede al gremio de los barqueros de Barcelona facultad para elegirse un recaudador y distribuidor de sus ganancias en el cargar y descargar los buques.* p. 189.
1395. *Otro, para que los barqueros de Barcelona, en los casos de mucha concurrencia de buques surtos, ó de algun riesgo, puedan servirse de operarios extraños del gremio.* p. 191.
1398. *Provision del Rey Don Martin, para que el Bayle de Valencia entregue á los Consules de Barcelona la multa impuesta á cierto armador de Orihuela.* p. 192.
1397. *Real Privilegio, en que se confirman unas ordenanzas de la Ciudad de Barcelona para el armamento de una esquadra de diez galeras que aprestaba á sus expensas contra los Moros.* p. 193.

1398. *Real Provision, para que todas las cantidades recogidas del público de Barcelona para la manutencion de la galera de guardia, se aplicasen á la obra de la Lonja.* p. 198.
1398. *Otra, en que se declara nulo el recurso al Rey, que hizo un patron pendiente su pleyto en el Consulado de Barcelona.* p. 199.
1398. *Otra, en que se manda á los Consules del mar de Perpiñan, comparezcan á la Chancilleria del Rey á juicio, contra el Consulado de Barcelona, que tenia que deducir agravios por un privilegio perjudicial al comercio.* p. 201.
1398. *Otra, para que el Bayle del Reyno de Valencia lleve á debido efecto la execucion contra la persona, bienes y fiadores de un armador de Orihuela.* p. 202.
1401. *Otra, para que los Consulados de Barcelona, Valencia, Mallorca, y Perpiñan, puedan tomar un empréstito á interés sobre sus rentas, para acudir al servicio de la guerra de Cerdeña.* p. 203.
1402. *Otra, para que la Universidad de Mercaderes de las Lonjas de Barcelona, Tortosa, Perpiñan, Gerona, y San Felú, y otras plazas, usen solo para los fines de su instituto de las rentas propias, hasta entonces embargadas para la guerra de Cerdeña.* p. 205.
1402. *Otra, para que la Lonja de la Contratacion de Mallorca entregue al Tesorero de la de Barcelona todos los caidos de sus rentas, que estaban depositados para la guerra de Cerdeña.* p. 106.
1404. *Otra, para que el Tesorero del Consulado de Perpiñan entregue, y dé cuenta al Colector nombrado de Barcelona, de todos los depósitos hasta entonces administrados por la Real Hacienda.* p. 207.
1409. *Pragmática Sancion del Rey Don Martin, en que revocando una anterior declaracion, amplía la prerogativa del Consulado de Barcelona, á terminar definitivamente las causas de restitution in integrum, sin suplicacion á la Cancillería.* p. 210.
1409. *Real Provision para que el Canciller, en cumplimiento de la anterior Pragmática, remita al Consulado de Barcelona las causas pendientes de recursos de restitution in integrum.* p. 209.
1413. *Privilegio del Rey Don Fernando I, prorogando por otros 20 años á dos Capitanes de los Buques armados por la Ciudad de Barcelona, la jurisdiccion civil y criminal, sin dependencia del Almirante.* p. 214.
1420. *Provision del Rey Don Alonso V, para reglamento de la contratacion; derechos; y franquicias de los mercaderes Alemanes y Saboyanos, que traficaban en sus Reynos de la Corona de Aragon.* p. 215.
1424. *Otra del mismo Rey Don Alonso V, declarando que el salvo conducto concedido á los deudores alistados voluntariamente en la armada con que iba á Sicilia, no comprehendía á los demandados por deu-*

- deudas de cambios, encomiendas, y otros actos mercantiles.* p. 219.
1432. *Privilegio del Rey Don Alonso V, concediendo al Consulado de Barcelona el conocimiento civil y criminal sobre quiebras, deudas dolosas, y cauciones de derecho en materias mercantiles.* p. 221.
1433. *Otro del mismo Rey Don Alonso, en que concede al Ayuntamiento de Barcelona la facultad de la limpia del muelle, cediendole el hallazgo de quanto se saque de su fondo.* p. 223.
1434. *Real sentencia dada en Tortosa contra el Sindico de la Señoria de Genova, declarando no ser contra el tenor de las paces la exacción de los tres obolos por libra de los generos que se descargan en Barcelona por derecho de Consulado.* p. 224.
1434. *Privilegio de la Reyna Maria, declarando que el Consul de los Catalanes en la Ciudad de Brujas continúe exigiendo el derecho de las mercaderias, que llevaban los mercaderes á Flandes.* p. 226.
1434. *Carta de la Reyna Maria á los Magistrados de Brujas, exortandos á que presten auxilio al Consul de los Catalanes, para cobrar el derecho de Consulado de los mercaderes de la Corona de Aragon.* p. 228.
1436. *Carta del Soldan de Egypto á la Ciudad de Barcelona, asegurando y confirmando á los mercaderes catalanes la libre y pacifica contratacion en sus dominios.* p. 229.
1443. *Edicto del Rey Don Alonso V, para que en el Reyno de Mallorca no se admitan naves de Vizcaynos, ó Castellanos, á causa de su pirateria, sin tomar idonea caucion; ni se les dé salvo conducto, sin consentimiento de los Jurados, y de los Defensores de la Lonja.* p. 230.
1444. *Privilegio Real, en que se concede al Consulado del Mar de Barcelona toda la autoridad ordinaria para hacer executar por sí las multas, sequestros, embargos, &c. que se pronuncian en su Tribunal.* p. 232.
1450. *Real Confirmacion de la posesion enfiteutica que el Bayle General de Cataluña dió de la Escribania del Consulado del Mar de la Villa de San Feliu de Guixols.* p. 234.
1453. *Privilegio de la Reyna Doña Maria á favor de los descargadores del Muelle de Barcelona para arreglo de su policia.* p. 238.
1453. *Otro del Rey Don Alonso V, en que concede ciertas gracias al Consulado de Barcelona, en recompensa de varios subsidios en las urgencias de la Corona.* p. 241.
1458. *Provision de la Reyna Doña Maria, para que se restituyan á tres Barceloneses los generos que en Tortosa se les habian embargado á bordo de unas embarcaciones.* p. 247.
1459. *Carta del Rey Don Juan II al Ministerio del Soldan de Babilonia,*
pa-

- para que no se reconozca por Consul de la Nacion Catalana al sugeto que se acababa de remover de este oficio. p. 251.*
1459. *Privilegio del mismo Rey Don Juan, confirmando las Ordenanzas del Monte Pio y Cofradia del Gremio de los Barqueros nuevos de Barcelona. p. 252.*
1459. *Real Provision, dirigida á los comerciantes catalanes de Egypto, declarando privado de oficio al Consul de Alexandria. p. 250.*
1460. *Privilegio del Rey Don Juan el II, confirmando al Consulado de Barcelona varias gracias concedidas en el Reynado anterior por servicios hechos á la Real Corona. p. 256.*
1460. *Otro del mismo Rey Don Juan, para que el Consulado de Barcelona pueda empeñar á censo redimible sus rentas para socorrer al Rey de Napoles por mar. p. 263.*
1460. *Real Carta al Teniente del Protonotario de la Corona de Aragon, nombradole Embaxador á Venecia, para pedir la reparacion de ciertos daños. p. 265.*
1460. *Otra de creencia para dos Embaxadores del Rey Don Juan, que partian á Venecia para asuntos de comercio. p. 266.*
1473. *Real licencia para que el Consulado de Barcelona pueda tomar á censo la cantidad necesaria para la compra de un navio de guerra que debia servir para el comercio. Id.*
1477. *Otra para que dicho Consulado pueda vender y empeñar á mayor precio los censos que tomó en el arrendamiento de la Aduana de Tamarit. p. 268.*
1483. *Requisitoria del Gobernador General de Cataluña á todas las Justicias de ella y de Mallorca, para que obliguen al Comandante de una Esquadra á que ponga en libertad á los Provenzales. p. 270.*
1483. *Real Edicto de Don Fernando el Católico á todas las Justicias de la Corona de Aragon, para que no concedan pasaportes á navios armados, sin que sus capitanes den fianzas y seguridad. p. 272.*
1483. *Real Cédula para que el Consulado de Barcelona pueda empeñar sus rentas hasta la suma ofrecida para ayuda de la fábrica del Muelle. p. 274.*
1483. *Real Provision para que en el derecho que se exígia á los Genoveses, no esten comprehendidas las mercaderías propias de vasallos de la Corona de Aragon. p. 275.*
1484. *Real Licencia para que el Consulado de Barcelona pueda empeñar sus rentas para los reparos de la casa de la Lonja contra los estragos del mar. p. 277.*
1485. *Real Provision á instancia del Consulado de Barcelona, baxo graves penas, contra los armadores que cometian excesos por no extirparseles las seguridades y fianzas mandadas. p. 278.*

1487. *Carta del Rey Católico al de Francia Carlos VIII, para que suspenda y derogue las patentes de marca y represalias contra los Catalanes.* p. 279.
1487. *Real Provision, á instancia del Consulado de Barcelona, para que se aprese la tripulacion y capitán de una Carabela y otros buques menores, que cometieron piraterias.* p. 281.
1492. *Otra, concediendo al Consulado de Barcelona facultad de empeñar sus rentas para subsidio de un armamento contra piratas infieles.* p. 282.
1493. *Real Executoria, declarando que los buques Barceloneses, sus cargamentos, mercaderes, y pasajeros, aunque sean extrangeros, que naveguen á Egypto, sean exéptos del derecho que se exigia en Mallorca quando cargaban, ó partian de aquella Isla.* p. 284.
1495. *Privilegio del Virey de Cataluña para las nuevas ordenanzas de los barqueros, descargadores del Muelle de Barcelona.* p. 288.
1496. *Real Privilegio, en que se amplia la antigua facultad que gozaba el Consulado de Barcelona, de llevar delante, en actos publicos, dos Porteros con mazas de plata al hombro.* p. 291.
1497. *Otro á favor de los vecinos de Barcelona, para que en Rosellon y Cerdaña no se les cobren los Reales derechos de tránsitos, portazgos, y otros.* p. 293.
1502. *Provision del Virey de Cataluña, para que el Consulado de Barcelona pueda vender los censos muertos para pagar las pensiones que debia sobre sus rentas.* p. 295.
1510. *Real Privilegio recibiendo baxo la proteccion y fuero Real á los Consules del Mar de Barcelona, y Oficiales y Ministros de aquel Tribunal.* p. 297.
1510. *Otro concediendo al mismo Consulado ciertos reglamentos, para la buena y pronta administracion de justicia, y execucion de sus sentencias.* p. 299.
1521. *Oficio del Virey de Cataluña al Rey de Francia, para que mande restituir una presa catalana, hecha en plena paz por sus galeras.* p. 302.
1526. *Carta de los Consules del Mar de Barcelona al Rey de Francia, exponiendole el insulto hecho por sus galeras á un navio catalan, que apresaron despues de publicadas las paces.* p. 304.
1536. *Privilegio del Emperador Carlos V, en que aprueba el reglamento del Consulado de Barcelona para la admision de comerciantes en la matricula, y la habilitacion de estos para los oficios del Magistrado Consular, y del Municipal.* p. 306.
1577. *Privilegio del Virey de Cataluña, confirmando las dos ferias que celebraba Barcelona de tiempos antiguos, concediendo nuevas gracias pa-*

- para la buena expedicion del giro, y negocios. p. 309.
1577. Bando del Ayuntamiento de Barcelona para la mejor expedicion de los cambios en sus ferias, revocando una antigua ordenanza perjudicial al comercio. p. 311.
- 1595. Privilegio del Rey Don Felipe II, aprobando las reglas que el Consulado de Barcelona habia nuevamente formado para la admision de comerciantes en la matricula de la Lonja. p. 313.
1683. Otro del Rey Don Carlos II, confirmando al Consulado y Lonja de Barcelona las gracias concedidas por sus antecesores, y que los comerciantes de Privilegio Real no entren en sus juntas, ni gocen oficio en la Lonja, Ayuntamiento, ni Casa de la Diputacion. p. 316.
1599. Otro del Rey Don Felipe III, en que concede al Consulado de Barcelona la execucion de sus sentencias, aunque se hayan evocado á la Real Audiencia, no excediendo el valor de 400 libras, y revoca otro privilegio de Don Jayme I, como perjudicial al estado actual del comercio. p. 321.
1599. Otro del mismo Rey Felipe III, concediendo al referido Consulado varios capitulos, asi en orden á su juzgado, como á sus prerogativas, y buen gobierno de la contratacion. p. 324.
1606. Carta del Consulado de Barcelona al Papa Paulo V, para que el premio mercantil se fixase al 10 por 100, para evitar las usuras que ocasionaba el rigor de la ley. p. 327.
1610. Carta del Rey Don Felipe III al Ayuntamiento de Barcelona, participandole los motivos para extrañar de Aragon y de Cataluña los Moriscos. p. 328.
1619. Otra del mismo Rey al referido Ayuntamiento, para que se exija por los Grados en su Universidad una propina para la obra del Hospital de la Corona de Aragon, recién fundado en Madrid. p. 330.
1619. Real orden, á súplica de la Ciudad de Barcelona, para que el Virey de Sicilia mande executar la revocacion que el Consul de los Catalanes en Palermo hiciere del substituto que habia nombrado. p. 331.
1623. Letras de excomunion del Obispo de Barcelona, para que en los cambios que se tomaban para las ferias de Perpiñan, de Lombardia, y otros Reynos extraños, el interes no excediese del 10 por 100 al año. p. 333.
1633. Carta del Rey Don Felipe IV al Virey de Cataluña, para que atienda y proponga á su Magestad los medios que presentaba el Ayuntamiento de la Ciudad de Barcelona para la obra de la acequia, proyectada desde el rio Lobregat hasta la Ciudad. p. 335.
1594. Guia y Pasaporte del Virey de Cataluña para un galeon nuevo, que debia hacer viage con carga para Alexandria de Egipto. p. 337.

1658. *Carta del Rey Don Felipe IV al Ayuntamiento de Barcelona, para que contribuya para la obra del Hospital de la Corona de Aragón, que se construía en Madrid.* p. 339.
1659. *Otra del mismo Rey al referido Ayuntamiento, prescribiendole la forma y ceremonial con que debía aquella Ciudad recibir á las Personas Reales, Príncipes, Embaxadores, y Vireyes, al tránsito por ella.* Id.
1702. *Memorial del Consulado de Barcelona al Señor Rey Felipe V, exponiendole sus prerogativas, y servicios antiguos, para que concediese á los matriculados de su Lonja el goce de Ciudadanos Honrados.* p. 340.
- 1703 *Otro del mismo Consulado, representando á S. M. la necesidad de abolir ciertos derechos gravosos, á fin de restablecer, y extender el comercio.* p. 345.
1718. *Real Cédula de dotacion, que establece el nuevo reglamento de gastos anuales del Ayuntamiento de Barcelona, con expresion de los oficios del antiguo gobierno que se suprimen, y de los que deben quedar existentes en la nueva planta.* p. 350.
1718. *Real Cédula instructoria, en que se establecen y declaran varias reformas en el gobierno político y economico del Ayuntamiento de Barcelona, y demás ciudades de Cataluña, segun la nueva planta.* p. 358.
1756. *Reales Ordenes declaratorias de la jurisdiccion perteneciente al Real Tribunal de Marina, y la que corresponde al Consulado de Barcelona, sobre contratos marítimos, terrestres, y mercantiles de los matriculados.* p. 364.
- Varios Capítulos de Actos de Cortes, de Barcelona de 1481, y de Monzon de 1547, 1553, y 1585, propuestos y otorgados para el fomento del comercio, industria y navegacion de Cataluña.* p. 369.
- Otros Capítulos de actos, propuestos y otorgados en las Cortes de Barcelona del año 1599, y 1702, para el fomento del comercio y navegacion de Cataluña.* p. 373.
- Otros Capítulos de constituciones y actos de Cortes, propuestos y otorgados en las que se celebraron en Barcelona en 1706, relativos al fomento de la navegacion y comercio del referido Principado.* p. 379.
1490. *Carta de los Reyes Católicos, dada en fuerza de ley, para la Corona de Castilla, por la qual se imponen penas publicas á los fallidos que hacen cesion de bienes á un acreedor simulado para eludir la instancia de los verdaderos:* p. 395.
1495. *Pragmática de los mismos Señores Reyes, en que se expresan los acostamientos que se daban á los que fabricasen y mantuviesen navios desde 600 toneles hasta mil, y mas allá, para fomentar*

- la construccion de buques grandes. p. 396.*
1500. *Real Carta para que ningun natural de la Corona de Castilla pueda cargar mercaderías ni frutos en navios extranjeros, ni estos puedan cargarlos habiendolos nacionales en el puerto. p. 397.*
1501. *Otra, por la qual se manda que qualquiera que estuviere preso por deudas, despues de seis meses de liquidadas, pague á sus acreedores; y de no hacerlo, quede obligado á renunciar la cadena. p. 399.*
1501. *Otra, en que se manda que los que vendieren qualesquier mercaderías y otras cosas, no pidan sus valores por reales, baxo la pena del perdimiento de la cosa vendida. p. 400.*
1501. *Otra, en que se prescribe la pena que se ha de dar á los mercaderes y cambiadores que se alzan con mercaderías y hacienda agena. p. 401.*
1501. *Otra Real Carta, para que ninguno pueda vender navio, ni caravela, ni otro bastimento á extranjeros, aunque tengan Carta de naturaleza, sin licencia especial de los Reyes, firmadas de sus nombres. p. 402.*

A P E N D I C E
DE
N O T A S V A R I A S .

Tom. IV.

A

APENDICE

DE

VARIOS DOCUMENTOS

Y NOTICIAS

*PARA EL SUPLEMENTO A LAS MEMORIAS HISTORICAS
del antiguo Comercio, Marina y Artes de Barcelona.*

NUM. I.

*VARIAS NOTICIAS DE EMBARCOS Y DESEMBARCOS,
viages, aprestos, y expediciones, pertenecientes todas á la historia del
mar y puerto de la Ciudad de Barcelona.*

Stas noticias, que llevan un orden cronológico con la puntualidad del dia, mes y año, se copiaron de los Diarios originales que existen en los archivos de la antigua Diputacion de

Cataluña, y del Consistorio municipal de aquella Ciudad; y en la traduccion del catalan al castellano se ha guardado el mismo orden y estilo literal.

Los Diarios de la Diputacion que asentaba *Jayme Zafont*, como Diarista comisionado y asalariado por aquel Supremo Tribunal, comprehenden desde 1415 has-

ta 1489; y los de la casa de la Ciudad desde 1422 hasta 1599, el uno llamado *Dietari de Ramon Vila*, y el otro *Dietari de Gabriel Cañelles*, ambos Notarios del Oficio del Racional del Ayuntamiento en el siglo XVI.

Las demas noticias pertenecientes al siglo XVII, se han sacado de varias relaciones, historias y viages impresos, en que se hace mencion del puerto de Barcelona, con motivo de alguna expedicion de las armas Españolas, ó de algun tránsito ó embarco de Príncipe ó Persona Real.

A 14 de Mayo de 1415 se tremoló el estandarte en las galeras para el Papa Benedicto XIII, que debia pasar á Perpiñan, donde estaba el Emperador: y lo lleva-

ron en procesion el Abad de Monserrate y Pedro de San Climent.

A 26 de Agosto del sobredicho año llegó á Barcelona el Rey Fernando con ocho galeras; y á la noche partió para ir á Perpiñan á verse con el Emperador sobre la union de la Iglesia.

A 3 de Noviembre del mismo año pasó el Papa Benedicto por delante de Barcelona con tres galeras, el qual iba á retraerse á Peñíscola.

A 17 de Agosto de 1419, se embarcó el Señor Rey Alfonso en Barcelona en una esquadra de diez galeras y un balanero, para pasar á Valencia.

A 24 de Setiembre de 1419 volvió el Señor Rey de Valencia con 18 galeras; y le fué fabricado puente de desembarco en frente de la Lonja.

A 13 de Mayo de 1420 el Señor Rey se embarcó en los Alfaques, y se hizo á la vela con 25 galeras: y despues de algunos dias se supo como habia llegado á Corcega, y puesto sitio al Castillo de Bonifacio.

Sabado 4 de Octubre de 1422 partieron de Barcelona las galeras para Nápoles con el Infante Don Pedro.

Jueves á 22 del mismo mes se embarcaron los nueve Embaxadores que las Cortes Generales de Cataluña enviaban á Nápoles, que son: *Dalmau de Mur* Obispo de Barcelona, *Marcos de Vilalba* Abad de Monserrat, *Mossen Felipe Malla*, el *Conde de Pallás*, *Mossen Gregorio Burgués*, *N. Camps* Doncel, *Pedro de S. Climent* Ciudadano de Barcelona, *Jayme Navarro* Ciudadano de Lérida, *Pedro Blanch* Burgués de Perpiñan: y viernes á 12 de Febrero de 1423 regresaron de Nápoles de visitar al Señor Rey.

Lunes 10 de Mayo de 1423 partieron las 10 galeras, y 8 mas del socorro que la Diputacion ha dado al Señor Rey, de las quales fué Capitan General Don Ramon Folch Conde de Cardona.

Martes á 11 de Junio de 1423 llegó á Nápoles la Armada de la Diputacion de Cataluña, y aquel mismo dia fué tomada la Ciudad de Nápoles. Y con la misma Armada tomó el Señor Rey á Ischia, do-

mingo 21 de Agosto.

Jueves á 20 de Diciembre de 1423 llegó de Nápoles el Señor Rey Don Alfonso á Barcelona con 17 galeras, y se le hizo puente de madera en el cerro de las *falstas*. Vistieronse de brocado de oro los Concelleres de la Ciudad, y los Cónsules de la Lonja, y veinte y dos Prohombres. Representáronle delante del puente muchas mogiangas y entremeses, á saber, parayso, é infierno, el fenix, el aguila, y la procesion de la Catedral, que le acompañaron por los Cambios, Santa María, calle de Moncada, la Bória, calle de Especieros, Plaza de San Jayme, calle del Obispo, y despues de haber entrado á hacer oracion en la Iglesia Mayor, desde allí se subió á Palacio.

Al Viernes 21 del mismo, dicho Señor Rey, y los Honorables Concelleres de Barcelona pusieron y fixaron en las Atarazanas de la mar quillas para doce galeras, esto es, el Señor Rey para seis, y los dichos Concelleres para otras seis.

Sabado 17 de Junio de 1424 se pasó revista á las 24 galeras de la armada con que el Rey Don Alfonso debia volver á la empresa de Nápoles, las quales el 21 del mismo partieron de la playa de Barcelona con rumbo á Berbería, siendo su Capitan Don Fadrique Conde de Luna.

Miercoles 22 de Setiembre de 1424 los Concelleres de Barcelona recibieron una carta de los Jurados de Gerona, en la qual les avisaban como en el mar de las Medas se habian avistado de 23 á 24 galeras, que se presumian fuese la esquadra de los Genoveses.

Esta carta la manifestaron al Señor Rey que estaba en Barcelona, quien junto con los Concelleres pasó á la Lonja, donde tomaron estos las providencias siguientes: despacharon por la costa de levante y de poniente dos correos avisando á todos los pueblos maritimos dicha novedad, y ademas un falucho á Mallorca, llevando la misma noticia á los Jurados, y exhortándoles que se sirviesen avisar á las Islas adyacentes.

Ademas mandaron desparramar varios faluchos de noche por la mar para ace-

char

char y espiar si podian haber alguna noticia de dicha esquadra.

Además hicieron presentarse todos los Gremios de la Ciudad con sus armas, y los repartieron aquella noche por toda la ribera del mar, y por todas sus plazas desde el espolon de San Daniel hasta el de la Atarazana, donde velaron toda aquella noche y la siguiente con grandes fuegos: bien que despues se supo que la noticia no habia sido verdadera.

A 30 de Julio de 1425 dieron la vela las cinco naos, de las cuales era Capitan Juan Llobet, velero de Barcelona.

A 4 de Mayo de 1426 partieron de Barcelona las dos naos, de que fué Capitan *Fray Juan Descarrigues*, Comendador del Mas-Deu, y fueron á Rhodas donde hicieron poco bien.

A 5 de Julio de 1426, las galeras de *Mossen Luis de Abellá* y de *Pedro Roca* traxeron los mensajeros del Duque de Milan, á *Mossen Benito de Corbera*, y á *Mossen Andrés* de Caballeros catalanes.

A 5 de Junio de 1427 vino una galeota de Rhodas, que traia ciertos Embaxadores enviados al Rey por parte del Gran Maestre.

A 28 de Noviembre de 1427 entraron en Barcelona dos galeras que traian al Cardenal de Fox Legado del Papa.

Viernes 23 de Setiembre de 1429 en el Concejo de Ciento fué deliberado: que se hiciese una esquadra de tres naos contra corsarios, por quanto habian recientemente apresado la nao de N. Cautó, y los preparativos de dicha esquadra se encargaron á los prohombres de cada gremio: los cuales lunes dia 26 eligieron por Capitan de dichas tres naos á *Juan de Marimon* Conceller actual; y despues se nombraron otros dos Capitanes, *Guillen Destorrent* y *Juan de Gualbes*.

A 31 de Agosto de 1430 en el Concejo de Ciento de Barcelona se propusieron dos cosas: la una que por haber sido apresada la nao de N. *Vives* por otra de Gaetanos con muchas personas y mercaderías, y por presumirse que los Gaetanos armasen dichos dos buques, y que así corre-

rian peligro las naves catalanas que con mucha gente y mercaderías venian de Rhodas, y otras que estaban en Sicilia; se trató entre los Concelleres, los Consules del mar, y otros mercaderes, que se armase la nao de *Pablo Juliá* con 300 hombres, para ir á avisar las dos naos que se hallaban en Sicilia y en Rhodas y comboyarlas. Para los gastos se aprontaron 8⁰ florines, de los cuales la Ciudad pagase 4⁰, y el Comercio los otros 4⁰; cuya cantidad debia prestar y asegurar el Ayuntamiento.

Domingo 1 de Julio de 1431 llegó á Barcelona en la nao de *Marcos Figaret* *Francisco Desplá*, Capitan de la esquadra que se despachó contra Marsella por razon de las embarcaciones de corsarios que habia allí.

Lunes 26 de Mayo de 1432 partió el Señor Rey de la playa de Barcelona con tres galeras, tomando la via de los Alfaques: y al 28 partieron las nueve galeras que habian quedado. En el mismo dia dieron la vela siete naos, y el balanero de N. *Janer*, que habia llevado caballos: y á 2 de Junio partió la nao de *Pedro Zaragoza*, siendo con esta ocho naos: las cuales tomaron la derrota para la Isla de San Pedro en Cerdeña, donde debia juntarse el comboy con el Señor Rey.

Jueves 23 de Mayo del sobredicho año partió dicho Señor Rey de los Alfaques con diez galeras, y llegaron á Mallorca el dia 31. El dia ántes habian llegado á Valencia las cinco galeras que habian ido á Portugal á conducir la Infanta muger de Don Enrique.

A 25 de Abril de 1432 partieron de la playa de Barcelona las naos armadas de *N. Figaret*, y de *N. Dey* con una galera armada, de la qual era Capitan *Pedro de Monroy*, para ir á dar caza á la nao *Cigüeña* y otras de corsarios de Provenza; y á 29 del mismo partieron otras quatro naos y tres galeras para ir contra dichos corsarios Provenzales.

A 18 de Mayo de 1432 partió la galera de *Francisco Desplá*, y se llevó la bombardarda gruesa de la Diputacion que dis-

pa-

paraba piedra, de 40 quintales de peso, para combatir la nao *Cigüeña* y otros buques que estaban bloqueados en el puerto de Marsella.

A 12 de Junio de dicho año llegaron á Barcelona una galera y una galeota de dicha armada, con la noticia de haber apresado á la nao *Cigüeña*, y recobrado las tres naos catalanas que los Provenzales habian cogido; y que se habia ajustado tregua por quatro años.

Lunes 23 de Abril de 1436, por haber las Cortes, celebradas por la Reyna Doña Maria en Monzón poco ántes, elegido nueve personas que aprestasen una escuadra de diez galeras, y seis naves contra Genoveses; se bendixeron los estandartes de dicha escuadra por el Obispo de Barcelona en la Capilla de Santa Eulalia. Y porque el General de la escuadra, que era *Don Bernardo Juan de Cabrera*, supo que las dichas nueve personas querian que precediese al suyo el estandarte del Conde de Cardona Almirante; se salió de la Catedral llevandose su estandarte: y así se bendixeron el de San Jorge, el Real, el del Almirante, y Vice-Almirante, y de allí se condujeron procesionalmente á la Plaza de la mar, conforme al estilo de las antecedentes bendiciones.

Jueves á 22 de Agosto de 1436 se embarcó en la galera grande de Juan de Junyent el *Conde de Modica*, Comandante de las 11 galeras de los Catalanes que iban contra los Genoveses. Y el domingo 26 á la noche toda la escuadra se hizo á la vela, y se engolfó.

Miercoles 4 de Setiembre de 1436 entró en Barcelona el Ilustre Infante Don Enrique, Maestre de Santiago, hermano del Señor Rey, el qual salia de la prision del Duque de Milan.

A 29 de Diciembre de 1436 llegó á Barcelona el Rey Don Juan de Navarra con tres galeras, el qual salia de la prision del Duque de Milan, como Señor de Genova. Una de las galeras era de Genoveses, y las otras dos de Catalanes. Desembarcó al ponerse el sol sobre puente de madera en el cerro de las *falsias*.

Jueves á 4 de Junio de 1437 se recibió noticia de Palamós de haberse aquel dia avistado en aquellas aguas quatro naos grandes de Genoveses; y los Concelleres de Barcelona despacharon avisos por la costa. Al dia siguiente juntaron el Concejo de los XXX, y allí se deliberó juntar aquel mismo dia despues de comer Concejo de Ciento, al qual la Señora Reyna envió á decir que queria concurrir.

La Señora Reyna vino á caballo en medio del Arzobispo de Zaragoza, y del Obispo de Lérida, que la acompañaban con otras muchas personas nobles. Sentada la Reyna en el Salon, á su derecha dichos Arzobispo y Obispo, y despues el Conde de Prades, y en el suelo Mossen Juan de Vich y otros muchos palaciegos, y á su izquierda tambien en el suelo las Camareras; dicha Señora Reyna propuso el hecho de dichas quatro naos, persuadiendo al Concejo que, atendiendo á que los Genoveses eran enemigos del Señor Rey y de todos sus vasallos por muchos motivos que serian largos de contar, y tan atrevidos que habian venido muy cerca de la Ciudad, y que respecto que aquí habia tres naos casi armadas y dos galeras gruesas; por la lealtad que la Ciudad profesaba al Señor Rey como en semejantes y mayores casos lo habian mostrado, rogaba y exhortaba al dicho Concejo que providenciase lo que el asunto mereciese. Despues el Arzobispo, en nombre de la Reyna, pidió lo mismo, extendiendose á mas largas expresiones.

Luego despues puso una rodilla en tierra Mossen Hugo Fivaller; y levantandose en pie, con palabras atentas dixo: que sobre la proposicion hecha por su Señoría, el Concejo deliberaria tal providencia que fuese en servicio de Dios, honor del Rey, y provecho de la causa pública.

A 28 de Mayo de 1438 se embarcó en la playa de Barcelona en dos galeras, la una de Mossen Requesens, y la otra del Procurador General de Mallorca, la Infanta Doña Eleonor, hija del Conde de Urgel, la qual pasaba á Nápoles á casarse con el Conde de Nola.

Sabado 26 de Julio de 1438 á la madrugada se largaron de la playa de Barcelona aquellas tres naos armadas, siendo Capitan de la una Mossen *Riambao de Corbera*, de la otra Mossen *Juan Zabastida*, y de la otra Mossen *Francisco Torrent*. En esta esquadra va el Príncipe Don Fernando, que, segun dicen, es hijo bastardo del Señor Rey, el qual despues ha sido Rey de Nápoles. Acompañáronle Mossen Corella, y el Reverendo Obispo de Valencia, y los mensageros que la Ciudad de Barcelona enviaba al Señor Rey á Nápoles, y el Gobernador de Aragon Don Juan de Moncayo.

A 25 de Noviembre de 1438, á la caída de la tarde, llegaron dos galeras de levante con mercaderías, siendo patrones Nicolao Cantó y Ramon Amat mercaderes, los quales pasando por Caller, tomaron unas cartas que habia llevado allí un *Rampin* procedente de Nápoles donde estaba el Señor Rey, y con ellas traxeron una carta de Mossen Juan Lull y de Mossen Bernardo Zapila, mensageros de la Ciudad cerca del Señor Rey, en que avisaban como á 17 de Octubre habia muerto el Infante Don Pedro, hermano del Rey, de un tiro de bombardas en el sitio de Nápoles.

Martes 28 de Junio de 1439 en la galera gruesa nueva de Perpiñán, que pasaba al Reyno de Nápoles, se embarcaron los 300 ballesteros que la Señora Reyna enviaba al Señor Rey.

Jueves 4 de Setiembre de 1449, para perseguir unas embarcaciones de corsarios, y en particular una de Juan Torrelles, natural de Alicante, armaron los Concelleres una galera, nombrando por su Capitan á Mossen *Ramon Desplá*: la qual, no obstante que los de Alicante favorecian á Juan Torrelles, peleó con él, y matándole 20 hombres, la apresó al fin á las doce del dia.

A 1 de Octubre del mismo año por la misma causa armaron otra galera los Concelleres por determinado tiempo, con concordia hecha con la Diputacion General de Cataluña. Y para el apresto de otra galera armada cuidaron 18 Prohombres,

de la qual fué nombrado Capitan *Juan Camós* Ciudadano.

Lunes 15 de Julio de 1450 se embarcaron en la galera que la Ciudad de Barcelona habia armado, patron Antonio de Vilatorta, Mossen *Juan de Marimon*, y *Bernardo Zapila*, Enviados de la Ciudad para ir al Señor Rey (estaba en Nápoles).

Miercoles 5 de Agosto de dicho año, en la galera que habia armado la Diputacion, Capitan *Guillen Dusay*, se embarcaron el *Abad de Ripoll* y *Francisco Desplá* Diputados, y *Pedro de San Clement*, Embaxadores despachados por el Principado de Cataluña cerca del Señor Rey (estaba en Nápoles).

Lunes 31 de Marzo de 1451 un corsario Provençal, llamado *N. Ulcinet*, entró en el muelle de Barcelona con una galeota, y tomó una caravela cargada de acyete, queso, y cera, que era de N. Fonolleda. Los Concelleres luego mandaron dar aviso á las costas, y en particular á una galeota de F. Ferrer que se hallaba en Colibre, para que saliese á ofender al corsario: y luego armaron dos caravelas y una galeota para darle caza, pero no pudieron encontrarla despues de haber navegado 15 dias.

Jueves 1 de Abril de 1451 se embarcó en la nao de N. Espitel *Doña Eleonor*, hija de Don Ramon de Cardona, desposada con Don Antonio de Arboréa Marqués de Oristan.

Sabado 22 de Mayo de 1451 se embarcaron en la nao del Rey, su capitan Ramon Juliá, el *Conde Prades*, y *Juan de Marimon*, enviados por la Reyna á Mallorca á pacificar los labradores de la campiña que se habian amotinado contra los ciudadanos de Mallorca, cuya Ciudad tenian sitiada, batiendola con bombardas, baxo las órdenes de un Capitan llamado el *Fuerte Balletero*.

Viernes 3 de Setiembre de 1451 partieron las dos galeras que el Rey enviaba á Flandés, de las quales era Comandante *Francisco Deswall*, y Capitanes de la una *Galceran Gener*, y de la otra *Pedro Pujades*.

Do-

Domingo de Ramos 14 de Abril de 1454 se embarcó Mossen Pedro Miquel en la caravela de Mossen Bernardo Zaplana, quien iba por mensagero al Señor Rey, enviado por la Diputacion de Cataluña (estaba el Rey Don Alfonso en Nápoles).

Viernes 12 de Julio de 1454 vino de Nápoles la galera de *Juan Bertran*, y en ella venian Mossen *Berenguer Lull*, Mossen *Arnaldo de Vilademanso*, que habia sido Gobernador de Mallorca: y Rius traia los despachos en que el Señor Rey nombraba por Lugarteniente suyo á su hermano el Rey de Navarra, despojando á Mossen *Galceran Requesens* de esta dignidad, que tanto le habia ensoberbecido.

Miercoles á 3 de Julio de 1454 *Jayme Bertran*, Capitan de una galera, y una caravela armada por la Ciudad de Barcelona contra corsarios, llegó á esta playa entre ocho y nueve de la mañana con dichos dos buques, y conducia presa una galera armada de Francia, que era de un corsario llamado *Perosa*, que habia hecho muchos daños á los subditos del Señor Rey en sus bienes y personas; del qual se apoderó dicho Bertran hácia la Isla Dragonera.

Jueves 27 de Junio de 1457, al salir el sol, llegaron á la playa de Barcelona trece galeras de Genoveses; y despues de haber arrojado por toda la playa una rociada de bombardas, anclaron en dicha playa. Nuestras naves surgieron empavesadas dentro de la *tasca*, atracandose á tierra quanto pudieron. De la Ciudad les tiraron tambien muchos tiros de bombardas, y así estuvieron al ancla cerca de una hora, y despues zarparon y fueron á dar fondo á la punta del rio Lobregat, donde permanecieron todo el dia sin hacer daño alguno mas que quemar dos barquillos de peccadores, tomando por la costa algun ganado vacuno.

Martes 14 de Agosto de 1459 viniendo de Sicilia arribó al puerto de Salou Don Carlos de Viana, el qual venia con 7 galeras; pero luego el dia siguiente se recien-

barcó para Mallorca, esperando allí lo que ordenase su padre.

Lunes 13 de Noviembre de 1458, en la galera armada, su Capitan Mossen Guillermo de San Climent Doncel, partió por Embaxador del Principado de Cataluña Mossen *Antonio Guillen de Montañans* Doncel, para visitar y confortar, despues de la muerte del Rey Don Alfonso, las Islas de Mallorca, Iviza, Cerdeña, y Sicilia.

Viernes 31 de Agosto de 1459, llegaron á Barcelona tres galeras, es á saber, la de la Diputacion, cuyo patron era Guillermo de San Climent, la galera de Mecina, y la de Gonzalvo de Nava; y en la de Mecina venian los Embaxadores de Sicilia para el Rey, esto es, el Conde Juan de Ventimilla, y el Prior de Mecina.

Miercoles 28 de Marzo de 1460, entre 3 y 4 de la tarde, aportó á la playa de la presente Ciudad el Ilustrísimo Don Carlos, Príncipe de Viana, hijo primogenito del Señor Rey Don Juan de Aragon y de Navarra. Venia en la nao de *Brandi Amat*, acompañado de las naos de *N. Llombart*, y de *N. Miquelot*, de un balanero de Mossen *Sureda*, y de la galera de Don Juan de Cardona: y entre las 5 y las 6 de la tarde desembarcó, y pasó de incognito á Valldoncella. (Era un Convento de Monjas Bernardas extramuros).

Lunes 18 de Mayo de 1461 llegó á la playa de Barcelona el Conde de *Armañaque* con dos galeras de Florentines; y no desembarcó hasta el martes. Y por ser primo hermano del Príncipe Don Carlos, desembarcó con los esquifes de dichas galeras, con muchas banderas y trompetas, delante de la Lonja, donde cabalgó en una mula que estaba prevenida: y aquí fué recibido por el hijo del Príncipe, y por el Arzobispo de Tarragona, por el Obispo de Barcelona, por el de Elna, y por los Condes de Mófica, y de Prades, Vizconde de Illa, muchos otros Prelados, Barones, Nobles, Caballeros, y Ciudadanos.

Aquí empieza la guerra civil de Cataluña por defender al Príncipe de Viana, y duró hasta el año 1472.

Sabado 1 de Marzo de 1462, los Diputados y Oidores, con el Obispo de Vique, el Conde de Pallars, y otros fueron á la Atarazana, y con grande ceremonia, segun es costumbre, mandaron fixar diez quillas para diez galeras, que inmediatamente debian construirse para defensa del Principado de Cataluña.

Domingo á 26 de Agosto de 1462 llegaron delante de Badalona ocho galeras de Francia, con viveres para los Franceses del sitio de esta Ciudad; pero 4 galeras sutiles y 2 gruesas que estaban aquí salieron en busca de ellas, y las ahuyentaron.

Domingo 24 de Octubre de 1462 aportó á la presente Ciudad Don *Juan de Beaumonte*, el qual fué libertado por este Principado de la prision y poder del Rey Don Juan de Aragon y Navarra. Venia desde Tortosa, con Juan Ximenez de Arevalo Bachiller, con 4 galeras sutiles, 2 gruesas, y 4 naos armadas: los quales venian enviados por el Rey de Castilla con plenos poderes: y su venida causó gran regocijo á la Ciudad.

Jueves 24 de Marzo de 1463 aportó á la playa de Barcelona una nao de Venecianos del porte de 1500 botas con 15 ^o quarteras de trigo. Venia de Flandes, y llegó de Inglaterra aquí en 14 dias, lo que fué gran maravilla: y era muy necesario que nuestro Señor la conduxese por la gran penuria de trigo que habia en esta Ciudad.

Miercoles á 27 de dicho mes y año aportaron aquí tres naos armadas por la Ciudad que habian ido á Pisa, y vinieron cargadas de trigo: y en el camino habian apresado una nao que llevaba artillería, trigo, pólvora, y vino griego de Nápoles, y la conduxeron con otras dos mas, cargadas de trigo, hasta al Cabo de Creus; pero un temporal las separó.

Lunes 2 de Mayo de dicho año de 1463, se recibió aquí la noticia de que 4 galeras de Franceses habian pasado á

Tarragona: y los Concelleres con socorro de las Cofradías armaron dos galeras que estaban acabadas de botar; y partieron á juntarse con otras dos sutiles, una gruesa, y un balanero, que el dia ántes habia armado la Ciudad, y habian partido por el mismo rumbo hácia al Reyno de Valencia.

Viernes 13 de Mayo de 1463 partieron tres naos armadas por la Ciudad y una galera sutil, capitaneadas por *Bernardo Juan de Marimon* con rumbo á Valencia, y el sabado 28 volvieron dichas tres naos, que traian apresada la galera de Juan Berenguer Torá, Contador del General de Cataluña, que por enero se habia huido con su familia y el Diputado Berenguer Zaparrilla á Tarragona; y además traian 5 naves cargadas de trigo: y salieron á recibirle con grande júbilo los Diputados, los Concelleres y mucha Nobleza.

Domingo 22 de Mayo de 1463, el honorable *Juan Benito de Marimon* Ciudadano de Barcelona, fué capitán de tres naves armadas por la Ciudad, y una galera armada por la Diputacion, que se encontraron al Cabo Blanco, que está cerca de la Ciudad de Mallorca, con la galera de *Juan Berenguer* enemigo del Principado, que venia de Sicilia con dos presas que habia hecho cargadas de trigo, las quales venian acá á Barcelona.

Además venian en conserva de dicha galera otras quatro naves que salian de Sicilia y Cerdeña, cargadas de trigo, especería, azucar, queso, cera, lanas largas, astillas de remos, bizcocho, salitre, tocino, y de otras muchas mercaderías: las quales venian á socorrer á Tarragona y Valencia, que estaban en grande hambre, y seguian el partido del Rey Juan contra dicho Principado.

Dicho Juan Benito de Marimon las combatió, y apresólas todas, sin escapar-sele mas que un pequeño balanero que huyó. Habiendolo conducido todo á Barcelona, se movió gran alegría, porque solo de trigo habia pasadas de 25 ^o quarteras, además de las otras mercancías. Murió en el combate Agustín Torá patrón

B de

de la galeaza : y fueron las fustas que llegaron á Barcelona nueve.

Sabado 28 de Enero de 1464 el Infante Don Pedro, hijo de Don Pedro Infante de Portugal, y de Doña Isabel hija de Don Jayme Conde de Urgel, y por consiguiente nieto de dicho Conde, aportó á la presente playa de Barcelona con dos galeras de *Rufael Juliá* mercader, las quales los Diputados con intervencion de la Ciudad habian enviado á Portugal ; y estando allí supieron que dicho Infante habia ido á Ceuta con el Rey de Portugal, y desde luego pasaron allí; en donde, entregadas las cartas que llevaban, dicho Infante se embarcó, y vinieron en su compañía dos caravelas, las quales por un temporal se separaron de las galeras, y una de ellas llegó aquí ocho dias ántes, y traxo la noticia de la venida del Infante.

Viernes á 6 de Julio de 1464 por la tarde llegaron á la playa de Barcelona cinco galeras, una galeota, y un bergartín de Mallorca, que vinieron á batir la playa de esta Ciudad, y en efecto dispararon muchos tiros de bombardas: y las fustas que habia en dicha playa las bombardearon, y de la Torre de la mar fueron disparados muchos tiros de bombardas ; y de esta suerte se hicieron abante por el espolon de poniente y tomaron la vuelta de la *Lacuna* sin poder hacer ningun daño. En esta jornada era Capitan de las galeras el *Conde de Quirra*, y hacian la guerra por el Rey Don Juan.

Jueves 11 de Julio de 1465 llegaron y surgieron en la playa de Barcelona quatro naves, quatro galeras, y una galeota del Rey Don Juan, armadas contra el Rey Don Pedro y la Ciudad, y traian orden de aguardar aquí la armada que venia de Portugal en socorro del Rey Don Pedro y de nosotros. Era Capitan de dicha armada el *Conde de Prades*, y *Don Enrique Conde de Ampurias* y otros muchos Caballeros. Estuvieron en la playa todo aquel dia, y al otro dia viernes ya tarde resolvieron ir á Palamós donde sabian estaba el Rey Don

Pedro, creyendo que allá irian las naves del socorro de Portugal.

Sabado 13 de Julio de 1465 llegaron á la playa de Barcelona dos naves, y una caravela armadas, con muchos caballeros, que traian unos cien caballos que venian de Portugal en favor del Rey Don Pedro, y desembarcaron con gran júbilo de los Barceloneses, con *Te Drum* en la Catedral. Traxeron gran cantidad de cueros, y otras mercancías.

Lunes 22 de Julio de 1465 las galeras y armada del Rey Don Juan salieron á Mataró para talarla y quemarla á la noche ; pero los de la Villa, y las Feligresías vecinas tuvieron tan gran refriega con ellos, que entre los que fueron aprisionados y muertos, y muchos que se ahogaron por la precipitacion en embarcarse, perdieron pasados de 200 hombres; y las galeras tuvieron que alargarse á fuera. (*El Diario de Ramon Vila dice que mataron 60, aprehendieron 12, y que de la Villa solo tuvieron un muerto*).

Miercoles último dia de Abril de 1466 partieron de la playa de Barcelona quatro naves armadas, dos bergantines, una galeota, y nueve leños gruesos, en que habia mas de 2500 combatientes, cargadas de trigo, su Capitan *Juan Ferrer* Ciudadano de Barcelona. Iban á socorrer á Tortosa, que el Rey Don Juan tenia de muchos dias sitiada ; y despues á socorrer la Villa de Mahon, que los de Ciudadilla con muchos Mallorquines afectos al Rey tenian tambien asediada.

Jueves 9 de Junio de 1466 llegaron á la playa de Barcelona cinco naos armadas, quatro galeras, y una galeota del Rey Don Juan.

Viernes 21, Sabado 22, y Domingo 23 de Noviembre de 1466 estuvieron surtas en la playa de Barcelona ocho naves armadas de Genoveses con intento de apresar y quemar seis naves gruesas de Catalanes que estaban ancladas en dicha playa ; pero fueron luego colocadas dentro la *tasca*, y muy atracadas á tierra, y bien marinadas y guarnecidas. Por toda la ribera se colocaron muchas bombardas gruesas, y mucha gente armada todo el dia

y

y toda la noche; y se agregaron á dichas naves genovesas dos galeras del Rey Juan: y no pudiendo lograr su mala intencion, hicieronse á la vela, primero las galeras, y despues las naves.

Miercoles 3 de Diciembre de 1466 volvieron seis naves armadas de Genoveses, y las dos galeras del Rey Don Juan: mas las naves de Barcelona estaban dentro de la tasca, y disparabanles de tierra algunas bombardas; pero como estaban surtas muy afuera, al otro dia los Genoveses dieron la vela hácia Genova, y las galeras del Rey Don Juan hácia Tarragona.

Domingo á 18 de Junio de 1469 aportaron á la playa de Barcelona seis naos armadas, y dos fustas de remos del Rey Juan, y aquí han estado: y el dia 21 las gentes de dichas naos enviaron dos bergantines á la *Llacuna* para quitar una xabega que pescaba; pero se armaron varios laúdes en la ribera de levante, que poniendose entre las naos y los bergantines, apresaron uno de estos con 17 hombres.

Jueves 22 de dicho partieron de la playa dichas naos del Rey Juan, tomando la via de Tarragona, con cinco galeras que en aquel mismo dia habian llegado de levante.

Jueves 22 de Julio de 1472 entraron en la presente playa dos naos gruesas de Genoveses, denominadas la una *la Salvage*, y la otra *la Spinola* (la 1 de porte de 2500 botas, y la 2 de 1200), tres balaneros, una galera grande de porte de 1000 botas, tres galeras sutiles, y una galeota de 22 remos, todas bien armadas. Y quando llegaron á la playa, las quatro galeras y quatro naos del Rey Juan se levaron y partieron, y las que venian descargaron en la presente Ciudad 3500 *sistros* de trigo, el qual llegó á tiempo, pues ya no habia que comer para un mes.

Viernes 23 de Julio de 1472 al rayar el alba, estando la Ciudad de Barcelona sitiada por mar y por tierra nueve meses seguidos, se avistaron á 15 millas sobre el cabo de Lobregat diez fus-

tas armadas, esto es, dos naves gruesas, tres balaneros, tres galeras, una gruesa galeota, y una galeota de 22 remos, cargadas de trigo, tocino, aceyte, queso, y otras vituallas que venian de Provenza para socorrer dicha Ciudad, de la qual armada fué Capitan por el Rey Renato de Anjou Monsieur de *Esparney*. Y Luego al punto se hicieron á la vela hácia los mares de Mongat quatro naves, quatro galeras, y una galeota del Rey Don Juan, que habia muchos dias que nos tenian estrechados sin dexar entrar socorro por mar. Dexando desamparada dicha playa, al ponerse el sol surgieron en la playa de Barcelona los buques de nuestra armada con gran júbilo y *Te Drum* en la Catedral. (*Aquí acaba el tiempo de la guerra civil de Cataluña*).

Miercoles á 18 de Julio de 1477 vino la noticia de haber aportado á Palamós el Señor Duque de Calabria hijo del Rey de Nápoles, el qual venia á Barcelona para llevarse la Infanta Doña Juana hija del Rey Juan, desposada con dicho Rey de Nápoles. Entretuvose navegando por la costa muy obsequiado de los Lugares hasta el lunes siguiente, esperando dos galeras gruesas y un balanero, que segun se decia habian llegado á Mallorca, y eran del sobredicho Duque.

Pero el lunes dia 21 desembarcó en Badalona, y se alojó en la casa del heredero de Mossen Pedro de San Climent, y al martes con trece de á caballo impensadamente entró en Barcelona el Señor Duque, acompañado del *Príncipe de Bisignano*, del *Duque de Andria*, del *Duque de Melfi*, del *Gran Senescal*, del *Conde de Mariano*, del *Conde de Conza* y otros Señores de Nápoles, para hacer una visita al Rey y á la Infanta; y despues de haber cenado, aunque era muy tarde, se volvió á Badalona.

El miercoles siguiente el Rey despues de comer, acompañado de muchas Damas de Barcelona, y de una quadrilla de músicos, con grande cabalgada llevando su hija á la gurupa de su mula, se fué á Badalona á visitar al Duque. Y éste, el miercoles siguiente, sin esperar su

esquadra de Mallorca, con dos galeras y dos fustas, á que se agregaron otras dos galeras del Conde de Cardona, vino á Barcelona, desembarcando delante de la Lonja por puente preparado por la Ciudad, recibiendo los Concelleres, el Obispo de Gerona, y el Maestre de Montesa.

Miercoles 22 de Agosto de dicho año, despues de haberse celebrado los esponsales de la Señora Infanta con el Señor Duque con poderes del Rey su padre, y de haberse coronado dicha Señora como Reyna de Nápoles solemnemente en la Plaza del Rey de Barcelona con asistencia de 4 Obispos vestidos de pontifical; partió dicha Señora Reyna con el Señor Duque acompañado de dos galeras, y una galeota propia del *Conde de Prades*, y de otras dos galeras, y una galeota del *Maestre de Montesa*, que habian armado dichos dos Señores, quienes fueron acompañando á sus Señorías.

Domingo 4 de Agosto de 1481 despues de comer llegaron á la playa de Barcelona 19 caravelas, y una nave bien armadas de Portugueses, que significaban ir contra la armada del Gran Turco.

Martes 16 de Julio de 1482 hora de tercia se afrenellaron y se combatieron en los mares del Coll de Balaguer, delante del hospital del Infante Don Pedro, dos galeras de Catalanes, esto es, una del Conde de Cardona, y otra de Miguel de Busquets Ciudadano de Barcelona, con otras dos galeras y una galeota de Genoveses, que apresaron la galera del Conde en la qual tomaron mucha gente de Barcelona y muchos marineros de la ribera. Los muertos fueron Mossen Galceran Dusay Caballero, Luis Oliver, Berenguer de Relat Doncel, Nardo de las Castellans Calabrés, patron que era de la galera de dicho Conde, Andrés Roig marinero de Rosas, N. Fanoses, y muchos otros. Es verdad que mientras los Genoveses combatieron la galera del Conde, la otra de Busquets se largó, y vino á Barcelona con mucha gente herida que traxo.

Jueves 2 de Agosto de 1487 partió

de Barcelona una caravelá, siendo patron Salvador Amar ciudadano, fletada por la Ciudad para enviar al Señor Rey en el asedio de Málaga cantidad de pólvora, por haber sabido el Concejo de Ciento que padecia falta de ella. Llegó dicha caravela el dia 11 del mismo mes en muy buena ocasion, y fué muy bien estimado por no haberse pedido. Y aunque habian resuelto que fuesen 200 quintales, no pudo completarse; y así enviaron 135 quintales de salitre y azufre, y otros materiales para hacerla.

Jueves 2 de Agosto de 1492 aportaron á la playa de Barcelona 9 fustas de gabia, en que iban mas de 40 Judios, que por edicto del Señor Rey de 1 de Mayo, en que mandaba que todos saliesen de sus tierras, se habian embarcado en Tarragona para dexar los dominios del Señor Rey.

Jueves 25 de Abril de 1493. En Concejo de Ciento se deliberó que se prestase el ponton chico al Señor Don Galceran de Requesens Conde de Trivento y de Palamós, para que se sirviese de él en la fábrica del muelle de Palamós. Y esto se resolvió para beneficio comun de la costa de Levante, que padece falta de puertos, y tambien por muchos otros respetos y motivos.

A 3 de Setiembre de 1501. Por quanto el Conde de Ribagorza Lugarteniente de Cataluña, y el Maestre de Rhodas hacian cinco galeras en la Atarazana de Barcelona, diciendo unos que habian de servir para la guerra de Francia, otros para la Casa Santa de Jerusalem, otros para socorrer el Reyno de Sicilia; la Ciudad de Barcelona puso una quilla para construir una galera llamada *Santa Eulalia*.

En Agosto de 1506 para el viage del Señor Rey (Don Fernando) á Nápoles, la Ciudad le hizo una galera con sueldo de tres meses, siendo Capitan de ella Mossen *Francisco de Junyent* entonces Conceller tercero; y las galeras de Vilamari y de Don Ramon de Cardona fueron á despalar á Rosas; y estando allí apresaron tres galeotas de Moros en que ha-

habia 195 cautivos, y tres renegados, uno de ellos llamado *Cansalada*, al qual desquartizaron en Rosas: y habiendo entrado en Barcelona con dichas tres galeotas, fueron recibidas con grandes iluminaciones en la playa, hallandose el Rey en la marina.

A 4 de Setiembre de dicho año partió el Señor Rey con la Reyna, y entró en la galera de Mossen *Vilamari* con mucha gente, y muchos ciudadanos de Barcelona, entre los quales habia el Castellán de Amposta, Don Fernando de Aragon Conde de Ribagorza, el Obispo de Gerona, el Obispo de Vique, Mossen Gralla, todos los San Climents que eran diez ó doce, el hijo de Mossen Pedro Lull, el Paborde de Sans, Mossen Galceran Dusay, Mossen Marimon y su hermano, Mossen Carbó, Mossen Plegamans y muchos otros gentiles hombres que el Rey se llevó, y algunos Valencianos, y Aragoneses; los Mallorquines no llegaron á tiempo. Y así partió dicho Rey con 10 galeras y 4 fustas, mandadas por su General el Conde de Cardona, para Nápoles, yendo hasta allí tierra á tierra.

A 14 de Julio de 1507 arribó el Señor Rey de Nápoles á Barcelona á las 9 de la mañana con diez galeras: y estando á la vela, salieron á la mar en una falúa tres Concelleres, esto es, Mossen Pedro de San Climent, Mossen Dionisio Pau, y Mossen Nicolás Bret, con el Veguer de la Ciudad Mossen Gerardo Dusay. El Rey venia en la popa de la galera, y desde allí les habló, y nadie salió de las galeras; ni de la falúa entró nadie en las galeras, por causa de la mortandad que habia habido en Barcelona, bien que en aquellos dias ya no morian sino uno ó dos cada dia, y los que morian eran de los que traian de fuera. Pero el Rey como iba con mucha prisa, y tenia buen viento; pasó sin calar velas, y tiró hácia Valencia.

En el año de 1511 se hicieron en Barcelona tres galeras, y botadas que fueron al agua, fué Comandante de ellas Mossen *Pedro Junyent* Ciudadano de Barcelona: y á 1 de Julio se hicieron á la

vela con rumbo para Poniente.

Domingo 1 de Junio de 1522 á la mañana llegaron á la playa de la presente Ciudad dos naos cargadas de trigo y otras vituallas para el servicio de nuestro Padre Santo Adriano VI; y en ellas venian dos Obispos que pasaban á ver á su Santidad, que se hallaba actualmente en Zaragoza en Aragon. El dia siguiente llegó una barca procedente de Levante, en la qual venian el Cardenal Cesarino, que desembarcó aquel mismo dia, y quiso entrar sin ceremonia, y fué á alojarse á la Rambla en el Huerto del Arzobispo de Tarragona.

En 13 de Agosto de 1522 el Santo Padre Adriano VI llegó á las 4 de la tarde delante la playa de Barcelona con 11 galeras y 4 bergantines, en donde la Ciudad le habia hecho un puente de madera dentro del mar cubierto de paños de grana. Pero su Santidad no quiso desembarcar sino en un esquiife cerca del muelle á donde fueron los Concelleres con pálio, y dandole una mula cavalgó en ella. Llevaba su Santidad un ropon de grana, sacando los brazos por las mangas, que eran de raso blanco, y á la cabeza un gorro de terciopelo carmesí, y encima un sombrero episcopal de raso carmesí: y así á caballo, y los Concelleres á pie llevando las varas del pálio, pasó á la Seo donde hizo oracion siendo las seis de la tarde. Y de allí volviendose á la marina para embarcarse, no pudo por el gran temporal que se habia levantado y recia lluvia, que habia forzado las galeras á hacerse á la mar. Pero el Santo Padre, que se habia refugiado para guardarse de la lluvia en el Portal nuevo de los trigos esperando la bonanza, viendo que venia la noche, y el temporal no afloxaba; resolvió ir á la rambla al huerto del Arzobispo de Tarragona entonces Virrey de Cataluña, admitiéndole su convite, donde cenó; y á las tres de la madrugada en que ya las galeras habian vuelto sosegado el tiempo, salió para embarcarse, haciendo vela para levante.

En 31 de Agosto de 1525 llegó á Barcelona la hermana del Rey de Francia Ma-

Madama Margarita y el Maestre de Rhodas, con 15 galeras: y la Ciudad mandó construir un puente para el desembarco, por haberlo así ordenado el Señor Emperador.

Lunes 19 de Junio de 1525 llegó por mar á la presente Ciudad con veinte y una galeras el Rey de Francia prisionero, acompañado del Virrey de Nápoles, y del Capitan Alarcon: y fué alojado á la Rambla en el huerto del Arzobispo de Tarragona. Viernes 23 á la tarde se embarcó dicho Rey de Francia para seguir la via de Cartagena.

Jueves 13 de Junio de 1527 llegaron delante de Barcelona 14 fustas de Moros; y saltando en tierra, mataron y cautivaron muchas personas; y quando el Virrey y Concelleres quisieron socorrer, ya fué tarde, pues se habian ausentado.

Lunes á 24 del mismo fondearon cerca de la playa de Barcelona 8 fustas de Moros que habian cautivado cerca de Palamós al General de San Francisco, llamado Fray Francisco de los Angeles, quien por medio del Virrey fué rescatado en 40 ducados.

A 19 de Mayo de 1535 entró en Barcelona una Armada de naos que S. M. habia mandado hacer en Malaga: y eran 150 velas que traian á bordo 1000 soldados y muchas municiones de guerra. Entre ellas habia 80 naves gruesas, y una mayor que llamaban la Capitana, que tenia 6 gabias y servia de hospital de la Armada. Pero entraron dichos baxeles poco á poco, ahora uno, luego otro, de modo que estuvieron 3 dias para acabar de entrar.

A 29 del mismo llegó á Barcelona la Armada de Portugal, que eran 22 caravelas con dos galeones gruesos: y la Ciudad por orden de S. M., por ser Armada Real, correspondió con su artillería.

Domingo á 30 del mismo los Concelleres fueron á Palacio en la Rambla, á tomar las órdenes del Emperador; y aquel mismo dia fué S. M. á oír misa en Santa Maria del Mar, y desde allí se embarcó para la empresa de Tunez. Y el lu-

nes 31 S. M. con la mayor parte de las galeras de la Armada, que eran 25, mandadas por Don Alvaro de Bazán, se fué á Badalona á esperar las demás: y partieron despues de comer todas para Tunez.

Miercoles 7 de Julio de 1535 aportaron á la presente playa dos galeras de Andrea Dória, que traian la noticia como S. M. tenia su exercito sobre la Goleta de Tunez.

A 5 de Setiembre de 1535 aportó á Barcelona la Armada de Portugal que habia ido á Tunez, y traia muchos esclavos y esclavas. A los 11 de dicho mes los Diputados del General y derecho de la Leuda publicaron pregones, para que el que quisiese, podia sacar en tierra esclavos ú otra qualquiera mercadería, pagando solo por lo que vendiesen: y así desembarcaron muchos esclavos y otros generos, de que hicieron buena venta; y volviendo á embarcar los restantes, partieron siguiendo el rumbo á poniente.

A 27 de Febrero de 1538 á las seis de la mañana llegó á Barcelona el Señor Emperador que venia de Salses, de Perpiñan, y de Gerona; y á las seis de la tarde del mismo dia se embarcó en la galera de Andrea Dória, quien se hallaba en Barcelona con 28 galeras, y otros buques: el qual se decia que iba para tratar paces con el Rey de Francia su cuñado, las que concertó el Papa Paulo III.

Domingo 15 de Octubre de 1542 llegaron las galeras de España, que venian de Italia con las de Genova de Andrea Dória, y con cinco naos, que traian 80 Alemanes para Perpiñan; y el lunes entró el Príncipe Dória que venia de Palamós por la posta.

A 1 de Mayo de 1543 el Señor Emperador partió de la presente Ciudad por mar con muchas galeras, y dicese que iba á Genova.

Domingo 1 de Julio de 1543 los Concelleres recibieron una Carta de S. M. fecha en Cremona á 2 de Junio, en la qual les comunicaba que por causa de la venida de la Armada del Turco á estos mares, enviaba las galeras de Cerdeña, y las

las de Don Bernardino de Mendoza que llevaban á Barcelona 20 Alemanes de los de Perpiñan, y al Marqués de Aguilar por Virrey y Capitan General. Martes dia 10 llegaron las galeras que eran 43.

A 10 de Julio de dicho año arribó á Barcelona con 23 galeras Don Juan Fernando Manrique Marqués de Aguilar, el qual habia dexado al Emperador en Genova; y traia despacho del Virrey y Capitan General de Cataluña.

Jueves 12 de dicho á las 8 de la tarde llegaron las galeras de Juan Andrea Dória con los 20 Alemanes de Perpiñan, y al dia siguiente desembarcaron y se alojaron en el quartel de la mar, y parte del de San Pedro.

A 5 de Agosto de 1548 á las tres de la tarde arribó á Barcelona con 41 galeras y otros buques el Archiduque Maximiliano Príncipe de Ungría, con el Duque de Brunsvick, y el Cardenal de Trento. No quiso desembarcar por el puente que se le habia hecho de madera, sino que desde una fragata saltó en tierra.

Domingo 12 de Julio de 1551 á las seis y media de la tarde desembarcó el Príncipe Don Felipe que venia de Alemania con 28 galeras del Príncipe Dória; y por no poderse atracar la Capitana, que era una galera bastarda, al puente que estaba preparado; desembarcó en una fragatilla. Venia con el Rey de Bohemia su cuñado, el qual ya habia desembarcado en Rosas.

A 12 de Julio de 1551 llegó á Barcelona el Príncipe de Ungría otra vez por la posta, el qual venia de Rosas á donde habia aportado la Armada del Príncipe de España con 40 galeras, y otros baxeles: y en el mismo dia llegó el Príncipe de España, y el Príncipe de Piemonte hijo del Duque de Saboya, y no quiso desembarcar por el puente que le habia preparado la Ciudad.

A 27 de dicho mes y año á las dos de la tarde se mostraron en la playa hácia levante 26 galeras francesas, entonces enemigos nuestros, los quales tomaron tierra frente de Barcelona; y despues de estar en la playa, poco despues de la oracion

dispararon muchos tiros de artillería dentro de la Ciudad, bien que no hicieron daño á nadie: y tomaron seis naves que habia en el puerto muy descansadas, y fueronse sin desembarcar.

Martes 25 de Agosto de 1551 despues de comer Monjuich hizo señal de armada de remo á la vuelta de levante, de modo que todo el mundo creia que era la esquadra del Príncipe Dória, que despues de haber desembarcado al Príncipe Don Felipe en la presente Ciudad, se habia vuelto para Genova por haber tenido la noticia de que la Armada Turquesca habia pasado por el Faro de Mesina, que venia por Francia contra España. Estando todas las gentes en esta creencia, y viendo que el número de galeras era el mismo que el de las de S. M. estaban muy descuidados el Señor Marqués de Aguilar Virrey y Capitan General, y otros muchos, entre los quales habia Don Garcia hijo del Virrey de Nápoles, Capitan de las galeras de aquel Reyno, que se habia quedado en Barcelona esperando á la Reyna de Bohemia que debia embarcarse en la dicha Armada.

Las galeras que se avistaban eran 26 y venian muy poco á poco con el estandarte imperial, mas por sus maniobras habia algunos de los que llamaban de capa rota, que decian que aquellas galeras no traian buen marinage, entendiendo serian creidos de los superiores que mas sabian y aseguraban que aquella Armada era de S. M.

Y así entre los demás que recibieron el mismo engaño, fué la fragata de Andrea Dória, que pocos dias ántes habia llegado á traer la noticia á la Serenísima Reyna de Bohemia, para que lo mas pronto que pudiese se despidiese, porque las galeras de la Armada se esperaban aquí de dia en dia; y esto por la novedad de la Armada Turquesca, la qual se dixo se habia avistado en la costa de Nápoles; bien que no habia aun pasado el Faro de Mesina.

Tambien recibió el mismo engaño una galera de Don Antonio Doms, la qual el domingo ántes habia sido botada al agua en

en la Atarazana de esta Ciudad , y por estar lista salió tambien al encuentro de dicha Armada. Pero la fragata y la galera fueron apresadas ; porque quando reconocieron que aquella Armada era Francesa , se hallaron en medio de ella , y no pudieron escapar.

Luego la dicha Armada Francesa á boca de noche se apoderó de cinco naos que estaban surtas en la playa , cargadas de provisiones y municiones para el viaje de la Reyna. Fué así , que quando las naos hubieron saludado á las galeras , estas las abordaron saltando la gente á bordo , y gritando *viva Francia* degollaron mucha gente , de la qual algunos se arrojaban al agua , y nadando vinieron hasta la Ciudad refiriendo lo sobredicho. Y quedando los demás prisioneros y encadenados , picaron los cables de las anclas , y se llevaron todas las naos , que eran muy grandes y bien armadas. Y si no fuera por la traycion y engaño franceses , con la ayuda de los baluartes no hubieran sido bastantes para llevarselas ; ántes se les hubieran echado á pique muchas galeras.

Viernes 17 de Febrero de 1564 desembarcaron en la playa de Barcelona los Príncipes de Bohemia Rodolfo y Ernesto , hermanos , de edad de 10 años , que venian por mar con 28 galeras.

Jueves 19 de Agosto de 1569 llegó Don Juan de Austria á Barcelona con las galeras de las Islas , y no quiso recibimiento por causa del luto del Príncipe , y fué á alojarse en San Francisco.

Jueves 31 de Diciembre de 1574 entró en Barcelona Don Juan de Austria , que venia de Italia con 6 galeras. Los Concelleres fueron á recibirle á la orilla de la mar , y despues fueron á visitarle.

A 23 de Agosto de 1576 volvió á desembarcar el dicho Don Juan de Austria , procedente de Italia con tres galeras. Llegó de noche , y así hasta el dia siguiente no fueron á visitarle los Concelleres.

Jueves 7 de Abril de 1578 llegó el Duque de Sessa Capitan General de la mar á Barcelona con once galeras ; y al

desembarcar , el baluarte del Rey disparó seis tiros porque venia la galera Real , y esta respondió con dos : el baluarte de medio dia disparó luego otros seis cañonazos por ser dicho Duque Capitan General de la mar ; pues de otro modo no acostumbra la Ciudad disparar sino tres tiros , por grande que sea la esquadra de galeras ; y nunca empieza el saludo , sino trae la armada Rey , ó Príncipe Primogenito.

A 23 de Marzo de 1599 á las 9 de la noche llegó á la playa de la presente Ciudad Doña Margarita de Austria Reyna y Señora con 40 galeras ; pero no desembarcó por ir á casarse con el Rey nuestro Señor Don Felipe III , que la aguardaba en la Ciudad de Valencia.

A 14 de Mayo de dicho año llegó á la playa de la presente Ciudad de Barcelona la Magestad del Rey Don Felipe nuestro Señor con 43 galeras , que venia de Valencia con la Reyna su esposa , Doña Isabel de Austria su hermana , y el Archiduque Alberto su marido , y la Archiduquesa su suegra. Desembarcaron á las 6 de la tarde del mismo día con mucho aplauso y regocijo.

A 7 de Junio de dicho año , los Archiduques Condes de Flandes para ir á sus Estados , y la Archiduquesa Madre para volverse á Alemania , se embarcaron á las 7 de la mañana en una esquadra de 28 galeras , y entre ellas una de la Religion de San Juan.

El dia 12 de Mayo de 1632 estando el Señor Rey Don Felipe IV en Barcelona , hizo el solemne acto de entregar el baston de Generalísimo de la mar al Infante Don Carlos su hermano , el qual tomó posesion del cargo sobre siete galeras de España que el dia ántes habian llegado del Puerto de Santa Maria , y tres de Genova que estaban en el muelle con su General el Duque Tursis.

El dia 2 de Agosto de 1632 llegó á Barcelona el Marqués de Villafranca Duque de Fernandina , General de las Galeras de España , con tres que habian quedado de su esquadra en el Puerto de Santa Maria. Tres dias despues llegaron quatro ga-

galeras de Sicilia y diez de Genova con Juanetin Dória, y otras tres de Sicilia con el Duque de Alburquerque que venia de ser Virrey de aquel Reyno, que todas con las de España eran 27 galeras.

En Octubre de 1632 salió del Puerto de Barcelona por orden del Infante Cardenal Don Fernando la esquadra de Genova, que llevaba un millon y quatrocientos mil ducados para el viage á Flandes, escoltada de las diez galeras de España, y de las siete de Sicilia, y por cabo el Marqués de Villafranca. Llegaron á Cadaqués, y allá sabiendo que no habia nueva de corsarios, ni que las de Francia podrian dar cuidado, se fueron las de Genova con solas tres de Sicilia, y las restantes con las de España y su General volvieron á Barcelona.

En 11 de Abril de 1633 al amanecer se disparó la pieza de leva en las galeras que habian de llevar al Señor Cardenal Infante á Genova, para que todos se pusieran á punto. Salió á embarcarse S. A. á las 7 de la tarde en público: estábanlo esperando en el muelle en el esquiife el Marqués de Villafranca, General de las galeras de España que eran 10, y el Marqués del Viso, General de las de Sicilia, que eran 7, sin contar la Patrona de Genova, y se embarcó en la Capitana de España. Iban embarcados 800 infantes españoles para pasar á Lombardia, y seguian tambien á S. A. para servir debaxo de su mando en Flandes muchos Caballeros Españoles y Napolitanos aventureros.

A 7 de Agosto de 1643 llegó á Barcelona la Armada de Francia, compuesta de 37 navíos, baxo las órdenes de Monsiur de Bressé. Pelearon mas de dos horas 4 baxeles de la esquadra de España que iban á socorrer á Rosas; pero al fin tuvieron que rendirse al mayor número.

A 15 de Agosto de 1645 llegaron delante de Barcelona 55 navíos y 22 galeras de la Real Marina de España con 1000 hombres de desembarco, para reconocer á la Ciudad baxo la obediencia del Señor Don Felipe IV: pero la guarnicion

Tom. IV.

Francesa, y sus Xefes frustraron la empresa.

A 19 de Octubre de 1651 llegó por mar con 9 galeras y un baxel el Señor Don Juan de Austria para tomar el cargo de Generalísimo del exercito que mandaba el Marqués de Mortara y el Baron de Sabasch en el sitio de Barcelona. Con esta esquadra, y un refuerzo de 7 navíos y 3 galeras mas, se estrechó el bloqueo para cortar las provisiones y socorros por la mar.

A 17 de Junio de 1654 seis galeras de Nápoles llegaron á Barcelona con 800 hombres que quedaron de guarnicion, por haber salido los veteranos á defender el Ampurdan contra los Franceses.

A 4 de Octubre de 1655 arribó á Barcelona la Armada de España, compuesta de 20 navíos y 13 galeras, procedente de Cartagena, y venia en busca de la Francesa.

A 4 de Marzo de 1656 partió de Barcelona para Genova el Señor Don Juan de Austria en la esquadra de las galeras de España. Iba á Flandes con el cargo de Gobernador General.

A 18 de Julio de 1666 llegó á la vista de Barcelona la Emperatriz Doña Margarita de Austria casada con el Emperador Leopoldo. Venia de Cartagena con una esquadra de 27 galeras que la conducian á Genova.

A 3 de Agosto llegaron 7 galeras de Malta, que venian á obsequiar la Emperatriz y escoltarla en su viage.

A 15 de Octubre llegó al muelle de Barcelona el Duque de San German con 11 galeras que lo conducian á Cerdeña por Virrey.

A 4 de Marzo de 1670 se embarcó el Duque de Osuna en las galeras de Genova, para pasar á Milan con el cargo de Gobernador.

A 11 de Julio de 1674 llegaron á Barcelona 8 baxeles de guerra de España, que traian 800 hombres del tercio de Montijo para llevarlos á la plaza de Rosas.

A 12 del mismo partieron para Rosas 25 galeras y 9 navíos de España, y vol-

C

vie-

vieron el día 15 trece galeras que pudieron escaparse de la escuadra de Francia compuesta de 27 navíos, que estaba delante de Blanes.

A 1 de Setiembre del dicho año de 1674 llegaron delante de Barcelona 20 navíos y 25 galeras que componían la Armada de Francia.

A 20 de Setiembre de dicho año partieron de este puerto para Sicilia 25 navíos del Rey con motivo de los disturbios de la Ciudad de Mecina.

A 22 de Setiembre de dicho año llegaron delante de Barcelona 40 navíos Olandeses, baxo las órdenes del Almirante Tromp, con 500 hombres de desembarco: y despues partieron para Colíbre.

A 19 de Junio de 1678 llegaron delante de Barcelona 30 navíos Olandeses: partieron para Blanes en busca de los Franceses, mas no les hallaron.

A 7 de Julio de 1680 llegaron delante de Barcelona 18 galeras de Francia, que querían forzar á las de Genova, que estaban al servicio del Rey Católico, á cederles el puesto en el anclage: sobre lo qual se dieron disposiciones por el Virrey armando varios buques, y la artillería de los baluartes.

A 26 de Mayo de 1681 volvieron las galeras de Francia que mandaba el Vice-Almirante Tessé; y dexaron de entrar en el puerto por no haber querido la Ciudad saludarlas primero, en virtud de la prerogativa que gozaba de no saludar ná escuadra alguna sino quando llevaba

Rey, Reyna, ó Príncipe Jurado.

A 15 de Julio de 1689 llegaron á Barcelona las galeras de Nápoles, Sicilia, Genova y Cerdeña con soldados alemanes é italianos: y despues las de España con 600 hombres de los tercios de Granada y de la Costa.

A 7 de Julio de 1691 llegó delante de Barcelona la Armada Francesa de 12 navíos, 20 galeras y tres balandras bombarderas, á las órdenes del Vice-Almirante Conde de Estrées: y el día 10 empezó el bombardeo contra la Ciudad.

A 3 de Setiembre de 1692 llegaron á Barcelona 23 navíos de la Armada de España; y al 23 partieron con rumbo á Poniente.

A 12 de Agosto de 1693 llegó delante de Barcelona la Armada de Francia, compuesta de 93 baxeles y 3 balandras, baxo el mando de Monsieur de Tourville. Ancló en la Rada: y el día 16 se le agregaron 16 navíos, y todos juntos dieron la vela para levante.

A 28 de Mayo de 1695 llegaron delante de Barcelona las Armadas de Inglaterra y Olanda en número de 130 velas: y el 30 partieron hácia Palamós, y pasaron á las costas de Francia.

A 5 de Junio de 1697 llegó delante de Barcelona para bloquearla la Armada de Francia de 14 navíos, 30 galeras y tres balandras bombarderas, y 80 embarcaciones de transporte; mandada por el Baylío de Noailles, Teniente General del Vice-Almirante Conde de Estrées.

NUM. II.

EXTRACTO DE LOS DERECHOS REALES QUE ADEUDABAN en Barcelona los Vasallos del Emperador de Alemania, y del Duque de Saboya, que hacían comercio en Cataluña desde principios del Siglo XV.

DE este derecho era receptor Rafael Ferrer por nombramiento del Rey Don Alonso V, expedido en 10 de Agosto de 1424. El Libro original de cuentas de donde se han sacado estas apuntes, que es de papel grueso en folio regular con este título, *Libre de Ra-*

fael Ferrer del Dret dels Alemanys é Saboyenchs, existe en el Archivo del Mestre Racional de Cataluña, señalado de Letra G. Armario 42. Pieza 2.

Las cuentas del sobredicho derecho empiezan en el año 1425, y concluyen en 1445. En los correspondientes asien-

tos de cada año, constan los nombres y patrias de los Mercaderes, y las Compañías que tenían establecidas; asimismo los generos que introducían, y los artículos que exportaban, y alguna vez los nombres de los navíos que hacían este tráfico de economía.

Por un cotejo de las sumas que se adeudaban con el aprecio de los generos que consta en los asientos, se colige que este derecho se reducía á 4 dineros, moneda barcelonesa de terno, por cada libra de la propia moneda del valor de las mercancías ú otros efectos que entraban ó salían por mano de los referidos Comerciantes ó de sus factores: lo que correspondía á poco mas de un 2 y $\frac{1}{2}$ por ciento.

CUESTA DEL AÑO 1425.

La 1ª partida de que se hizo cargo este año el Recaudador del expresado derecho, son 40 florines de oro de Aragón, con que la compañía saboyana de Juan Closi y de Juan Corlin, y la Alemana de Juan de Colonia, habían servido graciosamente al Rey Don Alfonso V: de cuya cantidad mandó dicho Monarca que se entregasen 825 libras á su Tesorero, y que las restantes 1375, hasta su cumplimiento, se invirtiesen en pagos de diversas provisiones y municiones de guerra para el apresto de la armada que á la sazón preparaba para pasar á Nápoles.

Los nombres de los Comerciantes que se leen en los asientos de este año, son: entre los Alemanes, *Juan de Colonia, Juan Karli, Jacobo Carman, Juan Urence*: entre los Saboyanos, *Beltran Faura, Juan Aymar, Juan Closi, Juan Seyana, Juan de Moliura, y Bartolome Antoni* del Piamonte.

Los generos que constan en las partidas haberse despachado, y adeudado derechos de entrada, son: *lino, cañamo, papel, petos de coraza, arneses de armaduras, costales de pastel, mercería, sombreros, alfileres, agujas, cuchillos, cascabeles, hojas de lata, cajas de puntas, correjeles, espuelas, rosarios, almácija, cortaplumas, cañamazo, acero, gor-*

ras de niño, sombreros de clérigo, agujetas de cabritilla, espuelas, birretes de galan, frenos, toneles de alambre, fustanes, lienzo de cotanza, lencería de todas suertes.

CUESTA DEL AÑO 1426.

Los nombres de los Comerciantes que se leen en los asientos de este año, son: entre los Alemanes, *Hugo Brothador, Juan Karli, Juan de Colonia, Jacobo de Basilea, Juan Garba, Enrique Schirol, Gerardo Broker, Guillermo Brekel, Gerardo de Boys, Conrado Selvatge, N. Aurich, Jofre de Alemania, Juan Folch, Joushompis y compañía de Constanza, Juan Folcey*: entre los Saboyanos, *Christoval Spadeli y Compañía, Juan Aurina, Pedro Gasia, Juan Blanch, Mamerto Moreri, Juan Closi, Monelio Faura, Juan Picot, Francisco de Encluya, Francisco Basi, Odamio Bugureti, Vencio de la Sglesia, y Hugo Mallit de Bresa.*

Los generos que consta haberse despachado y adeudado derecho de entrada, son *cuerdas de vihuela, vexigas de almizcle, civeta, frascos de vidrio con azeytes destilados, acero, vidrios de espejo, nuez muscada, flor de mácias, añil de golfo, añil bagadel, alfileres, sombreros, alambre de hierro, barriles de salitre, barriles de pólvora, algodón, hoja de lata, toneles de arenques blancos, peynes, hilo de Borgoña, pieles de lobo, planchuela de laton, candeleros, rosarios, lienzos crudos, birretas, estribos, lencerías de hilo, fustanes de Lombardia y Alemania, y todo genero de mercería.*

Consta asimismo, que los artículos que tomaron aquel año para extraer de Cataluña, son: *coral labrado y en boton, pieles de conejo, de zorro, higos, ciruelas, pasa, y otra fruta seca, piñones, agarico, y azafran de Orta, de Balaguer, y otra especie llamado Lestat.* La cantidad de este último fruto, que llevaron de Cataluña, ascendió sumadas las diferentes partidas, á 60050 libras. Los precios

cios de este genero, segun sus clases, era en esta forma: el azafran *Lestat*, que seria el escogido, se compró á 50 sueldos barceloneses la libra; el *de Orta* á 30 lib. el *de Balaguer* á 24 lib. y el *mercader* á 18 lib.

CUENTA DEL AÑO 1427.

Los nombres de los Comerciantes que se leen en los asientos de este año, son los siguientes: entre los Alemanes, *Juan Karli*, *Pedro de Colonia*, *Enrique de Constanza*, *Gerardo Boker*, *Francisco Ortoff*, *Joushompis y Compañia*: entre los Saboyanos, *Pedro Cartoli*, *Pedro de Saboya*, *Juan Blanch*, *Juan Ciosi*, *Mamerto Moreri*, *Juan de Liuda*, *Torcato Francho*, *Pablo Francho Blasi* Ginebrino, y *Juan Moreri* idem.

Los generos que consta haberse despachado este año y adeudado los derechos de entrada por mano de los dichos Comerciantes ó de sus factores, son los siguientes: *añil de golfo*, idem *bagadel*, *agujas*, *fustanes*, *peletería*, *alfileres*, *lencería de Constanza*, *sombreros*, *rosarios*, *planchuela de laton*, *hilo blanco de Alemania*, *cañamacería*, *cardenillo*, *telas de cedazo*, *espejos*, *tixerías de Tolosa*, *cascabeles*, *estribos*, *hilo de Flandes*, *lienzos de lino de Berbería*, *estaño obrado*, y toda especie de *quincallería* y *mercadería*.

Consta asimismo que los articulos que tomaron y extraxeron de Cataluña en aquel año, fueron: *coral en boton*, *frutas secas*, y 5@954 libras de *azafran de Balaguer*, de *Orta*, y de *Cervera*.

CUENTA DEL AÑO 1428.

Los nombres de los Comerciantes que se leen en los asientos de este año, son los siguientes: entre los Alemanes, *Joushompis y Compañia*, *Juan de Colonia*, *Juan Rffels*, *Angelo Thuemburg*, *Anagui de Boys*, *Enrique de Alemania*, *Gaspard de Wat*, *Jacobo Bomlio*, *Juan Karli*, *Enrique de Constanza*, *Guillermo Gosofre*, *Juan Uter*, *Agustin Dogor*: en-

tre los Saboyanos, *Conrado Spadeli*, *Juan Spadeli*, y *N. Espondeli*.

Los generos que consta haberse despachado en este año, y adeudado los derechos de entrada por manos de los sobredichos Comerciantes, ó de sus factores son los siguientes: todo genero de *lencería*, *fustanes*, *sombreros*, *paños listados*, *nueces de exarch*, *puntas*, *algodon*, *nuez muscada*, *espejos*, *flor de macias*.

Consta asimismo que los articulos que tomaron aquel año, para extraer de Cataluña, fueron: *azafran* de todas suertes, que pesó 8@744 libras, *sal ammoniaco*, *frutas secas*, *coral en boton*, y *azucar*.

NOTA.

Los valores de algunos articulos, así de importacion como de exportacion, se encuentran especificados este año en algunos generos, como son del *azucar* á 40 lib. barcelonesas la carga: los *higos paros* á 26 lib. de la misma moneda el quintal; y la *nuez de exarch* á 36 lib. el quintal.

CUENTA DEL AÑO 1429.

Los nombres de los comerciantes que se leen en los asientos de este año, son los siguientes: entre los Alemanes, *Joushompis y Compañia*, *Juan Ronoff*, *Gaspard Wat y Compañia*, *Juan Karli*, *Juan de Colonia*: entre los Saboyanos, *Jacobo Bruneti*, *Basqui Materna*, *Bartolome de Saboya*.

Los generos que consta haber despachado en este año, y adeudado los derechos de entrada por mano de los sobredichos Comerciantes, ó por la de sus factores son: todas suertes de *lencería*, *algodon*, *nueces de exarch*, *fustanes*, *paños pintados*, *cañamazo*, *pimienta*, *comino*, *laton*, *alambre*, y todo genero de *quincallería*.

Asimismo los articulos que tomaron y extraxeron de Cataluña, fueron: *azafran*, *coral*, *azufre*, *pieles de conejo*, y *frutas secas*.

CUENTAS DESDE EL AÑO 1430
HASTA 1435.

Los nombres de los Comerciantes que se leen en los asientos de los seis años sobredichos, son los mismos que se expresan en el anterior; con la diferencia de hallarse algunos nuevos, que son los siguientes: entre los Alemanes, *Juan Riff*, *Enrique Werber*; y entre los Saboyanos: *Juan Franchi*, *Pedro Spadeli*, *Pedro Chrespia*, *Jacobo Boccialo*, *Francisco Banqui*, *Antonio Glisa de Niza*, *Martin Morelli*, *Juan Guistardeto*, *Juan Dispa*, *Matheo Stagno*.

Por los asientos de los sobredichos años consta que los renglones de importacion y de exportacion, fueron de las mismas clases que aquí omitimos repetir.

Solo se nota en la cuenta de 1435 el precio que tenían algunos de los artículos del comercio, como son: la docena de pieles de conejos á 3 suel. barceloneses; el quintal de cañamo sin rastriillar á 1 lib. 18 sueldos: la docena de pieles de añinos á 6 suel. 7 dineros: la libra de coral florete en boton 5 lib. 10 suel.: la arroba de agengibre á 2 lib. 11 suel. 5 dineros.

En los asientos del sobredicho año 1435 se hace mención de las embarcaciones, así españolas como extranjeras, que entraron en el puerto de Barcelona con carga para los expresados Alemanes y Saboyanos, y son los siguientes: galera de *Luis Sirvent*, catalan: nao de *Pedro Vidal*, idem: barca de *Arnaldo Juliol*, idem: barca de *Pedro Pons*, idem: barca de *Berenguier Conca*, idem: barca de *Guerao de Copliure*, idem: la galera de *Perpiñan*, idem: una galeaza de *Venecianos*: otra galeaza de idem: una nao de *Nizardos*: nao de *Antonio Marema*: nao de *Rodrigo Ramon de Niza*: dos galeazas de *Florentines*: nao de *Gonzalo Yañes*, castellano.

CUENTA DE LOS AÑOS 1441 Y 42.

En los asientos de las cuentas de estos dos años se leen casi los mismos nom-

bres de los Comerciantes extranjeros, y se nota que las casas mas acreditadas y permanentes eran las tres compañías alemanas de *Joushompis*, de *Juan de Colonia*, y de *Gaspar de Wat*.

Los generos de importacion que adeudaron los derechos en aquellos dos años, son: *azufre de Alemania*, *lencería* en crudo y blanqueada, *lienzos pintados de pincel*, *capillos*, *tapetes*, *hilo de ballesta*, *fustanes*, *bonetes*, *pieles de búfalo*, *algodon azul hilado*, *hilo de Oudenarde*, *vidrio*, *libros de papel*, *alambres*, *frisos*, *espejos*, *rosarios*, *hilo de hierro*, y todo genero de *mercería* y *quincallería*.

En los referidos asientos se expresan tambien las embarcaciones, así españolas como extranjeras, que llegaron al puerto de Barcelona con generos de cuenta de los sobredichos comerciantes y compañías. Y son las siguientes: la galera de *N. Casasaya*, Castellano, que vino de Flandes: nao de *Martin de Laso*, Andaluz: una nao de *Castellanos* de la Compañía de *Wat*; la nao de *Alvaro Lopez*, Vizcayno: otra nao de *Castellanos*: nao de *Juan de San Juan*; Vizcayno: otra nao de *Castellanos*: barca de *Martin de Lanza*, Andaluz: barca de *Alonso Lorenzo*, Gallego: barca de *Ramon Angel*, Catalan: galera de *Juan de Riba*, idem: barca de *Ramon Miguél*, idem: nao de *Juan Marti*, idem: galera de *Juan Cambó*, idem: galera de *Pedro Setantí*, idem, que viene de Flandes: balanero de *Melchor Mates*, idem: galera de *Pedro Tintorer*, idem: la galera de *Perpiñan*, idem: barca de *N. Juliol*, idem: galera de *N. Xertart*, idem: barca de *San Feliu*, idem: nao de *Juan Martí*, idem: dos galeras de *Florentines*: otras dos galeras de *Venecianos*: nao de los *Borgoñones*: la galera de *Rhodas*: la galera de *Valencia*: la galera de *Stefano de la Stufa*: la galera de *Stefano Malipetro*, Veneciano: la galera de *Francia*: la galera de *Pedro Bifani de Aviñon*: nao de *Matheo Tosquella*: una galera de *Nizardos*: un balanero de *Borgoña*: la nao de los *Borgoñones*: la galera del *Mariscal de Rhodas*.

una

una galera de *Florentines*: una galera de *Venecianos*: barca de *P. Maltes*.

CUENTA DEL AÑO 1443.

En los asientos de las cuentas de este año consta, que entre las partidas de distintas suertes de azafran, extraxeron de solo Cataluña 16082 libras de peso, cuyo total á razon de 3 lib. moneda barcelonesa la libra de peso de dicho fruto, uno con otro, importa 48@246 lib. de la propia moneda: y esta suma multiplicada por el valor que correspondieria hoy segun el precio de la moneda en Europa, ascenderia á 400@ ducados.

En los asientos de los derechos que adeudó el coral que extraxeron dichos comerciantes extranjeros por la Aduana de Barcelona, asciende á 565 lib. y media de peso, cuyo valor á razon de 4 lib.

moneda barcelonesa cada una, importó 2260 lib. que correspondieria hoy á 18@080 de la moneda corriente.

N O T A.

De los asientos de los derechos Reales adeudados en la Villa de Perpiñan por los mismos Alemanes y Saboyanos, que tambien hacian por aquella via su tráfico de importacion y exportacion, consta: que en el año 1426 extraxeron de Cataluña 1@415 libras de azafran, 168 de coral, y 68 quintales de higos y pasas.

Igualmente por los asientos de lo que adeudaban en Aragon los mismos extranjeros, consta: que extraxeron en el año 1427 de cosecha de aquel Reyno 6@746 libras de azafran, y en el año siguiente 7@723 libras.

NUM. III.

LISTAS DE LAS EMBARCACIONES, ASI NACIONALES como Extranjeras, que adeudaron en el puerto de Barcelona el derecho de ancorage, desde el año de 1496 hasta 1546.

Estas listas se han copiado de los Libros de cuenta de los Recaudadores, que originales existen en el Archivo del Maestre Racional de Cataluña, señalados de la letra A. Pieza 2. Armario V. Son 34 libros en folio de marca mayor, partidos por el largo, y encuadernados en pergamino.

El ancorage era un derecho que el Rey Don Alfonso V habia concedido al Ayuntamiento de Barcelona por su Real privilegio en 1437, destinándolo á la construccion y conservacion de su muelle y fondeadero.

En el extracto que se ha hecho de las innumerables partidas que estan en las listas de aquellos antiguos libros, se han omitido los asientos de todos los buques de mil quintales abaxo, que componen un número prodigioso, incluso los vasos menores de cabotage de la Provincia. Por consiguiente se omiten tambien todas las

embarcaciones catalanas, aunque pasen del porte de los dichos mil quintales, que eran procedentes de Mallorca, Menorca, Valencia, y demás puertos del mismo Principado, y asimismo las que traian sal de los Alfaques, trigo y maderas de Tortosa, que formaban un continuo y frecuente tráfico: y por último se omiten los viajes duplicados y triplicados de una misma embarcacion dentro de un mismo mes.

Por consiguiente solo se extractan aquí las partidas de embarcaciones mayores de 50 toneladas, así nacionales como extranjeras, entendiendose tambien baxo de esta denominacion todas las que eran de puertos de España fuera de Cataluña, que como tales se reputaban entonces. Constará en cada asiento el nombre del Patron, su patria, el puerto de donde venia, la clase del bastimento, y su porte. Con estos datos podrá tener el lector unas

no-

noticias auténticas y muy curiosas, no solo del tráfico marítimo del puerto de Barcelona, á fines del siglo XV, y principios del XVI, en que ya habia perdido gran parte de su pasado esplendor y fuerza; sino de la navegacion que habia en aquellas épocas en varias Provincias de esta Península, ántes y despues de los primeros viages á las Indias.

Para dar una idea del tráfico marítimo y estado de la navegacion que aun conservaba Cataluña á fines del siglo XV, insertaremos aquí los nombres de los 41 Patronos de embarcacion propia, que tenia una sola Villa de aquel Principado (*S. Feliu de Guixols*), que se han recogido de los asientos de ancorage pertenecientes al año de 1499, y son los si-

guientes: Antonio *Rabasa*, Antonio *Roig*, Antonio *Liurás*, Antonio *Saurit*, Antonio *Ferrer*, Antonio *Maciá*, Antonio *Mestre*, Antonio *Roc*, Antonio *Mestras*, Antonio *Masis*, Benito *Vilalta*, Baltasar *Blanch*, Benito *Nadal*, Bartolome *Pujal*, Bartolome *Durban*, Estevan *Serafi*, Feliu *Domingo*, Feliu *Pons*, Feliu *Torras*, Francisco *Joanals*, Feliu *Alest*, Gabriel *Andreu*, Gabriel *Sala*, Juan *Pati*, Juan *Marc*, Jayme *Alomar*, Jayme *Corder*, Jayme *Ramon*, Juan *Clapés*, Monserrate *Bosch*, Nicolás *Asbent*, Ponce *Planellas*, Pablo *Palet*, Pedro *Andreu*, Pedro *Estebe*, Pedro *Berber*, Pedro *Procó*, Pablo *Pou*, Pedro *Sallés*, Rafael *Torras*, Sebastian *Durban*.

CUENTA DEL AÑO 1497.

Adviertase, que en esta primera Lista aun no se asentaban los puertos de donde procedian las embarcaciones que adeudaban el ancorage; sino solo el nombre ó clase de la embarcacion, y el número de quintales de su porte.

Josef Gonzalez, *Portugués*: caravela. 1200.
Antonio Volars, *Catalan*: balanero. 2000.
Cárlos Salvador, *Catalan*: balanero. 2250.
Marcos de los Reyes, *Castellano*: balanero. 1500.
La barca de los Judios. 4000.
Bartolomé Roque, *Castellano*: barca. 1000.

ENERO.

Josef Bandi, *Italiano*: balanero. 1500.
Juan Lanzóa, *Vizcayno*: barca. 5000.
N. Calleja, *Castellano*: balanero. 2000.
Juan Ursúa, *Vizcayno*: barca. 6000.
Luis Ganero, *Castellano*: balanero. 1400.
Matias Garcia, *Castellano*: balanero. 1000.
Francisco Tarascó, *Catalan*: balanero. 1800.
Pedro Altarel, *Catalan*: balanero. 1500.
Pedro Antoni, *Catalan*: balanero. 2000.
Josef de Naya, *Vizcayno*: barca. 1000.
Leonardo Bofill, *Catalan*: barca.
Fernando de la Volucra, *Italiano*. balanero. 1750.
Gerardo Mir, *Catalan*: balanero. 2250.

FEBRERO.

Antonio Márquez, *Castellano*: barca. 1000.
Onofre Riera, *Catalan*: barca. 1000.
Pedro Ferrer, *Valenciano*: balanero. 3000.

MARZO.

N. Paludarias, *Catalan*: balanero. 3000.
Pedro de Sámanos, *Vizcayno*: balanero. 1100.
Alonso de la Portilla, *Castellano*: barca. 2200.
Pedro Soler, *Catalan*: barca. 6000.
Jayme Casasús, *Valenciano*: Caravela. 1500.
Leonardo Bofill, *Catalan*: barca. 1000.
Antonio Márquez, *Castellano*: barca. 1000.
Josef Comellas, *Catalan*: galeon. 2500.
Bernardo Alsines, *Catalan*: galeon. 1300.

ABRIL.

Gabriel Puga, *Gallego*: caravela. 1500.
Guillen Ferrer, *Catalan*: balanero. 3000.
Josef Dastriané: barca. 1000.
Josef Perez, *Castellano*: balanero. 1100.
Miguél Snáu, *Catalan*: barca. 3500.
Pa-

Pablo Pou, <i>Catalan</i> : balanero.	2500.	Diego Taparero, <i>Castellano</i> : barco.	1000.
Juan Mesía, <i>Castellano</i> : caravela.	1000.	Fernando Doz, <i>Castellano</i> : barca.	3000.
Gaspar Comellas, <i>Catalan</i> : galeon.	2000.	Alonso Nogueiro, <i>Gallego</i> : barco.	1000.
Matheo Morales, <i>Sevillano</i> : barco.	1000.	Bernardo Alsines, <i>Catalan</i> : galeon.	1600.
Josef Boracino, <i>Italiano</i> : barca.	1500.	Pedro Oliver, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Damian Baugui, <i>Saboyano</i> : galeon.	2000.		
Jorge Ras, <i>Italiano</i> : barca.	5000.		
Barca del Prior de Cataluña.	3000.		
Pons Guerau, <i>Catalan</i> : saetia.	2000.		
Guillen Salvador, <i>Catalan</i> : balanero.	2000.		

M A Y O.

Juan Alonso, <i>Castellano</i> : caravela.	1520.
Miguél Fábregues, <i>Catalan</i> : nao.	5000.
Gerardo Mir, <i>Catalan</i> : balanero.	2250.
Josef Escuder, <i>Valenciano</i> : saetia.	1000.
Pedro Soler, <i>Catalan</i> : nao.	6000.
Pedro Mas, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Josef Boracino, <i>Italiano</i> : caravela.	1500.
Onofre Gifre, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Bernardo Cabañes, <i>Catalan</i> : nao.	6000.
Sigismundo Pla, <i>Catalan</i> : balanero.	3000.
Cárlas Santolí : nao.	7000.
Josef Bazán, <i>Castellano</i> : balanero.	2200.
Pons Garau, <i>Catalan</i> : saetia.	1000.

J U N I O.

Leonardo Bofill, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Antonio Torrella, <i>Catalan</i> : barca.	1100.
Rafael Zavala, <i>Castellano</i> : balanero.	2000.
Jayme Casasús, <i>Valenciano</i> : caravela.	1500.
Bartolomé Moncofa, <i>Portugués</i> : caravela.	1000.
Lorenzo Martorell, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Bartolomé Roque, <i>Castellano</i> : barca.	1000.
N. Gonzálbo, <i>Castellano</i> : balanero.	1600.
Antonio Torrella, <i>Catalan</i> : barca.	1100.
Mathias Oliver, <i>Catalan</i> : barca.	1300.
Pedro Sarinera : balanero.	1500.

J U L I O.

Josef Morrell, <i>Catalan</i> : balanero.	4000.
Antonio Torrella, <i>Catalan</i> : barca.	1100.
Bernardo Cabañes, <i>Catalan</i> : nao.	6000.
Gaspar Riba : balanero.	2000.
Josef Boracino, <i>Italiano</i> : barca.	1500.
Jayme Bosch, <i>Catalan</i> : galeon.	2750.
Francisco Calvet, <i>Catalan</i> : saetia.	1000.

A G O S T O.

Josef Ferrandis, <i>Castellano</i> : balanero.	1000.
Jayme Pou, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Rafael Zavala, <i>Vizcayno</i> : balanero.	2000.
Juan Torrelles, <i>Catalan</i> : balanero.	2000.
Antonio Torrella, <i>Catalan</i> : barca.	1100.
Guillen Belora, <i>Valenciano</i> : barca.	1000.
Diego Sierra, <i>Castellano</i> : caravela.	1500.
Juan Dalicone, <i>Italiano</i> : balanero.	2000.
Gabriel Pujadas, <i>Catalan</i> : caravela.	1500.
Pablo Pou, <i>Catalan</i> : balanero.	2500.
Guillen Corás, <i>Catalan</i> : caravela.	2000.
Garau Mir, <i>Catalan</i> : balanero.	2250.
Matheo Fabrer, <i>Valenciano</i> : barca.	1000.

S E T I E M B R E.

Manuel Dorás, <i>Catalan</i> : balanero.	3000.
Josef Boracino, <i>Italiano</i> : caravela.	1500.
Juan Mons : balanero.	4000.
Pedro Planes, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Christoval Marco, <i>Andaluz</i> : barco.	1000.
Pablo Comellas, <i>Catalan</i> : galeon.	2500.

O C T U B R E.

Leonardo Bofill, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Alonso Nogueiro, <i>Gallego</i> : barca.	1000.
Matheo Fabrer, <i>Valenciano</i> : barca.	1000.
Juan Carrasco, <i>Castellano</i> : balanero.	1800.
Bartolomé Montoro, <i>Castellano</i> : caravela.	1000.
Antonio Mir, <i>Catalan</i> : caravela.	1300.
Antonio Olari, <i>Sardo</i> : barca.	1000.
Ramon Morer, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Juan Ferrandiz, <i>Castellano</i> : balanero.	1000.
Jayme Pou, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Miguél Gorgi, <i>Sardo</i> : caravela.	1000.
Josef Boracino, <i>Italiano</i> : barca.	1500.
Leonardo Bofill, <i>Catalan</i> : barca.	1000.
Josef Carrasco, <i>Castellano</i> : balanero.	2000.

NO-

NOVIEMBRE.

DICIEMBRE.

Miguél Fabregas, <i>Catalan</i> : nao. 5000.	Bartolomé Roque, <i>Castellano</i> : barca. 1000.
Manuel Darés, <i>Barcelonés</i> : barca. 3000.	Juan Escuder, <i>Catalan</i> : saetía. 1000.
Onofre Riera, <i>Catalan</i> : balanero. 2000.	Antonio Mayor, <i>Castellano</i> : barca. 1000.
Antonio Saragosa, <i>Catalan</i> : balanero. 2000.	Gonzalvo Rodrigo, <i>Castellano</i> : barco. 1000.
	Gabriel Pujadas, <i>Catalan</i> : caravela. 1500.
	Leonardo Bofill, <i>Mallorquin</i> : barca. 1000.
	Alonso Carrasco, <i>Castellano</i> : balanero. 1750.

CUENTA DEL AÑO 1498.

ENERO.

Oporto : caravela. 1000.
Antonio Magor, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca. 1000.

Josef Cano, <i>Castellano</i> : de Colibre : balanero. 1500.
Juan Damiá, <i>Catalan</i> : de Specia : caravela. 1300.
Alvaro Berbero, <i>Gallego</i> : de la Coruña : caravela. 1000.
Miguél Fabregas, <i>Catalan</i> : de Sicilia : nao. 5000.
Juan Escuder, <i>Catalan</i> : de Tarragona : saetía. 1000.
Guillen Ferrer, <i>Catalan</i> : de Galicia : balanero. 2000.

ABRIL.

Pedro Mora, <i>Menorquin</i> : de Ciudadella : galeon. 1000.
Juan Rosas de Noya, <i>Gallego</i> : de Malaga : balanero. 1000.
Bartolomé Montofá, <i>Mallorquin</i> : de Alguér : caravela. 1000.
Francisco Fabrer, <i>Catalan</i> : de Aguasmuertas : balanero. 2000.

FEBRERO.

Antonio Soler, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca. 1000.
Gabriel Pujadas, <i>Catalan</i> : de Tarragona : caravela. 1500.
Jayme Pou, <i>Catalan</i> : de Palamós : barca. 1000.

MARZO.

Miguél Bonhanato, <i>Portugués</i> : de Berganga : galeon. 1000.
Alonso Sanchez, <i>Portugués</i> : de Pontevedra : caravela. 1500.
Christoval Gutierrez, <i>Portugués</i> : de Oporto : barca. 1000.
Bartolomé Alonso, <i>Castellano</i> : de Castilla : caravela. 1100.
Leonardo Bofill, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : barca. 1000.
Bernardo Onis, <i>Portugués</i> : de Oporto : caravela. 2000.
Alfonso Nogueyro, <i>Portugués</i> : de Tom. IV.

MAYO.

Leonardo Bofill, <i>Mallorquin</i> : de Tarragona : barca. 1000.
Juan Oliver, <i>Catalan</i> : del cabo de Tordera : balanero. 2000.
Matheo Fabres, <i>Catalan</i> : de Alguér : caravela. 1000.
Antonio Joanals, <i>Catalan</i> : viene de paso : caravela. 1000.
Francisco Nivader, <i>Napolitano</i> : de Nápoles : balanero. 2500.
Francisco Fabres, <i>Valenciano</i> : de Valencia : balanero. 2000.
Pedro Valentí, <i>Catalan</i> : de Palamós : balanero. 2000.
Ramon Armorós, <i>Catalan</i> : de Civita-vecchia : balanero. 3000.

JUNIO.

Miguél San Climent, <i>Catalan</i> : de Alexandria : nao. 7000.
D Ber-

Bernardino Juncá, <i>Catalan</i> : de Sicilia : balanero.	2000.	ller : balanero.	3000.
Benito Banqui, <i>Saboyardo</i> : de Valencia : galeon.	1000.	Onofre Riera, <i>Catalan</i> : de Cáller : balanero.	2000.
Alonso Nogueiro, <i>Portugués</i> : de Sevilla : barco.	1000.	Mossen Juan Sarriera, patron Solillas, <i>Catalan</i> : de Nápoles : nao.	17000.
Bartolomé Rodrigo, <i>Castellano</i> : de Sevilla : barco.	1000.	Bartolomé Montofá, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	1000.
Juan Bascat, <i>Catalan</i> : de Genova : balanero.	2000.		
Guillen Barla, <i>Menorquin</i> : de Menorca : sactía.	1000.		
Pedro Mora, <i>Menorquin</i> : de Menorca : galeon.	1000.		
Antonio Magór, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.		

JULIO.

Pedro Solér, <i>Catalan</i> : de Alguér : nao.	6000.
Bartolomé Pedro Badoco, <i>Nizardo</i> : de Aguas-muertas : galeon.	12000.

A G O S T O.

Juan Farriol, <i>Catalan</i> : de Malaga : caravela.	1200.
Bernardo Alsine, <i>Catalan</i> : de Alguér : galeon.	1250.
Francisco de Cuevas, <i>Andaluz</i> : de San Lucar : balanero.	1000.
Christoval Garcia, <i>Andaluz</i> : de Sevilla : caravela.	1100.
Guillen Bou, <i>Catalan</i> : de Aguas-muertas : barca.	3000.
Vicente de Monedo, <i>Castellano</i> : de Palamós : caravela.	1000.

S E T I E M B R E.

Guillen Fabrer, <i>Catalan</i> : de Cá-

ller : balanero.	3000.
Onofre Riera, <i>Catalan</i> : de Cáller : balanero.	2000.
Mossen Juan Sarriera, patron Solillas, <i>Catalan</i> : de Nápoles : nao.	17000.
Bartolomé Montofá, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	1000.

O C T U B R E.

Francisco Fernandez, <i>Andaluz</i> : de Genova : balanero.	1000.
Juan Rafael, <i>Valenciano</i> : de Alicante : balanero.	3000.

N O V I E M B R E.

Pedro Valentí, <i>Catalan</i> : de Rhodas : balanero.	2000.
Juan de Lanza, <i>Andaluz</i> : de Málaga : balanero.	1000.
Martin de Feransach, <i>Saboyano</i> : de la Novella : galeon.	1500.
Juan Farriol, <i>Catalan</i> : de Alguér : caravela.	1000.
Bartolomé Montofá, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : caravela.	1000.
Alonso Roiz, <i>Andaluz</i> : de Sevilla : caravela.	1200.
Christoval Marco, <i>Andaluz</i> : de San Lucar : caravela.	1000.
Pedro Pasqual, <i>Valenciano</i> : de Alicante : balanero.	2500.

D I C I E M B R E.

Benito Sanchez, <i>Andaluz</i> : de Málaga : balanero.	1000.
Manuel Deus, <i>Genoves</i> : de Genova : galeon.	1500.
Christoval Garcia, <i>Andaluz</i> : de Nápoles : caravela.	1000.

C U E N T A D E L A Ñ O 1499.

E N E R O.

Bernardino Galí, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : balanero.	1100.
Bernardo Alsine, <i>Catalan</i> : de Alicante : galeon.	1300.

Gabriel Pujadas, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : caravela.	1500.
Luis Matias de Muros, <i>Gallego</i> : de Noya : balanero.	1400.

FE-

FEBRERO.

Josef Luis de Villandrando, <i>Gallego</i> : de Pontevedra : caravela.	1100.
Matheo Lorente, <i>Gallego</i> : de Noya : balanero.	1500.
Perico de Mandoro, <i>Gallego</i> : de Noya : balanero.	1250.
Blasco Annis, <i>Castellano</i> : de Tarifa : caravela.	1200.
Fernando de Salazar, <i>de Muros</i> : de Noya : balanero.	
Mossen Pere Guillen Fabregas, <i>Catalan</i> : de Rhodas : nao.	5000.
Macian Oliver, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Antonio Torelló, <i>Catalan</i> : de Mallorca : barca.	1100.
Francisco Flaquer, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1200.
Mencio Ruiz de Largantaya, <i>Castellano</i> : de Nápoles : balanero.	13000.

MARZO.

Bernardino Galí, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : balanero.	1100.
Pedro Ferrer, <i>Catalan</i> : de Mallorca : barca.	1100.
Leonardo Bofill, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : barca.	1000.
Josef Escuder, <i>Catalan</i> : de Alicante : saetía.	1000.

ABRIL.

Salvador Amat, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Manuel de Rodas, <i>Catalan</i> : de Genova : galeon.	2500.
Antonio Soler, <i>Valenciano</i> : de Valencia : barca.	1000.
Salvador Cabañas, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Miguél Barceló, <i>Mallorquin</i> : de Alguér : balanero.	1300.
Jorge Ros, <i>Catalan</i> : de Genova : nao.	11000.

MAYO.

Pedro Pasqual, <i>Catalan</i> : de Genova : balanero.	2500.
Antonio Magór, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Valentin Lavat, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : balanero.	2500.
Francisco Claver, <i>Valenciano</i> , de Denia : balanero.	2000.
Gerardo Mir, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : balanero.	2250.
Matheo Fabrer, <i>Barcelonés</i> : de Aguas-muertas : caravela.	1000.
Antonio Marqués, <i>Catalan</i> : de Mallorca : barca.	1000.

JUNIO.

Farío Rafi de Nino, <i>Genovés</i> : de Genova : galeon.	1000.
Antonio Pollés, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Juan Farriol, <i>Barcelonés</i> : de Cádiz : caravela.	1200.
Nicolás Sanz, de Tortosa : de Gibraltar : balanero.	1000.
Bartolomé Moncofa, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : caravela.	1000.
Rodrigo Rull, <i>Catalan</i> : de Almería : barco.	1000.
Antonio Ferrer, <i>Catalan</i> : de Nausia : saetía.	1200.
Jayme Riguer, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Alonso Nogueiro, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.

JULIO.

Diego Ximeno, <i>Sevillano</i> : de Sevilla : barco.	1000.
Guillen Batlle, <i>Barcelonés</i> : de Aguas-muertas : saetía.	1000.
Onofre Riera, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : balanero.	2000.
Pedro Valentí, <i>Catalan</i> : de Sicilia : balanero.	2000.
Clemente Cases, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : barca.	1000.

D 2

Pe-

Pedro Negro, <i>Genovés</i> : de Mallorca : galeon.	1000.	Oporto : barco.	1000.
Thomás Sanchez, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.	Alonso Nogueyro, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.
Vigilio Daronderri, <i>Vizcayno</i> : de Flandes : nao.	2300.	Cárlos de Fornés, <i>Genovés</i> : de passage, lleva paños : nao.	12000.
Mossen Cárlos de San Climent, <i>Barcelones</i> : de Alexandría : nao.	7000.	Thomás Sanchez, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.
Bernardo Cabañes, <i>Catalan</i> : de Nápoles : nao.	4000.	Diego Casterenoso, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1000.
Juan Lotero, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.	Ramon Llansa, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : balanero.	1000.
		Leonardo Bofill, <i>Barcelonés</i> : de Alicante : barca.	1000.
		Onofre Riera, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	2000.

A G O S T O.

Pedro Sanchez, <i>Sevillano</i> : de Oporto : barco.	1000.
Juan de Minuesa, <i>Sevillano</i> : de Civita-vecchia : barco.	1000.
Manuel Darés, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : galeon.	2500.
Bartolomé Moncofá, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : caravela.	1000.
Diego Rodrigo, de <i>Viana</i> : de Sevilla : barco.	1000.
Pedro Pasqual, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles : balanero.	2500.

S E T I E M B R E.

Francisco Calafate, <i>Sevillano</i> : de Sevilla : barco.	1000.
Juan Farriol, <i>Barcelonés</i> : de Marsella : caravela.	1000.
Jayme Roca, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : caravela.	1000.
Juan Rigo Dandora, <i>Genovés</i> : de Marsella : balanero.	2000.
Domingo Juan Gatas, <i>Genovés</i> : de Mallorca : galeon.	1000.
Benito Sanou, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Farrer Raffi, <i>Marsellés</i> : de Aguasmuertas : galeon.	1000.
Juan Farriol, <i>Barcelonés</i> : de Marsella : saetia.	1000.

O C T U B R E.

Francisco Ferrandiz, *Portugués* : de

N O V I E M B R E.

Antonio Pollés, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Juan Bautista, <i>Genovés</i> : de Cadiz : balanero.	2000.
Gabriel Pujades, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles : caravela.	1250.

D I C I E M B R E.

Benito Vieta, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Pedro Sanchez, <i>Sevillano</i> : de Alicante : barco.	1000.
Salvador Amat, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : barca.	1000.
Pedro de Malodia, <i>Gallego</i> : de la Puebla : balanero.	1100.
Pedro de Vales, <i>Gallego</i> : de la Coruña : balanero.	1000.
Alonso Nogueyro, <i>Portugués</i> : de Roma : barco.	1000.
Juan Puñolla, <i>Castellano</i> : de Oporto : barco.	11000.
Damian Marrufa, <i>Genovés</i> : de Valencia : nao.	3000.
Miguél Planes, <i>Barcelonés</i> : de Mecina : balanero.	2700.
Blasco Gonzalo, <i>Gallego</i> : de la Coruña : balanero.	1000.

CUEN.

CUENTA DEL AÑO 1500.

ENERO.

Jayme Casasús, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	1500.
Onofre Riera, <i>Barcelonés</i> : de Alicante : balanero.	2000.
Baltasar Torroella, <i>Catalan</i> : de Mallorca : barca.	1000.
Pedro Anni, de <i>Tarifa</i> : de Moguér : caravela.	1000.
Blasco Alfonso, <i>Portugués</i> : de Pontevedra : balanero.	1000.
Juan Escuder, <i>Catalan</i> : de Mallorca : saetía.	1000.
Diego de Padilla, <i>Sevillano</i> : de Oporto : balanero.	1000.
Felipe Pons, <i>Barcelonés</i> : de Narbona : barca.	1000.
Macian Oliver, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Bernardino Dimas, <i>San Luqueño</i> : de Oporto : barco.	1000.
Alvaro Perez, <i>Portugués</i> : de Pontevedra : balanero.	1200.
Antonio Falgueras, <i>Catalan</i> : de Soller : barca.	1000.

FEBRERO.

Antonio Goday, <i>Barcelonés</i> : de Mahon : barca.	1000.
Vilambos, <i>San Luqueño</i> : de Oporto : barco.	1000.
Pedro Pasqual, <i>Barcelonés</i> : de Genova : balanero.	1500.
Miguél Planes, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : balanero.	1500.
Antonio Farrer, <i>Catalan</i> : de Cullera : barca.	1000.
Jayme Girau, <i>Catalan</i> : de Vilajoyosa : barca.	1000.
Antonio Galter, <i>Barcelonés</i> : de Francia : barca.	1000.
Leonardo Bofill, <i>Barcelonés</i> : de Aguas-muertas : barca.	1000.
Christoval Garau, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : saetía.	1000.
Jayme Lauger, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.

Juan Bergantiño, <i>Gallego</i> : de la Coruña : balanero.	1800.
Poncio Planella, <i>Catalan</i> : de Narbona : saetía.	1000.
Bartolomé Mas, <i>Catalan</i> : de Mallorca : barca.	1000.

MARZO.

Pedro Feliu, <i>Catalan</i> : de Mallorca : barca.	1000.
Francisco Vinader, <i>Barcelonés</i> : de Tortosa : nao.	3000.
Matheo Fabrer, <i>Catalan</i> : de Mallorca : caravela.	1000.
Leonardo Bofill, <i>Barcelonés</i> : de Mallorca : barca.	1000.
Narciso Oliver, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Francisco Fabrer, <i>Barcelonés</i> : de Alexandria : barca.	2500.

ABRIL.

Salvador Amat, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : barca.	1000.
Juan Patit, de <i>Tortosa</i> : de Mallorca : balanero.	1800.
Juan de Toledo, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1000.
Antonio Farrer, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Antonio Pollés, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Juan Laupera, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Macian Oliver, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Juan Ximeno, <i>Menorquin</i> : de Menorca : galeon.	1000.
Francisco Canari, <i>Barcelonés</i> : de Mallorca : galeon.	1000.
Ramon Corraget, <i>Catalan</i> : de Narbona : saetía.	1000.
Jayme Riera, <i>Barcelonés</i> : de Mallorca : galeon.	1000.
Jayme Girau, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.

MA-

M A Y O.

Antonio Grañena, <i>Portugués</i> : de S. Lucar : barco.	1000.
Guillen Batlle, <i>Barcelonés</i> : de Alicante : saetía.	1000.
Pons Planellas, <i>Catalan</i> : de Narbona : saetía.	1000.
Salvador Cabañes, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Gabriel Carrió, <i>Catalan</i> : de Sicilia : balanero.	2800.
Juan Rafael, <i>Valenciano</i> : de Valencia : barca.	2500.
Bartolomé Moncofá, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : caravela.	1000.
Juan Escuder, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : saetía.	1000.
Gonzalvo Perez, de <i>Salan</i> : de Rhodas : barco.	3000.
Jorge Ras, <i>Barcelonés</i> : de Alexandría : nao.	11000.
Gonzalo Garcia, <i>Gaditano</i> : de Roma : barco.	1000.
Bernardino Gorgi, <i>Sardo</i> : de Cáller : balanero.	1200.
Antonio Torras, <i>Mallorquin</i> : de Mallorca : galeon.	1000.
Benito Cabañas, <i>Catalan</i> : de Nápoles : nao.	4000.
Jayme Bernigal, <i>Barcelonés</i> : de Flandes : balanero.	12250.

J U N I O.

Onofre Riera, <i>Barcelonés</i> : de Berbería : balanero.	2000.
Juan Farriol, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : caravela.	1200.
Gerónymo Marrado, <i>Genovés</i> : de Mallorca : galeon.	1100.

J U L I O.

Benito Sarriñame, <i>Catalan</i> : de Francia : balanero.	1200.
Benito Cabañas, <i>Catalan</i> : de la Mata, trae sal de pasage : nao.	4000.
Innocente Aloy, <i>Francés</i> : de Mallorca : balanero.	1500.
Juan Busot, <i>Catalan</i> : de Alguér :	

caravela.

Francisco Ferrandiz, <i>Portugués</i> : de Oporto, barco.	1100.
Thomás Sanchez, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.
Antonio de Grañena, <i>Portugués</i> : de Oporto.	1000.
Juan Ximeno, <i>Menorquin</i> : de Menorca : galeon.	1000.
Salvador Amat, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : barca.	1000.
Narciso Morell, <i>Barcelonés</i> : de Caller : balanero.	1000.
Antonio del Pozo, <i>Castellano</i> : de Nápoles : caravela.	2500.

A G O S T O.

Jayme Casasús, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	1500.
Bartolomé Moncofá, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : caravela.	
Antonio Farrer, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Francisco Valentí, <i>Catalan</i> : de Nápoles : nao.	3250.
Bartolomé Miret, <i>Catalan</i> : de Valencia : barca.	1000.
Gaspar Leu, <i>Barcelonés</i> : de la Mata : barca.	3500.
Francisco Fabrer, <i>Barcelonés</i> : de Berbería : barca.	2500.
Jayme Pou, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : balanero.	1000.
Antonio Goday, <i>Barcelonés</i> : de Mahon : barca.	1000.
Mossen Juan Carrera, <i>Barcelonés</i> : de Alexandría : nao.	17000.

S E T I E M B R E.

Antonio del Polo, <i>Veneciano</i> : de los Alfaques : caravela.	2500.
Jeanoto Artigo, <i>Florentin</i> : de Marsella : barca.	3000.
Antonio Rodrigo, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.
Don Gerónymo de Sernello, de la Mata : barca.	9000.
Martin Argilia, <i>Genovés</i> : de Sahona : galeon.	2000.
Ga-	

Gabriel Sala, *Catalan* : de Francia: saetía. 1000.
 Bartolomé Mas, *Catalan* : de Valencia : barca. 1000.
 Francisco Vinader, *Catalan* : de Nápoles : nao. 3000.
 Juan Marc, *Catalan* : de Francia: caravela. 1000.
 Damian Marrufa, *Genovés*, de Genova : balanero. 3000.
 Pedro de Toledo, *Andaluz* : de Mallorca : galeon. 1000.
 Benito Sanou, *Catalan* : de Valencia : barca. 1000.
 Diego de Pando, *Bilbaño* : de Flandes : barca. 2500.
 Thomás Sanchez, *Portugués* : de Oporto : barco. 1000.

OCTUBRE.

Fernando Prieto, *Sevillano* : de Segura : balanero. 1000.
 Juan de Balay, de *Fuente-rabia* : de Aguas-muertas : balanero. 1300.
 Pedro de Muros, *Gallego* : de Aguas-muertas : balanero. 1400.
 Francisco Canar, *Barcelonés* : de Roma : galeon. 1000.
 Bartolomé Coli, *Andaluz* : de Paños : caravela. 1300.
 Juan Rodrigo, *Andaluz* : de Alicante : caravela. 1500.
 Antonio de Moguera, *Castellano* : de Vera : caravela. 1000.
 Matheo Fabrer, *Barcelonés* : de Alicante : caravela. 1000.
 Leonardo Bofill, *Barcelonés* : de Alicante : barca. 1000.
 Guillen Batlle, *Barcelonés* : de Alicante : saetía. 1000.

NOVIEMBRE.

Gabriel Rodrigo, de *Tarifa* : de Cadiz : caravela. 1200.
 Onofre Riera, *Barcelonés* : de Alicante : balanero. 2000.
 Nicolás Andreu, *Catalan* : de Ali-

cante : balanero. 4000.
 Bartolomé Miret, *Catalan* : de Valencia : barca. 1000.
 Francisco Tarascó, de *Tortosa* : de Cadiz : balanero. 1800.
 Bartolomé Carcereño, *Sevillano* : de Sevilla : barco. 1000.
 Antonio Sallés, *Barcelonés* : de Málaga : barca. 1000.
 Jayme Casasús, *Barcelonés* : de Málaga : balanero.

DICIEMBRE.

Jayme Bernigal, *Barcelonés* : de Sicilia : balanero. 2250.
 Jayme Pou, *Catalan* : de Nápoles: balanero. 1100.
 Bartolomé Moncofá, *Barcelonés* : de Nápoles : caravela. 1000.
 Andrés Tordori, *Valenciano* : de Málaga : balanero. 1500.
 Narciso Morell, *Barcelonés* : de Málaga : balanero. 1000.
 Juan Farriol, *Barcelonés* : de Málaga : caravela. 1200.
 Bartolomé Mas, *Catalan* : de Málaga : barca. 1000.
 Lopez de Sayala, *Vizcayno* : de Mesina : barco. 5000.
 Miguél Rafart, *Catalan* : de Valencia : barca. 1000.
 Martín Darranguri, *Vizcayno* : de Fuente-rabia : barco. 1800.
 Blasco Gonzalvo, *Castellano* : de la Coruña : balanero. 1000.
 Antonio Rodrigo, *Portugués* : de Oporto : barco. 1000.
 Benito Vicens, *Valenciano* : de Valencia : barca. 1000.
 Benito Vieta, *Catalan* : de Valencia : barca. 1000.
 Benito Pollés, *Catalan* : de Valencia : barca. 1000.
 Misser Miro Marito, *Siciliano* : de Mesina : nao. 3300.
 Juan Cortés, *Gallego* : de la Coruña : balanero. 1000.

CUEN-

C U E N T A D E L A Ñ O 1501.

Juan Martinez de Eléta , <i>Vizcayno</i> : de Flandes : balanero. 2000.	Lopez de Sayala , <i>Vizcayno</i> : de Berbería : barca. 5000.
Pedro Morell , <i>Catalan</i> : de Mase-ro : balanero. 2000.	Bernardo de Costanza , <i>Mesiués</i> : de Aguas-muertas : nao. 2600.
Benito Ortíz , <i>Portugués</i> : de Opor-to : barco. 1000.	Francisco Fernandez , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Santa Maria : barco. 1000.
Onofre Riera , <i>Barcelonés</i> : de Mal-ta : balanero. 2000.	Juan Pou , <i>Catalan</i> : de Caller : ba-lanero. 1100.
N. Nogueyro , <i>Portugués</i> : de Ge-nova : barco. 2000.	Francisco Rafi , <i>Marsellés</i> : de Aguas-muertas : galeon. 1000.
Mossen Juan Sarriera , <i>Catalan</i> : de Alexandría : caravela. 2000.	Juan Farriol , <i>Barcelonés</i> : de Al-guér : caravela. 1200.
Baltasar Torroella , <i>Catalan</i> : de Má-laga : nao. 11000.	Agustin de Tager , <i>Francés</i> : de Aguas-muertas : galeon. 1000.
Rafaél Sallés , <i>Catalan</i> : de Alexan-dría : balanero. 3000.	Vicente Vilar , <i>Barcelonés</i> : de Aguas-muertas : balanero. 1000.
Juan Farriol , <i>Barcelonés</i> : de Al-guér : caravela. 1200.	Juan Busot , <i>Catalan</i> : de Alguér : caravela. 1100.
Juan de Granada , <i>Vizcayno</i> : de Flandes : balanero. 2500.	Juan Cortés , <i>Gaditano</i> : de Sevi-lla : caravela. 1000.
Alonso Sanchez , <i>Castellano</i> : de Flandes : balanero. 1600.	Francisco Gonzalvo , <i>Portugués</i> : de Oporto : barco. 1000.
Juan Perez , <i>Sevillano</i> : de Flandes : balanero. 1600.	Antonio Raull , <i>Catalan</i> : de Ber-bería : balanero. 2500.
Pedro Vernigals , <i>Catalan</i> : de Ca-ller : balanero. 2200.	Luis Mathias de Muros , <i>Portugués</i> : de Noya : balanero. 1200.
Mossen Bartolomé Bertolá , <i>Cata-lan</i> : de Caller : balanero. 7000.	Alfonso Carrasco , <i>Gallego</i> : de Noya : balanero. 1000.

C U E N T A D E L A Ñ O 1502.

Martin de Arana , <i>Castellano</i> : de Noya : barco. 1400.	Galicia : balanero. 1000.
Juan Pujol , <i>Barcelonés</i> : de Berbe-ría : balanero nuevo. 2500.	Esteban de Pasada , <i>Vizcayno</i> : de la Coruña : balanero. 1000.
Rodrigo Sanchez , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Santa Maria : barco. 1000.	Alonso Martin , <i>Sevillano</i> : de Guar-damar en Valencia : balanero. 1200.
Juan Porres , <i>Castellano</i> : de Pon-tevedra : caravela latina. 1000.	Janoto Papinelli , <i>Sardo</i> : de Caller : balanero. 1200.
Alonso Nogueyro , <i>Portugués</i> : de Mecina : barco. 11000.	Gaspar Casasús , <i>Napolitano</i> : de Nápoles : balanero. 1500.
Alfonso de Rienso , <i>Gallego</i> : de	Antonio Raull , <i>Barcelonés</i> : de Si-cilia : balanero. 1500.

C U E N T A D E L A Ñ O 1503.

Fernando Francho , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Santa Maria : barca. 1000.	Luis Jonyá , <i>Ivicenco</i> : de Iviza : galeon. 1000.
Climente Moncofa , <i>Barcelonés</i> : de Málaga : caravela. 2000.	Pedro Velasco , <i>Vizcayno</i> : de la Puebla : balanero. 1000.
	Juan

Juan Soller, <i>Mallorquin</i> : de Sicilia : balanero.	1300.	N. Jordá, <i>Catalan</i> : de Cáller : balanero.	1500.
Diego Alvarez, <i>Gallego</i> : de Noya : balanero.	1100.	Juan Simon, <i>Vizcayno</i> : de Mesina : nao.	2000.
Jordan Roguál, <i>Catalan</i> : de Sicilia : balanero.	2000.	Juan de Valsamar, <i>Vizcayno</i> : de Sicilia : barco.	3000.
Sotero Falgon, <i>Gallego</i> : de Pontevedra : balanero.	1100.	Fernando Ortíz, <i>Andaluz</i> : de Málaga : barco.	2800.
Vicente Vilar, <i>Barcelonés</i> : de Cáller : barca.	1000.	Juan Duziolla, <i>Vizcayno</i> : de Mesina : balanero.	1000.
Antonio Major, <i>Catalan</i> : de Cáller : barca.	1000.	Rodrigo de Calollo, <i>Gallego</i> : de Málaga : balanero.	1000.
Fernando Ortíz, <i>Andaluz</i> : de Málaga : barco.	1000.	Bartolomé de Canobal, <i>Genovés</i> : de Mesina : galeon.	1100.
Francisco Arenys, <i>Catalan</i> : del Puerto de Sta. Maria : barca.	1000.	Rafael Sallés, <i>Barcelonés</i> : de Genova : balanero.	2000.
Pedro Fanfa, <i>Menorquin</i> : de Mahon : balanero.	2700.	Gonzalo de la Encina, <i>Castellano</i> : de Cáller : barca.	2250.
Pedro Valentí, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	2000.	Francisco Salvador, <i>Catalan</i> : de Alguér : caravela.	1200.
Gonzalvo de Lampilla, <i>Vizcayno</i> : de Málaga : balanero.	2000.	Juan Marés, <i>Mallorquin</i> : de Berberia : balanero.	1200.
Pedro Colarte, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : balanero.	1000.	Julian Balasote, <i>Castellano</i> : de Alicante : balanero.	2800.
Francisco Ferrer, <i>Barcelonés</i> : de Rhodas : balanero.	2500.	Juan de Lisona, <i>Vizcayno</i> : de Cáller : barco.	1500.
Valentino Corso, <i>Siciliano</i> : de Mesina : balanero.	1200.	Francisco Fabregas, <i>Catalan</i> : nao.	3000.
Onofre Riera, <i>Barcelonés</i> : de Cáller : balanero.	2500.	Pedro Valentí, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	6000.
Andrés de la Zuda, <i>Andaluz</i> : de Málaga : balanero.	1300.	Gonzalo de Baso, <i>Gallego</i> : de la Coruña : barco.	2000.
Perot de Tortosa, <i>Catalan</i> : de Roma : saetía.	1000.	Damian Massana, <i>Catalan</i> : de Mesina : balanero.	1500.
Pedro Gallego, <i>Castellano</i> : de Málaga : barco.	1200.	Martin de Argandoña, <i>Vizcayno</i> : de Vizcaya : barca.	1000.
Juan de Visau, <i>Gallego</i> : de Mesina : balanero.	1500.	Juan Bazan, <i>Vizcayno</i> : balanero.	3800.
N. Zondari, <i>Vizcayno</i> : de Málaga : barco.	2000.	Pedro Vayas, <i>Sevillano</i> : de Málaga : balanero.	1500.
Perot Miquel, <i>Catalan</i> : de Cáller : nao.	4000.	Diego Diaz de Muros, balanero.	1000.
Jorge Batlle, <i>Catalan</i> : de Roma : caravela.	1800.	Rodrigo Cabeza, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero.	1300.
Francisco Valentí, <i>Catalan</i> : de Pontevedra : nao.	3250.	Rodrigo de Torecedo, <i>Gallego</i> : de Málaga : balanero.	1300.
Pedro Negro, <i>Genovés</i> : de Albiga : galeon.	1300.	Diego de Melon, de Málaga : barco.	1000.
Antonio de Nisa, <i>Mallorquin</i> : de Cáller : balanero.	1500.	Guillen Batlle, <i>Barcelonés</i> : de Cáller : saetía.	1500.
Juan Rico, <i>Vizcayno</i> : de Mesina : balanero.	1500.	Juan de Barahona, <i>Castellano</i> : de Sevilla : barco.	3000.

Miguél R. Raudor, <i>Barcelonés</i> : de Lisboa : barca.	1000.	ros : balanero.	1200.
Alonso Calvo, <i>Gallego</i> : de Mu-		Antonio Rodriguez, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.

C U E N T A D E L A Ñ O 1504.

Bernardo Alsina, <i>Catalan</i> : de Berbería : balanero.	2000.	Sicilia : barca.	2800.
Clemente Moncofá, <i>Barcelonés</i> : de Alicante : caravela.	1300.	Juan Benáges, de <i>Tortosa</i> : de Roma : balanero.	1800.
Diego Lopez, <i>Vizcayno</i> : de Palermo : balanero.	2400.	N. Palaudaries, <i>Catalan</i> : de Nápoles : balanero.	2800.
Juan Pujol, <i>Barcelones</i> : de Sicilia : balanero.	2500.	Onofre Riera, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : balanero.	2500.
Macian Galan, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : barca.	2500.	Jorge Ros, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : nao.	11000.
Diego Sanchez, <i>Sevillano</i> : de Mesina : balanero.	1300.	N. Creus, <i>Catalan</i> : de Nápoles : galeon.	1800.
Juan Margués, <i>Barcelonés</i> : de Valencia : balanero.	2800.	Mossen Francisco Ferrer, <i>Barcelonés</i> : de Cándia : balanero.	2500.
Juan de Benda, <i>Vizcayno</i> : de Sevilla : barca.	1500.	Gomez Darias, <i>Gallego</i> : de Mesina : balanero.	2400.
Felipe Masanés, <i>Barcelonés</i> : de Niza : saetía.	1000.	Rafael Sallés, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	2200.
Salvador Gual, <i>Mallorquin</i> : de Nápoles : barca.	2300.	Antonio Torres, <i>Malagueño</i> : de Málaga : balanero.	2200.
Diego Lopez, <i>Gaditano</i> : de Mallorca : balanero.	1000.	Pedro Valentí, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	2000.
N. Palaudaries, <i>Catalan</i> : de Alexandría : balanero.	2000.	Francisco Valentí, de <i>Palamós</i> : de Nápoles : nao.	3200.
Urquia de los Reyes, de Palermo : barca.	13000.	Miguél de Sille, <i>Frances</i> : de Mallorca : balanero.	1300.
Rafael Sallés, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : balanero.	2300.	Diego Breton, del <i>Puerto</i> : de Sevilla : barco.	1000.
Sancho de Vigo, <i>Gallego</i> : de Flandes : balanero.	2800.	N. Brunet, <i>Catalan</i> : de Cadiz : galeon.	1800.
Martin de Salazar, <i>Castellano</i> : de		Christoval Diaz, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : balanero.	1500.

C U E N T A D E L A Ñ O 1505.

Benito Alsina, <i>Catalan</i> : de Nápoles : balanero.	2000.	de Flandes : barca.	3800.
Juan Martinez, <i>Castellano</i> : de Mesina : balanero.	3000.	Juan de Medina, <i>Vizcayno</i> : de Flandes : balanero.	2000.
Gabriel de Sardo, de Galicia : balanero.	1200.	Gonzalvo de Larquea, <i>Vizcayno</i> : de Genova : barca.	1000.
N. Gutierrez, <i>Gallego</i> : de Galicia : balanero.	1300.	Gonzalvo Ariño, <i>Portugués</i> : de Nápoles : caravela.	2000.
Mossen Francisco Ferrer, <i>Barcelonés</i> : de Flandes : balanero.	2500.	Guillermo Portolillo, <i>Siciliano</i> : de Siracusa : nao.	1800.
Martin de Bargantona, <i>Vizcayno</i> :		Jorge Ros, <i>Barcelonés</i> : de Mesina : nao.	11000.
		Juan	

DE NOTAS VARIAS.

35

Juan Clapés, <i>Catalan</i> : de Genova : balanero.	1200.	Nápoles : barca.	2400.
Martin Ibañez, <i>Ortiguiseño</i> : de Tortosa : balanero.	1800.	Diego Brito, <i>Gallego</i> : de Sevilla : barco.	1000.
Bartolomé Benages, <i>Catalan</i> : de Nápoles : balanero.	1300.	Bartolomé Romero, <i>Andaluz</i> : de Sevilla : barco.	1000.
Bartolomé Ramos, <i>Portugués</i> : de Oporto : barca.	1000.	Juan del Toro, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.
Antonio Masiá, <i>Catalan</i> : de Nápoles : balanero.	2300.	Francisco Fernandez, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.
Bartolomé Benvençut, <i>Catalan</i> : de Nápoles : balanero.	2500.	Pedro Valentí, <i>Catalan</i> , de Cerdeña : balanero.	2000.
Bernardo Busquets, <i>Mallorquin</i> : de Sáhona : nao.	3000.	Genaro de la Fruyte, del Puerto de Sta. Maria : barco.	1200.
Perot Miquél, <i>Catalan</i> : de Sicilia : barca.	4000.	Pedro Joanals, <i>Catalan</i> : de Alicante : balanero.	1000.
Francisco Valentí, <i>Catalan</i> : de Nápoles : barca.	3250.	Rodrigo Nogueyro, <i>Portugués</i> : del Puerto de Santa Maria : barco.	1000.
Jorge Ros, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles : nao.	11000.	Bartolomé Ramos, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.
Martin de Bergantona, <i>Vizcayno</i> : de Nápoles : barca.	3800.	Sabrian Gonzalvo, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.
Juan Garau, <i>Catalan</i> : de Alicante : balanero.	4000.	Alonso Sanchez Texeyro, <i>Portugués</i> : de Oporto : barco.	1000.
García de Romes, <i>Vizcayno</i> : de Sicilia : barca.	4800.	Joaquin Alvarez, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1000.
Vicencio Capargo, de <i>Sorrento</i> : de		Juan de Paluda, <i>Gallego</i> : de Sevilla : balanero.	1000.

CUENTA DEL AÑO 1506.

Bernardo de Segura, <i>Gallego</i> : de Galicia : balanero.	1000.	Cadiz : barco.	1000.
Alonso Calvo, <i>Gallego</i> : de Galicia : balanero.	1000.	Vicente Rivera, <i>Portugués</i> : de Lagos : barco.	1000.
Juan Mayol, <i>Catalan</i> : de Cállers : balanero.	3000.	Mossen Gaspar Pujadas, <i>Barcelonés</i> : de Málaga : barca.	3500.
Diego Gonzalvo, <i>Portugués</i> : de Oporto : caravela.	1000.	Pedro Ortíz, <i>Vizcayno</i> : de Málaga : barca.	4800.
Mossen Jorge Ros, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles y Sicilia : nao.	1000.	Macian Andreu, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	1000.
Clemente Miró, <i>Barcelonés</i> , de Nápoles : balanero.	1600.	N. Pauladaries, <i>Barcelonés</i> : de Alexandría : balanero.	2750.
Juan Moreno, <i>Andaluz</i> : de Sevilla : barco.	1000.	Maestro Manoli, de Nápoles : galion.	3000.
Esteban Quintero, <i>Castellano</i> : de Iviza : caravela.	1000.	Leonardo Bofill, <i>Barcelonés</i> : de Estepona : barca.	1000.
Juan de Anda, <i>Vizcayno</i> : de Civita-vecchia : barco.	3600.	Clemente Moncofá, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles : balanero.	1750.
Rafael Sallés, <i>Barcelonés</i> : de Venecia : balanero.	2200.	Benito Alcina, <i>Catalan</i> : de Cerdeña : balanero.	2000.
Juan Alvarez Salinas, <i>Andaluz</i> : de		Pedro Valentí, <i>Catalan</i> : de Nápoles : balanero.	2000.

E 2

Ber.

Bernardo Ariño, <i>Gallego</i> : de Oporto : balanero.	1000.	na : barco.	2400.
Lopez de Santaya, <i>Vizcayno</i> : de Nápoles : barco.	2000.	Thomás Sanchez, <i>Castellano</i> : de Cadiz : caravela.	1000.
Miguél Caro, <i>Sevillano</i> : de Sevilla : barco.	1000.	Alvaro Rodriguez, <i>Andaluz</i> : de Málaga : barco.	1000.
Antonio Masiá, <i>Catalan</i> : de Alexandria : balanero.	2400.	Alonso Rodriguez, <i>Sevillano</i> : de Sevilla : barco.	1000.
Justo Gozo, <i>Veneciano</i> : de Venecia : galeaza.	7000.	Juan Massó, <i>Catalan</i> : de Sicilia : balanero.	3000.
Luis Navageri, <i>Veneciano</i> : de Venecia : galeaza.	7000.	Fernando la Guardia, <i>Vizcayno</i> : de Valencia : balanero.	2300.
Juan Conesa, <i>Siciliano</i> : de Mesina : barco.		Clemente Moncofá, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles : fusta.	1750.

C U E N T A D E L A Ñ O 1507.

Miguél Presthol, <i>Sardo</i> : de Cadiz : balanero.	4500.	Alexandria : nao.	6000.
Juan Parela, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela.	1000.	N. Palaudaries, <i>Barcelonés</i> : de Alexandria : balanero.	2750.
Juan de Comellas, <i>Barcelonés</i> : de Muros : barca.	1000.	Clemente Moncofá, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : balanero.	1800.
Martin de Carlota, <i>Gallego</i> : de Muros : balanero.	1100.	Sancho Garrido, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero.	1300.
Rodrigo Sancho Lobo, <i>Gallego</i> : de Galicia : barco.	1000.	Lopez de Santaya, <i>Vizcayno</i> : de Valencia : barco.	3600.
Bartolomé Segura, <i>Gallego</i> : de Galicia : balanero.	1000.	Pedro Magro, <i>Genovés</i> : de Cáller : galeon.	2400.
A. Lorach, de <i>Colibre</i> : de Nápoles : saetía.	1000.	Pedro Baso, <i>Gallego</i> : de Genova : galeon.	1000.
Mossen Jorge Ros, <i>Barcelonés</i> : de Poniente : nao.	11000.	Juan Bautista, <i>Genovés</i> : de Cadiz : barca.	1000.
Fernando Martinez, <i>Gallego</i> : de Pontevedra : balanero.	11000.	Juan Mariño, <i>Gallego</i> : de Portugal : balanero.	11000.
N. Benagus, de <i>Tortosa</i> : de Nápoles : balanero.	1800.	Juan Sanchez, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.
Onofre Fabrer, <i>Barcelonés</i> : de		Juan de Razuta, <i>Vizcayno</i> : de San Sebastian : barca.	2400.

C U E N T A D E L A Ñ O 1508.

Juan de Aguilon, <i>Vizcayno</i> : balanero.	1000.	balanero.	1000.
F. Nogueyro, <i>Portugués</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.	Vicente Rivera, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : balanero.	1000.
Bartolomé de Segura, de Galicia : balanero.	1000.	Gutierrez Falcon, <i>Portugués</i> : de Lisboa : balanero.	1000.
Vicencio de Sorrento, <i>Napolitano</i> : de Nápoles : barca.	2400.	Pedro Valentí, <i>Catalan</i> : de Poniente : balanero.	2000.
Juan Monegal, <i>Barcelonés</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela.	1000.	Martin Delgado, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela.	1000.
J. Salgado, <i>Gallego</i> : de Galicia :		Juan Losera, <i>Sevillano</i> : de Sevilla : caravela.	1000.
		Juan	

DE NOTAS VARIAS.

37.

Juan Perez, Gallego : de la Puebla : balanero.	1100.	balanero.	1250.
Mossen Jorge Ros, Barcelonés : de Cadiz : nao.	11000.	Pedro Lopez, Vizcayno : de Vizcaya : balanero.	1200.
N. Bruguera, Catalan : de Málaga : caravela.	1000.	N. Giffre, Catalan : de Cáller : balanero.	1100.
Juan Diez, Gallego : de Poniente : caravela.	7250.	Alonso Diaz, Andaluz : de Nápoles : balanero.	1200.
Juan Sanchez de Mosoles, Andaluz : de Sevilla : barco.	1000.	Rafaél Rostay, Francés : de Marsella : balanero.	1200.
N. Farriol, Barcelonés : de Alguér : balanero.	1000.	Juan Rodrigo Nogueyro, Portugués : del Puerto de Santa Maria : balanero.	1000.
Alonso de Zurita, Siciliano : de Mesina : balanero.	1800.	N. Aguillo, Sardo : de Alguér : balanero.	1000.
Christoval Diaz, Sevillano : de Sevilla : barco.	1000.	Rodrigo de Argandoña, Gallego de Lagos : balanero.	1250.
Mossen Juan Zapíla, Barcelonés : de Nápoles y Sicilia : nao.	6000.	Mro. de Camello, Genovés : de Aguas-muertas : nao.	3000.
Clemente Moncofá, Barcelonés : de Venecia : balanero.	1750.	Pedro Mas, Barcelonés : de Genova : barca.	1000.
Bernardo Martorell, Mallorquin : de Flandes : barca.	2400.	Clemente Moncofá, Barcelonés : de Nápoles : balanero.	1800.
Andrea Galifa, Mesinés : de Sicilia : nao.	4000.	Pedro Sanchez, Andaluz : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.
Pedro del Pozo, Sevillano : de Sevilla : balanero.	1250.	N. Ascareña, Sevillano : de Sevilla : barco.	1000.
Rafaél Sallés, Barcelonés : de Cáller : balanero.	2250.	Pedro Gibert, Barcelonés : de Sicilia : balanero.	1000.
Sancho Sotelo, Gallego : de Cadiz :			

CUENTA DEL AÑO 1510.

Juan de San Juan, Vizcayno : de Mostrado : barca.	3000.	rao.	1000.
Juan Garcia de Noboa, Vizcayno : de Pasages : barco.	1000.	Esteban N. Nisardo : de Aguas-muertas : balanero.	1000.
Bartolomé de Segura, Gallego : de Galicia : galeon.	1000.	Mossen Malet, Catalan : de Civita-vecchia : balanero.	1000.
N. Farreyro, Gallego : de Galicia : barco.	1000.	Juan de Monson, de Roma : barca.	1200.
Juan Sanchez, Andaluz : de Sevilla : barco.	1000.	Martin de Ochoa, Vizcayno : de Cáller : barco.	3000.
Mathias Garcia, de Galicia : balanero.		Juan de San Juan, Vizcayno : de Cáller : barco.	3000.
Fernando Almagro, de Poniente : barco.	1500.	Martin de Ochoa, Vizcayno : de Cadiz : balanero.	17500.
Clemente Moncofá, Barcelonés : de Nápoles : balanero.	1800.	N. Astalés, Catalan : de Cáller : balanero.	17500.
Gonzalo Perez, Portugués : de Poniente : balanero.	1000.	Diego de Argandoña, Gallego : de Mallorca : barco.	1750.
Juan Monson, de Poniente : esqui-		Clemente Moncofá, Barcelonés : de Nápoles : balanero.	1000.

Alvaro Rodrigo , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Santa Maria : barco.	1000.	Juan de Vic , <i>Sardo</i> : de Alguér: barca.	1000.
Pedro Cazalla , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Santa Maria : balanero.	1000.	N. Jener , <i>Catalan</i> : de Bugía : balanero.	1000.
Mossen N. Serra , <i>Barcelonés</i> : de Genova : nao.	4000.	N. Creus , <i>Barcelonés</i> : de Alexandria : balanero.	1500.
Guillen Mas , <i>Barcelonés</i> : de Francia : barca.	1000.	N. Camisar , <i>Genovés</i> : de Sahona : balanero.	2300.
Salvio Malet , <i>Barcelonés</i> : de Bugía : balanero.	1000.	Pedro Gifas , <i>Catalan</i> : de Alguér: balanero.	1000.
Juan Ferrer : esquirao.	3600.	Vicente Vilar , <i>Catalan</i> : de Bugía : barca.	1000.
Guillen Mas , <i>Barcelonés</i> : de Bugía : barca.	1000.	Rafaél Estany , <i>Marsellés</i> : de Aguas-muertas : barca.	1000.
Bernardino Mestras , <i>Barcelonés</i> : de Nápoles : carraca.	3600.	Antonio Mathcu , <i>Catalan</i> : de Arles : saetía.	1000.
Leonardo Boñill , <i>Barcelonés</i> : de Francia : barca.	1000.	Thomás Jordi , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : caravela latina.	1000.
Lorenzo Bru , <i>Barcelonés</i> : de Marsella : galeon.	1200.	Alonso Martinez , <i>Portugués</i> : caravela.	1000.
Juan Roca , <i>Barcelonés</i> : de Bugía: balanero.	1800.	Alvaro Arenas , <i>Portugués</i> : caravela latina.	1000.
Salvador Sinallés , <i>Catalan</i> : de Francia : barca.	1000.	Diego Ferrandiz , <i>Portugués</i> : caravela latina.	1000.
Matheo Forcadel , de Tortosa : balanero.	2000.	Lorenzo Mas , <i>Barcelonés</i> : de Cáller : galeon.	1200.
Bernardo Rauri , <i>Catalan</i> : de Bugía : barca.	1000.	Vicencio Cacacho , <i>Napolitano</i> : de Nápoles : barca.	3000.
Leonardo Corratger , <i>Catalan</i> : de Marsella : saetía.	1000.	Luis Cabeza , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Santa Maria : balanero.	1000.
Esteban Ros , <i>Barcelonés</i> : de Cáller : balanero.	1000.		

C U E N T A D E L A Ñ O 1512.

Juan de Llares , <i>Gallego</i> : de Cadiz : barca.	2400.	tas : caravela.	1000.
Pedro Mas , <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	1000.	N. Manllefa , <i>Barcelonés</i> : de Portugal : barca.	1000.
Juan Pati , <i>Siciliano</i> : de Nápoles: balanero.	1650.	N. Finat , <i>Barcelonés</i> : de Palermo : balanero.	1000.
Sancho Lopez , <i>Gallego</i> : de Mu-ros : balanero.	1300.	N. Saurí , <i>Barcelonés</i> : de Berbería : barca.	1000.
Juan Piñeyro , <i>Portugués</i> : de Opor- to : barco.	2500.	Juan Marti , <i>Barcelonés</i> : de Ná- poles : barca.	1000.
Antoniõ Torroella , <i>Catalan</i> : de Berbería : barca.	1000.	Blas Novés , <i>Barcelonés</i> : de Ro- ma : balanero.	1000.
N. Creus , <i>Barcelonés</i> : de Ponien- te : balanero.	1500.	N. Morell , <i>Catalan</i> : de Sicilia: nao.	1800.
N. Dionis , <i>Catalan</i> : de Poniente: balanero.	1500.	N. Vicens , <i>Catalan</i> : de Cadiz: barca.	1000.
Jayme Enedro , de Aguas-muer- tas : caravela.		Juan Bosch , <i>Catalan</i> : de Alguér: balanero.	1100.

N.

N. Januari, <i>Barcelonés</i> : de Bugia : balanero.	1000.	Portugal : caravela.	1000.
Juan Nogales, <i>Andaluz</i> : de Rhodas : balanero.	1000.	Peroto Martinez, <i>Portugués</i> : de Poniente : caravela.	1000.
Juan Estalés, <i>Catalan</i> : de Francia : nao.	2750.	Ambrosio de Raig, de <i>Genova</i> : galeon.	1400.
Juan Cabot, <i>Catalan</i> : de Alguér : barca.	1000.	Juan de Ureña, <i>Vizcayno</i> : de Sicilia : barca.	1800.
Pedro Moncofá, <i>Barcelonés</i> : de Palermo : balanero.	1750.	Martin Paloso, <i>Mesinés</i> : de Sicilia : barca.	1800.
Damiau Calvo, <i>Castellano</i> : de Sicilia : nao.	2400.	Juan Cabot, <i>Barcelonés</i> : de Roma : barca.	1000.
Pedro Font, <i>Barcelonés</i> : de Poniente : caravela.	1000.	N. Gomez, <i>Portugués</i> : de Poniente : caravela.	1000.
N. Creus, <i>Barcelonés</i> : de Rhodas : balanero.	1500.	Christoval Diaz, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero.	1200.
Pedro Martin del Pozo, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1100.	Gomez Martinez, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.
Juan Manoli, de Nápoles : balanero.	2500.	Juan Bosch, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	1000.
N. Valenti, <i>Catalan</i> : de Palermo : balanero.	3000.	Martin Lorenzo, <i>Gallego</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.
Gregorio Illez, <i>Portugués</i> : de		Marcos Lujan, <i>Portugués</i> : caravela latina.	1000.

CUENTA DEL AÑO 1520.

Alonso de Muros, <i>Gallego</i> : de Noya : barca.	1200.	va : de Cadiz : balanero.	1500.
Juan Martinez, <i>Vizcayno</i> : de Bayona : barca.	1300.	Misser Andrea, de <i>Ragosa</i> : de Nápoles : nao.	6000.
Mossen Guillen Rivas, <i>Catalan</i> : de Nápoles : barca.	4000.	Juan Marin de Masala, de <i>Aguasmuertas</i> : balanero.	1200.
Luis Gonzalvo, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Mossen Miguél de Pollás, <i>Catalan</i> : de Nápoles : caravela.	3500.
Elias Garcia, <i>Gallego</i> : de Pontevedra : barca.	1400.	Jayme Soler, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	1000.
Antonio Pinos, <i>Gallego</i> : de Cadiz : balanero.	1000.	Juan Farto, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.
Pedro Mas, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : barca.	1000.	Antonio Creus, <i>Barcelonés</i> : de Portugal : barca.	1000.
Bernardo Carasa, <i>Catalan</i> : de Berbería : balanero.	1000.	Vicente Diaz, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1100.
Mossen Jayme Armengol, <i>Catalan</i> : de Alguér : nao.	11000.	Miguél Enclusa, <i>Barcelonés</i> : de Berbería : caravela.	3500.
Baldirio Marés : <i>Barcelonés</i> : de Genova : balanero.	1500.	Pedro de Naus, <i>Vizcayno</i> : de Cadiz : barca.	1800.
Juan Manoli, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles : barca.	2500.	Benito Pou, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	2100.
Antonio Diaz, <i>Andaluz</i> : de Aguasmuertas : balanero.	2400.	Juan Martinez, <i>Vizcayno</i> : de Mallorca : barco.	2400.
Christoval de Sejas Vazco, de <i>Huel-</i>		Antonio Diaz de Lorca, <i>Andaluz</i> : del Puerto Sta. Maria : balanero.	1500.

Die-

Diego Gonzalo Papelejo, *Andaluz*:
del Puerto de Sta. Maria: balanero. 2000.

Mossen Pedro Corder, *Barcelonés*:
de Genova: balanero. 1500.

C U E N T A D E L A Ñ O 1523.

Gaspar Simon, <i>Catalan</i> : carga ge- neros: carraca. 3000.	Juan de Riconallo, de <i>San Sebas- tian</i> : de Flandes: barca. 3000.
Antonio Fustér, de <i>Tortosa</i> : carga generos: pontona. 1500.	Benito Pou, <i>Catalan</i> : de Alguér: balanero. 1000.
Juan Navarro, carga generos: pon- tona. 1000.	Martin de Arduco, <i>Gallego</i> : de Cadiz: barca. 4800.
Gonzalvo Lorenzo, <i>Portugués</i> : de Setúbal: caravela latina. 1100.	Francisco Mora, <i>Catalan</i> : de Má- laga: barca. 1000.
Juan Fule, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria: barco. 1000.	Lorenzo de Amar, <i>Barcelonés</i> : de Cáller: barca. 1000.
Pedro Gallego, <i>Portugués</i> : de La- gos: caravela latina. 1000.	Baldirio Peralta, <i>Andaluz</i> : de Má- laga: barca. 1000.
N. Suhut, de <i>Tortosa</i> : de Nápo- les: balanero. 1300.	Pedro de Zanaya, <i>Vizcayno</i> : de Flandes: barco. 1900.
Francisco Catalan, de Trápani: ga- leon. 4000.	Juan de Maza, <i>Vizcayno</i> : de Flan- des: barco. 3800.
Antonio de Canet, de Nápoles: ga- leon. 3500.	Jayme Ganell, <i>Mallorquin</i> : de Nápoles: barca. 4500.
Jayme Domingo, de Nápoles: ga- leon. 2000.	Jayme Trinchet, <i>Barcelonés</i> : de Berbería: barca. 3600.
Juan Turbas, <i>Andaluz</i> : de Ca- diz: caravela quadra. 1000.	Antonio Creus, <i>Barcelonés</i> : de Portugal: barca. 1000.
Benito Pou, <i>Catalan</i> : de Alguér: balanero. 1000.	Melchor Vazquez, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria: caravela lat. 1100.
Antonio Fustér, de <i>Tortosa</i> : carga ropas: pontona. 1500.	Juan Hostaler, de <i>Colibre</i> : de Alexandria: nao. 5000.
Bautista Gonzalez, de <i>Muros</i> : de Galicia: balanero. 1400.	Juan Casals, <i>Catalan</i> : de Cáller: balanero. 1500.
Pedro Antich, <i>Catalan</i> : de Siracu- sa: barca. 6000.	Guillen Mas, <i>Barcelonés</i> : de Al- guér: barca. 1000.
Bartolomé Vilar, <i>Catalan</i> : de Má- laga: barca. 1000.	Benito Pou, de Alguér: balane- ro. 1000.
Mossen Pedro Corder, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles: balanero. 1500.	Juan Fernandez, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria: balanero. 1400.
Pedro Astenes de Luarca, <i>Portu- gués</i> : caravela latina. 1000.	Matheo Salia, <i>Catalan</i> : de Cadiz: barca. 3600.
Guillen Mas, <i>Barcelonés</i> : de Al- guér: barca. 1000.	Barca Danesa, que fué apresada cargada de lanas. 4000.
Antonio Pujol, <i>Catalan</i> : de Al- mería: barca. 1000.	Antonio Ramonet, <i>Catalan</i> : de Málaga: barca. 1000.
Antonio Roger, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles: barca. 3600.	Sebastian Pons, <i>Catalan</i> : de Al- mería: barco. 1000.
Mossen Francisco Lop, <i>Barcelonés</i> : de Flandes: balanero. 1000.	Benito Pou, <i>Catalan</i> : de Alguér: balanero. 1000.
Salvador Bosch, <i>Catalan</i> : de Al- mería: balanero. 1000.	Gomez de Maraver, <i>Andaluz</i> : de Cadiz: galeon. 2500.

An-

Antonio de Creus, *Barcelonés* : de Alguér : barca. 1000.

CUENTA DEL AÑO 1524.

Alfonso de Muros , <i>Gallego</i> : de Galicia : barco. 1200.	Cáller : caravela. 3500.
Juan Botella , <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : balanero. 1400.	Juan Vintamilla , <i>Barcelonés</i> : de Cartagena : barca. 1000.
Vicente Matoso , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina. 1600.	Benito Pou , <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero. 1000.
Juan Gayo , <i>Portugués</i> : de Setúbal : caravela latina. 1000.	Benito Sanaviri , <i>Catalan</i> : de Portugal : barca. 1000.
Antonio Oyos , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco. 1200.	Cárlos Ascanelo , <i>Siciliano</i> : del Faro de Mesina : caravela quadra. 1000.
Francisco Perez de Caso , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco. 1600.	Melchor de Véjer , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : balanero. 1000.
Juan Canari , <i>Portugués</i> : de Faro : caravela latina. 1000.	Alonso Gomez , <i>Gallego</i> : de Ribadabia : caravela quadra. 1000.
Antonio Creus , <i>Barcelonés</i> : de Málaga : barca. 1000.	Juan Lontali , <i>Genovés</i> : de Cadiz : balanero. 1000.
Benito Pou , <i>Catalan</i> : de Genova : balanero. 1100.	Antonio Alaminos , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero. 1000.
Gerónimo Aguilar , <i>Barcelonés</i> : de Galicia : balanero. 1000.	Juan Marcó , <i>Catalan</i> : de Cartagena : balanero. 1100.
Antonio Puig , <i>Catalan</i> : de Málaga : barca. 1000.	Guillen Mas , <i>Barcelonés</i> : de Alguér : barca. 1000.
Juan Perez de Caso , <i>Andaluz</i> : de Genova : barco correo. 1600.	Mossen P. Puigmitjá , <i>Catalan</i> : de Nápoles : balanero. 1500.
Blas de Marco , <i>Siracusano</i> : de Nápoles : nao. 4000.	Jayme Grech , <i>Catalan</i> : de Alguér : barca. 1000.
Guillen Mas , <i>Barcelonés</i> : de Alguér : barca. 1000.	Juan Adrian de Somoza , <i>Vizcayno</i> : de Cadiz : caravela. 1100.
Baldirio Marés , <i>Barcelonés</i> : de Genova : balanero. 1300.	Martin Lorenzo , <i>Portugués</i> : de Lagos : balanero. 1800.
Antonio del Pino , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco. 1200.	Antonio Creus , <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : barca. 1000.
Antonio Fernandez , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela. 1000.	Diego Garcia , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero. 1000.
Nicolás Terés , <i>Catalan</i> : de Cadiz : barca. 4000.	Bartolomé Serra , <i>Catalan</i> : de Sicilia : balanero. 2200.
Mossen Gaspar Pujadas , <i>Barcelonés</i> : de Genova : nao. 8000.	Alexandro Catalano , <i>Siciliano</i> : de Nápoles : barca. 3000.
Alonso Gutierrez , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco. 2000.	Juan Bisqui , de <i>San Sebastian</i> : de Cadiz : barco. 1800.
Antonio de Canet , <i>Catalan</i> : de	Benito Pou , <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero. 1100.

CUENTA DEL AÑO 1525.

Diego Gonzalez , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina. 1000.	<i>gués</i> : de Faro : caravela quadra. 1800.
Diego Rizo de Vilhanova : <i>Portu-</i>	Jayme Grech , <i>Catalan</i> : de Alguér : barca. 1000.
Tom. IV.	F Juan

Juan de Naya , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : caravela latina.	1000.	nova : nao.	5000.
Jayme Masgrós , <i>Catalan</i> : de Cartagena : barca.	1000.	Mossen Sagarriga , <i>Barcelonés</i> : de Cáller : barca.	1000.
Melchor Diez , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela.	1500.	Berito Pou , <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	2000.
Juan Gonzalo , <i>Portugués</i> : de Vilhanova : caravela latina.	1100.	N. Sanosa , <i>Catalan</i> : de Cáller : barca.	4000.
Juan Camacho , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1200.	Antonio Crens , <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : barca.	1000.
Antoneto Greco , <i>Siciliano</i> : de Nápoles : caravela.	1500.	Juan Giffe , <i>Catalan</i> : de Portugal : caravela.	1200.
Pedro Logalego , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Jayme Cruañas , <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : balanero.	1100.
Luis Alvaro , <i>Andaluz</i> : de Huelva : barco.	1000.	Fernando Gomez , <i>Portugués</i> : de Tabíra : caravela latina.	1000.
Diego Alonso , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela.	1000.	Juan Vintamilla , <i>Barcelonés</i> : de Alguér : barca.	1000.
Melchor Vejér , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela.	1100.	Jayme Grech , <i>Barcelonés</i> : de Cartagena : barca.	1000.
Mossen Miguél de Galves , <i>Barcelonés</i> : de Cáller : caravela.	3500.	Mossen Lagostera , <i>Catalan</i> : de Cartagena.	1000.
Juan Mitjavila , <i>Barcelonés</i> : de Genova : balanero.	1000.	Juan Juliá , <i>Barcelonés</i> : de Málaga : barca.	1000.
Juan Genovés , <i>Valenciano</i> : de Cadiz : barca.	1000.	Alvaro Rodriguez , <i>Portugués</i> : de Nápoles : barco.	2200.
Domingo Igarola , <i>Vizcayno</i> : de Sicilia : balanero.	2000.	Gaspar Lorenzo , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.
Pedro Roxo , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : caravela latina.	1000.	Antonio Romaní , <i>Catalan</i> : de Marsella : barca.	1000.
Juan de Luna , <i>Vizcayno</i> : de Sicilia : balanero.	3800.	Gaspar Lohes , <i>Portugués</i> : de Tabíra : caravela latina.	1000.
Juan Descoll , <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : barca.	4000.	Baltasar Quintero , <i>Andaluz</i> : de Ayamonte : barco.	1000.
Mossen Gaspar Pujadas , <i>Barcelonés</i> : de Málaga : nao.	8000.	Juan de San Juan , <i>Vizcayno</i> : de Flandes : barco.	1700.
Mossen Goll , <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	1100.	Antonio Ramonet , <i>Catalan</i> : de Almería : barca.	1000.
Juan Mitjavila , <i>Barcelonés</i> : de Genova : balanero.	1000.	Pedro Gomez , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.
Juan Mitjavila , <i>Barcelonés</i> : de Genova : balanero.	1000.	Baldirio Marés , <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : barca.	3000.
Juan Camacho , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1000.	Antonio Dominguez , <i>Gaditano</i> : de Cartagena : barco.	1000.
Jayme Grech , <i>Catalan</i> : de Berbería : barca.	1000.	Juan Canani , <i>Portugués</i> : de Faro : caravela latina.	1000.
Pasqual Mari , <i>Siracusano</i> : de Ge-	1000.	Pedro Marranes , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.

DE NOTAS VARIAS.
CUENTA DEL AÑO 1526.

43

Vicente Suazo, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Francia : barca.	1000.
Vicente Vilar, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	1100.	Francisco Lorenzo, <i>Gaditano</i> : de Genova : balanero.	1000.
Gaspar Lorenzo, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Juan Manoli, <i>Napolitano</i> : de Nápoles : nao.	5000.
Juan Saguér, <i>Barcelonés</i> : de Almería : barca.	1000.	Jayme Grech, <i>Barcelonés</i> : de Aguas-muertas : barca.	1000.
Benito Pou, <i>Catalan</i> : de Lisboa : balanero.	2000.	Juan Gasol, <i>Catalan</i> : de Francia : barca.	1000.
Melchor Vejér, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero.	1800.	Jayme Prats, <i>Catalan</i> : de Aguas-muertas : barca.	2000.
Juan Alfonso, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1800.	Juan Carañena, de Marsella : galeon.	2000.
Jayme Grech, <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : barca.	1000.	Baldirio Marés, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : barca.	3000.
Juan Mitjavila, <i>Barcelonés</i> : de Genova : balanero.	1000.	Bernardo Ranoll, <i>Catalan</i> : de Marsella, barca.	1000.
Juan de Luna, <i>Vizcayno</i> : de Flandes : barco.	3600.	Pedro Martí, <i>Catalan</i> : de Niza : barca.	1800.
Guillen de Vilarasa, <i>Valenciano</i> : de Cartagena : barca.	1000.	Mossen Jayme Marés, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	1100.
Diego Rodriguez, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1700.	Antonio Torrent, <i>Barcelonés</i> : de Berbería : barca.	1000.
Francisco Cansino, <i>Andaluz</i> : de Huelba : caravela latina.	2000.	Gaspar Dárder, <i>Catalan</i> : de Francia : barca.	1000.
Juan Martin Catalan, <i>Andaluz</i> : de Muros : galeon.	1300.	Antonio Creus, <i>Barcelonés</i> : de Cartagena : barca.	1000.
Barca Portonda de Nápoles, traebilas.	3000.	Agustin de Regeberta, <i>Genovés</i> : de Genova : galeon.	1000.
Antonio Romani, <i>Catalan</i> : de Marsella : barca.	1000.	N. Tapióles, <i>Barcelonés</i> : de Francia : balanero.	1000.
N. Canari, <i>Catalan</i> : de Marsella : barca.	1000.	Francisco Mari, <i>Genovés</i> : de Genova : carraca.	2000.
N. Sañou, <i>Barcelonés</i> : de Cáller : barca.	4000.	Bartolomé Miret, <i>Catalan</i> : de Francia : barca.	1000.
Pedro Sala, <i>Catalan</i> : de Alguér : barca.	1000.	Antonio Creus, <i>Barcelonés</i> : de Francia : barca.	1000.
Vicente Vilar, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	2000.	Pedro Ligado, <i>Castellano</i> : de Francia : barca.	1000.
Nicolao Paulo, <i>Raguséo</i> : de Genova : carraca.	3600.	Antonio Piferrer, <i>Catalan</i> : de Francia : barca.	1000.
Juan Gifre, <i>Catalan</i> : de Alguér : barca.	1200.	Bartolomé Romanet, <i>Catalan</i> : de Francia : barca.	1000.
Juan Arbet, <i>Mallorquin</i> : de Francia : barca.	1000.	Adrián Roca, <i>Provenzal</i> : de Francia : galeon.	1000.
Miguél Sagarra, <i>Barcelonés</i> : de Francia : barca.	1000.	Pedro Masot, <i>Catalan</i> : de Francia : barca.	1000.
Gaspar Torquela, <i>Barcelonés</i> : de		Juan Ferrer, <i>Catalan</i> : de Cáller : caravela.	3500.

F 2

Juan

Juan Camacho, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1100.	Iermo : nao.	6000.
Roseto de Marco, <i>Raguséo</i> : de Sicilia : nao.	5000.	Francisco Guisado, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1000.
Guillen Mas, <i>Barcelonés</i> : de Francia : barca.	1000.	Jorge Estrada, <i>Catalan</i> : de Niza : barca.	3400.
Antonio Galiol, <i>Marsellés</i> : de Francia : barca.	1000.	Antonio Torrent, <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : barca.	1000.
Bartolomé Rufo, <i>Provenzal</i> : de Marsella : galeón.	2000.	Juan de Lauria, <i>Genovés</i> : de Francia : galeon.	1000.
Mossen Luis de Centellas, <i>Barcelonés</i> : de Cáller : barca.	4000.	Pedro Corso, <i>Siciliano</i> : de Trápani : nao.	3500.
Honorato Marti, <i>Nizaro</i> : de Niza : carraca.	2400.	Bernardino Vazquez, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.
Antonio Pisart, <i>Catalan</i> : de Alguér : caravela.	1200.	N. Tapióles, <i>Barcelonés</i> : de Málaga : balanero.	1000.
Mtro. Juan Martinez, <i>Gallego</i> : de Muros : galeon.	2400.	Jayme Sala, <i>Catalan</i> : de Alguér : barca.	1000.
Mossen Sagarra, <i>Catalan</i> : de Aguasmuertas : barca.	1000.	Francisco de Sant Angelo, <i>Napolitano</i> : de Nápoles : galeon.	1000.
Diego Martinez, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : caravela latina.	1000.	Christoval Sanz, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela.	1000.
N. Monserrat, <i>Catalan</i> : de Genova : barca.	1000.	Alfonso Vasco, <i>Portugués</i> : de Tabira : caravela latina.	1000.
Antonio Almeña, <i>Valenciano</i> : de Cartagena : barca.	1000.	Gaspar Martinez, <i>Portugués</i> : de Ayamonte : caravela latina.	1100.
Melchor Gonzalvo, <i>Portugués</i> : de Lisboa : caravela quadra.	1000.	Mossen Juan Desprat, <i>Barcelonés</i> : de Francia : balanero.	1500.
Jayme Cruañas, <i>Barcelonés</i> : de Alguér : balanero.	1100.	Antonio del Pino, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero.	1400.
Guillermo Corso, <i>Siciliano</i> : de Pa-		Diego Sanchez, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero.	1000.

C U E N T A D E L A Ñ O 1527.

Alonso Fernandez, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Cadiz : balanero.	1000.
Diego Negro, <i>Portugués</i> : de Tabira : caravela quadra.	1300.	Francisco de Marrugi, <i>Vizcayno</i> : de Bilbao : barco.	3600.
Pedro Vicente, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Guillen de Garasa, <i>de S. Sebastian</i> : de Sicilia : barco.	7300.
Antonio Garcia, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : balanero.	1300.	Christoval Busearia, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barca.	2000.
Manuel Gomez, <i>Portugués</i> : de Tabira : caravela latina.	1300.	Martin de San Pedro, <i>Vizcayno</i> : de Bilbao : barco.	3600.
Juan Sagre, <i>Barcelonés</i> : de Almería : barca.	1000.	Martin Chaveta (del Duque de Arcos), de Palamós : galeon.	2500.
Vicente Rodriguez, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Genis de Meraver (del Duque de Arcos), de Cadiz : galeon grande.	2500.
Juan de Luna, <i>Vizcayno</i> : de San Sebastian : barco.	3600.	Pedro Corso, <i>Siciliano</i> : de Trápani : barca.	3500.
Francisco Lorenzo, <i>Portugués</i> : de		N. Tristan, <i>Corso</i> : de Sicilia : caravela.	3500.

Blas

las Astonello, <i>Siciliano</i> : de Trápani : barca.	6000.	Esteban Serafi, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	2000.
Felipe Crespo, <i>Andaluz</i> : de Cálller : barco.	3500.	N. Solivella, <i>Catalan</i> : de Alicante : galeon.	1400.
Martin Nicolao, <i>Raguséo</i> : de Sicilia : nao.	1500.	Esteban Nisart, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	1500.
Jacobo Matibo, <i>Genovés</i> : de Genova : barca.	1000.	Pedro Rizo, <i>Portugués</i> : de Sicilia : caravela quadra.	1000.
Martin Estene, <i>Raguséo</i> : de Sicilia : nao.	7000.	Marin Nicola, <i>Raguséo</i> : de Sicilia : nao.	5000.
Juan de Lugo, <i>Gallego</i> : de Muños : balanero.	1500.	Caloto de Aguto, de Trápani : de Sicilia : barca.	6000.
Juan Lauguer, <i>Catalan</i> : de Almería : barca.	1000.	Pedro Nadal, <i>Catalan</i> , de Alguér : barca.	1000.
Mtro. Juan Calafate, <i>Andaluz</i> : de Ayamonte : galeon.	1300.	Pedro Coruonali, de Lípári, de Sicilia : nao.	4000.
Pedro de la Torre, <i>Vizcayno</i> : de Flandes : barco.	3600.	Bernardino Vazquez, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.
Natal Juan, <i>Raguséo</i> : de Sicilia : barca.	4000.	Santoro Galtero, de Lípári : de Sicilia : balanero.	2000.
Thomás Paulo, <i>Raguséo</i> : de Sicilia : nao.	8000.	Pedro Simeon, de Lípári : de Sicilia : nao.	4000.
Don Luis de Centellas, <i>Catalan</i> : de Cálller : barca.	4000.	Juan Roig, <i>Catalan</i> : de Cadiz : balanero.	1000.
Bartolomé Masot, <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : balanero.	1100.	Pedro de Aronchena, <i>Vizcayno</i> : de Cadiz : barco.	4600.
Pedro Rizo, <i>Bilbaino</i> : de Flandes : barco.	4000.	Luis Alvarez, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.
Baldirio Marés, <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : nao.	3000.	Alfonso Diaz, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1200.
Jayme Grech, <i>Barcelonés</i> : de Corcega : barca.	1000.	Mossen Sagarra, <i>Barcelonés</i> : de Cálller : barca.	1000.
Miguél Esteve, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : nao.	6000.	Fernando Alonso, <i>Portugués</i> : de Cadiz : galeon.	1400.
Vinancio Bernard, <i>Saboyardo</i> : de Niza : barca.	3600.	Honorato de Sant Angelo, <i>Napolitano</i> : de Nápoles : galeon.	1000.
Jayme Prats, <i>Catalan</i> : de Sicilia : balanero.	2000.	Bartolomé de Segura, <i>Gallego</i> : de Pontevedra : balanero.	1300.

CUENTA DEL AÑO 1528.

Gaspar Oliver, <i>Catalan</i> : de Sicilia : barca.	1000.	Sancho Gonzalez, <i>Andaluz</i> : de Ayamonte : caravela quadra.	1400.
Constantino Grecco, <i>Siciliano</i> : de Cálller : galeon.	1000.	Mtro. Juan Calafate, <i>Andaluz</i> : de Galicia : caravela quadra.	1400.
Juan Morell, <i>Catalan</i> : de Sicilia : nao.	3500.	Esteban Nisart, <i>Catalan</i> : de Provenza : balanero.	1500.
Benito Pou, <i>Catalan</i> : de Sicilia : nao.	5000.	Diego Sanchez, <i>Gaditano</i> : de Francia : balanero.	1000.
Vicente Ribera, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1400.	Caloto de Aguto, <i>Siciliano</i> : de Trápana : barca.	600.
			Die-

Diego Garcia de Medina (del Duque de <i>Medinaceli</i>), de Cadiz: galeon grande.	3000.	Miguél Esteve, <i>Barcelonés</i> : de Cáller: nao.	6000.
Diego Garcia (del Duque de <i>Medinaceli</i>), de Cadiz: galeon pequeño.	1400.	Antonio Oliver, <i>Barcelonés</i> : de Berbería: barca.	1000.
Mossen Moradell, <i>Barcelonés</i> : de Valencia, barca.	3000.	Juan Camacho, <i>Andaluz</i> : de Cadiz: barco.	1900.
Jayme Cruañes, <i>Barcelonés</i> : de Alguér: balanero.	1100.	Vicente Fernandez, <i>Gallego</i> : va á Marsella: barco.	1700.
Mossen Gaspar Pujadas, <i>Barcelonés</i> : de Sicilia: nao.	5000.	Martin de Armundoña, <i>Bilbaino</i> : de Poniente: barco.	6000.
Narciso Andreu, <i>Catalan</i> : de Alguér: caravela.	1100.	Gonzalo Yañez, <i>Gallego</i> : de Lagos: galeon.	1800.
Francisco Maliga, <i>Mesinés</i> : de Sicilia: galeon.	3000.	Antonio Pisa, <i>Catalan</i> : de Cadiz: balanero.	1900.
Adriano Corso, <i>Siciliano</i> : de Trípani: barca.	3500.	Antonio Camacho, <i>Andaluz</i> : de Cadiz: barco.	1000.
Gerónimo Maúll, <i>Catalan</i> : de Alguér: nao.	3500.	Antonio Creus, <i>Barcelonés</i> : de Cadiz: barca.	1000.
Sebastian Axides, <i>Mallorquin</i> : de Cáller: asquira.	1000.	Vicente Avis, <i>Portugués</i> : de Lagos: caravela latina.	1200.
Juan de Maliodana, <i>Napolitano</i> : de Nápoles: barca.	8000.	Alvaro Luis de Huelba, <i>Andaluz</i> : de Cadiz: caravela latina.	1000.
Pedro Corso, <i>Siciliano</i> : de Cáller: caravela latina.	1100.	Andrés Alvarez, <i>Portugués</i> : del Faro: caravela quadra.	1500.
		Gaspar Pujadas, <i>Barcelonés</i> : de Málaga: nao.	5000.

C U E N T A D E L A Ñ O 1529.

Juan Diaz, <i>Portugués</i> : de Ayamonte: caravela latina.	1000.	Garcia Muñoz (del Duque de <i>Medinasionia</i>): de Cadiz: galeon.	3000.
Genis Alós, de <i>Denia</i> : de Poniente: barca.	1000.	Lorenzo Gomez, <i>Portugués</i> : de Lagos: caravela latina.	1000.
Juan de Guda, <i>Bilbaino</i> : de Mónaco: barca.	4000.	Antonio de Incorca, <i>Vizcayno</i> : de Nápoles: barco.	6000.
Jayme Grech, <i>Barcelonés</i> : de Mónaco: caravela latina.	1400.	Constantino Greco, <i>Siciliano</i> : de Cáller: galeon.	1500.
Alvaro Fernandez, <i>Portugués</i> : de Lagos: caravela latina.	1300.	Pedro de Aranza, <i>Vizcayno</i> : de Bilbao: barco.	2800.
Luis Fernandez, <i>Portugués</i> : de Lagos: caravela latina.	1300.	N. Serafi, <i>Catalan</i> : de Alguér: balanero.	2000.
Gaspar Diaz, <i>Portugués</i> : de Tabira: caravela latina.	1200.	Clemente Aynes, de <i>Lisboa</i> : de Civita-vecchia: balanero.	1200.
Mossen Juan Sallés, <i>Barcelonés</i> : de Alguér: galeon.	1400.	Juan Alvarez, <i>Portugués</i> : del Puerto de Sta. Maria: caravela lat.	1000.
Mossen Gaspar Pujades, <i>Barcelonés</i> : de Nápoles: nao.	5000.	Martin de Lingarte, <i>Bilbaino</i> : de Cadiz: barco.	1500.
Juan Vasco, <i>Portugués</i> : de Genova: caravela latina.	1000.	Antonio de Uxarco, <i>Vizcayno</i> : con balas para Palermo: barca.	6000.
Narciso Andreu, <i>Catalan</i> : de Alguér: caravela.	1200.	N. Roger, <i>Barcelonés</i> : de Cáller: barca.	3500.
			Nar-

Narciso Andren, <i>Catalan</i> : de Nápoles : caravela.	1200.	Francisco Tirado, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela.	1000.
Pedro Salinas, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela.	1000.	Francisco Bahela, <i>Siciliano</i> : de Melazo : galeon.	7000.
Jayme Prats, <i>Catalan</i> : de Genova : nao.	3500.	Fernando de Ronda, <i>Bilbaino</i> : de Sicilia : barco.	5000.
Antonio Torrent, <i>Barcelonés</i> : de Málaga : barca.	1000.	Esteban de Noblasía, <i>Siciliano</i> : de Mesína : barca.	3500.
Sebastian Rodriguez, <i>Andaluz</i> : de Ayamonte : caravela latina.	1000.	Pedro de Aranza, <i>Vizcayno</i> : de Sicilia : barco.	3500.
Felipe Ascaroni, <i>Siciliano</i> : de Palermo : barca.	5000.	Martin de Zavaleta, <i>Vizcayno</i> : de Cadiz : barco.	1000.
Antonio de Lorca, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela quadra.	1000.	Juan Lopez, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : caravela latina.	1000.
Martin de Uxarco, <i>Vizcayno</i> : carga balas para Nápoles : barco.	1500.	Pedro Torner, <i>Catalan</i> : de Marsella : barca.	3000.
Fernando del Campo, <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : caravela quadra.	1000.	Rodrigo Alfonso, <i>Portugués</i> : de Lisboa : caravela latina.	1000.
Juan Diaz de Mexía, <i>Andaluz</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Misser Elias Andria, <i>Ragustó</i> : de Sicilia : nao.	6000.
Antonio Polino, <i>Castellano</i> : de Laredo : barco.	1000.	Diego de Trosios, <i>de Castro Urdiales</i> : de Sicilia : barco.	2300.
Juan Manoli, <i>Siciliano</i> : de Moguér : galeon.	1300.	Bautista Prandoda, <i>Genovés</i> (nao de Andrea Dória) : de Sicilia : nao.	7500.
Francisco Ximenez, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1000.	Juan de Aristina, <i>Bilbaino</i> : de Sicilia : barco.	3600.
		Jacome Ladone, <i>Siciliano</i> : de Trípani : barca.	5000.

C U E N T A D E L A Ñ O 1531.

Vicente Frarandoña, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1200.	Fructuoso de los Oyos, <i>Vizcayno</i> : de la Puebla : barco.	6000.
Juan Vasco, <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.	Juan Segués, <i>Barcelonés</i> : de Almería : barca.	1000.
Vicente Fernandez, <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	5000.	Juan Fernando de Bertre, <i>Vizcayno</i> : de Pulla : barco.	5500.
Martin Doz, <i>Bilbaino</i> : carga para Palermo : barco.	6000.	Benito Gasol, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	1300.
Clemente Puig, <i>Catalan</i> : de Nápoles : galeon.	1100.	Juan de Gática, <i>Bilbaino</i> : de Nápoles : barco.	3600.
Pasqual Roig, <i>Catalan</i> : de Bugía : barca.	1000.	Juan de Ardizaval, <i>Vizcayno</i> : de San Sebastian : barco.	5000.
Miguél Cusrurer, <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	1300.	Antonio de Laso, <i>Vizcayno</i> : de Mesína : galeon.	5000.
Alfonso Vazco, <i>Portugués</i> : de Setúbal : caravela latina.	1000.	Gerónimo Pont, <i>Mallorquin</i> : de Sicilia : balanero.	2100.
Juan Lopez de Griso, <i>Vizcayno</i> : de San Sebastian : barco.	2000.	Perot Monserrat (galeon de la argentería), de Cállar : galeon.	5000.
Juan Pati (de <i>Don Antonio de Cardona</i>), de Ibiza : nao.	6000.	Antonio Roger, <i>Barcelonés</i> : de Cállar : barca.	4500.

Oli.

Olivero Gaynes , de <i>Valgreco</i> : de Alguér : balanero.	1400.	barca.	5000.
Perot Murgada , <i>Sardo</i> : de Valencia : galeon.	5000.	Victor Mocacho , <i>Siciliano</i> : de Trápani : caravela.	2500.
Jayme Soler , <i>Catalan</i> : de Francia : balanero.	1400.	Pedro Delgado , <i>Andaluz</i> : de Lagos : caravela latina.	1200.
Guillen Salvador , <i>Valenciano</i> : de Cadiz : galeon.	1200.	Lorenzo Aynes , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.
Pedro Caruanal , de <i>Leyre</i> : de Sicilia : caravela quadra.	2000.	Antonio Valdegosa , <i>Catalan</i> : de Alguér : balanero.	2500.
N. Serafino , <i>Siciliano</i> : de Trápani : caravela.	2200.	Juan Perez , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1000.
Christoval Ramos , <i>Andaluz</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	1000.	Juan Sanchez , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : caravela latina.	1000.
Nicolás Esteban , <i>Gaditano</i> : de Almería : barco.	1000.	Alonso Diaz , <i>Andaluz</i> : de Sevilla : galeon.	1400.
Pedro Vasco , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela quadra.	1500.	Vicente Lorenzo , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina.	1300.
Pedro Serafi , <i>Catalan</i> : de Sicilia :		Juan Maria Malatesta , <i>Gaditano</i> : de Cadiz : barco.	3500.

C U E N T A D E L A Ñ O 1534.

Juan Galdan , <i>Portugués</i> : de Oporto : caravela quadra.	1000.	ga : caravela latina.	1200.
Alonso Lunas , <i>Portugués</i> : de Setúbal : caravela latina.	1000.	Juan de Salazar , <i>Bilbaino</i> : pasa á Sahona : barco.	1750.
Francisco Quilóga , <i>Portugués</i> : de Faro : caravela latina.	1000.	Juan de Bisombi , <i>Vizcayno</i> : de Flandes : barca.	3000.
Pedro Andreu , <i>Catalan</i> : carga para Alguér : barca.	1000.	Juan Francisco Marsellés , <i>Catalan</i> : de Málaga : barca.	4500.
Jorge Payna , <i>Sardo</i> : de Alguér : galeon.	4000.	Alonso Diaz de Huelva , <i>Andaluz</i> : de Málaga : caravela latina.	1000.
Alonso Franco , <i>Portugués</i> : de Oporto : caravela latina.	1000.	Jorge Santacilia , <i>Valenciano</i> : de Málaga : barco.	1000.
Pedro Lopez , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : caravela quadra.	1200.	Francisco de Herrera , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1500.
Francisco Fernandez , <i>Portugués</i> : de Setúbal : caravela latina.	1400.	Blasco Martin , <i>Portugués</i> : de Málaga : caravela quadra.	1500.
Damian Morell , <i>Barcelonés</i> : de Cadiz : barca.	6000.	Guillen Salvador , de <i>Denia</i> : de Cadiz : caravela quadra.	1000.
Gonzalo Lafonte , <i>Gallego</i> : de Oporto : barco.	3000.	Benito Torres , <i>Andaluz</i> : de Málaga : barco.	4000.
Fernando Alonso , <i>Portugués</i> : de Setúbal : galeon.	1700.	Pedro Gonzalez , <i>Andaluz</i> : de Sicilia : barco.	2000.
Mossen Tarafa , <i>Barcelonés</i> : de Niza : barca.	3000.	Juan Torras , <i>Barcelonés</i> : de Cáller : caravela latina.	1400.
Vicente Varez , <i>Portugués</i> : de Málaga : caravela latina.	1000.	Bartolomé Bolet , <i>Catalan</i> : de Nápoles : nao.	2500.
Juan Andrema : <i>Portugués</i> : de Cadiz : caravela latina.	1000.	Marcos Alamar , <i>Catalan</i> : de Alguér : barca.	3000.
Juan Conejo , <i>Andaluz</i> : de Málaga :		Juan de Gauzuragui , <i>Vizcayno</i> : de Cadiz : caravela quadra.	1000.

Pe-

Pedro Andreu , <i>Catalan</i> : de Alguér : barca. 1000.	Jorge Grech , <i>Catalan</i> : de Cadiz : barca. 1000.
Antonio Suazo , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco. 1000.	Nicolás Diaz , <i>Portugués</i> : de Cadiz : caravela quadra. 1000.
Manxin de Rentería , <i>Vizcayno</i> : carga para Sicilia : galeon. 5000.	Bartolomé Bolet , <i>Barcelonés</i> : de Málaga : barca. 2500.
Juan Vasco , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina. 1000.	Juan Torras , <i>Barcelonés</i> : de Portugal : caravela latina. 1300.
Juan Calvo , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina. 1000.	Luis de Vereda , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco. 1000.
Martin de Ribera , <i>Bilbaino</i> : de Cadiz : barca. 1750.	Antonio Franco , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : galeon. 2000.
J. Masot , <i>Catalan</i> : de Alguér : barca. 1000.	Vicente N. . . de <i>Bilbao</i> : carga bombardas para Alicante : barca. 1750.
Antonio Roig , <i>Catalan</i> : de Palermo : barca. 7000.	Alonso Diez , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela latina. 1000.
Don Luis de Centelles , <i>Barcelonés</i> : de Cállor : barca. 4500.	Francisco Fernandez , <i>Portugués</i> : del Faro : caravela. 1000.
Sebastian Calvo , <i>Portugués</i> : de Portugal : caravela latina. 1500.	Nicolás Santo , <i>Napolitano</i> : de Valencia : galeon. 6000.
Fernando de Alonso , <i>Castellano</i> : de Cadiz : galeon. 1700.	Rafael Mas , <i>Catalan</i> : de Alguér : barca. 1000.
Baldirio Marés , <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : barca. 6000.	Lucas Alvaro , <i>Andaluz</i> : de Sicilia : barco. 5000.
Francisco Ferrer , <i>Catalan</i> : de Francia : barca. 1000.	Juan Cola , <i>Siciliano</i> : de Civita-vecchia : barca. 7000.

CUENTA DEL AÑO 1535.

Luis de Araus Ardieta , <i>Vizcayno</i> : barca. 5500.	Baldirio Marés , <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : barca. 6000.
Mossen Sagarra , <i>Catalan</i> : de Cállor : caravela latina. 1400.	Antonio Fernandez , <i>Galego</i> : de Galicia : caravela latina. 1200.
Pedro Coleta , <i>Andaluz</i> : de San Lucar : barco. 1500.	Juan Franset , <i>Saboyardo</i> : de Niiza : barca. 4500.
Guillermo Brous , <i>Inglés</i> : de Inglaterra : barca. 1800.	Pedro Robas , <i>Portugués</i> : de Setúbal : caravela latina. 1200.
Nicolás Diaz , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco. 1000.	Pedro Carbonell , <i>Valenciano</i> : de Xábea : barca. 2000.
Sebastian Alonso , <i>Portugués</i> : de Portugal : barco. 2000.	Juan de Espino , <i>Castellano</i> : de Laredo : nao. 1200.
Rodrigo Vao , de <i>Viana</i> : galeon. 1500.	Barca de Don Luis de Centelles : <i>Barcelonés</i> : de Sicilia. 4500.
Jayme Nagri , de <i>Sicilia</i> : barca. 3000.	Pedro Gonzalez , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : barco. 1000.
Juan Alfonso , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela. 1100.	Marcos Alemany , <i>Catalan</i> : carga para Sicilia : nao. 3000.
Juan Gonzalez , de <i>Villa de Dondes</i> : caravela latina. 2000.	Simon de Alonso , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : galeon. 1700.
Jayme Many , <i>Barcelonés</i> : de Cállor : barca. 4500.	Juan Palomares , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco. 1200.
Martin Mongrano , <i>Sardo</i> : de Cállor : barca. 5000.	
Tom. IV.	G Juan

Juan Bautista , <i>Genovés</i> : de Genova : barca.	4500.	Lagos : caravela.	1200.
Austriangalo de Priupe , <i>Olandés</i> : de Selanda : urca.	2200.	Alonso Salveras , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : caravela.	1000.
Alvaro Diaz , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : caravela.	1000.	Juan Bautista de Costre , <i>Saboyardo</i> : de Niza : barca.	2400.
Gonzalo Delgado , <i>Andaluz</i> : de Lagos : caravela.	1000.	Bartolomé Bolet , <i>Barcelonés</i> : de Sicilia : nao.	2500.
Vicente Fernandez , <i>Portugués</i> : de		Gaspar Gonzalez , <i>Portugués</i> : de Lagos : caravela.	1000.

C U E N T A D E L A Ñ O 1537.

Antonio Escarzo , <i>Vizcayno</i> : de Poniente : nao.	6000.	Jayme Marqués , <i>Catalan</i> : de Poniente : navili.	1000.
La nao Genovesa de N. Rafael Mas , <i>Catalan</i> : de Cadiz.	1000.	Mossen Vilanova , <i>Catalan</i> : nao.	3000.
Juan de Balmaseda , <i>Vizcayno</i> : de Portugaleta : galeon	1500.	Esteban Diaz , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : galeon.	3000.
Fernando de Esparza , <i>Vizcayno</i> : de Bilbao : barca.	2500.	Francisco Diaz , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : caravela.	1000.
Mossen Ribera , <i>Catalan</i> : de Sicilia : nao.	4500.	Juan Palomares , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : galeon.	1300.
Juan Berber , <i>Valenciano</i> : de Cadiz : galeon.	2300.	Juan Bandino , <i>Soboyardo</i> : de Niza : barca.	1200.
Bartolomé Gomez , <i>Andaluz</i> : de Huelva : caravela.	1100.	Rui Sanchez , <i>Andaluz</i> : de Málaga : barco.	1100.
Mossen Vilanova , <i>Barcelonés</i> : de Cáller : nao.	4000.	Mossen Botines , <i>Catalan</i> : de Poniente : barca.	2500.
Martin de Tefiáro , <i>Raguséo</i> : de Nápoles : nao.	2400.	Bartolomé Torroella , <i>Catalan</i> : de Cáller : nao.	3000.
Marcos Alemany , <i>Catalan</i> : nao.	3000.	Pedro Diaz , <i>Portugués</i> : de Ayamonte : caravela.	1200.
Antonio Pellegrino , <i>Siciliano</i> : de Mesina : barca.	1500.	Fernando de Esparza , <i>Vizcayno</i> : del Puerto de Sta. Maria : barco.	2500.
Luis Sanchez , <i>Andaluz</i> : de Málaga : nao.	1100.	Francisco Lopez , <i>Andaluz</i> : de Huelva : barco.	1250.
Gabriel Palau , <i>Catalan</i> : de Cáller : barca.	1200.	Nao de Don Luis de Centellas , <i>Barcelonés</i> : de Cáller.	4500.
Rafaél Toró , <i>Catalan</i> : de Alguér : barca.	1750.	Martin de Matuli , <i>Raguséo</i> : de Ragusa : nao.	3800.
Matheo Juliá , <i>Catalan</i> : de Poniente : nao.	5500.	Mossen Segarra : <i>Catalan</i> : de Alguér : barca.	1500.
Don Luis de Centellas , <i>Barcelonés</i> : de Cerdeña : nao.	4500.	Jayme Mari , <i>Catalan</i> : de Genova : navili.	1400.
Bartolomé Cadenas , <i>Catalan</i> : de Cadiz : navili.	1000.	Miguél Quintero , <i>Andaluz</i> : de Huelva : barco.	1000.
Rafaél Oliver , <i>Catalan</i> : de Cadiz : navili.	1000.	Manuel Gomez , <i>Portugués</i> : caravela.	2000.
Antonio Camacho , <i>Andaluz</i> : de Cadiz : barco.	1000.	Pedro Lopez , <i>Andaluz</i> : de Galicia : barco.	1200.
Miguél Sanchez , <i>Andaluz</i> : de Ayamonte : barco.	1000.	Arnaldo Pujita , <i>Portugués</i> : de Galicia : barco.	1200.

Esteban de Aguirre, *Vizcayno* : de San Sebastian : barca.

1000.

CUENTA DEL AÑO 1538.

Solo huvo dos naves de quatro mil quintales en este año : de las demás pocas.

CUENTA DEL AÑO 1539.

Las embarcaciones de este año no fueron muchas ni de muy grueso porte : solo vino una Asturiana de 3° quintales, y otra Raguséa de 7°. Los puertos de donde vinieron los buques mayores, son los siguientes:

De Oporto.
De Lisboa.
De Sicilia.
De Cadiz.

De Galicia.
De Cerdeña.
De Vizcaya.
De Ragusa.

CUENTA DEL AÑO 1540.

Entre las embarcaciones que llegaron este año, solo se cuenta : una nave nueva de 10° quintales, patron Pedro Salvador, *Catalan*, que se construyó en Calella:
Otra Catalana de Bartolomé Roig de 7° quintales, que vino de Sicilia:
Otra de 5° quintales, nao de Juan Comeli, que vino de Flandes.

Los puertos de donde procedieron las referidas embarcaciones, son los siguientes:

De Galicia.
De Vizcaya.
De Portugal.
De Genova.
De Ayamonte.
De Ragusa.

De Sicilia.
De Cerdeña.
De Cadiz.
De Málaga.
De Flandes.

CUENTA DEL AÑO 1542.

De Portugal.
De Sicilia.
De Cadiz.

De Vizcaya.
De Francia, una
de porte de 4° quintales.

CUENTA DEL AÑO 1543.

De Portugal.
De Ayamonte.
De Galicia.
De Sicilia.

De Cerdeña.
De Vizcaya.
Una nao *Vizcayna* de 6° quintales.
Otra *Raguséa* de 7°.

CUENTA DEL AÑO 1545.

De Vizcaya.
De Cadiz.
De Ayamonte.
De Genova.
De Galicia.
De Portugal.

De Sicilia.
De Cerdeña.
Otra *Siciliana* de 7600.
Otra *Marsellesa* de 6°.
Una nao *Raguséa*
de porte de 7600 quint.

G 2

CUEN-

C U E N T A D E L A Ñ O 1546.

De Galicia.	De Cerdeña.
De Genova.	De Ragusa.
De Cadiz.	Una nao <i>Ragusá</i>
De Portugal.	de porte de 7200 quint.
De Francia.	Otra idem de 50.
De Sicilia.	Otra idem de 7100.

C U E N T A D E L A Ñ O 1547.

De Galicia.	De Sicilia.
De Genova.	De Cerdeña.
De Cadiz.	De Francia.
De Portugal.	

N U M . I V .

ESTADO DE LOS NOMBRES Y CLASES DE VARIAS mercaderías extranjeras, así de lencería, como de mercería y quincallería, que entraban en Cataluña en el Siglo XV, XVI y XVII, sacado de las tarifas establecidas en varios capítulos de Cortes, desde las de 1481 hasta las de 1632.

EN los aranceles de los derechos de entradas, que debían exígirse en la Aduana de Barcelona, según los capítulos establecidos en las Cortes de 1481, que andan impresos en un volumen en 4, titulado: *Capitols dels Drets del General de Catalunya fets en Corts generals desde 1481 fins en lo any 1564*, corregidos y publicados en el trienio de los Diputados de 1575, y reimpresos en 1685 en casa de Rafael Figueró, se lee en el capítulo 50. fol. 25. la tarifa de la lencería que venía de países extranjeros en el siglo XV, con razón de su tiro, calidad, precios y nombres.

Pero como el fin principal del estado que aquí se presenta, no es la noticia de sus avalúos y calidades (entonces necesaria para el arreglo de la exacción), sino la de sus nombres y del de los países de su fábrica, para comparar los tiempos y la industria de los pueblos; nos reducimos á publicar el siguiente catálogo, como objeto digno de la Historia Económica, dividido en varios artículos conforme á las clases de los géneros.

L E N C E R Í A .

Alemañas, llamadas *Creps*, de señal negro.
 Alemañas, llamadas *Sangálas*.
 Alemañas finas.
 Alemañas teñidas, llamadas *Costanza*.
 Ambrunais.
 Angeos.
 Ayneres.
 Bretañas blanqueadas.
 Bretaña cruda.
 Borrás florete.
 Borrás angosto.
 Baleix ancho.
 Bordados de *Mompeller*.
 Bordados de *Aviñon*.
 Brabante.
 Bellrepar.
 Beujó, (*Beaujeu*).
 Bocazí ancho.
 Bocazí angosto.
 Bâges blanqueado.
 Bâges crudo.
 Blancaflor.
 Buren ancho.
 Burg blanqueado.

Burg

Burg angosto.
 Brianzon.
 Borrason.
 Cremio ancho.
 Cremio angosto.
 Carriu.
 Charelois.
 Chalons.
 Crussel.
 Espinalt ancho.
 Espinalt estrecho.
 Estopas de *Foréz*.
 Estopas de *Reyner*.
 Estopas de *Chareloy*.
 Escapolon de *Buré*.
 Escapolon de *San Genís*.
 Forez.
 Flansiac.
 Ginebra.
 Hainauts.
 Jessaus llamados lienzos de *S. Simon*.
 Lengués.
 Lionés.
 Lienzo de Rodés.
 Lienzo de la Costa.
 Lavales.
 Mascó crudo.
 Mascó prensado.
 Monthiel (Monteuill).
 Mornay.
 Nexiu blanco.
 Nexiu crudo.
 Olanda fina (á 15 suel. la cana.)
 Olanda mediana.
 Olanda comun.
 Planes.
 Pudent.
 Pont de *Bellvesí*.
 Rognes finas.
 Rognes medianas.
 Romilló.
 San Justs finos y medianos de *Forez*.
 San Genís ancho.
 San Genís angosto.
 San Brioux.
 Verdun de la *Rosa*.
 Verdun comun.
 Veintenes de *Beujó*.
 Veintenes de *Castellon*.
 Villafrancas.
 Vianes.

Vianes.
 Vilaboi.

TARIFA DE LOS LIENZOS
extrangeros, conforme á los capítulos Xy
XI de las Cortes de Monzón de 1547.
fol. 150 del citado volumen.

Alemañas.
 Aynaos de *Alemania*.
 Aynaos de *Flandes*.
 Alnetes de *Gascuña*.
 Burgueses.
 Bretañas.
 Brinetes.
 Bocacías de colores.
 Bocacías negros.
 Cremiones de *Charelois*.
 Costes.
 Coseriles.
 Calicuts.
 Chaumonts.
 Estopas de *Charelois*.
 Estopas de *Forés*.
 Frisas.
 Gesaus.
 Lionés.
 Lavales.
 Montañas de *Sauveterre*.
 Montañas de *Genova*.
 Moulins.
 Mascones prensados.
 Mascones crudos.
 Navales blancos.
 Olandas finas á 28 suel. la cana.
 Olandas medianas.
 Olandas bastas.
 Olandas y lienzos de *Gante*.
 Pinaus.
 Plates anchas.
 Plates angostas.
 Ruanes blancos.
 Ruanes crudos.
 Rognes.
 Sistellones.
 Troyes.
 Terrades.
 Tiritaynes.
 Traveseras.

TA-

TARIFA DE LA MERCERIA
extranjera, conforme á un capítulo del
citado vol. fol. 152. b. establecido en
las Cortes de Monzón de 1547.

Agujas.
Agujas de *París*.
Agujas de empalmar de *Milán*.
Agujas de *Alemania*.
Agujas de *San German*.
Anillas de *Milán*.
Anteojos de media vista.
Anteojos cristalinos.
Cordones de *Tolosa*.
Cordoneras de *Alemania*.
Candeleros de *Leon*.
Candeleros de *Alemania*.
Cartas ó Naypes de *Juan Virida*.
Cintas de hilo cano de *Flandes*.
Cartas picadas.
Cuchillos de *Alemania*.
Cuchillos *Bomianos*.
Cepillos de *Alemania*.
Hilo de Damas.
Hilo cano de *Namúr*.
Hilo de *Borgoña*.
Hilo de oro de *Milán*.
Hilo de repulgos de *Levante*.
Hilo de *Arxau*.
Hilo de plata de *Milán*.
Hilo de plata falsa.
Medias de *Ostende*.
Mitones de *Alemania*.
Máscaras de *Ferrara*.
Espejos de cristal.
Espejos de acero.
Espejos de *Alemania*.
Oro de *Luca*.
Oropel.
Oro tirado falso.
Oropimente.
Papel estampado ó de estampas,
por resmas.
Plumas de Cisne.
Plumas de oca de *Irlanda*.
Telas de cedazo.

N O T A.

Venia igualmente de fuera del Reyno
toda especie de quincallería, como eran:

alfileres, vacías de azófar, candeleros
de cobre, candados, cucharas de laton,
clavazon y tachuelas, dedales, obras de
estaño, espaviladeras, estribos finos, hi-
lo de alambre, hilo de hierro, hoja de
lata, planchuela de fierro y de laton,
corchetes, papel estampado, papel de
marca mayor, papel de proceso, papel
bastardo, papel comun, espuelas, sarte-
nes, cazos, sierras, hebillage, mantele-
ría, imágenes de metal.

ROPAS Y TEXTIDOS.

Arneses blancos y negros.
Bombasies.
Bancales de *Flandes*.
Idem de *Francia*.
Buratos de *Auvernia*.
Camelotes de *Flandes*.
Idem de *Milán*.
Idem de *Francia*.
Frisados de *Flandes*.
Fustanes de *Milán*.
Idem de *Cremona*.
Idem superfinos de *Milán*.
Idem de *Alemania*.
Idem de *Piamonte*.
Pasamanos de seda y alducar
de *Levante*.
Ostendes dobles.
Rasos de *Brujis*.
Saya negra de rajadilla.
Sargas de *Orleans*.
Tapiceria fina, mediana, y basta
de *Flandes*.
Idem de *Tornay*.
Idem de *Oudenarda*.
Idem de *Paecha*.
Terciopeio.
Xammaxans (*Saint Maixent*).

TARIFA DE LOS LIENZOS
extranjeros, conforme al nuevo regla-
mento de las Aduanas de 1576, al
fol. 172 del citado volumen.

Alemaña de *Ercorpin*.
Alemaña *Sangála*.
Alnes gascones.
Autunes.

An-

Angeos.
 Aynauts de *Alemania*.
 Bocaran.
 Breñañas.
 Burgesa con flecos.
 Batista.
 Brabantes blancos.
 Brabantes crudos.
 Cosaril blanco y crudo.
 Cremió.
 Chaumontes.
 Charolois.
 Costes.
 Cambray.
 Calicutes.
 Cistellones.
 Escapolón de *Amburgo*.
 Escapolón de *Charolois*.
 Escapolón de *Foréz*.
 Estopa de *Cambray*.
 Jessaus.
 Masionen de *Leon*.
 Masionen de *Mompeller*.
 Malinas.
 Montaña de *Genova*.
 Montaña de *Sauve-Terre*.
 Montaña de *Saumur*.
 Olanda blanca cruda para jubones.
 Olandas pajizas para jubones.
 Plata ancha y angosta.
 Provins.
 Pinart.
 Paret crudo.
 Ruanes blancos y crudos.
 Rognes.
 Sinibafó.
 Terrades.
 Troués finos.
 Troués medianos.
 Tarlices anchos y angostos.
 Traveseras.
 Tiretaynas de hilo.
 Villafranca blanca y cruda.

TARIFA DE LA ENTRADA
 de ropas y generos forasteros, para la
 exacción del derecho de galeras que se
 impuso en las Cortes de 1599: y anda
 inserta al fol. 67. b. libro de las nue-
 vas tarifas en 4, impreso en 1636 en
 casa de *Gabriel Nogués*, por ór-
 den de la Diputación.

TEXIDOS.

Anascotes y anascotines de *Flandes*.
 Alfombras de *Alexandria*.
 Buratos de *Auvernia*.
 Bayetas de *Flandes*.
 Buratines de *Flandes*.
 Borts del *Levante*.
 Camelotes finos lisos ó con aguas, negros
 ó de colores de *Venecia*.
 Cordellates ó Rubielos de *Aragon*.
 Hilo de *Crema* y de *Salon*.
 Hilo de *Castilla* y de pita.
 Lino de *Alexandria*.
 Ostendes negras y de colores.
 Reates de *Cremona*.
 Rasos negros ó de colores, de todas suer-
 tes, de *Italia*.
 Rasos de seda é hilo de *Venecia* ó *Flandes*.
 Sarguetas negras ó de colores, de *Flan-
 des* y otras partes.
 Sarguetas de estambre y seda, negras y
 de colores, de *Milán*.
 Sarguiletes negros ó de colores de lana y
 lino, de *Flandes* ó de otras partes.
 Sedas de coser, crudas, torcidas ó teñi-
 das, ó sedas de pelo y trama de *Ita-
 lia* y de otras partes.

LANAS.

Lana fina lavada de *Aragon*.
 Lana fina sucia de *idem*.
 Lana mediana lavada de *idem*.
 Lana mediana sucia de *idem*.
 Lana fina sucia de *Castilla*.
 Lana fina sucia de *Valencia*.
 Lana sucia de *Cerdeña*.
 Lana sucia de *Berbería*.

DROGAS Y FRUTOS.

Alambre de *Civita-vecchia*.
 Arrós de *Lombardía*.
 Arrós de *Valencia*.
 Arrós de *Alexandria*.
 Añil de *Guatemala*.
 Agallas de *Alepo*.
 Agallas de *Romanía*.
 Brasil de *Nueva España* ó de *Sta. Marta*.
 Brasil de *Fernambuco*.
 Boloarmini de *Cerdeña*.
 Cola de *Francia* ó de *Montblanch*.
 Cochinilla de *Nueva España*.
 Ocre de *Flandes*.

TARIFA DE ROPAS Y GENEROS
extrangeros, conforme al nuevo Arancel
por el qual habian de pagar los dere-
chos de Generalidades, impreso en un
vol. en 4 en Barcelona, en casa de
Gabriel Nogués, año 1636.

LENCEERIA. p. I.

Alemañas *escorpiones*.
 Alemañas *sengálas*.
 Alemañas *cambrainas*.
 Agullones crudos.
 Bengálas, que suelen venir por Portugal.
 Bocaranes negros,
 Breñañas crudas.
 Blauetes llamados *Nanquines*.
 Breñañetas á modo de Olandas llanas.
 Bellesviles blancas y crudas.
 Borts de hilo de colores, que vienen de
Alexandria.
 Cambrayes.
 Costanzas, que suelen venir de *Leon* ó
Genova.
 Cosariles blancos, listados de azul.
 Cananquines, que suelen venir por Por-
 tugal.
 Cotonías crudas, llamadas *Estaquíes*.
 Estopillas de *Cambray*.
 Lienzos de *Olmo*, blancos y crudos.
 Lienzos crudos de *Piamonte*.
 Lienzos crudos de *Alexandria*.
 Lienzos azules de *Alexandria*.
 Lienzos blancos y azules de *Alemania*.
 Mascones prensados.

Malines crudos.
 Montañas grizas que vienen de *Mompeller* y *Narbona*.
 Nabales blancos y crudos.
 Olandas blancas.
 Olandillas crudas, pajizas y pardas.
 Platas.
 Rites de *Viena de Francia*.
 Ruanes blancos y crudos.
 Sangalas crudas.
 Terrades blancas y crudas.

TEXIDOS. fol. 5. b.

Anascotes blancos y negros de *Flandes*.
 Anascotines blancos y negros, *idem*.
 Anafayas.
 Anteojos de *Alemania*.
 Anteojos de larga vista.
 Brocatelos.
 Brocados de todas suertes.
 Buratines negros y de colores de *Flandes*.
 Buratos negros y de colores de *Auvérnia*.
 Camelotes finos de *Venecia*.
 Camelotes adamascados.
 Catalufos de seda de *Nápoles*.
 Cotonías rayadas de *Nápoles*.
 Cotonías rayadas de *Piamonte*.
 Cotonías con muestras de *Leon*.
 Cotonías afelpadas.
 Cordellates ó Rubielos de *Aragon*.
 Damascos carmesíes de *Valencia*.
 Damasquines de hilo y seda.
 Erbajes negros y de colores.
 Estameñas blancas y de colores de *Francia*.
 Estambres blancos de *Mallorca*.
 Espolines de todas suertes,
 Fustanes ó Bombasíes, que vienen por
 la via de *Milán*.
 Fustanes de *Alemania*.
 Fustanes de *Piamonte*.
 Granas de *Valencia*.
 Lamas de oro y de plata.
 Lanillas negras y de colores de *Francia*.
 Mantellinas de estambre blancas, de *Mallorca*.
 Ostendas negras y de colores de *Flandes*.
 Perpetuas negras y de colores.
 Rasos negros y de colores con oro ó plata.
 Rasos negros y de colores.

Ra-

Rasos negros y de colores labrados.
 Rasos de hilo y seda de *Venecia*.
 Sarguetas negras y de colores.
 Sarguetas ó *Cadises* negros, ó de colores de *Nimes*.
 Sarguetas imperiales y finas.
 Sarguetas de *Ipra*.
 Sarguiletes de hilo y estambre de *Flandes*.
 Tafetanes aterciopelados.
 Tafetanes entredobles y dobles.
 Teletas de aguas floreadas.
 Teletas de aguas sin flores.
 Teletas de muestras.
 Teletas de oro y plata.
 Telillas de tafetan de *Nápoles*.
 Telillas de hilo y seda de *Flandes*.
 Telillas de hilo de *Flandes*.
 Telillas de algodón y seda.
 Telillas de hilo y seda de *Crema*.
 Tripes de seda.
 Terciopelos labrados, negros y de colores.
 Terciopelos lisos carmesies de *Valencia*.
 Terciopelos lisos negros y de colores.
 Terciopelos, fondo de oro ú plata, negros y de colores.

MERCERIA. fol. 73.

Abalorios.
 Abanicos de tafetan de *Nápoles*.
 Alfileres de todas clases.
 Algodon en rama.
 Algodon hilado.
 Algodon hilado fino de que se texen los cotones de *Bérgamo*.
 Birretinas de tafetan de *Nápoles*.
 Botones de oro, plata, seda, cerda, vidrio, y cristal.
 Cáñamo de *Sicilia*.
 Cáñamo de *Nápoles*.
 Capichola, cruda, torcida, de *Italia*.
 Catifas de *Alexandria*.
 Cintas de filosedas, anchas y angostas de *Italia*.
 Cintas de seda, á la *Napolitana*.
 Cintas crudas de *Gascuña*.
 Colchas de seda de *Nápoles*.
 Colchas de cotton, de colores, de *Alexandria*.
 Cotonetes de *Bérgamo*.
 Cotonetes de *Berberia*.

TOM. IV.

Espejos de todos tamaños.
 Granates finos.
 Granates falsos.
 Guarniciones de fusiles de *Flandes*.
 Hilo de *Crema*.
 Hilo de *Saló*.
 Hilo de pita.
 Hilos de colores de *Francia*.
 Hilos de colores teñidos en *Valencia*.
 Hiladillos ó capicholas de colores.
 Hilo de *Castilla*.
 Lienzos en quadros, pintados al olio ó al temple.
 Lino de *Alexandria* ó de qualquiera parte de *Berberia*.
 Lino de *Nápoles*.
 Medias de seda de muger, bordadas de oro ú plata.
 Medias de lana Aragonesa.
 Medias de filosedas.
 Medias de estambre de *París*.
 Medias de estambre de *Inglaterra*.
 Máscaras de *Ferrara*.
 Oro y plata fina hilada de *Milán*.
 Oropel.
 Papel blanco de la *Ribera de Genova*.
 Papel de *Niza*.
 Papel estampado en *Italia*.
 Papel blanco de *Leon*.
 Papel estampado en *Castilla*, *Zaragoza* ó *Valencia*.
 Plumas de *Irlanda*.
 Plumas de colores para sombreros.
 Plumas de Cisne.
 Reates de *Cremona*.
 Rosarios de *Tabór*.
 Rosarios de *Brasil*.
 Reloxes de arena.
 Reloxes de sol.
 Seda en madexa fina, como la *Buratina* *Alcufá*, que venia del *Cayro*, de *Alpo*, y de *Smirna*.
 Sedas floxas de *Calabria* ó de *Mesina*, ó de otras partes.
 Seda *Legis*, *Ardara*, ó de otras partes.
 Seda hilada cruda de *Italia*.
 Sombreros comunes de lana de *Perpiñan*.
 Tapicería de *Flandes* de estambre y de Seda.
 Tlretas de seda de *Nápoles*.
 Tlretas de hiladillo de *Pádua*.

H

Toa-

Toallas de tafetan de *Nápoles*.
 Toallas de Serras, que vienen de *Leon*.
 Toallas adamascadas.
 Velillos de *Leon*.
 Velillos de *Milán*, ó de *Bolonia*.

C U E R O S. fol. 30.

Cueros al pelo, que vienen de las *Indias* de *Nueva España*.
 Cueros de búfalo de las partes de *Levante*.
 Cueros de *Oran* y de *Cerdeña*.
 Cueros de vaqueta encarnada de *Moscovia*.
 Gamuzas de *Flandes*.
 Cordobanes adobados de *Alexandría*.
 Cueros pelisones de *Tunez* ó de *Argél*.
 Pielés de ante de búfalo.

P E L T E R I A. pag. 36.

Armíños.
 Cabritillas blancas y de colores para manguitos.
 Grisos, que suelen venir de las partes de *Aragon*.
 Martas cibelinás, que suelen venir de las partes de *Venecia*.
 Martas que vienen de las partes de *Cerdeña*.

A R T E F A C T O S. pag. 37.

Baxilla de barro de *Pisa* y otras partes de *Italia*.
 Duélas para barrilería, que viene de

Francia.

Camas de madera, que suelen venir de *Italia*.
 Sillas de reposo, de vaqueta encarnada de *Moscovia*.

F R U I T O S Y D R O G A S. pag. idem.

Agallas de *Alepo* ó de *Romanía*.
 Alumbre de *Civita-vecchia*.
 Añil de *Guatemala*.
 Arrós de *Lombardía*.
 Arrós de *Valencia*.
 Arrós de tonel de *Nápoles*.
 Arrós de *Alexandría*.
 Azucar de pilon refinado de *Venecia*.
 Azucar de pilon de *Motril*.
 Azucar roxo que viene de *Levante*.
 Azucar llamado *Cucúsos*.
 Azucar cándi blanco de *Venecia*.
 Azucar cándi de *Sevilla*, de *Lisboa* y otras partes de poniente.
 Azucar del *Brasil*.
 Boloarminio de *Cerdeña*.
 Brasil de *Nueva España*.
 Brasil de *Fernambuco*.
 Grana de *Alexandría*.
 Maná de *Calabria*.
 Ocre de *Flandes*.
 Pastas de *Sicilia* ó de *Cerdeña*.
 Pastel de *Lombardía*.
 Rúbia de *Rossellon*.
 Tártaro de *Sicilia*.
 Vitriólo *Romano*.
 Vitriólo de *Tortosa*.

N U M. V.

TABLA DE LAS CIUDADES COMERCIANTES DE EUROPA que á principios del siglo XV tenían giro de cambios, con noticia de los plazos corrientes entre unas y otras para el pago de las letras, y de los términos de los Correos en sus viages: con unas tablas de las correspondencias de pesos y medidas entre varios pueblos.

EN la obra que á principios del siglo XV escribió para la instrucción de los Comerciantes Florentines *Juan de Uzzano*, Banquero y Negociante de aquella Nación, impresa en 1766 con el título: *Della prattica della Mercatura*,

se lee (cap. VIII, pag. 100.) un estado muy especificado de los plazos de las letras, según el estilo adoptado en las Ciudades de comercio: en el cap. X una tabla de los términos de los correos de una plaza á otra: y es como se sigue, trad-

ducido puntualmente del Toscano anti-
quado al Castellano.

§

**PLAZOS DE LAS LETRAS, YA DE VISTA,
YA DE FECHA, SEGUN LOS ESTILOS
Y PRACTICAS DE LAS PLAZAS CO-
MERCIALES QUE AQUI SE CITAN.**

DE FLORENCIA á Pisa á 3 dias vista.

- á Genova á 8 dias *vista*.
- á Siena á 2 dias *vista*.
- á Perusa á 5 dias *vista*.
- á Roma á 10 dias *vista*.
- á Bolonia á 3 dias *vista*.
- á Milán á 10 dias *vista*.
- á Ferrara á 5 dias *vista*.
- á Viterbo á 10 dias *vista*.
- á Aquila á 10 dias *vista*.
- á Barcelona á 2 meses *fecha*.
- á Paris á 2 meses *fecha*.
- á Brujas á 2 meses *fecha*.
- á Londres á 3 meses *fecha*.
- á Nápoles á 20 dias *fecha*.
- á Gaëta á 20 dias *fecha*.
- á Aviñon á 3 dias *fecha*; y de allá á
Florencia á 45.
- á Mompeller á 44 dias *fecha*; y de
allá á Florencia á 45.
- á Venecia á 5 dias *fecha*; y de allá
á Florencia á 20.
- á Palermo á 15 dias *vista*; y de allá
á Florencia á 30.
- á Pádua á 5 dias *vista*; y de allá á
Florencia á 10.

DE PISA á Genova á 5 dias vista.

- á Milán á 10 dias *vista*.
- á Barcelona á 30 dias *vista*.
- á Siena á 3 dias *vista*.
- á Perusa á 8 dias *vista*.
- á Roma á 10 dias *vista*.
- á Nápoles á 10 dias *vista*.
- á Gaëta á *idem*.
- á Palermo á 15 dias *vista*.
- á Bolonia á 5 dias *vista*.
- á Luca á 1 dia *vista*.
- á Alexandría á 30 dias *vista*.
- á Aviñon á 30 dias *fecha*.
- á Mompeller á 40 dias *fecha*.
- á Paris á 2 meses *fecha*.

- á Brujas á 2 meses *fecha*.
- á Venecia á 20 dias *fecha*.
- á Londres á 3 meses *fecha*.

DE GENOVA á Venecia á 10 dias vista.

- á Aviñon á 10 dias *vista*.
- á Barcelona á 20 dias *vista*.
- á Valencia á 30 dias *vista*.
- á Bolonia á 15 dias *vista*.
- á Milán á 5 dias *vista*.
- á Roma á 5 dias *vista*.
- á Pisa á 5 dias *vista*.
- á Mompeller á 10 dias *vista*.
- á Palermo á 15 dias *vista*.
- á Nápoles á 10 dias *vista*.
- á Gaëta á *idem*.
- á Londres á 3 meses *fecha*.
- á Paris á 10 dias *vista*; y de allá á
Genova á 2 meses *fecha*.
- á Brujas á 10 dias *vista*; y de allá á
Genova á 2 meses *fecha*.
- á Sevilla á 20 dias *vista*; y de allá á
Genova á 30.
- á Caffa á 30 dias *vista*.
- á Famagusta *idem*.
- á Rhodas *idem*.
- á Scio *idem*.
- á Pera *idem*.

DE MILAN á Aviñon á 10 dias vista.

- á Roma á 10 dias *vista*.
- á Mompeller *idem*.
- á Bolonia *idem*.
- á Siena *idem*.
- á Perusa *idem*.
- á Paris á 2 meses *fecha*.
- á Brujas *idem*.

DE VENECIA á Milán á 10 dias vista.

- á Florencia á 5 dias *vista*.
- á Nápoles á 10 dias *vista*.
- á Roma á 10 dias *vista*.
- á Perusa á 10 dias *vista*.
- á Gaëta á 10 dias *vista*.
- á Barleta *idem*.
- á Barcelona á 2 meses *fecha*.
- á Londres á 3 meses *fecha*.
- á Pisa á 20 dias *fecha*.
- á Bolonia á 15 dias *fecha*.
- á Aviñon á 2 meses *fecha*.
- á Paris *idem*.

—á Brujas *idem*.

DE BOLONIA á Venecia á 15 dias *vista*.

—á Milán á 10 dias *vista*.

—á Siena á 5 dias *vista*.

—á Perusa á 8 dias *vista*.

—á Roma á 10 dias *vista*.

—á Ferrara á 3 dias *vista*.

—á Luca á 5 dias *vista*.

—á Barcelona á 2 meses *fecha*.

—á Londres *idem*.

—á París *idem*.

—á Brujas *idem*.

DE BARCELONA á París á 30 dias *vista*.

—á Pisa á 30 dias *vista*.

—á Mompeller á 13 dias *vista*.

—á Genova á 20 dias *vista*.

—á Aviñon á 10 dias *vista*.

—á Valencia á 8 dias *vista*.

—á Brujas á 30 dias *vista*.

—á Venecia á 2 meses *fecha*.

—á Florencia *idem*.

—á Bolonia *idem*.

DE MOMPPELLER á Barcelona á 13 dias *vista*.

—á París á 30 dias *fecha*.

—á Brujas á 40 dias *fecha*.

DE PARÍS á Brujas á 10 dias *vista*.

—á Barcelona á 30 dias *vista*.

—á Londres á 30 dias *fecha*.

DE AVIÑON á Mompeller á 3 dias *vista*.

—á Barcelona á 10 dias *vista*.

—á París á 30 dias *fecha*.

—á Brujas *idem*.

DE BRUJAS á Londres á 30 dias *fecha*.

—á Barcelona á 30 á dias *vista*.

§.

TERMINOS DE LOS CORREOS DE UNAS
PLAZAS A OTRAS, SEGUN LAS DIS-
TANCIAS DE LOS VIAGES Y RODEOS
DE LOS CAMINOS.

DE GENOVA á Aviñon de 7 á 8 dias:

—á Mompeller de 9 á 11 dias.

—á Barcelona de 18 á 21 dias.

—á Brujas de 22 á 25 dias.

—á París de 18 á 22 dias.

DE AVIÑON á Barcelona de 7 á 8 dias.

—á Mompeller de 2 á 3.

—á París de 15 á 16.

—á Florencia de 12 á 14.

DE BARCELONA á Brujas de 19 á 20 dias.

—á París de 22 á 24.

—á Mompeller de 8 á 9.

—á Londres de 16 á 18.

DE FLORENCIA á Brujas de 20 á 25.

—á Londres de 25 á 30.

—á Milán de 10 á 12.

—á Roma de 5 á 6.

—á Bréscia de 10 á 11.

—á Nápoles de 11 á 12.

—á Sevilla de 29 á 32.

—á París de 20 á 22.

—á Barcelona de 20 á 22.

—á Mompeller de 15 á 16.

—á Aviñon de 12 á 14.

—á Genova de 5 á 6.

—á Aquila *idem*.

—á Sermona *idem*.

§.

CORRESPONDENCIA DE LA MONEDA
BARCELONESA A LA JAQUESA, SICILIA-
NA, Y SARDIA QUE REGIA EN EL
SIGLO XIV.

En el Archivo del Maestre Racional de Cataluña (que era el Contador del Real Patrimonio), armario 75, libro *verde viejo*, señalado de letra B. se lee un estado de reduccion de monedas de varios Dominios de la Corona de Aragon, en el Reynado de Don Pedro IV, que debia regir en aquella Real Oficina para hacer los cambios en los pagamentos y libramientos.

Está escrito en papel y carácter del tiempo, con este epigrafe en lemosin: *Reducció de Barceloneses á Jacqueses, é de Jacqueses á Barceloneses, é aço per saber, segons lo for dels florins é dels Jacqueses, á quina raho per lliura se deuen fer los cambis per lo Racional: é axi mateix la forma de fer los cambis*

bis de les Uncies de Sicilia ab Barceloneses, é los cambis dels Torneses é dels Malhorquins ab Barceloneses: y empieza la reduccion por un cómputo del valor del Florin de oro de Aragon, que daba la regla al cambio segun su alza ó baxa: y es del tenor siguiente, traducida al castellano.

DEL FLORIN DE ORO DE ARAGON.

El florin de oro de Aragon de un tiempo á otro tiene el precio de 9 sueldos hasta 10 de moneda Jaquesa, y la regulacion del dicho florin es á 11 sueldos Barceloneses.

Y para saber quanto mas sube por libra 20 sueldos de moneda Jaquesa, reducida á moneda Barcelonesa; ó por el contrario quanto mas baxa por libra ó

20 sueldos moneda Barcelonesa, reducida á Jaquesa; atiendase á la Tabla que sigue mas abaxo.

En la segunda linea se demuestra, que quando el florin vale 9 sueldos Jaqueses, que hacen 11 Barceloneses; 20 Jaqueses hacen entonces 24 sueldos 5 dineros y $\frac{1}{3}$ moneda Barcelonesa, debiendose entender que es el mas tanto por libra los 4 sueldos 5 dineros y el $\frac{1}{3}$ expresados: y que 20 sueldos de moneda Barcelonesa, en esta regulacion del florin, son 16 sueldos 4 dineros y $\frac{4}{11}$ de la Jaquesa, siendo este el menos tanto por libra.

Y si dicho florin excede el precio de 11 sueldos Jaqueses, segun se demuestra en el presente estado, se puede saber quanto sube ó baxa por libra la moneda Jaquesa respecto á la Barcelonesa, ó bien al contrario.

TABLA DE LA REDUCCION DEL FLORIN DE ORO DE ARAGON regulado á 9 sueldos Jaqueses ó 11 Barceloneses.

Sueld. Jaq. y dineros.	Sueld. Jaq.	Sueld. Barc. y dineros.	Sueld. Barc.	Sueld. Jaq. y dineros.
9	20	24-5 $\frac{1}{3}$	20	16-4 $\frac{4}{11}$
9-1	20	24-2 $\frac{70}{109}$	20	16-6 $\frac{2}{11}$
9-2	20	24	20	16-8
9-3	20	23-9 $\frac{25}{37}$	20	16-9 $\frac{9}{11}$
9-4	20	23-6 $\frac{2}{6}$	20	16-11 $\frac{7}{11}$
9-5	20	23-4 $\frac{40}{114}$	20	17-1 $\frac{5}{11}$
9-6	20	23-1 $\frac{12}{19}$	20	17-3 $\frac{3}{11}$
9-7	20	22-11 $\frac{11}{24}$	20	17-5 $\frac{1}{11}$
9-8	20	22-9 $\frac{5}{39}$	20	17-6 $\frac{10}{11}$
9-9	20	22-6 $\frac{30}{39}$	20	17-8 $\frac{8}{11}$
9-10	20	22-4 $\frac{28}{39}$	20	17-10 $\frac{6}{11}$
9-11	20	22-2 $\frac{26}{119}$	20	17 $\frac{4}{11}$
10	20	22	20	17-2 $\frac{2}{11}$
10-1	20	21-9 $\frac{99}{111}$	20	18-4

CAMBIO DE UNCIAS TARINES, CARLINES Y GRANOS DE SICILIA CON SUELDOS BARCELONESES.

Para hacer el cambio, por exemplo, de 753 uncias y 12 tarines á florines de

Aragon ó á sueldos Barceloneses, sepase: que 700 uncias á razon de 5 florines de Florencia por uncia, valen 3 500 florines: item, las 50 uncias á dicho respecto 250 florines: item, las 3 uncias á dicho respecto 15 florines: item, los 12 tar-

rines á razon de 2 carlines por un tarin, ó de 12 carlines por un florin de Florencia, 2 florines de idem. Así las dichas 753 uncias y 12 tarines valdrán, hecho dicho cambio, 3 ② 767 florines de Florencia: los quales valen, á razon de 12 carlines por florin, 45 ② 204 carlines. Estos, á razon de 9 carlines por cada florin de oro de Aragon, hacen 5 ② 022 $\frac{1}{2}$ florines de esta moneda, 1 sueldo y 10 dineros Barceloneses: los quales, á razon de 11 sueldos Barceloneses por cada florin, valdrian 55 ② 249 sueldos y 4 dineros de esta moneda.

Y para continuar dicho cambio de estas 753 uncias y 12 tarines á sueldos Barceloneses, se seguirá este modo, esto es, contando 5 florines de Florencia por cada uncia, y 12 carlines por cada uno de dichos florines, y 9 carlines por un florin de oro de Aragon, segun están estimados los quilates de dicha moneda en el Reyno de Sicilia; y contando tambien cada florin de Aragon á razon de 11 sueldos barceloneses; se sacarán: 55 ② 249 sueldos y 4 dineros de esta propia moneda.

CAMBIO DE TORNESES CON BARCELONESES.

Supóngase que se haga el cambio de 970 torneses á moneda barcelonesa. Contando cada libra tornesa á razon de 15 dineros barceloneses, que este es el estilo corriente en la Real Curia, se sacarán 2 ② 212 sueldos y 6 dineros de dicha moneda.

CAMBIO DE LOS ALFONSIES CON BARCELONESES EN CALLER.

Se hacen los pagos con dichos *alfonsies* hecho el cambio con barceloneses, contando el florin de oro de Aragon por 18 sueldos de alfonsies menudos, segun es uso y estilo de Corte corriente del cambio en el Castillo de Cáller.

CAMBIO DE ALFONSIES CON BARCELONESES EN ALGUÉR.

Se hace el pago de alfonsies haciendo el cambio con barceloneses, contando el florin de oro de Aragon por 22 sueldos de alfonsies menudos, segun es estilo y uso corriente de Corte en la Villa de Alguér.

VALOR DEL DUCADO.

En los Aranceles de los precios de los generos y mercaderias que debian aduandar derechos en las Aduanas de Cataluña, reformados en las Cortes de Barcelona de 1481, se reguló el valor del ducado, segun la estimacion que tenia en las varias plazas del comercio de los Catalanes en aquel tiempo. Anda al fin de dichas tarifas, pag. 31 b. de los capítulos de Cortes impresos de aquel año, y es como se sigue.

Ducado en Barcelona 24 sueldos: en Valencia 21: en Flandes 6 y 3 dineros: en Genova 62 sueldos: en Cáller 56 sueldos: en Mallorca 32 sueldos: en Sicilia 13 tarines: en Berbería 60 jaduques.

§.

CORRESPONDENCIA DE PESOS DE LEVANTE CON LOS DE BARCELONA, IMPRESA EN EL LIBRO DE LOS CAPITULOS DE LAS CORTES DEL AÑO 1481.

Quintal de Rhodas: 5 quintales 75 lib. barcelonesas.
 Rótulos de Rhodas: 5 libras y 8 onzas barcelonesas.
 Quintal *Gerof* de Alexandria: 2 quintales 37 lib. barcelonesas.
 Quintal *Leudí* de Alexandria: 1 quintal 40 lib. barcelonesas.
 Quintal *Forforí* de Alexandria: 1 quintal de Barcelona.
 Rótulo *Forforí* de Alexandria: 1. libra barcelonesa.
 Quintal de Mens de idem: 4 quintales 50 lib. barcelonesas.

Cen-

DE NOTAS VARIAS.

Centenar de *Mens* de Alexandría: 1 quint.
95 lib. barcelonesas.
Rótulo de *Mens* de idem: 4 lib. 6 onzas barcelonesas.
Los 180 Rótulos de idem que son un centenar de *Mens*, hacen 1 quintal 85 lib. barcelonesas.
Quintal de Sicilia: 1 quintal y 88 libras barcelonesas.
Rótulo de Sicilia: 1 quintal 10 lib. barcelonesas.
Libra de Sicilia: 8 onzas barcelonesas.
Las 37 uncias de Constantinopla: 1 quintal 50 lib. barcelonesas.

§.
CORRESPONDENCIA DE LAS MEDIDAS DE GRANOS DE LAS PRINCIPALES PLAZAS DE EUROPA, REGULADAS POR LA SALMA GENERAL DE SICILIA DESDE EL SIGLO XIV, SACADA DEL CODICE DE BALDUCCI PAGOLOTTI pag. 102.

Las 100 *salmas* de Sicilia, son:
En Nápoles 100 *salmas*.
En Pulla 110 *salmas*.
En Roma 214 rubios.
En Pisa 450 stajas ligeras.
En Genova 250 minas.
En Trípoli de Berbería 78 cahizes.
En Bugía de idem 250 falachas.
En Famagusta de Chypre 285 modios.
En Lajazio de Armenia 200 modios.
En Alexandría de Egipto 165 ribebes.

En Acre de Syria 161 modios.
En Rhodas 870 modios.
En Constantinopla 82 $\frac{1}{4}$ modios.
En Clarencia 666 modios.
En Negroponte 733 modios.
En Stiva de Moréa 890 modios.
En Aréstimo 750 starellas.
En Barcelona 440 quarteras.
En Florencia 1145 stajas.
En Arles 456 sexteros.
En Marsella 675 sexteros.
En Narbona 417 sexteros.
En Tarragona 150 cahizes.
En Valencia 150 cahizes.
En Venecia 150 stajas.
En Tunez 112 cahizes.
En Mallorca 400 quarteras.
En Corneto 60 modios.
En Brujas 170 utios.
En Londres 113 quarnerios.
En Rimini 210 stajas.
En Aquila de Abruzo 154 copas.
En Sevilla 52 $\frac{1}{2}$ cahizes.
En Fedal de Marruecos 11 $\frac{3}{4}$ cahizes.
En Tortosa 53 cahizes.
En la Cavea de Cándia 156 medidas.
En Salónica 247 cubellos.
En Loret en Cataluña 35 cahizes.
En Aguas-muertas 550 sexteros.
En Castillo de Castro 580 starellas.
En Colibre 150 minas.
En Bolonia 450 corbe (cuevanos).
En Nimes 855 sexteros.
En Mompeller 590 sexteros.

NUM. VI.

DEL VALOR DE LAS MONEDAS, PESOS Y MEDIDAS de Sevilla, corrientes á principios del Siglo XIV, de su correspondencia en varias plazas de Comercio de España y Africa, y de los derechos que adeudaban las mercaderías á la entrada y salida en aquella Ciudad.

EN el capítulo LXV. pag. 274 del Codice antiguo de Francisco Pegolotti, Negociante Florentin, con el título *Della Pratica della Mercatura*, compuesto ántes del año 1340, é impreso en Luca en 1766, se lee una regulacion de monedas, pesos y medidas corrientes en su tiempo en Sevilla, y un estado de los derechos de las mercaderías en su introduccion y extraccion. Por lo curioso y desconocido de este documento, y por lo que puede interesar á la ilustracion de la historia general del antiguo Comercio de España en la baxa edad; se ha pues-

to íntegro en este lugar, traducido al castellano literalmente de su italiano anti-
cuado y poco culto en que se lee es-
crito, con muy estropeada ortografía.

§.

**PESOS Y MEDIDAS USADAS EN SEVILLA
EN LAS VENTAS DE FRUTOS Y GE-
NEROS VARIOS.**

El *quintal* de Sevilla es 100 *rótulos*,
y cada *rótulo* es al peso 15 *onzas*. El
quintal de Sevilla es un 5 por 100 ma-
yor que el quintal Berberisco. Otrosí el
quintal de Sevilla es 4 arrobas; menos de
aceyte, que es 10 arrobas.

*Pimienta, agengibre, canela, azu-
car, grana, cera, laca*, y toda espece-
ría gruesa, se venden en Sevilla á quin-
tal de 102 libras, y al mismo peso se
vende el *azafran*.

Miel y otras mercaderías gruesas, se
venden á quintal de 104 libras: y toda
especería sutil se vende en Sevilla á ró-
tulos de 15 onzas de peso cada uno.

Almendra sin cáscara, y *arroz*, se
venden á quintal de 100 rótulos de peso
cada uno.

La *lana* se vende en Sevilla á quin-
tal de 112 rótulos cada uno.

Cueros se venden á número, esto es,
á un cuero solo.

Conejinas se venden á *vestido*, y es-
te consta de 120 pellejos de conejos.

Xabon se vende á quintal, de 120 ró-
tulos cada uno.

Aceyte se vende por arrobas, por
jarras, y por quintales: las 5 arrobas ha-
cen una jarra, y las 10 un quintal de
aceyte.

Trigo y todos los demás granos se
venden á cahizes, y cada uno hace 12
fanegas.

Oro y plata en barra, en planchas, ó
en pasta, se vende á marcos de 8 onzas
de peso cada uno.

Paños, ropas de seda y de oro, se
venden á piezas enteras, ó á retales á va-
ras.

Azogue se vende á manzos, que ca-
da uno hace 8 rótulos de España de peso.

§.

**DE LAS MONEDAS Y PAGAMENTOS QUE
SE ESTILABAN EN SEVILLA.**

En Sevilla se gasta un número de mo-
nedas, que se llaman *marabotines* (mara-
vedises), los cuales no son moneda real y
efectiva: mas hay otra moneda menuda
que se llama. y se hacen con
ella pagos, y se dan de estas piezas 10 á
cuenta por un maravedí. Estas monedas
menudas son de liga de 2 onzas de pla-
ta fina por libra; y en una libra de pe-
so entran de ellas. sueldos á cuen-
ta: y así suele computarse el *groso tor-
nés* de plata por un *maravedí y medio*
al estilo corriente, de suerso que el *gro-
so tornés* vendría á valer un *sueldo y*
tres dineros de dicha moneda menuda.

En Sevilla y por toda España (en-
tendia entónces la Andalucía), se hacen
los pagos mayores en *doblas de oro*, y
cúentase el pago por maravedises se-
gun su valor, ya mas, ya menos; bien
que su precio comun es de 10 marave-
dises la dobla, y de 10 tambien el flor-
in de oro.

§.

**DERECHOS QUE SE PAGAN DE LAS
MERCADERIAS QUE SE INTRODUCEN
Y SE EXTRAEN.**

De lo que entra en Sevilla paga de
derecho al Señor (al Rey) 10 por 100
el que no goza de privilegio.

Los Genoveses, los Catalanes, los Pla-
centines (eran de Placencia de Italia), y
la Compañía de los Bardos (eran de Flo-
rencia) pagan solamente 5 por 100, y á
este tenor el que tiene privilegio de fran-
quicia del Señor (del Rey de Castilla).

Y todo Mercader puede sacar tanta
mercadería sin adeudar derecho de sali-
da, quanto valiere la que traxo á la
entrada en Sevilla: y de todo lo que sa-
case de más, pagará solo 2 y $\frac{1}{2}$ por 100.

Toda clase de Naciones pagan por el
azogue 10 por 100; sin embargo es per-
mitido que se ajusten al 15 por 100 del
valor del genero.

Tri-

Trigo paga toda clase de Naciones maravedises por cahiz : y de cortege se paga $\frac{1}{2}$ por 100 del importe de toda mercadería.

Del aceyte *mosto*, entre jarras, derecho de saca y otros costos hasta ponerlo en Cadiz, y dexarlo cargado en nave de aquel puerto; se paga á 5 maravedises la jarra que hace cinco arrobas; y del aceyte claro 4 maravedises.

§.

DE LA CORRESPONDENCIA DE LOS PESOS Y MEDIDAS DE SEVILLA CON OTRAS TIERRAS.

Con Fedal de Marruecos.

El quintal del Fedal es mayor de 2 por 100 que el de Sevilla.

Un cahiz de trigo á la medida del Fedal hace en Sevilla 4 cahizes y $\frac{1}{2}$. Cada cahiz consta en Fedal de almúdes, que es la medida menor de las playas de España (así se llamaban las Costas del Reyno de Marruecos y de Fez).

Con Ceuta.

Un cahiz de trigo á la medida de Ceuta hace en Sevilla 2 cahizes y $\frac{1}{2}$; y cada cahiz en Ceuta consta de 40 *codas* ó *cadás*, que es la menor medida de grano en Ceuta.

En Ceuta se gastan doblas de oro, besantes de plata, y dineros menudos: cuántase la dobla por 12 besantes, y el besante por 10 dineros.

Con Portugal.

Un cahiz de trigo á la medida de Portugal hace en Sevilla 4 cahizes y $\frac{1}{3}$, ó 4 y $\frac{1}{2}$.

Se gastan en Portugal doblas de oro, y moneda menuda que es de liga de onzas de plata fina por libra, y entran de estos dineros en una libra de peso de Portugal. sueldos, que se llaman *Portugaleses*, de los cuales el florin de oro vale 4 libras de dicha moneda.

Tom. IV.

Con Valencia de Aragon.

El cahiz de trigo á la medida de Sevilla hace en Valencia 2 cahizes y $\frac{1}{2}$. Cada cahiz de Valencia son 6 fanegas del país: de suerte que 16 fanegas y $\frac{1}{2}$ valencianas hacen un cahiz de Sevilla.

La moneda que se gira en Valencia son sueldos barceloneses, á razon de 14 de estos el florin de oro. Computase que podrá costar de flete el cahiz de trigo de Sevilla hasta Valencia 12 sueldos barceloneses.

Con Lisboa.

El cahiz de grano á la medida de Sevilla hace en Lisboa 50 *alchiere*.

Con Arzilla.

La arroba de aceyte á la medida de Sevilla hace en Arzilla una *alcolla* y $\frac{1}{2}$; y la *alcolla* del aceyte pesa 18 róticos en Arzilla.

El quintal de Arzilla hace en Sevilla un quintal y dos róticos de 100 al quintal.

El quintal á que se pesa la cera en Arzilla hace en Sevilla un quintal y 6 róticos de mas que en Arzilla: pues el de la cera y el del algodón es mas fuerte que el de las demás mercaderías de un 4 por 100.

Con Zaffi.

Un quintal y 2 róticos de Sevilla, hacen en Zaffi un quintal sutil.

Un cahiz de grano á la medida de Zaffi, hace en Sevilla 4 cahizes y $\frac{1}{3}$.

Con Salé.

Un quintal y 2 róticos de Sevilla hacen en Salé un quintal.

Un cahiz de grano á la medida de Salé hace en Sevilla 4 cahizes y $\frac{1}{3}$.

I

Con

Con Castilla.

Un cahiz de grano á la medida de Sevilla, que son 12 fanegas, hacen en Castilla once fanegas.

Con Pulla.

Las 62 arrobas y media de aceyte á la medida de Sevilla, hacen un millar de aceyte á la medida de Pulla.

NUM VII.

COMPENDIO HISTORICO Y CRONOLOGICO DE LAS PESTES, contagios, y epidémias que han acaecido en la Ciudad de Barcelona, desde mediado del siglo XIV hasta el presente, extractado del capítulo LXX de los libros de la RUBRICA DE BRUNIQUER, que se guardan en el Archivo de la Secretaría del Ayuntamiento, en los quales están por indice razonado todos los acuerdos del antiguo Magistrado Municipal.

EN el año de 1333 grandes carestías y peste, porque en poco tiempo murieron mas de 10⁰ personas.

N O T A.

El Diario de Ramon Vila dice: *Hambre grandisima hubo en Barcelona á 25 de Abril de 1333, de modo que subió la quartera del trigo á 42 libras, la de cebada á 24, la de espelta á 13, la de arroz blanco á 31 libra, y la del panizo y mijo á 28 libras. Duró dos meses y ocho dias, hasta que llegaron diez laúdes de Tortosa cargados de trigo, y de Sicilia 4 naos, la de la Ciudad, la de N. Agustí, la de N. Abadía, y la de Nicolao Sala.*

Aquel año hubo tambien grandes mortandes en Barcelona, donde murieron en poco tiempo el número de 10⁰ personas, y hubo casa donde no quedó ningun vivo.

Martes á 2 de Mayo de 1348 se hizo una solemne procesion de rogativa con muchos Sacerdotes de la Séo, Parroquias y Conventos, y otras gentes, por causa de la gran mortandad que habia entonces en Barcelona, que duró todo Junio. Murieron este año quatro Concelleres, y casi todos los del Concejo de Ciento.

A 21 de Enero de 1362 á causa de la mortandad que habia en Barcelona, de landres y otras muertes repentinas, se hi-

zo fiesta y se celebró una Misa solemne en la Séo, con Sermon en la iglesia, en los claustros, y en la Plaza nueva: á esta funcion asistió toda la Clerecía de las Parroquias. Y á 18 de Febrero se publicó un Jubileo Papal para todos los que muriesen dentro de las tres primeras semanas siguientes.

A 13 de Junio de 1371 se hicieron procesiones de rogativa en cada una de las Parroquias, por la mortandad que habia en Barcelona, donde morian de landres y otras muertes improvisas: lo qual duró cerca de un año.

A 28 de Junio de 1375 hubo una procesion de rogativa de la Séo, Parroquias y Conventos, por la mortandad que habia en esta Ciudad, la que duró cerca de un año.

A 9 de Diciembre de 1396 el Señor Rey (Don Martin) se transfirió á la Villa de Perpiñan, porque habia peste en Barcelona.

A 19 de Octubre de 1408 por causa de la peste que habia en Barcelona, eligió el Concejo de Ciento cabos de rondas.

A 30 de Mayo y á 5 de Agosto de 1410 hubo terremoto en Barcelona; y en dicho año hasta Navidad hubo peste.

En el año de 1429 hubo peste en Barcelona, como se manifiesta por la gratificacion de 8 lib. y 16 sueldos que se pagaron á un Capellan por su trabaxo de recoger los muertos por las Iglesias.

A

A 13 de Junio de 1439 los Concelleres enviaron sus súplicas á los Conventos de la Ciudad para que rogasen á Dios por causa de las epidemias.

A 11 de Octubre de 1448 hubo rogativas públicas por los temblores de tierra y pestilencias.

Sabado 22 de Abril de 1452 envió la Ciudad su correo á los Monasterios de San Gerónimo de la Murta, del Valle de Ebron, de Montalegre, de Poblet, de Santas Cruces, y de Escala Dei, para que imploren á Dios con sus oraciones, quiera disipar las pestilencias de la presente Ciudad.

A 13 de Julio de 1452 por causa de las muertes que habia en Barcelona, la Reyna (Doña Maria) se transfirió á Villafranca del Panadés, para donde prorogó las Cortes que celebraba.

A 15 de Mayo de 1457, se empezó á hacer la ronda general por la peste que se descubrió en Barcelona, la qual duró hasta 18 de Noviembre.

En 4 de Enero de 1458 se manifestó peste, por cuyo motivo el Rey (Don Juan de Navarra) se salió fuera, y no volvió hasta 16 de Marzo de dicho año.

A 6 de Diciembre de 1465 partieron de la presente Ciudad Fr. Miguél Capeller, y Fr. Leonardo Crestiá del Orden de San Francisco del Convento de Jesus, como peregrinos enviados por el Ayuntamiento á Santiago de Galicia, para alcanzar de Dios nos librase de la pestilencia.

A 7 de Enero de 1466 el Concejo de Ciento deliberó que se guardase la fiesta de San Sebastian, por causa de las epidemias. A 9 de Julio de 1507 fué votada esta fiesta otra vez por causa de peste; y á 15 de Abril de 1507, se puso la primera piedra para la Capilla.

Jueves á 30 de Enero de 1466 el Concejo de XXXII, resolvió que se hiciese una imagen del Angel Custodio, por causa de la pestilencia; y á 17 de Noviembre se colocó encima la puerta, llamada de los huérfanos, y se dispuso una solemne procesion de gracias por haber cesado la pestilencia.

Jueves 10 de Agosto de 1475 se empezó á hacer la ronda por las Parroquias á causa de las muertes, pues morian de la landre.

Miercoles á 20 de Diciembre de 1475, la Parroquia de Santa Maria del Mar, nombró dos Capellanes de su clerecía, para ir en romeria á Santiago de Galicia, á implorar de nuestro Señor por intercesion del Santo Apóstol el remedio de la pestilencia que afligia la presente Ciudad.

A 27 de Marzo de 1476 el Concejo de Ciento resolvió se construyese una Capilla de devocion á San Roque, á expensas de los devotos, porque habia entonces peste en Barcelona: la qual continuó hasta 13 de Noviembre.

A 13 de Julio de 1476 se hizo una solemne procesion de rogativa, que partió de la Séo siguiendo la carrera de la del Corpus Christi, con el Cabildo, y el Clero de todas las Parroquias, en la qual se llevaban el Cuerpo del Obispo San Severo, y el del Santo Inocente. Acompañabanlo todas las Cofradías de los oficios: y se hicieron exéquias públicas por los difuntos que habian muerto de la peste.

A 26 de Junio de 1478 habiendo el Rey dicho á los Concelleres, que en Aragon y Valencia habia mortandad de peste, y que por lo tanto hiciesen buena guardia, acordaron nombrar comisarios. Y á 6 de Julio, habiendo el Rey prohibido la entrada de forasteros en toda Cataluña, llegó un Síndico de Valencia para tratar con el Rey y los Concelleres sobre el armamento que se debia hacer contra los Corsarios; mas S. M. no quiso permitir que entrase, sino que se observase la ley: y por esto salió el Rey fuera, al Convento de Jesus, para comunicar con el Síndico, á donde los Concelleres enviaron también el suyo.

En el año 1483 hubo peste en Barcelona, y se empezó la ronda á 15 de Marzo, y duró hasta 24 de Setiembre.

A 7 de Abril de 1486 se trató en el Concejo Ordinario de XXXII, de las disposiciones que se debian tomar por la

la pestilencia que se manifestaba.

En 14 de Junio de 1488 se volvió á tratar en el Concejo Ordinario de XXXII de los medios de guardar la presente Ciudad de la peste.

En el año 1489 hubo peste en Barcelona, y se empezó á hacer la ronda á 3 de Noviembre: la qual duró hasta 16 de Setiembre de 1490, en que se hizo procesion de gracias á San Severo, habriendo la puerta de su nombre que hay en la Ciudad.

A 31 de Agosto de 1490 se tuvo Concejo de XXXII en orden á las providencias que debian tomarse contra la pestilencia.

En el año 1493 hubo peste en Barcelona: y se empezó á hacer la ronda á 13 de Junio, la qual duró hasta 4 de Octubre.

A 14 de Julio de 1494 se tuvo Concejo Ordinario de XXXII para tomar providencias á causa de la peste: y á 9 de Setiembre del mismo año se volvió á juntar Concejo Ordinario acerca del nombramiento de Comisarios de la guardia.

En el año 1497 hubo peste en Barcelona: y se empezó á hacer la ronda á 18 de Julio, la qual duró hasta 18 de Octubre.

En 1501 hubo peste en Barcelona: y se empezó la ronda á 3 de Mayo, que duró hasta 30 de Noviembre. A 10 de Julio votó la Ciudad fiesta á San Christoval.

NOTA.

En el Diario de Ramon Vila se dice: *Mirbandad hubo en la presente Ciudad, y fuera de ella por buena parte de Cataluña y Rosellon, que duró pasados de ocho meses; y el dia que mas murieron 41 personas; y así se dixo que por cesar mas de 30 personas, y á la fin de este año pasaron de este número.*

A 23 y 23 de Noviembre de 1506 hubo Concejo de Ciento, y otro Ordinario de XXXII, para la eleccion de Guardas contra peste.

En 1507 hubo peste en Barcelona; como se colige de la partida de 4 Fray-

les que salieron en romería á 15 de Marzo para Santiago de Galicia, y de haber los Concelleres con este motivo nombrado Cabos de ronda para resguardar la Ciudad. En 15 de Abril se puso la primera piedra para la Capilla de San Sebastian, que el Concejo de Ciento habia deliberado construir en honor del Santo.

A 16 de Julio por haber cesado la peste, los Concelleres mandaron depusiesen sus bastones los Cabos de ronda: y á 18 del mismo se hizo una solemne procesion de gracias como la del Corpus.

NOTA.

En el Diario de Ramon Vila se dice: *Fueron las muertes de este año tan grandes, que en el mes de Febrero murieron en la Ciudad 86 personas: en el de Marzo 635: en el de Abril 736: en el de Mayo 1595: en Junio 396, y acabaron en Julio; pero subieron en Noviembre de 90 hasta 100.*

En 14 de Agosto de 1507, los Concelleres escribieron cartas al Gobierno de Sicilia, de Mallorca y de otras partes, como la peste habia ya cesado en Barcelona, y que la Real Audiencia, y los Nobles se habian restituido á la Ciudad.

En 31 de Mayo de 1525 el Concejo de XXXII considerando que por motivo de la peste, ni el Gobernador General de Cataluña, ni el Veguér de Barcelona se hallaban en la Ciudad, acordó, que además de los tres Cabos de Rondas, se nombrasen mas para el resguardo del Pueblo.

A 1 de Julio de 1515 se sintió el contagio en Barcelona; y al dia 10 se celebró fiesta á San Christoval. El Cabildo de la Séo con el Ayuntamiento, salieron en procesion: fueron á la Iglesia nueva de San Sebastian, llevando las reliquias del velo de la Virgen, y la Verónica. A 14 del mismo hicieron otra procesion que se dirigió á Santa Eulalia Emerita, y en la Capilla de San Roque celebróse una Misa solemne: y en este dia sacaron el Cuerpo de San Severo. Al 21 se hizo otra procesion, que fué á la Capilla

pilla de Santa Madrona, sita al pie de Monjuich: á la vuelta traxeron en público los Cuerpos de Santa Madrona, de San Fructuoso y sus Compañeros, y los conduxeron á la Catedral. A 16 de Agosto volvió la procesion á Santa Eulalia Emerita, y á la Capilla de San Roque: y á 24 se cantó el *Te Deum* en la Séo con asistencia de todas las Parroquias, y á 28 de Octubre se acordó levantar el resguardo.

A 28 de Noviembre de 1515 se acordó en el Concejo de Ciento, que fuera la puerta de la Atarazana, el Hospital General comprase un terreno para edificar allí un hospital de apestados baxo invocacion de San Christoval.

A 4 de Mayo de 1519 se pusieron guardas á las puertas de esta Ciudad por temor de la mortandad que habia en Zaragoza, y otras partes de Aragon. La guardia se hacia por cinquentenas; mas parece no dexó de sentirse el contagio en aquel año, porque consta que á 4 de Enero del siguiente 1520 se hizo procesion de gracias: bien que no seria furioso, porque el Rey se retiró á Molins de Rey, y siempre hubo comunicacion y plática.

A 25 de Noviembre de 1519, por quanto en la Ciudad de Vique y otros pueblos no dexaban entrar á los de Barcelona con motivo que aquí habia peste, y á ello ayudaban algunos Barceloneses que se hallaban allí; acordó el Concejo que estos fuesen privados de entrar en Barcelona por 10 años.

A 7 de Junio de 1521 el Cabildo de la Séo deliberó hacer rogativas por causa del contagio que habia en Barcelona: y á 20 de Julio se suspendió la ronda de los muertos, y se cantó el *Te Deum* en accion de gracias.

NOTA.

El Diario de Ramon Vila dice: *La mortandad duró desde 10 de Marzo hasta 15 de Mayo, en cuyo tiempo murieron pasadas de 60 personas, y el dia mayor fué de 160, sin los hospitales.*

En el año 1558 hubo peste en Barcelona, y se empezó á hacer la ronda á 17 de Enero, que duró hasta 21 de Julio. La Ciudad eligió muchos Cabos de rondas con Cédula Real dada en Granelers, donde estaba entonces la Audiencia Real en 9 de Febrero. En 14 de Enero se habian publicado bandos contra los Médicos y Cirujanos que se ausentasen, baxo pena de privacion del exercicio y honores de la medicina, y de los oficios públicos de la Casa del Ayuntamiento: la qual sufrieron dos de ellos con público pregon.

En el año 1560 hubo contagio en Barcelona desde 14 de Junio hasta 13 de Noviembre, aunque no fué de consideracion, porque ni se establecieron rondas, ni se movió la Real Audiencia. Pero á 13 de Setiembre, el Conceller, el Regente y los Doctores del Consejo Real fueron al Consistorio de la Ciudad llamados para tratar de los remedios y sanidad.

A 30 de Julio de 1563 se deliberó que el Diputado y Oidores de las Generalidades de Cataluña, y Don Onofre Doms que venian del Rosellon, no entrasen en Barcelona sin que hiciesen ántes quarentena, dandoles un guarda, y que acabada la purga entrasen con ropa nueva.

A 4 de Diciembre de 1563 los Concelleres nombraron para resguardo del contagio dos Comisarios Caballeros, 16 guardas y un Cabo, no dando entrada mas que por tres puertas á la Ciudad.

Miercoles 5 de Abril fué condenado á muerte un sepulturero del lugar de San Andrés de Palomar, porque habiendo enterrado cuerpos apestados, entró en Barcelona contra los bandos.

En 1564 hubo peste en Barcelona desde 17 de Mayo hasta 10 de Julio, mas no fué de consideracion, pues no hubo nombramiento de Ronda.

En 1580 hubo la enfermedad del catarro que cundió tanto, que dentro de 10 ó 12 dias enfermaron en la Ciudad mas de 200 personas, de que murieron muchos: hallandose anotado que en 7 de setiembre estaban con esta dolencia todos los vecinos.

En

En 23 de Marzo de 1583 el Consejo Real mandó á un Capitan de un galeon que venia de Cerdeña, que baxo pena de la vida no se detuviese en los mares de Cataluña, por la peste que habia entonces en aquella Isla. El Ayuntamiento, mirando este acto como quebrantamiento de la potestad suprema que gozaba en materias de sanidad, recurrió al Virrey.

A 6 de Diciembre de 1586 llegaron avisos á la Ciudad de Barcelona de que habia peste en los lugares vecinos á Gerona. Y á 22 del mismo los Concelleres mandaron quemar una nave que venia de parage infestado.

A 1 de Febrero de 1588 el Virrey hizo poner en la carcel á un hombre por motivo de que venia de parte infestada: mas los Concelleres pidieron al Virrey revocase la orden, por ser privativo del Magistrado Municipal el cuidado é inspeccion en este asunto, y les prometió revocar la providencia.

A 5 de Febrero de 1588, porque el Veguer de Barcelona no queria executar los bandos publicados de parte de los Concelleres, prohibiendo las máscaras y bayles, representaron al Virrey para que les auxiliase.

En el año 1589 hubo peste en Barcelona desde Junio hasta Diciembre, y se tomaron varias providencias por los Concelleres. En 20 de Octubre escribieron al Gobernador de Gerona, que el número de muertos hasta aquel dia era de 10@935, los mas gente pobre, más que conocian gran mejoría. Consta que solo desde 1 de Julio hasta 16 de Agosto habian muerto 3313 personas, y que á 11 del primer mes mandó el Magistrado Municipal dar 200 azotes por el executor de la justicia á dos hombres que habian entrado contra lo mandado en los bandos. Y Martes 10 de Octubre consta, que Mr. Bernardo Rigaldi de nacion Francés, fué condenado á muerte, porque curaba de peste sin ser Médico, ni haber estudiado la facultad: y su cabeza se fixó en una jaula de hierro en el frontis de las Casas Consistoriales.

A 27 de Abril de 1590 los Concelleres escribieron al Rey de la cesacion del contagio con la relacion de los muertos: al 27 hubo procesion general de gracias, y á 15 de Mayo se celebraron exéquias generales por todas las Iglesias.

A 25 de Agosto de 1590 los Concelleres condenaron á un Boticario, que daba medicinas falsas en el contagio, á quedar inhabilitado y desinculado de todos los oficios públicos de la Ciudad, y á privacion de tener botica en Barcelona, cuya sentencia fué publicamente pregonada.

A 31 de Mayo de 1592 el Gobernador General de Cataluña pretendió que los Concelleres no podian formar bandos relativos á contagios, sino por parte del Veguer, y que por tanto él queria promulgarlos. El Magistrado hizo representacion al Consejo Real, mostrando como tenia esta jurisdiccion, para lo qual se juntaron las tres Salas.

A 6 de Abril de 1605 llegaron noticias de la Villa de Arbúcias, como corria una epidemia: y luego los Concelleres enviaron socorros.

A 27 de Abril de 1607 hubo en Barcelona grandes enfermedades contagiosas: y á 28 de Diciembre llegaron avisos de contagio en Piera, á donde los Concelleres enviaron Médico y Cirujano con medicinas: y en consecuencia se pusieron guardas en la Ciudad, dentro y fuera, con nuevas instrucciones.

A 28 de Julio de 1609 en el Consejo de Ciento se leyó una noticia de que en las Ciudades de Catáro, Patraso, Castelново, Pádua, y otros lugares de Venecia y de Albánia, y en toda la jurisdiccion de Ragúsa habia contagio. Y en 10 de Agosto se recibió nueva de que lo habia en Sevilla.

A 2 de Mayo de 1619 llegaron avisos de haber pestes en las partes del Levante: para cuyo resguardo se publicaron bandos á 4 y á 15 del mismo mes.

A 8 de Mayo de 1620 se publicó un bando por causa de avisos de contagio en Villafranca de Niza; y por otras noticias de que la habia en Francia, se publica-

ron

ron nuevos bandos en 27 de Diciembre de 1621.

A 20 de Julio de 1622 la Ciudad recibió un aviso del Rey, de que habia peste en Argel, mandando no se admitiesen esclavos, ni otras cosas que fuesen sospechosas: y al 27 fueron publicados bandos sobre este asunto.

A 3 de Agosto de 1624 llegó una embarcacion de Palermo con señales de peste; y se tomaron muchas providencias para el resguardo, haciendo la guardia de las puertas de la Ciudad los individuos del Concejo de Ciento, y los Ciudadanos matriculados, con varias providencias sobre la mejor custódia, hasta cortar la plática y comunicacion con el Reyno de Sicilia.

A 15 de Agosto de 1624 se cortó la plática con el Lugar de Vilaseca, y se acordaron en la Ciudad algunas providencias acerca del contagio de Milán.

A 10 de Abril de 1625 se publicó un bando prohibiendo la entrada en la nave de Jayme Falguera, y en la barca de Moros: y en 22, 25 y 31 de Octubre varios bandos cortando el comercio con Palermo, y la entrada de generos y mercaderias de aquel puerto, por las precauciones contra el contagio.

A 24 de Mayo de 1628 se publicaron pregones sobre las noticias del contagio que habia en Francia.

A 13 de Diciembre de 1629 hubo Concejo de Ciento por motivo de la peste de Narbona, donde se tomaron varias disposiciones relativas al resguardo de la Ciudad.

A 9 de Agosto de 1629 el Virrey de Cataluña avisó con carta escrita desde Perpiñan, como habia peste en Francia, y que se hagan las prohibiciones y resguardos convenientes en la Ciudad. Y á 14 de Diciembre se publicaron bandos cortando el comercio y comunicacion con los lugares de Regencós y Bagúr, y otros del Ampurdan.

A 23 de Enero de 1630 el Magistrado Municipal de Barcelona, hizo publicar varios bandos muy instructivos con otras providencias y disposiciones, con

motivo de los avisos de la peste de Francia.

A 4 de Setiembre de 1630 de órden del Virrey y Real Consejo fué quemado un Navio con los generos y mercaderias, por venir de país infecto.

A 4 de Octubre de 1630 avisó el Rey con su carta á la Ciudad, como habia peste en Milán, y que se hiciesen rogativas por el remedio de ella y bien de la Monarquía: y así el dia siguiente se celebró Concejo de Ciento á este fin.

A 5 de Abril de 1631 se publicó un bando, cortando el comercio con Francia por causa del contagio que allí cundia.

A 24 de Abril de 1631 se publicó bando cortando la comunicacion con la gente de Blanes y Arenys, por haber dado plática á dos barcas procedentes de Liorna donde habia contagio. Y en el mismo año se publicaron otros cortando el comercio con varios puertos.

A 26 de Febrero de 1632 se tuvo Junta de Prohombres para providencias sobre sanidad, compuesta de 3 Canónigos, 3 Ciudadanos, 3 Caballeros, 3 Mercaderes, 3 Artistas, y 3 Menestrales.

A 5 de Julio de 1632 se publicó un bando prohibiendo el comercio con Narbona y otras partes por causa de contagio.

A 29 de Junio de 1637 el Concejo de Ciento resolvió poner guardas en las puertas sin salario, sino nombrando individuos del Concejo de Ciento, por la noticia que vino de que en Málaga habia contagio.

A 4 de Febrero de 1640 se trató en el Concejo de Ciento de dar algunas providencias sobre las enfermedades contagiosas que habia en la Villa de Perpiñan.

A 7 de Mayo de 1640 se tuvo Concejo de Ciento por aviso de peste en Nimes, cuya noticia se comunicó á los pueblos de la frontera, cortando el comercio con Francia.

A 1 de Setiembre de 1643 los Concelleres prohibieron el comercio absoluto de personas, generos y mercaderias que

que viniesen de Francia por causa del contagio.

A 26 de Octubre de 1647 en el Concejo de Ciento se trató de que había en Valeneia peste: y á 27 se acordó nombrar guardas en las puertas de esta Ciudad, y que se plantasen horcas en las mismas puertas.

A 20 de Enero de 1648 se trató en el Concejo de Ciento de que en Zaragoza habia contagio, para dar las providencias necesarias.

A 6 de Marzo de 1648 en Concejo de Ciento se trató de que en Málaga, Cartagena, Alicante, y otros lugares del Reyno de Valencia y de Castilla habia contagio: cuyo asunto fué causa para que se juntase el Concejo de Cien Jurados el 15 y 27 del mismo, el 14 de Noviembre, y el 23 de Diciembre.

A 10 y 13 de Febrero de 1650 en Concejo de Ciento se trató de las enfermedades contagiosas que habia en Tortosa, dando reglas é instrucciones á los Comisarios del resguardo de Sanidad para la custodia de las puertas.

En 30 de Mayo de 1650 en Concejo de Ciento se trató de que en la Ciudad de Gerona se habia declarado la peste: y esta novedad hizo juntar dicho Concejo en 26 de Junio y 31 de Agosto, para tomar las disposiciones convenientes.

En el año de 1651 hubo peste en Barcelona, y fué muy cruel. La jurisdiccion del Magistrado Municipal exerció todo su poder con varios exemplares de azotes y horca contra los transgresores de sus bandos en aquel conflicto, y de otros castigos y apremios para impedir la ausencia de los Médicos y Cirujanos que desamparaban la Ciudad.

A 28 de Enero de 1651 se acordó en Concejo de Ciento que los Frayles del Convento de Jesus extramuros, desocupasen su edificio para Hospital de los apestados.

A 22 de Marzo de dicho año, la Ciudad por causa de estragos del contagio, votó por protector y tutelar suyo á San Francisco de Paula con solemne fiesta; y

á 14, 17 y 19 de Abril, se publicaron bandos sobre Sanidad. Ya en 25 y 29 de Marzo se habian tenido varias juntas y conferencias entre los Concelleres de la Ciudad, Diputacion, Gobernador General, y Real Consejo de Cataluña, como se habia de regir y custodiar la Ciudad en el caso de ausentarse estos tres Magistrados, que trataban de transferir su residencia á otro lugar.

En 28 de Mayo de 1651 consta que por causa de haberse aumentado el estrago del contagio, y haber perecido muchos Eclesiásticos y Religiosos, sin los muchos que habian desamparado la Ciudad, dió licencia el Vicario General para que los que se hallaban dentro pudiesen celebrar dos Misas cada dia. Fué tanta la mortandad y la consternacion, que en 28 de Mayo no se halló quien tocasse las campanas de la Catedral.

A 17 de Julio de 1651 por causa de la tenacidad de la peste, hizo voto la Ciudad de tomar por Patrona especial la Virgen de la Concepcion, ofreciendole las llaves de todas las puertas; por cuyo motivo se instituyó la Misa solemne que anualmente se celebra con el nombre de Misa de Nuestra Señora de las Llaves.

A 25 de Mayo de 1655 los Concelleres acordaron se diese orden al Escribano Mayor del Ayuntamiento, para que no despachase patentes de sanidad sin que precediese una certificacion del Guardian del Puerto de la salud de las personas.

En 21 de Julio de 1656 en el Concejo de Ciento se trató de que en la Ciudad de Nápoles habia peste, para tomar providencias.

A 20 de Enero de 1661 habiendo recurrido los Vecedores del Gremio de los Algodoneros de la presente Ciudad al Señor Virrey, para que diese permiso de desembarcar y entrar una partida de algodón que traía una nave procedente de Marsella, por no haberlo permitido la Junta de Sanidad; S. E. decretó que acudiesen á esta Junta Municipal, que es á quien incumbia: y esta no permitió desembarcarla, por quanto habia entonces contagio en dicha Ciudad de Marsella.

A

A 18 de Mayo de 1672 el Virrey pasó un oficio al Concejo de Ciento, participándole como en la frontera de Francia habia contagio, para que se tomasen las providencias convenientes.

A 11 de Junio de 1677 se tuvo Concejo de Ciento sobre un aviso que se habia recibido de haber contagio en las Ciudades de Murcia y Cartagena.

A 21 de Julio de 1680 se trató en el Concejo de Ciento sobre el aviso que se habia recibido de haber contagio en Málaga y otras Ciudades y lugares de Andalucía: sobre lo qual se juntó otra vez Concejo á 3 de Agosto.

A 23 de Julio de 1681 se juntó el Concejo de Ciento para tratar de providencias sobre el aviso de que en la Isla de Cerdeña habia contagio.

A 12 de Setiembre de 1681 se hicieron rogativas en Barcelona en la Catedral, por el contagio que habia en diferentes partes del Reyno de Castilla.

A 30 de Setiembre de 1681 llegó aviso de que en Villafranca del Panadés, y en la Villa de Perpiñan habia enfermedades contagiosas: y con este motivo se juntó el Concejo de Ciento en 18 de Octubre y 21 de Noviembre.

A 10 de Junio de 1683 se juntó el Concejo de Ciento de resultas del aviso de que en Argel y otras partes de Berbería habia peste, para tomar las disposiciones convenientes.

A 26 de Enero de 1690 se tuvo Concejo de Ciento, con motivo de que en Perpiñan y en Bellegarde habia contagio.

A 1 de Febrero se juntó el Concejo de Ciento para tratar de providencias, de resultas de la noticia de que en Italia se habia manifestado contagio.

A 27 de Junio de 1698 se dieron disposiciones en el Concejo de Ciento, en vista de la noticia de que en Cerdeña habia peste.

A 28 de Abril de 1699 se trató en el Concejo del contagio que se habia descubierto en Liorna, Genova, Cerdeña, Narbona y Nimes.

A 3 de Agosto de 1703 en el Concejo de Ciento se acordó el Arancel de los salarios de las quarentenas del muelle en las embarcaciones, por lo tocante á Médico, Cirujano, Capitan del Puerto, y guardia.

A 23 de Abril de 1705 recibió el Concejo aviso de que habia contagio en la Ciudad de Tunez: y se dieron las convenientes disposiciones. A 14 de Mayo vino noticia de que en Málaga habia un ramo de pestilencia: y á 19 de Agosto otra de que se habia descubierto contagio en la Isla de Cerdeña.

A 9 y 12 de Enero de 1706 se trató en Concejo de Ciento de las providencias contra las enfermedades que reynaban en la presente Ciudad.

En 8 de Abril de 1709 se trató en Concejo de Ciento de construir la Casa de Lazareto, para purgar y recoger los generos, mercaderias y personas que llegasen en navíos de partes infectas ó sospechosas de mal contagioso.

NUM. VIII.

RELACION DE LAS FUNCIONES Y ACTOS SOLEMNES, así sagrados como profanos, celebrados en la Casa de la Lonja del mar de Barcelona en diferentes siglos: sacado todo de los libros de fiestas de Ntra. Señora que empiezan en 1587, y de los de Deliberaciones del Consejo de XX de dicha Casa, que existen en su Archivo, y de los Diarios del Archivo de la Ciudad.

EN 20 de Octubre de 1452 se resolvió por los Cónsules y Consejo de **XX**, atendida la disposicion testamentaria de Don Pedro de Moncada, Almirante que fué de la mar, que se hiciera la Capilla y habitacion de los tres Capitanes.

Tom. IV.

pellanes en el huerto de la Lonja, de dinero procedente del derecho del *imperiage*. Esta antigua Capilla fué mandada derribar en 1564, con motivo de la obra nueva que se añadía á la Lonja á la vanda de la muralla del mar, é interinamente se hacia el servicio Divino en la Iglesia de San Sebastian inmedia-ta, hasta la construccion de la nueva, que se resolvió en 1574, más no se empezó hasta el año siguiente. A 28 de Agosto de 1608 se hizo la bendicion de la nueva Capilla, en honor de la qual el Pontífice Paulo V, á súplica de los Cónsules, expidió un Breve dado en Roma á 11 de Agosto de 1616, y cometido al Obispo de Barcelona, para poderse celebrar perpetuamente en su Capilla los Divinos oficios en la fiesta de la Natividad de la Virgen, confirmando el del Papa Gregorio XIII que era solo temporal.

Esta fiesta de la Patrona y tutelar de la Capilla, se celebraba con tanta solemnidad y decoro, que ordinariamente asistían los Señores Virreyes y el Ayuntamiento de la Ciudad en el presbiterio, á quienes se les pasaba convite de etiqueta, y tambien á Embaxadores y otros Personages que casualmente se hallaban en la Ciudad en aquel dia: como sucedió en 1542 con el Duque de Alva Capitan General de las armas para la guerra de Rossellon contra Francia, que asistió sentado en silla y con estrado, distincion que solo correspondia al Rey ó al Virrey de Cataluña; y en 1692 con el Marqués de Aytona que pasaba á Roma de Embaxador, quien asistió tambien al aniversario que se celebraba todos los años el dia 21 de Febrero, por el alma de Don Pedro de Moncada, uno de sus ascendientes, cuyos huesos estaban depositados en una Caja colocada en dicha Capilla, como Protector que fué de la Casa de la Lonja.

Casi siempre el Preste celebrante era Obispo, ú otro Prelado ó Dignidad, como resulta de los apuntamientos de los sobredichos libros de fiestas de Ntra. Señora. En 1587 celebró los oficios el Arcediano de Santa Maria del mar: en

1588 Don Dimas Lorís Obispo de Barcelona: en 1590 celebró de pontifical Don Jayme de Casador Obispo de Gerona: en 1592 volvió á celebrar de pontifical el mismo Obispo: en 1593 Don N. Cellers Dean de la Séo: en 1596 celebró de pontifical Don Dimas Lorís Obispo de Barcelona, y lo repitió al siguiente año: en 1599 el Canónigo Don Francisco Robirola Canciller de Cataluña: en 1600 celebró de pontifical Don Alfonso Coloma Obispo de Barcelona: en 1604 Don Rafaél Robirola Obispo de Barcelona, y lo repitió en los dos años consecutivos: en 1610 Don Juan de Moncada Obispo de Barcelona: en 1614 Don Luis Sans Obispo de idem, de pontifical: en 1618 el mismo Don Luis Sans de pontifical: en 1621 Don Juan Sentís Obispo de idem, tambien de pontifical, y en 1627 lo repitió: en 1630 el Obispo que era de Barcelona Don de pontifical: en 1633 el Obispo de idem.

Además de las funciones de dicha Capilla anuales, habia las de júbilos ó duelos públicos, como victorias, nacimientos, coronaciones, y muertes de Reyes. Su Casa en todos estos actos imitaba al Consistorio de la Ciudad, iluminándola y adornándola en las proclamaciones de los Soberanos, recibimientos y agasajos de Príncipes.

Los Cónsules de la Lonja en cuerpo de Magistrado, daban parabienes y pésames á los Señores Reyes y Reynas, y demás personas Reales: concurrían á sus recibos y entierros, y á los de los Virreyes y Obispos de Barcelona, y finalmente en ciertos actos públicos del Ayuntamiento iban incorporados con éste.

La Casa de la Lonja fué distinguida muchas veces por algunas Reales personas que la honraron con su presencia, como consta de los Diarios de Ramon Vila y Gabríel Cañellas en los libros del Archivo de la Ciudad.

A 25 de Julio del año 1477 el Duque de Calabria, hijo Primogenito del Rey de Nápoles; despues de haber desembarcado en Barcelona, acompañado del Rey Don

Don Juan de Aragon que estaba allí, subió á la Sala grande de la Lonja que los Cónsules del mar habian hecho colgar de tapices, donde estaba la Señora Infanta hija del Señor Rey, futura Reyna de Nápoles con muchas damas: y despues del recibimiento y agasajo correspondiente, se pusieron en la ventana del medio, desde donde las dichas Magestades y el Duque vieron executar los entremeses y pasar los pendones de los Gremios.

A 26 de Mayo del año 1533 la Ciudad convidó á la Lonja al Emperador, á la Emperatriz, al Príncipe y Damas, como es costumbre hacerlo la primera vez que vienen á Barcelona. Martes 27 hubo allí un gran festejo de danzas, estando la Lonja muy bien adornada, donde baylaron muchos Caballeros y Damas de la Ciudad. Tambien bayló la Emperatriz con una Dama que le llevaba recogida la falda; luego dexandola snelta, tomó á S. M. por la mano, y baylaron una alta y otra baxa; y despues con las cortesias respetuosas la Dama le besó la mano, volvió á tomarle la falda, y se sentó en su puesto. Acabado esto se sirvió un espléndido refresco: y la fuente ó surtidor del huerto de la Lonja, en lugar de agua arrojaba vino blanco.

A 29 de Agosto del año 1551 entró en Barcelona Doña Maria, Reyna de Bohemia, hija del Emperador Carlos V: y el día 8 de Setiembre día de Ntra. Señora, el Estamento de Mercaderes la convidó para la fiesta de la Lonja, á cuya Capilla fué con el Príncipe de Saboya y otros caballeros.

En el año de 1555 día de la fiesta de Ntra. Señora, vinieron á la Capilla de la Lonja los Concelleres; y sentandose en su puesto acostumbrado, vieron que el Obispo de Astorga Don Diego Sarmiento, entonces Inquisidor de Cataluña, estaba sentado en el presbiterio en Silla de pontifical con estrado y banquillo delante; y pareciendoles que con aquello se derogaban sus ceremonias, porque aquel lugar y distincion acostumbraban siempre guardarlo para los Señores Reyes ó sus

Virreyes, le enviaron un recado por dos Caballeros, á lo qual respondió que estaba muy bien, y que no queria moverse. Y como entonces era la hora del Oficio, y el Obispo comenzase la Misa; los Porteros de los Concelleres quitaronle el estrado, y de esto no se habló mas. Pero al siguiente dia el Inquisidor mandó llamar á Francisco Grau Maestro de ceremonias de la Ciudad, y lo metió en sus cárceles. Los Concelleres, conociendo que por causa de ellos y del referido pasage lo habia arrestado, suplicaron al Virrey para que lo remediase: el qual hizo que dicho Inquisidor soltase de la prision al referido Grau. No obstante de esto, los Concelleres escribieron al Señor Rey, el qual respondió muy á su favor, reprehendiendo al Inquisidor en graves términos de desagrado, segun se lee en el vol. de Cartas Reales del Archivo de la Ciudad, fol. 438.

A 14 de Julio de 1599 estando el Señor Rey Don Felipe III en Barcelona, se dió un Sarao á la Señora Reyna en la Sala alta de la Lonja, y merienda á las Damas, lo que costó la Ciudad.

De los Libros de deliberaciones del Archivo de la Lonja que empiezan en 26 de Mayo de 1679, se han sacado las siguientes noticias.

En el día 22 de Noviembre de 1695 se hicieron unas suntuosas fiestas en el Salon de la Lonja por el recóbro de la salud del Señor Rey Don Carlos II, convidando al Virrey, á la Ciudad, Tribunales y Nobleza, cuya relacion impresa se envió á los Reyes, á los Grandes y demás Señores de la Corte.

En 11 de Julio de 1698 se hizo la fiesta de la colocacion de la Cabeza de San Saturnino en la Capilla de la Lonja, cuya reliquia regaló al Magistrado D. Josef Picó.

En 24 de Diciembre de 1708 deliberó el Consejo de XX destinar una Sala de la Lonja, donde se representaban Operas para la diversion del Archiducado de Carlos de Austria.

VARIAS NOTICIAS DE ESTABLECIMIENTOS Y OBRAS públicas, hechas en otros tiempos en la Ciudad de Barcelona, sacadas literalmente de los Diarios de Ramon Vila y Gabriel Cañellas, Escribanos del Racional de su antiguo Ayuntamiento, y de otras memorias autenticas del tiempo.

EL agua de la fuente de la plaza de San Jayme, empezó á venir á 4. de Julio de 1356, la qual fué conducida por encañados subterranos desde el pie del monte de *Collserola*; pero tardó nueve años en correr. Despues se hicieron alcantarillas, y por medio de cañones fué repartida á las demás fuentes de la Ciudad.

La muralla de la puerta de Santa Ana, antiguamente llamada de los *Bergantes*, se construyó en 1363 siguiendo la Rambla hasta el espolón de mar, donde remataba la torre llamada *de las pulgas* (esta y la muralla se hallan demolidas desde 1776). En el mismo año 1363 se hizo la gran alcantarilla que recibe las aguas de la Boquería y de todo el Arabal, por cuyo interior puede un hombre correrla montado en un caballo.

En 1369 se empezó á construir la Casa consistorial de la Ciudad, baxo la planta en que hoy subsiste: cuya obra fué concluida en 1378.

En 1378 se empezó la obra de las Atarazanas, ó sea antiguo Arsenal, á cuyo edificio se fueron haciendo nuevos reparos y ampliaciones á fines de aquel siglo, segun la planta y dimensiones de las pilastras y arcos de las cinco naves y cruxías que hoy subsisten, bien que con otro destino.

En 1383 se empezó la fábrica de la antigua Lonja y Casa del Consulado en la plaza de los *Cambios*. Su magnífico Salon de tres naves se conserva, en memoria de tan suntuosa pieza, dentro de la nueva obra de la Lonja moderna.

En el año 1401 se dió principio al Hospital General, apellidado *de Santa Cruz*, baxo de la proteccion del Ayuntamiento y del Cabildo de la Catedral.

En 1436 se principió la antigua Casa de la Diputacion, destinada desde 1718 para la Real Audiencia, de cuya fábrica de primoroso y elegante estilo llamado *gótico*, quedan todavia: la puerta de San Jorge, el ante-patio, el claustro grande, y el patio alto de los naranjos. La fachada principal, frente de San Jayme, que hoy se ve, y el Salon que llamaban *de San Jorge* con su cúpula (hoy vivienda de los Regentes de la Audiencia), son obras del año 1598, y uno de los monumentos mas nobles y suntuosos de la buena arquitectura que tiene España.

En 1444 se acabó la Casa llamada *de la Ala* (ó sea *Halla*, que en flamenco significa lugar de mercado), á expensas de la Ciudad para la venta de los paños. En 1517 ya parece no servia á este fin, pues el Ayuntamiento la aplicó para Sala de Armas aquel mismo año; y siguió en este destino hasta 1652, en que el Señor Rey Don Felipe IV despojando á la Ciudad de esta prerogativa por causa de las guerras pasadas, se la apropió como Palacio Real para alojamiento de los Virreyes y Capitanes Generales de Cataluña, habiendo sido el primero que la habitó el Marqués de Mortára en 1656. Las paredes exteriores en sus quatro fachadas, con sus cornisas almenadas, y canelones de animales y figuras monstruosas que la circuyen, denotan el gusto de su antigua arquitectura.

En 1559 se concluyó la Casa de la Universidad Literaria en un extremo de la Rambla junto á la antigua puerta de Santa Ana: la qual, desde que se trasladó á Cervera en 1718, sirve de alojamiento de Infantería, conocido con el nombre de *Quartel de los Estudios*.

En 1375 se edificó la Casa del Pe-

so de la *Harina*, junto al antiguo Convento de San Agustín; porque en tiempos pasados se acostumbraba recibir la molienda á las puertas de los molinos. Se pagaban siete dineros y malla por quintal de trigo: en 1494 se baxó á 3 dineros y malla: y en 1498 á dos dineros y malla.

El Monasterio de Jesus se empezó á edificar fuera de los muros de Barcelona en 10 de Junio de 1428, poniendo la primera piedra el Rey de Aragon Don Alfonso V.

En 1428 hubo un gran temblor de tierra en Barcelona, que hizo caer la Ó claraboya de la puerta mayor de Santa Maria del mar.

En 1438 se acabó la muralla de la ribera hasta la torre nueva. (Era el muro que miraba al medio dia desde la puerta de San Daniel, derribado en 1716 para la actual Ciudadela).

Jueves 9 de Junio de 1513 considerando en el Concejo de Ciento que esta Ciudad es almohada de los pies del Rey y torre maestra de sus Reynos, atendiendo á que las murallas y recinto de dicha Ciudad estaban abiertas, de que se seguían muchos inconvenientes, fraudes y latrocinios; se dió orden de poner la primera piedra á la muralla del mar de la vanda del espolón de levante, cuya ceremonia executó *Juan Camós* Conceller tercero.

En 1517 se construyó el Pórtico (portal del forment) en el frente de la Lonja del mar, para resguardar los trigos del mercado de todo temporal.

En 1525 á las 10 de la mañana hubo un grandísimo terremoto en la Ciudad de Barcelona.

A 22 de Noviembre de 1527 se puso la primera piedra para el baluarte de medio dia, delante de la Torre nueva, por Don Fadrique de Portugal entonces Virrey de Cataluña. (La torre nueva no existe, mas sí el baluarte que domina al muelle).

A 10 de Abril de 1536 se principió un baluarte y muralla al espolón de Levante, poniendo la primera piedra el Vir-

rey Don Fadrique de Portugal, y la muralla siguió hasta el baluarte de medio dia.

A 3 de Mayo de 1540 se principió el baluarte ó reparo de la plaza del vino, y á 14 de Junio se colocó la primera piedra. (La plaza ya no existe, pero sí el baluarte, que es el de la puerta del mar).

En 12 de Mayo de 1545 por los Diputados del General de Cataluña se empezó á edificar el Palacio Real para la Audiencia, donde debían hacerse las Salas, y la habitacion del Virrey, por haberse en las Cortes de aquel año deliberado que el Lugarteniente General de S. M. y los Ministros de la Real Audiencia se juntasen y tuviesen Consejo civil y criminal en dicho Palacio, donde debían vivir los Escribanos de Cámara, Porteros y Alguaciles. (Este Palacio se cedió en 1716 para Monasterio de Santa Clara, quando la Audiencia se trasladó á la Casa de la Diputacion donde está hoy. Los Virreyes vivieron allí hasta el año 1656, en que se trasladaron á la Sala de Armas de la Ciudad, que es el mismo edificio donde hoy están alojados los Capitanes Generales).

A 5 de Noviembre de 1551 se empezaron á demoler las casas de la calle de las Polleras, alias *ribera de garbí*, pagando las casas á sus dueños, para hacer la muralla desde la plaza del vino hasta el Convento de San Francisco. (Es la actual muralla del mar).

A 10 de Marzo de 1553 fué puesta por los Concelleres de la Ciudad la primera piedra al baluarte de la Atarazana; cuyos cimientos habia tres años que se habian abierto.

A 24 de Junio de 1554 por la tarde, el Marqués de Tarifa Virrey de Cataluña, hizo una gran fiesta de Toros en la plaza del Borne, y despues jugó cañas con muchos caballeros de la Ciudad.

En 1536 algunas buenas personas determinaron dar de sus bienes algunas rentas y dinero contante para hacer un Estudio General perpetuo en la presente Ciudad; y entendido por los Concelleres el tal

tal beneficio de la causa pública, nombraron personas de todas las clases para concertar el lugar, los maestros y otras cosas, y tambien para ir por la Ciudad á recoger mas limosnas. Y el dia 10 de Agosto de dicho año, entre lo que ya tenia la Ciudad que eran cerca de 150 libras de renta, y antiguamente se hallasen 500 libras, deliberó tomar mas de mil libras contantes para edificar el Estudio. Y así en aquel dia se resolvió por el Concejo de Ciento se diese sitio para hacer la obra al extremo de la Rambla junto á la puerta de San Severo; y el dia de San Bartolomé empezaron á acarrear allí materiales, creciendo siempre la devocion de los particulares.

En el año 1555 siendo obreros de la Ciudad Juan Puig de Pons y Antich Salvany, se dió principio á la puerta nueva del mar, siendo maestro de la obra Bartolomé Roig.

En 1582 siendo Obreros Enrique Terré de Picalqués, hizo levantar el enlosado de la calle ancha desde la Casa del Duque de Soma (hoy reedificada baxo de nueva planta por el Conde de Altamira su actual poseedor como Duque de Sesa y Soma) hasta los Cambios: dexando solo delante de las puertas seis palmos de empedrado, para que en las carreras de caballos no sucediesen desgracias.

NUM. X.

VARIAS APUNTACIONES CRONOLÓGICAS, PERTENECIENTES á noticias del Puerto de Barcelona desde principios del Siglo XV, y á la construccion del antiguo y moderno muelle, sus obras, reparos y estragos: sacado de las deliberaciones y acuerdos del Magistrado Municipal, conforme á los indices del Libro intitulado Rubrica de Bruniquer, Cap. LXVI, que tiene el epigrafe: Moll ó Port de la Ciutat y Mestre Portolá: y se guarda en la Secretaría del Ayuntamiento.

A 17 de Noviembre de 1426 por una gran borrasca movida en la playa de Barcelona se perdieron dos naos con ciertos cargamentos y generos.

A 11 de Marzo de 1439 acordó el Concejo de Ciento que los Concelleres tomen informes del parage donde se podria hacer el Muelle, pues tenian privilegio para ello: y á 20 de Mayo se resolvió y aprobó el proyecto de su fábrica.

A 1 de Junio de 1439 se impuso el derecho de ancorage para la nueva fábrica del Muelle: y en aquel mismo mes se formaron las ordenanzas para su exâccion; pero hasta dos de Agosto no se puso la primera piedra para la obra.

A 18 de Noviembre del mismo año de 1439 acaeció una gran borrasca de mar, que desbarató la empalizada y caja formada para dar principio al Muelle.

A 7 de Marzo de 1441 acordó el Ayuntamiento se procurase hacer venir personas expertas en fábricas de muelles, esto es, de Siracusa de Sicilia, de Cándia, de Rhodas, y de otras partes, para ver si este seria durable.

En 17 de Noviembre de 1445 consta, que la Lonja del mar de esta Ciudad ayudó con donativos á la construccion del Muelle.

A 8 de Setiembre de 1447 consta, que entre las 8 y las 9 de la mañana se levantó temporal y uracan con gran inundacion de agua: cuyo ímpetu derribó por toda la ribera del mar la mayor parte de los texados, y entre ellos el de la casa de la *Ala* recién construida para la venta de paños, con otros muchos estragos en árboles y edificios. Tambien el rio Besós con su grande avenida inundó todo el término de San Martin, y derrocó dos arcos del puente nuevo de pie-

piedra que está mas allá del puente viejo que va á Badalona. Además naufragó una Nao de Gabriél Marti ahogandose cinco hombres y una esclava; y dieron al traves 3 tartanas que estaban surtas.

A 10 de Mayo de 1448 consta, que el mar habia derrocado la muralla. Nótese que ya en este tiempo se vió el daño que el Muelle ha causado como se verá mejor mas adelante.

A 24 de Abril de 1449 se ajustó la construccion de dos pontones para continuar la fábrica del Muelle.

A 10 de Junio de 1451 se acordó reedificar la muralla que el mar habia derrocado frente al Convento de San Francisco.

En 29 de Noviembre de 1471 se juntó el Concejo de Cien Jurados para deliberar si se habia de cerrar el Muelle por la ribera del mar.

A 24 de Febrero de 1475, por haberse el mar retirado mucho del espolón de levante, de modo que la gente entraba y salia á pie, en perjuicio de los derechos; se propuso poner allí un guarda.

A 25 de Agosto de 1477 vino un Ingeniero de Alexandria llamado *Stasio* que trazó el Muelle de nuevo, por ser defectuoso el viejo, ofreciendo que dentro de tres años se podia concluir. Se acordó construirlo en el parage señalado, donde por no haber habido muelle, se habian perdido muchos Buques, particularmente una vez en que se estrellaron 11 contra las rocas de Monjuich: y así se resolvió pedir socorros á la Corte General para la dicha obra.

A 29 de Agosto de 1477 el Ayuntamiento escribió al Rey de Castilla Primosenito de Aragon, dandole aviso de la deliberacion que se habia tomado de construir el nuevo Muelle.

A 1 de Setiembre de 1477 deliberó la Ciudad que para la nueva obra se tomasen algunos empréstitos á la Lonja y Consulado, pues este habia sido el que mas habia instado la obra, y á los Diputados por medio de la Corte General: y que además se procurasen auxilios de particulares, y tambien indulgencias del Pa-

pa para los que diesen socorros: y que el derecho del ancorage se exigiесе intégramente segun su primer establecimiento.

A 10 de Setiembre de 1477, habiendo tratado con personas peritas del sitio donde debia principiarse el Muelle, y examinado el fondo del mar; acordó el Ayuntamiento se empezase frente de la torre redonda que está en la Plaza de los trigos, de suerte que dicha torre haga cara al medio del Muelle.

A 11 de Setiembre de 1477 se hizo la 2ª construccion del Muelle apellidandole de *Santa Cruz*: y por acuerdo del Concejo de Ciento de 26 de Agosto se clavó la primera estaca, dando la primera mazada el Conceller primero: y á 20 del mismo se puso la primera piedra con mucha solemnidad y ceremonia por mano del Rey Don Juan; y se bendixo por el Cardenal de Gerona.

A 2 de Octubre de 1477 el Embaxador de Venecia de parte de aquella República, pidió á la Ciudad remision del derecho de ancorage debido por sus galeras hasta entonces, ofreciendo pagarlo de allí adelante: el Concejo lo aceptó, y deliberó como se pedia.

A 17 de Noviembre de 1477, en memoria de que en este año se principió el Muelle, cuya primera piedra puso el Señor Rey, y el Reverendísimo Obispo de Gerona dixo en aquel lugar la Misa, é hizo la bendicion, en el qual acto asistió el Embaxador de Venecia; se acordó que en nombre de Dios se esculpiese un epígrama en una piedra embutida en la torre nueva, frente de la qual se habia principiado señalando el dia y año, el nombre del Rey, y el de los Concelleres.

A 19 de Mayo de 1478 consta que por causa del fluxo y refluxo del mar, el espolón de levante estaba de manera que la gente tenia paso al arenal en perjuicio de los derechos: por lo que se acordó levantar allí una barrera.

A 18 de Marzo de 1479 los Concelleres escribieron al Rey refiriendo los varios pareceres sobre el arte de construir mue-

muelles: diciendo los unos que era gasto que no podia emprender la Ciudad; otros que se fabricase donde estaba principiado; y otros donde antiguamente se empezó; pero que al fin habian resuelto se prosiguiese la obra donde estaba principiada.

A 24 de Marzo de 1479 por haber algunas personas puesto dudas si el nuevo Muelle causaria inconvenientes si se continuaba frente la torre nueva como estaba principiado; se tuvo Concejo de Ciento, y se acordó que pasase adelante la obra. Aquí consta que la Lonja fué la que instó dicha obra, y que contribuía para los gastos como lo habia ofrecido con Consejo de los XX, celebrado en 12 de Setiembre de 1477. Por lo qual se acordó tratar con el Magistrado de la Lonja para saber qué auxilio darian: y este deliberó la oferta de la construccion de 6 caxones para dicha obra.

A 1 de Julio de 1479 se impuso un dinero mas sobre la carne para los gastos de la sepultura del Rey Don Juan, y venida del Rey Fernando, y tambien para la obra del muelle: de suerte que el derecho subió á 4 dineros por libra de carne.

A 25 de Agosto de 1479 se acordó pagar 30 libras al dueño de un terreno junto á San Beltran al pie de Monjuic, por la piedra que se cortase para la fábrica del Muelle, de 9 canas y media de ancho y lo mismo de largo cada una.

A 13 de Enero de 1480 por haber el mar derrotado el patio que habia delante de la Lonja del Comercio, se acordó reparar aquel daño.

A 21 de Noviembre de 1480 el Concejo de Ciento deliberó y cometió á los Concilleres que alcanzasen del Rey y de las Cortes Generales se encargasen de la obra del citado Muelle.

A 13 de Marzo de 1482 se acordó se continuase el Muelle hasta las *tascas*, para que el mar no pudiese hacer estrago á las murallas, pues iba destruyendo el espolón de Poniente frente la Lonja.

A 24 de Abril de 1483 por el daño que el mar habia hecho en la muralla,

esto es, desde la plaza del vino hasta San Francisco, el Concejo nombró Comisarios para esta reparacion.

A 8 de Julio de 1484 consta en los Acuerdos del Concejo, que el mar habia derrocado un pedazo de muralla cerca de San Francisco; y que en 21 de Noviembre se acordó su reedificacion.

El 16 de Noviembre de 1484 se acordó que la obra del Muelle se continuase hasta la Isla de Mayans, en cuyo gasto contribuía la Lonja de Comercio con varios subsidios.

En 24 de Noviembre del mismo año empezaron á correr los impuestos en la carne y vino mandados por el Concejo de Ciento para la construccion del Muelle, y reedificacion de la muralla del mar; pero al año siguiente se conmutaron estos derechos.

En 8 de Junio de 1485 por causa de que el mar con sus embates llegaba á las casas de la ribera; se deliberó fabricar algunos espolones hasta 15 pasos dentro del mar, para que la arena hiciese repecho.

En 29 de Octubre de 1487 se acordó echar rocas delante de la Iglesia de San Francisco, porque el mar empezaba á descarnar los cimientos.

A 26 de Agosto de 1488 en el Concejo de Ciento se trató de si convendria que el Muelle quedase abierto.

A 23 de Febrero de 1495 á las 6 de la mañana cayó y se derrocó el espolón de Poniente que sale de la muralla de la Atarazana, de resultas de una gran tempestad de mar.

A 25 de Abril de 1497 por causa del Muelle, la Ribera de Levante se llenaba de arena, y la de Poniente se destruía, entrando el mar, derribando las casas, y amenazando al Convento de San Francisco: por cuyo motivo se vió que convenia abrir el Muelle para que las arenas corriesen y se afirmase la ribera de Poniente.

En 23 de Noviembre de 1502, y en 2 de Abril de 1517 se acordó abrir el Muelle, porque el mar por la parte de Levante se alejaba de la Ciudad, y por la

la de Poniente descarnaba la ribera.

A 2 de Abril de 1517 consta, que se hicieron dos pontones para cierta obra en el Muelle, á fin de resguardar las embarcaciones del ímpetu de los vientos.

A 15 de Febrero de 1518 se hicieron los ajustes de los trabajos para la abertura del Muelle y saca de las piedras.

A 18 de Mayo de 1534 el Ayuntamiento recibió carta de S. M. encargando los reparos de la Marina: y á 17 y 18 de Junio se trató de este negocio.

A 9 de Julio de 1559 el Ayuntamiento juntó Concejo de Prohombres para tratar del embarcadero que el Virrey proponía: y se acordó que por ser empresa de tan gran coste, se dexase para las primeras Cortes.

A 19 de Junio de 1590 se puso la primera piedra para la prosecucion del Muelle que se habia principiado con tanta solemnidad.

A 20 de Setiembre de 1477 se dixo la primera Misa de la construccion de dicho Muelle, y fué la tercera vez. Los Concelleres tuvieron sus asientos á la parte del evangelio, y los Diputados del General de Cataluña á la de la epístola.

A 22 de dicho mes de Junio el Ayuntamiento escribió al Rey haciéndole larga relacion de toda esta funcion, y de que no le habia parecido conveniente continuar el Muelle viejo del tiempo del Rey Don Alonso, sino este nuevo que habia sido principiado en tiempo del Rey Don Juan, asegurando que las arenas no le cegarian; pero segun se vió en 1616, se recibió en esto grande engaño.

A 22 de Setiembre de 1590 habiendo recibido el Ayuntamiento cartas de Don Juan de Cardona Mayordomo del Rey, en que les escribia quejas de S. M. por la construccion del Muelle; le respondieron con razones de gran conveniencia por haber sido resuelta la obra con muy gran acuerdo, alegando ser mucho mas útil la fábrica del dicho Muelle frente de la Ciudad, que no en San Beltrán: habiendo hecho ya un ponton en que cargaban piedras desde 100 has-

ta 200 quintales cada una.

A 8 de Junio de 1591 se dieron instrucciones á los Arquitectos sobre el orden y fabrica del Muelle: los quales á este efecto fueron enviados á Málaga.

A 1 de Octubre de 1594 estando al ancla en la playa una nave catalana de 40 salmas, llamada la *nave de Serra*; por un gran temporal de Levante, dió al través en el arenal de la otra parte de Monjuich, ahogandose 40 personas.

A 2 de Mayo de 1598 se trató de dar providencia acerca del estrago que el mar por causa del Muelle habia hecho en la muralla frente de San Francisco, descubriendo ya los cimientos de la Iglesia.

A 6 de Diciembre de 1605 hubo tal temporal de mar, que los navíos surtos en el Puerto chocaron unos contra otros, destrozandose 5 que fueron sumergidos.

A 3 de Mayo de 1612 se enarbó la Cruz que la Ciudad habia acordado construir delante la puerta del mar.

A 10 de Noviembre de 1659 el Consejo de Ciento deliberó que cesase la obra del muelle nuevo.

A 30 de Marzo de 1623 la Ciudad publicó un bando mandando que las embarcaciones no pudiesen arrojar el lastre de arena, sino en el parage que les señalara el Guardian del Puerto.

A 25 de Abril de 1632 y 26 de Febrero de 1633 se tuvo Concejo de Ciento para tratar de reparar los daños que dos grandes tormentas habian causado en el muelle.

A 5 de Diciembre de 1634 hubo otra gran tormenta de mar que obligó á llevar en procesion al Santísimo Sacramento al baluarte del medio día; llevando las varas del pábulo los Concelleres.

A 17 y 18 de Enero de 1636 hubo gran tormenta en el muelle, en que se fué á pique una urca: por cuyo motivo se llevaron en procesion el Santísimo Sacramento, el cuerpo de Santa Maria de Sours, y otras reliquias.

A 27 de Febrero de 1637 se publicó un bando acerca del modo de dar plática á las embarcaciones que llegaban

L al

al muelle, y del sugeto que las habia de recibir.

A 17 de Marzo de 1640, y 9 de Enero de 1645 consta, que hubo dos grandes tormentas en la mar con furiosos vientos y lluvias, derribando algunas casas y dos cipreses del cementerio de la Parroquia del Pino.

A 5 de Marzo de 1641 la Ciudad pagó los gastos de cubrir y clavar la Linterna de la punta del Muelle.

A 17 de Enero de 1645 en el Concejo de Ciento se trató de la reparacion del Muelle y Linterna, acordando gastar hasta 3⁰⁰ libras.

A 20 de Abril de dicho año resolvió la Ciudad construir un malecon ó contra muelle á la parte de Levante, librando 3⁰⁰ libras para los gastos de esta obra, que importó al fin del año siguiente 19⁰⁰ libras.

A 9 de Enero de 1646 se deliberó construir un ponton para conducir piedra de Monjuich al Muelle y contra-muelle que se empezaba frente del baluarte de Levante: y á 26 de Abril se mandaron hacer otros pontones.

A 17 de Enero de 1647, y á 10 de Marzo del año siguiente, el Concejo de Ciento mandó librar hasta 10⁰⁰ libras para la nueva obra del Muelle: cuyos

gastos ascendieron en 19 de Mayo de 1650 á 19 mil libras.

A 8 de Marzo de 1664 en el Concejo de Ciento se trató de la reparacion del Muelle; y á 5 y 8 de Mayo se trató del mismo asunto.

A 5 de Enero de 1666: en 4 y 10 de Noviembre de 1667: en 13 de Diciembre de 1670: en 23 de Mayo de 1671: y en Julio, Setiembre, Octubre y Noviembre del mismo, se trató en dicho Concejo de Ciento de los reparos del Muelle, y de las libranzas para costear las obras.

A 24 de Marzo de 1666 se trató en el Concejo de Ciento de que las Embarcaciones que llegasen á esta Ciudad, aunque fuesen fletadas por cuenta del Rey, debian pagar el derecho de ancorage.

A 11 de Julio de 1669 consta el ajuste de los reparos y translacion de la Linterna de la punta del Muelle.

A 9 de Mayo de 1679 en Consejo de Ciento se trató de la limpia del Muelle: cuya operacion se repitió en 1682, 1683, 1685, 1686, y 1688.

A 7 de Agosto de 1679 se empezó á alargar el muelle de la presente Ciudad, segun la obra y disposicion prevenida: y en 1687 se hizo el ajuste del destajo de dicha obra que duró hasta 1697.

NUM. XI.

NOTICIA DE LAS ALJAMAS DE MOROS Y JUDIOS que en los siglos XIII, XIV y XV, existian en Aragon, Valencia, y Cataluña, con expresion de lo que cada uno contribuía á la Corona por el derecho llamado de CENAS, que en Castilla se llamaban YANTARES.

Esta noticia se ha trasladado literalmente del estado de cuentas de los libros originales de las *Cenas Reys*, que empiezan en 1282, y continúan hasta 1336, custodiados en el Archivo del Maestre Racional de Cataluña, Pieza 2. Armario IV, en un volumen en fol. señalado de letra G: su orden y relacion escrita en idioma catalan contemporaneo, y vertida al castellano, es como se sigue, advirtindose que se contaba por sueldos Jaqueses y Barceloneses.

SARRACENOS.

Aragon.	Sueldos.
De Zaragoza.	190 Jaq.
De Albarracin.	120 Jaq.
De Calatayud.	170 Jaq.
De Tarazona.	100 Jaq.
Del Villél.	150 Jaq.
De S. Estevan de Litéra.	300 Jaq.
De Alagon.	100 Jaq.
De Fraga.	100 Jaq.
De Borja.	100 Jaq.

<i>Valencia.</i>	<i>Sueldos.</i>	De Brea.	100 Jaq.
De la Ciudad de Valencia.	100 barc.	De Arizar.	500 Jaq.

<i>Cataluña.</i>	<i>Sueldos.</i>	<i>Cataluña.</i>	<i>Sueldos.</i>
De Barcelona.	700 Barc.	De Tortosa.	500 Barc.
De Lérida.	100 Barc.	De Cervera.	80 Barc.
De Tortosa.	200 Barc.	De Lérida.	500 Jaq.

JUDIOS.

<i>Aragon.</i>	<i>Sueldos.</i>	<i>Valencia.</i>	<i>Sueldos.</i>
De Tarazona.	145 Jaq.	De Valencia.	250 Barc.
		De Xátiva.	300 Barc.
		De Gallinera.	136 Barc.
<i>Valencia.</i>	<i>Sueldos.</i>	De Beniopa.	100 Barc.
De la Ciudad de Valencia,	500 Barc.	De Alára.	120 Barc.
		De Vall de Uxo.	640 Barc.
		De Segorbe.	250 Barc.

<i>Cataluña.</i>	<i>Sueldos.</i>
De Barcelona.	500 Barc.
De Villafranca del Panadés.	200 Barc.
De Gerona.	500 Barc.
De Tortosa.	4000. Barc.
De Besalú.	250 Barc.

JUDIOS.

<i>Aragon.</i>	<i>Sueldos.</i>
De Zaragoza.	300 Jaq.
De Alagon.	130 Jaq.
De Tarazona.	200 Jaq.
De Almúnia.	140 Jaq.
De Calatayud.	350 Jaq.
De Daroca.	50 Jaq.
De Teruel.	160 Jaq.
De Albarracín.	150 Jaq.
De Sariñena.	50 Jaq.
De Monzon.	350 Jaq.
De Huesca.	300 Jaq.
De Serós.	100 Jaq.
De Exéa de los Caballeros.	250 Jaq.
De Tauste.	250 Jaq.
De Jaca.	200 Jaq.
De Barbastro.	400 Jaq.
De Fraga.	200 Jaq.
De Ruesca.	160 Jaq.
De Monclús.	33 Jaq.

§.
Aljamas que existían en el siglo XV, en tiempo de la Reyna Doña Maria, Gobernadora General de los Reynos de la Corona de Aragon por el Rey D. Alonso V su marido. Sacado del citado Archivo de otro libro original en 4, intitulado: MEMORIAL DE LES CENES DE PRESENCIA, &c. que se exigieron en 1438.

SARRACENOS.

<i>Aragon.</i>	<i>Sueldos.</i>	<i>Valencia.</i>	<i>Sueldos.</i>
De Zaragoza.	300 Jaq.	De Castellon.	100 Barc.
De Tarazona.	70 Jaq.	De Burriana.	30 Barc.
De Calatayud.	50 Jaq.	De Murviedro.	100 Barc.
De Daroca.	50 Jaq.		
De Teruel.	200 Jaq.	<i>Cataluña.</i>	<i>Sueldos.</i>
De Albarracín.	150 Jaq.	De Gerona.	550 Barc.
De Calanda.	260 Jaq.		
De Monzon.	250 Jaq.		
De Huesca.	200 Jaq.		
De Concastillo.	100 Jaq.		
De Suesa.	100 Jaq.		
De Tórmes.	200 Jaq.		
De Lanuza.	50 Jaq.		

NOTICIAS VARIAS PERTENECIENTES AL CONSULADO del mar de Barcelona : sacadas literalmente de los libros de Deliberaciones del Concejo de XX de la Antigua Lonja , que empiezan en 29 de Mayo de 1539 , y acaban en 26 de Marzo de 1714 , y se guardan en su Archivo.

EN 29 de Mayo de 1539 se propuso: que respecto de que los Mayordomos de fábrica de la Parroquia de Santa Maria del Mar hacian trabajar en Flan-des ocho tapices, vulgo *draps de rás*, para adorno del Coro; y que la Capilla de la Casa de la Lonja era sufragánea de dicha Iglesia, contribuyese el Consulado con alguna cantidad; pues contribuyó tambien con otra, quando los Mayordomos anteriores hicieron los vestidos de brocado para servicio de la misma Iglesia: y el Consulado resolvió contribuir con 200 libras, con el pacto de que se prestasen los tapices á la Lonja, siempre que ésta para sus fiestas ú otros motivos los necesitase.

En 9 de Julio de 1548 se resolvieron tres dias de luminarias, segun costumbre, por la venida á esta Ciudad del Príncipe Maximiliano, hijo del Rey de Romanos, en consecuencia del aviso dado por el Ayuntamiento de haber tomado igual resolucion.

En 16 de Julio de 1549 habiendose tenido aviso que una Armada Turquesca de 22 velas, que seguía las costas de España, y se habia apartado de la vista de Barcelona, iba siguiendo su curso ignorandose el destino que tomaria; y teniendose noticia de que Don Antonio de Cardona, con Doña Maria su consorte, su casa y familia, se habian embarcado en Cáller para venir á esta Ciudad; resolvió enviar aviso á dicho Señor con un laúd, pagando 40 escudos de oro.

En 4 de Agosto de 1551 hubo Concejo general de Mercaderes en la Lonja, en que á mas de los Cónsules y Defenedores, asistieron 66 individuos matriculados.

En 11 de Setiembre de 1552 hubo otro Concejo general de Mercaderes, en

que á mas de los Cónsules y Defenedores, asistieron 146 individuos de la matrícula.

En 5 de Octubre de 1554, convocando el Concejo general, se propuso á instancia del Virrey *Marqués de Tarifa*, que convendria al servicio de S. M., á la fortificacion de la Ciudad, á la utilidad de sus vecinos, y especialmente al Estamento de Mercaderes (cuerpo de comerciantes), por ser amparo y defensa de las galeras, y navíos que quisiesen invernar y permanecer en tiempo de temporal para estar libres de todo riesgo, y cargar y descargar las mercaderias con seguridad, la construccion de un Muelle: y que habiendo cierta persona ofrecido construir la boca de dicho Muelle por 3⁰⁰ ducados, y los Eclesiásticos ofrecido á dicho fin 1500 escudos, se solicitaba saber lo que daría el estado de Mercaderes, pudiendo commutar la oferta que habia hecho de hacer la parte de los fosos y contrafosos de la marina que habia señalado, en ayuda del coste de la boca del Muelle. La Junta ofreció, commutando el trabajo, dar en ayuda del coste 1600 escudos.

En 20 de Julio de 1556 de parte del Virrey se propuso que se habia proyectado hacer una torre en el cabo de Llobregat con alguna artillería para resguardo contra los Moros, pidiendo á la Lonja algun subsidio. Esta respondió, que en semejantes casos por sí sola no acostumbraba deliberar sin consultar á la Ciudad y Concelleres; que siempre que la Ciudad deliberase sobre el asunto, y llamase á dicho fin á la Lonja, ésta entonces haria lo que le correspondiese, como en semejantes casos lo habia acostumbrado hacer por orden de la Ciudad.

En 23 de Mayo de 1562 acompañaron

ron á los nuevos Cónsules á prestar el juramento, entre otros Caballeros, *Don Dimas de Requesens, Don Francisco de Guimerá, el Señor Abad Capeller, Don Juan de Boxadors, el Comendador Junyent, Don Martín Meca, &c.*

En 5 de Mayo de 1565 acompañaron á los nuevos Cónsules á prestar el juramento, entre otros Caballeros, *el Conde de Aytona, el Abad de San Cugat, el Baron de Eril, el Comendador Pol, Don Francisco de Guimerá, Don Juan de Boxadors, &c.*

En 31 de Marzo de 1568 en 4 lugar se resolvió que se pusiesen dos cirios en la Capilla de Santa Eulalia de la Séo, de igual peso que los que tiene en ella la Ciudad, con las armas de la Lonja: que se pusiesen 4 cirios en Santa Maria del Mar con las armas de la Lonja, del peso de que eran los que estaban en el Coro de dicha Iglesia: que ardiesen mientras estuviese el Señor en el Monumento, y en las Completas y dias de festividad de Nuestra Señora: todo á expensas de la Lonja.

En 30 de Junio de 1568 el Virrey por medio de los Cónsules y Defenedores, dió parte á la Junta ó Concejo general de Mercaderes de que habia hecho fortificar los *Alfaques y Salou*; y que habia de construirse una torre en *Cap de Creus*, todo para defensa de los Moros, y pidió algun subsidio. El Concejo resolvió que se ofreciesen 200 libras pagaderas despues de concluida la torre.

En 5 de Agosto de 1571 se propuso por parte del Comisionado del *Procurador de Tortosa* (Prior de aquella Lonja) que los Moros navegaban aquellos mares; y desembarcando en la boca del Ebro, se escondian y causaban graves daños. Y como el medio de precaver estos perjuicios á los navegantes era la construccion de una torre en la boca de dicho rio en el parage mas cómodo para descubrir los enemigos, con el armamento correspondiente, y para esto se necesitase grande suma, pedia á la Lonja algun subsidio. Esta resolvió que del caudal del *Periage* se diesen para el cita-

do efecto 300 libras barceionesas.

En 10 de Marzo de 1572 se propuso que el año antecedente vino un Motu proprio del Pontífice Pio V con que fué corregido, enmendado, y habilitado el ejercicio de los Cambios; de manera que el Estamento de los Mercaderes estaba en duda del modo como podia tratarse dicho negocio sin incidir en censuras; habiendose hecho comision para tratar del asunto á algunas personas, que nada habian terminado. Y se resolvió que las mismas quatro personas diputadas, junto con los Cónsules y Defenedores, practicasen las diligencias correspondientes para terminar el asunto, gastando lo que fuese necesario.

En 22 de Abril de 1574 se propuso que el trabajo de los Cónsules era grande, y el salario que la Ciudad les daba de 180 libras corto, y que por este motivo muchos renunciaban aquel cargo. Y habiendose pedido se resolviese si se les daria en adelante por parte de la Lonja algun aumento de salario; se resolvió que del producto del derecho del *Periage*, se diesen perpetuamente 60 libras de sobre sueldo á cada uno.

En 15 de Junio de 1606 se resolvió que los Cónsules hiciesen de parte de la Lonja embaxada solemne al Señor Virrey, al Marqués de Aytona Embaxador de S. M. á la Corte Romana, al Obispo, á los Concelleres de la Ciudad, y á Diputados de Cataluña, suplicando al Marqués de Aytona tuviese presente la peticion del Comercio sobre el hecho de los cambios; y á los demás Señores que escribiesen á su Santidad en recomendacion de dicho negocio. Mas se resolvió que dos cartas escritas en latin por Francisco Aspi Catedratico, dirigidas á su Santidad, la una de parte de la Lonja, y la otra de los Concelleres, se pusiesen en limpio y con la debida correccion para remitirse.

En 22 de Noviembre de 1614 se propuso que en las nuevas ordenanzas y pregones hechos por los Diputados y Oidores del General de Cataluña en 7 del corriente, habia algunos capítulos, y en particular el LXXVI, contrarios al

Es-

Estamento de Mercaderes, y en particular á los que envian generos á la Ciudad de Palermo. Y como por este medio se perderia en breve el comercio de Sicilia, se trató se dispusiese el remedio conveniente: haciendo comision á dos personas expertas, con pleno poder de gastar lo necesario, con embaxada si conviniere al Virrey, Diputados, Concelleres, y á quienes fuese necesario.

En 19 de Marzo de 1616 memorial que se presentó al Obispo de Barcelona en el asunto de Cambios, suplicándole escribiese á su Santidad con recomendacion sobre varios puntos relativos á este negocio que le representaron; á fin de lograr un Breve en los terminos que expresaron, ó la reforma de los Cambios.

En 16 de Abril de 1616 en atencion á haber el Obispo de Barcelona á la súplica de Cambios, respondido que escribiria con todas veras á su Santidad para lograr lo que se pedia; se propuso si se escribiria á algun sugeto residente en Roma para la solicitud de la gracia; y al mismo tiempo para lograr de su Santidad la facultad de poder celebrar la fiesta de Nuestra Señora, el Aniversario de Don Pedro de Moncada, y Misa en la Lonja, aun en tiempo de entredicho. Se dió comision á los Cónsules, Defenedores, y otros dos sugetos, para que escribiesen á alguna persona para los propuestos objetos.

En 26 de Abril de 1616 carta enviada por los Cónsules al Doctor Francisco Novell, residente en Roma, para el logro de lo propuesto y acordado el dia 16.

En 7 y 8 de Setiembre de 1616 relacion de la fiesta de Nuestra Señora de Setiembre en la Lonja; á la que asistieron el Duque de Alburquerque Virrey y Capitan General, y los Concelleres de la Ciudad.

En 10 de Setiembre de 1616 memorial á S. M. para que mandase observar los Reales privilegios sobre matrícula, entendiendo que no deben ser admitidos los hijos de *Extranjeros*, esto es, los *Franceses*; no los Aragoneses, y Valencianos, &c.

En 10 de Junio de 1617 los Prohombres de la Cofradía de Sant-Elmo (era el Gremio de Barqueros cargadores del Muelle) fueron á convidar á los Cónsules para las vísperas del mismo dia, y fiesta del siguiente, que se debian hacer en la Iglesia de Santa Clara. Y los Cónsules acompañados de muchos Mercaderes, asistieron á dichas vísperas y fiesta.

En 15 de Enero de 1618 embaxada al Virrey, y memorial á S. M., exponiendo los perjuicios que resultaban al Comercio del alto precio de los doblones de oro de dos caras, llamados *Trentins*, y pidiendo se pusiese el remedio conveniente.

En 23 de Junio de 1623 se trató de si el Conceller III del Ayuntamiento, como exerciendo el cargo de Cónsul *Ciudadino* por impedimento del Doctor Gerónimo Roig, podia nombrar teniente suyo, y éste exercer el cargo. Y atendidos los exemplares que se citaron, y el parecer que dieron los Abogados, se resolvió que el Conceller III debia ser mantenido en aquella posesion.

En 20 de Octubre de 1623 se trató de que la Lonja instase la cesacion del pago del derecho de Galeras, en atencion á que no las habia en Cataluña, y era perjudicial al Comercio. Se resolvió que los Defenedores consultasen á los Abogados de la Lonja, y tomasen de ellos voto en escritos, examinando la constitucion y capítulos de Corte relativos á este particular; y executado hiciesen relacion al Concejo de los XX, para poder tomar la deliberacion correspondiente.

En 30 de Agosto de 1625 copia de la fee auténtica enviada al Apoderado del Magistrado de la Lonja residente en la Corte, del número de las casas de Comerciantes matriculados de Barcelona: en la qual consta que, segun el libro de la Matrícula, en el citado dia habia 154 Comerciantes, cabezas de casa.

En 7 de Febrero de 1626 se dió un memorial á los Concelleres por parte del Magistrado, para que suplicase á S. M. se dignase conceder á la Lonja algunas gracias. En este memorial se leen estas

literales cláusulas = *Cum sia cosa molt as-
seniada sempre, y es vuy en dia, ser-
mare y protectora de la Casa de la Lot-
ja de la mar la present Ciutat; y que
com á tal, á sa instancia ha obtingut
molt y diversos privilegis per los Se-
ñors Reys de Aragó de felice recorda-
ció pera dita Lotja; y en totas las oca-
sions que ha convingut, com á protec-
tora y defensora de totes les causes que
dita Lotja ha aportades aixi en la Real
Audiencia, com en altres qualsevols Tri-
bunals, per la conservació dels privile-
gis de dita Lotja, y observança dels
capítols del Consolat, usos, práctiques,
stils, y ordinacions de aquells, susten-
tant dites causes, com á principal in-
teresada, &c.*

En 13 de Abril de 1639, respecto de que un Religioso del Convento de Dominicos de Santa Catalina predicaba en sus Sermones, que los cambios en el modo que se hacian para las Ferias de Perpiñan, eran usurarios, aun haciendose con arreglo á un Decreto dado sobre este particular por el Virrey y el Obispo; se convocó el Concejo de XX, y en él fueron llamados y consultados sobre el asunto, el Prior de dicho Convento, el Padre Vicente Navarro de la Compañía de Jesus, y el Padre Gaspar Garau de la misma Compañía: quienes, en presencia del Concejo, y de varios otros Mercaderes, declararon que dichos cambios no eran usurarios. Y consiguientemente acordó el Concejo que los Defenedores hiciesen embaxada en nombre del Magistrado á los Concelleres, al Obispo, y al Provincial de Santa Catalina, para que remediasen el exceso del Predicador.

En 27 de Abril de 1639 carta original de su Real Magestad, acompañada de un papel del Conde de Santa Coloma, en que pide á los Cónsules y Estamento de Mercaderes 500 ducados á cambio, hasta la venida de la primera flota.

En 12 de Diciembre de 1639 públicos pregones de parte de los Cónsules y Defenedores de la Lonja, ofreciendo á qualquiera que sentase plaza de voluntario en las banderas de esta Ciudad, pa-
ra acudir al socorro de la plaza de Sal-
ses, 50 reales de ayuda de costa, á mas
de lo que le diese la Ciudad; y si fue-
se Mercader, 30 libras á cada uno.

En 30 de Diciembre de 1640, lista en que se hallaban anotados 238 individuos, á quienes socorrió el Magistrado con la ayuda de costa ofrecida por pregones públicos (vid. sup.) en 12 de Diciembre de 1639, dando á cada uno 5 libras; y á uno de ellos, que era Mercader, 30 libras.

En 10 de Enero de 1640 se resolvió que se aumentase por el tiempo de seis años, un dinero en el derecho de *Perriage*, para satisfacer 4000 libras que en virtud de Real sentencia estaba obligada la Lonja á pagar á Clemente Talavera, y Rafael Roure Mercaderes, que por servicio de S. M. fueron enviados á la Corte: y á mas para pagar la ayuda de costa de los soldados que se habian alistado baxo las banderas de la Ciudad para el socorro de Salses.

En 9 de Junio de 1640, respecto de haberse hecho públicos pregones por parte del Ayuntamiento, para que los Ciudadanos se pusiesen luego en armas, y con ellas acudiesen á la Casa de la Ciudad á fin de servir en los puestos que se le señalasen, ó rondando para reprimir los excesos de los incendios, robos, y saqueos que se experimentaban: habiendo acudido á dicha Casa de todas clases, así de Caballeros y Ciudadanos honrados, como de Artistas y Menestres; se resolvió que se enarbolase la bandera de la Lonja. Los dos Mazeros encontinentemente montaron á caballo para convocar á los Mercaderes que no se hallaron en aquel Concejo general, para que unos y otros acudiesen á dicha Lonja armados á caballo, y fuesen capitaneados del Cónsul Militar. Se dirigieron á la desfilada á las Casas Consistoriales á ofrecerse á los Concelleres para lo que conviniese al servicio de la Ciudad.

En 14 de Junio de 1640 de parte de los Concelleres y Junta de guerra de los ~~xxiv~~ se hizo embaxada á los Cón-
su-

sules de la Lonja, avisandoles que habian dexado al cuidado de los Mercaderes la guardia de la puerta del mar. El Concejo de XX acordó se respondiese á los Concelleres que los Mercaderes acudirian con toda puntualidad á la guardia de la puerta del mar, y se les pidiesen las instrucciones correspondientes para ello.

En 10 de Diciembre de 1640 en Concejo general de la Lonja se propuso que por parte de los Concelleres y Junta de Guerra de los xxiv, se habia hecho embaxada á los Cónsules, estimando la merced que estos dias ántes les habian hecho de proporcionar que algunos Mercaderes á caballo batiesen la estrada; y pidiendoles que respecto de hallarse fuera las dos compañías de caballos de la Ciudad, la una á la parte de poniente, y la otra á la de levante, á causa de las invasiones que hacian los soldados del Rey en algunos Lugares del Prado, se sirviesen convocar Concejo general, y en él suplicar á los Mercaderes: que todos los que pudiesen, formasen una compañía á caballo, para batir la estrada de esta Ciudad quando fuese menester: y se resolvió que se hiciese así.

En 3 de Abril de 1641, papel formado por la Lonja para presentar á los Concelleres en caso necesario, á fin de excusarse de subir á hacer la guardia en Monjuich, á menos que subiesen tambien los Juristas y Ciudadanos.

En 6 de Febrero de 1642 se pasó á los Cónsules de parte de los Concelleres una embaxada en escritos, en que estos haciendo presente los esfuerzos del enemigo, y lo debilitada y exáusta que se hallaba esta Ciudad, dixerón habian acordado hacer varias fortificaciones, á cuyo fin pagaban á un Ingeniero 80 libras al mes, y otros gastos; y que no pudiendo solos suportarlos todos, habian resuelto señalar al cuerpo Eclesiástico la media luna de la puerta nueva, al cuerpo de la Nobleza la puerta del Angel, al cuerpo del Comercio el acabar de fortificar la puerta de mar, y poner el puerto en toda perfeccion, acabando lo poco que faltaba de la contrascarpa, que está delan-

te de la Iglesia de San Sebastian; y á la gente volante de esta Ciudad la puerta de las Atarazanas. Y se resolvió, cometiendose el asunto á los Cónsules, Defensores, y quatro personas del Concejo, para que tratando y meditando sobre el asunto, pongan su dictamen en un papel, y lo presenten en otro Concejo para tomar resolucion.

En 11 de Setiembre de 1642 se resolvió hacer tres dias de luminarias en la Casa de la Lonja, por la noticia de la rendicion de Perpiñan.

En 26 de Mayo de 1640 Narciso Peralta Doctor del Real Consejo, presentó una carta de S. E. al Consejo de XX de la Lonja, en que se suplicaba algun servicio para socorrer á la Ciudad de Lérida que estaba asediada por el enemigo. Se resolvió servir á S. M. con una compañía de 100 soldados Mosqueteros, con Capitan, Alférez, dos Sargentos, y tres Cabos, que debia formarse con la mayor brevedad.

En 5 de Enero de 1679 memorial al Virrey y Capitan General, manifestando la peculiar jurisdiccion que tiene el Consulado de la Lonja en los bienes naufragados, en virtud de Reales privilegios.

En 7 de Abril de 1693 relacion de la funcion que el Magistrado de la Lonja hizo en el Convento de la Merced en las fiestas que en dicha Iglesia hicieron por la Canonizacion de Santa Maria de Socors; formalidad con que el Magistrado asistió á ella; y asistencia de los Concelleres.

En 11 de Octubre de 1696 relacion de las fiestas que hizo el Magistrado en el Salon de la Lonja el dia 22 de Noviembre de 1696 por el recobro de la salud del Rey Don Carlos Segundo: convite que se hizo: y cartas á los Reyes, y Grandes de España y otros, cavandoles la relacion que se imprimió de dichas fiestas.

En 11 de Julio de 1698 noticia de haber regalado el Señor *Josef Picó* al Magistrado la reliquia de la cabeza de San Saturnino; su colocacion en la Capilla de la Lonja, y fiesta que se hizo en

en la misma Capilla de 1698.

En 24 de Diciembre de 1708, en un aposento de la Lonja se empezaron á representar Operas para la diversion del Archi-Duque Carlos de Austria.

El privilegio para que los Concelles en ausencia de los Cónsules exerciesen jurisdiccion, es de Setiembre de 1706. Hace mencion de él, el requerimiento de 4 de Noviembre de 1709.

NUM. XIII.

COPIA LITERAL DE LOS ACUERDOS Y ACTAS del Consulado y Junta de Comercio de la antigua Lonja del mar de Barcelona, relativos á las instrucciones y viage de dos comisionados, que de orden del Rey Don Felipe IV pasaron á la Corte de Madrid, para ayudar con sus luces al establecimiento de Compañias de Comercio.

Estos Acuerdos se han sacado de las Actas originales del *Libro de Deliberaciones*, que comprehende desde 20 de Octubre de 1623 hasta 30 de Diciembre de 1630, fol. 209. 216. 218. 220. 224. 225. 231. 241: que vertidos del Catalan al Castellano, son del tenor siguiente.

Jueves á 11 de Febrero del año de 1629, en el Concejo de XX de la Lonja del Mar convocado por los Cónsules se propuso, que en atencion á que algunos dias ántes el Virrey les habia insinuado que el Rey gustaria mucho y recibiria como servicio, que la Lonja de Barcelona enviase á la Corte dos Comerciantes habiles y prácticos en el negocio, para asistir á una Junta que se habia de tener con varias personas que S. M. habia nombrado, y con otros dos Comerciantes prácticos en la contratacion que se habian pedido á Sevilla, con el fin de formar ciertas compañías y esquadras de galeones para el comercio marítimo: para cuyo efecto dicho Virrey habia entregado á los Cónsules una carta del Secretario de S. M. para que tratasen y resolviesen este asunto. Se acordó, que atendidas dichas cosas, y para enterarse mejor de lo que debia practicarse, se leyese la citada carta, que estaba concebida en estos términos.

«Señor Virrey y Capitan General de Cataluña. Por el daño que causa á todos los Reynos de S. M. el estrecharse el Comercio, por la poca seguridad del mar, y el riesgo con que se expo-

Tom. IV.

nen al trato los que se aplican á él, y no tiene duda que es la causa para aniquilarse el que resulte el beneficio de los fletes de las mercaderias á extrangeros, en cuyos navíos se parten casi todo lo que se trafica; se ha propuesto á S. M. por unico y eficaz remedio el formar compañías de Comercio, por la experiencia que se tiene de lo que han adelantado con él la potencia de los rebeldes de Olanda. Y para dar principio á materia tan importante, ha resuelto S. M. que se llamen aquí dos Mercaderes de los mas prácticos de la Lonja de esa Ciudad. V. E. se servirá de tratar con el Consulado que los envíe con toda brevedad, representándoles que aunque en esto harán muy particular servicio á S. M.; el fin que le mueve á hacer esta diligencia, mira solo á su mayor aumento y beneficio, como lo entenderan despues las personas que enviaren á las quales advierta V. E. que traigan las ordenanzas y demás medios que hubieren pensado para que crezca el trato, y las con que hoy se gobiernan. Guardé Dios á V. E. muchos años. Madrid 27 de Enero de 1629. Juan Lorenzo de Villanueva.»

Leída dicha carta, se cometió á los Cónsules y Defenedores que con quatro personas de su Concejo tratasen con la debida madurez lo que convendria hacer para la buena direccion de este negocio; y que reconociesen en el Archivo de la Lonja si habria exemplares en que los

M

Re-

Reyes hubiesen pasado oficios al Consulado para asuntos semejantes: y que de lo que resultase de sus indagaciones y conferencias, diesen cuenta al dicho Concejo en otra Junta.

A los 31 de Marzo siguiente, en Junta que se tuvo para este efecto, oydas las razones de los Cónsules y demás Comisionados, se resolvió hacer escrutinio por votos secretos de los 4 sugetos matriculados del Comercio que propusieron los Cónsules y Defenedores para la Diputacion que se habia de enviar á la Corte, y fueron: Clemente Talavera, Jayme Damians, Rafael Roure, y Pablo Ferran: pero salieron á pluralidad de votos elegidos los dos primeros. Pero por haber renunciado Jayme Damians, fué substituido por nueva votacion en 7 de Abril Rafael Roure. Y en consecuencia se dió cuenta al Virrey de todo lo practicado, y de que los dos Comerciantes Comisionados partirian para su destino el 8 de Mayo venidero, con las instrucciones correspondientes que se leerian ántes en Concejo.

Y habiendo pedido al Virrey el Consulado cartas de creencia para la Corte, que debian presentar dichos dos Comisionados; las remitió, la una para S. M., y la otra para su Secretario, el tenor de las cuales es como se sigue. — Señor = El Consulado de los Mercaderes de la Lonja del mar de Barcelona, obedeciendo á lo que V. M. ha sido servido mandar, han nombrado dos de ellos, llamados Clemente Talavera, y Rafael Roure, personas de inteligencia para tratar y conferir sobre el remedio que se propone de formar Compañías de Comercio. Van con mucho deseo de servir á V. M. segun me han significado; y así suplico á V. M. les mande despachar con la brevedad que lugar hubiere, para que se excusen gastos, haciéndoles la merced y favor que Vasallos tan fieles de V. M. merecen: cuya Católica persona guarde Dios muchos años. De Barcelona 4 de Mayo de 1629. = El Obispo de Solsona.

La otra Carta era del tenor siguien-

te, dirigida al Prothonotario de la Corona de Aragon. — Los Mercaderes de la Lonja de esta Ciudad, despues de algunas Juntas han nombrado dos de los mas inteligentes y expertos en negocios que hay en la Casa, con orden que vayan á esa Corte para conferir y tratar del particular que se ha propuesto sobre formar Compañía de Comercio, en conformidad de lo que S. M. se ha servido mandar: llámense Clemente Talavera, y Rafael Roure, y partirán dentro de pocos dias. El Magistrado muestra gran deseo de servir á S. M.; y la dilacion que en esto ha habido, resulta segun me dicen de considerar alguna imposibilidad, por la poca substancia con que se hallan para cosa de tan grande empresa. Acudirán á Vm. para que les de orden de lo que habrán de hacer. Suplico se sirva hacerles merced y favor en todo lo que hubiere lugar, que demás que son personas que lo merecen, se animarán con esto para acudir con mayores veras al servicio de S. M.: y yo lo estimaré infinito de mano de Vm.; cuya persona guarde Dios muchos años. De Barcelona 4 de Mayo de 1629. = El Obispo de Solsona = Señor Prothonotario.

La segunda carta para el Secretario del Consejo de Aragon, estaba extendida en estos términos. — Aunque no han faltado hartas dificultades á los Mercaderes de la Lonja del Mar de Barcelona, para cumplir con lo que Vm. de parte de S. M. ha insinuado; ha podido tanto el amor y fidelidad con que este Magistrado desea servir á su Rey, que se han esmerado con nombrarles de los mas inteligentes y expertos que se han podido hallar. Partirán luego, y acudirán con la carta de S. M. á besar las manos á Vm. Yo le suplico con todas veras se sirva favorecerles y ampararles de manera, que con brevedad puedan negociar y volverse: que yo lo estimaré á singular merced. Guarde Dios á Vm. muchos años como deseo. Barcelona 4 de Mayo de 1629. = El Obispo de Solsona = Señor Secretario Juan Lorenzo de Villanueva.

Ha-

Habiendo llegado á la Corte dichos dos Comerciantes Comisionados, dieron cuenta al Consulado de las primeras diligencias que allí habian practicado por medio de dos cartas, cuyo contenido es del tenor siguiente. = El sabado pasado llegamos á esta Villa de Madrid con salud, bendito Dios: y en continente dimos las cartas que traíamos del Señor Obispo de Solsona, Virrey de ese Principado, para el Prothonotario del Consejo de Aragon, y Secretario Juan Lorenzo de Villanueva. Nos hicieron grande agasajo, y dieron demostraciones de alegrarse de nuestra venida: significámosles el gusto con que ese Magistrateo acudia á servir á S. M.; y que en su conformidad, y para el mismo efecto habia hecho nombramiento de nuestras personas. Lo propio diximos al Señor Obispo de Cuenca, Presidente del Consejo de Aragon, al qual fuimos á besar las manos: y continuando la solemnidad que hemos de hacer para que nos despacheu, nos han dicho que habia subido la Consulta á S. M.: para que decretase y nombrase las personas con quienes hemos de conferir y tratar el negocio. No dexaremos todos los dias de solicitar nos despachen, para que con brevedad podamos volvernos como deseamos. Tambien hemos aplazado para la semana que viene el ir á besar la mano á S. M., que así nos lo ha prometido el Prothonotario: y de todo quanto iremos tratando y haciendo diariamente, daremos á Vms. aviso. El Señor lo encamine, y á Vms. guarde de mal, Madrid 2 de Junio de 1629 = Clemente Talavera = Rafaél Roure = Señores Cónsules y Defenedores de la Lonja del Mar de Barcelona. =

El tenor de la otra carta que escribieron al mismo Magistrado, estaba concebida en estos términos. = Ayer fuimos á besar la mano al Rey N. S., y significamos el gusto con que ese Magistrado acudia en todas las ocasiones al servicio de S. M., y al presente habia hecho eleccion de nuestras personas para que confriesemos con las que

S. M. mandase nombrar para tratar los negocios que el Obispo de Solsona, su Lugar-Teniente en ese Principado, habia representado al Magistrado de los Mercaderes de esa Lonja eran convenientes á su Real servicio. Respondió que estaba agradecido á lo que le habiamos dicho, y que en todo nos seria propicio. Lunes si Dios quiere pensamos ir á visitar al Señor Conde Duque, y le suplicaremos nos mande despachar. Las personas con quienes hemos de conferir para el negocio, son el Padre Salazar, confesor del Conde Duque, y el Señor Don Francisco Tejada de Mendoza, Oydor del Consejo de Castilla. Procuraremos vernos con sus mercedes, para dar principio al negocio para que nos han hecho venir; y por estar el P Salazar convaleciente y fuera de Madrid, adonde dicen volverá dentro de 5 ú 6 dias, ha sido causa de no habernos juntado. En viniendo, nos veremos con su Paternidad: y de la proposicion de la materia y de lo demás que tratásemos, daremos aviso á Vms. Nuestro Señor guarde á Vms. como puede. Madrid 9 de Junio de 1629 = Clemente Talavera = Rafaél Roure = Señores Cónsules y Defenedores de la Lonja del Mar de Barcelona. =

Sin duda, el negocio ofreceria mucho que tratar, y la asistencia de los dos Comerciantes Barceloneses seria muy precisa en aquella coyuntura, quando el Rey tuvo por conveniente que alargasen su residencia en la Corte, cuya resolucion participó al Consulado: y éste en conformidad de la providencia, contextó al Rey en estos términos. = S. C. R. Magestad = Muy gran contento y favor ha recibido este Magistrado de la Lonja de Barcelona, como tan deseoso de servir á V. M. al saber por su Real Carta que su voluntad es que se detengan las personas que hemos enviado para tratar materia tan importante al Real servicio. Y así tendremos grandísimo gusto, no solo en que se detengan, sino que con mucha prudencia y buen discurso, como de ellos confiamos, acier-

»ten á servir á V. M. hasta la buena
 »conclusion de lo que V. M. les man-
 »dará tratar. Y porque los emolumentos
 »de esta Casa estan muy disminuidos á
 »causa de la poca contratacion que ha-
 »bia quedado en ella por los muchos nau-
 »fragios acacidos en estos últimos años,
 »y ser muchos y quantiosos los censos
 »que prestó á diversas personas, y no
 »menos los salarios de sus oficiales y ope-
 »rarios, y otros gastos precisos que son
 »causas bastantes para tenerla empeñada
 »y con deudas; suplicamos á V. M. se
 »sirva mandar despedirlos con toda bre-
 »vedad posible para escusar gastos: que
 »a demás de estar todo lo que restará muy
 »pronto para servir á V. M. en otras
 »ocasiones, recibiremos por ello muy sin-
 »gular gracia y merced de mano de
 »V. M. Nuestro Señor guarde la Real
 »Persona de V. M. como desean estos
 »sus fidelísimos Vasallos y la Christian-
 »dad ha menester. En Barcelona á 13
 »de Octubre de 1629.»

Parece que los negocios de esta Jun-
 ta extraordinaria de Comercio, se alar-

garon hasta principios del año 1632: pues
 hasta entonces residió en la Corte por
 expresa orden del Rey el primer Dipu-
 tado de Barcelona por sus luces y ex-
 periencia, como se colige de la carta que
 S. M. escribió al Consulado de Barcelo-
 na, que es del tenor siguiente. = »El
 »Rey = Amados y fieles nuestros. Cle-
 »mente Talavera se ha detenido aquí con
 »orden mia para las materias que se han
 »tratado con su intervencion, en que ha
 »procedido con particular noticia é in-
 »teligencia, y yo quedo muy servido
 »de él: de vosotros lo seré en que le pa-
 »gueis los salarios que se le debieren has-
 »ta el dia en que entrare en esa Ciu-
 »dad, sin dilatarse, en conformidad de
 »lo que le señalasteis á él y á Rafaél
 »Roure quando los enviasteis á esta Cor-
 »te; pues el haberse detenido, no ha si-
 »do por hecho suyo. Dada en Madrid
 »á 2 de Abril de 1632. = Yo El Rey =
 »Vidit Episcopus Preses = Joannes Lau-
 »rentius de Villanueva Secretarius = Vt.
 »D. Franciscus de Vico. R. = Vt. Baye-
 »tola Cavanillas. R.»

NUM. XIV.

*DOS LIBRAMIENTOS DIRIGIDOS AL CONTADOR DE CORTE,
 y firmados por el intruso Rey de Aragon Don Pedro, Infante de Portugal, en
 1464, para resguardo de su Tesorero, y abono de ciertos gastos que habia
 mandado pagar de personas y cosas de su servicio.*

Estos dos documentos originales, fir-
 mados de puño propio de aquel
 Príncipe, existen en el Archivo del Maes-
 tre Racional de Cataluña, entre los pa-
 peles sueltos: y se trasladan aquí fiel-

mente vertidos del Catalan al Castellano,
 por las noticias curiosas que en ellos se
 contienen. Ambos llevan la fecha en la
 Villa de Cervera de Cataluña á 13 de
 Julio de 1464; y son del tenor siguiente.

PRIMER LIBRAMIENTO.

Pedro, por la gracia de Dios, Rey de
 Aragon, de Sicilia, de Valencia, de
 Mallorca, de Cerdeña, de Corcega, Con-
 de de Barcelona, &c. A los amados y
 fieles nuestros, qualquiera que las cuen-
 tas del fiel Lugar-teniente de Tesorero
 nuestro Ferrando Yañez, oyrán: salud
 y dileccion: Como el dicho Ferrando de

nuestro expreso mandamiento verbal ha-
 ya dado y entregado las telas de seda,
 de lana, y de oro abaxo escritas á Nos
 y á las personas abaxo particularmente
 señaladas por las causas y razones siguien-
 tes, esto es:

Por un *pelote* para Nos de *Bristol pla-*
trado, una cana y un palmo.

De

- De *esarlata* para los girones de dicho *pelote*, quatro palmos.
- Item, á Pedro Adam mancebo de Antonio Irada nuestro platero, por un jubon: *terciopelo negro*, una cana, dos palmos.
- Item, á Pedro Lopez, y á Castelblanco: *fustan* para sendos jubones, dos canas y quatro palmos.
- Item, para franjas de los caparazones de nuestros caballos: *terciopelo verde y negro*, dos palmos.
- Item, á Nuño Ferrandiz de Torresvedras: *raso liso* para un jubon, una cana y dos palmos.
- Y mas al dicho Nuño: *cadines de grana* para una jaquetilla, una cana y un palmo.
- Y mas al dicho Nuño: *Bristol plateado* para una capa, una cana y cinco palmos.
- Item, á Juan de Falsés: *raso liso afelpado* para un jubon, una cana y dos palmos.
- Item, para los mantos de Nuestra Señora de la Piedad, y del Jesus del Convento de San Agustin de Cervera: *brocado de oro carmesí*, una cana y tres palmos.
- Item, para cubrir una adarga nuestra: *raso liso carmesí*, una cana.
- Item, para un jubon nuestro: *damasco negro*, una cana y tres palmos.
- Item, á Gil de Evora para un jubon: *fustan*, una cana y dos palmos.
- Item, al dicho Gil para mangas y guarnecer el jubon: *terciopelo negro*, quatro palmos.
- Item, al dicho Gil para mangas y guarnecer el jubon: *terciopelo negro*, quatro palmos.
- Item, al dicho Gil para una jaquetilla: *cadines de grana*, siete palmos.
- Item, al dicho Gil para una capa: *Bristol plateado*, una cana y cinco palmos.
- Item, á Juan Trapinel, trompeta, para un jubon: *raso liso*, una cana y tres palmos.
- Item, á Juan Torrecilla aposentador nuestro, para un jubon: *raso liso*, una cana y tres palmos.
- Item, para forrar la babera y grebas nuestras: *raso liso carmesí*, dos palmos.
- Item, *pañó de grana* para un *bedel* para Nos, una cana y seis palmos.

Por tanto, os decimos y mandamos expresamente y de nuestra cierta ciencia, que en llegando el tiempo de la reddicion de cuentas de dicho Lugar-teniente de Tesorero, poniendo él en data ó salida las sobredichas telas de oro, de seda, de lana, y de fustán, y restituyendo la presente solamente; sin ningun recibo, ni recibos, ú otra qualquiera órden ó resguardo, se las admitais en dichas cuentas, removidas toda duda, dificultad ó dilacion, pues á Nos consta claramente haber dado y entregado dicho Lugar-teniente de Tesorero las referidas telas, y Nos hayamos recibido las que nos respetan. Dada en nuestra Villa de Cervera á XIII de Julio del año M.CCCC.LXIV=
R. REX PETRUS = **R. Vital Proth.** = **Regist.**
In pecunia Primo.

SEGUNDO LIBRAMIENTO.

PEDRO, por la gracia de Dios, Rey de Aragon, de Sicilia, de Valencia, de Mallorca, de Corcega, de Cerdeña; Conde de Barcelona, &c. A los amados y fieles nuestros, qualquiera que las cuentas del fiel Lugar-teniente de Tesorero nuestro Ferrando Yañez, oyrán: salud y dileccion. Como el sebre dicho Ferrando de nuestro expreso mandamiento verbal haya dado y pagado á las personas abaxo escritas; las cantidades abaxo par-

ticularmente designadas por las causas y razones siguientes, esto es:

A un *Escudero de Don Juan de Hixar*, en el camino de Igualada á Cervera, de gracia XI florines de oro, y VII sueldos.

Item, á *Juan Ribelles*, Chantre de nuestra Capilla, de gracia III florines de oro.

Item, á *Garcia Guerra* Escudero nuestro, de gracia III florines de oro.

Item,

- Item , por el precio de una portatera de raso de la muerte de Ciro , xviii florines de oro.
- Item , para oro , seda y hechura de una flocadura del frontal de un Oratorio nuestro ; por cotonía de la cruz del dicho frontal , y para entretallar un cinto nuestro y otras cosas , xiii florines de oro , ii sueldos.
- Item , por el precio de un puñal para *Juan de Santiago* , xii sueldos.
- Item , por tres canas y dos palmos de paño para sendos sayos y calzas de dos esclavos nuestros , iiii florines de oro , y x sueldos.
- Item , para zapatos á Juan Negre , iii sueldos y vi dineros.
- Item , á Juan Pedroso , correo que pasó á Lérida á 20 de Junio con cartas dirigidas á *Don Pedro de Portugal* , i florin de oro , xi sueldos.
- Item , á los Carpinteros que compusieron los afustes de las bombardas quando estabamos en Castellet , xx florines de oro.
- Item , al Carretero que llevó la bomba de Barcelona á Villafranca , x florines de oro.
- Item , á los Bombarderos que estaban en Castellet , para refresco , v florines de oro.
- Item , al maestro *Juan de Leo* , nuestro sastre , en parte de paga de ciertos jubones de fustán , que de dinero suyo hizo á ciertas personas de órden nuestra , vi florines de oro , ii sueldos.
- Item , para cordellate blanco para forrar un sayo nuestro de grana , i florin de oro.
- Item , á *Alvaro Ferrandiz* por la manutencion de 22 presos que se llevó á Barcelona , iiii florines de oro , v sueldos.
- Item , á *Guillen Garolf* arriero , para llevar tres cargas de equipage nuestro de Igualada á Cervera , xi sueldos , iii dineros.
- Item , á Mossen *Miguél Monseny* , Presbítero , por un trentenario de misas por el alma de Juan Torres que fué herido en Tárrega , de lo qual murió , ii florines de oro , vii sueldos.
- Item á *Ramon de Planella* Doncel , por cinco lacayos que entregó á Alvaro Ferrandiz , á razon de vii florines corrientes cada uno , xxix florines de oro , viii sueldos.
- Item , para dos docenas de abujetas , dos cordoneras , y para barbas de dos esclavos nuestros , ii sueldos , iv dineros.
- Item , á *Narciso Fabre* por un par de calzas para Nuño Ferrandiz de Torres-vedras , i florin de oro vi dineros.
- Item , á *Gil de Evora* para un caballo , xc florines de oro.
- Item , á *Huguete Alemany* , enviado por Nos secretamente á Lérida , i florin de oro , ix sueldos.
- Item , á un mozo que traxo la noticia como habian partido de Tárrega 200 caballos para ir á Santa Coloma , i florin de oro , ii sueldos.
- Item , por un paño encerado para cubrir una adarga nuestra y para coserla , ii florines de oro , i sueldo , vi dineros.
- Item , por lienzo para forrar un manto de brocado , que hemos mandado hacer á Nuestra Señora de la Piedad del Convento de San Agustin de Cervera , vi sueldos y vi dineros.
- Item , á *Gaspar* , correo enviado por Nos con cartas á *Menaldo de Beaumont* á la Esplugas de Francolí , i florin de oro , vi sueldos.
- Item , al sobredicho *Gaspar* correo , por llevar otras cartas al dicho Menaldo , i florin de oro y vi sueldos.
- Item , al sobredicho *Gaspar* correo , por guiar un balletero hasta Prats , el qual llevaba cartas nuestras á Barcelona , vi sueldos y vi dineros.
- Item , á *Pedro Beçols* , correo enviado por Nos á Prats con cartas dirigidas al Noble Don *Lorenzo de Moncada* , viii sueldos.
- Item , á *Pedro Armengol* , correo por Nos enviado á Prats con cartas nuestras dirigidas á *Pedro Soso* , al dicho Don *Lorenzo* , y á *Bernardo de Marinho* , i florin de oro , i sueldo.
- Item , á *Pedro Martorell* , correo por Nos enviado con cartas á los sobre-

dichos, 1 florin de oro, vi sueldos y vi dineros.

Las cuales arriba expresadas cantidades hacen la suma de doscientos treinta y siete florines de oro, once sueldos y cinco dineros barceloneses; os decimos por tanto y mandamos expresamente y de nuestra cierta ciencia, que llegando el tiempo de la reddiccion de las cuentas de dicho Lugar-teniente de Tesorero, poniendo él en data las sobre expresadas cantidades en una ó en diversas partidas, y restituyendo la presente solamente; sin ningun recibo, ni recibos, ú otra qualquiera orden ó resguardo, las admitais en dichas cuentas, removidas toda duda, dificultad y dilacion, pues á Nos consta claramente que el dicho Lugar-teniente de Tesorero ha pagado las sobredichas cantidades, y Nos hemos recibido en nuestras manos y poder las cosas por él compradas segun arriba se contiene. Dada en nuestra Villa de Cervera á XIII de Julio del año de M. CCCG. LXIV. = REX PETRUS = R. Vitalis Prothonotarius = Regist. In pecunia Primo.

§.

Cuenta del importe de los generos, que se vendieron en Barcelona en el año 1503 de la carga de un barco Portugués que apresaron las galeras del Rey Católico, por pertenecer á vasallos del Rey de Francia. La qual cuenta original se ha sacado del Archivo del Maestre Racional de Cataluña, lib. E. Armario XIII, que traducida literalmente en Castellano, es del tenor siguiente.

Cuenta del cargo y data hecha por mí Bartolomé Ferrer, Regente la Tesoreria del Ilustrísimo Señor Rey en el presente Principado de Cataluña, por comision y orden de su Alteza, del producto de trescientas y ochenta caxas de azucar, y tres barriles ó pipotes de managueta, las cuales fueron descargadas en

tierra en la playa del mar de la presente Ciudad de Barcelona, de la barca llamada *San Christoval*, su patron *Andrés Gonzalez*, vecino de la Ciudad de Lisboa, y medidas en la Aduana de la Lonja de Barcelona, mediante inventario tomado por Pablo Vidal, Notario vecino de dicha Ciudad, y oficial de la Escribania de Racion de la Casa del Señor Rey, y encomendadas á los guardas del derecho del General é Imperiage de dicha Ciudad, que tienen las llaves de dicha Aduana: y en el referido lugar dichas caxas de azucar y pipotes de managueta fueron por mí vendidas á diferentes personas abaxo nombradas en la cuenta del cargo, segun allí largamente está especificado, la mayor parte por medio de Corredores, pues fueron tasadas interviniendo en todo el dicho Notario. La qual barca fué apresada en las aguas de *Cadaqués* por las galeras del Señor Rey, capitaneadas, la una por Mossen *Gerardo Doms*, la otra por Mossen *Juan Pujades*, y la otra por Mossen *Francisco Zapila*: en la qual barca fueron halladas las dichas trescientas ochenta caxas de azucar, y tres barriles ó pipotes de managueta que habian sido cargadas en la *Madera* por Florentines, y consignadas á *Aguas-Muertas* á otros Florentines vasallos del Rey de Francia, con quien dicho Señor Rey tiene guerra abierta.

NOTA.

Consta en el por menor de dicha cuenta, que la managueta ó *grana* pesó 66 arrobas y 20 libras, y que se vendió á 260 sueldos el quintal = Que cada caxa de azucar, pesó una con otra, ocho arrobas, lo que componia un total de 304 arrobas, que se vendieron á razon de 23 sueldos, 4 dineros cada una = Y que el total del *azucar* componia para los fletes 82 y $\frac{1}{4}$ toneladas, á razon de 32 arrobas cada una del peso de Lisboa.

NUM.

**NOTICIAS CRONOLÓGICAS E HISTÓRICAS DE LA ANTIGÜEDAD
y erección de las Iglesias y otros edificios sagrados, construidos en los cuatro
últimos siglos de la baxa edad, que existen en Barcelona: comprobadas con
inscripciones lapidarias, y auténticas memorias de Archivos, ya
impresas, ya inéditas.**

C A T E D R A L .

LA Iglesia Catedral de Barcelona, comenzada por la liberalidad de Carlos el Calvo, Rey de Francia; destruida por los Sarracenos en el año 986; y de nuevo reedificada por el Conde Don Raymundo Berenguer I, llamado el Viejo, y la Condesa Almodis; fué consagrada con asistencia de estos dos Príncipes y de toda su Corte en el año 1058. El acto de la consagración se solemnizó por los Prelados siguientes: el Metropolitano Guifredo *Arzobispo de Narbona*, Rimbaldó *Arzobispo de Arles*, Guillermo *Obispo de Urgel*, Guillermo *Obispo de Vique*, Berengario *Obispo de Gerona*, Arnaldo *Obispo de Elna*, Paterno *Obispo de Tortosa*, y Guilaberto *Obispo de Barcelona*. El Metropolitano Narbonense presidió por causa de que Tarragona estaba todavía en poder de los Sarracenos, y carecía de Sede y Prelado.

Este primer templo subsistió poco más de dos siglos, sin duda por su poca capacidad, que ya no correspondía á la grandeza y población á que había subido la Ciudad á fines del Siglo XIII, con los progresos del comercio, y residencia de la Corte de los Reyes de Aragon, y de los Magnates y nobles de la Provincia.

Por esta consideración el Rey Don Jayme II quiso señalar los primeros años de su reynado con la nueva fábrica de otro Templo más grandioso y elegante, aprovechándose del orden y estilo tudescó, vulgarmente llamado *gótico*, cuya arquitectura empezó á principios de aquel siglo, á ser adoptada en España, en donde permaneció hasta fin del reynado de los Reyes Católicos. En el año 1298 se comenzó esta suntuosa obra, cuya arqui-

tectura por su solidez, magestad, y magnificencia admira hoy á los ojos inteligentes. Se acabó hasta el trascoro en 1329; y en 1400 se remató el resto.

Estas dos primeras fechas están comprobadas con dos inscripciones latinas en caracteres del tiempo, grabadas en dos lápidas, que están colocadas, una á la derecha, y otra á la izquierda de la puerta de la Iglesia que cae debaxo la torre del reloj. La primera dice así: *In nomine Domini nostri, ad honorem Sanctæ Trinitatis patris et filii et spiritus sancti, ac Beatæ Virginis Mariæ, et Sanctæ Eulaliæ Virginis et Martiris Christi ac Civi Barcinonæ, cujus suum corpus in ista requiescit Sede: opus istius Ecclesiæ fuit inceptum Kalendis madii anno Domini m. cc. xcviii: regnante illustrissimo Domino Jacobo Rege Aragonum, Valentia, Sardinia, Corsica, Comitæque Barcinonæ.* La segunda lápida tiene estotra inscripción: *In nomine Domini nostri Jesu-Christi, Kalendis novembris anno Domini m. ccc. xxix, regnante Domino Alaonso Rege Aragonum, Valentia, Sardinia, Corsica, ac Comitæ Barcinonæ, opus istius Sedis operatum ad laudem Dei, et Beatæ Mariæ, Sanctæ ✠, Sanctæque Eulaliæ.*

La actual Capilla subterránea ó Panteón donde se venera el cuerpo de Santa Eulalia, principal Patrona de la Ciudad, se había concluido en 1338 por el Maestro Arquitecto de la Iglesia *Jayme Fabra*: porque al año siguiente se hizo la translación y depósito de las reliquias de la Santa Martir, que desde el año de 878 estaban colocadas en el altar mayor, quando se trasladaron la primera vez de la antigua Iglesia de Santa Maria del mar en el año 878.

Es-

Esta segunda translacion y colocacion en la nueva Capilla, se hizo con tanta solemnidad, que acaso no se ha visto mayor en otra funcion devota, á lo menos por la concurrencia de tantos y tan altos personajes, entre los quales se contaban 2 Reyes, 3 Reynas, 4 Hijos de Reyes, 2 Princesas, un Cardenal, 7 Obispos, y 12 Abades mitrados, 9 Magnates de Cataluña, y 64 Barones y Nobles, que asistieron á la procesion y acto del depósito.

Segun el testimonio original, y relacion dada por el Notario de la Ciudad *Marcos Mayol*, que existe en el Archivo del Ayuntamiento en el Lib. I. *Roxo*, fol. 154, los nombres de las personas Reales son estos: Don Pedro IV Rey de Aragon: Don Jayme Rey de Mallorca: el Infante Don Pedro, Conde de Ribagorza y de Ampurias, y el Infante Don Ramon Berenguer, Conde de Prades, ambos hijos del difunto Rey Don Jayme II: el Infante Don Jayme, Conde de Urgel, y Vizconde de Ager, hijo del difunto Rey Don Alonso IV: el Infante Don Fernando, hermano del Rey de Mallorca: la Reyna Doña Maria, muger del referido Don Pedro IV: la Reyna Doña Elisenda, viuda de Don Jayme II: la Reyna Doña Constanza, muger del Rey de Mallorca: Doña Violante, viuda del Déspota de Romanía; Doña Maria Alvarez, muger del Infante Conde Prades.

Los nombres de los Prelados Eclesiásticos que asistieron con vestiduras pontificales, son estos: Bernardo *Obispo de Alby*, Cardenal Presbítero; Arnaldo *Arzobispo de Tarragona*: Guido *Obispo de Elna*: Othon *Obispo de Cuenca*: Fray Ferratio *Obispo de Barcelona*: Ferrario *Obispo de Lérida*: Galcerando *Obispo de Vique*: Arnaldo *Obispo de Urgel*: el Abad de *Poblet*: el de *Santas Cruces*: el de *San Pablo del Campo*: el de *San Lorenzo del Monte*: el de *San Cucufate del Vallés*: el de *Santa Maria del Estany*: el de *Fontroxa*: el de *Santa Eulalia del Campo*: el de *San Feliu de Gerona*: el de *Camprodon*: el de

Tom. IV.

Caserras: el *Prior del Santo Sepulcro de Jerusalem*: los Arceedianos de las Iglesias Catedrales de Cataluña: el Clero de las Parroquias, y todas las Comunidades Religiosas de la Ciudad de ambos sexos.

Los nombres de los Magnates y Barones de la Provincia que concurren, son los siguientes: Bernardo de Cabrera, *Vizconde de Cabrera*: Jofre de Rocabertí, por la gracia de Dios, *Vizconde de Rocabertí*: Bernardo Hugo de Rocabertí, *Vizconde de Cabrenys*; Pedro de Fenollet, *Vizconde de Illa*: Juan de Sà, *Vizconde de Evol*: Ramon de Canet, *Vizconde de Canet*: Othon de Moncada, *Señor de Aytona*: Ramon de Cardona, *Señor de Torá*: Bernardo, *de Boixadós*, y otros 64 nobles y Caballeros.

Entre las Damas asistieron las nobles Señoras: Doña Beatriz, *Condesa viuda de Cardona*: Doña Maria, *Vizcondesa de Narbona*: Doña Marquesa, *Vizcondesa de Illa*: Doña Maria, *Vizcondesa de Canet*: Doña Isabel, *Vizcondesa de Evol*.

De las dos torres de esta Santa Iglesia, la una que cae sobre la puerta de Santa Eulalia, sin duda fué destinada para las horas como lo indica la delicada estructura del último cuerpo de campanas. En efecto hallamos entre los antiguos apuntamientos del Archivo municipal de la Ciudad, que en el año 1393, á expensas del Ayuntamiento, se fundió la gran campana para el Relox, y que en aquel mismo año se subió á dicha torre, con el nombre vulgar de *Seny de les hores*. De lo que se infiere la época anterior de tres años del Relox público de Barcelona, al de la Catedral de Sevilla, que hasta aquí se habia ponderado entre nuestros Historiadores, como el primero de torre que se habia conocido en España: cuya colocacion presencié como cosa maravillosa el Rey de Castilla Don Enrique III en 1396.

SAN PABLO.

La Iglesia de *San Pablo*, hoy Priorato de la Congregacion claustral de San Benito, conocida desde tiempos antiguos,

N con

con el título de *San Pablo del Campo*, (porque el sitio que ocupa era entonces campo extramuros de la antigua Ciudad) es fundacion de principios del siglo x, segun manifiesta la planta del templo y forma de su arquitectura, idéntica á la de San Pedro de las *Puellas*, que es fábrica de aquel tiempo; y en algun modo lo testifica una antigua lápida sepulcral, fixada en la pared del átrio de la puerta colateral, cuya inscripcion en caractéres romanos corrompidos, indica que el Conde de Barcelona Wifredo II, ya fuese como fundador, ya como reparador, ó bienhechor de dicha iglesia, fué enterrado en ella, ignorándose la causa de hallarse dicha lápida fuera del sitio que le corresponde.

La inscripcion, que por incuria y abandono de los que debian apreciarla, está ya maltratada de las pedradas de los muchachos del barrio, está extendida en estos términos: *Sub hac tribuna jacit corpus condam Wifredi Comitís, filius Wifredi simili modo condam Comitís bone memoria: domitat eis Dominus amen: qui obiit VI Kal. madii: sub era DCCCCLII anni Domini DCCCCXIII: anni XIII reg. Karula Rego post Odonem.*

Si la Iglesia es un monumento de la segunda época del orden propiamente gótico; el claustro, que aunque pequeño, tiene que ver por su labor y extrañeza de los arcos y pilastras de columnas agrupadas, es obra de la tercera época del arte, esto es, de fines del siglo XII, ó principios del XIII, quando se empezó á introducir en Europa el gusto tudesco, impropriamente llamado gótico, que ha prevalecido hasta principios del XVI.

Alomenos las inscripciones sepulcrales que se leen en algunas tumbas levantadas en las paredes que cierran dicho claustro, comprueban por sus datas la antigüedad que señalamos á esta fábrica, que sin duda seria contemporanea al edificio del Monasterio para residencia de Monges Benedictinos, época muy posterior á la edificacion del templo.

En una de dichas urnas sepulcrales consta: que en el año 1107 Guilberto

Guitardo, y su muger Rolanda, fundaron este Monasterio, y le ofrecieron á la Santa Sede Romana: cuya inscripcion dice así: *VI nonis madii. anno Domini MCCC obiit Gerardus de Pulcro Loco qui anniversarium constituit, et est cum suis parentibus hic sepultus: et fuerunt hic translata corpora spectabilium Gilberti Guitardi, et uxoris ejus Rodlandis, qui hoc canobium fundaverunt, et Romanæ Ecclesiæ obtulerunt III Kal. madii. anno Domini M.C.VII.*

En otra de las tumbas de piedra, fixada en la pared interior del claustro, se lee esta inscripcion: *Fr. Berengarius de Solierupo Prior hujus Domus instituit hic anniversarium et flocos monachorum: qui obiit anno Domini M. CC. XCIII: XII Kal. octobris. R. P. ejus stabilivit hic anniversarium: obiit XII idus aprilis anno Domini M. CC. LX.*

Siguiendo el mismo claustro, se ve otra urna sepulcral con este letrero: *Hic jacet nobilis Bernardus de Belloloco cum genero suo: qui multa bona huic monasterio contulerunt: et obiit VII idus aprilis anno Domini M. CC. LXXVIII.*

SAN PEDRO DE LAS PUELLAS.

Esta Iglesia y Real Monasterio (fundacion de Ludovico Pio quando ganó de los moros esta Ciudad, pero destruida despues por los mismos en la invasion de Almanzor), en el sitio que hoy ocupa, y en la forma en que hoy existe el templo, es obra del año 980, promovida por la liberal devocion del Conde de Barcelona Suniario (*Suñer*) y de la Condesa Richilde, que recibieron del Obispo Willerano la donacion de aquel terreno. Habiendo logrado concluir la obra, igual en su orden y planta á la del templo de San Pablo, concurrieron con asistencia de toda su Corte á la solemnidad de la consagracion, que se executó en el año 983 de la era christiana.

SANTA CATALINA MARTYR.

Por los años de 1252 estaba ya la fábrica del grandioso templo actual de Santa Catalina, orden de Predicadores, levantado hasta el arranque de los arcos: y por no alcanzar las liberalidades de los devotos particulares á rematar obra tan suntuosa; el Rey de Aragon Jayme I concedió un derecho impuesto sobre las mercancías que se descargaban en el puerto de la Ciudad, para costear el remate del templo.

Esta obra estaria concluida en 1268, pues en este mismo año lo estaban ya las capillas colaterales de dicha Iglesia, costeadas por la liberalidad de los nobilísimos Señores *Berenguer y Blanca de Moncada*, cuyos huesos descansan en una urna embutida en la pared de la capilla de San Jacinto, donde se lee la inscripcion que ha perpetuado la memoria de estos dos ilustres bienhechores de aquel insigne Convento.

A principios del siglo XIV estaba ya concluido el claustro primero de los naranjos, cuya estructura es de lo mas elegante del gusto y estilo arquitectónico de aquel tiempo: porque así los letreos góticos de las tumbas del pavimento, como los de varias urnas sepulcrales colocadas en sus paredes, suponen acabada aquella fábrica.

En una de estas dice así la inscripcion: *Hic jacet domina Geralda de Montcluso, que obiit XVI Kalend. julii anno M. CCC. X. cujus anima requiescat in pace.*

En otra se lee la siguiente: *Hic jacet venerabilis Robertus de Rusticonibus Doctor in medicina, oriundus civitatis de Bergamo partium Lombardie: qui obiit XVII die martii, anno à natiuitate Domini M. CCC. XII.*

En el mismo claustro se hallan otros tres sepulcros de marmol blanco, en que descansan los huesos de personas Reales que fallecieron despues de mediados del siglo XIV.

En uno de ellos, trabajado con muchas labores y figuras llorosas, está el

cuerpo del primogenito de un Conde de Ampurias, Infante de Aragon, que moriria de tierna edad, segun la capacidad de la urna, y la estatua con el traje infantil, que está tendida en la cebertera: cuya inscripcion, que corre toda la orla, dice así: *Hic jacet inclitus Jacobus primogenitus incliti Infantis Raymundi Berengarii primi Comitis montaneorum de Pradis postea vero Impuriarum.* Es del año 1346, segun la genealogía Histórica de los Condes de Ampurias.

Las otras dos urnas de personas Reales que se ven en este claustro, tienen labradas de muy buena escultura sus correspondientes figuras del tamaño natural que representan mugeres tendidas, con corona en la cabeza. En ninguna de ellas hay letrero: pero consta en un libro manuscrito, titulado *Lumen Domus*, que se guarda en la Librería del Convento, que estos dos sepulcros los mandó labrar en 1362 el Cardenal Rossell, hijo de esta Casa: y que el uno es de Doña Maria Alvarez, hija natural del Rey Don Jayme II de Aragon, y muger del Conde de Ampurias; y el otro de Doña Blanca, hermana de dicha Doña Maria, é hija tambien natural del Rey.

SAN FRANCISCO DE ASIS.

Aunque la primitiva iglesia y Convento fué empezado por el Rey Don Jayme I de Aragon; el actual templo, de una espaciosa nave gótica, no se concluyó hasta el año 1297. En este mismo se hizo su consagracion y dedicacion á San Nicolás de Bari: cuyo solemne acto consta en una lápida fixada junto á la puerta exterior del claustro que sale al átrio de la Iglesia. La inscripcion en caractéres góticos del tiempo, dice así: *Anno Domini M. CC. XCVII, idibus julii hac Ecclesia Fratrum Minorum, in honorem Beati Nicholai constructa, fuit consecrata per Dominum Fr. Ludovicum Ordinis Fratrum Minorum Episcopum Tolosanum illustris Regis Caroli filium, presente Domino Fr. Bernardo ejusdem Ordinis Episcopo Barchi-*

nonæ, et solum consecrante altare Beati Francisci in eadem ecclesia collocatum. El Obispo de Tolosa que aquí se nombra, es San Luis sobrino de San Luis Rey de Francia, é hijo de Carlos de Anjou Rey de Nápoles, quien hallandose prisionero de guerra en Barcelona con otros dos hermanos, el Duque de Calabria, y el Príncipe de Salerno, desde la victoria del Almirante Roger de Láuria, tomó el hábito en este Convento, donde cursó sus estudios.

Sin embargo de este monumento, por otro que hay dentro de la Capilla de San Antonio, esto es, un sepulcro fixado en la pared á mano izquierda al entrar, consta: que en 1277 un devoto la habia mandado construir, lo qual supone que la obra de la iglesia estaria muy adelantada, ó acaso concluida, porque la sobredicha inscripcion solo nos determina el año de su consagracion, más no el de su construcción,

La inscripcion de la lápida de dicha sepultura en caracteres góticos del tiempo, dice así: *Hic jacet Raymundus de Bagneriis civis Barchinonæ: qui obiit anno Domini M. CC. LXXVII, octavo Kal. novembris: et fecit fieri istam capellam ad honorem Beatæ Mariæ Virginis: et multa bona conventui assignavit.*

El claustro de orden gótico, que es el primero de los tres de este Convento, contiguo á la iglesia, fué bendecido en 1324 por el Obispo de Santa Justa, frayle del mismo orden, segun se lee en su letrero de carácter de aquel tiempo, esculpido en una lápida fixada en la pared del referido claustro, á mano izquierda entrando por la puerta principal, que dice así: *Anno Domini M. CCC. XXIIII, prima idus octobris Rever. Pater Fr. Palatinus Episcopus Sanctæ Justæ istud primum claustrum quod est sub tecto in quatuor partibus, et capitulum, et etiam transitum qui est de predicto claustro ad cimiterium, consecravit.*

Sin embargo no se debe creer que este claustro no fuese obra de fines del siglo antecedente, ó de principio del XIV, porque en la Capilla que llaman *del Ca-*

pítulo, que es obra contigua y unida á la misma fábrica, hay dos sepulcros elevados, cuyos letreros de carácter del tiempo, datan los años de 1295, y de 1316. El de la mano derecha dice así: *Hic jacet Petrus Morquesii Cancellarius Illustris Domini Alonsi quondam Regis Aragonum: qui obiit in habitu fratrum minorum III Kal. maii, anno Domini M. CC. LXXXV.* El de la mano izquierda, que se lee en otra urna igual á la primera, dice así: *Hic jacet Domina Agnes, uxor quondam Francisci Morquesii: quæ obiit anno Domini M. CCC. XVI.*

Continuaron en los tiempos posteriores á enterrarse en aquel claustro, varias personas de alta nobleza y dignidad, como se colige de algunas tumbas que se registran hoy en dia en distintos sitios, siendo la primera la de un caballero de la ilustre Casa de Entenza, que murió en 1397, cuya inscripcion en idioma catalan dice así: *Aci jau lo molt honorable Pons Dentensa, en altra manera apellat de Alcalá, Mxjordom del Senyor Rey en Martí: lo qual mori en Arles de Proensa lo derrer die de mars en l'any M. CCC. LXXXVII venint de Cecilia ab lo Rey.*

A la mano derecha, al salir del claustro por la porteria del Convento, existe embutida en la pared una lápida sepulcral, con esta inscripcion latina en caracteres del tiempo: *Anno Domini M. CCC. XXXIIII. tertio nonas decembris in Civitate Januæ obiit venerabilis Philippus Judicis Civis Barchinonæ: et ejus ossa fuerunt translata Barchinonæ et in hoc tumulo reposita: cujus anima per misericordiam Dei requiescat in pace.*

A la mano izquierda de la puerta principal del Convento que da entrada á dicho claustro, se lee en una lápida sepulcral embutida en la pared esta inscripcion latina en caracteres del tiempo: *Hic jacet venerabilis Petrus Agustini Tenens locum Thesaurarii Domini Regis Aragonum: qui obiit III nonas octobris anno Domini M. CCC. XXXIIII cujus anima requiescat in pace: amen.*

Otras muchas son las lápidas sepulcra-

crales que se registran en dicho claustro de personas de menor graduacion, del siglo XIV y siguiente, como de ciudadanos, mercaderes, y tambien artesanos, en las losas del pavimento, donde existian los nombres de sus familias y oficios en honra de las artes con letreros góticos. Pero en estos últimos años la comunidad parece que ha substituido aquellos antiguos nombres á otros modernos, vendiendo los sitios á otras personas que han hecho picar las antiguas losas, de las quales muchas han quedado en blanco y pocas tienen letrero, quedando por consiguiente borrados y olvidados los antiguos.

En la capilla de San Estevan detrás del altar mayor de la iglesia de este Convento, está sepultada en su urna de marmol la Reyna de Chypre Doña Eleonor de Aragon, que murió en Barcelona en 1427: cuya inscripcion primitiva decia asi: *Anno Domini M. cccc. xxvii, die Sancti Stephani Protomartiris obiit illustrissima Domina Eleonor Regina Cipri, et filia illustrissimi Domini Petri de Aragonia qui fuit frater minor: et fuit sepulta viii die cum habitu in hoc Conventu Fratrum Minorum juxta altare Beati Nicolai.*

SANTA MARIA DEL MAR.

El magnifico templo de esta insigne Parroquia, fué principiado en el sitio donde estaba construido el antiguo, por la devocion y liberalidades de los feligreses, cuya poblacion y riqueza precisaron á costear iglesia mas capaz y suntuosa que la que poseían. Esta soberbia y grandiosa obra de tres naves, que encierra en su forma arquitectónica quanto puede caber de atrevido, elegante y ligero en el orden gótico, se comenzó en el año 1329; y su conclusion no se verificó hasta el de 1377.

De la data del principio de la obra dan testimonio dos lápidas en forma de tarjetas, colocadas una á la derecha, y otra á la izquierda de la puerta colateral de medio dia. La primera tiene una ins-

cripcion en lengua vulgar y carácter del tiempo, que dice asi: *En nom de la Santa Trinitat á honor de Madona Sancta Maria fo començada la obra daquesta Esglesya lo die de Sancta Maria de mars en lany M. ccc. xxviii, regnant Nanfos por la gracia de Deu Rey de Arago qui conquis lo Regne de Serdenya.*

La segunda tiene la inscripcion latina en estos términos: *In nomine Domini nostri Jesu-Christi ad honorem Sanctæ Mariæ fuit inceptum opus fabricæ Ecclesiæ Beatæ Mariæ de mari, die Anunciationis ejusdem, viii Kal. aprilis: anno Domini M. ccc. xxviii.*

SANTA MARIA DEL PINO.

El grandioso templo de esta Parroquia, cuya nave es de las mas capaces y soberbias del orden gótico que existen en Barcelona, fué empezado el año 1380, y no se concluyó hasta el de 1414. En estos últimos tiempos se ha enjalvegado de blanco toda la iglesia, sin figurar los cortes de la piedra, ni distinguir los frisos, arranques y claves de los arcos, como se ha discretamente executado en Santa Maria del mar imitando el color nuevo de la piedra.

SANTA ANA.

El templo de Santa Ana, insigne Catedral Prioral *nullius Diocesis*, antiguamente de Canónigos regulares del Santo Sepulcro, es fábrica del año 1146: cuya forma y planta indican alguna anterioridad al orden gótico de la segunda época.

SAN JUSTO Y PASTOR.

Uno de los templos góticos mas magnificos y espaciosos que existen en Barcelona de una sola nave, despues del de Santa Catalina, San Francisco, y Santa Maria del Pino, es el de esta antigua Parroquia, cuya fábrica fué comenzada en el año 1345, en el mismo sitio en que se derribó la antigua iglesia, ó por maltratada, ó por demasiado reducida.

SAN

SAN MIGUEL.

De la antigua fábrica de esta iglesia Parroquial, cuyo pavimento con restos de mosaicó, indica haber sido algun templo de Neptuno en tiempo de la gentilidad, no se puede asegurar época fija. La Parroquia es antiquísima, pues consta: que en el año 1002 una Señora rica de la Ciudad le hizo donacion de unas tierras y fundos que poseía extramuros. Pero la obra del templo, segun demuestra su exterior y la forma de su bóveda, no pasa del siglo XII.

SANTA AGUEDA.

La Real Capilla de Santa Agueda, contigua al antiguo palacio de los Condes de Barcelona, y Reyes de Aragon, estaba ya fundada en 1173, pues consta que en aquel año Don Alonso II concedió la administracion de ella al Prior y Canónigos de Santa Eulalia del Campo. Trae el Real diploma el P. M. Ribera en su historia de esta Real Capilla que publicó en 1698. A la verdad su forma y planta, y la de la torre de campanas, manifiestan una antigüedad correspondiente á los principios del siglo XII.

SAN CUCUFATE.

La primitiva iglesia Parroquial de San Cucufate Martyr (vulgarmente San Cugat), fué consagrada en el año 1027; pero la actual fué construida en 1287.

SAN JAYME.

La Iglesia Parroquial de San Jayme fué consagrada en el año 1146, como lo demuestra la forma de su arquitectura que participa de la 2 y 3 época del orden llamado gótico. Pero su primoroso y elegante Pórtico, costeadó por la antigua Ciudad, es obra del año 1388.

SANTA MARIA DE JUNQUERAS.

La magnífica nave del templo de San-

ta Maria de Junqueras, Monasterio de Comendadoras de la órden de Santiago, es obra del año 1386.

SAN AGUSTIN.

La iglesia y Convento de San Agustín fueron concluidos por los años 1376. Esta obra se mandó derribar en 1718 para el ensanche de la esplanada de la Ciudadela, que entonces se estaba construyendo. Por consiguiente no se puede hoy manifestar monumento alguno que dé idea de su arquitectura; bien que se sabe por ancianos que la alcanzaron á ver, que era templo grandioso, y así mismo el Convento: del qual queda hoy una reliquia ó parte íntegramente conservada, que es el claustro de arte y ligereza gótica; el qual por fortuna se salvó de la general demolición, por estar fuera de la línea de la demarcación. Hoy sirve de patio á la Casa de la Real Academia Militar de Matematicas.

NUESTRA SEÑORA DEL CARMEN.

Este templo que es de una sola nave, bastante capaz en altura y longitud, pero de desproporcionada anchura, es obra del año 1287. Pero se conoce que la mano que dirigió la traza y construcción de esta iglesia y su claustro, no tenia, ni el gusto, ni el primor, ni el espíritu de las que dirigieron los otros templos de aquel siglo.

NOTA.

Las demás iglesias que hay en esta Ciudad, son obras todas de Conventos de ambos sexos, que se han fundado en el discurso de los cinco Reynados de la Casa de Austria, habiendose triplicado su número en dos siglos y medio, respecto al que habian tenido hasta el año 1528. En estos templos, de donde se desterró la sillería y la sólida magnificencia, nada hay que admirar, ni en órden á su forma, ni á la materia. Son iglesias como otras muchísimas que se ven en qualquie-

ra Ciudad de España : fábricas de ladrillo rebocadas de yeso : su crucero , su cúpula sencilla ó doble , sus tribunas , su altar mayor hasta el techo , mucho retabli-

to de talla y oro , con mas profusion que gusto : órden dórico ordenado ó desordenado ; pero ninguna magestad ni magnificencia.

NUM. XVI.

CATALOGO CRONOLOGICO, EN FORMA DE ANALES, de los Concelleres que compusieron el Ayuntamiento de Barcelona desde el año 1455 en que fueron adjudicadas dos plazas fijas y perpétuas al Comercio y á los Oficios, hasta su extincion en 1714 : trasladado de los libros del Archivo Municipal. Puede servir de suplemento al número xxiv del Apendice de Notas del Tomo I de la Coleccion Diplomática.

Aunque desde la planta que dió Don Jayme I en 1257 al Ayuntamiento de Barcelona , se estableció que los Concelleres se eligiesen de todas las clases del vecindario , y este órden se observó con mas ó menos rigor en diferentes épocas ; con el discurso del tiempo vinieron á quedar estas plazas en poder de la clase de los Ciudadanos Honrados , siendo ellos los electores y los elegidos , con notorio agravio de los individuos del comercio y de las artes.

Para remediar este abuso y prepotencia , el Rey Don Alfonso V , á instancia del pueblo , reformó en 1455 el órden de las elecciones , estableciendo : que las cinco plazas de Concelleres , que eran anuales desde su ereccion , se distribuyesen en esta forma : las dos primeras para Ciudadanos , y Doctores en Leyes y en Medicina promiscuamente : la tercera para Mercaderes (esto es comerciantes , banqueros y navieros) : la quarta para artistas , que comprehendia los *tenderos* , *notarios* , *boticarios* , *drogueros* , y *cereros* : y la quinta para menestrales.

En 1498 el Rey Católico estableció que concurriesen los *Caballeros* promiscuamente con los *Ciudadanos* para el cargo de Concelleres , pero despojandose aquellos de sus fueros durante el año del empleo.

Con la incorporacion de esta nueva clase en el Regimiento de la Ciudad , la quarta plaza quedó para los Mercaderes , y la quinta se hubo de adjudicar alter-

nativamente , un año á artista , y otro á menestral.

En 1510 el Rey abolió las elecciones por escrutinio ; y las subrogó en sorteo , guardando el órden y distincion de clases y plazas.

En 1642 se añadió una sexta plaza destinada fixamente para Menestrales : y así continuó hasta el año 1714 , en que el Señor Felipe V mudó su constitucion.

Año 1455.

Beltran Torró.

Juan Zórróvira.

Francisco de Perarnau , *Mercader.*

Narciso Quintana , *Confitero.*

Pedro Gallart , *Vidriero.*

Año 1456.

Bernardo Miquel.

Antic Martí.

Miguél de Manresa , *Mercader.*

Juan Viñó , *Cirujano.*

Antonio Pelegrí , *Albadero.*

Año 1457.

Pedro Sarriá.

Jofre Sirvent , *Mercader.*

Bernardo Granollaichs , *Médico.*

Ramon Mora , *Notario.*

Antonio Cochó , *Hortelano.*

Año 1458.

Pedro Torrent.

Juan Dalmau , *Doctor en derecho.*

Francisco Cescorts , *Mercader.*

Pedro Comes , *Confitero.*

Antonio Bells , *Platero.*

Año 1459.

Guillen Romeu.

Gal-

- Galceran de Prat.
 Bartolomé Agustí, *Mercader*.
 Gabríel Busquets, *Cirujano*.
 Matheu Linás, *Mesonero*.
 Año 1460.
- Pedro Destorrent.
 Luis Setantí.
 Sigismundo Sala, *Mercader*.
 Honorato Zacoromina, *Notario*.
 Rafael Vilar, *Tamborero*.
 Año 1461.
- Miguél Desplá.
 Francisco Fallarés.
 Benito Oliver, *Mercader*.
 Pedro Aguilar, *Especiero*.
 Pedro Figueres, *Zapatero*.
 Año 1462.
- Francisco Llobet.
 Pedro Juan Serra.
 Juan de Llobera, *Mercader*.
 Estevan Mir, *Notario*.
 Pedro Juhá, *Alfarero*.
 Año 1463.
- Jayme Ros.
 Juan Berenguer Zapíla.
 Melchor Mates, *Patron de nao*.
 Antonio Lonch, *Especiero*.
 Antonio Berenguer, *Manguitero*.
 Año 1464.
- Felipe de Ferrera.
 Ramon Ros.
 Gabríel Miró, *Cambista*.
 Juan Corominas, *Cirujano*.
 Francisco Closes, *Platero*.
 Año 1465.
- Antoni Pujada.
 Bernardo Juan Zapíla.
 Francisco Juñent, *Mercader*.
 Antonio Vinyes, *Notario*.
 Antonio Mir, *Espejero*.
 Año 1466.
- Juan de Marimon.
 Galceran Ortigues.
 Francisco Cescorts, *Mercader*.
 Berenguer Ribes, *Especiero*.
 Juan Suñen, *Tabernero*.
 Año 1467.
- Juan Lull.
 Pedro Juan Serra.
 Francisco Alguér, *Mercader*.
 Antonio Vilanova, *Notario*.
- Bartolomé Font, *Pelayro*.
 Año 1468.
- Ramon Ros.
 Pedro Bussot.
 Pedro Amat, *Mercader*.
 Andrés Marli, *Cirujano*.
 Francisco Serra, *Revendedor*.
 Año 1469.
- Francisco Llobet.
 Juan Ros.
 Francisco Ferrer, *Mercader*.
 Bartolomé Costa, *Notario*.
 Bernardo Gili, *Curtidor*.
 Año 1470.
- Jayme Ros.
 Guillen Oliver.
 Bartolomé Quintana, *Mercader*.
 Jayme Rexadell, *Cirujano*.
 Cipriano Vilell, *Alfarero*.
 Año 1471.
- Luis Setantí.
 Romeo Lull.
 Juan Oliva, *Mercader*.
 Juan Matheu, *Notario*.
 Gaspar Corominas, *Texedor*.
 Año 1472.
- Pedro Juan de Sancliment.
 Pedro Cestrada.
 Bernardo Pongém, *Mercader*.
 Gabríel Lleopart, *Especiero*.
 Juan Armant, *Herrador*.
 Año 1473.
- Juan Boscá.
 Ramon Marquet.
 Pedro Marquilles, *Mercader*.
 Jayme Más, *Notario*.
 Juan Baudella, *Carpintero*.
 Año 1474.
- Pedro Bussot.
 Pedro de Corominas.
 Gaspar Monmany, *Mercader*.
 Juan Boígues, *Cirujano*.
 Juan Peraller, *Carpintero*.
 Año 1475.
- Galceran Carbó.
 Berenguer de Juñent.
 Gerónimo Rajola, *Mercader*.
 Bernardo Marquilles, *Especiero*.
 Salvador Sanó, *Platero*.
 Año 1476.
- Galceran Dusay.

Jayme de Gualbes.
 Pedro Viastrosa, *Mercader.*
 Francisco Clótes, *Cerero.*
 Jayme Cijar, *Algodonero.*
 Año 1477.
 Luis Sutantí.
 Beltran de Gualbes.
 Bernardo Pongém, *Mercader.*
 Juan Fogassot, *Notario.*
 Francisco Cucó, *Hortelano.*
 Año 1478.
 Jayme Torrent.
 Juan Roig.
 Guillen Pongém, *Mercader.*
 Jayme Mas, *Notario.*
 Marcos Texidor, *Pelayre.*
 Año 1479.
 Ramon Marquet.
 Juan de Mijavila.
 Pedro Guillen Fábrega, *Mercader.*
 Juan Martí, *Especiero.*
 Pedro Socarrats, *Zapatero.*
 Año 1480.
 Bernardo de Marimon.
 Juan Lull.
 Guillen Bret, *Mercader.*
 Juan Alexandre, *Cirujano.*
 Antonio Murells, *Texedor.*
 Año 1481.
 Guillen Oliver.
 Juan Zapila.
 Guillen Desllor, *Mercader.*
 Miguél Franquesa, *Notario.*
 Jayme Almerich, *Platero.*
 Año 1482.
 Pedro de Coromines.
 Pedro Lull.
 Guillen Miró, *Mercader.*
 Bartolomé Garau, *Notario.*
 Juan Mas, *Algodonero.*
 Año 1483.
 Romeo Lull.
 Pedro Juan de Sancliment.
 Francisco Morer, *Mercader.*
 Pedro Camps, *Especiero.*
 Juan Morell, *Velero.*
 Año 1484.
 Jayme Destorrent.
 Galceran Cestrada.
 Antonio Salvador, *Mercader.*
 Gabriél Leopart, *Especiero.*

Tom. IV.

Pedro Pons, *Pelayre.*
 Año 1485.
 Bernardo Zapila.
 Juan Ros.
 Nicolás Viastrosa, *Mercader.*
 Juan Garau, *Notario.*
 Juan de Massanet, *Ropero.*
 Año 1486.
 Francisco de Vallseca.
 Pedro Destorrent.
 Gerónimo Sala, *Mercader.*
 Jayme Florensa, *Especiero.*
 Francisco Pereller, *Carpintero.*
 Año 1487.
 Juan Roig.
 Jayme Ros.
 Miguél Luqués, *Mercader.*
 Rafaél Cervera, *Notario.*
 Juan March, *Curtidor.*
 Año 1488.
 Juan Ros.
 Juan Berenguer Aguilar.
 Nicolás Bret, *Mercader.*
 Jayme Mas, *Notario.*
 Berenguer Palau, *Platero.*
 Año 1489.
 Juan Lull.
 Juan Zabastida.
 Bernardo Gassó, *Mercader.*
 Juan Alcina, *Especiero.*
 Juan Rivera, *Texedor de mantas.*
 Año 1490.
 Jayme Destorrent.
 Gabriél Samsó.
 Benito Maull, *Mercader.*
 Antic Matheu, *Notario.*
 Antonio Montils, *Tenedor de lana.*
 Año 1491.
 Galceran Oliver.
 Bernardo Esquerit.
 Bartolomé Quintana, *Mercader.*
 Miguél Vich, *Cirujano.*
 Pedro Saguer, *Curtidor.*
 Año 1492.
 Pedro Bussot.
 Jayme Ros.
 Jayme Fuster, *Mercader.*
 Estevan Soler, *Notario.*
 Manuel Pla, *Zapatero.*
 Año 1493.
 Baltasar de Gualbes.

O

Juan

Juan Zapíla.
Dalmao de Navel.
Benito Oliver, *Mercader.*
Genis Solsona, *Especiero.*
Año 1494.

Pedro Destorrent.
Francisco Marquet.
Pedro Miquel.
Pedro Vila, *Mercader.*
Juan Amat, *Herrador.*
Año 1495.

Gabriel Samsó.
Galceran Fivaller.
Francisco Estalrich.
Benito Espital, *Mercader.*
Miguél Vicens, *Cirujano.*
Año 1496.

Pedro de Coromines.
Felipe de Ferrera.
Miguél Soler.
Antonio Salvador, *Mercader.*
Juan Mas, *Algodonero.*
Año 1497.

Jayme de Gualbes.
Bernardo Severo Zapíla.
Miguél Falcó.
Sebastian Pons, *Mercader.*
Narciso Benús, *Notario.*
Año 1498.

Guerao de Vallseca.
Francisco Marquet.
Gabriel Pujades.
Gabriel Pongém, *Mercader.*
Salvador Vallés, *Carpintero.*
Año 1499.

*En este año se admitieron los caballe-
ros á los oficios del Ayuntamiento.*

Galceran de Valseca.
Juan Sabastida.
Jayme Salbá.
Bernardo Espital, *Mercader.*
Pedro Camps, *Especiero.*
Año 1500.

Galceran Oliver.
Pedro Esquerit.
Francisco Girona.
Guillen Bret, *Mercader.*
Juan Sala, *Albañil.*
Año 1501.

Jayme Ros.
Pedro Miquel.

Miguél de Corbera.
Antonio Salvador, *Mercader.*
Gabriel Leopart, *Boticario.*
Año 1502.

Gabriel Samsó.
Pedro de Sancliment.
Juan Despuig.
Bernardo Gironella, *Mercader.*
Jayme Vergós, *Pintor.*
Año 1503.

Juan Sabastida.
Berenguer Montmany.
Cárlos Setantí.
Ferrer de Busquets, *Mercader.*
Juan Ferrer, *Notario.*
Año 1504.

Rafaél Romeu.
Miguél Setantí.
Jayme Vernigal.
Guillen Bret, *Mercader.*
Beltran Icart, *Cantero.*
Año 1505.

Francisco Marquet.
Benito Ros.
Francisco de Juñent.
Baltasar Romaguera, *Mercader.*
Andrés Castara, *Cirujano.*
Año 1506.

Pedro de Sancliment.
Dionisio Pau.
Gerardo Torres.
Nicolás Bret, *Mercader.*
Bernardo Planes, *Zapatero.*
Año 1507.

Dionisio Miquel.
Ramon Soler.
Juan Destorrent.
Juan Ribes, *Mercader.*
Cárlos Mir, *Notario.*
Año 1508.

Juan Lull.
Antich Almugáver.
Cárlos de Bellafilla.
Miguél Oliva, *Mercader.*
Pedro Lavall, *Hortelano.*
Año 1509.

Juan Aguilar.
Galceran Fivaller.
Francisco de Juñent.
Pedro Deja, *Mercader.*
Estevan Pons, *Notario.*

Año

Año 1510.

Guillen de Saneliment.
 Juan Angel Despuig.
 Francisco Sanjust.
 Guillen Bret, *Mercader.*
 Andrés Trias, *Calzatero.*
 Año 1511.

Pedro Girgós.
 Juan Bisbal.
 Francisco Desbosch.
 Cárlos Brujó, *Mercader.*
 Antich Matheu, *Notario.*
 Año 1512.

Juan Vicens.
 Juan de Gualbes.
 Marcos Camós.
 Baltasar Romaguera, *Mercader.*
 Gabríel Fustér, *Candeletero de sebo.*
 Año 1513.

Bernardo Terré.
 Cárlos Setantí.
 Francisco Oliver.
 Juan Monegal, *Mercader.*
 Jayme Bolet, *Boticario.*
 Año 1514.

Galceran Fivaller.
 Antich Almugáver.
 Pedro de Malla.
 Francisco Montmany, *Mercader.*
 Bartolomé Clapés, *Colchonero.*
 Año 1515.

Pedro Girgós.
 Luis Gibert.
 Bernardo Tamarit.
 Amador Parets, *Mercader.*
 Antonio Miquel, *Notario.*
 Año 1516.

En este año fueron admitidos los Juristas y Médicos con los Caballeros y Ciudadanos.

Juan Bisbal.
 Francisco Bussot.
 Gerónimo Malet, *Jurista.*
 Cárlos Brujó, *Mercader.*
 Martorian Gual, *Pelayre.*
 Año 1517.

Pedro Esquerit.
 Miguél de Gualbes.
 Francisco Sanjust.
 Clemente Fustér, *Mercader.*
 Berenguer Ribes, *Boticario.*

Año 1518.

Galceran Estrada.
 Cárlos Bellafilla.
 Miguél Setantí.
 Miguél Oliva, *Mercader.*
 Onofre Zafont, *Pelayre.*
 Año 1519.

Bernardo Marlés.
 Juan de Gualbes.
 Francisco Desbosch.
 Francisco Montmany, *Mercader.*
 Galceran Balaguer, *Notario.*
 Año 1520.

Francisco Bussot.
 Galceran Oliver.
 Juan Mijavila.
 Guillen Grau, *Mercader.*
 Bartolomé Duran, *Pelayre.*
 Año 1521.

Pedro Lull.
 Francisco Oliver.
 Galceran de Barberá.
 Jorge Juan, *Mercader.*
 Bernardo Fluviá, *Notario.*
 Año 1522.

Benito de Corbera.
 Francisco Sanjust.
 Francisco Solsona, *Jurista.*
 Francisco Vicens, *Mercader.*
 Gaspar Canals, *Platero.*
 Año 1523.

Francisco de Marimon.
 Francisco Setantí.
 Bernardo Zapila.
 Bartolomé Gironella, *Mercader.*
 Antonio Anglés, *Notario.*
 Año 1524.

Galceran Fivaller.
 Miguél Cestorres.
 Francisco Fivaller.
 Donato Pons, *Mercader.*
 Pedro Masaguer, *Zapatero.*
 Año 1525.

Jayme Salbá.
 Galceran Lull.
 Francisco Estela.
 Antonio Planes, *Mercader.*
 Pedro Gomar, *Boticario.*
 Año 1526.

Juan de Aguilar.
 Galceran Durall.

- Beltran Desvalls.
 Juan Ubach, *Mercader.*
 Juan Calopa, *Carpintero.*
 Año 1527.
 Francisco Desbosdi.
 Francisco Oliver.
 Galceran de Barberá.
 Jayme Lombart, *Mercader.*
 Luis Llorens, *Cirujano.*
 Año 1528.
 Benito de Corbera.
 Estevan Salaverdeña, *Médico.*
 Galcerán Rovira.
 Berenguer Cornet, *Mercader.*
 Estevan Bonell, *Guantero.*
 Año 1529.
 Luis Gibert.
 Juan de Corbera.
 Francisco Soler.
 Juan Ribes, *Mercader.*
 Juan Vilar, *Notario.*
 Año 1530.
 Francisco Terré.
 Francisco Estela.
 Pedro Zapila.
 Pedro Porrassa, *Mercader.*
 Pedro Pollés, *Algodonero.*
 Año 1531.
 Bartolomé de Guimerá.
 Galceran Coromines.
 Juan Miguél Pol.
 Guillen Grau, *Mercader.*
 Pedro Riera, *Cirujano.*
 Año 1532.
 Francisco Desbosch.
 Luis Turell.
 Miguél Satorras.
 Pedro Llobet, *Mercader.*
 Bernardo Torrobia, *Carpintero.*
 Año 1533.
 Galceran Lull.
 Francisco Soler.
 Gilberto de Malla.
 Jayme Lombart, *Mercader.*
 Juan Bosquí, *Boticario.*
 Año 1534.
 Miguél Setantí.
 Guillen Ramon Soler.
 Ramon Marquet.
 Pedro Armengol, *Mercader.*
 Juan Coll, *Hortelano.*
- Año 1535.
 Beltran Desvalls.
 Gerónimo de Montornés.
 Ramon Dusay.
 Juan Ferran, *Mercader.*
 Juan Lluñés, *Notario.*
 Año 1536.
 Francisco Terré.
 Galceran Rovira.
 Luis de Vilafranca.
 Jayme Casafrañca, *Mercader.*
 Francisco Roqueta, *Pelayre.*
 Año 1537.
 Galceran Durall.
 Ramon Faner, *Jurista.*
 Bartolomé Gironella.
 Jayme Aymerich, *Mercader.*
 Miguél Zafont, *Boticario.*
 Año 1538.
 Luis Gibert.
 Juan de Salbá.
 Ramon Marquet.
 Pedro Asperrat, *Mercader.*
 Pedro Soler, *Pelayre.*
 Año 1539.
 Juan de Ferreras.
 Bernardo Vilana.
 Francisco de Guimerá.
 Matias Ferrer, *Mercader.*
 Pablo Vila, *Boticario.*
 Año 1540.
 Pedro Vila.
 Miguél Satorras.
 Ramon Sarrovira.
 Baltasar Rosselló, *Mercader.*
 Jayme Roger, *Platero.*
 Año 1541.
 Miguél de Vallseca.
 Francisco Montañans.
 Cosme Amiguet, *Médico.*
 Pedro Belloch, *Mercader.*
 Miguél Zafont, *Boticario.*
 Año 1542.
 Francisco Desbosch.
 Galceran de Juñent.
 Miguél Oliver.
 Jayme Lombart, *Mercader.*
 Rafael Zafont, *Cirujano.*
 Año 1543.
 Miguél Despalau.
 Francisco Amat.

Juan Miguél de Bellafilla.
 Juan Ferran, *Mercader.*
 Jayme Gomis, *Boticario.*
 Año 1544.
 Galceran Rovira.
 Bernardo Esplugas.
 Francisco Grau.
 Francisco Xifre, *Mercader.*
 Jayme Roig, *Ropero.*
 Año 1545.
 Ramon Durall.
 Ramon Desvalls.
 Mateo de Sancliment.
 Juan Arlés, *Mercader.*
 Thomás Magarola, *Cirujano.*
 Año 1546.
 Pedro Zapíla.
 Guillen Ramon Soler.
 Juan Bofill, *Médico.*
 Domingo Moradell, *Mercader.*
 Miguél Salgueda, *Carpintero.*
 Año 1547.
 Galceran Carbó.
 Francisco Satorras.
 Onofre Marimon.
 Bernardo Gomis, *Mercader.*
 Juan Cañelles, *Notario.*
 Año 1548.
 Miguél de Bellafilla.
 Francisco Grau.
 Juan Joachín de Roeacrespa.
 Francisco Comelles, *Mercader.*
 Juan Terré, *Carpintero.*
 Año 1549.
 Pedro Salbá.
 Jayme Juan Zapíla.
 Pedro Salaverdeña.
 Juan Claret, *Mercader.*
 Juan Vilar, *Notario.*
 Año 1550.
 Miguél de Valseca.
 Francisco Soler.
 Pedro Juan Soler.
 Juan Arlés, *Mercader.*
 Galceran Carbonell, *Carpintero.*
 Año 1551.
 Juan Luis Lull.
 Guillen Oliver.
 Galceran Pablo Lulk.
 Clemente Jordá, *Mercader.*
 Francisco Desclergue, *Notario.*

Año 1552.
 Galceran Lull.
 Pedro Dionisio Clariana.
 Miguél Sabastida.
 Antonio Gori, *Mercader.*
 Miguél Boigues, *Platero.*
 Año 1553.
 Luis Dusay.
 Ramon Marquet.
 Gerónimo Suñer.
 Jayme Casafranca, *Mercader.*
 Rafael Munterols, *Cerero.*
 Año 1554.
 Jayme Juan Zapíla.
 Pedro Juan Soler.
 Joachín de Rocacrespa.
 Jayme Ferrer, *Mercader.*
 Jayme Marroquí, *Pelayre.*
 Año 1555.
 Miguél Despalau.
 Miguél Salgueda.
 Cosme Amiguét, *Médico.*
 Nicolao Arlés, *Mercader.*
 Juan Llundés, *Notario.*
 Año 1556.
 Onofre Pau.
 Andrez Zacosta.
 Luis Dusay.
 Miguél Fabregas, *Mercader.*
 Sebastian Pons, *Texedor de lienzos.*
 Año 1557.
 Dionisio Clariana.
 Christoval Carbonell, *Jurista.*
 Francisco Martí.
 Melchor Fabregas, *Mercader.*
 Francisco Martí, *Notario.*
 Año 1558.
 Buenaventura de Gualbes.
 Miguél Sabastida.
 Pedro Ferreras.
 Antonio Gori, *Mercader.*
 Juan Bagá, *Sastre.*
 Año 1559.
 Francisco Amat.
 Bernardo Ivorra.
 Guillen Guirgés.
 Francisco Xifre, *Mercader.*
 Miguél Cellers, *Notario.*
 Año 1560.
 Mateo Soler.
 Antonio Sarrovítraz

Fran-

- Francisco de Villafranca.
 Juan Ribera, *Mercader.*
 Pedro Ribalta, *Texedor de lienzas.*
 Año 1561.
 Juan Miguél de Bellafilla.
 Juan Bofill, *Médico.*
 Galceran de Navel.
 Pedro Pablo Ferran, *Mercader.*
 Andrés Miguél Mir, *Notario.*
 Año 1562.
 Juan Valentín de Ferrera.
 Galceran Sarriá.
 Juan Amell.
 Francisco Poncet, *Mercader.*
 Pedro Patau, *Carpintero.*
 Año 1563.
 Jayme Juan Zapíla.
 Miguél Zarrovíra.
 Galceran Dusay.
 Jayme Codina, *Mercader.*
 Francisco Juan, *Boticario.*
 Año 1564.
 Juan Benito Salbá.
 Berenguer Zapíla.
 Juan Axerrat.
 Antonio Falguera, *Mercader.*
 Antonio Roig, *Capuzero.*
 Año 1565.
 Jayme Mijavila.
 Francisco Martí.
 Simon Benito Pla, *Médico.*
 Estevan Bonell, *Mercader.*
 Pablo Vila, *Boticario.*
 Año 1566.
 Luis Gibert.
 Francisco Castelló, *Médico.*
 Galceran de Monrodon.
 Antich Martí, *Mercader.*
 Bartolomé Palau, *Carpintero.*
 Año 1567.
 Andrés Zacosta.
 Miguél Sabastida.
 Luis Juan Cornet.
 Jayme Ros, *Mercader.*
 Estevan Quintana, *Cerero.*
 Año 1568.
 Luis Setantí.
 Jayme Espuny.
 Juan Miguél Pol.
 Francisco Guiomar, *Mercader.*
 Jayme Sureda, *Sombrerero.*
- Año 1569.
 Antonio Zarrovíra.
 Bernardo Fivaller.
 Onofre Alexo de Espital.
 Jayme Casademunt, *Mercader.*
 Pablo Vila, *Especiero.*
 Año 1570.
 Ramon de Sentmanat.
 Gerónimo Vilana.
 Juan Exerrat.
 Dalmao Ros, *Mercader.*
 Benito Vidal, *Carpintero.*
 Año 1571.
 Luis Dusay.
 Juan Cañelles.
 Simon Benito Pla, *Médico.*
 Joaquín Malendrich, *Mercader.*
 Francisco Suñent, *Notario.*
 Año 1572.
 Miguél Zarrovíra.
 Federico Vilana.
 Jayme Juan de Vilatorta.
 Jayme Codina, *Mercader.*
 Rafael Serradell, *Chapinero.*
 Año 1573.
 Galceran Pablo Lull.
 Juan Miguél Pol.
 Francisco Casademunt.
 Antich Martí, *Mercader.*
 Nicolao Molner, *Notario.*
 Año 1574.
 Bernardo Fivaller.
 Francisco Casador.
 Pedro Grimosachs, *Médico.*
 Francisco Guiomar, *Mercader.*
 Bartolomé Cardeñas, *Alfarero.*
 Año 1575.
 Galceran de Navél.
 Francisco Castelló, *Médico.*
 Francisco Calça.
 Jayme Genovés, *Mercader.*
 Thomás Magarola, *Cirujano.*
 Año 1576.
 Miguél Oliver.
 Simon Juan Pla, *Médico.*
 Macian Pelegrí.
 Jayme Sala, *Mercader.*
 Juan Gori, *Colchonero.*
 Año 1577.
 Miguél Doms.
 Juan Cañelles.

Gal-

- Galceran Grimosachs.
Antonio Folquer, *Mercader*.
Pedro Llorens, *Notario*.
Año 1578.
- Luis Gibert.
Gerónimo Mollet.
Pasqual Tuxent.
Antonio Polit, *Mercader*.
Bartolomé Esteva, *Carpintero*.
Año 1579.
- Galceran Burgués.
Gerónimo Magarola, *Médico*.
Rafael Masnovell.
Francisco Aroles, *Mercader*.
Antonio Roure, *Boticario*.
Año 1580.
- Jayme Vila.
Gerónimo Prat.
Montserrat Monfar.
Jayme Sala, *Mercader*.
Montserrat Vidal, *Espadero*.
Año 1581.
- Galceran Calça.
Magin Pelegrí.
Juan Puigvert.
Gerónimo Ferrer, *Mercader*.
Juan Lixeras, *Tintorero*.
Año 1582.
- Francisco Despuig.
Francisco Domingo, *Médico*.
Pedro Zacosta.
Simon Cañet, *Mercader*.
Jayme Planes, *Droguero*.
Año 1583.
- Pedro Ferreras.
Francisco Gualbes de Corbera.
Miguel Juan de Juñent.
Francisco Palau, *Mercader*.
Pedro Prats, *Boticario*.
Año 1584.
- Jayme Vila.
Simon Benito Pla, *Médico*.
Pablo de Fluviá.
Jayme Busquets, *Mercader*.
Gerónimo Claramunt, *Platero*.
Año 1585.
- Thomás Pineda.
Francisco Saragosa.
Josef Dalmau.
Simon Cañet, *Mercader*.
Antonio Roure, *Boticario*.
- Año 1586.
Antonio Zarrovira.
Miguel Ferrer.
Gerónimo Fivaller.
Antonio Gori, *Mercader*.
Gabriel Fustér, *Jubonero*.
Año 1587.
- Galceran de Navel.
Federico Roig y de Soler.
Francisco Gamis.
Pedro Alguér, *Mercader*.
Jayme Encontra, *Notario*.
Año 1588.
- Gerónimo Cahors y de Soler.
Vicente Castelló.
Joachín Setantí.
Juan Cervera, *Mercader*,
Jayme Colomer, *Cerrajero*.
Año 1589.
- Miguel Doms.
Galcerán de Sarriá.
Felipe Dimas Montaner.
Vicente Sala, *Mercader*.
Lorenzo Pasqual, *Notario*.
Año 1590.
- Francisco Terré de Picalqués.
Jayme Dalmau.
Onofre Bruguera.
Domingo Campaner, *Mercader*.
Bernardo Gori, *Colchonero*.
Año 1591.
- Jayme Pineda.
Pedro Serra.
Pedro de Tamarit.
Jayme Morillo, *Mercader*.
Miguel Querol, *Boticario*.
Año 1592.
- Joachín Setantí.
Miguel Ramires.
Francisco Rodés.
Jayme Genovés, *Mercader*.
Bartolomé Roca, *Pelayre*.
Año 1593.
- Juan Benito Codina.
Gerónimo Miquel.
Francisco Pons.
Montserrat, *Montaner*.
Bernardo Flaquer, *Cirujano*.
Año 1594.
- Juan de Gualbes.
Francisco Bonet.

Juan

- Juan Dusay.
Miguél Onós, *Mercader.*
Francisco Magriñá, *Capucero.*
Año 1595.
Miguél Juan Sabastida.
Gerónimo Cardona.
Gabriél Bosser, *Médico.*
Rafaél Jordá, *Mercader.*
Juan Sala, *Notario.*
Año 1596.
Pedro Ferreras.
Francisco Saragosa.
Francisco de Gualbes.
Francisco Palau, *Mercader.*
Juan Pablo Ribér, *Platero.*
Año 1597.
Juan Miguél Pons.
Felipe Dimas Montaner.
Josef Illa.
Francisco Comellas, *Mercader.*
Gerónimo Talavera, *Notario.*
Año 1598.
Francisco Soler, *Médico.*
Pablo de Fluviá.
Juan Bautista Llorens.
Rafaél Antich, *Mercader.*
Gerardo Saonés, *Marinero.*
Año 1599.
Miguél Monserrat Grau.
Gerónimo Rossell, *Médico.*
Juan Desperés.
Pablo Ferrer, *Mercader.*
Juan Fons, *Cirujano.*
Año 1600.
Miguél Ferrer.
Estevan Monfar.
Juan Eroles.
Rafaél Jordá, *Mercader.*
Juan Torres, *Cerrajero.*
Año 1601.
Luis Salavardeña.
Josef de Bellafilla.
Baltasar Morell.
Pedro Pablo Rifós, *Mercader.*
Gerónimo Roig, *Boticario.*
Año 1602.
Pedro Ayllar.
Juan Illa.
Miguél Puigener.
Bernardo Corts, *Mercader.*
Juan Busquets, *Carpintero.*
- Año 1603.
Francisco Gamis.
Arcangelo Queralt, *Médico.*
Magin Grau.
Pablo Albaret, *Mercader.*
Jayme Hernandez, *Boticario.*
Año 1604.
Joachín Setantí.
Martin Juan Despuny.
Pablo Puigener.
Pablo Jordá, *Mercader.*
Gabriél Castellar, *Cuchillero.*
Año 1505.
Estevan Monfar.
Joachín Montalt.
Pedro Bellet.
Onofre Boxadors, *Mercader.*
Lorenzo Pasqual, *Notario.*
Año 1606.
Gabriél Bosser, *Médico.*
Gerónimo Ollers.
Miguél Samsó.
Pabló Ferrer, *Mercader.*
Juan Balís, *Sombrerero.*
Año 1607.
Pedro Ayllar.
Francisco Aguilar.
Jayme Aymerich.
Gabriél Rius, *Mercader.*
Galceran Calopa, *Notario.*
Año 1608.
Francisco Palau.
Josef Dalmau.
Bernardino Aranchipí.
Lucas Talavera, *Mercader.*
Magin Bassa, *Herrero.*
Año 1609.
Gerónimo Bosch y de Corbera.
Juan Francisco Rossell, *Médico.*
Francisco Aguiló.
Monserrate Mora, *Mercader.*
Gaspar Masagner, *Cirujano.*
Año 1610.
Gerónimo Ollers.
Miguél Puigener.
Jayme Ortoneda, *Médico.*
Onofre Palau, *Mercader.*
Francisco Broca, *Zapatero.*
Año 1611.
Gaspar Montaner.
Bernardino Romá, *Médico.*

Bautista Casador.
 Pedro Magin Burgués, *Mercader.*
 Juan Andreu, *Notario.*
 Año 1612.
 Pedro Bellet.
 Gerónimo Astor.
 Luis Vileta, *Médico.*
 Melchor Pagés, *Mercader.*
 Christoval Mercer, *Pelayre.*
 Año 1613.
 Julian de Navel.
 Gerónimo Rubió.
 Rafael Llauder.
 Francisco Vilar, *Mercader.*
 Galcerán Pedrálbes, *Notario.*
 Año 1614.
 Juan Dusay.
 Bartolomé Sala.
 Miguél Doms.
 Pedro Albaret, *Mercader.*
 Francisco Cortada, *Tintorero.*
 Año 1615.
 Juan Gualbes.
 Juan Amat, *Médico.*
 Rafael Zafont.
 Pablo Catá, *Mercader.*
 Amador Vilar, *Droguero.*
 Año 1616.
 Juan Eroles.
 Felipe Sorribes.
 Juan Francisco Codina.
 Pedro Oller, *Mercader.*
 Francisco Ferrer, *Albañil.*
 Año 1617.
 Gaspar Montaner.
 Pablo Miret.
 Luis Puig.
 Gabriel Rius, *Mercader.*
 Juan Josef Ponsich, *Boticario.*
 Año 1618.
 Gerónimo Cardona.
 Joaquín Montalt.
 Beltran Desvalls.
 Francisco Ros, *Mercader.*
 Guillen Pujol, *Carpintero.*
 Año 1619.
 Francisco Fivaller.
 Pablo Francisco Nicolau.
 Gaspar Gabriel Cárcer.
 Pablo Albaret, *Mercader.*
 Gabriel Benito Pedrol, *Boticario.*
 Tom. IV.

Año 1620.
 Josef Illa, *Jurista.*
 Miguél Copons.
 Jorge de Fluviá.
 Gerónimo Lluçia, *Mercader.*
 Christoval Mercer, *Pelayre.*
 Año 1621.
 Pablo Altarriba.
 Gerónimo de Navel.
 Agustin Bruna, *Médico.*
 Lucas Talavera, *Mercader.*
 Amador Vilar, *Droguero.*
 Año 1622.
 Juan Luis Vileta, *Médico.*
 Francisco Cornet.
 Juan Francisco Codina.
 Pablo Catá, *Mercader.*
 Juan Bonet, *Texedor de mantas.*
 Año 1623.
 Francisco Rossell, *Médico.*
 Miguél Juan Magarola.
 Luis de Foxá.
 Francisco Nebot, *Mercader.*
 Francisco Tió, *Notario.*
 Año 1624.
 Josef Cescases.
 Francisco Grimosachs.
 Francisco Zafont, *Jurista.*
 Jayme Font, *Mercader.*
 Pedro Selma, *Herrador.*
 Año 1625.
 Julian de Navel.
 Gerónimo de Gáver.
 Miguél Ximenez, *Médico.*
 Rafael Roure, *Mercader.*
 Gabriel Pedralbes, *Notario.*
 Año 1626.
 Beltran Desvalls.
 Rafael Llauder.
 Dimas Polit.
 Pablo Rifós, *Mercader.*
 Bernardo Serrat, *Velero.*
 Año 1627.
 Josef de Bellafilla.
 Rafael Cervera.
 Bernardo Berengari, *Médico.*
 Nicolás Ferrer, *Mercader.*
 Juan Vilarúbia, *Boticario.*
 Año 1628.
 Bartolomé Sala.
 Buenaventura de Gualbes.

P

Fran-

Francisco Ribas.
 Jayme Magarola , *Mercader.*
 Francisco Flix , *Carpintero.*
 Año 1629.
 Gerónimo de Navel.
 Antich Saleta y Morgades.
 Josef Jover.
 Onofre Palau , *Mercader.*
 Gerónimo Bosch , *Notario.*
 Año 1630.
 Jorge de Fluviá.
 Matias Vilar.
 Josef Estevanell.
 Antonio Sagrera , *Mercader.*
 Josef Sajós , *Carpintero.*
 Año 1631.
 Bernardo Sala.
 Pablo Boquet.
 Nicolás Bonet.
 Francisco Ros , *Mercader.*
 Amador Vilar , *Droguero.*
 Año 1632.
 Francisco Bru.
 Onofre Vila.
 Francisco de Xammar.
 Jayme Magriñá , *Mercader.*
 Miguel Oliveres , *Platero.*
 Año 1633.
 Gerardo de Paguera.
 Pablo Miguel.
 Josef Mora.
 Francisco Nebot , *Mercader.*
 Antonio Casanoves , *Droguero.*
 Año 1634.
 Geronimo de Navel.
 Joaquin Valls y de Sentcliment.
 Miguel Mora.
 Baldirio Miguel Sobirás , *Mercader.*
 Geronimo Borrás , *Platero.*
 Año 1635.
 Francisco Juan Magarola.
 Nicolás Bonet.
 Francisco Ramon Fivaller.
 Francisco Vilar , *Mercader.*
 Amador Vilar , *Droguero.*
 Año 1636.
 Ramon de Olmera y Zarrovira.
 Antonio Mostarós , *Médico.*
 Antonio Seguí y Capellá.
 Sebastian Cormelles , *Mercader.*
 Miguel Pasqual , *Curtidor.*

Año 1637.
 Juan Argila , *Médico.*
 Francisco de Xammar.
 Josef Mora.
 Christoval Mercer , *Mercader.*
 Francisco Santgenís , *Droguero.*
 Año 1638.
 Juan Francisco Rosell , *Médico.*
 Francisco Clarís.
 Francisco Cellarés y de Sorribes.
 Christoval Santgenís , *Mercader.*
 Guillen Pujol , *Carpintero.*
 Año 1639.
 Luis Juan de Calders.
 Antich Saleta y Morgades.
 Josef Masana.
 Pedro Juan Xirau , *Mercader.*
 Antonio Carrera , *Cirujano.*
 Año 1640.
 Pedro Fontanella.
 Francisco Soler.
 Pedro Juan Rosell.
 Juan Francisco Ferrer , *Mercader.*
 Pablo Salines , *Pelayre.*
 Año 1641.
En este año se aumentó hasta seis el número de los Concelleres, esto es, se destinó la sexta plaza constantemente para menestral, la quinta para artista, y la quarta para mercader: y baxo de esta planta continuó hasta el año 1713.
 Galceran Nebot.
 Ramon Romeu.
 Alvaro Antonio Bosser.
 Onofre Palau , *Mercader.*
 Juan Geronimo Talavera , *Notario.*
 Andres Saurina , *Pasamanero.*
 Año 1642.
 Francisco Sala.
 Vicente Barthomeu.
 Jacinto Fábregas.
 Christoval Mercer , *Mercader.*
 Francisco Pla , *Notario.*
 Pedro Pablo Sevit , *Cerrajero.*
 Año 1643.
 Josef Montaner.
 Juan Gaspar de Prat.
 Juan Pablo March Jalpí , *Médico.*
 Francisco Ros , *Mercader.*
 Antonio Estalella , *Notario.*

Salvio Soler , *Texedor de lino.*

Año 1644.

Juan Argila , *Médico.*

Jacinto Ballester.

Juan Argensola.

Narciso Feliu , *Mercader.*

Diego Vilaseca , *Notario.*

Josef Vilella , *Platero.*

Año 1645.

Felipe de Sorribas y Rovira.

Francisco Vila.

Juan Bautista Monfar y Sorts.

Luis Claresvalls , *Mercader.*

Luis Bataller , *Notario.*

Pedro Bufarull , *Texedor de lana.*

Año 1646.

Onofre Vila.

Alvaro Antonio Bosser.

Juan Baptista Rosell , *Médico.*

Miguel García , *Mercader.*

Miguel Piquer , *Cirujano.*

Francisco Ferrer Caperó , *Pelayre.*

Año 1647.

Antonio Seguí y Capellá.

Luis Mora *Médico.*

Rafael Casamitjana y Eril.

Eloy Planes , *Mercader.*

Francisco Reverter , *Notario.*

Jayme Mur , *Ropero.*

Año 1648.

Geronimo de Gáver.

Dimas Zafont.

Simon Campana.

Sigismundo Damians , *Mercader.*

Francisco Fiter , *Notario.*

Pedro Pablo Sivit , *Cerrajero.*

Año 1649.

Pedro Pablo Miguel , *Médico.*

Francisco Puigjaner.

Luis Bataller.

Pablo Ferrer , *Mercader.*

Josef Serra , *Cirujano.*

Francisco Soler , *Pellizero.*

Año 1650.

Jacinto Fábregues.

Francisco Matheu , *Médico.*

Juan Carreras.

Josef Rubió , *Mercader.*

Josef Paísa , *Notario.*

Miguel Llargues , *Platero.*

Año 1651.

Rafael Casamitjana y de Eril.

Vicente Ferriol.

Geronimo de Novell.

Josef Borrell , *Mercader.*

Francisco Maurici , *Droguero.*

Josef Garau , *Marinero.*

Año 1652.

Juan Marti , *Médico.*

Jayme Magarola.

Josef Rull.

Agustin Novell , *Mercader.*

Josef Roig , *Cirujano.*

Ramon Llauder , *Cerrajero.*

Año 1653.

Josef Mora.

Geronimo Pastor.

Agustin Guilla.

Miguel Juan Massana , *Mercader.*

Bartholomé Pla , *Notario.*

Josef Roger , *Frasadero.*

Año 1654.

Vicente Magarola.

Juan Gassió.

Francisco Fons.

Pedro Santmarti Creixell , *Mercader.*

Josef Cariteu , *Cirujano.*

Pablo Martell , *Zapatero.*

Año 1655.

Miguel Vilanera , *Médico.*

Ramon Copons.

Josef de Miralles.

Jayme Josef Fontanilles , *Mercader.*

Joséf Boleda , *Notario.*

Pablo Batlle , *Pelayre.*

Año 1656.

Antonio Seguí y Capellá.

Josef Rull.

Juan de Marimon.

Bernat Corts , *Mercader.*

Josef Paísa , *Notario.*

Honorato Clavayrach , *Calderero.*

Año 1657.

Josef Amat y Desbosch.

Jorge Carrera , *Médico.*

Juan Baptista Roca y Juliá.

Pablo Rosell , *Mercader.*

Antonio Suriol , *Droguero.*

Matheo Boilló , *Pelayre.*

Año 1658.

Juan Pablo March Jalpi , *Médico.*

P 2

Fran-

- Francisco Semmanat.
 Rafael Cárcer y Bals.
 Juan Mateo Mascaró, *Mercader.*
 Francisco Reverter, *Notario.*
 Juan Planes, *Curtidor.*
 Año 1659.
 Miguel Vilanera, *Médico.*
 Pablo Santa Creu.
 Pablo Amat.
 Francisco Alós, *Mercader.*
 Josef Garau, *Droguero.*
 Juan Sala, *Roper.*
 Año 1660.
 Rafael Bonaventura de Gualbes.
 Bernat Bória, *Médico.*
 Geronimo Riera.
 Josef Cabrera, *Mercader.*
 Pedro Trelles, *Notario.*
 Andres Rius, *Zapatero.*
 Año 1661.
 Josef de Navel y Eril.
 Juan Bautista Vedruna.
 Miguel Delmunts, *Médico.*
 Jayme Cortada, *Mercader.*
 Francisco Janer, *Candelero de cera.*
 Geronimo Guinart, *Marinero.*
 Año 1662.
 Juan Martí, *Médico.*
 Jorge Carrera, *Médico.*
 Galceran de Cordelles.
 Pedro Pablo Vives, *Mercader.*
 Josef Martí Miró, *Boticario.*
 Pablo Dalmases, *Pelayre.*
 Año 1663.
 Francisco Puigjaner.
 Luis Lafarga, *Médico.*
 Jacinto Andreu, *Médico.*
 Francisco Fonolleda, *Mercader.*
 Pedro Tagell, *Boticario.*
 Jayme Vilarasa, *Platero.*
 Año 1664.
 Juan Gassió.
 Jayme Magarola.
 Pablo Fornells.
 Francisco Soler, *Mercader.*
 Juan Pablo Bruniquer, *Notario.*
 Juan Prats, *Arcabucero.*
 Año 1665.
 Rafael Grimosachs.
 Miguel Boneu, *Médico.*
 Francisco Zacirera y Llupíá.
- Miguel Colomer, *Mercader.*
 Juan Baptista Vidal, *Notario.*
 Josef Many, *Platero.*
 Año 1666.
 Francisco Asprer.
 Rafael Nabona y Fabra.
 Juan Alós.
 Christoval Lladó, *Mercader.*
 Geronimo Elias, *Cirujano.*
 Miguel Gregori, *Herrero.*
 Año 1667.
 Josef Bru.
 Geronimo de Miquel.
 Francisco Campderros.
 Jayme Texidor, *Mercader.*
 Ramon Vilanaperlas, *Notario.*
 Miguel Rafols, *Tonelero.*
 Año 1668.
 Sigismundo Bofill.
 Jayme Salamó.
 Antonio Serra y Voltor.
 Josef Cabrera, *Mercader.*
 Juan Pablo Bruniquer, *Notario.*
 Pedro Ferreres, *Texedor de lana.*
 Año 1669.
 Francisco Buenaventura de Gualbes.
 Baltasar Auguspi.
 Pallarín Juncar, *Médico.*
 Juan Roger, *Mercader.*
 Buenaventura Torres, *Notario.*
 Josef Bandes, *Curtidor.*
 Año 1670.
 Juan Maresch.
 Pedro Magarola y Lupiá.
 Gabriel de Amargós.
 Gaspar Garcia, *Mercader.*
 Pere Trelles, *Notario.*
 Bartolomé Bramona, *Alfarero.*
 Año 1671.
 Rafael Grimosachs.
 Gaspar Sabater.
 Josef de Paguera y Vilana.
 Pedro Pont, *Mercader.*
 Josef Martí Miró, *Boticario.*
 Josef Torner, *Zapatero.*
 Año 1672.
 Carlos Calters y Vilafranca.
 Francisco Respall.
 Josef Melich.
 Pablo Feu, *Mercader.*
 Jacinto Borrás, *Notario.*

Jayme Vintró, *Pelayre*.

Año 1673.

Miguel Boneu, *Médico*.

Juan Baptista Planella.

Francisco Mas, *Médico*.

Magin Mercader, *Mercader*.

Jayme Moralló, *Cirujano*.

Gabriel Cudina, *Mercero*.

Año 1674.

Francisco Vidal y Ros.

Juan Blanxart.

José Bover.

Juan Porciolas, *Mercader*.

Antonio Llemosí, *Cirujano*.

Juan Sala, *Ropero*.

Año 1675.

Francisco Sanjust y Pagés.

Jayme Falguera.

José Regás.

Juan Masdeu y Esteve, *Mercader*.

Juan Guiu, *Notario*.

Juan Sala, *Texedor*.

Año 1676.

José de Navel y Eril.

Pedro Magarola y Lupiá.

Francisco Falguera.

Antonio Bonanat, *Mercader*.

José Ferrer, *Notario*.

José Torner, *Zapatero*.

Año 1677.

Christoval Lledó.

Francisco Piñana.

Francisco Sans y Puig.

Magin Mercader, *Mercader*.

Jayme Monfages, *Candelero de cera*.

José Masó, *Colchonero*.

Año 1678.

José de Marlés.

Juan Jofreu.

Luis Roger.

José Cabrera, *Mercader*.

Onofre Estalella, *Cirujano*.

Amador Soler, *Lozero*.

Año 1679.

Paládio Juncar.

Francisco Taverner y de Montornés.

José Company.

Miguel Salvador, *Mercader*.

Jayme Martí, *Candelero de cera*.

Geronimo Molera, *Pasamanero*.

Año 1680.

Francisco Vidal y Ros.

Gabriel de Amargós.

Francisco de Cancér.

Gaspar Matalí, *Mercader*.

Miguel Fontcuberta, *Notario*.

Pablo Planes, *Frasadero*.

Año 1681.

Erasmus de Lana y Fontanet.

Mauricio Rechs y Gallart.

Magin Barrera.

Antonio Bonanat, *Mercader*.

Pedro Brunés, *Droguero*.

Juan Padriusa, *Curtidor*.

Año 1682.

Christoval Lledó.

Felipe Ignacio de Alegre.

José Roig y Riva.

Jayme Llobateras, *Mercader*.

José Ramoneda, *Droguero*.

Geronimo Mir, *Zapatero*.

Año 1683.

Juan Jofreu.

Francisco Llentisclá.

Juan Claresvalls.

José Novial, *Mercader*.

Gabriel Mora, *Droguero*.

Ramon Castany, *Arcabucero*.

Año 1684.

Francisco Senjust y Pagés.

Onofre Monsalvo.

Pablo Fuster, *Médico*.

Miguel Salvador, *Mercader*.

Jacinto Cescases, *Notario*.

Andrés Puig, *Carpintero*.

Año 1685.

José Melich.

Domingo de Verdier.

Miguel Matalí, *Médico*.

José Durán, *Mercader*.

Rafael Roca, *Boticario*.

José Refat, *Tintorero*.

Año 1686.

Christoval Lledó.

Francisco Falguera.

Francisco Montaner y Zacosta.

Jayme Texidor, *Mercader*.

Francisco Cotxet y Soler, *Notario*.

José Aster, *Tundidor*.

Año 1687.

Geronimo Novell y Bartrola.

Mel-

- Melchor Texidor y Ferrer.
 Francisco Molines y Casadevall.
 Agustin Martines, *Mercader.*
 Francisco Cortés, *Notario.*
 Juan Tucó, *Herrero.*
 Año 1688.
- Jayme Falguera.
 Felipe Ignacio de Alegre.
 Josef Dalta.
 Josef Novial, *Mercader.*
 Francisco Micalet, *Barbero.*
 Josef Juli, *Albañil.*
 Año 1689.
- Miguel Grimosachs.
 Josef Costa.
 Alexandro de Boxadors y Crasi.
 Felix Amat, *Mercader.*
 Pablo Maurici, *Droguero.*
 Bartolomé Minuart, *Pelayre.*
 Año 1690.
- Josef de Marlés y Casademunt.
 Francisco Piñana y Galvans.
 Jayme Francisco Texidor.
 Francisco Basols, *Mercader.*
 Josef Ramoneda, *Droguero.*
 Ramon Font, *Pelayre.*
 Año 1691.
- Antonio Morell, *Médico.*
 Josef de Amigant.
 Francisco Llauder.
 Josef Lapeyra, *Mercader.*
 Francisco Cotxet y Soler, *Notario.*
 Macián Ros, *Marinero.*
 Año 1692.
- Francisco Falguera.
 Isidoro Pí.
 Ramon Codina.
 Josef Picó, *Mercader.*
 Josef Pasqual y Alba, *Droguero.*
 Isidro Balaguer, *Candelero de sebo.*
 Año 1693.
- Felipe Ignacio de Alegre.
 Josef Company, *Médico.*
 Honorato Riu y Navarro.
 Jacinto Cavaller, *Mercader.*
 Pedro Martir Castells, *Cirujano.*
 Bernardo Bonamich, *Zapatero.*
 Año 1694.
- Jacinto Andreu.
 Ramon Berart, y de Vasia.
 Magin Mercader.
- Geronimo Cerveró, *Mercader.*
 Agustin Castells, *Cirujano.*
 Juan Fochs, *Droguero.*
 Año 1695.
- Estevan Serra y Vileta.
 Melchor Texidor.
 Juan Francisco Maresch.
 Juan Colomer, *Mercader.*
 Geronimo Troch, *Boticario.*
 Josef Mestres, *Soguero.*
 Año 1696.
- Francisco Taverner y Montornés.
 Joaquin Burniach.
 Domingo Piñol.
 Gaspar Gatllepa, *Mercader.*
 Pedro Brunés, *Droguero.*
 Macián Ros, *Marinero.*
 Año 1697.
- Felix Boneu.
 Francisco Nicolas de Sanjoan.
 Magin Mercader.
 Onofre Sidós, *Mercader.*
 Jayme Salvador, *Boticario.*
 Simon Ribot, *Cerrajero.*
 Año 1698.
- Juan Magin Barrera.
 Francisco Oriols, *Médico.*
 Josef de Magarola.
 Josef Aparici, *Mercader.*
 Bartolomé Roig, *Notario.*
 Francisco Ferran, *Algodonero.*
 Año 1700.
- Alexandro de Boxadors.
 Francisco Llauder.
 Geronimo Salvador.
 Francisco Bassols, *Mercader.*
 Pedro Torner, *Cirujano.*
 Bernardo Miró, *Pasamanero.*
 Año 1700.
- Josef Company, *Médico.*
 Carlos Vila.
 Geronimo Francisco Mascaró.
 Miguel Colomer, *Mercader.*
 Severo March, *Droguero.*
 Macián Ros, *Marinero.*
 Año 1701.
- Felix Boneu.
 Pablo Lledó y Dalmases.
 Juan de Ponsich y Monjo.
 Onofre Sidós, *Mercader.*
 Pedro Martir Castells, *Cirujano.*

Juan Nadal , *Platero*.

Año 1702.

Antonio de Valenciá.

Josef Areny y Garriga.

Francisco Fornaguera.

Jayme Texidor , *Mercader*.

Mariano Rondó , *Notario*.

Juan Vieta , *Gorretero de aguja*.

Año 1703.

Francisco Costa , *Médico*.

Gabriel Francisco Bória.

Honorato Pallejá y Riera.

Pablo Sayol , *Mercader*.

Matheo Ereu , *Cirujano*.

Josef Solá , *Carpintero*.

Año 1704.

Josef Company , *Médico*.

Christoval Lledó y Carreras.

Antonio Suñer y Belloch.

Francisco Font , *Mercader*.

Josef Saurina , *Boticario*.

Bartolomé Oliver , *Sastre*.

Año 1705.

Francisco Nicolas de Sanjoan.

Francisco Gallart y Pastor.

Jacinto Lloreda.

Francisco Antonio Vidal , *Mercader*.

Isidoro Famadas , *Notario*.

Pablo Grau , *Hortelano*.

Año 1706.

Francisco Oriols , *Médico*.

Francisco de Bastero.

Francisco Mas y Calderó.

Francisco Golorons , *Mercader*.

Juan Vilardaga , *Boticario*.

Geronimo Batlle , *Pelayre*.

Año 1707.

Josef Areny y Garriga.

Francisco Fontllonga.

Antonio de Berenguer y Gabriel.

Miguel Colomer , *Mercader*.

Pablo Pi , *Notario*.

Juan Darbó , *Alfarero*.

Año 1708.

Ramon Cudina y Ferreras.

Antonio Moxiga y Ginabreda.

Baltasar Barrera y Bofarull.

Geronimo Alabau , *Mercader*.

Rafael Albiá , *Notario*.

Francisco Doset , *Carpintero*.

Año 1709.

Antonio de Valenciá.

Francisco Monfar y Sors.

Olaguer Argemir y Crexell.

Juan Puigxuriguier , *Mercader*.

Francisco Rosinés , *Notario*.

Lluciano Quadradas *Zurrador*.

Año 1710.

Josef Corominas.

Diego Casetas.

Miguel Fuster.

Gabriel Font , *Mercader*.

Manuel Rossell , *Notario*.

Miguel Rigal , *Platero*.

Año 1711.

Ramon Sabater.

Manuel Mas y Soldevila.

Salvador Massanés de Ribera.

Juan Colomer , *Mercader*.

Pere Torner , *Cirujano*.

Antonio Mateu , *Platero*.

Año 1712.

Manuel Flix.

Pablo Corbera y Palau.

Rafael Esteve , *Médico*.

Juan Pablo Llorens , *Mercader*.

Josef Galí , *Notario*.

Jacinto Clariana , *Espartero*.

Año 1713.

Rafael Casanova.

Salvador Feliu de la Peña.

Ramon Sans.

Francisco Antonio Vidal , *Mercader*.

Josef Llaurador , *Notario*.

Geronimo Ferrer , *Guantero*.

En este año acabó el antiguo gobierno de la Ciudad : y en el de 1718 se prescribió á su Ayuntamiento la nueva forma de su constitucion política y económica que hoy tiene por Real Cédula del Señor Don Felipe Quinto.

NUM.

NUM. XVII.

EXPLICACION HISTORICA DEL ORIGEN, AUTORIDAD, y constitucion de los antiguos Tribunales, Oficios, y Dignidades de Judicatura que exercian la jurisdiccion Real en Cataluña, y se mencionan frecuentemente en los Instrumentos de la Coleccion Diplomatica del presente Tomo, y del II de las Memorias Históricas.

PAra proceder con el orden que exigen la calidad y excelencia de unas cosas respecto de otras ; principiaremos por el Consejo Supremo de Aragon, que no comprendia solo aquel Reyno particular, sino todos los demás que componian entonces la Corona Aragonesa ; sin que por esto se impidiese la autoridad y exercicio de los Tribunales superiores de gobierno y justicia, establecidos en cada una de las Provincias.

CONSEJO SUPREMO DE ARAGON.

Este Supremo Consejo fué creado en 1494 por el Rey Católico Don Fernando, para atender al despacho de los negocios de gracia y justicia de la Corona de Aragon, que comprendia, no solo las provincias y dominios de acá, como Aragon, Valencia, Cataluña, Mallorca, y Menorca, sino á Cerdeña y Sicilia, y luego despues al Reyno de Napoles.

Su institucion y autoridad fué confirmada por Carlos I en 1522 ; bien que en 1543 se le dió su ultima forma, baxo la qual continuó hasta el año 1711, con el título de SACRO REGIO SUPREMO CONSEJO DE ARAGON, el qual en 1713 fué suprimido, é incorporado en el Real de Castilla : habiendo quedado solo para la distribucion de los negocios respectivos á la Corona de Aragon una Escribania de Cámara y Gobierno ; y en la Real Cámara un Secretario por lo tocante al Real Patronato de aquella Corona, por haber estado antes este ramo de regalía y de gracia unido al Consejo extinguido.

En la primitiva formacion de este Consejo le dió el Rey Católico un Presidente con el título de *Vice-Canciller*, el qual sacó de la Real Audiencia de Barcelona,

y seis Ministros, dos naturales de cada una de las tres Provincias, Aragon, Valencia, y Cataluña.

En la ultima planta que se dió á este Supremo Tribunal en 1543, se le añadieron tres Ministros á los seis primeros, tres con el título de Regentes, tres con el de Consejeros Togados, y tres con el de Consejeros de Capa y Espada, que no intervenian en las materias de Justicia, y eran dos de ellos el Tesorero General de la Corona, y el Conservador General del Real Patrimonio.

Todos estos Ministros habian de ser naturales de la Corona de Aragon, debiendo serlo precisamente de una de las Provincias cada Regente de los tres, pues por esto se llamaban *Regentes Provinciales*, cuyas vacantes proveia el Rey en Ministros sacados de las Reales Audiencias de Aragon, Cataluña y Valencia, como plazas nacionales.

Habia un Protonotario, que correspondia al Canciller en Castilla, pues en su casa tenia los Sellos y la Cancilleria, y la Secretaria de la Orden Militar de Montesa. Este empleo, como el de Teniente de Protonotario, debia por turno proveerse en naturales de las sobredichas tres Provincias. Habia además tres Secretarios de Gobierno, esto es, uno por lo respectivo á cada Provincia : un Alguacil Mayor, quatro Escribanos, que llamaban de mandamiento, para el despacho juridico: nueve Escribanos de registro : un Procurador Fiscal, Recetor, y Contador ; quatro Porteros, dos Alguaciles de Corte. Solo habia un Relator extraordinario, porque de ordinario hacian relacion los mismos Consejeros.

Este Consejo, que reunia las funciones de la Real Cámara, y otras económicas, con-

consultaba al Rey todos los graves asuntos gubernativos, y de gracia de la Corona de Aragon, como eran los Vireynatos, Arzobispados, Obispados, y demas piezas eclesiásticas, y todos los Oficios politicos y militares, y de Real Hacienda, Encomiendas y Habitados de la Orden de Montesa; y además proveia otros empleos sin consulta.

Conocia tambien de las suplicaciones de los pleytos de las Audiencias de Valencia y Cerdeña; más no de las de Aragon y Cataluña, cuyos Reales Consejos eran Supremos y sin apelacion en materias de justicia.

Hasta que se formó en Madrid el Consejo de Italia en 1556 para las dependencias de Napoles, Sicilia, y Milan, á causa de la grande afluencia de negocios; el Consejo Supremo de Aragon despachaba todos los de aquellos Estados. Desde aquella segregacion continuó entendiendo solo en los de las Provincias del continente, Reyno de Mallorca, y Cerdeña; pero por lo respectivo á Cataluña no conocia sino en las materias de Gracia.

CONSEJO REAL DE CATALUÑA.

Hasta el año 1493 la Real Audiencia, que se tenia en Cataluña para la administracion de justicia por los Señores Reyes de Aragon, ó por sus Primogenitos, que en su ausencia eran sus Lugartenientes Generales natos, se llamaba la Cancilleria, cuyo Tribunal, que seguia las personas Reales, se componia de tres Ministros Superiores, que eran el Canciller, el Vice-Canciller, el Regente la Audiencia, y de un Procurador Fiscal: y aunque se servia de letrados en casos arduos, eran siempre Jueces de comision.

Para dar una forma mas solemne y expeditiva á la justicia de la Provincia, instituyó el Rey Católico Don Fernando en las Cortes celebradas en Barcelona en 1493, la Audiencia de Cataluña en Consejo Real, señalándole ocho Ministros fixos, Doctores ó Licenciados en ambos Derechos, y naturales de la Provincia, para oír, exáminar, y votar todas las cau-

sas civiles y criminales, y además creó otros Doctores ó Licenciados, tambien naturales del país, para instruir y relatar solamente las causas criminales, y votarlas juntos con los otros dos ministros, guardando las constituciones, capítulos de cortes, usos y costumbres de la tierra.

En las Cortes de Monzon de 1512, la Reyna Doña Germana, muger y Gobernadora General del Rey Don Fernando, añadió quatro Ministros letrados á los ocho primeros, sin contar los de Corte, siendo de este modo doce: los quales se repartieron en dos salas ó audiencias, señalando seis á cada una.

En ausencia del Rey, ó de su Lugarteniente General ó Virey, de la sala primera, debia presidirla el Canciller; y en falta de éste el Decano de los seis Ministros; en cuyo caso debia presidir el Vice-Canciller la segunda.

En las Cortes de Barcelona de 1564, creó el Rey Don Felipe II un Consejo Criminal con ocho Ministros, Doctores en ambos derechos, tambien naturales del país esto es, seis nuevos con los dos Jueces de Corte ya establecidos. Este Tribunal se instituyó con total separacion del Consejo Civil, quedando por su Presidente nato el Vice-Canciller, y en su falta el Regente la Cancilleria.

En las Cortes de Monzon de 1585; para mayor expedicion de las causas, asi civiles como criminales, se suprimió este Consejo Criminal, convirtiéndole en Sala tercera del Consejo Real, componiéndola de seis Ministros, para tratar solo de las causas civiles en tercera instancia. Para los asuntos criminales se crearon tres Jueces de Corte, que para votar y sentenciar debian juntarse con los seis Ministros de dicha tercera Sala, que debia presidirla el Regente la Cancilleria quando se decidian negocios criminales, y en su ausencia ó falta el Decano; bien que éste debia presidirla de derecho quando se trataban solo causas civiles de tercera instancia. La Audiencia para estas causas se debia tener por las tardes en el palacio del Virey. Los Ministros de este Consejo Real se llamaban comunmente *Doc-*

Q

10-

tores de la Real Audiencia: uno de ellos ejercia el oficio de Abogado Fiscal, y el mas moderno en cada Sala era Relator de las causas. Este Tribunal tenia el dictado de *Sacro Regio, y Supremo Senado de Cataluña*: del qual ninguna causa salia por apelacion, ni otro caso fuera del Principado, ni para la Regia Corte, estando el Rey fuera de la Provincia. Su Secretario se llamaba el *Protonotario*, y era guarda de los Sellos Reales.

Desde la primitiva creacion de este Consejo Real, se instituyó que en el caso de no hallarse dentro de la Provincia el Primogenito de la Corona, que era el Lugarteniente General nato del Rey por constitucion, ó el Gobernador General de Cataluña, que era empleo delegado de la Soberania, los Ministros de dicho Tribunal, debian seguir la audiencia del *Vice-Gerente de Gobernador*, que vulgarmente se llamaba el *Portant-Veus de General Gobernador*: y en este caso presidia esta audiencia el Asesor del *Vice-Gerente*; porque en semejante ocasion, en que entraba tambien la muerte del Rey, la administracion de justicia se ejercia por Audiencia que llamaban *Vice-Regia*, cesando las funciones del Canciller, *Vice-Canciller*, y Regente la Cancilleria, por ser la autoridad de estos delegada, y no ordinaria como la del *Vice-Gerente*, que era Oficio constitucional. Asi continuó la forma de este Consejo, hasta que por la nueva planta de Gobierno que dió el Señor Felipe V á las Provincias de la Corona de Aragon; se erigió la nueva Real Audiencia, presidida por el Capitan General del Principado.

Como los oficios supremos de la Real judicatura antigua de Cataluña, se indican en la formacion y organizacion de este Consejo Provincial; me ha parecido conveniente dar una breve idea de su creacion y facultades. Empezando por el de *Lugarteniente General, Vice-Gerente de General Gobernador, Canciller, Vice-Canciller, Regente la Cancilleria, Bayle General, y Maestre Racional*, de cuyos empleos se hace frecüentemente mencion en las cláusulas cancellarescas de

los Instrumentos Reales comprehendidos en la Coleccion Diplomatica del presente tomo, y del 2. de estas Memorias.

LUGARTENIENTE GENERAL.

Esta dignidad, que tenia comunicadas las regalías del Soberano, recaía, en las ausencias que hacian los Reyes de Aragon, en la persona de las Reynas sus esposas; pero habiendo Príncipe heredero en edad competente, era anexo á su persona por derecho, que con el tiempo se hizo constitucional, é inagenable de la primogenitura.

Del origen de esta comunicacion de la regalía ó representacion de la Soberana Potestad, no se sabe la época fixa. Andres Bosch, en su tratado *De los títulos de Honor de Cataluña*, acostumbra equivocar el verdadero origen y épocas de casi todos los oficios públicos.

Lo cierto es, que si no creó la Lugartenencia Don Jayme I, como creen algunos, la crearia Don Jayme II; en cuyo reynado se establecieron otros oficios de judicatura. Pero es de advertir, que á los principios no hallamos esta dignidad designada con el propio título de *Lugarteniente*, sino con el de *Procurador General* ya desde el año de 1295: y baxo de este título continuó esta dignidad hasta el reynado de Don Pedro IV, en que se designa en los diplomas desde 1340 en adelante con el de *Gobernador General*. Desde mediados de aquel reynado hasta fines del de los Reyes Católicos, se lee el título de *Lugarteniente General de la Real Corona*, conferido á las Reynas, en ausencias de sus maridos, que eran muy frecuentes con motivo de sus viages y expediciones á Italia y sus Islas. Bien que este poder era un nombramiento especial; porque el Lugarteniente nato del Rey, ya fuese con este título, ó con los de Gobernador, ó Procurador, era el Primogenito y heredero de la Corona, por ley constitucional antigua, siempre que tenia la edad competente para gobernar.

Despues que la Corona de Aragon se unió

unió á la de Castilla; y que por consiguiente la Corte del Soberano no podia ser permanente en las Provincias Aragonesas, y la Monarquía Universal de España no permitia la continua residencia del Rey ó del Principe heredero en todos los Estados de Fueros, así ultramarinos, como del continente; Cataluña (á exemplo de Sicilia y Napoles) tuvo sus Gobernadores, con el título de *Lugartenientes Generales*, que empezaron á llamarse *Virreyes* vulgarmente desde 1520, añadiéndoles poco despues el de *Capitanes Generales*, porque eran Xefes Supremos de las armas, fortalezas, y fronteras. A este tenor, Aragon, Valencia y Mallorca, que antes habian tenido sus *Gobernadores Provinciales* en nombre del Rey, recibieron igualmente su peculiar *Lugarteniente General*, que era el *Virrey* en cada una; cuyas altas y supremas dignidades, que tenian cometidas las regalías, se proveian ordinariamente en personages de la mas illustre nobleza y gerarquía, como se verá mas abaxo en el Catálogo de los de Cataluña, en que se cuentan no solo los sugetos de las familias grandes mas nombradas, sino Infantes Reales, y Príncipes de Italia, y de Alemania.

Los cargos de todos los Vireynatos, así de la Península como de los dominios remotos, eran trienales, y así turnaban casi todos como por escala de ascensos; siendo los de término el del Reyno de Napoles, y el Gobierno de los Países-Baxos. Pero en los de tierra-firme era de término el de Cataluña, al qual pasaban de Aragon, de Valencia, y de Mallorca; y de allí solo salian alguna vez para Napoles ó Sicilia.

Aunque los *Virreyes* de Cataluña eran conocidos por esta denominacion general, nunca en las cartas y oficios reales que se despachaban por Cancillería de Aragon, se les dió otra que la de *Locumtenens Generalis*, esto es, *Lugarteniente General*.

El *Lugarteniente General* tenia comunicadas las regalías de S. M. y representaba al mismo Rey sin limitacion alguna; y así le llamaban los Reyes *Al-*

ter Nos. Pero esta preeminencia hacia que su autoridad y facultades cesasen por muerte del Rey, hasta que juraba el sucesor, por ser su potestad suprema delegada y no ordinaria, como lo era la de los otros Virreyes, de Aragon, Valencia, Cerdeña, Sicilia, y Napoles.

Para estos casos gozaba Cataluña la prerogativa, confirmada por constitucion, de tener un oficio con el título de *Portant Veus de General Gobernador*, ó sea *Vice Gerente*, que reasumía en sí toda la jurisdiccion suprema de la justicia y gobernacion de la Provincia.

VICE-GERENTE DE GENERAL GOBERNADOR EN CATALUÑA.

El Oficio de *Portant-Veus de General Gobernador* en Cataluña, se halla ya creado en el año 1304; y se instituyó para substituir á los Procuradores ó Gobernadores de los Reyes, por muerte ó ausencia de ellos. Aunque el oficio de *Portant-Veus* supone otro principal qual era el de Gobernador General de Cataluña, siempre las leyes hablaban con el primero, porque era cargo constitucional y nunca vago; quando el de Gobernador General se solia proveer de tiempo en tiempo en personages muy illustres de la Provincia. Y como era empleo vitalicio, y podia dar demasiado poder al poseedor en los interregnos, se conferia pocas veces á vasallos, y así se cuidó siempre de incorporar su potestad en la Gobernacion General de la Corona que obtenian los Primogenitos; y en los intervalos entre el fallecimiento de un Soberano y la jura del sucesor, ó entre el de un Virrey y la toma de posesion del nuevo, entraba de derecho á exercer su autoridad el *Vice-Gerente*, cuya jurisdiccion era ordinaria; bien que sus facultades eran mas restringidas en algunos puntos que las del Virrey, como eran los casos privilegiados de los Barones y Señores feudales, y la prerogativa del *Juy de Prohoms*, de que gozaba el Ayuntamiento de Barcelona, que era la suprema administracion de justicia en

las causas criminales, á juicio de hombres buenos, siempre que faltaba Virey en el Principado.

Esta jurisdiccion del Portant-veces se llamaba la *Gobernacion Vice-Regia*: y para su Audiencia debian seguirle seis Ministros del Real Consejo, á quienes presidia su Asesor: porque entonces la autoridad del Canciller, Vice-Canciller y Regente la Cancilleria de la Regia Audiencia, estaba sin uso ni exercicio, por ser delegada, y no ordinaria.

Por constitucion de las Cortes de Gerona de 1321, el *Vice-Gerente* debia jurar su oficio y la observancia de los fueros y leyes de Cataluña en poder del Procurador ó Gobernador General de la Provincia, así como este debia practicarlo en manos del Rey.

El Gobernador General, ó su Vice-Gerente, debia visitar todos los años el Principado, y conocer de qualesquiera casos civiles y criminales en cada Veguería ó Baylia; pero luego que salia de su distrito, el juicio pasaba al juez ordinario local. Así se estableció en las Cortes de Cervera de 1359.

El Asesor del Vice-Gerente debia seguir siempre á éste; y no podia firmar ni exercer algun acto de jurisdiccion como Asesor, si no estaba presente su principal en la misma Ciudad, Villa, ó Lugar. Así se estableció en las Cortes de Barcelona de 1481: y en las de Monzon de 1542, se ordenó que el tal Asesor de Vice-Gerente no pudiese ser del Consejo Real.

Por otras Cortes de Monzon de 1547, se estableció: que el Vice-Gerente de General Gobernador, en la visita que hiciese para administrar la justicia, debia no parar ni residir en una misma Veguería mas de quatro meses cada año, á menos de alguna necesidad notoria, y declarada por el Rey, ó por su Lugarteniente y Real Consejo. Pero nunca podia residir en Veguería ni otro pueblo en que se hallase la Real Audiencia.

Aunque la jurisdiccion suprema de los Gobernadores Generales ó Lugartenientes de Cataluña, comprehendia á Rosellon

y Cerdaña; sin embargo el Vice-Gerente de la Provincia no exercia autoridad en estos dos Condados, que tenian juntos el local Portant-veces de Gobernador General de Cataluña. Y á este fin se otorgó en las Cortes de Monzon de 1585, que se fixase en Perpiñan el Consejo de la Gobernacion.

BAYLE GENERAL DE CATALUÑA.

De los mas antiguos oficios, creados por los Señores Reyes de Aragon en Cataluña, es el de Bayle General, que al principio eran Procuradores y Tesoreros de las rentas reales.

Andres Bosch, en sus *Títulos de Honor de Cataluña*, se equivoca suponiendo que este oficio fué creado por el Rey Don Pedro IV, quando le vemos citado en cuentas originales del año 1316 refiriendose á otras anteriores. Desde los principios eran Oficiales de la Casa del Rey, y en su nombre se expedian provisiones, mandamientos, edictos. No cuidaban mas que de la exacción de las rentas fiscales, y derechos del Real Patrimonio; pero desde los años 1348 se les concedió mas amplia jurisdiccion con tribunal particular, que llamaron la *Baylia*, hoy incorporado al de la Intendencia General, para la cobranza, administracion, y conservacion de todas las regalías patrimoniales.

Despues se unieron á este oficio otros que estaban establecidos con autoridad y jurisdiccion peculiar, como eran, el de *Procurador Feudal*, al qual tocaban los apeos, y demas diligencias anexas á los feudos y señoríos directos; y el de *Maestre de Aguas, Bosques, y Puertos*.

Era Juez General de las causas fiscales, y en Barcelona lo era del peso Real: y tenia su Asesor y Abogado Patrimonial, con su escribania y demas oficinas. Los Bayles Generales eran del Consejo del Rey; su oficio era vitalicio, y su jurisdiccion ordinaria. Este empleo debia proveerse en naturales de la Provincia, y solian obtenerle personas de ilustre linage.

Este oficio se conocia con las mismas fa-

facultades y prerogativas en Aragón y Valencia, en cuyos Reynos se estableció á imitación de Cataluña. Pero en los Condados de Rosellon y Cerdeña las rentas y derechos reales se exigían y administraban por un *Procurador Real*, cuyo oficio era independiente del Bayle General de Cataluña, y lo mismo se usaba en el Reyno de Mallorca.

MAESTRE RACIONAL DE CATALUÑA.

Acerca de la época fixa de la creacion de este oficio se equivoca tambien Andres Bosch en sus *Títulos de Honor de Cataluña*, señalandola al año de 1344: porque, segun manifiestan los registros del Archivo del antiguo tribunal de este oficio, se halla ya *Pedro de Bóil* en 1307 exerciendo las funciones de tal, y es regular no fuese este el primero, en atención á que en el Índice en que se hace mención de él, se citan cuentas de Maestres Racionales, muy viejas y maltratadas.

Su Oficio, que correspondía á Contador General de la Casa y Corte de los Reyes, y de las Rentas dominicales y fiscales, se instituyó para oír, ver, y recibir las cuentas de los Bayles Generales, de la Corona, de los Bayles Generales, Procuradores Reales, Vegueres, Recetores, no solo de Cataluña, sino de Mallorca, Rosellon y Cerdeña, y hasta el año 1450 del mismo Reyno de Aragón.

Así, pues, era un oficio de muy amplias facultades y vasta jurisdicción, siendo su Tribunal muy condecorado y privilegiado, como una Cámara Real de Cuentas.

El Maestre Racional era oficio vitalicio, y tenía la calificación de Consejero del Rey, como el Bayle y Tesorero General; y á imitación de estos se proveía por el Rey en naturales de la Provincia, y personas de conocida nobleza.

Este Oficio, en las urgencias de la Corona, fué enagenado por D. Fernando el Católico á favor de la familia de Gralla y Desplá perpetuamente: y habiendo esta Casa, con sus rentas y derechos, incorporádose en la de los Señores Marque-

ses de Aytona, por casamiento en 1560; desde este tiempo en adelante hasta 1713 los poseedores de este Estado tuvieron Oficio de *Maestres Racionales de Cataluña*, cuyo título conservan hoy los Señores Duques de Medinaceli; y lo hacían regir por Tenientes, que nombraban en la Provincia, á causa de su residencia en la Corte, y de sus cargos de la Corona en paz y en guerra. Eran siempre estos Tenientes caballeros principales del país, como lo manifiestan los apellidos de algunos de que se hace mención en muchos registros del Archivo, que casualmente he visto, desde el año 1636 hasta el 1683; y fueron *Don Gerardo de Guardiola*, *Don Miguel de Zalvá y de Vallguarnera*, *Don Luis de Peguera*, *Don Juan Bautista de Mata*, *Don Pedro de Rubí y Sabater*.

Es de advertir que así los *Bayles Generales*, como los *Maestres Racionales*, residían en Barcelona, y en ella tenían establecidos sus Tribunales, Oficinas, y Archivos. Estos por fortuna subsisten con el arreglo y custodia en que se hallaban á principio de este siglo, quando por la nueva planta de Gobierno se extinguieron estos Oficios, y se incorporaron, el primero en la Intendencia, y el segundo en la Contaduría Principal del Exército y Principado.

Para conservar la memoria de los personajes que obtuvieron las dignidades de Lugartenientes, y Bayles Generales, Maestres Racionales, y Tesoreros de los Reyes en Cataluña, y años en que poseían estos empleos; se pone aquí un catálogo de todos. Adviértase que aunque hubo desde el reynado de los Reyes Católicos Lugartenientes que eran Príncipes y herederos de la Corona, no se colocan en la lista de los Vireyes de Cataluña, porque lo eran igualmente de todas las demas Provincias, pues eran Gobernadores Generales de todos los Reynos y Dominios de la Corona de Aragón: como lo fué el Infante D. Juan Príncipe de Asturias y de Gerona en 1496; y Don Felipe Príncipe tambien de Asturias y de Gerona en el de 1553, en ausencia de su Padre Carlos I.

§. I.

§. I.

**LUGARTENIENTES GENERALES,
O VIREYES DE CATALUÑA, Y CONDADOS
DE ROSELLON Y CERDAÑA.**

AÑOS.		AÑOS.	
1383.	E L Infante Don Enrique de Aragon y Sicilia, Duque de Segorbe, y Conde de Ampúrias.		Terranova, Príncipe de Castelvetrano.
1495.	Don Juan Fernandez de Heredia, Camarlengo del Rey.	1582.	Don Juan Fernando de Zuñiga, Conde de Miranda.
1502.	El Infante Don Juan de Aragon, Conde de Ribagorza, Gran Castellán de Amposta.	1587.	Don Juan Manrique de Lara, Duque de Náxera, y Conde de Treviño.
1508.	Don Juan de Luna y Aragon, Conde de Luna.	1590.	Don Pedro Luis de Borja, Marqués de Navarrés, Maestre de Montesa.
1512.	Don Alonso de Aragon, Arzobispo de Zaragoza y Valencia.	1592.	Don Diego Fernandez de Bovadilla y Cabrera, Conde de Chinchon.
1521.	Don Pedro de Cardona, Arzobispo de Tarragona.	1593.	Don Bernardino de Cárdenas, Duque de Maqueda, y Marqués de Elche.
1522.	Don Juan de Acevedo, Conde de Monterey. Fué el primero que obtuvo el título de <i>Capitan General</i> .	1597.	Don Lorenzo Suarez de Figueroa y Cordoba, Duque de Féria, y Marqués de Villalba.
1524.	Don Antonio de Zuñiga, Gran Prior de Castilla en la Orden de S. Juan.	1600.	Don Fernando de Zuñiga y Avellaneda, Conde de Miranda, y Marqués de La Bañeza.
1528.	Don Fadrique de Portugal, Arzobispo de Zaragoza.	1602.	Don Juan Terés, Arzobispo de Tarragona.
1539.	Don Francisco de Borja, Duque de Gandía, y Marqués de Lombay.	1603.	Don Hector Pignateli, Duque de Monteleon.
1540.	Don Ramon Folch de Cardona y Aragon, Duque de Cardona y Segorbe.	1606.	Don Pedro Manrique, Obispo de Tortosa.
1543.	Don Juan Fernandez Manrique, Marques de Aguilar.	1612.	Don Francisco Hurtado de Mendoza, Marqués de Almazan, Conde de Monteagudo.
1554.	Don Pedro Afan de Ribera, Marqués de Tarifa.	1615.	Don Francisco Fernandez de la Cueva, Duque de Alburquerque, Marqués de Cuellar.
1558.	Don Garcia de Toledo, Marqués de Villafranca.	1619.	Don Fernando Afan de Ribera y Henriquez, Duque de Alcalá y Marqués de Tarifa.
1564.	Don Fernando Hurtado de Mendoza, Príncipe de Melito, y Duque de Francavila.	1622.	Don Juan Sentís, Obispo de Barcelona.
1571.	Don Fernando de Toledo, Gran Prior de Castilla en la Orden de San Juan.	1626.	Don Luis de Armendariz, Obispo de Urgel.
1580.	Don Guillen Ramon de Moncada, Conde de Aytona.	1629.	Don Gomez Suarez de Figueroa y Cordoba, Duque de Féria, y Marqués
1581.	Don Carlos de Aragon, Duque de		

- ques de Villalba.
1630. Don Enrique de Aragon , Duque de Segorbe y Cardona.
1632. El Cardenal Infante , Don Fernando de Austria.
1638. Don Dalmao de Queralt , Conde de Santa Coloma.
1640. Don Garcia Gil Manrique , Obispo de Barcelona.
1641. Don Luis Faxardo y Requesens Marques de los Velez.
1641. D. Federico Colona , Principe de Butera , Gran Condestable de Napoles.
1641. D. Luis de Mendoza , Marques de la Hinojosa.
1642. Don Luis Cantelmo.
1643. Don Enrique de Aragon , Duque de Segorbe y Cardona.
1645. Don Francisco Dávila y Mesía , Marques de Leganés.
1648. Don Ramon Guillen de Moncada , Márquez de Aytona.
1653. Don Juan de Austria , Vicario General de la Corona de Aragon.
1656. Don Francisco de Orosco , Marques de Olías y Mortara.
1663. Don Francisco de Moura y Portugal , Marques de Castel-Rodrigo.
1664. Don Vicente de Gonzaga , del Consejo de Guerra , hijo del Duque de Mantua.
1667. Don Pedro Tellez Giron , Duque de Osuna , Marques de Peñafiel.
1670. Don Francisco Fernandez de Cordoba , Cardona y Aragon , Duque de Sesa y Baena.
1673. Don Pedro de Acevedo , Conde de Monterey.
1674. Don Francisco de Totavila , Duque de San German.
1675. Don Juan Antonio Pacheco y Osorio , Marques de Cerralvo y de San Leonardo.
1676. Don Alexandro Farnesio , Príncipe de Parma.
1677. Don Juan Domingo de Haro y Guzman , Conde de Monterey.
1678. Don Pedro Dávila , Mesía y Guzman , Marques de Leganés.
1681. Don Gaspar Tellez Giron , Duque de Osuna.

1686. El Duque de Bournonville.
1688. Don Juan Tomas Enriquez de Cabrera , Conde de Melgar.
1690. Don Pedro de Aragon y Borja , Duque de Villahermosa , Conde de Luna.
1691. Don Luis Perez de Guzman , Duque de Medina-Sidonia.
1692. Don Francisco Pacheco , Marques de Villena , Duque de Escalona.
1694. El Marques de Castañaga.
1696. Don Francisco de Velasco y Tobar , Condestable de Castilla.
1697. El Conde de la Corzana.
1698. Jorge Landgrave de Hassia , Príncipe Darmstadt.
1702. Don Luis Fernandez Portocarrero , Conde de Palma , y Marques de Montesclaros.
1705. Don Luis de Velasco y Tobar.

Interregno hasta el año de 1715.

Desde el año 1716 , por la nueva planta que dió el Señor Felipe V al Principado de Cataluña , aboliendole sus fueros , y antigua constitucion , quedó extinguido el título y la regalía de los Vireyes ; y se refundió su autoridad y superior Gobernacion Política y Militar en los Capitanes Generales de la Provincia , que con el título de Gobernadores Generales presiden á la Real Audiencia.

CATALOGO DE LOS GOBERNADORES Y CAPITANES GENERALES.

1716. El Marques de Castel-Rodrigo.
1719. Don Antonio del Valle , *interino*.
1720. Don Francisco Cayetano de Aragon , *interino*.
1722. El Conde de Montemar , *interino*.
1725. El Marques de Risbourg.
1734. El Conde de Glimes , *interino*.
1737. El Marques de Werbom , *interino*.
1738. El Conde de Glimes , *propietario*.
1742. El Marques de la Mina , *interino*.
1746. El Marques de Campofuerte , *interino*.
- 1746.

1716. El Marques de la Mina , *propietario*.
 1767. El Conde de Ricla.
 1773. Don Felipe de Cabanes , Teniente Coronel de Reales Guardias Walo-
 nas , *interino*.
 1778. El Conde del Asalto , Teniente Co-
 ronel de Reales Guardias Españolas ,
interino ; y 1780 *propietario*.
 1789. El Conde de Lacy , Director Gene-
 ral del Real Cuerpo de Artilleria.

§. II.

BAYLES GENERALES DE CATALUÑA.

Ferrer Lillet, del año 1313 á 1316.	Fernando Zaportella, en 1465.
Francisco Lillet, de 1317 á 1336.	Francisco Ramis, de 1465 á 1467.
Pedro Zasala, de 1341 á 1342.	Berenguer Martí, en 1467.
Pedro Zacosta, de 1354 á 1385.	Juan de Zarreria, de 1468 á 1479.
Ramon Zavall, de 1385 á 1389.	Juan de Argentoná, en 1480.
Bernardo Serra, de 1390 á 1406.	Miguel de Zarreria, 1509 á 1511.
Juan Riert de 1407 á 1411.	Juan de Aymerich, de 1514 á 1516.
Pedro Basset de 1411 á 1424.	Christoval de Icart, de 1516 á 1523.
Juan Zafont en 1425.	Geronimo Agustí de 1533 á 1551.
Galceran de Requesens, de 1426 á 1442.	Luis de Icart, de 1552 á 1580.
Juan de Corbera, de 1443 á 1446.	Juan de Icart, de 1580 á 1587.
Arnaldo Fonollada, de 1448 á 1464.	Luis de Monsuar, en 1618.

§. III.

MAESTRES RACIONALES DE CATALUÑA.

Pedro de Boíl, de 1307 á 1335.	Francisco Gralla, de 1498 á 1500.
Pedro March, de 1335 á 1345.	Miguel Juan Gralla, de 1501 á 1520.
Berenguer de Codinachs, de 1344 á 1372.	Francisco Juan Gralla, de 1521 á 1543.
Juan Desvalls, en 1373.	Francisco Gralla y Desplá, de 1544 á
1567.
Berenguer de Relat, de 1373 á 1386.	Desde el año 1572 hasta 1713, este
oficio se rigió por Tenientes, que nombra-
ban en la Provincia los Excelentísimos Se-
ñores Marqueses de Aytona, á causa de su
residencia en la Corte, cuyo título hereda-
ron de la familia de Gralla por casamiento.
Pedro Desvalls, 1386.	
Pedro de Artés, de 1408 á 1415.	
Pedro de Sancliment, de 1440 á 1454.	
Pedro Artés en 1490.	
Andrés de Paguera, en 1491.	
Guillen Sanchez, de 1492 á 1497.	

§. IV.

TESOREROS DE LA CASA Y CORTE DEL REY
EN CATALUÑA.

Bernardo de Sarría, de 1297 á 1300.	Jayme Roig, de 1347 á 1349.
Pedro de Boíl, de 1301 á 1305.	Ramon Boíl, en 1349.
Pedro March, de 1306 á 1327.	Bernardo Olsinelles, de 1349 á 1350.
Garcia Lores, de 1327 á 1329.	Berenguer Margarit, de 1351 á 1363.
Felipe de Boíl, de 1329 á 1335.	Ramon Vila, de 1363 á 1370.
Pedro Jordan de Urríes, de 1335 á 1338.	Pedro Desvalls, en 1365.
Poncio de Vilaragut, de 1342, á 1346.	Perpiñan Blau, de 1366 á 1370.

Beren-

Berenguer Marquet, de 1371 á 1373.
 Gisperto Campllonch, de 1374 á 1380.
 Pedro Desvalls, de 1380 á 1382.
 Bartolomé Lluñés, de 1382 á 1384.
 Juan Calloc, en 1385.
 Ramon Soler, de 1385 á 1387.
 Pedro Marrades, de 1387 á 1389.
 Berenguer Descortey, de 1389 á 1392.
 Julian Garrus de 1394 á 1396.
 Jayme Pastor, de 1396 á 1405.
 Francisco Foix, de 1405 á 1407.
 Juan Desplá, en 1410.
 Ramon de Fivaller, de 1411 á 1416.
 Bartolomé Gras, de 1416 á 1420.
 Martin Diaz Daux, en 1420.
 Bartolomé Llorach, de 1421 á 1424.
 Juan Masguillém, de 1427 á 1431.
 Bernardo Sirvent, en 1432.
 Rafael Ferrer, de 1433 á 1440.
 Pedro Roig, de 1440, á 1445.
 Andres Catalá, de 1454 á 1458.
 Luis Setantí, de 1459 á 1464.
 Pedro Desplá, en 1465.
 Juan Estella, de 1466 á 1469.
 Luis Santangel, en 1470.
 Guillen Setantí, de 1470 á 1471.
 Berenguer de Relat, en 1475.
 Luis Rejó, de 1476 á 1477.
 Jayme Monfort, de 1478 á 1490.
 Galceran Beltran, en 1495.

Don Luis de Paguera, en 1558.
 Juan Ferrer, de 1558 á 1559.
 Miguel Quintana, en 1577.
 Juan Franqueza, en 1583.
 Francisco Puig, en 1594.
 Josef de Mur, de 1596 á 1597.
 Salvador Fontanet, de 1598 á 1599.
 Mateo Ferro, de 1609 á 1613.
 Jayme da Lupiá y Doms, de 1626 á 1627.
 Luis Descallar, en 1629.
 Ramon de Calders, de 1629 á 1633.
 Don Galceran de Agullana, en 1610.
 Francisco de Cellers, de 1657 á 1670.

Tesoreros Generales de la Corona de Aragon.

Gabriel Sanchez, en 1481.
 Luis Sanchez, de 1506 á 1520.
 Don Enrique de Toledo, de 1538 á 1551.
 Don Diego de Acevedo y Fonseca, de 1557 á 1559.
 Don Pedro Fernandez de Bovadilla, Conde de Chinchon, de 1562 á 1576.
 Don Diego Fernandez de Cabrera y Bovadilla, Conde de Chinchon, de 1577 á 1608.
 Don Luis Fernandez de Cabrera y Bovadilla, Conde de Chinchon, de 1613 á 1626.
 Don Juan de Mendoza y Luna, Marqués de Montesclaros, en 1627.
 Don Ramiro Felipe de Guzman, Duque de Medina de las Torres, de 1628 á 1638.

Lugartenientes de Tesorero General, llamados Regentes de la Tesoreria.

Bartolomé Ferrer, de 1498 á 1538.

NUM. XVIII.

VARIAS REGULACIONES Y REDUCCIONES de monedas antiguas, asi efectivas como imaginarias, usadas en diversas plazas mercantiles y puertos de Europa, Africa, y Levante, para inteligencia del valor y especie de muchas de España tambien antiguas, que se mencionan en la presente obra.

Para proceder con una regla, sino rigurosamente fixa, á lo menos la mas aproximada á la verdad; me he servido de los aranceles y reducciones que traen en sus dos respectivos tratados della mercatura; Francisco Balducci Pegolotti, y Juan de Uzano, comerciantes florentines, que escribieron, el uno á principios del siglo xiv, y el otro del xv; bien que se advierten alguna vez equivocaciones é inexactitudes en las correspondencias de las monedas de una plaza á otra.

R

Tom. IV.

mayormente en los números, á veces tambien en la expresion obscura y desaliñada: lo que puede atribuirse á lo viciado de los códices, ó de las copias manuscritas; ó á los yerros de la impresion.

Tambien me he valido, para fixar la correspondencia y reduccion de otras monedas, de várias pragmáticas reales que se promulgaron en diferentes tiempos en Cataluña, y de la regulacion que se incluye en algunos instrumentos de la presente Coleccion Diplomática, en que se señalan los precios de ciertos generos, y cargamentos, con la especificacion del valor comparativo en moneda propia, y en estrangera.

Se ha elegido el orden alfabético, á fin de facilitar á los lectores el medio de buscar el valor de una moneda quando hallen su nombre en un instrumento.

ALFONSI: moneda de plata usada en Cerdeña desde que se incorporó á la corona de Aragon. Segun Balducci noventa y nueve *alfonsies* gruesos de plata hacian el *marco* de Nápoles, y sesenta y nueve el de Chypre. En Cáller diez y ocho sueldos de *alfonses* menudos, y en Alguér veinte y dos, componian un *florin de oro* de Aragon.

ARAGONES: moneda de oro, y tambien de plata, corriente en Sicilia, igual á la que llamaban *imperial*, que equivalía á diez *granos*, ó á medio *tarin*. Los de oro eran de ley de veinte y quatro quilates de oro fino por onza, de suerte que en una entraban seis *aragoneses*, ó *imperiales*. Los *aragoneses* de plata eran de ley de once onzas y diez y siete *esterlines* de plata fina por libra de peso, la qual constaba de noventa y seis de dichas monedas.

ASPRO: seis de estas monedas en Táuris hacian un *besante*; tres en Rhodas un *besante* ú ocho *kiratos*: y ciento y noventa *aspros* componian una libra de plata.

BESANTE Ó BISANCIO: moneda de Cons-

tantinopla conocida desde el siglo XI, y comunicada á todos los mercados y plazas del mediterráneo, así de christianos como de mahometanos, siendo en estos ultimos mas comun y usual, pues era efectiva para el comercio y los pagos; pero variaba su valor segun la diferente ley que tenia en cada tierra. En las provincias de la corona de Aragon era conocido su valor y su nombre hasta el reynado de los Reyes Católicos, desde cuya época no se hace mencion de ella en instrumentos públicos.

En Túnez valia el *besante* ocho *millareses* nuevos, y diez viejos.

En Marruecos doce *besantes* de plata hacian una *dobla de oro*, y uno diez dineros de *millareses*.

En Zafí la dobla de oro valia seis *besantes* y quatro dineros de *millareses*, haciendo tambien diez de estos un *besante*.

En Trípoli de Berbería una dobla de oro se regulaba por seis *besantes*; y cinco de estos hacian el *florin* comun de oro.

En Arménia el *besante* de Romanía valia diez *tacolines* de plata, regulandose el marco de plata por ciento y nueve *tacolinas*.

En Chypre, veinte y cinco *besantes* y nueve *kiratos* hacian el *marco* de plata fina; un *besante* sarraceno tres *besantes* y medio de plata; y cinco *besantes* de plata de Chypre un *florin* de oro de Genova.

En Táuris el *besante* se regulaba en seis *aspros* taurinos.

En Rhodas seis *besantes* y diez y seis *kiratos* hacian un *florin de oro*, regulandose un *besante* por veinte y quatro *kiratos*, y cada uno de estos por dos *dineros menudos*: así pues quarenta y ocho *menudos*, ó dos *sueldos*, hacian un *besante*.

En Alexandria de Egypto un *besante de oro* valia un *ducado* de Florencia; y cada uno de estos componia diez y seis *sueldos barceloneses*, que correspondian á quarenta y ocho *millareses*, haciendo cada dos de estos un *kirato*.

CARLIN. En Sicilia dos *carlines* valian

un *tarin*: nueve *carlines* un *florin* de oro de Aragon, y doce un *florin* de oro de Florencia.

DIREMO. En Damasco treinta *dirémos* valian un *ducado* veneciano ó florentin.

DOBLA DE ORO. Sobre el verdadero valor de esta moneda, no se puede establecer una regulacion fija, mayormente por lo tocante á la corona de Castilla, en donde corrieron con mucha inconstancia de precios, y variedad de nombres, segun las épocas, y las urgencias públicas de entonces.

En Castilla eran mas corrientes las *doblas* que en Aragon. En tiempo del Rey Don Enrique II, esto es, por los años 1373, la moneda antigua de oro y plata recibió una gran variacion en la ley y valor: de suerte que la *dobla castellana* valió treinta y cinco maravedís de plata; la *morisca* treinta y dos maravedís; y la *marroquina* y el *maton* treinta y tres maravedís. Por los años 1435 corrían en Castilla las *doblas* con los nombres de *dobla valadí*, *blanquilla*, *cebí*, *zamorkí*, y *budí*, que denotan claramente su origen ó cuño morisco.

En 1309 la *dobla de oro morisca* correspondia á doce reales en plata amonedada, y en plata quebrada á onza y media y un octavo, que equivalia á la sexta parte de una onza de oro, estando en aquel tiempo este metal con respecto á la plata, como de uno, á nueve, y lo mas á 10.

En Ceuta la *dobla de oro* se contaba por doce *besantes*, y este por diez *dineros*.

En Sevilla la *dobla de oro* componia diez *maravedís*, segun Balducci, en 1338, y lo mismo el *florin*; pero segun Uzano, en 1436 once *doblas de oro* en Sevilla hacian doce *florines de Florencia*.

En Trípoli de Berbería una *dobla de oro* se regulaba por seis *besantes* y medio; y en Gerbes hacia seis *besantes gerbés* al precio comun.

En Túnez seis *doblas* y dos tercios hacian una *onza de oro*, cada una de estas de ley de veinte y tres quilates y me-

dio de oro fino, y el resto de plata de once onzas y media de plata fina por libra.

DUKADO. Un *ducado* veneciano, ó florentin, se regulaba por treinta *dirémos* en Damasco, por diez y seis *sueldos* y seis *dirémos* en Barcelona, y por veinte y dos *kiratos* y tres *quartillos* en Alexandria.

Un *ducado* de Nápoles valia en Barcelona diez y seis ó diez y siete *sueldos*, segun el cambio.

Un *ducado* de Brujas, que hacia veinte y dos *grosos* de Flandes, valia ocho *sueldos* y seis *dineros* en Barcelona.

Un *ducado* en 1453 valia en Barcelona veinte y dos *sueldos* barceloneses.

ESCUDO. En Brujas un *escudo de oro* hacia veinte y quatro *grosos*, ó dos tercios del *florin* de Florencia, ó treinta y quatro *grosos* de Francia, ú ocho *sueldos* y seis *dineros* de Barcelona, ó veinte y dos *grosos* de Flandes: y así treinta y ocho *grosos* de Brujas al cambio hacian un *florin* de Florencia.

FLORIN DE ORO DE FLORENCIA. Esta fue la primera especie de moneda de este metal que los Florentines batieron en 1252; sin embargo que ya batian antes moneda de plata con el mismo nombre de *florin*, del valor de doce *dineros* cada uno.

Desde su principio siempre se fabricó el *florin* de oro purísimo, esto es, de ley de veinte y quatro quilates, del peso de una dragma, ó sean tres *dineros*, ó de setenta y dos granos.

Débele á los Florentines la gloria de haber sido los primeros que restablecieron en Italia la acuñacion de la moneda de oro, largo tiempo abandonada por los otros Estados: y si no fueron los primeros, á lo menos lo fueron en batirla de tanta pureza y hermosura.

El *florin* aventajó á los mismos *zequines*, y sirvió de modelo para todas las casas de moneda; de modo que por su crédito, todas las naciones quisieron acuñar *florines*, y hubo príncipes que para

fabricarlos, llegaron á pedir el permiso al Común de Florencia, que no sin dificultad lo concedió.

Desde que empezó á batirse en Florencia el *florin de oro*, fué ésta la especie con que se ajustaban las cuentas, y se arreglaban los precios de todas las cosas que se giraban en el comercio. Sus fracciones eran el *suelto*, y el *dinero*: es á saber, se dividía en veinte de los primeros, ó en 240 de los segundos.

El *florin* tomó con el tiempo varias denominaciones: primero, *florin de oro* simplemente: segundo, *florin de sello*: tercero, *ducado*: cuarto, *florin de galera*: quinto, *florin largo*: sexto, *florin estrecho*: séptimo, *florin de grosos*: nombres todos que distinguían las fechas, y otras calidades extrínsecas, mas no su bondad intrínseca.

En Brujas valia el *florin de oro* de Florencia treinta y ocho *grosos* á cambio; y dos tercios de florin un *escudo de oro*.

En Barcelona el *florin* hacía de quince á diez y seis *suelos* barceloneses, conforme el cambio.

En Sicilia una *ánzia* hacia cinco *florines*, y uno de estos doce *carlínos*.

En Rhodas un *florin* hacia comunmente seis *besantes* y diez y seis *kiratos*.

En Sevilla once *doblas* hacían doce *florines* de Florencia.

En Chypre un *florin de oro* de Genova hacia cinco *besantes* de plata.

En Damasco un *florin de oro* equivalía á treinta *dirémos*.

Enfin el *florin de oro*, segun su precio, se regulaba por cinco *besantes*.

FLORIN DE ORO DE ARAGON. Esta moneda se regulaba por once *suelos* barceloneses; nueve jaqueses; diez y ocho de menudos *alfonsies* en Cáller; veinte y dos de los mismos en Alguér; y nueve *carlínos* en Sicilia.

FRANCO. Un *franco* de Francia valia catorce *suelos* y seis *dineros* barceloneses mas ó menos, segun el cambio.

GIGLIATO, ó LILIATO. En Túnez se-

venta *gigliatos* de plata hacían una onza de este metal, ó veinte *besantes* tambien de plata.

En Barcelona diez *gigliatos* hacían un *ducado*.

En Rhodas diez y seis *kiratos* hacían un *gigliato*, moneda allí corriente de ley de once *dineros*: y entraban setenta y cinco en el marco de plata.

GRANO. En Sicilia diez *granos* valían un *aragonés*; y un *grano* hacia un *suelto* y seis *dineros* menudos.

GROSO. En Brujas doce *grosos* eran un *suelto*; y quarenta, ó quarenta y dos *grosos* hacían un florin de Florencia, segun el cambio: y así una libra de *grosos* valía seis florines. Tambien veinte y quatro *grosos* hacían un *escudo de oro*, que venía á ser dos tercios de florin de Florencia: de modo que treinta y ocho *grosos* al cambio hacían un *florin*. Por otra parte quarenta y quatro *grosos* hacían un *escudo del Conde*; treinta y seis una *moneda antigua de oro*; cincuenta una *moneda del Leon*; treinta y ocho una *moneda de Ludovico*; treinta un *franco de Flandes*; quarenta un *Pedro de Brabante*; setenta y seis un *Noble de Inglaterra*.

En Sevilla un *grosso tornés* de plaza valía un maravedí y medio.

IMPERIAL. En Sicilia corrían monedas de oro y de plata con este nombre. Véase verbo *aragonés*, que era moneda de una misma ley y valor.

KIRATO. En Rhodas veinte y quatro *kiratos* hacían un *besante*; y cada *kirato* dos *dineros* de menudos; y diez y seis *kiratos* un *gigliato*.

En Alexandria veinte y quatro *kiratos* hacían un *besante*, y veinte y dos y tres *quartillos* el *ducado* veneciano.

LIBRA. La libra de plata al peso de Barcelona era la misma que la del Castillo de Castro en Cerdeña, porque el marco era el mismo en ambas partes.

Una

Una *libra tornesa* hacia en Barcelona quince *dineros* barceloneses.

La *libra* de Mallorca era de veinte *sueldos* del pais, que hacian trece *sueldos* barceloneses segun el cambio.

La *libra* de Sicilia era de quarenta *sueldos* de menudos.

La *libra* barcelonesa era de veinte *sueldos* de *menudos*, de los quales doce componian el *sueldo*.

MARCO. En 1285 fué declarada la ley de la moneda de Barcelona á setenta y dos *dineros* de plata fina cada *marco* de buena plata al justo peso del banco de los cambiadores de aquella Ciudad; y cada *dinero* de plata á la ley de once *dineros* y un *óbolo* de la moneda barcelonesa de terno.

El *marco* de plata en Valencia era de ocho onzas, de ley de diez y seis *dineros*.

En Rhodas entraban en un *marco* cincuenta y siete *gigliatos*, moneda alli corriente.

En Chypre el *marco* de plata fina hacia veinte y cinco *besantes*, y nueve *kiratos*.

El *marco* de plata al peso de Mallorca hacia en el puerto de Lajazo en Armenia un *marco* y tres *esterlines*.

En Armenia un *marco* de plata componia ciento y nueve *tacelines*.

En Alexandria de Egipto un *marco* de plata del peso de Barleta hacia setenta y siete *pesos* de *millareses*.

MARDO. En Alexandria de Egipto corria una moneda llamada asi con el nombre de *ciersento*, de las quales treinta componian el *ducado* veneciano.

MARAVEDI Ó MORABATI. El *morabati* valia en Cataluña nueve *sueldos* barceloneses.

En Castilla en el reynado de Don Enrique II un *maravedi* valia seis *cornados*, ó diez *dineros*: tres *maravedis* hacian un real de plata, treinta y cinco una *dobra* castellana, treinta y tres la *marroquina*, y treinta y dos la *morisca*.

En Sevilla en 1338, segun Balducci, diez *maravedis* de oro componian la *dobra* y el florin; cada *maravedi* diez *cornados*; y cada *maravedi* y medio un *grosso tornés* de plata.

MILLARES. En Barcelona quatro *dineros* hacian un *millarés*; y doce de estos componian ocho *sueldos* barceloneses.

En Alexandria de Egipto quarenta y ocho *millareses* hacian un *ducado* veneciano.

En Túnez ocho *millareses* nuevos, ó diez viejos, hacian un *besante*.

En Nápoles trescientos treinta y dos *millareses* hacian una *libra* de plata, y alli daba la Zeca por cada *millarés* treinta y ocho *tarines*, y diez *granos*.

En la isla de Gerbes diez *millareses* hacian un *besante gerbi*, y cinco de estos componian un *florin de oro*, y seis y medio la *dobra de oro* al precio comun.

En Marruecos en un *marco* de plata entraban sesenta y dos *millareses* y medio de ley de once onzas y quince *dineros* de plata fina por *libra*: y diez de estos *millareses* hacian un *besante*.

MITTA. En Brujas veinte y quatro *mitas* hacian un *ducado* y ocho *esterlines*.

ONZA. Una onza de oro de Túnez hacia seis *doblas* y dos tercios.

En Sicilia una *uncia* valia cinco *florines* de Florencia.

En Alexandria una onza de oro al peso de Barleta hacia seis *pesos*, tres *kiratos*, y tres cuartos de *besante*.

En Florencia una onza de oro hacia seis *pesos*, diez y seis *kiratos*, y tres *quartillos* de *besante*.

PERPERO. Moneda griega del Baxo Imperio: era de ley de once quilates de oro, seis de plata, y siete de cobre; y se dividia en veinte y quatro *kiratos* de peso. Se contaba por el peso de un *saggio* que era la setenta y dosena parte del peso de una *libra* de oro: y asi para hacer un pago, por exemplo, de cien

cien *pérperos*, se daba una cantidad de estas piezas que equivaliese á cien *saggios*.

SUELDO. Un *sueldo* barcelonés era un ocho ó nueve por ciento mayor que el de Perpiñan; y once de dichos *sue-dos* hacian un *florin de oro de Aragon*, ó nueve *sue-dos jaqueses*.

En Barcelona veinte y quatro *sue-dos* hacian un *ducado*; y segun el cambio trece de ellos hacian dos de Mallorca.

En la ciudad de Cáller diez y ocho *sue-dos* de menudos llamados *alfonstes*, y en la de Alguér veinte y dos, hacian

el *florin de oro de Aragon*.

TACOLIN. En Arménia ciento y nueve *tacolines* entraban en un marco de plata, y diez de ellos hacian el *besante* de Romanía: el *tacolin* valia diez *dineros*, y el *dinero* quatro *folleres*.

TARIN. En Sicilia un *tarin* hacia dos *aragoneses*; y diez componian una onza de plata.

En Túnez treinta y ocho *tarines* y diez *granos* valian trescientos treinta y dos *millareses*.

N U M. XIX.

CORRESPONDENCIA Y REGULACION DE DIFERENTES pesos y medidas, usadas en diversos paises de christianos y de infieles en los siglos XIV y XV, asi dentro como fuera de España.

Como en los dos tratados *della mercatura* de Francisco Balducci, y de Juan de Uzano se hallan dispersos y desordenados dentro de varios capítulos los nombres y la regulacion de los pesos y medidas que en su tiempo se usaban en varias plazas y puertos de Europa, con la correspondencia que tenian las de unas con las de otras; se han extractado aqui por orden alfabético las reducciones y explicaciones que la paciencia y pericia de aquellos dos negociantes florentines extendieron para beneficio del comercio de sus patricios. Y como en esta tabla se hace mencion de várias plazas de España, podrá el lector hallar materia en que entretener su curiosidad.

ALNA. La *alna* valenciana hacia 1 *braza* y tres quintos de Florencia: y 5 de dichas *alnas* hacian 3 *canas* genovesas de 10 palmos cada una.

ARROBA. Cada *arroba* valenciana hacia en Florencia 30 libras y 8 onzas.

La *arroba* de Sevilla de 25 libras hacia 22 y media de Florencia.

La *arroba* de la ciudad de Lisboa ha-

cia 37 y media arrobas de Florencia.

La *arroba* grande de Barcelona era de 36 libras, y la chica de 30: las 33 grandes hacian un *millar* veneciano, ó 10380 libras florentinas.

Las 5 *arrobas* de azeyte á la medida de Sevilla hacian en Mallorca 12 *quartanes*.

Una *arroba* sevillana de azeyte hacia en Constantinopla una *saina* y nueve decimos.

BARCELLA hoy **BARCILLA.** En Trípoli de Berbería 20 *barcellas* hacian un *cafiz*.

BOTA. Una *bota* de Napoles, que tenia de 23 á 24 *cañas*, hacia unas 5 *salmas* ó 7 *barriles* en Pisa, y 90 *quartanes* en Mallorca.

CAHIZ ó **CAFIZ.** El *cahiz* de grano de Sevilla hacia en Mallorca 7 *quarteras* y media; en Constantinopla un *módio* y medio; y en Arménia 3 *módios* y 8 *marzapanes*, esto es, 3 *módios* y quatro quintos.

El *cahiz* de trigo del Fedal en Mar-

ruc-

ruecos hacia en Pera 7 *módios*.

El *cafiz* en Trípoli de Berbería eran 20 *barcellas*.

En Gaeta 25 *cafiz* de azeyte hacian un *séstaro* en Salerno.

CANA ó CANNA. La *cana* barcelonesa de 8 palmos era dos tercios mayor que la florentina: y la mallorquina hacia una *braza* y dos tercios de Florencia.

La *cana* de Rhodas era de 8 palmos, y con ella se median los paños, porque los lienzos se median con el *picco* que tenia 3 palmos y un octavo.

CARGA. La *carga* de Mallorca hacia en Sevilla 2 quintales y medio; en Fez, Zaffi, Arzilla, y Salé 2 quintales y 45 *rótulos*; y en Arménia 25 *rótulos* menos un cuarto.

Una *carga* de Barcelona constaba de 3 quintales, cada uno de 4 arrobas: y lo mismo en Mállocca, y en Valencia.

CODA: medida arábiga. En Almería se vendia el trigo por *codas*, y cada una de estas hacia una *emina* genovesa.

EMINA. En Alexandria 6 *eminas* eran 5 *rótulos gerbíes*; 10 *eminas* 13 *rótulos levedíes*; y 50 *eminas* un quintal *forfort*.

Una *emina* de Genova hacia 4 *codas* de Almería.

KIRATO. En Rhodas 24 *kiratos* hacian un *siclo*: este pesaba un *dirémo* y medio, un *dirémo* 6 *danekos*, y un *daneko* 3 *kiratos*.

El *kirato*, llamado por los Syrios *siliqua*, pesaba 4 *granos*, es decir, quatro granos de cebada.

LIBRA. La *libra* arábiga contenia 12 onzas, y la onza 10 *dirémos*.

En Valencia 144 *libras* componian el quintal *berberisco*, que hacia en Genova 163 *libras*.

El quintal valenciano era de 120 *libras*, que hacian las mismas en Florencia.

En Pisa 360 *libras* se regulaban por la *carga* de Mallorca.

En Sevilla 25 *libras* componian una aroba de la tierra.

En Venecia 620 *libras*, y en Florencia 542 y media, hacian un quintal de Damasco.

En Barcelona una *libra prima* era igual á la *libra sutil* de Florencia.

En Rhodas la *libra* era de 12 onzas, y cada una de estas componia 6 *siclos* ó *pesos*.

MARZAPAN. En Arménia 10 *marzapanes* hacian un *módio*.

MILLAR. En Rhodas el *millar* era un quintal y una vigesima tercia parte.

En Constantinopla un *millar* grande hacia 11 quintales y 11 *rótulos* genoveses; ó 10 quintales menos un tercio de Cadiz; ó 10 quintales y medio de Sevilla.

En la Pulla un quintal de aceyte hacia 10 *séstaros* en Salerno.

MILLARES. En Túnez y Bugía 360 *millareses* hacian un *rótulo*.

MODIO. Un *módio* en Pisa y en Telamon hacia en Valencia 2 *cahices* y siete octavos, y en Barcelona 7 *quarteras* y una quartilla.

El *módio* de Pera correspondia á 4 *quarteras* y media de Barcelona.

En Armenia un *módio* constaba de 10 *marzapanes*.

OCCHIA. En Rhodas la *occhia* hacia 6 onzas y dos tercios; y cada una de estas 6 *siclos* y 14 *kiratas*.

QUARTAN. Doce *quartanes* de Mallorca hacian 5 arrobas de aceyte en Sevilla.

QUARTERA. Tres *quarteras* y media de Barcelona, ó 4 de Mallorca, hacian una *salma* general de Sicilia.

QUINTAL. En Rhodas el quintal pesaba 100 *rótulos*. El

El *quintal berberisco* de Mallorca hacia en Sevilla 95 *rótulos*, y en Marruecos 93.

El *quintal mallorquin* hacia en Sevilla 83 *rótulos* y un tercio, y 81 y tres cuartos en Marruecos: es de advertir que el *quintal marroquí* era de 100 *rótulos*.

Un *quintal* y 9 *rótulos* de Pera hacian un *quintal* en Sevilla, y en Cadiz 91 *rótulos* y medio.

En Pera cinco *quintales* hacian 3 de los mismos en el Fedal.

El *quintal* de Túnez y el de Bugía constaba de 100 *rótulos*; y el de Bona de 96.

El *quintal* de Barcelona hacia 390 libras genovesas, y 120 florentinas; y 3 *quintales* componian la carga.

El *quintal* de Damasco, que constaba de 14 *rótulos* y dos séptimos, hacia 620 libras venecianas, y 542 y media florentinas.

El *quintal* de Sevilla hacia 4 arrobas; y cada 100 *quintales* eran 95 de Florencia.

El *quintal* de Valencia eran 120 libras valencianas.

El *quintal* de Almería era casi uno mismo con el de Genova.

En Alexandria habia tres especies de *quintales*: el *forfort*, con el qual se vendia la especería; el *gerbí*, con que se vendia el aceyte; y el *levedí*, con que se vendia el lino.

El *quintal forfort* hacia 121 libras napolitanas, 139 genovesas, 144 venecianas, y 125 florentinas.

El *quintal gerbí* hacia 257 libras napolitanas, 300 genovesas, 318 venecianas, y 278 sutiles florentinas.

El *quintal levedí* hacia 168 libras

napolitanas, 193 genovesas, 170 venecianas, y 154 sutiles florentinas.

Un *quintal gerbí* hacia un *quintal* y 56 *rótulos levedíes*.

ROTULO. El *rótulo* en Rhodas, que equivalía á 12 *occhias*, pesaba 6 libras y 8 onzas, y 100 *rótulos* contenian un *quintal*.

93 *rótulos* de Berberia hacian el *quintal berberisco* de Mallorca; 82 *marroquíes* el *quintal mallorquin*; y 100 el *quintal marroquí*.

En Arménia 21 *rótulos* menos un cuarto hacian la carga mallorquina; y 9 *rótulos* y un cuarto hacian el *quintal sevillano*.

En Túnez el *rótulo* constaba de 360 *millareses*, y cada 100 *rótulos* hacian un *quintal*.

En Alexandria 5 *rótulos gerbíes* eran 6 *eminas*, y 13 *rótulos levedíes* eran 10.

En Damasco el *rótulo* hacia 12 onzas, y 100 *rótulos* 7 *quintales*.

SALMA. En la Pulla 100 *salmas* de grano hacian 364 *quarteras* de Mallorca; y 100 de Napoles hacian 400.

Una *salma* general de grano de Sicilia hacia 3 *quarteras* y media de Barcelona.

SESTARO. El *séstaro* ó *sistro* de aceyte de Salerno hacia en Gaeta 25 *cafizes*, y 10 *séstaros* componian un *millar* de Pulla.

SICLO. En Rhodas el *siclo* constaba de 24 *kiratos*, y 6 *siclos* y 14 *kiratos* hacian la onza, y 12 de estas la libra.

T A B L A

D E L A S N O T A S V A R I A S

CONTENIDAS EN EL PRESENTE APENDICE.

	Pag.
<p>N U M. I. VARIAS noticias de embarcos y desembarcos, viages, aprestos, y expediciones, pertenecientes todas á la historia del mar y puerto de la Ciudad de Barcelona.</p>	3
<p>N U M. II. Extracto de los Derechos Reales que adeudaban en Barcelona los vasallos del Emperador de Alemania, y del Duque de Saboya, que hacian comercio en Cataluña desde principios del siglo XV.</p>	18
<p>N U M. III. Listas de las embarcaciones, así nacionales como extranjeras, que adeudaron en el Puerto de Barcelona el derecho de ancorage, desde el año de 1496 hasta 1546.</p>	22
<p>N U M. IV. Estado de los nombres y clases de varias mercaderías extranjeras, así de lencería como de mercería y quincallería, que entraban en Cataluña en los siglos XV, XVI, y XVII, sacados de las tarifas establecidas en varios Capítulos de Cortes, desde las de 1481 hasta las de 1632.</p>	52
<p>N U M. V. Tabla de las Ciudades Comerciantes de Europa, que á principios del siglo XV tenían giro de cambios, con noticia de los plazos corrientes entre unas y otras para el pago de las letras, y de los terminos de los correos en sus viages: van unas tablas de las correspondencias de pesos y medidas entre varios pueblos.</p>	58
<p>N U M. VI. Del valor de las monedas, pesos, y medidas de Sevilla, corrientes á principios del siglo XIV, de su correspondencia en varias plazas de comercio de España y de Africa, y de los derechos que adeudaban las mercaderías á la entrada y salida en aquella Ciudad.</p>	63
<p>N U M. VII. Compendio histórico y cronológico de las pestes, contagios, y epidemias que han acaecido en la ciudad de Barcelona desde mediado del siglo XIV hasta el presente, extractado del Capítulo LXX de los libros de la Rúbrica de Bruniquer, que se guardan en el Archivo de la Secretaría del Ayuntamiento, en los cuales están por índice razonado todos los acuerdos del antiguo Magistrado Municipal.</p>	66
<p>N U M. VIII. Relacion de las funciones y actos solemnes, así sagrados</p>	
<p>TOM. IV.</p>	S co-

- como profanos, celebrados en la Casa de la Lonja del Mar de Barcelona, en diferentes siglos: sacado todo de los Libros de fiestas de Nuestra Señora, que empiezan en 1587, de los de Deliberaciones del Concejo de XX de dicha Casa, que existen en su Archivo, y de los Diarios del Archivo de la Ciudad. 73
- NUM. IX. *Várias noticias de establecimientos y obras públicas, hechas en otros tiempos en la ciudad de Barcelona, sacadas literalmente de los Diarios de Ramon Vila y Gabriel Cañellas, Escribanos del Racional de su antiguo Ayuntamiento, y de otras memorias autenticas del tiempo.* 76
- NUM. X. *Várias apuntaciones cronológicas, pertenecientes á noticias del Puerto de Barcelona desde principios del siglo xv, y á la construccion del antiguo y moderno Muelle, sus obras, reparos y estragos: sacadas de las Deliberaciones y Acuerdos del Magistrado Municipal, conforme á los indices del Libro intitulado Rubrica de Bruniquer, capítulo LXVI, que tiene el epígrafe Moll ó Port de la Ciutat, Mestre Portolá, y se guarda en la Secretaría del Ayuntamiento.* 78
- NUM. XI. *Noticia de las Aljámás de Moros y Judíos que en los siglos XIII, XIV, XV, existian en Aragon, Valencia, y Cataluña, con expresion de lo que cada una contribuia á la Corona por el derecho llamado de CENAS, que en Castilla se llamaban YANTARES.* 82
- NUM. XII. *Noticias varias pertenecientes al Consulado del Mar de Barcelona: sacadas literalmente de los libros de Deliberaciones del Concejo de XX de la antigua Lonja, que empiezan en 29 de Mayo de 1539, y acaban en 26 de Marzo de 1714, y se guardan en su Archivo.* 84
- NUM. XIII. *Cópia literal de los Acuerdos y Actas del Consulado y Junta de Comercio de la antigua Lonja del Mar de Barcelona, relativos á las instrucciones y viages de dos Comisionados, que de orden del Rey Don Felipe IV pasaron á la Corte de Madrid, para ayudar con sus luces al establecimiento de Compañías de Comercio.* 89
- NUM. XIV. *Dos Libramientos dirigidos al Contador de Corte, y firmados por el intruso Rey de Aragon Don Pedro, Infante de Portugal en 1464, para resguardo de su Tesorero, y abono de ciertos gastos que habia mandado pagar de personas y cosas de su servicio.* 92
- NUM. XV. *Noticias Cronológicas é Históricas de la antigüedad y ereccion de las Iglesias, y otros edificios sagrados, cons-*
trui-

- truidos en los quatro ultimos siglos de la baxa edad, que existen en Barcelona: comprobadas con inscripciones lapidarias, y autenticas memorias de Archivos, ya impresas, ya inéditas.* 96
- NUM. XVI. *Catálogo Cronológico, en forma de Anales, de los Concelleres que compusieron el Ayuntamiento de Barcelona desde el año 1455 en que fueron adjudicadas dos plazas fixas y perpétuas al Comercio y á los Oficios, hasta su extincion en 1714: trasladado de los libros del Archivo Municipal. Puede servir de suplemento al número XIV del Apéndice de Notas del tom. II de la Coleccion Diplomática.* 103
- NUM. XVII. *Explicacion histórica del origen, autoridad, y constitucion de los antiguos Tribunales, Oficios, y Dignidades de Judicatura que exercian la jurisdiccion Real en Cataluña, y se mencionan frecüentemente en los Instrumentos de la Coleccion Diplomática del presente tomo, y del segundo de las Memorias Históricas.* 120
- §. I. *Lugar-Tenientes, 6 Vireyes de Cataluña, y Condados de Rosellon y Cerdaña.* 126
- §. II. *Bayles Generales de Cataluña.* 128
- §. III. *Maestres Racionales de idem.* Id.
- §. IV. *Tesorero de la Casa y Corte del Rey en idem.* Id.
- NUM. XVIII. *Varias regulaciones y reducciones de monedas antiguas, asi efectivas como imaginarias, usadas en diversas plazas mercantiles y puertos de Europa, Africa, y Levante, para inteligencia del valor y especie de muchas de España tambien antiguas, que se mencionan en la presente obra.* 129
- NUM. XIX. *Correspondencia y regulacion de diferentes pesos y medidas, usadas en diversos paises de christianos y de infieles en los siglos XIV y XV, asi dentro como fuera de España.* 134

